القرآن الكريم

قُرْآنا پیرۆز

وُ مَعالێ وێ سەر زمانێ

کوردی

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI : 1280 / وَشَانێنْ سَرُۆكَاتِيَا كَارْ و بَارِێنْ اُوْلِى
KAYNAK ESERLER : 147 / بَرْهَمِێنْ چَاڤْكَانِى

GENEL KOORDİNATÖR / قُوْرْدِنَاتُوْرێ گِشْتى
PROF. DR. MEHMET EMİN ÖZAFŞAR / ا.دَ. محَمد اَمين اوْزاڤشار

YAYIN YÖNETMENİ / رێڤَبَرێ وَشَانِێ
DR. YÜKSEL SALMAN / دَ. يَوكسل سَالمان

KOORDİNASYON / قُوْرْدِنَاسْيُوْنْ
YILDIRAY KAPLAN / يلدَراى قاپلان

HAZIRLAYAN / ئَامَادَكَار
HÜSEYİN GÜNDÜZ / مِ. حسين گوندز

TERCÜME / وَرْگِێرْ
HÜSEYİN GÜNDÜZ / مِ. حسين گوندز
MEHMET SEYHAN / مِ. محمد سيحان

SON OKUMA / خَوِنْدِنْ و لێزيڤِرينْ
M. ARİF GÜNDÜZ / مِ. عارَفَ گوندز
M. SELİM YILDIZ / مِ. محمد سليم يلدظ
M. SEYFEDDÎN TUNC / مِ. سيف الدين تونج
M. REMZİ KÜÇÜK / مِ. رمزى كچوك

ISBN 978-975-19-6628-5
2016-34-Y-0003-1280
SERTİFİKA NO: 12930 / ژِمَارَا بَاوَرْنَامِێ

ESER İNCELEME KOMİSYON KARARI: 20.01.2015/20 / بِرْيَارَا كُوْمِسْيُوْنَا هُورْكُوْلِينَا بَرْهَمِێ

1.BASKI / چَاپَا يَكَێ

2016 / ٢٠١٦

BASKI / چَاپْخَانَه
İLERİ HABER AJANSI TAN. İLT. MAT. YAY. TKN. HİZ. A.Ş.
0212 454 33 33

GRAFİK - TASARIM / گرَافِيكْ و رُوپَلْسَازِى
MÜCELLA TEKİN / موجلى تكين
EMRE YILDIZ / امره يلدظ

İLETİŞİM / پێوَنْدِى
DİNİ YAYINLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ / رێڤَبَرِيَا گشْتى يَا كَارْ و بَارێنْ اُوْلى
BASILI YAYINLAR DAİRE BAŞKANLIĞI / سَرُۆكێ دَائِيرَيَا وَشَانِێنْ چَاپَمَنِيێ
TEL.: (0 312) 295 72 93 • FAKS: (0 312) 284 72 88
E-POSTA: DINIYAYINLAR@DIYANET.GOV.TR

• KUR'AN-I KERİM KÜRTÇE MEALİ •

القرآن الكريم

مَئالێ

قُرْآنَا پِيرُۆزْ

سَرْ زِمَانِێ كُورْدِى

سَرُۆكَاتِيَا كَارْ و بَارِێنْ اُۆلِى

١. سُورَه یِیَ فَاتِحیَ

سُورَه‌یِیَ فَاتِحَیِیَ، لِمَکّیَ نَازِلْبُویَه. حَفْتْ ئَایَتِنْ.

اَڤْ سُورَه ژِ بَرْ کُو سُورَه‌یِیَ قُرْئَانِیَ یِیَ یَکَمَه و قُرْئَانَا پِیرُوْزْ پِیَ تِیَ دَسْتْپِیْکِرِنْ ژِیَ رَه «الفَاتِحَه» یَعْنِی دَسْتْپِیْکْ تِیَ گُوْتِنْ. هَرْوِهَا، ژِ بِلِی ڤِی نَاڤِی هِنَكْ نَاڤِیْنْ وِی یِیْنْ دِنْ ژِی هَنَه کُو اَڤِنْ: أُمُّ الْکِتَابْ (مَاکَا کِتِیبِیَ)، شِفَا (دَرْمَانْ)، أَسَاسُ القُرْئَانْ (بِنْگَهَا قُرْئَانِیَ)، کَنْزْ (خَزِینَه) و الحَمْدَه.

اَعُوذُ بِاللّٰه مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمْ

اَزْ ژِ بَرْ نَقَنْجِیَا شَیْطَانِیَ قَوِتِی خَوه دَاڤِیْژِمْ بَرْ پَنَاهَا خُدَایِیَ بِلِنْدْ، دَا کُو نَهِیْلَه زِرَارِیَ بِدَه دِینْ و دِنْیَا مِنْ و نَهِیْلَه کُو اَوْ مِنْ ژِ اَرْكُ و وَظِیفَیَا مِنْ ڤَگَرِینَه، کَیْسِیَ نَدِیِیَ کُو اَوْ لِسَرْ فِکْرُ و رَامَانِیْنْ مِنْ بِبَه دَسْتْهِلَاتْ.

بِسْمِ اللّٰه الرَّحْمٰنِ الرَّحِیم

١. بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ.

٢. حَمْدْ (پَسْنُ و سِپَاسِی) ژِ خُدِیَ رَه بَه کُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِیَ عَالَمِیَ یَه.

٣. اَوِیَ کُو رَحْمٰنَ، رَحِیمَه.

٤. اَوِیَ کُوخَودِیِیَ رُوْژَا حَسَابْدِیتِنْ و جِزَادَانِیَ یَه.

٥. (خُدِیَ یُوْ) اَمْ هَرْ ژِ تَه رَه عِبَادَتْ دِکِنْ و هَرْ ژِ تَه ئَارِیکَارِیِیَ دِخوَازِنْ.

٦. رِیَا رَاسْتُ و دُرِسْتْ نِیشَانِی مَه بِدَه و لِسَرِیَ رَاسْتَرِیَ بِکَه.

٧. رِيَا وَانْ كَسێنْ كُو تَه قَنْجِی و دِلْشَادِی دَايَه وَانْ؛ نَه اَو ێنْ كُوغَزَبْ لِوَانْ بُويَه و نَه اَوێ كُو رِيَا حَقْ وِنْدَا كِرِنَه.[1]

---

١ خُدێ، كِتێبَا خَوه يَا پيرُوّزْ بِبَسْمَلێ دَسْتْپێكِرِيَه. بِڤِی ئَاوَايِی رێ نِيشَانِی بَنْدَيێنْ خَوه دَايَه كُو اَوْ ژِی كَارێنْ خَوه پِێ ڤَكِنْ و دَسْتْ پِێ بِكِنْ. دِ حَدِيسَا شَرِيفْ دَه هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ كُو:چِه قَاسْ كَارَكِی خَودِی رُومَتْ هَبَه و بِنَاڤێ خُدێ (بِبَسْمَلێ) نَیێ دَسْتْپێكِرِنْ، اَوْ بێ بَرَكَتَه. نَاخُو مَعْنَا بَسْمَلێ دِبَه اَڤْ؛ اَزْ، بِنَاڤێ خُدێ اَوێ كُو رَحْمنَ، رَحِيمَه دَسْتْ بِكَارێ خَوه دِكِمْ. اَزْ، بِفَرْمَانْ، ئَارِيكَارِی و قُدْرَتَا خُدێ و بِرِظَايَا وِی ڤِی كَارِی دِكِمْ؛ نَه ژِ بُوّ دَاخَوازَا نَفْسَا خَوه. اَڤْ قُدْرَتَا كُو پِێ اَڤْ كَارْ هَاتِيَه كِرِنْ ژِ خُدێ يَه. هَكَه وِی، هێزْ و ئَارِيكَارِی نَدَابُويَا مِنْ، مِنْ دێ هِيچْ نِكَارِيبُويَا تِشْتَكِی بِكِمْ. اَزْ، خَوه ژِ ڤێ يَكَا كُوكَارێ مِنْ، بِنَاڤێ مِنْ بَه دُورْ دِگْرِمْ؛ اَزْ تَنێ بِنَاڤێ خُدێ دَسْتْ پِێ دِكِمْ. لَوْرَا مِنْ هێزْ و ئَارِيكَارِيَا خَوه هَمُو ژِ وِی گِرْتِيَه.

حَمْدْ: وَصْفَا رِنْدْ، سَنَايَا پِرْ، سِپَاسِيَا كَامِلْ و سَالِخێنْ بَاشْ بَسْ خَاصێ خُدێ نَه. لَوْرَا هَمُو رِنْدِی لِێ ڤَدِگَرَه. هَرْ سَنَا و پَسْنَا رِنْدْ ژِ خُدێ تَنێ رَه يَه. لَوْرَا يێ كُو تَڤَكێ عَالَمێ لِهَڤْ رَادِگْرَه و هَمُويَانْ پَرْوَرْدَه و خَودِی دِكَه هَرْ اَوَه. ژِ بُوّ رِێنِيشَانْدَانَا وِی حَمْدْ ژِێ رَه بَه و ژِ بُوّ هَمُو نِعْمَتێنْ وِی يێنْ خُيَايِی و نَهێنِی شُكِرْ ژِێ رَه بَه!

رَحْمنْ: يێ كُو هَمُو نِعْمَتَانْ دِدَه، بێ سِنُوّرْ و بێ دَاوِينْ قَنْجِيێ لِبَنْدَه و مَخْلُوقێنْ خَوه دِكَه. اَڤْ وَصْفێ شِيرِينْ خَاصێ بِخُدێ ڤَه يَه و قَتْ ژِێ جُدَا نَابَه.

رَحِيمْ: يێ كُو وَصْفێ رَحْمَتێ ژِێ رَه سَابِتَه.

يَوم الدِينْ: يَومْ، رُوّژَا دِينْ، مَعْنَا وێ يَا فَرْهَنْگِی؛ حَسَابَه، جَزَايَه، ئَانْگُوّ خَلَاتْ و جَلَاتَه. ژِ رُوّژَا دِينْ مَبَسْتْ؛ رُوّژَا قِيَامَتێ يَه كُو خُدێ دێ هَمُو بَنْدَه و مَخْلُوقێنْ خَوه، لِگُوّرِی كِرِنْ و كَارێنْ وَانْ جَزَا بِكَه. هَكَه كِرْيَارێنْ وَانْ قَنْجِی بِنْ دێ خَلَاتْ و پَادَاشێ بِدَه وَانْ و هَكَه كِرْيَارێنْ وَانْ خَرَابِی بِنْ -ژِ بِلِی يێنْ كُو لِوَانْ بِبُوّرَه و تُوبَا وَانْ قَبُولْ بِكَه- دێ وَانْ جَزَا و سَزَا بِكَه. پێڤَا دِينْ دِ حَدِيسَا شَرِيفْ دَه ژِی بِمَعْنَا حَسَابێ بِكَارْ هَاتِيَه. پێخَمْبَرێ خُدێ وُسَا فَرْمَانْ كِرِيَه: «الكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ» ئَاقِلْمَنْدْ اَوْ كَسَه كُوحَسَابێ نَفْسَا خَوه بِدَه دِينێ؛ وێ بِكێشێ حَسَابێ.

اَوێنْ كُو تَه نِعْمَتْ لِوَانْ كِرِيَه: پێخَمْبَرْ، شَهِيدْ، يێنْ رَاسْتْ و صَالِحْ. نِعْمَتَا مَزِنْ ئَا كُوخُدێ لِوَانْ كِرِيَه؛ اَوَا كُو اَوْ ژِ رێشَاشِيێ مُحَافَظَه كِرِنَه.

اَوْ كَسێنْ كُوغَزَبْ لِوَانْ بُويَه: اَوْ كَسێنْ كُو حَقِّيێ نَاسْ دِكِنْ لِێ قَبُولْ نَاكِنْ.

اَوْ كَسێنْ كُو ژِ رێ دَرْكَتِينَه: يێنْ كُو رێكَا حَقْ هِيچْ نَاسْ نَكِرِنَه، ژِ لَوْ كَتِنَه رێكَا چَوتْ و شَاشْ.

٢. سُورَه يِىَ بَقَرَه

سُورَه يىَ بَقَرَه، لِمَدينِىَ نَازِلْ بُويَه، دُو صَدْ و هَشْتِىَ و شَشْ ئَايَتِنْ. دِ قُرْئَانِىَ دَه سُورَيِىَ هَرى درِيْژْ بَقَرَيَه هَرْ وَكى يىَ هَرى كُرْتْ ژِى كَوْسَرَه.

نَاڤَرُوْكَا سُورَه يى

سُورَه يىَ بَقَرَه، ژِ پِيْشْگُوْتِنَكْ و سِىَ مِژَارَانْ و دَاوِينَيَكِى پِيْكْ تِىَ. پِيْشْگُوْتِنْ، بيسْتْ ئَايَتَه؛ مِرُوْڤَانْ لِسىَ بَشَانْ پَارْڤَه دِكَه: مُتَّقِى، كَافِرْ و مُنَافِقْ.

دِپِيْنْجْ ئَايَتِيْنْ پِيْشِينْ دَه بَحْسَا مُتَّقِيَانْ، دِ دُو ئَايَتِيْنْ لِپَىْ وَانْ دَه بَحْسَا كَافِرَانْ و دِ سِيْزْدَه ئَايَتِيْنْ لِپَىْ وَانْ دَه ژِى بَحْسَا مُنَافِقَانْ تِىَ كِرِنْ.

اَڤْ سُورَه، دِ نَاڤَا خَوه دَه پِرَانِيَا حُكْمِيْنْ اِسْلَامِىَ؛ عَقيدَه، عِبَادَتْ، دَانْ و سِتَانْدنَانْ، اَخْلَاقْ، زَوَاجْ، ژِنْبَرْدَانِىَ ڤَدِحَوينَه. سُورَه، بَحْسَا دَسْتْپِيْكَا خُلْقَانْدنِىَ و قِصَيَا بَاڤِىَ مِرُوْڤَانْ ئَادَمْ دِكَه.

سُورَه يىَ بَقَرَه، بِپِرَانِى لِسَرْ ئَالِيىَ دَادْوَرِى (حُقُوقِى) رَادِوَسْتَه. كِيْشَيَا حُقُوقِى و رِسْتَيِى چَارَسَرْ دِكَه.

سُورَه، پِشْتْ رَه بَحْسَا اَهْلى كِتِيْبَانْ دِكَه ،ڤِيْجَا مُسلْمَانَانْ لِهَمْبَرى اَخْلاقِيْنْ وَانْ يِيْنْ نَبَاشْ هِشْيَارْ دِكَه. پَاشِىَ بَحْسَا قِصَيَا چِيْلَكِىَ دِكَه كُو دِنَاڤْ جِهُويَانْ دَه زِلاَمَكْ هَاتِبُو كُشْتِنْ و قِصَاسِىَ وى نَه دِيَارْ بُو. ڤِيْجَا وَانْ اَڤْ رَوْشْ ژِ نَبى مُوسَا رَه عَرْزْ كِرِنْ دَا كُو كُوژَرِىَ وى ژِ وَانْ رَه اَشْكَرَه بِكَه. خُدِىَ، ژِىَ رَه وَحى كِرْ كُو ژِ وَانْ رَه بِبِيْژِه؛ بِلا چِيْلَكَكِىَ سَرْژِىَ بِكِنْ و پَارْچَيَكْ ژِگُوْشْتِىَ وِىَ دِ لَاشِىَ كُشْتِى بِدِنْ ، ڤِيْجَا بِدَسْتُورَا خُدِىَ كُشْتِى دِىَ سَاغْ بِبَه و اَوِىَ كُوژَرِىَ خَوه دِيَارْ بِكَه.

سُورَه، بِدُوْرْفَرَهِى بَحْسَا حُكْمِىَ رُوْژِيىَ، حَجِىَ، عُمْرِىَ، جِيهَادِىَ، كَارْ و بَارِيْنْ مَالْبَاتِى و حَرَامْبُونَا مَهرْكِرِنَا ژِنِيْنْ مُشْرِكْ دِكَه.

سُورَه، پِشْتْ رَه بَحْسَا حَرَامْبُونَا رِبَايِىَ (سَلَفِىَ) دِكِىَ. سُورَه، پَاشِىَ گَازِى مُسلْمَانَانْ دِكَه كُو اَوْ تُوْبَه بِكِنْ، ژِخُدِىَ لاڤَلاڤِىَ بِكِنْ و لِهَمْبَرى كَافِرْ و حَقْڤَشِيْرَانْ اَرِيكَارِيىَ ژِىَ بِخَوازِنْ. چَاوَا كُو سُورَه، بِوَصْفِيْنْ بَاوَرْمَنْدَانْ دَسْتْ پِىَ دِكَه هَرْوِهَا بِدُعَايَا مُؤْمِنَانْ ژِى دَاوى دِبَه. يَعْنِى سَرِىَ سُورَه و دَاوِيَا وِى بِهَڤْ رَه ئَاهَنگْسَازْ و پِيْوَنْدِى دَارِنْ!

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَلِیف، لَامْ، مِیمْ.[١]

٢. اَڤَا اَوْ کِتێبَه، تِیَ دَه گُومَانْ تُونَه (کُواَوْ نَه ژِ جَمْ خُدێ یَه)، (اَوْ) ژِ یێنْ مُتَّقِی (یێنْ خَوه دِ پَارێزِنْ) رَه رێهْبَرَه.

٣. (مُتَّقِی،) اَوێنْ کُو بِغَیْبێ (یَا نَه لِبَرْچَاڤْ) بَاوَرِیێ تِینِنْ و بِئَاوَایێ پێدِڤِی نِمێژْ دِکِنْ و ژِ رِزْقِیێ کُو مَه دَایَه وَانْ (دِ رِیَا خُدێ دَه) خَرْجْ دِکِنْ.

٤. (مُتَّقِی،) اَوێنْ کُو بِکِتێبَا ژِ تَه رَه و بِکِتێبێنْ کُو ژِ پێخَمْبَرێنْ بَرِیَا تَه رَه هَاتِنَه شَانْدِنْ بَاوَرِی تِینِنْ و بِئَاخْرَتِیێ ژِی اَوْ ژِدِلْ یَقِینْ دِکِنْ.

٥. هَا اَوْ، ژِئَالِیێ خُدَایێ خَوه ڤَه لِسَرْ زَانِینْ و رِیێکَه رَاسْتِنْ و هَا اَوْ، یێنْ کُو بِگِهِشْتِنَا دَاخْوازَا خَوه سَرْکَفْتِی و سَرفِرَازِنْ.[٢]

---

١ ددَسْتپێکَا هِنْ سُورَێێنْ قرئَانِیێ دَه هِنْ حَرْفێنْ کُو ژِ وَانْ رَه حُرُوفُ الْمُقَطَّعَه حَرْفێنْ کِتَه کِتَایِی تِیێ گُوتِنْ هَنَه. اَڤْ حَرْفْ بِنَاڤِیێ خَوه تێنَه خَونْدِنْ و دَاوِیَا وَانْ سَاکِنِنْ؛ بێ سَر، بێ ژێرْ و بێ بَرِنْ.

ا) اَڤْ حَرْفْ، دِسَرِی دَه تێنْ، مُخَاطَبِی(بَرْپێڤِی) هِشْیَارْ دِکِنْ دَا کُو بَالَا وِی بِکِشِینِنْ سَرْ وَصْفِیێ قُرْئَانِیێ.

ب) اَڤْ حَرْفْ، اِعْجَازَا قُرْئَانِیێ نِیشَانْ دِدِنْ و لِهَمْبَرِی بَرْپێڤَانْ دَلِیلَانْ تِینِنْ، بَالِیێ دِکِشِینِنْ سَرْ حُکْمُ و قَانُونێنْ کُو دِ نَاڤْ سُورَه یِی دَه تێنْ.

ج) اَڤْ حَرْفْ، نِیشَانْ دِدِنْ کُو قُرْئَانَا پِیرُوزْ ژِجِنْسێ ڤَانْ حَرْفَانْ پێکْ هَاتِیَه و اَوْ حَرْفْ دِ نَاڤْ دژبَرْ و مُخَاطَبێنْ وِیێ دَه و دِ نَاڤْ مُشْرِکێنْ مَکێ دَه ژِی هَبُونْ. قُرْئَانْ، ژِ وَانْ رَه نَه جَارِکێ، پِرْ جَارَانْ دِبێژَه: "دَه هُونْ ژِی کِتێبَکَه وَکِی وِێ، دَهْ سُورَه یێنْ مِینَا سُورَه یێنْ وِێ ئَانْ ژِی سُورَه یَکِی بِینِنْ." لِێبَلِیێ ڤِیێ بَانْگِیێ اَوْ بێ چَارَه هِشْتِنْ و وَانْ نِکَارِیبُو بَرْسِڤَا وِیێ بِدِنْ و تێکْ چُونْ.

د) قُرْئَانْ نِیشَانْ دِدَه کُو پَرْوَرْدَهِی بِڤَانْ حَرْفَانْ دَسْتْ پێ دِکَه و دِیێ وِسَا بَردَوَامْ بَه.

٢ خُدِیێ، دِ دَسْتپێکَا ڤِی سُورَیِی دَه اِنْسَانْ لِسَرْ سێ صِنْفَانْ بَشْ کِرِیَه: مُؤْمِنْ ، کَافِرْ و مُنَافِقْ. اَڤْ بَشْکِرنَکَه رَاسْتْ و شَرْعِیَه . دِ هَرْ پێنْج ئَایَتێنْ اَوِلْ دَه سَالِخێنْ مُؤْمِنَانْ دَایَه، دِ ئَایَتَا شَشْ و هَفْتِیێ دَه بَحْسَا کَافِرَانْ کِرِیَه و ژِ ئَایَتَا هَشتَانْ هَیَانِی ئَایَتَا بِیسْتُ و یَکِیێ سَالِخێ مُنَافِقَانْ دَایَه.

٦. بێگُمَانْ اَوێنْ كَافِرْ بُونَه (كُو اِنْكَارِى ژِخَو رَه كِرِنَه پِيشْ و رِێبَازْ)، چه تُو وَانْ (بِعَذَابِىٰ خُدِىٰ) بِطِرْسِينِى و چه تُو نَه طِرْسِينِى ژِ وَانْ رَه وَكْ هَڤَه؛ اَوْ اِيمَانِىٰ نَايِنِنْ.

٧. (بِسَدَمَا كُو لِسَرْ كُفْرِىٰ بِرِكِنْ) خُدِىٰ سَرْ دِلْ و گُوهێنْ وَانْ مُوَرْ كِرِيَه، لِسَرْ چَاڤێنْ وَانْ پَرْدَكِرِيَه و ژِ بُو وَانْ عَذَابَكِى مَزِنْ هَيَه.

٨. ژِمرُوَڤَانْ هِنْ دِبێژِن: "مَه بِخُدِىٰ و بِرُوَژَا ئَاخْرَتِىٰ بَاوَرِى ئَانِيَه". رَوْشْ اَڤَه؛ وَانْ بَاوَرِى نَئَانِيَه.

٩. ژِوَانْ وَيَه كُو اَوْ خُدِىٰ و يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه دخَاپِينِنْ. حَالْ اَڤَه؛ اَوْ خَوه دِخَاپِينِنْ و تێنَاگِهِژِنْ ژِى.

١٠. د دِلێنْ وَانْ دَه نَخَوشِى (يَا نِيفَاقِىٰ) هَيَه، ڤێجَا خُدِىٰ ژِى نَخَوشِيَا وَانْ زێدَه كِرْ. ژِ بَرْ كُو دَرَوَانْ دِكِنْ ژِ بُو وَانْ عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

١١. دَمَا ژِ وَانْ رَه تِىٰ گُوتِن: "لِسَرْ عَرْدِىٰ فَسَادِيِىٰ نَكِنْ"! دِبێژِنْ: "اَمْ بَسْ مِرُوَڤێنْ چَاكْسَازْ و ڤَنْجِيخَوازِنْ."

١٢. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، بِرَاسْتِى مِفْسِدْ (خَرَابْكَرْ)اَوْ بِخَونَه لِىٰ بَلِىٰ اَوْ تِىٰ نَاگِهِيژِنْ.

١٣. دَمَا ژِوَانْ رَه تِىٰ گُوتِن: "چَاوَا كُو خَلْكِىٰ (بَاورمَنْد يێنْ لِدُوَرَا پێخَمْبَر) اِيمَانْ ئَانِينَه هُونْ ژِى اِيمَانِىٰ بِينِنْ" . دِبێژِن: "اَرِىٰ، كَا چَاوَا ئَاقِلْ سِڤِكَانْ اِيمَانْ ئَانِيِيَه مَا اَمِىٰ ژِى اِيمَانِىٰ بِينِنْ؟" نَخێرْ؛ بِرَاسْتِى ئَاقِلْ سِڤِكْ هَرْ اَوْ بِخَونَه، لِىٰ بَلِىٰ اَوْ نِزَانِنْ.

١٤. گَاڤَا لَقَايِى بَاوَرْمَنْدَانْ دِبِنْ، دِبێژِن: "مَه ژِى بَاوَرِى ئَانِيَه." لێبَلِىٰ گَاڤَا اَوْ بِشَيْطَانێنْ خَوه رَه بِتَنِىٰ دِمِينِنْ، دِبێژِن: "بِرَاسْتِى اَمْ بِوَرَنَه؛ بَسْ اَمْ طِنَازێنْ خَوه بِوَانْ دِكِنْ".

١٥. بِرَاسْتِى خُدِىٰ بِعَذَابِىٰ خَوه طِنَازێنْ وَانْ لِوَانْ ڤَدگَرِينَه و دِسَرْخَوڤَچُونَا وَانْ دَه مُهْلَتِىٰ دِدَه وَانْ كُو هَرْ تِىٰ دَه حَيرْمَايِى دِمِينِنْ.

١٦. هَا اَڤْ، اَوێنْ كُو دِ بَدێلَا هِيدَايَتِێ دَه رێشَاشِى كِرِينَه، ڤێجَا ڤِێ كِرِينُ و فِرُۆتِنَا وَانْ كَارْ نَه ئَانِيَه و اَوْ بِسَرْ رێكَا رَاسْتْ ڤَه ژِى نَبُونَه.

١٧. رَوْشَا وَانْ (مُنَافِقَانْ) عَيْنِى وِكِى رَوْشَا وَانْ كَسَانَه كُو (دِشَڤَا طَارِى دَه) ئَاگِرَكِى ڤێدِخِنْ. ڤێجَا دَمَا ئَاگِرْ ڤێكَتْ و رُۆنَاهِى دَا هَاوِيردُۆرَا وَانْ؛ ژِ نِشْكَاڤَه خُدِێ رُۆنَاهِيَا وَانْ بِرْ و اَوْ دِطَارِيتِيَكِێ دَه هِشْتِنْ كُو اِێدِى اَوْ نَابِينِنْ.[1]

١٨. اَوْ (مُنَافِقْ) كَرِنْ، لالِنْ، كُۆرِنْ، ڤێجَا (پِشتِى كُو حَقِى نَاسْ كِرِنْ ژِى ژِ پُوچِيَا خَوه) اَوْ ڤَنَاگَرِنْ.

١٩. يَانْ ژِى حَالِێ وَانْ مِينَا حَالِێ وَانْ كَسَانَه كُو اَوْ رَاسْتِى طَاڤَبَارَانَكِێ بِێنْ كُو تِێ دَه طَارِيتِى، گُرْمَه گُرمْ و بِرُوسْكْ هَنَه.اَوْ ژِبَرْ گُرْمِينِيَا بِرُوسْكَانْ، ژِ طِرْسَا مِرِنِێ تِلِيێنْ خَوه دِخِنْ گُوَهِێنْ خَوه. خُدِێ (بِزَانِينَا خَوه) دُۆرْ لِكَافِرَانْ گِرتِيَه.

٢٠. دِڤِێ نَاڤِێ دَه، هِندِكْ دِمِينَه كُو بِرُوسْكْ (رُۆنَاهِيَا) چَاڤێنْ وَانْ بِسْتِينَه. چه گَاڤَا دُۆرَا وَانْ رُۆنَاهِى كِرْ، اَوْ هِنَكى دِمَشِنْ و چه گَاڤَا لِوَانْ طَارِى دِبَه رَادِوَسْتِنْ. اَگَرْ خُدِێ بِخوسْتَا، مُحَقَقْ دِێ چَاڤێنْ وَانْ كُۆرْ و گُوَهِێنْ وَانْ كَرْ بِكِرَانَا. بێگُومَانْ خُدِێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِره.

٢١. گَلى مِرُۆڤَان! هُونْ ژِ بُۆ وِى خُدَايِێ كُو هُونْ و يێنْ بَرِيَا وَه خُلِقَانْدِنَه عِبَادَتِێ بِكِنْ، دَا كُو هُونْ (ژِعَذَابِێ خُدِێ) خَوه بِپَارێزِنْ.

٢٢. اَوْ خُدَايِێ كُو عَرْدْ ژِ بُۆ وَه رَاخِسْتِيَه كِرِيَه دُۆشَكْ، اَسْمَانْ ژِى كِرِيَه ئَاڤَاهِى و ژِ بُۆ وَه ژِعَوْرَانْ ئَاڤْ دَاخِسْتِيَه سَرْ عَرْدِێ. بِوِێ ئَاڤِێ ژِى، ژِ بُۆ وَه تَخْلِيتێنْ فِێكِيَانْ ژِعَرْدِێ

---

١ رَوْشَا مُنَافِقَانْ ژِى هَرْ وِسَايَه؛ وَانْ ژِبَاوَرِيَا نَه ژِدِلْ دِ دِنِيَايِێ دَه سُودْ ژِێ وَرْگِرتِنْ و بوِێ بَاوَرِيِێ نَفْسَا خَوه، مَالِێ خَوه خِسْتِنْ اِێمَنَاهِيِێ. لِێ بَلِێ دَمَا ژِنِشكَاڤَه مِرِنِێ هِجُوم دَا سَرْ وَانْ، ڤێجَا اَوْ بَاوَرِيَا كُو نَه ژِدِلْ بُو لِسَرْ وَانْ بُو طَارِسْتَانْ؛ طَارِتِيَا تِرْبِێ، طَارِتِيَا نِفَاقْ و كُفرِێ.اَوْ اِێمنَاهِى ژِى، ژِ طِرْسَا عَذَابِێ خُدِێ بُو طِرْسُ و دَرْدُ و كُۆڤَانْ.

دَرْخِسْتيَه. نَاخَو، ژِخُدِىٚ رَه هَڤْپِشْكَانْ چِىٚمَكِنْ دِگَلْ كُو هُونْ دِزَانِنْ (هَڤپِشْكَ ژِىٚ رَه تُنِنْ ژِى).

٢٣. (گَلِى مِرُوٚڤَان!) اَگَرْ كُو هُونْ دَرْبَارِى يَا كُو مَه ژِ بُوٚ عَڤْدِىٚ خَوه شَانْدِيَه گُومَانْدَارْ بِنْ، ڤِىٚجَا؛ اَگَرْ بَرَا هُونْ رَاسْتْ دِبِىٚژِن: دَه هُونْ ژِى سُورَه يَكِى مِينَا وِىٚ بِينِنْ و ژِ بِلِى خُدِىٚ بَانْگِى پِشْتَڤَانِيٚنْ خَوه ژِى بِكِنْ (دَا كُو ژِ وَه رَه بِبِنْ پِشْتَكْ و ئَارِيكَارْ).

٢٤. اَگَرْ وَه اَڤْ نَكِرْ –ژِ خَوه هُونْ نِكَارِنْ بِكِنْ ژِى- نَاخَو، خَوه ژِوِى ئَاگِرِىٚ كُو ئَارْدُويِىٚنْ وِى اِنْسَانْ و كَڤِرِنْ بِپَارِىٚزِنْ كُو اَوْ ژِ بُوٚ كَافِرَانْ هَاتِيَه ئَامَادَكِرِنْ.

٢٥. مِزْگِينِىٚ بِدَه وَانِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيٚنْ قَنْجْ كِرِنَه كُو بِرَاسْتِى ژِ بُوٚ وَانْ بِهِشْتِيٚنْ وِسَا هَنَه كُو دِبِنِىٚ وَانْ رَه رُوٚبَارْ دِهَرِكِنْ. چه گَاڤَا مِيٚويَكَه وَانْ بِهِشْتَانْ ژِ بُوٚ وَانْ تِىٚ پِيٚشْكِيٚشْكِرِنْ، دِبِيٚژِن: ”اَڤْ ژِ وَانْ مِيٚويَانِنْ كُو بَرِى نِهَا مَه خَوارِبُو.“ هَرْ چه كُو بِشَكْلِىٚ خَوه مِينَا هَڤِنْ ژِى، لِيٚبَلِىٚ دِطَعْمُ و خَوشِيَا خَوه دَه جُدَا نَه. ژِ بُوٚ وَانْ لِبِهِشْتِىٚ هَڤْسَرِيٚنْ پَاكْ و پَاڤِژْ هَنَه و اَوِىٚ حَتَا بِحَتَايِىٚ تِىٚ دَه بِنْ.[1]

٢٦. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ ژِخَوه رَه كِيَاسِيِىٚ نَابِينَه كُو مَسَلَيَا حَقِيِىٚ بِپِيٚشُويكِىٚ و بِتِشْتَكِى هِىٚ ژِ وِىٚ پِچُوكتِرْ ژِى اَشكَرَه بِكَه. هَرْچِى يِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه، ژِخَوه دِزَانِنْ كُو اَڤْ مِينَاكْدَايِنْ حَقَه، ژِ جَمْ خُدَايِىٚ وَانَه. هَچِى يِيٚنْ كَافِرِنْ، اَوْ دِبِيٚژِنْ: ”مَا خُدِىٚ بِڤِىٚ مِينَاكْدَانِىٚ چه قَصْدْ دِكَه؟“ (خُدِىٚ،) بِڤِىٚ مِينَاكْدَانِىٚ گَلَكْ اِنْسَانَانْ ژِ رِىٚ دَرْدِخَه و گَلَكَانْ ژِى تِينَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ و ژِ فَاسِقَانْ پِىٚ ڤَه تُو كَسِى پِىٚ ژِ رِىٚ دَرْنَاخَه.

---

١ خُدِىٚ جَنَّتْ بِرُوٚبَارَانْ وَصفْ كِرِيَه. لِيٚبَلِىٚ كَا اَوْ رُوٚبَارْ ژِ چه نَه دِ ڤِرْ دَه اَشْكَرَا نَكِرِيَه. خُدِىٚ اَوْ ژِ سُورَهيِىٚ مُحَمَّدْ دِ ئَايَتَا ١٥ىٚ دَه بَيَانْ كِرِيَه؛ «...دِ نَاڤْ دَه چِمِيٚنْ ژِ ئَاڤِىٚ هَنَه كُو خَرَابْ نَابَه، تِىٚ دَه چِمِيٚنْ ژِ شِيرْ هَنَه كُو طَعْمَا وِى نَايِىٚ گُهَارْتِنْ، تِىٚ دَه چِمِيٚنْ ژِ شَرَابَانْ هَنَه كُو ژِ يِيٚنْ ڤَدخُونْ رَه لَزِيزَه، تِىٚ دَه چِمِيٚنْ ژِ هِنْگڤِىٚ حَلَانْدِى يِيٚنْ صَفَانْدِى هَنَه و تِىٚ دَه ژِ بُو وَانْ هَرْ تَخْلِيتْ فِيٚكِى هَنَه و ژِ جَمْ خُدَايِىٚ وَانْ ژِ بُو وَانْ لِيٚبُورِينَكْ هَيَه..»

٢٧. اَوْ (فَاسِقْ) يِێنْ كُو پِشْتِى سُۆزَا ڤَبرِى بِخُدِێ رَه دَانَه سُۆزَا خَوه دِشكِينِنْ و يَا كُو خُدِێ بِگِهَانْدِنَا وِێ فرمَانْ كِرِيَه اَوْ وِێ دِبرِنْ و لِسَرْ رُويِێ عَرْدِێ فَسَادِيِێ دِكِنْ. هَا اَوْ، يِێنْ كُو خَسَارْ كِرِنَه.[1]

٢٨. (گَلِى كَافِرَانْ!) هُونْ چَاوَا خُدِێ اِنْكَارْ دِكِنْ؟! حَالْ اَڤَه كُو هُونْ بَرِێ مِرِى بُونْ، ڤِێجَا خُدِێ هُونْ سَاغْ كِرِنْ، پَاشِێ دِێ وَه بِمِرِينَه، پَاشِێ دِيسَا (رُۆژا قِيَامَتِێ) دِێ وَه سَاغْ بِكَه، پِشْتِى ڤِێ هُونِێ بِبَالِێ ڤَه ڤَگَرِنْ (و حَسَابِێ خَوه بِدِنِێ).

٢٩. اَوْ خُدَايِێ كُو چِه تِشتِێ لِعَرْدِێ هَيَه تَڤْ ژِ بُۆ وَه ئَافِرَاندِنَه، پَاشِێ (بِئَاوَايَكِى خَاصِێ خَوه) لِئَاسِيمَانَانْ ڤَگَرِيَا؛ اَوْ كِرَه هَفْتْ طَبَقْ (و سَرَرَاسْتْ كِرْ) و اَوْ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

٣٠. وِێ دَمَا خُدَايِێ تَه ژِمَلَائِيكَتَانْ رَه گُوْتْ: بِرَاسْتِى اَزِێ لِسَرْ عَرْدِێ خَلِيفَيَكِى بِخُلِقِينِمْ؛ (مَلَائِيكَتَانْ) گُوْتْ: "مَا تُو يِێ مَخْلُوقِێنْ كُو لِعَرْدِێ فَسَادِيِێ بِكِنْ و خُوِينِێ بِرِێژِنْ بِخُلِقِينِى؟" حَالْ اَڤَه كُو اَمْ حَمْدِێ تَه دِكِنْ و تَه پَاكْ دِدِێرِنْ. (خُدِێ) گُوْتْ: "بِرَاسْتِى يَا كُو هُونْ پِێ نِزَانِنْ اَزْ دِزَانِم."[2]

٣١. (خُدِێ) تَڤَكِێ نَاڤِێنْ تِشْتَانْ بِئَادَمْ دَا هِينْكِرِنْ. پَاشِێ اَوْ(تِشْتْ) نِيشَانِى مَلَائِيكَتَانْ دَانْ و ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: "اَگَرْ بَرَا هُونْ رَاسْتْ دِبِێژِن؛ دَه نَاڤِێنْ ڤَانْ تِشتَانْ ژِمِنْ رَه بِبِێژِنْ."

---

١ خُدِێ بِڤِێ ئَايَتِێ بَرِێ مَه دِدَه بِبَال تِێكِلِيِێنْ مۆرِڤَاتِيِێ ڤَه. اَڤْ تِێكِلِى ژِ عَائِلِێ دَسْتْ پِێ دِكَه، پَاشِێ فِرَهْ دِبَه دَا كُو خَودِى و خِزِم تِێكَڤِنْ بِنْ ، دِيسَا فِرَهْ دِبَه دَا كُو تَڤَكِێ بَاوَرْمَنْدَانْ تِێكَڤِنْ بِنْ، دِيسَا فِرَهْ دِبَه دَا كُو تَڤَكِێ عالَمِێ تِێكَڤِێ بِنْ. هَا اَڤْ اَوْ بِرَاتِيَا اِنسَانِيَتِێ يَه خُدِێ بَرِێ مَه دِدَه بَال ڤَه دَا كُو اَمْ رَحْمِێ لِهَڤ بِكِنْ و بَرِێ هَڤْ بِدِنْ رِێكَا رَاسْتْ و خِلَاسِيِێ. اَڤْ نَه تَنِێ وَظِيفَكِى اِنسَانِى يَه؛ بَلْكِى وَظِيفَيَكِى اِيمَانِى و اِسْلَامِى يَه ، يِێ كُو نَكَه بِێ اَمرِيَا خُدِێ دِكَه و پِێ گُونَهكَارْ دِبَه.

٢ بِرَاسْتِى اَڤَا كُو دِ ئَايَتِێ دَه دَارِبَاسْ بُويَه كُو «اِنْسَانْ خَلِيفَه يَه»، مَعْنَى وِێ نَه اَڤَه كُو؛اَوْ خَلِيفِێ خُدِێ يَه؛ بَلْكِى خَلِيفَتِيَا اِنسَانِى ژِ بُۆ اِنسِێنَه. چَاوَه كُو خُدِێ گُوْتِى: »پِشْتْرَه مَه، لِدُوڤ وَانْ، وَه لِسَرْ عَرْدِێ كِرَه خَلِيفَه (شُونگِر)يِێنْ وَانْ، دَا كُو اَمْ بِنِێرِن؛ كَا هُونِێ چَاوَا تَڤبِگَرِنْ. يونُس: «١٤خَلِيفَتِيَا دِزَمِينِێ دَه؛ لِگُۆرِ مَكَانْ و زَمَانِيَه، خَلِيفَه لِسَرْ عَرْدِێ دَم بِدَم، نِفشْ بِنِفشْ دِكَڤِنْ شُونَا هَڤْ و دُو.

٣٢. گُوتِن: (خُدَايێ مه!) اَمْ، تَه ژِهَمُو كِيَاسِيَانْ پَاكْ دِدێرِنْ، ژِ تِشتێ تَه بِمَه دَابَه زَانِينْ پێ ڤَه تُو زَانِينَكَه مَه نِينَه. بِرَاسْتِي هَرْ تُويِي يێ زَانَا يێ كَاربِنَجِهْ.

٣٣. (خُدێ) گُوتْ: "هَێ ئَادَم! دَه بِنَاڤێنْ ڤَانْ تِشْتَانْ مَلائِيكَتَانْ ئَاگَاهْدَارْ بِكَه." ڤێجَا چِه گَاڤَا ئَادَمْ بِنَاڤێنْ وَانْ اَوْ ئَاگَاهْدَارْ كِرِنْ، خُدێ گُوتْ: "مَا ڤَێ مِنْ ژِ وَه رَه نَگُوتبُو كُو اَزْ بِغَيْبَا عَرْدُ و ئَاسِيَانَانْ دِزَانِمْ و اَزْ بِتِشْتێ كُو هُونْ اَشكَرَه دِكِنْ و يێنْ كُو هُونْ ڤَدِشێرِنْ ژِی دِزَانِمْ؟"

٣٤. وێ دَمێ مَه ژِمَلائِيكَتَانْ رَه گُوتْ: «ژِئَادَم رَه هَرِنْ سِجُودێ.»ژِبِلِی اِبلِيسْ هَمُو ژِێ رَه چُونَه سِجُودێ. وِی خَوه ژِێ دَا پَاشْ، وِی خَوه مَزِنْ دِێرَا و (ژِبَرْ ڤێ يَكێ)اَوْ بُو ژِكَافِرَانْ.

٣٥. مَه گُوتْ: هَێ ئَادَمْ! تُو و هَڤْسَرَا خَوه لِبِهِشْتێ بِجِهْ بِبِنْ. ژِ چِه جِهێ وَه بِڤێ بِێ مِنَتْ و بِنۆشِيجَانِي ژِێ بِخُونْ و خَوه نێزِی ڤێ دَارێ نَكِنْ، ڤێجَا (اَگَرْ هُونْ نێزِی وێ بِبِنْ) هُونێ بِبِنْ ژِ ظَالِمَانْ.

٣٦. ڤێجَا شَيْطِێنْ اَوْ (ژِجَنَتێ) شَمِطَانْدِنْ؛ اِيْدِی ژِنَاڤْ خَوشِيێنْ كُو اَوْ تێ دَه بُونْ دَرَانْدِنْ. مَه گُوتْ: "دَه دَاكَڤِنْ ژِ وِرْ كُو هِنْ ژِوَه ژِهِنَكَانْ رَه دِژمِنْ بِنْ و حَتَا هُونْ سَاغْ بِنْ، لِسَرْ عَرْدِێ ژِ بُۆ وَه نِشْتَجِهْبُونْ و پێخَوشْبُونْ هَيَه.

٣٧. پَاشێ ئَادَم ژِخُدَايێ خَوه هِنْ پَيڤْ وَرْگِرتِنْ (بِوَانْ پَيْڤَانْ بِبَالْ خُدێ ڤَه تُوبَه كِرْ). ڤێجَا خُدێ ژِی تُوبَا وِی قَبُولْ كِرْ. بِرَاسْتِي خُدێ زێدَه تُوبَپَژێرْ و دِلۆڤَانَه.[1]

٣٨. مَه (ژِوَانْ رَه) گُوتْ: "دَه هُونْ تَڤْ ژِبِهِشْتێ دَاكَڤِنْ! اَگَرْ ژِجَمْ مِنْ هِدَايَتَكْ ژِوَه رَه بێ؛ اِيجَارْ كِی ژِوَه بِدَه پێ هِدَايَتَا مِنْ، ژِوَانْ رَه تُو طِرسْ تُنَه و اَوێ خَمْگِينْ ژِی نَبِنْ.

---

١ اَوْ پَيڤێنْ كُو ادَم و حَوَّا ژِخُدێ ورگِرتِنْ و بِوَانْ تُوبَه كِرِنْ اَڤْ اَيَتَا پِيرُوزَه: "(ئَادَمْ و حَوَّا) گُوتِن: خُدَايێ مَه! مَه نَحَقِی لِخُو كِرْ، اَگَرْ تُو لِمَه نَبُورِی و رَحْمێ لِمَه نَكِی، تَقَزْ اَمێ بِبِنْ ژِيێنْ خَسِرِی." (اَعْرَاف:٢٣)

٣٩. هَچِی اَوِیٚنْ کَافِربُوِیینْ و ئَایَتِیٚنْ مَه دَرَوْ دَرخِستِنْ، اَوْ خَلْکِیٚ اِیٚگِرِنْ؛ اَوِیٚ حَتَا بِحَتَایِیٚ تِیٚ دَه بِنْ.

٤٠. گَلی زَارُوٚیِیٚنْ اِیسْرَائِیلْ !اَوْ قَنْجِیَا مِنْ لِوَه کِری بِیٚنِنْ بیرَا خَوه. اَوْ پَیْمَانَا وَه دَایَه مِنْ بِجِهْ بِینِنْ، اَزِیٚ ژِی پَیْمَانَا کُو مِنْ دَایه وَه بِجِهْ بِینِم و بَسْ ژِمِنْ بِطِرْسِنْ.

٤١. بِکِتیٚبَا مِنْ ئَانِیَه خوَارِیٚ بَاوَرِیِیٚ بِینِنْ کُو اَوْ رَاسْتَدَرِیٚخَا کِتِیبِیٚنْ بَرْ دَسْتِیٚ وَه یَه (کُو اِنْجِیلْ و تَوْرَاتِنْ) و نَبِنْ اِنکَارکَرِیٚنْ پِیٚشی بِڤِیٚ قُرْئَانِیٚ. ئَایَتِیٚنْ مِنْ بِاَرْزَانی نَفرُوٚشِنْ و هَرْ ژِ(عَذَابِیٚ)مِنْ خَوه بِپَارِیٚزِنْ.

٤٢. حَقِیِیٚ تَڤْلی نَحَقِیِیٚ نَکِنْ و حَقِیِیٚ ڤَنَشِیٚرِنْ دِگَل کُو هُونْ دِزَانِنْ حَقَه.

٤٣. بِبَرْدَوَامی نِمیٚژْ بِکِنْ، زَکَاتَا مَالِیٚ خَوه بِدِنْ و بِنِمیٚژْکَرَانْ رَه نِمیٚژْ بِکِنْ.

٤٤. اَرِیٚ مَا هُونْ شِیرَتَا قَنْجِیِیٚ لِخَلْکِیٚ دِکِنْ و هُونْ خَوه ژِبِیرْ دِکِنْ، دِگَل کُو هُونْ کِتِیبِیٚ (تَوْرَاتِیٚ) ژِی دِخُوِینِنْ. مَا ڤَیْ هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِن؟

٤٥. بِبِیٚهِنْفَرَهی و بِنِمیٚژِیٚ پِشْتَا خَوه قَاهِیم بِکِنْ. بِرَاسْتِی ژِی فَرْمَانِیٚن خُدِیٚ ژِ خُدِیٚطِرْسَانْ پِیٚ ڤَه لِسَرْ هَرْ کَسی گِرَانْ تِیٚ.

٤٦. (ژِخُدِیٚطِرْسْ)اَوِیٚنْ کُو یَقِینْ بَاوَرْ دِکِنْ کُو اَوِیٚ بِگَهِیژِنْ خُدَایِیٚ خَوه و بِرَاسْتِی اَوِیٚ لِیٚ ڤَگَرِنْ (و حَسَابِیٚ خوَه بِدِنِیٚ).

٤٧. گَلی زَارُوٚیِیٚنْ اِیسْرَائِیلْ!اَوْ قَنْجِیَا مِنْ لِوَه کِرِبُو بِیٚنِنْ بیرَا خَوه و بِرَاسْتِی ژِی مِنْ قَدْرِیٚ وَه دِسَرْ یِیٚ عَالَمِیٚ رَه چِیٚتِرْ گِرتِبُو.[1]

١ دِڤِیٚ ئَایَتِیٚ دَه مَقسَدْ ژِ "عَالَمِیٚ" اِنسَانِنْ، نَه کُو تَڤَکِیٚ مَخلُوقَانَه. مَعْنَا ئَایَتِیٚ "مَه قَدْرِیٚ وَه دِسَرْ اِنسَانِیٚنْ دَمَا وَه رَه گِرتِبُو. سُورَیِیٚ مَائدَه ئَایَتَا -٢٠-یٚ؛ "وِیٚ دَمِیٚ مُوسَا ژِگَلِیٚ خَوه رَه گُوٚتْ: گَلی مِلَتِیٚ مِنْ! قَنجِیَا خُدِیٚ لِوَه کِری بِینِنْ بیرَا خَوه؛ چَاخَا پِیٚخَمبَرْ ژِ (نَاڤ) وَه رَاکِرِنْ و هُونْ کِرِنْ حُکمْدَارْ و یَاکُو نَه دَابُو تُو کَسی دَابُو وَه" ڤِیٚ حَقیقَتِیٚ تکَزْ دِکَه.

٤٨. ژِ رُۆژَكَه وِسَا بِطِرْسِنْ كُو دِ وِىٚ رُۆژِىٚ دَه كَسْ فَيْدِىٚ نَادَه كَسى، مَهْدَريَا (شَفَاعتَا) تُو كَسِى نَايِىٚ قَبُولْ كِرِنْ، ژِ تُو كَسِى فِدْيَه نَايِىٚ وَرْگِرتِنْ و ئَاريكَاريَا وَانْ نَايِىٚ كِرِنْ.

٤٩. بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ وِىٚ گَاڤَا مَه هُونْ ژِ فِرْعَوْنُ و بَرَكَا وِى رِزگَارْ كِرِنْ كُو وَانْ هُونْ لِعَذَابِىٚ هَرِى دِژْوَارْ دِچِيْژَانْدِنْ؛ كُرِيْنْ وَه دِكُوشْتِنْ، كَچِيْنْ وَه (ژِ بُوْ خِزْمَتِىٚ) سَاغْ دِهِشْتِنْ. بِرَاسْتِى دِڤِىٚ (رَوْشَا وَه) دَه، ژِ طَرَفْ خُدَايِىٚ وَڤَه ژِ بُوْ وَه اِمْتِيحَانَكَه مَزِنْ بُو.

٥٠. هَرْ وِسَا بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ گَاڤَا مَه ژِ بُوْ وَه دَرْيَا كِرَه دُو شَقْ؛ ڤِيْجَا مَه هُونْ رِزگَارْكِرِنْ و مَه بَرَكَا فِرعَوْنْ خَنِقَانْدْ و وَه لِوَانْ تَمَاشَه دِكِرْ.[1]

٥١. هَرْ وِسَا، وَخْتَا مَه پَيْمَانَا چِلْ شَڤِى دَا مُوسَا و وَه دِيَىْ وِى رَه گُوْلِكْ كِرَه إِلٰهْ (وَه ژِىٚ رَه عِبَادَتْ كِرْ) و بِڤِى ئَاوَايِى وَه لِخَوه ظُلِمْ كِرْ.

٥٢. پِشْتِى ڤِىٚ مَه هُونْ عَفُوكِرِنْ دَا كُو هُونْ شُكْرِىٚ خُدَايِىٚ خَوه بِكِنْ.

٥٣. بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ وِىٚ گَاڤَا مَه كِتِيْبْ و فُرْقَانْ (يَا كُو حَقْ ژِ بَاطِلِى جُدَا دِكَه) دَا مُوسَا ژِ بُوْ كُو هُونْ بِيْنَه سَرْ رِيَا رَاسْت.

٥٤. بِيْنَه بِيرَا خَو؛ وِىٚ دَمَا مُوسَا ژِگَلِىٚ خَوه رَه گُوتْ: "هَىْ گَلِىٚ مِنْ! بِرَاسْتِى بِسَدَمَا كُو وَه گُوْلِكْ ژِخَو رَه إِلٰهْ كِرتْ وَه لِخَوه ظُلِمْ كِرْ، ڤِيْجَا بِبَالْ خُدَايِىٚ خُو ڤَه تُوْبَه بِكِنْ؛ نَفْسَا خَوه بِشْكِيْنِنْ. اَڤْ، لِنِكْ خَالِقِىٚ وَه ژِ بُوْ وَه چِيْتِرَه." ڤِيْجَا (پِشتِي وَه نَفْسَا خَوه شِكَانْدْ و تُوْبَه كِرْ) خُدِىٚ ژِى تُوْبَا وَه قَبُولْ كِرْ. بِيْگُومَانْ خُدِىٚ زِيْدَه تُوْبَه پَژِيْرَه، دِلْوَڤَانَه.

٥٥. وِىٚ دَمِىٚ وَه گُوتْ: "هَىْ مُوسَا! حَيَا كُو اَمْ بِچَاڤِيْنْ خَوه خُدِىٚ اَشكَرَه نَبِينِنْ اَمْ بَاوَرِيِىٚ بِتَه نَايِينِنْ." ڤِيْجَا ژِ نِشْكَا ڤَه بِرُوسْكِىٚ لِوَه دَا و وَه بِبِيْهِشَانَه لِىٚ تَمَاشَه دِكِرْ.

---

١ خُدِىٚ تَعَالٰى ژِ سُورَيِىٚ شُعَرَا دِ ئَايَتَا ٦٣يِىٚ دَه شَقْبُونَا دَرْيَايِىٚ بِڤِى ئَاوَايِى زَلَالْ كِريَه: بَرَامْبَرِى ڤِىٚ دَه مَه پَيَامْ دَا مُوسٰى، مَه ژِىٚ رَه گُوتْ: گُوْپَالِىٚ خَوه لِبَحْرِىٚ بِخَه. (چه دَمَا گُوْپَالِىٚ خَوه لِبَحْرِىٚ دَا) دِجهْ دَه بَحْرْ بُو دُو شَقْ، هَرْ شَقَكى ئَاڤِىٚ بُو وَكى چِيَاككى مَزِنْ. و ژِ سُورَيِىٚ طَاهَا دِ ئَايَتَا ٧٧يِىٚ دَه «صُوْنْدْبَه، مَه پَيْخَامْ دَا مُوسٰى كُو بَنْدَيِىٚ مِنْ (اِيْنْ اِسْرَائِيلِى) بِشَڤْ (ژِ مِسْرِىٚ) دَرْخَه، ڤِيْجَه دِ دَرْيَايِيْدَه ژِ بُوْ وَانْ رِيْيَكَه زُهَا بِگْرَه..

٥٦. پِشتِى مِرِنَا وَه، مَه هُونْ سَاغْ كِرِنْ دَا كُو هُونْ سِپَاسِيَا خُدِىَ بِكِنْ.

٥٧. مَه عَوْرْ لِسَرْ وَه كِرِنْ سِى و سِيوَانْ، مَه گَزُوَ و گُوَشْتِىَ سُوسِكِىَ ژِ وَرَه دَاخِسْتْ و (مَه ژِ وَرَه گُوَتْ": (دَه رِزْقِىَ پَاكْ و خَوشْ اِىَ كُو مَه دَايِى وَه بِخُونْ." بِرَاسْتِى وَانْ لِمَه ظُلِمْ نَكِرِيَه، لِىَ بَلِىَ وَانْ هَرْ لِخُو ظُلِمْ كِرِيَه.

٥٨. (گَلِى اِيسْرَائِيلِيَانْ!) بِيْنِنْ بِيرَا خَوه وِىَ دَمَا مَه ژِ وَرَه گُوَتْ: هَرِنْ ڤِى بَاژَارِى (قُدْسِىَ)، ڤِيْجَا يَا كُو هُونْ بِڤِيْنْ هُونْ چَاوَا دِخَوازِنْ بِنُوَشِيجَانِى بِخُونْ و بِسَرْنِزِمِى (ژِخُدَايِىَ خَوه رَه شِكَانْدِى) دِدَرِى رَه تِيْكَڤِنِىَ و بِبِيْژِن: (خُدَايِىَ مَه)، لِگُونَهِيْنْ مَه بِبُورَه. اَمِىَ ژِى لِگُونَهِيْنْ وَه بِبُورِنْ و اَمِىَ (خِيْرِيْنْ) قَنْجِيكَارِيْنْ رَاسْتُ و دُورِسْتْ زِيْدَه بِكِنْ.[1]

٥٩. لِيْبَلِىَ اَوِيْنْ كُو ظَالِمْ بُونْ، وَانْ گُوَتِنَا كُو ژِوَانْ رَه هَاتِبُو گُوَتِنْ بِيَكَه دِنْ گُوهَارْتِنْ. ڤِيْجَا مَه ژِى بِسَدَمَا نَقَنْجِيَا كُو دِكِرِنْ، لِسَرْ يِيْنْ كُو ظُلِمْ كِرِنْ ژِئَاسِيمَانَانْ عَذَابَكْ دَاخِسْتْ.

٦٠. بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ وِىَ دَمَا مُوسَا ژِ بُوَ گَلِىَ خَوه ئَاڤْ خَوسْتْ. مَه ژِى ژِىَ رَه گُوَتْ: "گُوَپَالِىَ خَوه لِكَڤِرْ بِدَه"! (پِشتِى مُوسَا گُوَپَالِىَ خَوه لِكَڤِرْ دَا) دِجِهْ دَه ژِ وِى كَڤِرِى دُوَازْدَهْ چَاڤِيِيْنْ ئَاڤِىَ دَرْبُونْ. هَرْ نِفْشِى جِهِىَ ئَاڤْڤَخُوارِنَا خَوه نَاسْ دِكِرْ. (مَه ژِوَانْ رَه گُوَتْ): "ژِ رِزْڤِىَ كُو خُدِىَ (دَايه وَه) بِخُونْ، ڤَخُونْ و لِعَرْدِىَ فَسَادِيِىَ مَكِنْ."

٦١. بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ دَمَا وَه گُوَتْ: "اَىْ مُوسَا! ڤِيمَا مَه بِخَوارِنَكَه تِنِىَ نَايِىَ، ژِخُدَايِىَ خَوه تِشْتِيْنْ كُو عَرْدْ وَانْ هِيْشِينْ دِكَه بِخَوازَه؛ شُوَڤِلِيْنْ وِىَ، خِيَارِيْنْ وِىَ، سِيرِيْنْ وِىَ، نِيسْكِيْنْ وِىَ، پِيڤَازِيْنْ وِىَ ژِمَه رَه دَرِينَه." مُوسَا ژِوَانْ رَه گُوَتْ: "مَا هُونْ يِيْنْ بَاشْ

---

١ خُدِىَ تَعَالِى، دِگَلَكْ ئَايَتَانْ دَه بَحْسَا اِحْسَانِىَ كِرِيَه و اَمْ پِىَ فَرمَانبَرْ كِرِنَه. گَلَكْ جَارَانْ پَسِنْ و مَدْحِىَ مُوحْسِنَانْ دَايَه و بَحْسَا وِىَ خَلاتَا كُو دِىَ بِدَه مُوحْسِنَانْ كِرِيَه. مُحْسِنْ، اسمُ فَاعِلَ، مَصْدَرِىَ وِىَ اِحْسَانَه . مَرَڤْ دِكُوردِى دَه دِكَارَه مُوحْسِنِى وَهَا اِفَادَه بِكَه: قَنجِيكَارِيْنْ رَاسْتْ و دُرُوسْت. دِ حَدِيسَا شَرِيفْ دَه وَهَا هَاتِيَه رَاڤَكِرِنْ؛ "اِحْسَانْ اَوَه كُو هَرْ وكِى خُدِىَ تَه بِبِينِى تُو عِبَادَتِىَ وِى بِكِى.." وِىَ دَمِىَ مَعنَا مُوحْسِنِى؛اَوِىَ كُو دَمَا كَارْ و بَارَكِى بِكَه يَانْ عِبَادَتَكِى بِكَه اَوْ بِتَكُوزِى و بِيْكِيمَاسِى دِكَه. هَرْ وكِى كُو خُدِىَ لِپِيْشْبَرِى وِى يه و لِسَرِىَ زِيْرَڤَانَه كَارِىَ خَوه دِكَه.

بِيِيْنْ كِيْمْ دِگُهَرِينِنْ؟! نَاخُو، دَاكَڤِنْ هَرِنْ بَاژِيْرْ. مُحَقَقْ تِشتِيْنْ كُو هُونْ دِخوازِنْ، ژِوَه رَه لِىٰ هَنَه.» مُوْرَا بَلَنْگَازِى و رِسْواتِيِىٰ لِوَانْ هَاتَه خِسْتِنْ و رَاسْتِى غَزَبَا خُدِىٰ هَاتِنْ. اَڤَا هَاتِيَه سَرِىٰ وَانْ ژِبَرْ كُو ئَايَتِيْنْ خُدِىٰ مَانْدَلَه كِرِنْ و بِستَمْكَارِى پِيْخَمْبَرْ دِكُوشْتِنْ. اَڤْ ژِى، ژِبَرْ كُو بِىٰ اَمْرِيَا خُدِىٰ دِكِرِنْ و ژِحَدِىٰ خوه دَرْدِكَتِنْ.

٦٢. بِيْگُمَانْ يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و يِيْنْ بُونَه جِهُو، يِيْنْ فِلَهْ و يِيْنْ صَابِئِنْ، ڤِيْجَا ژِوَانْ كِى بَاوَرِيِىٰ بِخُدِىٰ و رُوْژَا ئَاخِرَتِىٰ بِينَه و كَارِىٰ قَنْجْ بِكَه، ژِ بُوْ وَانْ لِنِكْ خُدَايِىٰ وَانْ خَلاتْ هَيَه و لِسَرْ وَانْ طِرسْ نِينَه و اَوْ غَمْگِينْ ژِى نَابِنْ.[١]

٦٣. بِيْنِنْ بِيرَا خَوه، دَمَا مَه سُوْزَكَه سَاغْلَم ژِوَه وِرْگِرتْ و مَه (چِيَايِىٰ) طُورْ دِسَرْ وَرَه بِلِندْ كِرْ، (مَه ژِوَه رَه گُوْتْ:) "يَا كُو مَه دَايه وَه زَخِمْ بِگِرِنْ و تِشتِيْنْ تِىٰ دَه دِبِيرْ بِينِنْ (و پِىٰ عَمَلْ بِكِنْ) دَا كُو هُونْ خَوه (ژِعَذَابِىٰ خُدِىٰ) بِپَارِيْزِنْ.

٦٤. پِشتِى ڤِىٰ (پِيْمَانِىٰ)، هُونْ لِسَرْ سُوْزَا خَوه نَه سَكِنِينْ. اَگَرْ نَه ژِكَرَمْ و مَرْحَمَتَا خُدِىٰ بَايَا، تَقَزْ هُونْ دِبُونْ ژِى يِيْنْ كُو خَسَارْ كِرِنَه.

٦٥. بِرَاسْتِى هُونْ دِزَانِنْ كَا مَه چِه ئَانِيَه سَرِىٰ يِيْنْ كُو دِ رُوْژَا شَمِيِىٰ دَه (بِگِرْتِنَا مَاسِيَانْ) زِيْدَگَاڤِى كِرِنْ. مَه ژِوَانْ رَه گُوْتْ: بِبِنْ مَيْمُونِيْنْ رَزِيلْ و رِسْوَا.

٦٦. ڤِيْجَا مَه اَڤْ جَزَادَانْ ژِ بُوْ وَانِيْنْ دِ وِىٰ دَمِىٰ دَه و ژِ بُوْ يِيْنْ كُو دِىٰ پِشتِى وَانْ بِيْنْ رَه كِرَه پَاشْڤَدَانْ و ژِ بُوْ مُتَقِيَانْ ژِى خِسْتَه شِيرَتْ.

---

١ بِچِيْكِرِنْا ئَادَم رَه بَاوَرِيكَه فِترِى نَازِل بُو، اَوَا كُو اِنسَانْ لِسَرِىٰ هَاتِيه اَفِرَاندِنْ. پَاشِىٰ خُدِىٰ دِينْ شِيَاندِنْ كُو پِيرَوِيْنْ هِنكَانْ ژِوَانْ لِسَرْ عَرْدِىٰ هَنَه، مِينَا يَهُودِى، فِلَهْ و سَابِئِيَانْ. ڤِيْجَا خُدِىٰ دِخوازَه كُو تَڤْكِىٰ ڤَانْ دِينَانْ ژِسَرْ عَرْدِىٰ صَافِى بِكَه و اَهلِىٰ وَانْ دِ رِيسَالَتَا مُحَمَّدْ دَه كُوْم بِكَه. لَوْرَا رِسَالَتَا پِيْخَمبَرْ ژِ بُوْ تَصْفِيه كِرِنَا تَڤْكِىٰ دِينَانَه. نَاخُو مَعنَا ئَايَتِىٰ وَهَايَه : اَوِيْنْ كُو دِبِيْژِنْ مَه بَاوَرِى ئَانِيِيَه، يِيْنْ جِهُو، يِيْنْ فِلَهْ و يِيْنْ سَابِئِى؛ ڤِيْجَا كُو دَڤ ژِبَاوَرِيَا خَوه بَردِنْ و بِبَاوَرِيكَه نُو بَاوَرْ بِكِنْ و رِسَالَتَا مُحَمَّدْ(س) قَبُول بِكِنْ...اَوْ غَمْگِينْ نَابِنْ. ئَايَتَا ٨٥انْ ژِسُورَيِىٰ ئَال عِمرَانْ «كِى ژِبِلِى اِسْلَامِىٰ دِينَكِى دِنْ بِخُوازَه اَوْ قَتْ ژِىٰ نَايِىٰ قَبُولْ كِرِنْ... خَسِرِينَ» ڤِىٰ رَامَانِىٰ تَكَزْ دِكَه.

٦٧. بِێنَه بیرَا خَوه؛ وِیَ دَمَا مُوسَا ژِگَلِیَ خَوه رَه گُوٚتْ: "بێگُمَانْ خُدِیَ لِوَه فَرمَانْ دِکَه کُو هُونْ چێلَیَکی سَرْژێکِنْ." گُوٚتِن: "مَا تُو طِنَازَانْ بِمَه دِکی؟" (مُوسَا) گُوٚتْ: "اَزْ خَوه بِخُدِیَ دِپَارێزِمْ کُو اَزْ ژِنَزَانێنْ طِنَازْکَرْ بِمْ."

٦٨. گُوٚتِن: "کَا ژِ بُوٚ مَه ژِخُدَایِیَ خَوه بِخَوازَه؛ ژِمَه رَه سَالُوٚخْ بِدَه کَا اَوْ چه چێلَکَه". گُوٚتْ: "خُدِیَ دِبێژَه:اَوْ نَه پیرَه نَه ژِی جِوَانَه، دِنَاڤْبَرَا ڤَانْ هَردُویَانْ دَه یَه." ڤێجَا یَا کُو لِوَه هَاتِیَه فَرمَانْ کِرِنْ پێكْ بینِنْ.

٦٩. گُوٚتِن: "کَا ژِ بُوٚ مَه ژِخُدَایِیَ خَوه بِخَوازَه؛ بِلَا ژِ مَه رَه اَشکَرَه بِکَه کَا رَنْگِیَ وِیَ چِی یَه؟" گُوٚتْ: "خُدِیَ دِبێژَه:اَوْ رَنگْزَرَه، زَرکی صَافِی یَه، تَمَاشَڤَانِیَ خَوه دِلخَوشْ دِکَه."

٧٠. گُوٚتِن: "ژِخُدَایِیَ خَوه بِخَوازَه، بلا اَشْکَرَه بِکَه؛ کَا اَوْ چِی یَه ! بِرَاسْتِی اَوْ چێلَكْ ژِمَه رَه تَڤْلِیهَڤْ هَاتْ، خُدَا حَزْ بِکَه مُحَقَّقْ اَمِیَ بِسَرْ رِیَا رَاسْتْ ڤَه بِبِنْ."

٧١. مُوسَا گُوٚتْ: "خُدِیَ دِبێژَه:اَوْ نَه چێلَیَکه هینْکِری یَه کُو جُوٚتْ بِکَه و اَوْ زَڤیَانْ ژِی اَڤْ نَادَه، بِیَ کێمَاسی یَه ، رَنگِیَ دِنْ تِیَ دَه تُونِنْ." گُوٚتِن: "هَا نِهَا تَه رَاسْتْ گُوٚتْ." اِیْدِی (پِشْتِ بِدَسْتْ خِسْتِنْ)اَوْ سَرْژێکِرِنْ و هِنْدِكْ مَابُو کُو سَرْ ژِیَ نَکِنْ.

٧٢. دِبیرْ بینِنْ؛ دَمَا وَه مرُوٚڤَكْ کُوشتْ و دَرْ حَقِی وِی دَه وَه خِرَجِرْ دِکِرْ (و وَه اَوْ دَاڤێتْ سِتُویِیَ هَڤْ). حَالْ اَڤَه ؛ خُدِیَ یَا هُونْ ڤَدِشێرِنْ دَرْتِینَه رَاسْتِیَ.

٧٣. مَه ژِوَانْ رَه گُوٚتْ: "هِنْ ژِگُوٚشْتِیَ وِیَ (چێلَکَا سَرْژێکِری) لِیِیَ کُوشْتِی بِدِنْ (دِیَ سَاغْ بِبَه و ژِوَه رَه دِیَ بێژَه: کَا کِیَ اَوْ کُوشتِیَه). هَا بِڤِی اَوَایی خُدِیَ مِریَانْ سَاغْ دِکَه و نیشَانێنْ خَوه ژِوَه رَه بَرچَاڤ دِکَه دَا کُو هُونْ ئَاقِلْ بِگرِنْ.[1]

٧٤. پَاشِیَ (پِشْتِی ڤَانْ رُودَانَانْ) دِیسَا دِلِیَ وَه حِشْكْ بُو؛ ڤێجَا اَوْ مِینَا کَڤرَه، بَلْکی ژِیَ

١ دِڤِیَ ئَایَتِیَ دَه حِکمَتَکه مَزِنْ و دَرْسَکه عَجێبْ هَیَه. خُدِیَ لِوَانْ فَرمَانْ دِکَه کُو دَوَارکِیَ سَرژێکِنْ و پَرچَیَكْ ژِگُوٚشْتِیَ وِیَ لِیِیَ مِرِی بِخِنْ دَا کُو سَاغْ بِبَه و نَاڤِیَ قَاتِلی بِبێژَه. خُدِیَ دِکَارِبُو بِیَ لێدَانْ ژِی وِی سَاغْ بِکَه، لِیَ بَلِیَ؛ دِیَ بِگُوٚتَانَا اَوْ نَه مِربُو؛ اَوْ ژِدِلْ چُوبُو، بِسَرْ خَوه ڤَه هَاتْ. ڤێجَا خُدِیَ خَوسْتْ

ژِى هِشكْترَه. بێگُمَانْ هِنْ ژِكَفِرَانْ هَنَه كُو ژوَانْ رُوٚبَارْ دَردِكَڤِنْ و بِرَاسْتِى هِنْ ژوَانْ هَنَه كُو دِبِنْ دُو شَقْ، ڤِێجَا ئَاڤْ ژوَانْ تِىٚ دَرْ و هِنَكْ ژوَانْ هَنَه كُو ژِترْسَا خُدِىٚ ژِهَڤ پَرْچَه دِبِنْ، تِێنْ خوارِىٚ. هَلبَتْ خُدِىٚ ژِيَا كُو هُونْ دِكَنْ نَه بێخَبَرَه.

٧٥. مَا هُونْ، هِێڤِى دِكَنْ كُو اَوِىٚ بوَه بَاوَرِيِىٚ بينِنْ؟ بِرَاسْتِى كُوٚمَكْ ژ وَانْ هَبُو كُو لِگُوٚتِنَا خُدِىٚ گُوهْدَارِى دِكِرْ و پِشْتِى كُو رَاسْتِيَا وِىٚ هِينْ دِبُونْ وَانْ بِزَانَبُونْ اَوْ دِگُوهَرَانْدْ.

٧٦. دَمَا جِهُو رَاسْتِى بَاوِرْمَنْدَانْ دِهَاتِنْ، دِگُوٚتِنْ: "مَه بَاوَرِى ئَانِيَه" و دَمَا اَوْ خوه بِخُو دِمَانْ، دِگُوٚتِنْ: "مَا يَا كُو خُدِىٚ (ژِسَالِخێنْ مُحَمَّدْ يێنْ دِ تَوْرَاتِىٚ دَه) هُونْ پِىٚ سَرْوَخْتْ كِرِنْ، هُونِىٚ ژِ وَانْ رَه بِبێژِنْ دَا كُو وِىٚ لِهَمْبَرِى وَه، لِجَم خُدَايِىٚ وَه بِكَنَه دَلِيلْ؟ مَا هُونْ ئَاقِلْ نَاكِرِنْ؟!"

٧٧. ڤَىْ اَوْ نِزَانِنْ كُو بێگُمَانْ خُدِىٚ، بِيَا كُو اَوْ ڤَدِشێرِنْ و بِيَا كُو اَشْكَرَه ژِى دِكَنْ دِزَانَه؟

٧٨. هِنَكْ ژِ وَانْ (جِهُويَانْ) أُمِّى نَه؛ ژِبِلِى حَزِيێنْ پُوچْ تِشْتَكِى ژِكِتێبِىٚ نِزَانِنْ، اَوْ هَرْ لِدُوڤْ گُومَانِىٚ نَه.[1]

٧٩. اِيدِى وَاخْ لِوَانْ كَسَانْ بَه كُو كِتێبِىٚ بِدَسْتێنْ خَوه دِنِڤِيسِنْ، پَاشِىٚ دَا كُو بِنِرْخَكِى اَرْزَانْ بِفِرُوٚشِنْ، دِبێژِنْ: "اَڤْ ژِجَمْ خُدِىٚ نَازِلْ بُويَه!" ايجَارْ وَاخْ لِحَالِىٚ وَانْ بَه، ژِبَرْ يَا كُو دَسْتێنْ وَانْ نِڤِيسَانْدِيَه! وَاخْ لِوَانْ بَه ژِبَرْ يَا كُو پِىٚ ڤَزَنْجْ كِرِنَه!

٨٠. (جِهُويَانْ) گُوٚتْ: "ژِچَندْ رُوٚژێنْ بِژِمَارْ (هِنْدِكْ) پِىٚ ڤَه ئَاگِرْ بِمَه نَاكَڤَه."بِبێژَه: "مَا

كُو بِلِێدَانَا پَرْچَيَكْ گُوٚشتِىٚ مِرِى مَرَڤِى مِرِى سَاغْ بِكَه دَا كُو دَرسَكِىٚ بِدَه مَادَّه پَرَسْتَانْ دَا ڤَنَه ئَاقِلْ بِگرِنْ و بَاوَرِى بينِنْ.

[1] اَمَانِيِّ: اَڤْ پَيڤْ، مُفَسِّرَانْ بِچَنْدْ وَاتَيَانْ مَعْنَه كِرِنَه. لِێبَلِىٚ هَرْ وَكِى مُفَسِّرِىٚ نَاڤْدَارْ شَنْقِيتِى گُوتِيَه: بِمَعنَا خَوزِى يێنْ كُو اَوْ حَزْ ژِىٚ دِكِنْ. ژِ سُورَهِيِىٚ بَقَرَه ئَايَتَا ١١١ ىٚ « (يێنْ اَهْلِى كِتَابْ) گُوٚتِنْ: «ژِ بِلِى كَسێنْ كُو جِهُو يَانْ ژِى فِلَه بِنْ تُو كَسْ دِىٚ نَچِه بِهِشْتِىٚ. اَڤْ گُوتِنَا هَانِىٚ خَوزِى (و حَزِى)ــيێنْ وَانَه. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: «اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ رَاسْت دِبێژِنْ دَه كَا دَلِيلَا خَوه بينِنْ..» ڤِىٚ مَعْنَيِىٚ تَكَزْ دِكَه.

قَىْ وَه لِسَرْ ڤِىَ يَكِىَ ژِخُدِىَ سُوْزَكْ وِرْگَرْتِيَه، ڤِيْجَا خُدِىَ ژِسُوْزَا خَوه ڤَنَاگَرَه، بَلْكِى دَرْحَقِى خُدِىَ دَه يَا هُونْ نِزَانِنْ هُونْ دِبِيْژِنْ؟"[١]

٨١. نَخِيْر؛ چه كَسِىَ كُو گُنَهَكِى بِكَه و گُنَهِيْنْ وى دُوْرْ لِىَ بِپِيْچَه، هَا اَوْ كَسْ خَلكِىَ دُوْژَهِىَ يَه ، حَتَا حَتَايِىَ اَوِىَ تِىَ دَه بَه.

٨٢. هَرْچِى يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنْ، اَوْ اَهْلِىَ بَهِشْتِىَ نَه، حَتَا حَتَايِىَ اَوِىَ تِىَ دَه بِنْ.

٨٣. وِىَ دَمِىَ مَه ژِ زَارُوْيِيْنْ اِسْرَائِيلْ پَيْمَانْ وَرگِرتْ كُو "هُونِىَ ژِخُدِىَ پِىَ ڤَه ژِ تُو كَسِى رَه عِبَادَتِىَ نَكِنْ و هُونِىَ هَرْ لِدِىَ و بَاڤِيْنْ خَوه، خِزْمِيْنْ خَوه، سِيْوِى و بَلَنْگَازَانْ قَنْجِيِىَ بِكِنْ و ژِ مِرُوْڤَانْ رَه قَنْجِيِىَ بِبِيْژِنْ، بِئَاوَايِىَ پِيْدِڤِى نِمِيْژْ بِكِنْ و زَكَاتِىَ بِدِنْ" پَاشِىَ؛ ژِبِلِى چَنْدْ كَسَانْ وَه پِشْتَا خَوه دَا پَيْمَانِىَ و ژِخَو هُونْ هَرْ پَيْمَانْشكِيْنِنْ.

٨٤. (گَلِى زَارُوْيِيْنْ اِسْرَائِيلْ!) بِيْنِنْ بِيرَا خَوه؛ وِىَ دَمَا مَه پَيْمَانَا مِكُومْ ژِوَه وِرْگَرْتِى كُو "خِوِينَا هَڤْ نَه رِيْژِنْ و هَڤْ ژِجِهْ و وَارِيْنْ هَڤْ دَرْنَخِن"، پَاشِىَ وَه اَڤْ قَبُولْ كِرْ و هُونْ بِخَوه ژِى شَاهِدِنْ."

٨٥. پَاشِىَ هُونْ؛ اَڤِيْنْ هَا (پِشتِى ڤِىَ سُوْزَا وَه دَايِى، وَه سُوْزَا خَوه نَبرَه سَرِى؛) هُونْ هَڤْ دِكُژِنْ و هِنْ ژِوَه يِيْنْ دِنْ ژِمَالْ و وَارِيْنْ وَانْ دَرتِينِنْ -دِگَل كُو دَرَانِينَا وَانْ ژِ مَالْ و وَارِيْنْ وَانْ لِوَه حَرَامْ بُو ژِى- كُو بِگُنَهْكَارِى و نَحَقِى هُونْ (و هَڤْبَنْدِيْنْ خَوه) لِهَمْبَرْ وَانْ پِشْتْگِرِيَا هَڤْ دِكِنْ. اَگَرْ بِاَسِيرِى بِبَالْ وَڤَه هَاتِنْ ژِى، هُونْ (ژِ بُوْ رِزْگَارْكِرِنَا وَانْ) دِبَرْ وَانْ دَه گَرَوِىَ (فِدْيِىَ) دِدِنْ (دَا كُو هُونْ فَرمَانَا تَوْرَاتِىَ بِجِهْ بِينِنْ). اَرِىَ مَا ڤِيْجَا هُونْ اِيمَانِىَ بِهِنَكِى ژِكِتِيْبِىَ تِينِنْ و هِنَكِى ژِى مَانْدَلَه دِكِنْ. اِيْدِى ژِوَه جَزَايِىَ

١ زَانَايِيْنْ جِهُويَانْ ژِخَلكِىَ خَوه رَه دِگُوْتِنْ: اِيمَانِىَ بِمُحَمَّدْ نَه بِيْنِنْ. لَوْرَا اَگَرْ اَمْ اِيمَانِىَ پِىَ نَه بِيْنِنْ ژِى، اَمْ ژِحَفْتْ رُوْژانْ پَانْ ژِ چِلْ رُوْژِى پِىَ ڤَه دِ اِيْگِرْ دَه نَامِينِنْ و بِڤِى ئَاوَايِى خَوه دِخَاپَانْدِنْ.

كَسێنْ كُو وِسَا بِكِنْ، دِژِيَانَا ڤِێ جيهَانێ دَه هَرْ رِسْوَاتِي يه و رُۆژَا قِيَامَتێ ژِى بِبَالْ عَذَابێ هَرِى دِژْوارْ ڤَه هُونێ بێنْ ڤَگَرَانْدِنْ. خُدێ ژِيَا كُو هُونْ دِكِنْ ڤَتْ نَه بێخَبَرَه.

٨٦. اَڤێنْ هَا، يێنْ كُو لِشُونَا ئَاخْرَتێ ژِيَانَا دِنْيَايێ كِرِينَه، اِيْدِى لِسَرْ وَانْ عَذَابْ سِڤِكْ نَابَه و ئَارِيكَارِيَا وَانْ ژِى نَايێ كِرِنْ.[١]

٨٧. صُۆندْ بَه؛ مَه كِتێبْ دَايَه مُوسَا! مَه پِشْتِى وِى پێخَمْبَرْ لِدُوهَڤْ شَانْدِنْ. مَه مُعْجِيزَه دَانْ عِيسَايێ كُرێ مَرْيَمێ و مَه بِرِيَا جَانێ پَاكْ (جِبْرِيل) ژِى پِشْتْگِرِيَا وِى كِرْ. اَرێ مَا اَڤْ چِه حَالَه؛ چِه دَمَا پێخَمْبَرَكْ ژوَه رَه بێ كُو نَه لِگُۆرِى دِلێ وَه بَه، هُونْ خوه مَزِنْ دِكِنْ؛ ڤێجَا هِنَكَانْ ژِوَانْ هُونْ اِنكَارْ دِكِنْ و هِنَكَانْ ژِى دِكُژِنْ.

٨٨. (جِهُويَانْ ژِتنَازْ ڤَه) گُۆتِن: "دِلێ مَه كَالاَنْكِرِيَه (اَمْ تێ نَاگِهِنْ)."نَا! بَلْكِى ژِبَرْ كُفْرَا وَانْ خُدێ لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدِيَه و كێمْ ژِوَانْ بَاوَرِيێ تِينِنْ.

٨٩. چِه دَمَا ژِوَانْ رَه ژِجَمْ خُدێ كِتێبَكْ (قُرْئَانْ) هَاتْ كُو رَاسْتَدَرێخَا كِتێبَا بَرْ دَسْتێ وَانْ بُو و بَرێ ژِى وَانْ لِهَمْبَرِى كَافِرَانْ ئَارِيكَارِى (بِقُرْئَانێ) دِخوسْتِنْ (دَا كُو بِسَرْكَڤِنْ)، ڤێجَا؛ چِه دَمَا اَوْ كِتێبَا كُو وَانْ پێ دِزَانِى (و نَاسْ دِكِرِنْ) ژِوَانْ رَه هَاتْ،اَوْ اِنْكَارْ كِرِنْ. اِيْدِى لَعْنَتَا خُدێ لِوَانْ كَافِرَانْ بَه![٢]

٩٠. و چِه تِشْتَكِى پِيسَه يَا كُو خوه پێ فِرُۆتِنَه؛ ژِچَاڤْنَبَارِى اَوْ وَحْيَا كُو خُدێ ژِكَرَمَا خوه،

١ اَڤْ ئَايَتێنْ پِيرُۆزْ رَوْشَا جِهُويَانْ ئَا عَجِيْبْ و خَتَرْنَاكْ دِدَه نِيشَانْ. بَرِى اِسْلامِيتێ لِمَدِينێ سێ قَبِيلَه جِهُو هَبُونْ؛ قُورَيزِى، قَينُوقَاع و نَضرْ بُونْ. هَرْ يَكِى ژِڤَانْ، دِگَل هَڤَالْبَنْدێنْ خوه يێ مُشْرِكْ كُوَاوْ ژِى خَزْرَجْ و اَوْسْ بُونْ بِيێنْ دِنْ رَه شَرْدِكِرِنْ؛ هَڤدُو دِكُوژتِينْ و ژِوِلاتێ هَڤْ دَرِدخِسْتِنْ. دَمَا يَكْ بَاسِيرى دِهَاتَه بَرْ دَسْتێ وَانْ، ڤێجَا اَوْ دِهَمْبَرِى فِدْيێ دَه ئَازَادْ دِكِرِنْ. دَمَا ژِوَانْ رَه دِهَاتَه گُۆتِنْ اَڤْ چِى يَه؟ هُونْ هَڤْ دِكُوژِنْ، ژِوِلاتێ هَڤْ دَرْدِخِنْ و پَاشێ فِدْيه دِدِنْ و ئَازَادْ دِكِنْ. دِبێژِن: مَا اَمْ چِه بِكِنْ، اَمْرێ خُدێ اَڤَه.

٢ دِوێ دَمَا كُو پێخَمْبَرێ مَه (س) هَاتِيَه شَانْدِنْ دَه لِعَرَبسْتَانێ، نَخَاسِم لِدُۆرهێلا مَدِينێ گَلَكْ جِهُو هَبُونْ. وَانْ ژِ عَرَبَانْ رَه دِگُۆت؛ دِنێزِيكْ دَه پێخَمبَرَكْ دێ وَرَه شَانْدِن. لێ وَانْ هێڤِى دِكِرْ كُو دێ ژِجِهُويَانْ بێ شَانْدِنْ. ڤێجَا دَمَا دِيتِنْ كُو ژِعَرَبَانْ هَاتَه شَانْدِنْ ژِچَاڤْنَبَارِى ايمَانْ پێ نَه ئَانِينْ. ژِبَرْ ڤِێ يَكێ، قُرْئَانْ دِڤِێ دَابَاشِێ دَه بِبِيرْ تِينَه كُو وَانْ پِرْ ئَايَتێنْ تورَاتێ گُوهَرَانْدِنْ و سۆزَا كُو بِخُدێ رَه دَابُونْ، نَه ئَانِينَه جِه.

ژِ بَنْدَيێنْ خَوه ژِ يِێ كُو دِڤِێ رَه هِنَارتِى اِنكَارْ دِكِنْ. ڤِێجَا وَانْ غَزَبْ لِسَرْ غَزَبِێ حَقْ كِرْ و مُحَقَّقْ ژِڤَانْ كَافِرَانْ رَه عَذَابَكِى رِسْوَاكَرْ هَيَه.

٩١. دَمَا ژِوَانْ رَه تِێ گُوتِنْ: "بِيَا كُو خُدِێ نَازِلْ كِرِيَه بَاوَرى بِينِنْ." دِبِێژِنْ: "اَمْ بِيَا كُو ژِمَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ بَاوَرى تِينِنْ."اَوْ ژِبِلِى وِێ، يێنْ دِنْ مَانْدَلَه دِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو قُرْئَانْ حَقَه، اَوْ رَاسْتَدَرِێخَا يَا بِوَانْ رَه يَه. بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ بَرَا (بِتَوْرَاتِێ) بَاوِرْمَنْدْ بُونْ، نَاخُو چِمَا وَه بَرى نِهَا پێخَمْبَرێنْ خُدِێ دِكُشْتِنْ؟!

٩٢. (گَلِى جِهُويَان!) صُوِنْدْ بَه، مُوسَا بِمُعْجِيزَيێنْ اَشكَرَه ژِوَه رَه هَاتْ. پَاشى، دِ پِشتِى وِى (مُوسَا) رَه وَه گُوِلِكْ (ژِخَورَه إِلٰهْ) گِرتْ و بِڤِى ئَاوَايى وَه نَحَقِى لِخَوه كِرْ.[1]

٩٣. بِينِنْ بِيرَا خَوه، وَخْتَا مَه سُوِزْ ژِوَه وِرْگِرتْ و مَه چِيَايێ طُورْ بِسَرْ وَه دَه رَاكِرْ؛ (مَه گُوتْ) يَا مَه دَايَه وَه بِخُورْتِى بِگِرِنْ و گُوهْ بِدِنِێ. گُوتِن: ""مَه گُوتِنَا تَه قَبُولْ كِرْ و مَه بِجِدِّى گِرتْ." رَوْشْ اَڤَه؛ بِسَدَم كُفْرَا وَانْ دِلِێ وَانْ بِحَزْكِرِنْا گُوِلكِێ هَاتِبُو ئَاڤْدَانْ (حَزْكِرِنْا گُوِلكِێ دِدِلِێ وَانْ دَه هَاتِبُو بِجِهْكِرِنْ). (ژِوَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَاوِرمَنْدِنْ ڤِێجَا اَڤَا كُو بَاوَرِيَا وَه لِوَه فَرْمَانْ دِكَه چِقَاسْ خَرَابَه![2]

---

١ دِ ڤِێ ئَايَتِێ دَه مُعْجِزَه نَه هَاتِنَه بَيَانْكِرِنْ كَا چِنَه. لِێ بَلِێ دِ جِهْنَه دى دَه تَفْصِيلا وَانْ هَاتِيَه كِرِنْ. مِينَاكْ: ژِ سُورَيێ اَعْرَاف ئَايَتَا ١٣٣ ێ « ڤِێجَا مَه ژِى بَارَانَكَه دِژْوَارْ، كُلِى، سِپِهْ، بَقْ و خُوينْ بِسَرْ وَانْ دَه ئَانِينْ كُو اَڤْ نِيشَانێنْ پِرْ تَخْلِيتِنْ. اِێدِى دِيسَا ژِى وَانْ خَوه مَزِنْ دِێرَانْ (و وَانْ بَاوَرى نَئَانى) و اَوْ هَرْ مِلَّتَكِى گُنَهْكَارْ بُونْ.» و ژِ سُورَيێ اَعْرَاف ئَايَتَا ١٠٧-١٠٨-ێ» ڤِێجَا مُوسَا دَارِێ خُوَه ئَاڤِێتْ، دِ وِێ دَمِێ دَه دَارِێ وِى اَشْكَرَا بُو زَهَايَكِى مَارَانْ. دَسْتِێ خُوَه ژِى (ژِ پَاخِلا خُوَه) دَرْخِسْتْ، ژِ نِشْكَاڤَه اَوْ ژِى ژِ تَمَاشَهكَرَانْ رَه سِپِى و نُورَانِى بُو. « و ژِ سُورَيێ شُعَرَا ئَايَتَا ٦٣ێ « بَرَانْبَرى ڤِێ مَه پِيَامْ دَا مُوسَا، مَه ژِێرَه گُوتْ: گُوپَالِێ خُوَه لِبَحْرِێ بِخَه! (چِه دَمَا گُوپَالِێ خُوَه لِێ دَا) دِ جِه دَه بُو دُو شَقْ هَرْ شَقَكِى ئَاڤِێ بُو وَكِى چِيَاكَكِى مَزِنْ.»

٢ دِ ئَايَتِێ دَه (سَمِعْنَا وَ عَصَيْنَا) دَربَاسْ بُو. مَه ژِى اَوْ وِسَا مَعْنَى كِرْ "مَه گُوتِنَا تَه قَبُولْ كِرْ و مَه بِجِدِّى گِرتْ". ژِبَرْ چِه؟ يَكْ: سِيَاقْ و سِبَاقَا آيَتِێ دِخَوازَه كُو وِسَا بِێ وَاتَه كِرِنْ. دِدُوِ: پێڤَا (عَصَيْنَا) بِوَاتَيَا گِرتِنْ ژِى تِێ بِكَارْئَانِينْ (تَاجُ العَرُوسْ و فَرْهَنگێنْ دِنْ). سِسِێ: ئَايَتَا ٦٣ێ ژِسُورَيێ بَقَرَه. چَارْ: ئَايَتَا ٤٦-ێ ژِسُورَيێ "نِسَاءْ: " "قِسْمَكْ ژِجِهُويَانْ بێژَيَانْ تَحْرِيفْ دِكِنْ (وَاتَيَا وَانْ دِگُوَهَرِينِنْ)، دِبِێژِن: سَمِعْنَا وَ

٩٤. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: ”اَگَرْ ئَاخْرَتْ (بِهِشْتْ) لِجَمْ خُدِیٚ ژِ بُوٚ وَه تَنِیٚ بَه؛ نَه ژِ بُوٚ مِرُوٚڤێنْ دِنْ بَه، نَاخَو دَه مِرنِیٚ بِخَوازِنْ اَگَرْ بَرَا هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ.“

٩٥. بِرَاسْتِی ژِبَرْ گُونَهێنْ کُو بَرِیٚ بِدَسْتِیٚ خَوه کِرِنْ اَوِیٚ قَه مِرنِیٚ نَخَوازِنْ. خُدِیٚ بِظَالِمَانْ دِزَانَه.

٩٦. صُوٚندْ بَه؛ تُو (هَیْ مُحَمَّد) دِیٚ بِزَانِی کُو جِهُو ژِهَرْ کَسِی و ژِوَانێنْ کُو (ژِخُدِیٚ رَه) شَرِیکَانْ چێدِکِنْ ژِی لِسَرْ ژِیَانَا ڤِیٚ دِنْیَایِیٚ بێهتِرْ بِرژْدِنْ. هَرْ یَکْ ژِ وَانْ (جِهُویَانْ) دِخَوازَه کُو هَزَارْ سَالِی بِژِی. رَوْشْ اَڤَه؛ ژِیَانَا (هَزَارْ سَالِی) تُو کَسِی ژِعَذَابِیٚ خُدِیٚ دُورْ نَاکَه. خُدِیٚ، بِکَارێنْ کُو اَوْ دِکِنْ بِینَرَه.

٩٧. (یَا مُحَمَّد!) بِبێژَه: چِه کَسِیٚ کُو دِژمِنِیٚ جِبْرِیلْ بَه، ڤێجَا بِرَاسْتِی جِبْرِیلْ بِدَسْتُورَا خُدِیٚ قُرْئَانْ نَازِلِی سَرْ دِلِیٚ تَه کِرِیَه کُو اَوْ رَاسْتدَرِێخَا کِتێبێنْ بَرِیَا خَوه یَه و ژِ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانْ رِێبَرْ و مِزْگِینَه.

٩٨. کِی دِژْمِنِیٚ خُدِیٚ، مَلَائِیکَتْ و پێخَمْبَرێنْ وِی بَه و دِژمِنِیٚ جِبْرِیلْ و مِیکَالْ بَه، بێگُمَانْ خُدِیٚ ژِی دِژْمِنِیٚ کَافِرَانَه.

٩٩. بِرَاسْتِی مَه ئَایَتێنْ اَشْکَرَاکَرْ ژِ بُوٚ تَه هِنَارْتِنْ و ژِ یێنْ فَاسِقْ پِیٚ ڤَه تُو کَسْ وَانْ اِنْکَارْ نَاکَه.

١٠٠. اَرِیٚ هَرْ جَارَکَه کُو وَانْ پَیْمَانَکْ دَانْ، هِنَکْ ژِوَانْ وِیٚ پَیْمَانِیٚ دِسَرْ گُوَهِیٚ خَوه رَه دَاڤێژِنْ، بَلْکِی پِرِێنْ وَانْ بَاوَرِی نَایِینِنْ.

١٠١. چِه دَمَا ژِجَمْ خُدِیٚ پێخَمبَرَکْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه کُو رَاسْتدَرِێخَا کِتێبَا لِبَرْ دَسْتِیٚ وَانْ بُو

عَصَیْنَا، «وَاسْمَعْ غَیْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا..»اَڤْ آیَتْ دِدَه فێرْکِرِنْ کُو ”عَصَیْنَا، غَیْرَ مُسْمَعٍ و رَاعِنَا“ ژِوَانْ پێڤێنْ کُو بِدُو وَاتَیێنْ کُو دِژِی هَڤْنْ تێنَه وَاتَبَرْکِرِنْ.

(کُو اَوْ ژِنكْ خُدِىٚ يَه)؛ کوّمَكْ ژِيِيْنْ اَهْلِى کِتَابْ، هَرْ وکِى کُو نزَانِبِنْ، کِتِيِّبَا خُدِىٚ دَاڤِيّتِنْ پِشْتْ گُوَهِىٚ خَوه و دَڤْ ژِىٚ بَرِددَانْ.[١]

١٠٢. وَانْ (جِهُويَانْ) دَرْبَارِىٚ حُوکِمْدَارِيَا سُلَيْمَانْ دَه دَانَه دُوڤْ يَا کُو شَيْطَانْ دِبُونْ پَيْرَوِىٚ وِىٚ. رَوْش اَڤَه؛ سُلَيْمَانْ کَافِرْ نَبُوبُو، لِىٚ بَلِىٚ شَيْطَانْ کَافِرْ بُوبُون؛ خَلْكْ فِيّرِى سِيّرْبَازِيِىٚ دِکِرِنْ و دَانَه دُوڤْ يَا کُو لِبَابِلِىٚ لِسَرْ دُو مِلْيَاکَتَان؛ هَارُوتْ و مَارُوتْ دَه هَاتِبُو خَوارِىٚ. حَالْ اَڤَه کُو هَرْدُويَانْ (هَارُوتْ و مَارُوتْ) کَسْ فِيّرِى سِيّرْبَازِيِىٚ نَدِکِرِنْ حَيَانِى نَگُوّتَا: ”اَمْ بِخَوه اِمْتِيحَانِنْ؛“ اِيّدِى (بِفِيّرْبُونَا سِيّرِىٚ) هُونْ کَافِرْ نَبِنْ“. ڤِيّجَا ژِهَرْدُيَانْ يَا کُو پِىٚ ژِنْ و مِيّرْ ژِ هَڤْ ڤَدِڤَتَانْدِنْ فِيّرْ دِبُونْ.اَوْ سِيّرْبَازْ اَگَرْ کُو نَه بِدَسْتُورَا خُدِىٚ (و تَقدِيرَا وِى) بَه نِکَارِنْ بِتُو ئَاوَايِى زَرَارِىٚ بِدِنْ خَلْکِىٚ. اَوْ، يَا کُو زِيَانِىٚ دِدَه وَانْ و بِکِيّرِى وَانْ نَايِىٚ فِيّرْ دِبُونْ. بِرَاسْتِى وَانْ دِزَانِبُو کَسِىٚ کُو اَوْ بِکِرَا، دِ ئَاخْرَتِىٚ دَه ژِىٚ رَه تُو پَارْ تُونَه يَه. يَا کُو خَوه پِىٚ فِرُوّتِنَه چِڤَاسْ پِيسَه! اَگَرْ کُو زَانِبُونَا (اَوِىٚ خَوه فِيّرِى سِيّرِىٚ نَکِرِبَانَا)!

١٠٣. اَگَرْ وَانْ (جِهُويَانْ) اِيمَانْ بِئَانِيَا و (ژِسِحْرِىٚ) خَوه پَارَاسْتِبُونَا اَوِىٚ ژِ نِكْ خُدِىٚ ڤَه بِپَادَاشَا هَرِى بَاشْ بِهَاتَانَا پَادَاشْکِرِنْ. اَگَرْ کُو زَانِبُونَا (دِىٚ خَوه ژِ فِيّرْکِرِنَا سِيّرِىٚ دُورْ بِگِرْتَانَا).

---

١ بِڤَاسِى کُو ژِڤَانْ ئَايَتِيْنْ پِيرُوّزْ تِىٚ زَانِينْ، جِهُو دِنَاڤَا خَوه دَه چَارْ بَشِنْ.
يَکَمْ: اَوِيّنْ کُو بَاوَرِيِىٚ بِتورَاتِىٚ تِينِنْ و حُکمِيّنْ وِىٚ تَتبِيڤْ دِکِنْ.اَوْ پِرْ هِنْدِکِنْ.
دُويَمْ: اَوِيّنْ کُو لِسَرْ عَهْدْ و سُوّزَا خَوه نَمَانَه و نَڤَنْجِى کِرِنَه، مَبَسْتْ ژِئَايَتِىٚ ژِى اَوْنْ.
سِيّيَمْ: اَوِيّنْ کُو نَزَانِنْ و نِزَانِنْ کَا چِه دِکِنْ.
چَارَمْ: اَوِيّنْ کُو زَنْدِيڤِنْ، وکِى کُو بِتَوْرَاتِىٚ عَمَلْ دِکِنْ خَوه نِيشَانْ دِدِنْ، لِىٚ بِعَکْسَا وِىٚ دِکِنْ. يَعْنِى، دِلِىٚ وَانْ و دَڤِىٚ وَانْ يَكْ تِشْتِى نَابِيّژَه.

١٠٤. گَلی بَاوِرْمَنْدَانْ! (ژِ پێغَمْبَرْرَه) نَبێژِنْ رَاعِنَا؛ بِبێژِنْ: اُنْظُرْنَا، بِگُوٚتِنَا خُدِیٚ بِکِنْ، تَفَرْ ژِ بُوٚ کَافِرَانْ عَذَابَکی دِژْوارْ هَیَه.[١]

١٠٥. نَه اَوْ کَافِرێنْ خُدَانْکِتێبْ و نَه ژی یێنْ مُشْرِكْ،اَوْ نَاخَوازِنْ کُو هیچْ قَنْجیَكْ ژِ جَمْ خُدَایِیٚ وَه بِسَرْ وَه دَه بِیٚ. خُدِیٚ کِیٚ بِڤِیٚ ژِ دِلوٚڤَانِیَا خَوه رَه تَرْخَانْ دِکَه. بِرَاسْتِی خُدِیٚ خَودِیِیٚ قَنْجِیَا مَزِنَه.

١٠٦. اَمْ تُو ئَایَتِیٚ حَیَانی کُو اَمْ یَکَه ژِ وِیٚ چێتِرْ یَانْ ژی یَکَه مِینَا وِیٚ نَیینِنْ، اَمْ حُکْمِیٚ وِیٚ ئَایَتِیٚ ژِ رَوَاجِیٚ رَانَاکِنْ و اَمْ وِیٚ نَادِنَه ژِبیرْکِرِنْ. مَا تُو نِزَانی کُو بِرَاسْتِی خُدِیٚ لِسَرْ هَرْ تِشْتی قَادِرَه.[٢]

١٠٧. مَا تُو نِزَانی کُو (حُکْمُ و ایدَارَیَا) عَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَرْ ژِ خُدِیٚ رَه یه. ژِ خُدِیٚ پێ ڤَه ژِ بُوٚ وَه نَه دُوٚسْت و پِشْتَڤَانْ نَه ژی ئَارِیکَارَكْ هَیَه.

١٠٨. یَانْ ژی، کَا چَاوَا بَرِیَا وَه پِرْسْ ژِ مُوسَا دِهَاتَه کِرِنْ، مَا هُونْ ژی دِخَوازِنْ ژِ پێغَمْبَرِیٚ خَوه پِرسَانْ بِکِنْ؟ چِه کَسِیٚ ایمَانِیٚ بِدَه بِکُفْرِیٚ، بِرَاسْتِی وِی رِیٚکَا رَاسْتْ وِنْدَا کِرِیَه.[٣]

---

١ دَمَا پێغَمْبَرْ (س) وَعْظَكْ لِصَحَابیێنْ خَوه دِکِرْ، ژِیٚ رَه دِگُوٚتِن: «رَاعِنَا»یَعْنی خَوه لِمَه بِگِرَه. لِیٚ بَلِیٚ اَڤْ کَلِیمَیَا «رَاعِنَا»دِزمَانِیٚ جِهُویَانْ دَه بِمَعنَیَکه کِرێتْ بِکَارْ دِهَاتْ. گَاڤَا کُو جِهُویَانْ اَڤْ گُوٚتِنَا مُسلْمَانَانْ بِهِیسْتِنْ وَانْ ژی
بـ "رَاعِنَا" یَا کُو بویٚ وَاتِیٚ بُو بِپێغَمْبَرِیٚ مَه رَه دِپێڤِینْ. ژِ بَرْ ڤِیٚ یَکِیٚ خُدِیٚ کَلِیمَیَا»رَاعِنَا»لِبَاوِرْمَنْدَانْ قَدَخَه کِرْ و ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: دِشُونَا 'رَاعِنَا' دَه هُونْ «اُنْظُرْنَا»یَا کُو بِمَعْنَی لِزْ مَکه؛ لِهێڤِیَا مَه بِسَکِنَه، بِکَارْ بینِنْ. بِڤِیٚ یَکِیٚ جِهُو ژی دِیٚ نِکَارِبِنْ لِهَمْبَرْ پێغَمْبَرْ ڤِیٚ پێڤِیٚ بِکَارْبینِنْ.

٢ نَسِخْ، دِفَرْهَنگِیٚ دَه بِمَعْنَا رَاکِرِنْ و ژێبِرِنْ تِیٚ. عَرَبْ دِبێژِنْ:"نَسَخَت الشمسُ الظِلَّ" "تَاڤِیٚ سی رَاکِرْ و بِرْ." هَرْ وَهَا بِمَعنَا ڤَگُوٚهَاستِنَا ژِ جِهَکی بِبَالْ جِهَکی دِیتِرْ ڤَه یَه. وِكْ نُومُونَه:»نَسَخْتُ الکتَابَ»مِنْ ژِ کِتێبَکی تِشتێنْ تِیٚ دَه ڤَگُوٚهَاسْتِنْ کِتێبَکَه دِنْ. نَسخْ، دِنَاڤْلێکَا شَرْعی دَه رَاکِرِنَا حُکْمَکی شَرْعی ژِ رَواجِیٚ یَه یَانْ گُوٚهَرَانْدِنَا حُکمَکی بِیَکی دِنَه. بِکُرْتی مِرُوٚڤ دِکَارَه وَهَا بِبێژَه: "رَاکِرِنَا حُکْمَکی شَرْعی بِدَلِیلَکَه شَرْعی یَه."

٣ دِ ڤِیٚ ئَایَتِیٚ دَه نَه هَاتِیَه گُوٚتِنْ کَا جِهُویَانْ ژِ مُوسَا چِه خَوسْتِنَه. ژِ سُورَەیِیٚ نِیسَا ئَایَتَا ١٥٣یٚ تِشْتَا جِهُویَانْ ژِ مُوسَا خُوَەسْتِیَه ژِ مَه رَه وِهَا اَشْکَرَا دِکَه. مِینَاكْ: «(یَا مُحَمَّدْ!) اَهلی کِتێبْ ژِ تَه دِخَوازِنْ کُو

١٠٩. گَلَكْ ژِ يێنْ اَهْلى كِتێبْ (جِهُو و فِلَهْ) پِشْتِى كُو حَقْ ژِ وَانْ رَه بِتَمامى اَشْكَرَه دِبَه ژِى، ژِ چَاڤْنَبَارِيَا خَوه دِخوَازِنْ وَه ژِ بَاوَرِيَا وَه ڤَگَرِينِنْ و وَه بِبِنْ سَرْ كُفْرىٚ. ڤێجَا دِ وَانْ دَربَاسْ بِبِنْ و چَاڤىٚ خَوه ژِوَانْ بِگرِنْ، حَيَانى كُو خُدىٚ فَرمَانَا خَوه بِشِينَه. بێگُمَانْ خُدىٚ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

١١٠. برَنْگىٚ پێدِڤِى نمێژْ بِكِنْ، زَكَاتىٚ بِدِنْ و هُونْ چه خێرىٚ ژِ بُوٚ خَوه لِپێشِيَا خَوه بِشِينِنْ (ئَاخْرَتىٚ)، تَقَزْ هُونىٚ بىٚ كِيَاسى وِىٚ لِنِكْ خُدىٚ بِبِينِنْ. بێگُمَانْ خُدىٚ بِكَارێنْ كُو هُونْ دِكِنْ بِينَرَه.

١١١. (يێنْ اَهْلى كِتَابْ) گُوٚتن: ”ژِ بلِى كَسێنْ كُو جِهُو يَانْ ژِى فِلَهْ بِنْ تُو كَسْ دىٚ نَچِه بِهِشْتىٚ. اَڤْ گُوٚتنَا هَانىٚ خَوزِيێنْ وَانَه. (ژِوَانْ رَه) بِبێژَه: ”دَ كَا دَلِيلَا خَوه بِينِنْ اَگَرْ بَرَا هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ.“

١١٢. نَخێرْ، يَا اَوْ دِبێژِنْ نَه وِسَانَه! كى بَرىٚ خَوه بدَه خُدىٚ و اَوْ قَنْجيكَارْ بَه، ڤێجَا مُحَقَقْ خێرَا وِى لِجَمْ خُدَايىٚ وِى يَه ؛ نَه طِرسْ لِسَرْ وَانْ هَيَه نَه ژِى اَوْ غَمْگِينْ دِبِنْ.

١١٣. جِهُويَانْ دِگُوٚتْ: ”فِلَهْ نَه لِسَرْ تُو دِينِى نَه. فِلَهانْ ژِى گُوٚتْ: ”جِهُو نَه لِسَرْ تُو دِينِى نَه.“ حَالْ اَڤَه كُو هَرْدُويَانْ ژِى كِتێبْ دِخونْدِنْ. هَرْ وَهَا اَوێنْ كُو زَانينَا وَانْ (بِكِتێبىٚ) نَبُو ژِى مِينَا گُوٚتنَا وَانْ دِگُوٚتِنْ. اِيْدى خُدىٚ لِسَرْ يَا كُو لِهَڤْ نَدِكرِنْ دىٚ رُوٚژا قِيَامَتىٚ دِ نَاڤبَرَا وَانْ دَه فَرمَانْ بِكَه (وِىٚ وَانْ ژِ هَڤْ صَافِى بِكَه).

١١٤. مَا ژِ وِى كَسىٚ كُو نَاهێلَه دِمزْگَفتێنْ خُودىٚ دَه نَاڤىٚ وِى بێتَه هِلدَانْ و اَوىٚ كُو ژِ بُوٚ وێرَانْكرِنَا مزْگَفْتَانْ دِخَبتَه ظَالِمْترْ كى هَيَه؟ اَڤێنْ هَا، حَقىٚ وَانْ اَوَه كُو بىٚ طِرسْ نكَارِبِنْ بِكَڤِنَه مِزْگَفتَانْ! ژِ بُوٚ وَانْ لِدنْيَايىٚ رِسْوَايِى و لِئَاخْرَتىٚ ژِى عَذَابَكى مَزِنْ هَيَه.

تُو ژِ ئَاسِيمانَانْ كِتێبَكىٚ ژِ وَانْ رَه دَاخِى خُوَارىٚ. بێگُمَانْ وَانْ ژِ مُوسَا تِشْتَكِى هىٚ ژِ ڤِىٚ مَزِنْترْ خُوَهسْتبُونْ. ڤێجَا گُوٚتِنْ: «خُدىٚ اَشْكَرَا نِيشَانِى مَه بِدَه«.

١١٥. رُوْژْهِلاتْ و رُوْژْئَاڤَا مِلْكِىَ خُدِىَ نَه. ڤِيْجَا (دِ نِمێژِىَ دَه) چه جِهِىَ هُونْ بَرِىَ خَوه بِدِنِىَ اَوْ قِبْلَه يه (اَوَا كُو خُدِىَ اَمْرِىَ وَه پِىَ كِرِيَه). بێگُومَانْ خُدِىَ فَنْجِيفِرَهَه، زَانَا يَه.

١١٦. (جِهُو، فِلَهْ و مِشْرِكَانْ) گُوتِن: "خُدِىَ ژِ خَوه رَه زَارُوْ گِرتِنَه." حَاشَا! خُدِىَ ژِ وَانْ تِشتَانْ پَاكْ و مُونَزَّهَه. بَلْكِى چه تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه هَرْ يێنْ وِى نَه، هَمُو لِبَرْ فَرمَانَا وِى سَكِنَانْدِى نَه.

١١٧. خُدِىَ خَالِقِىَ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانَه؛ دَمَا اَوْ بِڤِىَ تِشْتَكِى بِخُلِقِينَه، تَنِىَ ژِىَ رَه دِبێژَه: چێبِبَه، اَوْ ژِى چێدِبَه.

١١٨. اَوێنْ كُو زَانِينَا وَانْ (بِكِتێبِىَ) نَبُو دِگُوتِنْ: "مَا چِما خُدِىَ بِمَه رَه نَاپَيڤَه، يَانْ ژِى مُوعْجِيزَيَكِىَ (لِسَرْ پێخَمبَرِيَا تَه) ژِ مَه رَه نَايينَه." هَرْ وِهَا يێنْ بَرِيَا وَانْ ژِى مِينَا پَيْڤَا وَانْ دِگُوتِنْ. دِلِىَ وَانْ مِينَا هَڤِنْ. بێگُمَانْ مَه ژِ بُوْ جِڤَاتَكَه كُو بَاورْ دِكَه، ئَايَتێنْ خَوه اَشْكَرَه كِرِنَه.

١١٩. بێگُمَانْ مَه تُو بِحَقِيِىَ (بِدَلِيلُ و مُعْجِيزَه) شَاندْ كُو تُو مِزْگِينْبَرُ و هِشْيَارْكَرِ و تُو ژِ دُوْژَهِيَانْ دِىَ نَه بَرْپِرسِيَارْ بِى.

١٢٠. نَه جِهُو نَه ژِى فِلَهْ حَيَانِى تُو نَدِى پَىْ دِينِىَ وَانْ اَوْ قَتْ ژِ تَه قَايِيلْ نَابِنْ. بِبێژَه: "بێگُمَانْ رِێبَرِيَا رَاسْتْ تَنِىَ رِێبَرِيَا خُدِىَ يَه ." پِشْتِى زَانِينَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه ؛ اَگَرْ تُو بِدِى پَىْ هَوَسێنْ وَانْ، صُوْندْ بَه؛ لِهَمْبَرْ خُدِىَ ژِ بُوْ تَه نَه خَودِى و پِشْتَڤَانَكْ، نَه ژِى ئَارِيكَارَكْ هَيَه.

١٢١. اَوِێنْ كُو مَه كِتێبْ دَايه وَانْ و بِدُرِسْتِى وِىَ دِخُوينِنْ، هَا اَوْ بَاوَرِيِىَ پِى تِينِنْ. چه كَسِىَ وِىَ اِنْكَارْ بِكَه، ڤِيْجَا يێنْ دِ زِيَانِىَ دَه اَوْ بِخَوه نَه.

١٢٢. گَلِى زَارُوْيێنْ اِسرَائِيلْ! اَوْ ڤَنْجِى و كَرَمَا كُو مِنْ لِوَه كِرِيَه بِينِنْ بِيرَا خَوه. بێگُمَانْ مِنْ هُونْ دِسَرْ خَلْكِىَ (دَمَا وَه) رَه گِرتِبُو.

١٢٣. خَوه ژِ تَنْگَزَارِيَا رُوْژَكَه وِسَا بپَارِيْزِنْ كُو تِىَ دَه چُو كَسْ مَنْفَعَتَكِىَ نَادَه تُو كَسى، ژِ بَرْ تُو كَسى ڤَه گَرَوْ نَايىَ قَبُوْلكِرِنْ، مَهْدَرِى ژِ بُوْ تُو كَسى فَيْدِىَ نَادَه و ژِ بُوْ تُو كَسى ئَارِيكَارِى نَايىَ كِرِنْ.

١٢٤. بِيْنِنْ بيرَا خَوه؛ دَمَا خُدِىَ، ابرَاهِيمْ بچَندْ گُوْتِنَانْ امْتحَانْ كِرْ. ڤِيْجَا ابْرَاهِيمْ دِجهْ دَه اَوْ گُوْتِنْ بكَارْ ئَانينْ. (خُدِىَ) گُوْتْ: "بيْگُمَانْ اَزِىَ تَه ژِ بُو مرُوْڤَانْ بكِمْ رِيْبَرْ (و پيْشَوَا)." (ابرَاهِيمْ) گُوْتْ: "(خُدَايىَ مِنْ!) ژِ زُرِيَّتَا مِنْ ژِى." خُدِىَ گُوْتْ: "سوْزَا مِنْ (ب رِيْهْبَرِيىَ) نَاگِهيژَه ستَمْكَارَانْ.

١٢٥. دَمَا مَه كَعْبَه ژِ مرُوْڤَانْ رَه گَرَاندْ جِهِىَ لِيْڤَگَرِينْ و لِهَڤْكوْمْبُونِىَ و مَه اَوْ گَرَاندْ ايْمنَاهِى و اَوْلَگِهى؛ مَه ژِ مرُوْڤَانْ رَه گُوْتْ: "هُونْ ژِى مَقَامِىَ ابرَاهِيمْ ژِ خَوه رَه بكِنْ عِبَادَتْگَهْ. مَه فَرْمَانْ لإبرَاهِيمْ و اسمَاعِيلْ كِرْ كُو هُونِىَ مَالا مِنْ ژِ بُوْ طَوَافْكَارَانْ، اعْتِكَافكَارَانْ، رُكُوعْكَارَانْ و سجُودْكَارَانْ پَاقِژْ بكِنْ."[1]

١٢٦. وِىَ دَمَا ابرَاهِيمْ گُوْتْ: "خُدَايىَ مِنْ! ڤِىَ دَرِىَ بكَه بَاژَارَكِى ئَارَامْ و ايْمِنْ، نِشْتَجِهيْنْ وِىَ ژِى اَوِيْنْ كُو بخُدِىَ و رُوْژا ئَاخرَتِىَ بَاوَرِى ئَانينْ بتَخْليتيْنْ فيْكيَانْ رِزْقْدَارْ بكَه." خُدِىَ گُوْتْ: "چه كَسِىَ كَافرْ ببَه اَزِىَ لِدنْيَايىَ رِزْقِىَ وِى بدِمِىَ و دَمَكَه كُورْتْ وِى پِىَ بچيْژِينِمْ، پَاشِىَ (بسَدَمْ كَافرِيَا وِى) اَزِىَ وِى بكيْشِم ازَارَا ايْگِرْ."اَوْ چه پيسْ وَارَه!

١٢٧. بِيْنِنْ بيرَا خَوه؛ دَمَا ابْرَاهِيمْ و اسْمَاعِيلْ هِيمِيْنْ بَيْتِىَ بلِندْ كِرِنْ (و گُوْتِنْ:) "خُدَايىَ مَه! ژِ مَه قَبُولْ بكَه، بيْگُمَانْ هَرْ تُو يى، يىَ بهيزَرْ يىَ زَانَا."

١٢٨. "خُدَايىَ مَه! مَه هَرْدُويَانْ ژِ بُوْ خَوه رَادَسْتْ بكَه و ژِ زُورِيَتَا مَه اُمَتَكَه مُسلْمَانْ

---

١ دِ ئَايَتِىَ دَه "مَقَامِىَ ابرَاهِيمْ" دربَاسْ بُو. مَقَامِىَ ابرَاهِيمْ، چِڤَاسْ جِهِىَ كُو ابرَاهِيمْ لِىَ رَاوِسْتيَا يه كُو اَوْ تَڤْكِىَ مَشَاعِرَانه. مينَا طَوافِىَ، سَعْيِىَ، سَكْنَا عَرَفَاتِىَ، سَكْنَا مُوزْدَلِفِىَ، جَمرَاتْ، قربَانْ و يِيْنْ مينَا ڤَانْ ژِ مَنَاسِكِيْنْ حَجّىَ.

دَرِينَه، رِىَ و نِيشَانێنْ حَجِىَ نِيشَانِى مَه بِدَه و تُوبَيَا مَه قَبُولْ بِكَه. بێگُمَانْ هَرْ تُو يِى يىَ تُوبَه پَژێرْ يىَ دِلُوڤَانْ.“

١٢٩. ”خُدَايىَ مَه! ژزَارُوێنْ مَه رَه پێخَمْبَرَكى ژنَاڤْ وَانْ بِشِينَه كُو ئَايَتێنْ تَه ژوَانْ رَه بخُونَه، وَانْ فێرى كِتێبْ و حِكمَتِىَ بِكَه و وَانْ (ژِ گُنَهْ و شِرْكِىَ) پَاقِژْ بِكَه. بێگُمَانْ هَرْ تُو يِى يىَ عَزِيزْ يىَ حَكِيمْ.[١]

١٣٠. مَا ژِ يىَ ئَاقِلْسِڤِكْ پِىَ ڤَه كِى بَرِىَ خوه ژِ دِينِىَ اِبْرَاهِيمْ ڤَدِگَرِينَه؟ صُونْدْ بَه؛ مَه اَوْ لِجِيهَانِىَ (بِ پێخَمْبَرِى) بِژَارْتِيَه و بێگُمَانْ اَوْ دِ ئَاخرَتِىَ دَه ژِى تَڤْ ژِ يێنْ هَاڤِلْدَارْ و يێنْ بِكێرهَاتِيَه يَه.

١٣١. دَمَا خُدَايىَ وِى ژِىَ رَه گُوتْ: ”مُسِلْمَانْ بِبَه !“ گُوتْ: ”اَزْ رَادَسْتِى بَرْ فَرْمَانَا خُدَايىَ عالَمِىَ بُومْ“.

١٣٢. اِبْرَاهِيمْ وَصِيَتَا دِينِىَ حَقْ لِزَارُوكێنْ خوه كِرْ و يَعْقُوبْ ژِى (گُوتْ؛) ”اَىْ زَارُوكێنْ مِنْ! بێگُمَانْ خُدِىَ اَڤْ دِينْ (اِسْلَامْ) ژِ بُو وَه هِلْبِژَارْتِيَه. نَاخُو لِسَرِىَ بِژِينْ و لِسَرِىَ بِمِرِنْ.“

١٣٣. يَانْ ژِى مَا هُونْ دِ دَمَا مِرِنَا يَعْقُوبْ دَه لِجَمْ وِى حَازِرْ بُونْ؛ دَمَا ژِ زَارُوكێنْ خوه رَه گُوتْ: ”هُونِىَ پِشْتِى مِنْ ژِ كِىَ رَه عِبَادَتِىَ بِكِنْ؟“ گُوتِن: ”اَمِىَ ژِ خُدَايىَ تَه رَه و ژِ خُدَايىَ بَاڤْ و بَاپِيرێنْ تَه اِبرَاهِيمْ، اسْمَاعِيلْ و اسحَاقْ رَه عِبَادَتِىَ بِكِنْ كُو اَوْ خُدَايَكى بِتَنِىَ يَه و اَمْ ژِىَ رَه بَردَسْتِنْ.

---

١ عَزِيز:اَوِىَ كُو تَڤْكِىَ وَاتِيێنْ سَرْدَسْتِيِىَ ژِىَ رَه نَه. سَرْدَسْتِيَا قُوَّتِىَ؛ ڤِيجَا يِىَ وِى تێكْ بِبَه تُونَه. سَرْدَسْتِيَا نَهێلَانِىَ؛ اَوْ قَطْ نَه حَوْجِيِىَ تُو كَسِى يَه . سَرْدَسْتِيَا تێكبِرِنْ و سَرْكَفْتِنِىَ؛ نَاخُو بِىَ دَسْتُورَا وِى تُو تِشْتْ خوه نَالَڤِينَه. مَه دِ ئَايَتِىَ دَه بِـ ”سَركَفتِى و دَسْتهَلَاتْ“ مَعنَى كِرِيَه.

حَكِيم:اَوِىَ كُو هَرْ تِشْتِى دِجِهِىَ وِىَ دَه دَاتِينِىَ و دِ تَدبِيرَا وِى دَه تُو كێمَاسِى و شَمِتَانْدِنْ تُونَه يَه. دِ ئَايَتَانْ دَه مَه بِـ ”كَاربِنَجِه“ى مَعنَى كِرِيَه.

١٣٤. (گَلی جِهُویَانْ!)اَوْ اُمَّتَكْ بُونْ، هَاتِنْ و چُونْ. يَا کُو وَانْ بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِ وَانْ رَه يَه و يَا کُو وَه بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِ وَه رَه يَه. هُونْ ژِ يَا کُو وَانْ کِرِيَه نَه بَرْپِرْسِيَارِنْ.

١٣٥. (جِهُو و فِلَهَانْ ژِ مُسِلْمَانَانْ رَه) گُوْتِن: ”بِبِنْ جِهُو يَانْ ژِی بِبِنْ فِلَهْ، هِنْگِیىَ هُونِیىَ بِسَرْ رِیَا رَاسْتْ ڤَه بِبِنْ.“ بِبِيْژَه: ”نَخِيْرْ، وِسَا نِينَه، بَلْکی اَمِیىَ بِدِنْ پَیْ دِينِیىَ اِبْرَاهِيمْ کُو اَوْ ژِ بَاوَرِیيِنْ غَلَتْ پَاراَسْتِی بُو و اَوْ نَه ژِ مُشْرِکَانْ بُو.“

١٣٦. بِبِيْژِن: ”مَه بِخُدِیىَ و بِيَا کُو ژِ مَه رَه هَاتِيَه ، بِيَا کُو ژِ ابرَاهِيمْ، اسْمَاعِيلْ، اسْحَاقْ، يَعْقُوبْ و نَڤِيِيْنْ وِی رَه و بِيَا کُو ژِ مُوسَا و عِيسَا رَه و بِيَا کُو ژِ پِيْخَمْبَرِيْنْ دِنْ رَه، ژِ نِكْ خُدَايِیىَ وَانْ هَاتِيَه شَانْدِنْ بَاوَرِی ئَانِيَه. اَمْ تُو فَرْقِیىَ نَاىْيْخِنْ نَاڤبَرَا يَکِیىَ ژِ وَانْ و اَمْ تَنِیىَ رَادَسْتِی بَرْ فَرْمَانَا خُدِیىَ بُونَه.“

١٣٧. اَگَرْ اَوْ (اَهْلِی کِتِيْبْ) مِينَا وَه (بِتَڤَکِیىَ پِيْخَمْبَرَانْ) بَاوَرِيىَ بِينِنْ، ڤِيْجَا بِرَاسْتِی اَوْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتِنْ. نَا ! اَگَرْ اَوْ بَرِیىَ خَوه بِگُوَهَرِينِنْ،اَوْ هَرْ دِ رِيْشَاشِيِیىَ دَه نَه. اِيْدِی خُدِیىَ لِهَمْبَرْ وَانْ بَسِی تَه يَه. هَرْ اَوَه، يِیىَ بِهِيزَرْ يِیىَ زَانَا.

١٣٨. خَوه بِدِينِیىَ خُدِیىَ بِرَنگِينِنْ (بِاِسْلامِیىَ بِگِرِنْ دَا هُونْ بِرَنْگْ و نِيشَانِيْنْ اِسْلامِیىَ بِيْنْ نَاسْکِرِنْ). مَا ژِ دِينِیىَ خُدِیىَ (نِيشَانْ و رَنگِيْنْ خُدَا) چِيْتِرْ و خُوشِکتِرْ چِه هَيَه؟ اَمْ هَرْ ژِیىَ رَه عِبَادَتِیىَ دِکِنْ.

١٣٩. (يَا مُحَمَّدْ!) بِبِيْژَه: ”مَا هُونْ دَرْبَارِیىَ خُدِیىَ دَه بِمَه رَه دِکَڤِنْ نِيقَاشِیىَ؟ حَالْ اَڤَه کُو اَوْ هَمْ پَرْوَرْدَگَارِیىَ مَه هَمْ ژِی پَرْوَدَگَارِیىَ وَه يَه. (جَزَايِیىَ) يَا کُو اَمْ دِکِنْ ژِ مَه رَه يَه و (جَزَايِیىَ) يَا کُو هُونْ دِکِنْ ژِ وَه رَه يَه. رَوْشْ اَڤَه: اَمْ بَسْ ژِ بُوْ خُدِیىَ عِبَادَتِیىَ دِکِنْ و هَڤْپِشْکَانْ ژِیىَ رَه چِيْنَاکِنْ.

١٤٠. (گَلی يِيْنْ اَهْلِی کِتِيْبْ!) ”مَا هُونْ بِرَاسْتِی دِبِيْژِنْ کُو اِبْرَاهِيمْ، اِسْمَاعِيلْ، اِسْحَاقْ، يَعْقُوبْ و نَڤِيِيْنْ وَانْ جِهُو يَانْ ژِی فِلَهْ بُونْ؟ بِبِيْژَه: ”مَا هُونْ بِيْهْتِرْ دِزَانِنْ ئَانْ ژِی

خُدِىَ؟ مَا ژِ وِى كَسِىَ كُو شَاهِدِيَا (رَاسْتِى) يَا لِنِكْ خَوه قَدِشِيْرَه ظَالِمترْ كِى هَيَه؟ مُحَقَقْ خُدِىَ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ نَه بِيْخَبَرَه.

١٤١. اَوْ اُمَّتَكْ بُونْ، هَاتِنْ و چُونْ. يَا كُو وَانْ بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِوَانْ رَه يَه و يَا كُو وَه بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِ وَه رَه يَه و ژِ يَا كُو وَانْ كِرِيَه هُونْ نَه بَرْپِرْسِيَارِنْ.

١٤٢. ژِ مِرُوْڤَانْ يِيْنْ نَفَامْ وِىَ بِبِيْژِنْ: ”مَا چه تِشْتِى بَرِىَ وَانْ ژِ قِبْلَيَا وَانْ دَاگَرَانْدْ اَوَا كُو بَرِىَ اَوْ لِسَرِىَ بُونْ؟ بِبِيْژَه: ”رُوْژْهِلَاتْ و رُوْژَاڤَا (هَرْدُ) مِلْكِىَ خُدِىَ نَه، يِىَ بِڤِىَ بَرِىَ وِى دِدَه بَالْ رِيَا رَاسْتْ ڤَه.“[1]

١٤٣. هَرْ وِهَا مَه هُونْ كِرِنْ اُمَتَكَه وَسَطْ (عَادِلْ) دَا كُو هُونْ لِسَرْ مِرُوْڤَانْ بِبِنْ شَاهِدْ و پِيْخَمْبَرْ ژِى لِسَرْ وَه بِبَه شَاهِدْ. مَه اَوَا كُو بَرِىَ تُو لِسَرِىَ بُويِى نَگَرَانْدْ قِبلَه بَسْ دَا كُو اَمْ يِىَ بِدَه پَىْ پِيْخَمْبَرْ ژِ يِىَ كُو بِپَاشْ ڤَه ڤَگَرَه سَرْ كُفرِىَ ژِ هَڤْ ڤَقَتِينِنْ. بِرَاسْتِى ژِى اَڤْ گُهَرِينْ پِرْ گِرَانَه، لِيْبَلِىَ اَوِيْنْ كُو خُدِىَ اَوْ رَاسْتَرِىَ كِرِنَه لِسَرْ وَانْ نَه گِرَانَه. نَه بَابَتِىَ خُدِىَ يَه كُو نِمِيْژَا وَه (يَا بَرِىَ) وِندَا بِكَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ دَربَارِى مِرُوْڤَانْ دَه رَوُوفَه، رَحِيمَه.

١٤٤. (يَا مُحَمَّدْ!) بِرَاسْتِى اَمْ دِبِينِنْ كُو بَرِىَ تَه بَرْ بِئَاسِمَانَانْ ڤَه دِگَرَه (بِهِيْڤِيَا كُو كَعْبَه بِبَه قِبْلَه). اِيْدِى تَقَزْ اَمِىَ بَرِىَ تَه ڤَگَرِينِنْ سَرْ قِبْلَيَكَه كُو تُو پِىَ قَايِيلِى. نَاخُو؛ بَرِىَ خَوه بِزِڤِرِينَه بَرْ بِئَالِيِىَ مِزْگَفْتَا پِيرُوْزْ (كَعْبِىَ) ڤَه. هُونْ لِكُو دِبِنْ بِبِنْ اِيْدِى بَرِىَ خَوه بَرْ بِكَعْبِىَ ڤَه بِزِڤِرِينِنْ. بِيْگُمَانْ يِيْنْ خَودَانْكِتِيْبْ بَاشْ دِزَانِنْ كُو اَڤْ (بَرزِڤِرَانْدِنْ) ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَانَه و حَقَه. خُدِىَ ژِ يَا اَوْ دِكِنْ تَقَزْ نَه بِىَ ئَاگَاهَه.

---

١ دَمَا پِيْخَمْبَرْ هِجْرَتِى مَدِينِىَ كِرْ، مُسِلْمَانَانْ شَانزدَهْ-هِڤدَه مَهَانْ بَرِىَ خَوه دَانَه قُدْسِىَ و نِمِيْژْ دِكِرِنْ. لِيْبَلِىَ اَڤْ يَكْ بُو سَدَمْ كُو جِهُو دِ سَرْ خَوه ڤَه بِچِنْ و لِنَاڤْ خَلْكِىَ بِبِيْژِنْ: ”مُحَمَّدْ و هَڤَالِيْنْ خَوه نِزَانِنْ كَا قِبْلَيَا وَانْ كُو دَرَه؛ مَه رِىَ شَانِى وَانْ دَايَه. ڤِيْجَه پِيْخَمْبَرْ (س) بَرِىَ خَوه دَا ئَاسِمَانَانْ و لِبَرْ خُدَايِىَ خَوه گِرِيَا كُو قِبْلَيَا اِسْلَامِىَ نِيشَانِى وَانْ بِدَه. اِيْدِى پِشْتِى ڤِىَ دُعَايَا پِيْخَمْبَرْ، فَرْمَانَا اِلٰهِى ژِ وَانْ رَه هَاتْ كُو بَرِىَ خَوه ژِ قُدْسِىَ بِبَالْ كَعْبِىَ ڤَه ڤَگَرِينِنْ. ڤِيْجَه اَڤْ ئَايَتْ دِ وِىَ بَحْسِىَ دَه نَازِلْ بُو.

١٤٥. صُوٚنْدْ بَه، اَگَرْ تُو هَرْ جَلَبِىٚ ئَايَتَانْ (كُو ژ بُوٚ تَه رَاسْتْدِيٚرْ بِنْ و) ژِ يِيٚنْ اَهْلِى كِتِيٚبْ رَه بِينِى؛ دِيسَا ژِى اَوْ دِىٚ بَرِىٚ خَوه نَدِنْ قِبْلَيَا تَه و تُو ژِى نَه اَوِى كُو بَرِىٚ خَوه بِدِى قِبْلَيَا وَانْ. هِنْ ژِ وَانْ ژِى دِىٚ بَرِىٚ خَوه نَدِنْ قِبْلَيَا يِيٚنْ دِنْ. اَگَرْ پِشْتِى وَحْيَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه ، تُو بِدِى پَىْ هَوَسِيٚنْ وَانْ، وِىٚ دَمِىٚ بِرَاسْتِى تُو ژِ سِتَمْكَارَانِى.

١٤٦. اَوِيٚنْ كُو مَه كِتِيٚبْ دَايِى وَانْ، چَاوَا كُو زَارُوٚكِيٚنْ خَوه نَاسْ دِكِنْ هَرْ وِسَا وِىٚ)حَقِيَا قِبْلِىٚ) ژِى نَاسْ دِكِنْ. بِيٚگُمَانْ كُوٚمَكْ ژِ وَانْ دِگَلْ كُو دِزَانِنْ ژِى حَقِيىٚ ڤَدِشِيٚرِنْ.

١٤٧. اَڤْ رَاسْتِى (يَا ژ ته رَه هَاتِيَه) ژِ جَمْ خُدَايِىٚ تَه يَه، ڤِيٚجَه نَبَه ژِ يِيٚنْ كُو(دَرْبَارِى وِىٚ دَه) بِشِكْ و بِگُومَانْ دِكَڤِنْ!

١٤٨. ژِ بُوٚ هَرْ اُمَتَكِىٚ قِبلِيَكْ هَيَه كُو اَوْ (دِ نِمِيٚژِىٚ دَه) بَرِىٚ خَوه دِدِنِىٚ، ڤِيٚجَه دِ قَنْجِيىٚ دَه بِهَڤْ رَه پِيٚشْبَازِيىٚ بِكِنْ. هُونْ لِكُو دِبِنْ بِبِنْ، خُدِىٚ دِىٚ وَه تَڤَانْ بِينَه حَشْرِىٚ (دَا كُو هَرْ يَكْ جَزَايِىٚ خَوه وَرْگِرَه). بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.[1]

١٤٩. چه جِهِىٚ تُو پِىٚ دَه بِچِى سَفَرِىٚ (دِ نِمِيٚژِىٚ دَه) بَرِىٚ خَوه بِدَه بَرْ بِئَالِيىٚ مَسْجِدُ الْحَرَامِىٚ ڤَه . بِيٚگُمَانْ اَڤْ ژِ جَمْ خُدَايِىٚ تَه فَرْمَانَكَه حَقَه كُو ژِ بُوٚ تَه هَاتِيَه. خُدِىٚ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ نَه بِىٚ ئَاگَاهَه.

١٥٠. كِيژَانْ جِهِىٚ تُو پِىٚ دَه هَرِى سَفَرِىٚ (دِ نِمِيٚژِىٚ دَه) بَرِىٚ خَوه بِدَه بَرْ بِئَالِيىٚ مَسْجِدُ الْحَرَامِىٚ ڤَه. (گَلِى اُمَّتِىٚ) هُونْ ژِى لِكُو دَرِىٚ دِبِنْ بِبِنْ (لِسَرْ نِمِيٚژِىٚ) بَرِىٚ خَوه بِدِنْ ئَالِيىٚ مَسْجِدُ الْحَرَامِىٚ دَا كُو هِيٚنْجَتَا مِرُوٚڤَانْ (كُو بِكَارِنْ لِهَمْبَرْ وَه بِكَارْ بِينِنْ) لِسَرْ وَه پِيٚكْ نَيِىٚ. لِيٚبَلِىٚ يِيٚنْ كُو سِتَمْكَارِيىٚ دِكِنْ (اَوِىٚ بِوَرَه نِقَاشِىٚ بِكِنْ). نَاخُو هُونْ ژِ

---

١ ژِ بُوٚ هَرْ اُمَتَكِىٚ قِبْلَيكَه وِىٚ هَيَه كُو دِ عِبَادَتِى دَه بَرِىٚ خَوه دِدِنِىٚ. اَڤْ قِبلَه ژِ شَرَائِعِيٚنْ خُدِىٚ نَه. اَوْ دِ رَوْشْ و زَمَانَانْ دَه لِگُوٚرِى خَلْكْ و دِينَانْ تِىٚ گُهَارتِنْ. اَرْمَانْجْ نَه بَرِيٚدَانَا قِبلِىٚ يَه، اَرْمَانْجْ؛ پِيٚشْبِرْكِيَا دِ طَاعَتْ و قَنْجِيىٚ دَه يَه، دِ تَقْوَادَارِى و نِيٚزِكِيَا بَالْ خُدِىٚ ڤَه يَه.

وَانْ نَترِسنْ؛ تَنِیَ ژِ مِنْ بِترِسنْ دَا کُو اَزْ قَنْجِیَا خَوه یَا لِسَرْ وَه تَمَامْ بِکِمْ و دَا کُو هوُنْ رِیَا رَاسْتْ بِبِینِنْ.

١٥١. هَرْ وِهَا مَه پِیْخَمْبَرِكْ ژِ نَاڤْ وَه ژِ بُوٚ وَه شَانْدْ دَا کُو ئَایَتیٚنْ مَه ژِ وَه رَه بِخَوهنَه، وَه (ژِ قِرِیْژَا شِرْکِیَ) پَاقِژْ بِکَه، وَه هِینِی قُرئَانْ و حِکْمَتِیَ بِکَه و وَه فِیْرِی یَا کُو هوُنْ پِیَ نِزَانِنْ بِکَه.

١٥٢. نَاخَوه هُونْ (بِعِبَادَتْکِرِنِیَ) مِنْ دِ بِیرْ بِینِنْ دَا کُو اَزْ ژِی (بِعَفُوکِرِنِیَ) وَه دِ بِیرْ بِینِمْ؛ شُکْرِیَ مِنْ بِکِنْ و لِپِیْشْبَرِی مِنْ نَانْکُوٚرِیِیَ نَکِنْ.

١٥٣. گَلی یِیْنْ بَاوَرِی ئَانِینَه، هُونْ پِشْتَا خَوه بِصَبْرُ و نِمیْژِیَ خُرْتْ بِکِنْ. بیْگُمَانْ خُدِیَ دِگَلْ صَبرْکیْشَانَه.

١٥٤. ژِ وَانیْنْ کُو دِ رِیَا خُدِیَ دَه هَاتِنَه کُشتِنْ رَه نَبیْژِنْ: "اَوْ مِری نَه!" نَاخُوٚ؛ اَوْ سَاغِنْ، لِیْبَلِیَ هُونْ پِیَ نَاحَسِنْ و تِیَ نَاگِهیژِنْ.

١٥٥. صُوٚنْدْ بَه؛ اَمِیَ بِهِنَکی ژِ طِرْسِیَ و بِرْچِیبُونِیَ، بِکیْمْکِرِنَا مَالْ و جَانُ و کِیْمْکِرِنَا مِیْوَیِیْنْ وَه، وَه اِمْتِحَانْ بِکِنْ و مِزْگِینِیَ بِدَه صَبرْکیْشَانْ.

١٥٦. اَوْ صَبرْکیْشیْنْ کُو دَمَا بَلَایَكْ تِیَ سَرِیَ وَانْ، دِبیْژِنْ: "اَمْ هَمُو (بَندَ)یِیْنْ خُدِیَ نَه و اَمِیَ لِیَ ڤَگَرِنْ."

١٥٧. هَا اَوْ (خَودَانْبَلایِیَ صَبرْکیْش)، ژِ بُوٚ وَانْ ژِ جَمْ خُدَایِیَ وَانْ پَسِنْدَایِینْ و دِلُوٚڤَانِی هَیَه و اَونْ یِیْنْ کُو لِسَرْ رِیْکَا حَقْ رَاستَرِیَ بُونَه.

١٥٨. بیْگُمَانْ صَفَا و مَرْوَه ژِ نِیشَانیْنْ خُدِیَ نَه. نَاخُو کِی بِسَدَمَا حَجِیَ یَانْ ژِی بِسَدَمَا عُمْرِیَ هَرَه سَرَدَانَا بِیْتِیَ، لِسَرِیَ تُو گُنَهْ نِینَه کُو دِ نَاڤْبَرَا هَرْدِیَانْ دَه سَعْیِیَ (چُونُ و هَاتِنِیَ) بِکَه. کِی ژِ دِلِیَ خَوه بِخَوازَه قَنْجِیَکِیَ بِکَه، ڤِیْجَه بِرَاسْتِی ژِی خُدِیَ شُکِرْدَارَه، زَانَایَه.

١٥٩. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو دَلِیلْ و ئَایَتێنْ مَه یێنْ رُوْنکَرْ اِینْ کُو مَه ژِ مرُوْڤَانْ رَه هِنَارتِیَه پِشْتِی کُو مَه دِ کِتێبێ (تَوْرَاتْ و اِنْجِیلێ) دَه اَشْکَرَه کِرِنْ ڤَدشێرِنْ، هَا اَوْ، خُدێ لَعْنَتێ لِوَانْ دبَارِینَه و یێنْ لَعْنَتْکَارْ ژِی لَعْنَتێ لِوَانْ دبَارِینِنْ.

١٦٠. ژِ بلی یێنْ تُوْبَه کِرِنْ، خَوه سَرَرَاستْ کِرِنْ و حَقِی (یَا ڤَشَارتِی) اَشْکَرَه کِرِنْ؛ ڤێجَه هَا اَوْ، اَزْ تُوْبَیَا وَانْ قَبُولْ دِکِمْ و اَزِمْ هَرْ یێ تُوْبَپِژْرێنْ یێ دِلُوْڤَانْ.

١٦١. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه و لِسَرْ کُفرێ مرِنَه، لَعْنَتَا خُدێ، یَا مِلْیَاکَتَانْ و یَا تَڤَکێ مرُوْڤَانْ لِسَرْ وَانْ بَه!

١٦٢. حَتَا بِحَتَایێ اَوێ دِ (اِێگِرْ و) لَعْنَتێ دَه بِنْ، نَه عَذَابْ لِسَرْ وَانْ تێ سِڤِککِرِنْ نَه ژِی تێنَه مُوْهْلَتْدَانْ.

١٦٣. خُدَایێ وَه خُدَایکِی تَکْ و تَنێ یَه؛ ژِ وِی پێ ڤَه تُو خُدَایێ حَقْ تُنِنْ. اَوْ، رَحْمَانَه، رَحِیمَه.

١٦٤. بێگُمَانْ دِ خُلقَانْدِنَا اَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ دَه، دِ گُهَرِینَا شَڤُ و رُوْژێ دَه، دِ کَشْتِیێنْ کُو ژِ بُوْ فِیدَیَا اِنْسَانَانْ لِسَرْ دَرْیَایێ دِکِشِنْ و دِ وێ بَارَانێ دَه یَا کُو خُدێ ژِ ئَاسِیمَانَانْ دبَارِینَه -ڤێجَه بِوێ بَارَانێ اَرْدَا کُو بَرێ ژِ بێ ئَاڤِی هِشْکْ بُوبُو بِشێنَاهِیێ ڤَدژِینَه - و دِ هَرْ جُرَیێنْ ژِینْدَارَانْ دَه کُو لِرُیێ عَرْدێ بَلاڤْ بُونَه و دِ تَڤْگَرَا بَا و عَوْرێنْ فَرْمَانبَرْ یێنْ دِ نَاڤْبَرَا عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ دَه، هَلْبَتْ ژِ بُوْ قَوْمَکِی کُو ئَاقِلْ دِگْرِنْ رَه نِیشَانْ و دَلِیلْ هَنَه.

١٦٥. ژِ اِنْسَانَانْ هِنَکْ مرُوْڤْ هَنَه کُو ژِ بلی خُدێ ژێ رَه هَڤْطَا و هَڤَالَانْ چێدِکِنْ و مِینَا کُو ژِ خُدێ حَزْ دِکِنْ ژِ وَانْ ژِی حَزْ دِکِنْ. بَلێ اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ ژِ وَانْ بێهتِرْ ژِ خُدێ حَزْ دِکِنْ. اَگَرْ اَوێنْ کُو ظُلِمْ کِرِنَه دَمَا کُو عَذَابێ دِبِینِنْ بِزَانْبُونَا، (دێ یَقِینْ بِکِرِنَا) کُو هێزْ هَمُو یَا خُدێ یَه و بِرَاسْتِی ژِی خُدێ عَذَابێ وِی پِرْ دِژْوَارَه.

١٦٦. وِىَ هِنْگِىَ، پِيْشْرَوْ خَوه ژِ پَيْرَوِيْنْ خَوه دُورْ دِخِنْ و هِنْگِى هَرْدُو ئَالِى ژِى عَذَابِىَ دِبِينِنْ و هَرْ وِهَا دَسْتِىَ وَانْ ژِ هَڤْ دِقَتِنْ.

١٦٧. يِيْنْ دُوڤْكَتِى دِبِيْژِنْ: خَوْزِى جَارَكَه دِنْ اَمْ ڤَگَرِيَانَا دِنْيَايِىَ، ڤِيْجَه وَكِى كُو اَوْ ڤِيْگَا خُوْ ژِ مَه دُورْ دِكِنْ مَه ژِى دِىَ خَوه ژِ وَانْ دُورْ بِكِرَا! هَا وِسَا خُدِىَ كَارُ و كِرْيَارِيْنْ وَانْ دِدَه رُويِيْنْ وَانْ، كُو لِسَرْ وَانْ دِبَه دَرْدُ و پُوْشْمَانِى و اَوْ ژِ اِيْگِرْ قَتْ دَرْنَاكَڤِنْ.[1]

١٦٨. گَلِى مِرُوْڤَانْ! ژِ تِشْتِيْنْ حَلَالْ و پَاكْ يِيْنْ لِسَرْ عَرْدِىَ بِخُونْ و نَدِنْ پَىْ گَاڤِيْنْ شَيْطِيْنْ. بِيْگُمَانْ اَوْ ژِ وَه رَه نَيَارَكِى اَشْكَرَا يَه.

١٦٩. بِيْگُمَانْ اَوْ (شَيْطَانْ) بَسْ نَقَنْجِى و يَا نَه لِرِىَ دِدَه بَرْ وَه و لِوَه فَرْمَانْ دِكَه دَا كُو يَا هُونْ پِىَ نِزَانِنْ لِسَرْ نَاڤِىَ خُدِىَ هُونْ بِبِيْژِنْ.

١٧٠. دَمَا ژِ وَانْ رَه تِىَ گُوْتِنْ: بِدِنْ پَىْ يَا كُو خُدِىَ نَازِلْ كِرِيَه، دِبِيْژِنْ: "نَا! اَمِىَ بِدِنْ پَىْ يَا كُو مَه بَاڤْ و بَاپِيرِيْنْ خَوه لِسَرِىَ دِيتِيَه." اَرِىَ مَا كُو بَاڤْ و بَاپِيرِيْنْ وَانْ بِتِشْتَكِى تِيْنَگِهِژِنْ و نَه لِسَرْ رِيْكَا رَاسْتْ بِنْ ژِى؟

١٧١. مِينَاكَا يِيْنْ كَافِرْ وَكَه مِينَاكَا وِى كَسِى يَه كُو بِتِشْتَكِى وِسَا گَازِى دِكَه كُو ژِ بِرِيْنُ و قِيرِينِىَ پِىَ ڤَه تِشْتَكْ ژِىَ نَايِىَ سَحْكِرِنْ. اَوْ كَرِنْ، لَالِنْ و كُورِنْ، ڤِيْجَه اَوْ تِيْنَاگِهِژِنْ.

١٧٢. گَلِى يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! ژِ وِى رِزْقِىَ پَاكُ و حَلَالْ اِىَ كُو مَه دَايَه وَه بِخُونْ، ڤَخُونْ و شُكْرِىَ خُودِ بِكِنْ، اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ ژِىَ رَه بَنْدَتِيِىَ دِكِنْ.

---

١ مِرُوْڤِيْنْ كُو لِدِنِيَايِىَ لِپِى شُوْپَا هِنْ كَسَانْ دِچِنْ اَوْ قَتْ نَافِكِرِنْ كُو اَوْ رِيْيَا اَوْ تِىَ دَه دِچِنْ شَاشَه. اَوِىَ بِچَاڤِىَ خَوه بِبِينِنْ كُو لِئَاخِرَتِىَ اَوْ رِيْبَرْ دِىَ زُو خَوه ژِ وَانْ دُورْ بِكِنْ و لِوَانْ دِىَ نَبِنْ خُودِى. لِىَ وِىَ چَاخِىَ پِيْشْرَوْ و پَيْرَوْ دِىَ عَذَابِىَ چَتِينْ بِبِينِنْ. وِىَ هِنْگِى اَوِىَ فِيْمْ بِكِنْ. لِيْبَلِىَ اَوْ نَشِيْنْ خَوه ژِ اِيْگِرْ خِلَاسْ بِكِنْ. ڤِيْجَه پَيْرَوِيْنْ خَاپِيَايِى دِىَ بِپِيڤِنْ، لِىَ پَيْڤَا وَانْ دِىَ كَارَكِى نَدَه وَانْ. لَوْرَا وَانْ لِجِيهَانِىَ شَانْسِىَ خَوه ژِ دَسْتِىَ خَوه بَرْدَايَه. اِيْدِى نَمَا كَيْسَا وَانْ لِپِيْشْرَوَانْ تِىَ. نَاخُو دِڤِىَ مِرُوْڤْ لِدِنْيَايِىَ شَارَزَا بَه و بَرِيَا كُو چَاڤْ بِرُوْژَكَه وِهَا چَتِينْ بِكَڤه، دِڤِىَ بِنِيْرَه كَا لِدُوڤْ كِىَ دِچَه و هَڤَالِتِيَا كِىَ دِكَه!

١٧٣. بێگُمَانْ خُدێ بَسْ گُوْشْتێ حَيْوَانێنْ مِرَارْبُويى، خُوينێ، گُوْشتێ بَرێزْ و يَا كُو نَه لِسَرْ نَاڤێ خُدێ هَاتِبَه سَرْژێكِرِنْ لِوَه حَرَامْ كِريه. لێبَلێ كى ژِ مَجْبُورى، نَه بِنِيَّتَا حَرَامْخَوارِنێ و نَه زێدَيى حَوْجَدَارِيَا خَوه بِخَوه، گُنَهْ لِسَرێ تُنَه. بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوْڤِينَه.[١]

١٧٤. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو يَا خُدێ دِ كِتێبێ دَه هِنَارْتِيَه ڤَدِشێرِنْ و بَارْزَانى دِفرُوْشِنْ؛ هَا اَوْ ژِ اِێگِرْ پێ ڤَه تِشْتَكى دِنْ نَاخُونْ. رُوْژَا ڤِيَامَتێ خُدێ بِوَانْ رَه نَاپَيڤِه و وَانْ (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ نَاكَه و ژِ وَانْ رَه ئَازَارَكه ژَانْدَارْ هَيَه.

١٧٥. هَا اَوْ، اِێنْ كُو وَانْ رَاسْتَرِێيى دَانَه بِرِێشَاشِيێ و لِێبُوْرِينَا گُنَهَانْ دَانَه بِئَازَارِێ، ڤێجَه اَوْ چِڤَاسْ بێهنْفَرَهِنْ لِسَرْ (ئَازَارَا) اِێگِر؟!

١٧٦. اَوْ (عَذَابێ هَاتِيَه گُوْتِنْ)، بِسَدَمَا كُو خُدێ، بِرَاسْتِى كِتێبْ (ڤُرئَانْ) بِحَڨى نَازِلْ كِرِيَه (ڤێجَه اَوْ تێ دَه كَتِنْ اِختِلافێ) و بێگُمَانْ اَوێنْ كُو دِ دَرْ بَارێ كِتێبێ دَه كَتِنَه اِخْتِلافێ، هَلْبَتْ اَوْ دِ نَاكُوْكِيَكه دُورى حَڨيێ دَه نَه.[٢]

١٧٧. ڤَنْجى، هَمَا نَه اَوَه كُو هُونْ بَرێ خَوه بِدِنْ رُوْژهِلاتْ ئَانْ رُوْژَاڤَا. لێبَلێ ڤَنْجِيَا اَسَاسى اَوَه كُو مِرُوْڤْ بِخُدێ، بِرُوْژَا ئَاخْرَتێ، بِمِلْيَاكَتَانْ، بِكِتێبَانْ و بِپێخَمْبَرَانْ بَاوَرى بينَه و ژِ بُوْ ڤَايِيلِيَا خُدێ مَالێ خَوه بِدَه خِزْمێنْ خَوه، بِدَه سێوى و خِزَانَانْ، بِدَه رێوى و پَارسَكَانْ و بِدَه كُوْلِيَانْ و پَاشێ نِمێژَا خَوه بِتَكُوزى بِكَه، زَكَاتێ بِدَه و اَوێنْ چَاخێ

١ مَجبُورِيَتْ دِ اِسْلامێ دَه تُنَه يَه. لێبَلێ ظَرُورَتْ هَيَه و حَرَامِيێ ژِ حُوْلێ رَادِكَه. مِرُوْڤێ كُو ژِ بَرْ سَدَمَكێ كُو نَه دِ دَسْتْ وِى دَه يَه مَجبُورْ بِمينَه تِشْتَكى حَرَامْ بِخَوه، يَانْ ژى كَارَكى نَه حَلالْ بِكَه، بِشَرْطێ كُو ژِ تِخُوبْ نَبِهُرَه و وِى حَلالْ ژى نَدێرَه، ڤێجَه بِڤَاسى زَرُورَتێ دِكَارَه بِخَوه و دِ ڤى حَالِى دَه ژێ رَه گُنَه ژى تُنَه.

٢ حَاخَامێنْ جِهُويَانْ سَالِخێنْ پێخَمْبَرێ مَه يێنْ كُو دِ تَوْرَاتێ دَه هَاتِبُونْ گُوْتِنْ ڤَشَارْتِنْ و دِ هَمْبَرْ ڤێ كِرنَا خَوه دَه ژِ خَوه رَه پَرَه وَرْگِرتِنْ. ڤَانْ ئَايَتَانْ ڤَالَا ڤێ بِزَاڤَا وَانْ ئَا كِرِێتْ كِريَه و نَاكُوْكِيَا نَاڤَا وَانْ ئَانيَه زِمێنْ.

سُوْزْ دَانْ سُوْزَا خَوه بِجه تِينِنْ و دِ وَخْتێ خِزَانی، نَخوشی و جَنْگێ دَه بێهنْفِرَهِنْ. هَا اَڤْ (خُودَانێنْ ڤَانْ سَالُوْخانْ)، اَوێنْ كُو رَاسْتْ و دُرستنْ و هَا اَڤْ يێنْ كُو خَوه ژِ عَذَابێ خُدێ دِپَارێزِنْ.

١٧٨. گَلی يێنْ كُو بَاوَری ئَانينَه! دِ كُشْتِنێ دَه، قِسَاسْ لِسَرْ وَه هَاتِيَه فَرْزْكِرِن؛ مِرُوْڤێ ئَازَادْ بِيێ ئَازَادَه، كُوْلَه بِيێ كُوْلَه يَه و ژِنْ بِژِنێ يَه. لێبَلێ هَرْ كِی كُو ژِ ئَالِيێ بِرَايێ خَوه ڤَه وَرَه عَفُوكِرِنْ (هِنْگی قِسَاسِيَتْ دِكَڤَه)، اِێدی (خُودِيێنْ كُشْتِی) دِڤێ لِهَمْبَری كُژَری بِرِنْدی تَڤْ بِگَرِنْ و پێويسْتَه كُژَرْ ژِی بِرِنْدی خُونَا وَانْ بِدَه. اَڤْ ژِ جَمْ رَبِّێ وَه، ژِ بُوْ وَه بَارْسِڤِكی و ڤَنْجِيكَه. اِێدی كِی (ژِ خُودِيێنْ كُشتی) دِ پِشْتِی قَبُوْلكِرِنَا خُوينێ دَه (بِسَرْ كُژَری دَه) اِێرِيشێ بِكَه ڤێجَه ژِ بُوْ وِی ئَازَارَكَه ژَانْدَارْ هَيَه.[1]

١٧٩. گَلی ئَاقِلمَنْدَانْ! ژِ بُوْ وَه دِ پێكْئَانينَا قِسَاسێ دَه ژِيَانْ هَيَه، هێڤی هَيَه كُو هُونْ وێ بِپَارێزِنْ (و دَرْبَارِی وێ دَه غَمْسَارْ نَبِنْ).

١٨٠. دَمَا يَكْ ژِ وَه بِكَڤه بَرْ مِرِنێ، اَگَرْ مَالَكی لِدُوڤْ خَوه بِهێلَه، لِسَرْ وَه هَاتِيَه فَرزْكِرِنْ كُو بِئَاوَايَكی مَعْرُوفْ (بِعَدَالَتی) ژِ دێ و بَاڤێنْ خَوه رَه و ژِ خِزمێنْ خَوه رَه وَصِيَتْ بِكَه. اَڤْ وَصِيَتْ دِ سْتُويێ يێنْ مُتَّقی دَه حَقَه.

١٨١. اِێدی چه كَسێ پِشْتِی كُو اَوْ بِهِيسْتْ وێ بِگُهَرِينَه، گُنَهێ وێ دِ سْتُويێ يێ كُو اَوْ گُهَارْتِی دَه يَه. بێگُمَانْ خُدێ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

١٨٢. هَرْ كِی كُو ژِ مَێلا وَصِيَتْكَری يَا بِئَالِيێ نَحَقِيێ و ژِ مَێلا وِی يَا بِئَالِيێ گُنَهْكَارِيێ ڤَه

[1] قَاعِدَيَكَه بِنگَهِينْ يێ اِسْلَامێ اَڤَه: جِزَايێ سُجْدَارِی ژِ جِنْسێ كِرِنَا وِی لِێ تێ بِرِينْ. مِرُوْڤێ كُو بِقَسْدْ يَكی بِكُژَه، عَقِلْ قَبُوْلْ نَاكَه كُو جِزَايێ حَپْسێ لِێ وَرَه بِرِينْ. مِرُوْڤێ كُو يَكْ كُشْتِبَه، يَانْ اَوێ وَرَه كُشْتِنْ يَانْ ژِی دێ پَرَه بِدَه و وَرَه سِرْگُونْكِرِنْ. لِێ نَايێ هَپسْكِرِنْ. بِرَاسْتی دِ اِسْلَامێ دَه جِهێ عَفُيێ ژِی پِرْ مَزِنْ و گِرِينْگَه. هَكَه مێرْكُژْ ژِ ئَالِيێ خِزْمێنْ كُشْتی ڤَه وَرَه عَفُوكِرِنْ، ژِ كُشْتِنێ خِلَاسْ دِبَه، لِێ دِڤێ خُوينَا كُشْتِی بِدَه. دِ ڤێ ئَايَتَا پِيرُوْزْ دَه بَحْسَا ڤِی ئَالِيِی ژِی هَاتِيَه كِرِنْ.

اَنْدِيشَه بِكَه، ڤِێجَه اَوْ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ (وَصِيَتْكَرْ و مِيرَاتْخُورَانْ) دَه صُلْحِێ بِكَه (وَانْ لِهَڤْ بِينَه)، لِسَرِێ تُو گُنَه نِينَه. بێگُمَانْ خُدِێ گُنَهْژِێبِرَه، دِلُوَڤَانَه.

١٨٣. گَلِی يێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه! رُوِژِيگِرْتِنْ، چَاوَا لِسَرْ اُمَتێنْ بَرِيَا وَه هَاتِبُو فَرْزْكِرِنْ، هَرْ وِسَا لِسَرْ وَه ژِی هَاتِيَه فَرْزْكِرِن؛ دَا كُو هُونْ (بِرُوِژِيگِرْتِنِێ) خَوه (ژِ عَذَابِێ خُدِی) بِپَارێزِنْ.

١٨٤. لِسَرْ وَه هَاتِيَه فَرْزْكِرِنْ كُو هُونْ چَندْ رُوِژێنْ بِژِمَارْ رُوِژِی بِگِرِنْ. اِێدِی كِی ژِ وَه نَخوشْ بَه يَانْ ژِی رِێوِی بَه بِلا بِقَاسِی رُوِژێنْ كُو (دِ نَخَوشِی و رِێوِيتِيێ دَه خَوارِی) دِ رُوِژێنْ دِنْ دَه رُوِژِی بِگِرَه. اَوْ كَسێنْ كُو (ژِ پِيرِيتِی و نَخَوشِيێ) نِكَارِنْ رُوِژِی بِگِرِنْ، دِڤِێ ژِ بَرْ هَرْ رُوِژَكِێ ڤَه گَرَوِێ بِدِنْ؛ كُو (ژِ بَرْ هَرْ رُوِژَكِێ ڤَه) خَوارِنِێ بِدَه بَلَنْگَازَكِی. اِێدِی كِی كُو بِدِلِێ خَوه زێدَتِرْ بِدَه ڤِێجَه اَوْ ژِێ رَه قَنجِی يَه. اَگَرْ هُونْ (دِگَلْ زَحْمَتِيَانْ ژِی) رُوِژِی بِگِرِنْ، اِێدِی اَوْ ژِ وَه رَه چێتِرَه. اَگَرْ هُونْ خَودِی زَانِينْ بِنْ، (فَهْمْ بِكِنْ).

١٨٥. اَوْ رُوِژێنْ بِهَژْمَارْ مَهَا رَمَزَانِێ يَه، اَوَا كُو قُرئَانْ تِێ دَه هَاتِيه شَانْدِنْ كُو مِرُوَڤَانْ رَاسْتَرِێ دِكَه و ژِ بُو رَاسْتَرِێكِرِنْ و ڤَقَتَانْدِنِێ (ئَا حَقْ ژِ بَاطِلِی) نِيشَانێنْ ئَاشْكَرَه نَه. اِێدِی كِی ژِ وَه گِهِشْتَه هِيڤَا مَهَا رَمَزَانِێ بِلا وِێ مَهِێ رُوِژِی بِگِرَه. چه كَسِێ (كُو دِ ڤَانْ رُوِژَانْ دَه) نَخوشْ بَه يَانْ ژِی رِێوِی بَه (رُوِژِيَا خَوه ژِی تِێ دَه نَگِرتِبَه) بِلا بِقَاسِی وَانْ رُوِژێنْ كُو دِ وَانْ دَه رُوِژِی نَگِرتِيَه، دِ رُوِژێنْ دِنْ دَه رُوِژِی بِگِرَه. خُدِێ (بِڤِی حُكْمِی) ژِ بُو وَه رِحَتِيِێ دِخُوَازَه زَحْمَتِيِێ نَاخَوازه و دَا كُو هُونْ (رُوِژِيَا خَوه) بێكِێمَاسِی بِگِرِنْ و دَا كُو هُونْ خُدِێ مَزِنْ بِدێرِنْ ژِ بَرْ كُو هُونْ رَاسْتَرِێ كِرِنْ و دَا كُو هُونْ خُدِێ بِشێكِرِينِنْ.

١٨٦. (يَا مُحَمَّدْ!) دَمَا عَڤْدێنْ مِنْ پِرسَا مِنْ ژِ تَه كِرِنْ؛ (بِبێژه: خُدِێ دِبێژه:) بِرَاسْتِی اَزْ پِرْ نێزِيكِی وَانِمْ؛ چِه دَمَا يَكْ گَازِی مِنْ بِكَه، مُحَقَّقْ اَزْ دِ هَوَارَا وِی دَه تِيْمْ. نَاخُو،

بِلا عَقْدێنْ مِنْ گُهْدَارِيَا مِنْ بِكِنْ و بِلا بِمِنْ بَاوَرِى بِينِنْ دَا كُو اَوْ بِسَرْ رِێكَا رَاسْتْ ڤَه بِبِنْ.

١٨٧. دِ شَڤێنْ رُوٚژِيىٚ دَه چُونَا نِڤِينێنْ ژِنێنْ وَه لِوَه هَاتِيَه سَرْبَسْتْكِرِنْ. اَوْ ژِ بُوٚ وَه جِلِنْ (كِێماسِيێنْ وَه ڤَدِشێرِنْ)، هُونْ ژى ژِ بُوٚ وَانْ جِلِنْ. خُدىٚ بوَه دِزَانِى كُو هُونْ خَوه نَاگِرِنْ و (بِچُونَا نِڤِينێنْ وَانْ) هُونِىٚ بێبَخْتِيىٚ بِخَوه رَه بِكِنْ، ڤێجَه خُدىٚ تُوٚبَا وَه (بِرَاكِرِنَا حُكْمِىٚ بَرِىٚ) قَبُولْ كِرْ و لِكِێماسِيێنْ وَه بِهُورِى. اِێدِى ژِ ڤِى و پِىٚ دَه هَرِنْ نِڤِينَا هَڤْسَرێنْ خَوه و اَوَا كُو خُدىٚ ژِ بُوٚ وَه حَلَالْ كِرِيَه طَلَبْ بِكِنْ. (بِشَڤْ) هَيَانِى كُو طَايىٚ سِپِى ژِ تَايىٚ رَشْ (صِبَهْ ژِ شَڤىٚ) كِفشْ ببَه، بِخُونْ و ڤَخُونْ. پِشْتِى شَفَقْ دَا، رُوٚژِيىٚ بِدُوٚمِينِنْ حَيَانِى اِيڤَارِىٚ. دَمَا هُونْ بِقَسْدَا اِعْتِكَافِىٚ (عِبَادَتْكِرِنِىٚ) لِمِزْگَفتَانْ بِنْ، قَتْ نَچِنْ نِڤِينێنْ هَڤْسَرێنْ خَوه. اَڤْ سِينُوٚرێنْ (قَدَخِيێنْ) خُدىٚ نَه، ڤێجَه نێزِيكي ڤَانْ سِينُوٚرَانْ نَبِنْ! هَا وِسَا خُدىٚ ئَايَتێنْ خَوه ژِ مِرُوٚڤَانْ رَه اَشْكَرَه دِكَه دَا كُو اَوْ خَوه (ژِ گُنَهَانْ) بِپَارِێزِنْ.[1]

١٨٨. مَالێنْ هَڤْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه بِنَحَقِى نَخُونْ و خَوه پِىٚ نَگِهِينِنْ فَرمَانْدَارَانْ ژِ بُوٚ كُو هُونْ هِنَكِى ژِ مَالێنْ مِرُوٚڤَانْ بِگُنَهْكَارِى و شَادَزُوٚرِى بِخُونْ دِگَلْ كُو هُونْ دِزَانِنْ (اَوْ گُنَهَه ژى).

١٨٩. (يَا مُحَمَّدْ!) دَرْ حَقِىٚ هِيڤِىٚ دَه ژِ تَه دِپِرْسِنْ. بِبێژَه: اَوْ ژِ بُوٚ مِرُوٚڤَانْ و بِتَايْبَتِى ژِ بُوٚ حَجِىٚ پِيڤَانێنْ دَمِى نَه (مَرَڤْ بِوَانْ رُوٚژْ و مَهْ و سَالێنْ خَوه دِژمێرِنْ). قَنْجِى، نَه اَوَه كُو هُونْ ژِ ئَالِيىٚ پَاشْ ڤَه بِكَڤِنْ خانِيێنْ خَوه؛ لِێبَلِىٚ قَنْجِى اَوَه كُو مِرُوٚڤْ هَاىْ ژِ

---

١ دِ سَرِىٚ پێشى دَه گاڤَا رُوٚژِى لِسَرْ مُسلْمَانَانْ فَرظْ بُو، پَاشِيڤْ تُنَه بُو. مِرُوٚڤِىٚ كُو رُوٚژِى بِگِرْتَا، دَمَا فِتَارَا خَوه ڤَدِكِرْ، نمێژَا عَشَايىٚ دِكِرْ و حَتَا رَاكِتَا دِخَوارْ. ژىٚ و پِىٚ دَه خَوارِنْ و چُونَا نِڤِينَا ژِنَانْ حَرَامْ بُو. لِێبَلِىٚ هِنْ مُسلْمَانَانْ خَوه نَدِگِرتْ و دِچُونَه نِڤِينَا ژِنێنْ خَوه. هِنَكْ ژِ وَانْ ژى پِشْتِى فِتَارِىٚ پِرْ وَستِيَايِى بُونْ، دِ جِهْ دَه دِرَازَانْ و بێخَوارِنْ دِمَانْ. ژِ بَرْ بِرْچِيبُونِىٚ ژِ خَوه ڤَه دِچُونْ و ژِ حَالْ دِكَتِنْ. ڤێجَه خُدَايىٚ رَحْمَانْ لِسَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ لِمُسلْمَانَانْ هَاته رَحْمِىٚ و اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ هِنَارْتْ.

(اَمرُ و نَهْيِىٚ) خُدِىٚ هَبَه. دِ دَرِى رَه تِيٚكَڤِنْ خانِيێنْ خَوه و هَاىْ ژِ فَرْمَانُ و قَدَخَيێنْ خُدِىٚ هَبِنْ دَا كُو هُونْ رِزْگَارْ بِبِنْ.[1]

١٩٠. دِ رِيٚكَا خُدِىٚ دَه لِهَمْبَرْ اِينْ كُو بوَه رَه شَرْ دِكِنْ شَرْ بِكِنْ و زِنْهَارْ زِيٚدَگَاڤِيىٚ مَكِنْ! بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ ژِ يِىٚ كُو زِيٚدَگَاڤِى دِكِنْ حَزْ نَاكَه.

١٩١. هُونْ لِكُو رَاسْتِى وَانْ (اِينْ كُو لِهَمْبَرِى وَه شَرْ دِكِنْ) هَاتِنْ، وَانْ بِكُژِنْ و ژِ جِهِىٚ كُو وَانْ هُونْ ژِىٚ دَرْخِسْتِنَه وَانْ دَرْبِخِنْ. فِتْنَه (شِرْكْ و ڤَگَرَانْدِنَا بَاوَرْمَنْدَانْ ژِ بَاوَرِيَا وَانْ) ژِ كُشْتِنِىٚ خَرَابْتِرَه. حَتَا كُو اَوْ لِمِسْجِدُ الْحَرَامِىٚ شَرِىٚ وَه نَكِنْ، هُونْ بوَانْ رَه شَرْ نَكِنْ. اِيٚدِى اَگَرْ اَوْ (لِوِىٚ دَرِىٚ) بِوَه رَه شَرْ بِكِنْ، هُونْ ژِى شَرِىٚ وَانْ بِكِنْ. هَا جَزَايِىٚ كَافِرَانْ هَرْ وِسَايَه!

١٩٢. اَگَرْ اَوْ دَڤْ ژِ شَرِىٚ (مُسلْمَانَانْ و اِيزَادَانَا وَانْ) بَرْدَانْ، اِيٚدِى بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ گُنَهْژِيٚبِرَه، دِلُوٚڤَانَه.

١٩٣. حَتَا كُو رِيٚيَا اِسْلامِىٚ (لِبَرْ مرُوٚڤَانْ) بِىٚ گِرتِنْ و حَتَا كُو دِينْ بِتَڤَايِى نَبَه ژِ بُوٚ خُدِىٚ بوَانْ رَه شَرْ بِكِنْ. نَاخُو؛ اَگَرْ دَڤْ ژِ فِتْنِىٚ (شِركُ و گِرتِنَا رِيٚكَا اِسْلامِىٚ لِبَرْ مرُوٚڤَانْ) بَرْدَانْ، اِيٚدِى ژِ بِلِى سِتَمْكَارَانْ دِژْمِنَايِى لِهَمْبَرِى تُو كَسِى نَايِىٚ كِرِنْ.

١٩٤. مَهَا حَرَامِىٚ (يَا كُو بِرِيٚزُ و رُومَتَه و شَرْ تِىٚ دَه حَرَامَه) بِمَهَا حَرَامِىٚ يَه (؛اَگَرْ اَوْ دِ وَانْ مَهَانْ دَه بِوَه رَه شَرْ بِكِنْ و حُرْمَتَا وِىٚ بِشِكِينِنْ هُونْ ژِى بوَانْ رَه شَرْ بِكِنْ). دِ بِنْپِيٚكِرِنَا قَدَخَيَانْ دَه تُوٚلْڤَكِرِنْ هَيَه؛ اِيٚدِى كِى اِيٚرِيشِى سَرْ وَه بِكَه، بِڤَاسِى اِيٚرِيشَا

---

١ ژِ پِيٚخَمْبَرِىٚ مَه حِكْمَتَا هِيڤِىٚ پرسى بُونْ؛ كُو سَرِىٚ پِيٚشى تَنِكْ دَرْتِىٚ، پَاشِىٚ هَرْ دِچه مَزِنْ دِبَه، پَاشِىٚ ژِى دِبَه هِيڤَا چَارْدَهْشَڤِى و دِيسَانْ تَنِكْ دِبَه و وِندَا دِبَه. پِشْتِى وِندَابُونِىٚ دِيسَا ژِ نُو ڤَه تِىٚ دَرْ. بَرْسِڤَا كُو دِ ڤِىٚ ئَايَتِىٚ دَه هَاتِيَه دَاينْ؛ اَڤْ لَبَاتَا هِيڤِىٚ يَا دِ ڤِى ئَاوَايِى دَه بكِيٚرِى حَسَابْكِرِنَا سَالا قَمَرِى (هِيڤِى) و بِتَايْبَتِى ژِى بِكِيٚرِى زَانِينَا رُوٚژِيٚنْ حَجِىٚ تِىٚ. دَابَاشَكه دِنْ ژِى اَڤْ بُو: بَرِىٚ دَمَا عَرَبَانْ اِحرَامِيٚنْ حَجِىٚ لِخُو دِكِرْ يَانْ ژِى ژِ حَجِىٚ دزِيڤِرِينْ، نَه دِ دَرِى ڤَه، لِىٚ دِ پَاشْ ڤَه دِچُونْ مَالِيٚنْ خَوه و اَڤْ يَكْ خيٚرْ دِزَانِينْ. ڤِيٚجَه ڤِىٚ ئَايَتِىٚ اَڤْ هَلوَسْتَا وَانْ اَشْكَرَه كِرْ كُو شَاشَه.

کُو ئَانِی سَرْ وَه هُونْ ژِی اِیْریشێ بِبِنْ سَرْ وِی. (بِپێکْئَانینَا فَرْمَانێنْ خُدێ ژِ عَذَابێ) خُدێ خَوه بِپَارێزِنْ و بِزَانِنْ کُوخُدێ دِگَلْ خُوپَارێزَانْ رَه یَه.

١٩٥. مَالێنْ خَوه دِ رِیَا خُدێ دَه خَرْجْ بِکِنْ، خَوه بِدَسْتێنْ خَوه نَاڤێژِنْ خَتَرێ و دِ هَرْ حَالْ و کَارێنْ خَوه دَه قَنْجِیێ بِکِنْ، لَوْرَا؛ خُدێ بِرَاسْتِی ژِ قَنْجیکَارَانْ حَزْ دِکَه.

١٩٦. حَجْ و عُمْرَه (پِشْتِ کُو وَه دَسْتپێکِرْ) ژِ بُوْ خُدێ بِتَکُوزِی تَمَامْ بِکِنْ. اَگَرْ هُونْ (بِێ اِرَادَیَا خَوه) ژِ وَانْ بِێنَه اَسْتَنْگْکِرِنْ، ڤێجَه ژِ وَانْ حَیْوَانێنْ کُو دِبِنَه قُرْبَانْ هُونْ چِه کَارِبِنْ هُونِێ قُرْبَانَکِێ بِدِنْ. حَتَا کُو قُرْبَانْ نَگِهیژِه جِهێ خَوه (و نَیێ سَرْژێکِرِنْ) پُورێ خَوه کُرْ مَکِنْ (ژِ اِحرَامَانْ دَرْنَکَڤِنْ). اِیْدِی کِی ژِ وَه نَخَوشْ بَه، یَانْ ژِی دِ سَرێ وِی دَه نَخَوشیَكْ هَبَه (کُو دِ اِحْرَامَانْ دَه پُورێ خَوه کُرْ بِکَه)، دِڤِێ ژِ بَدێلِێ دَه رُوْژِی بِگِرَه یَانْ سَدَقَیَکِێ بِدَه یَانْ ژِی قُرْبَانَکِی سَرْژِێ بِکَه. دَمَا هُونْ (ژِ دِژْمِنێنْ خَوه) اَوْلَه بُون؛ ڤێجَه اَوْ کَسِێ بِخَوازَه حَیَانِی رُوْژێنْ حَجِێ ژِعُمْرِێ سُودِێ وَرْگِرَه، دِڤِێ قُرْبَانَکَه کُو ژِێ رَه هێسَانْ بَه سَرْژِێ بِکَه. کَسێنْ کُو نِکَارِبِنْ قُربَانَکِێ سَرْژِێ بِکِنْ، بِلا سِێ رُوْژَانْ لِحَجِێ و حَفْتْ رُوْژَانْ ژِی دَمَا ڤَگَرِیَانْ مَالِێ، بِتَڤَایِی دَه رُوْژَانْ رُوْژِی بِگِرِنْ. اَڤَا کُو هَاتِیَه گُوْتِنْ ژِ بُوْ وَانْ کَسَانَه کُو مَالبَاتێنْ وَانْ نَه لِدُوْرْهێلا مِزْگَفْتَا حَرَامِێ نَه. بِپێکْئَانینَا ڤَانْ حُکْمَانْ (ژِ عَذَابِێ) خُدِێ خَوه بِپَارێزِنْ و بِزَانِنْ کُو خُدِێ، بِرَاسْتِی ژِی جِزَادَانَا وِی پِرْ دِژْوَارَه.

١٩٧. حَجْ دِ مَهێنْ مَعْلومْ دَه یَه، کِی کُو دِ وَانْ مَهَانْ دَه (بِوَرْگِرتِنَا اِحْرَامِێ) حَجِێ لِسَرْ خَوه فَرظْ بِکَه، اِیْدِی بِلا نێزِی نِڤینَا ژِنَا خَوه نَبَه، ژِ رِیَا خُدِێ دَرْنَکَڤَه و گَنْگَشی و پَڤْچُونِێ نَکَه. هُونْ چِه خێرِێ بِکِنْ خُدِێ پِێ دِزَانَه. ژِ بُوْ چُونَا حَجِێ (ژِ بُوْ کُو هُونْ حَوْجَیِی کَسی نَبِنْ و لِسَرْ وَانْ نَبِنْ بَارْ) قُوتِێ رِێ امَادَه بِکِنْ، لَوَرَا؛ قُوتِێ هَرِی رِندْ بِرَاسْتِی ژِی پَارێزکَارِیَا ژِ پَارسَکِیێ یَه. گَلِی ئَاقِلْمَندَانْ، خَوه ژِ (عَذَابِێ) مِنْ بِپَارێزِنْ.

١٩٨. لِسَرْ وَه تُو گُنَهْ نِینَه کُو هُونْ ژِ خُدَایِێ خَوه (بِرِێکَا بَازِرْگَانِیێ) فَضْلَا (کَرَمَا) وِی

بخَوازِنْ. اِیْدی دَمَا هُونْ ژِ عَرَفَاتیَ کِشیَانْ ڤێجه لِمَشْعَرُ الْحَرَامِیَ (مُزْدَلِیفیَ) ذِکْرِیَ خُدیَ بِکِنْ. چاوَا کُو خُدیَ هُونْ رَاسْتَرِیَ کِرنَه وِسَا ذِکْرِیَ وی بِکِنْ. رَوْش اَڤه؛ بَرِیَا هُونْ رَاسْتَرِیَ ببِنْ هُونْ رِیْوِنْدَاییِ بُونْ (وَه نَه بِزَانِینْ حَجْ دِکِرْ).[١]

١٩٩. پَاشیَ، کَا چَاوَا مِرُوْڤْ (ژِ مُزدَلِیفیَ) دِهَرکِنْ مینَاییَ، هُونْ ژی (بوَانْ رَه و مینَا وَانْ) بِهَرکِنْ وِیَ دَرِیَ. ژِ خُدیَ لِیْبُوْرِینَا (گُنَهِیْنْ) خوه بخَوهازِنْ؛ بیْگُمَانْ خُدیَ گُنَهْژِیْبِرَه، دِلُوْڤَانَه.

٢٠٠. دَمَا وَه حَجَا خوه تَمَامْ کِرْ، چَاوَا کُو هُونْ بَاڤْ و بَاپیرێنْ خوه ببِیرْ تینِنْ -هیَ ژِ ویَ ژی بێهْتر- خُدَاییَ خوه ببِیرْ بینِنْ (بَانْگَزَارِیَ خُدَاییَ خوه بِنْ). ڤێجه ژِ اِنْسَانَانْ هِنْ مِرُوْڤْ هَنَه کُو دِبێژِنْ: ”خُدَاییَ مه! لِدِنْیَاییَ (پَارَا مه) بِدَه مه.“ رَوْش اَڤه؛ دِ ئَاخْرَتِیَ دَه ژِ بُوْ وی تُو پَارْ نینَه.

٢٠١. هِنْ ژی ژِ وَانْ هَنَه کُو دِبێژِنْ: ”خُدَاییَ مَه! لِدِنْیَاییَ قَنْجِییَ و لِئَاخرَتِیَ ژی قَنْجِییَ بِدَه مَه و مَه ژِ ئَازَارَا اِیْگِرْ بپَارِیْزه.

٢٠٢. اَڤیْنْ هَا! ژِ بُوْ هَرْ یَکی ژِ وَانْ ژِ یَا بِدَسْتْ خِسْتِنَه پَارَکْ هَیَه. خُدیَ، حَسَابْدِیتِنَا وی پِرْ بِلَزَه.

٢٠٣. دِ چَندْ رُوْژێنْ بژمَارْ دَه (رُوْژَا جَژْنِیَ و هَرْ سیَ رُوْژێنْ پِشْتِی ویَ) خُدیَ (بتَکبیرُ و تَسْبیحَانْ) دِبیرْ بینِنْ. ڤێجَه کی کُو دِ دُ رُوْژَانْ دَه لَزْ بکَه (دَا کُو ژِ مِنَاییَ ڤَگَرِیَ مَکِییَ) تُو گُنَهْ لِسَرِیَ تُنَه و کی دَرَنگْ بمینَه (سیَ رُوْژێنْ خوه لِمِنَاییَ تِمَامْ بکَه) تُو

---

١ اَوْ (فَضِلْ) کَرَمَا دِ دَمَا حَجِّیَ دَه کُو دِ طَلْبَکِرنَا ویَ دَه گُنَهْ تُنَه دِ ڤیَ ئَایَتیَ دَه بیَانْ نَبُویَه. دِ هِنَکْ ئَایَتێنْ دنْ دَه هَاتیَه بیَانْ کِرنْ کُو اَوْ کَارِیَ تِجَارَتِیَ یَه. وَکْ نِمُونَه: ..هِنَکه دنْ ژی سَفَرِیَ دِکِنْ دَا کُو فَضْلَکیَ (تِجارَتَکیَ) کَارْ بکِنْ... مُزَّمِلْ:٢٠ دِ ئَایَتَکه دنْ دَه ژِ سُورَه‌ییَ جُمُعَه دِ ئَایَتَا ١٠ انْ دَه: ..دَمَا نمیْژْ قَدیَا لِسَرْ عَرْدیَ بَلَاڤْ بِبِنْ و ژِ فَضْلَا خُدیَ طَلْبَه بکِنْ. دِ ڤَانْ هَرْدُو ئَایَتَانْ دَه مَقْصَدْ ژِ فَضْلیَ کَارِیَ تِجَارَتِیَ یَه.

گُنَه لِسَرْ وِى ژِى تُنَه. (اَڤْ حُكْمِىَ دُرِسْتبُونِىَ) ژِ بُوّ وِى كَسِيَه كُو خَوه ژِ حَرَامِيْنْ حَجِّىَ دِپَارِيْزه. هَاىْ ژِ اَمْرُ و نَهْيِىَ خُدِىَ هَبِنْ و بِزَانِنْ كُو بِرَاسْتِى هُونِىَ بِبَالْ ڤَه بِيْنَه كُوّمْكِرِنْ.

٢٠٤. ژِ مِرُوّڤَانْ هِنْ (مُنَافِقْ) هَنَه كُو گُوّتِنِيْنْ وَانْ دِ بَارَا ژِيَانَا دِنْيَايِىَ دَه تَه عَجِيْبَايِى دِهِيْلَه و لِسَرْ يَا دِ دِلِىَ خَوه دَه خُدِىَ دِكِنْ شَاهِدْ. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ دِژْوَارْتِرِينْ دِژْمِنْنْ.

٢٠٥. دَمَا اَوْ دِبَه دَسْتْهَلاتْ، لِسَرْ عَرْدِىَ تَڤْدِگَرَه دَا كُو تِىَ دَه خَرَابِيِىَ بِكَه و دَا كُو چَانْدِنِى و نَسْلِىَ ژِى وِيْرَانْ بِكَه. خُدِىَ ژِ تَڤْلِهَڤِى و وِيْرَانْكِرِنِىَ حَزْ نَاكَه.

٢٠٦. دَمَا ژِىَ رَه بِيْته گُوّتِنْ: ژِ خُدِىَ بِطِرْسَه؛ ژِ بَرْ گُنَهِيْنْ كُو كِرِى خَوپَرَسْتِى و پُوّزْبِلِنْدِيِيَا جَهَالَتِىَ پِىَ دِگِرَه. ڤِيْجَه دُوّژَه بَسِى وِى يَه و اَوْ چِه پِيسَجِهَه!

٢٠٧. ژِ اِنْسَانَانْ هِنْ مِرُوّڤْ هَنَه كُو ژِ بُوّ قَايِلْكِرِنَا خُدِىَ جَانِىَ خَوه دِدِنْ. رَوْشْ اَڤَه؛ خُدِىَ ژِ بُوّ بَنْدَيِيْنْ خَوه پِرْ دِلُوّڤَانَه.

٢٠٨. گَلِى يِيْنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! هُونْ هَمُو و تَڤْ بِهَڤْ رَه مُسِلْمَانْ بِبِنْ و نَدِنَه پَىْ گَاڤِيْنْ شَيْطِيْنْ! بِيْگُمَانْ اَوْ ژِ بُوّ وَه نَيَارَكِى اَشْكَرَا يَه.

٢٠٩. اِيْدِى، اَگَرْ پِشْتِى دَلِيلِيْنْ اَشْكَرَه ژِ وَه رَه هَاتِنْ هُونْ ژِ رِىَ دَركَڤِنْ، ڤِيْجَه بِزَانِنْ كُو بِيْگُمَانْ خُدِىَ عَزِيزَه، حَكِيمَه.

٢١٠. اَوْ (عِنَادْكَارِيْنْ كَافِرْ) بَسْ لِوِىَ بَنْدِىَ نَه كُو خُدِىَ و فِرِيشْتَه دِ نَاڤْ سِيِيْنْ عَوْرَانْ دَه وَرِنْ جَمْ وَانْ. رَوْشْ اَڤَه؛ حُكِمْ (لِسَرْ وَانْ) هَاتْ ڤَبِرِينْ و اَنْجَامَا هَرْ كَارُ و بَارِى هَرْ بِبَالْ خُدِىَ ڤَه ڤَدِگَرَه.

٢١١. (اَىْ پِيْخَمْبَرْ)ژِ زَارُوّيِيْنْ اِيسْرَائِيلْ بِپِرْسَه؛ مَه گَلَكْ ئَايَتِيْنْ اَشْكَرَه و رُوّنْكَرْ دَانَه وَانْ. چِه كَسِىَ كُو پِشْتِى ئَايَتِيْنْ مَه ژِىَ رَه هَاتِنْ نِعْمَتِيْنْ خُدِىَ (دِينِىَ حَقْ بِكُفرِىَ) بِگُهَرِينَه، ڤِيْجَه بِرَاسْتِى عَذَابِىَ خُدِىَ پِرْ دِژْوَارَه.

٢١٢. ژِيَانَا ڤِىَ دِنْيَايىَ ژِ بُوّ كَافِرَانْ هَاتِيَه خَمِلانْدِنْ و اَوْ حَنَكِيْنْ خَوه بِبَاوَرْمَنْدَانْ دِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو رُوّژَا قِيَامَتىِ يىِنْ تَقْوَادَارْ دِ سَرْ وَانْ رَه نَه. خُدِىَ كِىَ بِڤِىَ بىِّحَسَابْ رِزِقْ دِدِيىَ.

٢١٣. مِرُوّڤْ، بَرىَ (لِسَرْ بَاوَرِيَا تُوْحِيدِىَ) يَكْ اُمَّتْ بُونْ. ڤىِّجَه خُدِىَ پىِّخَمْبَرْ بِميزْگِينْبَرِى و هِشْيَارْكَرِى شَانْدِنْ و بِوَانْ رَه ژِى كِتىِّبْ بِحَقِى شَانْدِنْ دَا كُو دِ نَاڤْبَرَا مِرُوّڤَانْ دَه، لِسَرْ يَا بِهَڤْكَتِنْ حُكِمْ بِكِنْ. دِ رَاسْتِيَا ڤِىَ حَقِيىَ دَه ژِ بِلِى يىِنْ خَودِى كِتىِّب كَسْ نَكَته اِخْتِيلافِىَ؛ اَوْ پِشْتِى نِيشَانِيْنْ اَشْكَرَه ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ ژِ چَاڤْنَبَارِى كَتِنْ اِخْتِيلافِىَ. لِسَرْ ڤِىَ يَكِىَ، خُدِىَ بِدَسْتُورَا خَوه اَوْ حَقِيَا كُو لِسَرىَ لِهَڤْ نَدِكِرِنْ، بِبَاوَرْمَنْدَانْ دَا سَرْوَخْتْكِرِنْ. خُدِىَ، كِى بِڤِىَ بَرىَ وِى دِدَه رِيَا رَاسْتْ.

٢١٤. اَرِىَ مَا حَتَا يَا هَاتِيَه سَرِىَ خَلْكِيْنْ بَرِيَا وَه نَيىَ سَرىَ وَه ژِ وَه وَيَه هُونىَ هَرِنْ بِهِشْتىَ؟ وِسَا خِزَانِى و تَنْگَاسِى بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ و اَوْ وِسَا رَاهَژِيَانْ كُو پىِّخَمْبَرْ و يىِنْ كُو پىَ رَه بَاوَرِى ئَانِيبُونْ، گُوّتِنْ: "مَا گَلُوّ ئَارِيكَارِيَا خُدِىَ دِىَ كَنگِىَ ژِ بُوّ مَه بِىَ؟" ئَاگَاهْدَارْ بِن! بىِّگُمَانْ ئَارِيكَارِيَا خُدِىَ پِرْ نىِّزِيكَه.[١]

٢١٥. ژِ تَه دِپِرْسِن؛ كَا (دِ رِيّكَا خُدِىَ دَه) اَوِىَ چِه اِنْفَاق بِكِنْ؟ بِبىِّژَه: "خِيّرَا كُو هُونْ دِدِنْ؛ اَوْ ژِ بُوّ دِىَ و بَاڤَانْ، لِيّزِمْ و سِيّوِيَانْ، بَلَنگَازْ و رِيّوِيَانَه. هُونْ چِه خيّرِىَ بِكِنْ، بىِّگُمَانْ خُدِىَ پىَ دِزَانَه.

٢١٦. شَرْكِرِنَا (دِ رِيّيَا خُدِىَ دَه) لِسَرْ وَه هَاتِيَه فَرْزْكِرِنْ هَرْ چِقَاسْ (شَرْكِرِنْ) بِوَه خَوشْ نَبَه ژِى. پىِّكَانَه هُونْ تِشْتَكِى نَڤِيْنْ و اَوْ ژِ بُوّ وَه بَاشْ بَه، پىِّكَانَه هُونْ حَزْ ژِ تِشْتَكِى بِكِنْ و اَوْ ژِ بُوّ وَه خَرَابْ بَه. خُدِىَ دِزَانَه و هُونْ نِزَانِنْ.

---

١ دِ ڤِىَ ئَايَتَا پِيرُوّزْ دَه تُوّرَيكَه بِيْنمُونَه هَيَه. ژِ بُوّ مُسلْمَانَانْ لِجِيهَانِىَ و ئَاخْرَتِىَ رِيّيَا سَرْكَفْتِنِىَ اَڤَه: دِڤِىَ اِيمَانِىَ بِينِنْ، بِعَشْقُ و شَوْقْ حَوْلْ بِدِنْ، بِخَبِتِنْ، لِهَمْبَرِى تَنْگَاسِى و نَخَوشِيَانْ تِيّبِكُوّشِنْ، گُهِيّنْ خَوه نَدِنْ كِيْفُ و زَوْقُ و سِسْتِيىَ و ژِ شَيتَانْ خَوه دُورْ بِگِرِنْ. يَعْنِى ژِ مُومِنَانْ رَه دِبىِّژِه، "گَلى مُسلْمَانَان! حَتَا كُو كَارَسَاتْ نَيىِنْ سَرِىَ وَه، حَتَا كُو هُونْ بَدِيّلِىَ نَدِنْ، هُونْ دِىَ بِسَرْ نَكَڤِنْ و هُونىَ نَچِنْ بِهِشْتِىَ."

٢١٧. دِ بَارَا شَرِىٚ دِ شَهْرُ الحَرَامِىٚ دَه ژِ تَه دِپِرسِنْ. بِبِيٚژَه: شَرِىٚ دِ وِىٚ مَهِىٚ دَه گُنَهكِى مَزِنَه. لِيٚبَلِىٚ ڤَگَرَانْدِنَا مِرُوٚڤَانْ ژِ رِيَا خُدِىٚ ، مَانْدَلَكِرِنَا خُدَا، ئَاسْتَنْگكِرِنَا (خَلْكِىٚ ژِ) سَرْدَانَا كَعْبِىٚ و دَرَانِينَا خَلْكِىٚ ژِ مَكِّىٚ، گُنَهِيٚنْ ڤَانْ لِجَمْ خُدَا مَزِنْتِرَه. مُحَققْ فِتنَه (اِيزَايَا مُسلْمَانَانْ و ڤَگَرَانْدِنَا وَانْ ژِ رِيٚكَا خُدِىٚ) ژِ كُشْتِنِىٚ مَزِنْتِرَه. اَگَرْ هِيٚزَا وَانْ تِيٚرِىٚ بكَه اَوِىٚ هَرْ شَرِىٚ وَه بِكِنْ حَتَا كُو وَه ژِ دِينِىٚ وَه ڤَگَرِينِنْ. كِى ژِ وَه ژِ دِينِىٚ خوه ڤَگَرَه و لِسَرْ كُفرِىٚ بِمِرَه؛ ڤِيٚجَه هَا اَوْ، كَارُ و كِرْيَارِيٚنْ وَانْ لِدِنْيَا و ئَاخْرَتِىٚ پُوچْ بُونَه و اَوْ خَلْكِىٚ دُوٚژَهِىٚ نَه و اَوِىٚ حَتَا حَتَايِىٚ تِىٚ دَه بِنْ.

٢١٨. بِيٚگُمَانْ اَوِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و اَوِيٚنْ كُو كُوٚچبَرْ بُونَه و دِ رِيٚكَا خُدِىٚ دَه جِيهَادْ كِرِنَه، هَا اَوْ دِلُوٚڤَانِيَا خُدِىٚ هِيٚڤِى دِكِنْ. خُدِىٚ گُنَهْژِيٚبِرَه، دِلُوٚڤَانَه.

٢١٩. (يَا مُحَمَّدْ!) دِ بَارَا مَى (عَرَاقُ) و قُمَارِىٚ دَه ژِ تَه دِپِرْسِنْ. بِبِيٚژَه: دِ هَرْدِيَانْ دَه ژِى گُنَهكِى پِرْ مَزِنْ هَيَه و ژِ بُوٚ مِرُوٚڤَانْ هِنْ فَيْدَه ژِى هَنَه. لِيٚبَلِىٚ گُنَهِىٚ هَرْدِيَانْ ژِ فَيْدَيَا وَانْ مَزِنْتِرَه. دِيسَا ژِ تَه دِپِرْسِنْ مَا (دِ رِيٚكَا خُدِىٚ دَه) اَمْ چه بِدِنْ؟ بِبِيٚژَه: يِىٚ زِيٚدِيِى پِيٚدِڤِيٚنْ خَوه (بِدِنْ). بِڤِى ئَاوَايِى خُدِىٚ ئَايَتِيٚنْ خوه ژِ وَه رَه اَشْكَرَه دِكَه دَا هُونْ بِفِكِرِنْ..[1]

٢٢٠. دِ دِنْيَا و ئَاخْرَتِىٚ دَه (هَرْ چه ژِ بُوٚ وَه بَاشَه لِگُوٚرِى وِىٚ تَڤْبگَرِنْ). دِ بَارَا سِيٚوِيَانْ دَه ژِ تَه دِپِرسِنْ. بِبِيٚژَه: سَرَرَاسْتْكِرِنَا كَارُ و بَارِيٚنْ وَانْ و پَرْوَرْدَكِرِنَا وَانْ (ژِ دُورْكَتِنَا ژِ وَانْ) چِيٚتِرَه. اَگَرْ هُونْ (بِمَالِىٚ خَوه) تَڤْلِى مَالِىٚ وَانْ بِبِنْ، ڤِيٚجَه (بِزَانِنْ) كُو اَوْ بِرَايِيٚنْ وَه نَه. خُدِىٚ دِزَانَه كَا كِى ئَاڤَاكَرَه، كِى خَرَابْكَرَه. اَگَرْ خُدِىٚ بِخَوسْتَا دِىٚ زُوٚرُ و زَحْمَتِى لِوَه بِكِرَا. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ عَزِيزَه، حَكِيمَه.

١ مِىٚ/عَرَاقْ، حَرَامَه. دِبَه كُو دِ دَاينُ و سِتَانْدِنَا وِىٚ دَه ژِ هِنْ كَسَانْ رَه هِنْ فَيْدِيٚنْ وِىٚ يِيٚنْ تِجَارِى ژِى هَبِنْ. لِيٚبَلِىٚ هَمِنْ زَرَارَا وِىٚ ژِ فَيْدَا وِىٚ پِرْتِرَه. وِهَا رَنْگه قُمَارْ ژِى ژِ بُوٚ كَسِىٚ كُو قَزَنجْ كِرِى فَيْدَا وِىٚ هَيَه لِىٚ ژِ بُوٚ كَسِىٚ كُو ژِىٚ چُوى ژِى، زَرَارَا وِىٚ پِرْ مَزِنَه. ژِ بَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ قُمَارْ ژِى حَرَامْ بُويَه. بِرَاسْتِى دَمَا اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ نَازِلْ بُو، گَلَكْ مُسلْمَانَانْ دَڤْ ژِ مِيِىٚ بِردَانْ، لِىٚ هِنكَانْ هِيٚژِى ڤَدِخَوارِنْ، لَوْرَا بِئَاوَايكِى بِنْبِرْ نَهَاتِبُو حَرَامْكِرِنْ. لِيٚبَلِىٚ دَمَا كُو ئَايَتَا "سُورَيِىٚ مَائِيدَه يَا ٩٠-٩١ىٚ" هَات، ڤِيٚجَه اَوْ بِتَڤَاهِى و بِئَاوَايكِى بِنْبِرْ حَرَامْ كِرْ، ڤِيٚجَه مُسلْمَانَانْ يَكْسَرْ دَڤْ ژِىٚ بِردَانْ.

٢٢١. (گَلی مُسلْمَانَانْ!) ژِنێنْ مُشْرِكْ، حَتَا اَوْ اِیمَانِیَ نَیینِنْ بوَانْ رَه نَزَوِجنْ. قَرْوَاشَكَه بَاوَرْمَنْدْ ژِ ژِنَكَه مُشْرِكْ چێترَه، چَنْدِینْ اَوْ گَلَكْ لِخَوشَا وَه ژی بچِه. كَچێنْ خَوه ژی لِمێرێنْ مُشْرِكْ مَهرْ نَكِنْ حَتَا كُو اَوْ بَاوَرِییَ نَیینِنْ. كۆلَیكی بَاوَرْمَنْدْ ژِ مُشرِكَكی چێترَه؛ چَنْدِینْ اَوْ گَلَكْ لِخَوشَا وَه ژی بچِه. اَوْ گَازی بَالْ اِیْگرْ ڤَه دِكِنْ، خُدِیَ ژی بِدَسْتُورَا خَوه گَازی بَالْ بِهِشْتُ و لِیبۆرِینِیَ ڤَه دِكَه؛ ئَایَتێنْ خَوه ژِ مِرۆڤَانْ رَه اَشْكَرَه دِكَه دَا ڤَنَه بِبیرْ بینِنْ.

٢٢٢. (یَا مُحَمَّدْ!) دَرْحَقی حَیْزیَ (ژِنَانْ) دَه ژِ تَه دِپرْسِنْ (كَا اَوْ چی یَه). بِبێژَه: اَوْ (بێنمێژیَا ژِنَانْ) اَزیتَه. نَاخُو؛ دِ دَمَا حَیْزیَ دَه خَوه ژِ (چُونَا نِڤینَا) ژِنَانْ دُورْ بِگْرِنْ و حَیَا كُو اَوْ ژیَ پَاقِژْ نَبِنْ نێزیكی وَانْ مَبِنْ. ڤێجَه دَمَا (اَوْ پَاقِژْ بُونْ و) خَوه ژیَ شُوشْتِنْ، اِیْدی دِ جِهیَ كُو خُدِیَ لِوَه فَرمَانْ كِرِییَه وِسَا هَرِنْ نِڤینَا وَانْ. لَوْرَا خُدِیَ، ژِ یێنْ پِرْ تُوْبَكَرْ حَزْدِكَه و ژِ یێنْ پَاقِژْكَرْ حَزْ دِكَه.

٢٢٣. ژِنێنْ وَه ژِ بُوْ وَه جِهیَ زێدَبُونَا كِنێسَا وَه نَه، ڤێجَه هُونْ (دِ جِهیَ كِنێسیَ دَه) چَاوَا دِخَوازِنْ وِسَا هَرِنْ جَمْ ژِنێنْ خَوه. ژِ پێشَرُوْژَا خَوه رَه حَازِرِییَ بِكِنْ. بِپێكْئَانینَا حُكْمِیَ خُدِیَ ژِ عَذَابیَ وی خَوه بِپَارێزِنْ و بزَانِنْ كُو هُونِیَ مُحَققَقْ هَرِنْ حُزُورَا خُدِیَ. مِزگینِییَ بِدَه بَاوَرمَنْدَانْ (كُو پَادَاشَا وَانْ بِهِشْتَه)!

٢٢٤. صُوْنْدْخَوارِنَا خَوه یَا بِخُدِیَ نَكِنْ هێنْجَتْ و مَهْنَه ژِ بُوْ كُو هُونْ ڤَنْجی و تَقْوَادَارِییَ نَكِنْ و خَلْكیَ لِهَڤْ نَیینِنْ. خُدِیَ بِهیزَرَه، زَانَا یَه.

٢٢٥. خُدِیَ دِ صُوْنْدێنْ وَه یێنْ بێحَمْدی (بێقَسْدی) دَه لِوَه نَاگرَه. لێبَلیَ ژِ بَرْ صُوْنْدێنْ كُو وَه ژِ دِلْ خوَارِیَه، لِوَه دِگرَه. خُدِیَ گُنَهْژێبرَه، بَرْبِهێرَه.

٢٢٦. ژِ بُوْ وَانْ كَسێنْ صُوْنْدْ دِخُونْ كُو اَوْ دیَ نَچِنْ نِڤینَا ژِنێنْ خَوه، چَارْ مَه مُهلَتْ هَیَه. ڤێجَه اَگَرْ اَوْ (دِ ڤی مُدَتی دَه لِژِنێنْ خَوه) ڤَگَرِنْ، اِیْدی بێگُمَانْ خُدِیَ گُنَهژێبرَه، دِلْوۆڤینَه.

٢٢٧. اَگَرْ برْیَارَا بَرْدَانێ بِدِنْ، اِیدی بێگُمَانْ خُدێ بِهیزَرَه، زَانَا یَه.

٢٢٨. ژِنێنْ کُو (ژِ مێرێ خَوه) هَاتِنَه بَرْدَانْ، پێویسْتَه اَوْ سێ پَاقژِیَانْ خوه بگرِنْ (ئَانْگُو سێ بێنِمێژِییَانْ بِبینِنْ، پَاشێ اَوْ دکَارِنْ بزَوجِنْ). اَگَرْ اَوْ (ژِنْ) برَاسْتی بَاوَرِیێ بخُدێ و رُوْژَا قِیَامَتێ تینِنْ، قَتْ نَه دُرِسْتَه یَا کُو خُدێ دِ مَالْزَارُوْکَا وَانْ دَه افرَانْدیَه ڤَشێرِنْ. دِ ڤِی مُدَتی دَه (بَرِی سێ پَاقژِی یَانْ سێ بێنِمێژِی بقَدِنْ) ژِ مێرێنْ وَانْ رَه بێهْترْ حَقْ هَیَه کُو وَانْ (لِخوه) ڤَگَرِینِنْ، اَگَرْ کُو لِهَڤْهَاتِنێ بخَوازِنْ. کَا چَاوَا مَافێنْ مێرَانْ لِسَرْ ژِنَانْ هَیَه هَرْ وِسَا هِنْ مَافێنْ ژِنَانْ ژِی برِنْدی لِسَرْ مێرَانْ هَیَه و ژِ مێرَانْ رَه دِ سَرْ وَانْ رَه دَرَجَیَکْ هَیَه. خُدێ سَرْدَسْتَه، کَارْبِنَجهَه.

٢٢٩. بَرْدَانَا ژِنێ (یَا کُو مێرْ دِکَارَه لِخُو ڤَگَرِنَه) دُو جَارِنْ. اِیدی؛ یَانْ بقَنْجی لِجَمْ خَوه هِشْتِنَه یَانْ ژِی برِنْدی بَرْدَانَه. (گَلی مێرَان!) اَوْ مَالێ کُو وَه (بمَهْرُ و خَێنی وێ ژِی) دَایی وَانْ لِوَه نَه حَلالَه کُو هُونْ ژِ وَانْ بِسْتینِنْ. لِێبَلێ اَوْ مێرُ و ژِنێنْ کُو ژِ پێکْنَه ئَانینَا تِخُوبێنْ خُدێ بِطِرْسِنْ، اَوْ تِشْتَکی دِنَه. گَلی بَاوَرْمَنْدَان! اَگَرْ هُونْ اَنْدیشَه بِکِنْ کُو دێ ژِنْ و مێرْ سِنُوْرێنْ خُدێ پێکْ نَیینِنْ، ڤێجَه تُو گُنَهْ لِسَرْ هَرْدُیَانْ نینَه کُو ژِنْ تِشْتَکی بدَه مێرێ خَوه و خَوه ژِێ بِدَه بَرْدَانْ. اَڤْ تِشْتێنْ کُو هَاتِنَه گُوْتِنْ تِخُوبێنْ خُدێ نَه. زِنهَارْ وَانْ بنْپێ مَکِنْ! کی ژِ تِخُوبێنْ خُدێ دَرْبَاسْ ببَه، ڤێجَه اَوْ ستَمْکَارْ بخَوه نَه.

٢٣٠. ڤێجَه اَگَرْ مێرْ ژِنێ بَرْدَه، اِیدی لِوی نَه حَلالَه (کُو دِیسَا وێ مَهرْ بکَه) حَیَانی کُو (اَوْ ژِنْ) بمێرَکی دِنْ رَه نَزَوجَه. اَگَرْ وی (مێرێ دی ژِی) اَوْ بَردَا، اِیدی تُو گُنَه لِسَرْ هَرْدُیَانْ نینَه کُو دِیسَا لِهَڤْ ڤَگَرِنْ، بشَرْطێ وَانْ بَاوَرِی ئَانیبَه کُو اَوێ تِخُوبێ خُدَا بجهْ بینِنْ. اَڤْ تِخُوبێنْ خُدێ نَه، خُدَا ژِ بُوْ قُومَکی کُو دِزَانِنْ و تێدِگهیژِنْ رَه وَانْ اَشْکَرَا دِکَه.

٢٣١. (گَلی مێرَان!) دَمَا وَه ژِنْ بَرْدَانْ و اَوْ ژِی گِهَانْ دَاوِیَا مُدَتێ خَوه یێ چَاڤْنێرِیێ، اِیدی یَانْ برِنْدی وَانْ لِجَمْ خَوه بِگرِنْ یَانْ ژِی برِنْدی وَانْ بَرْدِنْ. ژِ بُوْ کُو هُونْ دَسْتْ

دِرێژی مَافِێنْ وَانْ بِکنْ بزُوٚرْدَسْتِی وَانْ لِجَمْ خَوه نَگِرنْ. چه کَسِیٚ وِسَا بکَه اِیْدِی بَرَاسْتِی زِلْمِیٚ لِخُو دِکَه. ئَایَتێنْ خُدِیٚ پێلِیسْتُوٚكْ نَدێرنْ. نِعْمَتَا خُدِیٚ یَا کُو لِسَرْ وَه یَه و کِتێبُ و حِیکْمَتَا کُو ژِ بُوٚ وَه نَازِلْ کِرِیَه کُو پِیٚ شِیرَتَانْ لِوَه دِکَه بِبیرْ بینِنْ. هَایْ ژِ فَرْمَانُ و قَدَخِیێنْ خُدِیٚ هَبِنْ و بزَانِنْ کُو بێگُمَانْ خُدِیٚ بِهَرْ تِشْتِی دِزَانَه.

٢٣٢. دَمَا وَه ژِنْ (بِکێمْتِرِینْ سِیٚ تَلاقَانْ) بَرْدَانْ و وَانْ ژِی جِڤَانِیٚ خَوه تَمَامْ کِرْ، اِیْدِی دَمَا اَوْ و مێرێنْ خَوه دِ نَاڤبَرَا خَوه دَه بِرِنْدِی (بِمَهْرَکَه نُو) لِهَڤْ بِزڤِرِنْ، ئَاسْتَنْگِیٚ دَرْمَخِنْ. اَڤَا هَا، ژِ وَه یِیٚ کُو بِخُدِیٚ و رُوٚژَا ئَاخْرَتِیٚ بَاوَرِی تِینَه، ژِ بُوٚ خَوه دِکَه پَنْدُ و شِیرَتْ. اَگَرْ هُونْ ڤِیٚ شِیرَتِیٚ بِگِرنْ (و نَبِنْ ئَاسْتَنْگ ژِ بُوٚ وَانْ) تَڤَزْ ژِ بُوٚ وَه هَرْ چێتِرُ و پَاڤِژْتِرَه. خُدِیٚ دِزَانَه و هُونْ نِزَانِنْ.

٢٣٣. دَایِیکێنْ (کُو هَاتِنَه بَرْدَانْ) بِلا حَیَا دُ سَالێنْ تَکُوزْ شِیرْ بِدِنْ زَارُوٚکێنْ خَوه، اَڤْ رَوْشْ ژِ بُوٚ وَانْ دِیٚ و بَاڤَانَه کُو بِخَوهازِنْ دَمَا شِیرْدَایِینِیٚ تَمَامْ بِکنْ. لِگُوٚرِی مَعْرُوفِی (شَرِیعَتُ و عَادَتَانْ) بِڤَنْجِی جِلْ و خَوارِنَا دَایِکَانْ لِسَرْ بَاڤِیٚ زَارُوٚکَانَه. (لَوْرَا) هَرْ کَسْ تَنِیٚ لِگُوٚرِی هێزَا خَوه تِیٚ بِنْبَارْکِرِنْ. دِڤِیٚ دَایِكْ زَرَارِیٚ لِسَرْ زَارُوٚکَا خَوه نَبِینَه و بَاڤْ ژِی ژِ بَرْ زَارُوٚکِیٚ زَرَارْ لِیٚ نَوِیٚ. عَیْنِی وَکِی ڤِیٚ، لِسَرْ مِیرَاتْخُورِیٚ بَاڤِیٚ زَارُوٚکی ژِی اَڤْ مَافْ هَیَه (پِشْتِی بَرْدَانَا دِیَا وِی کُو بَاڤِیٚ وِی بِمِرَه دِڤِیٚ وَارِسێنْ بَاڤِیٚ زَارُوٚکِیٚ، وِیٚ وَظِیفِیٚ بِجِهْ بینِنْ). اَگَرْ دِیٚ و بَاڤْ، هَرْدُ، بِهَڤْ بِشێورِن؛ لِهَڤْ بێنْ و بِخَوازِنْ زَارُوٚكْ ژِ شِیرْ ڤَکِنْ، ڤێجَه تُو گُنَهْ لِسَرْ هَرْدُیَانْ تُنَه. اَگَرْ هُونْ بِڤێنْ (ژِ بلِی دَایِکَا وِی) بِژِنَکَه دِنْ بِدِنْ مِژَانْدِنْ ژِی، تُو گُنَهْ لِسَرْ وَه تُنَه دَمَا کُو هُونْ حَقِیٚ وِیٚ یِیٚ دِیَارْکِرِی بِڤَنْجِی بِدِنِیٚ. ژِ پێکنَئَانِینَا (فَرْمَانێنْ) خُدِیٚ خَوه بِپَارێزِنْ و بزَانِنْ کُو بێگُمَانْ خُدِیٚ بِکَارِیٚ کُو هُونْ دِکنْ بِینَرَه.

٢٣٤. اَوێنْ کُو ژِ وَه دِمِرنْ و لِپِیْ خَوه ژِنَانْ دِهێلِنْ، اَوْ (ژِنْ) دِیٚ بِخَوه (دِ مَالا مێرِیٚ خَوه دَه) چَارْ مَهْ و دَهْ رُوٚژَانْ بِسَکِنِنْ. چَاخِیٚ عِدَّیِیٚ خَوه (دَمَا خَوگِرْتِنِیٚ) تَمَامْ کِرِنْ، لِسَرْ

وَه (وَلِیِیٚ ژِنَانْ) تُو گُنَهْ نِینَه کُو هُونْ دَسْتُورَا وَانْ بِدِنْ کُو اَوْ لِگُوٚرِی عَادَتِیٚ کَارِیٚ خَوه بِکِنْ (دَا بێنَه خَوسْتِنْ و بِزَوِجِنْ). خُدِیٚ ژِ کَارِیٚ کُو هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٢٣٥. دَرْ حَقِیٚ زَوَاجَا ژِنێنْ ژِنَبی دَه تُو گُنَهْ لِسَرْ وَه تُنَه کُو هُونْ (بَرِیَا عِدَّیِیٚ وَانْ تَمَامْ بِبَه) دَاخَوازَا خَوه دِ بَرْ وَانْ رَه بَاڤێژِنْ، یَانْ ژِی دِ دِلِیٚ خَوه دَه بِهێلِنْ. خُدِیٚ دِزَانی کُو هُونیٚ ژِ وَانْ رَه بِبێژِنْ (کُو دِلِیٚ وَه لِسَرْ وَانَه)، لێبَلِیٚ ژِ بِلی کُو ژِ وَانْ رَه گُوٚتِنَکَه بِأُسُولْ بِبێژِنْ، سُوٚزَا هَڤْدِیتِنَکَه بِدِزِی نَدِنْ وَانْ. حَتَا کُو عِدَّتِیٚ وَانْ تَمَامْ نَبَه وَانْ مَهرْ نَکِنْ. بِزَانِنْ کُو بێگُمَانْ خُدِیٚ بِیَا دِ دِلێنْ وَه دَه دِزَانَه. نَاخُو؛ ژِیٚ بِطِرْسِنْ و ئَاگَاهْدَارْ بِنْ کُو بێگُمَانْ خُدِیٚ گُنَهْژێبِرَه، بَرْبِهێرَه.

٢٣٦. اَگَرْ (پِشْتِی کُو وَه اَوْ مَهرْ کِرِنْ) هِینْ کُو وَه دَسْتْ نَدَابَه وَانْ یَانْ ژِی وَه مَهْرَا وَانْ دِیَارْ نَکِربَه، هُونْ ژِنَانْ بَرِدِنْ، لِسَرْ وَه نَه پێوِیسْتَه کُو هُونْ مَهْرِیٚ بِدِنْ وَانْ. دِ ڤِیٚ رَوْشیٚ دَه (بِتِشْتَکی ژِ مَالِیٚ خَوه) وَانْ دِلخَوشْ بِکِنْ. بِلا کَسِیٚ دَسْتْفرَه (دَوْلَمَندْ) لِگُوٚرِی حَالِیٚ خَوه و کَسِیٚ دَسْتَنْگْ (ایٚ خِیزَانْ) ژِی لِگُوٚرِی حَالِیٚ خَوه، دَاینَکَه لِگُوٚرِی عُرْفْ وعَادَتِی بِدَه وَانْ. اَڤْ قَنْجِیَا بِرِنْدِی دِ سِتُوِیٚ مِرُوٚڤێنْ قَنجْ دَه دَیْنَکی مِسُوٚگَرَه.

٢٣٧. اَگَرْ بَرِیَا کُو هُونْ بِچِنَه نِڤینَا وَانْ هُونْ وَانْ بَرِدِنْ و بِرَاسْتِی ژِی وَه مَهْرَا وَانْ دِیَارْ کِربَه، وِیٚ چَاخیٚ هُونِیٚ نِیڤِیٚ مَهْرَا دِیَارْکِری بِدِنْ وَانْ. لێبَلِیٚ اَگَرْ ژِنْ لِمَهْرَا خَوه بِبُوٚرَه، یَانْ ژِی اَوْ مێرِیٚ کُو پێمَانَا مَهْرِیٚ دِ دَسْتْ وی دَه یَه لِیٚ بِبُوٚرَه (کُو تَڤَاهِیَا مَهْرِیٚ بِدَه ژِنیٚ) اَوْ تِشْتَکی دِنَه. اَگَرْ هُونْ لِیٚ بِبُوٚرِنْ، اَوْ بێهْتِرْ نێزِی تَقْوَایِیٚ یَه. (گَلی مُومِنَانْ!) دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه قَنْجِیکَارِیِیٚ ژِ بِیرْ مَکِنْ! بێگُمَانْ خُدِیٚ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ بِینَرَه.

٢٣٨. لِسرْ کِرِنَا نمێژَانْ و لِسرْ نِمێژَا نَاڤِینْ (نِمێژَا عَصْرِیٚ) مِقَاته بِنْ، بِگُهْدَارِی و بِتِرْسْ ژِ خُدِیٚ رَه رَابِنْ نِمێژِیٚ.

٢٣٩. اَگَرْ هُونْ بِطِرْسِنْ، ڤێجَه پِیَا یَانْ ژِی سُوارْ نِمێژْ بِکِنْ. دَمَا هُونْ (ژِ طِرْسِیٚ) اَوْلَه بُونْ، هَرْ وَکی کُو خُدِیٚ یَا کُو بَرِیٚ وَه نَدِزَانی بِوَه دَایه زَانِینْ، وِسَا ژِیٚ رَه نِمێژْ بِکِنْ.

٢٤٠. ژ وَه، اَوْ مێرێنْ كُو بِمِرِنْ و لِدُوڤْ خَوه ژِنَبییَانْ بِهێلِنْ، بِلا وَصِیَتْ بِكِنْ كُو حَتَا صَالَكِىَ اَوْ ژِنێنْ وَانْ دِ مَالێنْ وَانْ دَه بِكَارِنْ ژِیَانَا خَوه بِدُوٚمِینِنْ. اِیْدِی اَگَرْ اَوْ بِخَوه ژ مَالا مێرِىَ خَوه دَرْكَڤِنْ، هِنْگِىَ ژ بَرْ وَانْ تِشْتێنْ كُو اَوْ بِرِنْدِی ژ بُوٚ خَوه بِكِنْ تُو گُنَهْ ژ وَه رَه نِینَه. خُدِىَ سَرْدَسْتَه، كَارْبِنَجِهَه.

٢٤١. ژ بُوٚ ژِنێنْ كُو هَاتِنَه بَرِدَانْ، حَقِىَ وَانَه كُو بِرِنْدِی (بِجِلُ و بَرْگَانْ، خُوارِنُ و پێخَوارِنِىَ) بِێنْ هَاڤِلْدَارْكِرِنْ. اَڤْ یَكْ وَظِیفه یَه لِسَرْ وَانێنْ كُو هَایْ ژ فِرمَانُ و قَدَخِیێنْ خُدِىَ هَنَه.

٢٤٢. بِڤِی ئَاوَایِی خُدِىَ ئَایَتێنْ خَوه ژ وَه رَه اَشْكَرَه دِكَه دَا كُو هُونْ بِفِكِرِنْ و تێبِگِهێژِنْ.

٢٤٣. كَا ژ مِنْ رَه بێژَه: مَا اَوێنْ كُو ژ طِرْسَا مِرِنِىَ ژ وَلاتێنْ خَوه دَرْكَتِنْ دِگَلْ كُو هَژْمَارَا وَانْ بِهَزَارَانْ بُو، تَه نَدِیتِنْ؟ خُدِىَ ژ وَانْ رَه گُوٚتْ: "بِمِرِنْ" (اَوْ ژِی مِرِنْ)، پِشْتْرَه اَوْ سَاغْ كِرِنْ. بێگُمَانْ خُدِىَ لِسَرْ مِرُوٚڤَانْ خَودِی كَرَمَه. لێبَلِىَ پِرَانِیَا مِرُوٚڤَانْ ڤِىَ نَاشێكِرِینِنْ.[١]

٢٤٤. دِ رِیَا خُدِىَ دَه شَرْ بِكِنْ و بِزَانِنْ كُو بِرَاسْتِی خُدِىَ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

٢٤٥. مَا كِی یَه اَوِىَ كُو دَیْنَكِی رِندْ بِدَه خُدِىَ (لِسَرْ فَقِیرُ و هَژَارَانْ قَنْجِیىَ بِكَه)، دَا كُو خُدَا ژِی وِی دَیْنِی قَاتْ بِقَاتْ زێدَتِرْ لِىَ ڤَگَرِینَه؟ اَوِىَ كُو كێمْ و زێدَه دِكَه خُدِىَ یَه و هُونِىَ هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه ڤَگَرِنْ.

٢٤٦. مَا پِشْتِی مُوسَی تَه گِرَگِرێنْ اِسْرَائِیلِیَانْ نَدِیتِنْ كُو چه كِرِنْ؟! دَمَا وَانْ ژ پێخَمْبَرَكِی

---

١ اَڤْ كَسێنْ كُو ئَایَتَا پِیرُوٚزْ بَحْسَا وَانْ كِری جِڤَاتَكَه اِسْرَائِیلِیَانَه كُو حُكمْدَارِىَ وَانْ گَازِیَا جِیهَادِىَ لِوَانْ كِربُو. اَوْ ژ طِرْسَا كُو یِىَ دِ شَرْ دَه بِێنْ كُشْتِنْ، رَڤِیبُونْ. ڤێجَه خُدِىَ اَوْ هَشْتْ رُوٚژَانْ مِرِی هِشْتِنْ. پِشْتْ رَه بِقَبُولْبُونَا دُعَایَا پێخَمْبَرِىَ وَانْ، خُدِىَ اَوْ دِیسَا سَاغْ كِرِنْ و اَوْ حَتَا دَمَكِىَ لِژِیَانِىَ مَانْ. اِبنُ كَسِیرْ گُوٚتِیَه: عِبرَتَكْ دِ ڤِىَ رُودَانِىَ دَه هَیَه كُو تَدْبِیرْ نِكَارَه ژ بُوٚ قَدَرِىَ بِبَه ئَاسْتَنگْ و كُو نَه بِبَالْ خُدِىَ ڤَه بَه، ژ بَرْ خُدِىَ تُو سِتَارْ تُنَه یَه كُو مِرُوٚڤْ خَوه بِدَه بَرِىَ.

خَوه رَه گُوٚتِنْ: ”ژ مَه رَه حُكِمْدَارَكی بِشینَه (بلا بیَه مَزِنِیٚ مَه) دَا كُو اَمْ دِ رِیَا خُدِیٚ دَه شَرْ بِكِنْ.“ ژ وَانْ رَه گُوٚتْ: ”(اَزْ دِطِرْسِمْ كُو) اَگَرْ شَرْ لِسَرْ وَه فَرظْ بیَه كُو هُونِیٚ شَرْ نَكِن!“ گُوٚتِنْ: ”مَا كُو اَمْ ژ وَلاتِیٚ خَوه هَاتِنَه دَرَانینْ و ژ زَارُوٚكێنْ خَوه هَاتِنَه دُورْكِرِنْ، مَا چه لِمَه قَومیَه كُو اَمِیٚ دِ رِیَا خُدِیٚ دَه شَرْ نَكِنْ؟“ لِێبَلِیٚ چه دَمَا شَرْ لِسَرْ وَانْ هَاتَه فَرْزْكِرِنْ، ژ كێمْ كَسَانْ پِیٚ ڤَه، یێنْ دِنْ پِشتَا خَوه دَانَه وَانْ و ڤَگَرِیَانْ. خُدِیٚ بِستَمْكَارَانْ دِزَانَه.[1]

٢٤٧. پێخَمْبَرِیٚ وَانْ ژ وَانْ رَه گُوٚتْ: ”بێگُمَانْ خُدِیٚ طَالُوتْ وَكی حُكِمْدَارْ ژ وَه رَه شَانْدِیَه.“ گُوٚتِنْ: دِگَلْ كُو اَمْ بِیْهْتِرْ لایِقِیٚ حُكِمْدَارِیِیٚ نَه و دِگَلْ كُو ژ ئَالِیِیٚ مَالْ و زَنْگینِیِیٚ ڤَه تُو دَرْفَتێنْ فِرَه ژی ژ بُوٚ وی نَهَاتیَه دَایینْ، دِیٚ چَاوَا اَوْ لِسَرْ مَه بیَه حُكِمْدَارْ؟! پێخَمْبَرِیٚ وَانْ گُوٚتْ: ”بێگُمَانْ خُدِیٚ اَوْ لِسَرْ وَه بِژَارْتیَه و خُدِیٚ زَانینَكَه زێدَه و گَوْدَیَكی مَزِنْ دَایِیٚ. خُدِیٚ كِیٚ بِڤِیٚ فَرمَانْدَارِیَا خَوه دِدَه وِی. خُدِیٚ بِقَنْجیَا خَوه بَرْفِرَهه، زَانَا یَه.“[2]

٢٤٨. پێخَمْبَرِیٚ وَانْ ژ وَانْ رَه گُوٚتْ: ”بێگُمَانْ نیشَانَا حُكِمْدَارِیَا وی اَوَه كُو سِنْدُوٚقْ (یَا كُو تُورَاتْ تِیٚ دَه یَه) دِیٚ ژ وَه رَه بِیٚ. ژ جَمْ خُدَایِیٚ وَه، ژ بُوٚ وَه دِلْخُوٚشی و بَرْمَاهِیَكَه هِێژَا ژ بِنَمَالَا مُوسَا و هَارُونْ تِیٚ دَه نَه، فِریشْتَه وِیٚ هِلْدِگرِنْ. بێگُمَانْ دِ ڤِیٚ دَه، ژ بُوٚ وَه نیشَانْ هَنَه، اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ خَودَانْبَاوَرْ بِنْ.

٢٤٩. چه دَمَا طَالُوتْ لَشْكَرْ ژ بُوٚ جیهَادِیٚ بَشْ بَشْ كِرِنْ؛ (ژ وَانْ رَه) گُوٚتْ: ”بِرَاسْتِی خُدِیٚ دِیٚ وَه بِچَمَكی بِجَرِبینَه. اِێدِی كی ژ وِی چَمی ڤَخُو، اَوْ نَه هَڤَالِیٚ مِنَه، كی

---

١ بنَاڤِیٚ «عَمَالِیقَه» مِلَتَكْ لِنَاڤْبَرَا مِسرْ و فِلِسْتِنِیٚ دِژِیَا و وَانْ اِیٚریشْ ئَانی سَرْ اِسرَائیلِیَانْ، اَوْ پَرِیشَانْ كِرِنْ و ژ وَلاتێنْ وَانْ كِرِنْ دَرْ. نَاڤِیٚ مَزِنِیٚ عمَالِیقَه جَالوتْ بُو. پێخَمبَرِیٚ وَانْ، بنَاڤِیٚ ”طَالُوتْ“ زِلامَكْ ژ نَاڤْ خَلْكِیٚ بِژَارتْ و اَوْ كِرَه سَرْدَارِیٚ وَانْ. اِیٚدی وَانْ اَڤْ یَكْ رَخْنَه كِرْ. اَڤْ ئَایَتێنْ كُو بێنْ بِكُرْتی ڤِیٚ قِسَیِیٚ رَاڤه دِكِنْ.

٢ طَالُوتْ، نَه ژ مَالبَاتَكَه نَاڤْدَارْ بُو، مِرُوٚڤَكی رِیٚنْجبَرْ و دَبَاخْكَارْ بُو. لِێبَلِیٚ ژ ئَالِیِیٚ زَانینْ، بَدَوْبُونْ و رَوِشْتْ ڤَه ژ اِسْرَائیلِیَانْ تَڤَانْ زَانَاتِرْ، اَخْلاقْ خَوشْتِرْ و بَدَوْتِرْ بُو.

ژِێ قَنَخُو بِرَاسْتِی اَوْ هَڤَالێ مِنَه. لِێبَلێ کَسێ مِسْتَکێ ژِێ ڤَخُو اَوْ خَمْ نَاکَه.» ڤێجَه ژِ وَانْ، ژِ بِلِی کێمْ کَسَانْ، تَڤْکَانْ ژِ وِی چَمِی اَڤْ ڤَخْوارْ. چه دَمَا طَالُوتْ و یێنْ کُو پێ رَه بَاوَرِی ئَانِیبُونْ ژِ چَمْ دَربَاسْ بُونْ، پِرَانِیَا وَانْ گُۆتِنْ: «اِیرُۆ لِهَمْبَرِی جَالوتْ و لَشْکَرێنْ وِی تُو هێزَا مَه تُنَه یَه.» اَوێنْ کُو بَاوَرْ دکرِنْ کُو اَوێ هَرِنْ بَرْ دَسْتێ خُدێ ژِ هَڤْ رَه گُۆتِنْ: «گَلَکْ جَارَانْ جِڤَاتێنْ هِنْدِکْ بِدَسْتُورَا خُدێ زُۆرَا جِڤَاتێنْ پِرْ بِرِنَه و خُدێ دِگَلْ سَبرکێشَانَه.»[١]

٢٥٠. چه دَمَا لِقَادَا شَرْ دَرکَتِنْ پێشْبَرِی جَالوتْ و لَشکَرێنْ وِی، گُۆتِنْ: «خُدَایێ مَه! صَبْرێ لِسَرْ مَه بِرِژِینَه، لِنگێنْ مَه مِکُومْ بِکَه و لِهَمْبَرِی گَلێ کَافِرْ ئَارِیکَارِیَا مَه بِکَه.»

٢٥١. اِێدِی بِدَسْتُورَا خُدێ اَوْ شِکَانْدِنْ. دَاوُدْ، جَالوتْ کُشت. خُدێ حُکمْدَارِی و حِکْمَتْ دَا دَاوُدْ و ژِ عِلْمێنْ کُو (خُدێ) دِخوستْ پێ دَانْ زَانِینْ. اَگَرْ خُدێ بِهِنْ مِرُۆڤَانْ (شَرێ) هِنْ مِرُۆڤَا نَدَانَه پَاشْ، هَلبَتْ دِێ پَرگَالا سَرْ عَرْدِێ خَرَاب بِبُوِیَا. لِێبَلێ خُدێ ژِ بُۆ تَمَامێ عالَمێ خُودِیێ کَرَمَا پِرَه.

٢٥٢. (یَا مُحَمَّدْ!) اَوْ ئَایَتێنْ خُدێ نَه، اَمْ وَانْ بِحَقِی ژِ تَه رَه دِبێژِنْ. بێگُمَانْ تُو ژِ پێخَمْبَرَانِی.

---

١ صَبرْ: مَعْنَا وێ ئَا فَرْهَنْگِی؛ نَاڤِێ گِیَایَکی پِرْ تَحْلَه. د اصْطِلاحَا دِینِی دَه؛ خُورَاگِرْتِنَا لِسَرْ عِبَادَتَانْ، لِسَرْ نَکِرِنَا گُنَهَانْ و خُورَاگِرتِنَا لِهَمْبَرْ کَارَسَاتْ و تَنگزَارِیَانَه. بِسَدَمَا کُو خُورَاگِرتِنْ گَلَکی زَحْمَتْ و تَحْلَه، ژِێ رَه صَبرْ گُۆتِنَه. لَورَا یێ کُو صَبْرێ دِکێشێ تَحْلِیێ دِڤُرْپِێنێ. ڤێجَه ژِ بَرْ کُو صَبرْ، د تێکُۆشِینَا لِهَمْبَرْ کُفرْ و ظُلْمێ دَه پێدِڤِی یَه، ژِ بُۆ سَرْکَفتِنْ و گِهشْتِنَا اَرْمَانْجێ پِرْ گِرِینْگه. خُدێ د قُرئَانَا پِیرُۆزْ دَهنێزِیکی ٩٠ (نُوتْ) ئَایَتِی دَه بَحْسَا صَبرێ کِرِیَه، پَسْنێ صَبرکێشَانْ دَایه و بِصَبْرێ اَمرێ مَه کِرِیه.

سَبرْ سێ بَشَه:

ا) لِسَرْ کِرِنَا عِبَادَتِی ژِ بُۆ خُدێ دِڤێ مِرُۆڤْ صَبْرێ بِکێشه دَا کُو کَارِبَه ژِ هَمُو رَخَانْ ڤَه و بَئَاوَایَکی بێقُسُورْ تَاعَتێ رَبِّێ خَوه ژِ سِتُۆیێ خَوه بِکَه.

ب) لِهَمْبَرێ وَانْ کَارْ و بَارێنْ کُو خُدێ اَوْ حَرَامْکِرِنَه، دَا کُو کَارِبَه نَفْسَا خَوه -یَا چِلَکْ و یَا کُو بِنَقَنْجِیێ اَمرْ دِکَه- ژِ وَانْ ڤَکێشه و هَڤْسَارێ وێ بِخَه دَسْتێ خَوه و ژِ دَسْتْ خَوه هِیچْ بَرْنَدَه.

ج) لِهَمْبَرْ قَدَرْ و قَزَایْنْ خُدێ نَه، اَوێنْ کُو جَانْسُوْژْ و خَمْنَاکِنْ.

٢٥٣. اَوْ پێخَمْبَرێنْ كُو بَحْسَا وَانْ هَاتِيَه كِرِنْ، مَه هِنَكْ ژِ وَانْ دِ سَرْ هِنَكَانْ رَه گِرتِنَه؛ هِنْ ژِ وَانْ خُدِىٚ بوَانْ رَه پَيڤِيَه و دَرَجێينْ هِنَكَانْ ژِى بِلِندْ كِرِنَه. مَه نِيشَانێنْ اَشْكَرَه ژِى دَانَه عِيسَايِىٚ كُرِىٚ مَرْيَمِىٚ و مَه اَوْ بجَانِىٚ پَاكْ (وَحْيِىٚ) دَايَه دَسْتَكْكِرِنْ. اَگَرْ خُدِىٚ بِخَوسْتَا، اَوێنْ كُو پِشْتِى دَلِيلێنْ اَشْكَرَه ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ، دِىٚ پِشْتِى پێخَمْبَرَانْ شَرِىٚ هَڤْ نَكِرِبُوِيَا. لِێبَلِىٚ اَوْ بِهَڤْ كَتِنْ؛ ڤێجَه هِنَكْ ژِ وَانْ اِيمَانْ ئَانِينْ و هِنَكْ ژِ وَانْ ژِى كَافِرْ بُونْ. اَگَرْ خُدِىٚ بِخَوسْتَا هَلبَتْ وَانْ شَرِىٚ هَڤْ نَدِكِرْ. لِێبَلِىٚ خُدِىٚ هَرْ چِه بِڤِىٚ (وِىٚ) دِكَه.

٢٥٤. هَىْ گَلِى يێنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! بَرِيَا رُوٚژَكْ (كُو رُوٚژَا قِيامَتِىٚ يَه) بِسَرْ وَه دَه بِىٚ ژِ وِى رِزْقِىٚ كُو مَه دَايه وَه (دِ رِيَا خُدِىٚ دَه) خَرْجْ بِكِنْ كُو دِ وِىٚ رُوٚژِىٚ دَه نَه بَازَارْ، نَه دُوٚسْتَانِى و نَه ژِى مَهْدَرِى هَيَه. يێنْ كَافِرْ (اَوێنْ كُو زَكَاتَا مَالِىٚ خَوه دَرْنَائێخِنْ)، اَوْ سِتَمْكَارْ بِخَوه نَه.

٢٥٥. اَللَّهْ(خُدَا)؛ ژِ وِى پِىٚ ڤَه تُو اِلٰهْ تُنِنْ، هَرْ سَاخَه، هَرْ رَاگِرِىٚ هَيِينِىٚ يَه. نَه خَوْ وِى دِگْرَه نَه ژِى هێنژِينْ. هَرْ ژِىٚ رَه يَه يَا لِئَاسِيمَانَانْ و يَا لِعَرْدِىٚ. ژِ بِلِى يِىٚ كُو وِى دَسْتُورْ دَابه اَوْ كِى يَه (كُو بِىٚ دَسْتُورَا وِى) لِجَمْ وِى مَهْدَرِيِىٚ بِكَه؟ (خُدِىٚ) كِرْيَارێنْ كُو مِرُوٚڤْ دِكِنْ و يێنْ كِرِنَه پِىٚ دِزَانَه. ژِ يَا كُو وِى خَوسْتِى پِىٚ ڤَه كَسْ تِشْتَكِى ژِ زَانِينَا وِى نِزَانَه. كُرْسِيِىٚ وِى عَردُ و ئَاسِمَانْ دِ (بِنْ)خَو دَه گِرْتِنَه. پَارَاسْتِنَا وَانْ پِىٚ گِرَانْ نَايِىٚ و هَرْ اَوَه يِىٚ رَاسَرْ اِىٚ مَزِنْ.

٢٥٦. دِ (تێخِسْتِنَا) دِينْ دَه كُوٚتَكِى تُنَه! بِرَاسْتِى سَرْوَخْتِى ژِ رێشَاشِيِىٚ هَاتِيَه ڤَقَتَانْدِنْ. نَاخُو؛ چِه كَسِىٚ طَاغُوتِى اِنْكَارْ بِكَه و بِخُدِىٚ بَاوَرِيِىٚ بِينَه، تَقَزْ وِى خَوه بِقُلْپَا سَاخْلَمْ (و ئَاسِىٚ) گِرتِيَه كُو قَتَانْدِنْ ژِىٚ رَه تُنَه. خُدِىٚ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.[١]

---

١ اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ بِنْگَهَكَه گِرِينْگ ژِ مَه رَه اَشْكَرَه دِكَه. دِ نَاڤْ خَلكِىٚ -مُسلْمَانْ و نَمُسلْمَان- دَه بَاوَرِيكَ غَلَتْ هَيَه. لِگُوٚرِى فِكْرُ و رَامَانَا وَانْ اِسلامْ بَاوَرِيَا خَوه بِدَارِىٚ زُوٚرِىٚ بِخَلْكِى دِدَه قَبُلْكِرِنْ. غَلَتِيێنْ كُو لِسَرْ نَاڤِىٚ اِسْلامِىٚ بِدَسْتِيێنْ هِنْ مُسِلْمَانێنْ نَزَانْ خُيَا دِبَه، اَڤْ ژِى دِبه ئَارِيكَارِى ژِ بُوٚ وَانْ. يا كُو اَوْ دِ فِكرِنْ

٢٥٧. خُدێ، دُۆسْتُ و ئَاریکَارێ وَانێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه؛ وَانْ ژِ طَاریتیێنْ کُفرێ دَرْدِخینَه بَالْ رُۆنَاهِیَا ایمَانِێ ڤَه. اَوێنْ کُو کَافِرنْ، دُۆستێنْ وَانْ ژی طَاغُوتَه؛ اَوْ وَانْ ژِ رُۆنَاهِیێ دَرْدِخینَه بَالْ تَارِیتِیَانْ ڤَه. هَا اَوْ خَلْکێ اِیگِرنْ، اَوْ حَتَا بِحَتَایِیێ تێ دَه نَه.[1]

٢٥٨. مَا تُو لِێ نَافِکرێ؛ اَوێ کُو بِاِبْرَاهِیمْ رَه دَرْحَقی خُدَایێ وِی دَه نیقَاشْ دِکرْ، ژِ بَرْ کُو خُدێ مِلْکْ (و فَرْمَانْدَاری) دَابُویێ (اَوْ دِ سَرْ خَوه ڤَه چُوبُو). دَمَا اِبْرَاهِیمْ ژێ رَه گُۆتْ: ”خُدَایێ مِنْ، اَوێ کُو سَاغْ دِکَه و دِمرینَه“. وی ژی گُوتْ: ”اَزْ ژی سَاغْ دِکِمْ و دِمرِینِمْ (ڤِیْجَه دُ مرُۆڤْ ئَانینْ؛ یَکْ سَاغْ هِشْتْ یَکْ ژی کُشتْ).اِبْرَاهِیمْ گُوتْ: ”بێگُمَانْ خُدێ رُۆژێ ژِ رُۆژهِلاتْ ڤَه تینَه رُۆژَاڤَا، دَه هَێدێ تُو ژی ژِ رُۆژْئَاڤَا بینَه رُۆژهِلاتْ“. اێدی یێ کَافِرْ (ژِ بَرْ ڤِێ گُوتِنِێ بێ دَلیلْ و) بَهتِی مَا. خُدێ قَوْمێ سِتَمْکَارْ رَاسْتَرێ نَاکَه.

٢٥٩. (مَا تُو لِوی ژی نَافِکرێ؛) اَوێ کُو دِ بَرْ بَاژَارَکی رَه دَربَاسْ بُو کُو بَانِێ وی بِسَرْ دِیوَارێنْ وی دَه هَرِفیبُونْ و گُوتْ: ”گَلُۆ خُدێ دێ چَاوَا پِشْتِی مِرنِێ وَانْ سَاغْ بکَه؟!“ خُدێ اَوْ مِرَاندْ، پِشْتِی صَدْ صَالِی دیسَا اَو سَاغْ کِرْ و ژێ رَه گُوتْ: ”تُو چه قَاسی مَایی؟“ گُوتْ: ”اَزْ رُۆژَکێ یَانْ ژی هِنَکْ ژِ رُۆژێ مَامَه.“ خُدێ ژێ رَه گُوتْ: ”نَه وِسَا یَه؛ تُو سَدْ سَالِی مَایی.“ دَه کَا لِخوَارِنُ و ڤَخوَارِنَا خوه بِنێرَه؛ هِێ ژی خَرَابْ نَبُویَه. دَه کَا لِکَرِێ خَوه ژی بِنێرَه (کُو اَوْ تَنێ هَسْتِی مَایَه). ژِ بُۆ اَمْ تَه ژِ مرُۆڤَانْ رَه

و دبێژنْ نَه رَاسْتَه. لَوْرَا؛ ئَایَتْ بَاشْکَرَه و زَلالْ دبێژَه ”د تێخسْتنَا دینْ دَه کُوتَکی تُنَه“، نَاخُو یَا اَوْ دبێژنْ اِفْتیرَایَه. لَوْرَا رَاسْتِی؛ ایمَانُ و حَقیقَتْ ژِ رێشَاشِیێ و کُفْرێ هَاتیَه کفشْکرن. کَی بخوهازه بلا بَاوَری بینَه و کی ژی نَخوازه بلا کَافرْ بِمینَه. لِێبَلێ غَلَتیکه دنْ ژی هَیَه؛ دبێژنْ: مُسلمَانْ نه لازمه حُکْمێنْ اِسْلامێ بجهْ بینَه، هَرْ کَسْ بکِیفَا خوه یَه، لَوْرَا؛”د دینْ دَهکُوتَکی تُنَه“. اَڤْ بَاوَریکه شَاشَه، مَرِڤێ کُو بِبێژه اَزْ مُسلمَانِمْ لازمه لِگُوری قُوتَا خوه، اَمْرُ و نَهیێنْ اِسْلامێ تَڤکَانْ بینَه جهْ.

[1] دِ ئَایَتِێ دَه بێژَیَا: ”طَاغُوت“ دَرْبَاسْ بُو کُو اَوْ هَمْ شَیْطَانَه، هَمْ پُوتَه، هَمْ خرَابی یَه، هَمْ نَفْسَا اِنْسیێنَه، هَمْ ئَارَزُویێنْ نَچِێ نَه، هَمْ ژی اَوَه کُو بِنزَانی مِرُۆڤْ بیَا یَکی بکَه کُو اَوْ دژی حُکْمێنْ خُدێ بَه، چَنْدی کُو لِسَرْ نَاڤِێ دِینْ بَه ژی.

بِکِنْ عِبرَتْ، مَه سَدْ سَالِی تُو لِڤِرْ مِرِی هِشْتْ و مَه دِیسَا تُو سَاغْ کِرِیَه. دَه کَا ڤێکَا لِهَسْتیانْ بِنێرَه چَاوَا اَمْ وَانْ تِینِنْ سَرْ هَڤْ و گُوْشتْ لِوَانْ دِکِنْ.“ چه دَمَا حَقْ ژِێ ڤه خُیا بُو، گُوْتْ: ”اَزْ بِیَقِینِی دِزَانِمْ کُو بِێ شِكْ خُدِێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٢٦٠. وِێ دَمَا اِبْرَاهِیمْ ژِ خُدَایِێ خَوه رَه گُوْت: خُدَایِێ مِنْ، کَا تُو چَاوَا مِریَانْ سَاغْ دِکی نِیشَانِی مِنْ بِدَه، خُدِێ گُوْتْ: ”مَا تُو بَاوَرْ نَاکِی (کُو اَزْ دِکَارِمْ مِریَانْ سَاغْ بِکِم)؟“ گُوْتْ: ”بَلِێ! اَزْ بَاوَرْ دِکِمْ. لِێبَلِێ ژِ بُوْ کُو دِلِێ مِنْ بِتَمَامِی ئَارَامْ ببَه (مِنْ خَوسْتْ ببِینِمْ!).“ (خُدِێ) گُوْتْ: ”نَاخُو چَارْ بَالِنْدَیَانْ بِگِرَه، وَانْ بِینَه جَمْ خَوه، پَاشِێ (وَانْ سَرْژِێکَه، پَارْچِه بِکَه)، هَرْ پَارْچِیَکی ژِ وَانْ دَیْنَه سَرِێ چِیَاکِی، پِشْترَه وَانْ گَازِی جَمْ خَوه بِکَه، اَوِێ بِلَزْ بِێنَه جَمْ تَه. بِزَانِبَه کُو خُدِێ بِرَاسْتِی عَزِیزَه، حَکِیمَه.[1]

٢٦١. مِینَاکَا وَانێنْ کُو مَالێنْ خَوه دِ رِیَا خُدِێ دَا خَرْجْ دِکِنْ وَکی مِینَاکَا لِبَكْ تُوْڤَه کُو حَفْتْ سِمْبِلْ ژِێ هِێشِینْ دِبِنْ، دِ هَرْ سِمْبِلَکی دَه ژِی سَدْ لِبْ هَنَه. خُدِێ ژِ بُوْ کَسێنْ کُو بِڤِێ، قَاتْ بِقَاتْ زێدَه دِدَه وَانْ. خُدِێ (بِکَرَمَا خَوه) بَرْفَرَهَه، زَانَا یَه.

٢٦٢. اَوێنْ کُو مَالێنْ خَوه دِ رِیَا خُدِێ دَه دِدِنْ و پِشْتِی دَاینِێ ژِی مِنَتِێ نَکِنْ و اَزِیتِێ نَدِنْ (یێنْ مَالْ دَانِێ)؛ ژِ بُوْ وَانْ (رُوْژَا قِیامَتِێ) لِجَمْ خُدَایِێ وَانْ خَلاتْ هَیَه، ژِ بُوْ وَانْ تِرسْ نِینَه و اَوْ غَمْگِینْ ژِی نَابِنْ.

٢٦٣. گُوْتِنَکَه خَوشْ و لێبُوْرِینْ، ژِ دَاینَا خێرَکَه کُو لِدُوڤْ وِێ اێشَانْدِنْ هَبَه چێترَه. خُدِێ دَوْلَمَنْدَه، بَرِبهێرَه.

١ اِبْرَاهِیمْ (ع.س.) مَرَاقْ کِرْ کَا چَاوَا خُدِێ مِریَانْ سَاغْ بِکَه. ڤێجَه ژِ خُدَایِێ خَوه خُوستْ کُو نِیشَانی وِی بِدَه. چَاوَا کُو دِ ئَایَتَا پِیرُوْزْ دَه بِهُورِیَه، خُدِێ بِنمُونَیَکه مَادِی بَرْسِڤَا وِی دَا. لێبَلِێ ئَاوَایِێ سَاغْکِرِنِێ نِیشَانی وِی نَدَا. اَڤْ نمُونِیێنْ کُو ژِ پِیخَمْبَرَانْ رَه هَاتِنَه ژِ بُوْ وَانْ مُوجِیزه نَه. یَا گِرِینْگ اَڤَه کُو مَه ژِ دِلْ بَاوَرِی هَبَه کُو خُدِێ مِسُوْگَرْ دِێ هَمُو خُدَانْ رُوحَانْ ڤَژِینَه -نَمَازِه- دِێ اِنسِێنْ سَاغْ بِکَه و بِکِشِینَه بَرْ حَسَابِێ.

٢٦٤. هَىْ گَلِى يێنْ بَاوَرى ئَانينَه! خێرَا صَدَقَيێنْ خوه بِمِنَّتْ و اِیْشَانْدِنىَ پُوچْ مَكِنْ. وَكى يىَ كُو مَالىَ خَوه برِيَاكَارى دِدَه، لِىَ دِ رَاسْتِيىَ دَه بِخُدىَ و رُوْژَا ئَاخرَتىَ بَاوَرى نَايينْ. ڤێجَه مينَاكَا وى دِشبَه مينَاكَا تَحْتَكى كُو لِسَرىَ هِنَكْ ئَاخْ هَبَه، اِيْدى بَارَانَكه گُرْ لِىَ ببَارَه (ئَاخىَ ژ سَرىَ ببَه)، وىَ رُوتْ و هِلو بِهێلَه. (اَڤێنْ وِسَا) كَارێنْ كُو كِرنْ نِكَارِنْ تِشْتَكى ژِىَ بِدَسْتْ بِخِنْ. خُدىَ كَافِرَانْ رَاسْتَرىَ نَاكَه.

٢٦٥. مينَاكَا يێنْ كُو مَالێنْ خَوه ژ بُوْ رِزَايَا خُدىَ و ژ رِزَا دِلىَ خَوه دِدِنْ وَكى مينَاكَا بُوْسْتَانَكيَه كُو لِسَرىَ گِرَكى به، بَارَانَكه گُرْ لِىَ ببَارَه و اَوْ بَرىَ (فێكيِىَ) خَوه دُو قَاتْ بِدَه. اَگَرْ بَارَانَكه پِرْ لِىَ نَبىَ ژِى خُنَاڤَكْ لِىَ وَرَه تێرىَ دِكَه. خُدىَ بِكَارێنْ كُو هُونْ دِكِنْ بينَرَه.

٢٦٦. اَرىَ مَا يَكْ ژ وَه دِخَوازَه كُو بَاخْچَيَكى وى ژ دَارْخُرمَه و مێوَانْ هَبَه، تىَ دَه رُوبَارْ بِكێشِنْ و ژ هَرْ جَلَبێنْ مێوَيَانْ تىَ دَه هَبِنْ، (ژِ ئَاليكى ڤَه ژِى) كَاليتى وى لاوَازْ بكَه، ژ ئَاليىَ دِنْ ڤَه ژِى زَارُوْكێنْ وى يێنْ ژَارْ هَبِن؛ ڤێجَه بَاهُوْزَكْ رَابَه كُو تىَ دَه ئَاگِرْ هَبَه، اِيجَارْ (بُوْستَانىَ وى) بِشَوْطينَه! هَرْ وِهَا خُدىَ ئَايَتێنْ خوه ژ وَه رَه اَشْكَرَه دِكَه دَا كُو هُونْ بِفِكرِنْ (و ژ وَانْ دَرْسُ و عِبْرَتىَ بِگِرنْ).[1]

٢٦٧. هَىْ گَلِى يێنْ بَاوَرى ئَانينَه! ژ پَاكىَ تِشْتىَ كُو وَه بِدَسْتْ خِسْتيَه و ژ يَا كُو مَه ژ وَه رَه ژ عَرْدىَ دَرَانيَه اِنفَاقْ بِكِنْ. ژ بُوْ خێرىَ بَرىَ خَوه نَدِنْ يىَ بێخێرْ؛ اَوىَ كُو اَگَرْ نَه ژ شَرْمَا به هُونْ بِخَوه وَرْنَاگِرنْ. بزَانِنْ، بِرَاسْتى خُدىَ دَوْلَمَنْدَه، هێژَاىىَ پَسنْدَاييِنىَ يَه.

٢٦٨. شَيْطَانْ بِخزَانيىَ وَه دِطِرْسينَه و بێئَمْرِيىَ (لِهَمْبَرى خُدَا) لوَه فَرْمَانْ دِكَه. خُدىَ ژِى ژ نِكْ خَوه سُوْزَا لِێبُوْرينْ و زێدَدَانىَ دِدَه وَه. خُدىَ (بِقَنْجيَا خَوه) بَرْفرَهَه، زَانَا يَه.

---

١ وَكى كُو ئَايَتَا پيرُوْزْ بَئَاوَايَكى شێرينْ و بَدَوْ رَاڤه كِرْ، مَالىَ دِنْيَاىىَ، مَقَامْ، جهْ و رُومَتْ مينَا بُوْستَانَكى يَه، نَه دِيارَه كَا كَنْگىَ دىَ ژِ دَسْتْ مِرُوْڤى بِچه. پێويسْتَه مِرُوْڤْ ڤىَ يَكىَ هيچْ ژ بيرَا نَكه!

٢٦٩. خُدێ، کێ بِڤێ حِکْمَتێ دِدَه وی و ژِ کێ رَه حِکمَتْ وَرَه دَاینْ، بِرَاسْتی خێرَکَه پِرْ ژێ رَه هَاتیَه دَاینْ. ژِ هِشْمَنْدَانْ پێ ڤَه تُو کَسْ ژێ شیرَتێ وَرنَاگِرَه.[١]

٢٧٠. چه خَرْجْکِرنَا کُو هُونْ خَرْجْ بِکِنْ ئَانْ چه نَزْرَا کُو هُونْ بِجِهْ بینِنْ مُحَقق خُدێ پێ دِزَانَه. ژِ بُوّ سِتَمْکَارَانْ تُو ئَاریکَارْ تُنِنْ.

٢٧١. اَگَرْ هُونْ سَدَقَیێنْ خَوه اَشْکَرَه بِدِنْ، اَوْ چِقَاسْ رِنْدَه و اَگَرْ هُونْ ڤَشێرِنْ و بِدِزی بِدِنْ خِزَانَانْ اَوْ ژِ وَه رَه هینْ چێتِرَه. (بِڤی کَارێ رِندْ) خُدێ گُنَهێنْ وَه دِێ بِبَخْشینَه و خُدێ ژِ کَارێنْ کُو هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٢٧٢. (اَی پێخَمبَر!) هیدَایَتْکِرنَا وَانْ نَه لِسَرْ تَه یَه؛ لێ بِلێ خُدێ، کێ بِڤێ وی هیدَایَتْ دِکَه. هُونْ چه خێرێ بِدِنْ، اَوْ ژِ بُوّ وَه یَه (هُونِێ فَیْدَا وێ بِبینِنْ) و هُونْ چه خێرێ بِدِنْ بِلا بَسْ ژِ بُوّ خُدَا بِه. هُونْ بِقَسْتَا خێرێ چه بِدِنْ (خَلاتَا وێ) بێکێماسی دِێ بِگِهیژَه وَه و لِوَه خَدرْ قَتْ نَاییێ کِرِنْ.[٢]

٢٧٣. بِلا هِنَكْ ژِ صَدَقَیێنْ وَه ژِ بُوّ وَانْ خِزَانَانْ بِنْ کُو خَو دَانَه رِیَا خُدێ و نِکَارِنْ (ژِ بُوّ بَازِرْگَانییێ) لِسَرْ عَرْدێ بِگَرِنْ. یێ کُو بِرَوْشَا وَانْ نِزَانَه، ژِ بَرْ پَاکْدێرِیَا وَانْ (کُو ژِ کَسی تِشْتَکی نَاخوَازِنْ) دِبێژِه ڤَێ اَوْ دَوْلَمَنْدِنْ. تُو وَانْ بِرُودێمیێ وَانْ نَاسْ دِکی کُو اَوْ حَوْجَه نَه. نَه پِرْ، نَه هِندِكْ خوَسْتَکییێ ژِ مِرُوّڤَانْ نَاکِنْ. هُونْ دِ رِیَا خُدێ دَه چه خَرْجْ بِکِنْ، ڤێجه بێگُمَانْ خُدێ پێ دِزَانَه.

١ حِکْمَتْ، اَوْ خَبَارِدَانْ یانْ ژی اَو خَبَاتَا دِ جِهێ خَوه دَه کُو نَه کێمْ بَه نَه ژی زێدَه. وَسفَكْ ژِ یێ خُدێ حَکیمَه. کَلامێ وی ژی مُحْکَمَه، ژِ هَرْ کێماسی و زێدَییێ بِلِنْدْ و دُورَه. مَبَسْتْ بییێن کُو پێشینْ ژِ بُوّ وَانْ حِکْمَتْ هَاتیَه دَایینْ پێخَمْبَرِنْ، لَوْرَا اَوْ نَه ژِ کِیسێ خَوه خَبَرْ دِدِنْ بَلْکی اَوْ بوَحْیَکَه ژِ جَمْ خُدێ خَبَرْ دِدِنْ. دُوڤْ رَه ژی اَو عَالِمێنْ کُو بِعِلْمێ خَوه عَمَلْ دِکِنْ، لَوْرَا اَوْ ژی ژِ قُرئَانْ و سُّنَتێ خَبَرْ دِدِنْ.

٢ ژِ بُوّ اَمْ رِندْ مَعْنَیا ڤێ ئَایَتَا پیرُوّزْ فَیمْ بِکِنْ هێژَا یَه کُو اَمْ سَبَبێ نِزُولاوێ فێرْ بِبِنْ. لِگُوّری کُو ژِ سَعیدێ کُرێ جُبیرْ هَاتیَه رَاگِهَانْدِنْ، مُسلْمَانَانْ سَدَقَه دِدَانْ زِمِّیانْ ژی. چه گَاڤَا فَقیرێنْ مسلمَانَانْ زێدَه بُونْ، ڤێجَه پێخَمْبَرێ خُدێ (س) ژِ وَانْ رَه گُوّتْ: "سَدَقَیێنْ خَوه تِنێ بِدِنْ بِرَاییێنْ خوه یێنْ مُسلْمَانْ. دِ ڤێ مِژَارێ دَه اَڤْ ئَایَتْ "هیدَئَایَتَا وَانْ نَه لِسَرْ تَه یَه" نَازِلْ بُو. ڤێجَه ئَایَتێ بِڤی ئَاوَایی سَدَقَه ژِ بُوّ فَقیرێنْ نَه مُسلْمَانْ ژی حَلالْ کِرْ.

٢٧٤. اَوێنْ کُو مَالێنْ خَوه بِشَڤْ و رُۆژ، بِدِزِی و اَشْکَرَه دِدِنْ، ژِ بُۆ وَانْ لِجَمْ خُدَایِێ وَانْ خَلاتَا وَانْ هَیَه و لِسَرْ وَانْ تِه تِرْسْ تُنَه و اَوْ غَمْگِینْ ژِی نَابِنْ.

٢٧٥. اَوێنْ کُو رِبَایِێ (سَلَفِێ) دِخُونْ، عَیْنِی مِینَا وَانێنْ کُو ژِ لێدَانَا شَیْطێنْ دِینْ بُوبِنْ (بِکَارُ و بَارِێ سَلَفِێ ڤَه) رَادِبِنْ. اَڤْ حَالِێ وَانْ ژِ بَرْ وِێ سَدَمِێ یَه کُو دِبێژِنْ: کِرِینُ و فِرُۆتِنْ مِینَا سَلَفِێ یَه. رَوْشْ اَڤَه؛ خُدِێ کِرِینْ و فِرُۆتِنْ حَلالْ کِرِیَه و سَلَف ژِی حَرَامْ کِرِیَه. نَاخُو؛ اَوْ کَسِێ ژِ جَمْ خُدَایِێ وِی شِیرَتَکْ ژِێ رَه وَرَه و اَوْ ژِی دَڤْ ژِێ بَرْدَه، ڤێجَه اَوْ سَلَفَا کُو بَرِێ (فێرْبُونَا حُکْمِێ حَرَامْبُونِێ) وَرْکِرِتِیَه ژِێ رَه یَه و کَارِێ وِی سپَارِیی خُدِێ یَه. چِه کَسِێ (پِشْتِی فێرْبُونَا حُکْمِێ وِێ) دِیسَا لِسَلَفِێ ڤَگَرَه، هَا اَوْ اَهْلِێ اِیگِرِنْ، حَتَا بِحَتَایِێ اَوِێ تِێ دَه بِنْ.

٢٧٦. خُدِێ سَلَفِێ هَلاکْ دِکَه و سَدَقَیَانْ ژِی زێدَه دِکَه. خُدِێ ژِ تَڤَکِێ نَانکُۆرْ اِێ گُنَهکَارْ حَزْ نَاکَه.

٢٧٧. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێنْ رِندْ کِرِنْ، بِئَاوَایِێ پێدِڤِی نِمێژْ کِرِنْ و زَکَاتْ دَانَه، ژِ بُۆ وَانْ لِنِکْ پَرْوَرْدَگَارِێ وَانْ خَلاتَا وَانْ هَیَه، طِرْسْ لِسَرْ وَانْ تُنَه و اَوْ غَمْگِینْ ژِی نَابِنْ.

٢٧٨. هَیْ گَلِی یێنْ بَاوَرِی ئَانِینَه! اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ خَودَانْبَاوَرِنْ ژِ خُدِێ بِطِرْسِنْ و دَڤْ ژِ وِێ سَلَفَا (لِبَالْ خَلْکِێ) مَایَه بَرْدِنْ.

٢٧٩. اِیْدِی اَگَرْ هُونْ دَڤْ ژِ سَلَفِێ بَرْنَدِنْ، بِزَانِنْ کُو ژِ ئَالِیِێ خُدِێ و پێخَمْبَرِێ وِی ڤَه لِهَمْبَرِی وَه شَرَکِی دِژْوَارْ هَیَه. اَگَرْ هُونْ پُۆشْمَانْ بِبِنْ؛ ژِێ ڤَگَرِنْ، ڤێجَه سَرْمِیَانِێ وَه هَرْ ژِ وَه رَه یَه؛ نَه هُونْ زِلْمِێ بِکَنْ و بِلا لِوَه ژِی زِلِمْ نَیِێ کِرِنْ.

٢٨٠. اَگَرْ (دَینْدَارْ) دَسْتْتَنگْ بَه، حَتَا دَستْفرَهِیَکِێ بِلا مُهلَتْ لِێ بِێ دَایِنْ. اَگَرْ کُو هُونْ لَسَرِێ تَسَدُقْ بِکَنْ (لِهَنَکِی یَانْ لِتَڤَکِ بِبُورِنْ) (اَڤْ) ژِ بُۆ وَه چێتِرَه. اَگَرْ هُونْ زَانَابِنْ (هُونِێ لِێ بِبُورِنْ).

٢٨١. خوه ژِ (رِسْوَابُونَا) رُوٚژَكَه وِسَا بِپَارِيٚزِنْ كُو هُونىٚ تِىٚ دَه بِبَالْ خُدىٚ ڤَه ڤَگَرِنْ. پَاشىٚ هَرْ كَسْ ژِ بُوٚ كَارُ و كِرْيَارِيٚنْ كُو كِرِيَه دِىٚ حَسَابْ دِگَلْ بىٚ كِرِنْ و زُلِمْ لِوَانْ نَايىٚ كِرِنْ.

٢٨٢. هَىْ گَلى يِيٚنْ بَاوَرى ئَانِينْ! دَمَا وَه تِشْتَكْ حَتَا دَمَكَه نَاڤلِيٚكِرى بِدَينْ دَا هَڤْ، اِيٚدى وىٚ بِنِڤِيسِنْ. بِلا نِڤِيسَارَكْ (كَاتِبَكْ) بِعَدَالَتى دِ نَاڤْبَرَا وَه دَه بِنِڤِيسَه و بِلا وَكى كُو خُدىٚ پىٚ دَايه زَانِينْ خَوه ژِ نِڤِيسَانْدِنىٚ نَدَه پَاشْ و بِلَا (هَرْ تِشْتِى وَكى كُو هَيَه) بِنِڤِيسَه.

بِلا دَينْدَارْ ژِى دَيْنِىٚ خَوه بِبِيٚژِه و بِدَه نِڤِيسَانْدِنْ و بِلَا (دَرْ بَارِىٚ دَيْنِىٚ خَوه دَه) ژِ خُدَايىٚ كُو پَرُورْدَگَارِىٚ وى يَه بِطِرْسَه و بِلا تِشْتَكى ژِىٚ كِيٚمْ نَكَه. اِيٚدى اَگَرْ دَينْدَارْ ئَاقِلْسِڤِكْ به، يانْ لاوَازْ به، يانْ ژِى اَوْ بِخَوه نِكَارِبه بِدَه نِڤِيسَانْدِنْ، بِلا وَلِيىٚ وى (اَوىٚ ژِىٚ بَرْپِرْسْ) بِعَدَالَتى بِدَه نِڤِيسِينْ!

ژِ نَاڤْ خَوه دُ زِلامَانْ بِكِنْ شَاهِدْ. اَگَرْ دُو زِلامْ پَيْدَا نَبِنْ بِلا زِلامَكْ و دُ ژِنْ شَاهِدْ بِنْ ژِ يِيٚنْ كُو هُونْ ژِ وَانْ رَازى، اَگَرْ يَكْ ژِ وَانْ ژِ بِيرْ بِكَه دَا كُو يا دِنْ دِ بِيرَا وىٚ بِينَه.

دَمَا شَاهِدْ (ژِ بُوٚ شَاهِدِيىٚ) هَاتِنْ گَازِيكِرِنْ بِلا خَوه نَدِنْ پَاشْ. ژِ نِڤِيسَانْدِنَا دَينْ -چه بِچُوكْ به چه مَزِنْ- بِلا سِسْتْ نَبِنْ، حَيَانى بِدَمَا وَانْ ئَا دِيارْكِرى ژِى بِنِڤِيسِنْ. هَا اَڤْ رَنگْ لِجَمْ خُدىٚ بِعَدَالَترَه و ژِ بُوٚ شَاهِدِيىٚ خُرْتِرَه و ژِ بُوٚ كُو هُونْ نَكَڤِنْ گُمَانِىٚ سَاغْلَمْتِرَه.

لِيٚبَلِىٚ اَگَرْ بَازَارَا وَه دَسْتْ بِدَسْتْ بَه كُو هُونْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه بِدِنْ و بِسْتِينِنْ، هِنْگىٚ تُو گُنَهْ لِسَرْ وَه نِينَه كُو هُونْ وىٚ نَنِڤِيسِنْ.

دَمَا وَه بِهَڤْ رَه كِرِينْ و فِرُوٚتَانْ كِرْ ژِى شَاهِدَانْ بِگِرِنْ بِلا زَرَارَا تِه نِڤِيسَارِى و تِه شَاهِدِى نَبِىٚ كِرِنْ. اَگَرْ هُونْ زَرَارِىٚ بِدِنْ يَكى ژِ وَانْ، بِزَانِنْ كُو اَڤْ ژِ وَه رَه ژِى خَرَابى يَه. حُكْمُ و فَرْمَانِيٚنْ خُدِىٚ بِپَارِيٚزِنْ. خُدِىٚ بِوَه دِدَه هِينْكِرِنْ و خُدِىٚ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.[١]

---

١ لِگُوٚرِى ظَاهِرِىٚ ڤِىٚ ئَايَتىٚ نِڤِيسَانْدِنَا دَيْنْ وَاجِبَه. لَوْرَا دَمَا فَرْمَانْ ژِ جَمْ خُدىٚ بىٚ وَاجِبيَتىٚ اِفَادَه دِكَه. لِيٚبَلِىٚ دِ ئَايَتَا ٢٨٣ىٚ يَا دِپِىٚ ڤِىٚ دَه: «..اَگَرْ هُونْ رِيٚوى بِنْ و وَه تِشْتَكْ دَينْ كِرْ و وَه كَاتِبَكْ ژِى نَدِيتْ (كُو

٢٨٣. اَگَرْ هُونْ رِيْوى بِنْ و وَه تِشْتَكْ دَينْ كِرْ و وَه كَاتِبَكْ ژِى نَديتْ (كُو بِنِڤيسَه، وىٚ چَاخِىٚ) گَرَوَكِىٚ دِ شُونَا وِى دَه رَادَسْتِى خُودِيىٚ دَينْ بِكِنْ. اِيْدى اَگَرْ هُونْ لِهَڤْ اَوْلَه بِنْ (گَرَوْ نَه پِيْويسْتَه). ڤِيْجَه بِلَا اَوىٚ كُو اِيْمِنى يىٚ هَاتِيَه كِرِنْ سِپَارَيَا لِجَمْ خَوه بِدَه (خَودِيىٚ وِىٚ) و بِلَا ژْ خُدَايِىٚ كُو پَرْوَرْدَگَارىٚ وِى يَه بِطِرْسَه(كُو خِيانَتِىٚ نَكَه). شَاهِدِيىٚ ڤَنَشيْرِنْ. كِى كُو شَاهِدِيىٚ ڤَشيْرَه، بِلا بِزَانَه كُو دِلِىٚ وِى گُنَهْكَارَه. خُدِىٚ بِكَارِىٚ كُو هُونْ دِكِنْ زَانَا يَه.

٢٨٤. چِه تِشْتيْنْ لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه هَرْ يِيْنْ خُدِىٚ نَه. اَگَرْ هُونْ ئَا دِ دِلِىٚ خَوه دَه اَشْكَرَه بِكِنْ، يانْ ژِى هُونْ وِىٚ ڤَشيْرِنْ، خُدِىٚ دِىٚ وَه ژِىٚ بَرپِرْسْ بِكَرَه. ڤِيْجَه خُدِىٚ كِىٚ بِڤِىٚ لِوى دِبُوْرَه و كِىٚ ژِى بِڤِىٚ دِدَه عَذَابِىٚ. خُدِىٚ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٢٨٥. پِيْخَمْبِرْ بِوَحْيَا كُو ژْ جَمْ خُدَايِىٚ وِى ژِىٚ رَه هَاتِيَه بَاوَرى ئَانِيَه. تَڤَكِىٚ مُؤْمِنَانْ ژِى بِخُدِىٚ و بِفَرِيشْتَيِيْنْ وِى و بِكِتيْبِيْنْ وِى و بِپِيْخَمْبَرِيْنْ وِى بَاوَرى ئَانِينَه. (مُؤْمِنْ دِبيْژِنْ (: اَمْ جُدَاهِيىٚ نَائيْخِنَه نَاڤْبَرَا تُو يَكى ژْ پِيْخَمْبَرِيْنْ وِى (كُو اَمْ بِهِنَكَانْ بَاوَرى بينِنْ و هِنَكَانْ ژِى اِنْكَارْ بِكِنْ). گُوتِنْ: (خُدَايِىٚ مَه!) مَه فَرمَانَا تَه بِهيسْتْ و اَمْ ژْ تَه رَه بَرِدَسْتْ بُونْ. خُدَايِىٚ مَه! اَمْ لِيْبُوْرينَا گُنَهيْنْ خَوه ژْ تَه دِخَوازِنْ و ڤَگَرْ هَرْ بِبَالْ تَه ڤَه يَه.

٢٨٦. خُدِىٚ هَرْ كَسى بَسْ لِگُوْرى هِيْزَا وِى، وِى بِنْبَارْ دِكَه، خِيْرَا كُو بِدَسْتْ خِسْتِيَه هَرْ ژِىٚ رَه يَه و گُنَهيْنْ كُو بِدَسْتْ خَوه ڤَه ئَانِينَه ژِى هَرْ دِ سْتُويِىٚ وِى دَه نَه. خُدَايِىٚ مَه! اَگَرْ اَمْ (فَرمَانيْنْ تَه) ژْ بِيرْ بِكِنْ ئَانْ ژِى اَمْ (قَدَخَيِيْنْ تَه) بِبِيْحَمْدِى بِكَارْ بينِنْ، لِمَه نَگْرَه. خُدَايِىٚ مَه! هَرْ وَكى تَه بَارِىٚ گِرَانْ لِيِيْنْ بَرِيَا مَه كِرِيَه وِسَا لِمه بَارْ نَكَه.

بِنِڤيسَه، وىٚ چَاخِىٚ) گَرَوَكِىٚ دِ شُونَا وِى دَه رَادَسْتِى خَودِيىٚ دَينْ بِكِنْ « خُدِىٚ اِيشَارَتِى بَالْ اِرْشَادِىٚ ڤَه كِرِيَه؛ نَه بِبَالْ وَاجِبْ ڤَه. ژْ بُوْ چِه وِهَا؟ لَوْرَا؛ گَرَوْ دِ شُونَا نِڤيسَانْدِنَا دَينْ دَه يَه دَمَا كُو كَاتِبْ تُنَبَه. گَرَوْ ژِى اِجْمَاعًا نَه وَاجِبَه. چِمَا نَه وَاجِبَه؟ لَوْرَا خُدِىٚ بِعَيْنِى ئَايَتِىٚ «اِيْدى اَگَرْ هُونْ لِهَڤْ اَوْلَه بِنْ (گَرَوْ نَه پِيْويستَه)» نَه وَاجِبْ بُونَا گَرَوىٚ بَيَانْ كِرِيَه. يَعْنِى دَمَا هُونْ لِهَڤْ اَوْلَه بِنْ گَرَوىٚ نَه دِيْنِنْ. نَاخَوه؛ فِعْلَ فَرْمَانِى «فَلْيَكْتُبُوا» لِگُوْرِى مُحَقِقَانْ نَه وَجِبِيَه؛ بَلْكِى اِرْشَادِى يَه.

خُدَايێ مه! بَارِێ کُو اَمْ قَتْ نِکَارِبنْ هِلْگِرنْ ژِی لِمه بَارْ نَکَه. لِکێماسییێنْ مه ببُوره، مه ژِ گُنَهَانْ پَاقِژْ بِکَه و دِلْوِّقَانِیَا خَوه لِمَه بِکَه. خُودِیێ مه هَرْ تُو یِی، اِیْدِی مه لِهَمْبَرْ گَلِیێنْ کَافِرْ سَرْدَسْتْ بِکه.

٣. سُورَه یێ ئَالِی عِمْرَانْ

سُورَیێ ئَالِی عِمْرَانْ، لِمَدینێ نَازِلْ بُویَه. ٢٠٠ (دُو سَدْ) ئَایَته.

سُورَه، نَاڤێ خَوه ژِ ئَایَتَا ٣٤-٣٧'انْ گِرْتِیَه کُو دِ وَانْ دَه بَحْسَا مَالْبَاتَا عِمْرَانْ هَاتیه کِرِنْ.

نَاڤَرُوّکَا سُورَیی

سُورِیێ ئَالِی عِمْرَانْ سُورَیَکْ ژِ یێنْ درێژَه کُو لِمَدینێ نَازِلْ بُویَه. اَڤْ سُورَیێ پیرُوّزْ بَحْسَا دُ بِنْگَهێنْ گِرِینْگ اِیْنْ دِینێ اِسْلامێ دکَه.

بِنْگَهَا یَکَمْ؛ بَحْسَا رُکنێ بَاوَرِیێ دکَه و دِ بَارَا یَکیتیا خُدێ، دِ بَارَا پێخَمْبَرِیێ و رَاستْگُوّتنَا قُرئَانَا پیرُوّزْ دَه دَلِیلێنْ قَتْعِی تینَه. رَددَا گُمَانْ و شُبهِیانْ دکَه وێنْ کُو خُویْکِتێبْ دِ بَارَا اِسلامْ، قُرئَانْ و مُحَمَّدْ (س) دَه تینِنْ رُوّژَڤێ. چَاوَا سُوریێ بَقَرَه حَقیقَتَا جِهُویانْ، لِیسْتِكْ و نِیتێنْ وَانْ یێنْ سِنْسِی دَرَانِیبُو حُوّلِێ، یِنِی وِسَا سُوریێ ئَالِی عِمْرَانْ ژِی رَاسْتیا فِلَهَانْ (خِریستیانَانْ) دَرْدخَه مِیدَانێ کُو اَو دِ بَارَا مَسیحْ (عیسَا) دَه پِرْ تیکُوّشیانَه؛اِدِّعَا کِرِنَه کُو اَو خُدَایَه و بَاوَری بپێخَمْبَریا مُحَمَّدْ نَئَانینَه و قُرئَانْ مَانْدَلْ کِرِنْ.

بِنْگَهَا دُویمْ؛ بَحْسَا قَانُونْ و هِنْ حُکْمێنْ شَرِیعَتێ دکَه. بتَایبَتِی بَحْسَا فَرزْبُونَا حَجێ و جیهَادێ دکَه و بَحْسَا حَرَامیا کَارێ رِبَایێ و حُکْمێ یێنْ کُو لِزَکَاتێ دمِینِنْ ئَاسێ و وێ نَادِنْ، دکَه.

سُورَه، هِنَکِی بِکَتَکتْ بَحْسَا مُنَافِقَانْ و هَلْوَسْتَا وَانْ ا لِهَمْبَری مُومنَان دکَه.

سُورَه، پَاشێ بَحْسَا تَفَکُرێ یا دِ خُلقِیتَا عَرْدْ و ئَاسِیمَانْ دَه کِرِی کُو دِ وَانْ دَه گَلَكْ هُوّستِیی، ئَاهَنْگسَازِی و رَازْ هَنَه کُو قُدْرَتْ، یَکیتِی و هیینَا ئَافِرِینَرێ خُودَانحِکْمَتْ نِیشَانِی بیرْبِرْ و هِشْمَندَانْ ددِنْ.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَلِف، لام، مِیمْ!

٢. خُدىَ يَه، (يىَ كُو) ژ وِى پىَ ڤَه تُو مَعْبُودىَ بِحَقى تُنِنْ، اَوىَ كُو هَرْ سَاغَه، لِهَڤْرَاگرِىَ هَيينِىَ يَه.

٣. خُدىَ بِحَقى ژ تَه رَه كِتيِبْ هِنَارتْ كُو اَوْ رَاسْتْدَرِيْخا كِتيِبيِنْ بَرِيَا خَوه يَه و تَوْرَاتْ و اِنْجيلْ ژى هِنَارْتِنْ.

٤. كُو اَوْ (تَورَاتْ و اِنْجيلْ) بَرىَ ژ بُوْ مرُوْڤَانْ دَليلْ و رُوْنَاهِى بُونْ. خُدِىَ فُرقَانْ (كِتيِبَا جُدَاكَرْ يا كُو حَقْ و بَاطِلى ژ هَڤْ دِقَتِينَه) ژى هِنَارتْ. بيِگُمَانْ اَويِنْ كُو ئَايَتيِنْ خُدِىَ اِنْكَارْ دِكِنْ؛ ژ وَانْ رَه عَذَابَكى دِژْوَارْ هَيَه. خُدِىَ سَرْدَسْتَه، تُولْڤَكَرَه.

٥. بيِگُمَانْ نَه لِئَاسيِمَانَانْ نَه ژى لِعَرْدِىَ تِشْتَكْ ژ بَرْ خُدِىَ ڤَشَارْتى نينَه.

٦. خُدِىَ يَه، يىَ كُو دِ مَالْزَارُوْكَانْ دَه چَاوَا بِخَوازَه وِسَا دِرُوفْ دِدَه وَه. ژ وِى خُدَايىَ عَزِيزْ اِىَ حَكيمْ پىَ ڤَه تُو مَعْبُودِىَ بِرَاسْتى تُنِنْ.

٧. اَوَه يىَ كُو كِتيِبْ ژ تَه رَه هِنَارتْ، هِنْ ژ ئَايَتيِنْ وِىَ هَنَه كُو مُحْكَمِنْ كُو اَوْ بِنْگَهَا كِتيِبىَ نَه و ييِنْ دِنْ ژى مُتَشَابِهِنْ. ڤِيجَه هَرْچى كَسِىَ كُو دِ دِلِىَ وَانْ دَه ژ رَاسْتِيِىَ اَڤْرِيْبُونْ هَيَه، ژ بُوْ دَرْخِسْتِنَا فِتْنِىَ و دَا كُو تَأويِلَا ئَايَتَانْ (ژ جَمْ خَوه ڤَه) لِىَ بِينِنْ، دِكَڤِنْ پَىْ ئَايَتيِنْ مُتَشَابِهْ دَه. حَالْ اَڤَه كُو ژ خُدِىَ پىَ ڤَه تُو كَسْ تَأويِلَا وَانْ نِزَانَه. اَويِنْ كُو پِسْپُوْرِنْ و دِ زَانينِىَ دَه كُوْكْ بَرْدَانَه دِبيِژِنْ: "مَه بَاوَرى بِتَڤَكِىَ وِىَ (مُحكَمْ و مُتَشَابِهِىَ ژ ڤُرئَانِىَ) ئَانى. گِشتْ ژ جَمْ خُدَايىَ مَه نَه." تَنِىَ ييِنْ خَودَانْ ئَاقِلْ ژ ڤِىَ دَرْسْ دِگرِنْ.

٨. (اَويِنْ زَانَا و پِسْپُوْرْ وِهَا دُعَا دِكِنْ:) خُدَايىَ مَه! پِشْتى كُو تَه اَمْ ئَانينْ سَرْ رِيَا رَاسْتْ دِلِىَ مَه ژىَ ڤَنَگرِينَه. ژ جَمْ خَوه رَحْمِىَ لِمَه بِكَه. اَمْ بَاوَرِنْ كُو يىَ پِرْ دَايَنْدَه و بَخْشَنْدَه هَرْ تُو يى.

٩. خُدَايىَ مَه! تُو يى، يىَ كُو مرُوْڤَانْ دِ رُوْژَكَه وِسَا دَه لِهَڤْ كُوْمْ دِكَه كُو دَرْ حَقِىَ وِىَ رُوْژِىَ دَه ڤَتْ گُمَانْ تُنَه يَه. بِرَاسْتى خُدِىَ هِيچْ جِڤَانْ شَاشْ نَاكَه و ژ سُوْزَا خَوه دَانَاگرَه.

١٠. بِێگُمَانْ اَوِێنْ کُو کَافِرِنْ، مَالْ و زَارُوکِێنْ وَانْ لِجَمْ خُدِێ تُو فَیْدِێ نَادِنْ وَانْ. اَو بِخَوه ئَاردُوِیِێ ئَاگِرِێ جَهْنَمِێ نَه.

١١. (رِیَا وَانْ) وَکِی رِیَا اَهْلِێ فِرْعَوْنُ و کَسِێنْ بَرِیَا وَانَه. وَانْ، بِئَایَتِێنْ مَه بَاوَرِی نَئَانِینْ، ڤِێجِهخُدِێ ژِی، ژِبَرْ گُنَهِێنْ وَانْ، اَوْ هِنْگَافْتِنْ (و هَلاكْ كِرِنْ). خُدِێ، خُودَانِێ عَذَابِێ پِرْ دِژْوَارَه.

١٢. ژِکَافِرَانْ رَه بِبِێژَه: دِ دَمَکَه نِێزِیكْ دَه هُونِێ بِێنْ شِکَانْدِنْ و هُونِێ بِبَالْ دُوْژَهِێ ڤَه بِێنْ ئَاژُوْتِنْ. چه پِیسَجِهَه اَوْ دَرْ![1]

١٣. بِێگُمَانْ ژِ بُوْ وَه،دِ دُ کُومِێنْ کُو اَوْ (رُوْژَا جَنْگَا بَدْرِێ) هَاتِنْ هَمْبَرِی هَڤْ دَه عِبْرَتَکَه گِرِینْگ هَیَه؛ کُومَکِێ، دِ رِیَا خُدِێ دَه شَرْ دِکِرْ و یَادِنْ ژِی کَافِرْ بُونْ کُو بِدِیتِنَاچَاڤَانْ بَاوَرْمَنْدْ دُو قَاتِی خَوه دِ دِیتِنْ. خُدِێ کِێ بِڤِێ بِئَارِیکَارِیَاخُو پِشْتْگِرِیَا وِی دِکَه. هَلْبَتْ دِ ڤِێ دَه ژِخَودِی اَقْلانْ رَه عِبرَتَكْ هَیَه.

١٤. حَزْکِرِنَا دِلْبِژِێنَان؛ ژِنْ و زَارُوكْ، مَالْدَارِیَا پِرْ ئَا ژِ زِێرْ و زِیڤْ، هَسْپِێنْ دِرُوڤْکِرِی، تَرْشْ(دَڤه، دَوَارْ و پَزْ) و چَانْدِنِی دِچَاڤِێ مِرُوْڤَانْ دَه هَاتِنَه خَمِلانْدِنْ. هَا اَڤْ، کِێفبُوْرَانْدِنَا ژِیَانَا ڤِێ دِنْیَایِێ یَه و دُومَاهِیکَا سِپَحِی لِجَمْ خُدِێ یَه.

١٥. بِبِێژَه: مَا اَزْ یَکَه ژِڤَانْ چِێتِرْ ژِ وَه رَه نَبِێژِمْ؟ ژِ بُوْ یِێنْ تَقْوَادَارْ رَه، لِجَمْ خُدَایْێ وَانْ،

---

[1] دَمَاپِێخَمْبَرِێ خُدِێ، لِبَدْرِێ قُرَیْشِی تِێکْبِرِنْ و ڤَگَرِیَا مَدِینِێ، جِهُوکُومْکِرِنْ و ژِوَانْ رَه گُوْتْ: گَلِی جِڤَاتَاجِهُوِیَانْ! هِینْ بَلایکَه مِینَا بَلاَیَا کُوخُدِێ ئَانِی سَرِێ قُرِیْشِیانْ نَهئَانِی سَرِێ وَه، مُسلْمَانْ بِبِنْ. بِرَاسْتِی ژِی هُونْ دِزَانِنْ کُوَازْ بِپِیخَمْبَرِی هَاتِمَه شَانْدِنْ. جِهُوِیَانْ گُوْتْ: هَیْ مُحَمَّدْ! بِلا نَفْسَاتَه،تَه نَخَاپِینَه کُو تَه ژِقُرِیْشِیَانْ چَندْ کَسِێنْ نَزَانْ کُشْتِنَه کُو ژِ بُوْ جَنْگِێ تُو زَانِینَا وَانْ تُنَه بُو. ڤِێجَهبِخَوهبَاوَرْ نَبه کُوتُوِیِێ کَارِبِی مَه ژِی تِێكْ بِبِی. اَمْ بِخُدِێ صُوْندْ دِخُونْ؛ اَگَرْ تُو شَرِێ مَه بِکِی، تُو یِێ بِمَه بِزَانِی کَااَمْ چه مِێرْخَاسِنْ و تُو یِێ زَانِبِی کُو هُونْ رَاسْتِی تُو کَسِێ مِینَا مَه نَهَاتِنْ. ڤِێجَه دِڤِێ مِژَارِێ دَه اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوْزْ نَازِلْ بُو.

هَمْ ژِی اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوْزْ، مِزگِینْ دِدَا جَنَابِێ پِیخَمْبَرْ (س) کُو مُشْرِكْ و جِهُو دِێ لِهَمْبَرِی مُسلْمَانَانْ تِێكْ بِچِنْ. بِرَاسْتِی اَڤْ مُعْجِیزَیَا قُرْئَانَا حَکِیمْ پِێكْ هَاتِیَه. هَمْ مُشْرِكْ هَمْ ژِی جِهُو لِهَمْبَرِی مُسِلْمَانَانْ شِکَسْتِنْ.

بِهِشْتێنْ کُو دِنَاڤْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِکِنْ هَنَه کُو اَوێ حَتَابِحَتَايێ تێدَه بِنْ و ژِ وَانْ رَه دِنَاڤْ دَه هَڤسَرێنْ پَاكْ و تَمِيزْ و قَايلْبُونَا خُدێ هَيَه. خُدێ بِبَنْدێنْ خوه ئَاگَاهْدَارَه.

١٦. (بَنْدێنْ خُدێ اێنْ مُتَقِی) اَوێنْ کُو دِبێژِنْ: خُدَايێ مَه! بێگُمَانْ مَه بَاوَرِی ئَانِی، ڤێجَه لِگُنَهێنْ مَه بِبُوَرَه و مَه ژِعَذَابێ اێگِرْ بِپَارێزه..

١٧. اَوێنْ کُو صَبرْکێشِنْ، رَاسْتُ و دُرستِنْ، بِئَاوَايێ پێدِڤِی عِبَادَتْکَرِنْ، (بِمَالێ خَوه دِ رێکَا خُدێ دَه) بَخْشَنْدَه نَه و دِوَخْتێ سَحَرێدَه لِبُوَرِينَا گُنَهێنْ خَوه دِخَوازِنْ.

١٨. خُدێ شَاهْدَيِی دَا؛ بێگُمَان ژِبلِی وِی تُو مَعبُودْ نِينِنْ. مَلَائِيکَتْ و زَانَانْ ژِی بِڤێ يَکێ شَاهْدَيِی دِدِنْ کُو اَوْ بِعَدَالَتێ حُکِمْ دِکَه. ژِوِی خُدَايێ عَزِيزْ اێ حَکِيمْ پێڤَه تِه مَعبُودێ بِحَقِی تُنِنْ.[١]

١٩. بِرَاسْتِی لِجَمْ خُدێ دِينێ حَقْ(ومَقبُولْ) بَسْ اِسْلامَه. اَوێنْ کُو کِتێبْ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه، پِشْتِی کُو(دَرْبَارِی اِسْلامێ دَه) زَانِينْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ، ژِ چَاڤْنَبَارِيَا خَوه کَتِنْ اِخْتِيلافێ. کَسێ بِئَايَتێنْ خُدێ بَاوَرِی نَاينَه، ڤێجَه بێگُمَانْ خُدێ حَسَابْدِيتِنَا وِی پِرْ بِلَزَه.

٢٠. اَگَرْ (اَوْ دَرْبَارێ دِينْ دَه) بِتَه رَه خِرَجِرێ بِکِنْ، ژِوَانْ رَه بِبێژَه: مِنْ، دِگَلْ يێنْ کُو دَانَه پَێ مِنْ، ژِخُدێ رَه خَو بَرِدَسْتْ کِرْ. ژِ يێنْ خَودِيکِتێبْ و يێنْ نَخَونْدَه (مُشْرِکَانْ) رَه بِبێژَه: اَرێ مَا هُونْ ژِ خُدێ رَه بَردَسْتْ بُونْ؟ ڤێجَه؛ اَگَرْ وَانْ خَوه بَرِدَسْتْکِرْ، ژِ خَوه اَوْ کَتِنَه سَرْ رێکَا رَاسْتْ. نَا؛ اَگَرْ اَو پِشْتَاخُو بِدِنْ (بَاوَرِيێ)، ڤێجَه(وَظِيفَا) تَه تَنێ رَاگِهَانْدِنَه. خُدێ بِبَندێنْ خَوه بِينِرَه.

---

[١] دَمَا پێخَمْبَرێ خُدێ لِمَدِينێ بِتَامِی بِجِهْ بُو، ژِفلَهێنْ شَامێ دُ کَسێ زَانَا قَسْدَا وِی کِرِنْ. وَانْ، پێخَمْبَرْ بِسَالِخْ و وَسْفێنْ وِی نَاسْکِرِنْ، ژێ رَه گُوتِنْ: تُومُحَمَّدِی؟ پێخَمْبَرْ گُوتْ: بَلِێ. گُوتِنْ: تُواَحْمَدِی؟ گُوتْ: بَلِێ. گُوتِنْ: اَمێ شَهْدَبُونَکێ ژِ تَه بِپِرسِنْ، اَگَرْ تُو وِێ ژِ مَه رَه بِبێژِی اَمێ بَاوَرِيێ بِتَه بِينِنْ. پێخَمْبَرێ خُدێ ژِ وَانْ رَه گُوتْ: کَرَمْکِنْ، بِپِرْسِنْ. گُوتِنْ: دِکِتێبَا خُدێ دَه شَهْدَيِی يَا هَرِی مَزِنْ چِيَه؟ ڤێجَه وَكْ بَرْسِڤَا پِرسَا هَرْ دِيانْ پێخَمْبَرْ اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوَزْ خُونْدْ "خُدێ شَاهْدَيِی دَا کُو بێگُمَانْ ژِبلِی وِی تُومَعْبُودێ حَقْ تُنِنْ.. ."

٢١. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو ئَايَتێنْ خُدێ مَانْدَلَه دِكِنْ و بنَحَقِى پێخَمْبَرْ و يێنْ كُو دَاخَوازَا قَنْجِيێ دِكِنْ دِكُژِنْ، ڤێجَه مِزگِينَا عَذَابَكى جَانْسُوْژْ بدَه وَانْ!

٢٢. هَا اَوْ، اَوْ كَسِنْ كُو كِرنێنْ وَانْ هَمْ لِدِنْيَايِێ هَمْ ژِى لِئَاخْرَتِێ پُوچْ بُونَه و ژوَانْ رَه تِه پِشتَڤَانْ و ئَاريكَارْ ژِى نِينْنْ.

٢٣. (رَسُولێ مِن!(مَا تُو لوَانْ كَسێنْ كُو پَارَكْ ژِكتێبێ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَاينْ، نَانێرى؟! اَوْ بِبَالْ كِتێبَا خُدێ ڤَه تێنَه گَازيكِرنْ دَا كُو دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُكِمْ بكَه، پِشتْرَه بِرَكْ ژوَانْ بَرِێ خَوه ڤَدِگِرينِنْ و ژێ بێزِێ دِكِنْ.

٢٤. اَڤْ هَلْوَسْتَا وَانْ ژبَرْ ڤِێ يَه؛ لَوْرَا دِبێژِنْ: "ژِ چَندْ رُوْژێنْ بژمَارْ پێڤَه اگِرْ بمَه نَاكَڤَه" و اَوْ تِشْتَا وَانْ دِ دِينِێ خُودَه(ژكِيسى خَوه) زێدَه كِرنْ اَوْ ژِ رِێ خِسْتِنْ.

٢٥. ڤێجَه دَمَا اَمْ، ژِ بُوْ رُوْژَا كُو گُمَانْ تێدَه تُنَه وَانْ لِهَڤْ بِجڤِينِنْ و ژهَرْ كَسى رَه تِشْتَا كُو قَزَنْجْ كِريَه بتَمَامِى(بێكێمَاسى) بێته دَاينْ، مَا گَلُوْ رَوْشَا وَانْ دِێ چَاوَا بَه؟!

٢٦. بِبێژَه: خُدێيُوْ! تُويى خَودِيێ خُودَانِيێ. تُو كِێ بِڤِێ مِلكْ دِدِيى و كِێ بِڤِێ مِلكْ ژێ دِسْتِينِى. تُو كِێ بِڤِێ عَزِيزْ دِكى، كِێ ژِى بِڤِێ پَرِيشَانْ دِكى. خێرْ و بێرْ هَرْ دِدَسْتِێ تَه دَه يَه. بێگُمَانْ تُو لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرى.

٢٧. تُوشَڤِێ دِخى(نَاڤَا) رُوْژِێ، رُوْژِێ ژِى دِخى(نَاڤَا) شَڤِێ، تُو يِێ سَاغْ ژِ يِێ مِرى دَردِخِى و يِێ مِرى ژِى ژِ يِێ سَاغْ دَردِخِى و تُوكِێ بِڤِێ بێحَسَابْ رِزقْ دِدِيێ.[1]

٢٨. بِلا بَاوَرْمَندْ ژبِلى بَاوَرْمَنْدَانْ؛ كَافِرَانْ ژخَورَه نَكِنْ دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ! كى ڤِێ بِكَه، ڤێجَه تِشْتَكى وِى بِخُدێ رَه تُنَه(پێوَنْدِيا وى بِخُدێرَه نَامِينَه). لِێبَلِێ كُوهُونْ

[1] اَڤْ ئَايَتَا پيرُوْزْ دِدَه نِيشَانْ كُو دَمَا شَڤْ كِنْ دِبَه رُوْژْ ژِى درێژْ دبَه و دَمَا رُوْژْ كِنْ دِبَه شَڤْ دِرێژْ دبَه. اَڤْ ژِى دَلِيلْ وبَلَگه يَه لِسَرْ قُدرَتَا خُدێ تَعَالَه. "تُويێ سَاغْ ژِيێ مِرى دَردِخى و تُو يِێ مِرى ژِيِێ سَاغْ دَردِخى " يعْنى: چَانْدنيێ ژِ لِبِێ دَردِخه، لِبِێ ژچَانْدِنيێ دَرْدِخه، خُرْمِيێ ژسِيسِكێ دَرْدِخَه، سِيسِكێ ژخُرمِيێ دَردِخَه، هێكێ ژمِريشْكێ دَردِخه، مِرِيشْكێ ژهێكێ دَردِخه. بگُوْتنَكه دِنْ؛ ژێنْ كَافِرْ مُومِنَانْ وژێ مُومِنْ ژِى كَافِرَانْ دَردِخى.

خُوژِخَرَابِيَا وَانْ بِپَارِێزِنْ اَوْ نَه تِێدَه يَه(هُونْ دِكَارِنْ دِدَمَا تِرسِێدَه تَقِيێ بِكِنْ). خُدِێ وَه ژِ(عَذَابِێ) خوه دِدَه طِرْسَاندِنْ و ڤَگَرْ بَسْ بِبَالْ خُدِێ ڤه يَه.[1]

٢٩. بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ ئَا دِدِلِێ خودَه ڤَشێرِنْ يَانْ ژِی هُونْ وِێ اَشْكَرَه بِكِنْ هَرْخُدِێ پِێ دِزَانَه و اَوْ بِيَا لِئَاسِيمَانَانْ و بِيَا دِعَرْدِێدَه ژِی دِزَانَه. خُدِێ لِسَرْهَرْتِشْتِی كَارَايَه.

٣٠. وِێ رُوْژِێ هَرْكَسْ قَنْجِيَا كُو كِرِی (پَادَاشَا وِێ) لِپِێشْبَرِی خُوحَازِرْ دِبِينَه و ژِنَقَنْجِيێ يَا كُو كِرِی ژِی دِخَوازه كُو دِنَاڤْبَرَا وِی و وِێدَه مَسَافَيكه دُورْ هَبَه. خُدِێ، وَه ژِهَاتِنَا لِهَمْبَرِی خوه دِطِرْسِينَه. خُدِێ ژِ بُوْ عَقدِێنْ خوه پِرْ بِشَفْقَتَه.

٣١. بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ بِرَاسْتِی ژِخُدِێ حَزْدِكِنْ، نَاخُو بِدِنْ پَیْ مِنْ؛ خُدِێ دِێ ژِوَه حَزْبِكَه و لِگُنَهِێنْ وَه وِێ بِبُوْرَه. خُدِێ هَرْگُنَهْبَخْشَه، دِلُوْڤَانَه.

٣٢. بِبێژَه: بِگُوْتِنَاخُدِێ و پِێخَمْبَرِێ وِی بِكِنْ. ڤِێجَه اَگَرْ اَوْ بَرِێ خوه ژِێ ڤَگَرِينِنْ، اِێدِی بِێگُمَانْ خُدِێ ژِكَافِرَانْ حَزْنَاكَه.

٣٣. بِێگُمَانْ خُدِێ ئَادَمْ و نُوحْ و مَالْبَاتَا اِبْرَاهِيمْ و مَالْبَاتَا عِمْرَانْ دِسَرْ عَالَمِێ (اٰ دَمَا وَانْ) رَه گِرتِيَه.

٣٤. اَڤْ نَسْلَكَه؛ هِنَكْ ژِ وَانْ ژِ هِنَكَانِنْ. خُدِێ ژِی بِهِيزَرَه، زَانَايَه.

٣٥. بِينَه بِيرَا خوه؛ وِێ دَمَا ژِنَا عِمْرَانْ گُوْتْ: خُدَايِێ مِنْ! مِنْ ئَا كُو دِ زِكِێ خو دَه، تَنِێ ژِ بُوْعِبَادَتِێ تَه و (خِزْمَتَا) مَالَا تَه نَزِرْكِرْ، ڤِێجَه ژِمِنْ قَبُولْ بِكَه. بِێگُمَانْ يِێ بِهِيزَرْ اِێ زَانَا هَرْ تُو يِی.

---

١ اَڤْ ئَايَتَاپِيرُوْزْ حُكْمَكِی ڤَبرِی يِێ اِسْلامِيتِێ رَاڤه دِكَه كُو بَاوَرْمَنْدْ هِيچْ نِكَارِنْ كَافِرَانْ ژِ بُوْخُو بِكِنْ دُوْسْتْ و نَشِێنْ ژِوَانْ حَزْبِكِنْ. لِێبَلِێ كُوژِوَانْ بِطِرْسِنْ اَڤْ رَوْشْ جُدَايَه. دِنَاڤَاخَلْكِێدَه اَڤْ يَكْ بِ"تَقِيێ" مَشهُورَه. اَگَرْ مُسِلْمَانْ بِطِرْسِنْ كُوكَافِرْ دِێ زَرَارِێ بِدِنْ وَانْ وِێ چَاخِێ ژِوَانْرَه رُخْسَتْ هَيَه كُوبِسَرِێ زِمِێنْ-نَه ژِدِلْ- ژِوَانْ رَه بِبِێژِنْ،اَمْ ژِوَه حَزْدِكِنْ. لُوْرَامِرُوْڤْ دِكَارَه بِڤِی ئَاوَايِی خُوژِنَقَنْجِيَاكَافِرَانْ بِپَارِێزه وبَلاوَانْ ژِخُوڤَكَه

٣٦. چه دَمَا وِىٚ حَمْلا خَوه دَانى، گُوٚتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! مِنْ حَمْلا خَوه كَچْ دَانى-خُدِىٚ بِيْهْتِرْ دزَانَه كَاچه دَانيَه- و كُرْ نَه وَكى كَچِيْيَه، مِنْ نَاڤِىٚ وِىٚ مَرِيَمْ دَانى. اَزْ وِىٚ و زُرِيتَا وِىٚ بِتَه ژِشَيْطَانِىٚ قَوتِى دپَارِيْزِم.

٣٧. ڤِيْجَهخُدَايِىٚ وِىٚ، بِقَبُولَكَه رِندْ (نَزْرَا وِىٚ) ژِىٚ قَبُولْ كِرْ؛ اَوْ سِپَهى رَاكِرْ و رِندْ پَرْوَرْدَه كِرْ. زَكَرِيَا ژِى لِىٚ خُودِيتِى كِرْ. چه وَختَا زَكَرِيَا ژِ بُوٚ سَرْ لِيْدَانِىٚ چُوبَه عِبَادَتْگَهَا وِىٚ، فِيْكى و خَوارِنْ لِجَمْ دِدِيتِنْ. زَكَرِيَا گُوٚتْ: "هَىْ مَرِيَم! اَڤْ ژِتَه رَه ژِكُو تِىٚ؟»وِىٚ ژِى (ژِىٚ رَه وِهَا) گُوٚتْ: اَو ژِجَمْ خُدِىٚ يَه، بِرَاسْتِى خُدِىٚ كِىٚ بِڤِىٚ بِىٚ ژِمَارْ رِزقْ دِدِيىٚ.

٣٨. لِوِىٚ دَرِىٚ زَكَرِيَا گَازِى خُدَايِىٚ خَوه كِرْ: خُدَايِىٚ مِن! ژِ جَمْ خَوه زُرِيَتَكَه پَاكْ بِدَه مِنْ. بِيْگُمَانْ تُو، دُعَا قَبُولْ دِكى.

٣٩. ڤِيْجَه دِ هَمَانْ دَمَا كُو زَكَرِيَا دِ عِبَادَتْگَهَا خَوه دَه نِميْژْ دِكِرْ، مَلائِيكَتَانْ لِىٚ گَازى كِرْ؛ گُوٚتِنْ: بِيْگُمَانْ خُدِىٚ (بِنَاڤِىٚ) يَحْيَا مِزْگِينِيَا (كُرَكى) دِدَه تَه، تَصْدِيقَا پِيْڤَا خُدَا دِكَه (كُو عِيسَا پِيْخَمْبَرَه)، سَرْوَرَه، ژِ بُوٚ عَبْدِينِيِىٚ خَورَاگِرَه و پِيْخَمْبَرِكى ژِ صَالِحَانَه.

٤٠. زَكَرِيَا گُوٚتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! چَاوَا دِىٚ كُرْ ژِ مِنْ رَه چِيْبَه. بِرَاسْتِى ژِى اَزْكَالَميْرْ بُومَه و ژِنَا مِنْ ژِى نَزَايُوٚكَه (زَارُوٚكْ ژِىٚ رَه چِيْنَابِنْ). خُدِىٚ (ژِىٚ رَه) گُوٚتْ: اَوْ وِسَانَه؛ يَا كُو خُدِىٚ بِخوازَه دِىٚ بِكَه.

٤١. زَكَرِيَا گُوٚتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! نِيشَانَكِىٚ بِدَه مِنْ. (خُدِىٚ ژِىٚ رَه) گُوٚتْ: نِيشَانَا تَه اَوَه كُو ژِ اِيشَارَتِىٚ پِىٚ ڤَه حَتَا سِىٚ رُوٚژَانْ تُو دِىٚ بِمرُوٚڤَانْ رَه نِكَارِبَه بِپِيڤَه. خُدَايِىٚ خَوه پِرْ بِبِيرْ بِينَه و صِبَهْ و اِيْڤَارَانْ وِى پَاكْ بِدِيْرَه.

٤٢. وِىٚ دَمِىٚ مَلائِيكَتَانْ گُوٚتْ: اَىْ مَرْيَمْ! خُدِىٚ (ژِ نَاڤَا ژِنِيْنْ عالَمِىٚ) تُو بِژَارْتِى؛ تُو پَاكْ و پَاڤِژْ كِرِى و دِ سَرْ هَمُو ژِنِيْنْ جِيهَانِىٚ رَه تُو گِرْتِى.

٤٣. هَىْ مَرْيَمْ! تَنِىٚ ژِ خُدَايِىٚ خَوه رَه عِبَادَتِىٚ بِكَه؛ هَرَ سَجْدِىٚ و دِگَلْ نِميْژكَرَانْ نِميْژْ بِكَه.

٤٤. (يا مُحَمَّدْ!(اَڤْ ژِ خَبَرێنْ نَپَنْدِی نَه کُو ب(رِیَا) پَێخَامِێ (وَحْيِێ) اَمْ وَانْ ژِ تَه رَه رَادِگِهِینِنْ و وِێ چَاخَا وَانْ قَلَمێنْ خوه دَاڤێتِنْ كَا خَودِکِرنَا مَرْيَمِێ دِێ پِشْكَا كِێ ژِ وَانْ بِكَڤه تُو نَه لِجَمْ وَانْ بُويِی و دَمَا وَانْ (ژِ بُۆ ڤِێ مَسَلِێ) خِرَجِرْ دِکِرِنْ ژِی تُو نَه لِجَمْ وَانْ بُويِی.[1]

٤٥. وِێ دَمَا مَلائِيکَتَانْ گُۆتْ: هَێ مَرِيمْ! خُدِێ مِزگِينِيَا كُرَكِی بِگُۆتِنَکَه ژِ جَمْ خَوه (بِگُۆتِنَا "چِێبِبَه!") دِدَه تَه. نَاڤِێ وِی مَسِيحَه؛ عِيسَايِێ كُرِێ مَرْيمَه. لِدِنْيَا و لِاَخْرَتِێ (مِرُۆڤَکِی) رُومَتْدَارَه و ژِ يێنْ نێزِی خُدِێ نَه..

٤٦. عِيسَا، دِ دَرْگُوشِێ دَه و دِ نَاڤْسَرَتِيِێ دَه ژِی بِمِرُۆڤَانْ رَه دِێ بِپِيڤَه و اَوْ ژِ صَالِحَانَه..[2]

٤٧. مَرْيَمِێ گُۆتْ: خُدَايِێ مِنْ! دِێ چَاوَا زَارُۆكْ ژِ مِنْ رَه چِێبَه دِگَلْ كُو تُو كَسِی دَسْتْ نَدَايَه مِنْ؟ خُدِێ ژِێ رَه گُۆتْ: وِسَا يَه، يا خُدِێ بِڤِێ دَئَافِرِينَه. دَمَا حُكِمْ لِكَارَكِی بِكَه بِتَنِێ ژِێ رَه دِبێژه "چِێبِبَه!" اَوْ ژِی چِێدِبَه.

٤٨. (مَلائِيکَتَانْ دَرْبَارِی عِيسَا دَه وِهَا بَرْدَوامْ كِرِنْ): خُدِێ، دِێ وِی فێرِی نِڤِيسَانْدِنِێ، حِکْمَتِێ، تَوْرَاتْ و اِنْجِيلِێ بِكَه.

٤٩. (خُدِێ، دِێ وِی) ژِ بُۆ اِسْرَائِيلِيَانْ بِپێخَمْبَرِی بِشِينَه (و اَوِێ ژِ وَانْ رَه وِهَا بِبێژَه:) مِنْ

---

١ هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ كُو دَمَا خُوسْتِنْ قُرْعَه بِكِنْ كَا ژِ وَانْ كِی دِێ ببه بَرْپِرْسِێ پَرُوَرْدَهِيَا مَرْيَمِێ. اَوێنْ قَلَمێنْ خَوه يێنْ كُو پێ تَوْرَاتْ دِنڤِيسِينْ بَاڤێژِنْ چَمْ، ڤێجه قَلَمَا كِێ دَرْكَتَا سَرْ رُويِێ ئَاڤِێ، اَوْ يێ بِبُويَا كَفِيلِێ وِێ. پِشْتِی كُو قَلَمێنْ خوه ئَاڤێتِنْ چَمْ، قَلَمَا نَبِی زَكَريا (ا.س.) لِسَرْ ئَاڤِێ سَكِنِی و اَوْ بُو كَفِيلِێ مَرْيَمِێ.

٢ دِ ڤِێ دَرِێ دَه اَوْ خَبَرْدَانَا كُو عِيسٰی پێخَمْبَرْ دِ دَرْگُوشِێ (لانْدِکِێ) دَه پِيڤِيَه اَشْكَرَا نَكرِيَه. لێبَلِێ ژِ سُورَه‌يِێ مَرْيَمْ دِ ئَايَتَا ٢٩-٣٣انْ دَه اَوْ پێڤَا كُو عِيسٰی پێخَمْبَرْ كِريَه وِهَا بَيَانْ كِريَه «مَرْيَمِێ زَارُوكْ دَسْتْنِيشَانْ كِرْ (گُۆ: ژِ وِی بِپِرْسِنْ بِلا اَوْ بوه‌رَه خَبَرْ بِدَه). گُۆتِنْ: اَمِێ بِزَارُوكَکِی دَرْگُوشِێ رَه چَاوَا بِپِيڤِنْ؟ زَارُۆكْ (عِيسٰی) وِهَا گُوتْ: اَزْ بَنْدِيِێ خُدِێ مَه، خُدِێ كِتێبْ (اِنْجِيلْ) دَايَه مِنْ و اَزْ كِرمَه پێخَمْبَرْ. اَزْ لِكُو دِبِمْ بِلا بِبِمْ، خُدِێ اَزْ پِيرُۆزْ گِرَانْدِمَه و حَتَا كُو اَزْ لِژِيَانِێ بِمْ فَرْمَانْ لِمِنْ كِرِيَه كُو نِمێژْ بِكَمْ و زَكَاتِێ بِدِمْ. (خُدِێ لِمِنْ فَرْمَانْ كِرِيَه) كُو لِدَايِكَا خَوه قَنْجِيِێ بِكَمْ و اَزْ نَكِرمَه خَوه‌مَزِنْدێرَكِی گُنَهْكَارْ. رُۆژَا كُو اَزْ بُومْ، رُۆژَا كُو اَزْ بِمِرِمْ و رُۆژَا كُو پِشْتِی مِرِنِێ اَزْ بێمَه ڤَژَانْدِنْ، سِلاڤْ هَرْ لِمِنْ بَه«.

ژِ جَمْ خُدَایێ وَه ژِ بُوّ وَه مُعْجِیزَیَكْ ئَانیَه؛ اَزْ ژِ بُوّ وَه ژِ حَرِیێ شَكْلِیێ تَیْرَانْ چێدِكِمْ پَاشێ اَزْ پِفْ دِكِمێ، ڤێجَه بِدَسْتُورَا خُدێ اَوْ دِبه تَیْرْ. دِیسَا بِدَسْتُورَا خُدێ اَزْ كُوّرُ و كُوّتِییَانْ خَوشْ دِكِمْ و مِرِیَانْ ژِی سَاغْ دِكِم. اَزْ، تِشْتێ كُو هُونْ لِمَالێنْ خَوه دِخُونْ و هِلتِینِنْ (پێ دِزَانِمْ و اَزێ) ژِ وَه رَه ژِێ خَبَرْ بِدِمْ. بِرَاسْتِی دِ ڤِێ رَوْشێ دَه ژِ بُوّ وَه عِبْرَتْ هَنَه. اَگَرْ هُونْ بَرَا بَاوَرمَنْدْ بِنْ (هُونێ ژِێ دَرسْ بِگِرِنْ).

٥٠. (عِیسَا گُوّتْ: اَزْ هَاتِمَه) ژِ بُوّ كُو اَزْ تَوْرَاتَا لِبَرْ دَسْتِێ خَوه رَاسْتْ بِدێرِمْ، هِنْ تِشْتێنْ كُو ژِ وَه رَه حَرَامْ بُوبُونْ ژِ وَه رَه حَلالْ بِكِمْ و مِنْ ژِ نِكْ خُدَایێ وَه مُعْجِیزه ژِ بُوّ وَه ئَانِینَه. نَاخُو ژِ (عَذَابێ) خُدێ بِطِرْسِنْ و بِگُوّتِنَا مِنْ بِكِنْ.

٥١. بێگُمَانْ خُدێ رَبِّێ مِنْ و رَبِّێ وَه یَه، نَاخَوه ژِێ رَه عِبَادَتێ بِكِنْ. هَا اَڤْ رێكَا رَاسْتَه.

٥٢. چِه دَمَا عِیسَا حِزِرْ كِرْ كُو اَوْ بَاوَرِیێ پێ نَایینِنْ، گُوّتْ: كِی دِ رێكَا خُدێ دَه پِشْتَڤَانُ و ئَارِیكَارێ مِنَه؟ حَوَارِیَانْ گُوّتْ: اَمِنْ ئَارِیكَارێنْ (دِینێ) خُدێ، مَه بَاوَرِی بِخُدێ ئَانِیَه و تُو ژِی شَاهِدْ به كُو بِرَاسْتِی اَمْ مُسِلْمَانِنْ.

٥٣. (حَوَارِیَانْ گُوّتْ:) خُدَایێ مَه! مَه بَاوَرِی بِیَا كُو تَه هِنَارْتِی ئَانِیَه و مَه دَا پَیْ پێخَمْبَرێ تَه، ڤێجَه مَه ژِ شَاهِدَانْ بِنِڤِیسَه.

٥٤. (جِهُویانْ بِدِزِی) دَكْ و دُوّلابْ (لِسَرْ عِیسَا پێخَمْبَر) گَرَانْدِنْ (دَا وِی بِكُژِنْ). خُدێ ژِی دَكْ و دُوّلابْ لِسَرْ وَانْ گَرَانْدْ. خُدێ چێتِرْ دَكْ و دُوّلابَانْ دِگَرِینَه.[1]

٥٥. وێ دَمێ خُدێ گُوّتْ: هَیْ عِیسَا! بێگُمَانْ اَزێ تَه بِتَمَامِی ژِ عَرْدێ بِگِرِمْ و رَاكِمْ جَمْ خَوه. اَزێ تَه ژِ یێنْ كَافِرْ بِپَارێزِمْ. اَوێنْ كُو دَانَه پَیْ تَه، حَتَا رُوّژَا قِیَامَتێ اَزێ وَانْ

---

١ جِهُویانْ بِدِزِی كَمِینْ لِبَرْ عِیسَا ڤَدَانْ و كُشتِنَا وِی سِپَارتِنْ مِرُوّڤَكِی. خُدێ ژِی كَمِینَا وَانْ پُوچْ دَرخِسْتْ، یَكِی كُو دِشِبِیَا عِیسَا كُشتِنْ و ژِ وَانْ وَیه كُو بِرَاسْتِی وَانْ عِیسَا كُشْتِیَه. حَالْ اَڤَه كُو خُدێ عِیسَا رَاكِرِیَه ئَاسِیمَانَانْ.

بِسَرْ يێنْ كَافِرْ بِخِمْ. پِشْتْرَه، ڤَگَرَا وَه بِبَالْ مِنْ ڤَه يَه، اَزِىَٔ دِنَاڤْبَرَا وَه دَه؛ دِ بَارَا يَا كُو هُونْ بِهَڤْ كَتِنْ دَه حُكِمْ بِكِمْ.

٥٦. ڤێجَه هَچِى يێنْ كَافِرِنْ، لِدِنْيَا و لِئَاخْرَتِىَٔ اَزِىَٔ عَذَابَكِى دِژْوَارْ بِدِمْ وَانْ و تِه ئَارِيكَارێنْ وَانْ ژِى دِىَٔ نَبِنْ.

٥٧. هَچِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنجْ كِرِنَه، خَلاتَا وَانْ دِىَٔ بێكِيمَاسِى ژِ وَانْ رَه بِىَٔ دَايِنْ. خُدِىَٔ ژِ ظَالِمَانْ حَزْ نَاكَه.

٥٨. (يا مُحَمَّدْ!) اَڤْ (ڤِصَيَا عِيسَا و دِيَا وِى) كُو اَمْ ژِ تَه رَه دِخُونِنْ، ژِ وَانْ نِيشَانِ(ێنْ رَاسْتْدَرێخِنْ) و بِيرْ ئَانِينێنْ (ڤُرْئَانَا) ئَايَتْمِكُومِنْ.

٥٩. بێگُمَانْ لِجَمْ خُدِىَٔ، رَوْشَا عِيسَا وَكِى رَوْشَا ئَادَمَه. خُدِىَٔ اَوْ (ئَادَمْ)ژِ ئَاخِىَٔ ئَافِرَانْدْ، پِشتْرَه ژِىَٔ رَه گُوتْ: "چێبِبَه!" ڤێجَه اَو ژِى چێبُو.

٦٠. اَڤْ (گُوتِنَا دِ بَارَا عِيسَا پێخَمْبَرْ دَه) حَقَه، ژِ جَمْ خُدَايِىَٔ تَه يَه. نَاخَوه تُو نَبه ژِ يێنْ كُو كَتِنَه گُمَانِىَٔ.

٦١. (يا مُحَمَّدْ!) پِشْتِى ڤِىَٔ زَانِينَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه، كِى دِ بَارَا وِىَٔ (مِژَارَا عِيسَا) دَه بِتَه رَه نِيقَاشِىَٔ بِكَه (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: دَه وَرِنْ، اَمْ گَازِى زَارُوكێنْ خَوه و زَارُوكێنْ وَه، گَازِى ژِنێنْ خَوه و ژِنێنْ وَه و گَازِى خَوه و وَه بِكِنْ؛ پِشترَه اَمْ بِهَڤْ رَه نِفِرَانْ بِكِنْ و لَعْنَتَا خُدِىَٔ لِدَرَوِينَانْ بِبَارِينِنْ.

٦٢. بێگُمَانْ اَڤَا هَا مِسُوگَرْ ڤِصَيَكَه رَاستَقِينَه يَه. ژِ خُدِىَٔ پِىَٔ ڤَه تُو إِلٰهْ تُنِنْ. بێگُمَانْ خُدِىَٔ، هَرْ اَوَه يِىَٔ سَرْدَسْتْ يِىَٔ كَارْبِنَجِهْ.

٦٣. اَگَرْ دِيسَا بَرِىَٔ خَوه ژِ اِيمَانِىَٔ بِگَهرِينِنْ، بێگُمَانْ خُدَا زَانَايِىَٔ بِمِفْسِدَانَه.

٦٤. بِبێژَه: هَىَٔ گَلِى خَلْكێنْ خَوێكِتێبْ! وَرِنْ بێژَيَكِىَٔ ڤَبُولْ بِكِنْ كُو اَمْ و هُونْ تِىَٔ دَه

وَكْهَڤِنْ؛ ”اَمْ ژِ خُدێ پێ ڤَه عِبَادَتێ تُو كَسێ دِنْ نَكِنْ، اَمْ تِشْتَكى ژێ رَه نَكِنْ شَرِيكْ و بِلا ژِ بِلِى خُدێ هِنْ ژِ مَه يێنْ دِنْ، ژِ خوه رَه نَكِنْ اِلٰهْ .“ اَگَرْ دِيسَا اَوْ بَرێ خوه ژِ (گَازِيَا وَه) ڤَگَرِينِنْ، وێ گَاڤێ ژِ وَانْ رَه بِبێژِنْ: «هُونْ شَاهِدْ بِنْ كُو بِرَاسْتِى اَمْ مُسِلْمَانِنْ.»

٦٥. گَلِى يێنْ اَهْلِى كِتێبْ! چِمَا هُونْ دِ بَارَا اِبْرَاهِيمْ دَه نِيقَاشێ دِكِنْ؟ حَالْ اَڤَه كُو تَوْرَاتُ و اِنْجِيلْ پِشْتِى وِى هَاتِنَه شَانْدِنْ، مَا ڤَتْ هُونْ نَاحِزِرِنْ؟

٦٦. گَلِى يێنْ اهْلِى كِتێبْ! هَا هُونْ اَڤِنْ؛ دَرْحَقێ يَا (هُونْ) دِزَانِنْ دَه (نَه رَاسْتْ دِبێژِنْ و) نِيقَاشێ دِكِنْ. ڤێجَه چِمَا دَرْحَقێ يا كُو زَانِينَا وَه پێ نِينَه هُونْ نِيقَاشێ دِكِنْ. خُدێ دِزَانَه و هُونْ نِزَانِنْ.[1]

٦٧. اِبْرَاهِيمْ، نَه جِهُو بُو و نَه ژِى فِلَهْ بُو، لێبَلێ اَوْ دِينْپَاكێ مُسِلْمَانْ بُو واَوْ نَه ژِى ژِ مُشرِكَانْ بُو.

٦٨. بێگُمَانْ مِرُوڤێنْ كُو هَرِى نێزِى اِبْرَاهِيمِنْ اَوێنْ كُو دَانَه پَێ شُوێَا وِى و اَڤْ پێخَمْبَرْ و يێنْ كُو پێ بَاوَرِى ئَانِينَه. خُدێ، خودِى و ئَارِيكَارێ بَاوَرمَنْدَانَه.

٦٩. (گَلِى مُوْمِنَانْ!) جِڤَاتَكْ ژِ يێنْ اَهْلِى كِتێبْ چِڤَاسْ ژِ دِلْ دِخَوسْتِنْ كُو وَه ژِ رێ دَرِينِنْ. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ ژِ خَوه پێ ڤَه تُو كَسى ژِ رێ دَرْنَايينِنْ و اَوْ بِڤێ ژِى نِزَانِنْ.

٧٠. گَلِى يێنْ اهْلِى كِتێبْ! چِمَا هُونْ ئَايَتێنْ خُدێ اِنْكَارْ دِكِنْ؟ حَالْ اَڤَه كُو هُونْ ژِى دِزَانِنْ كُو اَوْ حَقِنْ.

---

١ جِهُو و فِلَهَانْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه گُفتُوگُو كِرِنْ. جِهُويانْ گُوتْ: اِبْرَاهِيمْ جِهُو بُو، فِلَهَانْ ژِى گُوتْ: نَا، اِبْرَاهِيمْ فِلَهْ بُو. حَالْ اَڤَه كُو اِدِّعَايێنْ هَرْ دُو رَخَانْ ژِى بێ دَلِيلْ بُونْ. لَوْرَا اَڤْ ئَايَتْ اَشْكَرَه دِكَه كُو تَوْرَاتْ و اِنْجِيلْ پِشْتى اِبْرَاهِيمْ هَاتِنَه نَازِلْكِرِنْ، ڤێجَه دِيَارَه كُو اِدِّعَايَا هَرْ دِيَانْ ژِى بَتَالَه. لَوْرَا اِبْرَاهِيمْ نَه جِهُو بُو؛ نَه ژِى فِلَهْ بُويَه.

٧١. گَلِي يێنْ اَهْلِي كِتێبْ! ژِ بُوّ چه هُونْ حَقُ و بَاطِلِي تَڤْلِيهَڤْ دِكِنْ و چِما هُونْ حَقِيىَ (پێخَمْبَرِيا مُحَمَّدْ) ڤَدِشێرِنْ دِگَلْ هُونْ دِزَانِنْ كُو اَوْ حَقَه؟

٧٢. ژِ يێنْ اَهْلِي كِتێبْ جِڤَاتَكِي گُوّتْ: بِيَا كُو ژِ بُوّ بَاوَرْمَنْدَانْ هَاتِيَه هِنَارتِنْ سَرِىَ رُوّژِىَ بَاوَرِيىَ بِينِنْ و دَاوِيَا رُوّژِىَ ژِى وِىَ اِنْكَارْ بِكِنْ. دَا (بِڤِى ئَاوَايِى) اَوْ (ژِ دِينِىَ خَوه) ڤَگَرِنْ.

٧٣. (جِهُويَانْ ژِ هَڤْ رَه گُوّتِنْ:) هُونْ بَسْ ژِ يىَ كُو لِسَرْ دِينِىَ وَه بَه بَاوَرِى پِىَ بِينِنْ –(ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: رِێكَا رَاسْتُ و دُرِستْ ئَانْجَخْ رِێكَا خُدِىَ يَه- دَا كُو يَا ژِ بُوّ وَه هَاتِيَه دَاينْ ژِ كَسَكِي دِنْ رَه نِيىَ دَاينْ و دَا كُو (اَوْ) لِجَمْ خُدِىَ وَه شَرْمَزَارْ و بِىَ دَلِيلْ نَه اِێخِنْ. بِبێژَه: دَايِينْ و كَرَمْ بِدَسْتِىَ خُدِىَ يَه. اَوْ كِىَ بِڤِىَ دِدَه وِى. تَڤَزْ خُدِىَ (بِكَرَمْ و دَايِينَا خَوه) دَسْتْفِرَهُ و زَانَا يَه.

٧٤. خُدِىَ، كِىَ بِڤِىَ ژِ دِلُوّڤَانِيَا خَوه رَه تَرْخَانْ دِكَه (وِى دِكَه پێخَمْبَر). خُدِىَ خَودِيىَ كَرَمَا مَزِنَه.

٧٥. ژِ يێنْ اهْلِي كِتێبْ مَرَڤْ هَيَه كُو تُو بِبَارَانْ پَرْتَالْ بِسْپێرِيِيىَ دِىَ بِدَه تَه و ژِ وَانْ مَرَڤْ هَيَه كُو تُو دِينَارَكِي بِسْپێرِيِيىَ؛ اَگَرْ تُو لِسَرْ وَانْ نَه چَاڤْدێرْ نَبِى، اَوْ وِى نَادَه تَه. لَوْرَا اَوْ دِبێژِنْ: دِ خَوارِنَا مَالِىَ نَكِيتَابِيانْ دَه ژِ مَه رَه گُنَه نِينَه. اَوْ لِسَرْ (نَاڤِىَ) خُدِىَ دَرَوَانْ دِكِنْ، دِگَلْ كُو دِزَانِنْ اَوْ نَه رَاسْتِنْ ژِى.

٧٦. نَا (يا كُو اَو دِبێژِنْ نَه رَاسْتَه)، كِى سُوّزَا خَوه بِينَه جِهْ و خَوه ژِ حَرَامِيىَ بِپَارِێزه، بِلا بِزَانِبه كُو خُدِىَ ژِ تَڤْوَادَارَانْ حَزْ دِكَه.[١]

١ اَشْعَسْ كُرِىَ ڤِيسْ رَادِگِهِينَه كُو "دِ نَاڤبَرَا مِنْ و زِلاَمَكِي جِهُو دَه عَرْدَكْ هَبُو. مِنْ ژِىَ خَوسْتْ، وِى ژِى اِنْكَارْ كِرْ. اِێدِى مِنْ اَوْ بِرَه بَالْ پێخَمْبَرْ ژِ بُوّ كُو مَه ژِ هَڤْ صَافِي بِكَه. پێخَمْبَرْ ژِ مِنْ رَه گُوّتْ: دَلِيلَكَه تَه هَيَه كُو اَڤْ عَرِدْ يىَ تَه يَه؟ مِنْ گُوّتْ: نَا! ڤِێجَه ژِ يىَ جِهُو رَه گُوّتْ: صُوّنْدْ بِخَوه كُو اَڤْ عَرْدْ يىَ تَه يَه؟ ڤِێجَه مِنْ گُوّتْ: نَاخُو اَوِىَ صُوّنْدْ بِخَوه و مَالِىَ مِنْ وِىَ ژِ خَوه رَه بِبَه؟ ژِ بُوّ ڤِىَ يَكِىَ اَڤْ ئَايَتْ نَازِلْ بُو: ڤُرْتُبِى ١٢٠/٤

٧٧. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو سُوْزَا بِخُدِێ رَه دَانَه و سُوْنْدێنْ خَوه بِپَرْتَالَكى هِندِكْ دِفرُوْشِنْ؛ اَڤێنْ هَا، ژِ بُوْ وَانْ لِئَاخرَتِێ ته پَارْ تُنَه يَه. خُدِێ، رُوْژَا قِيَامَتِێ بَرِێ خَوه نَادَه وَانْ، بِوَانْ رَه نَاپَيڤَه، وَانْ (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ نَاكَه و ژِ بُوْ وَانْ هَرْ عَذَابَكى دِژْوَارْ هيَه!

٧٨. جِڤَاتَكْ ژِ وَانْ (اَهْلِى كِتِيبَانْ)دَمَا كِتِيبِێ دخُوينِنْ زِمَانِێ خَوه لِێ خَوارْ دِكِنْ دَا كُو هُونْ وِێ ژِ كِتِيبِێ بِزَانِنْ. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ نَه ژِ كِتِيبِێ يَه. دِبێژِنْ: اَوْ ژِ جَمْ خُدِێ يَه. حَالْ اَڤَه كُو اَو نَه ژِ جَمْ خُدِێ يَه. اَوْ لِسَرْ (نَاڤِێ) خُدِێ دَرَوَانْ دِبێژِنْ و دِزَانِنْ كُو اَوْ دَرَوِنْ ژِى.

٧٩. ژِ چُو مرُوْڤِى رَه - پِشْتِى كُو خُدِێ كِتِيبْ، حِكمَتُ و پێخَمْبَرِى دَايِێ- نَه پێكَانَه ژِ مرُوْڤَانْ رَه بِبێژَه: "دَڤْ ژِ خُدِێ بَرْدِنْ و ژِ منْ رَه بِبِنْ بَنْدَه!" لِێبَلِێ (ژِ وَانْ رَه دِێ وِسَا بِبێژَه:) دِ فِێرْكِرنَا كِتِيبِێ و خَونْدِنَا وِێ دَه بِبِنْ مِرُوْڤێنْ رَبَّانِى.[1]

٨٠. اَوْ فَرْمَانِێ لِوَه نَاكَه كُو هُونْ «فَرِيشْتَه و پێخَمْبَرَانْ ژِ خَوه رَه رَبْ بِگرِنْ.»مَا ڤِێ پِشْتِى كُو هُونْ مُسِلْمَانْ بُونْ اَوِێ بَرِێ وَه بِدَه كُفرِێ؟!

٨١. بِێنَه بِيرَا خَوه؛ وِێ دَمِێ كُو خُدِێ پِيمَانْ ژِ پێخَمْبَرَانْ وَرْگِرتْ و گُوْتْ: "دَمَا منْ كِتِيبُ و حِكْمَتْ دَا وَه، پَاشِێ قَاسِدَكْ ژِ وَه رَه بِێ و يَا كُو بوَه رَه يَه ژِى رَاسْتْ بِدێرَه، تَڤَژْ دِڤِێ هُونْ بَاوَرِيِێ بِوِى بِينِنْ و پِشتَڤَانِيَا وِى بِكِنْ." (خُدِێ) گُوْتْ: مَا وَه قَبُولْ كِرْ و وَه لِسَرْ ڤِێ يَكِێ ژِ منْ پِيمَانْ وَرگِرتْ؟ (وَانْ ژِى) گُوْتْ: "بَلِێ، مَه قَبُولْ كِرْ. (خُدِێ) گُوْتْ: نَاخُو لِسَرْ ڤِێ يَكِێ شَاهِدْ بِنْ و اَزْ ژِى دِگَلْ وَه ژِ شَاهِدَانِمْ.

٨٢. اِێدِى پِشْتِى ڤِێ (پِيمَانِێ) كِى (ژِ سُوْزَا خَوه) ڤَگَرَه، هَا اَوْ فَاسِقْ بِخو نَه.

---

١ رَبَّانِى: تِشْتَكى كُو بِبَالْ خُدِێ ڤَه وَرَه نِسْبَتْكِرِنْ. مَعْنَا ئَايَتِێ كُو دِبێژِه "بِبِنْ رَبَّانِى" يَعْنِى چِڤَاسْ تِشْتَا هُونْ بێژِنْ و يا هُونْ بِكِنْ بلا بگُوْرَا فَرمَانَا خُدِێ بَه؛ هُونْ چه تِشْتِى ژِ كِيسِێ خَوه نَبێژِنْ و بِگُوْرِى دَاخُوازێنْ خَوه تُو كَارْ و بَارِى نَكِنْ.

٨٣. قَىْ ژِ بِلِى دِينِىَ خُدِىَ دِينَكى دِنْ دِخوازِنْ؟ حَالْ اَقَه يِيْنْ كُو لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانْ هَنَه گِشتْ بِڤِيْنْ نَڤِيْنْ ژِىَ رَه بَرْدَسْتْ بُونَه و اَوِىَ بِبَالِىَ ڤَه ڤَگَرِنْ.

٨٤. بِبِيْژَه: مَه بِخُدِىَ، بِيَا كُو ژِ مَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ، بِيَا كُو ژِ اِبْرَاهِيمْ، اِسْمَاعِيلْ، اِسْحَاقْ، يعْقُوبْ و نَڤِيِيْنْ (يعْقُوبْ) رَه هَاتِيَه هِنَارتِنْ و بِيَا كُو ژِ مُوسَا، عِيسَا و پِيْخَمْبَرِيْنْ (دِنْ) رَه ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَانْ هَاتِيَه دَايِنْ، بَاوَرِى ئَانِيَه و اَمْ قَتْ فَرْقِىَ نَائِيْخِنْ نَاڤَا يَكِى ژِ وَانْ و اَمْ ژِ خُدِىَ رَه بَردَسْتْ بُونَه.

٨٥. كِى ژِ بِلِى اِسْلامِىَ دِينَكى دِنْ دَاخوازْ بِكَه، (بِلا بِزَانِبه كُو) اَوْ (دِينْ) ژِىَ قَتْ نَايِىَ قَبُولْكِرِنْ و اَوْ لِئَاخْرَتِىَ ژِ وَانِيْنْ كُو خَسرِينَه.

٨٦. ڤِيْجَه مَا خُدِىَ، جِڤَاتَكَه كُو پِشْتِى بَاوَرِى ئَانِى و شَهْدَيِى دَانْ كُو پِيْخَمْبَرْ حَقَه و دَلِيلِيْنْ اَشْكَرَه ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ دِيسَا كَافِرْ بِبِنْ، خُدِىَ دِىَ چَاوَا وَانْ بِبِنَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ؟ خُدِىَ قَوْمِىَ ظَالِمْ نَائِيْنَه سَرْ رِيْكَا رَسْتْ.

٨٧. هَا اَوْ، جَزَايِىَ وَانْ: بِيْگُمَانْ لِعْنَتَا خُدِىَ، يَا مَلائِيكَتُ و هَمُو مِرُوْڤَانْ دِىَ لِسَرْ وَانْ بَه!

٨٨. اَوْ حَتَا بِحَتَايِىَ دِىَ دِ (ئَاگِرِىَ) ڤِىَ لَعْنَتِىَ دَه بِمِينِنْ. عَذَابْ لِسَرْ وَانْ نَايِىَ سِڤِكْكِرِنْ و (رُوْژَا قِيامَتِىَ) مُهلَتْ ژِ وَانْ رَه نَايِىَ دَايِنْ.

٨٩. لِيْبَلِىَ؛ اَوِيْنْ كُو پِشْتِى ڤِىَ بِىَ ئَمْرِيَا هَا پُوْشَمَانْ بُونَه و لِسَرْ رَاستْبُونَا خَوه خَبِتِينَه اَوْ نَه تِىَ دَه نَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ هَرْ گُنَهْڤَشِيْرَه، دِلُوْڤَانَه.

٩٠. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو پِشْتِى بَاوَرِى ئَانِينْ كَافِرْ بُوبِنْ، پَاشِىَ دِ كَافِرِيَا خَوه دَه بِپِيْشْ ڤَه چُوبِنْ، (لِبَرْ مِرنِىَ) تُوْبَيَا وَانْ هَرْ نَايِىَ قَبُولْكِرِنْ و اَوْ، يِيْنْ رِيْشَاشْبُويِى بِخَوه نَه.

٩١. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه و لِسَرْ كُفرَا خَوه مِرنَه، ڤِيْجَه اَگَرْ اَوْ بِقَاسِى دَاگِرْتِنَا زَمِينِىَ زِيْرْ ژِ بُوْ خَوه گُورِى بِكِنْ ژِى، ژِ وَانْ نَايِىَ پَژِرَانْدِنْ. هَا اَوْ، ژِ بُوْ وَانْ ئَازَارَكه اِيْشدَارْ هَيَه و ژِ وَانْ رَه تِه ئَارِيكَارْ ژِى نِينِنْ.

٩٢. (گَلِي بَاوَرْمَنْدَانْ!) حَتَا كُو هُونْ ژِ يَا كُو ژێ حَزْ دِكِنْ (دِ رێكَا خُدێ دَه) خَرْجْ نَكِنْ هُونێ نَگِهێنْ خِێرَا هَرِى قَنْجْ. هُونْ چِه خَرْجْ بِكِنْ ژِى بێگُمَانْ خُدێ هَرْ پێ دِزَانَه.

٩٣. بَرِى تَوْرَاتْ دَاكَڤَه، هَرْ تَخْلِيتێ خَوارِنێ ژِ زَارُوْيێنْ اِسْرَائِيلِيَانْ رَه حَلالْ بُونْ، ژِ يَا كُو اِيسْرَائِيلْ (يَعْقُوبْ) لِخُو حَرَامْ كِرِبُو پێ ڤَه. بِبێژَه:اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ رَاسْتْبێژِنْ دَه كَا تَوْرَاتێ بِينِنْ و وێ بِخَوهِينِنْ.

٩٤. اِيْدِى پِشْتِى ڤێ، كِى لِسَرْ (نَاڤێ) خُدێ دَرَوَانْ بِكَه هَا اَوْ ظَالِمْ بِخَو نَه.

٩٥. بِبێژَه: خُدێ رَاسْتْ گُوْتِيَه. نَاخُو بِدِنْ پَێْ دِينِێ اِبْرَاهِيمْ كُو اَوْ نَه پُوچُ و خَوارَه. اِبْرَاهِيمْ ژِى نَه ژِ مُشْرِكَانْ بُو.

٩٦. بێگُومَانْ مَالا پێشِينْ ئَاكُو (ژِ بُوْ عِبَادَتێ) ژِ مِرُوْڤَانْ رَه هَاتِيَه ئَاڤَاكِرِنْ ئَا لِمَكّێ (كَعْبَه) يَه، جِهَكِى پِيرُوْزَه و ژِ بُوْ خَلْكِێ جِهێ هِيدَايَتێ يَه.

٩٧. تێ دَه نِيشَانێنْ اَشْكَرَا؛ مَقَامێ اِبْرَاهِيمْ هَيَه. چِه كَسێ بِكَڤِيێ اَوْ اَوْلَه دِبَه. چُونَا حَجێ لِسَرْ اِنْسَانێ كُو بِكَارِبَه هَرَه، فَرْزَكَه خُدێ يَه. هَرْ كِى ژِى وێ مَانْدَلَه بِكَه، ڤِێجَه بِرَاسْتِى خُدێ نَه حَوْجَدَارێ عَالَمِێ يَه.

٩٨. (يَا مُحَمَّدْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: گَلِي يێنْ اَهْلِي كِتێبْ! چِمَا هُونْ ئَايَتێنْ خُدێ اِنْكَارْ دِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو خُدێ يَا كُو هُونْ دِكِنْ دِبِينَه.

٩٩. بِبێژَه: گَلِي يێنْ خَودَانْ كِتێبْ! چِمَا هُونْ مِرُوْڤَانْ ژِ رِيَا خُدێ دَادِگَرِينِنْ؟ چِمَا كَسێ كُو بَاوَرِى بِينَه هُونْ لِشَاشْكِرِنَا وِى دِگَرِنْ. حَالْ اَڤَه كُو هُونْ ژِى دِزَانِنْ (كُو دِينێ حَقْ اِسْلامَه). خُدێ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ قَتْ نَه بێ ئَاگَاهَه.[١]

---

١ لِگُوْرِى هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ: چَنْدْ كَسْ ژِ قَبِيلا اَوْسُ و خَزْرَجِيَانْ لِدِيوَانَكِێ سُوْحْبَتْ دِكِرِنْ. شَعْسْ كُورێ قَيْسێ جِهُو دِ بَرْ وَانْ رَه بُوهُورِى. اَڤْ هَڤْدُوْسْتِى، هَڤْحَزِى و لِهَڤْهَاتِنَا وَانْ ئَاكُو بِچَاڤِێ خَوه دِيتِى پِرْ لِزُوْرَا وِى چُوبُو. لَوْرَا بِرِيَا اِسْلاَمِێ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه نَيَارْتِى هَبُو. شَعْسْ وِهَا گُوْتْ:گَاڤَا اَوْ ژِ بُوْ بِرْيَارێ لِهَڤْ بِجِڤِنْ مَا ژِ بُوْ مَه چِه لِجَمْ وَانْ هَيَه؟ پِشْتْ رَه شِيرَتْ لِخُوْرْتَكِى جِهُو كِرْ كُو بِچِه جَمْ وَانْ و رُوْژَا

١٠٠. (گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه!)اَگَرْ هُونْ بِگۆتِنَا بَرِکێ ژِ وَانێنْ کُو کِتێبْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه دَاینْ، بِکِنْ؛ پِشْتِی کُو وَه بَاوَرِی ئَانِیِیَه دِێ وَه کَافِرْ بِکِنْ.

١٠١. چَاوَا هُونِێ کَافِرْ ببِنْ؟! حَالْ اَڤَه کُو ئَایَتێنْ خُدِێ ژِ وَه رَه تێنَه خَونْدِنْ و پێخَمْبَرێ وِی ژِی دِ نَاڤْ وَه دَه یَه. کِی، خَوه ب(دِینِێ) خُدِێ بِگرَه تَڤزْ اَوْ بِسَرْ رێکَا رَاسْتْ ڤَه بُویَه.

١٠٢. گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! بِرَاسْتْ و دُورِسْتِی تَڨْوَادَارِیَا خُدِێ بِکِنْ و زِنهَارْ هُونْ هَرْ مُسِلْمَانْ بِمِرِنْ.

١٠٣. هُونْ گِشْتْ خَوه بِبَنِێ خُدِێ (قُرْئَانِێ)بِگِرِنْ و ژِ هَڤْ پَارْچَه مَبِنْ. ڤَنْجِیَا خُدِێ یَا لِسَرْ وَه دِ بِیرْ بِینِنْ؛ دَمَا هُونْ ژِ هَڤْ رَه دِژْمِنْ بُونْ ڤێجَه هُوگِری خِسْتَه نَاڤْبَرَا دِلِێ وَه، اِیجَارْ هُونْ بِڤَنْجِیَا وِی ژِ هَڤْ رَه بُونْ بِرَا. هُونْ لِسَرْ کَڤِیَا دُوْژَهِێ بُونْ، خُدِێ هُونْ ژێ خَلاسْ کِرِنْ. هَرْ وِهَا خُدِێ ئَایَتێنْ خَوه ژِ وَه رَه دِیَارْ دِکَه دَا کُو هُونْ هِیدَایَتْ بِبِنْ.[١]

«بُوعَاسِێ»دِ بِیرَا وَانْ بِینَه و دَرْحَقِێ وِێ دَه سِتِرَانێنْ کُو هَاتِنَه گۆتِنْ بِبێژَه. بُوعَاسْ، رُوْژَکَه جَنْگِێ بُو کُو اَوْسُ و خَزْرَجِی تِێ دَه شَرْ کِرِبُونْ و دِ شَرِێ وِێ رُوْژِێ دَه اَوْسِی بِسَرْ کَتِبُونْ. وِی جِوانی بِیَا وِی کِرْ و لِوِێ دَرِێ اَوْسُ و خَزْرَجِی بِهَڤْ کَتِنْ، کَتِنْ پێشْبَازِیَا ڤُورَتِیِێ و ژِ هَڤْ هێرْسْ بُونْ و گۆتِنْ: هَی بِبَزِنْ چَکێنْ خَوه! هَی بِبَزِنْ چَکێنْ خَوه! اَڤْ خَبَرْ گِهَا پێخَمْبَرْ. اَوْ دِگَلْ مُوهَاجِرُ و اَنصَارِیَانْ دَرکَتْ نَاڤَا وَانْ و ژِ وَانْ رَه گۆتْ: پِشْتِی کُو خُدِێ بِاِسْلامِێ رُومَتْ دَا وَه و بوِێ کَارِێ جَاهِلِیَتِێ ژِ وَه بِرِی و هُونْ لِهَڤْ ئَانِینْ، اَزْ ژِی هِێ لِنَاڤَا وَه، ڤَی هُونْ بِدُوْزَا جَاهِلِیَتِێ بِهَڤْ کَتِنْ؟! مِلَّتْ فِیمْ کِرْ کُو اَڤْ وَسْوَسَیَكْ ژِ شَیتێنْ و پِلانَكْ بُو ژِ دِژْمِنِێ وَانْ. اِیْدِی چَکێنْ خَوه ئَاڤِیتِنْ، گِرِیَانْ و هَڤْ هَمێزْ کِرِنْ. پِشْتْ رَه دِگَلْ پێخَمْبَرْ ڤَگَرِیَانْ، بِیَا وِی کِرِنْ و لِوِی گُوهدَارِی کِرِنْ. ڤێجَه دَرْحَقِێ ڤِێ رُودَانِێ دَه خُدِێ اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوْزْ نَازِلْ کِرْ.

١ هِدَایَتْ و مُوهْتَدِی: خُدِێ تَعَالیٰ، دِ گَلَّكْ ئَایَتَانْ دَه بَحْسَا هِیدَایَتِێ کِرِیَه و پَسْنِێ مُوهْتَدِیَانْ دَایَه ژِ مَه رَه رَاگِهَانْدِیَه کُو هِیدَایَتْ بَسْ دِ دَسْتِێ وِی دَه یَه و بِوِی یَه. هَرْ وِهَا اَمِرْ لِمَه کِرِیَه کُو اَمْ هِیدَایَتِێ ژِێ بِخوازِنْ و لِنَاڤْگِینێنْ کُو مَه بِگِهِینِنْ هِدَایَتِێ بِگرِنْ.

لَورَا هِدَایَتْ دُو بَشِنْ: یَکَمْ، هِدَایَتَا عِلْمِی یَه: پێشِی خُدِێ بَنْدَیِێ خَوه ئَاگَاهْدَارْ دِکَه؛ پێخَمْبَرَانْ دِشِینَه و بِوَانْ رَه کِتێبَانْ دِشِینَه بِڤِێ رَوشِێ رِیَا حَقْ نِشَانْ دِدَه. دُویَمْ، هِدَایَتَا تَوفِیقِی یَه: پِشْتْ نَاسْکِرنَا رِیَا حَقْ؛اَگَرْ بَنْدَه بَرِێ خَوه دَایِێ، ڤێجهرِێ خُدِێ هِدَایَتَا تَوفِیقِی دِگِهِینِیِێ؛ تَوفِیقَا وِی دِدَه و ئَارِیکَارِیَا وِی دِکَه.

مُهْتَدِی: اَوِێ کُو پِشْتِی نَاسکِرِنَا حَقِیِێ و مێلَا حَقِیِێ خُدِێ اَوْ لِسَرِێ رَاسْتَرِێ کِرِیَه.

١٠٤. بِلا هُونْ بِبِنْ اُمَّتَكَا وِسَا كُو بِبَالْ خِیْرِیێ (اِسلامِیێ) ڤَه گَازِی بِكَه؛ بِقَنْجِیێ فَرْمَانْ بِكَه و ژِ نَقَنْجِیێ ڤَكێشَه و هَا اَڤْ، ئِێنْ رِزگَارِبُویِی بِخَوه نَه.

١٠٥. هُونْ مَبِنْ وَكِی یێنْ كُو پِشْتِی دَلِیلێنْ اَشْكَرَا ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ، پَارچَه بُونْ و بِهَڤْ كَتِنْ. هَا اَوْ، ژِ وَانْ رَه عَزَابَكِی مَزِنْ هَیَه.

١٠٦. رُوژَا (قِیَامَتِیێ یَا كُو تِیێ دَه) هِنْ سَرُ و چَاڤْ سِپِی دِبِنْ، هِنْ ژِی رَشْ دِبِنْ. هَرْچِی اَوێنْ كُو رُویِیێ وَانْ رَشْ بُویَه (ژِ وَانْ رَه تِیێ گُوتِنْ)»مَا پِشْتِی وَه اِیمَانْ ئَانِی، هُونْ كَافِرْ بُونْ؟ دَه ژِ بَرْ كَافِرِیَا خُوعَذَابْ بِچێژِنْ!»

١٠٧. هَرْچِی اَوێنْ كُو سَرُ و چَاڤێنْ وَانْ سِپِی نَه، اَو دِ نَاڤْ دِلُوڤَانِیَا خُدِیێ دَه نَه. اَوِیێ حَتَا بِحَتَایِیێ تِیێ دَه بِنْ.

١٠٨. هَا اَڤْ ئَایَتێنْ خُدِیێ نَه، اَمْ وَانْ بِحَقِی ژِ تَه رَه دِخُوینِنْ. خُدِیێ قَتْ نَاخَوازَه زِلْمِیێ لِبَنْدَیێنْ خَوه بِكَه.

١٠٩. چِه تِشْتێنْ لِعَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه هَرْ اَوْ مِلْكِیێ خُدِیێ نَه و هَرْ كَارُ و بَارْ، دِیێ بِبَالْ وِی ڤَه ڤَگَرَه.

١١٠. (گَلِی اُمَّتَا مُحَمَّدْ!) هُونْ اُمَّتَا هَرِی قَنجِنْ كُو ژِ بُو مِرُوڤَانْ دَرْكَتِنَه؛ هُونْ بِقَنْجِیێ فَرْمَانْ دِكِنْ، ژِ نَقَنْجِیێ ڤَدِكِشِینِنْ و بِخُدِیێ بَاوَرِیێ تِینِنْ.اَگَرْ ئێنْ خَودَانْ كِتێبْ ژِی بَاوَرِی بِئَانِیَانَا هَلْبَتْ اَڤْ ژِ وَانْ رَه چێتِرْ دِبُو. هِنْ ژِ وَانْ بَاوَرْمَنْدِنْ و پِرِیێ وَانْ ژِی فَاسِقِنْ.

١١١. اَوْ ژِ گُوتِنَا پُوچْ پِیێ ڤَه نِكَارِنْ تُو زَرَارِیێ بِدِنْ وَه.اَگَرْ شَرِیێ وَه بِكِنْ ژِی، اَو دِیێ پِشْتَا خَوه بِدِنْ وَه و بِرَڤِنْ، پِشْتْرَه ئَارِیكَارِیَا وَانْ ژِی دِیێ نَیِیێ كِرِنْ.

١١٢. جِهُو، ژِ بِلِی كُو اَوْ خَوه بِبَنِیێ خُدِیێ و بَنِیێ مِرُوڤَانْ بِگِرِنْ، لِكُو دِبِنْ بِلا بِبِنْ بِیْرُومَتِی

لِسَرْ وَانْ هَاتِيَه ڤَگِرتِنْ (نِكَارِنْ سَرْبَستْ بِژِينْ). ڤێجه اَوْ بِهێرْسَكَه ژِ جَمْ خُدِێ ڤَگَرِيَانْ و شَرْمَزَارِى لِسَرْ وَانْ هَاتَه خِسْتِنْ. اَڤْ يَكْ ژِ بَرْ ڤِێ يَه كُو وَانْ ئَايَتێنْ خُدِێ مَانْدَلَه دِكِرِنْ و بِنَحَقِى پێخَمْبَرْ دِكُشْتِنْ. هَا اَڤْ ژِى بِسَدَمَا كُو گُنَهْكَارِى دِكِرِنْ و ژِ سَرْ خَوه ڤَه دچُونْ.[1]

١١٣. خَودَانْ كِتێبْ (جِهُو، فِلَّه) تَڤْ نَه وَكْهَڤِنْ، ژِ وَانْ هِنْ هَنَه كُو بِشَڤْ ئَايَتێنْ خُدِێ دِخُوينِنْ و دچِنْ سِجُودِێ.

١١٤. اَوْ بِخُدِێ و بِرُۆژَا ئَاخْرَتِێ بَاوَرِيێ تِينِنْ، فَرْمَانَا بِڤَنْجِيێ دِكِنْ و ژِ يَا نَڤَنْجْ ڤَدِكِشِينِنْ و بَرْ بِخێرَانْ ڤَه دِبَزِنْ (و دِ خێرَانْ دَه پێشْبَازِيێ دِكِنْ). هَا اَوْ ژِ ڤَنْجِيكَارَانِنْ.

١١٥. اَوْ چه ڤَنْجِيێ بِكِنْ دِێ بِێ خَلاتْ نَمِينِنْ. خُدِێ بِمُوتَّقِيَانْ رِنْدْ دزَانَه.

١١٦. بێگُومَانْ ئێنْ كَافِرْ بُونَه، مَالێنْ وَانْ و زَارُۆكێنْ وَانْ لِپێشْبَرِى (عَذَابِێ) خُدِێ تُو فَيْدَيَكِێ نَادَه وَانْ. اَوْ، اَهْلِێ اِيگِرِنْ، اَوِێ حَتَا بِحَتَايِێ تِێ دَه بِنْ.

١١٧. رَوْشَا مَالِێ يێ كَافِرْ كُو دِ ڤِێ دِنْيَايِێ دَه (بِهێڤِيَا خێرِێ) خَرْجْ دِكَه وَكِى رَوْشَا بَايَكِى بِسَڤَمَه كُو لِچَانْدِنِيَا مِلَّتَكِى بِدَه كُو (بِكِرِنَا گُونَهَانْ) لِخُو زِلْمْ كِرِنَه، ڤێجه اَوْ بَا وِێ كَامبَاخْ بِكَه. خُدِێ زِلِمْ لِوَانْ نَكِرِيَه، لِێبَلِێ وَانْ بِخَوه لِخُو زِلْمْ كِرِيَه.

١١٨. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! ژِ خَوه پێ ڤَه (ژِ بِلِى مُسلْمَانَانْ) ژِ خَوه رَه هَمْرَازَانْ (هَڤْسَرَانْ) نَگِرِنْ. لَوْرَا اَوْ دِ اِيْشَانْدِنَا وَه دَه خَوه نَادِنْ پَاشْ؛ اَوْ ژِ دِلُ و جَانْ رَنْجْدَارِيَا وَه دِخُوازِنْ. كِينُ و دِژْمِنَاهِى ژِ دَڤِێ وَانْ اَشْكَرَا دِبَه، يَا كُو دِ دِلِێ خَوه دَه

١ (د ڤِێ ئَايَتِێ دَه بَنِێ خُدِێ و بَنِێ مِرُۆڤَانْ دَرْبَاسْ بُو. ژِ تَفْسِيرَانْ يَا كُو دِلِێ مِنْ پێ گَرمْ دِبَه اَڤَه: جِهُو لِكُو دِبِنْ بِلَا بِبِنْ اَوِێ رَحَتْ نَه ژِينْ ژِ بِلِى كُو اَوْ بِبَنِێ خُدِێ (كِتێبَا وِي) بِگِرِنْ، ئَانْگُو مُسلْمَانْ بِبِنْ يَانْ ژِى خَوه بِبَنِێ مِرُۆڤَانْ بِگِرِنْ؛ بِكَڤِنْ بَرْ بَخْتِێ هِنْ نَتَوێنْ بِهێزْ كُو اَوْ وَانْ بِپَارێزِنْ و پَاشِێ اَوْ ئَارَامْ بِژِينْ.)

قَدِشێرِنْ هِیێ ژِی مَزِنْترَه. بِرَاسْتِی مَه ئَایَتێنْ خَوه ژِ وَه رَه اَشْکَرَا کِرِنَه. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ هِشْمَنْدْ بِنْ (هُونِیێ ژِ وَانْ فَیْدِیێ وَرْگِرِنْ).

١١٩. هَا هُونْ اَڤْێنْ هَا ژِ وَانْ حَزْ دِکِنْ و اَوْ ژِ وَه حَزْ نَاکِنْ، هُونْ بِتَڤَاهِیَا کِتێبَانْ بَاوَرْ دِکِنْ (و اَوْ نَه وِهَا نَه). دَمَا رَاسْتِی وَه تێنْ دِبێژِنْ: مَه ژِی بَاوَرِی ئَانِیَه و دَمَا بِپِشْتْ وَه دِکَڤِنْ ژِی، ژِ کِینَا خَوه یَا لِهَمْبَرِی وَه تِلِیێنْ خَوه گَزْ دِکِنْ.(یَا مُحَمَّدْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: بِکِینَا خَوه بِمرِنْ! تَقَزْ خُدِیێ زَانَایِیێ بِیَا دِ دِلانْ دَه یَه.[1]

١٢٠. اَگَرْ قَنْجِیَكْ لِوَه بِبَه، اَوْ وَانْ غَمْگِینْ دِکَه و اَگَرْ بَلایَكْ وَرَه سَرِیێ وَه، اَوْ پِیێ دِلْشَادْ دِبِنْ.اَگَرْ هُونْ خَوه رَاگِرِنْ و ژِ خُدِیێ بِطِرْسِنْ حِیلَیَا وَانْ تُو زِیَانِیێ نَادَه وَه. تَقَزْ خُدِیێ، بِیَا کُو اَوْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارُ و زَانَا یَه.

١٢١. (هَی مُحَمَّدْ!) دِ بِیرَا خَوه بِینَه، دَمَا سِبَهَا زُو، تُو ژِ نَاڤْ اَهْلِیێ خَوه دَرْکَتِی دَا کُو بَاوَرْمَنْدَانْ دِ چِپَرێنْ جَنْگِیێ دَه بِجِهْ بِکِی و وَانْ ژِ بُوێ جَنْگِیێ ئَامَادَه بِکِی. خُدِیێ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

١٢٢. وِیێ دَمَا دُو جَلَبْ ژِ وَه هِنْدِكْ مَابُو کُو سِسْتْ بِبِنْ (و ژِ وَه بِقَتِنْ). حَالْ اَڤَه کُو خُدِیێ ئَارِیکَارُ و پِشْتَڤَانِیێ وَانْ بُو. نَاخُو بَاوَرْمَنْدْ بِلا تَنِیێ خَوه بِسِپێرِنْ خُدِیێ.

١٢٣. بێگُومَانْ خُدِیێ لِبَدْرِیێ ئَارِیکَارِیَا وَه کِرْ، دِگَلْ کُو هُونْ بێهێزْ بُونْ ژِی. نَاخُو خَوه ژِ (عَذَابِیێ) خُدِیێ بِپَارێزِنْ دَا کُو هُونْ سِپَاسِیَا (قَنْجِی و کَرَمَا) وِی بِکِنْ.

١٢٤. دِ بِیرْ بِینَه دَمَا تَه ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه دِگُوتْ:»مَا اَوْ سِیێ هَزَارْ مَلائیکَتێنْ کُو خُدِیێ ژِ بُوێ پِشْتْگِرِیَا وَه شَانْدِنْ نَه بَسِی وَه یَه؟»

---

١ دِ ڤِیێ ئَایَتِیێ دَه (وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ)، مَه وِهَا «هُونْ بِتَڤَکِیێ کِتێبَانْ بَاوَرِی تِینِنْ» مَعْنَه کِرِیَه. دَلِیلا لِسَرْ ڤِیێ وَاتِیێ اَڤَه: ”...بِبێژَه: مِنْ بِیَا کُو خُدِیێ دِ کِتێبَانْ دَه نَازِلْ کِرِیَه بَاوَرِی ئَانِی..». شُورَا:١٥ «.. و تَڤَکِیێ مُومِنَانْ بَاوَرِی بِخُدِیێ، بِمَلائِکَتێنْ وِی و بِکِتێبێنْ.. وِی بَاوَرِی ئَانِینْ». بَقَرَه:٢٨٥ اَڤْ ئَایَتْ اِشَارَتْ دِکِنْ کُو اَلِف-لامْ یێنْ لِسَرْ «اَلْکِتَابِ» یێنْ جِنْسِیێ نَه، بِوَاتَیَا تَڤَکێنْ کِتێبَانَه.

١٢٥. بَلِیٚ،اَگَرْ هُونْ خَوه رَاگِرِنْ و خَوه بِسِینُوٚرِیٚ خُدِیٚ بِپَارِیٚزِنْ و اَگَرْ اَوْ (دِژْمِنِیٚنْ وَه) ژِی ژِ نِشْکَا ڤَه بِسَرْ وَه دَه بِگِرِنْ، خُوَدَایِیٚ وَه دِیٚ بِپِیٚنْج هَزَارْ فِرِیشْتَیِیٚنْ بِنِیشَانْ، پِشْتْگِرِیَا وَه بِکَه.[1]

١٢٦. اَڤْ تِشْتَا خُدِیٚ ژِ وَه رَه کِر بَسْ دَا ژِ وَه رَه بِبَه مِژْگِینْ (یَا سَرْکَفْتِنِیٚ) و دِلْئَارَامِیَا ژِ طِرْسِیٚ. سَرْکَفْتِنْ، هَرْ ژِ جَمْ خُوَدَایِیٚ عَزِیزْ اِیٚ حَکِیمَه.

١٢٧. خُدَا اَوْ قَنْجِی بِوَه کِرْ دَا کُو دَسْتَکَکِیٚ ژِ گَاوِرَانْ ژِ نَاڤْ بِبَه یَانْ ژِی دِلِیٚ وَانْ بِکُلْ و کُوٚڤَانْ بِکَه. ڤِیٚجَه اَوِیٚ وِسَا شَرْمَزَارْ و شِکَسْتِی ڤَگِرِنْ مَالَا خَوه.

١٢٨. تِشْتَکْ دِ دَسْتِیٚ تَه دَه تُونَه یَه؛ یَانْ دِیٚ تُوٚبَیَا وَانْ قَبُولْ بِکَه ئَانْ ژِی دِیٚ وَانْ بِدَه عَذَابِیٚ، لَوْرَا اَوْ سِتَمْکَارِنْ.

١٢٩. چه تِشْتِیٚ لِعَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَیَه هَرْ مِلْکِیٚ خُدِیٚ یَه؛ کِی بِڤِیٚ دِبَخشِینَه، کِی ژِی بِڤِیٚ دِدَه ازَارْکِرِنْ. خُدِیٚ گُنَهْبَخشَه، دِلُوٚڤَانَه.

١٣٠. گَلِی یِیٚنْ بَاوَرِی ئَانِینَه! رِبَایِیٚ (سَلَفِیٚ) تَه جَارِی مَخُونْ کُو هُونْ بِڤِیٚ سَرْمِیَانِیٚ خَوه ڤَاتْ بِڤَاتْ زِیٚدَه بِکِنْ. ژِ خُدِیٚ بِطِرْسِنْ دَا کُو هُونْ بِسَرْکَڤِنْ.

١٣١. خَوه ژِ وِی ئَاگِرِیٚ کُو ژِ کَافِرَانْ رَه هَاتِیَه ئَامَادَکِرِنْ بِپَارِیٚزِنْ!

١٣٢. بِگَوٚتِنَا خُدِیٚ و بِگَوٚتِنَا پِیٚخَمْبَرِیٚ وِی بِکِنْ دَا کُو دِلُوٚڤَانِی لِوَه بِیٚتَه کِرِنْ.

١٣٣. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) بَرْ بِ لِیٚبُوٚرِینَا خُوَدَایِیٚ خَوه ڤَه و بَرْ بِبِهِشْتَکِیٚ ڤَه بِبَزِنْ کُو فِرَهِیَا وِیٚ بِڤَانْدِی عَرْدُ و اسِیمَانَانَه کُو اَوْ بِهِشْتْ ژِ تَڤْوادَارَانْ رَه هَاتِیَه ئَامَادَکِرِنْ.

---

١ خُدِیٚ دِڤِیٚ ئَایَتَا پِیرُوٚزْ دَه مَرْجِیٚنْ سَرْکَفْتِنِیٚ و یِیٚنْ ئَارِیکَارِیَا خُوژ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانْ رَادِگِهِینَه. دِدَه زَانِینْ کُوژ بُوٚ کُو مُسِلْمَانْ دِ جَنْگِیٚ دَه بِسَرْ بِکَڤِنْ دِڤِیٚ لِهَمْبَرِی دِژْمِنِیٚ خُدِیٚ خَوه رَاگِرِنْ، زَحْمَتِیِیٚ بِکِیٚشِنْ، خُوژ گُونَهَانْ ڤَدِنْ، لِبَرْ مَزِنِیٚ خَوه رَانَبِنْ و ژِ رَبِّیٚ خَوه سَرْکَفْتِنِیٚ بِخَوازِنْ. لَوْرَا دِ هَمُو دَمَانْ دَه سَابِتَه کُو گَاڤَا مُسِلْمَانَانْ اَڤْ مَرْجْ نَئَانِینَه جِهْ، تِیٚکْ چُونَه و گُنَهْکَارِیِیٚ پِشْتَا وَانْ شِکَانْدِیَه.

١٣٤. (تَقْوادَارْ)اَوِێنْ كُو مَالِێنْ خَوه دِ فِرَهِى و تَنْگَاسِيِێ دَه (دِ رِێكَا خُدِێ دَه) خَرْجْ دِكِنْ؛ هِێرْسَا خَوه دِقُورتِينِنْ و لِمرُوْڤَانْ دِبُوْرِنْ. خُدِێ ژِ قَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتْ و دُورِسْتْ حَزْ دِكَه.

١٣٥. (تَقْوادَارْ) اَوِێنْ كُو دَمَا گُونَهَكى مَزِنى كِرِێتْ دِكِنْ انْ ژِى (ژِ بِلى يِێنْ كِرِێتْ بِگُونَهِێنْ دِنْ) لِخُو زِلْمِێ دِكِنْ، خُدِێ دِ بِيرَا خَوه تِينِنْ، ڤِێجَه ژِ خُدِێ لِێبُوْرِينَا گُونَهِێنْ خَوه دِخُوازِنْ -مَا ژِ خُدِێ پِێ ڤَه قَى كِى دِكَارَه لِگُونَهَانْ بِبُوْرَه!- و لِسَرْ كِرِنِێنْ خَوه يِێنْ نَه رِندْ ژِى رِكْدَارِيِێ نَاكِنْ (لِسَرِێ بَرْدَوَامْ نَابِنْ) و دِزَانِنْ (كُو اَوْ حَرَامَه.)

١٣٦. هَا خَلاتَا وَانْ لِنِكْ رَبِّێ وَانْ لِێبُوْرِينَه و بِهِشْتِێنْ كُو دِ بِنِێ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ و اَوْ حَتَا بِحَتَايِێ تِێ دَه نَه. چِقَاسْ رِنْدَه خَلاتَا خَبَاتْكَارَانْ!

١٣٧. بِێگُومَانْ عَادَتِێنْ (رَبِّێ تَه) دِ بَارَا اُمَتِێنْ بَرِيَا وَه دَه بِهُورِينَه. ژِ بَرْ ڤِێ يَكِێ، دَه هَيْدِێ لِسَرْ عَرْدِێ بِگَرِنْ و بِنِێرِنْ كَا اَنجَامَا وَانِێنْ كُو ئَايَتِێنْ خُدِێ مَانْدَلَه كِرِنْ (بَاوَرِى پِێ نَانِينْ) چَاوَا بُويَه؟

١٣٨. اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ مِرُوْڤَانْ رَه دَاخُويَانِيَكَه و ژِ مُوتَّقِيَانْ رَه ژِى شِيرَتْ و رِێبَرَه.

١٣٩. (گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ! ژِ جِهَادِێ) سِسْتْ نَبِنْ و غَمْگِينْ ژِى نَبِنْ؛اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَاوَرْمَنْدبِنْ تَڤَزْ يِێنْ سَرْكَفتِى هُونِنْ.

١٤٠. اَگَرْ هُونْ (لِأُحُدِێ) بِرِينْدَارْ بُوبِنْ، بِێگُومَانْ بِرِينْدَارِى بِسَرْ وَانْ دَه ژِى هَاتِبُو. اَمْ وَانْ رُوْژَانْ (اِێنْ شِكَسْتِنْ و سَرْكَفْتِنِێ) دِ نَاڤْبَرَا مِرُوْڤَانْ دَه بِدُوْرْ دِگَرِينِنْ، دَا كُو خُدِێ وَانِێنْ كُو (ژِ دِلْ و جَانْ) بَاوَرِى ئَانِينَه دَرِينَه رَاسْتِێ و دَا كُو ژِ نَاڤْ وَه هِنَكَانْ بِشَهَادَتِێ خَلاتْ بِكَه. هَلْبَتْ خُدِێ ژِ ظَالِمَانْ حَزْ نَاكَه.

١٤١. دَا كُو خُدِێ (بِڤِى ئَاوَايِى) وَانێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه (ژِ گُونَهێنْ وَانْ) پَاقِژْ بِكَه و كَافِرَانْ ژِى ژِ حُوْلِێ رَاكَه.

١٤٢. حَتَا خُدِێ ژِ وَه يێنْ كُو جِهَادْ كِرِنْ كِفْشْ نَكَه و يێنْ (لِپێشْبَرِى زُوْرِێ) خَوه رَاگِرتِنْ دَرْنَخَه حُوْلِێ، مَا ژِ وَه وَيَه هُونِێ هَرِنْ بِهِشْتِێ؟

١٤٣. بێگُومَانْ بَرِيَا كُو هُونْ رَاسْتِى جَنْگِێ بِبِنْ، وَه دَاخوازَا مِرِنِێ دِكِرْ (دَا كُو هُونْ شَهِيدْ بِبِنْ)، ڤِێجَه بِرَاسْتِى ڤَا يَه وَه مِرِنْ دِيتْ دِ رَوْشَكِى كُو وَه لِێ دِنێرْتْ.

١٤٤. مُحَمَّدْ، هَرْ پێخَمْبَرَه! بێگُومَانْ بَرِيَا وِى ژِى پێخَمْبَرْ هَاتِنَه و چُونَه. مَا ڤَى دَمَا اَوْ بِمرَه يَانْ ژِى بێتَه كُشْتِنْ، هُونِێ لِسَرْ پَحْنِيَا بِپَاشْڤَه(لِسَرْ دِينِێ خَوه يێ بَرِێ) ڤَگَرِنْ؟ كِى بِپَاشْڤَه ڤَگَرَه سَرْ كُفْرِێ، اَوْ نِكَارَه تُو زِيَانِێ بِدَه خُدِێ.(اَوْ كَسِێ لِسَرْ اِيمَانِێ بِمِينَه و شِێكِرِيَا ڤَنْجِيێنْ خُدِێ بِكَه) خُدِێ دِێ شِكُرْدَارَانْ خَلاتْ بِكَه.

١٤٥. نَه مِمْكُنَه كُو بِبِيى دَسْتُورَا خُدِێ كَسْ بِمرَه،(رُوْژَا مِرِنِێ) دَمَكَه دِيَارْكِرى يَه، هَاتِيَه نِڤِيسِينْ. كِى (بِعَمَلِێ خَوه) دِنْيَايِێ بِخَوهازَه اَمِێ وِێ بِدِنِێ، كِى ژِى ئَاخْرَتِێ بِخَوازَه اَمِێ وِێ بِدِنِێ و اَمِێ شِكُرْدَارَانْ خَلاتْ بِكِنْ.

١٤٦. گَلَكْ ژِ پێخَمْبَرَانْ هَبُونْ كُو (ژِ هَڤَالێنْ وَانْ) كُومێنْ پِرْ دِگَلْ وَانْ جَنْگْ كِرِنَه. ڤِێجَه ژِ بَرْ ئَا كُو دِ رِێكَا خُدِێ دَه هَاتِيَه سَرِێ وَانْ ڤَلسْ نَبُونَه، لاوازْ نَبُونَه و رَبَنْ ژِى نَبُونَه.(بَلْكِى لِسَرْ يَا هَاتِيَه سَرِێ وَانْ صَبرْ كِرِنْ)، خُدِێ ژِى ژِ صَبرْكێشَانْ حَزْ دِكَه.

١٤٧. هَرْ گۆتِنَا وَانْ ژِى اَڤْ بُو: خُوَدَايِێ مَه! گُونَهێنْ مَه و زێدَگَاڤِيَا مَه يَا دِ هَرْ كَارْ و بَارِى دَه بِبَخْشِينَه و لِنگێنْ مَه (دِ رِێكَا خَوه دَه) بِجِهْ بِكَه و لِهَمْبَرْ جِڤَاتَا كَافِرْ مَه بِسَرْ بِخَه.

١٤٨. خُدِێ نِعْمَتَا ڤِێ دِنْيَايِێ و يَا هِێ ژِێ خَوشْترْ ژِى؛ خَلاتَا ئَاخْرَتِێ دَا وَانْ. هَلْبَتْ خُدِێ ژِ ڤَنْجِيكَارێنْ رَاسْتْ و دُورِسْتْ حَزْ دِكَه.

١٤٩. گَلي يێنْ بَاوَرِي ئَانينه! اَگَرْ هُونْ بگۆتنَا كَافرَانْ بكِنْ دِێ وَه بِسرُ پَهنيَا وَه بپَاشْڤَه ڤَگَريِنِنْ(سَرْشرِكِێ) و هُونِێ خَسرِي ڤَگَرْنْ.

١٥٠. نَا،(بِيَا كَافِرَانْ مَكِنْ) خُدِێ دُۆسْتْ و ئَارِيكَارِێ وَه يَه، هَرْ اَوَه چێترينِێ ئَارِيكَارَانْ.

١٥١. بِسَدَمَا كُو بێيِي دَلِيلَكَه كُو خُدِێ دَاخِسْتبَه، ژِ خُدِێ رَه هَڤپِشْكْ چێكِرِنْ، اَمِێ تِرسِێ بِاڤێژِنْ دِلِێ يێنْ كَافِرْ، ڤَحَوينگَهَا وَانْ ژِي ئَاگِرَه، ژِ ظَالِمَانْ رَه چه پيسْ وارَه اَوْ!

١٥٢. بێگُومَانْ، خُدِێ پَيْمَانَا خوه بجِهْ ئَانِي؛ وِێ دَمَا وَه نَيَارێنْ خَوه بِدَسْتُورَا وِي شِكَانْدِنْ و هُونْ بِسَرْ كَتِنْ. (سَرْكَفتِنَا وَه بَردَوامْ كِرْ) حَيَانِي دَمَا هُونْ ژِ بَرْ هَڤْ كَتِنْ و دِ بَارَا فَرْمَانَا (پێخَمْبَرْ دَه) وَه هَڤْ رَاكِشَانْدْ و پِشْتِي كُو خُدِێ تِشْتِێ وَه ژِێ حَزْ دِكِرْ نِيشَانِي وَه دَا، وَه گُوهْدَارِي (يَا سَردَارِێ خَوه) نَكِرْ. هِنَانْ ژِ وَه دِنْيَا خَوسْتْ (ژِ بُۆ دَسْتْكَفتِيَانْ جِهِێ خَوه بَرْدَانْ) و هِنَكَانْ ژِي ئَاخْرَتْ خُوَستْ (لِجِهِێ خَوه مَانْ و شَهيدْ بُونْ). پَاشِێ، دَا كُو وَه بجَرِبينِێ خُدِێ بَرِێ وَه ژِ سَرْ وَانْ دَا پَاشْ (و هُونْ تێكْ بِرِنْ). بێگُومَانْ (پِشْتِي هُونْ پۆشْمَانْ بُونْ) خُدِێ لِوَه بِهُورِي و خُدِێ لِسَرْ بَاوَرْمَنْدَانْ خَودَانْ كَرَمَه.

١٥٣. بينِنْ بِيرَا خَوه، دَمَا وَه (ژِ قَادَا شَرْ) بَازِدَا و (ژِ تِرْسُ و دَهْشَتَا شَرْ) وَه لِپِشْتْ خَوه نَدمێزَانْدْ. حَالْ اَڤَه كُو پێخَمْبَرْ ژِي ژِ پِشْتْ وَه ڤَه گَازِي وَه دِكِرْ،(و وَه لِێ نَدمێزَانْدْ دِگَلْ كُو وَه دَنْگِێ وِي ژِي دِبِهيسْتْ). مَه ژِي دَرْدْ لِسَرْ دَرْدَانْ دَا وَه، دَا كُو هُونْ ژِ بُۆ يَا كُو ژِ دَسْتِێ وَه چُويَه و بِيَا كُو هَاتِيَه سَرِێ وَه، غَمْگينْ نَبِنْ. خُدِێ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ، ئَاگَاهْدَارَه.

١٥٤. پَاشِێ،(خُدِێ) پِشْتِي كَدَرِێ اَوْلَيِي بِسَرْ وَه دَه شَانْدْ. هِنَكْ ژِ وَه هێنژِينِێ اَوْ گِرْتِنْ و هِنَكْ ژِي كَتبُونْ دَرْدِێ جَانِێ خَوه، دِ بَارَا خُدِێ دَه فِكَارێنْ نَه دِ رِێ دَه دِكِرِنْ مينَا فِكَارێنْ خَلْكِێ جَاهِلِيَتِێ. دِگۆتِنْ: ڤِێ رَاسْتَه كُو ژِ بُۆ مَه ئَارِيكَارِي هَيَه؟(ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: فَرْمَانْ تَڤْ يَا خُدِێ يَه، اَوْ تِشْتِێ كُو نِكَارِنْ ژِ تَه رَه اَشْكَرَا بكِنْ دِ دِلێنْ خَوه

دَه ڤَدِشیٚرِنْ. دِبیٚژِنْ:اَگَرْ (سَرْکَفْتِنَكْ) ژِ مَه رَه هَبُویَا، اَمِیٚ لِڤِیٚ دَرِیٚ نَهَاتِنَا کُشْتِنْ.(ژِ وَانْ رَه) بِبیٚژَه:اَگَرْ هُونْ لَمالَا خَوه بِمَانَا ژِی یِیٚ کُو کُشْتِنْ ژِیٚ رَه هَاتِبُو نِڤِیسِینْ دِیٚ بِهَاتَا جِهِیٚ اَجَلِیٚ خَوه (و اَوِیٚ دِیسَا بِهَاتَا کُشْتِنْ). خُدِیٚ (وِسَا کِرْ) دَا کُو یَا دِ دِلِیٚ وَه دَه بِجَرِبِینَه و یَا کُو دِ دِلِیٚ وَه دَه یَه پَاقِژْ بِکَه. خُدِیٚ، بِیَا دِ دِلِیٚ وَه دَه دِزَانَه.

١٥٥. بیٚگُومَانْ، رُوٚژَا کُو هَرْدُو کُومْ (دِ جَنْگَا اُحِدِیٚ دَه) رَاسْتِی هَڤْ هَاتِنْ، ژِ وَه اَوِیٚنْ پِشْتَا خَوه دَانَه شَرْ و رَڤِینْ، بَسْ بِسَدَمَا هِنَكْ تِشْتِیٚنْ کُو کِرِبُونْ شَیْطِیٚنْ اَوْ ژِ رِیٚ شَڤِتَانْدِنْ. لِیٚبَلِیٚ خُدِیٚ لِوَانْ بُوٚرِی و اَوْ عَفُوکِرِنْ. بیٚگُومَانْ خُدِیٚ هَرْ گُنَهْبَخْشَه، بَرْبِهیٚرَه.

١٥٦. گَلِی یِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! هُونْ نَبِنْ مِینَا وَانِیٚنْ کُو کَافِرْ بُونَه؛ دَمَا بِرَاییٚنْ وَانْ دَرْدِکَتِنْ سَفَرِیٚ (و تِیٚ دَه دِمِرِنْ) یَانْ ژِی دَرْدِکَتِنْ جَنْگِیٚ (و تِیٚ دَه دِهَاتِنْ کُشْتِنْ) دِگُوٚتِنْ:»اَگَرْ اَوْ لِنِكْ مَه بِمَانَا نَدِمِرِنْ و نَدِهَاتِنْ کُشْتِنْ. خُدِیٚ دِیٚ ڤِیٚ خَرَابِیَا هَا دِ دِلِیٚ وَانْ دَه بِکَه دَرْدُ و کُوٚڤَانْ. خُوَدَا سَاغْ دِکَه و دِمِرِینَه. هَلْبَتْ خُدِیٚ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ بِینَرَه.

١٥٧. اَگَرْ هُونْ دِ رِیَا خُدِیٚ دَه بِیٚنْ کُشْتِنْ ئَانْ ژِی بِمِرِنْ،(تَڤَزْ ژِ بُوٚ وَه) لِجَمْ خُدِیٚ لِیٚبُوٚرِینْ و دِلُوٚڤَانِی هَیَه کُو اَوْ ژِ یَا کُو (اَهْلِیٚ دِنْیَایِیٚ) لِهَڤْ کُومْ دِکِنْ، چِیٚتِرَه.[1]

١٥٨. صُوٚنْدْ بَه؛اَگَرْ هُونْ بِمِرِنْ ئَانْ ژِی بِیٚنْ کُشْتِنْ، هُونِیٚ هَرْ بِبَالْ خُدِیٚ ڤَه بِیٚنْ کُوٚمْکِرِنْ.

١٥٩. بِسَبَبَا رَحما خُدِیٚ تُو دِ بِوَارَا وَانْ دَه نَرْمْ بُویِی!اَگَرْ تُو یَکِی خَبَرْتَحْلْ و دِلْهِشْكْ بُویَایِی، بیٚگُومَانْ اَوِیٚ ژِ هَاوِیردُوٚرَا تَه بَلَاڤْ بِبُونَا و بِچُونَا. نَاخُو لِوَانْ بِبُوٚرَه، لِیٚبُوٚرِینَا

١ ژِ سُورَه‌یِیٚ تَوْبَه ئَایَتَا ١١١ِیٚ مَعْنَا ڤِیٚ ئَایَتِیٚ خَوهشِكْ زَلَالْ دِکَه: «بیٚگمَانْ خُدِیٚ، ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ مَالِیٚ وَانْ و جَانِیٚ وَانْ کِرِیَه کُو لِبَرَانْبَرِی وِیٚ تَڤَزْ بَهِشْتْ ژِ وَانْ رَه یَه. اَوْ دِ رِیٚکَا خُدِیٚ دَه شَرْ دِکِنْ، دِکُژِنْ و تیٚنَه کُشْتِنْ. (اَڤْ) لِسَرْ خُدَا پِیٚمانَکه رَاسْتِینَه کُو دِ تَوْرَاتْ، اِنْجِیلْ و قُرئَانِیٚ دَه مِسُوٚگَرَه. مَا ژِ خُدَا پِیٚ ڤَه کِی هَیَه کُو بِیٚهْتِرْ پَیْمانَا خُوَه بِجهْ بِینَه؟ نَاخَوه ژِ بُو ڤِیٚ دَانُوسْتَانْدِنَا کُو وَه بِخُدِیٚ رَه کِرِی کَیْفْخُوَهْش بِبِنْ. هَا اَڤَه، سَرْفِرَازِی و رِزْگَارِیَا مَزِنْ».

گُنَهێنْ وَانْ ژِ خُدِێ بِخوهازَه و دِ بَارَا كَارێنْ (گَلَمْپَرى) دَه بِوَانْ بِشێوِرَه. ڤێجه دَمَا تَه بِرْيَارْ دَا، خَوه بِسْپێرَه خُدِێ. بێگُومَانْ خُدِێ ژِ يِێ كُو خَوه بِسْپێرِيِێ حَزْ دِكَه.

١٦٠. اَگَرْ خُدِێ ئَارِى وَه بِكَه تِشْتَكْ دِێ زُوْرَا وَه نَبَه.اَگَرْ اَوْ دَسْتْ ژِ ئَارِيكَارِيَا وَه بَرْدَه، اِێدِى پِشْتِى وِى، كِى يَه يِێ كُو ئَارِى وَه بِكَه؟ بِلَا بَاوَرْمَنْدْ تَنێ خَوه بِسْپێرِنْ خُدِێ.

١٦١. نَه بَابَتِێ پێخَمبَرَكِيَه كُو (لِمَالِێ غَنِيمَتِێ) خِيَانَتِێ بِكَه. كِى خِيَانَتِێ بِكَه، رُوْژَا قِيَامَتِێ تَڤْلِى تِشْتِێ كُو دِزِيَه وِێ بِبَالْ خُدِێ ڤَه بِێ. پِشْتَرَه كِێ چه ڤَزَنْجْ كِرِبَه اَوِێ بێكِێماسى ژِێ رَه بێدَاينْ و نَحَقِى دِێ ڤَتْ لِوَانْ نَبَه.

١٦٢. مَا ڤَى وَكْهَڤِنْ؛ اَوِێ كُو دَابَه پَێ رِزَايَا خُدِێ و اَوِێ كُو بِكَڤَه بِنْ قَهْرَا ژِ خُدِێ كُو جِهِێ وِى دُوْژَهَه و اَوْ چه پِيسْ وارَه؟

١٦٣. اَوْ لِجَمْ خُدِێ مَرْتَبَه بِمَرْتَبَه نَه (مَرْتَبَيَا هَرْ كَسِى جِهِێ يَه) و خُدِێ بِيَا كُو اَوْ دِكِنْ، ئَاگَاهْدَارَه.

١٦٤. مِسُوْگَرْ خُدِێ نِعْمَتَا خَوه لِبَاوَرْمَنْدَانْ كِرِيَه كُو ژِ وَانْ رَه، دِ نَاڤْ وَانْ دَه پێخَمْبَرَكْ شَانْدِيَه كُو اَوْ ژِ وَانْ رَه ئَايَتێنْ خُدِێ دِخُونَه، وَانْ (ژِ شِرْكْ و نَڤَنْجِيِێ) پَاڤِژْ دِكَه و وَانْ هِينِى ڤُرْئَانْ و حِكْمَتِێ دِكَه. چَنْدِى كُو اَوْ، بَرِيَا پێخَمْبَرْ دِ رِێشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه بُونْ ژِى.

١٦٥. (گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ!) چه دَمَا (لِاُحُدِێ) فَلاكَتَكْ هَاتَه سَرِێ وَه و وَه (لِبَدْرِێ) دُو ڤَاتِى وِێ ئَانِيبُو سَرِێ وَانْ، وَه گُوْتْ: مَا اَڤَاهَا ژِ كُو هَاتْ سَرِێ مَه؟!(يَا مُحَمَّدْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَوْ،(ژِ تَخْسِيرَاتِيَا) ژِ جَمْ وَه يَه. بێگُومَانْ خُدِێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى خُدَانْشِيَانَه.

١٦٦. دِ وِێ رُوْژَا كُو دُو كُوْمْ (مُسِلْمَانْ و كَافِرْ) دِ جَنْگ(ئَا اُحُدِ)ێ دَا رَاسْتِى هَڤْ هَاتِنْ،

يَا هَاتِيَه سَرِىَ وَه، اَوْ بِدَسْتُورَا خُدِىَ بُو و دَا كُو بَاوَرْمَندْ (بِرَوْشَا خَوه يَا رَسَنْ) اَشْكَرَا بِبِنْ.

١٦٧. دَا كُو يِيْنْ مُنَافِقْ ژِى اَشْكَرَا بِبِنْ. ژِ وَانْ رَه هَاتَه گوٚتِنْ: وَرِنْ دِ رِيْكَا خُدِىَ دَه شَرْ بِكِنْ يَانْ ژِى بَرَڤَانِيَا مُسلِمَانَانْ بِكِنْ. گوٚتِنْ:اَگَرْ مَه بِزَانِيَا شَرْ هَيَه اَمِىَ دِگَلْ وَه بِهَاتِنَا شَرْ. اَوْ وِىَ رُوٚژِىَ ژِ بَاوَرِيِىَ بِيْهتِرْ نِيْزِيكى كَافِرِيِىَ بُونْ؛ ئَاكُو بِدَڤِىَ خَوه دِگوٚتِنْ نَه يَا دِ دِلِىَ وَانْ دَه بُو. خُدِىَ ژِى بِيَا كُو دِ دِلِىَ خَوه دَه ڤَدِشيْرِنْ بِيْهتِرْ دِزَانَه.

١٦٨. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوِيْنْ كُو نَكَتِبُونْ جَنْگِىَ، ژِ بِرَايِيْنْ خَوه رَه دِگوٚتِنْ:»اَگَرْ بِيَا مَه بِكِرنَا نَدِهَاتِنَه كُشْتِن». بِبِيْژَه:»اَگَرْ بِرَاسْتِي هُونْ رَاسْتْبِيْژِنْ دَه مِرنِىَ ژِ سَرْ خَوه بِدِنْ ئَالِي.»

١٦٩. زِنْهَارْ تُو وَانْ كَسيْنْ كُو دِ رِيَا خُدِىَ دَه هَاتِنَه كُشْتِنْ، مِرِى گُومَانْ مَكَه! بَلْكِى اَوْ سَاغِنْ؛ ژِ جَمْ پَرُوَرْدَگَارِىَ وَانْ رِزْقِىَ وَانْ تِىَ دَايِنْ.

١٧٠. بِيَا كُو خُدِىَ ژِ ڤَنْجِيَا خَوه دَايَه وَانْ كِيْفْخَوشِنْ و مِزگِينْ دِدِنَه وَانِيْنْ كُو لِپِىْ وَانْ ڤَه تِيْنْ هِيْژْ نَگِهِيشْتِنَه وَانْ؛ نَه طِرْسْ لِسَرْ وَانْ هَيَه نَه ژِى اَوْ غَمْگِينْ دِبِنْ.

١٧١. اَوْ، بِنِعْمَتَا كُو ژِ خُدِىَ تِىَ و بِكَرَمَا وِى دِلشَادْ دِبِنْ و مِزگِينْ دِدِنْ كُو خُدِىَ بِرَاسْتِي خَلاتَا بَاوَرْمَنْدَانْ وِندَا نَاكَه.

١٧٢. اَوِيْنْ كُو پِشْتِي (لاُخُدِىَ) بِرِينْدَارْ بُونْ بَرْسِڤَا بَانگَا خُدِىَ و پِيْخَمْبَرِىَ وِى دَانْ، -ژِ وَانْ- اَوِيْنْ كُو ڤَنْجِى كِرِنْ و خَوه بِسِينُوٚرِىَ خُدِىَ پَارَاسْتِنْ خَلاتَكَه مَزِنْ هَيَه.

١٧٣. اَوِيْنْ كُو مِرُوٚڤَانْ ژِ وَانْ رَه گوٚتْ:»خَلكْ ژِ بُوٚ اِيْرِيشَا لِسَرْ وَه لِهَڤْ كُوٚمْ بُونَه، نَاخُو ژِ وَانْ بِطِرْسِنْ!»اِيجَارْ ڤِىَ گوٚتِنِىَ، بَاوَرِيَا وَانْ زِيْدَتِرْ كِرْ و گوٚتِنْ: خُدِىَ هَرْ بَسِى مَه يَه، اَوْ خَوشْ وَكِيلَه.

١٧٤. ڤِێجه اَوْ لِخوشْدَاينْ و قَنْجِيَا خُدِىَ ڤَگَرْيَانْ، تُو نَرنْدِيِىَ اَوْ نَهِنْگَافتِنْ و بُونَه پَێرَوِێنْ پِێخوشْبُونَا خُدِىَ. خُدَا، خَودِيِىَ قَنْجِيَا مَزِنَه.

١٧٥. بِرَاسْتِى اَوْ شَيطَانْ بُو، بَسْ وِى دُۆسْتێنْ خَوه دِطِرْسَانْدِنْ. نَاخُو ژِ وَانْ نَطِرْسِنْ؛ هَرْ ژِ مِنْ بِطِرْسِنْ اَگَرْ هُونْ بِرَاسْتِى بَاوَرْمَنْدِنْ.

١٧٦. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوِێنْ كُو دِ (ئَاريكَارِيَا) كُفْرِىَ دَه لَزْ و بَزْ دِكِنْ بِلا (اَوْ رَوشَا وَانْ) تَه غَمْگينْ مَكَه. بێگُومَانْ اَوِىَ قَتْ نَشِنْ تُو زَرَارِىَ بِدِنْ خُدِىَ. خُدِىَ دِخُوازَه ژِ وَانْ رَه دِ ئَاخْرَتِىَ دَه تُو پَارِىَ نَهێلَه. ژِ بُۆ وَانْ ژى (وِىَ رُۆژِىَ) هَرْ ازارَكه مَزِنْ هَيَه.

١٧٧. بێگُومَانْ اَوِێنْ كُو دِ شُونَا ايمَانِىَ دَه كَافِرى كِرِنْ، اَوْ بِتُو ئَاوايى نِكَارِنْ زيَانِىَ بِدِنْ خُدِىَ و ژِ بُۆ وَانْ هَرْعَزَابَكى دِژْوَارْ هَيَه.

١٧٨. بِلا اَوِێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، ظَنْ مَكِنْ كُو مُهلَتَا مَه دَايَه وَانْ ژِ بُۆ وَانْ چێتِرَه. بَسْ مَه فَرْسَندْ دَا وَانْ دَا كُو گُونَهێنْ خَوه زێدَه بِكِنْ و پَاشِىَ ژِ وَانْ رَهعَزَابَكى رِسُواكَرْ هَيَه.

١٧٩. (گَلى مِرُۆڤَانْ!) خُدِىَ بَاوَرْمَنْدَانْ دِ رَوشَكَه وَكى رَوشَا هُونْ تِىَ دَه (وِهَا تَڤْلِهَڤْ) قَتْ نَاهِێلَه حَيَانى كُو مِرُۆڤِىَ پَاكْ و كِرێتْ ژِ هَڤْ ڤَنَقَتينَه. خُدِىَ قَتْ وَه بِسَرْ خَيبِىَ ڤَه ژى نَاكَه، لِێبَلِىَ ژِ قَاسِدێنْ خَوه كِىَ بِڤِىَ (وِى) هِلْدِبژێرَه. نَاخُو بِخُدِىَ و پێخَمْبَرێنْ وِى بَاوَرى بِينِنْ.اَگَرْ هُونْ بَاوَرِيِىَ بِينِنْ و خَوه (ژِ گُونَهَانْ) بِپَارێزِنْ، ژِ بُۆ وَه خَلاتَكه مَزِنْ هَيَه.

١٨٠. اَوِێنْ كُو خُدِىَ -ژِ جۆمَرْدِيَا خَوه- دَايَه وَانْ كُو تِىَ دَه چِكُوسِيِىَ دِكِنْ بِلا گُومَانْ نَكِنْ كُو اَوْ ژِ وَانْ رَه خێرَه؛ بَلْكى اَوْ ژِ وَانْ رَه شَرَه. اَو ئَاكُو چِكُوسى تِىَ دَه كِرِنْ رُۆژَا قِيَامَتِىَ دِىَ لِسْتُويِىَ وَانْ بِىَ پێچَانْدِنْ. مِيرَاتَيَا ئَاسِيمَانَانْ و عَرْدِىَ ژى هَرْ ژِ بُۆ خُدِىَ يَه و خُودَا بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

١٨١. صُوِّندْ بَه، خُدِێ پَیڤَا وَانْ کَسێنْ کُو گوْتِنْ:»خُدِێ خِزَانَه و اَمْ دَوْلَمَنْدِنْ»بِهیسْتیَه. اَمِێ ڤِێ گوْتِنَا وَانْ و کُشْتِنَا پێخَمْبَرَانْ ئَا بنَحَقِی بنِڤیسِنْ و اَمِێ (ژِ وَانْ رَه) بِبێژِنْ: دَه ایْدِی عَذَابِێ بِشَواتْ بِچێژِنْ!

١٨٢. هَا اَوْ (عَزَاب)، ژِ بَرْ یَا کُو وَه لِدِنْیَایِێ کِریَه. بێگُمَانْ خُدِێ تُو جَارْ ظِلْمِێ لِبَنْدَیِێ خَوه نَاکَه.

١٨٣. اَوْ (جِهُو)یێنْ کُو گوْتِنْ:»خُدِێ (دِ تَوْرَاتِێ دَه) قَوێتِی لِمَه کِریَه کُو هَیَا قُورْبَانَکَه کُو ئَاگِرْ وِێ بِخَوه ژِ مَه رَه نَیینَه اَمْ بتُو پێخَمْبَرِی بَاوَرِی نَاینِنْ.(ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: بَرِیَا مِنْ پێخَمْبَرْ بِدَلیلْ و بِیَا کُو وَه دِگوْتْ هَاتِنَه بَالْ وَه ڤَه. ڤێجهاگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ چِمَا وَه اَوْ کُشْتِنْ؟[١]

١٨٤. (یَا مُحَمَّدْ!)اَگَرْ اَوْ بتَه بَاوَرِی نَیینِنْ، ڤَێجه بِرَاسْتِی گَلَكْ پێخَمْبَرێنْ بَرِیَا تَه ژِی بَاوَرِی بِوَانْ نَهَاتِبُو ئَانینْ، دِگَلْ کُو اَوْ بِدَلیلْ، صُحُفْ و کِتێبێنْ رُوِّنَکَرْ ژِی هَاتِبُونْ.

١٨٥. هَرْ جَانْدَارْ دِێ مِرِنِێ بِچێژَه. بێگُومَانْ رُوِّژَا قِیَامَتِێ هُونِێ جَزَایِێ خَوه بِتَمَامِی وَرْگِرِنْ. ڤێجَه کِی ژِ ایْگِرْ وَرَه دُورْکِرِنْ و بِچه بِهِشْتِێ، بێگُومَانْ اَوْ رِزْگَارْ بُویَه. ژِیَانَا ڤِێ دِنْیَایِێ ژِ پَرْتَالِێ خَاپَانْدِنِێ پِێ ڤَه نَه تِشْتَکِی دِی یَه.

١٨٦. صُوِّندْ بَه، هُونِێ دَرْحَقِێ مَالُ و کَسێنْ خَوه دَه بێنَه جَرِبَانْدِنْ و مِسُوِّگَرْ هُونِێ ژِ وَانێنْ کُو بَرِیَا وَه کِتێبْ ژِ وَانْ رَه هَاتیَه دَاینْ و ژِ وَانێنْ کُو ژِ خُدِێ رَه شِرِیکَانْ

---

١ ژِابْنُ عبَّاسْ هَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ، گوْتِیَه: جِڤَاتَكْ ژِ جِهُویَانْ هَاتْ بَالْ پَیخَمْبَرْ (س) کُودِ نَاڤْ وَانْدَه کَعْبْ کُورِێ اَشرَفْ و مَالِكْ کُورِێ سَیفْ و فَنْحَاسْ کُورِێ عَازُورَاء و دِیگرێنْ وَانْ ژِی هَبُونْ. گوْتِنْ: یَا مُحَمَّدْ! تُو دِبێژِی کُوَازْ پَیخَمْبَرِێ خُدِێ مَه و خُدِێ کِتێبَكْ ژِ مِنْ رَه شَانْدِیَه. حَالْ اَڤَه کُو خُدِێ دِ تَوْرَاتِێ دَه شِیرَتْ لِمَه کِرِیَه کُو اَمْ بَاوَرِیِێ بتُو پَیخَمْبَرِی نَیینِنْ حَتَّانِی کُو قُورْبَانَکی ژِ مَه رَه نَیینَه و ئَاگِرْ ژِی نَوَه و وِێ نَخُو. ڤێجَه هَکَه تُو ڤِێ ژِ مَه رَه بِینِی اَمِێ تَه رَاسْتْ بِدێرِنْ. ڤێجَه اَڤْ ئَایَتَا هَا دِ ڤِێ مِژَارِێ دَه دَاکَتْ:

چِیْدِکِنْ هُنِیْ (نَخوشی و) اَزِیَتَکَه پِرْ بِبِهِیزِنْ. اَگَرْ هُونْ صَبرْ بِکَنْ و ژِ(گُنَهَانْ)خُوْ بِپَارِیْزِنْ، ڤِیْجَه هَا اَوْ بِرَاسْتِی ژِ کَارِیْنْ مِکُومَه کُو دِڤِیْ مِرُوْڤْ وِیْ بِکَه.

١٨٧. وِیْ دَمَا خُدِیْ ژِ وَانِیْنْ کُو کِتِیبْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه دَاینْ پِیْمَانْ وَرْگِرْتْ کُو «هُونِیْ وِیْ (کِتِیبِیْ) ژِ خَلْکِیْ رَه اَشْکَرَا بِکَنْ و وِیْ (ژِ خَلْکِیْ) ڤَنَشیْرِن.»لِیْبَلِیْ وَانْ پِیْمَانْ ئَاڤِیْتَه پِشْتْ گُوهِیْ خُوْ و اَوْ بِبِهَایَکی هِنْدِكْ فِرُوْتِنْ. ڤِیْجَه یَا کُو کِرِنْ چِقَاسْ پِیسَه!

١٨٨. (هَی مُحَمَّدْ!) تُو گُومَانْ مَکَه اَوْ (جِهُو)یِیْنْ کُو بِکَارْ و کِرْیَارِیْنْ خَوه دِلْخُوَشْ دِبِنْ و حَزْ دِکِنْ کُو بِیَا نَکِرِنَه بِیْنَه پَسْنْدَانْ -اَرِیْ تُو گُومَانْ مَکَه- کُو اَوِیْ ژِعَذَابْ خَلاسْ بِبِنْ. ژِ بُوْ وَانْ هَرْعَزَابَکی دِژْوَارْ هَیَه.

١٨٩. خُوَدَانِی و حُکِمرَانِیَاعَرْدْ و ئَاسِیَمَانْ هَرْ ژِ خُدَا رَه یَه. خُدِیْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

١٩٠. بِیْگُومَانْ دِ ئَافِرَانْدِنَا ئَاسِیَمَانْ و زَمِینِیْ دَه، دِ کُورْتْکِرِنْ و دِرِیْژْکِرِنَا شَڤْ و رُوْژِیْ دَه ژِ بُوْ هِشْمَنْدَانْ تَڤْزْ نِیشَانْ هَنَه.

١٩١. اَوِیْنْ کُو ژِ پِیَانْ و رُونِشْتِی و لِسَرْ تَنِشْتِیْنْ خَوه دِرِیْژبُوِیی زِکرِیْ خُدِیْ دِکِنْ (خُوَدَا دِ بِیرْ تِینِنْ) و دَرْبَارِیْ ئَافِرَانْدِنَا ئَاسِیَمَانْ و زَمِینِیْ دَه دِفِکرِنْ،(اَوْ وِهَا دِبِیْژِنْ): پَرْوَرْدَگَارِیْ مه! تَه اَڤْ (کَائِنَاتَا هَا) پُوچْ (بِیْ سَبَبْ) نَافِرَانْدِیَه، تُو ژِ هَرْ کِیمَاسِیِیْ پَاكْ و پَاڤِژِی، ڤِیْجَه مَه ژِ ئَازَارَا اِیْگِرْ بِپَارِیْزَه!

١٩٢. پَرْوَرْدَگَارِیْ مَه! بِیْگُومَانْ تُو کِیْ بِخِی اِیْگِرْ ڤِیْجَه بِرَاسْتِی تَه اَوْ رِسْوَا کِرِیَه و ژِ بُوْ سِتَمْکَارَانْ ڤَتْ تُو ئَارِیکَارْ تُونِنْ.

١٩٣. پَرْوَرْدَگَارِیْ مَه! بِیْگُومَانْ مَه سَحْ کِرْ کُو گَازِیکَرَكْ هَرْ کَسِی گَازِی بَاوَرِیِیْ دِکَه؛ دِبِیْژَه: بِخُدِیْ و پِیْخَمْبَرِیْ وِی بَاوَرِیِیْ بِینِنْ، ڤِیْجَه مَه بَاوَرِی ئَانِی. پَرْوَرْدَگَارِیْ مَه! نَاخُو لِگُونَهِیْنْ مَه بِبُوْرَه، خَرَابِیِیْنْ مَه ڤَشِیْرَه و مَه دِگَلْ ڤَنْجَانْ بِمِرِینَه.

١٩٤. پَرْوَرْدَگَارِێ مه! يَا كُو تَه لِسَرْ زِمَانِێ پِێخَمْبَرێنْ خَوه بمَه رَه سُوْزْ دَايَه، بِدَه مَه و مَه رُوْژَا قِيَامَتِێ رِسْوَا مَكَه. بێگُومَانْ تُو ژِ سُوْزَا خَوه ڤَناگَرِی.

١٩٥. ڤێجَه خُودَايێ وَانْ بَرْسِڤَا (دُعَايَا) وَانْ دَا (و گوْتْ:) اَزْ كِرنَا كِرْيَارَكِی ژِ وَه -چه مێرْ بَه چه ژِن- قَتْ وِندَا نَاكِمْ،(لورَا) هُونْ ژِ هَڤِنْ. اَوْ كَسێنْ كُو هِجْرَتْ كِرنَه، ژِ وَلاتێنْ خَوه هَاتِنَه دَرَانِينْ، دِ رِيَا مِنْ دَه هَاتِنَه اِێشَانْدِنْ، شَرْ كِرنَه و هَاتِنَه كُشْتِنْ، صُوْندْ بَه؛ اَزِێ لِگُونَهێنْ وَانْ بِبُورِمْ و اَزِێ وَانْ بِخِمْ بِهِشْتێنْ وِسَا كُو دِ بِنِێ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ. اَڤْ خَلاتْ ژِ نِكْ خُدِێ يَه و مُوكَافَاتَا هَرِی خَوشْ هَرْ لِجَمْ خُدِێ يَه.

١٩٦. بِلَا گَرْ و فَرَا وَانێنْ كُو كَافِرْ بُونَه يَا دِ وَلاتَانْ دَه تَه نَخَاپِينَه.

١٩٧. اَوْ پِێخُوَشبُونَكَه هِنْدِكَه، پَاشِێ ڤَحَوِينْگَهَا وَانْ دُوْژَهَه و اَوْ چه پِيسْ هَدَانْگَهَه!

١٩٨. لِێبَلِێ اَوێنْ كُو هَاى (ژِ فَرْمَانْ و قَدَخِيێنْ) خُدَايِێ خَوه هَنَه، ژِ وَانْ رَه بِهِشْتێنْ وِسَا هَنَه كُو دِ بِنِێ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ، اَوْ حَتَا بِحَتَايِێ دِێ لِێ بِمِينِنْ، اَڤْ مێڤَانْدَارِيَكه ژِ جَمْ خُدِێ يَه و ژِ بُوْ قَنْجِيكَارَانْ يَا لِجَمْ خُدِێ مُوحَقَّق چێترَه.[1]

١٩٩. بێگُومَانْ، ژِ يێنْ خُدَانْ كِتێبْ هِنْ كَسْ هَنَه كُو بِخُدِێ و بِيَا كُو ژِ وَه رَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ و بِيَا كُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ بَاوَرِی تِينِنْ، ژِ خُدِێ دِطِرْسِنْ و ئَايَاتێنْ خُدِێ بِپَرَيَكِی هِنْدِكْ نَافِرُوْشِنْ. ژِ بُوْ وَانْ، لِجَمْ پَرُوَرْدَگَارِێ وَانْ خَلَاتَكْ هَيَه. بێگُومَانْ بَرْپِرْسْگِرتِنَا خُدِێ پِرْ بِلَزَه.

٢٠٠. گَلِی يێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه!صَبْرِێ بِكێشِنْ، تَوْسِيَا صَبْرِێ بِكِنْ و نُوْبَتِێ لِسِينُوْرێنْ خَوه بِگِرِنْ وهَاى ژِ مَافِێ خُدِێ هَبِنْ دَا كُو هُونْ بِسَرْكَڤِنْ.

---

[1] دِ دَاوِيَا ئَايَتِێ دَه «..ژ بُو (اَبْرَارَارَانْ) قَنْجِيكَارَانْ يَا لِجَمْ خُدِێ مُحَقَّقْ چێترَه.» اَڤْ تِشْتَا كُو ژِ قَنْجَانْ رَه چێترَه، دِ ڤِێ ئَايَتِێ دَه بَيَانْ نَبُويَه. لِێبَلِێ دِ جِهَكِی دِی دَه اَڤَا كُو لِجَمْ خُدِێ ژِ قَنْجَانْ رَه چێترَه نَعِيمْ (قَنْجِيێنْ) خُدِێ نَه. ژِ سُورَەيِێ اِنْسَانْ ئَايَتَا ٥ اَنْ «بِرَاسْتِی مِرُوڤِێ قَنْج، يێنْ بَاوَرْمَنْدْ دِێ ژِ كَاسَكَه كُو مِيَا وِێ كَافُورْ تَڤْلِی وِێ بُويَه ڤَخُونْ» ڤِێ وَاتِيێ تَكَزْ دِكَه.

٤. سُورَه يىَ نِسَاء

سُورَيىَ نِسَاء، ١٧٦ (صَدْ و هَفْتِىَ و شَشْ) ئَايَتَه. پِشْتِى هِجْرَتىَ لِمَدِينىَ نَازِلْ بُويَه. سُرَه، بِگِرِنْگِى لِسَرْ ئَالِيىَ حِقُوقِى سَكِنيَه. نَخَاسِمْ لِسَرْ مَافِىَ ژِنِىَ، حِقُوقِىَ سێويَانْ (نَخَاسِمْ كُو كَچْ بَه)، حِقُوقِىَ ژِنِىَ يىَ مِيرَاتِىَ، قَرَنْجُ و زَوَاجِىَ رَاوَسْتِيَايَه؛ بِيرَانِى بَحْسَا مَالْبَاتِىَ، مِيرَاتِىَ، مَالْ، دَوْلَتْ و جِڤَاتِىَ، دَادْپِرْوَرى و بَاوَرِيىَ كِرِيَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. گَلِى مِرُڤَانْ! خَوه ژِ (بِىَ اَمْرِيَا) خُودَايِىَ خَوه بِپَارێزِنْ، اَوْ خُودَايِىَ كُو هُونْ ژِ يَكْ نَفْسِىَ ئَافرَانْدِنَه و ژِ وِىَ ژِى هَڤْژِينَا وِىَ ئَافرَانْدِيَه و ژِ هَرْدُويَانْ ژِى گَلَكْ مێرْ و ژِنْ زێدَه كِرِنَه. هَاى ژِ (اَمْرُ و نَهْيێنْ) خُدِىَ هَبِنْ، اَوِىَ كُو هُونْ بِخَاتِرِىَ وِى ژِ هَڤْ دِخَوازِنْ و هَاى ژِ پێكْئَانِينَا مَافِىَ لِێزمَانْ (خودِيَانْ) ژِى هَبِنْ. بێگُومَانْ خُدِىَ تَڤَرْ لِسَرْ وَه زێرَڤَانَه.

٢. مَالِىَ سێوِيَانْ (پِشْتِى كُو بَالِغْ بُونْ) بِدِنْ وَانْ و مَالِىَ (خَوه يِىَ) نَپَاكْ بِبێنْ (وَانْ اِىَ) پَاكْ نَگُوهَرِينِنْ، مَالێنْ خَوه تَڤِى مَالێنْ وَانْ نَكِنْ و نَخُونْ؛ بێگُومَانْ اَڤْ گُونَهَكِى مَزِنَه.

٣. اَگَرْ دَرْبَارِىَ سێوِيَانْ دَه هُونْ ژِ بێعَدَالَتِيىَ بِطِرْسِنْ، ڤێجَه ژِ ژِنێنْ كُو لِخَوشَا وَه دِچِنْ، دِدُو، سِسِىَ و چَارَانْ لِخُو مَهرْ بِكِنْ.اَگَرْ هُونْ ژِ بێعَدَالَتِيىَ بِطِرْسِنْ، ڤێجَه يَكِىَ (لِخُو مَهرْ بِكِنْ) يَانْ ژِى بِقَرْوَاشێنْ كُو دِ بِنْ دَسْتِىَ وَه دَه نَه اِكتِفَا بِكِنْ. اَڤْ، دَا كُو هُونْ پێرْگِى تَنْگَاسِيىَ نَبِنْ يَا هَرى مُنَاسِبَه.

٤. (گَلِى مێرَانْ!) مَهْرَا ژِنَانْ بِجوَانْمێرى بِدِنْ وَانْ.اَگَرْ اَوْ بِـ(رِزَايَا) دِلِىَ خَوه هِنَكِى ژِ وِىَ مَهْرَا خَوه بِدِنْ وَه، وِىَ چَاخِىَ بِنُوشِيجَانِى بِخُونْ.

٥. (گَلِى وَلِيَانْ!) مَالِىَ كَسێنْ كێمهِشْ، اِێنْ كُو خُدِىَ هُونْ ژِ وَانْ رَه كِرِنَه بَرْپِرْسِيَارْ،

نَدِنَه وَانْ؛ بِوِى مَالِى وَانْ خُوَدِى بِكِنْ و بِجِلْ و بَرْگْ بِكِنْ و ژِ وَانْ رَه گَوْتِنَا خَوشْ بِبێژِنْ.

٦. سِێوِيَانْ، حَتَا چَاخَا زَوَاجِێ بِجَرِبِينِنْ؛اَگَرْ هُونْ هِشْمَنْدِيَا (رَشِيدْبُونَا) وَانْ بِبِينِنْ، ڤێجَه مَالێنْ وَانْ بِسْپێرِنَه وَانْ.(گَلِى وَلِيَانْ!) بِدَسْتْبَلاڤِى و ژِ طِرْسَا كُو سێوِى زُو مَزِنْ بِبِنْ و اَوێنْ مَالێنْ خَوه ژِ وَه بِسْتِينِنْ، مَالێنْ وَانْ نَخُونْ! بِلَا، كِى كُو زَنْگِينْ بَه خَوه ژِ مَالێنْ وَانْ دُورْ بِگِرَه، يِێ كُو خِزَانْ بَه ژِى بِلا بِقَاسِى پێدِڤِيَا خَوه ژِێ بِخَوه. دَمَا وَه مَالێنْ وَانْ دَانْ وَانْ، لِسَرِێ دُو شَاهِدَانْ رَاكِنْ. خُدِێ ژِ ئَالِيِێ حَسَابْپِرسِينِێ ڤَه بَسِى وَه يَه.

٧. ژِ مِيرَاتَيَا كُو دِێ و بَاڤْ و لێزِمَانْ لِپِێ خَوه هِشْتِنَه، ژِ مێرَانْ رَه پَارَكْ هَيَه و ژِ بُوْ ژِنَانْ ژِى، ژِ مِيرَاتَيَا كُو دِێ و بَاڤْ و لێزِمَانْ لِپِى خَوه هِشْتِنَه پَارَكْ هَيَه. ژِ مَالِێ مِيرَاتِێ چِه هِنْدِكْ بَه چِه پِرْ پَارَكَه مِسُوْگَرْكِرى هَيَه.[1]

٨. دَمَا نێزْ و لێزِمْ، يێنْ سێوِى و بَلَنْگَازْ (اَوێنْ كُو نَه وارِسْنْ) لِسَرْ پَارْڤَكِرِنَا مِيرَاتَيِێ حَازِرْ بِبِنْ، ڤێجَه ژِ ڤِى مَالِى هِنَكِى ژِێ بِدِنَه وَانْ و ژِ وَانْ رَه پێڤَكَه خَوشْ بِبێژِنْ.[2]

٩. اَوِێ كُو لِدُوڤْ خَوه زَارُوْكَنَه ژَارْ و بێچَارَه بِهێلِنْ و لِسَرْ وَانْ بِتِرْس بِنْ، بِلا دَرْبَارِێ سِێوِيَانْ دَه ژِى بِطِرْسِنْ و بِلَا خَوه ژِ خُدِێ بِپَارِێزِنْ و رَاسْتْ و دُورِسْتْ بِئَاخِڤِنْ.

١٠. بێگُومَانْ اَوێنْ كُو بِنَحَقِى مَالێنْ سێوِيَانْ دِخُونْ، بَسْ اَوْ زِكِێ خَوه ژِ اێگِرْ تِژِه دِكِنْ و پَاشِێ اَوِێ بِكَڤِنْ ئَاگِرِێ سِنْجِرى.

١ د ڤِێ ئَايَتِێ دَه پَارَا كُو مێرْ و ژِنْ ژِ مِيرَاتَيَا كُو دِێ و بَاڤْ و لێزِمْ لِپِى خُوَه دِهێلِنْ كَا چِيَه زَلالْ نَكِرِيَه. دِ ڤِێ دَرْبَارِێ دَه دِ ڤِى سُورَەيِى دَه ئَايَتَا ١١ ێ و ئَايَتَا ١٧٦ێ ڤِێ مِژَارِێ بَاشْ زَلالْ دِكَه. اَگَرْ اَمْ بِوَاتِيَكَه دِنْ بِبێژِنْ: ئَايَتَا ١١ێ و ئَايَتَا ١٧٦ێ تَفْسِيرَا ئَايَتَا ١٧يَه.

٢ اِسلامِيَتِێ، ژِ بُوْ پَالْپِشْتِى و دَادَا جِڤَاكِى پێكْ بِينَه و بِرَاتِيَا اِنْسَانِى و هَڤْدُوْستِيِێ مِسُوْگَرْ بِكَه، پَارَكْ دَايَه خِزمْ، سێوِى و بَلَنْگَازێنْ دُورْ دَا كُو چَاڤْنَبَارِيِێ ژِ خِزمێنْ خَوه نَكِنْ وژِ بُوْ كُو هَسْتْ و هِسێنْ بِكِينْ بِكُوژِه و دِلِێ وَانْ ژِى رَازِى بِكَه.

١١. خُدىَ، دَرْ بَارِىَ زَارُوْكِيْنْ وَه دَه لِوَه فَرْمَانْ دِكَه كُو ژِ مِيرَاتِىَ، ژِ كُورَانْ رَه بِقَاسِى پَارَا دُو كَچَانْ هَيَه.اَگَرْ مِيرَاتْخُرْ تَڤْ كَچْ بِنْ،(دُو كَچْ يَانْ) دِ سَرْ دُيَانْ رَه بِنْ، ڤِيْجَه ژِ سِسِيْيَانْ دِدُو يىَ مِيرَاتِىَ ژِ وَانْ رَه يَه.اَگَرْ كَچَكْ بَه نِيڤِىَ مِيرَاتِىَ ژِىَ رَه يَه. ژِ دِىَ و بَاڤِىَ مِرِى رَه ژِى،اَگَرْ زَارُوْكِيْنْ وِى هَبِنْ ژِ بُوْ هَرْ يَكِى ژِ دِىَ و بَاڤِىَ وِى رَه شَشْيَكْ هَيَه. اِيْدِى اَگَرْ زَارُوْكِيْنْ وِى نَبِنْ و دِىَ و بَاڤِىَ وِى بِبِنَه مِيرَاتْخُرِىَ وِى ڤِيْجَه ژِ بُوْ دَايِيكَا وِى سِيْيَكْ هَيَه و اَگَرْ خُوشْكْ و بِرَايِيْنْ وِى هَبِنْ اِيجَارْ ژِ بُوْ دَايِيكَا وِى شَشْيَكْ هَيَه.(اَڤْ پَارْڤَكِرِنْ تَڤْ) پِشْتِى پِيْكْئَانِينَا وَصِيَتَا كَسِىَ مِرِى و پِشْتِى دَانَا دَيْنِيْنْ وِى يَه. دِىَ و بَاڤِيْنْ وَه و زَارُوْيِيْنْ وَه، هُونْ نِزَانِنْ كِيژَانْ ژِ وَه رَه بِفَيْدَتِرِنْ.(اَڤْ پَارْڤَكِرِنْ) ژِ ئَالِيِىَ خُدِىَ ڤَه وِهَا هَاتِيَه فَرْزْكِرِنْ. بِيْگُومَانْ خُدِىَ زَانَايِىَ بِمَخْلُوقِىَ خوه يَه و كَارْبِنَجِهِىَ دِ كَارِىَ خوه دَه يَه.[١]

١٢. (گَلِى مِيْرَانْ!) پِشْتِى پِيْكْئَانِينَا وَصِيَتَا وَانْ و دَانِا دَيْنِيْنْ وَانْ، ژِ مِيرَاتَيَا كُو ژِ ژِنِيْنْ وَه مَايَه،اَگَرْ زَارُوْكِيْنْ وَانْ تُونَه بِنْ نِيڤِى يَا وَه يَه.اَگَرْ زَارُوْكِيْنْ وَانْ هَبِنْ ڤِيْجَه چَارْيَكَا مِيرَاتَيَا كُو لِپِىْ خوه هِشْتِنَه ژِ وَه رَه يَه. ژِ بُوْ ژِنِيْنْ وَه ژِى،اَگَرْ كُو زَارُوْكِيْنْ وَه نَبِنْ چَارْيَكَا مِيرَاتَيَا كُو وَه لِپِىْ خوه هِشْتِيَه هَيَه. ڤِيْجَهاَگَرْ زَارُوْيِيْنْ وَه هَبِنْ نَاخُو ژِ بُوْ وَانْ هَشْتْيَكَا مِيرَاتَيَا كُو وَه لِپِىْ خوه هِشْتِيَه هَيَه، اَڤْ ژِى پِشْتِى پِيْكْئَانِينَا قَوِيْتِيَا وَه و پِشْتِى دَانِا دَيْنِىَ وَه يَه.اَگَرْ مِيْرَكْ بِكَلالَتِى (بِيْدُنْدَانْ) مِيرَاتِيِىَ لِپِىْ خوه بِهِيْلَه يَانْ ژِنَكْ بِڤِى ئَاوَايِى مِيرَاتِيِىَ لِپِىْ خوه بِهِيْلَه و ژِ بُوْ هَرْ يَكِى ژِ وَانْ بِرَايَكْ يَانْ ژِى خُوشْكَكْ (ژِ دِىَ) هَبَه، ژِ بُوْ هَرْ يَكِى ژِ وَانْ شَشْيَكْ هَيَه. اِيْدِى اَگَرْ خُوشْكْ و بِرَا ژِ يَكِى پِرتِرْ

---

١ اِسلامِىَ، دِحقُوقِىَ پَارْڤَكِرنَا مِيرَاسِىَ دَه لِگوُرِى بِنْبَارِى و پِيْشْنِيَارَانْ پِشْكَا مِيْرْ و ژِنِىَ دَايَه وَانْ و دِنَقَبَا وَانْدَه اَهَنْگَسَازِى پِيْكْ ئَانِى؛ پِرْ دَايَه يىَ كُو پِيْوِيسْتَه زَحْفْ خَرْجْ بِكَه و هِنْدِكْ دَايَه يىَ كُو دِىَ كِيْمْ خَرْجْ بِكَه. لِگوْرِى حُقُوقِىَ اِسْلامِىَ يَا مَالبَاتِى، كَسِىَ كُو دَمَا بِخُوهازَه بِزَوجَه دِڤِىَ مَسْرَفَا دَاوَتِىَ مِيْرْ بِدَه و مَهْرَا ژِنِىَ ژِى اَوْ بِدَه. پِشْتِى ژِنْئَانِينِىَ ژِى، مِيْرْ دِيسَا دِڤِىَ اَوْ لِخزْمِيْنْ خوه يِيْنْ مُحْتَاجْ و ژِنْ و زَارُوْكِيْنْ خوه بِنِيْرَه؛ خَوارِنَا وَانْ، جِلِيْنْ وَانْ، خَانِيِىَ وَانْ و دَرْمَانِيْنْ وَانْ تَمِينْ بِكَه. ژِ بَرْ ڤَانْ سَدَمَانْ اِسْلامِىَ بِقَاسِى پَارَا دُو ژِنَانْ پَاىْ دَايَه مِيْرَانْ.

بِنْ قِيْجَه اَوْ دِ سِيْيَكِىٚ دَه پِشكْدَارِنْ قِيْجَه پِشْتِى پِيْكْئَانِينَا وَصِيَتَا وَانْ و پِشْتِى دَانَا دَيْنَكِى كُو بِىٚ زَرَارْ بَه. اَڤْ فَرْمَانَا خُدِىٚ يَه لِسَرْ وَه. خُدِىٚ زَانَا يَه، بَرْبِهيْرَه.

١٣. اَوْ سِينُوْرِيْنْ خُدِىٚ نَه، كِى كُو بِيَا خُدِىٚ و پِيْخَمْبَرِىٚ وِى بِكَه دِىٚ وِى بِخَه بِهِشْتِيْنْ كُو چَمْ دِ بِنْ وَانْ رَه دِهَرِكِنْ كُو حَتَا بِحَتَايِىٚ اَوِىٚ تِىٚ دَه بِنْ. هَا اَڤْ سَرْفِرَازِيَا مَزِنَه.

١٤. كِى ژِى كُو بِىٚ اَمْرِيَا خُدِىٚ و پِيْخَمْبَرِىٚ وِى بِكَه و ژِ سِينُوْرِيْنْ وِى دَربَاسْ بِبَه، دِىٚ وِى تِيْخَه اِگْرَكِى كُو تِىٚ دَه سَرَاقَتِى بِمِينَه و مُحَقَّقْ ژِىٚ رَه عَزَابَكِى رِسْوَاكَرْ هَيَه.

١٥. ژِ ژِنِيْنْ وَه يِيْنْ كُو زِنَايِىٚ دِكِنْ، چَارْ شَاهِدَانْ ژِ خَو (ژِ مِيْرِيْنْ مِسلِمَانْ) لِسَرْ وَانْ رَاكِنْ، قِيْجَهاَگَرْ وَانْ لِسَرْ وَانْ شَاهْدَيِى دَا؛ حَتَا كُو مِرِنَا وَانْ بِىٚ يَانْ ژِى حَتَا خُدِىٚ ژِ وَانْ رَه رِيَكَه چَارَسَرِيِىٚ ڤَكَه، وَانْ دِ مَالِيْنْ وَانْ دَه گِرْتِى بِهِيْلِنْ.

١٦. ژِ نَاڤْ وَه اَوْ ژِنْ و مِيْرِيْنْ كُو زِنَايِىٚ دِكِنْ،(بِگوْتِنَانْ) اَزِيَتِىٚ بِدِنْ وَانْ؛اَگَرْ پوْشْمَانْ بِبِنْ و خَوه رَاسْتْ بِكِنْ، اِيْدِى دَسْتْ ژِ اَزِيَتَا وَانْ بَرْدِنْ. بِيْگُومَانْ خُدِىٚ تُوْبَپِژْرِيْنَه، دِلُوْقِينَه.[1]

١٧. بِيْگُومَانْ اَوْ تُوْبِيَا كُو تِىٚ وَرْگِرتِنْ و پَژِرَانْدِنْ، بَسْ تُوْبِيَا وَانِيْنْ كُو ژِ نَزَانِينْ ڤَه گُونَهَانْ دِكِنْ و پِشْتَرَه ژِى دِ دَمَكَه نِيْزِيكْ دَه (پوْشْمَانْ دِبِنْ و) تُوْبَه دِكِنْ؛ خُدِىٚ، هَا تُوْبِيَا وَانْ قَبُولْ دِكَه. خُدِىٚ زَانَا يَه، كَارْبِنَجِهَه.

١٨. پَژِرَانْدِنَا تُوْبِىٚ نَه ژِ بُوْ وَانِيْنْ كُو خَرَابِى و گُونَهَانْ دِكِنْ (و لِسَرِىٚ بَرْدَوامِنْ) حَيَانِى

[1] اَڤْ هَرْدُو ئَايَتِيْنْ پِيرُوْزْ دِ بَارَا زِنَايِىٚ دَه نَه. ئَايَتَا يَكَمْ جِزَايِىٚ زِنَايَا يِيْنْ زَوجِى و ئَايَتَا دُوِيَمْ ژِى جِزَايِىٚ زِنَايَا نَزَوجِيَانْ كُو بَرِيَا اِسلَامِىٚ دِهَاتْ تَتبِيقْكِرِنْ، اَشكَرَه دِكَه.
پِشْتْ رَه بِنَازِلْبُونَا ئَايَتَا سُورَيِىٚ «النُورْ»يَا دُيَمْ و بِسُنَّتَا پَيخَمْبَرْ (س) ئَا پِرَاتِكِى اَڤْ ئَايَتْ نَسخْ بُونَه. قِيْجَه جِزَايِىٚ زِنَايَا ئَازِبَانْ سَدْ چُوْڤَه و جِزَايِىٚ زِنَايَا زَوجِيَانْ ژِى رَجْمَه. لِگوْرِى هِنْ تَفسِيرْزَانَانْ ژِى اَڤْ ئَايَتْ نَسخْ نَبُونَه. ئَايَتَا يَكَمْ خَاسِىٚ خِرَابِيَا ژِنَانْ ئَابِژِنَانْ رَه يَه. ئَايَتَا دُيَمْ خَاسِىٚ خِرَابِيَا مِيْرَانْ ئَا بِمِيْرَانْ رَه يَه. جِزَايِىٚ ڤَانْ هَرْدُو خِرَابِيَانْ عَينِى ڤَنَا دِدُو ئَايَتَانْ دَه هَاتِيَه دِيَارْكِرِنْ، بَردَوامَه. هَچِى كُو زِنَايَا مِيْرْ و ژِنَانْ بِهَڤْ رَه؛ جِزَايِىٚ وِيْدِ سُورَيِىٚ النُورْ دَه هَاتِيَه اَشكَرَه كِرِنْ.

يَكْ ژِ وَانْ دِكَڤَه بَرْ مِرِنێ، اِيْدِی (ژِ نُو ڤَه) دِبێژَه:»مِنْ ڤێگَا تُوْبَه كِرْ»و نَه ژِ بُوْ وَانێنْ كُو لِسَرْ كُفْرێ ژِی دِمرِنْ. اَڤێنْ وِسَا، مَه ژِ بُوْ وَانْ عَزَابَكِی جَانسُوْژْ ئَامَادَه كِرِيَه.

١٩. گَلی يێنْ كُو بَاوَرِی ئَانينَه! ژِ وَه رَه نَه حَلالَه كُو هُونْ بِكُوْتَكِی بِبِنْ مِيرَاتْخُوَرێ ژِنَانْ و ژِ بُوْ وَه نَه حَلالَه كُو هُونْ وَانْ تَنْگَزَارْ بِكِنْ دَا كُو مَهْرَا وَه دَايَه وَانْ هُونْ ژِ وَانْ بِسْتِينِنْ. لِێ كُو تُوْلازِيَكَه اَشْكَرَا بِكِنْ اَوْ تِشْتَكِی دِنَه. بِوَانْ رَه خَوشْ بِبُوهێرِنْ. ڤێجهاَگَرْ هُونْ ژِ وَانْ بێزَارْ بِنْ؛(صَبْرێ بِكێشِنْ و وِێ بَرْنَدِنْ)، اِيْدِی دِبَه كُو هُونْ تِشْتَكِی نَڤێنْ، خُدێ ژِی خێرَكَه پِرْ تێخِيێ.[١]

٢٠. اَگَرْ وَه دِلْ هَبَه كُو ژِنَكێ بَرْدِنْ و دِ شُونَا وِێ دَه ژِنَكَه دِنْ بِينِنْ و وَه مَالَكِی پِرْ (بِنَاڤێ مَهْرێ) دَابِيێ، ڤێجَه ژِ وِی مَالِی تِشْتَكِی نَسْتِينِنْ. هُونێ چَاوَا وِی مَالِی بِبێبَخْتِی و گُنَهْكَارِيَكَه اَشْكَرَا ژِێ بِسْتِينِنْ؟!

٢١. مَا چَاوَا هُونێ (مَهْرێ) ژِ وَانْ بِسْتِينِنْ، دِگَلْ كُو هُونْ تێكِلِی هَڤْ بُونَه و وَانْ ژِ وَه پَيْمَانَكَه قَوِينْ ژِی وَرْگِرْتِيَه.

٢٢. هُونْ وَانْ ژِنێنْ كُو بَاڤێنْ وَه اَوْ مَهرْ كِرِبِنْ مَهرْ نَكِنْ (بِوَانْ رَه نَزَوِجِنْ)، ژِ بِلِی يَا كُو

---

١ گَاڤَا مێرْ بزَوجَه لازِمَه نِكَاحَا خوه لِسَرْ هِنَكْ مَالْ بِبرَه، نَاڤێ وِی مَالێ كُو لِبَرْ نِكَاحێ بِنَاڤكِرنَه مَهرْ تِێ گُوْتِنْ. مِقدَارێ مَهْرێ لِگُوْرِی عُرْفُ وعَادَتِێ تِێ تَعْيِنْكِرِنْ. مَهرْ، حَقێ ژِنێ يَه. مَالێ وِێ يێ تَايْبَتِی يَه. هَكَه مَهرَا ژِنێ پێشِينْ نَهاتبَه دَاينْ، گَاڤَا مێرێ وِێ مِرْ دَرْحَالْ دِڤێ بِێ دَاينْ. هِيچْ نَه حَلالَه و مَافێ مێرَانْ تُونَه كُو بِحِيلَه و سَخْتَكَارِی تَڤَكێ مَهْرێ يَانْ هِنَكِی ژِێ ژِ ژِنێ بِسْتِينِنْ. دِ ئَايَتِێ دَه قِنْطَارْ دَرْبَاسْ بُويَه كُو مَبَسْتْ ژِێ مَالَكِی پِرَه. دِ دَمَا خَلِيفَتِيَا اِمَامْ عُمَرْ دَه مَهرَا ژِنێ پِرْ زێدَه بُويَه. ڤێجَه عُمَرْ لِسَرْ مِنْبَرێ وهَا گُوْتْ: گَلی مِرُوْڤَانْ! مَهْرَا ژِنَانْ پِرْ زێدَه نَكِنْ. هَكَه مَهْرَا پِرْ لِدِنْيَايێ پِرْجَامێرِی بُويَا يَانْ ژِی لِجَمْ خُدێ تَقْوَا بُويَا ژِوَه بێهترْ دِڤيَابُو پێخَمْبَرێ خُدێ اَوْ زێدَه بِكرَا و بِدَايَا. لێبَلێ اَمْ دِزَانِنْ كُو وِی زێدَيِی دِوَانْزْدَه اُوقِيَه مَهْرَا يَكێ ژِ خَانِمێنْ خوه و كَچێنْ خوه نَبرِرِيَه. لِسَرْ ڤێ يَكێ ژِ نَاڤْ جَماعَتێ ژِنَكْ رَابُو سَرْ خوه و گُوْتْ: هَی عُمَرْ! خُدَا دِدَه مَه لِێ تُو ژِ مَه رَه حَرَامْ دِكِی. اَوْ دِبێژَه:»هَكَه وَه قَنْطَارَكْ مَالْ دَابَه يَكێ ژِ وَانْ.. .»ڤێجَه اَمْ دِێ لِپَیْ گُوْتِنَا تَه هَرِنْ يَانْ ژِی لِپَیْ گُوْتِنَا خُدێ هَرِنْ؟ عُمَرْ گُوْتْ: ژِنكێ رَاسْتْ گُوْتْ و عُمَرِی شَاشْ كِرْ! هَرْ كَسْ ژِ عُمَرْ زَانَاتِرَه. هُونْ بِكێفَا خوه نَه. هُونْ مَهْرَا ژِنَانْ چِقَاسِی بِخوازِنْ وِسَا بِدِنْ وَانْ و بِزَوِجِنْ.

بَرِێ هَاتِبَه كِرِنْ (اَوْ تِێ عَفُوكِرِنْ). بێگُومَانْ اَڤْ كَارَكِی زێدَه كِرێتْ، هِێرْسْلِێبُویی و چِه پیسَه رِێ یَه.

٢٣. دَایِكێنْ وَه، كَچێنْ وَه و خُوشْكێنْ وَه، مَتێنْ وَه و خَالتِیكێنْ وَه، كَچێنْ بِرَا و كَچێنْ خُوشْكێنْ وَه، دَایِكێنْ وَه یێنْ شِیرْ و خُوشْكِێنْ وَه یێنْ ژِ شِیرْ، دَایِكێنْ ژِنێنْ وَه و كَچْحَلِیێنْ وَه یێنْ دِ مَالێنْ وَه دَه كُو هُونْ چُونَه نِڤِینێنْ دَایِكێنْ وَانْ -اِیْدِی اَگَرْ هُونْ نَچُوبِنْ نِڤِینێنْ دَایِكێنْ وَانْ تُو گُونَه لِسَرْ وَه نِینَه كُو هُونْ وَانْ لِخُو مَهرْ بِكِنْ- و ژِنێنْ كُورێنْ وَه یێنْ ژِ پِشْتَا وَه و كُو هُونْ ژِ خَوه رَه بِژِنَانِی دُو خُوشْكَانْ بِینِنْ جَمْ هَڤْ، لِوَه هَاتِنَه قَدَخَكِرِنْ. لِێ تِشْتِێ كُو بَرِیَا ڤِێ فَرْمَانِێ بُورِی اَوْ لِوَه نَاییْ گِرتِنْ. بێگُومَانْ خُدِێ تَقَزْ بَخْشِینَرِێ گُونَهَانَه، دِلُوڤَانَه.

٢٤. (نِیكَاحَا) ژِنێنْ بِمێرْ ژِی (لِوَه هَاتِیَه حَرَامْكِرِنْ)، ژِ بِلِی وَانْ جَارِیَیێنْ كُو بِجِهَادِێ وَه بِدَسْتْخِسْتِنْ (اَوِێ كُو مێرێنْ وَانْ كَافِرِنْ، پِشْتِی كُو عِدَّیێ وَانْ خِلَاسْ بُو حَلَالْ دِبِنْ). اَڤْ فَرْمَانَا خُدِێ یه لِسَرْ وَه هَاتِیه نِڤِیسِینْ. ژِ بِلِی ڤَانَا، ئێنْ دِنْ بِشَرْطِێ كُو هُونْ بِنَامُوسْ بِنْ و نَه زِنَاكَرْ بِنْ، ژِ وَه رَه هَاتِنَه حَلَالْكِرِنْ كُو هُونْ بِمَالِێ خَوه وَانْ بِخَوازِنْ. ڤێجَه، هَچِی یَا كُو هُونْ بِچُونَا نِڤِینَا وَانْ پێخَوشْ بُونَه، مَهْرَا وَانْ ئَا كُو لِسَرْ وَه فَرْزَه بِدِنَه وَانْ. پِشْتِی مَهْرَا كُو هَاتِیَه كِفشْكِرِنْ،اَگَرْ هُونْ (دِ نَاڤْ خَوه دَه) لِهَڤْ بێنْ و هِنَكِی ژِێ كێمْ بِكِنْ (دِ ڤِێ دَه) لِسَرْ وَه تُو گُنَهْ تُونَه. بێگُمَانْ خُدِێ عَلِیمَه، حَكِیمَه.

٢٥. ژِ وَه، اَوْ كَسِێ كُو ژِ دَسْتْتَنْگِی نِكَارَه ژِنَكَه بِنَامُوسْ ئَا بَاوَرْمَنْدْ مَهرْ بِكَه، بِلا قَرْوَاشَكِێ ژِ وَانْ كَچێنْ وَه یێنْ بَاوَرْمَنْدْ كُو دِ بِنْ دَسْتِێ وَه دَه نَه ژِ خَوه رَه بِینَه. خُدِێ بێهترْ بِبَاوَرِیَا وَه دِزَانَه. هُونْ تَڤْ (دِ دِینْ دَه) وَكْهَڤِنْ. نَاخُو قَرْوَاشَانْ بِدَسْتُورَا خُودِیێنْ وَانْ مَهرْ بِكِنْ، بِرِنْدِی مَهْرَا وَانْ بِدِنْ وَانْ، (بِشَرْطِێ) كُو بِنَامُوسْ بِنْ، نَه زِنَاكَرْ بِنْ و نَه ژِی دُوْسْتِكْ ژِ خَوه رَه گِرتِبِنْ. اِیْدِی پِشْتِی زَواجِێ اَگَرْ زِنَایێ بِكِنْ نِیڤِێ جَزَایێ ژِنَا

ئَازَادْ لِوَانْ تِىٚ خِسْتِنْ. اَڤْ (دَسْتُورْ)، ژِ بُوٚ وِى كَسِيَه كُو ژِ كِرِنَا زِنَايِىٚ دِطِرْسَه.اَگَرْ هُونْ خوه رَاگِرِنْ (و جَارِيَانْ مَهِرْ نَكِنْ) ژِ وَه رَه چِيٚترَه. خُدِىٚ گُنَهْ ژِيٚبرَه، دِلْوٚڤَانَه.[١]

٢٦. خُدِىٚ دِخوازَه (حَلالْ و حَرَامَانْ) ژِ وَه رَه اَشْكَرَا بِكَه، رِيَا وَانْ (پِيٚغَمْبَرْ و قَنْجْ) ئِيٚنْ بَرِيَا وَه نِيشَانِى وَه بِدَه و تُوٚبَيَا وَه قَبُولْ بِكَه. خُدِىٚ عَلِيمَه،حَكِيمَه.

٢٧. خُدِىٚ دِخوازَه تُوٚبَيَا وَه بِپَژِرِينَه و اَويٚنْ كُو دِدِنْ پَىْ هَوَسيٚنْ خَوه ژِى دِخوازِنْ هُونْ ژِ حَقِيىٚ بِبَالْ پُوچِيَكَه مَزِنْڤَه ڤَگَرِنْ.

٢٨. خُدِىٚ دِخوازَه (بَارِيٚنْ) وَه سِڤِكْ بِكَه؛ لَوْرَا اِنْسَانْ قَلْسْ هَاتِيَه ئَافِرَانْدِنْ.

٢٩. گَلى يِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! ژِ بَازِرْگَانِيَكَه كُو وَه بِدِلِىٚ هَڤْ كِرِبَه پِىٚ ڤَه، دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه، مَالِيٚنْ هَڤْ بِنَحَقِى (بِرِيٚكِيٚنْ حَرَامْ) نَخُونْ و (بِكرِنَا گُونَهَانْ) خَوه نَكُوژِنْ. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ تَڤَزْ ژِ بُوٚ وَه پِرْ بِرَحْمَه.

٣٠. كِى بِئِيٚرِيشْكَارِى و بِنَحَقِى ڤِىٚ بِكَه، ڤِيٚجَه اَمِىٚ وِى بِخِنْ نَاڤْ اِيٚگِرْ. اَڤْ لِجَمْ خُدِىٚ هِيٚسَانَه.

٣١. اَگَرْ هُونْ خَوه ژِ گُونَهِيٚنْ مَزِنْ ئِيٚنْ كُو لِوَه هَاتِنَه قَدَخَكِرِنْ بِپَارِيٚزِنْ، اَمِىٚ لِگُونَهِيٚنْ وَه بِبُوٚرِنْ و اَمِىٚ وَه بِخِنْ جِهَكِى (بِهِشْتَكَه) بِرُومَتْ.[٢]

---

١ زِنَا، هَمِنْ حَرَامَه. نَه رَوَا يَه كُو مِرُوٚڤَكْ مِڤْدَارَكْ دِرَاڤْ بِدَه ژِنَكِىٚ دَا كُو حَتَا دَمَكَه مُعَيَنْ پِىٚ رَه بِمِينَه.اَگَرْ زَلامَكْ بِيَارِيتِى يَانْ ژِى بِپَرَانْ بِژِنَكِىٚ رَه بِژِى اَوْ ژِى زِنَا يَه. مِسلْمَانَكْ اَگَرْ پِيٚدڤِيَا وِى بِزَوَاجِىٚ هَبَه، ڤِيٚجَه دَرفَتِيٚنْ وِى ژِى هَبِنْ دِڤِىٚ ژِنَكَه بَاوَرْمَنْدْ و ئَازَادْ مَهِرْ بِكَه؛ لِىٚ دَسْتُورْ هَيَه كُو ژِنَكَه ئَازَادْ ژِ خِرِسْتِيَانْ و جِهُويَانْ ژِى مَهِرْ بِكَه.اَگَرْ نَكَارِبَه بِژِنَكَه ئَازَادْ رَه بِزَوِجَه، بِلا بِجَارِيَيَكَه بَاوَرْمَنْدْ رَه بِزَوِجَه،اَگَرْ اَوْ ژِى نَبَه بِجَارِيَكَه اَهْلِىٚ كِتِيٚبْ رَه بِزَوِجَه. لِيٚبَلِىٚ اَگَرْ كُو جَارِيَه يَا يَكِى دِنْ بَه، هِنْ خَتَرِيٚنْ وِىٚ هَنَه. ژِ لُوٚمَا هَكَه بِجَارِيِىٚ رَه نَزَوِجَه، صَبْرِىٚ بِكِيٚشَه، حَتَا كُو دَرفَتِيٚنْ وِى چِيٚبِنْ و پِشْتْ رَه بِژِنَكَه ئَازَادْ و مُومِنَه رَه بِزَوِجَه ژِىٚ رَه چِيٚترَه.

٢ اِنْسَانْ، بِخُلقِيَتَا خَوه نَه وَكْ مَلائِكَتَانَه. قَابِلَه كُو اَوْ گُونَهَانْ و خِيٚرَانْ ژِى بِكِنْ. لَوْرَا پِيٚوَنْدِيَا ڤِىٚ بِڤِينَا وَانْ و تِيٚكُوٚشِينَا وَانْ ئَا بِخَوه رَه هَيَه. هَكَه عَڤْدْ، تِشْتَا كُو ژِىٚ وَرَه بِكَه، خُدِىٚ تَعَالىٰ گُونَهِيٚنْ بِچُوكْ نَادَه رُويِىٚ وِى. ژِ مُجَاهِدْ هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ كُو گَاڤَا دَايِكَا مُومِنَانْ اُمُ سَلَمَه (خُدَا ژِىٚ رَازِى بَه) گُوٚتْ: خوَزِى

٣٢. (گَلى مُومِنَانْ!) دِلىَ خَوه نَبِژِينِنْ وَانْ تِشْتِيْنْ كُو خُدىَ وَه پىَ دِ سَرْ هَڤْ رَه گِرتِيَه. ژ مِيْرَانْ رَه ژ يَا كُو بِدَسْتْ خِسْتِنَه پَارَكْ هَيَه و ژ ژِنَانْ رَه ژى ژ يَا كُو بِدَسْتْ خَوه ڤَه ئَانِينَه پَارَكْ هَيَه و ژ خُدىَ كَرَمَا وِى بِخَوهازِنْ. بِيْگُمَانْ خُدىَ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

٣٣. مَه، ژ هَرْ يَكى ژ وَه رَه مِيرَاتْگِرْ گَرَانْدِنَه، ژ تَرِيكَتَا كُو دىَ و بَاڤْ و لِيْزمَانْ و اَوِيْنْ كُو وَه بِوَانْ رَه پِيْمَانْ دَانِيهَ پَارَا وَانْ (مِيرَاتْگِرَانْ) بِدِنَه وَانْ. بِيْگُمَانْ خُدىَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى چَاڤْدِيْرَه.[١]

٣٤. بِسَدَمَا كُو خُدىَ هِنْ كَسْ دِ سَرْ هِنْ كَسَانْ رَه گِرتِيَه و ژ بَرْ كُو مِيْرْ مَالِيْنْ خَوه لِژِنَانْ خَرْجْ دِكِنْ، مِيْرْ نِيگَاهْدَارْ و رِيْڤَبِرىَ ژِنَانِنْ. ژِنِيْنْ قَنْجْ، اِطَاعَتْكَارِنْ، بِسَدَمْ كُو خُدىَ اَو پَارَاسْتِنَه دِ نَپِنِيىَ دَه خَوه دِپَارِيْزِنْ.(گَلى مِيْرَانْ!) اَوْ ژِنِيْنْ كُو هُونْ ژ خَيدْ و بِيْعِفَتِيَا وَانْ اَنْدِيشَه دِكِنْ، ڤِيْجَه شِيرَتَانْ لِوَانْ بِكِنْ،(اَگَرْ نَئِيْنَه رِىَ) خَوه ژ نِڤِينِيْنْ وَانْ دُورْ بِكِنْ،(اَگَرْ بِڤِىَ ژى نَيِيْنْ رِىَ) لِوَانْ بِدِنْ. ڤِيْجَه اَگَرْ وَانْ بِيَا وَه كِرْ، اِيْدى لِهَمْبَرِى وَانْ لِتُورِيِيْنْ دِنْ نَگَرِنْ؛ بِيْگُمَانْ خُدىَ بِلِنْدْشَانَه، مَزِنْهِيْزَه.[٢]

اَمْ ژى زِلاَمْ بُونَا، مَه ژى جِهَادْ بِكِرَايَا دَا كُو خِيْرَا ژ مِيْرَانْ رَه هَيِى ژ مَه رَه ژى بِهَاتَا. اِيْدى اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوْزْ دَاكَتْ.

١ مَبَسْتْ بِوَانْ كَسِيْنْ كُو سُوْنْدَا وَه لِسَرْ وَانْ هَاتِيهَ گِرِيْدَانْ اَوْ هَڤْپِيْمَانِنْ كُو دِ بَرِيَا اِسلامِىَ دَه بُونْ. دَمَا يَكى ژِنَكْ دِئَانى خِزمِيْنْ ژِنِىَ پىَ رَه بَازَارْ دِكِرِنْ كُو پِشْتِى مِرِنَا خَوه وَانْ ژ خَوه رَه بِكَه مِيرَاتگِرْ. وِى ژى قَبُولْ دِكِرْ. يَانْ ژى يَكى اَوْ ژ خَوه رَه دِكِرْ كُورْ و سُوْزَا مِيرَاتْگِرى و ئَارِيكَارِيىَ دِدَا وَانْ. پِشْتْ رَه حُكْمِىَ ڤِىَ ئَايَتِىَ بِايَتَا سُورَتِىَ اَنْفَالْ، يَا ٧٥ىَ ژ رَوَاجِىَ هَاتَه رَاكِرِنْ.

٢ بِرَاسْتِى دِژْمِنِىَ اِسلامِىَ اَڤْ يَكْ پِرْ سُوئى اِسْتِعْمَالْ كِرِنَه و ژ بُوْ خَوه كِرِنَه نَاڤگِينْ دَا كُو اِيْرِيشى اِسْلامِىَ بِكِنْ و بِڤِىَ بَهَانَيِىَ اِدعَا دِكِنْ كُو اِسْلامِىَ رُومَتْ نَدَايَه ژِنِىَ و شَرَفَا وِىَ نَپَارَاسْتِيَه. لَوْرَا دَسْتُورْ دَايَهْ مِيْرْ كُو لِىَ بِدَه!! دِبِيْژِنْ كُو قُرْئَانْ چَاوَا دَسْتُورَا مِيْرْ دَايَهَ كُو لِژِنِىَ بِدَه؟ اَمْ دِكَارِنْ وِهَا بَرْسِڤَا وَانْ بِدِنْ: بَلِىَ، رَاسْتَه. خُدىَ دَسْتُورَا مِيْرْ دَايَهَ كُو لِژِنِىَ بِدَه. لِيْبَلِىَ مِيْرْ دِىَ كَنْگى لِژِنِىَ بِدَه؟ لِيْدَانْ، دِىَ ژ بُوْ چِى يَه؟ وَكَه كُو دِ حَدِيسَا شَرِيفْ دَه ژى هَاتِيهَ دِيَارْكِرِنْ؛ لِيْدَانَكَه كُو شُونَا وِىَ لِبَدَنِىَ چِيْنَبَه. بَسْ ژ بُوْ اَدَبْگِرْتِنِىَ دِىَ لِيْخَه. لِيْبَلِىَ، گَاڤَا ژِنْ بِمِيْرِىَ خَوه رَه خَوشْ دَرْبَاسْ نَكَه، ژِيَانَا ژِنْ و مِيْرِيتِيِىَ بِكَه زِنْدَانْ، دِ ڤِىَ رَوْشِىَ دَه مِيْرْ دِىَ چِه بِكَه؟ مِيْرْ، يَا كُو خُدىَ دِ قُرْئَانِىَ دَه گُوْتِيهَ دِىَ بِكَه. بِرَاسْتِى قُرْئَانِىَ رِيْيَا چَارَسَرِيِىَ نِيشَانْ دَايَه؛ پِيْشِى فَرْمَانْ لِمِيْرْ كِرِيهَ كُو صَبْرِىَ بِكِيْشَه و بِژِنِىَ رَه خَوشْ دَرْبَاسْ بِكَه، لِىَ شِيرَتْ بِكَه.

٣٥. اَگَرْ هُونْ ژِ خَرَابُونَا نَاڤْبَرَا ژِنْ و مِێرْ اَنْدیشَه بکِنْ، ڤێجَه حَکَمَکی ژِ لِێزِمێنْ مِێرْ و حَکَمَکی ژِ لِێزِمێنْ ژِنێ بِشینِنْ جَمْ وَانْ. اَگَرْ اَوْ (مِێرْ و ژِنْ) لِهَڤْهَاتِنێ بِخوازِنْ و پِێكْ بِینِنْ خُدێ دێ نَاڤْبَرَا وَانْ چِێکَه. بێگُمَانْ خُدێ زَانَا یه، ئَاگَاهْدَارَه.

٣٦. (گَلی مرُۆڤَانْ!) عِبَادَتێ خُدێ بِکِنْ و قَتْ تِشْتَکی ژێ رَه نَکِنَه شریكْ. لِدێ و بَاڤْ و لِێزِمێنْ خوه، لِسێوی و بَلَنْگَازَانْ، لِجیرَانێنْ نێزیكْ و لِجیرَانێنْ خَوه یێنْ دُورْ، لِهَڤَالێنْ خَوه (یێنْ سَفَرێ و کَارْ) و لِرێوی و لِکُوَلێێنْ کُو دِ بِنْ دَسْتِێ وَه دَه نَه قَنْجیێ بِکِنْ. بێگُمَانْ خُدێ ژِ یێ خُودْبینْ و ژِ یێ قُرَه حَزْ نَاکَه.

٣٧. (خَودْبینْ)، اَوێنْ کُو چِکُوسی دِکِنْ و چِکُوسیێ بَرْ خَلْکێ دِخِنْ و یَا کُو خُدێ ژِ کَرَمَا خَوه پِرْ دَایَه وَانْ ڤَدِشێرِنْ. مَه ژِی ژِ بُوَ نَانکُوَرَانْ عَزَابَکی رِسْوَاکَرْ ئَامَادَه کِریَه..

٣٨. (و ژِ بُوَ)یێنْ کُو بِریَاکَاری مَالێنْ خَوه خَرْجْ دِکِنْ، نَه بِخُدێ و نَه ژِی بِرُۆژَا ئَاخْرَتێ بَاوَری تینِنْ و چِه کَسێ شَیْطَانْ ژێ رَه هَڤَالْ بَه، ڤێجَه اَوْ چِه پیسْ هَڤَالَه!

٣٩. ڤَی چِه زَرَارْ لِوَانْ دِبُو کُو وَانْ بِخُدێ و رُۆژَا ئَاخْرَتێ بَاوَری بِئَانینَا و رِزْقێ کُو مَه دَابُو وَانْ (دِ رِیَا حَقْ دَه) خَرْجْ بِکِرِنَا؟ خُدێ، هَرْ زَانَاییێ بِهَلْوَسْتَا وَانَه.

٤٠. بێگُمَانْ خُدێ بِقَاسی گِرَانیَا زَرَیکی ژِی لِتِه کَسی نَحقیێ نَاکَه.اَگَرْ (بِقَانْدی گِرَانیَا) زَرَیکی ژِی قَنْجیَا مرُۆڤَکی هَبَه، خُدێ قَاتْ بِقَاتْ وێ زێدَه دِکَه و ژِ نِكْ خَوه خَلاتَکه مَزِنْ دِدَه وی.

٤١. (یَا مُحَمَّدْ!) مَا (رُۆژَا قِیَامَتێ) رَوْشَا مرُۆڤَانْ دێ چَاوَا بِبَه؛ دَمَا اَمْ هَرْ اُمَّتَکێ دِگَلْ شَاهِدَکی بینِنْ (مَقْسَدْ پێ پێخَمْبَرِنْ) و تَه ژِی بینینْ لِسَرْ اُمَّتَا تَه بِکِنْ شَاهِدْ؟!

پِشْتْ رَه وێ دِ نڤینێ دَه بِتَنێ بِهێلَه، هَکَه اَڤْ نَاڤْگینْ فێدَه نَدِنْ، ڤێجَه ئَاوایَکی دِنْ لازمَه کُو اَو ژِی لێدَانَه. ژِ بُوَ کُو عَکْسْ و رکَا شێتَانی بِشْکینَه. زَرَارَا لێدَانێ ژِ بُوَ ژِنێ ژِ زَرَارَا بَرْدَانێ هِنْدِکْترَه. گَاڤَا زَرَارَا بِچُوكْ و یَا مَزِنْ بێنَه کێلَکَا هَڤْ، وێ چَاخێ زَرَارَا بِچُوكْ دِبَه قَنْجی.

٤٢. وِێ رُۆژِێ، اَوِێنْ کُو کَافِرْ بُونَه و بِێ اَمْرِیَا پێخَمْبَرْ کِرِنَه، ژِ دِلْ دِخوازِنْ کُوعَرْدْ لِوَانْ وَرَه هَڤْ و اَوْ نِکَارِنْ پێڤَکِێ ژِی ژِ خُدِێ ڤَشێرِنْ.

٤٣. گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! دَمَا هُونْ سَرْخَوشْ بِنْ حَتَا هُونْ بزَانِنْ کَا هُونْ چه دِبێژِنْ و دَمَا هُونْ بِجَنَابَتْ بِنْ -ژِ بِلِی یِێ رِێوِی- حَتَا هُونْ خَوه نَشُۆنْ، زِنْهَارْ خَوه نێزِی نِمێژِێ مَکِنْ! اَگَرْ هُونْ نَخَوشْ بِنْ، یَانْ رِێوِی بِنْ یَانْ یَكْ ژِ وَه ژِ ئَاڤْرِێژِێ هَاتِبَه، یَانْ ژِی وَه دَسْتْ لِژنَانْ دَابَه و وَه ئَاڤْ بِدَسْتْ نَخِسْتِبَه، وِێ چَاخِێ بِئَاخَکَه پَاقِژْ تَیَمُّمْ بِگِرِنْ؛ پِێ رُو و دَسْتِێنْ خَوه ڤَمَالِنْ (مَسِحْ بِکِنْ). بێگُمَانْ خُدِێ گَلَكْ عَفُوکَارَه، بَخْشَنْدَه یه.

٤٤. دَه کَا لِوَانِێنْ کُو (خُدِێ) پَارَكْ ژِ کِتێبِێ دَایهَ وَانْ بِنێرَه! وَانْ دِ شُونَا هِیدَایَتِێ دَه رِێشَاشِی دِکِرِی و وَانْ دِخَوسْتْ کُو هُونْ ژِی (وَکِی وَانْ) رِیَا رَاسْتْ و دُورِسْتْ وِندَا بِکِنْ.[1]

٤٥. خُدِێ (ژِ وَه) بێهتِرْ بِنَیَارێنْ وَه دِزَانَه. خُدِێ، بِدُۆسْتْ و پِشْتَڤَانِی بَسِی وَه یهَ و بِئَارِیکَارِی ژِی بَسِی وَه یهَ.

٤٦. قِسْمَكْ ژِ جِهُویَانْ بێژَیَانْ تَحرِیفْ دِکِنْ (وَانْ دِگُوهَرِینِنْ) و دِبێژِنْ: سَمِعْنَا وَعَصَیْنَا، وَسْمَعْ غَیرَمُسْمَعِنْ و رَاعِنَا. زِمَانِێ خَوه لِێ دِحَرْبِلِینِنْ و پِێ دَڤْ دِاڤێژِنْ دِینْ. حَالْ اَڤه کُواَگَرْ بِگۆتِنَا، سَمِعْنَا وَه اَطَعْنَا (مَه بِهِیسْتْ و مَه فَرْمَانَا تَه پێكْ ئَانِی)، وَسْمَعْ،

---

١ هَاتِیه رَاگِهَانْدِنْ کُو اَبُو سُفْیَانْ ژِ کَعْبْ کُرِێ اَشْرَفْ -هَاخَامِێ جِهُویَانْ-رَه گۆتْ: تُو، مِرُۆڤَکِی کُو کِتێبِێ دِخُوینِی و دِزَانِی. اَمْ ژِی مِرُۆڤِنَه نَخونْدَه نَه، اَمْ نِزَانِنْ کَا ژِ مَه و ژِ مُحَمَّدْ رِێیَا کِێ ژِ مَه رَاسْتْرَه؟ ڤێجَه ژِ وَانْ رَه گۆتْ: دَه کَا دِینِێ خَوه ژِ مِنْ رَه بێژِنْ. اَبُو سُفْیَانْ گۆتْ: اَمْ ژِ حَجِیَانْ رَه کُوْمْ بِکُوْمْ تِشْتَانْ ئَامَادَه دِکِنْ، اَمْ ئَاڤِێ لِوَانْ دِگِرِینِنْ، اَمْ مِیڤَانَانْ خَوَدِی دِکِنْ و اَمْ مَالا خُدَایِێ خَوه اڤَاسَازْ دِکِنْ. مُحَمَّدْ ژِ دِینِێ بَاڤْ و بَاپِیرَانْ ڤَقَتِیَایهَ و پِسْمَامَتِی ژِ هَڤْ ڤَتَانْدِیَه!! کَعْبْ گۆتْ: دِینِێ وَه ژِ دِینِێ وِی چێترَه. اَزْ بِخُدِێ کِمْ؛ رِێیَا وَه ژِی ژِ رِێیَا کُو اَوْ لِسَرِێ یهَ رَاسْتْرَه. ژِ لُوْمَا خُدِێ دِ بَارَا وِی دَه اَوْ ئَایَتَا کُو بُوهُورِی نَازِلْ کِرْ.

وَانْظُرْنَا (لِمَه گُوهدَارِی بِکَه و لِمَه بِنێرَه)، دِێ ژِ وَانْ رَه چێترْ و رَاسْتْترْ بُويَا. لێبَلِێ بِسَدَمْ کَافِرِيَا وَانْ خُدِێ لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدْ. ڤێجَه ژِ بِلی هِنَکَانْ اَوْ بَاوَرِی نَايينِنْ.[1]

٤٧. هَێ گَلِی یێنْ کُو کِتێبْ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَهَ دَاينْ! بَرِی کُو اَمْ هِنَكْ رُويَانْ مِسێوَايِی هَڤْ بِکِنْ، ڤێجَه اَمْ وَانْ پێشْپَاشْکِی بِزِيڤِرِينِنْ، يَانْ ژِی وَکِی کُو مَه خُوَدِيێنْ (نێچِيرَا) رُوْژَا شَمِيێ (سَبْتِێ) مَسِخْ کِرِنْ، اَمْ وَانْ ژِی مَسِخْ بِکِنْ، بِوَحْيَا کُو مَه هِنَارْتِيَهَ بَاوَرِی بِينِنْ کُو اَوْ رَاسْتْدِێرَه ژِ بُوْ وَحْيَا (تَوْرَاتَا) دِگَلْ وَه، مُحَقَّقْ فَرْمَانَا خُدِێ هَرْ دِێ بێتَه جِهْ.

٤٨. بێگُمَانْ خُدِێ لِيِێ کُو ژِ خُدِێ رَه هَڤْپَارَانْ چێدکَه نَابُوْرَه. ژِ بِلِی ڤِێ؛ ژِ بُوْ کَسِێ کُو بِڤِێ لِێ دِبُوْرَه. چِه کَسِێ ژِ خُدِێ رَه هَڤْپَارْ چێکِربَه، وِی بێبَخْتِيَکَه گِرَانْ و گُونَهَکِی مَزِنْ کِرِيَه.

٤٩. مَا تُو لِوَانێنْ کُو نَفسَا خَوه پَاكْ دِدێرِنْ، نَانێرِی؟ نَه وَکِی وَانَه؛ بَلْکِی خُدِێ کَسِێ کُو بِڤِێ وِی پَاكْ دِدێرَه و بِقَاسِی دَرْزِکَا (دِ دَنْدِکَا) خُورْمِێ دَه نَحَقِی لِتِه کَسِی نَابَه.

٥٠. (يَا مُحَمَّدْ!) دَه بِنێرَه، چَاوا لِسَرْ (نَاڤِێ) خُدِێ بِدَرَوِينْ بێبَخْتِيَانْ دِکِنْ و اَڤْ گُنَهْکَارِيَا اَشْکَرَا بَسِی وَانْه.

٥١. مَا تُو لِوَانێنْ کُو پَارَكْ ژِ کِتێبِێ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَهَ دَاينْ نَانێرِی کُو بِجِبتْ و طَاغُوتِی (چِقَاسْ کَسێنْ سَرخُوَڤَچُويِی) بَاوَرِيِێ تِينِنْ و ژِ يێنْ کَافِرْ رَه دِبێژِنْ: هَا (هُونْ) اَڤێنْ هَا ژِ وَانێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِينَه رَاسْتَرێتِرِنْ!

---

١ دِ ئَايَتِێ دَه هَڤْوَکَا:»سَمِعْنَا وَه عَصَيْنَا، وَسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَع و رَاعِنَا «دَربَاسْ بُو. دِ ڤِرْ دَه سِێ کَلِيمَه هَنَه؛ «عَصَيْنَا ، غَيْرَ مُسْمَع و رَاعِنَا». اَڤْ هَرسِێ کَلِيمَه بِدُو وَاتِيێنْ دِژْبَری هَڤْ تێنْ واتبَرکِرنْ. ′عَصَيْنَا ،بواتَيَا مَه زَخِمْ گِرتْ و بِواتَيَا مَه بێئَمْرِيَا تَه کِرْ تِێ. غَيْرَ مُسْمَع، بِوَاتَيَا تُو نَسَحْکَرْ بی، يَعْنِی خُدِێ تَه کَرْ بِکَه، بِکُوژِه و بِوَاتَيَا تُو دِێ گُوتِنَا نَبَاشْ سَحْ نَکِی تِێ. رَاعِنَاً، بِواتَيَا لِبَنْدَا مَه بَه و بِوَاتَيَا تُو شِڤَانْ بَه تِێ. لِسَرْ ڤِێ يَکِێ خُدِێ تَعَالٰی کُو بَحْسَا دَسْتَيَکِێ ژِ جِهُويَانْ دِکَه کُو نَه صَافِی نَه و دِلْخَرَابِنْ. اَوْ پيڤێنْ بِدُو واتَه تِينِنْ و يَا خُدِێ نَاخوازَه بِکَارْ تِينِنْ. خُدِێ دِبێژِه اَگَرْ اَوْ ژِ بَدێلا کَلِيمِيِێ بِدُو واتَه کَلِييمَيَا بِيَكْ واتَه (سَمِعْنَا وَه اَطَعْنَا، وَسْمَعْ و وَانْظُرْنَا) بِئَانِيَا ژِ وَانْ رَه دِێ چێترْ بُويَا.

٥٢. هَا اَڤِنْ، اَوێنْ كُو خُدىَ لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدِيَه. چه كَسىَ خُدىَ لَعْنَتىَ لِىَ بِبَارِينَه، ڤێجَه تُو دِىَ ژِ وِى رَه تُو ئَارِيكَارَكى نَبِينِى.

٥٣. اَرِىَ، مَا ژِ سَلْطَنَتِىَ پَارَكْ ژِ وَانْ رَه هَيَه، ڤێجَه كُو هَبَانَه ژِى دِىَ بِقَاسى دَرْزكَا دَنْدِكِىَ ژِى تِشْتَكْ نَدَابُونَا مِرُۆڤَانْ.

٥٤. يَانْ ژِى، مَا اَوْ ژِ مِرُۆڤَانْ (پێخَمْبَرْ و هَڤَالێنْ وِى) -ژِ بَرْ قَنْجِيَا كُو خُدىَ ژِ كَرَمَا خوه دَايَه وَانْ- چِڤْنَبَارِيِىَ دِكِنْ؟ ڤێجَه بێگُمَانْ مَه، كِتێبْ و حِكْمَتْ دَابُو مَالْبَاتَا اِبْرَاهِيمْ و مَه سَلْطَنَتَكَه مَزِنْ ژِى دَابُو وَانْ.

٥٥. هِنْ ژِ وَانْ بَاوَرِى (بِمُحَمَّدْ) ئَانِينْ؛ هِنْ ژِ وَانْ ژِى بَرِىَ خَوه ژِىَ ڤَگَرْانْدِنْ. دُوْژَه، بِشَواتَا خَوه ڤَه بَسى وَانْه.

٥٦. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو ئَايَتێنْ مَه اِنْكَارْ دِكِنْ، اَمِىَ پَاشِىَ وَانْ بِخِنْ نَاڤْ اِێگِرْ، چقَاسْ چَرْمِىَ وَانْ بِپێژِه (كُو اِێدِى نَئێشَه)، اَمِىَ چَرْمێنْ وَانْ بِچَرْمَكى دِنْ (نُو) بِگُوهَرِينِنْ دَا كُو ژَانَا عَذَابِىَ بِچێژِنْ. بێگُمَانْ خُدىَ هَرْ عَزِيزَه حَكِيمَه.

٥٧. اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ، اَمِىَ وَانْ بِخِنْ بِهِشْتێنْ كُو ژِ بِنْ وَانْ چَمْ دِهَرِكِنْ و هَرُ و هَرْ اَوِىَ لِىَ بِمِينِنْ. دِ وَانْ (جَنَتَانْ) دَه ژِ وَانْ رَه ژِنێنْ پَاكْ و پَاقِژْ هَنَه و اَمِىَ وَانْ بِخِنْ بِنْ سِيَكَه سَرَاقَتِى دَه.

٥٨. بێگُمَانْ خُدىَ اَمِرْ لِوَه دِكَه كُو هُونْ اَمَانَتَانْ (سِپَارَيَانْ) بِدِنْ خُوَدِيێنْ وَانْ و دَمَا وَه دِ نَاڤْبَرَا مِرُۆڤَانْ دَه حُكِمْ كِرْ بِدَادِى (عَدَالَتِى) حُكِمْ بِكِنْ. بێگُمَانْ خُدِيێچه يَا خوشْ شِيرَتِىَ لِوَه دِكَه! بێگُمَانْ خُدىَ بِهِيزَرَه، بِينَرَه.

٥٩. گَلى يێنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! بِگُوتِنَا خُدىَ، بِگُوتِنَا پێخَمْبَرْ و بِگُوتِنَا فَرْمَانْدَارێنْ ژِ خَوه بِكِنْ. اِێدِى اَگَرْ وَه دَرْحَقِىَ تِشْتَكى (لێقَوْمِينَكِىَ) دَه هَڤْ رَاكِشَانْدْ -ڤێجهاَگَرْ بِرَاسْتِى

هُونْ بِخُدِیٚ و بِرُوٚژَا ئَاخْرَتِیٚ بَاوَرِنْ- وِیٚ بِبِنَه بَرْ (حُكْمِیٚ) خُدِیٚ و پِیٚخَمْبَرْ. اَڤَاهَا (ژِ وَه رَه) چێترَه و دُومَاهِیكَا وِیٚ رِنْدْترَه.

٦٠. (يَا مُحَمَّدْ!) مَا تُو وَانێنْ كُو قَاشُوٚ دِبێژِنْ: بِرَاسْتِی وَانْ بِیَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِیَه شَانْدِنْ و بِكِتێبێنْ كُو ژِ (پێخَمْبَرِ)ێنْ بَرِیَا تَه رَه ژِی هَاتِنَه شَانْدِنْ بَاوَرِی ئَانِیَه نَانِهێرِی؛ اَوْ دخَوازِنْ لِبَرْ حُكْمِیٚ طَاغُوتِی مَحْكَمَه بِبِنْ؟ حَالْ اَڤَه كُو فَرْمَانْ لِوَانْ هَاتِبُو كِرِنْ كُو اَوْ طَاغُوتِی اِنْكَارْ بِكِنْ. شَیْطَانْ ژِی دِخَوازَه وَانْ بِشَاشِیَكَه مَزِنْ ژِ حَقِیێ دُورْ بِخَه.

٦١. دَمَا ژِ وَانْ رَه تِیٚ گوٚتِنْ: دَه وَرِنْ بَرْ يَا كُو خُدِیٚ هِنَارْتِیَه و وَرِنْ بَرْ حُكْمِیٚ پێخَمْبَرِیٚ وِی (دَا كُو دِ نَاڤْ وَه دَه حُكِمْ بِكِنْ)؛ تُو وَانْ مُنَافِقَانْ دِبِینِی كُو اَوْ بَرِیٚ خَوه ژِ تَه ڤَدِگَرِینِنْ.

٦٢. اِیْدِی مَا چَاوَا تُو لِوَانْ شَاشْ نَامِینِی؛ دَمَا مُوسِیبَتَكْ بِسَدَمَا كِرِنێنْ وَانْ تِیٚ سَرِیٚ وَانْ، پَاشِی تێنَه جَمْ تَه و (ژِ تَه رَه) بِخُدِیٚ صُوٚندْ دِخُونْ؛ (دِبێژِنْ:) مَه هَرْ قَنْجِی و لِهَڤْهَاتِنْ خوسْتِیَه!

٦٣. هَا اَوْ، ئێنْ كُو خُدِیٚ بِیَا دِ دِلِیٚ وَانْ دَه دِزَانَه، اِیْدِی گُوهِیٚ خَوه نَدَه وَانْ، لِوَانْ شِیرَتْ بِكَه و ژِ وَانْ رَه دِ كُورَاهِیَا نَفسَا وَانْ دَه گوٚتِنَكَه بِتَسِیرْ بِبێژَه.

٦٤. چه پێخَمْبَرِیٚ كُو مَه شَانْدِیَه هَرْ ژِ بُوٚ كُو بِدَسْتُورَا خُدِیٚ بِگوٚتِنَا وِی بِیٚ كِرِنْ مَه شَانْدِیَه. اَگَرْ كُودَمَا وَانْ (بِكِرِنَا گُونَهَانْ) نَحَقِی لِخُو كِرْ بِهَاتِنَا جَمْ تَه و بَخْشَانْدِنَا خَوه ژِ خُدِیٚ بِخَوسْتِنَا و پێخَمْبَرْ ژِی بَخْشَانْدِنَا (گُونَهێنْ) وَانْ (ژِ خُدِیٚ) بِخَوسْتَا، دِیٚ وَانْ بِدِیتَا كُو خُدِیٚ گَلَكْ تُوٚبَپَژْرێنَه، دِلُوٚڤَانَه.

٦٥. نَا، صُوٚندْ بِخَوهدَایِیٚ تَه، اَوْ، حَتَا كُو دِ لَجێنْ نَاڤْ خَوه دَه تَه نَكِنْ حَكَمْ و پَاشِیٚ ژِ حُكْمِیٚ تَه دَایِی رَه تُو تَنْگَزَارِیَكِیٚ ژِی دِ دِلِیٚ خَوه دَه نَبِینِنْ و ژِ بُوٚ وِیٚ بِرْیَارَا تَه

دَایی حَتَا ژِ دِلْ خَوه بَردَسْتْ نَکِنْ، وَانْ بَاوَرِی نَئَانِیَه.[1]

٦٦. اَگَرْ مَه لِوَانْ فَرْمَانْ بِکِرَا؛ نَفسَا خَوه بِکُوژِنْ یَانْ ژِی ژِ وَلاتِیٛ خَوه دَرْکَڤِنْ، ژِ بِلی چَنْدْ کَسَانْ ژِ وَانْ دِیٛ اَڤْ پێك نَئَانِیَا. اَگَرْ وَانْ شِیرَتَا کُو لِوَانْ دِهَاتَه کِرِنْ پێك بِئَانِیَا دِیٛ ژِ وَانْ رَه چێتِرْ بُویَا و بَاوَرِیَا وَانْ دِیٛ بێهتِرْ مِسُوٚگَرْ بِبُویَا.

٦٧. وِیٛ چَاخِیٛ ژِ جَمْ خَوه مَه دِیٛ خَلاتَکَه مَزِنْ بِدَایَا وَانْ.

٦٨. مَه دِیٛ بَرِیٛ وَانْ بِدَایَا رِیَکَه رَاسْتْ و دُورِسْتْ.

٦٩. کِی، بِگوٚتِنَا خُدِیٛ و پێخَمْبَرِیٛ وِی بِکَه، هَا اَوْ دِگَلْ یێنْ کُو خُدِیٛ قَنْجِیَا خَوه لِوَانْ کِرِیَه کُو اَو پێخَمْبَرْ، صَدِیق، شَهِیدْ و صَالِحِنْ، هَا اَوْ خَوشْ هَڤَالِنْ!

٧٠. اَڤْ قَنْجِی و کَرَمْ ژِ جَمْ خُدِیٛ یَه، ژِ ئَالِییٛ زَانِینِیٛ ڤَه خُدَا بَسَه.

٧١. گَلی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! لِهَمْبَرِی نَیَارِیٛ خَوه تَدْبِیرَا خَوه بِگرِنْ، ڤێجَه بِرْ بِبِرْ یَانْ ژِی تَڤْ بِهَڤْ رَه دَرْکَڤِنْ هَمْبَرِی وَانْ.[2]

٧٢. بێگُمَانْ دِ نَاڤْ وَه دَه هِنْ کَسْ هَنَه کُو دِخَوازِنْ مُجَاهِدَانْ ژِ شَرْ بِپَاشْ ڤَه بِهێلِنْ، اِیْدِی اَگَرْ کَارَسَاتَكْ وَرَه سَرِیٛ وَه، اَوْ دِبێژَه: خُدِیٛ قَنْجِی لِمِنْ کِرْ کُو اَزْ نَه بِوَانْ رَه بُومْ.

٧٣. صُوٚندْ بَه؛ اَگَرْ ژِ خُدِیٛ قَنْجِیَكْ لِوَه بِبَه، وَکِی کُو دِ نَاڤْ وَه و وِی دَه قَتْ دُوٚسْتَانِی

---

١ بَاوَرِی، بِزمَانْ تَنِیٛ نِینَه، دِڤِیٛ مِرُوٚڤْ بِدِلْ بَاوَرْ بکَه و کِرِنێنْ مِرُوٚڤِی ژِی وِیٛ یَکِیٛ رَاسْتْ بِدێرِنْ. اَگَرْ وِسَا نَبَه، بَسْ مِرُوٚڤْ بِبێژَه: مِنْ بَاوَرِی ئَانِی و بِحُکْمِیٛ خُدِیٛ و پێخَمْبَرِیٛ وِی رَازِی نَبَه، اَو تَامْ زَندِیقِی و نِیفَاقَه!

٢ اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوٚزْ، بَانْگَکَه گِرِینْگَه لِمسلمَانَانْ کُو دِڤِیٛ اَوْ لِهَمْبَرِی مێتِینْگَرْ، اِیْرِیشْکَارْ و کُوٚلَدَارَانْ لِخُو مقَاتَه بِنْ ژِ بُوٚ پَارَاسْتِنَا جَانِیٛ خَوه، مَالِیٛ خَوه، نَامُوسَا خَوه، وَلاتِیٛ خَوه، سَرْبَستِی و سَرْخُوبُونَا خَوه تَدبِیرَا خَوه بِگرِنْ؛ خَوه ژِ بُوٚ شَرْ پَرْوَردَه بِکِنْ و رُوٚژَا کُو لِوَانْ بِقَومَه ژِی لَكْ بِلَكْ و تَڤْ بِهَڤْ رَه هَرِنْ جِهَادِیٛ. بِڤِی ئَاوَایی بَسْ دِشێنْ بِئَاشْتِی و ئَازَادْ بژِینْ.

تُونَه بَه، اَوْ دِبێژَه: خَوزِی اَزْ ژِی بِوَانْ رَه بُومَا دَا کُو مِنْ ژِی سَرْکَفْتِنَکَه مَزِنْ بِدَسْتْ خِسْتَا.

٧٤. نَاخُو، اَوِێنْ کُو ژِیَانَا ئَاخْرَتێ بِژِیَانَا ڤێ دِنْیَایێ کِرِینَه، بِلا دِ رِیَا خُدێ دَه شَرْ بِکِنْ. کِی دِ رِیَا خُدێ دَه شَرْ بِکَه؛ ڤێجَه بێ کُشْتِنْ ئَانْ ژِی بِسَرْکَڤَه، اَمێ هێژَا پَرُویَکَه (خَلاتَکَه) مَزِنْ بِدِنێ.

٧٥. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) مَا چِه ژِ وَه بُویَه کُو هُونْ دِ رِیَا خُدێ دَه و ژِ بُو رِزْگَارْکِرِنَا مێرْ و ژِنْ و زَارُوکێنْ مُسْتَزْعَفِێنْ بِنْدَسْتْ شَرْ نَاکِنْ؟ اَو مُسْتَزَعَفِێنْ کُو دِبێژِنْ: خُودَایێ مَه! مَه ژِ ڤِی وَلاتێ کُو گَلێ وِی زُوْرْدَارِنْ دَرِینَه، خَودێکِی ژِ جَمْ خَوه ژِ مَه رَه بِشِینَه و ژِ جَمْ خَوه ژِ مَه رَه ئَارِیکَارَکِی بِشِینَه.[1]

٧٦. اَوِێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه دِ رِیَا خُدێ دَه شَرْ دِکِنْ و یێنْ کُو بَاوَرِی نَئَانِینَه دِ رِیَا طَاغُوتِی(شَیْطِێنْ و دُوْزِێنْ پُوچْ) دَه شَرْ دِکِنْ.(گَلِی دُوْسْتێنْ خُدێ!) نَاخُو لِهَمْبَرِی دُوْسْتێنْ شَیْطِێنْ شَرْ بِکِنْ؛ بێگُمَانْ کَمِینْ و حِیلَیَا شَیْطِێنْ قَلْسَه.

٧٧. مَا تَه اَوْ نَدِیتِنْ، اَوِێنْ کُو (لِمَکَّێ) ژِ وَانْ رَه هَاتَه گُوتِنْ: دَسْتێنْ خَوه ژِ شَرْ بِگِرِنْ، بِتَکُوزِی نِمێژْ بِکِنْ و زَکَاتَا مَالێ خَوه بِدِنْ»؟! چِه دَمَا (لِمَدِینێ) شَرْ لِسَرْ وَانْ هَاتَه فَرزْکِرِنْ، هَمَانْ جَلَبَكْ ژِ وَانْ چَاوَا کُو ژِ خُدێ بِطِرْسَه یَانْ ژِی هێ بێهْتِرِی وێ ژِ مِرُوْڤَانْ دِطِرْسِیَانْ. گُوتِنْ: خُدێیُو! چِما تَه شَرْ لِسَرْ مَه فَرظْ کِرْ؟! چِرَا تَه حَتَا دَمَکَه نێزِیكْ (فَرْمَانَا جِهَادێ) بِپَاشْ نَئێخِستْ؟(یَا مُحَمَّدْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: خَوشِی و

---

١ بَرِی مَکَّه وَرَه فَتحکرِنْ، لِوێ دَرێ هِنْ مُسلْمَانێنْ بێچَارَه هَبُونْ کُو نکَارِیبُونْ هَرِنْ مَدِینێ. اِبنُ عبَّاسْ گُوتِیَه: اَزْ و دَایکَا خَوه ژِ وَانْ مُسْتَزَعَفَانْ بُونْ. ڤێجَه مُشْرکَانْ زلْمْ و زُوْرْ لوَانْ دکرِنْ، وَانْ ژِی اَوْ دُعَایَا کُو دِ ئَایَتێ دَه بُهُورِی ژِ خُدێ دکرِنْ. دگَلْ کُو ئَایَتْ اَڤْ رُودَانْ اشَارَتْ کِرِیَه ژِی، لێبَلێ لکُو دَرَا جیهَانێ دبَه بلا ببَه، هَکَه نَحَقِی لبَاوَرْمَندَانْ ببَه، دڤێ مُسلْمَانْ بهوارَا وَانْ ڤه هَرِنْ و هَکَه رزگَارکرِنَا وَانْ بێشَرْ نه پێکَانْ بَه، دڤێ ژِ بُو رزگَارکرِنَا وَانْ شَرْ ژِی وَره کِرِنْ.

پَرْتَالِیێ دِنْیَایِیێ هِنْدِکَه. اَوِیێ کُو خَوه ژِ غِزَبَا خُدِیێ بپَارِێزَه ئَاخِرَتْ ژِیێ رَه چێتِرَه و بِقَاسِی دَرْزِکَا سِیسِکَا خُورْمِیێ ژِی نَحَقِی لِوَه نَایِیێ کِرِنْ.

٧٨. هُونْ لِکُو دِبِنْ بِبِنْ مِرِنْ هَرْ دِیێ بِگِهِیژَه وَه، چَنْدِی هُونْ دِ کَلِێنْ ئَاصِیێ و سَاغْلَمْ دَه بِنْ ژِی! اَگَرْ قَنْجِیَکْ لِوَانْ بِبَه، دِبِێژِنْ «اَڤْ ژِ جَمْ خُدِیێ یه.» اَگَرْ بَلَایَکْ بِیێ سَرِیێ وَانْ، دِبِێژِنْ:» اَڤْ ژِ جَمْ تَه (مُحَمَّدْ) بُویَه. بِبِێژَه: تَڤْ ژِ جَمْ خُدِیێ نَه. اَرِیێ مَا چِه لِڤِی خَلْکِی قَوِمِیَه کُو ژِ گُوتِنِیێ فَهمْ نَاکِنْ!

٧٩. چِه قَنْجِیَا کُو بِگِهِیێ تَه اَوْ ژِ خُدِیێ یه. نَقَنْجِیَا کُو هَاتِیَه سَرِیێ تَه اَوْ ژِ تَه بِخَوه یَه. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه تُو، ژِ مِرُوْڤَانْ رَه بِپێخَمْبَرِی شَانْدْ و (لِسَرْ ڤِیێ رَوْشِیێ) شَاهِدِیَا خُدِیێ بَسَه.

٨٠. کِی، بِگُوتِنَا پێخَمْبَرْ بِکَه، تَقَزْ وِی بِگُوتِنَا خُدِیێ کِرِیَه و کِی بَرِیێ خَوه ژِیێ ڤَگَرِینَه، ڤێجَه مَه تُو لِسَرْ وَانْ بِنِیگَاهْدَارِی نَشَانْدِیَه!

٨١. (مُنَافِق) دِبِێژِنْ: اَمِیێ بِگُوتِنَا تَه بِکِنْ. ڤێجَه دَمَا ژِ جَمْ تَه رَادِبِنْ، جَلَبَکْ ژِ وَانْ ژِ بِلِی یَا تُو دِبِێژِی، تِشْتَکِی دِنْ بِشَڤْ دِ دِلِیێ خَوه دَه تَقْدِیرْ دِکِنْ. هَلْبَتْ خُدِیێ بِیَا کُو اَوْ دِ شَڤِیێ دَه تَقْدِیرْ دِکِنْ بِێهِترْ دِزَانَه. اِیْدِی ژِ وَانْ بِگَرَه، خَوه بِسپِێرَه خُدِیێ . هَلْبَتْ بِوَکِیلِی و پِشْتَڤَانِی خُدِیێ بَسِی تَه یه.

٨٢. مَا اَوْ (مُنَافِق) هِیێ ژِی لِقُرْئَانِیێ نَافِکِرِنْ؟ اَگَرْ اَو، نَه ژِ جَمْ خُدِیێ بُویَا، اَوِیێ تِیێ دَه رَاسْتِی پِرْ نَاکُوکِیَانْ بِهَاتِنَا!

٨٣. دَمَا ژِ وَانْ (مُنَافِقَانْ) رَه (دَرْ حَقِیێ غَزْوِیێ پێخَمْبَرْ دَه) ژِ سَرْکَفْتِنْ ئَانْ ژِی شِکَسْتِنِیێ خَبَرَکْ دِهَاتْ، دِ جِهْ دَه وَانْ اَوْ بَلَاڤْ دِکِرْ. اَگَرْ کُو وَانْ اَوْ (خَبَرْ) ژِ پێخَمْبَرْ رَه یَانْ ژِی ژِ کَارِبِدَسْتَانْ رَه، اَوِێنْ کُو ژِ وَانِنْ (مُسلِمَانِنْ) بِبِرِنَا -کُو اَوْ دِکَارِنْ رَاسْتِیَا وِیێ دَرِینِن- وَانْ دِیێ رَاسْتِیَا وِیێ نَاسْ بِکِرَا. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) اَگَرْ کَرَمْ و رَحْمِی خُدِیێ لِسَرْ وَه نَبُویَا، ژِ بِلِی هِنْ کَسَانْ وَه دِیێ بِدَایَا پَیْ شُونْگَاڤِێنْ شَیْطِێنْ.

٨٤. اِيْدى دِ رِيَا خُدِىٚ دَه شَرْ بِكَه. تُو ژِ خَوه تَنِىٚ تِىٚ بَرْپِرْسْگِرتِنْ. بَاوَرْمَنْدَانْ، لِسَرْ شَرْ دِلْگَرمْ بِكَه. خُدِىٚ دِىٚ هِيْزَا وَانِيْنْ كُو كَافِرِنْ، ژِ سَرْ وَه ڤَكِشِينَه. هِيْزَا خُدِىٚ (ژِ يَا وَانْ) خُورتِّرَه و جَزَايىٚ وِى ژِى دِژْوَارْتِرَه.

٨٥. كِى (دِ نَاڤْبَرَا مرُوٚڤَانْ دَه) مَهْدَرْكَارِيَكَه رِنْدْ بِكَه، ژِ بَرْ وِىٚ پَارَكَه خِيْرِىٚ ژِىٚ رَه هَيَه. كِى مَهْدَرْكَارِيَكَه نَبَاشْ ژِى بِكَه، ژِ بَرْ وِىٚ پَارَكَه گُنَهْ ژِىٚ رَه هَيَه. خُدِىٚ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى دَسْتْهِلاَتْدَارَه.[1]

٨٦. دَمَا سِلاَڤْ لِوَه هَاتَه كِرِنْ، ڤِيْجَه هُونْ ژِى ژِ وِىٚ رِنْدْترْ يَانْ ژِى وَكِى يَا لِوَه هَاتَه كِرِنْ سِلاَڤِىٚ ڤَگَرْينِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ ژِ هَرْ تِشْتِى رَه حَسَابْدَارَه.

٨٧. خُدَا يَه، يِىٚ كُو ژِ وِى پِىٚ ڤَه تُو مَعْبُودِىٚ حَقْ تُونِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ دِىٚ وَه حَمُويَانْ دِ وِىٚ رُوٚژَا كُو شِكْ تِىٚ دَه تُنَه لِهَڤْ كُوٚمْ بِكَه. مَا گوٚتِنَا كِىٚ ژِ يَا خُدِىٚ رَاسْترَه؟!

٨٨. چِه ژِ وَه بُويه كُو هُونْ دِ بَارَا مُنَافِقَانْ دَه بُونَه دُو جَلَبْ؟ حَالْ اَڤَه كُو خُدِىٚ بِسَدَمَا گُونَهِيْنْ كُو كِرِنْ اَوْ سَرِدَاگِريَايِى و رِيْونْدَايِى كِرِنَه. ڤَى هُونْ دِخَوازِنْ يِىٚ كُو خُدِىٚ اَوْ ژِ رِىٚ خِسْتِبَه بِينِنْ سَرْ رِيَا رَاسْتْ؟ خُدِىٚ كِىٚ ژِ رِىٚ بِخَه تُو دِىٚ ڤَتْ ژِىٚ رَه رِيَا رَاسْتْ نَبِينِى![2]

٨٩. ژِ دِلْ خَوسْتِنْ كُو هُونْ ژِى وَكِى وَانْ كَافِرْ بِبِنْ دَا كُو هُونْ و اَوْ وَكهَڤْ بِبِنْ. نَاخُو حَتَا كُو اَوْ دِ رِيَا خُدِىٚ دَه هِجْرَتْ نَكِنْ، وَانْ ژِ خَوه رَه دُوٚسْتُ و پِشْتَڤَانْ نَگِرِنْ.اَگَرْ

١ دِ ژِيَانَا جِڤَاتِىٚ دَه ژِ بُوٚ پِرْ تِشْتَانْ مَهْدَرِى و نَاڤْجِيتِى پِيْويسْتَه. مرُوٚڤِىٚ كُو نَاڤْجِيتِيىٚ بِكَه دِڤِىٚ لِخُو مِقَاتَه بَه، لَوْرَا ژِ وِىٚ نَاڤْجِيتِيىٚ پَارَكَه وِى ژِى هَيَه. اَوْ يَانْ خِيْرِىٚ يَانْ ژِى گُونَهِى قَزَنْجْ دِكَه و كَارْ و زَرَارْ لِوِى ژِى دِبَه.

٢ ژِ زَيْدْ كُورِىٚ سَابِتْ هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ؛ دَمَا كُو پَيغَمْبَرِىٚ خُدِىٚ دَرْكَتِيه اُحُدِىٚ، ژِ وَانِيْنْ كُو پِىٚ رَه بُونْ هِنْ كَسْ (ئِيْنْ مُنَافِق) ژِ جَنْگَا اُحُدِىٚ ڤَگِريَانْ. ڤِيْجَه هَڤَالِيْنْ پَيغَمْبَرْ دِ حَقِىٚ وَانْ دَه بُونْ دُو جَلَبْ؛ هِنَكَانْ گوٚتْ: اَمْ وَانْ بِكُوژِنْ، هِنَكَانْ ژِى گوٚتْ: اَمْ وَانْ نَكُوژِنْ. اِيْدى خُدِىٚ دِ حَقِىٚ ڤِىٚ مِژَارِىٚ دَه اَڤْ ئَايَتْ دَاخِسْتْ.

وَانْ بَرێ خَوه (ژِ تَوْحِيدێ) دَاگَرَانْدْ، هُونْ لِكُو دَرێ وَانْ بِبِينِنْ وَانْ بِگِرِنْ و بِكُوژِنْ و ژِ بُۆ خَوه تُو كَسِى ژِ وَانْ نَكِنْ دُۆسْتْ و ئَارِيكَارْ.

۹۰. ژِ بِلِى وَانێنْ (كَافِرْ و مُنَافِقێنْ) كُو خَوه بِاڤێژِنْ بَرْ بَختِێ قَوْمَكى كُو دِ نَاڤْبَرَا وَه و وَانْ دَه پێمَانْ هَيَه، يَانْ ژِى وَرِنْ خَوه لِوَه بِگِرِنْ و نَخوازِنْ نَه بِوَه رَه نَه ژِى (لِكێلَكَا وَه) بِقَوْمِێ خَوه رَه شَرْ بِكِنْ (دَسْتِێ خَوه نَدِنَه وَانْ و وَانْ نَكُوژِن.)اَگَرْ خُدِێ بِڤَا دِێ دَسْتُورَا وَانْ لِوَه بِدَايَا ڤێجَه دِێ بِوَه رَه شَرْ بِكِرِنَا. اِيْدِى اَگَرْ اَوْ دَڤْ ژِ وَه بَرْدِنْ، خَوه ڤَكِشِينِنْ ئَالِيَكى؛ شَرێ وَه نَكِنْ و دَسْتِێ ئَاشْتِيێ دِرێژِى وَه بِكِنْ، دِ ڤِێ رَوشِێ دَه خُدِێ لِهَمْبَرِێ وَانْ تُو رِێ نَدَايَه وَه (كُو هُونْ شَرێ وَانْ بِكِنْ).

۹۱. هُونِێ رَاسْتِى هِنێنْ دِنْ ژِى بێنْ كُو اَوْ دِخوازِنْ هَمْ ژِ شَرێ لِهَمْبَرِى وَه هَمْ ژِ شَرێ لِهَمْبَرِى گَلِێ خَوه ژِى اَوْلَه بِبِنْ. هَرْ كُو بَرێ وَانْ بِبَالْ گَلاجِيێ ڤَه تِێ زِڤْرَانْدِنْ سَرْسَرْكِى تِێ وَرِدبِنْ. اِيْدِى اَگَرْ دَڤْ ژِ (شَرێ) وَه بَرْنَدِنْ، دَسْتِێ ئَاشْتِيێ دِرێژِى وَه نَكِنْ و دَسْتێنْ خَوه ژِ شَرێ وَه ڤَنَكێشِنْ، ڤێجَه وَانْ بِگِرِنْ (دِيلْ بِكِنْ) و هُونْ لِكُو رَاسْتِى وَانْ هَاتِنْ، وَانْ بِكُوژِنْ. هَا اَڤێنْ هَا، مَه، هێنجَتَكَه اَشْكَرَا دَايه وَه لِسَرْ (كُوژْتِنْ و دِيلْكِرِنَا) وَانْ.

۹۲. تُو جَارْ ژِ بُۆ بَاوَرْمَنْدَكى نَه رَوَا يَه كُو بَاوَرْمَنْدَكى بِكُوژَه. لِێ كُو بِشَاشى بَه، اَو تِشْتَكى دِنَه. چِه كَسِێ كُو بِشَاشِى مُسِلْمَانَكى بِكُوژه دِڤِێ كُوْلَيَكى بَاوَرْمَنْدْ ئَازَادْ بِكَه و خُونَكِێ بِدَه خُودِيێنْ كُشْتِى. لِێ كُو اَوْ دِ خُونِێ بِبُۆرِنْ اَو تِشْتَكى دِنَه!اَگَرْ اَو كُشْتِى ژِ قَوْمَكى دِژْمِنْ بَه (كُو دِ نَاڤَا وَه و وَانْ دَه شَرْ هَيَه) و بَاوَرْمَنْدْ بَه، ڤێجَه ئَازَادْكِرِنَا كُوْلَيَكى بَاوَرْمَنْدْ پێوِيسْتَه.اَگَرْ اَوْ (كُشْتِى) ژِ قَومَكى بَه كُو دِ نَاڤبَرَا وَه و وَانْ دَه پێمَانْ هَيَه، ڤێجَه خُونَكَه كُو ژِ مَالْبَاتَا وِى رَه بِێ دَايِنْ و ئَازَادْكِرِنَا كُوْلَيَكى بَاوَرْمَنْدْ پێوِيسْتَه. چِه كَسِێ كُو (كُوْلَيَكى بَاوَرْمَنْدْ) بِدَسْتْ نَخَه، دِڤِێ دُو مَهَانْ لِپَى

هَڤْ رُۆژی بِگِرَه،(اَڤْ كَفَارَتِێ هَا) ژِ جَمْ خُدِێ تُۆبَه و رَحْمَتَه لِسَرْ بَنْدَیێنْ وِی. خُدِێ تَڤْزْ بِكِرِنێنْ بَنْدَیێنْ خوه دِزَانَه و دِ كَارِێ خوه دَه كَارْبِنَجِهَه.

٩٣. كِی كُو بِقَسْدْ مُوْمِنَكی (ژِ بُۆ كُو مُوْمِنَه) بِكُژَه، ڤِێجَه جَزَایێ وی جَهَنَمَه كُو اَوِێ حَتَابِحَتَایێ تِێ دَه بَه و غَزَبَا خُدِێ لِسَرِێ يَه، خُدِێ اَوْ ژِ رَحْمَا خوه دُورْ كِرِيَه وعَزَابَكی مَزِنْ ژِێ رَه ئَامَادَه كِرِيَه.

٩٤. گَلی يێنْ كُو بَاوَری ئَانِينَه! دَمَا هُونْ دِ رِيَا خُدِێ دَه دَركَتِنْ جِهَادِێ، ڤِێجَه تَفتێشْ بِكِنْ (دَا كُو هُونْ مُسِلْمَانْ و كَافِرَانْ ژِ هَڤْ نَاسْ بِكِنْ). ژِ وی كَسِێ كُو لِوَه سِلاڤْ (ا مُسِلْمَانْتِيێ) بِكَه، نَبێژِنِێ تُو نَه مُسِلْمَانی كُو هُونْ پِێ پَرتَالێنْ ژِيَانَا ڤِێ دِنْيَایێ بِخوازِنْ. لَوْرَا لِجَمْ خُدِێ قَزَنْجێنْ پِرْ هَنَه. هَرْ وِهَا هُونْ ژِی بَرِێ وَكی وَانْ بُونْ. خُدِێ لِوَه قَنْجی كِرْ (هُونْ مُسِلْمَانْ بُونْ)، ڤِێجَه دِ ڤِێ دَه لێگَرِينِێ بِكِنْ (حَيَا هُونْ تَڤْزْ نزَانِبِنْ كُو اَوْ كَافِرِنْ ژِيَانِێ نَدِنَه وَانْ). بێگُمَانْ خُدِێ بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.[1]

٩٥. مُسِلْمَانێنْ (ژِ جِهَادِێ) رُونِشْتِی و يێنْ كُو بِمَالْ و جَانِێ خوه دِ رِيَا خُدِێ دَه خَبَاتْ دِكِنْ نَه وَكْهَڤِنْ، ژِ بِلی يێنْ كُو خُدَانْهێنْجَتْ بِنْ. خُدِێ، اَوێنْ كُو بِمَالْ و جَانِێ خوه جِهَادِێ دِكِنْ، بِمَرْتَبَيَكِێ دِ سَرْ يێنْ رُونِشْتِی رَه گِرتِنَه. خُدِێ پِێمَانَا رِنْدِيێ (جَنَتِێ) دَايَه هَرْ يَكی ژِ وَانْ. خُدِێ يێنْ جِيهَادْكَرْ بِخَلاتَكَه مَزِنْ دِ سَرْ يێنْ رُونِشْتِی رَه گِرتِنَه.

---

١ لِگُۆری رِيوايَتَكَه دِنْ؛ مَرْدَاسْ كُورِێ نَهِيكْ مُسِلْمَانْ بُو لِێ ژِ وی پِێ ڤَه ژِ ئِێلا وی تُو كَسی دِنْ مُسِلْمَانْ نَبُونْ. نِژْدِيَكه پِيخَمْبَرِێ خُدِێ چُو شَرِێ وَانْ. اِێلْ هَمُو ژِ بَرْ وَانْ رَڤِيَانْ. لێبَلِێ ژِ بَرْ كُو مَرْدَاسْ بِمُسِلْمَانْبُونَا خوه بَاوَرْ بُو، اَوْ نَرَڤِيَا. چِه گَاڤَا وی نِژْدَه دِيتْ پِزِێ خوه هِلْگَرَانْدْ بَرْ چِيَايی و اَوْ ژِی هِلْگَرِيَا. چِه گَاڤَا مُسِلْمَانْ گِهَانِێ و تَكبيرْ ئَانِينْ وی ژِی تَكبيرْ ئَانی و دَاگَرِيَا خَوارِێ و گُۆتْ: اَزْ بِدَڤِێ خوه دِبێژِمْ و بِدِلِێ خوه بَاوَرْ دِكِمْ كُو ژِ اَللهِ تَعَالَی پِێ ڤَه تُو خُدَا تُونِنْ و مُحَمَّدْ ژِی پِيخَمْبَرِێ وی يَه، سِلاڤْ لِوَه بَه! پِشْتْ رَه اُسَامَه كُورِێ زَيدْ اَوْ كُوشْتْ و پَزِێ وی دَا بَرْ خوه و ئَانی. هَڤَالێنْ وی اَڤْ يَكْ ژِ پِيخَمْبَرِێ خُدِێ رَه گُۆتِنْ. پِيخَمْبَرْ بِڤِێ يَكِێ پِرْ پِرْ ئێشِيَا و ژِ وَانْ رَه وِهَا گُۆتْ: وَه، ژِ بُۆ پَزِێ وی اَوْ كُوشْتْ نَه وِسَا! پِشْتْ رَه ژِ اُسَامَه رَه اَڤْ ئَايَتْ خوندْ:»..دَا كُو هُونْ پِێ پَرْتَالێنْ ژِيَانَا جِيهَانِێ بِخوازِنْ.

٩٦. اَڤْ مَرْتَبَه، لِێبُۆرِينْ و دِلۆڤَانِيَکه ژِ جَمْ خُدِێ يه. خُدِێ گُنَهبَخْشَه، دِلۆڤَانَه.

٩٧. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو ظُلِمْ لِخوه کِرِنْ ؛ (هِجرَتْ نَکرِنْ و دِ نَاڤْ گَاوِرَانْ دَه مَانْ) مَلائيکَتْ جَانِێ وَانْ دِسْتِينِنْ و دِبێژِنَه وَانْ: هُونْ (دِ بَارَا دِينِێ خَوه دَه) دِ چه کَارِی دَه بُونْ؟ دِبێژِنْ: اَمْ لِعَرْدِێ بێچَارَه و بِنْدَسْتْ بُونْ. مَلائيکَتْ دِبێژِنْ: قَێ عَرْدَا خُدِێ نَه فِرَهْ بُو کُو هُونْ بِبَالْ ڤَه کۆچبَرْ بِبُونَا؟! ڤِێجه اَڤِێنْ هَا ئِێورگَها وَانْ دۆژَهه و اَوْ چه پِيسْ ڤَحَوِينْگَهه!

٩٨. لِێبَلِێ مێرْ و ژِنْ و زَارُۆکێنْ بَلَنْگَازْ، اَوێنْ کُو بِرَاسْتِی تُو چَارَيَا وَانْ تُنَه بُو و وَانْ رِيَا خَوه نَدِديتْ (کُو هِجْرَتِێ بِکِنْ) اَوْ جُودَا نَه!

٩٩. ڤِێجَه هَا اَڤِێنْ هَا، هِێڤِی هَيَه کُو خُدِێ لِوَانْ بِبُۆرَه. خُدِێ تِێبهُورَه، بَخْشِينَرَه.

١٠٠. چه کَسِێ کُو دِ رِيَا خُدِێ دَه هِجرَتْ بِکَه، اَوِێ لِسَرْ عَرْدِێ گَلَكْ وارْ و دَسْتْفرَهِيِێ بِبِينَه. چه کَسِێ کُو بِقَسْدَا خُدِێ و پێخَمْبَرِێ وِی، بِکۆچْبَرِی، ژِ مَالا خَوه دَرْکَڤه، پَاشِێ (دِ رِێ دَه) بِمْرَه، اِێدِی خَلاتَا وِی دِکَڤَه ئَالِيِێ خُدِێ. خُدِێ بَخْشِينَرَه، دِلُوڤَانَه.

١٠١. دَمَا وَه لِسَرْ عَرْدِێ سَفَرَكْ كِرْ و هُونْ اَنديشَه بِکِنْ کُو کَافِرْ دِێ زَرَارِێ بِدِنْ وَه (وِێ چَاخِێ) تُو گُنَهْ ژِ بُۆ وَه تُونَه کُو هُونْ هِنَكْ نِمێژَانْ بِکُرْتِی بِکِنْ. بێگُمَانْ ئِێنْ کَافِرْ ژِ بُۆ وَه نَيَارِێنْ اَشْکَرَا نَه.

١٠٢. (يَا مُحَمَّدْ!) دَمَا تُو دِگَلْ وَانْ بِی، ڤِێجَه تَه لِپێشِيَا وَانْ نِمێژْ کِرْ؛ اِێدِی بِلا کُومَكْ ژِ وَانْ دِگَلْ تَه نِمێژْ بِکَه و بِلا چَکێنْ خَوه هِلْگِرِنْ. اِێدِی پِشْتِی کُو چُونْ سِجُودِێ بِلا بِچِنَه پَاشْ و بِلا کُومَا دِنْ ژِی يَا کُو نِمێژْ نَکرِبُو، بِێنْ بِتَه رَه (قَامَك) نِمێژْ بِکِنْ (قَامَا دِنْ ژِی خُوَسَرْ بِکِنْ) و بِلا اَوْ ژِی رَاهِێژِنْ چَکێنْ خَوه و تَدبيرَا خَوه بِسْتِينِنْ. يێنْ کَافِرْ ژِ دِلْ دِخُوازِنْ کُو هَايَا وَه ژِ چَكْ و پَرْتَالێنْ وَه نَمِينَه دَا کُو بِجَارَکِێ اِێرِيشِی سَرْ وَه بِکِنْ. اَگَرْ ژِ بَارَانِێ اَزِيَتْ لِوَه بِبَه يَانْ ژِی هُونْ نَخَوشْ بِنْ تُو گُنَهْ ژِ وَه رَه تُونَه

كُو هُونْ چِكِيْنْ خَوه دَينِنْ، دِيسَا ژِى تَدْبِيرَا خَوه بِسْتِينِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِىَ ژِ كَافِرَانْ رَه عَزَابَكِى رِسْوَاكَرْ ئَامَادَه كِرِيَه.[١]

١٠٣. ڤِيْجَه دَمَا وَه نِمِيْژَا خَوه كِرْ ايجَارْ لِسَرْ پِيَانْ، رُونِشْتِى و لِسَرْ طَنِشْتِيْنْ خَوه ذِكْرِىَ خُدِىَ بِكِنْ. دَمَا هُونْ (ژِ طِرْسِىَ) اَوْلَه بُونْ، نِمِيْژَا خَوه بِتَكُوزِى (نَه بِكُورْتَاسِى) بِكِنْ. بِيْگُمَانْ نِمِيْژْ لِسَرْ بَاوَرْمَنْدَانْ فَرْزَكَه خُودَانْ دَمَه.

١٠٤. (گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ!) هُونْ بِدُڤْكَتِنَا پَىْ (دِژْمِنِىَ خَوه) سِسْتْ و بِيْزَارْ نَبِنْ.اَگَرْ هُونْ دِئِيْشِنْ اَوْ ژِى وَكِى وَه دِئِيْشِنْ و يَا هُونْ ژِ خُدِىَ هِيْڤِى دِكِنْ اَو هِيْڤِى نَاكِنْ. خُدِىَ زَانَا يَه، كَارْبِنَجِهَه.

١٠٥. (يَا مُحَمَّدْ!) بِيْگُمَانْ مَه كِتِيْبْ بِحَقِى ژِ تَه رَه هِنَارتْ دَا كُو تُو دِ نَاڤْبَرَا مِرُوْڤَانْ دَه، بِتِشْتِىَ كُو خُدِىَ نِيشَانِى تَه دَايَه حُكِمْ بِكِى. زِنْهَارْ ژِ خَايِنَانْ رَه نَبَه بَرَڤَان/ئَالِيگِرْ!

١٠٦. ژِ خُدِىَ لِيْبُوْرِينَا خَوه ژِى بِخوازَه، بِيْگُمَانْ خُدِىَ گُنَهْبَخْشَه، دِلُوْڤَانَه.

١٠٧. بَرَڤَانِيَا وَانِيْنْ كُو لِنَفْسَا خَوه ژِى بِيْبَخْتِيِىَ دِكِنْ، مَكَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ ژِ كَسِىَ خَايِنْ اِىَ گُنَهْكَارْ حَزْ نَاكَه.

١٠٨. (خَايِنْتِيَا خَوه) ژِ مِرُوْڤَانْ ڤَدِشِيْرِنْ و ژِ خُدِىَ ڤَنَاشِيْرِنْ. حَالْ اَڤَه كُو خُدِىَ (بِزَانِينَا

---

١ اَڤْ هَرْ سِىَ ئَايَةْ ژِى ئَاوَايِىَ كِرِنَا نِمِيْژِىَ يَا لِرِيْويتِى و يَا دِ رَوشِيْنْ خَتَرْنَاكْ دَه رَاڤَه دكَه. لِگُوْرِى ژِ سُونَّتِىَ و تَتْبِيقَاتَا وِىَ هَاتِيَه زَانِينْ كُو لِرِيْويتِيِىَ نِمِيْژِيْنْ چَارْ رِكْعَتِى تِيْنْ كُرتْكِرنْ و بِدُو رِكْعَتِى تِيْنْ كِرِنْ؛ ژِ بُوْ ڤِىَ يَكِىَ طِرْسْ و خَتَرْ ژِى نَه شَرْتَه. هَرْ مُسلمَانِىَ رِيْوى كُو (٨٠) هَشْتِىَ - نُوْتْ (٩٠) كِلُوْمَتره مَسَافَه رِيْونْگِى بِكَه دِكَارَه ژِ ڤِىَ رُخْسَتِىَ اِسْتِيفَادَه بِكَه. دِ ئَايَتِىَ دَه سَبَبِىَ كُو بِدُو رِكْعَتِى بَحْسَا نِمِيْژَا تِرسِىَ هَاتِيه كِرِنْ، دِيسَا رِيْويتِى يَه. لَوْرَا وِىَ چَاخِىَ ارتِيْشْ ژِى رِيْوى تِىَ ژِمَارْتِنْ. دِ ڤِى حَالَتِى دَه ژِى نِمِيْژَا جَماعَتِى بِڤِى ئَاوَايِى تِىَ كِرِنْ: اِمَامْ دِىَ وَانْ بِكَه دُو گرُوپْ. گرُوبَا پِيْشِينْ دِىَ بِإمَامْ رَه دُو رِكعَتَانْ بِكِنْ، اِمَامْ دِىَ دِ رَابُونَا رِكعَتَا دُوِيَمْ دَه بِسَكِنَه، اَوْ دِىَ نِمِيْژَا خوه تِمَامْ بِكَنْ و بِچِنْ نُوْبَتَا خَوه، گرُوبَا دِنْ دِىَ وَرَه، بِإمَامِى رَه رِكعَتَكِىَ بِكَه. اِمَامْ دِىَ دِ رُونِشْتِنَا دَاوى دَه لِبَندَا وَانْ رَاوَسْتَه، اَوْ ژِى دِىَ رَابِنْ رِكعَتَكه دِنْ بِكِنْ و بِإمَامِى رَه سِلاڤْ بِدِنْ.

خَوه) دَمَا اَوْ يَا كُو خُوَدَا ژِىَ نَه خُوَشَه، دِ دِلِىَ خَوه دَا تَقْدِيرْ دِكِنْ دِگَلْ وَانَه. خُدِىَ دُوْرْ لِيَا كُو اَوْ دِكِنْ گِرتِيَه.

١٠٩. هَا هُونْ اَڤِنْ، دِ ژِيَانَا دِنْيَايِىَ دَه هُونْ بُونَه ئَالِيگِرێنْ وَانْ و وَه اَوْ پَارَاسْتِنْ. ڤێجَه مَا رُوْژَا قِيَامَتِىَ لِهَمْبَرِى خُدِىَ كِى دِىَ بَرَڤَانِيَا وَانْ بِكَه، يَانْ ژِى مَا كِى يِىَ بِبَه كَارْسِپێرْ لِسَرْ كِرِيَارِێنْ وَانْ؟

١١٠. چِه كَسِىَ نَقَنْجِيَكِىَ بِكَه يَانْ ژِى لِخَوه ظُلْمِىَ بِكَه، پِشْتْرَه ژِى لِێبُوْرِينَا (گُونَهِێنْ) خَوه ژِ خُدِىَ بِخَوهازَه، اَوِىَ بِبِينَه كُو خُدِىَ بَخْشِينَرَه، دِلُوْڤَانَه.

١١١. چِه كَسِىَ گُونَهَكِى بِكَه اَوْ زِيَانِىَ لِخُو دِكَه. خُدِىَ عَلِيمَه،حَكِيمَه.

١١٢. چِه كَسِىَ گُونَهَكِى بِچُوكْ يَانْ ژِى مَزِنْ بِكَه پِشْترَه بَاڤێژِه سِتُوِيِىَ يَكِى بِێگُنَهْ، بِێگُمَانْ وِى بِێبَخْتِى و گُونَهَكِى اَشْكَرَا لِخُو بَارْ كِرِيَه.

١١٣. (يَا مُحَمَّدْ!)اَگَرْ كَرَمْ و رَحْمَا خُدِىَ لِسَرْ تَه نَبُوِيَا، كُوْمَكِىَ ژِ وَانْ حَوْلْ دِدَا كُو تَه ژِ رِىَ دَرِينِنْ. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ بَسْ خَوه ژِ رِىَ دَرتِينِنْ. اَوْ نِكَارِنْ بِتُو تِشْتِى زَرَارِىَ بِدِنْ تَه. خُدِىَ كِتێبْ و حِكمَتْ ژِ تَه رَه شَانْدْ و يَا كُو تَه نِزَانِيبُو (اَوْ) فِێرِى تَه كِرْ. بێگُمَانْ قَنْجِيَا خُدِىَ لِسَرْ تَه پِرْ مَزِنَه.

١١٤. دِ پِرِىَ پِسْتَپِسْتَا وَانْ دَه تُو خِێرَكْ تُونَه، لِێبَلِىَ پِسْتَپِسْتَا كَسِىَ كُو سَدَقَيَكِىَ يَانْ قَنْجِيَكِىَ بِكَه يَانْ ژِى نَاڤبَرَا مرُوْڤَانْ رَاسْتْ بِكَه (وَانْ لِهَڤْ بِينَه)، نَه وِسَا يَه. چِه كَسِىَ ژِ بُوْ رِزَايَا خُدِىَ ڤِىَ بِكَه، پَاشِىَ اَمِىَ پَرُويَكَه مَزِنْ بِدِنِىَ.

١١٥. پِشْتِى كُو رِيَا رَاسْتْ ژِىَ رَه اَشْكَرَا بُو، كِى دِژْرَابَرِيَا پێغَمْبَرْ بِكَه و نَه دِ رِيَا مِسلِمَانَانْ دَه هَرَه، اَمِىَ بَرِىَ وِى بِدِنْ رِيَا كُو بَرِىَ خَوه دَايِىَ و اَمِىَ وِى بِخِنْ دُوْژَهِىَ و چِه پِيسَوَارَه اَوْ دُوْژَه!

١١٦. بِێگُمَانْ خُدِىَ (گُونَهِىَ) شِركْ و هَڤپِشْكِيَا كُو ژِىَ رَه بِىَ كِرِنْ نَابَخْشِينَه؛ لِێبَلِىَ ژِ

وِێ پێ ڤَه کَسِێ کُو خُدَا بِڤِێ، لِگُونَهێنْ وِی دِبُوْرَه. چه کَسِێ ژِ خُدِێ رَه هَڤْپِشْکَانْ چێکَه، ڤێجَه بِرَاسْتِی اَوْ بِشَاشِیکَه دُورْ ژِ رِێ کَتِیَه.[1]

۱۱۷. اَوْ ژِ بِلِی خُدِێ گَازِی و عِبَادَتِێ ژِ هِنَكْ مَعْبُودێنْ مِێ رَه دِکِنْ (مِینَا لاتْ، عُزَّا و مَنَاتْ) و اَوْ هَرْ هَاوَارِێ دِکِهِینِنْ شَیْطَانِێ رِکْدَارْ (اِێ فَرْمَانْشِکێنْ).

۱۱۸. خُدِێ شَیْطَانْ ژِ رَحْمَا خَوه دُورْ کِرِیَه. شَیْطێنْ گُوْتْ:»صُوْنْدْ بَه اَزِێ تَقَزْ ژِ نَاڤْ بَنْدَیێنْ تَه پِشْکَکِێ بِگِرِمْ؛ ژِ خَوه رَه بِکِمْ هَڤَالْ.»

۱۱۹. (شَیْطێنْ گُوْتْ:) تَقَزْ اَزِێ وَانْ ژِ رِێ دَرِینِمْ، مُحَقَّق اَزِێ خُوَزِیَانْ دِ دِلِێ وَانْ دَه بِکَارْ بِینِمْ و مُحَقَّق اَزِێ فَرْمَانِێ لِوَانْ بِکِمْ، ڤێجَه اَوِێ ژِی گُوهێنْ تَرْشَانْ (دَڤَه، دَوارْ و پَزَانْ) بِقَلێشِنْ (دَا کُو وَانْ ژِ پُوتَانْ رَه بِکِنْ قُورْبَانْ). صُوْنْدْ بَه، اَزِێ لِوَانْ فَرْمَانْ بِکِمْ، ڤێجَه اَوِێ ئَافِرَانْدِنَا خُدِێ بِگُوهَرِینِنْ. چه کَسِێ کُو ژِ بِلِی خُدِێ شَیْطێنْ ژِ خَوه رَه بِکَه دُوْسْتْ و ئَارِیکَارْ، بِرَاسْتِی وِی بِئَاوایکی اَشْکَرَا زَرَارْ کِرِیَه.

۱۲۰. شَیْطَانْ پِیمَانْ و هێڤِیێ دِدَه وَانْ؛ حَالْ اَڤَه کُو پِیْمَانَا کُو شَیْطَانْ دِدَه وَانْ ژِ خَاپَانْدِنِێ پِێ ڤَه نَه تِشْتَکِی دِنَه.

۱۲۱. اَڤێنْ هَا،(رُوْژَا قِیَامَتِێ) ڤَحَوِینْگَهَا وَانْ دُوْژَهَه و تُو رِیێنْ کُو ژِێ دَرْکَڤِنْ فَلاتِێ نَابِینِنْ.

۱۲۲. اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێنْ رِنْدْ کِرِنَه، اَمِێ وَانْ بِخِنْ بِهِشْتێنْ کُو دِ بِنِێ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِکِنْ و حَتَا بِحَتَایِێ اَوِێ تِێ دَه بِنْ. خُدِێ لِسَرْ ڤِێ یَکِێ سُوْزَا رَاسْتْ دَایَه. مَا کَا گُوْتِنَا کِێ ژِ یَا خُدِێ رَاسْتْرَه؟

---

[1] هَکَه مرُوْڤْ ڤِێ ئَایَتَا هَانِێ و یێنْ مِینَا وِێ و حَدِیسێنْ پێخَمْبَرْ بِهَڤْ رَه بنِرْخِینَه اَڤْ تِێ فِێمْکرِنْ؛ اَوْ کَسِێ کُو بِقَاسی گِرَانِیَا زرِرَیکی ژِی بَاوَرِیَا وِی هَبَه و بِایمَانْ هَرَه بَالْ خُدِێ، دِێ لوِی بِبُوْرَه یَانْ ژِی پِشْتِی وِی جِزَا بِکَه دِیسَا دِێ وِی بِشِینَه بِهِشْتِێ. لِێ وَکی کُو ژِ ڤِێ ئَایَتِێ ژِی تِێ زَانِینْ؛ اَوْ کَسِێ کُو لِسَرْ شِرْكْ و کَافِرِیِێ بِمْرَه خُدِێ قَتْ لِێ نَابُوْرَه و وِی عَفُو نَاکَه!

١٢٣. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! جَزَا و خَلاتَا خُدێ) نَه بِخَوهزِيێنْ وَه و نَه ژِی بِخَوهزِيێنْ يێنْ اَهْلِی كِتێبْ ڤَه يَه. چِه كَسێ نَبَاشِيَكێ بِكَه دێ جَزَايێ وێ بِبِينَه و دێ ژِ بِلِی خُدێ ژِ بُۆ خَوه تُو دُۆسْتْ و تُو ئَارِيكَارَكِی ژِی نَبِينَه.[1]

١٢٤. چِه مێرْ بَه چِه ژِنْ، چِه كَسێ كَارَكِی قَنْجْ بِكَه و اَوْ بَاوَرْمَنْدْ بَه، ڤێجَه هَا اَوْ دێ هَرَه بِهِشْتێ و بِقَاسِی دَرْزِكَا سِيسِكێ ژِی دێ نَحَقِی لِێ نَبَه.

١٢٥. مَا ژِ يێ كُو بِدُورِسْتِی ژِ خُدێ رَه تَسْلِيمْ بِبَه و قَنْجِيكَارْ بَه و بِدَه دُو دِينێ اِبْرَاهِيمْ -كُو اَوْ ژِ هَرْ پُوچِيێ پَاكَه- كِی بَاشْتِرِينْ دِينْدَارَه. خُدێ اِبْرَاهِيمْ ژِ بُۆ خَوه خۆشَڤِيسْتْ گِرتِيَه.[2]

١٢٦. چِه تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه هَرْ يێنْ خُدێ نَه و خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی بِتَمَامِی ئَاگَاهْدَارَه.

١٢٧. (يَا مُحَمَّدْ!) دِ بَارَا ژِنَانْ دَه دَاخُويَانِيێ ژِ تَه دِخُوازِنْ. بِبێژَه: خُدێ ژِ وَه رَه، دِ بَارَا وَانْ دَه دَاخُويَانِی دِدَه و اَوْ ئَايَتێنْ كُو دِ كِتێبێ دَه ژِ وَه رَه تێنْ خَونْدِنْ، دِ بَارَا ژِنێنْ سێوِی دَه يَه كُو هُونْ پَارَا (مِيرَاتَيَا) كُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيه ڤَقَتَانْدِنْ نَادِنْ وَانْ و وَه دِلْ هَيَه كُو وَانْ مَهرْ بِكِنْ و (دَاخُويَانِی) دِ بَارَا زَارُۆكێنْ بێچَارَه و سێوِی دَه يَه كُو هُونْ عَدَالَتێ بِجِهْ بِينِنْ. هُونْ چِه خێرِێ بِكِنْ مُحَقَّقْ خُدێ پێ دِزَانَه.

---

١ خُدێ دِ ڤێ ئَايَتێ دَه اَشْكَرَه نَكرِيَه كَا هێڤِيێنْ مِرُوڤَانْ و هێڤِيێنْ اَهْلِيكِتێبَانْ چِه نَه؟ لِێ بَلِێ دِ جِهْنَه دِنْ دَه بَحْسَا هِنَكَانْ ژِ وَانْ هێڤِيَانْ كِرِيَه: مِينَاكْ؛ عَرَبێنْ دَرُوكَرْ وِهَا دِگُۆتِنْ: «اَمْ ژِ هێلا مَالْ و زَارُوكْ ڤَه بێهْتِرِنْ و اَمْ نَه يێنْ كُو بێنَه عَزَابْدَانْ»سَبَأ:٣٥و «گُۆتِنْ: ژِيَانْ بَسْ ژِيَانَا مَه يَا ڤێ دِنْيَايێ يَه و اَمێ پِشْتِی مِرِنێ نَيێنْ ڤَژَانْدِنْ» اَنعَامْ:٢٩. مِينَاكَا ژِ اَهْلِكتێبَانْ: « گُۆتِنْ: ژِ بِلِی يێنْ فِلَه و جِهُو كَسْ دێ نَچِه بَهِشْتێ»بَقَرَه:١١١ و «جِهُو و فِلَهَانْ گُۆتِنْ: اَمْ كُرێنْ خُدێ و دُوسْتێنْ وِينَه «مَائِدَه:١٨. اَڤْ تَڤْ هێڤِيێنْ وَانِنْ؛ تِه پێوَنْدِيَا وَانْ بِرَاسْتِيێ ڤَه تُنَه.

٢ دِگَلْ كُو پێخَمْبَرْ تَڤْ دِ قَاسِدِيتِيَا خُدێ دَه وَكْهَڤِنْ، لِيبَلِێ بِتَايْبَتْمَنْدِيێنْ خَوه هِنْ فَرْقێنْ وَانْ ژِ هَڤْ هَنَه. ژِ ڤێ بَابَتێ يَه كُو ژِ مُوسَا رَه «كَلِيمُ الله»، ژِ عِيسَا رَه:»رُوحُ الله». ژِ مُحَمَّدْ رَه «حَبِيبُ الله»و ژِ اِبْرَاهِيمْ رَه ژِی «خَلِيلُ الله»هَاتِيَه گُۆتِنْ. اَڤْ ئَايَتَا كُو لِژۆرْ بُهُورِی بُويَه ژێدَرَا ڤێ وَسِفْدَايِنێ.

۱۲۸. اَگَرْ ژِنَكْ ژِ مێرێ خَوه بِاَنْدِيشَه بَه كُو دێ خَوشْ پێ رَه دَربَاسْ نَكَه يَانْ ژِی دێ بَرێ خَوه ژێ ڤَگَرِينَه (وێ چَاخێ) ژِ وَانْ رَه تُو گُنَهْ تُونَه يَه كُو اَوْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه صُلْحَكێ بِكِنْ. صُلحْ (لِهَڤْهَاتِنْ هَرْ تِمْ ژِ بَرْدَانِێ) چێتِرَه. ژخُو دِ نَفْسَانْ دَه كُومْرَشی لِكَارَه.(گَلی مێرَانْ!)اَگَرْ هُونْ بوَانْ رَه خَوشْ دَربَاسْ بِكِنْ و هُونْ خَوه (ژِ نَحَقِيَا لِوَانْ) بِپَارێزِنْ؛ ڤێجَه خُدِێ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ تَقَزْ ئَاگَاهْدَارَه.[1]

۱۲۹. (گَلی مێرَانْ!) هُونْ چِقَاسی بِخَوازِنْ ژِی دِيسَا نِكَارِنْ دِ نَاڤْبَرَا ژِنَانْ (هَوِيَانْ) دَه دَادْمَنْدَانَه تَڤْبِگَرِنْ؛ نَاخُو بِتَمَامی مَيْلا خَوه نَدِنْ يَكێ و يَا دِنْ ژِی وَكْ گِرێدَايی بَه (نَه بِمێرْ و نَه ژِی بَرْدَايی) نَهێلِنْ.اَگَرْ هُونْ نَاڤْبَرَا وَانْ رَاسْتْ بِكِنْ و خَوه (ژِ زِلْمێ) بِپَارێزِنْ، تَقَزْ خُدِێ گُنَهْبَخْشَه، دِلُوڤِينَه.

۱۳۰. اَگَرْ ژِنْ و مێرْ هَڤْ بَرْدِنْ، خُدِێ ژِ نِعْمَتێنْ خَوه يێنْ پِرْ دێ هَرْدُويَانْ ژِی دَوْلَمَنْدْ بِكَه. خُدِێ جُوْمَرْدَه، كَارْبِنَجِهَه.[2]

۱۳۱. لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ چِه تِشْتْ هَبِنْ، اَو تَڤْ يێنْ خُدِێ نَه. بێگُمَانْ مَه لِوَانێنْ كُو دِ بَرِيَا وَه دَه كِتێبْ ژِ وَانْ رَه هَاتِنَه و لِوَه ژِی فَرْمَانْ كِرِيَه، ئَانْگُو «هُونْ هَای ژِ (سِينُوْرِێ) خُدِێ هَبِنْ!»اَگَرْ هُونْ اِنْكَارْ بِكِنْ ژِی، بێگُمَانْ چِه تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه اَوْ تَڤْ يێنْ خُدِێ نَه. خُدِێ دَوْلَمَنْدَه، هێژَايی پَسِنْدَانِێ يَه.

---

۱ دِ زَوَاجێ دَه بِهَڤْ رَه خَوشْدَرْبَاسْكِرِنْ بِتَعْوِيزْ و جَانْگُوْرِيێنْ هَڤْبَشْ دِبَه و دِمَشَه. لِيَبَلێ ژِ بَرْ كُو دِ هَرْ كَسی دَه ئَاوَايَكی سرُوشْتی، اَزْپِرَستی، چَاڤنَبَاری و زَخَلی هَيَه، هَرْ كَسْ ژِ هَڤَالێ خَوه فَدَاكَارِيێ هێڤی دِكَه. سُلحْ ژِی، بِتَعْوِيزْدَاينْ و فَدَاكَارِيَا هَرْدُو رَخَانْ ژِ هِنْ مَافَانْ چێدِبَه. اَڤْ رَوشْ، ژِ پَڤچُونْ و هَڤْبَرْدَانِێ چێتِرَه.

۲ هَكَه دِگَلْ هَمُو تَدبِيرَانْ ژِی زَوَاجْ نَمَشَه و اَنْدِيشَيَا خِزَانی و رَبَنِيێ هَبَه وێ چَاخێ ژِنْ و مێرْ نَه مَجبُورِنْ كُو دَرِدْ و مَرَزَا هَڤْ بِكَشِينِنْ و دِ نێڤْ جَهَنَّمَا مَعْنَوی دَه بژِينْ، بِلا هَڤْ بَرْدِنْ و خُدِێ دێ گَلَكْ دَرِيێنْ خێرێ لِوَانْ ڤَكَه.

١٣٢. چه تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه، اَوْ تَڤْ یێنْ خُدِیٚ نَه.(ژِ بُوٚ کَارْ و عَمَلِیٚ بَندَییێنْ خَوه) بِوَکِیلِی خُدِیٚ بَسَه.

١٣٣. گَلِی مِرُوٚڤَانْ!اَگَرْ خُدِیٚ بِخَوهازَه، دِیٚ وَه ژِ حُوٚلِیٚ رَاکَه و هِنَکێنْ دِنْ بِینَه شُونَا وَه. بێگُمَانْ خُدِیٚ لِسَرْ ڤِیٚ یَکِیٚ قَادِرَه.

١٣٤. کِی خَلاتَا دِنْیَایِیٚ بِخَوهازَه (بِلا بِزَانَه کُو) خَلاتَا دِنْیَا و ئَاخْرَتِیٚ هَرْدُو لِجَمْ خُدِیٚ نَه. خُدِیٚ بِهِیزَرَه، بِینَرَه.

١٣٥. گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! بِدَادْپَرْوَرِییٚ رَابِنْ و ژِ بُوٚ خُدِیٚ شَاهدَییِیٚ بِدِنْ، چَنْدِینْ اَوْ لِدِژِی وَه بِخَوه، لِدِژِی دِیٚ و بَاڤێنْ وَه و خِزمێنْ وَه بَه ژِی.اَگَرْ اَوْ (مَافْدَارْ و مَافْژێگِرْ) دَوْلَمَندْ انْ خِزَانْ بِنْ، ڤێجَه خُدِیٚ ژِ هَرْدُویَانْ پێشْدَترَه(ژِ وَه). نَدنْ پَیْ اَرزُوییێنْ خَوه و ژِ عَدَالَتِیٚ شَاشْ نَبنْ.اَگَرْ هُونْ زِمَانِیٚ خَوه لِشَاهِدِییٚ خَوارْ بِکِنْ (رَاسْتِییٚ بِگُوهَرِینِنْ)، یَانْ ژِی بَرِیٚ خَوه ژِ شَاهِدِییٚ ڤَگَرِینِنْ (رَاسْتِییٚ ڤَشێرِنْ)، بێگُمَانْ ژِ یَا کُو هُونْ دِکِنْ خُدِیٚ ئَاگَاهْدَارَه.

١٣٦. گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! لِسَرْ بَاوَرِیَا بِخُدِیٚ و پێخَمْبَرِیٚ وِی، لِسَرْ بَاوَرِیَا بِکِتێبَا کُو ژِ پێخَمْبَرِیٚ خَوه رَه شَانْدِیَه و بِوَانْ کِتێبێنْ کُو بَرِیٚ شَانْدِنَه بَردَوامْ بِنْ. چه کَسیٚ بِخُدِیٚ، مَلائیکَتێنْ وِی، کِتێبێنْ وِی، پێخَمْبَرێنْ وِی و رُوٚژَا دَاوِییٚ (قِیَامَتِیٚ) بَاوَرِییٚ نَئِینَه (کَافِرْ بِبَه) ڤێجَه بِرَاسْتِی اَوْ بِشَاشِیَکَه شَاشْ ژِ رِیٚ کَتِیَه.

١٣٧. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو پێشِی اِیمَانْ ئَانِینْ پَاشِیٚ کَافِرْ بُونَه، پِشْترَه دِیسَا اِیمَانْ ئَانِینَه پَاشِیٚ دِیسَا کَافِرْ بُونَه، پِشْترَه کُفْرَا خَوه زێدَه کِرِنَه؛ خُدِیٚ نَه لِگُونَهێنْ وَانْ دِبُوٚرَه نَه ژِی لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ وَانْ رَاسْتَرِیٚ دِکَه.

١٣٨. (یَا مُحَمَّدْ!) مِزگِینِیٚ بِدَه مُنَافِقَانْ کُو بِرَاسْتِی ژِ وَانْ رَه عَزَابَکِی دِژْوارْ هَیَه!

١٣٩. اَوێنْ كُو ژِ دِێڤْلا بَاوَرْمَنْدَانْ ڤَه كَافِرَانْ ژِ خَو رَه دِكِنْ خَودِی و ئَارِيكَارْ. اَرێ، مَا گَلُو اَوْ عِزَّتێ و رُومَتێ ژِ وَانْ هِێڤِی دِكِنْ؟! بێگُمَانْ رُومَتْ و سَرْفِرَازِی هَرْ ژِ خُدێ رَه يَه.

١٤٠. (گَلِی مُومِنَانْ!) دِ كِتێبێ دَه ژِ وَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ؛ دَمَا وَه سَحْ كِرْ كُو ئَايَتێنْ خُدێ تێنْ مَانْدَلَكِرِنْ، يَانْ ژِی بوَانْ تِنَازْ تێ كِرِنْ، هِنْگێ دِگَلْ وَانْ (كَافِرَانْ و مُنَافِقَانْ) رُونَنِنْ، حَتَا كُو اَوْ خَوه نُوْقِی پِيڤَكَه دِنْ نَكِنْ.(دَمَا هُونْ جِڤَاتێ تَركْ نَكِنْ) هُونێ ژِی بِبِنْ وَكِی وَانْ. بێگُمَانْ خُدێ دێ تَمَامێ كَافِرْ و مُنَافِقَانْ دِ جَهْنَمێ دَه لِهَڤْ كُوْمْ بِكَه.[1]

١٤١. اَوێنْ كُو چَاڤْنێريَا نَرِنْدِيێ ژِ بُوّ وَه دِكِنْ؛ ڤێجهاَگَرْ ژِ جَمْ خُدێ فَتْحَكْ (سَرْكَفْتِنْ و غَنِيمَه) بِبَه نَصِيبێ وَه (ژِ وَه رَه) دِبێژِنْ: مَا اَمْ ژِی نَه دِگَلْ وَه بُونْ (دَه كَا پَارَا مَه ژِی بِدِنْ مَه)؟اَگَرْ سَرْكَفْتِنْ بِبَه نَصِيبێ كَافِرَانْ (ڤێ جَارێ ژِ وَانْ رَه) دِبێژِنْ: اَرێ مَا مَه هُونْ تێكَنبِرِنْ (ڤێجَه مَه دَسْتْ دَانِی سَرْ وَه) و مَه ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ هُونْ پَارَاسْتِنْ؟ اِيْدِی خُدێ دێ رُوْژَا قِيَامَتێ دِ نَاڤْبَرَا وَه و وَانْ دَه حُكِمْ بِكَه. خُدێ لِهَمْبَرْ بَاوَرْمَنْدَانْ تُو رِيكێ نَادَه كَافِرَانْ.

١٤٢. بێگُمَانْ مُنَافِق حَولْ دِدِنْ كُو خُدێ بِخَاپِينِنْ. حَالْ اَڤَه كُو خُدێ خَاپَانْدِنَا وَانْ (بِعَذَابێ خَوه) دێ لِوَانْ ڤَگَرْينَه. دَمَا (بِمُومِنَانْ رَه) رَادِبِنَه نِمێژێ، بِكَاسُولِی و سِسْتِی رَادِبِنْ، لِپێشْبَرِی مِرُوْڤَانْ رِيَاكَارِی دِكِنْ و اَوْ پِرْ هِنْدِكْ ذِكْرێ خُدێ دِكِنْ.

١٤٣. اَوْ (مُنَافِقْ) دِ نَاڤْبَرَا كُفرْ و اِيمَانێ دَه دِچِنْ و تێنْ؛ نَه ژِ وَانْ (كَافِرَانْ) نَه ژِی ژِ ڤَانْ (مُومِنَانْ) تێنْ حَسێبێ. خُدێ، كێ ژِ رێ بِخَه ڤێجَه تُو ژِ بُوّ وِی رَاسْتِی چَارَسَرِيَكێ نَايێ.

---

١ چه تێكلِيێنْ نَاڤْ نَتَوَيی بِنْ، چه تێكِلِيێنْ فَرْدِی بِنْ، دِڤێ بَاوَرْمَنْدْ لِجَمْ بَاوَرْمَنْدَانْ جهێ خَوه بگرِنْ و دِ ڤێ دهَڤْرَبُونێ دَه لِهێزْ، رُومَتْ و عِزَتێ بگرِنْ. مِلَّتێ كُو ژِ بُوّ خُرتْ بِبَه هَاوَارَا خَوه بگَهِينَه كَافِرَانْ اَوْ هَرْ دێ قَلسْ بِبَه و فَرِدێنْ كُو مُرَاجَعَتِی وَانْ بِكَنْ، كَسَايَتِيَا خَوه ژِ دَسْتْ دِدِنْ. هَكَه بِهَڤْرَبُونَا مُسلْمَانْ و كَافِرَانْ بِبَه مَجْبُورِی، گَاڤَا كَافِرْ دِ عَلَيْهِێ دِينْ دَه بِپێڤِنْ بلا بَاوَرْمَنْدْ ژِ مَجْلِسَا وَانْ دَرْكَڤَه و وَانْ شَرْمَزَارْ بِكَه.

١٤٤. گَلی يێنْ کُو بَاوَرى ئَانِينَه! دِ شُونَا بَاوَرْمَنْدَانْ دَه كَافِرَانْ ژِ خَوه رَه نَكِنْ دُۆسْتُ و پِشْتَڤَانْ. مَا هُونْ دِخوازِنْ کُو لِدِژْبَرِی خَوه دَلِيلَكَه اَشْكَرَا بِدِنْ خُدِێ (دَا کُو ژِ بُۆ وِێ جَزَا بِدَه وَه)؟!

١٤٥. بێگُمَانْ مُنَافِقْ، دِ جَهْنَمِێ دَه دِ قَاتَا هَرِی ژێرْ دَه نَه، اِیْدِی تُو دِێ ژِ وَانْ رَه قَتْ ئَارِيكَارَكِی ژِی نَبِينِی.[1]

١٤٦. لێبَلِێ اَوێنْ کُو پۆشْمَانْ بُونَه، خَوه سَرَرَاستْ كِرِنَه، خَوه ژِ دِلْ بِخُدَا ڤَه گِرْتِنَه و تَنِێ ژِ خُدِێ رَه عِبَادَتێنْ خَوه كِرِنَه، ڤێجَه هَا اَوْ (رُۆژَا قِيَامَتِێ) دِگَلْ بَاوَرْمَنْدَانِنْ و پَاشِێ خُدِێ دِێ خَلاتَكَه مَزِنْ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ.

١٤٧. (گَلی مِرُۆڤَانْ!)اَگَرْ هُونْ بَاوَرِيێ بِينِنْ و شِكْرِێ خُدِێ بِكِنْ، خُدِێ دِێ چِمَا وَه بِدَه عَذَابِێ! خُدِێ شُكِرْدَارَه، زَانَا يه.

١٤٨. خُدِێ ژَاشْكَرَاكِرِنَا گۆتِنَا نَبَاشْ حَزْ نَاكَه، لێبَلِێ كَسِێ کُو نَحَقِی لِێ بُوبَه اَوْ جُودَا يَه. خُدِێ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

١٤٩. (گَلی مِرُۆڤَانْ!) اَگَرْ هُونْ قَنْجِيكِێ اَشْكَرَا بِكِنْ اَنْ هُونْ وِێ بِدِزِی بِكِنْ، يَانْ ژِی لِنَقَنْجِيَا (کُو لِوَه هَاتِيَه كِرِنْ) بِبۆرِنْ، ڤێجَه بێگُمَانْ خُدَا تێبِهُورَه، خَودَانْشِيَانَه.

١٥٠. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو خُدِێ و پێخَمْبَرێنْ وِی مَانْدَلَ دِكِنْ و دِخَوازِنْ کُو جُودَاهِيێ بِخِنْ نَاڤْبَرَا وِی و پێخَمْبَرێنْ وِی و دِبێژِنْ: اَمْ بَاوَرِيێ بِهِنَكْ (ژ پێخَمبَرَانْ) تِينِنْ و اَمْ هِنَكَانْ ژِی مَانْدَلَ دِكِنْ و اَوْ دِخَوازِنْ کُو دِ نَاڤَا اِسلامْ و كُفْرِێ دَه رِيكَه دِنْ بِگِرِنْ...

---

١ دِ هَرْ چَاخِێ دَه لِكێلَكَا مُومِنێنْ حَقِيقِی هِنْ كَسێنْ کُو ژِ بُۆ بَرْژَوَنْدِيێنْ خَوه يَانْ ژِی ژِ بُۆ خَلاسِيَا خَوه هَنَه -چَنْدَانْ زَاهِرِی بَه ژِی- کُو خَوه مُومِنْ دَانَه نِيشَانْدَانْ. ژِ وَانْ رَه مُنَافِق تِێ گۆتِنْ. چَنْدِی لِدِنْيَايِێ نَبَه ژِی لِێ خُدِێ لِئَاخْرَتِێ دِێ رُوپُوشَا وَانْ ژِ بَرْ رُويِێ وَانْ رَاكَه و ژِ بَرْ کُو اَوْ كَافِرێنْ نَمَرْدِنْ دِێ وَانْ بِخَه قَاتَا جَهْنَمِێ يَا هَرِی ژێرِينْ دَه و دِ حَقِێ وَانْ دَه تُو شَفَاعَتِێ ژِی قَبُولْ نَاكَه.

١٥١. هَا اَوْ كَافِرْ بِخَوه نَه. مَه، ژِ بُوٚ كَافِرَانْ عَزَابَكِى رِسْوَاكَرْ ئَامَادَه كِرِيَه.

١٥٢. اَوِيٚنْ كُو بَاوَرِى بِخُدِىٚ و پِيٚخَمْبَرِيٚنْ وِى ئَانِينْ و جُودَاهِى نَخِسْتِنْ نَاڤَا يَكِى ژِ وَانْ؛ اَڤِيٚنْ هَا خُدِىٚ دِىٚ پَاشِىٚ خَلاتَا وَانْ بِدَه وَانْ. خُدِىٚ گُنَهْبَخْشَه، دِلُوٚڤَانَه.

١٥٣. (يَا مُحَمَّدْ!) اَهْلِى كِتِيٚبْ ژِ تَه دِخَوازِنْ كُو تُو ژِ ئَاسِيمَانَانْ كِتِيٚبَكِىٚ ژِ وَانْ رَه دَاخِى خَوارِىٚ. بِيٚگُمَانْ وَانْ ژِ مُوسَا تِشْتَكِى هِىٚ ژِ ڤِىٚ مَزِنْتِرْ خُوَسْتِبُونْ. ڤِيٚجَه گُوٚتِنْ: «خُدِىٚ اَشْكَرَا نِيشَانِى مَه بِدَه.»ڤِيٚجَه بِسَدَمَا ظِلْمَا وَانْ دِ جِهْ دَه بِرُوسْكِىٚ اَوْ هِنْگَافْتِنْ. دُوڤْرَه پِشْتِى كُو دَلِيلِيٚنْ اَشْكَرَا ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ، گُوٚلِكْ ژِ خَوه رَه كِرِنْ اِلٰهْ. اِيٚدِى اَمْ دَرْ حَقِىٚ وِىٚ دَه لِوَانْ بُوٚرِينْ و مَه سَلاحِيَتَكَه اَشْكَرَا دَا مُوسَا.

١٥٤. مَه (چِيَايِىٚ) طُورْ دِ سَرْ وَانْ رَه رَاكِرْ دَا كُو پِيمَانَا خَوه بِجِهْ بِينِنْ و مَه لِوَانْ فَرْمَانْ كِرْ كُو دِ دَرْگَهْ رَه سَرتَوانْدِى و خُوَشكَانْدِى تِيٚكَڤِنْ بَاژِيٚرْ. مَه لِوَانْ فَرْمَانْ كِرْ كُو دِ رُوٚژَا شَمِيِىٚ دَه (بِنِيٚچِيرْكِرِنَا مَاصِيَانْ) زِيٚدَگَاڤِيِىٚ نَكِنْ (و نَدِنْ سَرْ بِرِيَارَا خُدِىٚ) و مَه ژِ وَانْ پِيٚمَانَكَه ئَاصِىٚ سِتَانْدْ.[1]

١٥٥. ڤِيٚجَه ژِ بَرْ كُو سُوٚزَا خَوه شِكَانْدِنْ و ئَايَتِيٚنْ خُدِىٚ اِنْكَارْ كِرِنْ و بِظِلْمِى پِيٚخَمْبَرْ كُشْتِنْ و ژِ بَرْ كُو دِگُوٚتِنْ: دِلِىٚ مَه تِژِيَه. (نَخِيٚرْ) ، بَلْكِى ژِ بَرْ كُفْرَا وَانْ، خُدِىٚ مُوٚهرْ لِسَرْ دِلِىٚ وَانْ دَايَه، ڤِيٚجَه هِنْدِكْ ژِ وَانْ بَاوَرِى تِينِنْ.

١٥٦. دِيسَا بِسَبَبْ اِنْكَارَا وَانْ (يَا دَرْ حَقِىٚ عِيسَا دَه) و ژِ بَرْ بِيٚبَخْتِيَكَه مَزِنْ كُو ئَاڤِيٚتِنْ سِتُويِىٚ مَرْيَمِىٚ.

١٥٧. هَمْ ژِى بِسَدَمَا كُو دِگُوٚتِنْ: «بِيٚگُمَانْ مَه پِيٚخَمْبَرِىٚ خُدِىٚ، عِيسَايِىٚ كُورِىٚ مَرْيَمِىٚ

---

١ دِ ڤِىٚ ئَايَتِىٚ دَه خُدِىٚ فَرْمَانْ دِكَه كُو «دِ رُوٚژَا شَمِيِىٚ دَه زِيٚدَهگَاڤِيِىٚ نَكِنْ». دِ ڤِىٚ ئَايَتِىٚ بَيَانْ نَبُويَه كَا فَرْمَانَا خُدِىٚ بِجِهْ ئَانِينَه ئَانْ نَا؟ لِىٚ بَلِىٚ دِ جِهِيٚنْ دِنْ دَه بَيَانْ كِرِيَه كُو فَرْمَانَا خُدِىٚ بِجه نَئَانِينَه. مِينَاكْ: «بِرَاسْتِى هُونْ دِزَانِنْ اَوْ يِنْ كُو دِ رُوٚژَا شَمِيِىٚ دَه دَسْتَدرِيٚژِى كِرِنْ كَا مَه چه بِسَرِىٚ وَانْ ئَانِيَه».بَقَرَه:٦٥ « و ژِ وِى گُنْدِىٚ كُو لِبَرْ كَرْسَخَا چَمْ بُو بِپِرْسَه؛ دَمَا وَانْ دِ رُوٚژَا شَمِيِىٚ دَه زِيٚدَهگَاڤ دِكِرِنْ..».اِعْرَافْ:١٦٣

مَسيحْ كُوشْتْ.»حَالْ اَڤَه كُو وَانْ اَوْ نَكُشْتِيَه، نَه ژِى وَانْ اَوْ لِچَارْمِخِىٚ دَايَه. لێبَلِىٚ ژِ وَانْ رَه هَاتْ شِبَانْدِنْ. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو كَتِنَه اِخْتِلافِىٚ، دَرْ بَارِىٚ (كُشْتِنَا) وِى دَه بِگُومَانِنْ. ژِ گُومَانِىٚ پێشْتِرْ قَتْ زَانِينَا وَانْ بِتِشْتَكى نِينَه و بِرَاسْتِى ژِى وَانْ اَوْ نَكُشْتِيَه.

١٥٨. نَخێرْ، وَانْ عِيسَا نَكُشْتِيَه، بَلْكِى خُدِىٚ اَوْ هِلْدَايَه جَمْ خَوه. خُدِىٚ سَرْدَسْتَه، كَارْبِنَجِهَه.

١٥٩. ژِ يێنْ اَهْلِى كِتێبْ (فِلَّه و جِهُو) تُو كَسْ نِينَه كُو بَرِى مِرنَا خَوه بَاوَرِيێ پِىٚ (بِعِيسَا) نَئِينَه و رُوْژَا قِيَامَتِىٚ دِىٚ لِسَرْ وَانْ ژِى بِبَه شَاهِدْ.[1]

١٦٠. بِسَدَمَا ظِلْمَا كُو جِهُويَانْ كِرِبُو و بِسَدَمَا كُو وَانْ پِرْ كَسْ ژِ رِيَا خُدِىٚ ڤَگَرْانْدِبُونْ، مَه هِنْ نِعْمَتێنْ پَاكْ اێنْ كُو (پێشى) ژِ وَانْ رَه هَاتِبُونْ حَلالْكِرِنْ، لِوَانْ حَرَامْ كِرِنْ.

١٦١. دِيسَا بِسَدَمَا كُو سَلَفْ (رِبَا) دِخوارِنْ، دِگَلْ كُو (دِ تَورَاتِىٚ دَه) ژِى مَنْعَا وَانْ ژِىٚ هَاتِبُو كِرِنْ و بِسَدَمَا كُو مَالێنْ مِرُوْڤَانْ بِنَه رَوَايِى و سِتَمْكَارِى دِخوارِنْ (تِشْتێنْ كُو ژِ بُوْ وَانْ حَلالْ بُونْ لِسَرْ وَانْ هَاتَه حَرَامْكِرِنْ). مَه، ژِ بُوْ كَافِرَانْ عَزَابَكِى بِژَانْ ئَامَادَه كِرِيَه.

١٦٢. لێبَلِىٚ ژِ وَانْ، اَوێنْ كُو دِ زَانِينِىٚ دَه كُوْكْ بَردَانَه و يێنْ بَاوَرْمَنْدْ، بِيَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ و بِيَا كُو ژِ پێخَمْبَرێنْ بَرِيَا تَه رَه ژِى هَاتِيَه شَانْدِنْ بَاوَرِيێ تِينِنْ و اَوێنْ كُو نِمێژِىٚ دِكِنْ، زَكَاتِىٚ دِدِنْ و بَاوَرِيێ بِخُدِىٚ و رُوْژَا ئَاخْرَتِىٚ تِينِنْ، هَا اَمِىٚ پَاشِىٚ خَلاتَكَه مَزِنْ بِدِنْ وَانْ.

١٦٣. بێگُمَانْ چَاوا مَه پێخَامْ (وَحِى) ژِ نُوحْ و پێخَمْبَرێنْ پِشْتِى وِى رَه شَانْدْ، هَرْ وِهَا مَه پێخَامْ ژِ تَه رَه ژِى شَانْدْ. مَه پێخَامْ ژِ اِبْرَاهِيمْ، اِسْمَاعِيلْ، اِسْحَاقْ، يعْقُوبْ و نَڤِيَانْ

[1] واتَيَا ئَايَتِىٚ: جِهُو و فِلَّه دَمَا بِكَڤِنْ بَرْ مِرنِىٚ، وِىٚ چَاخِىٚ فَامْ دِكِنْ كُو عِيسَا نَه كُورِىٚ خُدِىٚ يَه؛ لێبَلِىٚ اَوْ بَنْدِيێ خُدِىٚ و قَاصِدِىٚ وِى يَه. لِسَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ بَاوَرِيێ تِينِنْ، لِىٚ بَاوَرِيَا وَانْ وِىٚ دَمِىٚ تِه مُوفَايِىٚ نَادَه وَانْ.

(اِیْنْ یعْقُوبْ) و مَه پَیخَامْ ژِ عِیسَا، اَیوبْ، یونُسْ، هَارُونْ و سُولَیْمَانْ رَه ژِی شَانْدْ. مَه زَبُورْ ژِی دَایَه دَاوِدْ.

١٦٤. (مَه، قَاسِدْ شَانْدِنْ؛) هِنْ ژِ قَاسِدَانْ مَه بَحْسَا وَانْ بَرِیَا ڤێگَا ژِ تَه رَه کِرِیَه و هِنْ قَاسِدْ ژِی مَه بَحْسَا وَانْ ژِ تَه رَه نَکِرِیَه. بێگُمَانْ خُدِێ بِمُوسَا رَه خَبَرْ دَایَه.

١٦٥. اَوْ پێخَمْبَرێنْ مِزگِینبَرْ و هِشیَارکَرْ بُونْ دَا کُو پِشْتِی پێخَمْبَرَانْ، لِهَمْبَرِی خُدِێ، ژِ مِرُوڤَانْ رَه تُو بَهَانَه چێنَبَه! خُدِێ سَرْدَسْتَه، کَارْبِنَجهَه.

١٦٦. لِێبَلِێ، خُدِێ لِسَرْ یَا کُو ژِ بُوْ تَه هِنَارْتِیَه شَاهِدِیێ دِدَه، خُدِێ اَوْ بِزَانِینَا خَوه هِنَارْتِیَه. مَلائیکَتْ ژِی ژِ ڤێ رَه شَاهِدِیێ دِدِنْ. بِشَاهِدِی خُدِێ بَسِی تَه یَه.

١٦٧. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه و (خَلْکِێ) ژِ رِیَا خُدِێ ڤَدِگَرِینِنْ، بِرَاسْتِی اَوْ دِ رێشَاشِیَکَه دُورْ و کُورْ دَه نَه.

١٦٨. بێگُمَانْ اَوێنْ کَافِرْ بُونَه و (بِبَرْدَوامِیَا لِسَرْ کُفْرِێ) ظِلمْ کِرِنَه، خُدِێ هِیچْ لِوَانْ نَابُوْرَه و تُو رِێیێ بِبَرْ وَانْ نَاخَه...

١٦٩. ژِ بِلِی رِیَا دُوْژَهِێ (جَهْنَمِێ) کُو اَوْ دِێ حَتَا بِحَتَایِێ تِێ دَه بِنْ. اَڤْ کَارْ لِبَرْ خُدِێ پِرْ هێسَانَه.

١٧٠. گَلِی مِرُوڤَانْ! بێگُمَانْ پێخَمْبَرْ ژِ نِکْ خُدَایِێ وَه رَاسْتِی ژِ وَه رَه ئَانِیَه. نَاخُو بَاوَرِیێ پِێ بِینِنْ کُو اَوْ ژِ بُوْ وَه چێتِرَه. اَگَرْ هُونْ اِنْکَارْ بِکِنْ، تَقَزْ چه تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه، تَڤْ یێنْ خُدِێ نَه. خُدِێ عَلِیمَه، حَکِیمَه.

١٧١. گَلِی یێنْ اَهْلِی کِتێبْ! خَوه لِدِینِێ خَوه بێئَنْدَازْ بَرْنَدِنْ و ژِ رَاسْتِیێ پِێ ڤَه لِسَرْ نَاڤِێ خُدِێ تِشْتَکِی دِنْ نَبێژِنْ. بێگُمَانْ مَسِیحْ؛ عِیسَایِێ کُورِێ مَرْیَمِێ بَسْ پێخَمْبَرِێ خُدِێ و (مِسُوْگَرْبُونَا) گُوْتِنَا وِی یَه کُو بِبَالْ مَرْیَمِێ ڤَه هَاتِیَه گُوْتِنْ (ئَانْگُوْ؛ خُدِێ گُوْتِیَه: «چِێبَه!»اَوْ ژِی چِێبُو) و (عِیسَا) خُدَانْجَانَکِی (خُدَانْرُوحَکِی)ژِ جَمْ وِی یَه. نَاخَوه

بَاوَرِيىَ بِخُدِىَ و بِقَاصِدِيْنْ وِى بِينِنْ و نَبِيْژِنْ: «خُدَا سِسِىَ نَه.»خَوه ژِ ڤِىَ گۆتِنِىَ بِدِنْ پَاشْ كُو اَڤْ دَانَپَاشِى ژِ بُوّ وَه چِيْترَه. بِيْگُمَانْ خُدَا بَسْ خُدَايَكى بِتَنِىَ يَه، اَوْ ژِ يَا كُو زَارُوّكْ ژِىَ رَه هَبِنْ پَاكْ و دُورَه. چِه تِشْتِىَ لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَيَه هَرْ مِلْكِىَ وِى يَه، خُدِىَ (دِ مِلْكِىَ خَوه دَه) ژِ رِيْڤَبِرِى و لِهَڤْرَاگِرِى ڤَه كَافِى يَه.

١٧٢. نَه مَسِيحْ (عِيسَايِىَ كُورِىَ مَرْيَمِىَ) و نَه ژِى فِرِيشْتَيِيْنْ نِيْزِيكِى خُدِىَ، تُو جَارِى ژِ پَرَسْتِنَا بُوّ خُدِىَ دِلْسَارْ نَبُونَه. چِه كَسِىَ ژِ عِبَادَتِىَ خُدِىَ دِلْسَارْ بِبَه و خَوه مَزِنْ بِدِيْرَه (ژِىَ رَه عِبَادَتِىَ نَكَه)، پَاشِىَ خُدِىَ دِىَ وَانْ هَمُويَانْ بِبَالْ خَوه ڤَه كُوّمْ بِكَه.

١٧٣. هَرْچِى اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه، ڤِيْجَه (خُدِىَ) دِىَ خَلاتَا وَانْ بِىَ كِيمَاسِى بِدَه وَانْ و ژِ كَرَمَا خَوه دِىَ ژِ وَانْ رَه زِيْدَه بِكَه. هَرْچِى اَوِيْنْ كُو بَرِىَ خَوه ژِ عِبَادَتِىَ وِى ڤَگَرْانْدِنْ و (بِعِبَادَتْ نَكِرِنِىَ) خَوه مَزِنْ دِيْرَانَه، (خُدِىَ) دِىَ عَذَابَكى دِژْوَارْ بِدَه وَانْ و اَوِىَ ژِ بِلِى خُدِىَ ژِ بُوّ خَوه تُو دُوّسْتْ و ئَارِيكَارَكِى ژِى نَبِينِنْ.

١٧٤. گَلِى مِرُوّڤَانْ! بِيْگُمَانْ ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَه، ژِ وَه رَه دَلِيلَكَه اَشْكَرَا هَاتِيَه و مَه ژِ وَه رَه رُوّنَاهِيَكَه زَلالْ ئَانِيَه خَوارِىَ.

١٧٥. هَرْ چِى اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى بِخُدِىَ ئَانِينْ و خَوه بِـ(دِينِىَ) وِى گِرْتِنَه، ڤِيْجَه (خُدِىَ) دِىَ وَانْ بِخَه نَاڤَا خَوشْدَايِنْ و مَرْحَمَتَكَه كُو ژِ جَمْ وِى يَه و اَوِىَ وَانْ بَرْ بِرِيَكَه رَاسْتْ و دُورِسْتْ ڤَه سَرْوَخْتْ بِكَه.

١٧٦. (يَا مُحَمَّدْ! ژِ تَه (دِ بَارَا بِيْوِيْرْتَانْ دَه) چَارَسَرِيِىَ دِپِرْسِنْ. بِبِيْژَه: خُدِىَ دِ بَارَا كَلالِىَ دَه (مِيرَاتَيَا كَسِىَ كُو بَاڤْ و زَارُوّكِيْنْ وِى تُونَه بِنْ) چَارَسَرِيِىَ بَيَانْ دِكَه؛ اَگَرْ يَكى بِيْزَارُوّكْ بِمِرَه و خُوشْكَكَه وِى هَبَه؛ نِيڤِىَ مِيرَاتِيِىَ ژِ وِىَ رَه يَه. اَگَرْ خُوشْكْ بِمِرَه و ژِ وِىَ تُو زَارُوّكْ تُونَه بِنْ، بِرَايِىَ وِىَ ژِى دِبَه مِيرَاتخَورِىَ وِىَ. اَگَرْ ژِ بِرَا دُو خُوشْكْ بِمِينِنْ، ژِ مِيرَاتِيِىَ ژِ سِسِيْيَانْ دِدُو يَا وَانَه. اَگَرْ مِيرَاتْخُوَرْ هَمْ مِيْرْ هَبِنْ هَمْ ژِى ژِنْ،

پَارَا مِیٚرْ بِقَاسی دُو پَارِیٚنْ ژِنِیٚ یَه. ژِ بُوٚ هُونْ شَاشْ نَبِنْ خُدِیٚ ژِ وَه رَه (حُکْمِیٚنْ دِینِیٚ وَه) اَشْکَرَا دِکَه. خُدِیٚ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٥. سُورَه یِیٚ مَائِدَه

سُورَه یِیٚ مَائِیدِیٚ ژِ ئَایَتَا سِیٚیَمْ پِیٚ ڤَه تَڤْ لِمَدِینِیٚ دِ سَالا شَشَمْ ئَا هِجری دَه نَازِلْ بُویَه. اَوْ ١٢٠ (سَدْ و بِیستْ) ئَایَتَه. ئَایَتَا «ایرُوٚ، مِنْ دِینِیٚ وَه ژِ وَه رَه کَامِلْ کِرْ»لِمَدِینَیِیٚ، رُوٚژَا اِینِیٚ، اِیٚڤَارَا عَرَفِیٚ دِ حَجَا خَاتِرْخَوسْتِنِیٚ دَه نَازِلْ بُویَه.

مَائِدَه بِدَاخَوازَا «سِفْرَه»یَه. دِ هَیَامَا عِیسَا دَه حَوارِی/هَڤَالِیٚنْ وِی ژِیٚ خَوسْتِبُونْ کُو لِبَرْ خُدَایِیٚ خَوه بِگَرَه و ژِیٚ بِخَوهازَه کُو سِفْرَیَکِیٚ ژِ ئَاسِیمَانی ژِ وَانْ رَه دَاخَه خَوارِیٚ. ژِ بَرْ کُو سُورَتِی دِ ئَایَتَا ١١٢امْ و ١١٤امْ دَه بَحْسَا ڤِیٚ سِفْرَیِیٚ کِرِیَه اَڤْ نَاڤِیٚ «سِفْرَه»یِیٚ «المَائِدَه»لِیٚ هَاتِیَه دَانِینْ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمَنَ رَحِیم

١. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! سُوٚزْ و پَیْمَانِیٚنْ خَوه بِجِهْ بِینِنْ. ژِ بِلِی یِیٚنْ (لِسَرْ حَرَامِیَا وَانْ) ژِ وَه رَه بِیٚنْ خَوندِنْ و ژِ بِلِی یِیٚنْ کُو وَه دِ اِحْرَامَانْ دَه نیٚچِیرْ کِرِنَه، (خَوارِنَا گُوٚشْتِیٚ) تَرْشَانْ (دَڤَه، دَوَارْ و پَزَانْ) ژِ بُوٚ وَه هَاتِیَه حَلاٰلْکِرِنْ. بیٚگُمَانْ خُدِیٚ، تِشْتِیٚ بِڤِیٚ بِرْیَارِیٚ پِیٚ دِدَه.

٢. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! نَدِنْ سَرْ نِیشَانِیٚنْ دِینِیٚ خُدِیٚ و رُومَتَا مَهَا حَرَامْکِرِی یَا بِرُومَتْ، حَیْوَانِیٚنْ ژِ بُوٚ قُورْبَانِیٚ و تَرْشِیٚنْ سِتُورِسْتِکِرِی (کُو دِیَارِی نَه ژِ بُوٚ کَعْبِیٚ) و کَسِیٚنْ کُو ژِ بُوٚ دَاخَوازْکِرِنَا بَرْژَوَنْدِیکَه بَازِرْگَانی و رِزَایَا خُدَایِیٚ خَوه سَرْدَانَا مَالا پِیرُوٚزْ دِکِنْ، لِهَمْبَرْ وَانْ بیٚرِیٚزِییٚ مَکِنْ. ڤیٚجَه دَمَا هُونْ ژِ اِحْرَامَانْ دَرْکَتِنْ بِسَرْبَسْتِی نیٚچِیرِیٚ بِکِنْ. بِلا کِینَا وَه، یَا ژِ قَوْمَکِی بِسَدَمَا رِیٚکَا کَعْبِیٚ لِوَه گِرْتِبُونْ، وَه نَئَاژُوٚ سَرْ زِیٚدَگَاڤِییٚ! لِسَرْ قَنْجِی و تَقْوَایِیٚ ئَارِیکَارِیَا هَڤْ بِکِنْ و لِسَرْ گُنَهْکَارِی و زِیٚدَگَاڤِییٚ ئَارِیکَارِیَا هَڤْ مَکِنْ. هَای ژِ (اَمْرُ و نَهْیِیٚ) خُدِیٚ هَبِنْ، بیٚگُمَانْ جَزَاکِرِنَا خُدِیٚ پِرْ دِژْوارَه.

٣. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ!) خَوارِنَا گُوشْتێ (حَیْوَانَا) مِرَارْبُویی و خُوینْ، گُوشْتێ بَرَازْ و حَیْوَانَا کُو نَه لِسَرْ نَاڤێ خُدێ هَاتِبَه سَرْژێکِرِنْ، گُوشْتێ حَیْوَانَا فَتِسَانْدِی و یَا بِلێخِسْتِنێ هَاتِبَه کُشْتِنْ، یَا کُو ژِ ژۆرْ دَه وَرِبُویی و یَا کُو بِپۆشْلێکَتِنێ مِربَه، یَا کُو جِنَاوِرَانْ اَوْ خَوارِبَه -لێ یَا کُو بِسَاغِی وَه اَوْ سَرْژێکِربَه اَوْ جُودَا یَه- و یَا کُو لِبَرْ پُوتَانْ هَاتِبَه سَرْژێکِرِنْ، یَا کُو هُونْ بِزِلَانْ فَالَانْ ڤَدِکِنْ و لِنَصِیبێ خَوه بِگَرِنْ، (اَڤْ تَڤْ) لِسَرْ وَه هَاتِنَه حَرَامْکِرِنْ. اَڤێنْ هَا فِسْقَه(دَرکَتِنَا ژِ رێکَا خُدێ یَه). اِیرُۆ اَوێنْ کُو کَافِرِنْ، وَانْ هێڤِیَا خَوه ژِ (تُونَکِرِنَا) دِینێ وَه ڤُوتْ کِرِیَه. اِیْدِی ژِ وَانْ نَطِرْسِنْ؛ ژِ مِنْ بِطِرْسِنْ. اِیرُۆ، مِنْ دِینێ وَه ژِ بُۆ وَه کَمِلَانْدْ (تَکُوزْ کِرْ). مِنْ ڤَنْجِیَا خَوه لِسَرْ وَه تَمَامْ کِرْ و مِنْ ژِ وَه رَه بِاُوْلِیتی اِسلامْ پَژِرَانْدْ. ڤێجَه کِی کُو ژِ نَچَارِی؛ نَه بِگُنَهْکَارِی تُوشی بِرْچِیبُونَکَه ئَاوَرْتَه بِبَه و ژِ ڤَانێنْ مَه گُوتِی بِخَوه، ڤێجَه بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٤. (یَا مُحَمَّدْ!) ژِ تَه پِرْسْ دِکِنْ؛ کَا چِه ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه حَلالْکِرِنْ؟ بِبێژَه: چِه تِشْتێ کُو خَوشْ و پَاكْ بَه و نێچِیرَا حَیْوانێنْ جِربَانْدِی اَوێنْ خَودِی نَابْ و خَودِی کُلَابْ، بِشَرْطێ کُو ژِ وێ زَانِینَا خُدێ دَایِی وَه هُونْ وَانْ پَرْوَرْدَه بِکِنْ، (اَڤێنْ هَا) ژِ بُۆ وَه هَاتِنَه حَلالْکِرِنْ، ڤێجَه ژِ نێچِیرَا کُو وَانْ ژِ وَه رَه گِرتِبَه بِخُونْ. دَمَا وَه حَیْوانَا نێچِیرڤَانْ شَانْدْ نێچِیرێ؛ نَاڤێ خُدێ لِسَرێ بِینِنْ و خَوه بِسِینُۆرێ خُدێ بِپَارێزِنْ. بێگُمَانْ حَسَابْدِیتِنَا خُدێ پِرْ بِلَزَه.

٥. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ!) اِیرُۆ، ژِ بُۆ وَه تِشْتێنْ خَوشْ و پَاكْ هَاتِنَه حَلَالْکِرِنْ. خَوارِنێنْ (دَستْکُوژِیێنْ) اَهْلِی کِتێبْانْ ژِ وَه رَه حَلالِنْ و خَوارِنێنْ وَه ژِی ژِ بُۆ وَانْ حَلالِنْ. زَوَاجَا بِپیرَکێنْ بَاوَرْمَنْدْ اِینْ بِنَامُوسْ و پیرَکێنْ بِنَامُوسْ اِینْ کُو بَریَا وَه، مَه کِتێبْ دَایَه وَانْ، ژِ وَه رَه حَلالِنْ؛ بِشَرْطێ کُو هُونْ مَهْرَا وَانْ بِدِنْ وَانْ، بِنَامُوسْ بِنْ، ژِ زِنَایێ دُورْ بِنْ و ژِ خَوه رَه بِدِزِی دُۆسْتکَانْ نَگِرِنْ. چِه کَسێ کُو اِیمَانێ (اَحْکَامێنْ اِسلامێ) اِنْکَارْ بِکَه، بێگُمَانْ کِرِنێنْ وِی پُوچْ دِبِنْ؛ اَوْ لِئَاخْرَتێ دِبَه ژِ یێنْ کُو خَسرِی نَه.

٦. گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه! دَمَا وَه خُوَسْتْ نمێژْ بِکِنْ، رُویێ خوه و دَسْتێنْ خوه دگَلْ هَرْدُو اَنیشْکَانْ بشُوْنْ، سَرێ خَوه مَسِحْ بکِنْ (ڤَمالِنْ)، هَرْدُو لِنگێنْ خَوه دِگَلْ گُوزَکَانْ بشُوْنْ. اَگَرْ هُونْ بجَنَابَتْ بِنْ ڤێجَه خَوه ژِ جَنَابَتِیێ پَاقژْ بکِنْ. اَگَرْ هُونْ نَخوشْ بِنْ، یَانْ رێوی بِنْ یَانْ یَكْ ژ وَه ژِ ئَاڤرێژێ وَرَه، یَانْ ژی هُونْ هِنگُوفْتْبِنْ ژِنَانْ و وَه دِ ڤَانْ حَالانْ دَه ئَاڤْ نَدیتبَه، وێ چَاخِیێ بئَاخَکه پَاقژْ تَیَمُّمێ بگِرِنْ؛ رُوییێ خَوه و دَسْتێنْ خَوه بئَاخِیێ مَسِحْ بِکِنْ. خُدێ نَاخوازَه ژ وَه رَه زَحْمَتِیێ دَرْخَه؛ لِێبَلِێ دخَوازَه وَه پَاقژْ بکَه و لِسَرْ وَه قَنْجِیَا خَوه تَمَامْ بکَه دَا کُو هُونْ وی بِشێکِرینِنْ.[1]

٧. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ!) قَنْجِیَا خُدێ یَا لِسَرْ وَه و پَیمَانَا کُو ژ وَه وَرْگِرتِیَه بِبیرْ بینِنْ؛ دَمَا وَه گُوْتْ: «مَه (فَرْمَانَا تَه) بِهِیسْتْ و اَمْ ژِ پێکْئَانینا وێ رَه ئَامَادَه نَه». هَایْ ژِ (سِینُوْرِێ) خُدێ هَبِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بِیَا دِ دِلانْ دَه دِزَانَه.

٨. گَلی یێنْ بَاوَری ئَانینَه! ژِ بُوْ خُدێ بحَقِیێ رَابِنْ و بِرَاسْتی شَهْدَهِیێ بِدِنْ. بِلا کِینَا وَه یَا لِهَمْبَری جِڤَاتَکِێ وَه نَه ئَاژُوْ بِێعَدَالَتِیێ. بعَدَالَتی تَڤْ بِگَرِنْ. اَڤْ تَڤگَرْ بێهتِرْ نێزیکی تَقْوَایێ یَه. ژِ خُدێ بِطِرْسِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٩. خُدێ سُوْزْ دَایَه وَانێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنَه کُو ژِ بُوْ وَانْ لِێبُوْرینْ و خَلاتَکه مَزِنْ هَیَه.

١٠. لِێبَلِێ اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه و بِئَایَتێنْ مَه بَاوَری نَئَانینَه، هَا اَوْ خَلْکِێ دُوْژَهِێ نَه.

---

١ نمێژ، بقَسْدَا عِبَادَتِێ اَوَه کُو مرُوْڤْ بچَه بَرْ حِزُورَا خُدێ و بئَاوایَکی مُعَیَّنْ طَاعَتِێ وی بکَه. نمێژْ اَوَه کُو خُدِێ عَقْدِێ خوه قَبُولی حِزُورَا خوه دکَه. هَا ژِ بُوْ ڤِێ قَبُولِێ و اَشْکَرَکِرنَا عَقْدِیتِیێ هِنْ ئَامَادَهی لازمَه هَبَه. دِڤِێ عقْدِێ کُو لِحَزُورَا خُدێ رَاوَسْتَه لِهشِێ خوه بَه، زَاهِرْ و بَاتِنِێ وی پَاقژْ بَه. ڤێجَه دَسْمێژْ و سَرْشُوشْتِنْ ژِ پَاقژِیَا زَاهِری و بَاتِنی رَه نَاڤْگینْ و ئَامَادَهیکَه. هَکَه اَڤْ نَبَه یَانْ ژی مَعْزَرَتَكْ هَبَه، هِنْگی دِێ بئَاخِێ تَیَمُّمْ بگِرَه. چَنْدی تَیَمُّمْ پَاقژِیَا مَادِّی پێكْ نَیینَه ژی لِێ ژِ بُوْ حَازِرِیَا عِبَادَتِێ پێحسَا پَاقژِیێ ددَه. دِ ئَایَتِێ دَه: «یَانْ ژی وَه هِنگُوفْتبِنْ ژِنَانْ»دَرْبَاسْبُو کُو مَبَسْتْ ژِ وێ بقَسْتِی دَسْتْدَانَا ژِنَانَه. لِگُوْری هِنْ مُوفَسِّرَانْ مُونَاسَبَتَا جِنْسی یَه. مرُوْڤِێ کُو چُوبَه نِڤینَا ژِنَا خوه و اَڤْ بِدَسْتْ وی نَکَڤَه اَوْ کَارَه دِ شُونَا سَرْشُوشْتِنِێ دَه تَیَمُّمْ بگِرَه و نمێژَا خوه بکَه.

١١. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! قَنْجِيَا خُدِىَ يَا لِسَرْ خَوه بِبِيرْ بِينِنْ، دَمَا جِڤَاتَكِىَ قَسْدْ كِرْ كُو دَسْتێنْ خَوه (بِنَقَنْجِى) دِرِێژِى وَه بِكَه، خُدِىَ نَهِشْتْ دَسْتێنْ وَانْ بِگَهِيژه وَه. ژِ خُدِىَ بِطِرْسِنْ و بِلا يێنْ بَاوَرْمَنْدْ تَنِىَ خَوه بِسْپێرِنْ خُدِىَ.[١]

١٢. صُوِنْدْ بَه، خُدِىَ ژِ زَارُوێێنْ اِسْرَائِيلِيَانْ پَيْمَانَكه مِكُومْ وَرْگِرتْ و دُوِزْدَهْ نُونَرْ (تَمْسِيلكَارْ) ژِ وَانْ نَاڤْدَارْ كِرِنْ (دَا لِسَرْ نَاڤِىَ وَانْ پَيْمَانْ بِسْتِينِنْ). خُدِىَ ژِ وَانْ رَه گُوتْ: اَزْ بِوَه رَه مَه. اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ نِمێژْ بِكِنْ، زَكَاتِىَ بِدِنْ، بَاوَرِيِىَ بِپێغَمْبَرێنْ مِنْ بِينِنْ، ئَارِيكَارِيَا وَانْ بِكِنْ و (بِبَخْشَانْدِنَا لِسَرْ فَقِيرَانْ) بِئَاوَايَكِى سِپَهِى دَينْ بِدِنْ خُدِىَ، صُوِنْدْ بَه؛ اَزِىَ گُونَهێنْ وَه عَفُو بِكِمْ و اَزِىَ وَه بِخِمْ بِهِشْتێنْ كُو دِ بنْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ. اِيْدِى پِشْتِى ڤِىَ (پَيْمَانِىَ) كِى ژِ وَه كَافِرْ بِبَه، ڤێجه بێگُمَانْ اَوْ ژِ رێكَا رَاسْتْ شَاشْ بُويَه.

١٣. بِسَدَمَا پَيْمَانْشِكَانْدِنَا وَانْ مَه اَوْ ژِ رَحْمَا خَوه دُورْ كِرِنْ، مَه دِلِىَ وَانْ هِشْكْ و هُوِلَا كِرْ. اَوْ، پَيْڤَانْ ژِ جِهِىَ وَانْ دِگُهَرِينِنْ و وَانْ پَارَكَه (گِرِينْگْ) ژِ يَا كُو پِىَ هَاتِبُونْ فَرْمَانْكِرِنْ ژِ بِيرْ كِرِنْ. (يَا مُحَمَّدْ!) ژِ بِلِى كێمْ كَسَانْ پِىَ ڤَه، تُو دِىَ تِمْ ژِ وَانْ خِيَانَتِىَ بِبِينِى. دِيسَا ژِى، لِوَانْ بِبُوِرَه و گُوهِىَ خَوه نَدَه وَانْ. بێگُمَانْ خُدِىَ ژِ قَنْجِيكَارێنْ رَاسْتْ و دُورِسْتْ حَزْ دِكَه.[٢]

---

١ لِگُورِى رِيوايَتَكِىَ هَاتِيَه رَاگَهَانْدِنْ كُو مُشْرِكْ و مُنَافِقَانْ نَاڤْ لِزِلاَمَكِى چَكْدَارْ دَانْ كُو پێغَمْبَرْ بِكُوژَه. هَرْ چِڤَاسْ وِى قَسْدَا كُشْتِنَا پێغَمْبَرْ كِرْ ژِى لِىَ بِعِنَايَتْ و نِيگَاهَا خُدِىَ اَوْ نَگَهِشْتْ اَرْمَانْجَا خَوه. لِگُورِى رِيوايَتَكَه دِنْ ژِى، بَنِى نَدِرْ حَولْ دَانَه كُو كَڤرِىَ دَسْتَارْ بَاڤێژِنْ سَرْ سَرِىَ پێغَمْبَرِىَ خُدِىَ و بِخَايِنْتِى وِى و هَڤَالێنْ وِى بِكُوژِنْ. دِ ڤِرْ دَه دِگَلْ كُو قَسْدَا كُشْتِنَا پێغَمْبَرْ بِتَنِىَ كِرِنَه ژِى، لِبَلِىَ ژِ بَرْ كُوَاوْ وَكه جَانْ و ژِيَانَا هَمُو بَاوَرمَنْدَانَه، خُدِىَ گُوتِيَه: «دَمَا جِڤَاتَكِىَ قَسدْ كِرْ كُو دَسْتێنْ خَوه دِرِێژِى وَه بِكَ»كُو بِگِلْژِمَارِى اِيفَادَه كِرِيَه.

٢ تَوْرَاتْ، نُسْخَيَكه وِىَ بِتَنِىَ هَبُو. تُو كَسى اَوْ تَڤْ ژِ بَرْ ژِى نَكِربُو. دَمَا اِسْرَائِيلِى دِيلْ كَتِنْ دَسْتِىَ بَابِيلِيَانْ، اَوْ نُسْخَيَا تَورَاتِىَ وِندَا بُو. دَمَا اِسْرَائِيلِى، پِشْتِى كُو سَالْ و زَمَانْ تِىَ دَه بُوهُورِينْ -ژِ يَخْسِيرِيِىَ خِلاسْ بُونْ، هِنْ بَشێنْ تَوْرَاتِىَ يێنْ كُو لِبِيرَا وَانْ مَابُونْ ژِ نُو ڤَه نِڤِيسِينْ. دِ تَوْرَاتِىَ دَه يَاكُو اِيرُوِ مَوجُودَه،

١٤. مَه ژِ وَانێنْ کُو دِگۆتِنْ: «بِرَاسْتِی اَمْ ئَارِیکَارێ عِیسَا نَه «ژِی پَیْمَانْ وَرْگِرْتْ. لێبَلێ وَانْ ژِی پَارَکَه (گِرِینْگْ) ژِ شِیرَتێنْ کُو لِوَانْ هَاتِبُونْ کِرِنْ ژِ بِیرْ کِرِنْ. ژِ بَرْ ڤِێ یَکێ، حَتَا رُۆژَا قِیَامَتێ، مَه نَیَارْتِی و کِینْ خِسْتْ نَاڤْبَرَا وَانْ. پَاشێ خُدێ دێ وَانْ بِتِشْتێنْ کُو دِکِرِنْ ئَاگَاهْدَارْ بِکَه.[1]

١٥. گَلِی یێنْ اَهْلِی کِتِیبْ! پێخَمْبَرێ مَه هَاتِیَه نِکْ وَه دَا کُو ژِ وَه رَه گَلَکْ (حُکْمِ)یێنْ کُو وَه ژِ کِتِیبێ قَدِشَارتِنْ، اَشْکَرَا بِکَه و ژِ گَلَکَانْ ژِی دِبُورَه. بێگُمَانْ ژِ بُۆ وَه، ژِ جَمْ خُدێ رُۆنَاهِیَکْ و کِتِیبَکَه رُۆنْکَرْ هَاتِیَه.

١٦. خُدێ، کَسێ کُو لِرزَایَا وِی بِگَرَه بِوێ کِتِیبێ دِبَه رِیَا خَلاسِیێ، بِڤِینَا خَوه وَانْ ژِ تَارِیتِیَانْ دَرْدِخَه رُۆنَاهِیێ و رِیَا رَاسْتْ و دُورِسْتْ نِیشَانِی وَانْ دِدَه.

١٧. صُۆنْدْ بَه، اَوێنْ گۆتِنْ: «بِرَاسْتِی خُدێ مَسِیحێ کُرێ مَرْیَمێ یَه»اَوْ کَافِرْ بُونَه. (یَا مُحَمَّدْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ خُدێ بِخَوازَه، مَسِیحێ کُورێ مَرْیَمێ، دَایِکَا وِی و

اَوْ بَشێنْ کِیمِنْ و هِنْ ژِ پێخَمبَرِیَا مُوسَا نِڤِیسَایِی یَه. دِ ئَایَتێ دَه هَڤۆکَا: «اَوْ بێژَیَانْ ژِ جِهێ وَانْ دِگُوهَرِینِن»دَربَاسْ بُو. عَالِمَانْ اَوْ بِڤِی ئَاوَایِی رَاڤَه کِرِنَه: تَاْوِیلێنْ وِسَا لِێ ئَانِیبُونْ کُوتُو پێوَنْدِیَا وَانْ بِئَارْمَانْجَا نِزُولَا وێرَه تُونَه بُو. مَعْنیٰ کُو نَه مِرَادْ بُو ژِێ دَرْتَانِینْ وِیَاکُو خُدێ نَگۆتِبُو لِسَرْ نَاڤێ وِی بِڤِرْ و دَرَوْ دِگۆتِنْ.

١ فَلَّهێنْ پێشِینْ ژِی ژِ بَرْ اِشْکَنْجَه و تَاقِیبَا جِهُویَانْ ئَا بێ اِیمَانْ، ژِ هَڤْ بَلَاوَلَا ژِیَانَه. وَانْ ژِی اَوْ اِنْجِیلَا کُو خُدێ بِرێیَا وَحْیێ ژِ عِیسَا رَه شَانْدِیَه مُحَافَظَه نَکِرِنَه و وِنْدَا کِرِنَه. لێبَلێ دِ سَرێ سَدْسَالَا سِسیێ یَا مِیلَادِی دَه، دَمَا اِمْپَرَتُۆرێ رُۆمَایێ کُۆسْتَانْتِینْ فَلَّهتِی خِسْتِیَه دِلێ خَوه، ژِ نُو پِچَکِی فَلَّه رَحَتْ ژِیَانَه، دَسْتْ بِنِڤِیسِینَا پِرتُوکَا خُویَا پِیرُۆزْ کِرِنَه، دِ اَنْجَامَا ڤِێ پێنْگَاڤَا وَانْدَه بِسَدَانْ اِنْجِیلْ دَرْکَتِنَه رَاسْتێ. یَکْ نَه مِینَا یَکێ بُو و هَڤْ نَگِرتِنَه. ڤێجَه فَلَهێنْ کُوژْ رِێیَا عِیسَا دَرْکَتِنْ لِسَرْ پَیْمَانَا کُو دَانَه خُدێ نَمَانَه. بِڤِی ئَاوَایِی اِخْتِیلَافْ کَتِیَه نَاڤْ وَانْ و بِسَدْسَالَانْ کَتِنَه هَمْبَرێ هَڤْ و پَڤْ چُونَه. هَرْ گُرُوبَکْ ژِوَانْ تَکْفِیرَا گْرُوبَا دِنْ دِکَه و نَاهِێلَه کُو لِدێرَا وێ عِبَادَتێ خَوه بِکَه. بِرَاسْتِی اَمْ دِبِینِنْ کُو دَولَتێنْ رُۆژَاڤَایِی دِگَلْ کُو بِرَادِینێنْ هَڤِنْ ژِی، ژِ بُۆ قَلَانْدِنَا هَڤْ تَکْنُولُۆژِیَا چَکَانْ بِپێشْ ڤَه دِبِنْ؛ هِنکَانْ ژِوَانْ بُۆمْبَیَا نَاڤۆکِی (ئَاتُۆمِی) اِیجَادْ کِرِنَه، هِنَکَانْ ژِ وَانْ ژِی بُۆمْبَیَا هِیدْرُۆژَنِی اِیجَادْ کِرِنَه کُو ئَاقِلْ نِکَارَه تَخْرِیبَاتْ و رُوخِێنکَارِیَا ڤَانْ بُۆمْبَیَانْ تَسْوِیرْ بِکَه.

يێنْ كُو لِسَرْ رُويێ عَرْدِێ هَنَه ژِى تَڤَانْ هَلاكْ بِكَه. مَا اِيْدى كِى دِكَارَه لِهَمْبَرى وِى تَڤگَرَكِێ بِكَه؟ رێڤَبَرِيَا عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ و يَا دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَرْ ژِ خُدِێ رَه يَه. اَوْ چِه بِڤِێ دِئَافِرينَه و خُدِێ هَلْبَتْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

١٨. جِهُو و فِلَهَانْ دِگۆتِنْ: اَمْ كُورێنْ خُدِێ و هَزكِرِيێنْ وِى نَه. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: نَاخَوه چِما بِسَبَبَا گُونَهێنْ وَه عَذَابْ دِدَه وَه؟ نَخێرْ، بَلْكى هُونْ ژِى بَشَرِنْ ژِ (وَانْ بَشَرِ) يێنْ كُو خُدِێ ئَافِرَانْدِنَه. كَسِێ كُو بِڤِێ وِى عَفُو دِكَه و كَسِێ بِڤِێ وِى دِدَه عَذَابِێ. خَودِيتِيَا عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ و يَا دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَيَه هَرْ ژِ خُدِێ رَه يَه. ڤَگَرَا دَاوِيێ ژِى هَرْ بِبَالْ وِى ڤَه يَه.

١٩. گَلِى يێنْ خَويْكِتێب! بێگُمَانْ پێخَمْبَرِێ مَه -دِنَاڤْبَرَكَه كُو (شَانْدِنَا) پێخَمْبَرَانْ ژِ هَڤْ ڤُوتْ بُوبُو- ژِ بُۆ وَه هَاتْ كُو رَاسْتِيَانْ ژِ بُۆ وَه اَشْكَرَا بِكَه، دَا كُو (لِقِيَامَتِێ) هُونْ نَبێژِنْ ژِ بُۆ مَه تُو مزگينبَرْ و تُو هِشْيَارْكَرْ نَهَاتِبُونْ. ڤێجَه بێگُمَانْ ژِ بُۆ وَه مِزْگينبَرَكْ و هِشْيَارْكَرَكْ هَاتْ. خُدِێ هَلْبَتْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى كَارَا يَه.

٢٠. وِێ دَمِێ مُوسَا ژِ گَلِێ خَوه رَه گۆتْ: گَلِى مِلَتِێ مِنْ! ڤَنْجِيَا خُدِێ لِوَه كِرى بِينِنْ بِيرَا خَوه؛ چَاخَا پێخَمْبَرْ ژِ (نَاڤ) وَه رَاكِرِنْ و هُونْ كِرِنْ حُكِمْدَارْ و يَا كُو ژِ عَالَمِێ نَدَابُو تُو كَسِى دَابُو وَه.

٢١. اَىْ گَلِێ مِنْ! هَرِنْ، تێكَڤِنْ ئَاخَا پيرُۆزْ (بَاژَارِێ ڤُودْسِێ)، اَوَا كُو خُدِێ (كِتِنَا وِێ) لِوَه فَرْمَانْ كِرِيَه و (ژِ طِرْسَا دِژْمِنْ) لِپَاشْ خَوه نَزِڤِرِنْ، نَاخَوه هُونِێ بِزِيَانْ (دَسْتَڤَالا) ڤَگَرْنْ.

٢٢. گۆتِنْ: اَىْ مُوسَا! بێگُمَانْ لِورْ ڤَومَكى زُۆرْدَارْ هَيَه، حَتَا كُو اَوْ ژِ وِێ دَرِێ دَرنَكَڤِنْ، اَمِێ نَچِنْ وِرْ. لِيْبَلِێ اَگَرْ اَوْ ژِ وِرْ دَركَڤِنْ تَڤَزْ اَمِێ تێكَڤِنْ وِرْ.

٢٣. دُو مێرێنْ ژِ خُدێطِرسْ اِيْنْ كُو خُدِێ ڤَنْجِى لِوَانْ كِرِيَه، گۆتِنْ: دِ دَرگَهْ رَه تێكَڤِنْ

سَرْ وَانْ (سِتَمْکَارَانْ)، دَمَا هُونْ دِ دَرْگَهْ رَه کَتِنِیَ، اِیْدِی هُونْ بِسَرْ کَتِنَه. نَاخَوه اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ خَوه بِسْپێرِنْ خُدِیَ.[١]

٢٤. گۆتِنْ: اَیْ مُوسَا! حَتَا کُو اَوْ (سِتَمْکَارْ) لِوِی بَاژَارِی بِنْ، اَمِیَ قَتْ نَچِنِیَ. نَاخَوه دَه تُو و خُدَایِیَ خَوه هَرِنْ بِوَانْ رَه شَرْ بِکِنْ، بێگُمَانْ اَمِیَ لِڤِیَ دَرِیَ رُونِشْتِی بِنْ.

٢٥. مُوسَا گۆتْ: خُدَایِیَ مِنْ! اَزْ ژِ خَوه و بِرَایِیَ خَوه پِیَ ڤَه بِتُو کَسِی (دِنْ) نِکَارِمْ، اِیْدِی تُو مَه و جِڤَاتَا کُو ژِ رِیَ دَرْکَتِیَه، ژِ هَڤْ جُودَا بِکَه.

٢٦. خُدِیَ (ژِ مُوسَا رَه) گۆتْ: اِیْدِی بِرَاسْتِی اَوْ بَاژَارْ حَتَا چِلْ سَالِی لِوَانْ هَاتَه حَرَامْکِرِنْ. دِ جِهِیَ خَوه دَه اَوِیَ لِهَڤْ بِحَرْبِلِنْ. نَاخَوه تُو، ژِ بُو جِڤَاتَا ژِرِێدَرْکَتِی غَمْگِینْ مَبَه.

٢٧. (یَا مُحَمَّدْ!) ژِ وَانْ رَه خَبَرَا رَاسْتِینْ یَا هَرْدُو کُورِێنْ ئَادَمْ بِخُونَه؛ دَمَا هَرْدُیَانْ قُورْبَانِێنْ خَوه (ژِ خُدِیَ رَه) پِێشْکێشْ کِرِنْ، اِیجَارْ ژِ یَکِی ژِ وَانْ قُورْبَانْ هَاتَه قَبُولْکِرِنْ و ژِ یِیَ دِنْ ژِی نَهَاتَه قَبُولْکِرِنْ. (بِرَایِیَ کُو قُورْبَانَا وِی نَهَاتِبُو قَبُولْکِرِنْ ژِ چَاڤْنَبَارِی) گۆتْ: صُۆندْ بَه، اَزِیَ تَه بِکُوژِمْ. یِیَ دِنْ گۆتْ: بێگُمَانْ خُدِیَ، تَنِیَ ژِ تَقْوَادَارَانْ قَبُولْ دِکَه.

٢٨. صُۆندْ بَه؛ اَگَرْ تُو دَسْتِیَ خَوه دِرێژِی مِنْ بِکِی دَا کُو تُو مِنْ بِکُوژِی، اَزْ بِخَوه ژِ بُو کُشْتِنَا تَه قَتْ دَسْتێنْ خَوه دِرێژِی تَه نَاکِمْ. بێگُمَانْ اَزْ ژِ خُدَایِیَ عَالَمِیَ دِطِرْسِمْ.

١ اَڤْ ئَایَتْ گِشْ ژِ بَرْ کُو پِێوَنْدِیَا وَانْ بِزَارُۆیێنْ اِسْرَائِیلْ یێنْ چَاخِیَ مُوسَا رَه هَیَه «قَنْجِیێنْ کُو خُدِیَ ژِ جِیهَانِیَانْ نَدَانَه تُو کَسِی دَانَه وَانْ و ئَاخَا کُوژوَانْرَه هَاتِیَه مِسُۆگَرْکِرِنْ ژِی خَاسِیَ وِیَ چَاخِیَ یَه. تَمَامِیَ ئَایَتْ و حَدِیسَانْ دِدِنْ نِیشَانْ کُو مُحَمَّدْ (س) ژِ مِرُۆڤێنْ کُو بُۆرِینَه و یێنْ کُو هِیَ وَرِنْ رَه قَنْجِیکَه خُدِیَ یَه. مِسُۆگَرْکِرِنَا پَارْچَیَکِی عَرْدِیَ ژِ مِلَّتَکِی رَه بِوَلَاتِی بِشَرْتُ و مَرْجَه. دِڤِیَ اَوْ مِلَّتْ قَنْجِیکَارْ بَه و بِرَاسْتِی و دُورُوسْتِی دِ رِیَا خُدِیَ دَه هَرَه. وَانْ بِئَایَتَا ١٣انْ و یێنْ مِینَا وِیَ اَوْ وَسْفِیَ خَوه وِندَا کِرِنَه. ئَایَتَا سُورَتِیَ اَلْاَنْبِیَا یَا(٥انْ اَشکَرَه دِکَه کَا اَردَا پِیرُۆزْ دِیَ ژِ کِیَ رَه بِمِینَه: «صُۆندْ بَه، پِشْتِی تَوْرَاتِیَ مَه دِ زَبُورِیَ دَه ژِی نِڤِیسِیَه کُو هَمِنْ عِقدێنْ مِنْ اِیْنْ قَنْجِیکَارْ دِیَ بِبِنْ مِیرَاتْگِرێنْ عِرْدِیَ.»خَالَا کُو دِڤِیَ لِبَرْ چَاڤَانْ وَرَه گِرتِنْ ژِی اَڤَه.

٢٩. (بِبَرْدَوامِی گۆتْ:) بێگُمَانْ اَزْ دِخوازِمْ، تُو بِگُونَهِێ (كُشْتِنَا) مِنْ و بِگُونَهِێ خَوه (یِێ بَرِێ) ڤَگَرِی دَا كُو تُو بِبِی ژِ خَلْكِێ اِێگَرْ و اَڤَه جَزَایِێ ظَالِمَانْ.

٣٠. ڤێجَه نَفْسَا وِی كُشْتِنَا بِرَایِێ وِی پِێ خَوشْ كِرْ و بِرَایِێ خَوه كُوشْتْ، اِێدِی اَوْ بُو ژِ یێنْ كُو خِسَارْ كِرِنْ.

٣١. خُدِێ قِژِكَكْ شَانْدْ كُو وِێ بِنِكِلْ و لِنگێنْ خَوه ئَاخْ دِكُولا (و دِئَاڤێتْ سَرْ قِژِكَكَه مِرِی) دَا كُو نِیشَانِی وِی بِدَه كُو اَوْ دِێ تَرْمِێ (جَسَدِێ) بِرَایِێ خَوه چَاوَا ڤَشێرَه. (بِرَایِێ كُوژَرْ) گۆتْ: وَاخْ لِمِنْ بَه؛ مِنْ نَكَارِی اَزْ بِبِمْ وَكِی ڤِێ قِژِكَا هَانِێ كُو اَزْ جَنْدَكِێ بِرَایِێ خَوه ڤَشێرِمْ، اِێدِی اَوْ بُو ژِ پۆشْمَانبُویَانْ!

٣٢. هَا ژِ بَرْ ڤِێ رُودَانِێ یَه كُو مَه لِسَرْ زَارُۆیێنْ اِسْرَائِیلْ حُكِمْ دَانی؛ بێگُمَانْ كِی مِرُۆڤَكی بكُوژه بێیی كُو وِی یَكْ كُوژتِبَه یَانْ دِ عَرْدِێ دَه فَسَادِیَكْ كِرِبَه، هَرْ وَكی كُو وِی تَڤَكِێ مِرُۆڤَانْ كُشْتِبَه. چه كَسِێ ژِی كُو بِبَه سَبَبِێ خَلاسِیَا مِرُۆڤَكی، بێگُمَانْ هَرْ وَكی وِی مِرُۆڤْ تَڤْ خَلاَسْ كِرِبِنْ. بێگُمَانْ پێخَمْبَرێنْ مَه دَلِیلێنْ رُۆنْكَرْ ژِ بُۆ وَانْ ئَانِینَه، لِێبَلِێ پِشْتِی ڤِێ ژِی دِیسَا پِرِێ وَانْ لِسَرْ عَرْدِێ خُونرێژِنْ.

٣٣. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو لِهَمْبَرْ خُدِێ و پێخَمْبَرِێ وِی شَرْ دِكِنْ و فَسَادِیِێ لِسَرْ عَرْدِێ دَرْدِخِنْ، بَسْ جَزَایِێ وَانْ اَوَه كُو بێنْ كُشْتِنْ ئَانْ لِچَارْمِخِێ بێنَه خِسْتِنْ انْ دَسْتْ و لِنْگێنْ وَانْ چِپَرَاسْتْ بێنَه ژێكِرِنْ یَانْ ژِ دَڤَرَا كُو لِێ نِشْتَجِهِنْ بێنَه سِرْگُونْكِرِنْ. هَا اَڤْ لِڤِێ دِنْیَایِێ ژِ بُۆ وَانْ رِسْوَایِی یَه و لِئَاخْرَتِێ ژِی ژِ بُۆ وَانْ عَذَابَكی مَزِنْ هَیَه.

٣٤. لِێبَلِێ اَوێنْ كُو بَرِی هُونْ وَانْ بِگِرِنْ تُۆبَه كِرِبِنْ (اَوْ جُودَا نَه)، ڤێجَه بِزَانِنْ بِرَاسْتِی ژِی خُدِێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُۆڤَانَه.[١]

---

١ دِینِێ اِسْلاَمِێ «كُشْتِن»، لِهَمبَرِی مِرُۆڤَاتِیِێ سُوجْ ژِمَارْتِیَه و دَایَه زَانِینْ كُو كَسِێ بنَحَقِی مِرُۆڤَكی بكُوژه، هَوْڤَاسی سُوجِێ وِی مَزِنَه هَرْوَكی كُو وِی مِرُۆڤَاتی تَڤْ كُشْتِبَه! هَرْ وِهَا سُوجِێ كُو لِهَمْبَرِی كَسێنْ بێگُنَهْ و مَعْصُومْ وَرَه كِرِنْ،ئَارَامِی و اَسَایِشَا مِرُۆڤَانْ خِرَابْ بِكَه ژِی، سُوجَكی مَزِنْ دِبِینَه و لِهَمْبَرِی خُدِێ تَعَالَی

٣٥. هَی گَلی يێنْ کُو بَاوَرِی ئَانينَه! هَای ژِ فَرْمَانێنْ خُدێ هَبِنْ، لِوَسِيلَيَا (نَاڤگينَا) کُو وَه نێزی وِی بِکَه بِگَرِنْ و دِ رێکَا وِی دَه جِهَادێ بِکِنْ دَا کُو هُونْ (لِدنْيَا و ئَاخْرَتێ) سَرْفِرَازْ ببِنْ.

٣٦. بێگُمَانْ اَوێنْ کَافِرْ بُونَه، اَگَرْ چِقَاسْ تِشْتێنْ لِسَرْ عَرْدێ هَنَه و بِقَاسی وَانْ ژی يێنْ وَانْ بِنْ، ژِ بُوّ کُو بِکِنْ گِرَوا خَوه دِ بَرْ عَذَابێ رُوّژَا قِيَامَتێ دَه (دَا کُو ژێ رِزگَارْ ببِنْ)، دێ اَڤْ ژِ وَانْ نَيێ قَبُولْکِرِنْ؛ ژِ بُوّ وَانْ هَرْ عَزَابَکی بِژَانْ هَيَه.

٣٧. (اَوْ کَافِرْ) دِخَوازِنْ کُو ژِ ئَاگِرْ دَرْکَڤِنْ، لِێبَلِێ اَوْ دێ نِکَارِبِنْ ژێ دَرێنْ و ژِ وَانْ رَه عَزَابَکی سَرَاقَتِی و هَرْ لِکَارْ هَيَه.

٣٨. اَوْ مێرْ و ژِنێنْ دِزيکَرْ، ڤێجَه بِسَبَبْ کُو دِزِی کِرِنَه دَسْتێنْ وَانْ ژێ بِکِنْ. اَڤْ جَزَاکِرِنْ ژِ جَمْ خُدێ ڤَه بُوّ ڤَکِشَانْدِنێ يَه (دَا تُو کَسْ دِزِيێ نَکَه). خُدێ عَزِيزَه، حَکِيمَه.

٣٩. ڤێجَه کی پِشْتی (ڤێ) نَحقِيَا لِخُو کِرِی، پُوّشْمَانْ بِبَه و حَالْ و تَڤگَرێنْ خَوه رَاسْتْ بِکَه، بێگُمَانْ خُدێ دێ تُوّبَيَا وِی قَبُولْ بِکَه. بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوّڤَانَه.

٤٠. مَا تُو نِزَانِی (اَی پێخَمْبَرْ) کُو بێگُمَانْ سَلْطَنَتَا عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ ژِ خُدێ رَه يَه؛ اَوْ کِێ بِڤِێ دِدَه عَذَابێ و کِێ ژی بِڤِێ لِێ دِبُوّرَه. خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٤١. اَیْ قَاسِدْ! اَوێنْ کُو دِ کَافِرِيێ دَه بِهَڤْ رَه پێشبِرْکێ دِکِنْ، ژِ وَانێنْ کُو بِسَرێ زِمَانْ دِبێژِنْ: مَه بَاوَرِی ئَانِيَه - حَالْ اَڤَه دِلێ وَانْ بَاوَرِی نَئَانِيَه - و ژِ وَانێنْ کُو بُونَه جِهُو

و پَيخَمْبَرێ وِی وَكْ اِعْلانَا شَرْ دِنِرْخينَه و لِهَمْبَرِی چِتَه و تَالاَنْکَرَانْ جِزَانَه پِرْ گِرَانْ دَئَانِينَه. هَکَه چِتَيێنْ کُو سَرِی هِلْدَانَه و رَاهِشْتِنَه چِکَانْ، سُوجێ وَانْ کُشْتِنَا مرُوّڤَانْ تِنێ بَه، جِزَايێ وَانْ عِدَامَه. هَکَه هَمْ مِرُوّڤْ کُشْتِبِنْ، هَمْ ژِی خَلْكْ شَلانْدِبِنْ، جِزَايێ وَانْ هَمْ کُشْتِنَه، هَمْ ژِی دَاڵقَانْدِنَه. هَکَه خَلْكْ شَلانْدِبِنْ و طِرْسْ ژِی دَابِنْ وَانْ لِێ تُو کَسْ نَکُشْتِبِنْ، چَپْ و رَاسْتْ دَسْتَكْ و پِيکی وَانْ دێ وَرَه ژێکِرِنْ. هَکَه تِنێ خَلْكْ شَلانْدِبِنْ دێ بێنْ کُوّچبَرْکِرِنْ. هَکَه چِتَه بِخوه تَسْلِيمْ بِبَه و پُوّشْمَانْ بِبَه، جِزَا لِێ نَايێ خِسْتِنْ، لِێ مَجبُورَه کُو زَرَارْ دَابَه کِێ، تَزْمِينَاتَا وَانْ بدَه.

بِلا تَه غَمْگِینْ نَکِنْ. اَوْ یَا کُو دَرَوَه قَبُولْ دِکِنْ و گُوهِیَ خَوه دِدِنَه وانِیْنْ کُو (ژِ پۆزبِلِنْدِیَا خَوه) نَهَاتِنَه جَمْ تَه. اَوْ بێژَیَانْ ژِ جِهِیْنْ وَانْ دِگُوهَرِینِنْ. (ژِ هَڤَالِیْنْ خَوه رَه) دِبێژِنْ: اَگَرْ اَڤْ لِگۆرِی وَه بَه، ڤِیْجَه وِیَ ژِ خَوه رَه وَرگِرِنْ و اَگَرْ نَه لِگۆرِی وَه بَه خَوه ژِیَ بِپَارێزِنْ. چِه کَسِیَ کُو خُدِیَ، بَرْزَبُونِیَ ژِیَ رَه بِخَوازَه تُو دِیَ نِکَارِبِی لِهَمْبَرِی خُدِیَ تِشْتَکِی ژِیَ رَه بِکِی. اَڤِیْنْ هَا اَونْ کُو خُدِیَ نَخوسْتِیَه دِلِیَ وَانْ (ژِ کُفْرِیَ) پَاقِژْ بِکَه. ژِ وَانْ رَه لِدِنْیَایِیَ رِسُواتِی و لِئَاخْرَتِیَ ژِی عَزَابَکِی مَزِنْ هَیَه.[1]

٤٢. اَوْ پِرْ گُهْدَارِیَا دَروانْ دِکِنْ، پِرْ حَرَامْخُرِنْ. (یَا مُحَمَّدْ!) اَگَرْ اَوْ (ژِ بُو چَارَسَرْکِرِنَا گَنْگَشَیَکِیَ) بێنْ جَمْ تَه، تُو دِخَوازِی دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ بِکَه، یَانْ ژِی دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه. اَگَرْ تُو دَڤْ ژِ وَانْ بَرِدِی ژِی اَوْ نَشِیْنْ تُو زَرَارِیَ بِدِنْ تَه. اَگَرْ تُو دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ بِکِی ڤِیْجَه بِعَدَالَتِی حُکِمْ بِکَه. بێگُمَانْ خُدِیَ ژِ مِرُۆڤِیْنْ عَادِلْ حَزْ دِکَه.

٤٣. چَاوَا اَوْ قَسْدَا تَه دِکِنْ دَا کُو تُو دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ بِکِی، حَالْ اَڤَه کُو تَوْرَاتْ لِجَمْ وَانْه و حُکْمِیَ خُدِیَ (کَا حُکْمِیَ زِنَاکَارِی چِیَه) تِیَ دَه یَه، پَاشِی پِشْتَا خَوه دِدِنَه حُکْمِیَ تَه دَایِی. اَڤِیْنْ هَا، نَه بَاوَرْمَنْدِنْ.

٤٤. بێگُمَانْ مَه تَوْرَاتْ نَازِلْ کِرِیَه کُو تِیَ دَه سَرْوَخْتِی و رُۆنَاهِی هَیَه. پێخَمْبَرێنْ کُو خَوه سِپَارتِبُونْ خُدِیَ، ژِ بُو جِهُوِیَانْ بِحُکْمِیَ تَوْرَاتِیَ حُکِمْ دِکِرِنْ. زَانَا و یێنْ اَهْلِیَ خُدِیَ ژِی، بِیَا کُو ژِ کِتێبَا خُدِیَ حِفِظْ کِرِبُونْ پِیَ حُکِمْ دِکِرِنْ و لِسَرْ (حَقْبُونَا) وِیَ شَاهِدْ بُونْ. (گَلِی جِهُوِیَانْ!) ژِ خَلْکِیَ نَطِرْسِنْ؛ ژِ مِنْ بِطِرْسِنْ. ئَایَتێنْ مِنْ بِنِرْخَکِی هِنْدِكْ نَفرُۆشِنْ. چِه کَسِیَ کُو بِیَا خُدِیَ نَازِلْ کِرِیَه حُکِمْ نَکَه ڤِیْجَه اَوْ هَرْ کَافِرْ بِخَونَه.

---

١ دگَلْ کُو شِیرَتْ و حُکْمِیَ ڤِیَ ئَایَتَا پیرُۆزْ گَلَمپَری یَه ژِی، لێبَلِیَ سَدَمَکَه دَاکَتِنَا وِیَ یَا نَمَازَیی هَیَه. لِمَدینَا مُنَوَّرْ لِنَاڤَا جِهُوِیَانْ رُودَانَکَه زِنَایِیَ قَومِی. جِهُوِیَانْ دِ نَاڤَا خُودَه لِسَرْ رُودَانِیَ مُنَاقَشَه کِرِنْ و هِنَانْ ژِوَانْ گُوتْ: هَرِنْ جَمْ مُحَمَّدْ (س) هَکَه اَوْژْ بلِی جزَایِیَ رَجْمِیَ جزَایَکی دِنْ بِدَه، دِ جِهْ دَه قَبُولْ بِکِنْ و لِجَمْ خُدِیَ اَوْژِوَه رَه دِیَ بِبَه دَلِیلْ و بَهَانَه. گَاڤَا هَاتِنْ جَمْ پێخَمْبَری دَرْحَالْ حُکِمْ نَدَا، اَوِد بِنْ زَخْتَکَه مَعْنَوی دَه هِشْتِنْ، حَتَا کُو بِوَانْ دَا اِعْتِیرَافْکِرِنْ کُو لِگۆرِی تَوْرَاتِیَ جزَایِیَ زِنَایِیَ رَجْمَه و بِڤِی ئَاوَایِیَ حَکِیمَانَه حِیلَیَا وَانْ پُوچْ کِرْ.

٤٥. مَه دِ تَورَاتێ دَه لِسَرْ اِسْرَائيلِيَانْ فَرْظْ كِرْ كُو تَقَزْ(جَزَايێ) جَانْ بِجَانَه، چَاڤْ بِچَاڤَه، پۆزْ بپۆزَه، گُوهْ بِگُوهَه، دِرَانْ بِدِرَانَه و دِ بِرِينَانْ دَه ژِى قِسَاسِيَتْ هَيَه. اِيْدِى كَسێ لِـ(قِصَاصِيَتێ) ببۆرَه ڤێجه اَوْ ژێ رَه كَفَارَتَه(هَمْ ژِ كُوژَرْ رَه هَمْ ژِ خَودَانْ مَافِى رَه ژِى كَفَارَتَه). چِهكَسێ كُو بِحُكْمێ خُدێ نَازِلْ كِرِيَه حُكِمْ نَكه، ڤێجه اَوْ هَرْ ظَالِمْ بِخَوه نَه.[1]

٤٦. مَه عِيسَايێ كُورێ مَرْيَمێ لِسَرْ شُوپَا پێخَمْبَرَانْ شَانْدْ كُو اَوْ تَوْرَاتَا لِبَرْ دَسْتێ خَوه رَاسْتْ دِدِيێرَه. مَه اِنْجِيلْ ژِى دَايێ كُو تێ دَه هِدَايَتْ و رُونَاهِى هَيَه و تَوْرَاتَا بَرِيَا خَوه رَاسْتْ دِدِيێرَه و ژِ تَقْوَادَارَانْ رَه ژِى رِيْبَرْ و شِيرَتَه.

٤٧. بِلا خُوَدِييێنْ اِنْجِيلێ (فِلَهْ) بِيَا كُو خُدێ تێ دَه ئَانِيَه (سَرْ وَانْ) حُكِمْ بِكِنْ. چِهكَسێ بِحُكْمێ كُو خُدێ نَازِلْ كِرِيَه حُكِمْ نَكَه، ڤێجَه اَوْ هَرْ فَاسِقْ بِخَوه نَه.

٤٨. (يَا مُحَمَّدْ)مَه كِتێبْ بِبَالْ تَه ڤَه بِحَقِى هِنَارتْ كُو اَوْ ژِ بُو كِتێبێنْ بَرِيَا خَوه رَاسْتْدِيێرَه و لِسَرْ وَانْ چَاڤدِيێرَه. اِيْدِى لِگۆرِى وَحْيَا كُو خُدێ ژِ بُو تَه هِنَارْتِيَه دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُكِمْ بِكَه و لِشُونَا حَقِيَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه نَدَه دُوڤْ هَوَسێنْ وَانْ. مَه، ژِ بُو هَرْ يَكِى ژِ وَه شَرِيعَتْ و رِيْبَازَكْ دَانِيَه. اَگَرْ خُدێ بِخَوهسْتَا دێ هُونْ تَڤْ يَكْ اُمَتْ چێبِكِرَا. لِێبَلێ (مَه هُونْ كِرِنَه اُمَّتێنْ جُورْ بِجُورْ) دَا كُو وَه دَرْ حَقێ رِيْچْ و رِيْبَازَا كُو دَايِى دَه وَه بِجَرِبِينَه. نَاخَوه دِ قَنْجِيێ دَه پێشْبِرْكێ بِكِنْ. (گَلِى مِرُوڤَانْ!) ڤَگَرَا وَه هَمُويَانْ بِبَالْ خُدێ ڤَه يَه. اِيْدِى بِيَا كُو هُونْ تێ دَه بِهَڤْ كَتِنَه، اَوێ وَه ئَاگَاهْدَارْ بِكَه.[2]

---

١ دِ سێ هێلانْ دَه لِكَسێنْ كُو بِڤَانُونَا كُو خُدێ شَانْدِيَه حُكِمْ نَكِنْ، هَاتِيَه مِيزَانْدِنْ: ژِ بَرْ كُو مَعْنَيَا وێ اِنْكَارْ كِرِنَه ژِوَانْرَه»كَافِرْ»هَاتِيَه گۆتِنْ. ژِ بَرْ كُو حُكْمێ خُدێ عَدَالَتَه، دژِى وێ ژِى زُلْمَه، ژِوَانْرَه»زَالِمْ «هَاتِيَه گۆتِنْ. دِ ئَايَتَا ٤٧انْ دَه ژِ بَرْ كُو ژِ حُكْمێ خُدێ دَرْكَتِنَه ژِوَانْ رَه»فَاسِقْ»هَاتِيَه گۆتِنْ.

٢ اُمَّتْ و مِلَتێنْ كُو بِخُدێ بَاوَرِى ئَانِينَه و بُونَه اُمَتێنْ پێخَمْبَرَانْ دِ شُونَا كُوژْ بُو رَامَانێنْ جُودَا، سِيَاسَتْ و بَرژَوَندِيَانْ دَه بِهَڤْ بِكَڤِنْ، سَرێ هَڤْ بِخُونْ، بِلا دِ قَنْجِيَا كُو پێخَمْبَرَانْ ژِوَانْرَه رَاگِهَانْدِنَه دَه بِهَڤْ رَه پێشْبَازِيێ بِكِنْ؛ جِيهَانێ اِڤَا بِكِنْ، دِ هَدَفێنْ خێرێ دَه ئَارِى هَڤْ بِكِنْ.

٤٩. (یَا مُحَمَّدْ! تُو ژی دِ نَاڤبَرَا وَانْ دَە بِیَا کُو خُدێ هِنَارْتِیَە حُکِمْ بِکَە و نَدَە پَیْ هَوَسێنْ وَانْ. هَایْ ژ وَانْ هَبَە دَا اَوْ ژ هِنَکی وَحْیَا کُو خُدێ نَازِلْ کِرِیَە تَە ژێ نَدِنْ پَاشْ. اَگَرْ اَوْ بَرێ خَوە ژ (حُکْمێ) تَە بِگُوهَرِینِنْ، ڤێجَە بزَانَە کُو بێگُمَانْ خُدێ دِخوازَە بِسَدَمَا هِنْ گُنَهێنْ کُو کِرِنَە وَانْ جزَا بکَە. بێگُمَانْ پِرْ ژ مِرُوڤَانْ هَنَە کُو هَرْ ژ رِێ دَرْکَتِنَە.

٥٠. اَرێ مَا اَوْ حُکْمێ جَاهِلِیَتێ دِخوازِنْ؟ مَا ڤێ ژ بُو جِڤَاتَکَە کُو بَاشْ تێبِگِهێژَە حُکْمێ کێ ژ یێ خُدێ سِپَهێتِرَە؟!

٥١. هَیَ گَلی یێنْ بَاوَرِی ئَانِینَە! جِهُو و فِلَهَانْ ژ خَوە رَە نَکِنْ دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ. اَوْ خَوە بِخوە ژ هَڤْ رَە دُوْسْتْ و پِشْتَکِنْ. کی ژ وَە، وَانْ ژ خَوە رَە بکَە دُوْسْتْ و ئَارِیکَارْ ڤێجَە بێگُمَانْ اَوْ ژی ژ وَانە. بێگُمَانْ خُدێ جِڤَاتَا سِتمکَارْ سَرْوَخْتْ نَاکَە.

٥٢. ڤێجَە تُو وَانْ کَسێنْ کُو دِ دِلێ وَانْ دَە نَخَوشینْ هَیَە دبِینی کُو لِهَڤَالْبَنْدیَا وَانِ(یْنْ جِهُو و فِلَە) لَزْ دِکِنْ. دِبێژِنْ (اَگَرْ مُسلْمَانْ تێکْ هَرِنْ، ڤێجَە) اَمْ دِطِرْسِنْ کُو کَارَسَاتَکَە مَزِنْ بِسَرْ مَە دَە بێ. ڤێجَە هێڤی هَیَە کُو خُدێ رِزْگَارِی یَانْ ژی سَرْکَفْتِنَکێ ژ جَمْ خَوە ژ بُو مُسلْمَانَانْ بینَە؛ اِیْدِی لِسَرْ یَا کُو وَانْ دِ دِلێ خَوە دَە ڤَشَارْتبُو دێ پوْشمَانْ بِبِنْ.

٥٣. اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ دێ بِبێژِنْ: «مَا اَڤێ هَانِنْ، اَوێنْ کُو سُوْندێنْ ئَاسێ دِخوارِنْ کُو اَوْ بِتَڤَکی هێزَا خَوە بوَە رَە نَە؟» کِرِنێنْ وَانْ تَڤْ پُوچْ بُونَە و اَوْ بُونَە ژ یێنْ کُو زِیَانْ کِرِنَە.

٥٤. هَیْ گَلی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَە! ژ وَە چِە کَسێ ژ دِینێ خَوە ڤَگَرە (بِلَا بزَانَە کُو) خُدێ، دێ جِڤَاتَکَە وِسَا (دِ شُونَا وَانْ دَە) بینَە کُو خُدێ ژ وَانْ حَزْ دِکَە اَوْ ژی ژ وی حَزْ دِکِنْ، دَرْ بَارێ مُومِنَانْ دَە شِکَسْتی و دِلْنَرْمِنْ و دَرْ بَارێ کَافِرَانْ دَە ژی خُرْتُ و دَسْتْهَلَاتِنْ، دِ رِیْکَا خُدێ دَە جِهَادێ دِکِنْ و ژ گَازِنْدێنْ گَازِنْدَکَرَانْ ژی نَاطِرْسِنْ. اَڤْ، پِرْ دَاینَا خُدێ یَە، اَوْ کێ بِڤێ دِدَە وِی. خُدێ (بِکَرَمَا خَوە) دَسْتْفِرَهَە، زَانَا یَە.

٥٥. بێگُمَانْ دُوْسْتْ و ئَارِیكَارِیٚ وَه تَنِیٚ خُدِیٚ یَه، پێخَمْبَرِیٚ وِی یَه و یێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِینَه؛ اَوێنْ كُو بِبَرْدَوامِی نِمێژْ دِكِنْ، زَكَاتَا مَالِیٚ خوه دِدِنْ و اَوْ هَرْ (لِبَرْ فَرْمَانَا خُدِیٚ) خوه دِطَوِینِنْ.

٥٦. كِی كُو خُدِیٚ، پێخَمْبَرِیٚ وِی و یێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِینَه ژِ خَوه رَه بِكَه دُوْسْتْ و ئَارِیكَارْ (اَوْ بَنْدَا خُدِیٚ نَه)؛ بِرَاسْتِی ژِی بَنْدَا خُدِیٚ هَرْ اَوْ بِخَوه نَه دَسْتْهِلاَتْدَارْ.

٥٧. هَیْ گَلِی یێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِینَه! هُونْ، ژِ اَهْلِیٚ كِتێبێنْ بَرِیَا خَوه و ژِ وَانْ كَافِرێنْ كُو وَانْ دِینِیٚ وَه ژِ خَوه رَه كِرِنَه تِنَازْ و پێلِیسْتُوْكْ ژِ بُوْ خَوه نَكِنْ دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ. ژِ خُدِیٚ بِطِرْسِنْ. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ (وَانْ ژِ خَورَه نَكِنْ دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ).

٥٨. دَمَا هُونْ ژِ بُوْ نِمێژِیٚ بَانگْ دِدِنْ اَوْ تِنَازْ و یَارِییٚ خَوه پِیٚ دِكِنْ. اَڤَا كُو دِكِنْ، ژِ بَرْ كُو اَوْ بِخَوه جِڤَاتَكَه بێرْنَبِرْ و بێهِشِنْ.

٥٩. بِبێژَه: گَلِی یێنْ اَهْلِی كِتێبْ! ڤَیْ بِسَدَمَا كُو مَه بِخُدِیٚ، بِیَا كُو ژِ مَه رَه هَاتِیَه و بِیَا كُو ژِ اُمَتێنْ بَرِیٚ رَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ بَاوَرِی ئَانِیَه هُونْ ژِ مَه حَزْ نَاكِنْ؟ بِرَاسْتِی پِرِیٚ وَه ژِ رێكَا حَقْ دَرْكَتِنَه.

٦٠. (یَا مُحَمَّدْ!) بِبێژَه: اَرِیٚ، مَا اَزْ ژِ وَه رَه بِبێژِمْ كَا لِجَمْ خُدِیٚ ژِ ڤَانْ (فَاسِقَانْ) خَرَابْتِرْ و رِسْواتِرْ كِی یَه؟ اَوْ، یِیٚ كُو خُدِیٚ لَعْنَتْ لِیٚ كِرِیَه و یِیٚ كُو لِیٚ هێرْسْبُویَه؛ اَوێنْ كُو هِنْ ژِ وَانْ خِسْتِنَه مَیْمُونْ و بَرَازْ و اَوْ عِبادَتْكَرِیٚ تَاغُوتِی نَه. هَا اَوْ، پِیسْتِرِینْ خُدَانْ جِهِنْ و ژِ رێكَا رَاسْتْ رِیٚ وِنْدَاتِرِینْ كَسِنْ.

٦١. دَمَا اَوْ (مُنَافِقْ) تێنْ جَمْ وَه، دِبێژِنْ: مَه بَاوَرِی ئَانِیَه. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ دِلْكَافِرْ هَاتِنَه جَمْ وَه و دِلْكَافِرْ ژِی ژِ جَمْ وَه دَرْكَتِنَه. خُدِیٚ بِیَا كُو وَانْ ڤَدِشَارْتْ بێهْتِرْ دِزَانَه.

٦٢. تُو پِرِیٚ وَانْ دِبِینِی كُو اَوْ دِ گُنَهْ، دِژْمِنَاهِی و حَرَامْخُوْرِییٚ دَه پێشبَازِییٚ دِكِنْ، بِرَاسْتِی یَا كُو اَوْ دِكِنْ چِڤَاسْ پِیسَه!

٦٣. دَه بِلا خُدێنَاسْ و هَاخَامێنْ وَانْ ژِ گۆتِنَا بِگُنَهْ و ژِ حَرَامْخُۆرِیێ اَوْ بِدَانَا پَاشْ! بِرَاسْتِی یَا کُو اَوْ دِکِنْ چِقَاسْ پیسَه!

٦٤. جِهُویَانْ گۆتْ: خُدێ دَسْتْگِرْتِیَه (جِکُوسَه) -دَسْتێنْ وَانْ شَحتْ بِبَه و ژِ بَرْ ڤێ گۆتِنَا وَانْ لَعْنَتْ لِوَانْ بِبَارَه - نَخێرْ، نَه وِسَانَه، بَلْکی دَسْتێنْ خُدێ (بِدَایِنَا خوه) ڤَکِرِیَه، اَوْ چَاوَا بِڤێ وِسَا دِدَه. (یَا مُحَمَّدْ!) صۆندْ بَه، یَا کُو ژِ جَمْ خُدَایێ تَه، ژِ تَه رَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ دێ کُفِرْ و چَاڤْسُۆرِیَا پِرَانِیَا وَانْ زێدَه بِکَه. مَه کِینْ و نَیَارتِیکَه وِسَا خِسْتِیَه نَاڤْ وَانْ کُو حَتَا رُۆژَا قِیَامَتێ بَرْدَوامَه. چه دَمَا وَانْ ژِ بُۆ جَنْگێ ئَاگِرَكْ ڤێخِسْتِبَه، خُدَا هَرْ اَوْ ئَاگِرْ ڤَمِرَانْدِیَه. اَوْ لِسَرْ عَرْدێ ژِ بُۆ تَڤْدَانِیێ دِبَزِنْ، خُدێ ژِی ژِ تَڤْدَانْکَرَانْ حَزْ نَاکَه.

٦٥. اَگَرْ یێنْ اَهْلِی کِتێبْ بَاوَرِی (بِمُحَمَّدْ) بِئَانِیَا و خَوه (ژِ کُفْرُ و نَقَنْجِیێ) بِپَارَاسْتِنَا، تَقَزْ مَه دِێ گُونَهێنْ وَانْ (یێنْ بُۆرِی) بِبَخْشَانْدَه و مِسُۆگَرْ مَه دِێ اَوْ بِخِسْتِنَا بِهِشْتێنْ تێرْخَوشِی.

٦٦. اَگَرْ وَانْ تَوْرَاتْ، اِنْجِیلْ و وَحْیَا کُو ژِ جَمْ خُدَایێ وَانْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه شَانْدِنْ رَاگِرْتِبُویَا و بِکَارْ ئَانِیبُویَا، تَقَزْ وَانْ دێ ژِ رَاسَرِی خَوه و ژِ بِنْ خَوه ڤَه بِخوارِنَا (رِزِقْ ژِ بُۆ وَانْ دێ هێسَانْ بُویَا). ژِ وَانْ جِڤَاتَكْ هَیَه مُعْتَدِلِنْ (نَاڤْنْجِی نَه) و گَلَكْ ژِ وَانْ ژِی چه پیسَه یَا کُو دِکِنْ!

٦٧. اَیْ پێخَمْبَرْ! وَحْیَا کُو ژِ جَمْ خُدَایێ تَه ژِ تَه رَه هَاتِیَه شَانْدِنْ رَابِگِهِینَه. اَگَرْ تُو بِتَکُوزِی پێكْ نَیِینِی، ڤێجَه تَه پێخَامَا خُدَا رَانَگِهَانْدِیَه. خُدێ دێ تَه ژِ (نَقَنْجِیَا) مِرُۆڤَانْ بِپَارێزَه. بێگُمَانْ خُدێ جِڤَاتَا کَافِرْ سَرْوَخْتْ نَاکَه.

٦٨. بِبێژَه: گَلِی یێنْ خُوَیکِتێبْ! حَتَا کُو هُونْ بِرَاسْتِی و دُورِسْتِی تَوْرَاتێ، اِنْجِیلێ و یَا کُو ژِ جَمْ خُدَایێ وَه ژِ وَه رَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ (دِ ژِیَانێ دَه) بِکَارْ نَیِینِنْ، هُونْ نَه لِسَرْ تُو تِشْتِی نَه. صۆندْ بَه، قُرْئَانَا کُو ژِ جَمْ رَبِّێ تَه ژِ تَه رَه هَاتِیَه شَانْدِنْ دێ کُفْرُ و چَاڤْسُۆرِیَا پِرِێنْ وَانْ زێدَه بِکَه. نَاخوه تُو ژِ بُۆ وَانْ غَمْگینْ مَبَه.

٦٩. بێگُمَانْ يێنْ كُو بَاوَرى ئَانينَه و يێنْ بُونَه جهُو، يێنْ بُونَه فِلَهْ و يێنْ بُونَه سَابِئينْ، ڤێجَه ژِ وَانْ كِى بَاوَرِيێ بِخُدێ و رُۆژَا ئَاخْرَتِێ بينَه و كَارێ قَنْجْ بِكَه، ژِ بُۆ وَانْ لِنِكْ خُدَايێ وَانْ خَلاتْ هَيَه و لِسَرْ وَانْ طِرْسْ نينَه و اَوْ غَمْگينْ ژِى نَابِنْ.[1]

٧٠. بێگُمَانْ مَه ژِ زَارُۆكێنْ اِسْرَائيلْ پێمَانَا مِكُومْكِرِى وَرْگِرتْ و مَه ژِ وَانْ رَه قَاسِدْ شَانْدِنْ. چه دَمَا پێخَمْبَرَكْ يَا نَه بِدِلێ وَانْ ژِ بُۆ وَانْ دِئَانِى، هِنْ ژِ وَانْ (پێخَمْبَرَانْ) مَانْدَلَه دِكِرِنْ و هِنْ ژِ وَانْ ژِى دِكُشْتِنْ.

٧١. ژِ وَانْ وَه يَه كُو تُو بَلَا دێ بِسَرێ وَانْ دَه نَيێ، اِيْدِى اَوْ كَرْ و كُوْرْ بُونْ. پَاشى (تُۆبَه كِرِنْ) خُدێ تُۆبَيَا وَانْ قَبُولْ كِرْ، دُوڤرَه دِيسَا ژِ وَانْ پِرْ كَسْ كُوْرْ و كَرْ بُونْ. خُدێ بِيَا كُو اَوْ دِكِنْ آگَاهْدَارَه.

٧٢. صُۆندْ بَه، اَوێنْ گُۆتِنْ: خُدَا، مَسيحێ كُورێ مَرْيَمێ يَه، (اَوْ بِڤێ گُۆتِنَا خوه) كَافِرْ بُونَه. حَالْ اَڤَه كُو مَسيحْ ژِ وَانْ رَه گُۆتِبُو: گَلى زَارُۆيێنْ اِسْرَائيلْ! ژِ خُدێ رَه عِبَادَتێ بِكِنْ كُو اَوْ هَمْ خُدَايێ مِنْ هَمْ ژِى خُدَايێ وَه يَه. بِزَانِنْ كُو كِى ژِ خُدێ رَه هَڤْپَارَانْ چێكَه، تَڤَزْ خُدێ دێ جَنَّتێ لِوِى حَرَامْ بِكَه، اِيْدِى جِهێ وِى اگِرَه و ژِ سِتَمْكَارَانْ رَه تُو ئَارِيكَارْ ژِى تُونَه.

---

١ بِچێكِرنَا ئَادَمْ رَه بَاوَرِيكَه فِتْرِى نَازِلْ بُو اَوَا كُو اِنْسَانْ لِسَرێ هَاتِبُو ئَافِرَانْدِنْ. پَاشێ خُدێ دِينْ شَانْدِنْ. پێرَوێنْ هِنَكَانْ ژِ وَانْ لِسَرْ عَرْدێ هَنَه، مِينَا يَهُودِى، فِلَهْ و سَابِئيَانْ. ڤێجَه خُدێ دِخوازَه كُو تَڤَكێ اَهْلێ دِينَانْ ژِ سَرْ عَرْدێ سَافى بِكَه و دِ رِسَالَتَا مُحَمَّدْ دَه كُۆمْ بِكَه. لَوْرَا رِسَالَتَا پێخَمْبَرْ ژِ بُۆ تَسْفِيكِرنَا تَڤَكێ دِينَانَه. خُدێ دِخوازَه ژِ وَانْ رَه بێژَه؛ دَوْرَا وَه خَلاسْ بُو. ڤێجَه دِڤێ هُونْ بِرِيسَالَتَا مُحَمَّدْ اِيمَانێ بِينِنْ. نَاخُو مَعْنى ئَايَتێ وِهَا يَه: اَوێنْ كُو لِسَرْ بَاوَرِيَا فِتْرَتێ نَه، يێنْ جِهُو، يێنْ فِلَهْ و يێنْ سَابِئى، اَگَرْ كُو دَڤْ ژِ بَاوَرِيَا خوه يَا بَرێ بَرْدِنْ و بِبَاوَرِيكَه نُو و بِرِسَالَتَا مُحَمَّدْ (س) بَاوَرِى بِينِنْ، هَا هِنگى ژِ بُۆ وَانْ خَلاتْ هَيَه ... و اَوْ غَمْگينْ ژِى نَابِنْ.

كَسێ كُو بَاوَرِيێ بِپێخَمْبَرێ دَاوِى مُحَمَّدْ بِينَه، لِگُۆرِى هُۆىْ و مَرْجێنْ بَاوَرِيێ تَڤْبِگَرَه، دِينێ وِى يێ بَرێ چه دِبَه بِلا بِبَه، چه قَاسى گُنَهْ كِرِبِنْ بِلا كِرِبَه، لِجِيهَانْ و ئَاخْرَتێ تِشْتَكى كُوَاوْ ژێ سَاوْ بِگِرَه تُونَه يَه. لَوْرَا خُدێ دێ لِگُونَهێنْ وِى يێ بَرێ بِبُۆرَه.

٧٣. صُوّندْ بَه، اَوێنْ گوّتنْ: «خُدێ، يَكْ ژ سێيَانَه»ژى كَافِرْ بُونَه. حَالْ اَڤَه كُو ژ يَكْ خُدَايى پێ ڤَه تُو خُدَا نِينِنْ. اَگَرْ اَوْ دَڤْ ژ گوّتِنَا خَوه (ئَا سێ خُدَايَتيێ) بَرْنَدنْ، بِرَاسْتى دێ عَزَابَكى دِژْوارْ بِهِنگَڤَه وَانێنْ كُو كَافِرْ بُونَه.

٧٤. مَا اَوێ بِبَالْ خُدێ ڤَه تُوّبَه نَكِنْ و لێبُوّرِينَا (گُونَهێنْ) خَوه ژێ نَخُوازنْ؟! حَالْ اَڤَه كُو خُدێ گُنَهْژێبرَه، دِلُوّڤَانَه.

٧٥. مَسيحێ كُورێ مَرْيَمێ تَنێ پێخَمْبَرَكَه! دِ بَريَا وى دَه پِرْ پێخَمْبَرْ هَاتِنَه و چُونَه. دَايكَا وى ژى ژِنَكَه رَاسْتْ و دُورسْتَه. هَرْدُوكَانْ ژى خوارِنْ دِخَوارِنْ (و ڤَدخَوارِنْ). دَه كَا لِوَانْ بِنێرَه، كَا چَاوَا اَمْ ژ بُوّ وَانْ دَليلانْ اَشْكَرَا دِكِنْ. دِيسَا، دَه كَا لِوَانْ مێزِينَه، بێ چَاوا اَوْ بَرێ خَوه (ژ حَقيقَتێ) دِگُهێرِنْ.[١]

٧٦. (ژ وَانْ رَه) بِبێژَه: مَا هُونْ چَاوَا دِ شُونَا خُدێ دَه عِبَادَتێ ژ وى رَه دِكِنْ كُو اَوْ نَه دِكَارَه زَرَارێ بِدَه وَه نَه ژى دِكَارَه فَيْدَێ بِدَه؟! حَالْ اَڤَه كُو يێ بِهيزَرْ، يێ زَانَا هَرْ خُدَا يَه.

٧٧. بِبێژَه: گَلى يێنْ اَهْلِكِتێبْ! دِ دِينێ خَوه دَه بِنَحَقى سِنُوّرْ دَرْبَاسْ نَكِنْ و نَدِنْ پَێ اَرزُويێنْ جِڤَاتَكێ كُو اَوْ هێ ژ بَرێ دَه ژ رێ كَتِنَه، پِرْ كَسْ ژ رێ دَرانِينَه و اَوْ بِخَوه ژى ژ رِيَا رَاسْتْ دُورْ بُونَه.

٧٨. ژ اِسْرَائيليَانْ اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، لِسَرْ زِمَانێ دَاوِدْ و عِيسَايێ كُورێ مَرْيَمێ لَعْنَتْ لِوَانْ هَاتِيَه بَارَانْدنْ. اَڤْ ژى بِسَدَمَا كُو لِبَرْ فَرْمَانَا خُدێ سَرى هِلْدَانْ و زێدَگَاڤى دِكِرِنْ.

---

١ خُدێ دِ ڤێ ئَايَتێ دَه زِكِرْ كِرِيَه كُو عِيسٰى و دِيَا وى هَرْدُو خَوارِنێ دِخُونْ. دِ جِهێنْ دَه ژى كُو تَڤَكێ پێخَمْبَرَانْ خَوارِنێ دِخُونْ. ژ سُورَهيێ فُرْقَانْ ئَايَتَا ٢٠ێ «مَه بَريَا تَه چِڤَاسْ پێخَمْبَرَكْ شَانْدِبِنْ هَرْ وَانْ خَوارِنْ دِخَوارْ و لِسُوكَانْ دِگَريَانْ..» و ژ سُورَهيێ اَنْبِيَا ئَايَتَا ٨ێ «مَه اَوْ (پێخَمْبَرْ) نَكِرنْ جَسَدێنْ كُو خَوارِنێ نَخُنْ..» و ژ سُورَهيێ فُرْقَانْ ئَايَتَا ٧ێ «گوّتِنْ: مَا اَوْ چه پێخَمْبَرَه كُو اَوْ ژى مِينَا مَه خَوارِنێ دِخَوه و لِسُوكَانْ دِگَرَه» . اَڤْ ئَايَتْ تَكَزْ دِكِنْ كُو تَڤَكێ پێخَمْبَرَانْ خَوارِنْ دِخَوارِنْ.

٧٩. وانْ، ژِ نَقَنْجِيَا كُو دِكِرِنْ هَڤْ نَدِدَانْ پَاشْ. چه قَاسْ پيسَه يَا كُو وَانْ دِكِرْ!

٨٠. تُو يێ پرِێنْ وَانْ بِبِينِى كُو اَوْ كَافِرَانْ ژِ خَوه رَه دِكِنْ دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ. چه پيسْ كَارَه يَا كُو وَانْ دَايَه پێشِيَا خَوه. رَوْشْ اَڤَه؛ خُدێ لِوَانْ هَاتِيَه غَزَبێ و حَتَا بِحَتَايێ اَوْ دێ دِ عَذَابْ دَه بِنْ.

٨١. اَگَرْ وَانْ بَاوَرِى بِخُدێ، بِپێخَمْبَرْ و بِيَا كُو ژێ رَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ بِئَانِيَا، وَانْ دێ كَافِرْ ژِ خَو رَه نَكِرِنَا دُوْسْتُ و پِشْتَڤَانْ؛ لِێبَلِێ زَحْفِێنْ وَانْ ژِ رِێ دَرْكَتِنَه.

٨٢. صۆندْ بَه، لِهَمْبَرِى يێنْ كُو بَاوَرِى بِتَه ئَانِينْ، تُو يێ بِبِينِى كُو ژِ مِرُوْڤَانْ يێنْ هَرِى دِژْمِنْ و بِخِشمْ جِهُو نَه و پَاشِێ اَوِێنْ كُو ژِ خُدێ رَه هَڤپِشْكْ چێكِرنَه. تُو يێ بِبِينِى لِهَمْبَرِى يێنْ كُو بِتَه بَاوَرِى ئَانِينْ، يێ ژِ حَزْژێكِرِنْ ڤَه نێزِيكتِرْ، اَوِێنْ كُو دِبێژِنْ اَمْ نَسَارَا نَه (ئَاريكَارێنْ عِيسَا پێخَمْبَرِنْ). اَڤْ ژِى، بِسَدَمَا وێ يَه كُو ژِ وَانْ كَشِيشْ (زَانَايێنْ دِينێ خَوه) و رَاهِبْ (عَابِد) هَنَه و اَوْ خَوه مَزِنْ نَادِێرِنْ (ژِ قَبُولَا حَقِيێ).[1]

٨٣. دَمَا وَانْ (كَشِيشْ و رَاهِبَانْ) ئَايَتێنْ كُو بِبَالْ پێخَمْبَرْ ڤَه نَازِلبُويِينْ دِبِهِيسْتِنْ، ژِ بَرْ كُو وَانْ زَانِى اَوْ ژِ جَمْ خُدێ يَه، تُو دِبِينێ كُو رُوْنْدِكێ وَانْ دِهَرِكِنْ. دِگۆتِنْ: خُدَايێ مَه! مَه بَاوَرِى ئَانِى، ڤِێجَه مَه ژِى ژِ شَاهِدَانْ بِنِڤِيسَه.

---

١ اَڤْ رَاسْتِيَكَه بێ نِيقَاشَه كُو ژِ جِهُو و فِلَهَانْ، فِلَهْ بێهترْ نێزيكى مُسِلْمَانَانَه. هَرْ چِقَاسْ دِ مێژويَا اِسْلَامێ دَه هَاتِيَه دِيتِنْ كُو «فِلهێنْ فَانَاتِيكْ و سَرهِشْكْ هێزَا خَوه ئَانِينَه سَرْ هَڤْ و بِنَاڤێ «سَفَرێنْ خَاچپَرَسْتى» اِێرِيشێنْ تَالَانْكَرى و هُوْڤَانَه ئَانِينَه سَرْ جِيهَانَا اِسْلامِى، ڤِێجَه وَلاتێنْ مُسِلْمَانَانْ كَاڤِلْ و وێرَانْ كِرِنَه، بِسَدْ هَزَارَانْ كَسێنْ مُومِنْ كُشْتِنَه ژِى لِێ دِيسَا اَوْ ژِ جِهُو و مُشْرِكَانْ دِلْتَنكترِنْ. حَتَا اَمْ دِكَارِنْ بِبێژِنْ: اَوِێنْ كُو اِێرِيشْ كِرِنْ ژِى ژِ زَانِينْ و عِبَادَتِێ بێپَارِنْ و اَوْ كَتِنَه دَرَجِيَا مُشْرِكَانْ. حَتَا دِبَه كُو بِسَدَمْ هِنْ لِيسْتِكێنْ هِێزێنْ تَارى يێنْ نَاڤْتَنَوى ژِى اَڤْ اِێرِشْ كِرِبِنْ. لَوْرَا گَلَكْ جَارَانْ اَوْ هَاتِنَه لِيسْتِكَا جِهُويَانْ و بِدَسِيسَيێنْ پِرْ كُورْ اَوْ دِ بَرْژَوَنْدِيێنْ خَوه دَه خِبتَانْدِنَه. لِێبَلِێ دِگَلْ ڤِێ يَكِێ ژِى، ژِ خِرِيسْتِيَانَانْ هِنْ كَشِيشْ و رَاهِبێنْ وَانْ دَسْتێنْ خَوه ژِ دِنْيَايێ كێشَانَه. اَڤْ و يێنْ كُو دِ بِنێ تَسِيرَا ڤَانْ دَه مَانَه هِنَكى نێزى اِسْلامێ سَكِنِينَه. پِرْ كَشِيشْ و رَاهِبَانْ بِسِيَانَتْ هَاتِنَه، پێخَمْبَرْ پێشْوَازِى كِرِنَه و اِعْتِيرَافْ كِرِنَه كُو اَوْ پێخَمْبَرێ چَاڤْلِرێ، يێ دَاوِيَا دَمێ يَه.

٨٤. مَا چِما اَمْ بَاوَرِيىَ بِخُدِىَ و بِحَقِيَا كُو ژِ مَه رَه هَاتِيَه نَائِينِنْ؟ دِگَلْ كُو اَمْ دِخَوازِنْ كُو خُدَايىَ مَه، مَه ژِى بِخَه نَاڤْ مِرُوڤِيْنْ قَنْجْ و چَاكْ.

٨٥. ڤِيْجَه بِسَدَمَا ڤِىَ گوِتِنَا وَانْ، خُدِىَ اَوْ بِبِهِشْتِيْنْ كُو رُوبَارْ دِ بِنْ وَانْ رَه دِكِشِنْ خَلاتْ كِرِنْ، اَوْ حَتَا بِحَتَايىَ دِىَ تِىَ دَه بِنْ. هَا اَڤَه پَرُويَا قَنْجِيكَارِيْنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ.

٨٦. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه و بِئَايَتِيْنْ مَه بَاوَرِى نَئَانِينَه، هَا اَوْ خَلْكِىَ دُوْژَهِىَ نَه.

٨٧. گَلِى يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! تِشْتِيْنْ خَوشْ و پَاكْ يِيْنْ كُو خُدِىَ ژِ وَه رَه حَلالْ كِرِنَه، هُونْ لِخُو حَرَامْ نَكِنْ و زِيْدَگَاڤِيِىَ ژِى نَكِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِىَ ژِ تِخُوبْبِهِيْرَانْ حَزْ نَاكَه.

٨٨. ژِ رِزْقِىَ خَوشْ و حَلالْ اَوِىَ كُو خُدِىَ دَايِى وَه بِخُونْ و ڤَخُنْ. ژِ خُدَايِىَ كُو وَه بَاوَرِى پِىَ ئَانِيَه بِطِرْسِنْ.

٨٩. (گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ!) خُدِىَ لِسَرْ سُوْندِيْنْ وَه يِيْنْ بِيْحَمْدِى (يِيْنْ بِيْقَسْدِى) لِوَه نَاگرَه، لِيْبَلِىَ اَوْ سُوْندِيْنْ كُو وَه بِحَمْدِىَ خَوه خُوارِنْ، لِوَه دِگرَه. ڤِيْجَه (اَگَرْ وَه صُوْندْ خُوارْ و وَه سُوْندَا خَوه شِكَانْدْ انْ ژِى وَه خَوسْتْ بِشِكِينِنْ) جَزَايِىَ وِىَ سُوْنْدِىَ، خَوارِنْدَاينَا دَهْ فَقِيرَانَه، ژِ خَوارِنَا نَاڤِنجْ يَا كُو رُوْژَانَه دِدَه مَالْبَاتَا خَوه، يَانْ بِجِلْكِرِنَا وَانَه، يَانْ ژِى ئَازَادْكِرِنَا كُوْلَيكِى يَه. ڤِيْجَه چِه كَسِىَ كُو نِكَارِبَه يَكِىَ ژِ ڤَانْ بِكَه، بِلا سِىَ رُوْژَانْ رُوْژِى بِگرَه. اَڤَه رَاكِرِنَا گُنَهِىَ سُوْندِيْنْ وَه دَمَا وَه صُوْندْ خَوارْ. سُوْنْدِيْنْ خَوه بِجِهْ بِينِنْ. خُدِىَ ئَايَتِيْنْ خَوه وِهَا ژِ وَه رَه اَشْكَرَا دِكَه دَا كُو هُونْ وِى بِشِيْكِرِينِنْ.[1]

---

[1] كَسِىَ كُو -بِقَسْدْ -نَاڤِىَ خُدِىَ سُوْنْدَا تِشْتَكِى بِخَوه، دِڤِىَ سُوْنْدَا خَوه بِينَه جِهْ. هَكَه صُوْندْ خُوارِبَه كُو اَوْ تِشْتَكِى حَرَامْ يَانْ ژِى خِرَابْ بِكَه، هِنْگِىَ دِڤِىَ وِى تِشْتِىَ خِرَابْ نَكَه، سُوْنْدَا خَوه بِشْكِينَه و كَفَارَتِىَ وِىَ بِدَه. كَفَارَتْ، مِرُوڤِى ژِ سُوْنْدِىَ ڤَدِگرِينَه و دِبَه نَاڤْگِينَا لِيْبُوْرِينِىَ. دِ ئَايَتِىَ دَه پِيْشِى قَالا سِىَ تِشْتَانْ كِرْ كُو اَوْ دِبِنْ جِزَايِىَ (كَفَارَتِىَ) سُوْنْدِىَ. اَوْ كَسِىَ كُو نِكَارِبَه يَكِى ژِ ڤَانْ هَرْ سِىَ تِشْتَانْ بِكَه بِلا سِىَ رُوْژَانْ رُوْژِى بِگرَه.

٩٠. گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ! بێگُمَانْ مَى (شَرَابْ)، قُمَارْ، پێكَرێنْ (پُوتێنْ) چكَانْدِى، فَالێنْ بزَارَانْ و (لِيسْتِكێنْ) سِعُودِىَ پِيسِنْ، ژِ كَارِىَ شَيْطِێنِنْ. نَاخُو خَوه ژِ وَانْ دُورْ بِگِرِنْ دَا كُو هُونْ (لِدِنْيَا و ئَاخْرَتِىَ) سَرْفِرَازْ بِبِنْ.

٩١. بێگُمَانْ شَيْطَانْ بَسْ دِخْوازَه دِ مَىْ و قُمَارِىَ دَه كِينْ و دِژْمِنَاهِيِىَ بِخَه نَاڤبَرَا وَه و وَه ژِ ذِكْرِىَ خُدِىَ و كِرِنَا نِمێژِىَ بِدَه پَاشْ، اِيْدِى مَا هُونْ دَڤْ ژِ ڤَانْ تِشْتَانْ بَرْنَادِنْ؟

٩٢. گُوهْدَارِيَا خُدِىَ و پێخَمْبَرِىَ وِى بِكِنْ و خَوه (ژِ گُونَهَانْ) بپَارێزِنْ. اَگَرْ هُونْ بَرِىَ خَوه (ژِ بِرْيَارَا خُدِىَ و پێخَمْبَرْ) ڤَگَرِينِنْ، بزَانِنْ كُو وَزِيفَيَا پێخَمْبَرِىَ مَه، بَسْ رَاگِهَانْدِنَا (ڤِىَ پێمَانَا) اشْكَرَاكَرَه.

٩٣. لِسَرْ يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ دِ وَانْ خَوارِنێنْ كُو بَرِىَ دَه خَوارِنَه تُو گُنَهْ نِينَه، بِشَرْطِىَ كُو اَوْ (ژِ ڤِىَ گَاڤِىَ و پِىَ دَه) خَوه (ژِ حَرَامِيِىَ) بپَارێزِنْ، بَاوَرِى بِينِنْ و كَارِىَ قَنْجْ بِكِنْ. پَاشِىَ دِيسَا خَوه بپَارێزِنْ و كَارِىَ قَنْجْ بِكِنْ، پَاشِى خَوه بپَارێزِنْ و قَنْجِيِىَ بِكِنْ. خُدِىَ تَڤَزْ ژِ قَنْجِيكَارَانْ حَزْ دِكَه.

٩٤. گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ! صُوْندْ بَه خُدِىَ (دَمَا هُونْ دِ اِحْرَامَانْ دَه بِنْ) بِوِىَ نێچِيرَا كُو هُونْ بِدَسْتْ و رِمێنْ خَوه دِكِنْ، وَه دِجَرِبِينَه، دَا خُدِىَ اَشْكَرَا بِكَه كَا كِى دِ نَپَنْدِيِىَ دَه ژِىَ دِطِرْسَه. پِشْتِى ڤِىَ جَرِبَانْدِنِىَ كِى ژِ تِخُوبِىَ (حَلَئَالِيِىَ) دَرْبَاسْ بِبَه، ژِ وِى رَه عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٩٥. گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ! دَمَا هُونْ دِ اِحْرَامَانْ دَه بِنْ (حَيْوَانێنْ) نێچِيرِىَ نَكُوژِنْ. كِى ژِ وَه، بِقَسْدْ (حَيْوانَا) نێچِيرِىَ بِكُوژَه، جَزَايِىَ وِى، دَانَا حَيوانَكَه وَكِى يَا كُشْتِى يَه. دُو كَسێنْ دَادْمَنْدْ دِىَ بِرْيَارِىَ بِدِنْ؛ (دِىَ بِبێژِنْ: اَڤْ حَيْوَانْ هَمْكُوفِى حَيْوَانَا كُشْتِى يَه). (اَڤْ قُورْبَانْ) دِيَارِيَكَه دِىَ بِگِهێژَه كَعْبِىَ (دِىَ لِمَكِىَ بِىَ قُورْبَانْكِرِنْ). يَانْ ژِى شُونَا قُورْبَانِىَ (بِقَاسِى بِهَايِىَ وِىَ) خَوارِنِىَ بِدَه بَلَنْگَازَانْ، يَانْ ژِى بَرَامْبَرِى طَعَامِى رُوْژِيِىَ بِگِرَه دَا

کُو جَزَايىَ خَوه تَمَامْ بِکَه. خُدىَ نِچيرَا کُو بَرى حَرَامْبُونىَ هَاتِيَه کِرِنْ عفُو کِرِيَه. کى کُو جَارَکَه دِنْ لِقِى سُوجِى ڤَکَرَه، خُدىَ دِىَ تُوْلِىَ لِىَ ڤَکَه. خُدىَ دَسْتْهِلاتَه، تُوْلْڤَکَرَه.

٩٦. (گَلى مِرُوْڤَانْ!) نِيْچِيرَا دَرْيَايىَ و خَوارِنَا وِىَ ژ بُوْ وَه حَلالْ بُو، دَا ژ بُوْ وَه و ژ بُوْ يىَ رِيْوِنْگى ببَه خَوارِنْ و حَتَا کُو هُونْ دِ اِحْرَامَانْ دَه بِنْ ژ بُوْ وَه نِيْچِيرَا بَژَاهِيىَ هَاتِيَه حَرَامْکِرِنْ. ژ وِى خُدَايىَ کُو هُونِىَ بِبَالْ وِى ڤَه بِيْنْ کُوْمْکِرِنْ بِطِرْسِنْ.

٩٧. خُدىَ، ژ مِرُوْڤَانْ رَه کَعْبَيَا بِنَاڤِىَ بَيْتُ الْحَرَامِىَ (مَالا بِرِيْزْ و رُومَتْ) کِرِيَه وَارْگَهَا سَرُوبَرْکِرِنَا کَارْ و بَارِيْنْ دِينْ و دِنْيَايىَ. مَهِيْنْ رُومَتْدَارْ، قُورْبَانِيْنْ نِيشَانْکِرِى و يِيْنْ نَنِيشَانْکِرِى ژِى (کِرِنَه اَگَرَا بَرْدَوَامِيَا اَوْلَهِى و ژِيَانِىَ). اَڤْ ژِى دَا هُونْ بِزَانِنْ کُو بِيْگُمَانْ خُدىَ بِيَا لِعَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ دِزَانَه و بِيْگُمَانْ خُدىَ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

٩٨. (گَلى مِرُوْڤَانْ!) بِزَانِنْ کُو بِيْگُمَانْ عَذَابِىَ خُدىَ پِرْ دِژْوارَه و بِيْشِکْ خُدىَ گُنَهْژِيْبِرَه دِلُوْڤَانَه.

٩٩. وَزِيفَا پِيْخَمْبَرْ تَنِىَ رَاگِهَانْدِنَا پِيَامَا خُدىَ يَه. خُدىَ، بِيَا کُو هُونْ اَشْکَرَا دِکِنْ و يَا کُو هُونْ ڤَدِشِيْرِنْ دِزَانَه.

١٠٠. (يَا مُحَمَّدْ! ژ وَانْ رَه) بِبِيْژَه: پَاکْ و پِيسْ نَه وَکْهَڤِنْ، چَنْدِى پِرِبُونَا يَا نَپَاکْ تَه عجِيْبمَايى ژِى بِهِيْلَه. نَاخُو گَلى ئَاقِلمَنْدَانْ! (ژ خَشْمَا) خُدىَ بِطِرْسِنْ دَا کُو هُونْ سَرْفِرَازْ بِبِنْ.

١٠١. گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ! پِرْسَا هِنْ تِشْتَانْ (ژ پِيْخَمبَرْ) نَکِنْ، اَگَرْ اَوْ ژ وَه رَه اَشْکَرَا بِبِنْ، هُونِىَ پِىَ نَخوشْحَالْ بِبِنْ. اَگَرْ هُونْ دِ دَمَا هَاتِنَا قُرْئَانِىَ دَه پِرْسَا وَانْ بِکِنْ، دِىَ ژ وَه رَه اَشْکَرَا بِبِنْ. خُدىَ لِوَانْ بُوْرِيَه (بَحْسَا وَانْ نَکِرِيَه.) خُدىَ گُنَهْژِيْبِرَه، بَرْبِهِيْرَه.

١٠٢. بِيْگُمَانْ بَرِيَا وَه قَوْمَکِى اَڤْ پِرْسْ (ژ پِيْخَمْبَرِىَ خَوه) کِرْ، پَاشِىَ پِىَ کَافِرْ بُونْ.

١٠٣. خُدێ، «بَحیرَه»، «سَائِیبَه»، «وَسِیلَه»و «حَامْ»دُورِسْتْ نَدِیْرَایَه و فَرْمَانْ پێ نَدَایَه. لِێبَلِێ اَوِێنْ کَافِرْ بُونَه لِسَرْ (نَاڤێ) خُدێ دَرَوَانْ دِکِنْ و پِرَانیَا وَانْ ژِی تێ نَاگِهِژِنْ.[١]

١٠٤. دَمَا ژِ وَانْ رَه دِهَاتَه گۆتِنْ وَرِنْ بَالْ وَحْیَا (قُرْئَانَا) کُو خُدێ اَوْ ئَانیَه خَوارِێ و وَرِنْ جَمْ پێخَمْبَرْ. دِبێژِنْ: اَڤَا کُو مَه بَاڤْ و بَاپیرێنْ خَوه لِسَرْ دِیتِی بَسی مَه یَه. اَرِێ، مَا اَگَرْ بَاڤْ و بَاپیرێنْ وَانْ بِتِشْتَکِی نِزَانِبِنْ و نَه لِسَرْ رِێکَا رَاسْتْ بِنْ ژِی؟!

١٠٥. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! هَایْ ژِ خَوه هَبِنْ، اَگَرْ هُونْ دِ رِێکَا رَاسْتْ دَه بِنْ، کَسێ رِێشَا شْبُویِی نِکَارَه زَرَارِێ بِدَه وَه. ڤَگَرَا وَه تَڤَانْ هَرْ بِبَالْ خُدێ ڤَه یَه. اِێدی اَوْ بِیَا وَه کِرِی دێ وَه ئَاگَاهْدَارْ بِکَه.

١٠٦. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! دَمَا یَکْ ژِ وَه کَتَه بَرْ مِرِنێ، دِ دَمَا وَصِیَتْکِرِنێ دَه بِلا ژِ وَه دُو کَسێنْ دَادْمَنْدْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه وَکْ شَاهِدْ بِگِرِنْ. اَگَرْ هُونْ رِێوی بِنْ و هُونْ کَتِنْ بَرْ مِرِنێ (و مُسِلْمَانْ بِدَسْتْ وَه نَکَتِنْ)، بِلا دُو کَسێنْ دِنْ؛ نَه ژِ وَه، ژِ خَوه رَه بِگِرِنْ (بِکِنْ شَاهِدْ). اَگَرْ هُونْ بِکَڤِنْ گُومَانێ (کُو اَوْ رَاسْتْ نَبێژِنْ)، پِشْتی نِمێژێ وَانْ هَرْدُو شَاهِدَانْ بِینِنْ حُوزُورِێ، ڤێجَه بِلا بِخُدێ صُۆنْدْ بِخُونْ، (بِبێژِنْ): اَمْ بِسُۆنْدَا دَرَوْ تُو پَرْتَالی نَاگِرِنْ، چَنْدی اَوْ لـ(مَنْفعَتَا) لِێزِمَانْ بَه ژِی و اَمِێ شَاهِدِیَا خَوه ڤَنَشێرِنْ (اَگَرْ اَمْ شَاهِدِیَا خَوه ڤَشێرِنْ) تَڤَزْ اَمْ دِبِنْ ژِ گُنَهْکَارَانْ.

١٠٧. (پَاشێ) اَگَرْ بِێتَه زَانینْ کُو هَرْدُو شَاهِدَانْ گُنَهْ کِرِنَه (شَاهِدِیَا خَوه دُورِسْتْ نَکِرِنْ)،

---

[١] بَحیرَه: دَڤَهَا کُو پێنج بَرْ بزَایَا و بَرِێ وێ یێ پێنْجَانْ نێرْ بُویَا ژێ رَه «بَحیرَه»دگۆتِنْ. گُوهێنْ وێ دِڤَلاشْتِنْ، لِێ سوارْ نَدبُونْ، اَوْ نَددُۆتِنْ و شیرِێ وێ ژِ پُوتَانْ رَه دِهِشْتِنْ.

سَائِیبَه: دَڤَهَا کُو ژِ بُۆ پُوتَانْ سَرْبَسْتْ بَرْدِدَانْ، بَسْ مێڤَانَانْ ژِ شیرِێ وێ اِستِیفَادَه دِکِرْ.

وَسِیلَه:دَڤَهْ یَانْ ژِی پَزَا کُو بَرِێ جِێوی بُویَا، یَکْ نێرْ و یَکْ مێ بُویَا ژێ رَه دِگۆتِنْ وَسِیلَه. یێ نێرْ ژِ پُوتَانْ رَه دِکِرِنْ ڤُورْبَانْ.

حَامْ:ژِ لُۆکێنْ نێرْ اِێ کُو دَهْ دُۆنْدِلێنْ مێ ژێ گُوهِنْ بِخَوارَا ژێ رَه دِگۆتِنْ حَامْ. اَوْ ژِی مِینَا سَائِبێ سَرْبَتْ دِبَرْدَانْ.

بِلا (ژِ میرَاتْخُوَرَانْ) دُو کَسێنْ بێهترْ نێزیکی مِری بِکَڤِنْ شُونَا وَانْ، بِلا بِخُدێ صُوّندْ بِخُونْ و بێژِنْ: صُوّندْ بَه کُو شَاهِدِیَا مَه ژِ یَا وَانْ رَاسْتْرَه و اَمْ (بِسُوّنْدَا خوه) ژِ رَاسْتِیێ دُورْ نَکَتِنَه. اَگَرْ مَه (ژِ بێبَخْتِی) شَاهْدَیی لِسَرْ وَانْ دَا هِنْگێ اَمْ دێ بِبِنْ ژِ ظَالِمَانْ.

١٠٨. اَڤْ شَاهْدَهِیَا بِڤِی رَنْگِی ژِ بُوّ وَه چێترَه کُو شَاهِدْ مَرْجێ شَاهِدِیَا خَوه بِینِنْ جهْ و (چێترَه کُو) ژِ سُوّنْدَکه پِشْتِی سُوّنْدَا خَوه بِطِرْسِنْ کُو اَوْ یَا وَانْ رَدْ بِکَه (و هَتِیکَتِیَا وَانْ دَرینَه رَاسْتِیێ). هَایْ ژِ (فَرْمَانْ و قَدَخِیێنْ) خُدێ هَبِنْ و لِفَرْمَانێنْ وِی گُوهدَارْ بِنْ. خُدێ مِرُوّڤێ ژِرێدَرْکَتِی رَاسْتَرێ نَاکَه.

١٠٩. (گَلِی مِرُوّڤَانْ! هِشْیَارْبِن.) خُدێ، رُوّژَا پێخَمْبَرَانْ کُوّمْ دِکَه؛ ژِ وَانْ رَه دِبێژَه: بَرْسِڤَا وَه (ژِ ئَالِیێ مِلَتێ وَه ڤَه) چَاوَا هَاتَه دَاینْ؟ دِبێژِنْ: اَمْ نِزَانِنْ، بێگُمَانْ هَرْ تُو یی زَانَایێ بِنَپَنْدِیَانْ.

١١٠. وێ دَمێ خُدێ گُوّتْ: اَیْ عِیسَایێ کُورێ مَرْیَمێ! اَوْ قَنْجی و کَرَمَا کُو منْ لِتَه و دَایکَا تَه کِربُو بِینَه بِیرَا خَوه؛ دَمَا منْ بِجَانێ پَاكْ (وَحْیێ) پِشْتگِریَا تَه کِرْ کُو تُو دِ دَرْگُوشێ دَه دِگَلْ مِرُوّڤَانْ پێڤِی و پِشْتِی تُو مَزِنْ بُویی ژی، دَمَا منْ تُو فێری نِڤیسینْ و حِکْمَتێ، تَورَاتْ و اِنْجِیلێ کِرْ و دَمَا تَه بِدَسْتُورَا منْ ژِ حَرِیێ پَیْکَرێ طَیْرَانْ چێدِکرْ و تَه پِفْ دِکِرێ و بِدَسْتُورَا منْ دِبُو طَیرَكْ، دَمَا تَه بِدَسْتُورَا منْ کُورێ ژِ زکْمَاکی و نَخُوَشێ چِرْمْبَلَکی سَاغْ دِکِرْ و دَمَا بِدَسْتُورَا منْ تَه مِری زِنْدی دِکِرنْ، دَمَا مَه اَزِیَتَا زَارُوّیێنْ اِسْرَائیلْ لِسَرْ تَه دَا پَاش، دَمَا تَه دَلِیلێنْ (مُعْجزَیێنْ) اَشْکَرَا ژِ وَانْ رَه ئَانِینْ اِیْدی اَوێنْ کُو کَافِرْ بُوبُونْ، گُوّتِنْ: «اَڤْ ژِ سِێربَازِیکَه اَشْکَرَا پێ ڤَه نَه تِشْتَکی دِنَه.»[١]

١ دِ ڤێ ئَایَتێ و یێنْ پێ وێ دَه، اَوْ تِشْتێنْ عَادَتْـقَتێنْ و ئَاوَرْتَه تَڤْ مُعْجزَه نَه. مُعْجزَه اَوَه کُو لِگَوّری قَانُونێنْ خَودَایی (طَبِیعی) مِرُوّڤْ نِکَارَه وَانْ بِینَه جهْ و اَوْ زێدَیی هێزَا اِنْسێنِنْ. لِێبَلێ خُدێ هِنْ رَوشێنْ عَادَتْقَتێنْ و نَاچَارْهێلْ دَانَه پێخَمْبَرَانْ دَا کُو بِخێرَا وَانْ مِرُوّڤْ اِیمَانێ بِینِنْ و بێنَه سَرْ رِێیَا رَاسْتْ. اَڤْ مُعْجِزَه تَنێ بِدَسْتُورْ و قُدْرَتَا خُدێ تێنَه حُوّلێ.

١١١. دِ بیرَا وَانْ بینَه، وِیێ دَمَا مَه سرُوشْ (اِلْهَامْ) دَابُو حَوَارِیَانْ (مَه اِلْهَامْ خِسْتَه دِلِێ اَرِیكَارێنْ عِیسَا) كُو بَاوَرِیێ بِمِنْ و پێخَمْبَرێ مِنْ بِینِنْ، گۆتِنْ: مَه بَاوَرِی ئَانی، تُو شَاهِدْ بَه كُو بێگُمَانْ اَمْ مُسِلْمَانِنْ.[١]

١١٢. دِ بیرَا وَانْ بینَه، وِیێ دَمَا حَوَارِیَانْ گۆتِنْ: اَیْ عِیسَایێ كُورِێ مَرْیَمێ! مَا خُدَایێ تَه دِكَارَه سِفْرَیَكَه حَازِرْ ژِ ئَاسْمێنْ ژِ مَه رَه دَاخَه خَوارِێ؟ (عِیسَا ژِی ژِ وَانْ رَه) گۆتْ: ژِ خُدِێ بِطِرْسِنْ اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ.

١١٣. (حَوارِیَانْ) گۆتِنْ: اَمْ دِخَوازِنْ ژِ وِێ (سِفْرَیێ) بِخُونْ و دِلِێ مَه ژِی اَوْلَه بِبَه و اَمْ بِزَانِنْ كُو تَه ژِ مَه رَه رَاسْتْ گۆتِیَه و دَا كُو اَمْ لِسَرْ (هَاتِنَا) وِێ بِبِنْ شَاهِدْ.

١١٤. عِیسَایێ كُورِێ مَرْیَمێ گۆتْ: خُدَا؛ پَرُوَرْدِگَارِێ مَه! ژِ مَه رَه ژِ ئَاسْمێنْ سِفْرَیَكێ دَاخَه خُوارِێ دَا كُو ژِ بۆ مَه و ژِ بۆ یێنْ بَری مَه و یێنْ پِشْتِی مَه رَه بِبَه جَژْنْ (عِیدْ) و بِلا بِبَه مُعْجِزَیَكْ ژِ طَرَفِێ تَه. رِزْقِێ مَه بِدَه تُو هَرْ چێتِرِینِێ رِزْقْدَارَانی.

١١٥. خُدِێ گۆتْ: بێگُمَانْ اَزِێ ژِ بۆ وَه (خَوارِنێ) بِینِمْ خُوارِێ. ڤێجَه كِی ژِ وَه پِشْتِی ڤِێ كَافِرْ بِبَه، اَزِێ عَذَابَكِی وِسَا بِدِمێ كُو لِدِنْیَایێ تُو كَسِێ دِنْ پِێ نَدِمْ عَذَابِێ.

١١٦. دِ بیرَا وَانْ بینَه؛ وِیێ دَمَا خُدِێ گۆتْ: اَیْ عِیسَایێ كُورِێ مَرْیَمێ! مَا تَه ژِ مرُوڤَانْ رَه گۆتْ كُو مِنْ و دَایِكَا مِنْ ژِ بِلی خُدِێ، وَكْ دُو إِلٰهْ (مَعْبُودْ) بِگْرِنْ؟ (عِیسَایێ كُورِێ مَرْیَمێ) گۆتْ: حَاشَا! اَزْ تَه ژِ هَمُو كِیمَاسِیَانْ پَاكْ دِدێرِمْ، نَه دُورِسْتَه كُو اَزْ بِبێژِمْ یَا نَه حَقِێ مِنْ بَه. اَگَرْ مِنْ اَوْ گۆتِبَه، بێگُمَانْ تُو پِێ دِزَانی. تُو یَا دِ دِلِێ مِنْ دَه دِزَانی و اَزْ ژِ نِهێنِیێنْ تَه تُو تِشْتِی نِزَانِمْ. بێگُمَانْ هَرْ تُو یِی زێدَه زَانَایێ بِیَا نَدِیَارْ و نَهێنِی.

١١٧. (عِیسٰی دِێ بێژَه) ژِ یَا كُو تَه اَمْرِێ مِنْ پِێ كِری پِێ ڤَه مِنْ تُو تِشْتْ ژِ وَانْ رَه

---

١ حَوارِی، هَڤَالێنْ نَبی عِیسَا یێنْ دِینْپَاكْ و دِلْسَادَه نَه كُو دِ ژِیَانَا وِی دَه پِێ بَاوَرِی ئَانینَه و بُونَه پَیرَوێنْ وِی.

گُوٚتيَه: بَسْ بتَنِىٚ ژِ خُدِىٚ رَه عَبْدِتيِىٚ بِكِنْ، كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِىٚ مِنْ و پَرْوَرْدَگَارِىٚ وَه يَه و حَتَا كُو اَزْ دِ نَاڤَا وَانْ دَه بُومْ لِسَرْ وَانْ زيٚرَڤَانْ بُومْ. ڤيٚجَه چه دَمَا تَه اَزْ (ژِ نَاڤْ وَانْ) رَاكِرِمْ، اِيٚدِى تُو لِسَرْ وَانْ چَاڤدِيٚرْ بُويَه و ژِ خَوه تُو لِسَرْ هَرْ تِشْتِى بِينَرِى.

١١٨. اَگَرْ تُو عَذَابْ بِدِى وَانْ، ژخَوه اَوْ عِقدِيٚنْ تَه نَه. اَگَرْ تُو لِ(گُونَهيٚنْ) وَانْ بِبُوٚرِى، ڤيٚجَه بِرَاسْتِى هَرْ تُو يِى يِىٚ عَزِيزْ اِىٚ حَكِيمْ.

١١٩. خُدِىٚ وِهَا گوٚتْ: اَڤْ، اَوْ رُوٚژَه كُو تِىٚ دَه رَاسْتِيَا رَاسْتگوٚيَانْ دِىٚ فَيْدِىٚ بدَه وَانْ. ژِ وَانْ رَه بِهِشْتيٚنْ وِسَا هَنَه كُو دِ بنِىٚ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ. هَرْ و هَرْ، حَتَا بِحَتَايِىٚ اَوِىٚ لِىٚ بِمِينِنْ. خُدِىٚ ژِ وَانْ رَازِى بُويَه، اَوْ ژِى ژِ خُدِىٚ رَازِى بُونَه. هَا سَرْكَفتِنَا مَزِنْ اَڤَه.

١٢٠. مِلْكْ و دَسْتْهِلاتِيَا عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ و چه تِشْتيٚنْ كُو دِ نَاڤبَرَا وَانْ دَه هَنَه هَرْ يِيٚنْ خُدِىٚ نَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٦. سُورَه يِىٚ اَنْعَامْ

سُورَيِىٚ اَنْعَامْ ١٦٥ (سَدْ و شيٚسْتْ و پيٚنْجْ) ئَايَتَه. ژِ (٦) ئَايَتَانْ يِىٚ ڤَه لِمَكِّىٚ دَاكَتيَه. اَڤْ سُورَه، ژِ بَرْ كُو هِنْ ئَايَتيٚنْ وِى، عَادَتيٚنْ عرَبَانْ يِيٚنْ كُو لِهَمْبَرِى تَرْشْ (دَڤَه، دَوارْ و پَزْ) تَتْبِيق دِكِرِنْ، رَخْنَه و شَرْمَزَارْ دِكَه، ژِىٚ رَه سُورَيِىٚ اَنْعَامْ هَاتيَه گوٚتِنْ كُو اَوْ بِمَعْنَيَا «تَرْشَه».

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. پَصِنْ و سِپَاسِى هَرْ ژِ بوٚ خُدِىٚ يَه، اَوْ خُدَايِىٚ كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنْ، طَارِيتِى و رُوٚنَاهِى ژِى چيٚكِرِنْ. پَاشِىٚ، اَوِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِ خُدَايِىٚ خَوه رَه هَڤْتَايَانْ چيٚدِكِنْ.

٢. اَوْ خُدَايِىٚ كُو هُونْ ژِ حَرِيِىٚ ئَافِرَانْدِنْ، پَاشِىٚ ژِ وَه رَه (ژِ بوٚ مِرِنِىٚ) زَمَانَكْ دَانِى و لِجَمْ وِى ژِى (ژِ بوٚ قِيَامَتِىٚ) زَمَانَكِى بِنَاڤْكِرِى هَيَه. مَا پِشْتِىٚ ڤِىٚ ژِى هُونْ گُومَانْ دِكِنْ!

٣. هَرْ خُدیٚ یَه یِیٚ کُو لِعَرْدْ و ئَاسمَانَانْ بَابَتیٚ خُوَدَاتِییٚ یَه، نَهیٚنِی و اَشْکَرَاهِییٚنْ وَه دِزَانَه و تِشْتیٚنْ کُو هُونْ بِدَسْتْ دِخِنْ ژی دِزَانَه.

٤. هَرْ چِقَاسْ ئَایَتَكْ ژِ ئَایَتیٚنْ خُدَایِیٚ وَانْ، ژِ وَانْ رَه هَاتِبَه، هَرْ وَانْ بَرِیٚ خَوه ژیٚ ڤَگَرَانْدِنَه.

٥. ڤیٚجَه دَمَا حَقِی ژِ وَانْ رَه هَاتْ، وَانْ بَاوَرِی پِیٚ نَئَانِی. لِیٚ پَاشِیٚ خَبَرَا جَزَایِیٚ یَا کُو پِیٚ تِنَازْ دِکِرِنْ، دیٚ ژِ وَانْ رَه بیٚ.

٦. مَا اَوْ نَانیٚرِنْ کَا مَه بَرِیَا وَانْ چَنْدْ نِفشْ مِرُوٚڤْ هَلاكْ کِرِنْ؟ مَه هِیٚزْ و دَرْفَتَا کُو لِعَرْدیٚ دَابُو وَانْ، نَدَایَه وَه. مَه (ژِ عَوْرَانْ) بَارَانْ لِسَرْ وَانْ بَارَانْدْ، مَه چَمْ دِ بِنْ وَانْ رَه هَرِکَانْدِنْ. ڤیٚجَه ژِ بَرْ گُونَهیٚنْ وَانْ مَه اَوْ هَلاكْ کِرِنْ و پِشْتِی وَانْ مَه هِنَكْ نِفْشیٚنْ دِنْ ئَافِرَانْدِنْ.

٧. (رَسُولِیٚ مِنْ!) اَگَرْ مَه کِتیٚبَكْ لِسَرْ کَاغِزیٚ نِفِیسَانْدِی ژِ تَه رَه بِئَانِیَا، ڤیٚجَه وَانْ بِدَسْتیٚنْ خَوه رَاهِشْتَایِیٚ، دیٚ بیٚنْ کَافِرْ بِگوٚتِنَا: «اَڤْ، بَسْ سیٚهْرَبَندیَکَه اَشْکَرَا یَه.»

٨. دِیسَا گوٚتِنْ: دَه بِلا مَلائیکَتَكْ دِگَلْ وِی بِهَاتَا. اَگَرْ مَه مَلَكْ اَشْکَرَا بِهِنَارْتَا (ڤیٚجَه وَانْ بَاوَرِی پِیٚ نَئَانِیا) دیٚ فَرْمَانَا مَه بِهَلاکَا وَانْ مِسُوٚگَرْ بِبُویَا، پَاشِیٚ اَوْ نَدِهَاتَه پَاشْدَخِسْتِنْ ژِی.

٩. اَگَرْ مَه پیٚغَمْبَرْ ژِ مَلائیکَتَانْ بِهِنَارتَا، مَه دیٚ اَوْ دِ سُورَتیٚ زِلامَکِی دَه بِشَانْدَا و دِیسَا مَه دیٚ اَوْ مُشْرِكْ بِخِسْتِنَا وِیٚ گُومَانَا کُو اَوْ ڤِیٚ دَمِیٚ تیٚ دَه نَه.

١٠. (رَسُولِیٚ مِنْ!) بیٚگُمَانْ پیٚغَمْبَریٚنْ بَرِیَا تَه ژِی تِنَازْ هَاتِبُو کِرِنْ. ڤیٚجَه اَوْ عَذَابِیٚ کُو وَانْ پِیٚ تِنَازْ دِکِرِنْ و بَاوَرِی پِیٚ نَدِئَانِنْ، ژِ وَانْ رَه هَاتْ و اَوْ هَلاكْ کِرِنْ.

١١. بِبیٚژَه: دَه لِسَرْ رُویِیٚ عَرْدیٚ بِگَرِنْ، پَاشِیٚ بِنیٚرِنْ کَا دُومَاهِیکَا بیٚبَاوَرَانْ بُو چِه؟

١٢. ژِ وَانْ بپِرْسَه: چِقَاسْ تِشْتێنْ کُو لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه یێنْ کِێ نَه؟ بِبێژَه: اَوێنْ خُدێ نَه. وِی لِسَرْ زَاتِێ خَوه دِلُوڤَانی مِسُوگَرْ کِریَه. بێگُمَانْ رُوژَا قِیَامَتِێ اَوَا کُو تِێ دَه گُومَانْ نینَه، دێ وَه لِهَڤْ بِجِڤینَه. اَوێنْ کُو (بِکِرِنَا گُونَهَانْ) خَوه خَسِرَانْدِنَه، ڤێجَه اَوْ بَاوَرِی نَایینِنْ.

١٣. چه تِشْتِێ کُو دِ شَڤْ و رُوژِێ دَه دِقَوِمَه هَرْ یِێ خُدێ یَه. اَوَه یِێ بِهیزَرْ، یِێ زَانَا.

١٤. بِبێژَه: مَا اَزێ ژِ بِلی خُدێ، ژِ بُو خَوه دُوسْتُ و ئَاریکَارَکی بِگِرِمْ، دِگَلْ کُو خُدێ ئَافِرینَرێ عَرْدُ و ئَاسمَانَانَه و اَوْ رِزْقْ دِدَه و نَایِێ رِزِقْدَانْ؟ بِبێژَه: بێگُمَانْ فَرْمَانْ لِمنْ هَاتیَه کِرِنْ کُو اَزْ بِبِمْ ژِ مِسلِمَانێنْ پێشی و زِنهَارْ تُو نَبَه ژِ وَانێنْ کُو ژِ خُدێ رَه هَڤپِشْکَانْ چێدِکِنْ.

١٥. بِبێژَه: بێگُمَانْ اَزْ ژِ عَذَابِێ رُوژَکَه مَزِنْ دِطِرْسِمْ کُو اَزْ بِێ اَمْرِیَا خُدَایِێ خَوه بِکِمْ.

١٦. اَوْ کَسِێ کُو وِێ رُوژِێ ئَازَارْ ژِ سَرِێ وَرَه دَاکَرَانْدِنْ، ڤێجَه بێگُمَانْ خُدێ دِلُوڤَانی لِێ کِریَه و اَوْ خَلاسِیَا اَشْکَرَایَه.

١٧. اَگَرْ خُدێ زَرَارێ بِدَه تَه ڤێجَه ژِ وِی پێ ڤَه تُو کَسْ نِکَارَه ژِ سَرْ تَه بِدَه ئَالِی و اَگَرْ اَوْ ڤَنْجیکِێ لِتَه بِکَه، ڤێجَه اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

١٨. اَوَه یِێ لِسَرْ عِڤْدێنْ خَوه دَستْهِلاتْدَارْ و هَرْ اَوَه یِێ حَکِیمْ یِێ خَبیرْ.

١٩. بِبێژَه: مَا شَهْدَیِیَا کِێ هَرِی مَزِنَه؟ بِبێژَه: خُدێ شَاهِدێ هَرِی مَزِنَه، اَوْ دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَه دَه شَاهِدَه و اَڤْ قُرْئَانَا هَانِێ ژِ مِنْ رَه هَاتِیَه وَحیکِرِنْ دَا کُو اَزْ وَه و کَسِێ کُو دَنگْ بِگَهیژِێ ژِ ئَازَارَا خُدێ بِطِرْسِینِمْ. بِبێژَه: مَا ژِ دِلْ هُونْ شَاهدَییِێ دِدِنْ کُو دِگَلْ خُدێ اِلٰهێنْ دِنْ هَنَه؟ بِبێژَه: اَزْ لِسَرْ ڤِی چَنْدِی نَابِمْ شَاهِدْ. بِبێژَه: اَوْ بَسْ خُوَدَایَکی بِتَنِێ یَه و بێگُمَانْ اَزْ ژِ هَڤپِشْکِیَا کُو هُونْ ژِ بُو وِی چێدِکِنْ بێرِی مَه.

٢٠. اَوێنْ کُو مَه کِتێبْ دَایَه وَانْ، وَکِی کُو اَوْ کُرێنْ خَوه نَاسْ دِکِنْ، عَینِی وِسَا ژِی وِێ نَاسْ دِکِنْ. اَوێنْ کُو لِنَفسَا خَوه خِسَارَتْ کِرِنْ ڤێجَه اَوْ بَاوَرِیێ نَاینِنْ.

٢١. مَا ژِ وِی کَسێ کُو لِسَرْ (نَاڤێ) خُدێ دَروانْ بِکَه، یَانْ ژِی بِئَایَتێنْ وِی بَاوَرِی نَینَه کِی ستَمْکَارْتِرَه؟! بێگُمَانْ رَوْشْ اَوَه؛ سِتَمْکَارْ بِسَرْ نَاکَڤِنْ.

٢٢. (رَسُولێ مِنْ! بینَه بیرَا وَانْ) وێ رُوْژَا کُو اَمْ هَمُویَانْ لِهَڤْ کُوْمْ بِکِنْ، پَاشێ اَمێ ژِ یێنْ کُو (ژِ خُدێ رَه) هَڤپِشْكْ چێکِرِنْ رَه بێژِنْ: مَا اَوْ پُوتێنْ وَه یێنْ کُو وَه دِگُوْتْ اَوْ شَرِیکێ خُدێ نَه لِکُو نَه؟

٢٣. پِشْتِی ڤێ، تُو چَارَه و بَرْسِڤَا وَانْ نَمَایَه ژِ بِلِی کُو بێژِنْ: اَمْ بِخُدێ، پَرْوَرْدَگَارێ خَوه صُوْندْ دِخُونْ کُو اَمْ نَه مُشْرِكْ بُونْ!

٢٤. دَه لِوَانْ بِنێرَه. چَاوَا دَروانْ لِخُو دِکِنْ و چَاوَا اَوْ پُوتێنْ کُو بِنَوِیی ژِ خُدێ رَه دِکِرِنْ هَمْکُوفْ، ژِ بَرْ وَانْ وِندَا دِبِنْ.

٢٥. (رَسُولێ مِنْ!) هِنْ ژِ وَانْ (دَمَا تُو قُرْئَانێ دِخُوینِی) لِتَه گُوهدَارِی دِکِنْ. مَه لِسَرْ دِلێ وَانْ پَرْدَه و دِ گُوهێنْ وَانْ دَه ژِی گِرَانِی دَانِی دَا کُو اَوْ تێنَگِهێژِنْ. چَنْدِی اَوْ تَڤَکێ مُعْجِزَیَانْ بِبِینِنْ ژِی دِیسَا اَوْ بِوَانْ بَاوَرِی نَائێنِنْ. چِه دَمَا تێنَه جَمْ تَه، بِتَه رَه نِیقَاشێ دِکِنْ و دِبێژِنْ: «اَڤْ ژِ چِیرُوْکێنْ پێشِیَانْ پێ ڤَه نَه تِشْتَکِی دِنَه.»

٢٦. اَوْ، مِرُوْڤَانْ ژێ ڤَدِکِشِینِنْ و اَوْ بِخَوه ژِی ژێ دُورْ دِچِنْ. اَوْ هَرْ تَنێ نَفْسَا خَوه دِبِنْ هَلاکێ و پێ ژِی نَاحَسِنْ.

٢٧. (رَسُولێ مِنْ!) خَوزِی تَه رَوْشَا وَانْ بِدِیتَا، دَمَا لِبَرْ ئَاگِرْ تێنَه رَاوَسْتَانْدِنْ و دِبێژِنْ: ئَاخ، خُوَزِیکَا اَمْ لِدِنْیَایێ بِهَاتِنَا ڤَگَرْانْدِنْ و مَه بِئَایَتێنْ خُدَایێ خَوه بَاوَرِی بِئَانِیَا و اَمْ بِبُونَا ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ.

۲۸. نَخێر؛ بَلْکی ژِ وَانْ رَه یَا کُو وَانْ بَرِێ ڤَدِشَارتْ خُویَا بُو، اَگَرْ اَوْ دِیسَا لِدِنْیَایێ بێنْ ڤَگَرْاندِنْ، اَوێ لِیَا کُو ژِ وَانْ رَه هَاتبُو قَدَخَکرِنْ دِیسَا ڤَگَرِیَانَه. بێگُمَانْ اَوْ هَرْ دَرَوِینِنْ.

۲۹. گۆتِنْ: ژِیَانْ بَسْ ژِیَانَا مَه یَا ڤِێ دِنْیَایێ یَه و اَمِێ پِشْتِی مِرِنِێ نَیێنْ ڤَژَانْدِنْ.

۳۰. (رَسُولێ مِنْ!) خوزی تَه اَوْ بِدِیتِنَا! دَمَا اَوْ لِبَرْ خُدَایێ خوه تێنْ رَاوَسْتَانْدِنْ. (خُدێ) دِبێژَه: ڤَی اَڤْ (ڤَژِینَا وَه) نَه حَقَه؟ دِبێژِنْ: بَلِێ اَمْ بِخُدَایێ خوه صُوندْ دِخُونْ کُو رَاسْتَه. خُدێ دِبێژَه: دَه ڤێجه ژِ بَرْ کُفْرَا خوه عَذَابْ طَعْمْ بِکِنْ!

۳۱. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بِچُونَا بَرْ دَسْتِێ خُدێ بَاوَری نَئَانِینْ، وَانْ زِیَانْ کِرِیَه. هَیَا کُو ژِ نِشْکَا ڤَه ڤِیَامَتْ لِوَانْ رَابَه، اَوێ گُونَهێنْ خوه دَیْنِنْ سَرْ پِشْتَا خوه و دێ بێژِنْ: هَی واخْ لِمَه، لِسَرْ ڤِێ تَخْسِیرَاتِیێ کُو مَه دِ عِبَادَتِێ دَه سِسْتَایِی کِرْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ؛ اَوْ بَارِێ کُو اَوْ هِلْدِگِرِنْ چِه پِیسْ بَارَه!

۳۲. ژِیَانَا ڤِێ دِنْیَایێ بَسْ لِیسْتِكْ و مِژولبُونَه و ژِ بُو وَانێنْ کُو (ژِ گُونَهَانْ) خوه دِپَارێزِنْ ژِی، بێگُمَانْ مَالا ئَاخْرَتِێ چێتِرَه. اَرێ، مَا هِێ ژِی هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

۳۳. (رَسُولێ مِنْ!) بێگُمَانْ اَمْ دِزَانِنْ کُو گۆتِنَا وَانْ تَه غَمْگِینْ دِکَه. ڤێجه بِرَاسْتِی نَه کُو اَوْ بِتَه بَاوَرِی نَایِینِنْ؛ لِێبَلِێ یێنْ سِتَمْکَارْ ئَایَتێنْ خُدێ اِنْکَارْ دِکِنْ.

۳٤. بێگُمَانْ گَلَكْ پێخَمْبَرێنْ بَرِیَا تَه ژِی بَاوَرِی بِوَانْ نَئَانِینَه، ڤێجه لِهَمْبَرْ ڤِێ نَبَاوَرِییێ و تَعْدَدِیتِنِێ خوه رَاگِرتِنْ و صَبرْ کێشَانْ، حَتَا کُو ئَارِیکَارِیَا مَه ژِ وَانْ رَه هَاتْ. تُو گُوهَرِینْ ژِ بُوْ فَرْمَانێنْ خُدێ نِینَه(کُو ئَارِیکَارِیَا خُدێ ژِ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ دێ هَرْ بِێ). بێگُمَانْ سَرپێهَاتِیێنْ پێخَمْبَرَانْ ژِ تَه رَه هَاتِنْ.

۳٥. اَگَرْ دَانَاپَاشَا وَانْ (ژِ ڤِی دِینِی و نَگُوهْدَارِیَا وَانْ لِتَه) لِسَرْ تَه گِرَانْ تێ، ڤێجه اَگَرْ تُو دِکَارِی دِ نِهُونَکِێ (تُونێلَکێ) دَه خوه بَرْدِی عَرْدِێ یَانْ ژِی بِسێلْمَکێ بَرْ بِئَاسِیمَانَانْ ڤَه هِلْکِشِی، ڤێجه تُو ژِ وَانْ رَه ژِی نِیشَانَانْ (ژِ عَرْدْ و ئَاسِمَانَانْ) بِینِی (دَا کُو بِتَه

بَاوَرِی بِینِنْ، دَه بِکَه! بَلێ تُو نِکَارِی بِکِی، نَاخُو حَتَا کُو فَرْمَانَا خُدێ بِێ، صَبرْ بِکَه). ئَگَرْ خُدێ بِڤَایَا دێ ئَوْ لِسَرْ هِیدَایَتێ بِجِڤَانْدِنَا، ڤێجَه تُو نَبَه ژِ نزَانَانْ.

٣٦. بَسْ، ئَوێنْ کُو ژِ دِلْ و جَانْ گُوهْدَارِی دِکِنْ بَارێنِی بَرْسِڤَا تَه دِدِنْ. یێنْ مِرِی ژِی، خُدێ دێ وَانْ (رُوژَا قِیَامَتێ) ڤَژِینَه و پَاشێ ئَوێ بِبَالْ خُدێ ڤَه بِێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٣٧. گُوتِنْ: مَا چِمَا مُعْجِزَیَكْ ژِ جَمْ پَرُوَرْدَگَارێ وِی ژێ رَه نَهَاتِیَه هِنَارْتِنْ؟ بِبێژَه: تَڤَزْ خُدێ لِسَرْ شَانْدِنَا مُعْجِزَیَکێ قَادِرَه، لِێبَلێ پِرێنْ وَانْ نِزَانِنْ.

٣٨. چِه حَیْوَانَکِی کُو لِعَرْدێ بِمَشَه و چِه طَیْرَکِی کُو بِهَرْدُو پَرێنْ خَوه بِفِرَه، هَرْ ئَوْ ژِی وَکَه وَه ئُمَتِنْ (رَوْشَا وَانْ، رِزْقْ و ئَجَلێ وَانْ ژِی هَاتِنَه نِڤِیسَانْدِنْ). مَه تِشْتَكْ دِ کِتێبێ (لَوْحُ الْمَحْفُوظێ) دَه کِێمْ نَهِشْتِیَه. پَاشێ ئَوێ بِبَالْ پَرُوَرْدَگَارێ خَوه ڤَه لِهَڤْ بِێنَه جِڤَانْدِنْ.

٣٩. ئَوێنْ کُو بِئَایَتێنْ مَه بَاوَرِی نَاینِنْ، دِ نَاڤْ طَارِیتِیێنْ(کُفْرێ) دَه کَرْ و لالِنْ. خُدێ، یێ (رِێشَاشِیێ) بِڤێ وِی ژِ رێ دِخَه و کِی ژِی (هِیدَایَتێ) بِڤێ وِی تِینَه سَرْ رِێیَکَه رَاسْتْ.

٤٠. (رَسُولێ مِنْ! ژِ کَافِرَانْ رَه) بِبێژَه: کَا ژِ مِنْ رَه بِێژِنْ؛ ئَگَرْ عَذَابێ خُدێ بِسَرْ وَه دَه بِێ یَانْ ژِی قِیَامَتْ لِوَه رَابَه، مَا هُونێ گَازِی غَیْرِی خُدێ بِکِنْ. ئَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ (دِ دُوزَا خَوه دَه) رَاسْتْگُو نَه (دَگَازِی پُوتێنْ خَوه بِکِنْ کَا رَاسْتَه ئَوێ وَه خِلَاسْ بِکِنْ)؟

٤١. (نَا، هُونْ گَازِی وَانْ نَاکِنْ!) بَلْکِی هُونێ تَنێ لِبَرْ خُدێ بِگَرِنْ، ڤێجَه ئَگَرْ خُدێ بِخَوهازَه، یَا کُو هُونْ دِخَوازِنْ ژِ سَرْ وَه رَابَه، دێ وێ ژِ سَرْ وَه رَاکَه و ئَوێنْ کُو وَه ژێ رَه دِکِرِنْ هَمْکُوفْ ژِی هُونێ وَانْ ژِ بِیرْ بِکِنْ.

٤٢. (رَسُولێ مِنْ!) بێگُمَانْ مَه ژِ بُو ئُمَتێنْ بَرِیَا تَه پێخَمْبَرْ شَانْدِنْ، ڤێجَه مَه بِهَژَارِی و نَخُوَشِیَانْ ئَوْ هِنگَافْتِنْ دَا کُو بِزَارَه زَارْ و لاکَه لَاكْ لِبَرْ مَه بِگَرِنْ.

٤٣. ڤێجه دَمَا عَذَابِێ مه بِسَرْ وَانْ ده هَاتْ، ده بِلا وَانْ بِبَالْ مه ڤه بِکِرَا زَارَه زَارْ. لِێبَلِێ دِلِێنْ وَانْ هِشكْ بُو و شَێطِێنْ ژی یَا کُو وَانْ دِکِرْ ژِ وَانْ رَه دِخَمِلانْدْ و لِبَرْ چَاڤِێ وَانْ خَوشْ دِکِرْ.

٤٤. اِێدی چه دَمَا اَوْ شِیرَتێنْ کُو لِوَانْ هَاتِبُونْ کِرِنْ ژِ بیرْ کِرِنْ، مَه ژی ژِ بُو وَانْ دَرْگَهێنْ هَمُو تِشْتِی ڤَکِرِنْ. حَتَا بِیَا کُو ژِ وَانْ رَه هَاتَ دَاینْ دِلْخَوشْ بُونْ، اِیجَارْ ژِ نِشکَا ڤَه مَه اَوْ هِنگَافْتِنْ (و هَلاكْ کِرِنْ)، ڤێجه ژِ نُو ڤَه اَوْ (ژِ تَمَامِێ خِێرِێ) بِێهِێڤِی بُونْ.

٤٥. ڤێجه (پِشْتِی ڤِێ رَوْشِێ)، کُوکَا جِڤَاتَا سِتَمْکَارْ هَاتَه بِرِینْ و پَصِنْ و سِپَاسِی هَرْ ژِ خُدَایِێ عَالَمِێ رَه بَه.

٤٦. بِبێژَه: دَه کَا ژِ مِنْ رَه بێژِنْ اَگَرْ خُدِێ گُوهِێنْ وَه کَرْ بِکَه، چَاڤِێنْ وَه کُوْرْ بِکَه و سَرْ دِلِێنْ وَه مُوْرْ بِکَه، مَا ژِ بِلِی خُدِێ اَوْ کِیژَانْ خُدَا یَه کُو وَانْ لِوَه ڤَگَرِینَه؟ دَه تُو بِنێرَه، کَا چَاوَا اَمْ نِیشَانِێنْ (یکیتیَا) خَوه اَشْکَرَا دِکِنْ، لِێبَلِێ اَوْ دِیسَا بَرِێ خَوه ژِێ ڤَدِگَرِینِنْ (و اِیمَانِێ نَاینِنْ).

٤٧. بِبێژَه: دَه هَێدِێ ژِ مِنْ رَه بێژِنْ: اَگَرْ عَذَابِێ خُدِێ ژِ نِشْکَا ڤَه یَانْ اَشْکَرَا بِسَرْ وَه دَه بِێ، مَا ژِ بِلِی جِڤَاتَا سِتَمْکَارْ کِی دِێ بێتَه رُوخَانْدِنْ؟

٤٨. اَمْ پێخَمْبَرَانْ، تَنِێ وَكْ مِزگِینبَرْ و هِشِیَارْکَرْ دِشِینِنْ. اِێدی چه کَسِێ کُو بَاوَرِیِێ بِوَانْ بِینَه و خَوه رَاسْتْ و دُورِسْتْ بِکَه، ژِ وَانْ رَه تُو طِرْسْ تُونَه و اَوْ (دِ ئَاخْرَتِێ دَه) غَمْگِینْ ژی نَابِنْ.

٤٩. هَرْچِی اَوێنْ کُو بِئَایَتێنْ مه بَاوَرِی نَئَانِینْ، ژِ بَرْ کُو ژِ رِێ دَرْکَتِنْ عَذَابْ دِێ وَانْ بِهِنْگَڤَه.

٥٠. بِبێژَه: اَزْ ژِ وَه رَه نَابێژِمْ کُو خَزِینَێێنْ خُدِێ لِجَمْ مِنِنْ، اَزْ بِغَێبِێ ژی نِزَانِمْ و اَزْ ژِ وَه

رَه نَابيْژِمْ كُو اَزْ مَلائيكَتِمْ. بَسْ اَزْ دِدِمَه پَىْ يَاكُو ژِ مِنْ رَه تِيْتَه وَحيكِرِنْ. بِبيْژَه: اَرِىَ مَا يِىَ كُوْرْ و يِىَ بِچَاڤْ وَكْهَڤِنْ؟ مَا ڤَىْ هُونْ نَافكِرِنْ؟[١]

٥١. (رَسُولِىَ مِنْ!) وانْ مُومِنيْنْ كُو ژِ جِڤَانْدِنَا لِبَرْ دَسْتِىَ خُدَايِىَ خَوه دِطِرْسِنْ تُو وَانْ بِقُرْئَانِىَ هِشِيَارْ بِكَه كُو ژِ بُوْ وَانْ، ژِ خُدَايِىَ وَانْ پِىَ ڤَه نَه دُوْسْتْ و پِشْتَڤَانَكْ و نَه ژِى مَهدَرْڤَانَكْ هَيَه. (وانْ ئَاگَاهْدَارْ بِكَه) دَا كُو اَوْ خَوه بِپَارِيْزِنْ.

٥٢. (رَسُولِىَ مِنْ!) تُو وَانِيْنْ كُو سِبَه و اِيْڤَارِىَ لِبَرْ خُدَايِىَ خَوه دِگَرِنْ و رِزَايَا وِى دِخَوازِنْ، نَڤَورِينَه! ژِ بَرْ پِرْسْگِرْتِنَا وَانْ ڤَتْ تِشْتَكْ لِسَرْ تَه نِينَه. ژِ بَرْ پِرْسْگِرتِنَا تَه ژِى ڤَتْ تِشْتَكْ لِسَرْ وَانْ نِينَه. اِيْدِى اَگَرْ تُو وَانْ بِڤَورِينِى، (وِىَ چَاخِىَ) تُو دِىَ بِبِى ژِ سِتَمْكَارَانْ.

٥٣. بِڤِى ئَاوَايِى مَه هِنْ ژِ وَانْ (دَوْلَمَنْدَانْ) بِهِنْ (خِزَانَ)انْ اِمتِحَانْ كِرِنْ، دَا كُو (گِرَه گِرْ) بِبيْژِنْ؛ مَا ژِ نَاڤْ مَه اِڤِنْ يِيْنْ كُو خُدِىَ نِعْمَتَا هِيدَايَتِىَ دَايَه وَانْ؟ اَرِىَ مَا يِىَ كُو بِشِكُرْدَارَانْ بِيْهتِرْ دِزَانَه نَه خُدَا يَه؟

٥٤. دَمَا اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى بِئَايَتِيْنْ مَه تِينِنْ بِيْنْ جَمْ تَه، ژِ وَانْ رَه بِبيْژَه: سِلاڤْ لِسَرْ وَه بَه، خُدَايِىَ وَه لِسَرْ خَوه مَرْحَمَتْ مِسُوْگَرْ كِرِيَه؛ بِيْگُمَانْ ژِ وَه چِه كَسِىَ بِنَزَانِى نَرِنْدِيَكِىَ بِكَه، پِشْتِى وِىَ تُوْبَه بِكَه و خَوه رَاسْتْ و دُورِسْتْ بِكَه، بِيْگُمَانْ خُدِىَ گُونَهژِيْبِرَه، دِلُوْڤِينَه.

٥٥. هَا بِڤِى ئَاوايِى اَمْ ئَايَتَانْ ژِ وَه رَه ژِ هَڤْ ڤَدِقَتِينِنْ دَا كُو رِيْكْ و بُوْچُونِيْنْ سُجْدَارَانْ اَشْكَرَا بِبَه.

١ يِىَ كُوْر: اَوِىَ كُو بِچَاڤِىَ ڤَلبْ دِ حَقيِىَ نَاگِهژَه، حَقيِىَ نَاسْ نَاكَه و نَابَه پَيْرَوِىَ وِىَ. دِ گَلَكْ ئَايَتِيْنْ دِ قُرْئَانِىَ دَه، خُدِىَ يِىَ كَافِرْ و يِىَ مُنَافِقْ بِكُوْرِيتِيِىَ سَالِخْ دَايَه. ئَايَتَا ١٨-ىَ ژِ سُورَيِىَ بَقَرَه لِسَرْ يِىَ مُنَافِقْ و ئَايَتَا ... لِسَرْ كَافِرَانْ نِمُونَيَا وِىَ يَه. يِىَ بِچَاڤْ: اَوِىَ كُو بِچَاڤِىَ ڤَلْبِىَ خَوه حَقيِىَ دِبِينَه، نَاسْ دِكَه و دِبَه پَيْرَوِىَ وِىَ، چِنْدَا اَوْ بِچَاڤِىَ سَرِىَ خَوه كُوْرْ بَه ژِى. نَاخَوه؛ ژِ مَرِڤِىَ بَاوَرْمَنْدْ و مُسِلْمَانْ رَه «بِجَاڤ»تِىَ گُوْتِنْ و ژِ مَرِڤِىَ كَافِرْ و مُنَافِقْ رَه «كُوْر»تِىَ گُوْتِنْ.

٥٦. بِبێژَه: بِرَاسْتِی نَهْیَا مِنْ هَاتِیَه کِرِنْ کُو اَزْ عِبَادَتْ بِکِمْ ژِ بُو وَانێنْ کُو ژِ بِلِی خُدێ هُونْ عِبَادَتێ وَانْ دِکِنْ. بِبێژَه: اَزْ نَادِمْ پَێ دَاخُوازێنْ وَه، (اَگَرْ اَزْ بِدِمْ دُوڤْ دَاخُوازێنْ وَه) وِێ چَاخِێ تَڤَزْ اَزْ ژِ رِێ دِکَڤِمْ و اَزِێ نَبِمْ ژِ وَانْ کَسێنْ کُو هَاتِنَه رَاسْتَرێکِرِنْ.

٥٧. بِبێژَه: بێگُمَانْ اَزْ ژِ جَمْ پَرْوَرْدَگَارِێ خَوه ڤَه لِسَرْ رِێیَکَه اَشْکَرَا مَه و وَه بَاوَرِی پِێ نَئێنَانِی. اَوْ عَذَابِێ کُو هُونْ دِڤێنْ بِلَزْ بِسَرْ وَه دَه بِێ، نَه لِبَا مِنَه. فَرْمَانْ تَنِێ یَا خُدێ یَه. اَوْ رَاسْتِیێ تِینَه زِمێنْ و اَوْ چێتِرِینِێ هَڤْڤَبِرَانَه (کُو هَڤَانْ ژِ هَڤْ دِڤَتِینَه).[١]

٥٨. (رَسُولێ مِنْ!) بِبێژَه: اَگَرْ اَوْ (عَذَاب)ێ کُو هُونْ دِخَوازِنْ بِلَزْ بِسَرْ وَه دَه بِێ، لِجَمْ مِنْ بُویَا، دِێ رُودَانْ دِ نَاڤَا مِنْ و وَه دَه مُحَقَّقْ پێكْ بِهَاتَا. خُدێ بِستَمْکَارَانْ بێهتِرْ دِزَانَه.

٥٩. کِلِیتێنْ جِیهَانَا نَپَندِی هَرْ لِجَمْ خُدێ نَه، ژِ وِی پِێ ڤَه کَسْ بِوَانْ نِزَانَه و لِبَژَاهِیێ و دَرْیَایِێ چِه هَبِنْ اَوْ بِتَڤَانْ دِزَانَه. چِه پَلَکَه کُو ژِ دَارِێ بِکَڤَه اَوْ هَرْ پِێ دِزَانَه و چِه لِبَا دِ تَارِیتِیێنْ زَمِینِێ دَه و چِه تِشْتِێ طَرْ و چِه یِێ هِشكْ هَرْ دِ کِتێبَکَه دِیَارْ (دِ لَوْحُ الْمَحْفُوظِێ) دَه نَه.

٦٠. هَرْ اَوَه یِێ کُو بِشَڤِێ وَه دِ خَو رَه دِبَه و بِرُوژِێ وَه چِه کِرِبَه پِێ دِزَانَه. پَاشِێ وَه دِ رُوژِێ دَه هِشْیَارْ دِکَه دَا کُو جِڤَانِێ مِرِنَا وَه یَا دِیَارْکِری بێتَه تَمَامْکِرِنْ. دُوڤْرَه ڤَگَرَا وَه هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه یَه، پَاشِێ دِێ وَه بِیَا کُو وَه دِکِرْ ئَاگَاهْدَارْ بِکَه.

٦١. هَرْ اَوَه دَسْتْهِلاتْدَارِێ لِسَرْ بَنْدَیێنْ خَوه و مَلائیکَتێنْ پَارێزگَرْ دِشِینَه سَرْ وَه، حَتَا یَكْ ژِ وَه بِکَڤَه بَرْ مِرِنِێ، هِنْگِی ڤَاصِدێنْ مَه (مَلائیکَتێنْ رِحْستێنْ) بێکێماسِی وِی دِمِرِینِنْ.

---

١ مُشْرِکَانْ، ژِ پێغَمْبَرْ دِخُوَسْتِنْ کُو وَكْ مُعْجِزَه ژِ ژُورْ ڤَه کَفِرْ لِوَانْ بِبَارِنْ، یَانْ ژِی عَذَابَکِی خَمْنَاكْ بِهِنگَڤَه وَانْ. حَالْ اَڤَه کُو دُوژَا اِسلامِێ نُو دَسْتْ پِێ کِرِبُو و ژِ بُو کُو جِیهَانِێ بِدَلِیلێنْ عِلْمِی و اَڤْلِی رُونِی بِکَه و لِچَارْ ئَالِیێنْ گَرْدُونِێ بَلاڤْ بِبَه پێغَمْبَرْ ژِ رَبِّێ خَوه نَخُوَسْتْ کُو اَوْ عَذَابْ بِدَه وَانْ و خُدێ ژِی عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه نَشَانْد.

٦٢. پَاشِێ دِێ بِبَالْ خُدِێ، سَرْوَرِێ خَوه يِی رَاسْتَقِينْ ڤَه بِێنَه زِڤِرَانْدِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! فَرْمَانْ هَرْ ژِێ رَه يَه و اَوْ زُوتِرِينِێ حَسَابْپِرْسَانَه.

٦٣. (رَسُولِێ مِنْ!) بِبێژَه: مَا كِی يَه اَوِێ كُو وَه ژِ طَارِيتِيَا بَژِێ و بَحْرِێ رَهَا بِكَه؟ دَمَا هُونْ اَشْكَرَا و بِدِزِی لِبَرْ دِگَرِنْ، دِبێژِنْ: صُوندْ بَه، اَگَرْ تُو مَه ژِ ڤِێ (خَتَرِێ) خَلاسْ بِكِی اَمِێ بِبِنْ ژِ شُوكِرْدَارَانْ!

٦٤. بِبێژَه: خُدِێ وَه ژِ وِێ (كَارَسَاتِێ) و ژِ هَرْ دَرْدِی ژِی خَلاسْ دِكَه. (لِێبَلِێ) پَاشِێ هُونْ ژِێ رَه هَڤْپِشْكَانْ چێدِكِنْ.

٦٥. بِبێژَه: هَرْ خُدِێ يَه يِێ كُو دِكَارَه ژِ رَاسَرِی وَه ڤَه يَانْ ژِ بِنْ لِنگێنْ وَه ڤَه، ژِ بُۆ وَه عَذَابَكِی بِشِينَه، يَانْ ژِی وَه بِكَه جِڤَاتێنْ ژِ هَڤْ جُدَا و هِنَكَانْ ژِ وَه بِهِنَكَانْ بِدَه اِيْشَانْدِنْ. دَه بِنێرَه، ژِ بُۆ اَوْ هُورْ و كُورْ تێبِگِهِێژِنْ اَمْ چَاوَا ئَايَتێنْ خَوه (ژِ وَانْ رَه) اَشْكَرَا دِكِنْ.

٦٦. (رَسُولِێ مِنْ!) قَوْمِێ تَه بَاوَری بِقُرْئَانِێ نَئَانِی، رَوْشْ اَڤَه كُو (اَڤْ قُرْئَانْ) رَاسْتْبێژَكَه رَاسْتَقِينَه يَه. بِبێژَه: اَزْ ژِ وَه نَه بَرْپِرْسِمْ (كُو بِزُۆرِێ وَه بِينِمْ سَرْ رِيَا رَاسْتْ).

٦٧. ژِ بُۆ هَرْ خَبَرَكِێ (كُو قُرْئَانِێ ژِێ خَبَرْ دَای) دَمَا مِسُۆگَرْبُونَا وِێ هَيَه، هُونِێ پِشْتِی دَمَكِێ دِێ ژِێ ئَاگَاهْدَارْ بِبِنْ.

٦٨. دَمَا يِێنْ كُو دَرْبَارِێ ئَايَتێنْ مَه دَه بِنَڤْنْجِی خَوه نُۆڤِی مِژُولِيِێ دِكِنْ تَه اَوْ دِيتِنْ، ڤێجَه بَرِێ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرِينَه (و لِجَمْ وَانْ رُونَنِێ) هَيَا كُو نَكَڤِنْ نَاڤْ دَابَاشَكَه دِنْ دَه. اَگَرْ شَيْطَانْ بِتَه دَا ژِبِيركِرِنْ، ڤێجَه پِشْتِی كُو هَاتْ بِيرَا تَه لِنَاڤْ جِڤَاتَا سِتَمْكَارَانْ رُونَنِێ.[1]

---

١ خُدِێ تَعَالَا مَنْعَا مَه ژِ مَجْلِسَا وَانێنْ كُو دَرْبَارِی ئَايَتێنْ خُدِێ نُۆڤِی مِژُولِيِێ بُونَه كِرِيَه. لِێ بَلِێ خُدِێ كَيْفِيَتَا ڤِێ نُۆڤْبُونِێ و حُكْمِێ وِێ ژِ مَه رَه بَيَانْ نَكِرِيَه. خُدِێ، ژِ سُورَه‌يِێ نِسَاء دِ ئَايَتَا ١٤٠انْ دَه «(گَلِی مُۆمِنَانْ!) دِ كِتێبِێ دَه ژِ وَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ؛ دَمَا وَه سَحْ كِرْ كُو ئَايَتێنْ خُدِێ تێنْ مَانْدَلْكِرِنْ، يَانْ ژِی بِوَانْ طِنَازْ تِێ كِرِنْ، هِنْگِێ دِگَلْ وَانْ (كَافِرْ و مُنَافِقَانْ) رُونَنِنْ، حَتَا كُو اَوْ خَوه نُۆڤِی پێڤَكَه دِنْ نَكِنْ.

٦٩. ژِ حَسَابِىَ (گُونَهِىَ) وَانِيْنْ كُو خَوه نُوْقِى (مِژوِلِيىَ) دِكِنْ ژِ بُوْ وَانِيْنْ كُو هَاىْ ژِ فَرْمَانْ و قَدَخَيِيْنْ خُدِىَ هَبِنْ رَه تُو گُنَهْ نِينَه (وَخْتِىَ دِگَلْ وَانْ رُونِنِنْ). لِيْبَلِىَ دَا كُو اَوْ خَوه بِپَارِيْزِنْ ژِ بُوْ وَانْ شِيرَتْ لازِمَه.

٧٠. (رَسُولِىَ مِنْ!) دَڤْ ژِ وَانِيْنْ كُو دِينِىَ خَوه ژِ خَوه رَه كِرِنَه لِيسْتِكْ و مِژُولَايِى و ژِيَانَا ڤِىَ دِنْيَايِىَ اَوْ ژِ رِىَ خِسْتِنَه بَردَه. بِقُرْئَانِىَ شِيرَتْ لِوَانْ بِكَه دَا كُو تُو كَسْ بِسَدَمَا گُونَهِىَ كُو قَزَنْجْ كِرِى دِ هَلاكِىَ وَرْنَبَه. ژِ بِلِى خُدِىَ، ژِ بُوْ وِى نَه دُوْسْتُوئَارِيكَارَكْ نَه ژِى مَهْدَرْڤَانَكْ هَيَه. اَگَرْ اَوْ چِقَاسْ (مَال) دِ بَرْ خَوه دَه بِدَه ژِى (دَا كُو ژِ عَذَابْ رِزگَارْ بِبَه) ژِىَ نَايِىَ قَبُولكِرِنْ. هَا اَوِنْ يِيْنْ كُو ژِ بَرْ كَارْ و كِرِيَارِيْنْ كِرِنْ كَتِنَه بَرْ عَذَابِىَ. ژِ بَرْ كُو وَانْ بَاوَرِى نَئَئَانِيه، ژِ وَانْ رَه ڤَخوارِنَكَه كَلِيَايِى و عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٧١. بِبِيْژَه: مَا اَمِىَ ژِ بِلِى خُدِىَ ژِ وَانِيْنْ كُو نَه دِكَارِنْ فَيْدِىَ بِدِنْ مَه و نَه ژِى دِكَارِنْ زَرَارِىَ بِدِنْ رَه عِبَادَتِىَ بِكِنْ؟! پِشْتِى كُو خُدِىَ اَمْ هِيدَايَتْ كِرِنْ مَا اَمِىَ بِسَرْ پَحْنِيَا خَوه ڤَه (لِكُفْرِىَ) ڤَگَرِنْ، (اَڤْ رَوْشْ دِبَه) مِينَا تِمْتِيلا وِى كَسِىَ كُو شَيْطَانَانْ اَوْ ژِ رِىَ خِسْتِبَه و سَرْگَشْتَه لِعَرْدِىَ مَابَه، ژِىَ رَه هَڤَالِنْ هَبِنْ، وِى گَازِى بَالْ رَاسْتِيِىَ بِكِنْ، (بِبِيْژِنْ) وَره بِبَالْ مَه ڤَه (ڤِيْجه اَوْ ژِى گُوْهْ نَدَه وَانْ). بِبِيْژَه: بِيْگُمَانْ هِيدَايَتْ (رِيَا رَاسْتْ) هَرْ رَاسْتَرِيَا خُدِىَ يَه و فَرْمَانْ لِمَه هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَمْ رَادَسْتِى فَرْمَانَا پَرُوَرْدَگَارِىَ عَالَمِىَ بِبِنْ.

٧٢. (دِيسَا فَرْمَانْ لِمَه هَاتِيَه كِرِنْ) كُو بِبَرْدَوامِى و دُرِسْتِى نِمِيْژْ بِكِنْ و اَمْ هَاىْ ژِ (فَرْمَانْ و قَدَخَيِيْنْ) خُدِىَ هَبِنْ! هَرْ اَوَه يِىَ كُو (رُوْژَا قِيَامَتِىَ) هُونِىَ بِبَالْ ڤَه بِيْنَه كُوْمْكِرِنْ.

(دَمَا هُونْ جِڤَاتِىَ تَرْكْ نَكِنْ) هُونِىَ ژِى بِبِنْ وَكِى وَانْ. بِيْگُمَانْ خُدِىَ دِىَ تَمَامِىَ كَافِرْ و مُنَافِقَانْ دِ جَهْنَمِىَ دَه لِهَڤْ كُومْ بِكَه.» كَيفِيَتَا نُوْڤْبُونِىَ و حُكْمِىَ وِىَ بَيَانْ كِرِيَه.

٧٣. هَرْ اَوَه، يىٚ كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ بِحَقِى ئَافِرَانْدِنَه. رُوٚژَا كُو اَوْ بِبِيٚژَه «چِيٚبَه»ڤِيٚجَه چِيٚدِبَه. گوٚتِنَا وِى هَرْ رَاسْتَه. رُوٚژَا كُو دِ سُورِىٚ (بُوٚرِيىٚ) دَه بِيٚتَه پِفْكِرِنْ ژِى، خُدَانِى هَرْ ژِىٚ رَه يَه. زَانَايىٚ بِيَا نَپَنْدِى و بِيَا لِبَرْ جَاڤَا يَه. هَرْ اَوَه يىٚ حَكِيمْ يىٚ خَبِيرْ.

٧٤. دِبِيرَا وَانْ بِينَه دَمَا اِبْرَاهِيمْ ژِ بَاڤِىٚ خوه ئَازَرْ رَه گوٚتْ: مَا تُو پُوتَانْ ژِ خوه رَه دِكِى اِلٰهْ؟ رَوشْ اَڤَه كُو اَزْ تَه و گَلِىٚ تَه بِرَاسْتِى دِ رِيٚشَاشِيكَه اَشْكَرَا دَه دِبِينِمْ.

٧٥. بِڤِى ئَاوَايِى مَه مَلَكُوتِيَا (خُودَانِيَا) عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ نِيشَانِى اِبْرَاهِيمْ دَا، دَا كُو اَوْ بِبَه ژِ يىٚنْ بِبِيرْ و بَاوَرْ.

٧٦. چِه دَمَا طَارِيتِيَا شَڤِىٚ سَرْ اِبْرَاهِيمْ نِخُومَانْدْ، وِى سْتيٚرَكْ دِيتْ و گوٚتْ: رَبِّىٚ مِنْ اَڤَه. چِه دَمَا سْتِيٚرْ چُو اڤَا، گوٚتْ: اَزْ ژِ يىٚ دِچَه اڤَا حَزْ نَاكِمْ.

٧٧. چِه دَمَا اِبْرَاهِيمْ دِيتْ كُو هِيڤْ دَرْهَاتْ و رُوٚنَاهِيَا وِىٚ بَلَاڤ بُو، گوٚتْ: رَبِّىٚ مِنْ اَڤَه. ڤِيٚجَه چِه دَمَا اَوْ ژِى چُو ئَاڤَا گوٚتْ: اَگَرْ خُدَايىٚ مِنْ رِيَا رَاسْتْ نِيشَانِى مِنْ نَدَه، تَڤَزْ اَزِىٚ بِبِمْ ژِ قَومِىٚ رِيٚوِنْدَابُويِى.

٧٨. چِه دَمَا اِبْرَاهِيمْ دِيتْ كُو رُوٚژْ هِلاتْ و رُوٚنَاهِيَا وِىٚ بَلَاڤ بُو، گوٚتْ: رَبِّىٚ مِنْ اَڤَه. لَوْرَا اَڤْ مَزِنْتِرَه. اِيٚدِى چِه دَمَا اَوْ ژِى چُو اڤَا، گوٚتْ: «هَىْ گَلِىٚ مِنْ! اَزْ ژِ وَانْ تِشْتِيٚنْ كُو هُونْ ژِ خُدِىٚ رَه دِكِنْ هَمْكُوفْ دُورْ و بِيٚرِى مَه.[١]

---

١ مَا گَلُوٚ قَسْدَا اِبْرَاهِيمْ اَوْ بُو كُو لِخُدَايىٚ خوه بِگَرَه يَانْ مَبَسْتَا وِى اَوْ بُو كُو سْتِيٚرْپَرَسْتْ و رُوٚژپَرَسْتَانْ شَرْمَزَارْ بِكَه، ڤِيٚجَه وَانْ ئَاگَاهْدَارْ بِكَه كُو رِيٚيَا وَانْ رِيٚيَكَه چَوتْ و شَاشَه. لِگوٚرِى قَنَاعَتَا گِرَه گِرِىٚ تَفسِيرْزَانَانْ شَڤِىٚ دِدُويَانَه. لَوْرَا دِ ئَايَتَا ٧٥ىٚ دَه ژِ بَرْ كُو بَاڤِىٚ وِى و گَلِىٚ وِى پُوتْ دِحَبَانْدِنْ، اَوْ شَرْمَزَارْ كِرِبُونْ و اِبْرَاهِيمْ لِسَرْ بِيرْ و بَاوَرِيَا يَكْدِيٚرِينِىٚ (تَوحِيدِىٚ) بُو، هَمْ ئَايَتَا ٧٨ىٚ ژِى ڤِىٚ رَاسْتِيىٚ خُرْتْ دِكَه. بِرَاسْتِى دِ مِژَارِىٚ دَه فِكرَا گِرَه گِرِيٚنْ تَفسِيرْزَانْ يىٚنْ وَكِى قُورْطُوبِى، زَمَخْشَرِى، اَبُو سُعُودْ، اِبْنْ كَثِيرْ اَوَه كُو اَڤْ گوٚتِنَا اِبْرَاهِيمْ دِ جِهِىٚ مُنَاقَشِىٚ دَه بُويَه؛ اَڤْ لِيٚكُوٚلِينْ كِرِيَه دَا كُو دَلِيلِيٚنْ وَانْ اِيٚنْ دَرْحَقَا حَبَانْدِنَا سْتِيٚرْ، رُوٚژْ و هَيْڤِىٚ دَه پُوچْ و بَطَالْ بِكَه، نَه كُو وِى بِرَاسْتِى عِبَادَتِىٚ ڤَانْ مَخلُوقِيٚنْ خُدِىٚ دِكِرْ. خُدِىٚ بِيٚهتِرْ رَاسْتِيَا ڤِىٚ دِزَانَه.

٧٩. بێگُمَانْ، مِنْ بَرێ خَوه ژِ دِلْ؛ بێفَتْلْ و ڤِیچْ دَا وِی خُدَایێ کُو عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ ژِ تُونَیی ئَافِرَانْدِنَه و اَزْ نَه ژِ مُشْرِکَانِمْ.

٨٠. گَلێ اِبْرَاهِیمْ پێ رَه کَتَه نِیقَاشێ. (اِبْرَاهِیمْ) گۆتْ: مَا هُونْ دَرْ بَارێ خُدێ دَه بِمِنْ رَه دکَڤِنْ نِیقَاشێ؟ حَالْ اَڤَه؛ بێشِكْ وِی اَزْ (لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ) رَاستَرِێ کِرمَه. اَزْ، ژِ یێنْ کُو هُونْ ژِێ رَه دِکِنْ هَمْکُوفْ قَتْ نَاطِرْسِمْ(کُو اَوْ زِیَانَکێ بِدِنَه مِنْ)، ژِ بِلی یَا کُو پَرُوَرْدَگَارێ مِنْ بِڤِێ (اَوْ جُودَا یَه). خُدَایێ مِنْ بِزَانِینَا خَوه دُۆرْ لِهَرْ تِشْتِی گِرتِیَه، مَا هِێ ژِی هُونْ دَرْسْ و عِبْرَتْ نَاگِرِنْ؟

٨١. اَرێ مَا اَزێ چَاوَا ژِ وَانْ (پُوت)یێنْ کُو هُونْ ژِ خُدێ رَه دِکِنْ هَڤپِشْكْ بِطِرْسِمْ؟! حَالْ اَڤَه؛ هُونْ نَاطِرْسِنْ کُو بێبَلْگَه و دَلِیلْ هُونْ ژِ خُدێ رَه هَڤپِشْکَانْ چێدِکِنْ. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ دِزَانِنْ ڤێجَه مَا کِیژَانْ ژِ هَرْدُو جَلَبَانْ (اَمْ انْ هُونْ) بێهتِرْ هێژَایِی اَوْلَهِیێ نَه؟

٨٢. اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و تُو نَحَقِی (شِرْكْ) تێکَلِی بَاوَرِیَا خَوه نَکِرِنْ، هَا اَوْلَهِی (و ئَارَامِی) ژِ وَانْ رَه یَه و اَوْ (لِسَرْ رِیَا حَقْ) هَاتِنَه رَاسْتَرێکِرِنْ.[1]

٨٣. هَا اَڤْ دَلِیلْ و بَلْگَیێنْ مَه نَه، مَه اَوْ لِهَمْبَرْ گَلێ وِی دَانَه اِبْرَاهِیمْ. کَسێ کُو اَمْ بِڤێنْ، اَمْ مَرْتَبَییێنْ وَانْ بِلِنْدْ دِکِنْ. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه حَکِیمَه،عَلِیمَه.

٨٤. مَه اِسْحَاقْ و (بِنَڤِیتِی ژِی) یَعْقُوبْ ژِ اِبْرَاهِیمْ رَه دِیَارِی کِرِنْ. مَه، تَڤْ (لِسَرْ حَقِیێ) سَرْوَخْتْ و رَاسْتَرِێ کِرِنْ. بَرِی اِبْرَاهِیمْ مَه نُوحْ ژِی سَرْوَخْتْ و رَاسْتَرِێ کِرْ. مَه ژِ زُورِیَتَا اِبْرَاهِیمْ دَاوِدْ، سُلَیمَانْ، اَیوبْ، یوسُفْ، مُوسَا و هَارُونْ ژِی رَاسْتَرِێ کِرِنْ و هَرْ وِسَا اَمْ پَادَاشِێ دِدِنْ قَنْجِیکَارَانْ.

---

[1] دِ ڤِێ ئَایَتِێ دَه مُرَادْ ژِ ظُلْمِێ شِرْکَه. هَرُوَکِی کُو ئَایَتَا ١٣یێ ژِ سُورَهیێ لُقْمَانْ «بِرَاسْتِی هَچِی کُو شِرْکَه، اَوْ ظُلْمَکَه مَزِنَه» و ئَایَتَا ٢٢٤یێ ژِ سُورَهیێ بَقَرَه «هَچِه کُو کَافِرِنْ اَوْ ظَالِمْ بِخُوَه نَه » و ئَایَتَا ١٠٦ یێ ژِ سُورَهیێ یُونُسْ «ژِ بِلِی خُدێ گَازِی و هَاوَارێ نَگِهِینَه یێ کُو نَه فَیْدێ دِگِهِینَه تَه، نَه ژِی زِیَانێ. اێدِی اَگَرْ تُو ڤِێ بِکِێ، وِێ گَاڤِێ تَڤْزْ تُو دِبِێ ژِ ظَالِمَانْ » ڤِێ رَامَانێ تَکَزْ دِکَه.

٨٥. زَكَرِيَا، يَحْيَا، عِيسَا و اِلْيَاسْ اَڤْ هَمُو ژِ ڤَنْجِيكَارَانْ بُونْ.

٨٦. اِسْمَاعِيلْ، اَلْيَسَع، يونُسْ و لُوطْ ژِى مَه تَڤْ (بِپِيْخَمْبَرِى) دِ سَرْ عَالَمِیَ رَه ڤَنْجِترْ كِرِنْ.

٨٧. مَه، بِبَاڤِيْنْ وَانْ، زَارُوْكِيْنْ وَانْ و بِرَايِيْنْ وَانْ ژِى ڤَنْجِى كِرْ، مَه اَوْ ڤِبِژَارتِنْ و مَه اَوْ رَاسْتَرِيْيى رِيَا رَاسْتْ كِرِنْ.

٨٨. هَا اَڤْ هِيدَايَتَا خُدِیَ يَه. اَوْ، ژِ عَڤْدِیَ خَوه يِیَ بِڤِیَ وِى پِیَ هِدَايَتْ دِكَه. اَگَرْ وَانْ (پِيْخَمبَرَانْ) ژِى تِشْتَكْ ژِ خُدِیَ رَه بِكِرِنَا هَڤْپِشْكْ، هَلْبَتْ كِرِنَيْنْ وَانْ تَڤْ دِیَ پُوچْ بِبُونَا.

٨٩. هَا اَوِنْ، اَوْ پِيْخَمْبَرِيْنْ كُو مَه كِتِيْبْ، حِكْمَتْ و پِيْخَمْبَرِى دَايَه وَانْ. ڤِيْجَه اَگَرْ اَڤِيْنْ هَا (خَلْكِیَ مَكَّيِیَ) بَاوَرِيِیَ پِیَ نَيِنِنْ، ژِخَوه مَه اَوْ سِپَارْتِيَه ڤَوْمَكِى كُو اَوْ هِيچْ اِنْكَارَا وِیَ نَاكِنْ.

٩٠. هَا اَوْ پِيْخَمْبَرِنْ، اَوِيْنْ كُو خُدِیَ اَوْ لِسَرْ حَقِيِیَ رَاسْتَرِیَ كِرِنَه، نَاخُو تُو ژِى بِدَه سَرْ رِيَا وَانْ. بِبِيْژَه: اَزْ ژِ بُوْ (رَاگِهَانْدِنَا ڤُرْئَانِیَ) تِشْتَكِى ژِ وَه نَاخوازِمْ. بَسْ اَوْ ژِ عَالَمِیَ رَه شِيرَتْ و پَنْدَه.

٩١. دَمَا جِهُويَانْ گُوتْ: خُدِیَ (ژِ وَحْيِیَ) تِشْتَكْ ژِ بُوْ تُو مِرُوْڤَانْ نِهَنَارْتِيَه، (بِڤِیَ گُوتِنَا خَوه) وَانْ بِدُرِسْتِى رِيْزْ لِخُدِیَ نَگِرتِنَه. بِبِيْژَه: نَاخُو اَوْ كِتِيْبَا كُو مُوسَا اَوْ ژِ مِرُوْڤَانْ رَه وَكْ رُوْنَاهِى و رِيْبَرْ ئَانِيَه و هُونْ ژِى وِیَ پَارْچَه پَارْچَه لِسَرْ كَاخِزَانْ دِنِڤِيسِنْ و (يَا بِدِلِیَ وَه هُونْ وِیَ) دِيَارْ دِكِنْ و هُونْ پِرِیَ وِیَ ژِى (ژِ خَلْكِیَ) ڤَدِشِيْرِنْ و هُونْ بِيَا كُو وَه نَدِزَانِى و بَاڤَانِيْنْ وَه ژِى پِیَ نَدِزَانِى هَاتِنْ فِيْرْكِرِنْ، (مَا گُلُوْ) كِیَ اَوْ هِنَارْتِيَه؟ بِبِيْژَه: (يِیَ كُو اَوْ هِنَارْتِيَه) خُدِیَ يَه. پَاشِیَ دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه، بِلا اَوْ دِ تَڤَانَا (گَاوِرِيَا) خَوه دَه بِگَڤِزِنْ.

٩٢. اَڤْ (ڤُرْئَانْ) كِتِيْبَكَه، مَه اَوْ هِنَارْتِيَه، پِيرُوْزَه، ژِ بُوْ كِتِيْبِيْنْ بَرِيَا خَوه رَاسْتْدِيْرَه. هَمْ ژِى

دَا كُو تُو پێ خَلْكێ اُمُ الْقُرَى(اَهلێ مَكَّيێ) و يێنْ لِدُوْرهێلێنْ وێ (هَرْ كَسى لِهَرْ دَرێ) هشِيَارْ بكى. اَوێنْ كُو برُوْژَا ئَاخْرَتێ بَاوَرِيێ تينِنْ، بوێ (قُرْئَانێ) ژى بَاوَرِيێ تينِنْ و اَوْ لِسَرْ كرنَا نمێژَا خوه ژى مقَاتَه نَه.[1]

٩٣. مَا ژ وى كَسێ كُو لِسَرْ (نَاقێ) خُدێ بدَرَوَانْ نَويى دبێژه، يَانْ ژى ببێژَه: پێخَامْ، ژ منْ رَه ژ جَمْ خُدێ هَاتيَه- دگَلْ كُو ژێ رَه تشْتَكْ ژى نَهَاتيَه - ستَمْكَارْتِرْ كى هَيَه و ژ وى كَسێ كُو دبێژَه: اَزێ ژى ئَايَتَانْ بشينمْ چَاوَا كُو خُدێ ئَايَتْ شَانْدنَه؟! (رَسُولێ منْ!) خوزى تَه (حَالێ) وَانْ ستَمْكَارَانْ بديتَا، دَمَا اَوْ دكَڤنْ بَرْ سَرْخوشيێنْ مرنێ و مَلَائيكَتْ (يێنْ رحْستێنْ) پَنْجيێنْ خَوه دريژى وَانْ دكنْ (و ژ وَانْ رَه دبێژنْ) دَه هَيْدێ جَانێ (رحێ) خَوه دَرينن. ايرُوْ بسَدَمَا كُو وَه افْترَا لِخُدێ دكرْ و وَه خَوه لِهَمْبَرْ ئَايَتێنْ وى مَزنْ دكرْ، هُونێ بعَذَابێ رسْوَاتيێ بێنَه جزَاكرنْ.

٩٤. صُوْندْ بَه! كَا چَاوا مَه، جَارَا پێشينْ هُونْ ئَافرَانْدنْ، ديسَا هُونێ وسَا بتَنێ ببَالْ مَه ڤَه بێنْ و هُونێ مَالێ كُو مَه لِجيهَانێ دَابُو وَه لِدُوڤْ خَوه بهێلنْ. كَا اَوْ مَهدَرْڤَانێنْ وَه لِكُو نَه، اَوێنْ كُو وَه گُومَانْ دكرْ كُو اَوْ هَڤتَايێنْ خُدێ نَه؟! صُوْندْ بَه، پێوَنديَا د نَاڤبَرَا وَه و وَانْ دَه قُوتْ بُو و اَوێنْ كُو وَه دگُوْتنْ «اَوْ خُدَا نَه»ژ بَرْ وَه ونْدَا بُونْ.

٩٥. بێگُمَانْ خُدێ پَارْچَكَرێ طُوْڤْ و دَنْدكَانَه، يێ زنْدى ژ يێ مرى دَرْتينَه و يێ مرى ژى ژ يێ زنْدى دَرْتينَه. هَا يێ كُو ڤێ دكَه خُدێ يَه، ايْدى چَاوا هُونْ بَرێ خَوه ژ حَقيێ دزڤرينِنْ؟

٩٦. (خُدێ)، پَارْچَكَرێ سپێدێ يَه، شَڤْ كريَه ئَارَامْگَهُ و ايْورْگَه، رُوْژُ و هَيڤْ ژى گَرَانْدنَه دَمْژمێرْ. هَا اَڤْ هَمُو تَقديرَا خُدَايێ دَستْهلَاتێ زَانَا يَه.

---

[1] بَاژَارێ مَكّێ، ژ هێلا مَعْنَوى ڤَه نَاڤنْدَا جيهَانَا اسلامى يَه. دُوْرهێلێنْ وێ؛ گَرْدُونْ تَڤَه. قَاسدێ خُدێ وَكْ پێخَمْبَرْ ژ مرُوْڤَاتيێ هَمُويى رَه هَاتيَه شَانْدنْ. هَرْوهَا قُرْئَانْ ژى بمرُوْڤَاتيێ گشى رَه دپێڤه. ژ بَرْ ڤێ يَكێ، د ئَايَتَا پيرُوْزْ دَه ژ بَاژَارێ مَكّێ رَه «اُمُ الْقُرَى»يَانى مَاكَا وَلاتَانْ هَاتيَه گُوْتنْ.

٩٧. اَوْ خُدَايِىٚ كُو ستێرْ ژِ بُوٚ وَه (لِئَنسَانَانْ) دَانِينْ دَا كُو هُونْ رِيَا خوه دِ طَارِيتِيَا بَژَاهِيِىٚ و دَرْيَايِىٚ دَه بِوَانْ بِبِينِنْ. بێگُمَانْ ژِ بُوٚ جِڤَاتَكَه كُو بِفِكِرِنْ مَه بِبَرْفِرَهِى نِيشَانِێنْ (قُدْرَتَا) خَوه اَشْكَرَا كِرِنَه.

٩٨. اَوَه، يِىٚ كُو هُونْ ژِ نَفْسَكِىٚ پَيْدَا كِرِنَه. ڤێجَه ژِ وَه رَه جِهَكِى كُو هُونْ لِىٚ رَاوَسْتِنْ و جِهَكِى كُو بَرُوَختْ لِىٚ بِمِينِنْ هَيَه. بێگُمَانْ مَه ژِ بُوٚ جِڤَاتَكَه كُو هُورْ و كُورْ فِێرْ بِبِنْ ئَايَتێنْ خَوه بِبَرفِرَهِى ژِ هَڤْ ڤَقَتَانْدِنَه.[1]

٩٩. هَرْ اَوَه يِىٚ كُو ژِ عوْرَانْ بَارَانْ بَارَانْدِيَه، ڤێجَه مَه بِڤِىٚ بَارَانِىٚ ژِ هَرْ رَنْگى هێشِينَايِى دَرَئَانِيَه، اِيْدِى مَه ژِ وِىٚ شِينَاهِيِىٚ گِيَايِىٚ هێشِينْ دَرَانِيَه كُو اَمْ ژِ وِىٚ ژِى تَنِيێنْ لِهَڤْسِوَاربُويِى دَرْتِينِنْ. ژِ بُوتِكێنْ دَارێنْ خُرْمَيَانْ ژِى گوٚشِيێنْ نێزِى هَڤْ دَرْتِينَه حُوٚلِىٚ. (اَمْ بِوِىٚ اڤِىٚ) رَزێنْ تِرِى، زَيتُونْ و هِنَارَانْ ژِى، مِينَا هَڤْ و رَنگوٚرَنگوٚ دَرْتِينِنْ. (گُلى مِرُوٚڤَانْ!) دَمَا دَارْ بَرْ بِگرَه و بِگِهِيژَه، لِبَرِىٚ وَانْ بِنێرِنْ! بێگُمَانْ دِ وَانْ دَه ژِ بُوٚ جِڤَاتَكَه كُو بَاوَرِيِىٚ بِينَه، عِبْرَتْ و نِيشَانْ هَنَه.

١٠٠. (وَانْ مُشْرِكَانْ) ژِ خُدِىٚ رَه جِنْ كِرِنَه هَڤْطَا. حَالْ اَڤَه كُو خُدِىٚ اَوْ ژِى ئَافِرَانْدِنَه. بِنَزَانِى ژِ جَمْ خَوه، ژِىٚ رَه كُرْ و كَچْ چێدِكِرِنْ. حَاشَا! اَوْ، ژِ وَانْ وَصْفێنْ كُو اَوْ ژِىٚ رَه لێتِينِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

١٠١. هَرْ اَوَه اِفرِينَرِىٚ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ. اَوْ دِىٚ چَاوَا ژِىٚ رَه زَارُوٚكْ هَبِنْ دِگَلْ كُو هَڤَالَا وِى ژِى تُونَه يَه؟ وِى هَرْ تِشْتْ ئَافِرَانْدِيَه و اَوْ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

١٠٢. هَا خَودَانِىٚ ڤَانْ سَالُوٚخَانْ خُدِىٚ يَه كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِىٚ وَه يَه. ژِ وِى پێشْترْ تُو خُدَا

---

١ دِ ڤِىٚ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ دَه: «ژِ وَه رَه جِهَكِى كُو هُونْ لِىٚ رَاوَستِنْ و جِهَكِى كُو بَرُوَختْ لِىٚ بِمێنِنْ هَيَه»بُوهُورِى. جِهِىٚ بَرُوَخت؛ پِشْتَا بَاڤِىٚ و مَالزَارُوٚكَا دِىٚ و اَڤْ دِنْيَا يَه، يَا كُو اَمْ ژِيَانَا خَوه تِىٚ دَه دَرْبَاسْ دِكِنْ. جِهِىٚ سَكَنْ و رَاوَسْتَانْدِنَا اَبَدِى، مَالا ئَاخْرَتِىٚ يَه كُو ژِ وِىٚ پِىٚ ڤَه تُو مَالێنْ دِنْ تُونِنْ.

تُونِنْ. اَوْ چێکَرێ (خَالِقِێ) هَرْ تِشْتِی یَه. ڤێجَه ژِ بُوٚ وِی عِبَادَتِێ بِکَنْ و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی چَاڤْدێرَه.

١٠٣. چَاڤْ تێنَاگِهیژِنْ (کُو خُدێ بِبینِنْ). اَوْ بِخَوه چَاڤَانْ (و هَرْ تِشْتِی) دِبِینَه. هَلْبَتْ یێ هُوربِینْ و کُوربِینْ و بِهَرْ تِشْتِی ئَاگَاهْدَارْ هَرْ اَوَه.

١٠٤. (رَسُولِێ مِنْ! بِبێژَه) بێگُمَانْ ژِ جَمْ خُدَایێ وَه، ژِ بُوٚ وَه بَلْگَه و دَلِیلێنْ بَرْبِچَاڤْ هَاتِنَه. اِێدِی چه کَسێ کُو حَقِیێ بِبِینَه و بَاوَرْ بِکَه، فَیْدَیَا وِی ژِ وِی رَه یَه. چه کَسێ کُو چَاڤِێ خَوه لِحَقِیێ بِگِرَه و کُوٚرْ بِبَه، زَرَارَا وِی ژِی ژِێ رَه یَه و اَزْ لِسَرْ (کِرِنێنْ) وَه نَه چَاڤْدێرِمْ.

١٠٥. هَا بِڤِی رَنْگِی اَمْ ئَایَتێنْ خَوه ژِ هَڤْ ڤَدِقَتِینِنْ، -پَاشی کَافِرْ دێ بِبێژِنْ: تَه (ژِ اَهْلِی کِتێبَانْ) دَرْسْ سِتَانْدِیَه- و دَا کُو اَمْ ژِ بُوٚ جِڤَاتَکَه کُو دِزَانِنْ رَه قُرْئَانِێ رِنْدْ اَشْکَرَا بِکِنْ.

١٠٦. (رَسُولِێ مِنْ!) بِدَه پَێ پَیَامَا کُو ژِ خُدَایێ تَه ژِ تَه رَه هَاتِیَه. ژِ وِی پێ ڤَه تُو خُدَا نِینِنْ و بَرِێ خَوه ژِ مُشْرِکَانْ ڤَگَرِینَه.

١٠٧. اَگَرْ خُدێ بِخَوسْتَا اَوِێ نَبُونَا مُشْرِكْ. مَه، تُو ژِی لِسَرْ وَانْ نَکِرِیَه زێرَڤَانْ و تُو نَه بَرْپِرْسِێ کِرِنێنْ وَانِی ژِی.

١٠٨. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) دَڤْ نَاڤێژِنْ وَانێنْ کُو ژِ بِلِی خُدێ دِحَبِینِنْ، اِێدِی اَوْ ژِی دێ ژِ نَزَانِی و سِتَمْکَارِی دَڤْبَاڤێژِنْ خُدێ. بِڤِی ئَاوَایِی مَه کَارْ و کِرِیَارێنْ هَرْ مِلَتَکِی دِ چَاڤێنْ وَانْ دَه خَمِلَانْدِیَه. پَاشێ ڤَگَرَا وَانْ هَرْ بِبَالْ پَرُوَرْدَگَارێ وَانْ ڤَه یَه. ڤێجَه دێ وَانْ بِیَا کُو دِکِرِنْ ئَاگَاهْدَارْ بِکَه.

١٠٩. (مُشْرِکێنْ مَکِّێ) بِخُدێ صُوٚنْدَا خَوه یَا هَرِی ئَاسِێ صُوٚندْ خُوارِنْ؛ اَگَرْ مُعْجِزَیَكْ ژِ وَانْ رَه بِێ، اَوِێ بَاوَرِیێ پێ بِینِنْ. بِبێژَه: مُعْجِزَه بَسْ ژِ جَمْ خُدێ نَه. مَا هُونْ چه دِزَانِنْ (گَلِی مُومِنَانْ)، اَگَرْ مُعْجِزَه ژِ بُوٚ وَانْ وَرَه ژِی بێگُمَانْ دِیسَا اَوِێ بَاوَرِی نَیِینِن..

١١٠. اَمِێ دِلێنْ وَانْ و چَاڤێنْ وَانْ (ژِ نَاسْكِرِنَا حَقِیِێ) بَرَڨَاژِی بِكِنْ؛ چَاوا كُو وَانْ بَرِێ ژِی بَاوَرِی پِێ نَئَانِیبُونْ و اَمِێ وَانْ دِ سَرْخُوَڨَچُونَا وَانْ دَه مَاتْمَایِی و سَرْگَشْتَه بِهێلِنْ.

١١١. بێگُمَانْ اَگَرْ مَه ژِ وَانْ رَه مَلائِیكَتْ بِشَانْدَا و مِرِی بِوَانْ رَه بِدَانَا خَبَرْدَانْ و مَه هَرْ تِشْتْ لِپێشْبَرِی وَانْ بِجِڤَانْدَا، ژِ بِلِی یَا كُو خُدِێ بِڨَایَا دِیسَا وَانْ بَاوَرِی نَدِئَانِی؛ لِێبَلِێ پِرِێنْ وَانْ ژِی نَزَانِنْ.[1]

١١٢. هَرْ وِهَا مَه ژِ هَرْ پِێخَمْبَرَكِی رَه شَیْطَانِێنْ اِنْسْ و جِنِی كِرِنَه نَیَارْ، دِ گُهِێنْ هَڤْ دَه پَێڤِێنْ خَمِلانْدِی دِبێژِنْ دَا كُو خَلْكِێ بِخَاپِینِنْ. اَگَرْ خُدَایِێ تَه بِڨَایَا وِسَا نَدِكِرِنْ، ڤِێجَه دَڤْ ژِ وَانْ و دَرَوِێنْ وَانْ بَرْدَه.

١١٣. (شَیْطَانْ گُوٚتِنَا خَوشْ بَرْ بِگُهِێ وَانْ دِخِنْ) دَا كُو دِلِێ یِێنْ كُو بَاوَرِی بِئَاخْرَتِێ نَایِینِنْ بِبِژَه وَانْ پَێڤَانْ و اَوْ پَێڤْ لِوانْ خَوشْ بِێ و دَا كُو اَوْ هَرْ وِێ بِكِنْ یَا كُو اَوْ دِكِنْ.

١١٤. (رَسُولِێ مِنْ! بِبێژَه): مَا ڤِێجَه اَزِێ ژِ بِلِی خُدِێ لِحَكَمَكِی (كُو دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَانْ دَه حُكِمْ بِكَه) بِگَرِمْ. حَالْ اَڤَه كُو هَرْ اَوَه یِێ كُو كِتێبْ ژِ بُوٚ وَه بِبَرْفِرَهِی هِنَارْتِیَه. اَوِێنْ كُو مَه كِتێبْ ژِ بُوٚ وَانْ هِنَارْتِیَه، دِزَانِنْ كُو اَوْ بِرَاسْتِی ژِ جَمْ خُدَایِێ وَانَه، اِیْدِی تُو نَبَه ژِ یِێنْ گُمَانْدَارْ (دُو دِلْ).

١١٥. گُوٚتِنَا خُدَایِێ تَه، ژِ هِێلَا رَاسْتِی و عَدَالَتِێ ڤَه پێكْهَاتِیَه. تُو كَسْ نِكَارَه گُوٚتِنێنْ وِی بِگُهَرِینَه. اَوَه هَرْ یِێ بِهِیزَرْ، یِێ زَانَا.

---

[1] رِێشَاشَانْ، نَه ژِ بَرْ تُنَتِی و هِنْدِكَیَا دَلِیلانْ رِێیَا خَوه شَاشْ كِرِنَه. اَگَرْ وَكِی كُو اَوْ دِبێژِنْ، «مِرِی سَاغْ بِبِنْ و بِوَانْ رَه بِپَیڤِنْ، اَگَرْ تَمَامِێ زَرَّیِێنْ كَائِینَاتِێ بَئَاخِڤِنْ و بَانْگَا اِیمَانِێ لِوَانْ بِكِنْ»دِیسَا ژِی اَوِێ اِیمَانِێ نِیِێنِنْ. لَوْرَا دِ دِلێنْ وَانْ دَه فَسَادِی هَیَه، ڤِێجَه اَوْ كُوٚرْ بُونَه؛ حَقِیقَتِێ نَابِینِنْ. ژِ بَرْ كُو اَوْ بَرِێ خَوه نَادِنْ رِێیَا رَاسْتْ، خُدِێ ژِی وَانْ لِسَرْ رِێیَا رَاسْتْ رَاسْتَرِێ نَاكَه.

١١٦. اَگَرْ تُو بِگُوتِنَا پِرَانِيَا يِيْنْ لِسَرْ عَرْدِىَ بِكِى، اَوِىَ تَه ژِ رِيَا خُدَا دَرْخِنْ. اَوْ هَرْ دِدِنَه پَىْ گُمَانِىَ و اَوْ هَرْ دَروانْ دِكِنْ.

١١٧. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ تَه بِيْهْتِرْ دِزَانَه كَا كِى ژِ رِيَا وِى شَاشْ بُويَه و بِيْهْتِرْ دِزَانَه كَا كِى لِسَرْ رِيَا وِى رَاسْتَرِىَ بُويَه.

١١٨. ڤِيْجَه اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَئَايَتِيْنْ وِى بَاوَرْدَارْ بِنْ، ژِ وِىَ يَا كُو دِ دَمَا شَرْژِيْكِرِنِىَ دَه نَاڤِىَ خُدِىَ لِسَرِىَ هَاتِيَه گُوتِنْ بِخُونْ.

١١٩. چِمَا هُونْ ژِ حَيْوانِيْنْ كُو دِ دَمَا شَرْژِيْكِرنِىَ دَه نَاڤِىَ خُدِىَ لِسَرْ وَانْ هَاتِيَه گُوتِنْ، نَاخُونْ؟ بِيْگُمَانْ ژِ بِلِى خَوارِنَا ژِ نَچَارِى، خُدِىَ يَا قَدَخَكِرِى ژِ وَه رَه ژِ هَڤْ ڤَقَتَانْدِيَه. بِيْگُمَانْ پِرْ كَسْ ژِ نَزَانِى بِهَوَسِيْنْ خَوه مِرُوڤَانْ ژِ رِىَ دَرْدِخِنْ. تَقَزْ خُدَايِىَ تَه بِوَانِيْنْ كُو سِينُورِىَ (حَلالِيِىَ) دَرْبَاسْ دِكِنْ خَوشْ دِزَانَه.[1]

١٢٠. دَڤْ ژِ گُنَهِيْنْ اَشْكَرَا و يِيْنْ بِدِزِى بَرْدِنْ! بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو گُنَهَانْ دِكِنْ دِىَ بِگُنَهْكَارِيِيْنْ خَوه بِيْنَه جَزَاكِرِنْ.

١٢١. هُونْ ژِ حَيْوَانِيْنْ كُو (هَاتِبِنْ شَرْژِيْكِرِنْ و) نَاڤِىَ خُدِىَ لِسَرْ وَانْ نَهَاتِبَه گُوتِنْ، نَخُونْ! بِيْگُمَانْ اَوْ (خَوارِنَا بِڤِى ئَاوَايِى) دَرْكَتِنَا ژِ رِيَا خُدِىَ يَه. بِيْگُمَانْ شَيْطَانْ دِ گُهِىَ دُوسْتِيْنْ خَوه دَه پِسْتَپِسْتِىَ دِكَه دَا كُو لِهَمْبَرِى وَه تِىَ بِكُوشِنْ. اَگَرْ هُونْ بِگُوتِنَا وَانْ بِكِنْ، بِيْگُمَانْ هُونِىَ بِبِنْ ژِ مُشْرِكَانْ.

١٢٢. مَا رَوْشَا كَسِىَ كُو بَرِىَ (بِسَدَمْ كَافِرِيَا خَوه) مِرِيبُو ڤِيْجَه مَه اَوْ (بِاِسْلامِىَ) سَاغْ كِرِبَه و مَه رُونَاهِيَكَه وِسَا دَابِيِىَ كُو بِوِىَ بِكَارَه لِنَاڤْ مِرُوڤَانْ بِگَرَه، دِبَه وَكَه رَوْشَا

---

١ خُدِىَ، دِ وَانْ ئَايَتِيْنْ كُو بُهِرِينَه دَه حَيْوَانِيْنْ كُو خَوارِنَا گُوشْتِىَ وَانْ حَرَامَه اَشكَرَه كِرِنَه. لِيْبَلِىَ مِرُوڤْ ژِ نَچَارِى؛ ژِ نِيْزَا يَانْ ژِى ژِ بَرْ تَهلُكَيَا مِرِنِىَ دِكَارَه هِنَكِى ژِ گُوشْتِىَ وَانْ حَيْوَانِيْنْ كُو حَرَامَه بِخَوه. ژِ بِلِى حَيْوَانِيْنْ كُو گُوشْتِىَ وَانْ حَرَامَه، اَوِيْنْ دِنْ؛ اَگَرْ نَاڤِىَ خُدِىَ دِ دَمَا سَرْژِيْكِرِنِىَ دَه لِسَرْ وَانْ بِىَ گُوتِنْ، گُوشْتِىَ وَانْ حَلَالَه.

وِى كَسى كُو دِ نَاڤَا طَارِيتِيێنْ (كُفْرِىٚ) دَه مَابَه و هِيچْ نِكَارِبَه ژِ وَانْ دَرْكَڤَه؟ (هَلْبَتْ نَا!) هَرْ وِسَا ژِ كَافِرَانْ رَه كَارْ و كِرِيَارِێنْ كُو دِكِنْ هَاتِيَه خَمِلانْدِنْ.

١٢٣. هَرْ وِهَا مَه گُنَهْكَارِێنْ هَرْ گُنْدَكى (و هَرْ بَاژَارَكى) كِرِيَه مَزِنێنْ وِىٚ دَرِىٚ، دَا كُو تێ دَه حِيلَكَارِيِىٚ بِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو اَوْ بِتَنێ لِسَرْ خَوه حِيلَكَارِيِىٚ دِكِنْ و پِىٚ نَاحِسِنْ.

١٢٤. دَمَا ئَايَتَكْ ژِ وَانْ رَه دِهَاتْ، دِگُوتِنْ: حَتَا مِينَا ئَايَتێنْ كُو ژِ پێخَمْبَرێنْ خُدِىٚ رَه تێ دَايِنْ ژِ مَه رَه ژِى نَيِىٚ دَايِنْ اَمْ قَتْ بَاوَرى نَايِنِنْ. خُدِىٚ بێهْتِرْ دِزَانَه كَا رِسَالَتَا (پێخَمْبَرْتِيَا) خَوه دِدَه كِىٚ؟ دِىٚ ژِ جَمْ خُدِىٚ رِسْوَاتِيَكَه گِرَانْ و ئَازَارَكَه دِژْوَارْ بِسَرْ وَانێنْ كُو سُوجْ كِرِنْ دَه بِىٚ، بِسَدَمَا كُو دَكْ و دُوٚلاَبَانْ دِگِرِينِنْ.

١٢٥. ڤێجَه چه كَسِىٚ كُو خُدِىٚ بِڤِىٚ وِى سَرْوَخْتْ بِكَه، سِينْگَا وِى ژِ اِسْلامِىٚ رَه ڤَدِكَه و چه كَسِىٚ كُو خُدِىٚ بِڤِىٚ وِى ژِ رِىٚ بِخَه، سِينْگَا وِى بِتَنْگِيَكَه ظُوٚرْ تَنْگ دِكَه، هَرْ وَكى كُو بَرْ بَئَاسِيمَانْ ڤَه هَڤرَازْ بِچَه. بِڤِى ئَاوَايى خُدِىٚ چِپَلى و عَذَابْ دَاڤێژَه سَرْ وَانێنْ كُو بَاوَرى نَايِنِنْ.[1]

١٢٦. (رَسُولِىٚ مِنْ !) اَڤَا (مَه دِيَارْكِرِى) رِيَا خُدَايِىٚ تَه يَا رَاسْتَه. بێگُمَانْ ژِ بُوٚ جِڤَاتَكَه كُو شِيرَتِىٚ وَرْگِرِنْ مَه ئَايَتێنْ خَوه بِبَرْفِرَهى اَشْكَرَا كِرِنَه.

١٢٧. ژِ وَانْ رَه لِجَمْ خُدَايِىٚ وَانْ دَارُ السَّلاَمْ (جِهِىٚ اَوْلَهِيِىٚ) هَيَه. خُدِىٚ ژِ بَرْ (ڤَنْجى) يَا كُو اَوْ دِكِنْ، دُوٚسْتْ و ئَارِيكَارِىٚ وَانَه.

١٢٨. وِىٚ رُوٚژَا كُو خُدِىٚ وَانْ تَڤَانْ لِهَڤْ بِجِڤِينَه (و ژِ وَانْ رَه بێژَه): گَلى جِڤَاتَا جِنَانْ! بێگُمَانْ وَه گَلَكْ ژِ مِرُوٚڤَانْ دَانَه بَرْ خَوه (و وَه اَوْ ژِ رِىٚ شَڤتَانْدِنَه). دُوٚسْتێنْ وَانْ يێنْ اِنْسى ژِى دِبێژِنْ: «خُدَايِىٚ مَه! مَه ژِ هَڤْ فَيْدَه دِيتْ و اَمْ گِهِيشْتِنْ وِىٚ دَمَا كُو تَه ژِ

---

١ خُدِىٚ تَعَالىٰ، دِ ڤِىٚ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ دَه ڤَانُونَكَه سُرشْتِى دَسْتْنِيشَانْ كِرِيَه. مِرُوٚڤْ چِڤَاسى هِلْكِشَه ژُوٚرْ ژِ بَرْ كُو اُوٚكْسِژَانْ كِيمْ دِبَه بێهنَسْتَانْدِنْ ژِى زُوٚرْ و زَحْمَتْ دِبَه. گَاڤَا مِرُوٚڤْ، بِبِيى اَلاَڤێنْ تَايْبَتى ٢٠,٠٠٠مَتْرَه و زِێدَه هِلْكِشَه ژُوٚرِىٚ، مِرُوٚڤْ نَشِيٚتْ نَفَسِىٚ بِسْتِينَه و مِرُوٚڤْ دِمِرَه.

مَه رَه دِيَارْ كِرِبُو. خُدئ ژى (لِسَرْ دَقِئ مَلائيكَتَانْ) دبيژَه: ژِ بلِى يَا كُو خُدئ بقِئ، جِهِئ وَه ئَاگِرَه، حَتَا بِحَتَايِئ هُونِئ دِ نَاڤْ دَه بِمِينِنْ. بيگُمَانْ خُدَايِئ تَه حَكِيمَه، عَلِيمَه.

١٢٩. بِڤِى ئَاوَايِى، بِسَبُونَتْ بَدْكَارِيَا كُو دِكِنْ اَمْ ژِ سِتَمْكَارَانْ هِنَكَانْ مُسَلَّتِى سَرْ هِنَانْ دِكِنْ.

١٣٠. (رُوْژَا قِيَامَتِئ تِئ گُوتِنْ): گَلِى جِڤَاتَا جِنْ و مِرُوْڤَانْ ! مَا ژِ نَاڤْ وَه، پيخَمْبَرِنْ ژِ بُوْ وَه نَهَاتِنْ كُو ئَايَتيِنْ مِنْ ژِ وَه رَه بِبيژِنْ و وَه ژِ پيرْگَهَاتِنَا ڤِئ رُوْژِئ هِشْيَارْ بِكِنْ؟ دِبيژِنْ: اَمْ لِسَرْ نَفْسَا خَوه دِبِنْ شَاهِدْ (كُو پيخَمْبَرينْ تَه هَاتِنْ). بِڤِى ئَاوَايِى ژِيَانَا جِيهَانِئ اَوْ خَاپَانْدِنْ و دِيسَا اَوْ لِسَرْ نَفْسَا خَوه شَاهِدِنْ كُو بيگُمَانْ اَوْ بِخَوه كَافِرِنْ.

١٣١. اَڤْ ژِ بَرْ ڤِئ يَه كُو خُدَايِئ تَه نَه اَوَه كُو بِنَحَقِى بَاژَارَانْ وِيرَانْ بِكَه و كُو خَلْكِئ وَانْ ژِى (ژِ فَرْمَانْ و قَدَخَيينْ وِى) بيهَاىْ بِنْ.

١٣٢. ژِ هَرْ كَسِى رَه، لِگُوْرِى كَارِينْ كُو كِرِيَه مَرتَبَه هَنَه. هَلْبَتْ خُدَايِئ تَه، ژِ تِشْتِئ كُو اَوْ دِكِنْ نَه بيخَبَرَه.[1]

١٣٣. خُدَايِئ تَه دَوْلَمَنْدَه، خُدَانْ رَحْمَتَه. اَگَرْ اَوْ بِڤِئ دِئ وَه ژِ حُوْلِئ رَاكَه و پِشْتِى وَه، كِئ بِڤِئ وِئ دِ شُونَا وَه دَه بِينَه، چَاوَا كُو هُونْ ژِى ژِ دُوْلا قومَكِى دِنْ ئَافِرَانْدِنَه.

١٣٤. بيگُمَانْ يَا كُو ژِ وَه رَه هَاتِيَه سُوْزْدَانْ مُحَقَّقْ دِئ بِئ و هُونِئ خُدئ ژِى نَچَارْ نَهيلِنْ.

١٣٥. (رَسُولِئ مِنْ!) بِبيژَه: اَىْ گَلِئ مِنْ! دَه هَايْدِئ هُونْ لِگُوْرِى دَرْفَتيِنْ خَوه كَارْ بِكِنْ. بيگُمَانْ اَزِئ ژِى لِگُوْرِى دَرْفَتيِنْ خَوه كَارْ بِكِمْ! ڤِيجَه هُونِئ بِزَانِنْ كَا اَنْجَامَا مَالا لِيهَايِنِئ ژِ كِئ رَه يَه. بيگُمَانْ سِتَمْكَارْ تُو جَارِى سَرْفِرَازْ نَابِنْ.

---

١ خُدئ تَعَالَا دِ ئَايَتَكَه دِنْ دَه بَيَانْ كِرِيَه كُو لِئَاخْرَتِئ ژِ بُو يينْ كُو عَمَلْ كِرِنَه مَرْتَبَه هَنَه كُو اَوْ مَرْتَبَه ژِ يينْ دِنْيَايِئ بَاشْتِرْ و مَزِنْتِرِنْ. ژِ سُورَهيِئ اِسْرَاءْ ئَايَتَا ٢١ ئ «(رَسُولِئ مِن!) دَه بِنيرَه، چَاوَا مَه (دِ رِزْقْ و دَرَجَيَانْ دَه) هِنْ كَسْ دِ سَرْ هِنْ كَسَانْ رَه گِرتِنَه و تَقِرْ دَرَجَيينْ ئَاخْرَتِئ گَلَكْ چيتِرْ و گَلَكْ مَزِنْتِرِنْ.» نِيشَئَانِى سَرْ ڤِئ يَكِئ دِكَه.

١٣٦. (مُشْرِكَانْ) ژِ چَانْدِنى و تَرْشێنْ كُو خُدێ اَوْ خُلِقَانْدِبُونْ پَارَكْ ژِ خُدێ رَه ڤَقَتَانْدِنْ، ڤێجَه ژِ بَرْ خَوه ڤَه گُۆتِنْ: اَڤْ ژِ خُدێ رَه و اَڤْ ژى ژِ پُوتێنْ مَه رَه يَه. اِيْدى پِشْكَا پُوتێنْ وَانْ نَاگِهيژَه خُدێ و پِشْكَا خُدێ دِگِهيژَه پُوتێنْ وَانْ، چِقَاسْ پِيسَه حُكِمْدَاينَا وَانْ![1]

١٣٧. بِڤِى ئَاوَايى، شَيْطَانێنْ وَانْ كُشْتِنَا زَارُوْكێنْ وَانْ ژِ پِرێ وَانْ رَه دِخَمِلانْدِنْ. دَا كُو كِنێسَا وَانْ قِرْ بِكِنْ و دَا كُو دِينێ وَانْ لِبَرْ وَانْ تَڤْلِهَڤْ بِكِنْ. اَگَرْ خُدێ بِڤَايَا وِهَا نَدِكِرِنْ، ڤێجَه دَڤْ ژِ وَانْ و دَرَوێنْ وَانْ بَرْدَه.

١٣٨. (مُشْرِكَانْ) گُۆتِنْ: اَڤْ چَانْدِنى و تَرْشێنْ هَانێ پَارَاسْتِى نَه، قَدَخَكِرى نَه، ژِ بِلِى يێنْ كُو دَسْتُورَا وَانْ هَاتِيَه دَاينْ پێڤَه تُو كَسْ نِكَارَه وَانْ بِخَوه. تَرْشِنْ هَنَه كُو سُوارْبُونَا وَانْ (و بَارْكِرِنَا وَانْ) هَاتِيَه قَدَخَكِرِنْ و تَرْشِنْ ژى هَنَه كُو نَاڤێ خُدێ (دِ دَمَا شَرْژێكِرِنێ دَه) لِسَرْ وَانْ نَابێژِنْ (بَسْ وَانْ ژِ پُوتْ و صَنَمێنْ خَوه رَه قُربَانْ دِكِنْ)، بِدَرَوْ و اِفْتِيرَا ڤێ يَكێ لِسَرْ نَاڤێ خُدێ دِكِنْ. خُدێ جَزَايێ اِفترَايَا كُو دِكِنْ دێ بِدَه وَانْ.

١٣٩. گُۆتِنْ: تِشْتێ دِ زِكێ ڤَانْ تَرْشَانْ دَه تَنێ ژِ بُۆ زَلامێنْ مَه تَرْخَانِنْ و ژِ ژِنێنْ مَه رَه حَرَامِنْ. اَگَرْ تِشْتێ دِ زِكێ تَرْشَانْ دَه مِرى بَه، وێ چَاخێ ژِنْ و مێرْ تَڤْ تێ دَه هَمْپَارِنْ. خُدێ، بِڤێ نَوێيَا لِسَرْ نَاڤێ خُدێ (بِسَبُبَتْ حَلالْكِرِنْ و حَرَامْكِرِنَا بێ دَليلْ) دێ وَانْ بِدَه جَزَاكِرِنْ. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه حَكِيمَه، عَلِيمَه.

---

١ بَرِيَا اِسْلامێ عَرَبَانْ هِنْ ژِ چَانْدِنى و تَرْشێ خَوه دِ نَاڤْبَرَا خُدێ تَعَالىٰ و پُوتێنْ خَوه دَه پَارْ ڤَه دِكِرِنْ و دِگُۆتِنْ: «اَڤْ پَارَا خُدێ يَه، اَڤْ ژى پَارَا پُوتێنْ مَه يَه.»پَارَا كُو ژِ خُدێ رَه دِڤَقَتَانْدِنْ لِمێڤَانْ و بَلَنْگَازَانْ مَسْرَفْ دِكِرِنْ و پَارَا كُو ژِ پُوتێنْ خَوه رَه ژى دِڤَقَتَانْدِنْ لِمَرَاسِيمێنْ كُو لِبَرْ وَانْ دِهَاتِنْ تَرْتِيبْكِرِنْ و لِخِزْمَتَا وَانْ مَسْرَفْ دِكِرِنْ. ڤێجَه اَگَرْ ژِ پَارَا كُو ژِ خُدێ رَه ڤَقَتَانْدِبُونْ تِشْتَكْ بِچُويَا سَرْ پَارَا كُو ژِ پُوتێنْ خَوه رَه ڤَقَتَانْدِبُونْ، دَڤْ ژێ بَرْ دِدَانْ. هَكَه ژِ پَارَا پُوتَانْ تِشْتَكْ بِچُويَا سَرْ پَارَا خُدێ، دِيسَا رَادِهِشْتِنێ و دَانِينْ سَرْ پَارَا پُوتَانْ دِدَانِينْ و دِگُۆتِنْ: «خُدێ زَنْگِينَه، لِێ اَڤْ خِزَانِنْ.»ژِ بَرْ كُو پَارَا ژِ پُوتَانْ رَه دِيسَا ژِ وَانْ رَه دِمَا، گُهێ وَانْ لِێ بُو، نَدِهێلانْ كُو تِشْتَكْ ژێ هَرَه سَرْ يَا كُو ژِ خُدێ رَه ڤَدِڤَقَتَانْدِنْ. ڤێجَه خُدێ تَعَالىٰ ڤێ رَوشَا وَانْ اَشْكَرَا دِكَه و وَانْ شَرْمَزَارْ دِكَه.

١٤٠. اَوێنْ كُو ژِ نَزَانِی و سَرْسَرِيتِيَا خَوه زَارُوْكێنْ خَوه كُشْتِنْ و تِشْتىٚ كُو خُدىٚ بِرِزْقِينِی دَايِی وَانْ بِنَوِيی لِسَرْ نَاڤىٚ خُدىٚ حَرَامْ دِێرَانه، (هَا) اَوْ بێگُمَانْ دِ زِيَانىٚ دَه نَه. بێگُمَانْ اَوْ شَاشْ بُونَه و اَوْ قَتْ رَاسْتَرِیٚ ژِی نَبُونَه.

١٤١. (گَلى مِرُوْڤَانْ!) اَوِیٚ كُو بُوْسْتَانِێنْ هُوْلِكْكِرِی و نَهُوْلِكْكِرِی، دَارْخُرمَه و چَانْدِنِيێنْ كُو بَرێنْ وَانْ رَنْگَرَنْگِنْ، زِيتُونْ و هِنَارێنْ كُو هِنْ وَكْهَڤِنْ و هِنْ ژِی ژِ هَڤْ جُدَا نَه، ژِ تُنَيِی ئَافِرَانْدِنْ هَرْ خُدىٚ يَه. دَمَا بَرْ بِگِرِنْ ژِ بَرىٚ وَانْ بِخُونْ و رُوْژَا چِنِينَا وَانْ زَكَاتَا وَانْ بِدِنْ و دَسْتْبَلاڤِيىٚ (اِسْرَافىٚ) مَكِنْ، بێگُمَانْ خُدىٚ ژِ مُسْرِفَانْ حَزْ نَاكَه.

١٤٢. ژِ تَرْشَانْ ژِی هِنْ بَارْهِلْگِرْ و هِنْ ژِی ژِ بُوْ رَاخِسْتِنَا نَاڤْمَالىٚ ئَافِرَانْدِنَه. ژِ رِزْقىٚ كُو خُدىٚ دَايَه وَه بِخُونْ و نَدِنْ پَیْ گَاڤێنْ شَيْطێنْ. بێگُمَانْ اَوْ ژِ بُوْ وَه نِيَارَكِی اَشْكَرَا يَه.[1]

١٤٣. ژِ بُوْ وَه هَشْتْ جُوْتْ ئَافِرَانْدِنَه؛ ژِ يێنْ مێشِنِی دُو (نێرْ و مِیٚ) و ژِ يێنْ بِزِنِی ژِی دُو. بِبێژَه: مَا وِی هَرْدُو نێرْ (يىٚ مێشِنِی و بِزِنِی) يَانْ هَرْدُو مِیٚ، يَانْ ژِی اَوێنْ كُو دِ مَالزَارُوْكێنْ هَرْدُو مێيَانْ دَه نَه (لِوَه) قَدَخَه كِرِنَه؟ اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ دَه بِزَانِينْ ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ.[2]

١٤٤. ژِ دَڤَيَانْ ژِی دُو جُوْتْ (نێرْ و مِیٚ) و ژِ دَوَارَانْ ژِی دُو جُوْتْ ئَافِرَانْدِنَه. بِبێژَه: مَا وِی هَرْدُو نێرْ (يێنْ دَڤَهْ و دَوَارِی) يَانْ هَرْدُو مِیٚ، يَانْ ژِی مَا وِی اَوێنْ كُو دِ مَالزَارُوْكێنْ هَرْدُو مێيَانْ دَه نَه، لِوَه قَدَخَه كِرِنَه؟ يَانْ مَا هُونْ شَاهِدْ بُونْ دَمَا خُدىٚ

---

[1] عَرَبَانْ؛ گَهْ حَيْوَانێنْ نێرْ قَدَخَه دِكِرِنْ و گَهْ يێنْ مِیٚ، گَهْ كَارْ و گَهْ ژِی بَرْخِكْ، گَهْ گُوْلِكْ و گَه ژِی گُوْلِكێنْ دَڤَهَانْ قَدَخَه دِكِرِنْ. ڤێجَه خُدىٚ اَڤْ هَلْوَسْتَا وَانْ، بِڤىٚ ئَايَتىٚ شَرْمَزَارْ دِكَه.

[2] اَڤْ حَرَامْكِرِنْ، ژِ كُو دَرِیٚ هَاتِيَه؟ اَگَرْ ژِ نێرِيتِيىٚ وَرَه، نَاخَوه دِڤىٚ هَمُو نێرْ حَرَامْ بِنْ، هَكَه ژِ مێيِيتِيىٚ وَرَه، نَاخَوه دِڤىٚ هَمُو مِیٚ حَرَامْ بِنْ. هَكَه ژِ مَالْجێلِيىٚ وَرَه، نَاخَوه دِڤىٚ نێرْ و مِیٚ گِشْ حَرَامْ بِنْ، اَڤْ تَخْسِيسْكِرِنْ ژِ كُو دَرِیٚ تىٚ؟!

بِڤِێ قَوِیتِی لِوَه دِکِرْ؟ اِیْدِی مَا کِی ژِ وِی کَسِی سِتَمْکَارْتِرَه کُو لِسَرْ نَاڤِێ خُدِێ بِنَوَیِی بِبێژَه دَا کُو مِرُۆڤَانْ ژِ رِیَا خُدِێ دَرْخَه؟ بێگُمَانْ خُدِێ جِڤَاتَا سِتَمْکَارْ، سَرْوَخْتْ و رَاسْتَرِێ نَاکَه.

١٤٥. (رَسُولِێ مِنْ!) بِبێژَه: اَزْ دِ یَا کُو ژِ مِنْ رَه هَاتِیَه ئَاگَاهْکِرِنْ دَه، ژِ نَانْخُورَکِی رَه، رَاسْتِی تِشْتَکِی حَرَامْکِرِی نَایێمْ، ژِ بِلِی کُو مِرَارْ بَه یَانْ خُونَا هَرِكْ بَه یَانْ گُۆشْتِێ بَرِێزْ بَه، ڤێجَه بێگُمَانْ اَوْ چَپَلْ و پِیسِنْ. یَانْ ژِی بِفَرْمَانْشِکێنِی کُو نَه ژِ بُۆ خُدِێ بێتَه شَرْژێکِرِنْ (اَوْ ژِی چَپَلْ و پِیسِنْ). اِیْدِی چه کَسِێ کُو نَچَارْ بَه (ژِ بِرْچِیتِی گُۆشْتێنْ ڤَانێنْ بُۆرِی بِخَوه)، بِبِیِی کُو دِلْ لِسَرْ هَبَه و زێدَگَاڤِی ژِی نَکَه، ڤێجَه بِرَاسْتِی پَرْوَرْدَگَارِێ تَه گُنَهْڤَشێرَه، دِلُۆڤَانَه.

١٤٦. مَه، لِسَرْ یێنْ کُو بُونَه جِهُو تَڤَکِی حَیْوَانێنْ خَودِی نِینُۆكْ حَرَامْ کِرِنْ. ژِ دَوَارْ و پَزْ ژِی ژِ بِلِی بَزِێ پِشْتَا وَانْ و یێ لِدُۆرَا رُۆڤِیێنْ وَانْ و ژِ بِلِی یێنْ دِ نَاڤْ هَسْتِیَانْ دَه بَزِێ وَانْ حَرَامْ کِرْ. هَا اَڤْ، ژِ بَرْ ظُلْمَا وَانْ (مَه اَوْ) جزَا کِرِنْ، بێگُمَانْ اَمْ هَرْ رَاسْتْبێژِنْ.[1]

١٤٧. ڤێجَه اَگَرْ اَوْ بِتَه بَاوَرِی نِیینِنْ، بِبێژَه: خُدَایِێ وَه خُودِیێ رَحْمَتَکَه بَرْفِرَهَه و عَذَابِێ وِی لِسَرْ جِڤَاتَا گُنَهْکَارْ نَایێ زِڤِرَانْدِنْ.

١٤٨. اَوێنْ کُو ژِ خُدِێ رَه هَڤَالْ و شِرِیكْ چێکِرِنَه، دِێ بِبێژِنْ: اَگَرْ خُدِێ بِخَوسْتَا نَه مَه و نَه ژِی بَاڤێنْ مَه ژِ خُدِێ رَه شِرِیكْ چێنَدِکِرِنْ و مَه تِشْتَكْ (ژِ جَمْ خَوه ڤَه) حَرَامْ نَدِکِرْ. هَرْ وِهَا یێنْ بَرِیَا وَانْ ژِی بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِی نَئَانِینْ، حَتَا کُو ئَازَارَا مَه طَعْمْ کِرِنْ. «بِبێژَه: مَا دِ ڤِی وارِی دَه ڤَتْ زَانِینَكْ لِجَمْ وَه هَیَه کُو هُونْ وِێ دَرِینِنْ حُۆلِێ. هُونْ بَسْ دِدِنَه دُوڤْ گُمَانِێ و هُونْ دَرَوَانْ دِکِنْ.»

---

١ ژِ بَرْ کُو جِهُویَانْ، هِنْ پێخَمْبَرْ کُشْتِبُونْ، سَلَفْ خُوارِبُونْ و هِنْ تِشْتێنْ کُو خُدِێ اَوْ حَرَامْ دێرَابُو، وَانْ حَلَالْ کِرِبُو، خُدِێ ژِی بِدَاخَوازَا جزَاکِرِنِێ بَزِێ پَزْ لِوانْ حَرَامْ کِرِبُو.

١٤٩. بِبێژَه: ڤێجه دَلیلا هَری تَكُوزْ یَاخُدِىٰ یَه؛ اَگَرْ خُدِىٰ بِخَوسْتَا دِىٰ هُونْ هَمُو سَرْوَخْتْ بِکِرِنَا.[1]

١٥٠. بِبێژَه: دَه هَایْدِىٰ شَاهِدێنْ خَوه بِینِنْ؛ اَوێنْ کُو شَاهِدیىٰ دِدِنْ کُو خُدِىٰ بَرَا اَڤْ تِشْتێنْ هَا حَرَامْ کِرِنَه. اِیْدِی اَگَرْ لِسَرْ ڤِىٰ یَکِىٰ بِبِنَه شَاهِدْ، ڤێجه تُو دِگَلْ وَانْ نَبَه شَاهِدْ و نَدَه دُوڤْ دِلْخَوازِیێنْ وَانێنْ کُو ئَایَتێنْ مَه دَرَوْ دِدێرِنْ و یێنْ کُو بِئَاخْرَتِىٰ بَاوَرِی نَایینِنْ و ژْ رَبِىٰ خَوه رَه اَوْ هَڤْپِشْکَانْ چێدِکِنْ.

١٥١. بِبێژَه: وَرِنْ، ئَاکُو خُدَایِىٰ وَه لِوَه حَرَامْ کِرِیَه اَزْ ژِ وَه رَه بِخَوهینِمْ: ڤَتْ تِشْتَکِی ژِ وِی رَه نَکِنْ هَڤْپِشْكْ، ڤَنْجِییِىٰ لِدِىٰ و بَاڤێنْ خَوه بِکِنْ، ژِ طِرْسَا خِزَانِییِىٰ زَارُوْکێنْ خَوه نَکُژِنْ. لَوْرَا اَمْ رِزْڤِىٰ وَه و وَانْ ژِی دِدِنْ. خَوه نێزِی تُوْلَازِیَانْ نَکِنْ؛ چِه یێنْ اَشْکَرَا، چِه ژِی یێنْ ڤَشَارِی. اَوْ جَانِىٰ کُو خُدِىٰ کُشْتِنَا وِی لِوَه ڤَدَخَه کِرِیَه بِنَرَوَایِی نَکُژِنْ. هَا اَڤَه یَا کُو خُدِىٰ فَرْمَانَا وَه پِىٰ کِرِیَه دَا کُو هُونْ بِفِکِرِنْ و تِىٰ بِگَهیژِنْ.

١٥٢. حَتَا کُو سێوِی کَامِلْ نَبَه، تَنِىٰ بِمَبَسْتَا هَری رِنْدْ نێزِی مَالِىٰ وِی بِبِنْ، پِیڤَانْ و مێزِینِىٰ بِدَادْمَنْدِی پێكْ بِینِنْ. اَمْ لِهَرْ کَسِی تَنِىٰ بِڤَاسِی هێزَا وِی بَارْ لِىٰ دِکِنْ. دَمَا هُونْ بِپِیڤِنْ ژِی ڤێجَه بِحَڤِی بِپِیڤِنْ، چَنْدِی (یِىٰ کُو ژِىٰ رَه یَانْ لِسَرِىٰ تِىٰ پِیڤَانْ) لێزِمَکِی وَه یِىٰ پِرْ نێزْ بَه ژِی. پَیمَانَا کُو وَه دَایَه خُدِىٰ، بِجِهْ بِینِنْ. اَڤَا هَاتِیَه گُوْتِنْ، ڤُویتِیَا خُدِىٰ یَه لِوَه، دَا کُو هُونْ بِبِیرْ بِینِنْ.

١٥٣. بێگُمَانْ اَڤْ رِیَا مِنَه؛ رِیَا رَاسْتْ و دُرِسْتَه، نَاخَوه بِدِنْ پَىْ وِىٰ و نَدِنْ دُوڤْ رێچِکێنْ

---

١ خُدِىٰ تَعَالیٰ، «اِرَادَه»دَایَه مِرُوْڤَانْ و هِیدَئَایَتَا خَوه ژِی بِارَادَیَا وَانْ ڤَه گِرێدَایَه. دِڤِىٰ مِرُوْڤْ هِیدَایَتِىٰ بِخَوازِنْ حَیَانی کُو خُدِىٰ ژِی وَانْ هِیدَایَتْ بکَه. اَگَرْ خُدِىٰ رێیَا حَڤْ شَانی وَانْ بدَه و اَوْ وِىٰ نَخَوازِنْ، خُدِىٰ دِىٰ بِزُوْرِىٰ وَانْ نِیینَه سَرْ رێیَا حَڤْ. خُدِىٰ وَانْ ژِ اَنْجَامَا اِرَادَیَا وَانْ رَه سَرْبَسْتْ دهێلَه. اِیْدِی دِڤِىٰ اَوْ بَرْپِرْسِیَا بِزَاڤَا خَوه ڤَبُولْ بِکِنْ. اَگَرْ خُدِىٰ بِزُوْرِىٰ خَلْکَکِی بِینَه سَرْ حَڤِییِىٰ، مَا ڤَىْ کِی دِکَارَه لِبَرْ ڤِینَا وِی رَابَه؟ لِیبَلِىٰ سُنَّتُ الله اَڤَه؛ کِی هِیدَایَتِىٰ بِخَوازَه خُدِىٰ دِدِیىٰ.

دِنْ، ڤێجه اَوِیَ وَه ژِ رِیَا خُدِیَ بِقَتِینِنْ. اَڤَا (هَاتِیَه گُوٚتِنْ)، خُدِیَ بِوِیَ فَرْمَانْ لِوَه کِرِیَه دَا کُو هُونْ خوه بپَارێزِنْ.[1]

١٥٤. پَاشِیَ مَه کِتێبْ، بِتَکُوزِی، لِسَرْ شَکْلِیَ هَرِی رِنْدْ و ژِ هَرْ تِشْتِی رَه تَفْسِیلاَتْکَرْ، برِیێرِی و دِلُوٚڤَانِی ژِ مُوسَا رَه شَانْدْ. هِێڤِی هَیَه کُو اَوْ بِچُونَا بَرْ دَسْتِیَ پَرْوَرْدَگَارِیَ خَوه بَاوَرِیِیَ بِینِنْ.

١٥٥. اَڤْ (قُرئَانْ) کِتێبَکَه پِیرُوٚزَه کُو مَه اَوْ هِنَارْتِیَه. ڤێجه بِدِنْ پَیْ وِیَ و خَوه بپَارێزِنْ، دَا کُو رَحْمَتْ لِوَه بِیَ کِرِنْ.

١٥٦. (مَه قُرئَانْ ژِ وَه رَه هِنَارْتْ دَا کُو) هُونْ نَبێژِنْ: کِتێبْ، تَنِیَ ژِ دُو طَائِفَیێنْ بَرِیَا مَه رَه هَاتِنَه هِنَارْتِنْ و بِرَاسْتِی ژِی اَمْ ژِ خَونْدِنْ و فێرْبُونَا وَانْ بِیَ ئَاگَاهِنْ.[2]

١٥٧. یَانْ ژِی دَا کُو هُونْ نَبێژِنْ: اَگَرْ ژِ مَه رَه کِتێبْ بِهَاتَا شَانْدِنْ اَمِیَ ژِ وَانْ بێهْتِرْ تێگِهِشْتِی بُونَا. اِیدِی بێگُمَانْ دَاخُویَانِیکَه ژِ نِكْ پَرْوَرْدَگَارِیَ وَه، رِێبَرِیکَه هێژَا و دِلُوٚڤَانِیکَه پِرْ ژِ وَه رَه هَاتِیَه. ڤێجه مَا یِیَ کُو بَئَایَتێنْ خُدِیَ بَاوَرِی نَبِینَه و بَرِیَ خَوه ژِ وَانْ بِگُهَرِینَه، سِتَمْکَارْتِرْ کِی هَیَه؟ اَمِیَ وَانێنْ کُو بَرِیَ خَوه ژِ ئَایَتێنْ مَه بِگُهَرِینِنْ، ژِ بَرْ بَرْگُهَرِینَا وَانْ، بِعَذَابِیَ هَرِی پِیسْ (و ظُوٚرْ) جَزَا بِکِنْ.

١٥٨. (ژِ بُوٚ بَاوَرِی بِینِنْ) مَا هِیَ ژِی لِبَنْدِیَ نَه کُو مَلائِیکَتْ ژِ بُوٚ وَانْ بِێنْ یَانْ (عَذَابِیَ) خُدَایِیَ تَه لِوانْ رَابَه، یَانْ ژِی هِنَكْ ژِ نِیشَانێنْ رَبِّیَ تَه بِسَرْ وَانْ دَه بِێنْ؟! رُوٚژَا کُو

---

[1] لَوْرَا اَمْ نَاخَوازِنْ کُو هُونْ بِبێژِنْ، «کِتێبْ تَنِیَ ژِ بُوٚ دُو جَلَبَانْ ژِ بِێنْ بَرِیَا مَه رَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ.»ژِ ئَایَتَا ١٥١یَ و حَتَا بِڤِرْ، ژِ وَانْ فَرْمَانێنْ کُو بُهُرِینْ رَه «دَهْ فَرْمَانْ یَانْ ژِی دَهْ وَسِیتْ «تِیَ گُوٚتِنْ. اَڤْ دِ شَرِیعَتَا هَمُو پێخَمْبَرَانْ دَه هَبُونَه.

[2] ژِ بَرْ کُو تَوْرَاتْ و اِنْجِیلْ نَه بِزِمَانێنْ عَرَبِی هَاتبُونْ شَانْدِنْ، عَرَبَانْ دِکَارِیبُو ڤِیَ یَکِیَ ژِ خَوه رَه بِکِنْ بَهَانَه و بِبێژِنْ: اَمْ زِمَانِیَ وَانْ فِێمْ نَاکِنْ، هَایَا مَه ژِ فَرْمَانێنْ کُو دِ وَانْ دَه نَه، تُنَه یَه. ڤێجه خُدِیَ ژِ بُوٚ ڤِیَ بَهَانَیِیَ ژِ حُوٚلِیَ رَاکَه قُرئَانْ بِزِمَانِیَ عَرَبِی هِنَارْتْ و تُو هِێنْجَتْ ژِ وَانْ رَه نَهِشْتْ.

هِنْ نِيشَانێنْ خُدَايێ تَه بێنْ (ڤێجَه وَانْ مَجْبُورِى اِيمَانێ بِكِنْ)، وێ رُوژێ اِيمَانْ فَيْدێ نَادَه تُو كَسِى بِشَرْطێ كُو بَرێ بَاوَرِى نَئَانِيبَه يَانْ ژِى دِ بَاوَرِيَا خَوه دَه خێرَكْ بِدَسْتْنَخِسْتِبَه. بِبێژَه: دَه چَاڤْنێرِيَا (يَكى ژِ ڤَانْ) بِكِنْ، بێگُمَانْ اَمْ ژِى چَاڤْنێرِيێ دِكِنْ.

١٥٩. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو دِينێ خَوه پَارْچَه پَارْچَه كِرِنْ و اَوْ ژِى بُونْ فِرقَه فِرقَه، تِشْتَكى تَه بِوَانْ رَه تُنَه. بَسْ كَارێ وَانْ سِپَارِيى خُدێ يَه؛ پَاشێ بِيَا كُو كِرِنْ (خُدێ) دێ وَانْ ئَاگَاهْدَارْ بِكَه.

١٦٠. چِه كَسێ خێرَكێ بِكَه ڤێجَه ژێ رَه دَهْ قَاتى وێ هَيَه. كى ژِى نَقَنْجِيَكێ بِكَه، ڤێجَه بَسْ اَوْ بِوێ تَنێ تێتَه جَزَاكِرِنْ و لِوانْ سِتَمْكَارِى نَايێ كِرِنْ.

١٦١. (رَسُولێ مِنْ!) بِبێژَه: بێگُمَانْ خُدَايێ مِنْ اَزْ بِبَالْ رِيكَه رَاسْتْ ڤَه رَاسْتَرێ كِرِمَه كُو اَوْ دِينَكى مِكُومْكَرێ رَوْشَا دِنْيَا و ئَاخْرَتێ يَه؛ دِينێ پَاكێ اِبْرَاهِيمَه كُو ژِ خَوارِيێ ڤَدَرَه و اَوْ نَه ژِ مُشْرِكَانْ بُو.

١٦٢. بِبێژَه: بێگُمَانْ نِمێژَا مِنْ، عِبَادَتێنْ مِنْ، سَاغِيَا مِنْ و مِرِنَا مِنْ تَڤْ ژِ بُو خُدێ يَه كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ يَه.

١٦٣. ژِ خُدێ رَه، تُو هَمْكُوڤْ نِينِنْ و اَزْ بِڤێ هَاتِمَه فَرْمَانْكِرِنْ و اَزْ پێشِيكێ مُسِلْمَانَانِمْ.

١٦٤. بِبێژَه: مَا دِگَلْ كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ هَرْ تِشْتێ يَه اَزێ ژِ بِلى خُدَا لِپَرْوَرْدَگَارَكى دِى بِگَرِمْ؟ قَزَنْجَا هَرْ كَسِى ژێ رَه يَه. تُو كَسْ، گُنَهێ تُو كَسِى هِلْنَاگِرَه. پَاشێ ڤَگَرَا وَه بِبَالْ خُدَايێ وَه ڤَه يَه. ڤێجَه دێ وَه بِيَا كُو هُونْ تێ دَه لِدِژِى هَڤْ دِچُونْ، ئَاگَاهْدَارْ بِكَه.

١٦٥. خُدێ يَه، يێ كُو هُونْ لِسَرْ عَرْدێ كِرِنَه شُونْگرێنْ هَڤْ و مَرْتَبَه بِمَرْتَبَه هُونْ دِ سَرْ هَڤْ رَه گِرْتِنْ، دَا كُو دَرْبَارێ ڤَنْجِيَا كُو دَايَه وَه دَه وَه بِجَرِبِينَه. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه جَزَادَانَا وِى بِلَزَه و بِرَاسْتِى اَوْ هَرْ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٧. سُورَه يِىٚ اَعْرَافْ

سُورَه‌يِىٚ اَعْرَافْ، لِمَكِّىٚ دَاكَتِيَه. ٢٠٦ (دُو سَدْ و شَشْ) ئَايَتَه. ژِ بَرْ كُو دِ ئَايَتَا ٤٦'مْ و يَا ٤٨'مْ دَه بَحْسَا اَعْرَافِىٚ كِرِيَه، ژِ ڤِى سُورَيِى رَه «اَعْرَافْ»هَاتِيَه گُوٚتِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لَامْ، مِيمْ، صَادْ.

٢. (رَسُولِىٚ مِنْ!) اَڤْ (قُرْئَانْ) كِتِيبَكَه كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ، ڤِيٚجَه بِلَا تَنْگَاسِيَكْ دِ سِينْگَا تَه دَه ژِىٚ چِيٚنَبَه، (مَه اَڤْ كِتِيبْ شَانْدْ) دَا كُو تُو پِىٚ مِرُوٚڤَانْ (ژِ عَذَابِىٚ خُدِىٚ) بِطِرْسِينِى و دَا كُو ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه بِبَه شِيرَتْ و بِيرْئَانِينْ.

٣. (گَلِى مِرُوٚڤَانْ!) بِدِنْ پَىٚ كِتِيبَا كُو ژِ جَمْ خُدَايِىٚ وَه ژِ وَه رَه هَاتِيَه و ژِ بِلِى خُدِىٚ نَدِنْ پَىٚ تُو دُوٚسْتْ و ئَارِيكَارَانْ. (بِرَاسْتِى) هُونْ پِرْ كِيٚمْ شِيرَتَانْ وَرْدِگِرِنْ.

٤. هَمْ مَه پِرْ گُنْدْ و بَاژَارْ وِيٚرَانْ كِرِنْ، ڤِيٚجَه عَذَابِىٚ مَه بِشَڤْ يَانْ ژِى دِ خَوَا نِيڤرُوٚ دَه بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ.

٥. اِيٚدِى دَمَا عَذَابِىٚ مَه بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ، بَسْ اَڤْ دِگُوٚتِنْ: بِيٚگُمَانْ اَمْ سِتَمْكَارْ بُونْ.

٦. صُوٚنْدْ بَه، اَمِىٚ وَانِيٚنْ كُو پِيٚخَمْبَرْ ژِ وَانْ رَه هَاتِنَه شَانْدِنْ بَرْپِرْسْ بِگِرِنْ. صُوٚنْدْ بَه كُو اَمِىٚ پِيٚخَمْبَرَانْ ژِى بَرْپِرْسْ بِگِرِنْ.

٧. صُوٚنْدْ بَه، اِيٚدِى يَا كُو دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه قَومِيَه اَمِىٚ بِزَانِينْ ژِ وَانْ رَه بِبِيٚژِنْ و اَمْ ژِ وَانْ نَه بِىٚ هَاىْ و غَافِلْ بُونْ.

٨. رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ كِيٚشَانْ رَاسْتْ و حَقَه. ڤِيٚجَه كِى كُو كِيٚشَانَا (خِيٚرِيٚنْ) وِى گِرَانْ بَه، اِيٚدِى هَا اَوْ، يِيٚنْ سَرْكَفْتِى بِخوه نَه.

٩. چه کَسێ کُو کِیْشَانَا وِی سِڤِكْ بَه (و کِیْشَانَا گُنَهێنْ وِی گِرَانْ بَه)، ڤێجَه هَا اَوِنْ اِیْنْ کُو بِسَدَمْ لِئَایَتێنْ مَه سِتَمْکَارِی کِرِنْ خَوه خِسْتِنَه زِیَانێ.

١٠. صُوێنْدْ بَه، مَه هُونْ لِسَرْ عَرْدێ بِجه کِرِنْ و مَه لِوێ دَرێ دَرْفَتْ و نَاڤْگینێنْ ژِیَارِێ (مَعِیشَتێ)ژِ وَه رَه بِکَارْئَانِینْ، (دِگَلْ ڤێ ژِی، ژِ خُدێ رَه) هُونْ پِرْ هِنْدِكْ شُکِرْ دِکِنْ.

١١. صُوێنْدْ بَه، مَه (ئَادَمِێ بَاڤێ) وَه ئَافِرَانْدْ، پَاشێ مَه شَکِلْ و ئَاوَا دَایێ. پَاشێ مَه ژِ مَلائِیکَتَانْ رَه گُوتْ: ژِ ئَادَمْ رَه هَرِنْ سِجُودێ. ژِ بِلِی اِبْلِیسْ تَڤْ چُونَه سِجُودێ؛ اَوْ نَبُو ژِ یێنْ کُو چُونَه سِجُودێ.

١٢. خُدێ ژِ (شَیْطِێنْ) رَه گُوتْ: دَمَا مِنْ فَرْمَانَا سِجُودێ لِتَه کِرْ، اَوْ چِه بُو کُو نَهِشْتْ تُو بِچِی سِجُودێ؟ (اِبْلِیسْ) گُوتْ: اَزْ ژِ وِی چێتِرِمْ؛ (لَوْرَا) تَه اَزْ ژِ اِیْگِرْ ئَافِرَانْدِمَه و تَه اَوْ ژِ حَرِیێ ئَافِرَانْدِیَه.

١٣. (خُدێ) گُوتْ: نَاخَوه ژِ وێ دَاکَڤَه، ڤێجَه مَافێ تَه نِینَه کُو تُو لِوێ دَرێ خَوه مَزِنْ بِدِێرِی، دَه دَرْکَڤَه، بێگُمَانْ تُو ژِ یێ رَزِیلْ و رِسْوَایِی!

١٤. (اِبْلِیسْ) گُوتْ: حَتَا رُوژَا کُو مِرِی ژِ تِرْبَانْ رَادِبِنْ کَیْسِێ (مُهْلَتێ) بِدَه مِنْ.

١٥. (خُدێ) گُوتْ: بێگُمَانْ تُو ژِ وَانِێنْ کُو مُهْلَتْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه دَایِنْ.

١٦. (اِبْلِیسْ) گُوتْ: ژِ بَرْ کُو تَه اَزْ رِێونْدَا کِرِمْ، اَزْ صُوێنْدْ دِخُومْ کُو اَزێ لِسَرْ رِیَا تَه یَا رَاسْتْ رُونِمْ و اَزێ لِبَرْ مِرُوڤَانْ کَمِینێ دَیْنِمْ دَا کُو وَانْ ژِ رێ بِخِمْ.

١٧. پِشْتْرَه اَزێ ژِ پێشْ وَانْ و ژِ پِشْتْ وَانْ ڤَه، ژِ رَاسْتێ وَانْ و ژِ چَپێ وَانْ ڤَه تَڨْزْ دِێ بێمَه وَانْ و تُو دِێ پِرِێنْ وَانْ ژِی شُکِرْدَارْ نَبِینِی!

١٨. خُدێ (ژِ شَیْطِێنْ رَه) گُوتْ: دَه هَایْدێ بِرِسْوَایِی و قَشِتِی ژِ وِرْ دَرْکَڤَه! صُوێنْدْ بَه، اَزێ ژِ ئَادَمِیێنْ کُو بِدِنْ دُوڤْ تَه و ژِ وَه هَمُویَانْ جَهْنَمێ دَاگِرِمْ.

١٩. (خُدِىٰ گُوٚتْ): اَىْ ئَادَمْ! تُو و كَبَانِيَا خَوه (حَوَا) لِبِهِشْتِىٰ بِجهْ بِبنْ؛ هُونْ چَاوَا دِڤِيٚنْ وِسَا ژِىٰ بِخُونْ. لِبِيَلِىٰ، نِيٚزِى ڤِىٰ دَارَا هَانِىٰ نَبِنْ، (اَگَرْ هُونْ ژِىٰ بِخُونْ) اِيٚدِى هُونِىٰ بِبِنْ ژِ سِتَمْكَارَانْ.

٢٠. شَيْطِيٚنْ، ژِ بُوٚ كُو ژِ دَارَا قَدَخَكِرِى بِخُونْ ژِ هَرْدُيَانْ رَه تَاسَاوَاسْ چِيٚكِرْ و دَا كُو شَرْمَگَهَا (عَعَورَتِىٰ) وَانْ اِىٰ ڤَشَارْتِى نِيشَانِى وَانْ بِدَه. (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: بَسْ ژِ بُوٚ كُو هُونْ نَبِنْ مَلَكْ ئَانْ ژِى هُونْ حَتَا بِحَتَايِىٰ لِىٰ نَمِينِنْ، خُدَايِىٰ وَه هُونْ ژِ (خَوارِنَا) ڤِىٰ دَارِىٰ دَانَه پَاشْ.

٢١. ژِ وَانْ رَه صُوٚنْدْ خُوارْ (و گُوٚتْ): بِرَاسْتِى اَزْ هَرْ ژِ بُوٚ وَه شِيرَتْكَارِمْ.

٢٢. اِيٚدِى بِحِيلَه و پِيلَه دَارْ رَاڤِيِى وَانْ كِرْ. ڤِيٚجَه چه دَمَا ژِ مِيٚوَهيِيٚنْ وِىٰ خَوارِنْ، شَرْمَگَهَا وَانْ، ژِ وَانْ ڤَه دِيَارْ بُو و هَمَا دَسْتْ ئَاڤِيٚتِنْ پَلِيٚنْ دَارِيٚنْ بِهِشْتِىٰ و خَوه پِىٰ نِخُمَانْدِنْ. خُدَايِىٰ وَانْ گَازِى وَانْ كِرْ: مَا مِنْ اَڤْ دَارْ لِوَه قَدَخَه نَكِرِبُو؟ هَمْ مَا مِنْ ژِ وَه رَه نَگُوٚتِبُو كُو شَيْطَانْ ژِ بُوٚ وَه نَيَارَكِى اَشْكَرَا يَه؟!

٢٣. (ئَادَمْ و حَوَا) گُوٚتِنْ: خُدَايِىٰ مَه! مَه نَحَقِى لِخَوه كِرْ، اَگَرْ تُو لِمَه نَبُوٚرِى و رَحْمِىٰ لِمَه نَكِى، تَقَزْ اَمِىٰ بِبِنْ ژِ يِيٚنْ خَسِرِى.

٢٤. (خُدِىٰ) گُوٚتْ: دَه دَاكَڤِنْ خَوارِىٰ هُونِىٰ ژِ هَڤْ رَه بِدِژْمِنَاهِى بِنْ و حَتَا دَمَكَه دِيَارْكِرِى (حَتَا مِرِنِىٰ) لِسَرْ عَرْدِىٰ ژِ بُوٚ وَه وارْگَهْ و ژِيَانبُوٚرَانْدِنْ هَيَه.

٢٥. (خُدِىٰ) گُوٚتْ: هُونِىٰ لِسَرْ عَرْدِىٰ بِژِينْ و هُونِىٰ لِىٰ بِمِرِنْ و (ژِ بُوٚ حَسَابْدَايِنِىٰ) هُونِىٰ ژِىٰ بِيٚنْ دَرَانِينْ.

٢٦. گَلِى زَارُوٚيِيٚنْ ئَادَمْ! مَه ژِ وَه رَه جِلَكَه وِسَا دَاخِسْتِيَه كُو هُونْ پِىٰ عَورَتِىٰ خَوه بِنخُمِينِنْ و جِلَكْ ژِى ژِ بُوٚ خَمِلانْدِنِىٰ. لِىٰ جِلَا تَقْوَايِىٰ (هَايْژِيٚهَايِنَا فَرْمَانْ و قَدَخَيِيٚنْ خُدِىٰ) هِىٰ ژِى چِيٚتِرَه. هَا اَڤْ ژِ ئَايَتِيٚنْ خُدِىٰ نَه دَا كُو اَوْ بِفِكِرِنْ و شِيرَتَانْ ژِىٰ وَرْگِرِنْ.

٢٧. گَلِی زَارُوٚیێنْ ئَادَمْ! بِلا شَیْطَانْ وَه ژِی نَخَاپینَه کَا چَاوَا دِیٚ و بَاڤێنْ وَه (ئَادَمْ و حَوَا) ژِ بِهِشْتِیٚ دَرْخِسْتِنْ و جِلێنْ وَانْ ژِ وَانْ کِرِنْ دَا کُو عَوْرَتێنْ وَانْ نیشَانی وَانْ بِدَه. بێگُمَانْ شَیْطَانْ و اِیلَا خوه وَه دِبینِنْ و هُونْ وَانْ نَابینِنْ. بێگُمَانْ مَه شَیْطَانْ ژِ بُوٚ وَانْ کَسێنْ کُو بَاوَرِیِیٚ نَاینِنْ کِرِیَه دُوٚسْتْ و ئَاریکَارْ.

٢٨. دَمَا اَوْ (مُشْرِكْ) نَقَنْجِیَکِیٚ بِکِنْ، دِبێژِنْ: «مَه بَاڤْ و کَالێنْ خوه لِسَرْ ڤِیٚ رِیِیٚ دیتِنَه و خُدِیٚ ژِی پِیٚ فَرْمَانْ لِمَه کِرِیَه». (رَسُولِیٚ مِنْ!) بِبێژَه: بێگُمَانْ خُدِیٚ بِنَقَنْجِیِیٚ فَرْمَانْ نَاکَه. مَا هُونْ لِسَرْ (نَاڤِیٚ) خُدِیٚ تِشْتِیٚ کُو هُونْ نِزَانِنْ، دِبێژِنْ؟

٢٩. بِبێژَه: خُدَایِیٚ مِنْ بِعَدَالَتِیٚ فَرْمَانْ کِرِیَه. لِنِكْ چُونَا هَرْ مِزگَفْتِیٚ بَرِیٚ خوه بِدِنَه خُدِیٚ و ژِ دِلْ و جَانْ عِبَادَتِیٚ وِی بِکِنْ. چَاوَا کُو وِی هُونْ جَارَا پێشینْ ئَافِرَانْدِنْ دِیٚ پِشْتِی مِرِنِیٚ دیسَا وَه ڤَژِینَه.

٣٠. جَلَبَكْ هَاتِیَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ و جَلَبَكْ ژِی رێشَاشی لِسَرِیٚ مِسُوٚگَرْ بُویَه. بێگُمَانْ وَانْ ژِ بِلِی خُدِیٚ شَیْطَانْ ژِ بُوٚ خوه کِرِنَه دُوٚسْتْ و پِشْتَڤَانْ و ژِ وَانْ وَه یَه کُو اَوْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ رَاسْتَرێبُویِی نَه.

٣١. اَیْ زَارُوٚیێنْ ئَادَمْ! لِجَمْ کِرِنَا هَرْ نِمێژِیٚ، جِلَا خوه یَا خَمْلِیٚ یَا کُو هُونْ خوه پِیٚ دِنخُمینِنْ وَرْگِرِنْ. بِخُونْ، ڤَخُونْ و اِسْرَافِیٚ مَکِنْ، بێگُمَانْ خُدِیٚ ژِ یێنْ دَسْتبَلاڤْ حَزْ نَاکَه.

٣٢. (رَسُولِیٚ مِنْ!) بِبێژَه: اَوْ خَمْلَا کُو خُدِیٚ ژِ عَڤْدێنْ خوه رَه دَرَانیَه و اَوْ رِزْقێنْ پَاكْ و خَوشْ مَا کِیٚ حَرَامْ کِرِیَه؟ بِبێژَه: اَوْ لِژِیَانَا دِنْیَایِیٚ (مینَا هَرْ کَسی) ژِ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانَه و بِتَایْبَتی ژِی رُوٚژَا قِیَامَتِیٚ مَافِیٚ وَانَه. هَرْ وِهَا اَمْ ئَایَتێنْ خوه ژِ جِڤَاتَکَه تێگِهِشْتْ رَه بِدُوٚرْفِرَهِی اَشْکَرَا دِکِنْ.

٣٣. (رَسُولیَ مِنْ!) بِبێژَه: بێگُمَانْ خُدَایێ مِنْ، بَسْ نَقَنْجِیێنْ اَشْکَرَا و یێنْ قَشَارْتی، گُنَهْکَارِی و دَسْتْدِرێژِیَا مَافیێ کَسَانْ، بیێ کُو دَلیلَکَه وَه هَبَه کُو هُونْ ژِ خُدِیێ رَه شرِیکَانْ چێکِنْ و دَرْ بَارِیێ خُدیێ دَه کُو هُونْ بِنَزَانی خَبَرْ بِدِنْ قَدَخَه کِرِیَه.

٣٤. ژِ هَرْ اُمَّتَکی رَه جِقَانَکی وِیێ هَیَه. اِیْدِی دَمَا جِقَانیێ وَانْ بیێ، اَوْ نِکَارِنْ وِیێ سَعَتَکیێ بِدِنْ پَاشْ و بَرِیَا جِقَانیێ وَانْ بیێ ژِی اَوْ نِکَارِنْ بِدِنْ پێشْ.

٣٥. گَلی زَارُوێینْ ئَادَمْ! اَگَرْ ژِ نَاڤْ وَه پێخَمْبَرێنْ مِنْ ژِ وَه رَه بێنْ و ئَایَتێنْ مِنْ ژِ وَه رَه بِبێژِنْ، اِیْدِی کی خَوه بِپَارێزَه و خَوه رَاسْتْ و دُرِسْتْ بِکَه، ڤێجَه نَه لِسَرْ وَانْ طِرْسْ هَیَه نَه ژِی اَوْ غَمْگینْ دِبِنْ.

٣٦. اَوێنْ کُو بَئَایَتێنْ مَه بَاوَرِی نَایینِنْ و لِهَمْبَرْ وِیێ لِخَوه نَنِهَانَه(کُو پیێ بَاوَرِی بینِنْ)، اَوْ خَلْکیێ اِیْگرِنْ، اَوْ حَتَا بِحَتَایِیێ دِیێ تیێ دَه بِنْ.

٣٧. ڤێجَه مَا ژِ وِی کَسیێ کُو لِسَرْ (نَاڤیێ) خُدیێ نَوِیی بَئَاخِڤَه یَانْ ژِی بَئَایَتێنْ وِی بَاوَرِی نَیینَه، ظَالِمْترْ کی هَیَه؟ اَڤێنْ هَا، پَارَا وَانْ (ژِ دِنْیَایێ) یَا کُو دِ کِتێبیێ دَه نِقِسی دِیێ بِگَهێژَه وَانْ؛ حَتَا دَمَا قَاصِدێنْ مَه (یێنْ جَانْسْتێنْ) کُو جَانیێ وَانْ بِسْتینِنْ تێنَه جَمْ وَانْ، دِبێژِنْ: مَا کَانیێ اَوێنْ کُو وَه دِ شُونَا خُدیێ دَه اَوْ دِحَبَانْدِنْ؟ دِبێژِنْ: ژِ بَرْ مَه وِنْدَا بُونْ و (وِیێ هِنْگیێ) لِسَرْ نَفْسَا خَوه شَاهِدِیی دِدِنْ کُو بِرَاسْتی وَانْ (لِدِنْیَایێ) بَاوَرِی نَئَانیبُونْ.

٣٨. (خُدیێ رُوژَا قیَامَتیێ ژِ وَانْ رَه) دِبێژَه: هُونیێ ژِی دِ نَاڤْ وَانْ اُمَّتێنْ ژِ جِنْ و اِنْسَانَانْ دَه یێنْ کُو بَرِیَا وَه بِهُورِینَه، بِکَڤِنْ اِیْگرْ. هَرْ کُو اُمَّتَکْ بِکَڤَه اِیْگرْ، لَعْنَتیێ لِرێهَڤَالا خَوه تینَه. حَتَا کُو اَوْ هَمُو لِپَیْ هَڤْ دِ اِیْگرْ دَه کُوِمْ دِبِنْ؛ یێنْ لِپَاشْ (دُوڤْکَتی) ژِ یێنْ لِپێشْ (سَرُوکێنْ خَوه) رَه دِبێژِنْ: خُدَایێ مَه! هَا ڤَانْ اَمْ ژِ رِیێ خِسْتِنْ! ڤێجَه ژِ

اِێگَرْ عَزَابَکی زێدَه بدَه وَانْ. خُدێ (ژ وَانْ رَه) دِبێژَه: ژ هَرْ یَکی ژ وَه و ژ وَانْ رَه عَزَابَکی زێدَه هَیَه، لِێبَلِێ هُونْ نِزَانِنْ.[١]

٣٩. پێشَنْگێنْ وَانْ ژ دُوڤْکَتیێنْ خَوه رَه دِبێژِنْ: اِێدی هُونْ ژ مَه نَه چێتِرِنْ (اَمْ و هُونْ دِ کُفرْ و رێشَاشِیێ دَه وَکْهَڤِنْ). (خُدێ دِبێژَه): نَاخَوه هُونْ ژی بِسَدَمَا گُنَهێنْ کُو وَه کِرِنَه عَذَابْ بِچێژِنْ!

٤٠. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بَئَایَتێنْ مَه بَاوَری نَائینِنْ و خَوه مَزِنْ دِبینِنْ، حَتَا کُو دَڤَه دِ قُلِکَا دَرْزِیێ رَه دَرْبَاسْ نَبَه، دَرِیێنْ ئَاسِیمَانَانْ لِوانْ ڤَنَابِنْ و اَوْ نَاکَڤِنْ بِهِشْتِیێ. هَرْ وِسَا اَمْ گُنَهْکَارَانْ جزَا دِکِنْ.

٤١. ژ کَافِرَانْ رَه ژ ئَاگِرێ جَهْنَمِێ دُوْشَكْ و لِسَرْ وَانْ ژی لِحێفْ هَنَه و بِڤِی رَنْگِی اَمْ ظَالِمَانْ جَزَا دِکِنْ!

٤٢. اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ و کَارێنْ رِنْدْ کِرِنْ - اَمْ تُو کَسی زێدَیی هێزَا وِی بِنْبَارْ نَاکِنْ- اَوْ خَلْکِێ بِهِشْتِیێ نَه و اَوێ حَتَا بِحَتَایِێ تِێ دَه بِنْ.

٤٣. مَه کِینْ و حَسُودی یَا دِ دِلِێ وَانْ (جَنَّتِیَانْ) دَه ژ وَانْ بِرْ کُو دِ بِنْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِکِنْ و گُوْتِنْ: پَسِنْ و سِپَاسی هَرْ ژ خُدِێ رَه بِنْ کُو اَمْ بِڤِێ یَکِێ سَرْوَخْتْ کِرِنْ. اَگَرْ خُدێ اَمْ پِێ سَرْوَخْتْ نَکِرِنَا، اَمْ ڤَتْ تِێ نَدگِهیشْتِنْ. صُوْنْدْ بَه، ڤَاصِدێنْ خُدَایِێ مَه دِگَلْ حَقِیێ هَاتِنَه. گَازی لِوانْ هَاتَه کِرِنْ؛ اَڤْ جَنَتَا کُو هُونْ تِێ دَه نَه، وَه بِکَارْ و کِرِیَارێنْ خَوه بِدَسْتْ خَوه ڤَه ئَانیَه.

٤٤. خَلْکِێ جَنَتِێ، گَازی خَلْکِێ جَهْنَمِێ دِکِنْ، بِرَاسْتِی اَمْ گِهیشْتِنَه وِێ پێمَانَا کُو خُدَایِێ مَه ژ بُوْ مَه دَابُو، مَا هُونْ ژی رَاسْتِی وِێ سُوْزَا کُو خُدَایِێ وَه ژ وَه رَه دَابُو هَاتِنْ؟

---

١ اَوْ رێبَرێنْ کُو بَرێ جڤَاتَانْ دِدِنْ رێیَا شَاشْ، ژ بَرْ کُو اَوْ بِخَوه کَافِرِنْ، هَمْ ژ بَرْ کُو بَرێ خَلْکِێ دِدِنْ رێیَا چَوْتْ و شَاشْ ژ وَانْ رَه دُو ڤَاتْ عَذَابْ هَیَه. اَوْ جِڤَاتێنْ کُو لِپَێ رێبَرێنْ رێونْدا دَه دِچِنْ، ژ وَانْ رَه ژی دُو ڤَتْ عَذَابْ هَیَه، ژ بَرْ کُو هَمْ اَوْ بِخَوه کَافِرِنْ، هَمْ ژ بَرْ کُو دِ رێیَا رێبَرێنْ رێشَاشْ دَه چُونَه.

اَوْ ژی دبێژنْ: اَریێ، اَمْ رَاسْتی وێ هَاتِنْ. ڤێجَا دِ نَاڤْبَرَا وَانْ ده بَانْگهلْدێرَکی بَانگْ کِرْ: لَعْنَتَا خُدێ (دُورْبُونَا ژ دلۆڤَانیَا وی) لِسَرْ ظَالِمَانْ بَه!..

٤٥. اَوێنْ کُو ژ رِیَا خُدێ (بَرێ مرۆڤَانْ) دَادِگرِینِنْ و رِیَا خُدێ چوْتُ و خَوارْ نیشَانْ ددِنْ و اَوْ بێئَاخْرَتێ بَاوَری نَایینِنْ.

٤٦. د نَاڤْبَرَا هَردِیَانْ دَه (بهشْتی و جَهَنَمیَانْ دَه) پَرْدَیكْ هَیَه. لِسَرْ اَعْرَافێ هنْ مرۆڤێنْ کُو (بهشْتی و جَهَنَمیَانْ) بنیشَانێنْ وَانْ نَاسْ دِکنْ هَنَه. گَازی اَهْلێ جَنَتێ دِکنْ: سلاڤْ (اَوْلِیی و ئَارَامی) لِسَرْ وَه بَه! اَوْ هێ ژی نَچُونَه بهشْتێ لێ بهێڤی نَه کُو اَوْ دێ بچنێ.

٤٧. دَمَا بَرێ وَانْ بهێلا اَهْلێ اێگرْ ڤَه تێ ڤَگَرَانْدنْ، دبێژنْ: خُدَایێ مَه! مَه نَگَرینَه دگَلْ قَومێ ستَمْکَارْ.

٤٨. خَلْکێ اَعْرَافێ گَازی هنَكْ زلامَانْ دِکنْ کُو اَوْ ژ رُودێمێنْ وَانْ، وَانْ نَاسْ دِکنْ (کُو اَوْ بێبَاوَرنْ)، دبێژنْ: نَه پرَانیَا وَه، نَه ژی خَومَزنْدێریَا وَه تُو فَیْدَه نَدَا وَه.

٤٩. خُدێ ژ اَهْلێ اێگرْ رَه دبێژَه): مَا اَڤێ هَا بُونْ، اَوێنْ کُو وَه صُوْنْدْ دخَوارْ کُو خُدێ دلۆڤَانییێ لوانْ نَاکَه (و نَاچنَه جَنَتێ)؟ (پَاشێ ژ وَانْ رَه تێ گُوتنْ): دَه تێکَڤنْ جَنَتێ، نَه طرْسْ ژ بۆ وَه هَیَه و نَه ژی هُونْ غَمْگینْ دبنْ.

٥٠. خَلْکێ جَهْنَمێ گَازی خَلْکێ جَنَتێ دِکنْ: دَه کَا هنَکی ژ ئَاڤَا خَوه یَانْ ژی هنَکی ژ رزْقێ کُو خُدێ دَایَه وَه بسَرْ مَه دَه برێژنْ! (خَلْکێ جَنَتێ) دبێژنْ: بێگُمَانْ خُدێ اَڤْ (ئَاڤْ و خَوارنْ) لِسَرْ کَافِرَانْ حَرَامْ کِریَه.

٥١. اَوێنْ کُو دینێ خَوه ژ خَوه رَه کِرنَه کێفْ و لیسْتكْ و ژیَانَا گَرْدُونێ اَوْ خَاپَانْدنَه. اێدی چَاوَا وَانْ پێرْگێهاتنَا ڤێ رُوْژێ ژ بیرْ کِرْ و ئَایَتێنْ مه مَانْدَلَه کِرنْ، ایرُۆ اَمێ ژی وَانْ ژ بیرْ بکنْ و وَانْ د عَذَابْ ده بهێلنْ.

٥٢. بێگُمَانْ مه کِتێبَكْ (کُو قُرئَانَه) ژ وَانْ رَه ئَانی، مَه بزَانینْ حُکْمێنْ وێ بدُوْرفِرَهی ژ هَفْ ڤَقَتَانْدِنْ. اَوْ ژ بُوْ مِلَّتَکی کُو بَاوَری بینِنْ سَرْوَخْتِی و دِلُوْڤَانی یَه.

٥٣. (لێبَلِێ اَوْ ایمَانێ نَاینِنْ) اَوْ هَرْ لبَنْدَا هَاتنَا وی جَزَایی نَه کُو قُرئَانێ اَوْ پێ خَبَرْدَارْ کِرنَه. رُوْژَا کُو اَوْ جَزَا بسَرْ وَانْ دَه بێ، اَوێنْ کُو بَرێ د پَاشْ گُهێ خوه رَه ئَاڤێتبُونْ، دێ بێژِنْ: بێگُمَانْ قَاصِدێنْ خُدَایێ مه بگُوْتنَا حَقْ هَاتبُونْ. مَا گَلُوْ ژ مه رَه مَهْدَرْڤَانِنْ هَنَه کُو ایْدی مَهْدَریَا مَه بکِنْ؟ یَانْ ژی اَمْ (دِیسَا لدِنْیَایێ) بێنْ ڤَگَرَانْدِنْ، ڤێجه ژ بلِی یَا کُو مَه کِریَه، دَا کُو اَمْ کَارَکی (رِنْدْترْ) بکِنْ. بێگُمَانْ وَانْ زَرَارْ لخوه کِریَه و اَوَا (کُو ژ صَنَمَانْ) بنَوَیی دَاخَوَاز دِکِرِنْ بجهْ نَایێ.

٥٤. بێگُمَانْ پَرْوَرْدَگَارێ وَه خُدَا یَه، اَوێ کُو عرْدُ و اَسْمَانْ د شَشْ رُوْژَانْ دَه ئَافِرَانْدِنَه، پَاشێ (بئَاوایَکی لایقێ خوه) لسَرْ عَرْش رَاسَرْ بُو؛ شَفْ و رُوْژێ بهَفْ دِنخُمینَه کُو هَرْدُو بلَزْ، لپێ هَفْ دگرِنْ. رُوْژْ، هَیفْ و سْتێرْ لبَرْ فَرْمَانَا خوه بَرْدَسْتْبُویی نَه. ئَاگَاهْدَارْ بنْ! ئَافِرَانْدِنْ و فَرْمَانْدَاینْ هَرْ ژێ رَه یَه. خُدێ (بزَاتێ خوه) پیرُوْزْدێرَایی یَه، بخێرْ و بێرَه و (ژ هَرْ کێمَاسِیێ) مُنَزَّهه، اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ یَه.

٥٥. بدزی، بزَارَه زَارْ و لاکَه لَاكْ لبَرْ خُدَایێ خوه بگرِنْ. بێگُمَانْ خُدێ ژ سِینُوْرْبُهێرَانْ حَزْ نَاکَه.

٥٦. پشْتِی چَاکْکِرنَا عَرْدِێ خَرَابی و تَڤْدَانێ لسَرْ عَرْدِێ مَکِنْ. بطِرْسْ و بهێڤِی لبَرْ خُدَایێ خوه بگرِنْ، بێگُمَانْ رَحْمَا خُدێ نێزیکی ڤَنْجیخَوازَانَه.

٥٧. اَوْ خُدَا یَه یێ کُو «بَا»بمزْگینْبَری لپێشیَا رَحْمَا خوه (بَارَانێ) دشینَه. گَاڤَا کُو بَا وَانْ عَوْرێنْ (بَئَاڤێ) بَارْگرَانْ هلْدگرَه، اَمْ بَرێ وَانْ ددِنَه وَلاتَکی هشْكْ، ڤێجه اَمْ ژ عَوْرَانْ بَارَانێ دبَارینِنْ و اَمْ بوێ ئَاڤێ مێوهیێنْ جُرْ بجُرْ دَرْتینِنْ. چَاوَا اَمْ عَرْدَا هشْكْ بئَاڤێ هێشینْ دکِنْ هَرْ وسَا اَمێ مریَانْ ژی ژ گُورێنْ وَانْ سَاغْ درینِنْ. (اَمْ ڤێ ژ وَه رَه دبێژِنْ) دَا کُو هُونْ ژ ڤێ رَوْشێ شیرَتْ بگرِنْ.

٥٨. اَوْ وَلاتێ كُو ئَاخَا وِی رِنْدْ و پَاكَه، بِدَسْتُورَا خُدَایێ خَوه گِیَایێ خَوه بَاشْ دَرْدِخَه، یێ كُو ئَاخَا وِی پیسَه، ژِ گِیَایێ بێفَیْدَه پێڤَه تِشْتَكی دِنْ دَرْنَاخَه. بِڤی ئَاوَایی اَمْ ئَایَتێنْ خَوه ژِ بُوّ جِڤَاتَكه كُو شێكِرِیَا خُدَا دِكِنْ ژِ هَڤْ دِڤَتینِنْ.

٥٩. صُوّنْدْ بَه، مَه نُوحْ ژِ قَومێ وِی رَه شَانْدْ، گُوّتْ: اَیْ گَلێ مِنْ! خُدێ بِحَبینِنْ. ژِ وِی پێڤَه ژِ بُوّ وَه تُو اِلٰهْ نینِنْ. بێگُمَانْ اَزْ ژِ عَذَابێ رُوّژَكَه مَزِنْ دِطِرْسِمْ كُو بِسَرْ وَه دَه بێ.

٦٠. گِرَه گِرێنْ گَلێ وِی گُوّتِنْ: بێگُمَانْ اَمْ تَه دِ نَاڤَا رِێشَاشیكَه اَشْكَرَا دَه دِبینِنْ!

٦١. نُوحْ گُوّتْ: اَیْ گَلێ مِنْ! تُو رِێشَاشی لِدُوّرْ مِنْ نینَه، لِێبَلێ اَزْ قَاصِدێ خُدَایێ عَالَمێ مَه.

٦٢. اَزْ وَحْیَا خُدَایێ خَوه ژِ وَه رَه رَادِگِهینِمْ، اَزْ شیرَتْ لِوَه دِكِمْ و یَا كُو اَزْ ژِ جَمْ خُدێ دِزَانِمْ هُونْ نِزَانِنْ.

٦٣. مَا هُونْ شَاشْ دِمینِنْ كُو ژِ جَمْ خُدَایێ وَه لِسَرْ (زِمَانێ) یَكی ژِ وَه كِتێبَكْ ژِ بُوّ وَه بێ، دَا كُو وَه (ژِ عَذَابێ خُدێ) بِطِرْسینَه و دَا كُو هُونْ خَوه بِپَارِێزِنْ و دَا كُو هُونْ بِكَڤِنْ بَرْ دِلُوّڤَانیَا خُدێ.

٦٤. ڤێجَه وَانْ بِنُوحْ بَاوَری نَئَانی، اِیْدی مَه اَوْ و یێنْ كُو دِ كَشْتیێ دَه دِگَلْ وِی بُونْ خَلاسْ كِرِنْ و یێنْ كُو بَاوَری بَئَایَتێنْ مَه نَئَانینْ، مَه اَوْ بِنْئَاڤْ كِرِنْ! بێگُمَانْ اَوْ قَوْمَكی دِلْكُوّرْ بُونْ (رَاسْتی نَدِدیتِنْ).

٦٥. هَمْ مَه، ژِ گَلێ عَادْ رَه ژِی، بِرَایێ وَانْ هُودْ (پێغَمْبَری) شَانْدْ، (هُودْ) گُوّتْ: اَیْ گَلێ مِنْ! عِبَادَتێ خُدێ بِكِنْ. ژِ وِی پێڤَه ژِ بُوّ وَه تُو اِلٰهْ نینِنْ. مَا هِێ ژِی هُونێ خَوه (ژِ عَذَابێ وِی) نَپَارِێزِنْ؟!

٦٦. ژِ گَلێ وِی گِرَه گِرێنْ كَافِرْ گُوّتِنْ: بِرَاسْتی اَمْ تَه ئَاقِلْسِڤِكْ دِبینِنْ و بێگُمَانْ اَمْ گُمَانْ دِكِنْ كُو تَڤَزْ تُو ژِ دَرَوْكَرَانی.

٦٧. (هُودْ) گُوٚتْ: اَیْ گَلِێ مِنْ! اَزْ نَه ئَاقِلْسِڤِکِمْ. لِێبَلِێ ژِ ئَالِیِێ خُدَایِێ عَالَمِێ ڤَه اَزْ پێخَمْبَرَکِمْ کُو هَاتِمَه شَانْدِنْ.

٦٨. اَزْ پَیَامَا کُو خُدَایِێ مِنْ اَزْ پِێ شَانْدِمَه ژِ بُوٚ وَه رَادِگَهِینِمْ و اَزْ ژِ بُوٚ وَه شِیرَتْکَارَکی پێبَاوَرِمْ.

٦٩. مَا هُونْ شَاشْ دِمِینِنْ کُو ژِ جَمْ خُدَایِێ وَه، لِسَرْ (زِمَانِێ) یَکی ژِ وَه، پَنْدْ و شِیرَتْ ژِ وَه رَه بێنْ دَا کُو وَه ژِ عَذَابِێ خُدِێ بِطِرْسِینَه؟! بِبِیرْ بِینِنْ، پِشْتی هَلاکَا گَلِێ نُوحْ کُو هُونْ کِرِنْ شُونْگِرێنْ وَانْ و هِێزْ و ڤُوَّتَا وَه زێدَه کِرْ. نَاخوه ڤَنْجِیَا خُدِێ بِبِیرْ بِینِنْ دَا کُو هُونْ سَرْفِرَازْ بِبِنْ.

٧٠. گُوٚتِنْ: (اَیْ هُود!) اَرِێ مَا تُو ژِ بُوٚ مَه هَاتِیَه کُو اَمْ هَرْ ژِ خُدِێ رَه عِبَادَتِێ بِکِنْ و اَمْ دَڤْ ژِ یێنْ کُو بَاڤْ و کَالێنْ مَه ژِ وَانْ رَه عِبَادَتْ دِکِرِنْ بَرْدِنْ؟! ڤێجَه اَگَرْ بِرَا تُو ژِ رَاسْتْبێژَانْ بِی، دَه هَایْدِێ اَوْ عَذَابِێ کُو تُو مَه پِێ دِطِرْسِینی بِسَرْ مَه دَه بِینَه.

٧١. (هُودْ ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اِیْدی ژِ خُدَایِێ وَه، ژِ وَه رَه عَذَابْ و خَشْمَكْ مِسُوٚگَرْ بُویَه. مَا هُونْ دَرْ حَقِێ هِنْ نَاڤێنْ کُو وَه و بَاڤْ و کَالێنْ وَه (بِإِلٰهْ) اَوْ نَاڤْکِرِنَه بِمِنْ رَه نِقَاشِێ دِکِنْ. لِسَرْ ڤِێ یَکِێ خُدِێ تُو بَلْگَه ژِی دَانَخِسْتِیَه. نَاخوه (لِهَاتِنَا عَذَابِێ) چَاڤْنێرِیِێ بِکِنْ، بێگُمَانْ اَزْ ژِی بِوَه رَه چَاڤْنێرِیِێ دِکِمْ![1]

---

١ دِ ڤِێ ئَایَتِێ نِقَاشَا دِ نَاڤْبَرَا هُودْ (س) و عَادْ دَه نَهَاتِیَه بَیَانْکِرِنْ کَا چِیَه. لِێ بَلِێ ژِ سُورَه‌یِێ هُودْ ئَایَتێنْ ٥٣یِێ حَیئَانی ٥٦انْ «ژێرَه گُوٚتِنْ: اَی هُودْ! تَه مُعْجزیَکه اَشْکَرَا ژِ مَه رَه نَئَانِیَه، اَمْ ژِی نَه اَونْ کُو ژِ بُو گُوتِنَا تَه دَڤْ ژِ إلاهێنْ خوه بَرْدِنْ و اَمْ نَه اَونْ کُو بِتَه بَاوَری ژِی بِینِنْ. اَمْ بَسْ ڤِێ دِبێژِنْ: ژِ إلاهێنْ مَه هِنَکَانْ بِتَه ڤَه دَانَه! هُودْ، (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اَزْ خُدِێ دِکِمْ شَاهِدْ و هُونْ ژِی شَاهِدْ بِنْ کُو بِرَاسْتی اَزْ ژِ وَانێنْ کُو هُونْ (ژِ خُدِێ رَه) دِکِنْ هَڤْپِشْكْ، دُورْ و بێری مَه. ڤێجَا ژِ بِلی خُدِێ، هُونْ تَڤْ لِهَمْبَری مِنْ فَنْ و فُوتێنْ خُوَه چێکِنْ، پَاشِێ؛ ڤَتْ مُهْلَتِێ ژِی نَدِنْ مِنْ. مِنْ، خوه سِپَارتَه وی خُدَایِێ کُو هَمْ خُدَایِێ مِنْ هَمْ ژِی خُدَایِێ وَه یَه. تُو رێڤَهَرَكْ تُنَه یَه کُو اَمرِێ وی دِ دَسْتِێ خُدَا دَه نَبَه. بێگُمَانْ خُدَایِێ مِنْ لِسَرْ رِیَکه رَاسْتَه» ڤِێ نِقَاشِێ ژِ مَه رَه رُوٚنی دِکَه.

٧٢. اِيْدى مَه بِدِلُوَقَانيكه ژِ جَمْ خَوه، هُودْ و يێنْ كُو پىَ رَه بُونْ خَلاسْ كِرِنْ و مَه كُوَكَا وَانێنْ كُو بَئَايَتێنْ مَه بَاوَرى نَئَانيبُونْ ژِ بنِى ڤَه برِى.

٧٣. مَه ژِ (قَوْمِىَ) ثَمُودْ رَه برَايىَ وَانْ سَالِحْ (شَانْدْ). گُوَتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! خُدِىَ بهحَبينِنْ. ژِ وِى پێڤَه ژِ بُوَ وَه تُو اِلٰهْ نينِنْ. ژِ جَمْ خُدَايىَ وَه، ژِ وَه رَه نيشَانَكه (مُعْجزَيكَه) اَشْكَرَا هَاتيَه كُو اَڤْ دَڤَيا خُدىَ يَه، ژِ وَه رَه مُعْجزَيكَه مَزِنَه، دَڤْ ژِىَ بَرْدِنْ بلَا ژِ (چێرَا) اَرْدَا خُدىَ بِخَوه (و ڤَخُو)، زِنْهَارْ ئَازَارِىَ نَدِنىَ! نَاخَوه دِىَ عَزَابَكى بژَانْ وَه بِگَرَه.

٧٤. ببيرْ بينِنْ دَمَا پِشْتى (هَلاكَا قَوْمِىَ) عَادْ، مَه هُونْ كِرِنْ شُونْگرێنْ وَانْ و مَه لِسَرْ رُويىَ عَرْدِىَ هُونْ بجهْ كِرِنْ كُو وَه لِدَشْتێنْ وِىَ كُوَشْكْ لِيْدكرِنْ و وَه چِيَا دِكُوَلانْ دِكرِنَه خَانِى. اِيْدى ڤَنْجيێنْ خُدىَ بينِنْ هِشِىَ خَوه و لِسَرْ عَرْدِىَ فَسَادِيىَ دَرْنَخِنْ.

٧٥. ژِ گَلِىَ وِى گرَه گِرێنْ كُو خَوه مَزِنْ دِديْرَانْ، ژِ بَاوَرْمَنْدێنْ بنْدَسْتْ رَه دگُوَتِنْ: مَا هُونْ تَڤَزْ دزَانِنْ كُو سَالِحْ ژِ جَمْ خُدَايىَ خَوه ڤَه (پێيخَمْبَرى) هَاتيَه شَانْدِنْ؟ وانْ ژِى دگُوَتْ: (اَرِىَ)، بێگُمَانْ اَمْ بوَحْيَا كُو اَوْ پىَ هَاتيَه شَانْدِنْ بَاوَرِنْ.

٧٦. اَوێنْ كُو خَوه مَزِنْ دِديْرَانْ دگُوَتِنْ: بێگُمَانْ اَوْ وَحْيَا كُو وَه پىَ بَاوَرى ئَانيَه اَمْ بَاوَرى پىَ نَايِنِنْ.

٧٧. ڤێجَه دَڤَهْ شَرْژِىَ كرِنْ و ژِ فَرْمَانَا خُدَايىَ خَوه دَرْكَتِنْ و گُوَتِنْ: اَىْ صَالِحْ! اَگَرْ برَاسْتِى تُو پێخَمْبَرى دَه كَا وِى عَذَابىَ كُو تَه اَمْ پىَ دِطِرْسَانْدِنْ بسَرْ مَه دَه بينَه!

٧٨. ڤێجَه وِىَ اَرْدْ هَژَا دژْوارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، اِيْدى اَوْ دِ خَانيێنْ خَوه دَه لِسَرْ چُوَكْ و رُويێنْ خَوه كُمِشى مَانْ و وِصَا مِرِنْ.

٧٩. ڤێجَه وِى پِشْتَا خَوه دَا وَانْ و گُوَتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! صُوَنْدْ بَه كُو مِنْ پَيَامَا خُدَايىَ خَوه ژِ وَه رَه رَاگهَانْدْ و مِنْ شِيرَتْ لِوَه كِرْ، لِێبَلِىَ هُونْ ژِ شِيرَتْكَرَانْ حَزْ نَاكِنْ.

٨٠. وِىَ دَمِىَ لُوطْ ژِ گَلِىَ خَوه رَه گُوتْ: مَا چَاوَا اَوْ فَحْشِيتِيَا كُو بَرِيَا وَه تِه گَلانْ نَكِرِبُو هُونْ دِكِنْ؟

٨١. هُونْ ژِنَانْ دِهێلِنْ و بِدِلْبِژِێنِى بِمێرَانْ رَه رَادِزِنْ. (اَڤْ بِزَاڤَكَه كِرِێتَه) بَلْكِى هُونْ جِڤَاتَكَه سَرْخُوڤَچُويِى نَه.[١]

٨٢. بَرْسِڤَا گَلِىَ وِى هَرْ اَڤْ بُو؛ ژِ هَڤْ رَه گُوتِنْ: وانْ (لُوطْ و پێرَوِێنْ وِى) ژِ وَلاتِىَ خَوه دَرِينِنْ. بێگُمَانْ اَوْ مِرُوڤِنَه كُو خَوه پَاكْ دِدێرِنْ.

٨٣. ڤێجَه مَه لُوطْ و مَالْبَاتَا وِى رِزْگَارْ كِرِنْ، ژِ بِلِى ژِنَا وِى، لَوْرَا اَوْ ژِ يێنْ هَلاكبُويِى بُو.

٨٤. مَه كَڤِرْ (يێنْ سِنْجِرِى) بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدِنْ، ڤێجَه دَه بِنێرَه كَا اَنْجَامَا گُنَهْكَارَانْ چَاوا بُو!

٨٥. هَمْ مَه ژِ (گَلِىَ) مَدْيَنِىَ رَه ژِى، بِرَايِىَ وَانْ شُعَيبْ شَانْدْ. (ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! خُدِىَ بِحَبِينِنْ. ژِ وِى پێڤَه ژِ بُوَ وَه تُو اِلاَه نِينِنْ. بێگُمَانْ ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَه ژِ بُوَ وَه دَلِيلَكَه (مُعْجِزَيكَه) اَشْكَرَا هَاتِيَه. اِيْدِى حَقِىَ كێشَانْ و پێڤَانِىَ بِدِنِىَ و تِشْتێنْ مِرُوڤَانْ بِكێمَاسِى نَدِنْ وَانْ. پِشْتِى چَاكْسَازِيَا عَرْدِىَ تِىَ دَه خَرَابِيِىَ نَكِنْ. اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ اَڤْ ژِ وَه رَه چێتِرَه.

٨٦. لِسَرْ هَرْ رِيِىَ رُونَنِنْ كُو هُونْ مِرُوڤَانْ بِطِرْسِينِنْ و كُو هُونْ يِىَ بَرِىَ بَاوَرِى بِخُدِىَ ئَانِيَه وِى ژِ رِيَا (دِينِىَ) وِى ڤَگَرِينِنْ و كُو هُونْ رِيَا خُدِىَ چَوْتْ و خَوارْ نِيشَانْ بِدِنْ.

---

١ لُوطْ پێخَمْبَرْ، نَڤِيىَ بِرَايِىَ اِبْرَاهِيمَه. لِهُمْسِىَ بِنَاڤِىَ سَدُوْمْ بَاژَارَكْ هَبُو، ژِ خَلْكِىَ وِىَ رَه بِپێخَمبَرى هَاتبُو هِنَارْتِنْ. خَلْكِىَ سَدُوْمِىَ تِشْتَكى وِسَا دِلْخَلِێنْ دِكِرْ كُو تُو مِلَتَانْ اَوْ فێعْلا كِرێتْ نَدِكِرْ. وَانْ تێكلِيَا هَڤْزَايَنْدِى (هُوْمُوْسَكْسُلى) دِكِرْ. هِيچْ گُهێنْ خَوه نَدَانْ پَنْدْ و شِيرَتێنْ لُوطْ و فێعْلا خَوه يَا دِلْخَلێنْ و رُوقَرْمِچێنْ بِردَوامْ كِرِنْ. دَاوِيِىَ لُوطْ و مِرُوڤێنْ كُو بوى اِيمَانْ ئَانِيبُونْ، بِشَڤْ ژِ سَدُوْمِىَ دَرْكَتِنْ و لِسَرْ گَلِىَ وِى، ژِ ژُوْرْ ڤَه كَڤِرْ بَارِيَانْ و بِزَلْزَلَيَكَه دِژْوَارْ هَلاكْ بُونْ و چُونْ. بِڤِى ئَاوَايِىَ خَمْنَاكْ اَنْجَامْ لِفُحُوشِىَ، نَانْكُوْرِيِىَ، كُفْرِىَ و چَاڤسُوْرِيَانْ هَاتْ.

لِبیرَا خَوه بینِنْ وِیٚ دَمَا كُو هُونْ هِنْدِكْ بُونْ؛ ڤِیّجَه خُدِیٚ هُونْ پِرْ كِرِنْ. دَه بِنِیّرِنْ كَا اَنْجَامَا فَسَادَانْ چَاوَا بُویَه!

٨٧. اَگَرْ هِنْ ژِ وَه، بوَحْیَا كُو اَزْ بِپِیّخَمْبَری پِیٚ هَاتِمَه شَانْدِنْ ایمَانِیٚ بینِنْ و هِنْ ژِ وَه نِیینِنْ، ڤِیّجَه خَوه رَاگِرِنْ حَتَا كُو خُدِیٚ دِ نَاڤْبَرَا مَه دَه فَرْمَانْ بِكَه(كُو مُومِنَانْ سَرْكَفْتِی و كَافِرَانْ هَلاكْ بِكَه). بِیّگُمَانْ خُدِیٚ چِیّتِرِینِیٚ حُكِمْدَارَانَه.[1]

٨٨. ژِ گَلِیٚ وِی گِرَه گِرِیّنْ كُو خَوه ژِ بَاوَرِیَا بِخُدِیٚ مَزِنْ دِدِیّرَانْ، گُوتِنْ: اَیْ شُعَیْبْ صُوٚنْدْ بَه اَمِیٚ تَه و یِیّنْ كُو وَانْ دِگَلْ تَه بَاوَرِی ئَانِینَه ژِ وَلاتِیٚ خَوه دَرینِنْ ئَانْ ژِی هُونِیٚ ڤَگَرِنْ سَرْ دِینِیٚ مَه. (شُعَیبْ بِسُوٚسْرَتْمَایْی) گُوٚتْ: مَا اَگَرْ اَمْ ژِ دِینِیٚ وَه بِیّزَارْ بِنْ ژِی؟

٨٩. (صُوٚنْدْ بَه!) اَگَرْ اَمْ دِیسَا ڤَگَرِنْ سَرْ دِینِیٚ وَه، پِشْتِی كُو خُدِیٚ اَمْ ژِ دِینِیٚ وَه رِزْگَارْ كِرِنْ، وِیٚ دَمِیٚ تَڤْزْ لِسَرْ (نَاڤِیٚ) خُدِیٚ مَه نَوِیی كِرِیَه. ژِ بِلِی كُو خُدَایِیٚ مَه بِڤِیٚ -اَوْ جُدَا یَه. ژِ مَه رَه نَه رَوَا یَه كُو اَمْ ڤَگَرِنْ سَرْ دِینِیٚ وَه. خُدَایِیٚ مَه بِزَانِینَا خَوه دُوٚرْ لِهَرْ تِشْتِی گِرْتِیَه. مَه خَوه هَرْ سِپَارْتِیَه خُدِیٚ. خُدِیّیُوٚ، دِ نَاڤْبَرَا مَه و گَلِیٚ مَه دَه (دِ وِی تِشْتِیٚ كُو اَمْ تِیٚ دَه تِیّكُوٚشِینِیٚ بِهَڤْ رَه دِكِنْ) بِعَدَالَتِیی حُكِمْ بِكَه. تَڤْزْ تُو چِیّتِرِینِیٚ حُكِمْدَارَانی.

٩٠. ژِ قَوْمِیٚ وِی گِرَه گِرِیّنْ كُو كَافِرْ بُونْ (وِهَا) دِگُوٚتِنْ: صُوٚنْدْ بَه، (اَیْ گَلِیٚ مَه) اَگَرْ هُونْ بِبِنَه پِیّرَوِیٚ شُعَیبْ بِیّگُمَانْ هُونِیٚ زَرَارْ بِكِنْ.

---

١ خُدِیٚ حُكْمِیٚ كُو دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُكِمْ كِرِیَه بِڤَانْ ئَایَتَانْ بَیَانْ كِرِیَه: ژِ سُورَه یِیٚ هُودْ ئَایَتَا ٩٤یٚ «دَمَا فَرْمَانَا مَه هَاتْ، مَه بِدِلُوٚڤَئَانِیَكَه ژِ جَمْ خَوه شُعَیبْ و اَوِیّنْ كُو دِگَلْ وِی بَاوَرِی ئَانِیبُونْ خَلاسْ كِرِنْ. اَوِیّنْ كُو ظَالِمْ بُونْ، قِیرَكَه دِژْوَارْ اَوْ گِرْتِنْ ڤِیّجَا دِ خَانِیِیّنْ خوه دَه لِسَرْ چُوكِیّنْ خُوَه كُمِشِی مَانْ» و ژِ سُورَه یِیٚ اَعْرَافْ ئَایَتَا٧٨یٚ «ڤِیّجَا وِیٚ عَرْدْ هَژَا دِژْوَارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، اِیّدِی اَوْ دِ خَئَانِیِیّنْ خُوَه دَه لِسَرْ چوكْ و رُوِیِیّنْ خُوَه كُمِشِی مَانْ و مِرِنْ» و ژِ سُورَه یِیٚ اَعْرَافْ ئَایَتَا ٩٢یِیٚ «اَوِیّنْ كُو بِشُعَیبْ پِیّخَمْبَرْ بَاوَری نَئَانِیبُونْ، (وِسَا كُوٚكَا وَانْ هَاتِبُو بِرِینْ) هَرْ وَكِی اَوْ دِ ڤِی گُنْدِی دَه نَبُونْ و تِیٚ دَه نَژِیَابُونْ. اَوِیّنْ كُو وَانْ بِشُعَیبْ بَاوَرِی نَئَانِیبُونْ، یِیّنْ كُو زَرَارْ كِرِبُونْ هَرْ اَوْ بِخُوَه بُونْ» و ژِ سُورَه یِیٚ شُعَرَاء ئَایَتَا ١٨٩یٚ «وَانْ بَاوَرِی پِیٚ نَئَانِی، ڤِیّجَا عَزَابِیٚ رُوٚژَا بِعَوْرُ و مِژْ اَوْ گِرتِنْ. بِرَاسْتِی اَوْ عَزَابِیٚ رُوٚژَكَه مَزِنْ بُو!»

٩١. اِيْدِى (پِشْتِى ڤَانْ شِيرَتَانْ) وِىَ عَرْدْهَژَا دِژْوَارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، ڤِيْجَه اَوْ دِ مَالِيْنْ خَوه دَه لِسَرْ چُوْكْ و رُوِيِيْنْ خَوه كُمِشِى مِرِى مَانْ.

٩٢. اَوِيْنْ كُو بِشُعَيبْ پِيْخَمْبَرْ بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ، (وِسَا كُوْكَا وَانْ هَاتِبُو بِرِينْ) هَرْ وَكِى اَوْ دِ ڤِى گُنْدِى دَه نَبُونْ و تِىَ دَه نَژِيَابُونْ. اَوِيْنْ كُو وَانْ بِشُعَيبْ بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ، يِيْنْ كُو زَرَارْ كِرِبُونْ هَرْ اَوْ بِخَوه بُونْ.

٩٣. ڤِيْجَه شُعَيبْ پِشْتَا خَوه دَا وَانْ و گُوْتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! مِنْ پِيَامِيْنْ خُدَايِىَ خَوه ژِ وَه رَه رَاگِهَانْدِنْ و مِنْ پَنْدْ و شِيرَتْ لِوَه كِرِنْ، اِيْدِى اَزِىَ چَاوَا ژِ بُوْ قَوْمَكِى كَافِرْ غَمْگِينْ بِبِمْ.

٩٤. مَه هَرْ چِڤَاسْ ژِ وَلَاتَكِى رَه پِيْخَمْبَرَكْ شَانْدِبَه، مَه هَرْ خَلْقِىَ وِى رُوبِرُويِى تَنْگَاسِى و نَخُوشِيَانْ كِرِنْ، دَا كُو بِزَارَه زَارْ لِبَرْ مَه بِگَرِنْ.

٩٥. پَاشِىَ مَه دِ شُونَا تَنْگَاسِى و نَخُوشِيَانْ دَه ڤَنْجِى دَا وَانْ، حَيَانِى كُو زَارُوْ و مَالِىَ وَانْ زِيْدَه بُونْ. ڤِيْجَه گُوْتِنْ: بِيْگُمَانْ اَڤْ تَنْگَاسِى و فِرَهِى وِسَا هَاتِبُو سَرِىَ بَاڤْ و كَالِيْنْ مَه ژِى. اِيْدِى دِ دَمَكَه كُو بِيْهَايْبُونْ، مَه اَوْ ژِ نِشْكَا ڤَه (بِعَذَابِىَ) هِنْگَافْتِنْ.

٩٦. بِيْگُمَانْ اَگَرْ خَلْكِىَ بَاژَارَانْ اِيمَانْ بَئَانِيَا و هَاىْ ژِ فَرْمَانْ و ڤَدَخِيِيْنْ خُدِىَ هَبُونَا، هَلْبَتْ مَه دِىَ ژِ وَانْ رَه (دَرِيِيْنْ) خِيْرِىَ ژِ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ ڤَكِرِنَا. لِيْبَلِىَ وَانْ (بِپِيْخَمْبَرِيْنْ مَه) بَاوَرِى نَئَانِينْ، ڤِيْجَه بِسَدَمَا نَڤَنْجِيَا كُو بِدَسْتْ خَوه ڤَه ئَانِيبُونْ، مَه ژِى بِعَذَابْ اَوْ دَانْ جزَاكِرِنْ.

٩٧. اِيْدِى مَا گَلُوْ خَلْكِيْنْ وَانْ بَاژَارَانْ ژِ خَوه اَوْلَه نَه كُو دَمَا اَوْ بِشَڤْ رَاكَتِى بِنْ كُو عَذَابِىَ مَه بِسَرْ وَانْ دَه نَيِىَ؟

٩٨. يَانْ مَا خَلْكِىَ وَانْ بَاژَارَانْ، دِ پَرِىَ تَاڤِىَ دَه كُو بِكَارِىَ بِيْهَاڤِلْ دَادِكَڤِنْ، ژِ خَوه اَوْلَه نَه كُو عَذَابِىَ مَه ژِ وَانْ رَه نَيِىَ؟

٩٩. مَا اَوْ ژِ دَحْفِكَا خُدِىٚ پِشْتْرَاسْتْ بُونَه؟ ڨێجه ژِ جِڨَاتَا يێنْ خَسِرينْ پێڨَه ژِ دَحْفِكَا خُدِىٚ تُو كَسْ خوه اَوْلَه نَابِينَه.

١٠٠. ڨَىْ هِىٚ ژى ژِ بُوٚ وَانێنْ كُو بُونَه وێرْتِىٚ عَرْدِىٚ پِشْتِى هَلاكْبُونَا خَلْكِىٚ وِىٚ كُو اَگَرْ اَمْ بِڨێنْ، اَمْ دِكَارِنْ بِسَدَمَا گُنَهێنْ وَانْ، وَانْ جَزَا بِكِنْ و سَرْ دِلِىٚ وَانْ مُوٚرْ بِكِنْ، اِێدِى اَوْ دِىٚ (رَاسْتِيِىٚ) نَبِهيزِنْ.

١٠١. (رَسُولِىٚ مِنْ!) اَوْ گُنْدێنْ كُو اَمْ ژِ تَه رَه هِنْ رُودَانێنْ وَانْ رَادِگِهينِنْ، بێگُمَانْ پێخَمْبَرێنْ وَانْ بِمُعْجِزَه و نِيشَانێنْ اَشْكَرَا بِبَالْ وَانْ ڨَه هَاتِبُونْ. لێبَلِىٚ اَوْ نَه هِنْ كَسێنْ وِسَا بُونْ كُو بِوَانْ رَاسْتِيێنْ كُو بَرِىٚ اِنْكَارْ كِرِبُونْ بَاوَرى بِينِنْ. هَا بِڨِى رَنْگِى خُدِىٚ دِلِىٚ كَافِرَانْ مُهرْ دِكَه.

١٠٢. مَه ژِ پِرێنْ وَانْ تُو سُوٚزْ و پَێمَانْ نَديتْ دِگَلْ كُو مَه پِرێنْ وَانْ ژى دِيتْ كُو هَرْ ژِرِىٚ دَرْكَتِى بُونْ.

١٠٣. پِشْتِى وَانْ (پێخَمْبَرَانْ)، مَه مُوسَا بِمُعْجِزَه و ئَايَتێنْ خوه بِبَالْ فِرْعَونْ و جِڨَاتَا وِى ڨَه شَانْدْ، ڨێجَه وَانْ لِىٚ ظُلِمْ كِرِنْ (بَاوَرى پِىٚ نَئَانِنْ)، دَه اِێدِى بِنێرَه كَا دُومَاهِيكَا خَرَابْكَرَانْ بُو چه؟![1]

١٠٤. مُوسَا گُوٚتْ: اَىْ فِرْعَونْ! بِێگُمَانْ اَزْ قَاصِدِىٚ پَرْوَرْدَگَارِىٚ عَالَمِىٚ مَه (كُو بِبَالْ وَه ڨَه هَاتِمَه شَانْدِنْ).

١٠٥. لِسَرْ مِنْ حَقَه كُو لِسَرْ نَاڨِىٚ خُدِىٚ ژِ رَاسْتِيِىٚ پێڨَه اَزْ تِشْتَكِى دِنْ نَبێژِمْ. بێگُمَانْ مِنْ

---

١ خُدِىٚ دِ ئَايَتِىٚ دَه فَرْمَانْ دِكَه كُو فِرْعَوْنُ و گِرَه گِرێنْ لِدُورِىٚ لِئَايَتِىٚ خُدِىٚ ظُلِمْ كِرِنَه. دِ سُورَه يِىٚ نَملْ دَه كُو ظُلْمَا وَانْ لِئَايَتَانْ اِنْكَارْكِرِنَا وَانَه، دِگَلْ كُو يَقِينْ دِزَانِبُونْ كُو حَقَه ژى. ئَايَتَا ١٣ و ١٤ىٚ ژِ سُورَه يِىٚ نَملْ ظُلْمَا وَانْ وِهَا زَلالْ دِكَه: «چه دَمَا كُو مُعْجِزێنْ مَه اَشْكَرَا هَاتِنْ پێشْبَرى چَاڨێنْ وَانْ، گُوٚتِنْ: اَڨْ سِێرَكَه اَشْكَرَا يَه. وَانْ ژِ بَرْ ظُلْمُ و قُرَّتِيَا خُوَه مُعْجِزَه اِنْكَارْ كِرِنْ، حَالْ اَڨَه كُو وَانْ ژِ ڨِنْيَاتَا دِلِىٚ خُوَه بَاوَرْ كِرِنَه كُو اَڨْ (مُعْجِزَه رَاسْت) و حَقِنْ. دَه تُو بِنێرَه اَنْجَامَا مُفْسِدَانْ كَا چَاوَا بُو!»

ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَه مُعْجِزَه و نِيشَانِيْنْ اَشْكَرَا ژِ وَه رَه ئَانِينَه، ڤِيْجَه اِسْرَائِيلِيَانْ دِگَلْ مِنْ آزَادْ بَرْدَه.

١٠٦. (فِرْعَونْ ژِ مُوسَا رَه) گُوْتْ: اَگَرْ تُو بِمُعْجِزَيكِىَ هَاتِبِى، اَگَرْ تُو ژِ رَاسْتْبِيْژَانْ بِى دَه كَا بِينَه.

١٠٧. ڤِيْجَه مُوسَا دَارِىَ خَوه ئَاڤِيْتْ، دِ وِىَ دَمِىَ دَه دَارِىَ وِى اَشْكَرَا بُو زَهَايَكِى مَارَانْ.

١٠٨. دَسْتِىَ خَوه ژِى (ژِ پَاخِلا خَوه) دَرْخِسْتْ، ژِ نِشْكَا ڤَه اَوْ ژِى ژِ تَمَاشَكَرَانْ رَه سِپِى و نُورَانِى بُو.

١٠٩. گِرَه گِرِيْنْ قَوْمِىَ فِرْعَونْ گُوْتِنْ: بِيْگُمَانْ اَڤْ سِيْرْبَازَكِى پِرْ زَانَا يَه.

١١٠. اَوْ دِخوازَه (بِسِيْرْبَازِيَا خَوه) وَه ژِ وَلاتِىَ وَه دَرِينِىَ، ڤِيْجَه كَا هُونْ دِخوازِنْ اَمْ چِه بِكِنْ؟

١١١. (جِڤَاتَا فِرْعَونْ ژِىَ رَه) گُوْتِنْ: مُوسَا و بِرَايِىَ وِى بِدَه مِژُولْكِرِنْ و قَاصِدَانْ بِشِينَه وَلاتَانْ..

١١٢. بِلا هَمُو سِيْرْبَازِيْنْ زَانَا ژِ تَه رَه بِينِنْ.

١١٣. ڤِيْجَه دَمَا سِيْرْبَازْ هَاتِنْ جَمْ فِرْعَونْ، گُوْتِنْ: اَگَرْ كُو اَمْ بِسَرْكَفِنْ، مَا ژِ مَه رَه خَلاتَكَه ڤَبِرِى هَيَه؟

١١٤. (فِرْعَونْ) گُوْتْ: بَلِىَ، بِيْگُمَانْ هُونِىَ بِبِنْ ژِ يِيْنْ نِيْزِيكِىَ مِنْ.

١١٥. (سِيْرْبَازَانْ) گُوْتِنْ: اَىْ مُوسَا! مَا تُو دِىَ بَاڤِيْژِى، يَانْ اَمِىَ پِيْشى بَاڤِيْژِنْ؟

١١٦. (مُوسَا ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: هُونْ پِيْشى بَاڤِيْژِنْ. چِه دَمَا وَانْ (هُنَرِيْنْ خَوه) ئَاڤِيْتِنْ، سِيْرْ لِچَاڤِيْنْ خَلْكِىَ كِرِنْ و اَوْ طِرْسَانْدِنْ و سِيْرْبَازِيكَه مَزِنْ ئَانِينَه مِيْدَانِىَ (خَلْكِىَ حِزِرْ كِرْ كُو اَوْ مَارِيْنْ بِرَاسْتِى نَه، نَه كُو سِيْرْبَازِى يَه).[1]

---

١ جَادُويَانْ وَرِيسْ و پَارْچِيِيْنْ دَارَانْ ئَاڤِيْتِنْ مِيْدَانِىَ. لِيْبَلِىَ ژِ بَرْ كُو سِيْهِرْ لِچَاڤِيْنْ خَلْكِىَ كِرِبُونْ ژِ وَانْ رَه وَكِى كُو مَارْ بِنْ، دِهَاتِنْ دِيتِنْ.

١١٧. مَه ژِى پێخَامْ ژِ مُوسَا رَه شَانْدْ (مَه ژِىَ رَه گُوْتْ): گُوْپَالِىَ خَوه بَاڤێژَه! (ڤێجَه دَمَا مُوسَا گُوْپَالِىَ خَوه ئَاڤێتْ)، دَارِىَ مُوسَا، وَرِيسْ و دَارِێنْ وَانْ بِيَكْ جَارِىَ دَاقُرْتَانْدِنْ.

١١٨. ڤێجَه رَاسْتِى دَرْكَتَه حُوْلِىَ و كَارِىَ (سِێرْبَازِيَا) كُو وَانْ كِرْ، پُوچْ بُو.

١١٩. لِوِىَ دَرِىَ (سِێرْبَازْ) شِكَسْتِنْ و (فِرْعَونْ و بَرَكَا خَوه) رَزِيلْ و رِسْوَا ڤَگَرِيَانْ.

١٢٠. سِێرْبَازْ ژِى سَرْ رُو كَتِنْ، ژِ خُدِىَ رَه سَجْدَه بِرِنْ.

١٢١. گُوْتِنْ: مَه بَاوَرِى بِپَرْوَرْدَگَارِىَ عَالَمِىَ ئَانِى..

١٢٢. (كُو اَوْ) پَرْوَرْدَگَارِىَ مُوسَا و هَارُونَه.

١٢٣. فِرْعَونْ، (ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: مَا بَرِيَا كُو اَزْ دَسْتُورَا وَه بِدِمْ وَه بَاوَرِى پِىَ ئَانِى؟ بێگُمَانْ اَڤْ فَنْدَكه، وَه لِوَلَاتِىَ (مِصْرِىَ) چێكِرِيَه دَا كُو هُونْ خَلْكِىَ وِىَ (قِبْتِيَانْ) ژِىَ دَرْخِنْ. لِێبَلِىَ هُونِىَ پَاشِىَ بِزَانِنْ (كَا اَزِىَ چه بِينِمْ سَرِىَ وَه).

١٢٤. صُوْنْدْ بَه بِرَاسْتِى كُو اَزِىَ دَسْتْ و پِيێنْ وَه ژِ چَپَرَاسْتْ ڤَه ژِێكِمْ، پِشْتْرَه ژِى اَزِىَ وَه هَمُويَانْ بِصَلِبِينِمْ (دَاڤَقِينِمْ).

١٢٥. (سِێرْبَازَانْ) گُوْتِنْ: بێگُمَانْ اَمِىَ بِبَالْ خُدَايِىَ خَوه ڤَه ڤَگَرِنْ.

١٢٦. اَڤْ نُكْرِى و عَذَابْدَايِنَا تَه بَسْ ژِ بُو كُو ئَايَتێنْ خُدِىَ ژِ مَه رَه هَاتِنْ و مَه ژِى بَاوَرِى پِىَ ئَانِيَه. خُدِێيُو، صَبْرِىَ بِسَرْ مَه دَه بِرِژِينَه، مَه رَاگِرَه و مَه مُسِلْمَانْ بِمِرِينَه.

١٢٧. گِرَه گِرێنْ قَوْمِىَ فِرْعَونْ ژِىَ رَه گُوْتِنْ: مَا تُو يِىَ مُوسَا و گَلِىَ وِى (سَرْبَسْتْ) بِهێلِى دَا كُو لِسَرْ عَرْدِىَ تَڤْدَانِىَ بِكِنْ و پِشْتَا خَوه بِدِنْ تَه و خُدَايێنْ تَه؟ (فِرْعَونْ) گُوْتْ: اَمِىَ كُرێنْ (زِلَامێنْ) وَانْ بِكُژِنْ و كَچێنْ وَانْ ژِى (ژِ بُو خِزْمَتِىَ) سَاغْ بِهێلِنْ و بێگُمَانْ اَمْ ژِ وَانْ رَه سَرْدَسْتِنْ.

١٢٨. مُوسَا ژِ گَلِىَ خَوه رَه گُوْتْ: پِشْتَا خَوه بِخُدِىَ گِرێبِدِنْ، ئَارِيكَارِيِىَ ژِىَ بِخَوهَازِنْ،

بێهْنَا خَوه فِرَه بِكِنْ و صَبْرێ بِكێشِنْ. بێگُمَانْ عَرْدْ تَڨْ ئَا خُدێ يَه. ژِ عَقْدێنْ خَوه اَوْ كێ بِڨێ وِی دِكَه ميرَاتْگِرێ عَرْدێ. دُومَاهِيكْ ژِ تَڨْوَادَارَانْ رَه يَه.

١٢٩. (گَلێ مُوسَا ژێ رَه) گُوتِنْ: بَرِيَا كُو تُو (بپێخَمْبَرِی) ژِ مَه رَه وَرِی، اَمْ دِهَاتِنْ اێشَانْدِنْ و پشْتِی كُو تُو هَاتِيَه ژِی اَمْ تِينْ اێشَانْدِنْ. (مُوسَا ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: هێڨِی هَيَه كُو خُدَايێ وَه دِژْمِنێ وَه ژِ حُوْلِێ رَاكَه؛ وَانْ هَلاكْ بِكێ و وَه لِسَرْ عَرْدێ (لِشُونَا وَانْ) بِكَه دَسْتهِلاتْ. ڨێجَه دێ بِنێرِێ كَا هُونێ چه بِكِنْ؟

١٣٠. صُوْنْدْ بَه، مَه فِرْعَونْ و مَالْبَاتَا وِی بِغَلایێ و كێمْكِرِنَا فێكِی جَزَا كِرْ دَا كُو ژِ خَوه رَه دَرْسْ بِگِرِنْ.

١٣١. دَمَا قَنْجِيكْ بِسَرْ وَانْ دَه بِهَاتَا، دِگُوتِنْ: اَڨَا هَاتِيَه ژِ بَرْ مَه يَه، اَگَرْ نَرِنْدِيَكْ بِسَرْ وَانْ دَه بِهَاتَا، نَبِی مُوسَا و يێنْ پێ رَه دِكِرِنْ سَبَبێ بێئُوْخِرِيَا لِسَرْ خَوه. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بێگُمَانْ چه تِشْتێ ژِ خُوشِی و نَخُوشِيێ كُو بِگِهِيژَه وَانْ اَوْ ژِ جَمْ خُدێ يَه، لێبَلێ پِرِێنْ وَانْ نِزَانِنْ.

١٣٢. دِيسَا (ژِ مُوسَا رَه) گُوتِنْ: تُو چه مُعْجِزَيێ بِينِی دَا كُو تُو پێ سِێرِێ لِمَه بِكِی، دَه بِينَه، ڨێجَه اَمْ نَه اَونْ كُو بَاوَرِی بِتَه بِينِنْ.

١٣٣. ڨێجَه مَه ژِی بَارَانْكَه دِژْوَارْ، كُلِی، سِپَهْ، بَقْ و خُونْ بِسَرْ وَانْ دَه ئَانِينْ كُو اَڨْ نِيشَانێنْ پِرْ تَخْلِيتِنْ. اێدِی دِيسَا ژِی وَانْ خَوه مَزِنْ دِێرَانْ (و وَانْ بَاوَرِی نَئَانِی) و اَوْ هَرْ مِلَّتَكِی گُنَهْكَارْ بُونْ.[1]

---

١ چه دَمَا خَلْكێ مِسْرێ ايمَانْ نَئَانِينْ خُدێ، بلَهِی و بَارَانێ اَوْ جزَا كِرِنْ. پشْتْرَه بدُوْرێ؛ كُلِی، سپه و بَقْ شَانْدْ سَرْ وَانْ بِئَاوَايَكِی وِسَا اَوْ اَژَالْ بَرْدَانَه وَانْ دَا كُو بكَڤِنْ دَڨْ و چَاڨێنْ وَانْ. پشْتِی ڨێ ژِ ژُوْرْ ڨَه خُونْ لِسَرْ وَانْ بَارَانْدْ، حَتَا كُو ئَاڨَا وَانْ گِشْ بُو خُوينْ. ڨێجَه هَاتِنْ جَمْ مُوسَا پيخَمبَرْ، ژێ رَه گُوتِنْ: ژِ خُدێ هێڨِی و لِئَاڨَه بِكَه دَا كُو ڨَانْ مُسيبێتَانْ ژِ سَرْ مَه رَاكَه. مُوسَا ژِی ژِ خُدێ هێڨِی و رِجَا كِرْ كُو ژِ سَرْ وَانْ رَاكَه. اێدِی خُدێ ژِ سَرْ وَانْ رَاكِرْ. لێبَلێ دِيسَا ژێ رَه گُوتِنْ: هێ مُوسَا! بِرَاسْتِی تُو سِهِرْبَازَكِی مَزِنِی و دِيسَا ژِی بَاوَرِی نَئَانِينْ.

١٣٤. چه دَمَا عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ، گُوٚتِنْ: يَا مُوسَا! تُو بِخَاتِرێ وِێ پَيْمَانَا كُو خُدێ دَايِى تَه، ژِ بُوٚ مَه لِبَرْ خُدَايێ خَوه بِگَرَه (دَا ڤِى عَذَابِى ژِ سَرْ مَه رَاكَه)، اَگَرْ تُو عَذَابْ ژِ سَرْ مَه رَاكِى، بِصُوٚندْ، اَمێ بَاوَرى بِتَه بِينِنْ و اَمێ اِسْرَائيلِيَانْ ژِى دِگَلْ تَه بِشِينِنْ!

١٣٥. ڤێجَه چه دَمَا مَه عَذَابْ حَتَا دَمَكَ دِيَارْكِرى ژِ سَرْ وَانْ رَاكِرْ كُو اَوێ دِ وِێ دَمێدَه بِگَهِيژِنَه عَذَابِێ، دِ جِهْ دَه سُوٚزَا خَوه شِكَانْدِنْ (و ژِ گُوٚتِنَا خَوه ڤَگَرِيَانْ).

١٣٦. اِێدِى بِسَدَمَا كُو وَانْ بَئَايَتێنْ مَه بَاوَرى نَئَانِنْ و ژِێ بێئَاگَاه بُونْ، مَه ژِ وَانْ حَيفْ سِتَانْدْ، ڤێجَه مَه اَوْ دِ دَرْيَايێ دَه خَنِقَانْدِنْ.

١٣٧. مَه اَوْ قَوْمێ كُو هَاتِبُونْ بَلَنْگَازْكِرِنْ كِرِنْ مِيرَاتْخَوارێ رُوٚژْاڤَا و رُوٚژْهِلاتَا اَرْدَا بِخێرْ و بێرْ و بِسَبُونَتْ صَبرَا وَانْ، گُوٚتِنَا خُدێ يَا هَرِى قَنْجْ لِسَرْ زَارُوێێنْ اِسْرَائِيلْ هَاتَه جِهْ. مَه، يَا كُو فِرْعَونْ و قَوْمِێ وِى ئَاڤَا دِكِرِنْ و بَاخْچێێنْ كُو چێدِكِرِنْ هَرِفَانْدْ.

١٣٨. مَه زَارُوێێنْ اِسْرَائيلْ دِ دَرْيَايێ رَه دَرْبَاسْ كِرِنْ، اِێدِى گِهيشْتِنَه جَمْ مِلَّتَكى كُو اَوْ بِعِبَادَتێنْ پُوتێنْ خَوه ڤَه مِژُولْ بُونْ. (اِسْرَائِيلِيَانْ) گُوٚتِنْ: اَىْ مُوسَا! كَا چَاوَا ژِ ڤَانْ رَه اِلٰهْ هَنَه، تُو ژِى ژِ مَه رَه اِلٰهَكى چێكَه. (مُوسَا) گُوٚتْ: بِرَاسْتِى هُونْ مِلَّتَكى نَزَانِنْ.

١٣٩. بێگُمَانْ اَڤێنْ كُو ژِ پُوتَانْ رَه عِبَادَتْ دِكِنْ، رَوْشَا اَوْ تێ دَه نَه هَلاكْ و خَسَارَتَه و كَارێ كُو اَوْ دِكِنْ ژِى پُوچْ و بَطَالَه.

١٤٠. مُوسَا گُوٚتْ: اَرێ مَا اَزێ چَاوَا ژِ بِلى خُدێ ژِ بُوٚ وَه لِإِلَاهَكى دِنْ بِگَرِمْ، حَالْ اَڤَه كُو خُدێ هُونْ دِ سَرْ خَلْكِێ رَه گِرتِنَه؟![1]

١٤١. (گَلى اِسْرَائيلِيَانْ!) دِ بيرْ بِينِنْ، وِێ دَمَا كُو مَه هُونْ ژِ مَالْبَاتَا فِرْعَونْ رِزْگَارْ كِرِنْ؛ وَانْ

---

١ خُدێ تَعَالىٰ، اِسْرَائيل ژِ زُوٚرْدَسْتِى و هُوٚڤِيتِيَا فِرْعَونْ رَهَا كِرِنْ، اَوْ دِ دَرْيَايێ رَه دَرْبَاسْ كِرِنْ و لِچُوٚلَا سِينَايێ پِرْ نِعْمَتْ و قَنْجِى لِوَانْ كِرْ. دِگَلْ وَانْ هَمُو قَنْجِيَانْ ژِى گَاڤَا اِسْرَائِيلى رَاسْتى عَمَالِيقَانْ هَاتِنْ كُو وَا يَه عِبَادَتێ گُوٚلِكێ دِكِنْ، وَانْ ژِى چَاڤْ لِعَمَالِيقَانْ كِرِنْ، عِبَادَتێ خُدێ هِشْتِنْ و خُوسْتِنْ كُو اَوْ ژِى عِبَادَتێ گُوٚلِكَانْ بِكِنْ. ڤێجَه خُدێ تَعَالىٰ وَانْ قَنْجِيێنْ كُو لِوَانْ كِرِيَه دِ بِيرَا وَانْ تِينَه و وِهَا فَرْمَانْ دِكَه.

ژَانْ و ئَازَارَا هَرِى دِژْوَارْ دِگِهَانْدِنْ وَه؛ کُرِێنْ وَه دِکُشْتِنْ و کَچێنْ وَه سَاغْ دِهِشْتِنْ.
هَا دِ ڤِێ (ژَانْ و ئَازَارِێ) دَه، ژِ ئَالِيێ خُدَايێ وَه ڤَه، ژِ بُۆ وَه اِمْتِحَانَکَه مَزِنْ بُو.

١٤٢. مَه سى شَڤْ پَيْمَانْ (جِڤَانْ) دَا مُوسَا و مَه دَهْ شَڤێنْ دِنْ ژِى لِێ زێدَه کِرِنْ، ڤێجَه مُدَتِێ بِپَرْوَرْدَگَارِێ وِى رَه بُو چِلْ شَڤێنْ تَکُوزْ. مُوسَا ژِ بِرَايێ خَوه هَارُونْ رَه گُوتْ: دِ نَاڤْ گَلِێ مِنْ دَه بِبَه شُونْگِرِێ مِنْ، وَانْ رَاسْتْ بِکَه و نَدَه پَێ رِيَا مُفسِدَانْ.

١٤٣. چِه دَمَا مُوسَا ژِ بُۆ جِڤَانِێ مَه هَاتْ و خُدَايێ وِى پِێ رَه پَيڤِى. (مُوسَا) گُوتْ: خُدَايێ مِنْ! خَوه نِيشَانِى مِنْ بِدَه دَا اَزْ تَه بِبِينِمْ. (خُدِێ) گُوتْ: بێگُمَانْ تُو يِێ مِنْ نَبِينِى. لِێبَلِێ لِچِيێ بِنێرَه، اِێدِى اَگَرْ چِيَا لِجِهێ خَوه رَاوَسْتِيَا هِنْگِى تُو يِێ مِنْ بِبِينِى! ڤێجَه چِه دَمَا خُدَايێ وِى ژِ چِيێ رَه دِيَارْ بُو (بِدِيَارِيکَه لايِقِى خَوه)، اِێدِى چِيَا ژِ هَڤْدَه کَتْ (بِعَرْدِێ رَه مِسێوَا بُو) و مُوسَا ژِى بێهِشْ کَتْ سَرْ عَرْدِێ و هَاىْ ژِ خَوه نَمَا. چِه دَمَا بِهِشِێ خَوه ڤَه هَاتْ، گُوتْ: اَزْ تَه ژِ هَمُو کێمَاسِيَانْ پَاكْ دِدِێرِمْ، اَزْ لِبَرْ تَه تُۆبَه دِکِمْ و اَزْ پێشِيکِێ بَاوَرْمَنْدَانِمْ.

١٤٤. (خُدِێ) گُوتْ: اَىْ مُوسَا، بِپێخَمْبَرِيَا ژِ جَمْ خَوه و بَئَاخَافْتِنَا خَوه يَا دِگَلْ تَه، مِنْ تُو لِسَرْ مِرُۆڤَانْ رَه گِرْتِيَه. ڤێجَه اَڤَا مِنْ دَايِى تَه بِگِرَه و بِبَه ژِ شُکِرْدَارَانْ.

١٤٥. مَه ژِ بُۆ مُوسَا لِسَرْ پَلێنْ تَوْرَاتِێ ژِ شِيرَتْ و حُکمَانْ هَمُو تِشْتْ بِبَرْفِرَهِى نِڤِيسِينْ. ڤێجَه (خُدِێ ژِێ رَه گُوتْ): بِهێزْ و ژِ دِلْ وَانْ بِگِرَه و لِگَلِێ خَوه فَرْمَانْ بِکَه کُو اَوْ بِيَا هَرِى قَنْجتِرْ بِگِرِنْ. (اَگَرْ هُونْ ژِ رِێ دَرْکَڤِنْ) اَزِێ دِ نێزْ دَه جِهْ و وَارێنْ ژِرِێدَرْکَتِيَانْ نِيشَانِى وَه بِدِمْ.[1]

١٤٦. اَزِێ بَرِێ وَانێنْ کُو لِعَرْدِێ ژِ نَحَقِى و بِێبَخْتِى خَوه مَزِنْ دِکِنْ ژِ ئَايَتێنْ خَوه

[1] اَڤْ ئَايَتَا پِيرُۆزْ دِدَه زَانِينْ کُو تَوْرَاتْ دِ لَوْحَانْ دَه يَانِى رُوپَلانْ دَه نِڤِيسَايِى بُو و خُدِێ تَوْرَاتْ وِسَا دَايَه مُوسَا. لِێبَلِێ دِ بَارَا وَانْ لَوْحَانْ دَه مَه چُو زَانِينَکَه بِنْبِرْ تُنَه. لِێ دِ نَاڤَرُۆکَا وَانْ رُوپَلانْ دَه ژِ ئَالِيێ دِينِى و اِسْلاحِى ڤَه اِحْتِيَاجَا اِسْرَائِيلِيَانْ بِچِه تِشْتِى هَبُويَه اَوْ دِ وَانْ دَه هَبُونْ.

دَاگَرِينِمْ. اَگَرْ اَوْ هَمُو نِيشَانْ و ئَايَتَانْ بِبِينِنْ ژِى دِيسَا دىَ بَاوَرِى بِوَانْ نِيينِنْ. اَگَرْ اَوْ رِيَا هِيدَايَتِىَ و رَاسْتِيىَ بِبِينِنْ ژِى اَوْ ژِ خَوه رَه نَاكِنْ رِيْكْ (و پِىْ دَه نَاچِنْ). اَگَرْ اَوْ رِيَا شَاشِى و خَرَابِيىَ بِبِينِنْ دِىَ ژِ خَوه رَه بِكِنْ رِيْكْ. لَوْرَا وَانْ بِئَايَتِيْنْ مَه بَاوَرِى نَئَانِينْ و اَوْ ژِىَ غَافِلْ بُونْ.

١٤٧. اَوِيْنْ كُو بَئَايَتِيْنْ مَه و بِدِيتِنَا ئَاخْرَتِىَ بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ كِرِنيْنْ وَانْ پُوچْ بُونَه، اَوْ بَسْ لِگُوْرِى كِرِنيْنْ كُو (لِدِنْيَايِىَ) دِكِنْ تِيْنَه خَلَاتْ و جَلَاتْكِرِنْ.

١٤٨. پِشْتِى مُوسَا چُو (طُورِىَ ژِ بُوْ مُنَاجَاتِىَ)، گَلِىَ مُوسَا ژِ خِشرْ (و زِينَتِ)يْنْ خَوه پِيْكَرِىَ (هَيْكَلِىَ) گُوْلِكَكِى چِيْكِرْ كُو ژِىَ رَه عُوْرِينْ هَبُو و وَانْ اَوْ ژِ خَوه رَه كِرْ اِلٰهْ . مَا وَانْ نَه دِدِيتْ كُو اَوْ (گُوْلِكْ) نَه بِوَانْ رَه دِپِيڤَه نَه ژِى رِيَكِىَ نِيشَانِى وَانْ دِدَه؟ وَانْ گُوْلِكْ ژِ خَوه رَه كِرْ اِلٰهْ و وَانْ لِخَوه سِتَمْكَارِى كِرْ.[1]

١٤٩. چه دَمَا لِسَرْ كِرِنيْنْ خَوه پُوْشَمَانْ بُونْ و دِيتِنْ كُو وَا يَه اَوْ ژِ رِىَ دَرْكَتِنَه، ڤِيْجَه گُوْتِنْ: اَگَرْ خُدَايِىَ مَه لِمَه نَيِىَ رَحْمِىَ و لِگُنَهِيْنْ مَه نَبِهُرَه تَقَزْ اَمِىَ بِبِنْ ژِ يِيْنْ خَسِرِى.

١٥٠. چه دَمَا مُوسَا (ژِ جِڤَانِىَ خُدَايِىَ خَوه) بِهِيْرِسْ و غَمْگِينِى بِبَالْ مِلَّتِىَ خَوه ڤَه ڤَگَرِيَا (ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَڤْ تِشْتِىَ وَه لِدُوڤْ مِنْ كِرِيَه (كُو وَه گُوْلِكْ ژِ خَوه رَه كِرِيَه اِلٰهْ) چه تِشْتَكِى پِيسَه. اَرِىَ، مَا وَه لَزْ لِفَرْمَانَا خُدِىَ كِرْ؟ مُوسَا لَوْحَه ئَاڤِيْتِنْ و بِسَرِىَ بِرَايِىَ خَوه (هَارُونْ) گِرْتْ و بِبِرْ خَوه ڤَه كِشَانْدْ. (هَارُونْ) گُوْتْ: اَىْ كُرِىَ دِيَا مِنْ! بِيْگُمَانْ ڤِى گَلِى اَزْ بِيْزَارْ كِرِمْ و هِنْدِكْ مَابُو كُو مِنْ بِكُژِنْ، ڤِيْجَه كِيْفَا نِيَارَانْ لِمِنْ نِيينَه و مِنْ ژِ ڤِى گَلِىَ سِتَمْكَارْ نَحَسِبِينَه!

[1] دَمَا مُوسَا دَهْ رُوْژَانْ زِيْدَه لِچِيَايِىَ طُورْ مَا، ژِ اِسْرَائِيلِيَانْ يَكِى سَنْعَتْكَارْ كُو نَاڤِىَ وِى سَامِرِى بُو، ژِ خِشرِيْنْ وَانْ، هَيْكَلِىَ گُوْلِكَكِى ژِ وَانْ رَه چِيْكِرْ و گُوْتْ: خُدَايِىَ وَه و مُوسَا ژِى اَڤَه. لِىَ خُدَايِىَ مُوسَا هَاتَه ژِبِيرَاكِرِنْ. هَيْكَلِىَ گُوْلِكِىَ بِهُوْسْتَايِيكَه وِسَا چِيْكِرِبُو؛ گَاڤَا كُو بَا دِكَتْ نَاڤَا وِىَ وَكِى كُو تِىَ دَه رُوح هَبَه وِسَا دِ عُوْرِيَا.

١٥١. (مُوسَا) گُوّتْ: خُدَایێ مِنْ! لِمِنْ و بِرَایێ مِنْ بِبُوّرَه و مَه تێخَه بَرْ دِلُوّڤَانِیَا خَوه. هَرْ تُو یی ڤَنْجْتِرِینێ ڤَنْجِکَارَانْ!

١٥٢. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو گُولِكْ حَبَانْدِنْ ژِ نێزْ ڤَه دێ ژِ جَمْ خُدَایێ وَانْ غَزَبْ لِوَانْ بِبَارَه و لِدِنْیَایێ ژِی دێ رِسْوَاتی بِگِرَه سَرْ وَانْ. هَا بِڤِی ئَاوَایی اَمْ بِبَێخْتَانْ جَزَا دِکِنْ.

١٥٣. هَرْچِی وَانْ کَسێنْ کُو کِرِیَارێنْ نَبَاشْ کِرِنْ و پَاشێ تُوّبَه کِرِنْ و بَاوَری ئَانِینْ، بێگُمَانْ خُدَایێ تَه پِشْتِی وێ (تُوّبَه و بَاوَرِیێ) گُنَهْڤَشێرَه، دِلُوّڤَانَه.

١٥٤. چِه دَمَا هێرْسَا مُوسَا دَانی لَوْحَه (ژِ عَرْدێ) رَاکِرِنْ، کُو دِ وَانْ دَه ژِ بُوّ وَانْ کَسێنْ کُو ژِ خُدَایێ خَوه دِطِرْسِنْ رِیَا رَاسْتِرێیی و دِلُوّڤَانِییێ نِڤِیسَانْدِی بُو.

١٥٥. ژِ بُوّ جِڤَانِیێ مَه، مُوسَا ژِ گَلێ خَوه حَفْتێ زِلَامْ بِژَارْتِنْ (و ئَانِینْ حِزُورَا مَه). چِه دَمَا وێ عَرْدْ هَژَا دِژْوَارْ اَوْ گِرْتِنْ، مُوسَا گُوّتْ: خُدَایێ مِنْ! اَگَرْ تَه بِخَوسْتَا بَری ڤێگَا تَه یێ اَوْ و اَزْ هَلَاكْ بِکِرَا. مَا ژِ بَرْ کِرْیَارێنْ ئَاقِلْسِڤِکێنْ مَه تُو یێ مَه تَڤَانْ هَلَاكْ بِکی؟ اَڤْ کَارْ، ژِ جَرِبَانْدِنْ و اِمْتِحَانَا تَه پێڤَه نَه تِشْتَکی دِنَه. بوێ، تُو کێ بِڤِێ ژِ رێ دِخِی و کێ ژِی بِڤِێ تِینِی سَرْ رِیَا رَاسْتْ. تُو یی خَودِی و ئَارِیکَارێ مَه. ڤێجَه لِمَه بِبُوّرَه، لِمَه وَرَه رَحْمێ و تُو یی چێتِرِینێ بَخْشِینَرَانْ.[1]

١٥٦. (خُدێ یُوّ!) تُو دِ ڤێ دِنْیَایێ دَه ڤَنْجِیێ و لِئَاخْرَتێ ژِی ژِ بُوّ مَه رِنْدِیێ بِنِڤِیسَه. بِرَاسْتِی مَه بِبَالْ تَه ڤَه تُوّبَه کِرْ. (خُدێ) گُوّتْ: اَزْ کێ بِڤێمْ اَزێ عَذَابێ خَوه لێ رَاسَلِتِینِمْ و مَرْحَمَتَا مِنْ ژِی دُوّرْ لِهَرْ تِشْتِی گِرْتِیَه. ڤێجَه اَزێ وێ (دِلُوّڤَانِیێ) ژِ بُوّ وَانێنْ کُو خَوه (ژِ کُفْرْ و گُنَهَانْ) دِپَارێزِنْ و زَکَاتَا خَوه دِدِنْ و اَوێنْ کُو بَاوَری بِئَایَتێنْ مَه تِینِنْ، مِسُوّگَرْ بِکِمْ.

---

١ اَوێنْ کُو مُوسَا وَانْ ژِ نێڤْ گَلێ خَوه بِژَارْتِبُو و ژِ بُوّ تُوّبێ وَانْ بِرِبُو حِزُورَا خُدێ تَعَالیٰ، چِه دَمَا ئَاخَافْتِنَا مُوسَا یَا بِخُدێ رَه بِهِیسْتِنْ، ژِێ رَه گُوّتِنْ: «حَتَا کُو اَمْ بِاَشْکَرَه خُدێ نَبِینِنْ، اَمێ ڤَتْ بَاوَرِیێ بِتَه نِیێنِنْ.» ڤێجَه لِوێ دَرێ عَرْدْ هَژَکَه دِژْوَارْ چێبُو، اَوْ ژِی ژِ هِشێ خَوه چُونْ و کَتِنْ عَرْدێ. مُوسَا ژِ خُدێ دُعَا کِرْ، اِیْدِی خُدێ اَوْ اَفَاتْ ژِ سَرْ وَانْ رَاکِرْ.

۱۵۷. اَوِیْنْ کُو دَانَه پَیْ قَاصِدِیَ کُو پِیْخَمْبَرِیَ اُمِّی یَه. اَوْ پِیْخَمْبَرِیَ کُو سَالُوْخْ و نیشَانِیْنْ وی لِجَمْ خَوه دِ تَورَاتْ و اِنْجیلِیَ دَه نِفِیسَانْدِی دبِینِنْ، (اَوْ پِیْخَمْبَرْ) فَرْمَانَا وَانْ بِقَنْجِیِیَ دِکَه و ژِ خَرَابِیِیَ وَانْ دِدَه پَاشْ، تِشْتِیَ پَاكْ و پَاقِژْ ژِ بُوّ وَانْ حَلالْ دِکَه و یَا پِیسْ و نَبَاشْ لِسَرْ وَانْ حَرَامْ دِکَه، بَارْگِرَانی و قَیْدِیْنْ کُو لِسَرْ وَانْ هَبُونْ ژِ سَرْ وَانْ رَادِکَه. ڤِیْجَه اَوِیْنْ کُو بَاوَری پِیَ ئَانِینْ، خَاتِرِیَ وِی گِرْتِنْ، ئَارِیکَارِیَا وِی لِسَرْ نَیَارَانْ کِرِنْ و دِگَلْ وِی دَانَه پَیْ رُوْنَاهِیَا (قُرْئَانَا) کُو ژِیَ رَه هَاتِیَه ، هَا اَوْ یِیْنْ کُو (لِدِنیَا و ئَاخْرَتِیَ) سَرْفِرَازْ بُونَه.[1]

۱۵۸. (اَیْ پِیْخَمْبَرْ!) بِبِیْژَه: گَلی مِرُوْڤَانْ! بِیْگُمَانْ اَزْ قَاصِدِیَ خُدِیَ مَه کُو بِبَالْ وَه هَمُویَانْ ڤَه هَاتِمَه شَانْدِنْ. اَوْ خُدَایِیَ کُو هَرْ ژِیَ رَه یَه خُدَانِیَا عَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ. ژِ وِی پِیْڤَه تُو خُدَا نِینِنْ، اَوْ سَاغْ دِکَه و دِمِرِینَه. نَاخَوه بِخُدِیَ و بِقَاصِدِیَ وِی کُو پِیْخَمْبَرِیَ اُمِّی یَه، اَوِیَ کُو بِخُدِیَ و پَیڤِیْنْ وِی (قُرْئَانِیَ) بَاوَری تِینَه، هُنْ ژِی بَاوَری بِینِنْ و بِدِنْ پَیْ (شُوْپَا) وِی (پِیْخَمْبَرِی) دَا کُو هُونْ بِسَرْ رِیَا رَاسْتْ ڤَه بِبِنْ.

۱۵۹. جِڤَاتَكْ ژِ گَلِیَ مُوسَا هَیَه کُو رِیَا حَقْ و رَاسْتْ بِبَرْ خَلْکِیَ دِخِنْ و پِیَ حُکِمْ و فَرْمَانْدَارِیِیَ دِکِنْ.[2]

۱۶۰. مَه گَلِیَ مُوسَا گَرَانْدْ دُوْنْزدَهْ عَشِیرْ. دَمَا گَلِیَ وِی ئَاڤْ ژِیَ خَوسْتِنْ، مَه ژِیَ رَه وَحِی شَانْدْ: گُوْپَالِیَ خَوه لِکَڤِرْ بِخَه! ڤِیْجَه (پِشْتِی مُوسَا گُوْپَالِیَ خَوه لِکَڤِرْ دَا) ژِ کَیْڤِرْ دُوْزْدَهْ کَانی زَانْ و دَرْبُونْ. هَرْ اِیْلِیَ سَرْکَانِیَا خَوه زَانِی و نَاسْ کِرْ. پَاشِیَ مَه

۱ دِ ئَایَتَا پِیرُوْزْ دَه بیْژَیَا «اُمِّی»بُهُری کُو اَوْ بِدَاخَوازَا یِیَ کُو نزَانَه بِنفِیسَه و بِخَوهنَه تِیَ و مَه ژِی بِنَخُونْدَا مَعْنَه کِرْ. اَوْ پَسْنَکی پِیخَمْبَرِیَ مَه یَه. دِگَلْ کُو اَوْ مِرُوْڤَکی نَخونْدَا بُو ژِی، لِیْبَلِیَ؛ خُودِیِیَ کَمالا زَانِینِیَ بُو کُو اَڤْ ژِ وِی رَه مُعْجِزَیکَه. ژِ بَرْ کُو قَاصِدِیَا وِی بِبَالْ خُدِیَ ڤَه تِیَ ئَالِیدَانْ، اَوْ قَاصِدِیَ خُدِیَ یَه و ژِ بَرْ کُو بِبَالْ مِرُوْڤَانْ ڤَه تِیَ ئَالِیدَانْ، اَوْ پِیْخَمْبَرَه. یَعْنِی ژِ هِیْلَا کُو اَوْ قَاصِدِیَ خُدِیَ یَه، اَوْ رَسُولَه و ژِ هِیْلا کُو اَوْ فَرْمَانیْنْ خُدِیَ ژِ مِرُوْڤَانْ رَه رَابِگَهِینَه و بِبِیْژَه، اَوْ نَبِی یَه، پِیخَمْبَرَه.

۲ مَبَسْتْ ژِ وِیَ اُمَّتِیَ اَوْ جِهُو نَه کُو بَاوَرِیِیَ بِمُحَمَّدْ (سْ) ئَانِینَه، یَانْ ژِی اَوْ کَسِنْ کُو دِ چَاخِیَ مُوسَا دَه شِیرَتَا قَنْجِیِیَ لِخَلْکِیَ کِرِنَه و اَوْ ئَانِینَه رِیَا رَاسْتْ و دُرُسْتْ.

عَورْ لِسَرْ وَانْ كِرَه سى و سِيوَانْ، مَه گَزُوٚ و سُوسِكْ بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدِنْ. (و مَه ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ): ژِ وِى رِزْقِىٚ خَوشْ و پَاكْ اِىٚ كُو مَه دَايَه وَه بِخُونْ. (ژِ بَرْ كُو اَوْ لِبَرْ فَرْمَانَا مِنْ رَابُونْ) وَانْ نَه لِمَه ظُلِمْ كِرْ؛ بَلِىٚ وَانْ هَرْ لِخوه ظُلِمْ كِرْ.

١٦١. وِىٚ دَمِىٚ (ژِ ئَالِيىٚ خُدِىٚ ڤَه) ژِ اِسْرَائيلِيَانْ رَه هَاتَه گُوٚتِنْ: لِڤِى بَاژَارِى بِجِهْ بِبِنْ و بِدُوٚرْفِرَهِى لِجِهِىٚ هُونْ بِڤِيٚنْ ژِ نِعْمَتيٚنْ وِىٚ بِخُونْ و بِبيٚژِنْ: (خُدِيٚيُوٚ) گُنَهيٚنْ مَه ژِ سَرْ مَه رَاكَه و خُوشِكَانْدِى، خُوچَمَانْدِى دِ دَرى رَه تيٚكَڤِنْ هُنْدِرِىٚ (بَاژيٚرْ)، ڤيٚجَه اَمِىٚ لِگُنَهيٚنْ وَه بِبُوٚرِنْ و اَمِىٚ (خيٚرَا) قَنْجيكَارَانْ بيٚهْترْ بِكِنْ.

١٦٢. ڤيٚجَه (پِشْتِى ڤَانْ فَرْمَانيٚنْ مَه لِوَانْ كِرِنْ) اَويٚنْ كُو ظُلِمْ و زُوٚرْدَارِى كِرِنْ، اَوْ فَرْمَانَا خُدِىٚ يَا كُو لِوَانْ كِرِى بِتِشْتَكى دِنْ گُهَارْتِنْ. اِيٚدِى بِسَدَمَا ظُلْمَا كُو كِرِنْ مَه ژِ ئَاسِيمَانْ عَزَابَكْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ.

١٦٣. (رَسُولِىٚ مِنْ!) ژِ (وِى) گُنْدِىٚ كُو لِبَرْ لِيڤَا دَرْيَايِىٚ بُو، دَمَا وَانْ دِ رُوٚژَا شَمِيِىٚ دَه (بِگِرْتِنَا مَاصِيَانْ) دَسْتْدِريٚژِى كِرِنْ، ژِ اِسْرَائيلِيَانْ پِرْسْ بِكَه. لَوْرَا رُوٚژَا شَمِيِىٚ (كُو مَاصِيگِرْتِنْ ژِ وَانْ رَه قَدَخَه بُو) مَاصِيِيٚنْ وَانْ دِهَاتِنْ (و سَرْئَاڤْ دِبُونْ) و كُو نَه رُوٚژَا شَمِيِىٚ بُو مَاصِى ژِ وَانْ رَه نَدِهَاتِنْ. هَرْ وِهَا بِسَدَمْ ژِريٚدَرْكَتِنَا وَانْ مَه اَوْ بِڤِىٚ بَلايِىٚ اِمْتِحَانْ كِرِنْ.[1]

١٦٤. جِڤَاتَكِىٚ ژِ وَانْ گُوٚتْ: (گَلى جِڤَاتَا شِيرَتْكَارَانْ!) ژِ بُوٚ چه هُونْ لِقَوْمَكى وِسَا شِيرَتْ دِكِنْ كُو خُدِىٚ دِىٚ وَانْ هَلاكْ بِكَه (وَانْ ژِ حُوٚلِىٚ رَاكَه) يَانْ ژِى عَذَابَكِى پِرْ دِژْوَارْ بِدَه وَانْ؟ (شِيرَتْكَارَانْ) گُوٚتِنْ: (اَمْ شِيرَتَانْ دِكِنْ) دَا كُو لِجَمْ خُدَايِىٚ وَه ژِ مَه رَه بِبَه هِيٚنْجَتْ و دَا كُو اَوْ خَوه بِپَارِيٚزِنْ.

---

١ خُدِىٚ تَعَالٰى، رُوٚژَا شَمِيِىٚ ژِ زَارُوٚيِيٚنْ اِسْرَائيلْ رَه كِرِبُو رُوٚژَا بيٚهِنْبَرْدَانِىٚ و لِوَانْ فَرْمَانْ كِرِبُو كُو سِيَانَتْ و حُرْمَتَا وِىٚ رُوٚژِىٚ بِگِرِنْ؛ دِ وِىٚ دَه نَچِنْ گِرْتِنَا مَاسِيَانْ. ڤيٚجَه رُوٚژَا كُو وَانْ كِرِبُونَا بَطْلَانَه مَاسى دَرْدِكَتِنْ سَرْ رُوِىٚ ئَاڤِىٚ و دِ رُوٚژيٚنْ دِنْ دَه ژِى دَرْنَدِكَتِنْ. اَڤْ رَوْشَا هَا ژِ اِسْرَائيلِيَانْ رَه اِمْتِحَانَكَه ژِ جَمْ خُدِىٚ بُو. لِيٚبَلِىٚ وَانْ اِمْتِحَانْ قَزَنجْ نَكِرْ. رِيٚزَا رُوٚژَا شَمِيِىٚ نَگِرْتِنْ و تِىٚ دَه چُونْ مَاسِيگِرْتِنِىٚ.

١٦٥. ڤێجه دَمَا گَلێ مُوسَا اَوْ شیرَتێنْ کُو لِوَانْ دِهَاتَه کِرِنْ ژِ بیرْ کِرِنْ، مَه اَوێنْ کُو هَولْ دِدَانْ دَا کُو خَرَابی نَییَ کِرِنْ رِزْگَارْ کِرِنْ و اَوێنْ کُو سِتَمْکَاری دِکِرِنْ مَه بِسَبُبَتْ ژِرێدَرْکَتِنَا وَانْ، بِعَذَابَکی دِژْوَارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ.

١٦٦. اِیدی دَمَا لِسَرْ یَا کُو مَنْعَا وَانْ ژِیێ هَاتِیَه کِرِنْ خَوه مَزِنْ کِرِنْ (ژِ قَدَخِیێنْ خُدێ خَوه دُورْ نَکِرِنْ)، مَه ژِ وَانْ رَه گُوتْ: هُونْ بِبِنْ مَیْمُونێنْ رِسْوَا و رَزِیلْ.

١٦٧. (رَسُولێ مِنْ! دِ بیرْ بِینَه) دَمَا خُدَایێ تَه (پێشیێنْ اِسْرَائیلِیَانْ) ئَاگَاهْدَارْ کِرِنْ کُو حَتَا رُوْژَا قِیَامَتێ تَقَزْ اَویێ هِنْ مِرُوْڤێنْ وِسَا بِسَرْ وَانْ دَه بِشِینَه کُو وَانْ لِئیشْکَنْجَیَا هَری دِژْوَارْ بِچێژِینِنْ (و عَذَابێ تُنِدْ بِدِنْ وَانْ). بێگُمَانْ خُدَایێ تَه جَزَابِلَزَه و بێگُمَانْ خُدَایێ تَه گُنَهْڤَشێرَه، دِلُوْڤانَه.

١٦٨. مَه اَوْ (گَلێ مُوسَا) لِسَرْ عَرْدێ کُوْمْ بِکُوْمْ ژِ هَفْ پَرْچَه کِرِنْ. هِنْ ژِ وَانْ قَنْجْ و چَاکْسَازْ بُونْ و هِنْ ژِ وَانْ نَه وِسَانْ بُونْ و مَه اَوْ بِخَوهشی و نَخُوشِیَانْ جَرِبَانْدِنْ دَا کُو لِخَوه بِزِڤِرِنْ (ژِ خَرَابییێ ڤَگَرِنْ).

١٦٩. ڤێجه دِ پَیْ وَانْ رَه هِنْ هَاتِنْ بُونَه وێرَتێ کِتَابێ، لَزێ لِیَا نێزیکْ و نَهێژَا دِکِنْ (کُو بِدِنْیَایێ دِگِرِنْ و ئَاخِرَتێ بَرِدِنْ). اَوْ دِبێژِنْ: ژِخُو (چَاوَا بَه ژِی) خُدێ دێ لِگُنَهێنْ مَه ببُوْرَه. اَگَرْ پَرْتَالَکی وَکی وێ ژِ وَانْ رَه بێ دیسَا دێ وی بِگِرِنْ. اَرێ، مَا دِ کِتێبێ دَه پَیْمَانْ ژِ وَانْ نَهَاتِبُو سِتَانْدِنْ کُو اَوْ لِسَرْ (نَاڤێ) خُدێ ژِ رَاسْتِییێ پێڤَه تِشْتَکی دِنْ نَبێژِنْ، وَانْ اَوْ ژِی خَونْدِبُو (کَا چِه تێ دَه یَه). تَقَزْ ژِ بُوْ وَانێنْ کُو خَوه (ژِ گُنَهَانْ) دِپَارێزِنْ ئَاخِرَتْ چێتِرَه. مَا هِێ ژِی هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

١٧٠. اَوێنْ کُو خَوه بِکِتێبێ دِگِرِنْ و بِدُرِسْتی نِمێژێ دِکِنْ، بێگُمَانْ اَمْ خِێرَا قَنْجیکَارَانْ وِنْدَا نَاکِنْ.

١٧١. دِ بیرْ بِینَه، وِێ دَمَا مَه چِیَایێ طُورْ دِ سَرْ گَلێ مُوسَا رَه مِینَا بَانَکی (سِیوَانَکێ)بِلِنْدْ

کِرْ و گُوٚمَانْ دِکِرِنْ کُو اَوِیٚ بِسَرْ وَانْ دَه بِکَڤَه. (مَه ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ) اَڤَا مَه دَایَه وَه ژِ دِلْ و بِهێزْ بِگْرِنْ، یَا کُو دِ نَاڤْ دَه یَه بِینِنْ بِیرَا خَوه دَا ڤَنَه هُونْ (ژِ عَذَابِیٚ مِنْ) خَوه بِپَارِێزِنْ.

١٧٢. (رَسُولێ مِنْ!) وِیٚ دَمَا خُدَایێ تَه ژِ پِشْتَا ئَادَمِیَانْ زُرِیتَا وَانْ گِرْتْ و اَوْ خَوه بِخَوه لِسَرْ هَڤْ کِرِنَه شَاهِدْ (و ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ) مَا اَزْ نَه خُدَایێ وَه مَه؟ گُوٚتِنْ: بَلِیٚ؛ اَمْ شَاهِدِیێ دِدِنْ (کُو تُو خُدَایێ مَه یی). اَڤْ شَهْدَیِی ژِ بُوٚ ڤِیٚ یَه؛ دَا کُو رُوٚژَا قِیَامَتێ هُونْ نَبێژِنْ: بِرَاسْتِی اَمْ ژِ ڤِیٚ نَه هَایْدَارْ بُونْ.[1]

١٧٣. یَانْ ژِی دَا هُونْ نَبێژِنْ: هِیٚ بَرِیٚ، بَاڤِێنْ مَه ژِی ژِ خُدِیٚ رَه هَڤْپِشْكْ چێکِرِبُونْ و اَمْ ژِی نِفْشَکِی کُو دِ پَیْ وَانْ رَه هَاتِنْ. مَا اِیْدِی ژِ بَرْ کِرِنێنْ رِێشَاشَانْ تُو یێ مَه هَلاكْ بِکِی؟

١٧٤. هَا بِڤِی ئَاوَایِی اَمْ ئَایَتِێنْ خَوه بِبَرْفِرَهِی اَشْکَرَا دِکِنْ دَا کُو اَوْ ڤَگَرِنْ.

١٧٥. ژِ جِهُویَانْ رَه سَرْپێهَاتِیَا وِی مِرُوٚڤِی بِبێژَه، اَوِیٚ کُو مَه ئَایَتِێنْ خَوه دَانِیٚ ڤێجَه ژِ زَانِینَا وَانْ ئَایَتَانْ دَرْکَتْ و خَوه ژِیٚ ڤَکێشَا. اِیْدِی شَیْطَانْ بِدُوٚرِیٚ کَتْ و خَوه گِهَانْدِیٚ و دِ دَاوِیێ دَه بُو ژِ رِێشَاشَانْ.

١٧٦. اَگَرْ مَه بِخَوسْتَا مَه یێ بِئَایَتِێنْ خَوه قَدِرْ بِدَایێ و مَرْتَبَا وِی بِلِنْدْ کِرِبُویَا، لِێبَلِیٚ وِی بِدِنْیَایێ گِرْتْ و لِپَیْ دَاخَوازَا خَوه چُو. ڤێجَه مَسَلَیَا وِی وَکِی مَسَلَیَا کُوچِکَه ؛ اَگَرْ تُو بِسَرْ دَه بِچِی دِیٚ زِمَانێ خَوه دَرێخَه و بِکَه هَلْکَهَلْكْ، اَگَرْ تُو بِسَرْ دَه نَچِی دِیسَا دِیٚ زِمَانێ خَوه دَرێخَه و بِکَه هَلْکَهَلْكْ. هَا اَڤَه رَوشَا وِیٚ جِڤَاتَا کُو بَئَایَتِێنْ مَه بَاوَری نَایِنِنْ. ڤِیٚ قِصَیێ بِبێژَه دَا کُو اَوْ ژِیٚ عِبْرَتْ بِگْرِنْ.

---

[1] د حَقِیٚ تَفسِیرَا ڤِیٚ ئَایَتێ دَه ژِ صَحَابِیَانْ وهَا هَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ: خُدِیٚ، چه دَمَا ئَادَمْ خُلقَانْد، زُرِیتَا وِی وَکِی زَرَیَانْ ژِ پِشْتَا وِی دَرَانِی و پَیْمَانْ ژِ وَانْ سِتَانْدْ کُو اَوْ خُدَایێ وَانَه. وَانْ ژِی اَڤْ یَكْ قَبُولْکِرِنْ و اَوْ لِسَرْ ڤِیٚ بُونَه شَاهِدْ.

١٧٧. رَوْشَا وَانْ كَسيْنْ كُو بَئَايَتيْنْ مه بَاوَرى نَاينِنْ چه رَوْشَكَه خَرَابَه. و اَوْ هَرْ لِخوه نَحَقيىَ دِكنْ.

١٧٨. خُدىَ، كِىَ بينَه سَرْ رِىَ ايدى اَوْ يىَ كُو رَاسْتَرِىَ بُويَه، كِىَ ژى ژ رِىَ دَريْخَه ڤيْجَه هَا اَوْ ييْنْ كُو خَسَارْ كرِنَه.

١٧٩. صُوْنْدْ بَه، مَه ژِ جنْ و انْسَانَانْ گَلَكْ كَسيْنْ كُو (بسَدَمَا عَمَلىَ خوه) دُوْژَهى نَه لدِنْيَايىَ بَلاڤْكرِنْ. ژ وَانْ رَه دِلِنْ هَنَه تىَ نَاگِهنْ و ژ وَانْ رَه چَاڤنْ هَنَه پىَ نَابينِنْ و ژ وَانْ رَه گُهنْ هَنَه پىَ نَابِهيزنْ. هَا اَوْ، مينَا حَيْوَانَانَه، بَلْكى هِىَ ژى رِيْشَاشْترِنْ. اَويْنْ هَا، ييْنْ كُو هَايَا وَانْ(ژ رِيْكَا رَاستْ) نَمَايَه.

١٨٠. ژ بُوْ خُدىَ اَسْمَاءُ الْحُسْنَا)نَاڤيْنْ هَرى(خَوشكْ هَنَه. نَاخَوه بوَانْ نَاڤَانْ ژِ خُدىَ دَاخَوازىَ بكِنْ و اَويْنْ كُو دَرْ بَارىَ نَاڤيْنْ خُدىَ دَه خَوارْ دِچنْ وَانْ بهِيْلنْ (ژ خُدىَ رَه)؛ اَوىَ بِگِهنْ جَزَايىَ كَارْ و كرِيَارِيْنْ كُو دِكِنْ.

١٨١. ژِ مَخلُوقيْنْ مَه جِڤَاتَكْ هَيَه كُو اَوْ بِخَوه بِحَقِيىَ دِگرِنْ و پىَ ژى حُكمْ دِكِنْ.

١٨٢. اَويْنْ كُو بَئَايَتيْنْ مه بَاوَرى نَاينِنْ، اَمىَ وَانْ بىَ كُو پىَ هَايْدَارْبنْ؛ هيْدى هيْدى بَرْ بعَذَابىَ (هَلاكِىَ) ڤَه ببِنْ.

١٨٣. اَزْ (بپَاشْدَخِسْتنَا جَزَا) مُهْلَتىَ ددِمَه وَانْ، بيْگُمَانْ كَمينَا منْ (هِنْگَافْتنْ و ئَازَارَا منْ) پرْ دِژْوَارَه.

١٨٤. اَرىَ، مَا اَوْ نَافكرِنْ كُو تُو دِينِيتِى لِجَمْ هَڤَالِىَ وَانْ (مُحَمَّدْ) تُنَه؟ اَوْ، هَرْ هِشيَارْكَرَكى اَشْكَرَا يَه.

١٨٥. مَا اَوْ لِمَزنَاهِيَا عَرْدْ و ئَاسيمَانَانْ، لِچِڤَاسْ تِشْتىَ كُو خُدىَ اَوْ ئَافرَانْديَه و لاَجَلىَ وَانْ اَوىَ كُو دِبَه نيْزيكْ بُوبَه نَانيْرنْ؟ نَاخَوه، مَا اَوىَ پِشْتِى قُرْئَانِىَ بِچه گُوْتِنىَ بَاوَرى بينِنْ؟

١٨٦. چه كَسىَ خُدِىَ وِى گُمْرَاهْ بِكَه (ژِ رِىَ دَرْخَه) اِيْدِى ژِىَ رَه تُو رِيْبَرْ نِينَه و خُدِىَ وَانْ دِ خَرَابِيَا وَانْ دَه هَرْ سَرْگَيْژَانَه دِهيْلَه.

١٨٧. (رَسُولىَ مِنْ!) اَوْ ژِ تَه پِرْسَا رُوْژَا قِيَامَتىَ دِكِنْ؛ كَا كَنْگىَ يَه و دِىَ كَنْگىَ بِقَومَه؟ (ژِ وَانْ رَه) بِبيْژَه: بيْگُمَانْ زَانِينَا وِىَ بَسْ لِجَمْ خُدَايىَ مِنَه. ژِ خُدِىَ پيْقَه تُو كَسْ نِكَارَه دَمَا هَاتِنَا وِىَ اَشْكَرَا بِكَه. اَوْ رُوْژْ لِسَرْ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ گِرَانْ تِىَ. اَوِىَ ژِ نِشكَا ڤَه بِسَرْ وَه دَه بِىَ. اَوْ (قِيَامَتىَ) ژِ تَه دِپِرْسِنْ هَرْ وَكِى كُو تُو وِىَ زَانِبِى. (ژِ وَانْ رَه) بِبيْژَه: زَانِينَا وِىَ بَسْ لِنِكْ خُدِىَ يَه، لِيْبَلِىَ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ (ڤِىَ) نِزَانِنْ.

١٨٨. بِبيْژَه: ژِ يَا خُدِىَ خَوسْتِبَه پيْڤَه اَزْ نِكَارِمْ تُو فَيْدِىَ بِدِمْ خَوه و نِكَارِمْ تُو زَرَارِىَ ژِ سَرْ خَوه ژِى بِدِمْ ئَالِى. اَگَرْ مِنْ بِيَا نَپَنْدِى زَانِيبُويَا مِنِىَ هِىَ بيْهْتِرْ قَنْجِى بِكِرَا و ژِ يَا بِزَرَارْ و زِيَانْ ژِى مِنِىَ خَوه بِدَايَا پَاشْ. بَسْ ژِ بُوْ مِلَّتَكِى كُو بَاوَرِى بِينِنْ، اَزْ هَرْ هِشِيَارْكَرْ و مِيزْگِينْبَرِمْ.

١٨٩. اَوْ خُدَا يَه، يىَ كُو هُونْ ژِ يَكْ نَفسىَ چيْكِرِنَه و ژِ وِىَ ژِى هَڤْژِينَا وِىَ چيْكِرِيَه دَا كُو بِبَالْ ڤَه ڤَحوَه. ڤِيْجَه چه دَمَا جُو نِڤِينَا وِىَ، بِحَمْلَكَه سِڤِكْ بِحَمِلْ بُو و دِ ڤِى حَالِى دَه دَمَكِىَ مَا. ڤِيْجَه چه دَمَا بَارِىَ وِىَ گِرَانْ بُو (زَارُوْكَا وِىَ دِ زِكِىَ وِىَ دَه مَزِنْ بُو) هَرْ دِيَانْ (دِىَ و بَاڤْ) ژِ خُدَايىَ خَوه دَاخَوازْ كِرِنْ (گُوْتِنْ): صُوْنْدْ بَه اَگَرْ تُو زَارُوْكَكِى قَنْجْ بِدِى مَه تَقَزْ اَمِىَ بِبِنْ ژِ شُكِرْدَارَانْ.

١٩٠. ڤِيْجَه دَمَا خُدِىَ زَارُوْكَكِى صَالِحْ دَا وَانْ، دَرْ بَارِىَ دَايِنَا خُدِىَ دَه ژِ خُدِىَ رَه شَرِيكْ چيْكِرِنْ. ڤِيْجَه خُدِىَ ژِ شِرْكَا كُو اَوْ دِكِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

١٩١. اَرِىَ مَا اَوْ، وَانِيْنْ كُو نِكَارِنْ تِشْتَكِى بِئَافِرِينِنْ و اَوْ بِخَوه هَاتِنَه ئَافِرَانْدِنْ ژِ خُدِىَ رَه دِكِنْ هَڤْپِشْكْ؟!

١٩٢. اَوْ (پُوتْ) نِكَارِنْ ئَارِيكَارِيَا وَانْ (پَرَسْتِيِيْنْ خَوه) بِكِنْ و نِكَارِنْ ئَارِيكَارِيَا خَوه ژِى بِكِنْ.

١٩٣. اَگَرْ هُونْ گَازِی وَانْ (پُوتَانْ) بِكِنْ بَالْ رِیَا رَاسْتْ ڤه، اَوْ لِدُوڤْ وَه نَایێنْ. چه هُونْ گَازِی وَانْ بِكِنْ چه ژِی هُونْ دَنْگێ خَوه نَكِنْ وَكْهَڤَه (اَوْ لِپِی وَه نَایێنْ).

١٩٤. (گَلِی كَافِرَانْ!) بێگُمَانْ اَوْ پُوتێنْ كُو هُونْ ژِ بِلِی خُدێ وَانْ دِحَبِینِنْ، اَوْ ژِی مِینَا وَه مَخلُوقێنْ خُدێ نَه. اَگَرْ هُونْ (دِ دُوِزَا خَوه دَه) رَاسْتبێژِنْ، ڤێجَه گَازِی وَانْ بِكِنْ، بِلا اَوْ ژِی بَرْسِڤَا وَه بِدِنْ.

١٩٥. مَا ڤێ لِنگێنْ وَانْ هَنَه كُو بِوَانْ بِرِێ ڤَه بِچِنْ، ئَانْ دَسْتێنْ وَانْ هَنَه كُو بِوَانْ بِهێژْ بِگِرِنْ، ئَانْ چَاڤێنْ وَانْ هَنَه كُو بِوَانْ بِبِینِنْ ئَانْ ژِی ژِ وَانْ رَه گُهْ هَنَه كُو بِوَانْ بِبِهِیزِنْ؟ (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: هُونْ گَازِی هَڤْپِشْكێنْ خَوه بِكِنْ، پَاشێ (هُونْ و اَوْ پێكْڤَه) دَكْ و دُوِلابێنْ خَوه بِگَرِینِنْ و (اَگَرْ ژِ دَسْتْ وَه بِێ) تُو دَرْفَتێ ژِی نَدِنَه مِنْ.

١٩٦. بێگُمَانْ پِشْتَڤَانْ و ئَارِیكَارێ مِنْ خُدێ یَه، اَوْ خُدَایێ كُو كِتێبْ (ژِ بُو مِنْ) هِنَارْتِیَه و یێ كُو ئَارِیكَارِی و خُودِیتِیَا ڤَنْجِیكَارَانْ دِكَه هَرْ اَوَه.

١٩٧. اَوْ (پُوتِ)ێنْ كُو ژِ بِلِی خُدێ هُونْ وَانْ دِحَبِینِنْ، اَوْ نِكَارِنْ ئَارِیكَارِیَا وَه بِكِنْ و نِكَارِنْ ئَارِیكَارِیَا خَوه ژِی بِكِنْ.

١٩٨. اَگَرْ هُونْ وَانْ (پُوتَانْ) گَازِی بَالْ رِیَا رَاسْتْ ڤَه بِكِنْ، وَه نَابِهِیزِنْ. تُو دِبِینِی كُو بَرِێ وَانْ لِتَه یَه، لِێبَلِێ اَوْ نَابِینِنْ.

١٩٩. (رَسُولێ مِنْ!) تُو بَخْشِینَرْ بَه، فَرْمَانَا ڤَنْجِیێ بِكَه و گُهْ نَدَه نَزَانَانْ.

٢٠٠. چه دَمَا ژِ شَیْطِێنْ تَاسَوَاسَكْ بِگَهِیژَه تَه، ڤێجَه خَوه بِخُدێ بِپَارِێزَه. بێگُمَانْ خُدێ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

٢٠١. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو خَوه دِپَارێزِنْ، دَمَا ژِ شَیْطِێنْ تَاسَوَاسَكْ گَهِیشْتَه وَانْ، اَوْ (فَرْمَانْ و ڤَدَخِیێنْ خُدێ) دِ بِیرَا خَوه تِینِنْ، ڤێجَه اَوْ رِیَا رَاسْتْ دِبِینِنْ.

٢٠٢. بِرَايِيْنْ خِرَابْكَارَانْ (اِيْنْ شَيْطَانِى) ئَارِيكَارِيَا وَانْ دِخَرَابِيىَ دَه دِكِنْ، پَاشِى اَوْ قَتْ عَطْلَايِيىَ ژِى نَادِنِىَ (هَرْ وَانْ دَاژُوْنْ سَرْ گُنَهْكَارِيىَ).

٢٠٣. (رَسُولِىَ مِنْ!) دَمَا تَه ژِ بُوْ وَانْ تُو مُعْجِزَه نَئَانِى دِىَ بِبِيْژِنْ: دَه بِلا تَه مُعْجِزَيَكْ ژِ جَمْ خَوه بَانِيَا. (ژِ وَانْ رَه) بِبِيْژَه: اَزْ تَنِىَ دِدِمْ پَىْ وَحْيَا كُو ژِ جَمْ خُدَايِىَ مِنْ ژِ مِنْ رَه هَاتِيَه. اَڤْ (ئَايَتِيْنْ قُرْئَانِىَ) دَلِيلِيْنْ زَلالِنْ ژِ خُدَايِىَ وَه و ژِ بُوْ قَوْمَكِى كُو بَاوَرِى تِينِنْ، رِيَا هِيدَايَتْ و دِلُوْڤَانِيِىَ يَه.

٢٠٤. دَمَا قُرْئَانْ بِيْتَه خَونْدِنْ، گُهِىَ خَوه بِدِنِىَ و بِيْدَنْگْ بِمِينِنْ دَا كُو رَحْمَتْ لِوَه بِيْتَه كِرِنْ.

٢٠٥. دِ دِلِىَ خَوه دَه، بِزَارَه زَارْ و بِطِرْسْ و بِدَنگَكِى نَاڤِنْجْ (دِ نَاڤبَرَا نِزمِى و بِلِنْدِيِىَ دَه)، سِبَهُ و اِيْڤَارِىَ خُدَايِىَ خَوه دِبِيرْ بِينَه و نَبَه ژِ يِيْنْ غَافِلْ.

٢٠٦. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ لِجَمْ خُدَايِىَ تَه (كُو مَلائِيكَتِنْ) لِسَرْ كِرِنَا عِبَادَتِىَ وِى خَوه قُرَه نَاكِنْ و خُدِىَ (ژِ هَمُو كِيْمَاسِيَانْ) پَاكْ دِدِيْرِنْ و هَرْ ژِىَ رَه سَجْدَه دِبِنْ.

٨. سُورَه یِیَ اَنْفَالْ

سُورَه‌یِیَ اَنْفَالْ ٧٥ (حَفْتِىَ و پِيْنْجْ) ئَايَتَه. ئَايَتَا ٣٠مْ و ٣٦مْ لِمَكِّى دَاكَتِنَه.

ئَايَتِيْنْ دِنْ ژِى لِمَدِينِىَ دَاكَتِنَه. اَنْفَالْ بِدَاخَوازَا پِرْتِرَه، گَلْژِمَارَيَا نَفْلَه. گَاڤَا مُسلْمَانْ تِيْكُوْشِيَانَه ژِ بُوْ كُو دِينِىَ اِسْلامِىَ بَلاڤْ بِكِنْ و خَلْكِىَ ژِ رِيْكَا شَاشْ ڤَگَرِينِنْ رِيْيَا رَاسْتْ. ژِ خِيْرَا ڤِىَ جِهَادَا پِيرُوْزْ زِيْدَتِرْ، ژِ وِى مَالِىَ كُو ژِ كَافِرَانْ وَرْگَرْتِنَه و بِدَسْتْخِسْتِنَه رَه اَنْفَالْ و غَنِيمَه تِىَ گُوْتِنْ. ژِ بَرْ كُو دِ ئَايَتَا يَكَمْ ئَا ڤِى سُورَه یِى دَه الله تَعَالىٰ دِبِيْژَه: «اَوْ غَنِيمَيَا كُو ژِ كَافِرَانْ هَاتِيَه سِتَانْدِنْ بَسْ ژِ بُوْ خُدِىَ و پِيخَمْبَرِىَ وِى يَه»ژِ ڤِى سُورَه یِى رَه «اَنْفَالْ «يَعْنِى غَنِيمَه و دَسْتْكَفْتِيِيْنْ شَرْ هَاتِيَه گُوْتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. (رَسُولِىَ مِنْ!) پِرْسَا اَنْفَالَانْ (دَسْتكَفتِيِيْنْ غَنِمَتِىَ) ژِ تَه دِكِنْ (كَا چَاوَا اَوِىَ بِيْنَه

پَارْڤَكِرِنْ). بِبێژَه: اَنْفَالْ (غَنيمَتْ) ژِ خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی رَه يَه. نَاخَوه اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ ژِ خُدێ بِطِرْسِنْ، نَاڤْبَرَا خَوه خَوشْ بِكِنْ و بِگُوِتنَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی بِكِنْ.

٢. بێگُمَانْ يێنْ بَاوَرْمَنْدْ، بَسْ اَوێنْ كُو دَمَا نَاڤێ خُدێ تێ گُوِتنْ دِلێ وَانْ ژِ طِرْسَانْ دِلَرزَه و دَمَا كُو ئَايَتێنْ خُدێ لِسَرْ وَانْ تێنْ خُونْدِنْ بَاوَرِيَا وَانْ (پێ) زێدَه دِبَه و هَرْ خَوه دِسپێرِنْ خُدَايێ خَوه.

٣. اَوێنْ كُو بِئَاوَايێ پێدِڤِی نِمێژْ دِكِنْ و ژِ رِزْقێ كُو مَه دَايِی وَانْ (دِ رِيَا خُدێ دَه) خَرْجْ دِكِنْ.

٤. هَا خُودِيێنْ ڤَانْ سَالِخَانْ، بَاوَرْمَنْدێنْ رَاسْتَقِينْ بِخَوه نَه. ژِ بُو وَانْ لِجَمْ خُدَايێ وَانْ مَرتَبَه (يێنْ بِلِنْدْ)، لێبُورِينْ و رِزْقكِی بَرْفِرَه هَيَه.

٥. رَسُولێ مِنْ! (چَاوَا كُو پَارْڤَكِرِنَا غَنِيمێ (پێشِی) بِوَانْ خَوشْ نَبُو) خُدَايێ تَه كُو بِحَقِی تَه ژِ مَالا تَه دَرْخِسْتِيَه هَرْ وِسَا اَوْ ژِی بِرَاسْتِی بِجِڤَاتَكْ بَاوَرْمَنْدْ نَه خَوشْ بُو.

٦. پِشْتِی اَشْكَرَا بُو (كُو تُو ژِ بُو جَنْگێ دَرْدِكَڤَه) هَرْ وَكِی كُو اَوْ بِچَاڤێنْ خَوه لِمِرنێ تَمَاشَه دِكِنْ و بِبَالێ ڤَه تێنَه ئَاژُوتِنْ (دَرْ بَارێ جِهَادێ دَه) بِتَه رَه نِقَاشْ دِكِنْ.

٧. (گَلِی هَڤَالێنْ پێخَمْبَرْ!) دِ بِيرْ بِينِنْ دَمَا كُو خُدێ، ژِ دُو تِشْتَانْ پێمَانَا يَكێ ژِ وَانْ (بِدَسْتْخِسْتِنَا كَارْوَانێ قُرَيْشِيَانْ ئَانْ ژِی سَرْكَفْتِنَا لَشْكَرِی) دَابُو وَه، وَه يَا هێسَانْ (بِدَسْتخِسْتِنَا كَارْوێنْ) ژِ خَوه رَه دِخَوسْتْ، لێبَلێ خُدێ دِخوازَه كُو بِگُوِتنێنْ خَوه حَقِيێ مِسُوگَرْ بِكَه و دَاوِيێ لِكَافِرَانْ بِينَه (كوكَا وَانْ بِقَلِينَه).

٨. دَا كُو خُدێ (بِفَرْمَانَا خَوه) حَقِيێ مِسُوگَرْ بِكَه و بَاطِلِی ژِ حُولێ رَاكَه، هَرْ چِقَاسْ سِتَمْكَارْ و مُشْرِكْ ڤێ نَخَوازِنْ ژِی.

٩. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) بِينِنْ بِيرَا خَوه، دَمَا كُو وَه (دِ جَنْگَا بَدْرێ دَه) هَوَارَا خَوه دِگَهَانْدَه

خُدێ کُو ئَارِیکَارِیَا وَه بِکَه، ڤێجَه خُدێ بَرْسِڤَا وَه دَا (و گُوتْ): اَزێ هَزَارْ مَلائیکَتِی لِپێْ هَڤْ لِهَاوَارَا وَه بِشِینِمْ.

١٠. خُدێ (مَلائِیکَتْ دِ هَوَارَا وَانْ دَه نَشَانْدْ) بَسْ دَا کُو بِبَه مِزْگِینِیَا سَرْکَفْتِنَا وَه و دَا کُو دِلێ وَه پێ ئَارَامْ و گَرْمْ بِبَه (اَوْ شَانْدِنْ). اَڤْ سَرْکَفْتِنْ هَرْ ژِ جَمْ خُدێ ڤَه یَه؛ نَه بِهێزْ و قُوَّتَا وَه یَه. بێگُمَانْ خُدێ عَزِیزَه، حَکِیمَه.

١١. وێ دَمێ (خُدێ) خَوَکَه سِڤِكْ دَانی سَرْ چَاڤێنْ وَه کُو اَوْ اَوْلَهِیكْ بُو ژِ جَمْ خُدێ و ژِ ئَاسِمَانَانْ بَارَانَكْ بِسَرْ وَه دَه بَارَانْدْ دَا کُو وَه پێ پَاقِژْ بِکَه و تَاسَاوَاسَا شَیْطِێنْ ژِ وَه بِبَه و دَا کُو دِلێ وَه بِهَڤْ ڤَه گِرێ بِدَه و لِنْگێنْ وَه بِجِهْ بِکَه.[1]

١٢. وێ دَمَا خُدَایێ تَه پَیَامْ ژِ مَلائیکَتَانْ رَه هِنَارْتْ، (ژِ وَانْ رَه گُوتْ): بێگُمَانْ اَزْ بِوَه رَه مَه، ڤێجَه اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه وَانْ پِشْتگَرْمْ بِکِنْ، اَزێ ژِی طِرْسێ بَاڤێژِمْ دِلێ یێنْ کُو کَافِرْ بُونَه، اِیْدِی لِسِطُوییێ وَانْ و لِتَڤْکێ سَرْتِلِیێنْ وَانْ بِخِنْ.

١٣. اَڤْ، بِسَدَمَا کُو وَانْ دِژَاتِیَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی دِکِرِنْ. چه کَسێ کُو دِژَاتِیَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی بِکَه، تَڤْزْ خُدێ عَذَابْدِژْوَارَه.

١٤. (گَلِی کَافِرَانْ!) هَا اَڤْ عَذَابْ ژِ بُو وَه یَه، دَه ڤێجَه وِی طَعْمْ بِکِنْ. (بِزَانِنْ؛) بێگُمَانْ (رُوژَا قِیَامَتێ) عَذَابێ اِیْگِرْ هَرْ ژِ کَافِرَانْ رَه یَه.

١٥. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! دَمَا هُونْ (دِ شَرْ دَه) سِینْگْ بِسِینْگْ رَاسْتِی کَافِرَانْ هَاتِنْ، پِشْتَا خَوه نَدِنْ وَانْ (و ژِ وَانْ نَه رَڤِنْ).

١٦. چه کَسێ کُو وێ رُوژێ پِشْتَا خَوه بِدَه کَافِرَانْ (ژِ بَرْ وَانْ بِرَڤَه) - ژِ بِلِی کُو ژِ بُو فَنْدَکِی

---

١ چِکْدَارێنْ قُرَیْشِیَانْ هِێ بَرێ هَاتِبُونْ سَرْ «بِیرَا بَدْرێ»بِجه بُوبُونْ. مُجَاهِدێنْ اِسْلامێ ژِی تِی بُوبُونْ، هَمْ ژِی جِهێ کُو ڤَگَرْتِبُونْ پِرْ قُومْ و سِێلَه لِێ هَبُو، نِکَارِیبُونْ بِسَرْبَسْتِی لِێ حَرَکَتْ بِکِنْ، ڤێجَه بَارَانَا کُو بَارِیَا هَمْ تَاسَوَاسْ ژِ دِلێنْ وَانْ بِرْ، هَمْ مُورَالێ وَانْ خُرْتْ و بِلِنْدْ کِرْ، هَمْ تێرْ تێرْ اَڤْ ڤَخْوَارِنْ، هَمْ ژِی قَادَا شَرْ هِشْكْ بُو دَا کُو لِنْگێنْ وَانْ نَشَمِتَه.

جَنْگِىَ خَوه ڤَكِشِينَه يَانْ ژِ بُوَ خَوه بِگَهِينَه رَفَكِى دِنْ (دَا كُو هِيْزَا وَانْ زِيْدَه بِكَه)- ڤِيْجَه تَقَزْ اَوْ مُسْتَحَقِىَ غَزَبَا خُدِىَ بُويَه، جِهِىَ وِى دُوَژَهَه و اَوْ چِه جِهَكِى پِيسَه!

١٧. ڤِيْجَه (دِ جَنْگَا بَدْرِىَ دَه) نَه وَه اَوْ دِكُشْتِنْ، لِيْبَلِىَ خُدِىَ (بِئَارِيكَارِيَا خَوه) اَوْ دِكُشْتِنْ و دَمَا كُو تَه (خَولِى) ئَاڤِيْتْ سَرْ چَاڤِيْنْ وَانْ، نَه كُو تَه اَوْ خِسْتَه چَاڤْ و فِرْنِكِىَ وَانْ. لِيْبَلِىَ خُدِىَ اَوْ گِهَانْدَه سَرْ و چَاڤِيْنْ وَانْ، دَا كُو خُدِىَ بِڤِىَ (ئَارِيكِرِنْ و بِسَرْخِسْتِنِىَ) قَنْجِى و دَاينَكَه بَاشْ بِبَاوَرْمَنْدَانْ بِكَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

١٨. اَڤْ (رُودَانْ ژِ خُدِىَ يَه)، بِيْگُمَانْ خُدِىَ لَاوَازْكَرِىَ حِيلَيِيْنْ كَافِرَانَه.

١٩. (گَلِى كَافِرَانْ!) اَگَرْ هُونْ (ژِ بُوَ يِيْنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ) سَرْكَفْتِنِىَ دِخْوازِنْ، ڤِيْجَه بِيْگُمَانْ سَرْكَفْتِنْ لِدُوڤْ دَاخْوازَا وَه هَاتْ! اَگَرْ هُونْ (ژِ كَافِرِيىَ و ژِ جَنْگَا لِهَمْبَرِى پِيْخَمْبَرْ و مُسِلْمَانَانْ) ڤَگَرِنْ، ڤِيْجَه اَوْ ژِ وَه رَه چِيْترَه. (نَا) اَگَرْ دِيسَا هُونْ (لِدِژْمِنَاهِيَا پِيْخَمْبَرْ و مُسِلْمَانَانْ) ڤَگَرِنْ، اَمِىَ ژِى ڤَگَرِنْ (بَالْ ئَارِيكَارِيَا وَانْ ڤَه). بِيْگُمَانْ كُوَمْ و هَژْمَارَا وَه تِه فِيْدِىَ نَاگِهِينَه وَه، چِقَاسْ هُونْ گَلَكْ بِنْ ژِى. بِيْگُمَانْ خُدِىَ (بِئَارِكَارِيَا خَوه) دِگَلْ بَاوَرْمَنْدَانَه.

٢٠. گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ! گُهْدَارِيَا خُدِىَ و پِيْخَمْبَرِىَ وِى بِكِنْ، بَرِىَ خَوه ژِىَ نَگُهَرِينِنْ، رَوْشْ اَڤَه كُو هُونْ (قُرْئَانْ و وَعْظَانْ ژِى) سَحْ دِكِنْ.

٢١. هَمْ نَبِنْ وَكِى وَانِيْنْ كُو گُوَتِنْ: مَه (گُوتِنَا تَه) بِهِيسْتْ، دِگَلْ كُو وَانْ (دِ حَقِيقَتَا خَوه دَه) نَدِبِهِيسْتْ.

٢٢. بِيْگُمَانْ لِجَمْ خُدِىَ جَانْدَارِيْنْ هَرِى خَرَابْ اِيْنْ كَرِْ و لَالِنْ، اَوِيْنْ كُو تِيْنَاگِهِيژِنْ (كَا چِه دِ خِيْرَا وَانْ دَه يَه).

٢٣. اَگَرْ خُدِىَ دِ وَانْ دَه خِيْرَكْ بِزَانِيَا، تَقَزْ خُدِىَ دِىَ حَقِى بِگُهِىَ وَانْ بِخِسْتَا، اَگَرْ بِگُهِىَ وَانْ بِخِسْتَا ژِى تَقَزْ دِىَ پِشْتَا خَوه بِدَانِىَ، ژِ خَوه اَوْ بَرِىَ خَوه هَرْ ژِىَ دِگُهَرِينِنْ.

٢٤. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! دَمَا خُدِێ و پێخَمْبَرْ ژ بُوّ یَا کُو وَه پِێ سَاغْ بِکَه گَازی وَه کِرِنْ بَرْسِڤَا وَانْ بِدِنْ. بزَانِنْ کُو بِرَاسْتِی خُدِێ دِکَڤَه نَاڤْبَرَا مَرِڤْ و دِلِێ وِی؛ (دِلِێ وِی دِمِرِینَه یَانْ ژِی دِگُهِرِنَه). بێگُمَانْ هُونِێ هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه بێنَه جِڤَانْدِنْ.

٢٥. خَوه ژ بَلا و اِمْتِحَانَکَه وسَا بپَارێزِنْ کُو ژِ وَه نَه بَسْ دِگَهِیژَه یِێ سِتَامْکَارْ تِنِێ و ئَاگَاهْدَارْ بِنْ؛ بێگُمَانْ عَذَابِێ خُدِێ عَذَابَکی پِرْ دِژْوَارَه.

٢٦. (گَلی مُومِنَانْ!) بینِنْ بیرَا خَوه؛ دَمَا کُو هُونْ لِعَرْدِێ (لِمَکِّێ) بِنْدَسْتُ و هِنْدِكْ بُونْ، هُونْ دِطِرْسِیَانْ کُو خَلْكْ (مُشْرِکِێ مَکِّێ) بِلَزْ وَه بِگِرِنْ و بِرَڤِینِنْ. ڤێجَه (خُدِێ) هُونْ (لِمَدِینِێ) حَوانْدِنْ و بِئَارِیکَارِیَا خَوه (رُوّژَا بَدْرِێ) پِشْتَگِرِیَا وَه کِرْ و رِزْقِێ پَاكْ و پَاقِژْ دَا وَه، دَا ڤَنَه هُونْ شُکْرِێ (وِی) بِکِنْ.

٢٧. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! بِخُدِێ و پێخَمْبَرْ رَه خِیَانَتِێ نَکِنْ و دِگَلْ کُو هُونْ دِزَانِنْ خِیَانَتِێ لِاَمَانَتِێ لِجَمْ خَوه ژِی نَکِنْ.

٢٨. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، بێگُمَانْ مَالِێ وَه و زَارُوّکێنْ وَه ژ بُوّ وَه بَسْ اِمْتِحَانْ و جَرِبَانْدِنِنْ. بێگُمَانْ خَلاتَا مَزِنْ هَرْ لِجَمْ خُدِێ یَه.

٢٩. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! اَگَرْ هُونْ هَایْ ژِ (فَرْمَانێنْ) خُدِێ هَبِنْ؛ (خُدِێ) دِێ فَهْمَکَه وسَا بِدَه وَه کُو هُونِێ پِێ قَنْجِی و نَقَنْجِیێ ژِ هَڤْ ڤَقَتِینِنْ، دِێ گُنَهێنْ وَه ڤَشێرَه و لِوَه ژِی ببُوّرَه. خُودِیێ کَرَمَا مَزِنْ بَسْ خُدِێ یَه.

٣٠. (رَسُولِێ مِنْ!) دِ بیرْ بینَه دَمَا یێنْ کَافِرْ حِیلَه و فَنْدْ لِتَه دِکِرِنْ دَا کُو تَه بِگِرِنْ، گِرێدِنْ، ئَانْ تَه بِکُژِنْ، ئَانْ ژِی تَه (ژ مَکِّێ) دَرِینِنْ. دَمَا وَانْ فَنْدُ و حِیلَه لِتَه کِرِنْ خُدِێ ژِی حِیلَه و فَنْدێنْ وَانْ پُوچْ کِرِنْ و خُدِێ ژِ هَرْ کَسِی بێهْتِرْ حِیلَه و فَنْدَانْ پُوچْ دِکَه.

٣١. دَمَا ئَایَتێنْ مَه ژِ وَانْ (کَافِرَانْ) رَه دِهَاتَه خَونْدِنْ، گُوّتِنْ: (اَرِێ یَا تَه خَونْدِی) مَه

بِهیسْتْ، اَگَرْ مَه ڤِیَابُویَا تَقَزْ مَه ژِی دِکَارِبُو وَکَه ڤَانْ ئَایَتَانْ بِگُوّتِنَا و اَڤْ ژِ چِرۆکێنْ پێشیَانْ پێڤَه نَه تِشْتَکی دِنَه.

٣٢. وێ دَمێ کَافِرَانْ گُوّتْ: خُدَایێ مَه! اَگَرْ اَڤْ قُرئَانْ حَقْ بَه و ژِ جَمْ تَه هَاتِبَه، ژِ عَزْمێنْ کَفِرَانْ بِسَرْ مَه دَه بِبَارِینَه یَانْ ژِی عَذَابَکی دِژْوَارْ ژِ بُوّ مَه بینَه!

٣٣. (رَسُولێ مِنْ!) حَتَا تُو لِنَاڤْ وَانْ بی، خُدێ دِێ عَذَابْ نَدَه وَانْ. هَرْ وِهَا حَتَا کُو اَوْ لِێبُوّرِینَا گُنَهێنْ خَوه بِخَوازِنْ، خُدێ عَذَابْ نَادَه وَانْ.

٣٤. اَرێ مَا ژِ بُوّ وَانْ چِه تِشْتْ هَیَه وِێ بِبَه اسْتَنْگ دَا کُو خُدێ وَانْ نَدَه عَذَابْدَانْ، دگَلْ کُو اَوْ رِیَا مَسْجِدُ الْحَرَامێ لِبَرْ خَلْکێ دِگِرِنْ (نَاهێلِنْ کُو بَاوَرْمَنْدْ وِێ طَوَافْ بِکِنْ). اَوْ بِخَوه ژِی نَه ئَارِیکَارْ و خَودِیێ کَعْبێ نَه. خَودی و ئَارِیکَارێ وِێ بَسْ مُتَّقی نَه، لِێبَلێ پِرێ وَانْ (ڤێ) نزَانِنْ.

٣٥. نِمێژَا وَانْ (پُوتپَرَسْتَانْ) لِجَمْ مَالا خُدێ (کَعْبێ) ژِ فیکَانْدِنْ و چِپکَانْ پێڤَه نَه تِشْتَکی دِنْ بُو. ڤێجَه (گَلی کَافِرَانْ!) ژِ بَرْ ڤێ کُفْرَا خَوه دَه عَذَابْ طَعْمْ بِکِنْ!

٣٦. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه، مَالێنْ خَوه خَرْجْ دِکِنْ دَا کُو رِیَا (دِینێ) خُدێ لِبَرْ خَلْکێ بِگِرِنْ و اَوێ هێ ژِی خَرْجْ بِکِنْ. پَاشێ اَڤێ لِسَرْ وَانْ بِبَه حَسْرَتْ، دِ دَاوِیێ دَه ژِی اَوێ تێكْ هَرِنْ و بێنَه شِکَانْدِنْ. اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه بِبَالْ دُوّژَهێ (جَهْنَمێ) ڤَه دِێ بێنَه حَشرْکِرِنْ.

٣٧. دَا کُو خُدێ بَاشْ و خَرَابَانْ (مُسلْمَانْ و کَافِرَانْ) ژِ هَڤْ ڤَقَتینَه و هِنْ خَرَابَانْ ژِی دَیْنَه سَرْ هِنَانْ، ڤێجَه تَڤَانْ بِسَرْ هَڤْ دَه کُوّمْ بِکَه و پَاشێ دِ جَهْنَمێ دَه وَرْکَه. یێنْ زَرَارْ کِرِنْ هَا اَوْ بِخَوه نَه.

٣٨. (رَسُولێ مِنْ!) ژِ یێنْ کَافِرْ بُونَه رَه بِبێژَه: اَگَرْ اَوْ دَڤْ (ژِ نیَارْتیَا خُدێ و پێغَمْبَرْ) بَرْدِنْ (و بَاوَری بینِنْ)، تِشْتێ بُوّری لِوَانْ نَایێ گِرْتِنْ. نَا، اَگَرْ دیسَا اَوْ ڤَگَرِنْ (شَرێ

پێخَمْبَرْ و دِژْمِنتيَا وِی)، ڤێجه صُۆنْدْ بَه، عَادَتِیَ خُدِیَ دَرْ بَارِیَ یێنْ بَرِیَا وَانْ دَه دَرْبَاسْ بُويَه، (كَا چَاوَا خُدِیَ یێنْ بَرِیَ ژِ حُۆلِیَ رَاكِرِنْ هَرْ وِسَا دِیَ ڤَانْ ژی ژِ حُۆلِیَ رَاكَه).

٣٩. هُونْ بِوَانْ (كَافِرَانْ) رَه شَرْ بِكِنْ حَتَا كُو فِتْنَه ژِ حُۆلِیَ رَابَه و دِينْ بِتَڤَاهِی بِبَه ژِ خُدِیَ رَه، ڤێجه اَگَرْ اَوْ دَڤْ ژِیَ (كُفْرِیَ) بَرْدِنْ، بێگُمَانْ خُدِیَ بِیَا كُو اَوْ دِكِنْ، بِینَرَه.

٤٠. اَگَرْ وَانْ (دَسْتْ ژِ كِرِنێنْ خَوه بَرْنَدَانْ) و پِشْتَا خَوه دَانَه وَه، اِیْدِی هُونْ بِزَانِنْ كُو خُدِیَ ئَارِيكَارْ و پِشْتَڤَانِیَ وَه يَه و اَوْ چِه خَوشْ پِشْتَڤَانْ و چِه خَوشْ ئَارِيكَارَه!

٤١. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، بێگُمَانْ چِه دَسْتْكَفْتِيَكَه غَنِيمَتِیَ وَه بِدَسْتْ خِسْتِبَه، اَگَرْ بِرَاسْتِی وَه بِخُدِیَ و بِیَا كُو مَه رُۆژَا فُرْقَانِیَ ژِ بُۆ بَنْدَيِیَ خَوه ئَانِيَه خَوارِیَ، - رُۆژَا كُو دُو جَلَبْ (لِبَدْرِیَ) هَاتِنْ هَمْبَرِی هَڤْ - وَه بَاوَرِی ئَانِيبَه، ڤێجه بِرَاسْتِی پێنْجْيَكَا وِیَ غَنِيمَتِیَ ژِ بُۆ خُدِیَ، ژِ بُۆ پێخَمْبَرْ و مَالْبَاتَا وِی، ژِ بُۆ سێوِی، بَلَنْگَازْ و رِێوِيَانَه. خُدِیَ تَڤَزْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی ڤَادِرَه.

٤٢. دِ بِیرْ بِینِنْ دَمَا (رُۆژَا جَنْگَا بَدْرِیَ) هُونْ لِكَنَارَا نَوالَا نێزِكْ و اَوْ (ڤُرَيْشِی) ژِی لِرَخِیَ دُورْ بُونْ. كَارْوَانِیَ (ڤُرَيْشِيَانْ) ژِی دِ بِنِیَا وَه رَه بُو. اَگَرْ وَه (و وَانْ ژِ بُۆ شَرَكِی بِڤِی ئَاوَايِی) پێمَانْ دَابُونَا هَڤْ، هُونِیَ دِ پێمَانِیَ دَه كَتِبُونَا اِخْتِلافِیَ (بِڤِی ئَاوَايِی هُونْ نَدهَاتِنْ هَمْبَرِی هَڤْ). لِێبَلِیَ، ژِ بُۆ كُو خُدِیَ (بِسَرْكَفْتِنَا مُسلْمَانَانْ و تێكچُونَا كَافِرَانْ) رَوْشَكَه پێوِيسْتبُويِی بِینَه جِهْ (بێجِڤَانْ، لِڤِی جِهِی هُونْ ئَانِينْ هَمْبَرِی هَڤْ)؛ دَا كُو بِبَلْگَه و نِیشَانْ يِیَ كَافِرْبُويِی هَلاكْ بِبَه و دَا كُو بِبَلْگَه و نِیشَانْ يِیَ بَاوَرِی ئَانِی بَاوَرِی بِینَه. بێگُمَانْ خُدِیَ بِهِیزَرَه، زَانَا يَه.

٤٣. وِیَ دَمِیَ خُدِیَ دِ خَوْنِیَ دَه اَوْ (كَافِرْ) ژِ تَه رَه كِێمْ نِیشَانْ دَانْ، اَگَرْ اَوْ بِپِرَانِی نِیشَانِی تَه دَابُونَا، تَڤَزْ هُونِیَ بِطِرْسْ و نَچَارْ بِمَانَا و هُونِیَ دَرْ بَارِیَ كَارِیَ (شَرْ) دَه كَتِبُونَا

اِخْتِلافِێ، لِێبَلِێ خُدێ هُونْ (ژ ڤِێ یَکِێ) رَهَا کِرِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بیَا دِ سِینْگَانْ دَه ڤَشَارْتِی ئَاگَاهْدَارَه.

٤٤. وێ دَمَا (دِ ڤَادَا شَرْ دَه) هُونْ هَاتِنْ هَمْبَرِی هَڤْ، ژِ بُو کُو یَا (لِجَمْ) خُدێ مِسُوگَرَه بِینَه جِهْ، ئَوْ لِبَرْ چَاڤێنْ وَه کِێمْ نِیشَانْ دَانْ و هُونْ ژِی لِبَرْ چَاڤێنْ وَانْ کِێمْ نِیشَانْ دَانْ. هَمُو کَارْ و بَارْ، هَرْ بِبَالْ خُدێ ڤَه دزڤِرِنْ.

٤٥. هێ گَلِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! دَمَا هُونْ (دِ ڤَادَا شَرْ دَه) هَاتِنْ هَمْبَرِی جَلَبَکِی کَافِرْ، خَوه رَاگِرِنْ و خُدێ پِرْ دِ بِیرْ بِینِنْ دَا کُو هُونْ بِسَرْ کَڤِنْ.[1]

٤٦. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) بِگُوتِنَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی بِکِنْ و بِهَڤْ رَه مِقْرِسِیێ مَکِنْ، ڤێجَه هُونِێ سِسْتْ بِبِنْ، هێزَا وَه ژِی دێ هَرَه. صَبْرێ بِکێشِنْ، بێگُمَانْ خُدێ دِگَلْ صَبرْکێشَانَه.[2]

٤٧. نَبِنْ وَکِی وَانێنْ کُو ژِ چَاڤْسُورِی و ژِ بُو نَاڤْ و دَنْگِێ خَوه ژِ مَالا خَوه دَرْدِکَڤِنْ و رِیَا (دِینِێ) خُدێ لِبَرْ خَلْکِێ دِگِرِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بیَا کُو ئَوْ دِکِنْ بِزَانِینَا خَوه دُورْپێچْ کِرْتِیَه.

٤٨. وێ دَمێ شَیْطێنْ کِرِنێنْ وَانْ ژِ وَانْ رَه خَمِلانْدِنْ و (ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: ئِیرُو ژِ مِرُوڤَانْ، تُو کَسْ زُورَا وَه نَابَه و بێگُمَانْ ئَزْ پِشْتَڤَانْ و ئَارِیکَارِێ وَه مَه. لِێبَلِێ چِه دَمَا کُو هَرْ

---

١ دِ دَمَا جَنْگِێ دَه لِبَرْ خُدێ بگِرِنْ، ژِ وِی هَوارْ و ئَارِیکَارِیێ بِخَوازِنْ و بلَا چَاڤێنْ وَه لِرِیَا ئَارِیکَارِیَا وِی بَه. تُو سَدَمْ تُنَه یَه کُو نَهێلَه مِرُوڤَکْ خُدێ دِ بِیرَا خَوه بِینَه. نَخَاسِمْ گَاڤَا شَرْ، کَارَسَاتْ، مُسِیبَتْ و بَلا بِقومِنْ، یَکْسَرْ دِڤِێ مِرُوڤْ خَوه بَاڤێژَه بَرْ دَرْگَهِێ خُدێ و ئَارِیکَارِیێ ژِێ بِخَوازَه.

٢ دِ ئَایَتَا پِیرُوزْ دَه بێژَیَا «رِیحْ»دَرْبَاسْ بُو، مَعْنَی وِێ یَا بِنْگَهِینْ بَا یَه. لِێبَلِێ دِ مَعْنَی خَوه یَا مَجَازِی دَه بِدَاخَوازَا هێزْ، ئَارِیکَارِی و دَوْلَتْ ژِی تێ. مَه ژِی، مَعْنَی یَکَمْ تَرْجِیحْ کِرْ. رَاسْتَه، مِلَّتَکِی بَاوَرْمَنْدْ کُو بِخَوازَه بِبَه دَولَتْ، بِبَه حُکمرَانْ و دِ نَاڤْ نَتَوَانْ دَه بِبَه خَودِی دَنْگْ دِڤِێ دِ نێڤْ خَوه دَه تِفَاڤَا خَوه پێکْ بِینِنْ، رِێ لِبَرْبَرِی و چَاڤْنَبَارِیێ بِگِرِنْ، ژِ هَڤْ حَزْ بِکِنْ و خێرَا خَوه بِخَوازِنْ. هَکَه ڤَانْ مَرْجَانْ بِجِهْ بِینَه، وِێ چَاخِێ مِمْکُنَه خُدێ ژِێ رَه بِبَه ئَارِیکَارْ!

دُو جَلَبْ (بَاوَرْمَنْدْ و كَافِرْ) هَاتِنْ هَمْبَرِی هَڤْ، (شَیطَانْ) بِسَرْ پَاشْپَهنیَا خَوه ڤَه زِڤِری و گُوتْ: بێگُمَانْ اَزْ ژِ وَه دُورِمْ، بێگُمَانْ یَا كُو اَزْ دِبینِمْ هُونْ نَابِینِنْ، بێگُمَانْ اَزْ ژِ خُدَیێ دِطِرْسِمْ، لَوْرَا خُدِیێ جَزَادِژْوارَه.

٤٩. وِیێ دَمِیێ مُنَافِقَانْ و اَوِیْنْ كُو دِ دِلِیێ وَانْ دَه نَخُوشی هَیَه (دَرْ بَارِیێ وَه دَه) دِگُوتِنْ: اَوِیْنْ هَا، دِینِیێ وَانْ اَوْ خَاپَانْدِنَه. چِه كَسِیێ كُو خَوه بِسْپێرَه خُدِیێ، ڤِیْجَه بێگُمَانْ خُدِیێ عَزِیزَه، حَكِیمَه.

٥٠. (رَسُولِیێ مِنْ!) خَوزِیَا دَمَا مَلائِیكَتْ رِحیێ یێنْ كُو كَافِرِنْ دِسْتِینِنْ و لِرُو و پِشْتَا وَانْ دِخِنْ و (ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ) دَه عَذَابِیێ دُوْژَهِیێ بِچێژِنْ، تَه بِدِیتَا!

٥١. هَا اَڤْ، بِسَدَمْ ئَاكُو دَسْتِیێ وَه كِرِیَه و بێگُمَانْ خُدِیێ لِبَنْدَیِیێ خَوه تُو ظُلْمِیێ نَاكَه.

٥٢. وانْ ژِی، وَكِی مَالبَاتَا فِرْعَونْ و یێنْ بَرِیَا وَانْ نِیشَانْ و ئَایَتێنْ خُدِیێ اِنْكَارْ كِرِنْ، ڤێجَه خُدِیێ بِسَبَبْ گُنَهێنْ وَانْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ. بێگُمَانْ خُدِیێ خُودَانْهێزَه، ئَازَارْدِژْوَارَه.

٥٣. اَڤْ جَزَا ژِ بَرْ ڤِیێ یَه، لَوْرَا؛ حَتَا كُو قَوْمَكْ قَنْجِی و كَرَمَا كُو خُدِیێ بِوَانْ رَه كِرِی اَوْ بِخَوه نَه گُهَرِینِنْ بِرَاسْتِی ژِی خُدِیێ قَنْجِیَا لِسَرْ وَانْ نَاگُهَرِینَه. بێگُمَانْ خُدِیێ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

٥٤. وَانْ ژِی وَكِی مَالْبَاتَا فِرْعَوْنْ و یێنْ بَرِیَا وَانْ، بِئَایَتێنْ خُدَایِیێ خَوه بَاوَرِی نَئَانِینْ. اِیْدِی مَه ژِی، ژِ بَرْ گُنَهێنْ وَانْ، اَوْ ژِی هَلَاكْ كِرِنْ و مَه مَالْبَاتَا فِرْعَونْ (دِ دَرْیَایِیێ دَه) خَنِقَانْدْ. بێگُمَانْ اَوْ هَمِی ظَالِمْ بُونْ.

٥٥. بێگُمَانْ لِجَمْ خُدِیێ جَانْدَارێنْ هَرِی خَرَابْ اَوِیْنْ كُو كَافِرِنْ، ڤێجَه اَوْ بَاوَرِییێ (بِخُدِیێ) نَایِینِنْ.

٥٦. (رَسُولێ مِنْ) اَوێنْ کُو تَه سُوزْ و پێیمَانْ ژِ وَانْ گِرْتبُو، پَاشێ دِ هَرْ جَارِێ دَه سُوزَا خوه دِشْکِینِنْ و اَوْ (ژِ اَنْجَامَا ڤِێ سُوزْشِکَانْدِنِێ) نَاطِرْسِنْ..

٥٧. اَگَرْ دِ جَنْگێ دَه تُو سَرْدَسْتِی وَانْ بِبِی، ڤێجَه دَرْبَکَه وِسَانْ لِوانْ بِخَه دَا کُو یێنْ دِ پَیْ وَانْ رَه ژِ ڤِێ دَرْبِێ دَرْسْ بِگرِنْ.

٥٨. چه دَمَا تُو ژِ خِیَانَتَا مِلَّتَکی (کُو تَه بِوَانْ رَه پَیْمَانْ دَانیَه) بِطِرْسی، لِسَرْ عدَالَتِێ وَانْ ئَاگَاهْدَارْ بِکَه؛ (ژِ وَانْ رَه بِبێژَه) پَیْمَانْ دِ نَاڤْبَرَا مه دَه نَمَا. بێگُمَانْ خُدِێ ژِ خَاینَانْ حَزْ نَاکَه.[1]

٥٩. بِلا اَوێنْ کَافِربُونَه گُمَانْ نَکِنْ کُو اَوْ ژِ عَذَابِێ خُدِێ خَلَاسْ بُونَه. بێگُمَانْ اَوْ نِکَارِنْ مَه نَاچَارْ بِهێلِنْ.

٦٠. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ) هُونْ ژِی چِقَاسْ کُو ژِ وَه بِێ، ژِ هێزْ و هَسْپێنْ گرێدَایی لِهَمْبَرْ وَانْ (دِژْمنێنْ خَوه) خَوه ئَامَادَه بِکِنْ. کُو هُونْ بِوِێ دِژْمِنِێ خُدِێ و دِژْمِنِێ خَوه و هِنْ دِژْمِنێنْ دِنْ ژِی کُو هُونْ بِوَانْ نِزَانِنْ، لێبَلِێ خُدِێ بِوَانْ دِزَانَه، چَاڤْطِرْسَانْدِی بِکِنْ. چه تِشْتِێ کُو هُونْ دِ رِیَا خُدِێ دَه خَرْجْ بِکِنْ، (بێکێمَاسی) خێرَا وِێ دِێ ژِ وَه رَه بِێ دَاینْ و قَتْ نَحَقی لِوَه نَایِێ کِرِنْ.

٦١. اَگَرْ اَوْ (دِژْمِنْ) بَرْ بِئَاشْتِیێ ڤَه هَاتِنْ، ڤێجَه تُو ژِی بَرْ بِوِێ ڤَه هَرَه و خَوه بِسْپێرَه خُدِێ. بێگُمَانْ خُدِێ، هَرْ اَوَه یِێ بِهیزَرْ، یِێ زَانَا.

٦٢. اَگَرْ اَوْ (بِئَاشْتِیێ) بِخوازِنْ تَه بِخَاپِینِنْ، ڤێجَه بێگُمَانْ خُدِێ هَرْ بَسی تَه یَه. یِێ کُو بَئَارِیکَارِیَا خَوه و بِپِشْتَڤَانِیَا مُومِنَانْ تُو بِهێزْ کِری اَوَه.

---

١ دِ ئَایَتِێ دَه {عَلَی سَوَاءٍ} دَرْبَاس بُو.

٦٣. (خُدێ) حَزْكِرِنْ خِسْتْ نَاڤْبَرَا دِلێ وَانْ، اَگَرْ تَه چه تِشْتێ لِسَرْ عَرْدێ هَيَه، تَڤْ (دِ ڤێ رێيێ دَه) خَرْجْ بكِرَا ژى، تَه يێ نِكَارِيبُويَا دِلێنْ وَانْ بِگَهَانْدَا هَڤْ. لێبَلێ خُدێ اَوْ گِهَانْدِنَه هَڤْ. بێگُمَانْ خُدێ سَرْكَفْتى يَه، كَارْبِنَجهَه.[1]

٦٤. اَىْ پێخَمْبَرْ! خُدێ بَسى تَه و بَاوَرْمَنْدێنْ بِتَه رَه يَه.

٦٥. اَىْ پێخَمْبَرْ! لِهَمْبَرْ (كَافِرَانْ) نَاڤْ دِ بَاوَرْمَنْدَانْ بِدَه، وَانْ لِسَرْ شَرْ گَرْمْ بِكَه. اَگَرْ ژِ وَه بيسْتْ كَسێنْ سَبَاتْكَارْ هَبِنْ اَوێ زُوْرَا دُو سَدْ كَسێنْ (كَافِرْ) بِبِنْ، اَگَرْ ژ وَه سَدْ كَسْ هَبِنْ اَوێ زُوْرَا هَزَارْ كَسێ كَافِرْ بِبِنْ. لَوْرَا اَوْ بِرَاسْتِى قَومَكى تێنَگِهێژِنْ.

٦٦. ئَانِهَا، خُدێ بَارێ وَه سِڤِكْ كِرْ و دِزَانِبُو كُو دِ وَه دَه (لِهَمْبَرى شَرْ) قَلْسيَكْ هَيَه. نَاخوه، اَگَرْ ژِ وَه سَدْ كَسێنْ صَبِرْكێشْ هَبِنْ، اَوێ زُوْرَا دُو سَدْ كَسێنْ (كَافِرْ) بِبِنْ. اَگَرْ ژِ وَه هَزَارْ كَسْ هَبِنْ، اَوْ -بِدَسْتُورَا خُدێ- دێ زُوْرَا دُو هَزَارْ كَسێنْ (كَافِرْ) بِبِنْ. خُدێ تَڤْز دِگَلْ صَبِرْكێشَانَه.

٦٧. حَتَا كُو دِ قَادَا شَرْ دَه دَسْتْهِلاتِيێ بِدَسْتْ نَخَه، مَافێ تُو پێخَمْبَرَكى تُنَه يَه كُو (دِ شَرْ دَه) اَسيرَانْ بِگرَه. هُونْ پَرْتَالێ دِنْيَايێ دِڤێنْ و خُدێ ژى يَا پِشْتى وێ (عِزَّتَا دِينێ خَوه و بِسَرْكَتِنَا مُومِنَانْ) دِخوازَه. خُدێ عَزيزَه، حَكيمَه.

٦٨. اَگَرْ نَه ژِ فَرْمَانَا خُدێ يَا دَرْبَاسْبُويِى بُويَا بِسَدَمَا اَسيرْگِرْتِنَا وَه دێ عَذَابَكى مَزِنْ وَه بِهِنْگَافْتَا.

٦٩. اِيْدى ژ وێ غَنِيمَتَا كُو وَه بِدَسْتْ خِسْتِيَه بِحَلَالِى و پَاكى بِخُونْ. ژِ خُدێ بِطِرْسِنْ، بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْڤَشێرَه، دِلُوڤَانَه.

---

[1] لِمَدينَا مُنَوَّرْ دِ نَقبَا فَامِلا اَوْسْ و خَزْرَجيَانْ دَه دِژْمِنَاهِيَكَه تُوژْ و بَرْبَرِيكَه تُونْدْ هَبُو. دِ نێڤْ وَانْ دَه شَرێنْ گِرَانْ قَومِيبُونْ و ژ گَرَه گِرێنْ وَانْ پِر اِنْسَانْ هَاتِبُونْ كُشْتِنْ. ژ دَمَكه دِرێژْ ڤَه لِپێ هَڤْ دِگِريَانْ دَا كُو ژِ هَڤْ تُوْلْ و حَيْفێ هِلِينِنْ. ڤێجه دَمَا خُدێ بِاسْلَامێ اَوْ بِرُومَتْ كِرِنْ، ژ دِلْ و جَانْ لِهَڤْ هَاتِنْ؛ كِينْ و دِژْمِنَاهِى ژِ دِلێ خَوه ئَاڤێتِنْ و مِينَا بِرَايێ ژِ دێ و بَاڤْ هَڤْدُو حَمِيزْ كِرِنْ.

٧٠. اَیْ پێخَمْبَرْ! اَسیرێنْ کُو دِ بِنْ دَسْتێ وَه دَه نَه ژِ وَانْ رَه بێژَه: اَگَرْ خُدێ بزَانَه کُو دِ دِلێنْ وَه دَه خێرْ هَیَه، وێ ژِ فِدْیَا کُو ژِ وَه هَاتِیَه گِرْتِنْ هێژْ چێترێ وێ بدَه وَه و وێ لِگُنَهێنْ وَه ببِهُورَه. خُدێ گُنَهْڤَشێرَه، دِلْوَڤَانَه.

٧١. (رَسُولێ مِنْ!) اَگَرْ اَوْ بِخَوازِنْ لِتَه خَایِنْتِیێ بِکِنْ (غَمْگینْ نَبَه، لَوْرَا) وَانْ بَرێ بِخُدێ رَه خَایِنْتِی کِرِبُو. (لِێبَلێ) خُدێ لِهَمْبَرِی وَانْ دَرْفَتْ و هێزْ دَا تَه (کُو لِبَدْرێ تَه زُوْرَا وَانْ بِرْ و تَه اَوْ دِیلْ گِرْتِنْ). خُدێ تَقَزْ (دِ کَارێ خَوه دَه) زَانَا یَه، خَودَانْحِکْمَتَه.

٧٢. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ و (ژِ بُوْ خُدێ ژِ وَلاتێ خَوه) هِجْرَتْ کِرِنْ و دِ رِیَا خُدێ دَه بمَالێ خَوه و جَانێ خَوه خَبَاتْ کِرِنْ و اَوێنْ کُو (مُهَاجِرْ) حَوانْدِنْ و ئَاریکَارِیَا وَانْ کِرِنْ، هَا اَوْ سَرْکَارْ و ئَاریکَارێنْ هَڤِنْ. هَرْچی اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ، لِێبَلێ هِجْرَتْ نَکرِنْ؛ حَتَا کُو اَوْ هِجْرَتْ نَکِنْ ژِ خَودِیتِیَا وَانْ تِشْتَکْ ژِ وَه رَه تُنَه. (دِگَلْ ڤێ ژی) اَگَرْ اَوْ دَرْ بَارێ دِینْ دَه ئَاریکَارِیێ ژِ وَه بِخَوازِنْ، بِشَرْطێ کُو نَه لِهَمْبَرْ مِلَّتَکی بَه کُو دِ نَاڤْبَرَا وَه و وَانْ دَه پێمَانْ هَیَه، هِنْگێ لِسَرْ وَه فَرْزَه کُو هُونْ ئَاریکَارِیَا وَانْ بِکِنْ. خُدێ بِکَارێ کُو هُونْ دِکِنْ بینَرَه.

٧٣. اَوێنْ کُو کَافِرِنْ هِنْ ژِ وَانْ ئَاریکَارێنْ هِنَانِنْ. اَگَرْ هُونْ وێ (ئَاریکَاری و دُوْسْتَانِیێ دِ نَاڤْ خَوه دَه) بِجِهْ نَئینِنْ ، دێ لِسَرْ عَرْدێ بَلا و فَسَادیکَه مَزِنْ دَرْکَڤَه حُوْلێ.

٧٤. اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ و (ژِ وارێ خَوه) هِجْرَتْ کِرِنْ و دِ رِیَا (دِینێ) خُدێ دَه جِهَادْ کِرِنْ و اَوێنْ کُو (مُهَاجِرْ) ڤَحَوَانْدِنْ و ئَاریکَارِیَا وَانْ کِرِنْ، هَا اَوْ بَاوَرْمَنْدێنْ رَاسْتَقینِنْ. ژِ بُوْ وَانْ لِێبُوْرینْ و رِزْقَکی فِرَهْ و خَوشْ هَیَه.

٧٥. اَوێنْ کُو پَاشێ بَاوَری ئَانینْ و هِجْرَتْ کِرِنْ و بوَه رَه جِهَادْ کِرِنْ، ڤێجَه هَا اَوْ ژی ژِ وَه نَه. اَوێنْ کُو خَودِی و اَقْرَبَا نَه، دِ کِتێبَا خُدێ دَه، اَوْ ژِ هَڤْ رَه پێشْدَترِنْ (کُو اَوْ دُوْسْتُ و ئَاریکَارێ هَڤْ بِنْ). بِرَاسْتِی ژی خُدێ بِهَرْ تِشْتِی ئَاگَاهْدَارَه.

٩. سُورَه يِىَٰ تَوْبَه

سُورَه‌يِىَٰ تَوْبَه‌١٢٩ (سَدْ و بِيسْتْ و نَهْ) ئَايَتَه. ئَايَتَا ١٢٨مْ و ١٢٩مْ لِمَكِّىَٰ و ئَايَتِيْنْ دِنْ ژِى لِمَدِينِيىَٰ نَازِلْ بُونَه.

سُورَه‌يِىَٰ تَوبَه نَاڤِىَٰ خَوه ژِ ئَايَتَا ١٠٤مْ گِرْتِيَه، لَوْرَا پِيْوَنْدِيَا وِىَٰ بِتُوْبِىَٰ رَه هَيَه كُو دِ زِمَانِىَٰ عَرَبِى دَه تَوْبَه بِمَعْنٰى پُوْشْمَانِى يَه. ژِ بِلِى تَوْبَه هِنَكْ نَاڤِيْنْ وِى يِيْنْ دِنْ ژِى هَنَه. نَاڤِىَٰ وِى يِىَٰ هَرِى مَشهُورْ بَرَائَتَه.

١. اَڤْ ژِ ئَالِيِىَٰ خُدِىَٰ و قَاصِدِىَٰ وِى ڤَه بِيَرِيبُونَكَه ژِ بُوْ وَانْ مُشْرِكِيْنْ كُو وَه بِوَانْ رَه پِيْمَانْ دَانِيَه.

٢. ڤِيْجَه چَارْ مَهَانْ (بِىَٰ طِرْسْ) دِ عَرْدِىَٰ دَه بِگَرِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، بِيْگُمَانْ هُونْ نِكَارِنْ خُدِىَٰ نَچَارْ بِهِيْلِنْ و بِيْگُمَانْ خُدِىَٰ رِسْوَاكَرِىَٰ كَافِرَانَه.

٣. اَڤْ ئَاگَاهْدَارِيَكَه ژِ خُدِىَٰ و قَاصِدِىَٰ وِى يَه دِ جَژْنَا مَزِنْ (جَژْنَا قُرْبَانِىَٰ) دَه، بِبَالْ تَڤَكِى خَلْكِىَٰ ڤَه كُو خُدِىَٰ و پِيْخَمْبَرِىَٰ وِى ژِ مُشْرِكَانْ (اَوِيْنْ كُو وَانْ پِيْمَانَا خَوه شِكَانْدْ) بِيْرِى نَه. اَگَرْ هُونْ تُوْبَه بِكِنْ ڤِيْجَه اَوْ ژِ وَه رَه چِيْتِرَه. (نَا) اَگَرْ هُونْ (ژِ اِيمَانْ و حَقِيىَٰ) بَرِىَٰ خَوه دَاگَرِينِنْ، بِزَانِنْ كُو هُونِىَٰ خُدِىَٰ بِيْچَارَه نَهِيْلِنْ. (رَسُولِىَٰ مِنْ!) مِزْگِينِيَا عَزَابَكِى دِژْوَارْ بِدَه وَانِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه!

٤. ژِ بِلِى وَانْ مُشْرِكِيْنْ كُو وَه بِوَانْ رَه پِيْمَانْ دَانِيَه، پَاشِىَٰ وَانْ ژِ پِيْمَانَا خَوه تِشْتَكْ كِيْمْ نَكِرْ و لِهَمْبَرِى وَه دِ سَرْ تُو كَسِى رَه نَهَاتِنْ، ڤِيْجَه پِيْمَانَا وَانْ بِهِيْلِنْ حَتَا وَقْتِىَٰ دِيَارْكِرِى. بِيْگُمَانْ خُدِىَٰ ژِ يِيْنْ كُو هَاىْ ژِ پِيْمَانَا خَوه دِمِينِنْ حَزْ دِكَه.

٥. ڤِيْجَه اَگَرْ مَهِيْنْ بِرُومَتْ دَرْبَاسْ بُونْ، اِيْدِى لِكُو دَرِىَٰ هُونْ رَاسْتِى وَانْ مُشْرِكَانْ بِيْنْ، وَانْ بِكُژِنْ، (بِدِيلِى) وَانْ بِگِرِنْ، هَرْ رِيِىَٰ لِبَرْ وَانْ بِگِرِنْ و لِهَمُو زِيْرَڤَانْگَهَانْ لِوَانْ

چَاڤْدِێرِیيێ بِکِنْ. ڤێجَه اَگَرْ وَانْ تُوبَه کِرْ، بِرَنْگِیێ پێدِڤِی نِمێژْ کِرْ و زَکَاتَا مَالِیێ خَوه دَانْ اِێدِی رِیَا وَانْ ڤَکِنْ. بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْڤَشێرَه، دِلُوڤَانَه.

٦. اَگَرْ یَکی ژِ مُشْرِکَانْ خَوه ئَاڤێتَه بَخْتێ تَه (اَوْلَهی ژِ تَه خَوسْتْ)، ڤێجَه اَوْلَهیێ بِدێ دَا کُو گُوتِنَا خُدێ بِبِهیزَه، پِشْتْرَه وِی بِگَهینَه اَوْلَگَهَا (وَلَاتێ) وِی. اَڤْ (اَوْلَه دَاینْ) ژِ بَرْ کُو اَوْ مِلَّتَکی نَزَانِنْ.

٧. اَرێ مَا چَاوَا ژِ بُو مُشْرِکَانْ لِجَمْ خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی دێ پێمَانْ هَبَه؟ ژِ بِلِی یێنْ کُو لِجَمْ مِزْگَفْتَا حَرَامێ وَه پێمَانْ دَایَه وَانْ (اَوْ جُدَا نَه)، ڤێجَه حَتَا اَوْ دَرْحَقێ وَه دَه رَاسْتْ بِنْ، هُونْ ژِی ژِ وَانْ رَه رَاسْتْ بِنْ. بێگُمَانْ خُدێ ژِ یێنْ کُو سُوزَا خَوه دِپَارێزِنْ حَزْ دِکَه.[1]

٨. اَرێ (مَا چَاوَا دێ ژِ بُو وَانْ لِجَمْ خُدێ پێمَانْ هَبَه)، اَگَرْ اَوْ بِسَرْ وَه بِکَڤِنْ، اَقْرَبَاتی و پێمَانێ بَرْچَاڤْ نَاگِرِنْ. اَوْ بِدَڤێ خَوه وَه رَازِی دِکِنْ و دِلێ وَانْ وَه نَاخَوازَه. بێگُمَانْ پِرێنْ وَانْ فَاسِقِنْ.

٩. وانْ، ئَایَتێنْ خُدێ بِبِهَایَکی هِنْدِكْ فِرُوتِنْ، ڤێجَه وَانْ رِیَا خُدێ لِبَرْ خَلْکێ گِرْتْ. بێگُمَانْ یَا کُو اَوْ دِکِنْ چِقَاسْ پِیسَه.

١٠. اَوْ، دَرْ بَارێ تُو مُسِلْمَانَکی دَه اَقرَبَاتِی و پێمَانێ بَرْچَاڤْ نَاگِرِنْ و هَا اَوِنْ یێنْ ژِ حَدێ خَوه دَرْ و اَوِنْ یێنْ تَعْدَائِییێ دِکِنْ.

١١. (دِگَلْ ڤێ ژِی) اَگَرْ اَوْ تُوبَه بِکِنْ و بِرَنْگِیێ پێدِڤِی نِمێژْ بِکِنْ و زِکَاتَا مَالِیێ خَوه بِدِنْ،

---

١ ژِ بُو مُشْرِکَانْ لِجَمْ خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی دێ چَاوَا پێمَانْ چێببَه؟ ڤێ وَانْ پێدِڤێینْ پێمَانێ ئَانِینَه جهْ؟ ڤێ وَانْ دَسْتێ خَوه ژِ اِیشَانْدِنَا پێخَمْبَرْ و بَاوَرْمَنْدَانْ ڤَکِشَانْدِنَه؟ ڤێ وَانْ دَڤْ ژِ فَسَادِییێ بَرْدَانَه؟ نَا. نَاخَوه؛ وَانْ حَقْ کِرِیَه کُو خُدێ خَوه ژِ وَانْ دُورْ بِکَه و حَقَه کُو ژِ بُو وَانْ لِجَمْ خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی تُو پێمَانْ نَبَه. دِ ئَایَتَا پیرُوزْ دَه اَوێنْ کُو حُکْمێ وَانْ ژِ یێ مُشْرِکَانْ هَاتِیَه جُدَا کِرِنْ، بَنِی خُزِیمَه و مُدْلِجِنْ کُو اَوْ ژِی کِتِنَه بَرْ پێمَانَا حُدَیْبِییێ.

ڤێجه اَوْ دِ دینْ دَه بِرَایێنْ وَه نَه و اَمْ بِئَاوَایَکی ڤَکِری ئَایَتێنْ خوه ژِ بُوْ مِلَّتَکی کُو دِزَانِنْ اَشْکَرَا دِکِنْ.

١٢. اَگَرْ پشْتی پَیْمَانْدَانِنَا خوه وَانْ صُوْنْدَا خوه شِکَانْدْ و دَرْبَارێ دینێ وَه دَه زِمَانْدِرێژی کِرْ، هِنْگێ بِپێشَنْگ و سَرُوْکێنْ کُفْرێ رَه تِبِکُوْشِنْ. بێگُمَانْ ژِ وَانْ رَه صُوْنْدْ و پَیْمَانْ نینَه، (بِوَانْ رَه تێ بِکُوْشِنْ) دَا کُو دَڤْ ژِ کُفرْ و دِژْمِنَاهِیێ بَرْدِنْ.

١٣. (گَلی مُسِلْمَانَانْ!) مَا هُونێ شَرێ قَوْمَکی نَکِنْ کُو وَانْ پَیْمَانَا خوه شِکَانْدْ و هَوْلْ دَانْ کُو پێخَمْبَرْ (ژِ وَارێ وی) دَرْخِنْ و دِ سَرێ پێشینْ دَه ژی وَانْ دَسْتْ بِشَرێ وَه کِرِبُو؟ مَا هُونْ ژِ وَانْ دِطِرْسِنْ؟ اَگَرْ بِرَاسْتی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ، خُدێ هێژَاتِرَه کُو هُونْ ژێ بِطِرْسِنْ.

١٤. شَرێ وَانْ بِکِنْ، خُدێ بِدَسْتێنْ وَه دێ وَانْ بِدَه عَذَابْدَانْ و وَانْ رِسْوَا بِکَه، لِسَرْ وَانْ وَه سَرْکَفْتی بِکَه و دێ دِلێ جِڤَاتَا بَاوَرْمَنْدْ شَادْ بِکَه.

١٥. دێ ژِ دِلێنْ وَانْ (بَاوَرْمَنْدَانْ) کینێ بِبَه و خُدێ کِێ بِڤێ تُوْبَیَا وی قَبُولْ دِکَه. خُدێ زَانَا و کَارْبِنَجِهَه.[١]

١٦. اَرێ مَا هُونْ بَاوَرْ دِکِنْ کُو دێ دَڤْ ژِ وَه بێ بَرْدَانْ (و هُونْ نِیێنْ جِربَانْدِنْ). حَیَانی خُدێ (بِزَانینَکَه بَرْچَاڤْ) نِزَانِبَه کَا کی ژِ وَه جِهَادْ کِرِیَه و کَا کی ژِ وَه ژِ بِلی خُدێ، پێخَمْبَرێ وی و مُسِلْمَانَانْ تُو کَسْ ژِ خوه رَه نَکِرِبَه دُوْسْتْ و ئَارِیکَارْ؟ خُدێ ژِ یَا کُو هُونْ دِکِنْ تَقَزْ ئَاگَاهْدَارَه.

١٧. ژِ مُشْرِکَانْ رَه نَابَه کُو اَوْ مِزْگَفتێنْ خُدێ ئَاڤَا بِکِنْ دِگَلْ کُو اَوْ بِخوه ژی شَاهْدَهِیَا

١ اَوْ خَلْکێنْ کُو ژِ دُوْرْهِێلا وَلاتێنْ نێزیكْ دِهَاتِنْ مَدینێ، بَاوَری تَانینْ و ڤَدگَرِیَانْ وَلاتێنْ خوه ژِ هَڤْوَلاتیێنْ خوه ظُلِمْ و نَحَقی دِدیتِنْ، لِهَمْبَرێ وَانْ دِلێنْ وَانْ تِژی کینْ و نَفرَتْ بُوبُو. ڤێجه اَڤْ ئَایَتَا پیرُوْزْ وَانْ بَاوَرْمَنْدێنْ سِتَمْبَارْ دَسْتْنیشَانْ دِکَه. دِگَلْ ڤێ ژی ئَایَتْ دِدَه زَانینْ؛ اَگَرْ اَوْ ظَالِمْ تُوْبَه بِکِنْ و بَاوَری بینِنْ، خُدێ یێ تُوْبَیَا وَانْ ژی قَبُولْ بِکَه. لَوْرَا خُدێ گُنَهْڤَشێرْ و دِلُوْڤَانَه.

بِكُفرِێ لِسَرْ خَوه دِدِنْ. اَڤِێنْ هَا كَارْ و كِرِيَارِێنْ وَانْ پُوچْ بُونَه و هَرْ اَوِێ دِ اِێگِرْ دَه بِمِينِنْ.

١٨. بێگُمَانْ يِێ كُو مِزْگَفتِێنْ خُدِێ ئَاڤَا دِكَه بَسْ اَوِێ كُو بِخُدِێ و رُوْژَا ئَاخْرَتِێ بَاوَرِی ئَانِيَه و بِرَنْگِێ پێدِڤِی نِمێژْ دِكَه و زَكَاتَا مَالِێ خَوه دِدَه و ژِ خُدِێ پێشْتِرْ ژِ تُو كَسِی دِنْ نَاطِرْسَه. ڤێجَه هِێڤِی هَيَه كُو اَوْ بِبِنْ ژِ يِێنْ لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ.

١٩. مَا هُونْ (كَارِێ) ئَاڤْدَايِينَا حَجِيَانْ و ئَاڤَاكِرِنَا بِيْتُ اللَّهِێ (دِگَلْ كُو اَوْ مُشْرِكِنْ) مِينَا (كَارِێ) وِی كَسِێ كُو بِخُدِێ و رُوْژَا ئَاخْرَتِێ بَاوَرِی ئَانِيَه و دِ رِيَا خُدِێ دَه جِهَادْ كِرِيَه وَكْهَڤْ دِگِرِنْ؟ (اَڤْ) لِجَمْ خُدِێ نَه وَكْهَڤِنْ. خُدِێ قَوْمِێ ظَالِمْ لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ رَاسْتَرِێ نَاكَه.

٢٠. اَوِێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه، هِجرَتْ كِرِنَه و دِ رِيَا خُدِێ دَه بِمَالِێ خَوه و جَانِێ خَوه جِهَادْ كِرِنَه لِجَمْ خُدِێ مَرتَبَيَا وَانْ مَزِنْتِرَه. هَا اَوْ يِێنْ كُو (بِگِهِشْتِنَا آرْمَانْجَا خَوه) بِسَرْكَتِنَه.

٢١. خُدَايِێ وَانْ، بِدِلْوُڤَانِيكَه ژِ جَمْ خَوه، بِرَاظِيبُونَكِێ و بِبِهِشْتِێنْ كُو دِ وَانْ دَه ژِ بُوّ وَانْ نِعْمَتِێنْ سَرَاڤَتِی هَنَه، مِزْگِينِيِێ دِدَه وَانْ.

٢٢. اَوِێ هَرْ و هَرْ دِ وَانْ (بِهِشْتَانْ) دَه بِمِينِنْ. بێگُمَانْ لِجَمْ خُدِێ (ژِ بُوّ وَانْ) خَلاتَكَه مَزِنْ هَيَه.

٢٣. هَیْ گَلِی يِێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه! بَاڤِێنْ وَه و بِرَايِێنْ وَه، اَگَرْ اَوْ كُفْرِێ دِ سَرْ اِيمَانِێ رَه بِگِرِنْ، ژِ خَوه رَه نَكِنْ دُوْسْتُ و ئَارِيكَارْ. اِێدِی چِه كَسِێ وَانْ ژِ خَوه رَه بِكَه دُوْسْتُ و ئَارِيكَارْ، ڤێجَه هَا اَوْ سِتَامْكَارْ بِخَوه نَه.[1]

---

١ خُدِێ دِ ڤِێ ئَايَتِێ دَه نَهْيَا مَه ژِ دُوْسْتَئَانِی و پِشْتُگَرْمْكِرنَا بِكَافِرَانْ كِرِيَه، چَنْدِی كُو نێزِيكْ و لێزِمْ بِنْ ژِی. ژِ سُورَه‌يِێ مُجَادَلَه ئَايَتَا ٢٢ێ ڤِێ رَوْشِێ بێهْتِرْ زَلَالْ دِكَه؛ «تُو دِێ جِڤَاتَكَه كُو بَاوَرِی بِخُدِێ و رُوژَا ئَاخِرَتِێ ئَانِيبَه نَبِينِی كُو اَوْ ژِ وَانْ كَسِێنْ كُو نَيَارتِيَا خُدِێ و پێخَمْبَرِێ وِی دِكِنْ حَزْ بِكِنْ، چَنْدِی اَوْ بَاڤِێنْ وَانْ، كُرِێنْ وَانْ، بِرَايِێنْ وَانْ، انْ عَشِيرَا وَانْ بِنْ ژِی..»

٢٤. (رَسُولِێ مِنْ!) بِبێژَه: اَگَرْ بَاڤِێنْ وَه، كُرِێنْ وَه، بِرَايێنْ وَه، ژِنێنْ وَه، عَشيرَا وَه، مَالِێ كُو وَه بِدَسْتْ خِسْتِيَه، تِجَارَتَا كُو هُونْ ژِ بِێ بَازَرَارِيَا وِێ دِطِرْسِنْ و خَانِيێنْ كُو هُونْ ژِ وَانْ حَزْدِكِنْ، لِجَمْ وَه، ژِ خُدِێ، ژِ پێخَمْبَرِێ وِی و ژِ جِهَادَا دِ رِيَا وِی دَه شِيرِينتِرْ و خَوشْتِرْ بِنْ، ڤێجَه چَاڤْلِرِێ بِنْ حَتَا خُدِێ فَرْمَانَا خَوه (بِعَذَابِێ ژِ وَه رَه) بِينَه. خُدِێ تَقَزْ قَوْمِێ ژِرِێدَرْكَتِی نَايِێنَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ.[1]

٢٥. صُۆنْدْ بَه، خُدِێ دِ گَلَكْ جِهَانْ دَه ئَارِيكَارِيَا وَه كِرْ. رُۆژَا حُنَيْنِێ ژِی (ئَارِيكَارِيَا وَه كِرْ)؛ وِێ دَمَا پِرَانِيَا وَه هُونْ گَرْمْ (قُرَه) كِرِنْ، ڤێجَه پِرَانِيَا وَه تُو فَيْدَه نَگِهَانْدَه وَه و تُو تِشْتْ ژِ وَه نَدَا پَاشْ. عَرِدْ دِگَلْ فِرَهِيَا خَوه ژِی لِوَه تَنْگ بُو و پَاشِێ وَه پِشْتَا خَوه دَا شَرْ و هُونْ رَڤِيَانْ.

٢٦. پِشْتِی رَڤَا وَه، خُدِێ ئَارَامِی و دِلْخُوشِيَا خَوه بِسَرْ پێخَمْبَرْ و بَاوَرْمَنْدَانْ دَه ئَانی و لَشْكَرَكِی كُو ژِ وَه ڤَه نَخُيَا (ژِ بُۆ ئَارِيكَارِيَا وَه) هِنَارْتْ و اَوِێنْ كَافِرْ بُونَه جَزَا كِرِنْ. هَا اَڤَه جَزَايِێ كَافِرَانْ.

٢٧. پَاشِێ خُدِێ، تُۆبَيَا كَسِێ كُو اَوْ بِڤِێ قَبُولْ دِكَه و خُدِێ گُنَهْژِێبِرَه، دِلْۆڤَانَه.

٢٨. هَێ گَلِی يِێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه! بێگُمَانْ هَرْچِی كُو مُشْرِكِنْ بَسْ اَوْ پِيسِنْ، ڤێجَه پِشْتِی ڤِێ سَالِێ (سَالا نَهِێ هِجْرَتِێ) بِلا نێزِی بَيْتُ اللهِ (مِزْگَفتَا حَرَمِێ) نَبِنْ. اَگَرْ هُونْ (ژِ نَهَاتِنَا وَانْ ژِ بُۆ حَجِێ) ژِ خِزَانِيِێ بِطِرْسِنْ، ڤێجَه اَگَرْ خُدِێ بِڤِێ ژِ كَرَمَا خَوه دِێ وَه دَوْلَمَنْدْ بِكَه. بێگُمَانْ خُدِێ عَلِيمَه، حَكِيمَه.

٢٩. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) ژِ جِهُو و فِلَهَانْ اَوِێنْ كُو بِخُدِێ و رُۆژَا قِيَامَتِێ بَاوَرِی نَايِنِنْ

---

١ رَسُولِێ اَكرَمْ، پِشْتِی فَتْحَا مَكِّێ بِدُوازْدَهْ هَزَارْ (١٢,٠٠٠) لَشْكَرِێنْ خَوه ڤَه بَرِێ خَوه دَا تَائِفِێ و چُو شَرِێ . هَوَازِنْ و سَقَفِيَانْ. هِنْ مُسَلْمَانَانْ لِپِرَانِيَا لَشْكَرِێنْ اِسْلَامِێ نێرِينْ و گُوتِنْ:»اِيدِی تُو كَسْ نِكَارَه ڤِی لَشْكَرِی بِشْكِينَه«. لِێبَلِێ چه دَمَا لَنوَالَا حُنَيْنِێ اَوْ و لَشْكَرِێنْ مُشْرِكَانْ، يِێنْ كُو بِهَژْمَارَا خَوه گَلَكی ژِ وَانْ هِنَدْكْتِرْ بُونْ هَاتِنْ هَمْبَرِێ هَڤْ. مُسِلْمَانْ دِگَلْ پِرَانِيَا وَانْ تێكچُونْ و بَزِيِيَانْ. لَوْرَا وَانْ ئَارِيكَارِيَا خُدِێ ژِبِيرْ كِر و بِپِرَانِيَا خَوه پَسِنِينْ.

و تِشْتێ کُو خُدێ و پێخَمْبَرێ وی حَرَامْ کِرِیَه حَرَامْ نَادێرِنْ و دِینێ حَقْ (دِینێ اِسْلاَمێ) ژِ خوه رَه نَاکِنْ دِینْ، حَتَا کُو اَوْ بِدَسْتێ خوه، نَه دَیْکری جِزْیَا خوه نَدِنْ، شَرێ وَانْ بِکِنْ.

٣٠. جهُویَانْ گُوْتْ: عُزَیرْ کُرێ خُدێ یَه! فِلَهَانْ ژی گُوْتْ: مَسیحْ کُرێ خُدێ یَه! اَڤْ گُوْتِنْ یَا دَڤێنْ وَانْه، گُوْتِنَا خوه دِشِبِینِنْ گُوْتِنَا وَانْ کَافِرێنْ بَرێ. خُدێ وَانْ بِکُژَه (لَعْنَتَا خُدێ لِوانْ بَه)، چَاوَا بَرێ خوه ژِ حَقِیێ ڤِدگَرِینِنْ بَالْ پُوچِیێ ڤَه!

٣١. وانْ (جِهُو و فِلَهَانْ) ژِ بلی خُدێ، خَاخَامْ و رَاهِبێنْ (زَانَا و عَابِدێنْ) خوه و عِیسَایێ کُرێ مَرْیَمێ ژِ بُوْ خوه اِلٰهْ گِرْتِنْ. حَالْ اَڤَه کُو اَوْ هَرْ هَاتِنَه فَرْمَانْکِرِنْ کُو یَكْ خُدَایی بِحَبِینِنْ کُو ژِ وی پێ ڤَه تُو اِلٰهْ نِینِنْ و اَوْ ژِ یَا کُو ژێ رَه دِکِنْ هَمْکُوفْ پَاكْ و دُورَه.[1]

٣٢. اَوْ دِخَوازِنْ نُورَا خُدێ (کُو قُرْئَانَـه) بِدَڤێنْ خوه ڤَمرِینِنْ. خُدێ نَاهِێلِێ (اَوْ ڤَمرِینِنْ)؛ اَوِێ هَرْ نُورَا خوه تَمَامْ بِکَه (و بِسَرْکَڤَه)، چَنْدی کَافِرْ ڤێ نَخَوازِنْ ژی.

٣٣. اَوَه یێ کُو پێخَمْبَرێ خوه بِرِیَا رَاسْتْ و دِینێ حَقْ شَانْدِیَه، دَا کُو وی لِسَرْ هَمُو دِینَانْ بِلِنْدْتِرْ بِکَه، هَرْ چِقَاسْ مُشْرِكْ نَخَوازِنْ ژی.

٣٤. هَیْ گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانِینَه! بێگُمَانْ گَلَكْ ژِ رَاهِبْ و اَحْبَارَانْ مَالێنْ خَلْکێ

---

١ وانْ جِهُو و فِلَهَانْ ژِ بلی خُدێ رَاهِبْ و اَحْبَارْ (زَانَا و عَابِد)ێنْ خوه ژِ خوه رَه کِرِنْ اِلٰهْ؟! اَرێ مَا ڤَانْ ژِ وَانْ رَه گُوْتْ هُونْ اَلاَهێنْ مَه نَه؟ نَا، وِصَا نَگُوْتِنْ. لِێبَلِێ مُعَامَلَتَا وَانْ مِینَا مُعَامَلَتَا عَابِدَانْ بِرَبِّێ وَانْ رَه یَه. لَوْرَا؛ یێ کُو حَلاَلْ و حَرَامْ دِکَه خُدێ یَه. یێ کُو ژِ عَبْدێ خوه رَه دبێژَه»بکَه و نَکَه»خُدێ یَه. ڤێجَه تُو بِنێرَه؛ دَمَا یَكْ ژِ ڤَانْ رَاهِبَانْ یَانْ اَحْبَارَانْ تِشْتَکی حَلاَلْ بِکِنْ کُو خُدێ اَوْ حَرَامْ کِرِیَه یَانْ تِشْتَکی حَرَامْ بِکِنْ کُو خُدێ اَوْ حَلاَلْ کِری، وێ دَمێ؛ اَوْ وَسفِێ اَلاَهْتِیێ وَرْدِگرِنْ. چِمْکی حَلاَلْکِرِنْ و حَرَامْکِرِنْ کَارێ خُدێ یَه. ژِ بَرْ ڤێ یَکێ بُو؛ دَمَا عَدِی کُرێ حَاتِمْ کُو اَوْ فِلَهْ بُو هَاتَه جَمْ پێخَمْبَرْ (س)، پێخَمْبَرْ ژێ رَه گُوْتْ: هُونْ زَانَا و عَابِدێنْ خوه ژِ خوه رَه دِکِنْ اِلٰهْ . عَدِی گُوْتْ: اَمْ ژِ وَانْ رَه عِبَادَتْ نَاکِنْ. پێخَمْبَرْ گُوْتْ: مَا هُونْ بِگُوْتِنَا وَانْ نَاکِنْ دَمَا اَوْ تِشْتَکی حَلاَلْ یَانْ ژی حَرَامْ بِکِنْ. گُوْتْ: بَلِێ. پێخَمْبَرْ گُوْتْ: هَا اَوْ عِبَادَتَه.

بِستَمْكَارِى دِخُونْ، رِيَا خُدِىٚ لِبَرْ خَلْكِىٚ دِگِرِنْ. اَوِيٚنْ كُو زِيٚرْ و زِيڤْ كُوْمْ دِكِنْ و دِ رِيَا خُدِىٚ دَه خَرْجْ نَاكِنْ، ڤِيٚجه مِزْگِينِيَا عَذَابَكى دِژْوَارْ بِدَه وَانْ![1]

٣٥. رُوٚژَا كُو (دِرَاڤِيٚنْ وَانْ) دِ ئَاگِرِىٚ دُوٚژَهِىٚ دَه تِيٚنَه سُوٚرْكِرِنْ و اَنِيَا وَانْ، طَنِشْتِيٚنْ وَانْ و پِشْتَا وَانْ بِوَانْ تِيٚنَه دَاخْكِرِنْ (و ژِ وَانْ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ): هَا اَڤْ، اَوْ سَرْوَتَه كُو وَه ژِ بُوٚ خَوه دَابُو هَڤْ. اِيدِى جَزَايِىٚ يَا كُو وَه اَوْ دَابُو هَڤْ طَعْمْ بِكِنْ!

٣٦. بِيٚگُمَانْ ژِ رُوٚژَا كُو خُدِىٚ عَرْدْ و ئَاسِمَانْ چِيٚكِرِنْ، لِجَمْ خُدِىٚ هَژْمَارَا مَهَانْ دِ كِتِيبَا خُدِىٚ دَه دُوٚزْدَهِنْ. ژِ وَانْ مَهَانْ چَارْ ژِىٚ بِرُومَتِنْ (ذِى القَعْدَه، ذِى الحِجَّه، مُحَرَّمْ و رَجَبِنْ كُو دِ وَانْ دَه شَرْ و كُشْتِنْ حَرَامَه). هَا اَڤْ، دِينِىٚ رَاسْتْ و دُرِسْتَه. دِ وَانْ مَهَانْ دَه ظُلْمِىٚ لِخَوه نَكِنْ. (گَلِى مُسِلْمَانَانْ!) چَاوَا كُو مُشْرِكْ هَمُو بِهَڤْ رَه شَرِىٚ وَه دِكِنْ، هُونْ ژِى وِسَا هَمُو بِهَڤْ رَه شَرِىٚ وَانْ بِكِنْ و بِزَانِنْ كُو خُدِىٚ بِمُتَّقِيَانْ رَه يَه.

٣٧. بِيٚگُمَانْ پَاشْدَخِسْتِنْ (ئَا مَهِيٚنْ بِرُومَتْ) زِيٚدَچُونَا دِ كُفْرِىٚ دَه يَه. اَوِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه پِىٚ گُمْرَاه دِبِنْ. سَالَكِىٚ حَلالْ دِكِنْ و سَالاَ دِنْ ژِى حَرَامْ دِكِنْ دَا كُو هَژْمَارَا وَانْ بِبَه هَڤْدَنْگِيىٚ هَژْمَارَا (مَهِيٚنْ) كُو خُدِىٚ اَوْ حَرَامْ كِرِنْ. ڤِيٚجه اَوْ بِڤِىٚ كِرِيَارَا خَوه حَرَامِىٚ خُدِىٚ حَلَالْ دِكِنْ. كَارِيٚنْ وَانْ اِيٚنْ خَرَابْ ژِ وَانْ رَه هَاتِنَه خَمِلانْدِنْ. خُدِىٚ تَڤْزْ جِڤَاتَا كَافِرَانْ بِسَرْ رِيَا رَاسْتْ ڤَه نَاكَه.[2]

---

١ هَاهَامِيٚنْ جِهُويَانْ و كَشِيشِيٚنْ فِلَهَانْ، ئَايَتِيٚنْ پِيرُوٚزْ يِيٚنْ كُو دِ كِتِيبِيٚنْ وَانْ دَه، لِگُوٚرى دَاخوازَا حُكمْدَارْ و مَالْدَارَانْ دِگُهَارْتِنْ و بِڤِىٚ گُهَارْتِنِىٚ ژِ خَوه رَه مَالِىٚ دِنْيَايِىٚ دِستَانْدِنْ. گَلَكْ جَارَانْ حُكْمِيٚنْ وَانْ لِگُوٚرى بَرژَوَنْدِيِيٚنْ خَوه شِيرُوٚڤَه دِكِرِنْ. بِتَايْبَتِى ژِى ئَايَتِيٚنْ كُو دِ بَارَا پِيٚخَمْبَرِيَا مُحَمَّدْ (سْ) دَه بُونْ دِگُهَرْتِنْ. ڤِيٚجه اَڤْ ئَايَتَا كُو لِژُوٚرْ بُهُورى ڤِىٚ رَوْشِىٚ دِيَارْ دِكَه و ڤِى كَارِىٚ نَرَوَا ژِ بُوٚ مَه دِكَه مِينَاكْ. لَوْرَا دِ نَاڤْ مُسِلْمَانَانْ دَه ژِى گَلَكْ اِنْسَانْ لِسَرْ نَاڤِىٚ عَالِمْتِيىٚ فَتْوِيىٚ شَاشْ و خَلَتْ دِدِنْ دَا كُو بِكَڤِنْ چَاڤِىٚ زِلامِىٚ دَوْلَتِىٚ و ژِ خَوه رَه پِىٚ قِيمَتكى هِنْدِكْ قَزَنجْ بِكِنْ.

٢ چه دَمَا رَسُولِىٚ خُدِىٚ ژِ غَزْوَا طَايِفْ و حُنَيْنِىٚ ڤَگَرِيَا، پِيٚحَسِيَا كُو «إمْپَرَتُوٚرِيَا بِيزَانْسِىٚ ٤٠هَزَارْ لَشْكَرْ ئَامَادَه كِرِيَه دَا كُو وَرَه شَرِىٚ مُسِلْمَانَانْ بِكَه و وَانْ ژِ نَاڤِىٚ بِبَه. اَڤْ بُويَرْ دِ سَالاَ نَهَمْ يَا هِجرَتِىٚ دَه رُودَابُو. ڤِيٚجه پِيٚخَمْبَرْ (سْ) ژِى لِهَمْبَرِىٚ بِيزَانْسِىٚ جِهَادْ اِعْلانْ كِرْ كُو دِ دَمَكَه كُو تَنْگزَارى پِرْ بُو، لِوَلِيٚتْ دِلْ ئَاخِيٚڤِى بُو، گَرْمِى پِرْ دِژْوَارْ بُو و دِ چَاخِىٚ خُرْمَكِهَاشْتِنِىٚ دَه بُو. ڤِيٚجه لِسَرْ خَلْكِىٚ زُوٚرْ و گِرَانْ هَاتْ كُو بِچِنْ شَرِىٚ

٣٨. گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانینَە! مَا چە لِوَە قَومیبُو؛ دَمَا ژ وَە رَە هَاتَە گُوْتِنْ: هُونْ هَمُو دِ رِیَا خُدێ دە دَرْکَڤِنْ جِهَادێ. وَە خوە بَرْدَا عَرْدێ (و هُونْ دَرْنَکَتِنْ جِهَادێ). ارێ مَا وَە ژِیَانَا ئَاخْرَتێ بِژِیَانَا دِنْیَایێ دَا. ڤێجَە (بِزَانِنْ) خَوشِیَا ژِیَانَا دِنْیَایێ لِبَرْ یَا ئَاخْرَتێ کێمْ و بێقیمَتَە.

٣٩. اَگَرْ هُونْ پێکْ ڤَە دَرْنَکَڤِنْ جِهَادێ، خُدێ دێ بعَزَابَکی دِژْوَارْ وَە بدَە عَذَابْدَانْ و وێ قَوْمَکی دِنْ تێخَە شُونَا وَە و هُونێ نِکَارِبنْ تُو زِیَانێ ژی بِدِنْ خُدێ. خُدَا لِسَرْ هَرْ تِشْتی تَقَزْ کَارَا یَە.

٤٠. اَگَرْ هُونْ ئَاریکَاریَا پێخَمْبَرْ نَکِنْ، ڤێجَە بِرَاسْتی خُدێ ئَاریکَاریَا وی کِریَە. وێ دَمَا کَافِرَانْ اَوْ (ژ مَکّێ) دَرْخِسْتِنْ کُو اَوْ یَکْ ژ دِدُیَانْ بُو (اَوْ و اَبُوبَکِرْ بهَڤْ رَە بُونْ). وێ دَمَا اَوْ هَرْ دُو دِ شَکَفْتێ دَە بُونْ، ژ هَڤَالێ خوە رَە گُوْتْ: غَمْگینْ مَبَە، بێگُمَانْ خُدێ بمَە رَە یَە. اێدی خُدێ ئَارَامِیَا خوە بسَرْ دَە ئَانی و پِشْتَڤَانِیَا وی بلَشْکَرَکی کِرْ کُو وَە اَوْ نَە دِدیتِنْ. (خُدێ) دَاخَوَازَا کَافِرَانْ بِبِنْ خِسْتْ و دَاخَوازَا خُدێ یَا هَری بِلِنْدَە. خُدێ بِرَاسْتی ژی عَزیزَە، حَکیمَە.

٤١. (گَلی مُسلِمَانَانْ!) بِبَارْسِڤِکی و بَارْگِرَانی ڤَە دَرْکَڤِنْ جَنْگێ، بمَالێ خوە و بجَانێ خوە دِ رِیَا خُدێ دَە جِهَادێ بِکِنْ، اَگَرْ بِرَاسْتی هُونْ دِزَانِنْ هَا اَڤْ ژِ بُوْ وَە چێترَە.[1]

رُوْمێ. وانْ دِخوسْتْ لِبَرْ سِهێ بێهْنَا خوە بَرْدِنْ، لِنَاڤَا جهْ و مَالێ خوە بمینِنْ و ژ وَانْ رَە پِرْ زُوْرْ هَاتْ کُو دَرْکَڤِنْ جَنْگێ. دِ ڤێ نَاڤێ دَە مُنَافِق ژی لِدژێ پێخَمْبَرْ ئَاخِڤینْ و لِنَاڤ خَلْکێ بَلاڤ کِرِنْ کُو اِعْلانَا شَرْ لِهَمْبَری بیزَانْسێ انْتِحَارَە. ژ لُوْمَا هِنْ مُسلِمَانْ بِڤێ ئَاخَافْتِنَا مُنَافِقَانْ خَاپِیَانْ و نَخوسْتِنْ بَشْدَاری جِهَادێ بِبِنْ. لێبَلێ بحَولْدَانَا پێخَمْبَرْ و هَڤَالێنْ وی ٣٠هَزَارْ لَشْکَرْ هَاتَە ئَامَادَە کِرِنْ و هَاتِنْ حَتَا تَبُوکێ. ڤێجَە چە دَمَا بیزَانْسیَانْ بِهیسْتِنْ کُو وا یَە مُسلِمَانْ هَاتِنَە شَرێ وَانْ دِ جهْ دَە بِپَاشْ ڤَە ڤَگَرِیَانْ. ڤێجَە ژ ڤێ و پێدَە، اَڤْ ئَایَتێنْ کُو تێنْ دِ ڤێ سَفَرێ دَە دِ بَارَا رَوْشْ و هَلْوَسْتَا مُسلِمَانْ و مُنَافِقَانْ دَە نَازِلْ بُونَە.

١ دِ ئَایَتَا پیرُوْزْ دَە مَبَسْتْ ژ «بِبَارْسِڤِکْ و بَارْگِرَانی ڤَە»اَڤَە: شَرْتێنْ شَرْ چە دِبِنْ بِلَا بِبِنْ، چە شَرْ رَحَتْ بَە چە زُوْرْ بَە، چە هُونْ سُوَارْ بِنْ چە هُونْ پِیَا بِنْ، چە هُونْ خُرْتْ و چە لاوازْ بِنْ، چە هُونْ کَالْ بِنْ چە هُونْ جُوانْ بِنْ دَرْکَڤِنْ شَرێ کَافِرَانْ، دَا کُو بِڤی ئَاوَایی هُونْ سَرْبَسْتِیَا خوە بِسْتینِنْ و بِرَوْشَکی ئَازَادْ عِبَادَتێ رَبّێ خوە بِکِنْ.

٤٢. (رَسُولێ مِنْ!) اَگَرْ (گَازِیَا تَه نَه ژِ بُوْ جَنْگێ بُویَا، لێ) ژِ بُوْ بِدَسْتْخِسْتِنَکَه هێسَانْ ئَانْ ژِی سَفَرَکَه نَاڤِنْجْ (نَه کُرتْ و دِرێژْ) بُویَا، بێگُمَانْ دێ وَانْ بِدَانَا دُوڤْ تَه. لێبَلێ رِیَا زَحْمَتْ ژِ وَانْ رَه دُورْ هَاتْ و لَاشْگِرَانْ بُونْ. اَوێ بنَاڤێ خُدێ صُوْنْدْ بخُونْ؛ اَگَرْ مَه کَارِیبُویَا تَڤَزْ اَمێ ژِی دِگَلْ وَه دَرْکَتِبُونَا. اَوْ (بِسُوْندێنْ دَرَوْ) خَوه دِبِنْ هَلاکێ. خُدێ تَڤَزْ دِزَانَه کُو اَوْ بێگُمَانْ دَرَوْکَارِنْ.[١]

٤٣. خُدێ تَه بِبَخْشِینَه، حَیَانِی یێنْ رَاسْتْبێژْ ژِ تَه رَه دِیَارْ نَبِنْ و یێنْ دَرَوْکَرْ ژِی تُو نَاسْ نَکِی، اَرێ مَا ژِ بُوْ چِه تَه دَسْتُورَا وَانْ دَا؟

٤٤. اَوێنْ کُو بِخُدێ و رُوْژَا ئَاخْرَتێ بَاوَرِی تِینِنْ، نَه اَونْ کُو دَسْتُورێ ژِ تَه بِخَوازِنْ دَا کُو خَوه ژِ جِهَادَا بِمَالْ و جَانْ دِ رِیَا خُدێ دَه خَوه بِپَاشْ دَه بِهێلِنْ. خُدێ ژِی تَڤَزْ بِیێنْ تَڤْوَادَارْ دِزَانَه.

٤٥. لێبَلێ، اَوێنْ کُو بِخُدێ و رُوْژَا ئَاخْرَتێ بَاوَرِی نَایینِنْ و دَرْ بَارێ دِینْ دَه دِلێنْ وَانْ کَتِیَه گُمَانێ و هَرْ اَوْ دِ نَاڤْ گُمَانَانْ دَه بِسَرْگێژَانَه دِچِنْ و تێنْ، ژِ تَه دَسْتُورێ دِخَوازِنْ (دَا کُو نَچِنَه شَرْ).

٤٦. اَگَرْ وَانْ بِڤِیَا بِوَه رَه دَرْکَڤِنْ شَرْ، تَڤَزْ ژِ بُوْ ڤێ ئَامَادَاهِیَکْ دێ بِکِرِنَا. لێبَلێ خُدێ دَرْکَتِنَا وَانْ بِوَه رَه نَخَوسْتْ، ڤێجَه لِبَرْ وَانْ گِرَانْ کِرْ و (ژِ وَانْ رَه) هَاتَه گُوْتِنْ: هُونْ ژِی دِگَلْ اێنْ رُونِشْتِی رُونِنْ!

٤٧. اَگَرْ اَوْ دِگَلْ وَه دَرْکَتِبُونَا ژِ زَرَارَا وَه پێڤَه تِشْتَکْ لِوَه زێدَه نَدِکِرِنْ و دِ نَاڤْبَرَا وَه دَه بِمَبَسْتَا فِتْنێ دێ ژِ وَه بِڤَتِیَانَا و دِ نَاڤْ وَه دَه ژِی یێنْ کُو گُهْ دِدِنْ وَانْ هَنَه. خُدێ بِسْتَمْکَارَانْ دِزَانَه.

---

١ دَمَا پێخَمْبَرْ خَوه ئَامَادَه دِکِرْ دَا کُو دَرْکَڤَه غَزْوَی تَبُوکێ، مُنَافِڤْ هَاتِنْ بَالێ، ژێ رَه عُزْرێ خَوه گُوْتِنْ و نَخُوسْتِنْ دَرْکَڤِنْ شَرْ. ژِ بَرْ کُو پێخَمْبَرْ زَانِیبُو ژِ وَانْ اێنْ کُو بِیِی دِلێ خَوه بێنَه شَرْ خێرْ ژێ نَایێ، دَسْتُورْ دَا وَانْ. ڤێجَه اَڤْ ئَایَتَا کُو هێ تێ دَرْحَقَا ڤێ مِژَارێ دَه دَاکَتْ.

٤٨. (رَسُولىٚ مِنْ!) بێگُمَانْ بَرى ڤِێگَا (دِ جَنْگَا تَبُوكىٚ دَه) ژِى ژِ بُوٚ وَه خَرَابى دِخوسْتِنْ، دَكُّ و دُوٚلَابْ ژِ بُوٚ تَه دِگَرَانْدِنْ، حَتَا كُو حَقْ (ئَاريكَاريَا خُدىٚ و پِشْتَڤَانِيَا وِى ژِ بُوٚ تَه) هَاتْ و دِينىٚ خُدىٚ بِسَرْ كَتْ، دِگَلْ كُو وَانْ اَڤْ نَدِڤِيَا ژِى.

٤٩. هِنْ ژِ وَانْ (مُنَافِقَانْ) دِبێژِنْ: دَسْتُورَا مِنْ بِدَه(كُو اَزْ نَيێمَه شَرىٚ رُومىٚ) و مِنْ نَخَه گُنَهْكَارِيىٚ. بزَانِبِنْ گُنَهْ اَوَه يَا كُو اَوْ بِخَوه تِىٚ دَه نَه و بێگُمَانْ دُوٚژَهِىٚ دُوٚرْ لِكَافِرَانْ گِرْتِيَه.[١]

٥٠. اَگَرْ قَنْجِيكْ بِگَهِيژَه تَه لِخُوشَا وَانْ نَاچِه و اَگَرْ خَرَابِيكْ بِگَهِيژَه تَه، دِبێژِنْ: مَه، ژِ بَرىٚ ڤَه تَدْبِيرَا خَوه گِرْتِبُو و بِكێفْخَوشِى بَرىٚ خَوه دِدِنْ مَالێنْ خَوه.

٥١. بِبێژَه: ژِ يَا كُو خُدىٚ ژِ بُوٚ مَه نِڤِيسى پێڤَه قَتْ تِشْتَكْ نَاگَهِيژَه مَه. خُدىٚ ئَاريكَارْ و پِشْتَڤَانىٚ مَه يَه، ڤِێجَه بِلا بَاوَرْمَنْدْ تَنىٚ خَوه بِسْپێرِنْ خُدىٚ.

٥٢. بِبێژَه: مَا هُونْ چَاڤْنێرِيَا يَكىٚ ژِ دُو قَنْجِيێنْ كُو بِگْهِيژَه مَه دِكِنْ؟ اَمْ ژِى ژِ بُوٚ وَه لِهێڤِيىٚ نَه كُو خُدىٚ ژِ جَمْ خَوه يَانْ ژِى بِدَسْتێنْ مَه عَذَابَكى بِگَهِينَه وَه. دَه هَايْدِىٚ هُونْ چَاڤْلِرىٚ بِنْ، بِرَاسْتِى اَمْ ژِى بِوَه رَه چَاڤْلِرىٚ نَه.

٥٣. بِبێژَه: هُونْ چه بِدِلىٚ خَوه و چه بێبِى دِلىٚ خَوه مَالىٚ خَوه بِدِنْ هَرْ ژِ وَه نَايىٚ قَبُولْكِرِنْ. بێگُمَانْ هُونْ جِڤَاتَكه ژِرێدَرْكَتِى نَه.

---

١ اَڤْ ئَايَتَا ٤٩انْ دِ حَقىٚ جَدْ كُرىٚ قَيْسْ دَه نَازِلْ بُويَه كُو اَوْ مرُوٚڤَكى مُنَافِقْ بُو. چه دَمَا پێخَمْبَرىٚ خُدىٚ خَوسْتْ دَرْكَڤَه غَزْوِى تَبُوكىٚ ژِ جَدْ كُرىٚ قَيْسْ رَه گُوٚتْ: يَا اَبُو وَهَبْ! مَا تُو تِيِبى شَرىٚ جَلَادىٚ كُرىٚ اَسْفَرىٚ رُوٚمى كُو تُو ژِ خَوه رَه ژِ وَانْ خُوٚرْتْ و قِيزێنْ جوَانْ وَرْگِرى؟ جَدْ گُوٚتْ: يَا رَسُولىٚ خُدىٚ! بِرَاسْتِى مِلَّتىٚ مِنْ دِزَانىٚ كُو اَزْ پێوَنْدىٚ ژِنَا مَه و اَزْ هِيچْ نِكَارِمْ بێبِى وَانْ بِژِيمْ. اَزْ دِطِرْسِمْ كُو گَاڤَا زَارُوێنْ اَسفَرى بِبِينِمْ اَزْ خَوه رَانَگِرِمْ. ڤِێجَه مِنْ نَيێخَه نَاڤَا تَڤْدَانىٚ و دَسْتُورىٚ بِدَه مِنْ كُو اَزْ لِمَالىٚ رُونِمْ. لِىٚ اَزىٚ بِمَالىٚ خَوه ئَاريكَاريَا تَه بِكِمْ. ڤِێجَه پێخَمْبَرىٚ خُدىٚ تَعَالىٰ دَڤْ ژِىٚ بَرْدَا و ژِىٚ رَه گُوٚتْ: مِنْ دَسْتُورَا تَه دَا! ژِ لُوٚمَا خُدىٚ اَوْ ئَايَتَا كُو لِژُوٚرىٚ بُهِرى دِ بَارَا وِى و يێنْ وَكى دَه شَانْدْ و رَاسْتِيَا وِى اَشْكَرَه كِرْ.

٥٤. بێگُمَانْ اَوْ تِشْتِێ کُو نَاهێلَه سَدَقَه و خێرێنْ وَانْ قَبُولْ بِبَه، ژِ بِلی کُو وَانْ بَاوَرِی بخُدێ و پێخَمْبَرێ وِی نَائِینِنْ و نِمێژْ هَرْ بِسِسْتَایِی و جَانْگِرَانی کِرِنْ و کُو ژِ نَچَارِی مَالِێ خَوه خَرْجْ کِرِنْ پِێ ڤه نَه تِشْتَکی دِنْ بُو.

٥٥. ڤێجَه بِلا مَالێنْ وَانْ و زَارُوکێنْ وَانْ تَه عَجێبْمَایِی نَهێلِنْ. بێگُمَانْ خُدێ دِ ژِیَانَا جیهَانِێ دَه بَسْ دِخوازَه وَانْ پِێ بِدَه عَذَابْدَاینْ و وَانْ لِسَرْ کُفْرِێ بِمِرِینَه.

٥٦. مُنَافِقْ بِخُدێ صُوْنْدْ دِخُونْ کُو بێگُمَانْ اَوْ ژِ وَه نَه. حَالْ اَڤه، اَوْ نَه ژِ وَه نَه. لێبَلِێ اَوْ جِڤَاتَکه بِزْدُوْنَکِنْ.

٥٧. اَگَرْ وَانْ اَوْلَگَهکْ ئَانْ شِکَفْتَکْ (کُو تِێ دَه خَوه ڤَشَارْتِنَا) یَانْ ژِی سِتَارْگَهکْ دِیتِبُونَا، وِێ بِبَزْ بَرِێ خَوه بِدَانَایِێ.

٥٨. هِنْ ژِ وَانْ دَرْ بَارِێ (پَارْڤَکِرِنَا) صَدَقَانْ دَه تَه عَیْبْدَارْ دِکِنْ، ڤێجَه اَگَرْ ژِ صَدَقَا (پَارَکْ) بِگَهِژَه وَانْ قَایِلْ دِبِنْ و اَگَرْ نَگَهِژَه وَانْ هَمَنْ دِغَیدِنْ.

٥٩. اَگَرْ اَوْ بِیَا کُو خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی دَایَه وَانْ قَایِلْ بِبُونَا و بِگُوْتِنَا: خُدێ بَسی مَه یَه؛ خُدێ دِێ ژِ کَرَمَا خَوه بِدَه مَه و پێخَمْبَرێ وِی ژِی (دِێ بِدَه مَه) و اَمْ بێگُمَانْ ژِ خُودَایِێ خَوه بِهێڤِی نَه (دِێ ژِ بُوْ وَانْ بِخێرْتِرْبَایَا).

٦٠. بێگُمَانْ زَکَاتْ، بَسْ ژِ بُوْ فَقِیرْ و بَلَنْگَازَانْ، ژِ بُوْ کَارْمَنْدێنْ زکَاتِێ و یێنْ کُو دِلێنْ وَانْ بِاِسْلَامِێ خَوشْ بِبَه، ژِ بُوْ کُوْلِیێنْ کُو دِخَوازِنْ ئَازَادْ بِبِنْ و دَیْنْدَارێنْ کُو نِکَارِنْ دَیْنێنْ خَوه بِدِنْ، ژِ بُوْ یێنْ دِ رِیَا خُدێ دَه و ژِ بُوْ رێوِیَانَه. (اَڤْ دَابَشْکِرِنْ) فَرْزَکه ژِ جَمْ خُدێ یَه. خُدێ زَانَا یَه، کَارْبِنَجِهَه.[1]

١ دِ ڤِێ ئَایَتَا پِیرُوْزْ دَه ڤَالا هَشْتْ بَشْ مِرُوْڤْ هَاتِیَه کِرِنْ کُو زَکَاتْ لِوانْ دِچه. هَمْ ژِی دَایَه زَانِینْ کُو زَکَاتْ فَرْزَه. بِرَاسْتِی اَڤْ هَشْتْ سِنِفْ دِ کُوْکَا خوه دَه دُو سِنفِنْ: یَکَامْ، ژِ بُوْ کُو حَوْجَه یَه دَا کُو ژِێ فَیْدێ بِبینَه، زَکَاتْ ژِێ رَه تِێ دَایینْ. مِینَا؛ خِزَانْ و بَلَنْگَازَانْ، کُوْلَه و دَینْدَارَانْ، رِێوِی و ... دُویَمْ، ژِ بُوْ کُو اِحْتِیَاجْ بِوِی هَیَه، دَا کُو فِیْدَیَا وِی بِگَهِیژَه اِسْلَامِێ و مُسِلْمَانَانْ، زِکَاتْ ژِێ رَه تِێ دَایینْ. خُدێ اَڤْ پَارَا زَکَاتِێ

٦١. ژِ مُنَافِقَانْ هِنْ هَنَه کُو اَزِیَتِیٚ دِدِنَه پِیٚخَمْبَرْ و دِبیٚژِنْ: اَوْ گُهِیٚ خَوه دِدَه هَرْ تِشْتِی و ژِ هَرْ گُوٚتِنِیٚ بَاوَرْ دِکَه. بِبیٚژَه: اَوْ گُهْدَارِیَا هَرْ تِشْتِی دِکَه لِیٚ اَوْ ژِ بُوٚ خِیٚرَا وَه یَه. اَوْ بَاوَرِیِیٚ بِخُدِیٚ تِینَه و بِگُوٚتِنیٚنْ بَاوَرْمَنْدَانْ ژِی بَاوَرَه. اَوْ ژِ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانْ رَحْمَتَکَه. اَوِیٚنْ کُو پِیٚخَمْبَرِیٚ خُدِیٚ دِئیٚشِینِنْ ژِ بُوٚ وَانْ عَزَابَکِی دِژْوَارْ هَیَه.

٦٢. اَوْ، ژِ وَه رَه بِنَاڤِیٚ خُدِیٚ صُوٚنْدْ دِخُونْ دَا کُو دِلیٚنْ وَه خَوش بِکِنْ. اَگَرْ بِرَاسْتِی اَوْ بَاوَرْمَنْدِنْ، ڤَایِلْبُونَا خُدِیٚ و پِیٚخَمْبَرِیٚ وِی پِیٚدِڤِیترَه.

٦٣. اَرِیٚ، مَا اَوْ نِزَانِنْ کِی دِژْمِنَاتِیَا خُدِیٚ و پِیٚخَمْبَرِیٚ وِی بِکَه، بِیٚگُمَانْ ژِ وِی رَه ئَاگِرِیٚ دُوٚژَهِیٚ هَیَه، وِیٚ هَرْ و هَرْ تِیٚ دَه بِمِینَه. هَا اَڤَه، رِسْواتِی و شَرْمَزَارِیَا مَزِنْ.

٦٤. مُنَافِقْ دِطِرْسِنْ کُو لِسَرْ رَوْشَا وَانْ سُورَیَكْ بِیٚ شَانْدِنْ کُو نِیفَاقَا دِ دِلیٚنْ وَانْ دَه هَیَه (ژِ بُوٚ مُومِنَانْ) رَاگِهِینَه. (ژِ وَانْ رَه) بِبیٚژَه: هُونْ طِنَازیٚنْ خَوه بِکِنْ، بِیٚگُمَانْ خُدِیٚ یَا کُو هُونْ ژِیٚ دِطِرْسِنْ دِیٚ دَرِینَه رَاسْتِیٚ.

٦٥. اَگَرْ تُو ژِ وَانْ بِپِرْسِی (وَه طِنَازیٚنْ خَوه بِپِیٚخَمْبَرْ و هَڤَالِیٚ وِی دِکِرْ)، تَڤَزْ دِیٚ بِبیٚژِنْ: بِیٚگُمَانْ هَرْ اَمْ کَتِبُونْ نَاڤْ خَبَرْدَانِیٚ و مَه خَوه پِیٚ مِژُولْ دِکِرْ. بِبیٚژَه: اَرِیٚ مَا وَه طِنَازیٚنْ خَوه بِخُدِیٚ، ئَایَتیٚنْ وِی و پِیٚخَمْبَرِیٚ وِی دِکِرْ؟

٦٦. (ژِ مُنَافِقَانْ رَه بِبیٚژَه) : ڤَتْ عُزرْ نَخوازِنْ. بِرَاسْتِی پِشْتِی وَه بَاوَرِی ئَانِی دِیسَا هُونْ کَافِرْ بُونْ. اَگَرْ اَمْ لِجِڤَاتَکِیٚ ژِ وَه بِبُوٚرِنْ ژِی، اَمِیٚ بِسَدَمْ گُنَهْکَارِیَا وَانْ کُوٚمَکِیٚ بِدِنَ عَذَابِیٚ.

٦٧. مِیٚرْ و ژِنیٚنْ مُنَافِقْ ژِ هَڤِنْ بِیَا نَلِیٚ (مُنْکَرِی) فَرْمَانْ دِکِنْ و رِیٚ لِبَرْ ئَا بَاشْ (مَعْرُوفِی) دِگِرِنْ، دَسْتیٚنْ خَوه (ژِ دَانَا زَکَاتِیٚ و صَدَقَیَانْ) دِگِرِنْ. وانْ خُدِیٚ ژِ بِیرْ کِرْ، ڤِیٚجَه خُدِیٚ ژِی دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَا (هِدَایَتْ نَدَا وَانْ)، بِیٚگُمَانْ مُنَافِقْ فَاسِقْ بِخَوه نَه.

دِ مَالِیٚ دَوْلَمَنْدَانْ دَه فَرِظْ کِرِیَه دَا کُو پِیٚ حَوجَیییٚنْ اِسْلامِیٚ و مُسِلْمَانَانْ یٚنْ خُصُوصِی و گَلاَمْپِرِی بیٚنَه تَأْمِینْکِرِنْ.

٦٨. خُدِێ، ژِ مُنَافِقِێنْ مِێرْ و ژِنْ و ژِ كَافِرَانْ رَه ژِی بَئَاگِرِێ دُوْژَهِێ پَیْمَانْ دَایَه كُو هَرْ و هَرْ اَوِێ تِێ دَه بِنْ، اَوْ بَسِی وَانَه. خُدِێ لَعْنَتْ لِوانْ بَارَانْدِیَه و ژِ وَانْ رَه عَذَابَكی سَرَاقَتِی هَیَه.

٦٩. هُونْ ژِی وَكِی وَانِێنْ بَرِیَا خَوه كُو اَوْ ژِ وَه بِهێزْتِرْ و خُرْتْتِرْ بُونْ و ژِ هِێلَا مَالْ و زَارُوْكَانْ ڤَه ژِی ژِ وَه پِرْتِرْ بُونْ، ڤِێجَه وَانْ بِپَارَا خَوه پێخُوشی كِرِبُونْ. اِێدِی وَه ژِی بِپَارَا خَوه كِێفْخُوشی و پێخُوشی كِرْ هَرْ وَكِی یێنْ بَرِیَا وَه بِپَارا خَوه كێفْخُوشی كِرِبُونْ. هُونْ كَتِنْ نَاڤْ پُوچَاتِی و رِێشَاشِیِێ چَاوَا كُو یێنْ بَرِیَا وَه كَتِبُونِێ. اَڤِێنْ هَا، كَارْ و كِرِیَارێنْ وَانْ لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِێ پُوچْ بُونَه و هَرْ اَونْ یێنْ دِ زِیَانِێ دَه.

٧٠. مَا ژِ بُوْ وَانْ (مُنَافِقَانْ) خَبَرَا قَومێنْ بَرِیَا وَانْ نَهَاتِیَه؛ قَوْمِێ نُوحْ، عَادْ، سَمُودْ، قَومِێ اِبْرَاهِیمْ، خَلْكێنْ مَدْیَنِێ (كُو اَوْ گَلِێ شُعَیْبَه) و گُنْدێنْ هَاتِنْ سَرُوبِنْكِرِنْ (كُو اَوْ قَومِێ لُوطَه). پێخَمْبَرێنْ وَانْ ژِ بُوْ وَانْ دَلِیلْ و مُعْجِزَیێنْ زَلَالْ ئَانِیبُونْ (بَاوَرِی نَئَانِینْ؛ هَلَاكْ بُونْ). ڤِێجَه خُدِێ نَه اَوَه كُو نَحَقِیِێ لِوانْ بِكَه، لِێبَلِێ وَانْ بِخَوه نَحَقِی لِخَوه كِرِنَه.

٧١. مِێرْ و ژِنِێنْ بَاوَرْمَنْدْ پِشْتَڤَانْ و ئَارِیكَارێنْ هَڤِنْ، بِقَنْجِی و بَاشِیِێ (لِهَڤْ) فَرْمَانْ دِكِنْ و رِێ لِبَرْ خَرَابِیِێ دِگِرِنْ و بِرْنْگِێ پێدِڤِی نِمێژْ دِكِنْ و زَكَاتِێ دِدِنْ، گُهْدَارِیَا خُدَا و پێخَمْبَرِێ وِی دِكِنْ. اَڤِێنْ هَا، خُدِێ دِێ رَحْمِێ لِوانْ بِكَه، بێگُمَانْ خُدِێ عَزِیزَه، حَكِیمَه.

٧٢. خُدِێ، ژِ مِێرْ و ژِنِێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه پَیْمَانَا بِهِشْتێنْ وِسَا دَایَه كُو دِ بِنْ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ، هَرْ و هَرْ اَوْ دِێ لِوانْ بِمِینِنْ و (پَیْمَانَا) وَارْگَهێنْ خَوشْ لِبِهِشْتێنْ عَدْنِێ ژِی (دَایَه وَانْ) و یَا ژِ هَمُو (نِعْمَتَانْ) مَزِنترْ ژِی قَایِلِیَا خُدِێ یَه. سَرْفِرَازِیَا مَزِنْ هَا اَڤَه.[1]

١ دِ ئَایَتَا پِیرُوْزْ دَه بێژِیَا «مَعْرُوف» بُهُری كُو مَه ژِی بـ«قَنْجِی»وَرْگَرَانْدْ. لِێبَلِێ دِڤِێ اَمْ بِزَانِنْ كُو مَعْرُوفْ نَاڤْلِێكَكِی اَوْڤَاسْ فَرَهَه كُو دِ بِنْ خَوه دَه هَمُو بِیرْ و بَاوَرِیێنْ سِپَهِی و كِرِنێنْ بَاشْ و اَخلاقێنْ پَاكْ دِگْرَه. پِیڤَا «مُنْكَر» ئَا كُو مَه بـ «نَقَنْجِی» وَرْگَرَانْدْ تَامْ دِژِێ وِێ یَه كُو هَمُو عَقِیدَیێنْ پُوچْ، كِرِنێنْ نَبَاشْ و اَخلاقێنْ رِسْوا دِكَڤِنَه بِنِێ.

٧٣. اَیْ پێخَمْبَرْ! لِهَمْبَرِی كَافِرْ و مُنَافِقَانْ جِهَادِیَ بِكَه و لِهَمْبَرِی وَانْ دِژْوارْ بَه. اِیورْگَهَا وَانْ دُوْژَهَه و جِهِیَ وَانْ چه پِیسَجِهَه!

٧٤. اَوْ بِخُدِیَ صُوْنْدْ دِخُونْ كُو وَانْ (گُوْتِنَا نَخَوشْ) نَگُوْتِنَه. بێگُمَانْ وَانْ گُوْتِنَا كَافِرِی گُوْتْ و پِشْتِی مِسْلِمَانْبُونَا خَوه كَافِرْ بُونْ و قَصْدَا یَا كُو بِدَسْتْ وَانْ ڤَه نَهَاتِیَه كِرِنْ. ژ بلِی كُو خُدِیَ و پێخَمْبَرِیَ وِی، ژ كَرَمْ و قَنْجِیَا خَوه اَوْ (مُنَافِقْ) دَولَمَنْدْ كِرِنْ پێڤَه اَوْ نِكَارِنْ پێخَمْبَرْ عَیبْدَارْ و كێمْ بِكِنْ. اَگَرْ اَوْ تُوْبَه بِكِنْ دِیَ ژ بُوْ وَانْ چێترْ بَه و اَگَرْ اَوْ بَرِیَ خَوه (ژ حَقِیىَ) ڤَگَرِینِنْ، خُدِیَ لِدِنیَا و ئَاخْرَتِیَ دِیَ عَذَابَكِی دِژْوارْ بِدَه وَانْ و ژ بُوْ وَانْ لِسَرْ عَرْدِیَ نَه دُوْسْتْ و پِشْتَڤَانَكْ نَه ژِی ئَارِیكَارَكْ هَیَه.[١]

٧٥. ژ مُنَافِقَانْ هِنْ هَنَه كُو پَیْمَانْ بِخُدِیَ رَه دَانْ (و گُوْتِنْ): اَگَرْ خُدِیَ، ژ خَوشْدَاینْ و كَرَمَا خَوه (مَالْ) بِدَه مَه، تَقَزْ اَمِیَ صَدَقَیَانْ (حَقِیَ خُدِیَ) بِدِنْ و بِسُوْنْدْ اَمِیَ بِبِنْ ژ یێنْ قَنْجِیكَارْ!

٧٦. ڤێجَه چه دَمَا خُدِیَ ژ خَوشْبَخْشِیَا خَوه (مَالْ) دَا وَانْ، نَمَرْدِی و چِكُوسِی كِرِنْ، پِشْتَا خَوه دَانَه حَقِیىَ. رَوْشْ اَڤَه: اَوْ هَرْ بَرِیَ خَوه ژ خێرِیَ ڤَدگَرِینِنْ.

خُدِیَ پِشْتِی دِ ئَایَتَا ٦٧انْ دَه دَا زَانِینْ كُو «مێرْ و ژنێنْ مُنَافِقْ ژ هَڤِنْ (دِ تَمْتێلْ و دُرُوتِیىَ دَه وَكْهَڤِنْ)»، لِپَی وِیَ دِ ئَایَتَا ٧١یَ دَه رَاگَهَانْدْ كُو «مێرْ و ژنێنْ مُسلْمَانْ پِشْتَڤَانْ و ئَارِیكَارێنْ هَڤِنْ..» هَرْوِهَا بَحْسَا وَصْفێنْ وَانْ مُومِنَانْ كِرْ كُو وَانْ رَحْمَا وِی حَقْ كِرِنَه و اَوْ وَصْفْ ژِی وِهَا رِیزْ كِرِنَه:

- مُومِنْ دِ هَزْژێكرِنْ و دُوْسْتَانِی و هَڤْكَارِیىَ دَه خُودِییَ هَڤِنْ.
- شیرَتَا قَنْجِیىَ لِهَڤْ دِكِنْ.
- ژ نَقَنْجِیىَ هَڤْ دِدِنْ پَاشْ.
- بِگُوْتِنَا خُدِیَ و پێخَمْبَرِیَ وِی دِكِنْ.

١ بَرِی كُو پێخَمْبَرْ هِجْرَتِی بَالْ مَدِینِیَ ڤَه بِكَه پِرَانِیَا گَلِیَ وِیَ خِزَانْ بُونْ. پِشْتِی كُو پێخَمْبَرْ هَاتَه مَدِینِیَ، ڤێجَه خُدِیَ بَرَكَتَا خَوه دَایِیَ و خَلْكِیَ وِیَ زَنْگِینْ بُونْ. پِشْتْرَه هِنَكْ ژ خَلْكِیَ وِیَ یێنْ مُنَافِقْ نَانْكُوْرِی و شِیرْحَرَامِی كِرِنْ و حَولْ دَانْ كُو پێخَمْبَرْ بِكُژِنْ.

٧٧. اِێدی ژِ بَرْ کُو پَیْمَانَا خَوه بِجه نَئَانِینْ و ژِ بَرْ کُو دَرَوْ کِرِنْ، خُدێ حَتَا رُوْژَا کُو اَوْ بێنَه حُزُورَا وی، نِفَاقْ (دُرُوتی) خِسْتَه دِلێنْ وَانْ.

٧٨. مَا هێ ژی اَوْ (مُنَافِقْ) نزَانِنْ کُو خُدێ نَهێنِی و پِسْتَه پِسْتَا وَانْ ژی دزَانَه. بِرَاسْتِی ژی خُدێ زێدَه زَانَایێ نَپَنْدیَانَه.

٧٩. اَوێنْ کو وَانْ بَاوَرْمَنْدێنْ کُو ژِ دِلێ خَوه صَدَقَیَانْ دِدِنْ عَیبْدَارْ دِکِنْ و اَوێنْ کُو ژِ بلی کَدَا خَوه تِشْتَکی دِنْ نَابینِنْ کُو بِدِنْ بِوَانْ ژی طِنَازَانْ دِکِنْ؛ خُدێ ژی لِسَرْ طِنَازْکَریَا وَانْ، وَانْ جَزَا دِکَه و ژِ بُو وَانْ عَذَابَکی دِژْوَارْ هَیَه.[1]

٨٠. (رَسُولێ مِنْ!) چه تُو لێبُوْرینَا گُنَهێنْ وَانْ بِخَوازێ چه ژی نَخَوازی، اَگَرْ تُو هَفْتێ جَاری لێبُوْرینَا گُنَهێنْ وَانْ دَاخَوازْ بِکی ژی، ڤێجه خُدێ قَتْ لِگُنَهێنْ وَانْ نَابهُرَه. اَڤْ، ژِ بَرْ کُو بِرَاسْتِی وَانْ بَاوَری بِخُدێ و پێخَمْبَرێ وی نَائینِنْ. خُدێ ژی تَقَزْ جِڤَاتَا ژِرێدَرْکَتیَانْ نَاینَه سَرْ ریَا رَاسْتْ.

٨١. اَوێنْ کُو ژِ بُو دِژْرَابَریَا پێخَمْبَرێ خُدێ ژِ شَرْ مَانَه، بِرُونِشْتِنَا خَوه (یَا لِمَالێ) کێفْخَوشْ بُونْ و نَه خَوسْتِنْ کُو بِمَالێ خَوه و جَانێ خَوه دِ ریَا خُدێ دَه جِهَادێ بِکِنْ، دِگُوْتِنْ: دِ ڤێ گَرْمێ دَه دَرْنَکَڤِنْ جِهَادێ. (ژِ وَانْ مُنَافِقَانْ رَه) بِبێژَه: ئَاگرێ دُوْژَهێ هێ گَرْمْتِرَه. اَگَرْ اَوْ ڤێ بِزَانِبِنْ (اَوێ ژِ شَرْ خَوه نَدِنْ پَاشْ).

٨٢. اِێدی بِسَدَمَا کَارْ و کِرْیَارێنْ کُو کِرِنْ، بِلا هِنْدِکْ بِکَنِنْ و پِرْ بِگِرینْ.

٨٣. (رَسُولێ مِنْ!) ڤێجَه اَگَرْ خُدێ تُو ڤَگَرَانْدی بَالْ رَفَکی ژِ وَانْ (یێنْ کُو ژِ سَفَرَا تَبُوکێ مَانَه)، ڤێجَه وَانْ ژی ژِ بُو دَرْکَتِنَا (شَرکی دِی) دَسْتُورْ ژِ تَه خَوسْتْ، ژِ وَانْ

---

١ گَاڤَا سَرْدَارێ مُنَافِقَانْ عَبدُ الله کُرێ اُبَیْ کُرێ سَلُولْ بِنَخُوشِیَا مِرِنێ کَتْ، کُرێ وی عَبْدُ الله هَاتْ جَمْ پێخَمْبَرْ و ژێ خَوسْتْ کُو ژِ بُو بَاڤێ وی دُعَا بِکَه دَا کُو خُدێ وی عَفُو بِکَه. ژِ بَرْ کُو اَوْ مُسلْمَانَکی بَاشْ بُو پێخَمْبَرْ نَخَوسْتْ دِلێ وی بِهێلَه و ژِ بُو عَفْوَا بَاڤێ وی ژِ خُدێ دُعَا کِرْ. ڤێجه اَڤْ ئَایَتَا ٨٠یێ دِ بَارَا ڤێ مِژَارێ دَه نَازِلْ بُو.

رَە بێژَە: ژِ ڤِرْ و پێ دَە هُونێ بِمِنْ رَە ڤَتْ دَرْنَکَڤِنْ و هُونێ دِگَلْ مِنْ بِتُو دِژْمِنی رَە شَرْ نَکِنْ! بێگُمَانْ هُونْ جَارَا پێشِینْ بِرُونِشْتِنێ ڨَایِلْ بُونْ، نَاخَوە هُونْ ژی دِگَلْ وَانێنْ رُونِشْتِی(کُو ژِ شَرْ مَانَە) بِمِینِنْ.

٨٤. (رَسُولێ مِنْ!) تُو، لِسَرْ تُو کَسِی ژِ وَانْ -کُو بِمِرَە - نِمێژْ نَکَە و لِسَرْ گُوْرَا وِی ژی رَانَوَسْتَە. لَوْرَا وَانْ بِخُدێ و پێخَمْبَرێ وِی بَاوَرِی نَئَانِینَە و لِسَرْ کُفْرێ مِرِنَە.

٨٥. بِلا مَالێنْ وَانْ و زَارُوْکێنْ وَانْ تَە عَجێبْمَایی نَهێلِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بَسْ لِدِنْیَایێ دِخوازَە وَانْ پێ بِدَە عَذَابْدَاینْ و وَانْ لِسَرْ کُفْرێ بِمِرِینَە.

٨٦. دَمَا ژِ پێخَمْبَرْ رَە سُورَیَكْ بِهَاتَا (کُو تێ دَە بِگُوْتَا): بَاوَرِیێ بِخُدێ بِینِنْ و دِگَلْ پێخَمْبَرێ وِی جِهَادێ بِکِنْ، اَوێنْ کُو خَودِی سَرْوَتْ بُونْ وَانْ ژِ تَە دَسْتُورَا نَچُونێ دِخَوسْتْ و وَانْ وِسَا دِگُوتْ: دَڤْ ژِ مَە بَرْدَە، اَمێ دِگَلْ یێنْ رُونِشْتِی رُونِنْ.

٨٧. اَوْ (مُنَافِقْ) رَازِی بُونْ کُو دِگَلْ پَاشْمَایِیَانْ (ژِنْ، نَخَوشْ و کَالانْ) لِمَالْ بِمِینِنْ و مُوْرْ لِسَرْ دِلێنْ وَانْ هَاتْ خِسْتِنْ، ڤێجَە اَوْ تێنَاگِهێژِنْ.

٨٨. لێبَلێ پێخَمْبَرْ و اَوێنْ کُو پێ رَە بَاوَرِی ئَانِینْ، بِمَالێ خَوە و جَانێ خَوە جِهَادْ کِرِنْ. تَڤْکِی ڨَنْجِیَانْ ژِ بُوْ وَانِنْ و هَرْ اَونْ اِینْ (بِدَاینَا خُدێ) سَرْفِرَازْ.

٨٩. خُدێ، ژِ وَانْ رَە بِهِشْتێنْ وِسَا ئَامَادَە کِرِنَە کُو دِ بِنْ وَانْ دَە چَمْ دِهَرِکِنْ و هَرْ و هَرْ اَوێ لِوانْ بِمِینِنْ. هَا اَوَە خَلاسِیَا مَزِنْ.

٩٠. بَدَوِیێنْ عَرَبْ هَاتِنْ (ژِ بُوْ نَچِنْ شَرْ) عُزْرێ خَوە خُوسْتِنْ دَا کُو دَسْتُورَا وَانْ بێ دَایِنْ. وانێنْ کُو بَاوَرِی بِخُدێ و پێخَمْبَرێ وِی نَئَانِنْ ژی (لِمَالا خَوە) رُونِشْتِنْ (و نَهَاتِنْ عُزْرێ خَوە نَخَوسْتِنْ). اَوێنْ کُو ژِ وَانْ کَافِرْ بُونَە دێ عَذَابَکِی دِژْوَارْ وَانْ بِگِرَە.

٩١. لِسَرْ لَاوَازْ و نَخوشَانْ، لِسَرْ اَوێنْ کُو تُو تِشْتِی نَابِینِنْ کُو ژِ بُوْ جِهَادێ خَرْجْ بِکِنْ

تُو گُنَهْ نِينَه، بِشَرْطِێ كُو بِخُدِێ و پِێخَمْبَرْ وِی رَه رَاسْتْ بِنْ. لَوْرَا لِسَرْ اِێنْ قَنْجكَارْ (يێنْ خَودَانْهێنْجَتْ اَوێنْ كُو بِخُدِێ و پِێخَمْبَرْ وِی رَه رَاسْتِنْ) تُو گُنَهْ نِينَه و گَازِنْ ژِی ژِ وَانْ نَايِێ كِرِنْ. خُدِێ بِخَوه گُنَهْژێبِرَه، دِلُوْڤَانَه.

٩٢. لِسَرْ وَانْ كَسَانْ ژِی (گُنَهْ نِينَه) اَوْ (خِزَانِ)ێنْ كُو دَمَا هَاتِنْ جَمْ تَه دَا كُو تُو وَانْ سِوَارْ بِكِی (بِشِينِی شَرْ)، تَه ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: تِشْتَكِی كُو اَزْ وَه لِێ سِوَارْ بِكِمْ تُنَه، بِپَاشْ ڤَه ڤَگَرِيَانْ و ژِ غَمْگِينِيَا كُو وَانْ تِشْتَكْ نَديتْ كُو پِێ دَرْكَڤِنْ جِهَادِێ چَاڤێنْ وَانْ تِژِی هێسْطِرْ بُونْ.[1]

٩٣. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو ژِ تَه دَسْتُورِێ دِخَوازِنْ (ژِ بُوْ نَيێنْ جِهَادِێ) -دگَلْ كُو اَوْ دَوْلَمَنْدِنْ ژِی- گُنَهْكَارِی و رِيَا جَزَادَانِێ بَسْ لِسَرْ وَانْه. اَوْ قَايِلْ بُونْ كُو دِگَلْ رُونِشْتِيَانْ (ژِنْ و زَارُوْكْ و پِيرَكَالانْ) بِمِينِنْ. خُدِێ ژِی مُوْرْ لِسَرْ دِلێنْ وَانْ خِسْتْ، ڤێجَه اَوْ (اَنْجَامَا پَاشْمَايِنَا ژِ شَرْ) نِزَانِنْ (كَا دِێ بِبَه چِه!).

٩٤. دَمَا هُونْ (ژِ جِهَادِێ) لِوَانْ ڤَگَرِيَانْ، دِێ ژِ بُوْ وَه هێنْجَتَا خَوه اَشْكَرَا بِكِنْ. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: قَتْ مَهْنَا نَكِنْ، اَمْ هِيچْ ژِ وَه بَاوَرْ نَاكِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ سَالِخێنْ وَه ژِ مَه رَه اَشْكَرَا كِرِنْ. خُدِێ و پِێخَمْبَرِێ وِی دِێ كَارێنْ وَه بِبِينِنْ. پَاشِێ هُونِێ بِبَالْ زَانَايِێ غَيْبِێ و يَا دَارِی چَاڤْ ڤَه ڤَگَرِنْ، ڤێجَا اَوِێ وَه ئَاگَاهْدَارْ بِكَه بِيَا كُو وَه كِرِی.

٩٥. دَمَا هُونْ لِوَانْ ڤَگَرِيَانْ، ژِ بُوْ هُونْ لـ(گُنَهْ و سُوجێنْ) وَانْ بِبِهُورِنْ، دِێ ژِ وَه رَه بـ(نَاڤِێ) خُدِێ صُوْنْدْ بِخُونْ (كُو هێنْجَتَا وَانْ هَبُويَه). هُونْ ژِی بَرِێ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرِينِنْ. بێگُمَانْ اَوْ دِلْپِيسِنْ و بِسَبُونَتْ يَا كُو كِرِنْ جِهِێ وَانْ دُوْژَهه.[2]

---

١ گَلَكْ هَڤَالێنْ پِێخَمْبَرْ يێنْ خِزَانْ، خُوسْتِنْ كُو بَشْدَارِی سَفَرَا تَبُوكِێ بِبِنْ. لِێبَلِێ خَوارِنْ، جِلْ و حَيْوَانَكه كُو لِێ سِوَارْ بِبِنْ بِدَسْتْ وَانْ نَكَتْ. ژِ بُوْ ڤِێ دَاخَوازِێ لِپِێخَمْبَرْ ڤَگَرِيَانْ. پِێخَمْبَرْ ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: دِ دَسْتْ مِنْ دَه تُو حَيْوَانَكْ تُنَه يَه كُو اَزْ وَه لِێ سُوارْ بِكِمْ و وَه بِشِينِمْ شَرْ. ڤێجَه ژِ غَمْگِينِی گِرِينْ و ڤَگَرِيَانْ. هَا اَڤْ ئَايَتَا كُو بُهِرِی ڤِێ يَكِێ دَسْتْنيشَانْ دِكَه.

٢ اَگَرْ اَوْ، وَه بِخَاپِينِنْ ژِی نِكَارِنْ خُدِێ بِخَاپِينِنْ. خُدِێ بَاشْ دِزَانِێ كُو اَوْ چِه نَه. اَوْ، هِيچْ ژِ جِڤَاتَا فَاسِقَانْ رَازِی نَابَه. نَاخَوه رَازِيبُونَا وَه ژِ وَانْ رَه تُو فَيْدِێ نَادَه وَانْ. لَوْرَا خُدِێ ژِ وَانْ غِيِيدِيَه.

٩٦. اَوْ ژ وَه رَه دِىَ صُوِنْدْ بخُونْ دَا كُو هُونْ ژ وَانْ رَازِى بِبنْ. اَگَرْ هُونْ ژ وَانْ رَازِى بِبنْ ژِى ڤِيْجَا بِرَاسْتِى خُدِىَ ژ جِڤَاتَا فَاسِقَانْ قَتْ رَازِى نَابَه.

٩٧. بَدَوِيْنْ عَرَبْ كُفْرَا وَانْ نِيفَاقَا وَانْ (ژ يَا خَلْكِىَ دِنْ) دِژْوَارْتِرَه و بحُكْمِىَ كُو خُدِىَ ژ پِيْخَمْبَرِىَ خوه رَه هِنَارْتِيَه بيْهْتِرْ بَابَتِنْ كُو اَوْ نزَانِبِنْ. خُدِىَ عَلِيمَه، حَكِيمَه.

٩٨. ژ بَدَوِيْنْ عَرَبْ هِنَكْ وِسَا هَنَه كُو (دِ رِيَا دِينِىَ خُدِىَ دَه) يَا خَرْجْ دِكَه وِىَ زِرَارْ دِزَانَه و ژ بُوْ وَه ژِى چَاڤْنِيْرِيَا بَلَايِىَ دِكَه. اَوْ بَلَايَا پِيسْ (يَا كُو ژ وَه رَه چَاڤْنِيْرِى دِكِنْ) دِىَ وَرَه سَرِىَ وَانْ. خُدِىَ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

٩٩. ژ بَدَوِيْنْ عَرَبْ هِنْ ژِى هَنَه كُو بخُدِىَ و رُوْژَا ئَاخْرَتِىَ بَاوَرِى تِينِنْ و (دِ خِيْرِىَ دَه) يَا كُو خَرْجْ بكَه وِىَ دِكَه وَكْ نَاڤْگِينَا نِيْزِيكْبُونِىَ لِجَمْ خُدِىَ و دِكَه وَسِيلَه ژ بُوْ بَدَسْتْخِسْتِنَا دُعَايِيْنْ پِيْخَمْبَرْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بِيْگُمَانْ اَڤْ كَارِىَ وَانْ ژ بُوْ وَانْ (لِجَمْ خُدِىَ) نَاڤْگِينَا نِيْزِيكبُونِىَ يَه. خُدِىَ دِىَ وَانْ بخَه نَاڤْ رَحْمَا خوه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ گُنَهْڤَشِيْرَه، دِلُوْڤَانَه.

١٠٠. ژ مُهَاجِرْ و اَنْصَارِيَانْ اَوِيْنْ كُو پِيْشِى مُسلْمَانْ بُونَه و اَوِيْنْ كُو بِرِنْدِى دَانَه پَىْ وَانْ، خُدِىَ ژ وَانْ رَازِى بُويَه و اَوْ ژِى ژ خُدِىَ رَازِى بُونَه. خُدِىَ ژ بُوْ وَانْ بهِشْتِيْنْ وِسَا ئَامَادَه كِرِنَه كُو دِ بِنْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ و حَتَا بِحَتَايِىَ اَوِىَ لِوَانْ بِمِينِنْ. هَا اَوْ، سَرْكَفْتِنْ و رِزْگَارِيَا مَزِنَه.

١٠١. ژ بَدَوِيْنْ لِهَاوِيرْدُوْرَا وَه و ژ خَلْكِىَ مَدِينِىَ ژِى هِنَكْ مُنَافِقِيْنْ وِسَانْ هَنَه كُو دِ مُنَافِقْتِيِىَ دَه پِيْشْكَتِى نَه و لِسَرِىَ بِرِكِنْ! (ژ بَرْ كُو بِكُوْنَتِى تَڤْدگَرِنْ) تُو وَانْ نزَانِى؛ (لِيْبَلِىَ) اَمْ وَانْ بَاشْ دِزَانِنْ. اَمِىَ (لِدِنْيَايِىَ) عَذَابْ لِدُوڤْ عَذَابْ بِدِنْ وَانْ. پَاشِىَ (رُوْژَا قِيَامَتِىَ) اَوِىَ لِعَذَابَكِى مَزِنْ بِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

١٠٢. جِڤَاتَكَه دِنْ ژِى هَيَه كُو گُنَهِيْنْ خوه اِعْتِرَافْ كِرِنَه. وانْ، كَارَكِى قَنْجْ تِيْكِلِى كَارَكِى

نَقَنْج كِرِيَه (بَشْدَارِى شَرِيْنْ دِنْ بُونَه لِيْبَلِىَ بَشْدَارِى شَرِىَ تَبُكِىَ نَبُونَه)؛ هِيْڤِى هَيَه كُو خُدِىَ تُوبَا وَانْ قَبُولْ بِكَه. بِرَاسْتِى ژِى خُدِىَ گُنَهْڤَشِيْرَه، دِلُوْڤَانَه.

١٠٣. ژِ مَالِيْنْ وَانْ زَكَاتِىَ وَرْگِرَه، دَا كُو (اَوْ زَكَاتْ ژِ گُنَهَانْ) وَانْ پَاقِژْ بِكَه و وَانْ خودَانْ خِيْرْ بِكَه و ژِ بُوْ وَانْ دُعَا بِكَه. بِيْگُمَانْ دُعَايِيْنْ تَه ژِ وَانْ رَه دِلْرِحَتِى يَه. خُدِىَ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

١٠٤. مَا هِىَ ژِى اَوْ نِزَانِنْ كُو خُدِىَ هَرْ اَوَه يِىَ كُو ژِ بَنْدَيِىَ خوه تُوبِىَ دِپَژِرِينَه و صَدَقَانْ قَبُولْ دِكَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ هَرْ اَوَه يِىَ تُوْبَپَژِيْرْ، يِىَ دِلُوْڤَانْ.

١٠٥. (ژِ وَانِيْنْ كُو تُوبَه كِرِنْ رَه) بِبِيْژَه: هُونْ بِخَبِتِنْ، ڤِيْجَا خُدِىَ، پِيْخَمْبَرِىَ وِى و بَاوَرْمَنْدْ دِىَ خَبَاتَا وَه بِبِينِنْ. پِشْتْرَه هُونِىَ لِعَالِمِىَ بِيَا لِبَرْ چَاڤْ و نَپَنْدِى بِيْنْ ڤَگَرَانْدِنْ. ڤِيْجَا بِكَارْ و كِرْيَارِيْنْ كُو وَه كِرِنَه اَوِىَ وَه ئَاگَاهْدَارْ بِكَه.

١٠٦. (ژِ وَانِيْنْ كُو نَچُونَه سَفَرَا تَبُوكِىَ) هِنَكِيْنْ دِنْ ژِى هَنَه كُو اَوْ لِهِيْڤِيَا فَرْمَانَا خُدِىَ هَاتِنَه هِشْتِنْ. خُدِىَ، يَانْ وِىَ عَذَابْ بِدَه وَانْ ئَانْ ژِى دِىَ تُوبَا وَانْ قَبُولْ بِكَه. خُدِىَ زَانَا يَه كَارْبِنَجِهَه.

١٠٧. اَوْ (مُنَافِق)ـيْنْ كُو وَانْ مِزْگَفْتَكْ ئَاڤَا كِرْ دَا كُو پِىَ زَرَارِىَ بِدِنْ (بَاوَرْمَنْدَانْ)، كَافِرِيِىَ بِهِيْزْ بِكِنْ و دُوبَنْدِيِىَ تِيْخِنْ نَاڤْ بَاوَرْمَنْدَانْ و چَاڤْنِيْرِيَا وِى مِرُوْڤِى دِكِنْ كُو هِىَ بَرِى ڤِيْگَا شَرِىَ خُدِىَ و پِيْخَمْبَرِىَ وِى كِرِيَه. اَوْ صُوْنْدْ دِخُونْ (و دِبِيْژِنْ كُو) مَه بِڤِىَ ژِ قَنْجِيِىَ پِىَ ڤَه تِشْتَكِى دِنْ نَخوسْتِيَه. حَالْ اَڤَه كُو خُدَايِىَ پَاكْ و بِلِنْدْ، شَهْدَيِيِىَ دِدَه كُو بِيْگُمَانْ اَوْ دَرَوْكَارِنْ.

١٠٨. تِه جَارْ لِىَ نَرَاوَسْتَه و تِىَ دَه نِمِيْژْ مَكَه! مِزْگَفْتَكَه كُو ژِ رُوْژَا پِيْشِى ڤَه لِسَرْ بِنْگَهَا تَقْوَايِىَ هَاتِيَه ئَاڤَاكِرِنْ، تَقَزْ رَاسْترَه كُو تُو تِىَ دَه نِمِيْژْ بِكِى. دِ وِىَ دَه هِنْ زِلَامِيْنْ وَلِىَ هَنَه كُو حَزْ دِكِنْ خوه (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ بِكِنْ. خُدِىَ ژِى، ژِ يِىَ خَوه پَاقِژْ دِكَه، حَزْ دِكَه.

۱۰۹. اَرِىَ مَا اَوْ كَسىَ كُو رِكْنِىَ ئَاڤَاهِيَا (دِينِىَ) خَوه لِسَرْ تَڤْوَادَارِى و رَازِيبُونَا ژ خُدِىَ ئَاڤَا كِرِيَه چِيْتِرَه يَانْ اَوِىَ كُو ئَاڤَاهِيَا خَوه لِسَرْ كَڤِيَا كَنْدَالَكى ئَاڤَا كِرِيَه كُو لِبَرْ هِلْوَشَانْدِنِىَ بَه؟ ڤِيْجَا بوِىَ رَه اَوْ ژِى دِكَه هِلْوَشَه و بِكَڤَه ئَاگِرِىَ دُوْژَهِىَ. خُدِىَ جِڤَاتَا سِتَمْكَارْ رَاسْتَرِىَ نَاكَه.

۱۱۰. اَوْ ئَاڤَاهِيَا كُو وَانْ (ژِ بُوْ خَرَابِيِىَ) لِيْكِربُو، حَتَا كُو اَوْ (بِمِرِنْ) و دِلِىَ وَانْ پَارْچِه بِبَه ژِى اَوِىَ هَرْ دِ دِلِىَ وَانْ دَه بِبَه تِرْسْ و گُمَانْ. خُدِىَ بِخَوه عَلِيمَه، حَكِيمَه.

۱۱۱. بِيْگُمَانْ خُدِىَ، ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ مَالِىَ وَانْ و جَانِىَ وَانْ كِرِيِيَه كُو لِبَرَانبَرِى وِىَ تَڤزْ بَهِشْتْ ژِ وَانْ رَه يَه. اَوْ دِ رِيْكَا خُدِىَ دَه شَرْ دِكِنْ؛ دِكُژِنْ و تِيْنَه كُشْتِنْ. (اَڤْ) لِسَرْ خُدَا پَيْمَانَكَه رَاسْتِينَه كُو دِ تَوْرَاتْ، اِنْجِيلْ و ڤُرْئَانِىَ دَه مِسُوْگَرَه. مَا ژِ خُدِىَ پِىَ ڤَه كِى هَيَه كُو بِيْهْترْ پَيْمَانَا خَوه بِجِهْ بِينَه؟ نَاخَوه ژِ بُوْ ڤِىَ دَانُ و سِتَانْدِنَا كُو وَه بِخُدِىَ رَه كِرِيَه كِيْفْخَوشْ بِبِنْ. هَا اَڤَه، سَرْفِرَازِى و رِزْگَارِيَا مَزِنْ.[1]

۱۱۲. (اَوْ بَاوَرْمَنْدِيْنْ كُو خُدِىَ جَنَتْ دَايَه وَانْ) اَوِيْنْ كُو تُوْبَدَارِنْ، عِبَادَتْكَارِنْ، سِپَاسْدَارِنْ، ژِ بُوْ ڤَنْجِيِىَ لِرِيَانَه، رُكُوعْكَرْ و سُجُودْكَرْ (و نِمِيْژْكَرِنْ)، بِڤَنْجِيَانْ فَرْمَانْدَارِنْ و لِبَرْ نَبَاشِيَانْ رِيْگِرِنْ و لِسِينُوْرِيْنْ خُدَا پَارِيْزكَرْ و هَايْدَارِنْ، جَنَّتْ ژِ وَانْ رَه يَه. مِزْگِينِىَ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ!

۱۱۳. ژِ پِيْخَمْبَرْ رَه و اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى آنِينَه، نَه دُرِسْتَه كُو ژِ بُوْ مُشْرِكَانْ لِيْبُوْرِينِىَ بِخَوازِنْ

[1] دِ پَيْمَانَا عَقَبِىَ دَه دَمَا مَدِينِيَانْ كُو اَوْ هَفْتِىَ كَسْ بُونْ پَيْمَانْ دَانَه پِيْخَمْبَرْ، ژِ نَاڤْ وَانْ عَبْدُ الله كُرِىَ رَوَاحَه گُوْتْ: هَىْ ڤَاصِدِىَ خُدِىَ! شَرْطِيْنْ تَه و خُدَايِىَ تَه چِه نَه؟ پِيْخَمْبَرْ ژِىَ رَه گُوْتْ: «شَرْطِىَ مِنْ ژِ بُوْ خُدَايِىَ مِنْ اَڤَه: هُونِىَ ژِىَ رَه عِبَادَتِىَ بِكِنْ و تِشْتَكى ژِىَ رَه نَكِنْ هَڤْپِشْكْ. شَرْطِىَ مِنْ ژِى دِ بَارَا مِنْ دَه اَڤَه: هُونْ چَاوَا جَانِىَ خَوه و مَالِىَ خَوه دِپَارِيْزِنْ عَيْنِى وِسَا مِنْ ژِى بِپَارِيْزِنْ.» دِيسَا پِرْسَا خَوه دُوبَارَه كِرْ: اَگَرْ اَمْ ڤِىَ بِكِنْ ژِ مَه رَه چِه هَيَه. پِيْخَمْبَرْ گُوْتْ: «بَهِشْتْ هَيَه.» وانْ ژِى گُوْتْ: اَڤْ دَانْ وسِتَانْدِنَكَه چِڤَاسْ بِكَارَه! اَمْ، نَه ژِىَ ڤَدِگَرِنْ نَه ژِى دِخَوازِنْ ژِىَ ڤَگَرِنْ. ڤِيْجَا اَڤْ ئَايَتَا كُو بُهُورِى دِ ڤِىَ دَرْبَارِىَ دَه نَازِلْ بُو.

-چَنْدِى اَوْ لِيْزِمِيْنْ وَانْ بِنْ ژِى- پِشْتِى كُو ژِ وَانْ رَه دِيَارْ بُو كُو بِرَاسْتِى اَوْ خَلْكِىَ دُوْژَهِىَ نَه.

١١٤. دَاخوازَا اِسْتِغْفَارَا (گُنَهْژِيْبِرِنَا) اِبْرَاهِيمْ ژِ بُوْ بَاڤِىَ خَوه نَه دِبُو اَگَرْ كُو نَه ژِ بَرْ پَيْمَانَكِىَ بُويَا كُو دَابُو بَاڤِىَ خَوه. لِيْبَلِىَ چه دَمَا ژِ اِبْرَاهِيمْ رَه اَشْكَرَا بُو كُو بَاڤِىَ وِى دِژْمِنِىَ خُدِىَ يَه، (ژِىَ رَه لِيْبُوْرِينْ دَاخوازْ نَكِرْ و) خَوه ژِىَ دُورْ كِرْ. بِيْگُمَانْ اِبْرَاهِيمْ مِرُوْڤَكِى (لِبَرْ خُدِىَ) زِيْدَه بِلَاڤَه لاڤْ و بَرْبِهِيْرْ بُو.

اَڤْ پِيمَانْ كَا چَاوَا بُويَه دِ ڤِرْ دَه نَهَاتِيَه گُوْتِنْ. لِيْبَلِىَ اَڤْ سُوزَا كُو اِبرَاهِيمْ ژِ بَاڤِىَ خَوه رَه دَايَه ژِ سُورَه‌يِىَ مَرِيَمْ دِ ئَايَتَا ٤٧انْ دَه بَيَانْ كِرِيَه؛ "(اِبرَاهِيمْ ژِ بَاڤِىَ خَوه رَه) گُوْتْ: سِلاڤْ لِسَرْ تَه بَه، اَزِىَ ژِ بُو لِيْبُورِينَا گُنَهِىَ تَه ژِ خُدَايِىَ خَوه بِخُوَازِمْ. بِيْگُمَانْ اَو ژِ مِنْ رَه پِرْ ڤَنْجِيكَارَه»

١١٥. خُدِىَ، تِه قَوْمَكِى -پِشْتِى كُو اَوْ رَاسْتَرِىَ كِرِنْ- حَتَا يَا كُو خَوه ژِىَ بِپَارِيْزِنْ ژِ بُوْ وَانْ اَشْكَرَا نَكَه، وَانْ نَاخَه ضَلَالَتِىَ. بِيْگُمَانْ خُدِىَ بِهَرْ تِشْتِى دِزَانَه.

١١٦. بِيْگُمَانْ مُلْكِىَ عَرْد و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ يِىَ خُدِىَ يَه. اَوْ سَاغْ دِكَه و دِمرِينَه. ژِ بُوْ وَه، ژِ بِلِى خُدِىَ نَه دُوْسْتْ و پِشْتَڤَانَكْ نَه ژِى ئَارِيكَارَكْ هَيَه.

١١٧. صُوْنْدْ بَه، خُدِىَ تُوْبَا پِيْخَمْبَرْ، مُهَاجِرْ و اَنْصَارِيَانْ قَبُولْ كِرْ، اَوْ (مُهَاجِرْ و اَنصَارِ) ـيِيْنْ كُو دِ چَاخِىَ زُوْرْ دَه دَانَا پَىْ پِيْخَمْبَرْ، پِشْتِى هِنْدِكْ مَابُو كُو دِلِىَ جَلَبَكِى ژِ وَانْ مَيلْ بِدَه كُو ژِ جِهَادِىَ خَوه بِدِنْ پَاشْ، پَاشِىَ خُدِىَ تُوْبَا وَانْ قَبُولْ كِرْ. بِيْگُمَانْ خُدِىَ، ژِ بُوْ وَانْ بِشَفْقَتَه، دِلُوْڤَانَه.

١١٨. هَرْ وِسَا تُوْبَا وَانْ هَرْ سِىَ كَسِيْنْ كُو (ژِ سَفَرَا تَبُوكِىَ) لِپَاشْ مَابُونْ ژِى قَبُولْ كِرْ. بِرَوْشَكَه وِسَا كُو عَرْدْ دِگَلْ فِرَهِيَا خَوه لِوَانْ تَنْـگْ بُو و بِيْهِنْ لِوَانْ چِكِيَا. وانْ يَقِينْ كِرْ كُو ژِ بَرْ خُدِىَ چِه پَنَاهْ و پَارِيْزَرْ تُنَه، ژِ بِلِى كُو خَوه بَاڤِيْژِنَه بَرْ پَنَاهَا خُدِىَ. پَاشِىَ،

خُدِىٚ اَوْ لِسَرْ تُوٚبِىٚ مُوَفَّقْ كِرِنْ دَا كُو لِسَرْ تُوٚبَا خَوه رَاوَسْتِنْ. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ، هَرْ اَوَه يِىٚ تُوٚبَپٚژِرِيٚنْ اِىٚ دِلُوٚڤَانْ.

١١٩. گَلِى يِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! خَوه ژِ (عَذَابِىٚ) خُدِىٚ بِپَارِيٚزِنْ و دِگَلْ رَاسْتْ و دُرِسْتَانْ بِنْ.

١٢٠. نَه دُرِسْتَه ژِ بُوٚ خَلْكِىٚ مَدِينِىٚ و بَدَوِيِيٚنْ عَرَبْ اِيٚنْ لِهَاوِرْدُوٚرَا وَانْ كُو ژِ قَاصِدِىٚ خُدَايِىٚ خَوه بِپَاشْ دَه بِمِينِنْ و جَانِىٚ خَوه ژِ جَانِىٚ پِيٚخَمْبَرْ خوشْترْ بِڤِيٚنْ. لَوْرَا دِ رِيَا خُدِىٚ دَه چِه تِيٚهْنَاتِى، چِه وَسْتَانِى و چِه بِرْچِيتِى كُو بِگَهِيژَه وَانْ و بِچِنَه هَرْ جِهِىٚ كُو هِيٚرْسَا كَافِرَانْ بِينَه و چِه ژِى لِهَمْبَرِىٚ دِژْمِنَكى سَرْكَفْتِنَكِىٚ بِدَسْتْ بِخِنْ، هَرْ ژِ بُوٚ وَانْ كَارَكِى قَنْجْ پِىٚ تِىٚ نِڤِيسِينْ. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ خَلاتَا قَنْجِيكَارِيٚنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ وِنْدَا نَاكَه.

١٢١. اَوْ (دِ رِيَا خُدِىٚ دَه)، چِه هِنْدِكْ چِه ژِى پِرْ بِدِنْ و چِه نَوَالَا كُو اَوْ تِىٚ رَه بِبِهُورِنْ، هَرْ ژِ وَانْ رَه خِيٚرْ تِىٚ نِڤِيسَانْدِنْ، دَا كُو خُدِىٚ ژِ يَا كُو دِكِرِنْ، بِيَا خَوشْتِرِينْ وَانْ خَلاتْ بِكَه.

١٢٢. نَه رَوايَه كُو بَاوَرْمَنْدْ هَمُو پِيٚكْ ڤَه دَرْكَڤِنْ جِهَادِىٚ. ڤِيٚجَا بِلا ژِ هَرْ كُوٚمَكِىٚ ژِ وَانْ جِڤَاتَكْ دَرْكَڤَه (جِهَادِىٚ) دَا كُو (يِيٚنْ مَايِينْ) دِ اَمْرِىٚ دِينْ دَه زَانَا بِبِنْ و دَمَا گَلِىٚ وَانْ (يِيٚنْ چُونَه جِهَادِىٚ) لِوَانْ ڤَگَرِيَانْ وَانْ ئَاگَاهْدَارْ بِكِنْ، ژِ بُوٚ كُو اَوْ ژِى (ژِ گُنَهَانْ) خَوه بِپَارِيٚزِنْ.[١]

---

١ لِگُوٚرِى كُو اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ دِدَه زَانِينْ؛ نَه مِمْكُنَه كُو خَلْكَكْ بِهَمُو كَسِيٚنْ خَوه ڤَه دَرْكَڤَه شَرْ. دِ حَالَتِىٚ شَرْ دَه، ژِ مِلَّتَكى اَوِيٚنْ كُو پَرْوَرْدَيَا شَرْ و چَكَانْ دِيتِبِنْ بِلا دَسْتْ بَاڤِيٚژِنْ چَكَانْ و بِبَرِزِنْ دِژْمِنْ. مِرُوٚڤِيٚنْ دِنْ ژِى خَبَاتِيٚنْ زَانِينِى و چَالاكِيِيٚنْ چَانْدِى بِدِنْ دَوَامْكِرِنْ. نَخَاسِمْ ژِى عِلْمِيٚنْ دِينِى و فِقْهِى يِيٚنْ كُو بَرِىٚ جِڤَاتِىٚ بِدِنْ سَرْ رِيٚكَا رَاسْتْ. دِڤِىٚ مِلَّتَكْ زَانَايَانْ پَرْوَرْدَه بِكَه دَا كُو اَوْ ژِى فَرْمَانْ و قَدَخِيِيٚنْ خُدِىٚ هِينِى مِرُوٚڤَانْ بِكِنْ. مِمْكُنَه كُو دَمَكَه دِرِيٚژْ شَرْ دَوَامْ بِكَه؛ دِ ڤِىٚ رَوْشَا ئَاوَرْتَه دَه ژِ بُوٚ مِلَّتَكْ كَارِبَه خَوه لِسَرْ پِيِىٚ خَوه بِگِرَه دِڤِىٚ، زَانَا و پِسْپُوٚرَانْ - نَخَاسِمْ يِيٚنْ دِينِى- پَرْوَرْدَه بِكَه دَا كُو هِيٚزِيٚنْ خَوه يِيٚنْ چِكْدَارْ و شَرْڤَانِيٚنْ خَوه پِىٚ خَودِى بِكَه و نَهِيٚلَه بِيٚنَه شِكَانْدِنْ. هَكَه مَجبُورْ نَبَه نَه رَاسْتَه كُو مِلَّتَكْ مَامُوٚسْتَه و

١٢٣. گَلی یِیْنْ کُو بَاوَری ئَانینَه! شَریْ وَانْ کَافرِیْنْ کُو نِیْزیکی وَه نَه بِکنْ و بلا اَوْ د وَه دَه هِیْزْ و مِیْرْخَاسِییْ بِبِینِنْ، بزَانِنْ کُو بیْگُمَانْ خُدَا دگَلْ تَقْوَادَارَانَه.

١٢٤. چه دَمَا (ژ قُرْئَانیْ) سُورَیَكْ بیْتَه خَواریْ، ڤِیْجَا هِنَكْ ژِ وَانْ (مُنَافقَانْ) دبیْژِنْ: ڤِی (سُورَیِی) بَاوَرِیَا کِیْ ژ وَه زِیْدَه کِرْ؟ (بِبیْژَه: اَریْ) هَچِی اَوِیْنْ کُو بَاوَری ئَانِینْ، ڤِیْجَا بَاوَرِیَا وَانْ زِیْدَه کِرْ و اَوْ پِیْ دِلْشَادْ و کِیْفْخَوشْ دبنْ.

١٢٥. هَچِی اَوِیْنْ کُو د دِلیْنْ وَانْ دَه نَخَوشی هَیَه، (ڤِی سُورَه یی) کُفْرُ و نِیفَاقْ لِوَانْ زِیْدَه کِرْ و اَوْ هَرْ لِسَرْ کُفْریْ دمرِنْ.

١٢٦. ڤیْ اَوْ (مُنَافِقْ) نَابینِنْ کُو هَرْ سَالِیْ جَارَکِیْ یَانْ ژِی دُو جَارَانْ (بِبَلَاییْنْ جُرْ بجُرْ) تیْنَه اِمْتِحَانْکِرِنْ؟ پِشْتْرَه ژِی نَه تُوبَه دکنْ نَه ژِی ژ خَوه رَه عِبْرَتْ دگِرنْ.

١٢٧. دَمَا (دَرْ بَاریْ مُنَافقَانْ دَه) سُورَیَكْ (ژ قُرَئَانیْ) نَازِلْ دبُو، هِنَکَانْ ژ وَانْ لِهِنَکَانْ دنیْرِتْ؛ (و ژ هَڤْ رَه دگُوتنْ:) مَا (ژ مُسلْمَانَانْ) کَسی هُونْ دِیتِنْ (دَمَا وَ پیلَانیْنْ خَوه گِریْ ددَانْ)؛ پَاشیْ ژ وِرْ چَرْخْ دبُونْ. خُدیْ ژِی دِلیْ وَانْ (ژ رَاسْتِییْ) چَرْخْ کِرْ؛ لَوْرَا اَوْ مِلَّتَکی کُو برَاسْتِی تیْ نَدگِهِشْتنْ.

١٢٨. صُوْنْدْ به، پِیْخَمْبَرَكْ ژ نَاڤْ وَه، ژ بُوْ وَه هَاتِیَه کُو زَحْمَتْکیْشِیَا وَه لِسَرْ وِی گِرَانَه، لِسَرْ رَاسْتَریْکرِنَا وَه برِژْدَه و ژ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ دِلْنَرمْ و دِلُوْڤَانَه.

١٢٩. (رَسُولیْ مِنْ!) اَگَرْ اَوْ برِیْ خَوه (ژ بَاوَرِیَا بِتَه) ڤَگَرِینِنْ، بِبیْژَه: خُدیْ بَسی منَه، ژِ وِی پِیْ ڤَه تُو خُدَا نِینِنْ، منْ تَوکُلَا خَوه برْدَا سَریْ و اَوْ، خَودِییْ عَرْشیْ مَزِنَه.[1]

زَانَاییْنْ خَوه، نَمَازَه فِقهْزَانیْنْ خَوه دَرْخَه قَادَا شَرْ. لَوْرَا جهَادَا بنْگَهینْ خَبَاتَا عِلْمی یَه. هِیچْ گُمَانْ نِینَه کُو مِلَّتَكْ د قَادَا زَانینْ و تَکْنیکیْ دَه کُو لِپَاشْ مَابَه دِیْ زُو بِهَلشَه، چَنْدی اَوْ د قَادَا لَشْکَری دَه خُرْتْ بَه ژِی. لِیْبَلیْ مِلَّتیْ کُو د وَاریْ زَانینْ و تَکْنیکیْ دَه لِپیْشْ بَه د دَمَکه کُرْتْ دَه دِکَارَه کِیَاسِییْنْ خَوه تَمَامْ بکَه. ژ بَرْ ڤیْ یَکیْ جِهَادَا عِلْمی ژ جِهَادَا چکَانْ گِرینْگْتِرَه.

١ د ئَایَتیْ دَه خُدیْ ژ پیْخَمْبَریْ خَوه رَه دبیْژَه: .. بِبیْژَه خُدیْ بَسی منَه و منْ تَوَکُّلَا خَوه برْدَا سَرْ خُدیْ (منْ پِشْتَا خَوه پِیْ گَرْمْ کِرْ). لِسَرْ ڤیْ رَوْشیْ مَه مَعْنَا دُو نَاڤینْ خُدیْ یِیْ شِیرِنْ لِژیْرْ ئَانی دَا کُو اَمْ بَاشْ

١٠. سُورَه یێ یونُس

سُورَه‌یێ یُونُس ١٠٩ (سَدْ و نَهْ) ئَایَتَه. ئَایَتَا ٤٠ان، ٩٤ان، ٩٥ان و ٩٦ان لِمَدِینێ و ئَایَتێن دِنْ ژی لِمَکِّێ هَاتِنَه خَوارِێ. ژ بَرْ کُو دِ ئَایَتَا ٩٨انْ دَه دَابَاشَا گَلێ یُونُسْ هَاتِیَه کِرِنْ، ژ ڤِی سُورَیی رَه سُورَه‌یێ یونُسْ هَاتِیَه گُوتِنْ.

بنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَلِیفْ. لامْ. رَا. اَڤْ، ئَایَتێنْ کِتێبَا مُحْکَمِنْ.

٢. اَرێ مَا بِمرُۆڤَانْ عَجێبْ تێ کُو مَه ژ بُوْ زِلامَکی ژ نَاڤْ وَانْ پێامْ هِنَارتْ؛ (مَه ژێ رَه گُوتْ) مرُۆڤَانْ هِشیَارْ بکَه و مِزْگینێ بدَه یێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ کُو ژ بُوْ وَانْ لِجَمْ خُدَایێ وَانْ مَقَامَکی بِلِنْدْ هَیَه. کَافِرَانْ گُوتْ: بێگُمَانْ اَڤْ سێرْبَازَکی اَشْکَرَا یَه!

٣. بێگُمَانْ پَرْوَرْدَگَارێ وَه اَللهَ، اَوێ کُو دِ شَشْ رُۆژَانْ دَه عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانْدِنْ، پَاشێ لِسَرْ عَرْشێ حُکمْرَانیێ (بِئَاوَایکی بَابَتی خوه) رَاسَرْ بُو؛ تَقْدیرَا کَارْ و بَارَانْ دِکَه، بێ کُو دَسْتُورَا وی هَبَه قَتْ تُو کَسْ نکَارَه ببَه مَهْدَرْڤَانْ. هَا اَوْ اَللهْ، پَرْوَرْدَگَارێ وَه یَه. نَاخوه ژێ رَه عِبَادَتێ بِکِنْ. اَرێ مَا ڤێ هێ ژی هُونْ نَافِکرِنْ؟!

٤. (گَلی مرُۆڤَانْ! رُۆژَا قِیَامَتێ) ڤَگَرَا وَه تَڤَانْ بَسْ ببَالْ خُدێ ڤَه یَه. اَڤْ ڤَگَرْ، بێگُمَانْ سُۆزَکَه ژ جَمْ خُدێ یَه و رَاسْتَه. لَوْرَا خُدێ مرُۆڤَانْ دِئَافِرینَه، پِشْتْرَه وَانْ لِخوه

خَوه بسپێرِنْ خُدێ.

اَلْوَکیلْ: اَوێ کُو کَفلیَا عَالَمێ دِکَه و ئَافِرَانْدِنْ و رێڤَبَرِیَا وَانْ گِرْتِیَه سَرْ خَوه. نَاخَوه؛ یێ کُو ژ هێلَا چێکِرِنْ و بَرْدَوَامْکِرِنْ ڤَه ژ مَخْلُوقَانْ بَرْپِرْسْ هَرْ اَوه. اَوْ بَرْپِرْسێ بَاوَرمَنْدَا نَه؛ اَوْ بَاوَرْمَنْدێنْ کُو بَرِیَا خَبَاتێ رَوْشَا خوه دسپێرِنْ وی، دَمَا دِ دخَبتِنْ ئَاریکَاریێ ژێ دِخُوازِنْ، پشْتی ئَاریکَارِیَا خُدێ پَسْنْ و سپَاسیَا وی دِکِنْ و پِشْتی بِبَلایێ هَاتِنْ جِرِبَانْدِنْ بیَا هَاتِیَه سَرێ وَانْ قَایلِنْ.

اَلْحَسیبْ: اَوێ کُو ژ بُوْ بَنْدَیێنْ خَوه ژ رَوْشَا دینْ و دِنْیَا وَانْ یَا کُو ژ بُوْ وَانْ گِرِنْگَه بَسی وَانَه و ژ یێنْ کُو بَاوَری پێ ئَانینَه پَایَا مَزِنْ ژ بُوْ وَانَه و اَوێ کُو لِدِنْیَایێ لِسَرْ کِرِنێنْ بَنْدێێنْ خَوه حَسَابْگێرَه.

قَدِگَرِينَه دَا كُو يێنْ بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ خَلاتْ بِكَه. هَچِى اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، بِسَدَمَا كَافِرِيَا كُو كِرِنْ ژِ بُوّ وَانْ قَخْوارِنَكَه ژِ ئَاڤَا كَلِى و عَذَابَكِى جَانْسُوّژْ هَيَه.

٥. خُدِێ يَه، اَوِێ كُو رُوّژْ كِرِيَه چِرَا، هَيڤْ ژِى كِرِيَه رُوّنَاهِى و كِرِيَه قُوّنَاخْ بِقُوّنَاخْ دَا كُو هُونْ هَژْمَارَا سَالانْ و حَسێبْ بِزَانِنْ. خُدِێ اَڤْ، بَسْ لِسَرْ رَاسْتِى (و حِكْمَتَكِێ) ئَافِرَانْدِنْ. خُدِێ، ژِ بُوّ جِڤَاتَكَه بِيرَوَرْ ئَايَتێنْ خوه اَشْكَرَا دِكَه.

٦. بێگُمَانْ دِ لِپَێ هَڤْهَاتِنَا شَڤْ و رُوّژێ دَه (و دِ كُرتْبُونْ و دِرێژبُونَا وَانْ دَه) و دِ تِشْتێ كُو خُدِێ دِ اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ دَه ئَافِرَانْدِنَه، ژِ بُوّ جِڤَاتَكَه كُو خوه (ژِ عَذَابِێ خُدِێ) بِپَارێزِنْ بَلْگَه و نِيشَانْ هَنَه.[1]

٧. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو پێرْگِيهَاتِنَا مَه هێڤِى نَاكِنْ و بِژِيانَا دِنْيَايێ قَايِلْ بُونَه و بِخوشِيێنْ وِێ پِشْتْرَاسْتْ بُونَه و اَوێنْ كُو هَايَا وَانْ ژِ ئَايَتێنْ مَه نَمَانَه...

٨. هَا اَوْ، ژِ بَرْ گُنَهێنْ كُو كِرِنَه، جِهِێ وَانْ ئَاگِرَه.

٩. هَرْچِى اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه، خُدَايێ وَانْ بِسَدَمَا اِيمَانَا وَانْ، دێ وَانْ بِگِهِينَه بِهِشْتێنْ پێخوشْبُونْ و دِلْخوشْبُونێ كُو دِ بِنْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ.

١٠. دُعَا و گَازِيَا وَانْ دِ بِهِشْتێ دَه اَڤَه: خُدَايێ مَه، اَمْ تَه ژِ هَمُو كِيمَاسِيَانْ پَاكْ دِدێرِنْ! پێشْوَازِيكِرِنَا وَانْ (ژِ هَڤْ رَه) بَسْ سِلَاڤَه. دُعَايَا وَانْ ئَا پَاشِى ژِى اَڤَه: حَمْدْ، ژِ وِى خُدَايێ رَه بَه كُو پَرْوَرْدَگَارِێ عَالَمِێ يَه.

١١. اَگَرْ خُدِێ، كَا چَاوَا ژِ بُوّ مِرُوّڤَانْ لَزِێ لِبَاشِيێ دِكَه وِسَا ژِى لَزِێ لِخَرَابِيَا كُو اَوْ لَزِێ

---

١ مُسْتَقَرْ: جِهِێ لِێمَايِينِێ. مُسْتَودَعْ: جِهِێ كُو بِاَمَانَتِى لِێ دِمِينَه، مِينَا كُو رێونْگِى بَه يَانْ ژِ بُو كَارَكِێ لِجِهَكِى مُوَقَّتْ بِمِينَه. وَاتِيَا ڤِێ ئَايَتێ اَڤَه: ژِ بُو كُو اَمْ دِلئَارَامْ بِبِنْ خُدِێ بِمَه دِدَه زَئَانِينْ كُو رِزقْ اَدْرَسَا خوه دِزَانَه؛ تُو لِكُو دَرِێ دِبَه بِبَه خُدِێ رِزْقِێ تَه دِشِينَه. لِێ بَلِێ؛ تُو اَدْرَسَا رِزْقِێ خوه نِزَانِێ. جَارنَانْ تُو دِخَبِتِێ ژِ بُو تُو رِزْقِێ خوه تَمِينْ بِكِێ، لِێبَلِێ بَرْهَمَا خَبَاتَا تَه دِبَه رِزْقِێ هِنَكَه دِنْ.

لِێ دِكِنْ كِربُويَا، تَقَزْ دِێ جِڤَانِێ مِرنَا وَانْ بَئَانيَا (و هَلاكْ بِكِرنَا). ڤێجَا؛ اَوێنْ كُو هَاتِنَا بَرْ دَسْتِێ مَه هێڤِی نَاكِنْ اَمِێ وَانْ دِ خَرَابيَا وَانْ دَه سَرْگێژَانَه و حَيرِی بِهێلِنْ.[١]

١٢. چه دَمَا تَنْگَزَارِيَكْ بِگَهِيژَه مِرُوِڤی، لِسَرْ كێلَكَا خوه يَانْ رُونِشْتِی يَانْ ژِی لِپيَانْ هَرْ هَوَارَا خَوه دِگَهِينَه مَه. لِێبَلِێ چه دَمَا مَه تَنْگَزَارِی ژِ سَرْ رَاكِرْ هَرْ وَكِی ژِ بُوٚ (رَاكِرنَا) وِێ تَنْگَزَارِيِێ قَتْ هَوَارَا خَوه نَگِهَانْدِبَه مَه لِسَرْ گُنَهَانْ اِسْرَارْ دِكَه. هَا وِسَا ژِ بُوٚ تِخُوبِهێرَانْ كَارْ و كِرِيَارِێنْ وَانْ هَاتِنَه خَملانْدِنْ.

١٣. صُوٚنْدْ بَه، خَلْكِێ قَرْنێنْ بَرِيَا وَه دَمَا لِخَوه ظُلْمْ كِرِنْ، مَه اَوْ ژِ نَاڤِێ بِرِنْ، پێخَمْبَرێنْ وَانْ ژِ وَانْ رَه مُعْجِزَه ئَانينْ لِێ دِيسَا اَوْ نَبُونْ كُو بَاوَرِی بِينِنْ (ڤێجَا اَوْ بُونْ مُسْتَحَقِێ هَلَاكِێ). هَا، وِسَا اَمْ جِڤَاتَا گُنَهْكَارْ جَزَا دِكِنْ.

١٤. پَاشِێ مَه، لِدُوڤْ وَانْ هُونْ لِسَرْ عَرْدِێ كِرِنْ شُونْگِرێنْ وَانْ دَا كُو اَمْ بِنێرِنْ كَا هُونِێ چَاوَا كَارْ بِكِنْ.

١٥. دَمَا ئَايَتێنْ مَه اِيْنْ اَشْكَرَا ژِ وَانْ رَه دِهَاتِنْ خَونْدِنْ، اَوێنْ كُو (لِئَاخْرَتِێ) دِيتِنَا مَه هێڤِی نَاكِنْ، دِگُوٚتِنْ: يَا قُرئَانَكَه ژِ بلِی ڤِێ بِينَه يَانْ ژِی ڤِێ بِگُهَرِينَه! (رَسُولِێ مِنْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: ژِ مِنْ رَه نَه مِمْكُنَه كُو اَزْ وِێ ژِ بَرْ خَوه ڤَه بِگُهَرِينِمْ؛ اَزْ بَسْ دِدِمْ پَیْ ئَا كُو ژِ مِنْ رَه تِێ وَحِيكِرِنْ؛ بِسَدَمَا كُو اَزْ، بِرَاسْتِی ژِی ژِ عَذَابِێ رُوٚژَكَه مَزِنْ دِترْسِمْ كُو اَزْ بِێئَمْرِيَا خُدَايِێ خَوه بِكِمْ.

١٦. (رَسُولِێ مِنْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ خُدِێ بِخَوسْتَا، مِنْ اَوْ ژِ وَه رَه نَدِخَونْدْ، خُدِێ

---

١ لِگُوٚرِی رِيوَايَتَانْ، مُشْرِكێنْ مِينَا نَدْرْ كُرِێ هَرَسْ، پێخَمْبَرِيَا مُحَمَّدْ مَانْدَلَه كِربُونْ و گُوٚتبُونْ: «خُدێوٚ، هَكَه دُوٚزَا مُحَمَّدْ ئَا پێخَمْبَرِيِێ رَاسْتْ بَه، دِ جِهْ دَه ژِ ئَاسِمَانْ لِسَرْ مَه كَڤرَانْ بِبَارِينَه يَانْ ژِی عَذَابَكِی خَمْنَاكْ بِدَه مَه!»ڤێجَا دِ بَارَا ڤِێ رَوْشِێ دَه اَڤْ ئَايَتَا بُوٚرِی دَاكَتْ. بِرَاسْتِی اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ دِدَه زَانينْ كُو دَمَا عَقْدْ گُنَهَانْ بِكِنْ، دِ جِهْ دَه خُدِێ وَانْ جَزَا نَاكَه، بَلْكِی مُهْلَتِێ دِدَه وَانْ كُو پُوٚشْمَانْ بِبِنْ؛ ڤَگَرِنْ حَقِيِێ. لِێبَلِێ اَوێنْ كُو پُوٚشْمَانْ نَابِنْ ژِی حَيَانِی دَمَكَه دِيَارْ كَێسِێ دِدَه وَانْ، پَاشِێ، وَانْ لِدِنْيَايِێ يَانْ ژِی لِئَاخْرَتِێ جَزَا دِكَه.

ژى دِىٚ اَوْ ژِ وَه رَه نَدَابُويَا زَانِينْ. بَرِيَا ڤِىٚ، مِنْ تَمَنَكْ دِ نَاڤْ وَه دَه بِهُورَانْدْ (و مِنْ دُوٚزَكه وِهَا لِوَه نَكِرْ). مَا هِىٚ ژى هُونْ تێنَاگِهيژِنْ (كُو اَڤْ قُرئَانْ ژِ جَمْ خُدِىٚ يَه)؟

١٧. مَا ژِ وى كَسِىٚ كُو لِسَرْ نَاڤِىٚ خُدِىٚ دَرَوىٚ لێبينَه يَانْ ژى بَئَايَتێنْ وى بَاوَرِى نَيينَه، ظَالِمْترْ كِى هَيَه؟ بێگُمَانْ رَوْشْ اَڤَه، گُنَهْكَارْ بِسَرْ نَاكَڤِنْ!

١٨. اَوْ، دِ شُونَا خُدِىٚ دَه يێنْ كُو نَه دِكَارِنْ خَرَابِيىٚ بِدِنْ وَانْ و نَه ژى دِكَارِنْ فَيْدِىٚ بِدِنْ وَانْ دِحَبينِنْ و دبێژِنْ: اَڤْ، لِجَمْ خُدِىٚ مَهْدَرْڤَانێنْ مَه نَه. (ژِ وَانْ مُشْرِكَانْ رَه) بێژَه: اَرِىٚ مَا هُونْ ئَا كُو لِعَرْد و ئَاسِيمَانَانْ خُدِىٚ پێ نِزَانَه، ڤێجَا هُونْ وى پێ ئَاگَاهْدَارْ دِكِنْ؟! خُدِىٚ، ژِ وِىٚ شِرْكَا كُو اَوْ دِكِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

١٩. مِرُوٚڤْ، دِ دَسْتْپێكِىٚ دَه يَكْ مِلَتْ بُونْ، پَاشِىٚ كَتِنْ اِخْتِلافِىٚ و ژِ هَڤْ جُدَا بُونْ. اَگَرْ فَرْمَانَكْ ژِ خُدَايىٚ تَه (بِپَاشْدَخِسْتِنَا عَذَابِىٚ) دَرْبَاسْ نَبُويَا دِىٚ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه (بِعَذَابِىٚ) حُكِمْ بِهَاتَا كِرِنْ دِ وِىٚ يَا كُو تِىٚ دَه اَوْ بِهَڤْ كَتِنَه.

٢٠. (خَلْكِىٚ مَكِّىٚ) دبێژِنْ: دَه بِلا مُعْجِزَيَكْ ژِ جَمْ خُدَايىٚ وى ژِىٚ رَه هَاتبُويَا؟ (ژِ وَانْ رَه) بێژَه: غَيبْ، بَسْ كَارِىٚ خُدِىٚ يَه؛ ڤێجَا چَاڤْلِرِىٚ بِنْ، اَزْ ژى دِگَلْ وَه چَاڤْلِرِىٚ مَه.[١]

٢١. چه دَمَا پِشْتِى تَنْگَاسِيكَه كُو اَوْ هِنْگَافتْ بُونْ مَه بَرْفِرَهيَكْ دَا سَرْ وَانْ، تُو دِبينِى كُو دَرْ بَارِىٚ ئَايَتێنْ مَه دَه فَنْدْ و فَتِلْ چێكِرِنْ. (ژِ وَانْ رَه) بێژَه: خُدِىٚ دِ جَزَادَانَا خوه دَه بِلَزْترَه (ڤێجَا گُمَانْ نَكِنْ كُو بَرْسِڤَا وَه دِىٚ نَيىٚ دَاينْ). بێگُمَانْ مَلائِيكَتێنْ مَه هَمُو فَنْدْ و فَتْلێنْ وَه دِنِڤيسِنْ.

٢٢. اَوْ خُدَايىٚ كُو دِ بَژْ و بَحْرِىٚ دَه وَه دِگَرِينَه، حَتَا دَمَا هُونْ دِ كَشْتِيىٚ دَه بُونْ، بَايَكِى

١ كَافِرْ، مُعْجِزَيَكَ عَذَابِى دِخوازِنْ. وَكَه كُو دِ ئَايَتَا (٣٢)يێ ئَا سُورَيىٚ «اَنْفَالْ»دَه ژى هَاتْ وِهَا دُعَا كِرِنَه: «خُدێيُوٚ، هَكَه بِرَاسْتِى اَڤْ قُرئَانْ حَقْ بَه، ژِ جَمْ تَه هَاتبَه، ژِ عَزْمێنْ لِسَرْ مَه كَڤرَانْ بِبَارينَه! حَالْ اَڤَه كُو عَذَابْ ژِ جَمْ خُدِىٚ يَه. اَگَرْ اَوْ بِڤِىٚ، دِ جِهْ دَه عَذَابْ دَادِخَه و جِڤَاتَا سَرْهِلْدێرَانْ ژِ حُوٚلِىٚ رَادِكَه، هَكَه بِڤِىٚ ژى دَرَنْگ دِهێلَه. بِلا كَافِرْ لِعَذَابْ لَزِىٚ نَكِنْ و لِهێڤِيَا اَنْجَامِىٚ بِمينِنْ.

نَرْمُ و خَوشْ كَشْتِى دِكِشَانْدْ (و رێوى ژى) بِڤِىْ كێفْخَوشْ دبُونْ؛ ڤێجَا ژ نِشْكَا ڤە بَايَكى دِژْوَارْ دهَاتْ، لِكَشْتِييێ دَا و ژ هَرْ ئَالى ڤە پێلْ هَاتِنْ سَرْ وَانْ و فَهمْ كِرِنْ كُو دُوْرْ لِوَانْ هَاتَە گِرْتِنْ؛ اێدى ژ دِلْ گَازى خُدىێ كِرِنْ: صُوْنْدْ بە، اَگَرْ تُو مَە ژ ڤێ تَنْگَاسِييێ خَلاسْ بِكى، تَقَزْ اَمىْ بِينْ ژ سِپَاسْدَارَانْ!

٢٣. چە دَمَا خُدَا اَوْ رِزْگَارْ كِرِنْ، (تُو دِبِينى كُو دِيسَا) اَوْ، بێ كُو حَقىْ وَانْ هَبَە لِسَرْ عَرْدىێ سِتَمْكَارى دِكِنْ! گَلى مِرُوْڤَانْ! ظُلْمَا وە، تَنىْ لِوَە يە و (بِڤِىْ) بَسْ هُونْ پَرْتَالێنْ ژِيَانَا دِنْيَايىْ بِدَسْتْ دِخِنْ، پَاشىْ، دِيسَا ڤَگَرَا وە بِبَالْ مَە ڤە يە. ڤێجَا اَمىْ بِكَارْ و كِرِيَارێنْ كُو وە دِكِرِنْ، وَە ئَاگَاهْدَارْ بِكِنْ.

٢٤. بێگُمَانْ رَوْشَا ژِيَانَا دِنْيَايىْ بَسْ وَكَە بَارَانَكىْ يە كُو مَە ژ اَسْمێنْ بَارَانْدِيَە. ڤێجَا بوىْ ئَاڤىْ گِيَايێنْ سَرْ عَرْدىێ (رَنْگَە رَنْگْ) ژ يێنْ كُو مِرُوْڤْ و حَيْوَانْ ژ وَانْ دخُونْ تێكَلى نَاڤْ هَڤْ بُونْ. حَتَا دَمَا كُو عَرْدْ خشْرىێ خوە دِگِرَە (و رَنْگْ بِرَنْگْ) دخَملَە. خُودِيێنْ وىْ ژى حِزرْ دِكِنْ كُو اَوْ دِكَارِنْ بَرێنْ خَوە بچِنِنْ و سُودىْ ژىْ وَرْگِرِنْ. (هِنْگىْ) فَرْمَانَا مَە بِشَڤْ يَانْ ژى بِرُوْژْ بِسَرْ دَە هَاتْ، ڤێجَا مَە وَكى زَڤيَا دِرُوتى (چِنَانْدى) لێكِرْ، هَرْ وَكى كُو بَرىْ اَوْ شِينْكَاتِى تُنَە بُو. هَا بِڤِى رَنْگى ژ بُوْ يێنْ كُو دِفكِرِنْ اَمْ ئَايَتێنْ خَوە بِبَرْفِرَهى تِينِنْ.[1]

٢٥. خُدىْ، (بَنْدَيێنْ خَوە) گَازى بِبَالْ مَالَا سَلامَتِييێ ڤە (بِهِشْتىْ) دِكَە و كى بِڤِىْ بَرىْ وى دِدَە رِيَا رَاسْتْ.

٢٦. ژ بُوْ وَانێنْ كُو كَارێنْ ڤَنْجْ كِرِنْ خَلاتَا هَرى رِنْدْ و ژ وىْ هِىْ زێدَترْ ژى هَيَە. سَرْ و

---

١ اَڤْ نُمُونَيَكَە چە رِنْدْ و بَدَوَە و بِرَوشَا جِيهَانىْ رَە ئَاهَنْگْسَازَە! لَوْرَا جِيهَانْ، خَمْلْ، لَزَّتْ و رُومَتَا وىْ، دَمَكَە كِنْ ژ بُوْ خَودِيىْ خَوە هێشِينْ دِبَە. گَاڤَا تێكُوزْ و تَمَامْ بُو، بَرْهَوَا دِبَە يَانْ ژى خَودِيىْ وىْ هِىْ تُو طَعْمْ ژىْ نَدِيتى ژىْ ڤَدقَتَە دِچَە. دَسْتَڤَالا دمِينَە و ژ حَسْرَتْ، دَرْدْ و كُلا وىْ دِلىْ وى تژَە غَمْ دِبَە. خَوشِكيَا دِنْيَايىْ ژى ژىْ رَە دِبَە كُلْ و كَدَرْ.

چَاڤێنْ وَانْ نَه بِتُوزْ دِبِنْ نَه ژِی پَرِیشَانِی دِگِرَە سَرْ. هَا اَوْ بِهِشْتِی نَه، هَرْ و هَرْ اَوْ تِیَ دَە دمِینِنْ.

٢٧. اَوێنْ کُو کَارێنْ خَرَابْ کِرِنْ، جَزَایِیَ وَانْ بِقَاسِی گُنَهێنْ وَانْه. رُورَشِی و رِسْوَایِی وَانْ دِگِرَە و ژِ بُوَ وَانْ تُو پَارێزْکَرْ نِینِنْ کُو وَانْ ژِ (عَذَابِیَ) خُدِیَ بِپَارێزِنْ. سَرْ و چَاڤێنْ وَانْ، هَرْ وَکِی پَارْچێکْ ژِ شَڤَا رَشْطَارِی اَوْ گِرْتِبِنْ. هَا اَوْ دُوژَهِی نَه، اَوْ هَرْ و هَرْ تِیَ دَە دمِینِنْ.

٢٨. رُوژَا کُو اَمْ هَمُویَانْ لِهَڤْ کُومْ بِکِنْ، پَاشِیَ ژِ وَانێنْ کُو ژِ بُوَ خُدِیَ هَڤْپِشْکْ چێکِرِنْ رَه، اَمِیَ بِبێژِنْ: «هُونْ و اَوێنْ کُو وَە ژِ خُدِیَ رَه کِرِنَه هَڤْپِشْکْ لِجِهِیَ خوه رَاوَسْتِنْ (حَیَانِی کُو دَرْ بَارِیَ وَە دَە برْیَارْ بِیَ دَاینْ)». اِیْدِی مَه اَوْ ژِ هَڤْ ڤَتَانْدِنْ و پَرَسْتِیێنْ وَانْ ژِ وَانْ رَه گُوتِنْ: وَە عِبَادَتِیَ مَه نَکِربُو.

٢٩. ڤێجَا اَڤْ بَسَه کُو خُدِیَ دِ نَاڤْبَرَا مَه و وَە دَە شَاهِدْ بَه، کُو اَمْ ژِ پَرَسْتِنَا وَە بِیْخَبَرْ بُونْ.

٣٠. هَا وِیَ رُوژِیَ، هَرْ کَسْ دِیَ کَارْ و کِرْیَارێنْ خَوه بِبِینَه، هَمُو دِیَ بِبَالْ خَودِیِیَ وَانْ اِیَ حَقْ ڤَه کُو خُدَا یَه بِیێنْ ڤَگَرَانْدِنْ و اَوْ دَرَوَا کُو وَانْ لِیَ دِئَانِی دِیَ ژِ بَرْ وَانْ وِنْدَا و بَرْزَه بِبَه.

٣١. (ژِ مُشْرِکَانْ رَه) بِبێژَه: مَا کِی ژِ عَرْد و ئَاسِیمَانَانْ رِزْقِیَ وَە دِدَە یَانْ مَا کِی دِکَارَە گُهْ و چَاڤَانْ بَئَافِرِینَه، کِی دِکَارَە یِیَ سَاغْ ژِ یِیَ مِری و یِیَ مِری ژِ یِیَ سَاغْ دَرْخَه و کِی کَارێنْ ئَافِرَانْدِنِیَ برِیَ ڤَه دِبَه؟ ڤێجَا اَوِیَ بِبێژِنْ: خُدِیَ یَه. نَاخَوه (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ وِسَا یَه، اِیْدِی چِما هُونْ خَوه (ژِ عَذَابِیَ) خُدِیَ نَاپَارێزِنْ؟

٣٢. (اَڤِیَ کُو ڤَانْ هَمُویَانْ دِکَه) خُدِیَ یَه، اَوْ پَرْوَرْدَگَارِیَ وَە یِی رَاسْتْ و حَقَه. اِیْدِی مَا پِشْتِی حَقِیِیَ ژِ رێشَاشِیِیَ پِیَ ڤَه چِه هَیَه؟! ڤێجَا چَاوَا هُونْ بَرِیَ خَوه ژِ اِیمَانِیَ ڤَدِگَرِینِنْ؟

٣٣. هَا بِڤِى ئَاوَايِى فَرْمَانَا خُدَايێ تَه (بِعَذَابێ) لِسَرْ ژِرِێدَرْكَتِيَانْ پِێوِسْتْ بُو، لَوْرَا اَوْ بَاوَرِيێ نَاينِنْ.

٣٤. بِبێژَه: مَا ژِ وَانێنْ كُو هُونْ ژِ خُدێ رَه دِكِنْ هَڤْپِشْكْ يَكْ هَيَه كُو دَسْتْ بَئَافِرَانْدِنێ بِكَه، پَاشێ (پِشْتِى مِرِنێ) دِيسَا وِى ڤَگَرِينَه؟ بِبێژَه: خُدێ ژِ تُنَهِيێ (هَرْ كَسِى و هَرْ تِشْتِى) دِئَافِرِينَه، پِشْتِى كُو (دِمِرِينَه دِيسَا ڤَدِژِينَه) و ڤَدِگَرِينَه. نَاخوه هُونْ چَاوَا بَرێ خوه (ژِ حَقِيێ) ڤَدِگَرِينِنْ؟!

٣٥. بِبێژَه: مَا ژِ وَانێنْ كُو هُونْ ژِ بُوّ خُدێ دِكِنْ هَڤْپِشْكْ يَكْ هَيَه كُو بِبَالْ حَقِيێ ڤَه رَاسْتَرێ بِكَه؟ بِبێژَه: خُدێ، بِبَالْ حَقِيێ رَاسْتَرێ دِكَه. ڤێجَا مَا ڤَىْ يێ كُو بِبَالْ حَقِيێ ڤَه رَاسْتَرێ بِكَه لَايِقَه كُو مِرُوّڤْ بِدَه پَىْ وِى، يَانْ اَوێ كُو حَيَانِى اَوْ نَيێ رَاسْتَرێكِرِنْ اَوْ نِكَارَه خَوه رَاسْتَرێ بِكَه لايِقَه؟! ڤێجَا وَه خێرَه، چَاوَا هُونْ بِڤِى ئَاوَايِى بِرْيَارْ دِدِنْ؟!

٣٦. پِرِێنْ وَانْ ژِ گُمَانێ پِێ ڤَه نَادِنْ پَىْ تِشْتَكِى دِنْ، بِرَاسْتِى گُمانْ مِرُوّڤْ ژِ حَقِيێ بێمِنَتْ نَاكَه. بێگُمَانْ خُدێ، بِيَا كُو اَوْ دِكِنْ بَاشْ دِزَانَه.

٣٧. اَڤْ قُرْئَانْ نَه لِێئَانِينَا هِنْ كَسَانَه كُو بِبَالْ خُدێ ڤَه تێ سِپَارْتِنْ. لِێبَلێ اَوْ، يَا كُو لِبَرْ دَسْتێ خَوه يَه رَاسْتْ دِدێرَه و بِبَرْفِرَهِى رُوّنِيكِرِنَا حُكْمێنْ خُدێ يَه، تێ دَه تُو گُمَانْ تُنَه؛ اَوْ ژِ جَمْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ يَه.

٣٨. يَانْ ژِى مَا اَوْ دِبێژِنْ: وِى قُرْئَانْ لِێئَانِيَه؟ بِبێژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ (دِ دُوّزَا خَوه دَه) رَاسْتْبێژِنْ، دَه هَايدێ هُونْ ژِى سُورَيَكِى وَكِى وِێ بِينِنْ حُوّلِێ و ژِ بِلِى خُدێ يێنْ كُو هُونْ كَارِبِنْ گَازِى وَانْ بِكِنْ، گَازِى وَانْ ژِى بِكِنْ.

٣٩. نَخێرْ، بَلْكِى ژِ بَرْ كُو زَانِينَا وَانْ تێنَگَهِيشْتِيَه و هِێ ژِى شِيرُوّڤَيَا وِێ ژِ وَانْ رَه نَهَاتِيَه، وَانْ بَاوَرِى پِێ نَئَانِى. يێنْ بَرِيَا وَانْ ژِى، وَكِى وَانْ (بِپێخَمْبَرێنْ خَوه) بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ. دَه بِنێرَه كَا اَنْجَامَا ظَالِمَانْ چَاوَا بُويَه!

٤٠. هِنْ ژِ وَانْ هَنَه کُو بَاوَری بوێ تینِنْ و هِنْ ژِ وَانْ هَنَه کُو بَاوَری پێ نَاییِنِنْ. خُدَایێ تَه، بِخَرَابْکَارَانْ بێهْترْ دِزَانَه.

٤١. اَگَرْ وَانْ بَاوَری بتَه نَئَانی، بێژَه: کَارێ مِنْ ژِ مِنْ رَه یَه، کَارێ وَه ژِی ژِ وَه رَه یَه. هُونْ ژِ یَا کُو اَزْ دِکِمْ بێری نَه، اَزْ ژِی ژِ یَا کُو هُونْ دِکِنْ بێری مَه.

٤٢. (رَسُولێ مِنْ!) هِنْ ژِ وَانْ گُهێنْ خَوه دِدِنَه تَه (دَمَا تُو قُرْئَانێ دِخُوینِی). اَرێ مَا دِگَلْ کُو اَوْ تێنَگِهێژِنْ ژِی تُو یێ بِکَرَانْ بِدِی بِهێسْتِنْ؟

٤٣. هِنْ ژِ وَانْ هَنَه کُو لِتَه دِنِهێرِنْ، اَرێ مَا دِگَلْ کُو اَوْ نَابینِنْ ژِی تُو یێ کُورَانْ رَاسْتَرێ بِکی؟

٤٤. بێگُمَانْ خُدێ تِه نَحَقیێ لِمرُوَڤَانْ نَاکَه، لێبَلێ اَوْ بِخَوه نَحَقیێ لِخَوه دِکِنْ.

٤٥. رُوَژَا خُدێ وَانْ لِهَڤْ کُومْ دِکَه - هَرْ وَکی اَوْ ژِ سَعَتَکَه رُوَژێ پێ ڤَه دِ گُورێ دَه نَمَابِنْ - هَڤْدُو نَاسْ دِکِنْ. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بِچُونَا بَرْ دَسْتێ خُدێ بَاوَری نَئَانینَه خَسَارْ کِرِنَه و اَوْ رَاسْتَرێ نَبُونَه.

٤٦. چه هِنَكْ ژِ یَا کُو مَه پێمَانَا وێ دَایَه وَانْ، اَمْ نیشَانی تَه بِدِنْ، چه ژِی اَمْ تَه بِمرینِنْ (تُو نَبینِی) ڤێجَا هَرْ ڤَگَرَه وَانْ بِبَالْ مَه ڤَه یَه. خُدێ لِسَرْ یَا کُو اَوْ دِکِنْ، چَاڤْدێرَه.

٤٧. ژِ هَرْ اُمَّتَکێ رَه پێخَمْبَرَکی وێ هَیَه (دَا کُو وَانْ رَاسْتَرێ بِکَه). ڤێجَا دَمَا پێخَمْبَرێ وَانْ (رُوَژَا قِیَامَتێ) هَاتْ؛ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه بِدَادْمَنْدی حُکْمْ تێ کِرِنْ و نَحَقی لِوَانْ نَایێ کِرِنْ.

٤٨. اَوْ (بِطِنَازْ) دِبێژِنْ: اَگَرْ بِرَاسْتی هُونْ رَاسْتْگُو نَه، کَا اَوْ پێمَانْ (ئَا کُو تُو مَه پێ دِترْسینِی) کَنْگێ یَه؟

٤٩. بێژَه: ژِ یَا کُو خُدێ بِڤێ پێ ڤَه اَزْ نِکَارِمْ زَرَارَکێ ژِ سَرْ خَوه رَاکِمْ و اَزْ نِکَارِمْ فَیْدَیَکێ ژِی بِدِمْ خَوه. ژِ هَرْ اُمَّتَکێ رَه جِڤَانَکی وێ هَیَه کُو ژێ رَه هَاتِیَه دِیَارْکِرِنْ.

دَمَا جِڤَانِیٚ وَانْ بیٚ، اَوْ نِکَارِنْ وِیٚ سَعَتَکِیٚ بِدِنْ پَاشْ و بَرِیَا جِڤَانِیٚ وَانْ بیٚ ژی اَوْ نِکَارِنْ بِدِنْ پێشْ.

٥٠. بِبێژَه: دَه کَا ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ، اَگَرْ عَذَابیٚ خُدیٚ بِشَڤْ یَانْ ژی برُۆژْ بِسَرْ وَه دَه بیٚ (هُونِیٚ چه بِکِنْ؟) اَرِیٚ مَا گُنَهْکَارْ لِهَاتِنَا چه لَزِیٚ دِکِنْ؟

٥١. (گَلِی مُشْرِکَانْ!) مَا پِشْتِی کُو عَذَابْ بیٚ رَاسْتِیٚ هُونِیٚ اِیمَانِیٚ بِینِنْ؟ (وِیٚ هِنْگیٚ دیٚ ژِ وَه رَه وِهَا بیٚ گُۆتِنْ): اَرِیٚ مَا ڤێگَا وَه بَاوَرِی ئَانِی؟ حَالْ اَڤَه کُو وَه بِلَزْ اَڤْ عَذَابْ دِخَوسْتْ.

٥٢. پَاشیٚ ژِ بُۆ وَانێنْ کُو نَحَقی لِخَوه کِرِنْ دیٚ بێگُۆتِنْ: دَ عَذَابیٚ اَبَدی طَعْمْ بِکِنْ! ژِ بِلِی یَا هُونْ دِکِنْ پیٚ ڤَه هُونْ نَایێنَه جَزَاکِرِنْ.

٥٣. اَوْ ژِ تَه دِپِرْسِنْ: مَا اَوْ (عَذَابیٚ کُو تُو پیٚ گَفَانْ لِمَه دِکِی) رَاسْتَه؟ بِبێژَه: اَرِیٚ، اَزْ بِخُدَاییٚ خَوه صُۆنْدْ دِخُومْ کُو تَڤَزْ اَوْ رَاسْتَه و هُونِیٚ خُدیٚ نَچَارْ ژی نَکِنْ.

٥٤. اَگَرْ ژِ بُۆ هَرْ کَسیٚ کُو لِخَوه ظُلِمْ کِرِی تِشْتیٚ لِعَرْدیٚ هَیَه تَڤْ یێ وِی بَه، تَڤَزْ دیٚ دِ بَرْ خَوه دَه بِدَه (دَا کُو ژِ عَذَابْ خِلاسْ بِبَه). دَمَا اَوْ عَذَابْ دِبینِنْ ژِ کَزَبَا شَوتیٚ پُۆشْمَانْ دِبِنْ. دِ نَاڤْ وَانْ دَه بِدَادْپَرْوَرِی تێ حُکمْکِرِنْ و نَحَقِی لِوَانْ نَاییٚ کِرِنْ.

٥٥. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، بێگُمَانْ لِعَرْد و ئَاسِیمَانَانْ چه هَبَه اَوْ یێ خُدیٚ یَه. هِشیَارْ بِنْ، بێگُمَانْ پێمَانَا خُدَا حَقَه. لێبَلیٚ پِرێنْ وَانْ ڤِیٚ نِزَانِنْ.

٥٦. خُدیٚ یَه یێ کُو سَاغْ دِکَه و یێ کُو دِمِرینَه و هُونِیٚ لیٚ بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٥٧. گَلِی مرُۆڤَانْ! ژِ جَمْ خُدَاییٚ وَه، ژِ بُۆ وَه شیرَتَکْ، ژِ دِلانْ رَه شِیفَایَکْ و ژِ بُۆ بَاوَرْمَنْدَانْ ژی رێبَرَکْ و رَحْمَتَکْ هَاتِیَه.[1]

---

١ اَڤْ ئَایَتَا پیرُۆزْ چَارْ تَایبَتْمَنْدییێنْ قُرئَانَا مَجیدْ رَاڤَه دِکَه. قُرئَانْ، هَمُو پَاکی و رِسْوَاییَانْ ژِ مرُۆڤَانْ رَه اَشْکَرَه دِکَه، وَعْظَکَه رِنْدْ و بِتِینَه کُو بَرِیٚ مرُۆڤَانْ دِدَه اَخلاقِینْ رِنْدْ. شِیفَایَکَه وسَا یَه کُو دِلِیٚ وَانْ ژِ نَخَوشِیَا

٥٨. بێژه: (اَڤَا ژ وَرَه هَاتيَه) بكَرَمْ و دلُوّڤَانيَا خُديّ يَه، ڤێجَا بلا بڤيّ كێفْخَوشْ و دلشَادْ بنْ. اَڤْ، ژ مَاليّ كُو اَوْ دجڤينِنْ چێتِرَه.

٥٩. بێژه: دَه كَا ژ منْ رَه بێژنْ، ژ وى رزْقيّ كُو خُديّ ژ بُوّ وَه ئَافرَانْدى هُونْ هنَكى حَرَامْ و هنَكى ژى حَلالْ ددێرنْ؟ (رَسُوليّ منْ! ژ وَانْ رَه) بێژه: مَا د ڤيّ دَه خُديّ دَسْتُورْ دَايه وَه؟ يَانْ ژى مَا هُونْ لخُديّ بێبَختيێ دكنْ؟

٦٠. مَا اَوێنْ كُو لهَمْبَرى خُديّ دَرَوێ ليێتينِنْ، گُمَانَا وَانْ د حَقيّ رُوّژَا ڤيَامَتيّ دَه چى يَه؟ بێگُمَانْ خُديّ لهَمْبَرى مرُوّڤَانْ خَودى كَرَمْه، ليێلي پرێنْ وَانْ سپَاسيَا (ڤى نعْمَتى) نَاكنْ.

٦١. (رَسُوليّ منْ!) تُو د چه كَارى دَه ببى، تُو چه ژ ڤُرْئَانيّ بخُوينى و هُونْ چه كَارى بكنْ، دَمَا هُونْ خَوه نُوڤى وى كَارى بكنْ هَرْ اَمْ لسَرْ وَه چَاڤْدێرنْ. نَه لعَرْديّ نَه ژى لئَاسيمێنْ بڤَاسى گرَانيَا زَرَيكيّ تشْتَكْ ژ بَرْ خُدَاييّ تَه ونْدَا نَابَه. ژ ڤيّ هيّ بچُوكترْ و مَزنترْ ژى چه هَبَه، هَرْ اَوْ د نڤيسَكَه اَشْكَرَا (د لَوْحُ اَلْمَحْفُوظِيّ) دَه تُوّمَارْكرى يَه.

٦٢. ئَاگَاهْدَارْ بنْ، بێگُمَانْ دُوّسْتێنْ خُديّ، نَه ترْسْ ژ بُوّ وَانْ هَيَه نَه ژى اَوْ غَمْگينْ دبنْ.

٦٣. اَوێنْ كُو بَاوَرى ئَانينْ و خَوه دپَارێزنْ.

٦٤. د ژيَانَا دنْيَاييّ دَه و د ژيَانَا ئَاخْرَتيّ دَه ژ بُوّ وَانْ مزْگينى هَيَه. د گُوّتنێنْ خُديّ دَه ڤَتْ گُهَارْتنْ نينَه. هَا اَڤْ، سَرْفرَازيَا مَزنْ بخَوه يَه.

٦٥. بلا گُوّتنَا وَانْ تَه غَمْگينْ نَكَه! بێگُمَانْ عزَتْ (دَسْتهلاتى و سَرْكَفْتنْ) هَمُو يَا خُديّ يَه. هَرْ اَوَه، ييّ بهيزَرْ، ييّ زَانَا.

٦٦. ئَاگَاهْدَارْ بنْ، لعَرْد و ئَاسيمَانَانْ چه هَبَه هَرْ اَوێنْ خُديّ نَه. (نَاخَوه) اَوێنْ كُو ژ بلى

كُفرْ و نيفَاڤيّ دَرْمَانْ دكَه. رێبَرَكَه وسَا يَه كُو بَريّ خَلْكيّ ددَه ريێيَا دلْشَادى و ئَارَاميێ و رَحْمَتَكَه ولُوّ يَه كُو خَلْكيّ ژ طَاريتى و تَڤَانَا كُفْريّ دَرْتينه بَخْتَوَاريَا اَبَدى.

خُدِیْ هَڤْپشْكَانْ دِحَبینِنْ، اَوْ دِدِنْ پَیْ چه؟ (بِرَاسْتِی) اَوْ ژِ گُمَانَکَه پُوچْ پِیْ ڤَه لِپَیْ تِشْتَکی دِنْ نَاچِنْ و اَوْ هَرْ دَرِوَانْ دِکِنْ.

٦٧. (گَلی مِرُوٚڤَانْ!) خُدِیْ یَه، یِیْ کُو ژِ بُوٚ وَه شَڤْ ئَافِرَانْدِیَه دَا کُو هُونْ تِیْ دَه بێهْنَا خوه بَرْدِنْ و رُوٚژْ کِرِیَه رُوٚنَاهی (دَا کُو هُونْ تِیْ دَه بِخَبِتِنْ). بێگُمَانْ دِ ڤَانْ دَه ژِ بُوٚ جِڤَاتَکَه کُو گُهْدَارِی بِکِنْ، نِیشَانْ هَنَه.

٦٨. (مُشْرِکَانْ) گُوٚتِنْ: زَارُوٚکێنْ خُدِیْ هَنَه. حَاشَا! اَوْ ژِ ڤِیْ پَاكْ و دُوره. اَوْ دَوْلَمَنْدَه. هَرْ ژِیْ رَه یَه یَا لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ. دِ ڤِیْ مِژَارِیْ دَه لِجَمْ وَه تُو پێبَاوَرِی (دَلیلْ) تُنَه یَه. اَرِیْ مَا یَا کُو هُونْ دَرْ بَارِیْ خُدِیْ دَه نِزَانِنْ هُونْ دِبێژِنْ؟

٦٩. بِبێژَه: بێگُمَانْ اَوێنْ کُو لِهَمْبَرِی خُدِیْ دَرَوَانْ لِێتِینِنْ ڤَتْ بِسَرْ نَاکَڤِنْ.

٧٠. (ژِ بُوٚ وَانْ) لِدِنْیَایِیْ پَرْتَالَکی هِنْدِكْ هَیَه. (لِێبَلِیْ) پِشْتْرَه ڤَگَرَا وَانْ بِبَالْ مَه ڤَه یَه. پَاشِیْ، ژِ بَرْ بێبَاوَرِی و کَافِرْبُونَا وَانْ اَمِیْ عَذَابِیْ هَرِی دِژْوَارْ بِوَانْ بِدِنْ تَعْمکِرِنْ.

٧١. ژِ بُوٚ وَانْ پِیَامَا نُوحْ بِخُونَه کُو وِی ژِ گَلِیْ خَوه رَه گُوٚتِبُو: اَیْ گَلِیْ مِنْ! اَگَرْ مَایینَا مِنْ دِ نَاڤْ وَه دَه و شِیرَتَا مِنْ ئَا بَئَایَتێنْ خُدِیْ بِوَه گِرَانْ بَه، ڤێجَا مِنْ خَوه بَسْ سِپَارْتَه خُدِیْ. هُونْ و هَڤْپشْکێنْ خَوه بِجِڤِنْ و بِرْیَارَا کَارِیْ خَوه بِدِنْ، پَاشِیْ بِلَا کَارِیْ وَه ژِ بُوٚ وَه نَبَه دَرْدْ و کُوٚڤَانْ. پِشْتْرَه حُکْمِیْ خَوه دَرْ بَارِیْ مِنْ دَه بِدِنْ و کَیْسِیْ (مُهْلَتِیْ) ژِی نَدِنْ مِنْ.

٧٢. اَگَرْ هُونْ بَرِیْ خَوه (ژِ شِیرَتِیْ مِنْ) دَاگَرِینِنْ، ڤێجَا مِنْ تُو حَڤْدَسْتَكْ ژِ وَه نَخوسْتِیَه. بَسْ حَقِیْ مِنْ ژِ جَمْ خُدَا یَه و فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِیَه کِرِنْ کُو اَزْ بِبِمْ ژِ مُسِلْمَانَانْ.

٧٣. ڤێجَا وَانْ بِنُوحْ بَاوَرِی نَئَانی. مَه ژِی نُوحْ و اَوێنْ کُو دِ کَشْتِیِیْ دَه پِیْ رَه بُونْ خِلَاسْ کِرِنْ و مَه (لِسَرْ عَرْدِیْ) اَوْ کِرِنْ شُونْگِرْ. مَه اَوێنْ کُو بَئَایَتێنْ مَه بَاوَرِی نَئَانِینْ ژِی (دِ تُوٚفَانِیْ دَه) بِنْئَاڤْ کِرِنْ. دَه بِنێرَه کَا اَنْجَامَا وَانێنْ هَاتِنَه هِشْیَارْکِرِنْ (و بَاوَرِی نَئَانِینْ) چَاوَا بُو!

٧٤. پِشْتْرَه، لِپَىْ وِى، مَه گَلَكْ پێخَمْبَرْ ژِ گَلێنْ وَانْ رَه شَانْدِنْ و پێخَمْبَرَانْ ژ بُوْ وَانْ مُعْجِزَه ئَانِينْ. لێبَلِىَ (ژ بَرْ طَبيعَتِىَ كُفْرَا كُو دِ وَانْ دَه هِيَه) اَوْ نَبُونْ كُو بَاوَرِيىَ بينِنْ، بيَا كُو وَانْ بَرِىَ بَاوَرى پِىَ نَئَانِيبُونْ. هَا بِڤِى ئَاوَايى اَمْ، مُوْهْرِىَ لِدِلێنْ تِخُوببِهێرَانْ دِخِنْ.

٧٥. پَاشِىَ، پِشْتِى وَانْ مَه مُوسَا و هَارُونْ دِگَلْ مُعْجِزَێنْ خَوه ژِ بُوْ فِرْعَونْ و گِرَه گِرێنْ وِى شَانْدِنْ. لێبَلِىَ وَانْ خَوه قُرَه كِرْ و اَوْ مِلَّتَكى گُنَهْكَارْ بُونْ.

٧٦. چه دَمَا ژِ جَمْ مَه حَقِى ژِ وَانْ رَه هَاتْ، گُوْتِنْ: اَڤْ، تَڤَزْ سێرْبَازِيَكه اَشْكَرَا يَه.

٧٧. مُوسَا گُوْتْ: اَرِىَ مَا چه دَمَا حَقِى ژ بُوْ وَه بِىَ هُونِىَ هَرْ ژِىَ رَه بِبێژِنْ: اَڤْ سێرَه؟ حَالْ اَڤَه كُو سێرْبَازْ تُو جَارِى بِسَرْ نَاكَڤِنْ.

٧٨. وَانْ گُوْتْ: مَا تُو ژِ بُوْ مَه هَاتِيَه دَا كُو مَه ژِ وِىَ يَا كُو مَه بَاڤْ و كَالێنْ خَوه لِسَرِىَ دِيتِنْ ڤَگَرِينِى و لِسَرْ عَرْدِىَ مَزِنَاهِى بِكَڤَه دَسْتِىَ وَه؟ حَالْ اَڤَه، اَمْ نَه اَونْ كُو بِوَه بَاوَرِيىَ بينِنْ.

٧٩. فِرْعَوْنْ گُوْتْ: هَرْ چِڤَاسْ سێرْبَازێنْ زَانَا و كُوْهْنَه هَبِنْ، ژِ مِنْ رَه بِينِنْ.

٨٠. ڤێجَا چه دَمَا سێرْبَازْ هَاتِنْ، مُوسَا ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: دَه بَاڤێژِنْ يَا كُو هُونِىَ بَاڤێژِنْ.

٨١. چه دَمَا وَانْ (وَرِيسێنْ خَوه) ئَاڤێتِنْ، مُوسَا گُوْتْ: يَا كُو وَه ئَانِيَه سێهْرَه. بێگُمَانْ خُدِىَ دِىَ پُوچِيتِيَا وِىَ دَرِينَه رَاسْتِىَ. بێگُمَانْ خُدِىَ كَارێنْ مُفسِدَانْ لِهَڤْ رَاسْتْ نَايينَه.[1]

٨٢. خُدِىَ، بِفَرْمَانێنْ خَوه دِىَ حَقِيِىَ دَرِينَه رَاسْتِىَ، چَنْدِى لِخَوشَا گُنَهْكَارَانْ نَچه ژِى.

٨٣. ڤێجَا (دِگَلْ دِيتِنَا ڤَانْ مُعْجِزَه و ئَايَتَانْ ژِى) ژِ بَرْ تِرْسَا فِرْعَونْ و گِرَه گِرێنْ وِى كُو

---

١ وَكَه اِيتِىَ ژِى دَايَه زانِينْ: سێهرْبَازِى، بَسْ خَاپَانْدِنْ، سَختَكَارِى و گَلَلَاجِى يَه. لَوْرَا مُوسَا پێخمبَرَكِى مَزِنَه، رِنْدْ دِزَانِيَه كُو اَوْ پُوچِى يَه و يێنْ كُو اَوْ ئَانِينَه رَاسْتِىَ ژِى فَسَادكَرْ و خَرَابكَارِنْ.

دِىٔ وَانْ بِدِنْ عَذَابِىٔ، ژ چَنْدْ كَسِيْنْ قَوْمِىٔ وِى پِىٔ ڤَه تُو كَسى بَاوَرِى بِمُوسَا نَئَانى. بِيْگُمَانْ فِرْعَونْ لِعَرْدِىٔ دَسْتْهِلاتَكى زُوْرْدَسْتْ بُو و بِيْگُمَانْ اَوْ ژ تِخُوبِيهِيْرَانْ بُو.

٨٤. مُوسَا گُوْتْ: اَىْ گَلِىٔ مِنْ! اَگَرْ بِرَاسْتِى وَه بَاوَرِى بِخُدِىٔ ئَانيَه، دَه خَوه بِسپيْرِنِىٔ اَگَرْ بِرَاسْتى هُونْ مُسِلْمَانِنْ.

٨٥. ڤِيْجَا گُوْتِنْ: مَه خَوه هَرْ سپَارْتَه خُدِىٔ. خُدَايِىٔ مَه! مَه بِدَسْتِىٔ كَافِرْ و سِتَمْكَارَانْ نَجَربِينَه!

٨٦. (خُدَايِىٔ مَه!) مَه بِدِلُوْڤَانِيَا خَوه ژ وِىٔ جِڤَاتَا كَافِرْ رِزْگَارْ بِكَه!

٨٧. مَه ژ مُوسَا و بِرَايِىٔ وِى رَه پَيْخَامْ شَانْدْ؛ ژ گَلِىٔ خَوه رَه هِنْ مَالَانْ لِمِسْرِىٔ ئَامَادَه بِكِنْ و مَالِيْنْ خَوه بِكِنْ نِمِيْژگَهْ و نِمِيْژْ بِكِنْ. (اَىْ مُوسَا!) مِزْگِينِىٔ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ!

٨٨. مُوسَا گُوْتْ: خُدَايِىٔ مَه! تَه دِ ژِيَانَا دِنْيَايِىٔ دَه خِشرْ و مَالَكى پِرْ دَا فِرْعَونْ و گِرَه گِرِيْنْ وِى. خُدَايِىٔ مَه! پَاشِىٔ وَانْ مِرُوْڤْ ژ رِيَا تَه ڤَگَرَانْدِنْ سَرْ كُفْرِىٔ! خُدَايِىٔ مَه! مَالِىٔ وَانْ ژ نَاڤِىٔ بِبَه، دِلِىٔ وَانْ قَنْجْ بِگُڤِيْشَه، ڤِيْجَا بِلَا ايمَانِىٔ نِينِنْ حَيَانِى اَوْ عَذَابِىٔ دِژْوَارْ بِبِينِنْ.

٨٩. خُدِىٔ گُوْتْ: نِفِرَا وَه قَبُولْ بُو، ڤِيْجَا لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ بِمِينِنْ و زِنْهَارْ هُونْ نَدِنْ پَىْ رِيَا وَانِيْنْ كُو نَزَانِنْ!

٩٠. مَه زَارُوْيِيْنْ اِسْرَائِيلْ دِ دَرْيَايِىٔ رَه دَرْبَاسْ كِرِنْ، ڤِيْجَا فِرْعَونْ و لَشْكَرِيْنْ خَوه بِنَحَقِى و بِئِيْرِيشْكَارِى دَانَه پَىْ وَانْ، حَيَانِى كَتَه وِىٔ رَوْشَا كُو بِنْئَاڤْ بِبَه، (فِرْعَونْ) گُوْتْ: بِيْگُمَانْ مِنْ بَاوَرِى ئَانى كُو ژ بِلى وِى خُدَايِىٔ كُو زَارُوْيِيْنْ اِسْرَائِيلْ پِىٔ بَاوَرِى ئَانيَه تُو اِلَاهْ تُنِنْ و اَزْ ژ مُسِلْمَانَانِمْ!»

٩١. اَرِىٔ مَا ڤِيْگَا (تَه بَاوَرِى ئَانى)؟ حَالْ اَڤَه كُو تَه بَرِىٔ پِرْ عِصْيَانِى دِكِرْ و تُو ژ خَرَابَانْ بُو.

٩٢. اِیرُوَ، اَمێ تَرْمێ تَه خَلاسْ بِکِنْ دَا کُو تُو ژ یێنْ پَیْ خَوه رَه بِبِی عِبْرَتْ. بێگُمَانْ گَلَكْ ژ مِرُوَڤَانْ ژ ئَایَتێنْ مَه خَافِلِنْ.[١]

٩٣. بێگُمَانْ مَه زَارُوَیێنْ اِسْرَائیلْ لِوَلَاتَکی رِنْدْ بجهْ کِرِنْ و مَه رِزْقَکی پَاقِژْ دَا وَانْ. ڤێجَا حَتَا زَانینْ (قُرئَانْ) ژ بُوَ وَانْ نَهَاتْ اَوْ هَرْ یَكْ بُونْ، نَکَتِنْ اِخْتِلافێ. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه، دِێ رُوَژَا قِیَامَتێ دِ نَاڤبَرَا وَانْ دَه، دِ وَانْ مِژَارێنْ کُو تێ دَه کَتِنَه اِخْتِلافێ حُکِمْ بِکَه.

٩٤. (رَسُولێ مِنْ!) اَگَرْ تُو ژ ڤَانْ (رُودَانِ)ێنْ کُو مَه ژ تَه رَه هِنَارْتِنَه بِگُمَانْ بی، ژ وَانێنْ کُو بَرِیَا تَه کِتێبێ (تَورَاتْ و اِنْجیلێ) دِخُوینِنْ، بِپِرْسَه. بێگُمَانْ ژ بُوَ تَه ژ خُدَایێ تَه حَقی هَاتِیَه، ڤێجَا تُو قَتْ نَبَه ژ شُبْهَکَارَانْ!

٩٥. تُو نَبَه ژ وَانێنْ کُو بَئَایَتێنْ خُدێ بَاوَری نَایینِنْ؛ ڤێجَا تُو دِێ بِبِی ژ یێنْ خَسِری.

٩٦. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو فَرْمَانَا خُدَایێ تَه (بِعَذَابْ) لِسَرْ وَانْ مِسُوَگَرْ بُویَه، اَوْ ایمَانێ نَایینِنْ.

٩٧. چَنْدی تمَامێ مُعْجِزَیَانْ ژ وَانْ رَه بێنْ ژی (اَوْ بَاوَری نَایینِنْ) حَیَانی عَذَابێ غَمْنَاكْ نَبینِنْ.

٩٨. چُو بَاژَارَکی (ژ وَانْ بَاژَارێنْ مَه هَلَاکْکِرِنْ) بَاوَری نَئَانِنْ ڤێجَا کُو بَاوَرِیَا وَانْ فَیْدَه بِدَایَا وَانْ، ژ بِلی قَومێ یونِسْ (وَانْ بَاوَری ئَانی)؛ چه دَمَا وَانْ بَاوَری ئَانی، مَه عَذَابێ رِسْوَاکَرْ لِدِنْیَایێ ژ سَرْ وَانْ رَاکِرْ و حَتَا دَمَکێ ژی مَه (پَارْمَنْدِیَا ژ نِعْمَتێنْ) ژِیَانێ دَا وَانْ.[٢]

---

١ بَلێ خُدێ گُوتْ :»اِیرُوَ، اَمێ تَرمێ تَه (ژ دَرْیَایێ) دَرْخِنْ دَا کُو تُو ژ یێنْ پَیْ خَوه رَه بِبِی عِبْرَتْ«. اَگَرْ کُو خُدێ تَرْمێ وِی ژ دَرْیَایێ نَه ئَاڤێتَه بَژَاییێ، مِمْکُنْ بُو کُو یێنْ دِ پَیْ وِی رَه بِگُوَتَا؛ اَوْ اِلَاهْ بُو، نَخَنِقی؛ اَوێ رُوَژَکێ وَرێ. ڤێجَا خُدێ پِشْتی اَوْ دِ ئَاڤێ دَه خَنِقَانْدْ، اَمْری ئَاڤێ کِرْ کُو تَرْمێ وِی بَاڤێژَه قَرَاخێ چَاوَا کُو تَرمێ حَیْوَانَا مِرَارْبُویی دَاڤێژَه قَرَاخێ دَا کُو یَقینْ بِکِنْ بِرَاسْتی اَوْ خَنِقیَه و دَا کُو بِزَانِنْ اَوْ نَه اِلَاهْ بُو، بَلْکی اَوْ مِرُوَڤَکی سِتَمْکَارْ، مُسرِفْ و ژحَدِێدَرْ بُو.

٢ چه دَمَا گَلێ یونُسْ اِنْکَارَا وِی کِرِنْ، اَوْ هێرِسْ بُو و ژ نَاڤَا وَانْ دَرْکَتْ. خَلْکێ وِی فَهمْ کِرِنْ کُو عَذَابْ دِێ بِسَرْ وَانْ دَه بێ. ژ نُو ڤَه پُوَشْمَانْ بُونْ و ژ بُوَ کُو عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه نَیێ ژ خُدێ لَاڤلَاڤْ کِرِنْ. ڤێجَا

٩٩. (رَسُولىَ منْ!) اَگَرْ خُدَاييَ ته بِڤَايَا، چِڤَاسْ كَسيَنْ لِسَرْ عَرْدِىَ هَنَه دِىَ هَمُويَانْ
بَاوَرى بِئَانِيَا. اَرِىَ مَا تُو لِمرُوْڤَانْ كُوْتَكِييَ دِكِى دَا كُو بَاوَرِييَ بِينِنْ؟

١٠٠. بِىَ دَسْتُورَا خُدِىَ تُو كَسْ نِكَارَه بَاوَرِييَ بِينَه. اَوْ، عَذَابِىَ خَوه دِدَه وَانِيَنْ كُو عَاقِلِىَ
خَوه بِكَارْ نَايينِنْ.

١٠١. بِبيَژَه: دَه بَرِىَ خَوه بِدِنَ عَرْد و ئَاسِيمَانَانْ كَا چه دِ وَانْ دَه هَيَه؟ بَلگَه و ئَايَتيَنْ خُدَا
و هِشِيَارِيَا ژِ عَذَابْ تُو فَيْدِىَ نَادِنْ قَوْمَكِى كُو بَاوَرى نَايِنِنْ.

١٠٢. اَوْ (مُشْرِكْ) ژِ بِلِى كُو چَاڤْنيَرِيَا رُوْژيَنْ خَودَانْعَذَابْ بِكِنْ پِىَ ڤَه، مِينَا رُوْژيَنْ كُو
بِسَرْ وَانْ مُشْرِكيَنْ بَرِيَا وَانْ دَه بُوْرِينْ، اَوْ چَاڤْنيَرِيَا تِشْتَكِى دِنْ نَاكِنْ. بِبيَژَه: دَه
هَايْدِىَ چَاڤْنيَرِيَا عَذَابْ بِكِنْ، بِيَگُمَانْ اَزِىَ ژِى دِگَلْ وَه چَاڤْنيَرِييَ (لِعَذَابِىَ وَه) بِكِمْ.

١٠٣. پِشْتْرَه، (دَمَا عَذَابْ بِىَ) اَمِىَ پيَخَمْبَرِيَنْ خَوه و وَانِيَنْ كُو پِىَ رَه بَاوَرى ئَانِينَه(ژِ
عَذَابْ) رِزْگَارْ بِكِنْ. اَڤْ وَكْ دَيْنَكِى يَه لِمَه كُو اَمِىَ بَاوَرْمَنْدَانْ رِزْگَارْ بِكِنْ.

١٠٤. بِبيَژَه: گَلِى مرُوْڤَانْ! اَگَرْ هُونْ دِ حَقِىَ دِينِىَ منْ دَه گُمَانْدَارْ بِنْ، ڤِيَجَا اَوِىَ كُو ژِ
بِلِى خُدِىَ هُونْ دِحَبِينِنْ اَزْ وِى نَاحَبِينِمْ. لِيَبَلِىَ، بَسْ اَزِىَ وِى خُدَاييَ كُو وَه دِمرِينَه
بِحَبِينِمْ و فَرْمَانْ لِمنْ هَاتيَه كِرِنْ كُو اَزْ بِبِمْ ژِ مُسِلْمَانَانْ..

١٠٥. بَرِىَ خَوه بِدَه دِينِىَ رَاسْتْ و دُرِسْتْ، اَوْ دِينِىَ ژِ خَوارِيىَ دُورْ و زِنْهَارْ تُو نَبَه ژِ
مُشْرِكَانْ!..

١٠٦. ژِ بِلِى خُدِىَ گَازِى و هَاوَارِىَ نَگِهينَه يىَ كُو نَه فَيْدِىَ دِگِهينَه تَه، نَه ژِى زِيَانِيىَ.
اِيَدِى اَگَرْ تَه اَڤْ كِرْ، وِىَ گَاڤِىَ تَقَزْ تُو ژِ ظَالِمَانى.

١٠٧. اَگَرْ خُدِىَ زِرَارَكِىَ بِينَه سَرِىَ تَه، ژِ وِى پِىَ ڤَه كَسْ نِينَه وِىَ ژِ سَرْ تَه رَاكَه. اَگَرْ

خُدِىَ ژِى تُوْبَا وَانْ قَبُولْ كِرْ و عَذَابْ ژِ سَرْ وَانْ رَاكِرْ.

خُدِىٚ ژِ بُوٚ تَه قَنْجِيَكْ خوسْتْ، كَسْ نِينَه رِىٚ لِبَرْ قَنْجِيَا وِى بِگِرَه. اَوْ ژِ بَنْدَيێنْ خوه كِىٚ بِڤِىٚ خێرِىٚ دِگَهِيژِنَه وِى. هَرْ خُدِىٚ يَه، يِىٚ گُنَهْڤَشێرْ، يِىٚ دِلْوٚڤَانْ.

١٠٨. بِبێژَه: گَلِى مِرُوٚڤَانْ! ژِ بُوٚ وَه ژِ جَمْ خُدَايِىٚ وَه رَاسْتِى (قُرْئَانْ) هَاتْ. اِێدِى كِى وَرَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ، بَسْ اَوْ ژِ بُوٚ خوه تِىٚ. كِى ژِ رِىٚ بِكَڤَه، اَوْ ژِى لِدِژِى خوه ژِ رِىٚ دِكَڤَه و اَزْ لِسَرْ وَه نَه بَرْپِرْسِمْ.

١٠٩. بِدَه پَىْ يَا كُو ژِ بُوٚ تَه تِىٚ هِنَارْتِنْ و حَيَانِى خُدِىٚ (دِ نَاڤْبَرَا تَه و مِلَّتِىٚ تَه دَه) حُكِمْ بِكَه خوه رَاگِرَه. خُدِىٚ چێتِرِينِىٚ حَاكِمَانَه.

هَرْ وَكِى خُدِىٚ وِهَا ژِ پێخَمْبَرِىٚ خوه رَه دِبێژَه: دَرْبَارِى رَوشَا عِبَادَتِىٚ قُرَشِيَانْ دَه بِلا گُمَانْ ژِ تَه رَه چێنَبَه كُو دَلِيلَكَه وَانْ هَيَه كُو اَو ژِ پُوتَانْ رَه ڤِى عِبْدَتِى دِكِنْ. اَو بَسْ تَقْلِيدَا بَاڤْ و بَاپِيرێنْ خوه يِىٚ بَرِىٚ دِكِنْ. دِيسَه گُمَانْ نَكَه كُو خُدِىٚ رِزْقِىٚ وَانْ لِدِنيَايِىٚ بِىٚ كِێمَاسِى دِدِىٚ وَانْ كُو اَڤْ ژِ قَنْجِيَا وَانَه. خُدِىٚ لِدِنِيَايِىٚ رِزْقِىٚ هَرْ كَسِى دِدِيِىٚ؛ چه بَاشْ بَه چه خَرَابْ. خُدِىٚ بێهْتِرْ دِزَانَه كَا مُرَادَا وِى چِيَه.

١١. سُورَه يِىٚ هُودْ

سُورَهِيِىٚ هُودْ ١٢٣ (سَدْ و بِيسْتْ و سِىٚ) ئَايَتَه. ئَايَتَا ١٢انْ، ١٧انْ و ١١٤انْ لِمَدِينِىٚ و يێنْ دِنْ ژِى لِمَكَّىٚ دَاكَتِنَه. سُورَه، نَاڤِىٚ خوه ژِ ئَايَتێنْ ٥٠انْ و ٦٠انْ گِرْتِيَه كُو دِ وَانْ دَه بَحْسَا ژِيَانَا هُودْ پێخَمْبَرْ هَاتِيَه كِرِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَلِيفْ. لامْ. رَا. اَڤْ كِتێبَكَه وِسَا يَه كُو ئَايَتێنْ وِىٚ مُحْكَمِنْ، پَاشِىٚ ژِ ئَالِيِىٚ خُدَايِىٚ حَكِيمْ اِىٚ خَبِيرْ ڤَه ژِ هَڤْ هَاتِنَه ڤَقَتَانْدِنْ..

٢. (ئَايَتێنْ وێ ژِ هَڤْ هَاتِنَه ڤَقَتَانْدِنْ) دَا کُو هُونْ ژِ بِلی خُدێ عِبَادَتێ چه تِشْتِی نَکِنْ. بێگُمَانْ اَزْ ژِ ئَالِیێ خُدێ ڤَه ژِ بُوٚ وَه مِزْگِینْبَرْ و هِشِیَارْکَرِمْ.

٣. (ئَايَتێنْ وێ ژِ هَڤْ هَاتِنَه ڤَقَتَانْدِنْ) دَا کُو هُونْ ژِ خُدَایێ خَوه دَاخوازَا لێبُوٚرِینَا (گُنَهێنْ) خَوه بِکِنْ، پَاشێ بِبَالْ وِی ڤَه تُوٚبَه بِکِنْ؛ (اِیْدِی) خُدێ دِێ حَتَا دَمَکَه دِیَارْکِرِی ژِیَانَا وَه بِرِنْدِی خَوشْ بِکَه و دِێ کَرَمَا خَوه بِدَه چه کَسێ کُو خُدَانْقَنْجی بَه. اَگَرْ هُونْ بَرِێ خَوه (ژِ اِیمَانِێ) ڤَگَرِینِنْ، بێگُمَانْ اَزْ لِسَرْ وَه ژِ عَذَابِێ رُوٚژَکَه مَزِنْ دِتِرْسِمْ.

٤. (گَلی مِرُوٚڤَانْ!) ڤَگَرَا وَه هَرْ بِبَالْ خُدێ ڤَه یَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٥. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! اَوْ (مُنَافِقْ)، سِینْگَا خَوه بِسَرْ هَڤْ دَه دِطَوینِنْ دَا کُو (یَا دِ دِلِێ خَو دَه) ژِ خُدێ خَوه ڤَشێرِنْ. هِشِیَارْ بِنْ، دَمَا اَوْ جِلێنْ خَوه لِخَوه دِپێچِنْ، خُدێ بِیَا کُو اَوْ ڤَدِشێرِنْ و بِیَا کُو اَشْکَرَا دِکِنْ ژِی دِزَانَه. لَوْرَا خُدێ، بِیَا دِ دِلْ و سِینْگَانْ دَه ئَاگَاهْدَارَه.

٦. چه رێڤَهَرَکْ (چه اِنْسَانْ و چه نَه اِنْسَانْ) لِسَرْ عَرْدِێ هَبَه هَرْ رِزْقِێ وِی لِسَرْ خُدێ یَه. خُدێ جِهِێ اَوْ لِێ دِژِی و جِهِێ اَوْ لِێ بِاَمَانَتِی (مێڤَانْ) بَه ژِی دِزَانَه. اَڤْ تَڤْ دِ کِتێبَکَه اَشْکَرَا دَه (دِ لَوْحُ المَحْفُوظِێ دَه) نِڤِیسَانْدِی نَه.[1]

٧. خُدێ یَه، اَوِێ کُو عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ دِ شَشْ رُوٚژَانْ دَه چێکِرِنْ و (بَرِی چێکِرنَا وَانْ) عَرْشِێ وِی لِسَرْ ئَاڤِێ بُو. (خُدێ عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ چێکِرِنْ) دَا کُو وَه بِجَرِبِینَه؛ کَا ژِ وَه کَارِێ کِێ رِنْدْتِرَه. اَگَرْ تُو (ژِ وَانْ رَه) بِبێژِی: بێگُمَانْ پِشْتِی مِرِنِێ هُونِێ بێنْ سَاغْکِرِنْ

[1] مُسْتَقَرْ: جِهِێ لِێمَایِینِێ. مُسْتَودَعْ: جِهِێ کُو بِاَمَانَتِی لِێ دِمِینَه، مِینَا کُو رێونْگِی بَه یانْ ژِ بُوٚ کَارَکِێ لِجِهَکی مُوَقَتْ بِمِینَه. وَاتَیَا ڤِێ ئَایَتِێ اَڤَه: ژِ بُوٚ کُو اَمْ دِلْئَارَامْ بِبِنْ خُدێ بِمَه دِدَه زَانِینْ کُو رِزقْ اَدْرَسَا خَوه دِزَانَه؛ تُو لِکُو دَرِێ دِبَه بِبَه خُدێ رِزْقِێ تَه دِشِینَه. لِێبَلِێ؛ تُو اَدْرَسَا رِزْقِێ خَوه نِزَانِێ. جَارِنَانْ تُو دِخَبتِێ ژِ بُوٚ تُو رِزْقِێ خَوه تَامِینْ بِکِێ، لِێبَلِێ بَرْهَمَا خَبَاتَا تَه دِبَه رِزْقِێ هِنَکَه دِنْ.

و شَانْدِنْ، تَقَزْ یێنْ کَافِربُونَه دێ بێژِنْ: اَڤْ (قُرْئَانْ) ژ سِێرْبَازِیَکه اَشْکَرَا پێ ڤه نه تِشْتَکی دِنَه.[١]

٨. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اَمْ هَیَا دَمَکه بِژمَارْ عَذَابْ ژِ سَرْ وَانْ بِدِنْ پَاشْ، تَقَزْ دێ بێژِنْ: کَا چه تِشْتَه نَاهێلَه کُو اَوْ (عَذَابْ) وَرَه؟ ئَاگَاهْدَارْ بنْ! رُوْژَا اَوْ عَذَابْ بسَرْ وَانْ دَه بێ، ژِ سَرْ وَانْ نَایێ ڤَگَرَانْدِنْ. اَوْ عَذَابێ کُو وَانْ پێ طِنَازْ دِکرْ دُوْرْ لِوَانْ گِرْتیه.

٩. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اَمْ ژِ ئَالِیێ خَوه ڤَه دِلُوْڤَانی (و قَنْجِیَکێ) بمِرُوْڤْ بِدِنْ چێژَانْدِنْ پَاشێ ژێ بِسْتینِنْ، بێگُمَانْ اَوْ (ژِ رَحْمَا مَه) زُو بێهێڤی دِبَه و قَنْجِیێنْ بَرێ ژِبیرْ دِکَه.

١٠. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ پِشْتِی تَنْگَاسِیَکَه کُو اَوْ هِنْگَافْتِی اَمْ قَنْجِیَکێ پێ بکِنْ، دێ تَقَزْ بێژَه: تَنْگِی و نَخوشی ژِ مِنْ چُونْ (و شُکْرِێ خُدێ نَاکَه). بێگُمَانْ اَوْ مِرُوْڤَکی بِطْرُ و فُرَه یَه.

١١. ژِ بِلِی وَانێنْ کُو (لِهَمْبَرِی کَارَسَاتَانْ) خَوه رَئَاگِرْتِنْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنْ، هَا ژِ بُوْ وَانْ لێبُوْرِینْ و خَلاتَکه مَزِنْ هَیه.

١٢. اَرێ مَا قَێْ ژِ وێ وَحْیَا کُو ژِ تَه رَه هَاتیَه تُو یێ هِنَکی ژێ تَرْكْ بِکی و ژِ بَرْ کُو دبێژِنْ: «دَه بِلا گَنْجِنَیَكْ ژێ رَه دَاکَتیَه یانْ ژِی دِگَلْ وی فَرِشْتَیَكْ بهَاتیَه» سِنْگَا تَه ژِی پێ تَنْـگْ دِبَه. بێگُمَانْ تُو بَسْ هِشْیَارْکَرِی. خُدێ، لِسَرْ هَرْ تِشْتِی وَکیلَه.

١٣. یانْ ژِی مَا اَوْ دبێژِنْ: وی ژِ کِیسی خَوه لێئَانیه؟ بێژَه: دَه هَایْدِێ هُونْ ژِی دَهْ سُورَهیێنْ وَکه وێ ژِ جَمْ خَوه بینِنْ و دَه ژِ بِلِی خُدێ گَازِی یێ هُونْ دِکَارِنْ بکِنْ. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ (دِ دُوْزَا خَوه دَه) رَاسْتْگُوْ نَه (دَه بینِنْ هَا).

١ عَرْشْ، جِسْمَکی وِسَا یَه کُو دُوْرْ لِهَمُو جسمێنْ کُو لِکَائِنَاتێ هَنَه گِرْتیَه، ژِ بَرْ بِلنْدِیَا خَوه نَاڤێ «عَرْشْ»یانی «بَانْ» گِرْتیه. لِگُوْرِی رَاڤَیَا تفسیرْزَانَانْ، خُدێ پێشی عَرْشْ پِشْتْرَه ئَاڤْ، پِشْتْرَه ئَاسِیمَانْ و فَرْشْ ئَافرَانْدنَه. مَعْنَی «عَرْشێ وی لِسَرْ ئَاڤێ بُو»نَه اَڤَه کُو، بِئَاڤێ ڤَه بُو. چَاوَا کُو تێ گُوْتِنْ: ئَاسِیمَانْ، لِسَرْ عَرْدێ یَه، لێبَلێ تُو کَسْ دێ نَشێتْ بێژَه: ئَاسِیمَانْ بِعَرْدێ ڤَه یَه.

١٤. اَگَرْ اَوْ بَرْسِڤَا وَه نَدِنْ، نَاخَوه بِزَانِنْ كُو اَڤْ قُرْئَانْ بَسْ بِزَانِينَا خُدِىَ هَاتِيَه هِنَارْتِنْ و ژ وِى پِىَ ڤَه تُو خُدَا نِينِنْ. اَرِىَ مَا ڤِێجَا هُونْ رَادَسْتِى بَرْ فَرْمَانَا خُدِىَ نَابِنْ؟!

١٥. چه كَسِىَ ژِيانَا دِنْيَايِىَ و خَمْلا وِىَ بِخَوازَه، اَمِىَ بِێكِێمَاسِى، بَرَانْبَرِى كَارِێنْ وَانْ لِدِنْيَايِىَ بِدِنْ وَانْ و لِدِنْيَايِىَ تِشْتَكْ لِوَانْ نَايِىَ كِێمْكِرِنْ.

١٦. هَا اَوِنْ يێنْ كُو ژِ بُۆ وَانْ لِئَاخْرَتِىَ ژِ اِيْگَرْ پِىَ ڤَه تِشْتَكِى دِنْ نِينَه و يَا كُو وَانْ (لِدِنْيَايِىَ) كِرْ بَرْهَوَا چُو و كَارِىَ كُو وَانْ دِكِرْ پُوچْ و بَطَالْ بُو.

١٧. اَرِىَ، مَا اَوِىَ كُو ژِ جَمْ خُدَايِىَ خَوه لِسَرْ دَلِيلَكَه اَشْكَرَا بَه و دِگَلْ ڤِىَ ژِى ژِ تَرَفْ خُدِىَ ڤَه شَاهِدَكْ (ژِىَ رَه) هَبَه و بَرِيَا وِىَ ژِى كِتێبَا مُوسَا يَا كُو رێبَرْ و رَحْمَتَه ژِىَ رَه شَاهِدْ بَه (مَا مِينَا يِىَ كُو بێدَلِيلْ بَه؟) اَڤێنْ هَا بَاوَرِيىَ بوِىَ (قُرْئَانِىَ) تِينِنْ (ژِ وَانْ رَه بِهِشْتْ هَيَه). ژِ بَنْدْ و حِزْبَانْ چه كَسِىَ بِپێخَمْبَرْ و قُرْئَانِىَ بَاوَرِى نَبِينَه ڤێجَا جِهِىَ وِى ئَاگِرِىَ دُۆژَهِىَ يَه. نَاخَوه دَرْبَارِىَ وِىَ دَه بِلَا ژِ تَه رَه گُمَانَكْ چێنَبَه. بێگُمَانْ اَڤْ رَاسْتِيَكَه كُو ژِ جَمْ خُدَايِىَ تَه يَه، لِێبَلِى پِرێنْ مِرُۆڤَانْ پِىَ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

١٨. اَرِىَ مَا ژِ وِى كَسِىَ كُو لِسَرْ (نَاڤِىَ) خُدِىَ دَرَوِىَ لِێبِينَه، ظَالِمْتِرْ كِى هَيَه؟ هَا اَوْ، ژِ خُدَايِىَ خَوه رَه دِىَ بێنَه رَاپێشْكِرِنْ و فَرِيشْتَێێنْ شَاهِدْ ژِى دِىَ بێژِنْ: هَا اَڤِنْ اِێنْ كُو لِسَرْ (نَاڤِىَ) خُدَايِىَ خَوه دَرَوْ لِىَ تَانِينْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، لَعْنَتَا خُدِىَ لِسَرْ ظَالِمَانْ بَه!

١٩. (ظَالِمْ) اَوێنْ كُو رِيَا خُدِىَ لِبَرْ مِرُۆڤَانْ دِگِرِنْ و ژِ دِلْ و جَانْ دِخَوازِنْ كُو خَوارْ نِيشَانْ بِدِنْ (دَا كُو خَلْكِىَ ژِىَ بِدِنَه پَاشْ) و اَوْ بِخَوه ژِى ئَاخْرَتِىَ اِنْكَارْ دِكِنْ.

٢٠. اَوْ (ظَالِمْ) نِكَارِنْ خُدِىَ لِسَرْ عَرْدِىَ بێچَارَه بِهێلِنْ دَا كُو وَانْ نَدَه جَزَادَانْ و ژِ بِلِى خُدِىَ ژِ بُۆ وَانْ چه دُۆسْتْ و ئَارِيكَارَكْ نِينَه كُو عَذَابِىَ لِسَرْ وَانْ بِدَه پَاشْ. عَذَابِىَ وَانْ دِىَ قَاتْ بِقَاتْ زێدَه بِبَه. وانْ نَكَارِيَه (دَنْگِىَ حَقِيىَ) بِبِهِيزِنْ و وَانْ حَقِى ژِى نَدِدِيتِنْ.

٢١. اَوِیْنْ هَا، اَوِیْنْ کُو (لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِیٚ) زَرَارْ لِخَوه کِرِنْ و یِیْنْ کُو بِنَوِیِی ژِ خُدِیٚ رَه دِکِرِنْ هَڤْپِشْکْ ژِی لِبَرْ وَانْ وِنْدَا بُونْ.

٢٢. شِكْ تِیٚ تُنَه؛ بِرَاسْتِی اَوْ لِئَاخْرَتِیٚ یِیٚ هَرِی خَسرِینَه.

٢٣. بِیْگُمَانْ اَوِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارِیْنْ قَنْجْ کِرِنْ و بِتِرْسْ بِبَالْ خُدَایِیٚ خَوه ڤَه زِڤْرِینَه هَا اَوْ خَلْکِیْنْ بِهِشْتِیٚ نَه و اَوِیٚ هَرْ و هَرْ لِیٚ بِمِینِنْ.

٢٤. رَوْشَا ڤَانْ هَرْدُو دَسْتَکَانْ مِینَا رَوشَا یِیٚ کَرْ و کُورَه و مِینَا رَوْشَا یِیٚ بِچَاڤْ و بِگُهَه. اَرِیٚ مَا رَوْشَا هَرْدُیانْ ڤَتْ دِبَه وَکِی هَڤْ؟ مَا هِیٚ ژِی هُونْ ژِ خَوه رَه عِبْرَتِیٚ نَاگِرِنْ؟

٢٥. صُوْنْدْ بَه، مَه نُوحْ ژِ گَلِیٚ وِی رَه شَانْدْ. (ژِ ڤَوْمِیٚ خَوه رَه گُوتْ): بِیْگُمَانْ اَزْ ژِ بُوٚ وَه هِشِیارْکَرَکِی اَشْکَرَا مَه.

٢٦. (اَزْ لِوَه فَرْمَانْ دِکِمْ کُو) بَسْ هُونْ ژِ خُدِیٚ رَه عِبَادَتِیٚ بِکِنْ! بِیْگُمَانْ اَزْ لِسَرْ وَه ژِ عَذَابِیٚ رُوٚژَکَه دِژْوَارْ دِتِرْسِمْ.

٢٧. ڤِیْجَا ژِ گَلِیٚ وِی گِرَه گِرِیْنْ کُو کَافِرْ بُونَه، گُوتِنْ: اَمْ تَه ژِی بَسْ مِرُوٚڤَکِی مِینَا خَوه دِبِینِنْ و ژِ هَژَارِیْنْ مَه یِیْنْ بِیفِکِرْ پِیٚ ڤَه اَمْ تُو کَسِی دِنْ لِپَیْ تَه نَابِینِنْ و اَمْ تِه چِیْتِرِیَکَه وَه ژِی لِسَرْ خَوه نَابِینِنْ، حَتَا ژِ بِلِی ڤِیٚ اَمْ وَه دَرَوِینْ دِزَانِنْ.

٢٨. (نُوحْ) گُوتْ: گَلِی مِلَتِیٚ مِنْ! دَه کَا ژِ مِنْ رَه بِبِیْژِنْ؟ اَگَرْ اَزْ ژِ جَمْ خُدَایِیٚ خَوه لِسَرْ نِیشَانَکِیٚ بِمْ و خُدِیٚ ژِ جَمْ خَوه پِیْخَمْبَرِی دَابَه مِنْ، ڤِیْجَا اَڤْ ژِی ژِ بَرْ وَه هَاتِبَه ڤَشَارْتِنْ؛ اَرِیٚ کُو هُونْ وِیٚ نَخوازِنْ مَا اَزِیٚ بِکُوٚتَکِی بِوَه بِدِمْ قَبُولْکِرِنْ؟

٢٩. گَلِی مِلَتِیٚ مِنْ! اَزْ لِسَرْ رَاگِهَانْدِنَا فَرْمَانِیْنْ خُدِیٚ تِه مَالِی ژِ وَه نَاخوازِمْ. خَلاتَا مِنْ بَسْ ژِ جَمْ خُدِیٚ یَه. اَزْ بَاوَرْمَنْدَانْ (ژِ جِڤَاتَا خَوه) نَاڤُورِیْنِمْ. بِیْگُمَانْ اَوْ دِیٚ بِگِهِنَه خُدَایِیٚ خَوه. لِیْبَلِیٚ اَزْ دِبِینِمْ کُو هُونْ مِلَتَکِی نَزَانِنْ.

٣٠. گَلی مِلَتێ مِنْ! اَگَرْ اَزْ وَانْ بِقَورِیْنِمْ، کِی یَه کُو مِنْ ژِ عَذَابێ خُدێ بِپَارِێزَه؟ مَا هُونْ (ڤێ یَکێ) نَافِکرِنْ؟

٣١. اَزْ ژِ وَه رَه نَابێژِم؛ گَنْجینیێنْ خُدێ لِجَمْ مِنِنْ، اَزْ بِنَپَنِیێ ژِی نِزَانِمْ، اَزْ نَابێژِمْ اَزْ فَرِیشْتَه مَه ژِی و ژِ بُوْ وَانێنْ کُو دِ چَاڤێنْ وَه دَه بێنرْخِنْ اَزْ نَابێژِمْ کُو خُدێ دێ قَنْجِیێ دِگَلْ وَانْ نَکَه. خُدێ، بِیَا دِ دِلێنْ وَانْ دَه بێهْتِرْ دِزَانَه. اَگَرْ مِنْ اَڤْ کِرْ بێگُمَانْ هِنْگێ اَزْ ژِ سِتَمْکَارَانِمْ.

٣٢. (گَلێ وِی) گُوْتِنْ: اَیْ نُوحْ! تَه بِمَه رَه تێکُوْشِینْ کِرْ، هَمْ ژِی دِ تێکُوْشِینَا دِگَلْ مَه دَه تَه زێدَه دِرێژْ کِرْ. اَگَرْ بِرَاسْتِی تُو رَاسْتْ دِبێژِی، ڤێجَا دَه کَا وِی عَذَابێ تُو مَه پێ دِتِرْسِینِی ژِ بُوْ مَه بِینَه.

٣٣. (نُوحْ) گُوْتْ: اَگَرْ خُدێ بِخوازَه دێ بِسَرْ وَه دَه عَذَابْ بِینَه و هُونێ خُدێ نَچَارْ ژِی نَهێلِنْ.

٣٤. اَگَرْ اَزْ بِڤێمْ لِوَه شِیرَتْ بِکَمْ ژِی شِیرَتَا مِنْ وێ تُو فَیْدێ نَدَه وَه اَگَرْ کُو خُدێ ژِرێکَتِنَا وَه ڤِیبَه. اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ وَه یَه و (پَاشێ) هُونێ لِێ بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٣٥. یانْ ژِی اَوْ دِبێژِنْ: وِی اَوْ ژِ جَمْ خَوه لِێ ئَانِیه؟ (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ مِنْ لِێ ئَانِیبَه گُنَهێ وێ ژِ مِنْ رَه یَه و اَزْ ژِ گُنَهێنْ هُونْ دِکِنْ بێرِی مَه.

٣٦. ژِ نُوحْ رَه هَاتَه وَحِیکِرِنْ؛ بێگُمَانْ ژِ وَانێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ پێ ڤَه اِیْدِی تُو کَسْ بِتَه بَاوَرِیێ نَایِینَه. ڤێجَا ژِ بَرْ نَقَنْجِیێنْ کُو اَوْ دِکِنْ غَمْگِینْ نَبَه.

٣٧. (اَیْ نُوحْ!) دِ بِنْ چَاڤْدێرِیَا مَه دَه و بِفَرْمَانَا مَه کَشْتِیێ سَازْ بِکَه و دَرْ حَقێ وَانێنْ کُو ظُلِمْ کِرِنَه مَهْدَرْڤَانِیێ ژِ مِنْ نَکَه، بێگُمَانْ اَوێ هَرْ بِخَنِقِنْ.

٣٨. وِی کَشْتِی چێدِکِرْ. چِه دَمَا گِرَه گِرێنْ قَوْمێ وِی دِ بَرْ رَه دِبُوْرِینْ طِنَازێنْ خَوه

پىَ دِكِرِنْ. (نُوحْ ژِ وَانْ رَه) گُوّتْ: اَگَرْ هُونْ طِنَازِيْنْ خوه بِمَه بِكِنْ، ڤِيْجَا اَمِىَ ژِى طِنَازِيْنْ خَوه بِوَه بِكِنْ، چَاوَا كُو هُونْ بِمَه طِنَازَانْ دِكِنْ.

٣٩. دِ نِيْزِيكْ دَه هُونِىَ بِزَانِنْ كَا عَذَابِىَ رِسْوَاكَرْ دِىَ ژِ كِىَ رَه بِىَ و عَذَابِىَ دَائِيمِى دِىَ بِسَرْ كِىَ دَه بِخُرِجَه.

٤٠. حَتَا فَرْمَانَا مَه (بِهَلاكَا وَانْ) هَاتْ و ئَاڤْ ژِ تَنُورِىَ فُورِيَا، مَه ژِ نُوحْ رَه گُوّتْ: ژِ هَرْ تَخْلِيتِيْنْ حَيْوَانَانْ جُوّتَكِى (يَكِى نِيْرْ و يَكَه مِىَ) و -ژِ بِلى يىَ كُو دَرْ بَارِىَ وِى دَه فَرْمَانَا مَه (بِعَذَابْ) حَقْ بُوبَه. مَالبَاتَا خَوه و وَانِيْنْ كُو بِتَه بَاوَرِى ئَانِينْ ژِى لِكَشْتِيِىَ سِوَارْ بِكَه. ژِخُو ژِ هَژْمَارَكَه هِنْدِكْ پىَ ڤَه تُو كَسِى بَاوَرِى پىَ نَئَانِيبُو.

٤١. نُوحْ گُوّتْ: لِكَشْتِيِىَ سُوارْ بِبِنْ، گَرَا وِىَ ژِى و رَاوَسْتِنَا وِىَ ژِى بِنَاڤِىَ خُدِىَ يَه. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مِنْ گُنَهْژِيْبِرَه، دِلُوْڤِينَه.

٤٢. كَشْتِى، دِ نَاڤَا پِيْلِيْنْ مِينَا چِيانْ دَه اَوْ دِگَرَانْدِنْ. نُوحْ، گَازِى كُرِىَ خَوه كِرْ كُو اَوْ ژِ كَشْتِيِىَ دُورْ بُو: هِى كُرِىَ مِنْ! تُو ژِى بِمَه رَه سُوَارْ بَه و دِگَلْ كَافِرَانْ نَبَه!

٤٣. كُرِىَ وِى گُوّتِىَ: اَزِىَ هِلْكِشِمْ سَرِىَ چِيَايَكِى كُو اَوْ مِنْ ژِ ئَاڤِىَ (تُوفَانِىَ) بِپَارِيْزَه. (نُوحْ ژِىَ رَه) گُوّتْ: اِيرُوّ، ژِ بِلى مِرُوّڤِىَ كُو خُدِىَ لِىَ هَاتِبَه رَحْمِىَ لِهَمْبَرِى فَرْمَانَا خُدِىَ تُو پَارِيْزكَارَكْ نِينَه. پِيْلْ كَتَه نَاڤبَرَا وَانْ، ڤِيْجَا اَوْ ژِى بُو ژِ يِيْنْ بِنْئَاڤْبُويِى.

٤٤. (پِشْتِى كُو كَافِرْ بِنْئَاڤْ بُونْ ژِ عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ رَه) هَاتَه گُوّتِنْ: هَىْ عَرْدِىَ! ئَاڤَا خَوه دَاقُرْتِينَه. يَا اَسْمَانُوّ! ئَاڤِىَ بِگْرَه؛ نَبَارِينَه. اَڤْ كِيْمْ بُو و چِكِيَا، فَرْمَانْ بِجِهْ هَاتْ، كَشْتِى ژِى لِسَرْ جُودِى رَاوَسْتِيَا و هَاتَه گُوّتِنْ: هَلاكْ ژِ بُوّ قَوْمِىَ ظَالِمْ بَه!

٤٥. نُوحْ، لِبَرْ خُدَايِىَ خَوه گَرِيَا و (وِهَا) گُوّتْ: خُدَايِىَ مِنْ! كُرِىَ مِنْ ژِ اَهْلِىَ مِنَه و پَيْمَانَا تَه ژِى تَقَزْ حَقَه. تُو، دَادْپَرْوَرْتِرِىَ دَادْوَرَانِى.

٤٦. خُدِىَ (ژِىَ رَه) گُوّتْ: يَا نُوحْ! نَخِيْرْ، اَوْ نَه ژِ اَهْلِىَ تَه يَه. كَارِىَ وِى كَارَكِى نَه

قَنْجه. نَاخَوه تِشْتِىَ تُو پِىَ نِزَانِى ژِ مِنْ نَخوازَه. بِيْگُمَانْ اَزْ لِتَه شِيرَتْ دِكِمْ دَا كُو تُو نَبِى ژِ نَزَانَانْ![1]

٤٧. (نُوحْ) گُوْتْ: خُدَايِىَ مِنْ! اَزْ خَوه بِتَه دِپَارِيْزِمْ ژِ يَا كُو زَانِينَا مِنْ پِىَ تُنَه كُو اَزْ ژِ تَه بِپِرْسِمْ. اَگَرْ تُو لِمِنْ نَبُوْرِى و لِمِنْ رَحْمِىَ نَكِى اَزِىَ بِبِمْ ژِ يِيْنْ خَسِرِى.

٤٨. ژِىَ رَه هَاتْ گُوْتِنْ: اَىْ نُوحْ! (ژِ كَشْتِيِىَ) دَاكَڤَه، سِلاڤْ و بَرَكَتَا مَه لِتَه و وَانْ اُمَّتِيْنْ دِگَلْ تَه بَه! هِنْ اُمَّتْ هَنَه كُو اَمِىَ (لِدِنْيَايِىَ) بِخُوشِيانْ وَانْ بِچِيْژِينِنْ، پَاشِىَ ژِ جَمْ مَه دِىَ عَذَابَكِى دِژْوَارْ بِگَهِيژَه وَانْ.

٤٩. هَا اَڤْ (قِسَه) ژِ سَالُوْخْدَايِينِيْنْ نَهِيْنِى نَه كُو اَمْ ژِ تَه رَه پَيَامْ دِكِنْ. بَرِيَا ڤِىَ (قُرْئَانِىَ) نَه تَه پِىَ زَانِيبُو نَه ژِى گَلِىَ تَه. نَاخَوه تُو ژِى (مِينَا نُوحْ) صَبْرِىَ بِكِيْشَه؛ بِيْگُمَانْ اَنْجَامَا خِيْرِىَ بَسْ ژِ مُتَّقِيانْ رَه يَه.

٥٠. مَه ژِ گَلِىَ عَادْ رَه ژِى بِرَايِىَ وَانْ هُودْ (شَانْدْ)، گُوْتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! خُدِىَ بِحَبِينِنْ. ژِ وِى پِىَ ڤَه ژِ بُوْ وَه تُو اِلٰهْ نِينِنْ، هُونْ هَرْ دَرَوْكَارِنْ.

٥١. اَىْ گَلِىَ مِنْ! اَزْ ژِ وَه تِه حَقْدَسْتَكِى نَاخَوازِمْ. بَسْ حَقِىَ مِنْ لِسَرْ خُدِىَ يَه؛ اَوِىَ كُو اَزْ ئَافِرَانْدِمَه. مَا هِىَ ژِى هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ.

٥٢. اَىْ گَلِىَ مِنْ! ژِ خُدَايِىَ خَوه لِيْبُوْرِينَا (گُنَهِيْنْ) خَوه بِخوازِنْ، پَاشِىَ بِبَالْ ڤَه تُوْبَه بِكِنْ، اَوِىَ ژِ ئَاسِيَانَانْ لِسَرْ وَه بَارَانِىَ بِبَارِينَه و اَوِىَ هِيْزِىَ لِسَرْ هِيْزَا وَه زِيْدَه بِكَه. هُونْ بِگُنَهْكَارِى بَرِىَ خَوه (ژِ يَا حَقْ) نَزِڤِرِينِنْ.

٥٣. ژِىَ رَه گُوْتِنْ: اَىْ هُودْ! تَه مُعْجِزَيَكَه اَشْكَرَا ژِ مَه رَه نَئَانِى، اَمْ ژِى نَه اَوِنْ كُو ژِ بُوْ گُوْتِنَا تَه دَڤْ ژِ اَلَاهِيْنْ خَوه بَرْدِنْ و اَمْ نَه اَوِنْ كُو بِتَه بَاوَرِى ژِى بِينِنْ.

---

[1] اَڤْ ئَايَتْ دِدَه زَانِينْ كُو دِ نَاڤْبَرَا مِرُوْڤَانْ دَه پِيْوَنْدِيَا رَاسْتَقِينَه، دِينَه. مِرُوْڤِيْنْ كُو بِدِينِىَ خُدِىَ بَاوَرْ بِكِنْ و پِيْخَمْبَرِيْنْ وِى رَاسْتْ بِدِيْرِنْ اَوْ دُوْسْتْ و بِرَايِيْنْ هَڤِنْ. چَنْدَانْ كُو پِيْوَنْدِيَا نِژَادِىَ دِ نَاڤْ وَانْ دَه تُنَه بَه ژِى. اَگَرْ كُو بَاڤْ و بِرَايِيْنْ هَڤْ بِنْ، لِىَ يَكْ ژِ وَانْ نَه لِسَرْ بَاوَرِيَا حَقْ بَه لِجَمْ خُدِىَ اَوْ نَه تِشْتَكِى هَڤِنْ.

٥٤. اَمْ بَسْ ڤِىٚ دِبێژِنْ: هِنَكَانْ ژِ اَلَاهِێنْ مَه بِتَه ڤَه دَانَه! هُودْ، (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اَزْ خُدِىٚ دِكِمْ شَاهِدْ و هُونْ ژِى شَاهِدْ بِنْ كُو بِرَاسْتِى اَزْ ژِ وَانِێنْ كُو هُونْ (ژِ خُدِىٚ رَه) دِكِنْ هَڤْپِشْكْ، دُورْ و بێرِى مَه.

٥٥. ڤێجَا ژِ بِلِى خُدِىٚ، هُونْ تَڤْ لِهَمْبَرِى مِنْ فَنْ و فُوتێنْ خوه چێكِنْ، پَاشِىٚ؛ قَتْ مُهْلَتِىٚ ژِى نَدِنْ مِنْ.

٥٦. مِنْ، خَوه سِپَارْتَه وِى خُدَايِىٚ كُو هَمْ خُدَايِىٚ مِنْ هَمْ ژِى خُدَايِىٚ وَه يَه. تُو رێڤَهرَكْ تُنَه يَه كُو اَمْرِىٚ وِى دِ دَسْتِىٚ خُدَا دَه نَبَه. بێگُمَانْ خُدَايِىٚ مِنْ لِسَرْ رِيكَه رَاسْتَه.

٥٧. اَگَرْ هُونْ بَرِىٚ خَوه (ژِ بَاوَرِيِىٚ) ڤَگَرِينِنْ، بێگُمَانْ اَوَا اَزْ پِىٚ هَاتِمْ مِنْ گِهَانْدَه وَه و خُدَايِىٚ مِنْ دِىٚ قَومَكِى دِنْ تێخَه شُونَا وَه و هُونْ قَتْ نِكَارِنْ زَرَارَكِىٚ ژِى بِدِنْ وِى. بێگُمَانْ خُدَايِىٚ مِنْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى چَاڤْدێرَه.

٥٨. چه دَمَا فَرْمَانَا مَه (بِتُنَكرِنَا كَافِرَانْ) هَاتْ، مَه بِرَحْمَتَكِىٚ ژِ جَمْ خَوه هُودْ و اَوِێنْ كُو لِگَلْ وِى كُو وَانْ پِىٚ بَاوَرِى ئَانِيبُو رِزْگَارْ كِرِنْ و مَه اَوْ ژِ عَذَابَكِى دِژْوَارْ و گِرَانْ خَلَاسْ كِرِنْ.

٥٩. هَا اَوْ (قِصَيَا قَوْمِىٚ) عَادَه؛ ئَايَتێنْ خُدَايِىٚ خَوه مَانْدَلَه كِرِنْ، لِبَرْ پێخَمْبَرێنْ وِى رَابُونْ و دَانَه پَى فَرْمَانَا هَرْ زُوٚرْدَارَكِى رِكْدَارْ.

٦٠. هَمْ لِڤِىٚ دِنْيَايِىٚ هَمْ ژِى رُوٚژَا قِيامَتِىٚ لَعْنَتْ لِوانْ دِبَارَه. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، گَلِىٚ عَادْ خُدَايِىٚ خَوه مَانْدَلَه كِرِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، هَلَاكْ ژِ بُوٚ عَادْ بَه كُو اَوْ ژِ قَومِىٚ هُودَه.

٦١. مَه، ژِ گَلِىٚ سَمُودْ رَه ژِى بِرَايِىٚ وَانْ صَالِحْ (بِپێخَمْبَرِى شَانْدْ) گُوٚتْ: اَىْ گَلِىٚ مِنْ! خُدِىٚ بِحَبِينِنْ. ژِ وِى پِىٚ ڤَه ژِ بُوٚ وَه تُو اِلَاهْ نِينِنْ. هُونْ (بِشَرِيكْ چێكِرِنِىٚ) هَرْ دَرَوْكَارِنْ. خُدِىٚ هُونْ ژِ ئَاخِىٚ ئَافِرَانْدِنْ و هُونْ لِوِىٚ كِرنَه ئَاڤَاكَرْ و نِشْتَجِهْ. نَاخوه ژِ خُدِىٚ لِێبُوٚرِينَا (گُنَهێنْ) خَوه بِخوازِنْ، پَاشِىٚ بِبَالْ ڤَه تُوٚبَه بِكِنْ. بێگُمَانْ خُدَايِىٚ مِنْ نێزِيكَه، بَرْسِڤْدَارَه.

٦٢. ژِیَ رَه گُوتِنْ: اَیْ صَالِحْ! بَریَا ڤِیَ (گُوتِنَا تَه) دِ نَاڤْ مَه دَه هِیْڤِیَا مَه تُو بُویِی. مَا ڤِیْگَا تُو نَاهِیْلِی کُو اَمْ وَانْ (پُوتِ)یْنْ کُو بَاڤْ و کَالِیْنْ مَه اَوْ دِحَبَانْدِنْ، بِحَبِینِنْ؟ بِیْگُمَانْ اَمْ ژِ وِیَ یَکْدِیْرِینَا (تُوحِیدَا) کُو تُو مَه ڤَدِخُویِنِی بَالِیَ ڤَه ژِ دِلْ وجَانْ بِگُمَانِنْ.

٦٣. صَالِحْ گُوتْ: اَیْ گَلِیَ مِنْ! مَا هُونْ دِیَ ژِ ڤِیَ رَه چه بِیْژِنْ اَگَرْ اَزْ ژِ خُدَایِیَ خوه لِسَرْ مُعْجِزَیکَه اَشْکَرَا بِمْ و وِی ژِ نِكْ خوه رَحْمَتَكْ (پِیْخَمْبَرِی) دَابَه مِنْ؟ دِ ڤِیَ رَوْشِیَ دَه اَگَرْ اَزْ لِبَرْ خُدِیَ رَابِمْ، کِی وِیَ مِنْ ژِ (عَذَابِیَ) وِی بِپَارِیْزَه؟ هُونْ بِڤِیَ (شِیرَتَا خوه) ژِ زَرَارِیَ پِیَ ڤَه (تِه فَیْدِیَ) نَادِنْ مِنْ.

٦٤. اَیْ گَلِیَ مِنْ! هَا ڤَا یَه دَڤَیَا خُدِیَ ژِ بُوَ وَه مُعْجِزَیکَه! وِیَ سَرْبَسْتْ بِهِیْلِنْ، بِلَا لِعَرْدَا خُدِیَ بِخوه، (ڤَخُو) و بِتُو ئَاوَایِی وِیَ نَئِیْشِینِنْ، ڤِیْجَا (اَگَرْ هُونْ وِیَ بِئِیْشِینِنْ) عَذَابَکِی نِیْزِیكْ دِیَ وَه بِگرَه.

٦٥. ڤِیْجَا دَڤَه شَرْژِیَ کِرِنْ. صَالِحْ گُوتْ: سِیَ رُوْژَانْ دِ مَالِیْنْ خَوه دَه بِدِلْخَوشِی بِژِینْ، (پِشْتْرَه هُونِیَ هَلَاكْ بِبِنْ)، اَڤْ جِڤَانْ پَیْمَانَکَه رَاسْتَه و بِیْدَرَوَه.

٦٦. چه دَمَا فَرْمَانَا مَه هَاتْ، مَه بِدِلْوَڤَانیکَه ژِ جَمْ خوه صَالِحْ و یِیْنْ دِگَلْ وِی؛ اَوِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِیبُونْ ژِ عَذَابْ و رِسْوَاهِیَا وِیَ رُوْژِیَ رِزْگَارْ کِرِنْ. بِیْگُمَانْ خُدَایِیَ تَه، اَوِیَ هِیْزْدَارَه، یِیَ دَسْتْهَلَاتَه.

٦٧. اَوِیْنْ کُو ظُلِمْ کِرِنْ، دَنگَکِی دِژْوَارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، ڤِیْجَا دِ مَالِیْنْ خَوه دَه لِسَرْ چُوْكْ و رُویِیْنْ خوه دَه کُمِشِینْ.

٦٨. (وِسَا لِوَانْ هَاتْ) هَرْ وَکِی اَوْ قَتْ لُوِیَ اَکِنْجِی نَبُوبُونْ، ژِ خَانِیِیْنْ وَانْ چه تِشْتْ لِشُونِیَ نَمَابُو. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، گَلِیَ سَمُودْ خُدَایِیَ خوه مَانْدَلَه کِرِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، هَلَاكْ (و دُورْکَتِنَا ژِ دِلْوَڤَانِیَا خُدِیَ) ژِ بُوَ گَلِیَ سَمُودْ بَه.

٦٩. صُوْنْدْ بَه، ڤَاصِدِیْنْ مَه ژِ اِبْرَاهِیمْ رَه مِزْگِینِی ئَانِینْ؛ گُوتِنْ: سِلَاڤْ لِتَه بَه. اِبْرَاهِیمْ ژِی گُوتْ: سِلَاڤْ لِوَه بَه ژِی. ڤِیْجَا دِ دَمَکَه پِرْ کِنْ دَه ژِ وَانْ رَه گُولِکَکِی بِرَاشْتِی ئَانِی.

٧٠. چە دَمَا دِیتْ کُو دَسْتێنْ وَانْ دِرێژی خَوارِنێ نَابَە، اَڤْ یَكْ لِێ خَوشْ نَهَاتْ و ژِ وَانْ سَاوْ گِرْتْ. (ژێ رَە) گُوتِنْ: نَترْسَە! بێگُمَانْ (اَمْ فَرِیشْتَە نَە) ژِ بُوْ قَوْمێ لُوطْ اَمْ هَاتِنَە شَانْدِنْ (دَا کُو اَمْ وَانْ هَلاكْ بِکِنْ).

٧١. دِ وێ دَمێ دَە ژِنَا اِبْرَاهِیمْ ژِپِیَانْ بُو، ڤێجَا کَنِیَا. اِیدِی مَە، بِچێبُونَا اِسْحَاقْ و دِ پَی اِسْحَاقْ رَە ژِی بِچێبُونَا یَعْقُوبْ مِزْگِینْ دَایێ.

٧٢. (سَارَا) گُوتْ: وَیْ لِڤێ هَتِیکَتِیێ! دِگَلْ کُو اَزْ پِیرَژِنِمْ مَا اَزێ چَاوَا زَارُوْکِێ بِینِمْ و هَا اَڤْ مَالْخُویێ مِنْ ژِی کَالَمێرَکَە. بێگُمَانْ اَڤْ (چِێبُونَا زَارُوْکَانْ ژِ دُو کَالانْ) تِشْتَکِی عَجێبَە!

٧٣. (فَرِیشْتَانْ) گُوتِنْ: مَا تُو ژِ فَرْمَانَا خُدێ شَاشْوَازْ دِبِی؟ گَلِی خَلْکِێ مَالَا اِبْرَاهِیمْ! رَحْمَتْ و بَرَکَتَا خُدێ لِسَرْ وَە بَە. بێگُمَانْ خُدێ هێژَایێ پَسنْدَاییِنێ یَە، قَنْجِیپِرَە.

٧٤. ڤێجَا دَمَا تِرْسْ ژِ اِبْرَاهِیمْ چُو و مِزْگِینِی ژێ رَە هَاتْ، دَرْ بَارێ (هَلاکَا گَلِێ) لُوطْ دَە بـِ (قَاصِدێنْ) مَە رَە دَسْتْ بِنِیقَاشِی کِرْ.

٧٥. بێگُمَانْ اِبْرَاهِیمْ ژِ دِلْ مِرُوْڤَکِی حَلِیمَە، دِلْشَواتَە، تُوْبَدَارَە.

٧٦. (فَرِیشْتَانْ گُوتْ) : اَیْ اِبْرَاهِیمْ! دَڤْ ژِ ڤێ (نِقَاشێ) بَرْدَە. بێگُمَانْ فَرْمَانَا رَبِّێ تَە (بِعَذَابْدَاییِنێ) هَاتْ و عَذَابَکِی بێڤَگَرْ تَقَزْ دێ بِسَرْ وَانْ دَە بێ.

٧٧. دَمَا قَاصِدێنْ مَە هَاتِنْ جَمْ لُوطْ، ژِ بَرْ وَانْ غَمْگِینْ بُو و بێهْنَا وِی تَنْـگْ بُو و گُوتْ: اَڤْ، رُوْژَکَە دِژْوَارَە.

٧٨. (دَمَا فَرِیشْتَە دِ دِرُوڤێ خُوْرْتێنْ جوَانْ دَە دِیتِنْ) بِلَزْ هَاتِنْ جَمْ لُوطْ، هِێ بَرێ ژِی وَانْ کَارێنْ کِرێتْ دِکِرِنْ. (لُوطْ ژِ وَانْ رَە) گُوتْ: اَیْ گَلێ مِنْ! هَا ڤَا نَە کَچێنْ مِنْ (بِوَانْ رَە بِزَوجِنْ)، اَوْ ژِ بُوْ وَە پَاقـژْتِرِنْ. ژِ خُدێ بِترْسِنْ و لِپێشْبَرِی مێڤَانێنْ مِنْ، مِنْ فَدِیکَارْ نَکِنْ! مَا دِ نَاڤْ وَە دَە زِلاَمَکِی ئَاقِلْمَنْدْ تُنَە؟

٧٩. (ژىَ رَه) گُوْتِنْ: (اَىْ لُوطْ!) تُو دِزَانِى كُو تُو حَوْجَهِيَا مَه بِكَچِيْنْ تَه تُنَه و تُو دِزَانِى كُو اَمْ چه ژِى دِخَوازِنْ.

٨٠. (لُوطْ ژ وَانْ رَه) گُوْتْ: خَوزِيَا لِهَمْبَرْ وَه مِنْ هِيْزَكْ هَبُويَا يانْ ژِى مِنْ خَوه بِئَاڤِيْتَا بَرْ كَلَهَكَه ئَاسِىَ و حُرْتْ.

٨١. (مَلاكَتَانْ) گُوْتِنْ: يَا لُوطْ! اَمْ قَاصِدِيْنْ خُدَايىَ تَه نَه. اَوْ قَتْ نَشِيْنْ دَسْتِيْنْ خَوه لِتَه بِدِنْ. دِ دَمَكَه شَڤِىَ دَه دِگَلْ مَالْبَاتَا خَوه دَرْكَڤَه رِىَ، ژ بِلِى پِيرَكَا تَه بِلا تُو كَسْ ژ وَه بِپَاشْ ڤَه نَمِينَه. بِيْگُمَانْ اَوْ عَذَابىَ كُو دِىَ بِىَ سَرِىَ وَانْ، تَقَزْ دِىَ بِىَ سَرِىَ وِىَ ژِى. بِيْگُمَانْ جِڤَانِىَ هَلاكَا وَانْ سپِيْدَه يَه، اَرِىَ مَا سِپِيْدَه نَه نِيْزِيكَه؟

٨٢. ڤِيْجَا چه دَمَا فَرْمَانَا مَه (بِجَزَادَانَا وَانْ) هَاتْ، مَه گُندِىَ وَانْ سَرُوبِنِى هَڤْ كِرْ و مَه كَڤرِيْنْ ژِ هَرِيَا پَحْتِى بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدْ...

٨٣. (اَوْ كَڤرْ) ژ جَمْ خُدَايىَ تَه ڤَه نِيشَانْكِرِى بُونْ و اَوْ ژِ سِتَمْكَارَانْ نَه دُورِنْ.

٨٤. مَه، ژ گَلِىَ مَدَيَنِىَ رَه ژِى، بِرَايِىَ وَانْ شُعَيبْ شَانْدْ. (شُعَيبْ ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَىْ گَلِىَ مِنْ! خُدِىَ بِحَبِينِنْ. ژ وِى پِىَ ڤَه ژ بُوْ وَه تُو اِلَاهْ نِينِنْ. كِيْشَانْ و پِيڤَانِىَ كِيْمْ نَكِنْ. بِيْگُمَانْ اَزْ وَه دِ خَوشِيِىَ دَه دِبِينِمْ و بِيْگُمَانْ اَزْ ژ بُوْ وَه ژ عَذَابىَ رُوْژَكَه دُوْرْگِرْ، دِتِرْسِمْ.

٨٥. گَلِى مِلَّتِىَ مِنْ! كِيْشَانْ و پِيڤَانِىَ بِعَدَالَتِى تَمَامْ بِكِنْ، ژ مَافِيْنْ مِرُوْڤَانْ تِشْتَكِى كِيْمْ نَدِنْ وَانْ و لِسَرْ عَرْدِىَ گَلاجِى و تَڤْدَانِىَ مَكِنْ.

٨٦. اَگَرْ هُونْ بِرَاسْتِى بَاوَرْمَنْدِنْ ئَا كُو ژِ حَلاَلِىَ خُدِىَ ژ وَه رَه دِمِينَه، ژ بُوْ وَه چِيْتِرَه و اَزْ لِسَرْ وَه نَه چَاڤْدِيْرِمْ.

٨٧. (ژ طِنَازْ ڤَه ژِىَ رَه) گُوْتِنْ: اَىْ شُعَيبْ! مَا نِمِيْژَا تَه لِتَه فَرْمَانْ دِكَه كُو اَمْ دَڤْ ژ پَرَسْتِنَا وَانْ (پُوتَانْ) بَرْدِنْ -اَوِيْنْ كُو بَاڤْ و كَالِيْنْ مه اَوْ دِپَرَسْتِنْ. و اَمْ بِكَيْفَا خَوه تَصَرُفَاتِيِىَ ژِى دِ مَالِىَ خَوه دَه نَكِنْ؟ بِيْگُمَانْ تُو مِرُوْڤَكِى بِيْهْنْفِرَهْ و ئَاقِلْمَنْدِى.

٨٨. (شُعَيبْ ژِ وَانْ رَە) گُوتْ: گَلی مِلَّتیێ مِنْ! مَا هُونْ دیێ ژِ ڤیێ رَە چە بێژِنْ، اَگَرْ اَزْ ژِ جَمْ خُدَایێ خوە لِسَرْ مُعْجِزَیکە اَشْکَرَا بِمْ و وِی ژِ جَمْ خوە رِزْقَکی فِرَەْ و حَلالْ دَابَە مِنْ! اَزْ نَاڤێمْ یَا اَزْ وَە ژێ دِدِمْ ئَالی کُو اَزْ دِژِیێ وِیێ بِکِمْ. اَزْ بَسْ بِقَاسی ژِ مِنْ بێ چێکِرِنێ دِخوازِمْ. سَرْکَفْتِنَا مِنْ بَسْ بَئَارِیکَارِیَا خُدێ یە. مِنْ خوە بَسْ سپَارْتِیە وِی و اَزێ لِیێ ڤَگَرِمْ.

٨٩. گَلی مِلَّتیێ مِنْ! زِنْهَارْ بلاِ دژْمِنیَا وَە یَا لِهَمْبَری مِنْ، کَارَسَاتَکَە وَکە یَا کُو هَاتِیە سَرێ گَلێ نُوحْ و گَلێ هُودْ و گَلێ صَالِحْ، نَئِینَە سَرێ وَە ژِی! گَلێ لُوطْ، ژِ وَە ڤە نَە دُورَە.

٩٠. (گَلی مِلَّتیێ مِنْ!) ژِ خُدَایێ خوە لِێبُوٚرِینَا (گُنَهێنْ) خوە بخوازِنْ، پِشْتْرَە پُوٚشْمَانْ بِبِنْ و لِخُدێ ڤَگَرِنْ. بێگُمَانْ خُدَایێ مِنْ (ژِ بَنْدِیێنْ خوە رَە) دِلُوٚڤَانَە، حَزْژێکَرَە.

٩١. گُوٚتِنْ: اَیْ شُعَیبْ! اَمْ ژِ گُوٚتِنێنْ کُو تُو دِبێژِی پِرْ فَهْمْ نَاکِنْ، بِرَاسْتی ژِی اَمْ تە دِ نَاڤْ خوە دَە لَاوَازْ و بێهێزْ دِبِینِنْ! اَگَرْ نَە ژِ خَاتِرێ عَشِیرَا تە بُویَا تَقَزْ مَە یێ تُو بِکَڤِرَانْ بِکُشْتَایَا و تُو ژِ مَە رَە نَسَرْدَسْتی (کُو اَمْ نِکَارِبِنْ تە بِکُژِنْ).

٩٢. (شُعَیبْ) گُوتْ: گَلی مِلَّتیێ مِنْ! مَا لِگُوٚری وَە عَشِیرَا مِنْ ژِ خُدێ بِرُومَتْترَە (کُو ژِ بُوٚ خَاتِرێ وِیێ هُونْ مِنْ نَاکُژِنْ)، رَوْشْ اَڤە هُونْ (فَرْمَانێنْ) خُدێ دَاڤێژِنْ پِشْتْ (گُهێ) خوە (و هُونْ وَانْ بێرُومَتْ دِگِرِنْ). بێگُمَانْ خُدَایێ مِنْ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ دِزَانَە، (تِشْتَکْ ژِ بَرْ وِنْدَا نَابَە.)

٩٣. گَلی مِلَّتیێ مِنْ! چە ژِ وَە تێ بِکِنْ، بِرَاسْتی اَزێ ژِی (وَزِیفَا خوە) بِکِمْ. دِ نێزْ دَە هُونێ بِزَانِنْ کَا عَذَابْ ژِ بُوٚ کێ تێ کُو وِی رِسْوَا بِکە و کَا کی یە یێ دَرَوِینْ. دَە هَایْدِیێ چَاڤْنێرِیێ (لِاَنْجَامَا کَارێ خوە) بِکِنْ، اَزْ ژِی دِ دِگَلْ وَە چَاڤْنێرِیێ دِکِمْ.

٩٤. دَمَا فَرْمَانَا مَە هَاتْ، مَە بِدِلُوٚڤَانیکە ژِ جَمْ خوە شُعَیبْ و اَوێنْ کُو دِگَلْ وِی بَاوَری ئَانِیبُونْ خَلاسْ کِرِنْ. اَوێنْ کُو ظَالِمْ بُونْ، قِیرَکە دِژْوَارْ اَوْ گِرْتِنْ ڤِیجَا دِ خَانِیێنْ خوە دَە لِسَرْ چُوٚکێنْ خوە کُمِشی مَانْ.

٩٥. هَرْ وَكِى كُو اَوْ لِوىَ دَرىَ اَكنْجى نَمَابِنْ و خَانى لِوىَ دَرىَ ئَاڤَا نَبُوبِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! گَلِىَ مَدْيَنِىَ هَلَاكْ بِبَه كَا چَاوَا گَلِىَ سَمُودْ ژِى هَلَاكْ بُو.

٩٦. صُوْنْدْ بَه، مَه مُوسَا ژِى بِمُعْجِيزَيێنْ خوه و بِنيشَانِيێنْ اَشْكَرَا شَانْدْ...

٩٧. ژ فِرْعَونْ و گَرَه گِرێنْ وِى رَه. لِيْبَلِىَ وَانْ بِگُوْتِنَا فِرْعَونْ كِرْ. حَالْ اَڤَه كُو كَارِىَ فِرْعَونْ نَه رَاسْتْ بُو.

٩٨. اَوْ (فِرْعَونْ) دِىَ رُوْژَا قِيامَتِىَ بِدَه پێشِيَا گَلِىَ خَوه و وَانْ بِبَه دُوْژَهِىَ. جِهِىَ كُو اَوْ هَرِنِىَ چه جِهَكِى پِيسَه!

٩٩. اَوْ (فِرْعَونْ و بَرَكَا وِى) هَمْ لِڤِىَ دِنْيَايىَ هَمْ ژِى رُوْژَا قِيامَتِىَ لَعْنَتْ لِپَىْ خَوه هِشْتِنَه. يَا كُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايينْ چه پِيسْ دَايِنَه!

١٠٠. (رَسُولِىَ مِنْ!) هَا اَڤْ، ژِ سَالِخْ و خَبَرێنْ بَاژَارَانِنْ كُو اَمْ ژِ بُوْ تَه دِبێژِنْ. هِنْ ژ وَانْ هَنَه كُو (حَتَا اِيرُوْ ژِى شُونْوارێنْ وَانْ) لِسَرْ پِيَانْ مَانَه و هِنَكْ ژِى هَنَه كُو هَرْ وَكِى زَادِىَ دِرُوتِى (چِنَانْدِى) بێسَرْ و بێشُونِنْ.

١٠١. مَه، لِوَانْ ظُلِمْ نَكِرْ، لِيْبَلِىَ وَانْ بِخوه لِخَوه ظُلِمْ كِرْ. چه دَمَا فَرْمَانَا خُدَايىَ تَه (بِعَذَابْ) هَاتْ، اَوێنْ كُو ژِ بلِى خُدِىَ اَوْ دِحَبَانْدِنْ، تِشْتَكْ ژِ سَرْ وَانْ نَدَانَه پَاشْ، ژِ زَرَارِىَ پِىَ ڤَه تِشْتَكِ دِنْ لِوانْ زێدَه نَكِرِنْ.

١٠٢. خُدَايىَ تَه خَلْكِىَ بَاژَارَانْ -دَمَا اَوْ ظَالِمْ بِن- هَا بِڤِى ئَاوَايى دِدَه جَزَادَانْ. بێگُمَانْ عَذَابِىَ خُدِىَ دِژْوَارْ و ئێشِيَنَه.

١٠٣. بێگُمَانْ دِ ڤَانْ (قِصَيَانْ) دَه، ژِ بُوْ وَانێنْ كُو ژِ عَذَابِىَ ئَاخْرَتِىَ دِترْسِنْ دَرْسْ و عِبْرَتْ هَنَه. اَوْ رُوْژْ، رُوْژَكَه وِسَا يَه كُو تِىَ دَه هَمُو مَخلُوقْ، ژِ بُوْ وِىَ تێنْ جِڤَانْدِنْ و هَمُو (مَخلُوقْ) وِىَ دِبِينِنْ.

١٠٤. مَه اَوْ (رُوْژْ) تَنِىَ ژِ بُوْ تَمَامْبُونَا دَمَكَه بِژمَارْ دَايَه پَاشْ.

١٠٥. دَمَا اَوْ رُوْژْ بِێ، بێیِی دَسْتُورَا خُدێ تُو كَسْ نِكَارَه بِپێڤَه (و نِكَارَه مَهْدَرِیێ بِكَه)، ڤێجَا هِنْ ژِ وَانْ بَدْبَخْتِنْ، هِنْ ژِ وَانْ ژِی بَخْتِیَارِنْ.

١٠٦. هَرْچِی اَوێنْ كُو بَدْبَخْتِنْ، اَوْ دِ نَاڤْ اِێگِرْ دَه نَه، تێ دَه ژِ بُۆ وَانْ نَفَسْدَاێنْ و بێهْنْڤَدَانَكه بِكُلْ و بِكُوڤَانْ هَیَه.

١٠٧. ژِ بِلِی یَا خُدَایێ تَه بِڤێ، حَتَا عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ هَبِنْ اَوێ هَرْ و هَرْ دِ اِێگِرْ دَه بِنْ، بێگُمَانْ خُدَایێ تَه یَا كُو بِڤێ وێ دِكَه.

١٠٨. هَرْچِی اَوێنْ كُو بَخْتَوَارِنْ، ڤێجَا اَوْ سَرَاقَتِی دِ بِهِشْتێ دَه نَه حَتَا كُو عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ (اِێنْ ئَاخْرَتێ) هَبِنْ، ژِ بِلِی یَا خُدَایێ تَه بِڤێ. اَڤْ دَاینَكَه وسَا یَه كُو بێخَلاسِی و بێڤُتْبُونَه.

١٠٩. نَاخُوه، دَرْ بَارِی رَوْشَا عِبَادَتێ وَانْ (مُشْرِكَانْ) دَه نَكَڤَه شِكێ (كُو اَوْ نَه پُوچَه) -(لَوْرَا) عِبَادَتێ وَانْ بَسْ مِینَا عِبَادَتێ بَاڤَانێنْ وَانَه كُو (بێ دَلِیلْ) بَرێ دِكِرِنْ. و (ژِ ڤێ یَا كُو) بِرَاسْتِي اَمْ، (لِدِنْیَایێ) نَصِیبێ وَانْ تَڤْزْ بێ كێمَاسِی دِدِنْ وَانْ ژِی (نَكَڤَه گُمَانێ كُو اَوْ ژِ ڤَنْجِیَا وَانَه).[1]

١١٠. صُوْنْدْ بَه، مَه كِتێبْ دَا مُوسَا، ڤێجَا تێ دَه بِهَڤْ كَتِنْ (هِنَكَانْ بَاوَرِی پێ ئَانِی و هِنَكَانْ ژِی اَوْ مَانْدَلَه كِرْ). اَگَرْ نَه ژِ بَرْ بِرْیَارَا خُدَایێ تَه بُویَا، تَڤْزْ دێ دِ نَاڤْ وَانْ دَه حُكِمْ بِهَاتِنَا كِرِنْ. بێگُمَانْ اَوْ دِ بَارَا وێ (ڤُرْئَانێ) دَه بِگُمَانِنْ.

١١١. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه دێ هَمْبَرێ (بَرْدِێلَا) كَارێنْ هَرْ یَكی ژِ وَانْ (بَاوَرْمَنْدْ و كَافِرَانْ) بێكێمَاسِی بِدَه وَانْ. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه ژِ یَا كُو اَوْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

---

١ خُدێ وِهَا ژِ پێخَمْبَرێ خوه رَه دِبێژَه: دَرْ بَارِی رَوْشَا عِبَادَتێ قُرَیْشِیَانْ دَه بِلَا گُمَانْ ژِ تَه رَه چێنَبَه كُو دَلِیلَكَه وَانْ هَیَه كُو اَوْ ڤِی عِبَادَتِی دَكِنْ؛ اَوْ بَسْ تَقْلِیدَا بَاڤْ و بَابِیرَانْ بێ دَلِیلْ دَكِنْ. دِیسَا گُمَانْ ژِ تَه رَه چێنَبَه كُو خُدێ رِزْڤێ وَانْ لِدِنْیَایێ بێ كێمَاسِی دێ بِدێ وَانْ كُو اَڤْ ژِ ڤَنْجِیَا وَانَه. خُدێ لِدِنْیَایێ رِزْڤێ هَرْكَسِی دِدێ چِه بَاشْ بَه چِه خَرَابْ.

١١٢. نَاخَوه تُو و اَوێنْ کُو دِگَلْ تَه تۆبَه کِرنَه؛ چَاوَا لِوَه فَرْمَانْ هَاتِیَه کِرِنْ وِسَا خَوه رَاسْتْ و دُرِسْتْ بِکِنْ و ژِ اَنْدَازِیٚ نَبُورِنْ. بێگُمَانْ خُدِیٚ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ بِینَرَه.[١]

١١٣. (گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ!) بِتِه رَنْگِی مَیْلَا سِتَمْکَارَانْ نَکِنْ، ڤێجَا (اَگَرْ هُونْ بِکِنْ) ئَاگِرْ دِیٚ وَه بِهِنْگێڤَه. ژِ بِلِی خُدِیٚ تُو دۆسْتْ و پِشْتَڤَانِیٚنْ وَه تُنِنْ. پَاشِیٚ ئَارِیکَارِیَا وَه ژِی دِیٚ نَیِیٚ کِرِنْ.

١١٤. دِ هَرْدُو رَخێنْ رُۆژِیٚ دَه، ژِ شَڤِیٚ ژِی دِ دَمێنْ نێزِی رُۆژِیٚ دَه نِمێژْ بِکَه، بێگُمَانْ قَنْجِی گُنَهَانْ دِبِنْ، اَڤْ بیرْئَانِینَکَه ژِ بُۆ یِیٚ کُو دِبیرَا خَوه بِینَه.

١١٥. صَبْرِیٚ بِکِشِینَه، بێگُمَانْ خُدِیٚ خَلاتَا قَنْجِیکَارِێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ وِنْدَا نَاکَه.

١١٦. دَه بِلا دِ دَوْرِێنْ بَرِیَا وَه دَه زَانَایێنْ خودَانْبیرْ و بَاوَرْ هَبُونَا دَا کُو لِسَرْ عَرْدِیٚ خَرَابِی بِدَانَا پَاشْ، لِێبَلِیٚ ژِ هِنْدِکێنْ کُو مَه (اَوْ ژِ کُفْرِیٚ) رَهَا کِرِنْ پِیٚ ڤَه (کَسی اَوْ نَکِرْ). اَوێنْ سِتَمْکَارْ ژِی لِدُوڤْ خوشِیَا خَوه چُونْ و اَوْ هَرْ گُنَهْکَارْ بُونْ.

١١٧. خُدَایِیٚ تَه نَه اَوَه کُو بَاژَارَانْ بِنَحَقِی ژِ حُوْلِیٚ رَاکَه دِگَلْ کُو خَلْکِیٚ وَانْ چَاکْسَازْ بِنْ.

١١٨. اَگَرْ خُدَایِیٚ تَه بِخَوسْتَا دِیٚ مِرُۆڤْ تَڤْ بِکِرِنَا یَكْ اُمَّتْ، (لِیٚ) اَوِیٚ هَرْ دِ اِخْتِلافِیٚ دَه بِنْ..

١١٩. ژِ بِلِی اَوِیٚ کُو خُدَایِیٚ تَه لِیٚ هَاتِبَه رَحْمِیٚ. ژِخَوه خُدَایِیٚ تَه ژِ بُۆ ڤِیٚ (اِخْتِلافِیٚ) اَوْ ئَافِرَانْدِنَه. فَرْمَانَا خُدَایِیٚ تَه هَاتَه جِه؛ بێگُمَانْ اَزِیٚ دُۆژَهِیٚ ژِ مِرُۆڤْ و جِنَانْ دَاگِرِمْ!

١٢٠. (رَسُولِیٚ مِنْ!) اَمْ ژِ حَوادِسێنْ پێخَمْبَرَانْ ژِ تَه رَه دِبێژِنْ دَا کُو اَمْ پِیٚ دِلِیٚ تَه رِحَتْ بِکِنْ. دِ ڤَانْ (قِصَیَانْ) دَه ژِ تَه رَه حَقِی هَاتْ و ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه ژِی شِیرَتْ و بِیرْئَانِینَه.

---

١ لگُۆرِی ژِ صَحَابِیانْ هَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ، دِ قُرْئَانِیٚ دَه ئَایَتَکه بِقَاسی ڤِیٚ زُۆرْ لِسَرْ پێخَمْبَرْ دَانَکتِیه. بِسَدَمَا کُو تِیٚ دَه اَڤْ ئَایَةْ «وَکی کُو اَمِرْ لِتَه هَاتِیَه کِرِنْ وِصَا خَوه رَاسْتْ و دُرِسْتْ بِکَه!» دَرْبَاسْ دِبَه پێخَمْبَرْ (سْ) وِسَا فَرْمَانْ کِرِیه: «سُورَه‌یِیٚ هُودْ اَزْ پیرْ کِرِمْ!» خُدِیٚ اَڤْ فَرْمَنْ نَه لِپێخَمْبَرْ بِتَنِیٚ، بَلْکی دِگَلْ وِی لِتَڤْکِیٚ اُمَتِیٚ ژِی دِکَه.

١٢١. ژ وَانێنْ كُو بَاوَرِى نَايِينِنْ رَه بِبێژَه: چه ژ دَسْتێنْ وَه بِىَ بِكِنْ! چه پێويسْتْ بَه اَمِىَ
ژِى وِىَ بِكِنْ!

١٢٢. چَاڤْنێرِيىَ (لِاَنْجَامَا كَارێنْ خوه) بِكِنْ! بێگُمَانْ اَمْ ژِى دِىَ چَاڤْنێرِيىَ بِكِنْ.

١٢٣. زَانِينَا نَپَنْدِيَا عَرْد و ئَاسِيمَانَانْ بَسْ لِجَمْ خُدىَ يَه. هَرْ كَارْ و بَارْ دِىَ لِىَ ڤَگَرِنْ.
نَاخوه عِبَادَتِىَ وِى بِكَه و خَوه بِسْپێرَه وِى. بێگُمَانْ خُدَايِىَ تَه ژ كَارْ و كِريارێنْ كُو
هُونْ دِكِنْ نَه بێئَاگَاهَه.

١٢. سُورَه يِىَ يُوسِفْ

سُورَهيِىَ يُوسِفْ١١١ (سَدْ و يانْزْدَهْ) ئَايَتَه. لِمَكَّىَ نَازِلْ بُويَه. سُورَه ژِ بَرْ كُو بَحْسَا يُوسِفْ
پێغَمْبَرْ دِكَه، ژِىَ رَه «سُورَهيِىَ يوسُف»هَاتِيه گُوْتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، رَا. اَڤْ ئَايَتێنْ كِتێبَا (كُو حُكْمِىَ وِىَ) رُوْنَاكِنْ.

٢. مَه اَڤْ قُرْئَانْ بِزِمَانِىَ عَرَبِى هِنَارْتِيه دَا كُو هُونْ تێبِگَهِيژِنْ.

٣. (رَسُولِىَ مِنْ!) اَمْ بِپَيَامْكِرِنَا ڤِىَ قُرْئَانِىَ بِبَالْ تَه ڤَه (سَرْپێهَاتِيێنْ مِلَتێنْ بَرِىَ)
بِسپَهِيتِرِينْ ئَاوَايِى ژ بُوْ تَه دِبێژِنْ. حَالْ اَڤَه كُو بَرِيَا اَڤْ (قُرْئَانْ ژِ بُوْ تَه) بِىَ، بِرَاسْتِى
تُو (ژِ ڤَانْ سَرْپێهَاتِيَانْ) ژِ بێئَاگَاهَانْ بُويِى.

٤. دَمَا يُوسِفْ ژِ بَاڤِىَ خَوه رَه گُوْتْ: بَاڤِىَ مِنُوْ! مِنْ (دِ خَوْنَا خَو دَه) دِيتْ كُو يازْدَهْ
سِتێرْ، رُوْژْ و هَيڤْ ژِ بُوْ مِنْ دِچُونْ سِجُودِىَ.

٥. (بَاڤِىَ وِى) گُوْتْ: كُرْكِىَ مِنُوْ! زِنْهَارْ خَوْنَا خوه ژِ بِرَايێنْ خَوه رَه نَبێژَه، ڤێجَا اَوِىَ
لِتَه دَكْ و فَنْدَانْ بِكِنْ! بێگُمَانْ شَيْطَانْ ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ دِژْمِنَكى اَشْكَرَا يَه.

٦. هَرْ وِهَا خُدَايِىٚ تَه دِىٚ تَه (ژِ بُوٚ پِيٚخَمْبَرِيِىٚ) هِلْبِژيٚرَه، دِىٚ رَاڤَكِرنَا خَوْنَانْ هِينِى تَه بِكَه و وَكِى كُو هِىٚ بَرِىٚ ڨَنْجِيَا خَوه لِسَرْ كَالِيٚنْ تَه اِبْرَاهِيمْ و اِسْحَاقْ تَمَامْ كِرِيَه دِىٚ نِعْمَتِىٚ خَوه لِسَرْ تَه و لِسَرْ كِنِيٚسَا (زُرِيتَا) يَعْقُوبْ ژِى تَمَامْ بِكَه. بيٚگُمَانْ خُدَايِىٚ تَه زَانَا يَه، كَارْبِنَجِهَه.

٧. صُوٚنْدْ بَه، دِ (قِصَيَا) يُوسِفْ و بِرَايِيٚنْ وِى دَه ژِ بُوٚ پِرْسِيَارْكَرَانْ پِرْ نِيشَانْ هَنَه.[١]

٨. وِىٚ دَمِىٚ (بِرَايِيٚنْ يُوسِفْ) گُوٚتِنْ: يُوسِفْ و بِرَايِىٚ خَوه لِجَمْ بَاڤِىٚ مَه، ژِ مَه خُوٚشَڤِيسْتِرَه. حَالْ اَڨَه كُو اَمْ دَسْتَيَكَه خُرْتْ و هِيٚزْدَارِنْ. بَاڤِىٚ مَه (بِڤِىٚ يَكِىٚ) دِ شَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه يَه.

٩. (بِرَانْ دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه گُوٚتِنْ) : يُوسِفْ بِكُژِنْ ئَانْ ژِى وِى بَاڤِيٚژِنْ عَرْدَكَه دُورْ، بَاڤِىٚ وَه دِىٚ تَنِىٚ ژِ بُوٚ وَه بِمِينَه! پِشْتِى وِى هُونِىٚ بِبِنْ جِڤَاتَكَه چَاكْ.

١٠. يَكِى ژِ وَانْ گُوٚتْ: يُوسِفْ مَكُژِنْ، اَگَرْ هُونْ دِڤِيٚنْ تِشْتَكِى پِىٚ بِكِنْ وِى بَاڤِيٚژِنْ بِنِىٚ بِيرَكِىٚ كُو ژِ كَارْوَانَانْ هِنْ وِى ژِ خَوه رَه بِگِرِنْ.

١١. (پِشْتِى كُو پِلَانِيٚنْ خَوه گِرِيٚدَانْ هَاتِنْ جَمْ بَاڤِىٚ خَوه) گُوٚتِنْ: بَاڤُوٚ! ژِ بُوٚ چِه لِسَرْ يُوسِفْ بَاوَرِيَا تَه بِمَه نَايِىٚ، دِگَلْ كُو بِرَاسْتِى ژِى اَمْ خِيٚرَا وِى دِخَوازِنْ!

١٢. صِبَه وِى دِگَلْ مَه بِشِينَه (چُوٚلِىٚ) دَا بِخَوه، ڨَخُو و بِلِيزَه، بيٚگُمَانْ اَمِىٚ لِىٚ گُهْدَارْ بِنْ.

١٣. (بَاڤِىٚ وَانْ) گُوٚتْ: بِرَاسْتِى اَڤْ مِنْ غَمْگِينْ دِكَه كُو هُونْ وِى بِخَوه رَه بِبِنْ. اَزْ دِتِرْسِمْ كُو دَمَكِىٚ هَايَا وَه ژِىٚ نَمِينَه ڤِيٚجَا گُرْ وِى بِخُونْ.

---

١ زَانَايِيٚنْ جِهُويَانْ، ژِ بُوٚ كُو پِيٚخَمْبَرْ بِيٚچَارَه بِهيٚلِنْ ژِ گَرَه گِرِيٚنْ مُشْرِكِيٚنْ مَكِّىٚ رَه گُوٚتِنْ: ژِ مُحَمَّدْ بِپِرْسِنْ كَا ژِ بُوٚ چِه اِسْرَائِيلِى چُونَه مِسْرِىٚ و بِنِيٚرِنْ دِىٚ چِه بَرْسِڤِىٚ بِدَه؟ وَانْ ژِى اَڤْ يَكْ ژِ پِيٚخَمْبَرْ پِرْسْ كِرْ، ڤِيٚجَا خُدِىٚ اَڤْ سُورَهيِىٚ يُوسِفْ ژِىٚ رَه نَازِلْ كِرْ. لَوْرَا ئَاكُتُوٚرِىٚ ڤِىٚ قِسَّتِىٚ يُوسِفْ پِيٚخَمْبَرَه. دِ قِسَّتَا وِى دَه گَلَكْ دَرْسْ و عِبْرَتْ ژِ پِرْسِيَارْكَرْ و مَه مُسِلْمَانَانْ رَه هَنَه.

١٤. (ژێ رَه) گۆتِنْ: صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ گُرْ وِی بِخَوه و اَمْ ژِی (لِهَاوِرْدُوْرَا وِی) دَسْتَیَکَه خُرْتْ بِنْ، نَخَوه هِنْگێ بِرَاسْتِی مَه خَسَارَتْ کِرِیَه.

١٥. دَمَا اَوْ بِرِنْ، بِتِفَاقْ بِرِیَارْ دَانْ کُو وِی بَاڤێژِنْ بِنێ بِیرِێ. مَه پَیَامْ ژێ رَه شَانْدْ (و مَه ژێ رَه گُوْتْ): صُوْنْدْ بَه کُو تُو دێ ڤێ کِرِنَا وَانْ (رُوْژَکێ) ژ وَانْ رَه بِبێژِی و (وێ چَاخێ) اَوْ نِزَانِنْ (کُو تُو یُوسِفِی).

١٦. د دَمَا عَشَایێ دَه بِگِرِی هَاتِنْ جَمْ بَاڤێ خَوه.

١٧. گُوْتِنْ: بَاڤُوْ! اَمْ چُوبُونْ چُوْلێ مَه بِهَڤْ رَه پێشْبَازِی دِکِرْ. مَه یُوسِفْ ژِی لِجَمْ تِشْتێنْ خَوه هِشْتِبُو، (مِخَابِنْ) گُرَانْ اَوْ خَوارْ! لێبَلێ چِقَاسْ اَمْ رَاسْتْگُوْ بِنْ ژِی تُو ژ مَه بَاوَرْ نَاکِی.

١٨. وَانْ خِوینَکَه ژ دَرَوَانْ لِکِرَاسێ (گُوْمْلَکێ) یُوسِفْ دَانْ و وَانْ اَوْ ئَانِی جَمْ بَاڤێ خَوه. (یَعْقُوبْ ژ وَانْ رَه) گُوْتْ: نَخێرْ، نَه وِسَانَه، بَلْکِی نَفْسَا وَه کَارَکِی خَرَابْ ژ بُوْ وَه خَمِلانْدِیَه. ڤێجَا صَبرْکێشِیَا مِنْ دێ صَبْرَکَه رِنْدْ بَه و لِسَرْ ڤێ یَا هُونْ دِبێژِنْ ژِی بَسْ اَزْ ئَارِیکَارِیێ ژ خُدێ دِخَوازِمْ.

١٩. کَارْوَانَكْ هَاتْ، ڤێجَا وَانْ ئَاڤْکێشێ خَوه شَانْدْ سَرْ بِیرِێ، وِی ژِی دَوْلَا خَوه بَرْدَا بِیرِێ (گَاڤَا دَوْلَا خَوه کِشَانْدْ و یُوسِفْ د دێوْلێ دَه دِیتْ) گُوْتْ: هَێ مِزْگِینْ لِوَه، ڤَا یَه لَاوِکَكْ! وانْ یُوسِفْ وَكْ پَرْتَالَکِی بَازِرْگَانِیێ ڤَشَارْتْ (دَا کُو بِکُوْلَتِی بِفِرُوْشِنْ). حَالْ اَڤَه کُو خُدێ بِیَا کُو وَانْ دِکِرْ بَاشْ دِزَانَه.

٢٠. (دَمَا کَارْوَانْ گِهِشْتْ مِصْرِێ) وانْ یُوسِفْ بِنِرْخَکِی هِنْدِكْ؛ بِچَنْدْ دِرْهَمَانْ فِرُوْتْ و دِلێ وَانْ لِسَرِێ ژِی نَبُو.

٢١. اَوێ کُو یُوسِفْ لِمِسْرِێ کِرِی (کُو اَوْ عَزِیزێ مِسْرِێ بُو) ژ پِیرَکَا خَوه رَه گُوْتْ: قَدْرێ وِی بِگِرَه، رِنْدْ لێ بِنێرَه بَلْکِی فَیْدَا وِی لِمَه بِبَه، یانْ ژِی اَمْ وِی ژ خَوه رَه بِکُرِینِی

بِگِرِنْ. بِڤِی ئَاوَایِی مَه یُوسِفْ لِعَرْدَا (مِسْرِیێ) نِشْتَجِهْ کِرْ دَا کُو اَمْ وِی هِینِی رَاڤَکِرِنَا خَوْنَانْ بِکِنْ. خُدِیێ لِسَرْ کَارِیێ خوه دَسْتْهِلاتْدَارَه، لِێبَلِیێ پِرِێنْ مِرُوْڤَانْ (ڤِیێ) نِزَانِنْ.

٢٢. دَمَا یُوسِفْ (ژِ ئَاقِلْ و هِێزِیێ ڤَه) گِهَا کَمَالا خوه، مَه پێخَمْبَرِی و زَانِینْ دَایِیێ و هَرْ بِڤِی رَنْگِی اَمْ قَنْجِیکَارِێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِکِنْ.

٢٣. اَوْ پِیرَکَا کُو یُوسِفْ دِ مَالَا وِیێ دَه، دَاخَوازْ ژِ یُوسِفْ کِرْ دَا دَسْتْ بَاڤِێژِیێ. دَرِی هَمُو لِیێ گِرْتِنْ و ژِیێ رَه گُوتْ: «دَه هَایْدِیێ وَرَه!»یُوسِفْ، ژِیێ رَه گُوتْ: «اَزْ خوه بِخُدِیێ دِپَارِێزِمْ. بێگُمَانْ مَالْخُوِیێ تَه خَونْدِیێ (سَرْگِیرِیێ) مِنَه، قَدْرِیێ مِنْ رِنْدْ گِرْتِیَه (اَزْ نِکَارِمْ دِ بَارَا نَامُوسَا وِی دَه خَایِینْتِیێ پِیێ رَه بِکِمْ). بِرَاسْتِی سِتَمْکَارْ بِسَرْنَاکَڤِنْ.

٢٤. پِیرَکِیێ اَوْ کِرَه دِلِیێ خوه و قَصْدَا وِی کِرْ، ژِ بَرْ کُو یُوسِفْ نِشَانَا پَرْوَرْدَگَارِیێ خوه دِیتْ، وِی قَسْتَا وِیێ نَکِرْ. مَه وِصَا ئَایَتْ نِیشَانِی وِی دَانْ؛ دَا کُو اَمْ وِی ژِ خَرَابِی و دَاوِپِیسِیێ دُورْ بِگِرِنْ. بێگُمَانْ اَوْ ژِ بَنْدَیێنْ مَه یێنْ بِژَارَه یَه.

٢٥. هَرْدُو بَرْ بِدَرِی ڤَه بَزِیانْ. پِیرَکِیێ ژِ پَاشْ ڤَه کِرَاسِیێ وِی کِێشَا و دِرَانْدْ، لِجَمْ دَرِی رَاسْتِی مِێرِیێ پِیرَکِیێ هَاتِنْ. پِیرَکِیێ ژِ مِێرِیێ خوه رَه گُوتْ: مَا جَزَایِیێ یێ کُو بِخَوازَه نَقَنْجِیێ بِاَهْلِیێ تَه بِکَه، ژِ بِلِی ئَاڤِێتِنَا زِینْدَانِیێ یانْ ژِی اِیشْکَنْجَیکَه بِژَانْ پِیێ ڤَه چِه یَه؟

٢٦. (یُوسِفْ) گُوتْ: نَخِێرْ، وِیێ اَزْ دَاخَوازْ کِرِمْ بَالْ خوه ڤَه. یَکِی ژِ لِێزِمِێنْ پِیرَکِیێ وِهَا شَاهِدِی دَا؛ اَگَرْ کِرَاسِیێ وِی ژِ پێشْ ڤَه هَاتِبَه دِرَانْدِنْ، پِیرَکِیێ رَاسْتْ گُوتِیَه؛ اَوْ ژِ دَرَوِینَانَه.

٢٧. نَا، اَگَرْ کِرَاسِیێ وِی ژِ پَاشْ ڤَه هَاتِبَه دِرَانْدِنْ، پِیرَکِیێ دَرَوْ کِرِیه؛ اَوْ ژِ رَاسْتْگُوْیانَه.

٢٨. ڤِێجَا چِه دَمَا (مِێرِیێ وِیێ) دِیتْ کُو وَا یَه کِرَاسِیێ وِی ژِ پَاشْ ڤَه هَاتِیَه دِرَانْدِنْ. (ژِ پِیرَکَا خوه رَه) گُوتْ: بِرَاسْتِی اَڤْ فَنْدْ و فُوتِێنْ وَه نَه. بێگُمَانْ فَنْدْ و فُوتِێنْ وَه ژِنَانْ مَزِنِنْ.

٢٩. (زِلامێ پیرَكێ گُوْتْ): اَیْ یُوسِفْ! دَڤْ ژِ ڤێ (مَسَلێ) بَرْدَه (و ژِ تُو كَسی رَه نَبێژَه). (ژِ پیرَكَا خَوه رَه ژی گُوْتْ) : تُو ژی لِێبُوْرینَا گُنَهێنْ خَوه بِخَوازَه، بێگُمَانْ تُو ژِ گُنَهْكَارَانی.

٣٠. هِنْ پیرَكێنْ لِبَاژێرْ گُوْتِنْ: ژِنَا سَرْوَری خِزمَتْكَارێ خَوه بِبَالْ خَوه ڤَه دَاخَوازْ دِكَه، بِرَاسْتِی ژی اَڤینَا وی پَرْدَا دِلێ وێ ڤَتَانْدِیَه! بێگُمَانْ اَمْ وێ دِ رێشَاشِیكَه اَشْكَرَا دَه دِبینِنْ.

٣١. ڤێجَا چه دَمَا (پیرَكَا عَزیزی) بِهیسْتْ كُو سَبَا وێ دِكِنْ، ژِ وَانْ رَه (قَاصِدَكْ) شَانْدْ، ژِ وَانْ رَه بَالْگَه ئَامَادَه كِرِنْ. هَرْ یَكێ ژِ وَانْ ژی كێرَكْ دَا دَسْتێ وَانْ، (ژِ یُوسِفْ رَه) گُوْتْ: دَه دَرْكَڤَه پێشْبَری وَانْ. اِیْدِی گَاڤَا چَاڤێنْ وَانْ بِیُوسِفْ كَتْ، (دِ چَاڤێ خَوه دَه اَوْ) مَزِنْ و بێنْمُونَه دِیْرَانْ، (هَایْ ژِ خَوه نَمَانْ و) دَسْتێنْ خَوه بِرِینْ و گُوْتِنْ: حَاشَا ژِ خُدێ، اَڤْ نَه بَشَرَه، هَبَه نَبَه اَڤْ فَرِیشْتَیَكی بِرُومَتَه!

٣٢. (دَمَا پیرَكَا عَزِیزْ اَڤْ رَوْشَا ژِنكَانْ دِیتْ، ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: هَا اَڤَه، یَا كُو دَرْ بَارێ وی دَه وَه گَازِنْدْ ژِ مِنْ دِكِرْ. بَلێ مِنْ اَوْ بِبَالْ خَوه ڤَه دَاخَوازْ كِرْ، لِێ وی خَوه دَا پَاشْ (و قَبُولْ نَكِرْ). صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اَوَا اَزْ ژێ دِخَوازِمْ نَكَه، تَڤِزْ اَوێ بِێ زِینْدَانْكِرِنْ و اَوێ رَزِیلْ و رِسْوَا بِبَه.

٣٣. (یُوسِفْ) گُوْتْ: خُدَایێ مِنْ! زِینْدَانْ ژِ مِنْ رَه ژِ گَازِیَا كُو اَوْ لِمِنْ دِكِنْ چێتِرَه. اَگَرْ تُو حِیلَبَازِیێنْ وَانْ ژِ مِنْ ڤَنَگَرِینِی، دِلێ مِنْ دێ خَوه بِدَه رَخێ وَانْ و اَزێ بِبِمْ ژِ نَزَانێنْ گُنَهْكَارْ.

٣٤. خُدَایێ وی، دُعَایَا وی قَبُولْ كِرْ و حِیلَبَازِیَا وَانْ ژِ سَرْ وی دَا ئَالِی. بێگُمَانْ رَوْشْ اَڤَه؛ خُدێ بِهِیزَرَه، زَانَایَه.

٣٥. پَاشێ ژِ بُوْ وَانْ (كَارْبِدَسْتَانْ) دِیَارْ بُو –پِشْتِی نِیشَانێنْ ڤَبِرِی دِیتِنْ- كُو یُوسِفْ بێگُنَهَ

و بێرِی یَه، (یَا بَاشْ اَوَه) حَتَا دَمَکێ بێ زِینْدَانْکِرِنْ (ژِ بُوّ رِێ لِبَرْ گُوّتِنێنْ خَلْکێ بِگِرِنْ و شَرْمَا خوه ژِی پێ قَشێرِنْ).

٣٦. دِگَلْ وِی دُو خُوّرْتێنْ دِنْ ژِی کَتِنَه زِینْدَانێ. یَکِی ژِ وَانْ گُوّتْ: مِنْ دِ خَوْنَا خوه دَه دِیتْ کُو مِنْ تِرِی دگُڤَاشْتْ و شَرَابْ چێدِکِرْ. یێ دِنْ ژِی گُوّتْ: مِنْ ژِی دِیتْ نَانْ لِسَرْ سَرێ مِنْ بُو و طَیْرَانْ ژِێ دِخوارْ. دَه کَا شِیرُوّڤَیَا وِێ ژِ مَه رَه بِبێژَه، بِرَاسْتِی اَمْ تَه بَاشْ و خَوشْمِرُوّڤْ دِزَانِنْ.

٣٧. (یُوسِفْ) گُوّتْ: بَرِیَا خَوارِنَا کُو هُونْ دِخُونْ ژِ بُوّ وَه بێ، تَقَزْ اَزێ شِیرُوّڤَیَا وِێ ژِ وَه رَه بِبێژِمْ. اَڤْ شِیرُوّڤَکِرِنْ ژِ وِێ زَانِینَا کُو خُدَایێ مِنْ هِینِی مِنْ کِرِیَه. بێگُمَانْ مِنْ دَڤْ ژِ اُوّلَا مِلَّتَکِی بَرْدَایَه کُو بَاوَرِی بِخُدَا نَایینِنْ و اَوْ بِخوه بِئَاخْرَتێ ژِی بێبَاوَرِنْ.[١]

٣٨. مِنْ دَایَه پَیْ دِینێ بَاڤێنْ خَوه، اِبْرَاهِیمْ، اِسْحَاقْ و یَعْقُوبْ. ژِ بُوّ مَه نَه مِمْکُنَه اَمْ تِشْتَکِی ژِ خُدێ رَه بِکِنْ هَمْکُوفْ. اَڤْ لِسَرْ مَه و لِسَرْ مِرُوّڤَانْ کَرَمَا خُدێ یَه. لێبَلێ پِرێنْ مِرُوّڤَانْ شُکْرێ خُدێ نَاکِنْ...

٣٩. (یُوسِفْ گُوّتْ) : گَلِی هَڤَالێنْ مِنْ یێنْ زِینْدَانێ! اَرێ، مَا اَوْ اِلٰهێنْ ژِ هَڤْ بَلاڤْ و جُدَا چێتِرِنْ یانْ اَوْ خُدَایێ یَکْ و تَکْ، قَهَّارْ؟

٤٠. اَوێنْ کُو هُونْ دِ شُونَا خُدێ دَه وَانْ دِهحَبِینِنْ، بَسْ هِنْ نَاڤِنْ کُو (ژِ نَزَانِینْ ڤَه) وَه و بَاڤێنْ وَه اَوْ بِنَاڤْ کِرِنَه (و ژِ بُوّ خَوه وَه اَوْ کِرِنَه اِلاَهْ). خُدێ ژِی دَرْ بَارێ وَانْ دَه تُو دَلِیلْ دَانَخِسْتِیَه. دَسْتْهِلَاتِی، بَسْ یَا خُدێ یَه، فَرْمَانْ لِوَه کِرِیه کُو هُونْ عِبَادَتێ وِی تَنێ بِکِنْ. اَڤَه، دِینێ رَاسْتْ و دُرِسْتْ. لێبَلێ پِرێنْ مِرُوّڤَانْ (ڤێ) نِزَانِنْ.

---

١ یُوسِفْ خَوسْتْ ژِ رَوْشَا خُوّرْتَانْ اِسْتِیفَادَه بِکَه و دِینێ حَقْ ژِ وَانْ رَه بِدَه زَانِینْ. بَرِیَا کُو تَعْبِیرَا خَوْنَا وَانْ بِبێژَه ژِ وَانْ رَه رَاگِهَانْدْ کُو اَوْ لِسَرْ دِینێ حَقَه، زَانِینَا وِی، ژِ جَمْ خُدَایێ وِی ژِێ رَه هَاتِیَه. خَلْکێ مِسْرێ ژِی دِ رێیَا شَاشْ دَه نَه، یَعْنِی پێشگُوّتِنَکْ ئَامَادَه کِرْ و دِینێ حَقْ ژِ وَانْ رَه گُوّتْ. هَا اَڤْ ئَایَتْ و هَرْ سێ ئَایَتێنْ لِدُوڤێ دِ بَارَا ڤێ یَکێ دَه نَه.

٤١. هَڤَالێنْ مِنْ يێنْ زِينْدَانِێ! (هَرْچِی خَوْنێنْ وَه نَه)، يَكْ ژِ وَه (هَرْ وَكِی بَرێ، دِيسَا) دِێ بِبَه مَێگِرێ خَونْدِێ خَوه. هَرْچِی يێ دِنَه، اَوْ ژِی دِێ بِدَارِێ ڤَه بِێ دَالَقَانْدِنْ و طَيْرْ دِێ ژِ (مێژِيێ) سَرِێ وِی بِخُونْ. اَوْ خَوْنَا كُو دَرْ بَارِێ وِێ دَه وَه شِيرُوَڤَه ژِ مِنْ دِخَوسْتْ بِدَاوِی هَاتْ (و وَكَه مِنْ گُوتِی اَوِێ وَرَه چِهْ).

٤٢. (يُوسِفْ،) ژِ هَردُيَانْ، ژِ يێ كُو يَقِينْ زَانِيبُو كُو اَوِێ رِزْگَارْ بِبِێ رَه گُوتْ: لِجَمْ خَونْدِێ خَوه مِنْ دِ بِيرْ بِينَه، (ژِێ رَه بِبێژَه: جُوَانَكْ بِنَحَقِی كَتِيَه زِينْدَانِێ. بَلْكِی مِنْ ژِ زِينْدَانِێ سَرْبَسْتْ بَرْدَه). لِێبَلِێ شَيْطێنْ، ژِ بِيرَا وِی بِرْ كُو اَوْ بَحْسَا يُوسِفْ لِجَمْ خَونْدِێ خَوه بِكَه. ژِ بَرْ ڤِێ يَكِێ (يُوسِفْ) چَنْدْ سَالێنْ دِنْ ژِی دِ زِنْدَانِێ دَه مَا.

٤٣. مَلِكِێ مِسْرِێ گُوتْ: مِنْ (دِ خَوْنَا خَوه دَه) حَفْتْ چێلَكێنْ قَلَوْ دِيتِنْ كُو حَفْتْ چێلَكێنْ قَلْسْ اَوْ دِخَوارِنْ و مِنْ حَفْتْ سِنْبِلێنْ هێشِينْ و حَفْتْ سِنْبِلێنْ هِشْكْ دِيتِنْ. گَلِی گِرَه گِرَانْ! اَگَرْ هُونْ خَوْنَانْ شِيرُوَڤَه دِكِنْ دَه كَا خَوْنَا مِنْ ژِی ژِ مِنْ رَه شِيرُوَڤَه بِكِنْ.

٤٤. (شِيرُوَڤَكَارَانْ) گُوتِنْ: اَڤْ (خَوْنَا تَه)، خَوْنَرُوَژْكِنْ (خَوْنێنْ بِێوَاتَه نَه). اَمْ شِيرُوَڤَيَا خَونێنْ وَلِێ نِزَانِنْ.

٤٥. ژِ هَردُكَانْ اَوِێ كُو خَلَاصْ بُويِی، پِشْتِی دَمَكَه دِرِێژْ (يُوسِفْ) دِ بِيرَا خَوه ئَانِی و گُوتْ: اَزِێ شِيرُوَڤَيَا وِێ (خَوْنِێ) ژِ بُوَ وَه بِبێژِمْ، ڤێجَا مِنْ بِشِينِنْ (زِينْدَانِێ).

٤٦. (مَێگِرْ، هَاتَه جَمْ يُوسِفْ و ژِێ رَه گُوتْ): اَیْ يُوسِفْ! هَیْ مِرُوَڤِێ رَاسْتْگُوْ! دَه كَا دِ بَارَا حَفْتْ چێلَكێنْ قَلَوْ دَه كُو حَفْتْ چێلَكێنْ قَلْسْ وَانْ دِخَوارِنْ و دِ بَارَا حَفْتْ سِنْبِلێنْ هێشِينْ و حَفْتْ سِنْبِلێنْ هِشْكْ دَه (ڤِێ خَوْنِێ) ژِ مَه رَه شِيرُوَڤَه بِكَه. اَزْ هێڤِيدَارِمْ (بِشِيرُوَڤَيَا تَه يَا رَاسْتْ) لِمِرُوَڤَانْ ڤَگَرِمْ دَا كُو اَوْ ژِی هِينِی رَاسْتِيِێ بِبِنْ.

٤٧. (يُوسِفْ) گُوتْ: وَكِی عَادَتێنْ خَوه، حَفْتْ سَالَانْ لِپَیْ هَڤْ دَخْلِێ بِچِينِنْ پِشْتْرَه - ژِ بِلِی هِنَكِی كُو هُونْ دِێ بِخُونْ - يَا كُو وَه چِنِی دِ سِنْبِلێنْ وِێ دَه بِهێلِنْ.

٤٨. پِشْتْرَه، لِدُوڤْ ڤَانْ (حَفْتْ سَالِيْنْ فِرَهِيِىَ) دِىَ حَفْتْ سَالِيْنْ دِژْوَارْ و تَنْگِى بِيْنْ، ژِ بِلِى هِنْدِكِىَ يَا كُو ژِ بُوّ تُوّڤْ وَه هِلانِى، هُونْ دِىَ يَا كُو وَه ژِ بُوّ وَانْ (سَالِيْنْ غَلَايِىَ) دَايِى هَڤْ بِخُونْ.

٤٩. پِشْتْرَه، لِدُوڤْ ڤَانْ (حَفْتْ سَالِيْنْ بِتَنْگَاسِى) سَالَكَه وِسَا دِىَ بِىَ كُو ئَارِيكَارِيَا مِرُوّڤَانْ (بِبَارَانِىَ) دِىَ بِىَ كِرِنْ و اَوْ دِ وِىَ سَالِىَ دَه (مِيْوَهيَانْ ژِ پِرَانِى) دِىَ بِگُڤِيْشِنْ (و ژِ بُوّ خَوه شَرْبَتْ و شِيلَيِىَ وَرْگِرِنْ).

٥٠. (دَمَا مَيْگَرْ، ژِ وَانْ رَه اَڤْ شِيرُوّڤَه ئَانِى) مَلِكْ گُوّتْ: كَا يُوسِفْ ژِ مِنْ رَه بِينِنْ. چه دَمَا قَاصِدِ(ىَ مَلِكْ) هَاتْ جَمْ يُوسِفْ، (يُوسِفْ، ژِىَ رَه وِهَا) گُوّتْ: لِخَونْدِىَ خَوه ڤَگَرَه و ژِىَ بِپِرْسَه: رَوْشَا وَانْ پِيرَكِيْنْ كُو دَسْتِيْنْ خَوه بِرِيبُونْ چه بُو؟ بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مِنْ حِيلَه و پِيلِيِيْنْ وَانْ دِزَانَه.

٥١. (ڤِيْجَا مَلِكْ، گَازِى وَانْ ژِنَانْ كِرْ و ژِ وَانْ رَه) گُوّتْ: رَوْشَا وَه چه بُو، دَمَا وَه يُوسِفْ بِبَالْ خَوه ڤَه دَاخَوازْ كِرْ؟ (مَا وَه خَرَابِيكْ ژِىَ دِيتِبُو؟) ژِنَانْ گُوّتْ: ژِ بُوّ خُدِىَ اَوْ ژِ ڤِىَ بِيْرِى يَه! مَه تُو خَرَابِى ژِىَ نَدِيتِيه. پِيرَكَا عَزِيزْ گُوّتْ: هَا ڤِيْگَا رَاسْتِى دَرْكَتْ مِيْدَانِىَ؛ مِنْ اَوْ دَاخَوازْ كِرِبُو و اَوْ بِيْرِى يَه و بِرَاسْتِى اَوْ ژِ رَاسْتْگُوّيَانَه.

٥٢. (يُوسِفْ گُوّتْ) : اَڤْ (دَاخَوازَا مِنْ يَا بَرَاءِتِىَ) ژِ بُوّ ڤِىَ يَه دَا كُو سَرْوَرْ بِزَانَه كُو مِنْ لِپِشْتْ وِى خَايِينْتِى لِىَ نَكِرِيَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ حِيلَيَا خَايِينَانْ بِسَرْ نَاخَه.

٥٣. (پِيرَكَا عَزِيزْ گُوّتْ): اَزْ نَفْسَا خَوه بِيْرِى نَاكِمْ، بِرَاسْتِى نَفسْ زِيْدَه خَرَابخَوازَه. لِيْبَلِىَ يِىَ كُو خُدَايِىَ مِنْ لِىَ هَاتِبَه رَحْمِىَ و پَارَاسْتِبَه اَوْ جُدَا يَه. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مِنْ گُنَهْژِيْبِرَه، دِلُوّڤَانَه.

٥٤. مَلِكْ گُوّتْ: يُوسِفْ ژِ مِنْ رَه بِينِنْ دَا كُو اَزْ وِى ژِ خَوه رَه بِكِمْ (شِيْوِرْمَنْدَكِى) تَايْبَتْ.

ڤێجَا دَمَا مَلِكْ بِيُوسِفْ رَه پَيڤِى، ژِىٚ رَه گُوٚتْ: اِيرُوٚ، تُو لِبَالْ مَه خَودِيێ جِهَكِى بِلِنْدِى و تُو مِرُوٚڤَكِى پِيٚبَاوَرِى.[١]

٥٥. (يُوسِفْ ژِىٚ رَه) گُوٚتْ: مِنْ دَيْنَه سَرْ گَنْجِينَيێنْ مِصْرِىٚ، بِرَاسْتِى اَزْ مِرُوٚڤَكِى اَمِينْ و پَارِيٚزْكَارِمْ.

٥٦. بِڤِى ئَاوَايِى مَه دَرْفَتْ دَا يُوسِفْ؛ لِئَاخَا مِصْرِىٚ، لِجِهِىٚ كُو اَوْ دِخَوازَه تَڤْدِگَرَه. اَمْ كِىٚ بِڤێنْ رَحْمَا خَوه دِگَهِينِنِىٚ و اَمْ پَرُويَا ڤَنْجِيكَارِيٚنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ ڤَتْ وِنْدَا نَاكِنْ.

٥٧. ژِ بُوٚ يێنْ كُو بَاوَرِى بِينِنْ و ژِ خُدِىٚ بِتِرْسِنْ، پَرُويَا ئَاخْرَتِىٚ هِىٚ چِيٚتِرَه.

٥٨. بِرَايێنْ يُوسِفْ هَاتِنْ و چُونَه بَالِىٚ، ڤێجَا وِى اَوْ نَاسْ كِرِنْ. لِيٚبَلِىٚ وَانْ اَوْ نَاسْ نَدكِرْ.

٥٩. دَمَا يُوسِفْ بَارِىٚ وَانْ بِگُوٚرِى حَوْجَدَارِيَا وَانْ حَازِرْ كِرْ، (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: (كُو هُونْ ڤِىٚ جَارِىٚ هَاتِنْ) بِرَايِىٚ خَوه يێ ژِ بَاڤِىٚ ژِى ژِ مِنْ رَه بِينِنْ (دَا اَزْ بِزَانِمْ كُو هُونْ رَسْتْ دِبِيٚژِنْ)، مَا هُونْ نَابِينِنْ كُو اَزْ پِيڤَانِىٚ بِيٚكِيٚمَاسِى تِژَه دِكِمْ و اَزْ چِيٚتِرِينْ مِيٚڤَانْحَوِينِمْ.

٦٠. اَگَرْ هُونْ وِى نِيينِنْ جَمْ مِنْ، اِيٚدِى ژِ بُوٚ وَه لِجَمْ مِنْ پِيڤَانَكْ تُنَه و نِيٚزِى مِنْ نَبِنْ!

٦١. ژِىٚ رَه گُوٚتِنْ: اَمِىٚ وِى ژِ بَاڤِىٚ وِى بِخَوازِنْ، بِيٚگُمَانْ اَمِىٚ ڤِىٚ بِكِنْ.

٦٢. (يُوسِفْ) ژِ خِزمَتْكَارِيٚنْ خَوه رَه گُوٚتْ: سَرْمِيَانِىٚ وَانْ بِخِنْ نَاڤْ بَارِيٚنْ وَانْ، دَمَا ڤَگَرِيَانْ نَاڤْ مَالبَاتَا خَوه دَا كُو اَوْ وِى (سَرْمِيَانِى) نَاسْ بِكِنْ؛ مُحَقْقَقْ اَوِىٚ ڤَگَرِنْ.

---

١ مَلِكْ خَوسْتْ، اَوْ بِخَوه شِيرُوٚڤَيَا خَوْنَا خَوه ژِ يُوسِفْ بِبِهِيزَه، وِى ژِى تَعْبِيرَا خَونَا وِى ژِىٚ رَه گُوٚتْ. مَلِكْ ژِ يُوسِفْ پِرْسِى؛ دِڤِىٚ اَمْ چَاوَا تَدْبِيرَا خَوه بِسْتِينِنْ. يُوسِفْ گُوٚتْ: دِ سَالِيٚنْ كُو رَحْمْ دِبَارَه دَه دَخْلِىٚ پِرْ بِچِينَه و بَرِىٚ وِىٚ سْتُوٚكْ بِكَه، هِلِينَه. هَرْ وِهَا دِ سَالِيٚنْ غَلَايِىٚ دَه تِىٚ هَمْ خَوه خَودِى بِكِى هَمْ ژِى تِىٚ بِفِرُوٚشِى وَلَاتِيٚنْ دِنْ و خَزِينَيَا خَوه تِژَه دِرَاڤْ بِكِى. مَلِكْ ژِىٚ رَه گُوٚتْ: اَرِىٚ بَاشَه، لِيٚبَلِىٚ دِىٚ كِى ڤِى كَارِى بِكَه؟ بَرْسِڤَا ڤِىٚ پِرْسِىٚ ئَايَتَا تِىٚ يَه.

٦٣. دَمَا لِبَاڤِىٚ خَوه ڤَگَريَانْ ژِىٚ رَه گُوٚتِنْ: بَاڤُوٚ! اَمْ (ژ ايرُوٚ پِىٚ ڤَه) ژِ پيڤَانِىٚ هَاتِنَه بێپَارْكِرِنْ، ڤێجَا بِرَايِىٚ مَه ژِى دِگَلْ مَه بِشِينَه دَا كُو اَمْ بِخێرَا وِى حَقِىٚ خَوه بِپِيڤِنْ و بِسْتِينِنْ. بێگُمَانْ اَمِىٚ وِى بِپَارێزِنْ.

٦٤. (يعْقُوبى ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: هِىٚ بَرِىٚ، دَرْ بَارِىٚ بِرَايِىٚ وِى (يُوسِفْ) دَه چِه ڤَاسْ لِوَه اَوْلَه بُوبِمْ، دَرْ بَارِىٚ ڤِى دَه ژِى بَسْ اَوْ ڤَاسْ اَزِىٚ لِوَه اَوْلَه ببِمْ! ژ بَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ (اَزْ وِى دِسْپێرِمْ خُدِىٚ و بَسْ). ڤێجَا خُدَا چێترِينْ پَارێزْكَارَه و دِلُوٚڤَانْترِينِىٚ دِلُوٚڤَانَانَه.

٦٥. دَمَا پَرْتَالێنْ خَوه ڤَكِرِنْ، دِيتِنْ كُو وَا يَه سَرْمِيَانِىٚ وَانْ لِوَانْ هَاتِيَه ڤَگَرَانْدِنْ، گُوٚتِنْ: بَاڤِىٚ مَيُوٚ! مَا اَمْ ژِ ڤِىٚ بێهْترْ ايْدِى چِه دِخوازِنْ! ڤَا يَه سَرمِيَانِىٚ مَه ژِى لِمَه هَاتِيَه ڤَگَرَانْدِنْ. (بِوى سَرْمِيَانى دِيسَا) اَمِىٚ ژِ خَلْكِىٚ خَوه رَه خَوارِنِىٚ بِينِنْ، اَمِىٚ بِرَايِىٚ خَوه بِپَارێزِنْ و اَمِىٚ بَارِىٚ دَڤَيكِىٚ لِخَوه زێدَه بِكِنْ، بِينِنْ. اَڤْ بَارْ (لِجَمْ مَلِكْ) پيڤَانَكَه هێسَانَه.

٦٦. (يعْقُوبْ) گُوٚتْ: اَزْ وِى (بُنْيامِينْ) دِگَلْ وَه نَاشِينِمْ حَتَا كُو هُونْ لِسَرْ نَاڤِىٚ خُدِىٚ پَيْمَانَكَه سَاغْلَمْ و ئَاسِىٚ نَدِنْ مِنْ كُو تَقَزْ هُونِىٚ وِى ژِ مِنْ رَه بِينِنْ. ژِ بلى كُو دُوٚرْ لِوَه بِىٚ گِرْتِنْ (هُونْ بێچَارَه بِمِينِنْ) اَوْ رَوْشْ جُدَا يَه. گَاڤَا اَوْ پَيْمَانَا كُو ژِ وَانْ خَوسْتِبُو وَانْ دَايِىٚ، (يعْقُوبْ) گُوٚتْ: خُدِىٚ لِسَرْ يَا كُو اَمْ دِبێژِنْ ئَاگَاهْدَارْ و وَكِيلَه.

٦٧. پِشْتْرَه وهَا گُوٚتْ: گَلِى كُرێنْ مِنْ! هُونْ تَڤْ دِ دَرِيَكى دَه نَكَڤِنْ (مِسْرِىٚ)، دِ دَرِيێنْ ژِ هَڤْ جُدَا رَه تِيكَڤِنِىٚ. لِيبَلِىٚ اَزْ نِكَارِمْ ئَا كُو خُدِىٚ ژِ بُوٚ وَه نِڤِيسِيَه ژِ سَرْ وَه بِدِمْ ئَالِى. لَوْرَا حُكْمُ و فَرْمَانْ تَنِىٚ يِىٚ خُدِىٚ يَه. ژِ بَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ مِنْ تَنِىٚ خَوه سِپَارْتِيَه وِى وِپِشْتِى ڤِىٚ بِلَا خَوسِپێرْ هَرْ خَوه بِسِپێرِنْ وِى.

٦٨. چَاوَا كُو بَاڤِىٚ وَانْ لِوَانْ شِيرَتْ كِربُو كَتِنْ هُنْدِرْ -اَڤْ تَدبِيرْ نَبُو كُو تِشْتَكى ژِ تَقْدِيرَا خُدِىٚ ژِ سَرْ وَانْ بِدَه ئَالى- بَسْ دَاخَوازَكْ بُو دِ دِلِىٚ يَعْقُوبْ دَه ژِ دِلِىٚ خَوه دَرَانى. بێگُمَانْ يَعْقُوبْ، خَودِيِىٚ زَانِينَكَه (دُوٚرْڤرَه) بُو ژِ وِىٚ زَانِينَا مَه دَايِىٚ، لِيبَلِىٚ پِرێنْ مِرُوٚڤَانْ ڤِىٚ نِزَانِنْ.

٦٩. دَمَا چُونَه جَمْ يُوسِفْ، وِی بِرَايێ خَوه (بُنيامِينْ) ئَانی جَمْ خَوه و ژێ رَه گُوْتْ: اَزْ بِرَايێ تَه مَه (اَزْ يُوسُفِمْ)، ژِ بَرْ يَا كُو (بِمَه) كِرِنْ، غَمْگِينْ مَبَه.

٧٠. (يُوسِفْ) گَاڤَا بَارێنْ وَانْ دَئَاگِرْتِنْ و ئَامَادَه كِرِنْ، تَاسَا خَوه يَا ئَاڤێ خِسْتَه نَاڤْ بَارێ بِرَايێنْ خَوه! پِشْتِی (كَارْوَانِی حَرَكَتْ كِرْ) بَانْگْدێرَكِی گَازِی كِرْ و گُوْتْ: گَلِی كَارْوَانِيانْ! (رَاوَسْتِنْ) بِرَاسْتِی وَه دِزِی كِرِيَه.

٧١. (بِرَايێنْ يُوسِفْ) بَرێ خَوه دَانَه وَانْ و ژِ وَانْ رَه گُوْتِنْ: مَا وَه چِه تِشْتێ خَوه وِنْدَا كِرِيَه؟

٧٢. (مِرُوْڤێنْ مَلِكِی) گُوْتِنْ: مَه تَاسَا مَلِكِی يَا ئَاڤێ وِنْدَا كِرِيَه، ژِ بُوْ كَسێ كُو وێ بِينَه بَارێ دَڤَێكِی (بَخْشِيشْ) هَيَه، اَزْ ژِی كَفِيلێ ڤێ مَه.

٧٣. گُوْتِنْ: اَمْ سُوْنْدْ دِخُونْ بِخُدێ كُو هُونْ ژِی دِزَانِنْ اَمْ نَهَاتِنَه ڤێ دَرێ كُو لِسَرْ ئَاخَا (مِسْرێ) تَڤْدَانێ دَرْخِنْ و اَمْ نَه دِزَكِنْ ژِی.

٧٤. (مِرُوْڤێنْ مَلِكِی) گُوْتِنْ: بَاشَه كُو هُونْ دَرَوِينْ بِنْ (و وَه اَوْ دِزِی بَه)، جَزَايێ وێ (كِرِنَا وَه) چِه يَه؟

٧٥. (بِرَايێنْ وِی) گُوْتِنْ: جَزَايێ وێ، لِوِی تێ بِرِينْ اَوێ كُو تِشْتێ وِنْدَا دِ بَارێ وِی دَه بێ دِيتِنْ. هَا جَزَايێ وِی، اَوَه كُو دَسْتْ لِسَرْ وِی بێ دَانِينْ، هَرْ وِسَا اَمْ جَزَا لِظَالِمَانْ دِبِرِنْ.[1]

٧٦. ڤێجَا يُوسِفْ، بَرِيَا بَارێ بِرَايێ خَوه، دَسْتْ بِتَفتِيشَا بَارێنْ وَانْ كِرْ، پِشْتْرَه ژِی تَاسْ ژِ بَارێ بِرَايێ خَوه دَرَانِی. بِڤِی ئَاوَايِی مَه اَڤْ كَارْ هِينِی يوسُفِی كِرْ (دَا بِگَهِيشْتَا يَا

---

١ لِگُوْرِی شَرِيعَتَا يَعْقُوبْ، مِرُوْڤێ كُو دِزِی بِكِرَا جَزَايێ وِی اَوْ بُو كُو دِهَاتْ گِرْتِنْ و ژِ بَرْ مَالێ دِزِيێ سَالَكێ ژِ خَودِيێ مَالْ رَه كُوْلَتِی دِكِرْ. لِگُوْرِی قَانُونێنْ مِسْرێ ژِی دَارْ لِدِزْ دِهَاتْخِسْتِنْ و دُو جَارَانْ بِقَاسِی مَالێ كُو دِزِيَه ژێ دِهَاتْ سِتَانْدِنْ. يُوسِفْ خُوسْتْ لِگُوْرِی شَرِيعَتَا بَاڤێ وَانْ، جَزَا بِدَه وَانْ.

كُو وِی دِخَوسْتْ). وِی نَدکَارِی لِگُوْرِی قَانُونَا مَلِكْ برَايىَ خَوه لِجَمْ خَوه رَاگِرْتَا ژِ بِلِی یَا کُو خُدِیْ بِڤِیْ. اَمْ کِیْ بِڤِیْنْ، مَرتَبَیَا وِی بِلِنْدْ دِکِنْ. بِرَاسْتِی دِ سَرْ هَرْ زَانَایَکِی رَه یَکِی ژِیْ زَانَاتِرْ هَیَه.

٧٧. (بِرَایِیْنْ وِی) گُوْتِنْ: اَگَرْ وِی دِزِی کِرِبَه، بِرَاسْتِی بِرَایَکِی وِی ژِی هِیْ بَرِیْ دِزِی کِرِبُو. يُوسِفْ اَڤْ (بِیْبَخْتِیَا وَانْ) دِ دِلِیْ خَوه دَه ڤَشَارتْ، ژِ وَانْ رَه اَشْکَرَا نَکِرْ، گُوْتْ: کَسْ ژِ وَه خَرَابتِرْ نِینَه! خُدِیْ بِیَا کُو هُونْ دِبیْژِنْ بِیْهْتِرْ دِزَانَه.

٧٨. گُوْتِنْ: اَیْ عَزِیزْ! بِرَاسْتِی بَاڤَکِی وِی یِیْ کَالْ و مَزِنْ هَیَه (هَدَانَا خَوه بِوِی تِینَه). دَه دِ شُونَا وِی دَه یَکِی ژِ مَه بِگِرَه. بِرَاسْتِی اَمْ تَه ژِ ڤَنْجِیکَارِیْنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ دِبِینِنْ.

٧٩. گُوْتْ: اَزْ بِخُدِیْ خَوه دِپَارِیْزِمْ، دِ شُونَا یِیْ کُو مَه تَاسَا خَوه دِ بَارِیْ وِی دَه دِیتِی کُو یَکِی دِنْ اَمْ بِگِرِنْ؛ بِرَاسْتِی اَمْ وِیْ چَاخِیْ دِبِنْ ژِ سِتَمْکَارَانْ.

٨٠. دَمَا ژِ يُوسُفِی هِیْڤِیَا خَوه بِرِینْ، خَوه کِشَانْدِنْ کِیْلَکَکِیْ (و شِیْوْرَا خَوه کِرِنْ) مَزِنِیْ وَانْ گُوْتْ: مَا هُونْ نِزَانِنْ کُو بَاڤِیْ وَه بِخُدِیْ ژِ وَه پَیْمَانَکَه سَاغْلَمْ وَرْگِرتْ (کُو هُونِیْ کُرِیْ وِی لِیْ ڤَگَرِینِنْ) و هِیْ بَرِیْ ژِی دَرْ بَارِیْ يُوسِفْ دَه کِیْمَاسِیَا کُو وَه کِرِی (هِیْ ژِ بِیرَا وِی نَچُویَه). ڤِیْجَا اَزْ بِخَوه، دِیْ ژِ ڤِیْ اَرْدِیْ نَئِیْمَه دَرْ حَیَانِی کُو بَاڤِیْ مِنْ دَسْتُورِیْ نَدَه مِنْ، ئَانْ ژِی خُدِیْ ژِ بُوْ مِنْ (بِرَهَابُونَا بِرَایِیْ مِنْ) بِرْیَارْ نَدَه و خُدِیْ چِیْتِرِینِیْ حُکِمْدَارَانَه.

٨١. هُونْ ڤَگَرِنْ جَمْ بَاڤِیْ خَوه و ژِیْ رَه بِبیْژِنْ: بَاڤُوْ! کُرِیْ تَه دِزِی کِرِیَه. بَسْ تِشْتَا مَه بِچَاڤِیْ خَوه دِیتِیَه اَمْ ژِ تَه رَه دِبیْژِنْ. اَمْ یَا دِ پِشْتْ پَردِیْ دَه ژِی نِزَانِنْ.

٨٢. (اَگَرْ تُو بَاوَرْ نَکِی) ژِ وِی وَلَاتِیْ کُو اَمْ لِیْ بُونْ و ژِ وِی کَارْوَانِیْ کُو اَمْ پِیْ رَه هَاتِنْ، بِپِرْسَه. بِرَاسْتِی ژِی اَمْ رَاسْتْ دِبیْژِنْ.

٨٣. (بَاڤِیْ وَانْ) گُوْتْ: نَا! نَفْسَا وَه ژِ وَه رَه کَارَکِی وِهَا خَوشِكْ نِیشَانْ دَا و وَه ژِی کِرْ.

دِيسَا يَا قَنْجْ سَبْرَكَه بِرِنْدِی يَه. هِیْڤِی هَيَه كُو خُدِیٰ وَانْ بِهَڤْ رَه ژِ مِنْ رَه بِينَه. بِیْگُمَانْ هَرْ اوه، یِیٰ زَانَا، یِیٰ كَارْبِنَجِهْ.[1]

٨٤. (يعْقُوبْ) بَرِیٰ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرَانْدْ، كَسَرَكْ كِشَانْدْ و گُوتْ: ئَاخْ ژِ بُوْ كُلُ و كُوڤَانِیْنْ يُوسِفْ! ژِ بَرْ غَمَا (يُوسِفْ) سِپِيكِیٰ ئَاڤِیْتَه سَرْ هَرْدُو چَاڤِیْنْ وِی (اِیْدِی پِیٰ نَدِدِيتْ)، ڤِیْجَا كَرْبَا خَوه دِ دِلَه خَوه دَه هِشْتْ.

٨٥. (زَارُوْكِیْنْ وِی ژِیٰ رَه) گُوتِنْ: سُوْنْدْ بِخُدِیٰ، تُو هَرْ يُوسِفْ بِبِيرْ تِينِی، حَتَا بَرْ بِهَلَاكِیٰ ڤَه بِچِی يانْ ژِی تُو دِیٰ (ژِ كَرْبَا يُوسِفْ) بِمِرِی.

٨٦. (يعْقُوبْ) گُوتْ: بِرَاسْتِی اَزْ دَرْدُ و كُوڤَانِیْنْ خَوه تَنِیٰ حَوالَيِی خُدِیٰ دِكِمْ. تِشْتِیٰ اَزْ ژِ خُدِیٰ دِزَانِمْ هُونْ نِزَانِنْ.

٨٧. كُرِیْنْ مِنُوْ! هَرِنْ رِنْدْ لِيُوسِفْ و بِرَايِیٰ وِی بِگَرِنْ. هِیْڤِيَا خَوه ژِ رَحْمَا خُدِیٰ قُتْ نَكِنْ، بِیْگُمَانْ ژِ دَسْتَكَا كَافِرْ پِیٰ ڤَه تُو كَسْ ژِ رَحْمَا خُدِیٰ بِیْهِیْڤِی نَابَه.

٨٨. (ڤِیْجَا لِسَرْ ڤِیٰ شِيرَتَا بَاڤِیٰ خَوه ڤَگَريانْ مِسْرِیٰ) گَاڤَا چُونَه بَالْ يُوسِفْ، ژِیٰ رَه گُوتِنْ: اَیْ سَرْوَرْ! بِرْچِيبُونِیٰ دَسْتْ دَانِيَه سَرْ مَه و خَلْكِیٰ مَه، مَه سَرْمِيَانَكِی نَهِیْژَا ژِ تَه رَه ئَانِی (و اَمْ هَاتِنَه)، اِیْدِی (بِڤِی سَرْمِيَانِی) بِقَاسِی كُو تِیْرِی مَه بِكَه، بِیَا تَمَامْ ژِ بُوْ مَه بِپِيڤَه و قَنْجِيكِیٰ لِمَه بِكَه (بِرَايِیٰ مَه بِدَه مَه)، بِیْگُمَانْ خُدِیٰ دِیٰ خَلَاتَا خِیْرْكَرَانْ بِدَه وَانْ.

٨٩. (يُوسِفْ، ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: دَمَا هُونْ نَزَانْ بُونْ، تَڤَزْ هُونْ دِزَانِنْ كَا وَه چِه بِسَرِیٰ يُوسِفْ و بِرَايِیٰ وِی كِرْ؟

---

[1] بِرَايِیْنْ يُوسِفْ ژِ بَرْ كُو بَرِیٰ ژِ بَاڤِیٰ خَوه رَه دَرَوْ كِرِبُونْ، بَاڤِیٰ وَانْ نَخوسْتْ ڤِیٰ جَارِیٰ ژِ رَاسْتِيَا وَانْ بَاوَرْ بِكَه و ژِ وَانْ رَه وِهَا گُوتْ: نَا، نَفسَا وَه ژِ وَه رَه كَارَكِی وِهَا سِپَحِی نِيشَانْ دَايَه، هَكَه نَه وِهَا بَه، عَزِيزْ ژِ كُو دِزَانَه كُو لِگُوْرِی شَرِيعَتَا مَه جَزَايِیٰ دِزْ اَڤَه كُو وَكْ دِيلْ وَره گِرْتِنْ؟

٩٠. (بِرَايَانْ ژِێ رَه) گُوٚتِنْ: اَرێ، بِرَاسْتِی ژِی تُو یُوسُفِی؟ گُوٚتْ: (بَلِێ)، اَزْ یوسُفِمْ و اَڤْ ژِی بِرَايِێ مِنَه. خُدِێ كَرَمْ بِمَه رَه كِرْ (كُو اَمْ گِهَانْدِنْ جَمْ هَڤْ). بێگُمَانْ رَوْشْ اَڤَه، كِی (ژِ خُدِێ) بِتِرْسَه و سَبْرِێ بِكێشَه، ڤێجَا خُدِێ تَقَزْ پَرُويَا ڤَنْجِيكَارَانْ وِنْدَا نَاكَه.

٩١. (بِرَايێنْ وِی ژِێ رَه) گُوٚتِنْ: اَمْ بِخُدِێ سُوٚنْدْ دِخُونْ كُو خُدِێ تُو دِ سَرْ مَه رَه گِرْتِيَه و بِرَاسْتِی مَه دَرْ بَارِێ تَه دَه غَلَتِی كِرِيَه.

٩٢. (يُوسِفْ، ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اِيرُوٚ اَزْ لِوَه نَاگِرِمْ، خُدِێ دِێ لِگُنَهێنْ وَه بِبُوٚرَه، بێگُمَانْ اَوْ دِلُوٚڤَانْتِرِێ دِلُوٚڤَانَانَه.

٩٣. ڤِی كِرَاسِێ مِنْ بِبِنْ بَاڤێژِنْ سَرْ رُويِێ بَاڤِێ مِنْ، چَاڤێنْ وِی دِێ رُوٚنِی بِبِنْ و مَالْبَاتَا خَوه تَڤِی بِينِنْ جَمْ مِنْ.

٩٤. دَمَا كَارْوَانْ (ژِ مِسْرِێ) دَرْهَاتْ، بَاڤِێ وَانْ (ژِ يێنْ لِجَمْ خَوه رَه) گُوٚتْ: اَگَرْ هُونْ ژِ مِنْ رَه نَبێژِنْ، تَه ژِ پِيرِيتِی عَاقِلِێ خَوه وِنْدَا كِرِيَه و تُو نِزَانِی چِه دِبێژِی، بَاوَرْ بِكِنْ كُو بێهْنَا يُوسِفْ تِێ مِنْ.

٩٥. (وَانْ ژِی، ژِێ رَه) گُوٚتْ: اَمْ بِخُدِێ سُوٚنْدْ دِخُونْ كُو تُو هِێ ژِی دِ وِێ شَاشِيَا خَوه يَا بَرِێ دَه يِی.

٩٦. دَمَا مِزْگِينْبَرْ هَاتْ، كِرَاسِێ يُوسِفْ ئَاڤێتْ سَرْ رُويِێ يَعْقُوبْ، چَاڤێنْ وِی رُوٚنِی بُونْ. (يَعْقُوبْ ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: مَا، مِنْ ژِ وَه رَه نَگُوٚتِبُو اَزْ (بِوَحْيَا) ژِ جَمْ خُدِێ تِشْتِێ هُونْ نِزَانِنْ اَزْ پِێ دِزَانِمْ؟

٩٧. (زَارُوٚكێنْ وِی، ژِێ رَه) گُوٚتِنْ: هَیْ بَاڤِێ مَه! لِێبُوٚرِينَا گُنَهێنْ مَه ژِ خُدِێ بِخَوازَه! بِرَاسْتِی اَمْ دِ شَاشِيِێ دَه بُونْ.

٩٨. (يَعْقُوبْ، ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اَزِێ لِێبُوٚرِينَا گُنَهێنْ وَه ژِ خُدَايِێ خَوه بِخوازِمْ. بێگُمَانْ خُدَا گُنَهْژێبِرَه، دِلُوٚڤِينَه.

٩٩. گَاڤَا (تَڤْ بِهَڤْ رَه) چُونَه جَمْ يُوسِفْ، وِى دِىَ و بَاڤِىَ خَوه هَمْبِيْزْ كِرِنْ و گُوٚتْ: بِدَسْتُورَا خُدِىَ، بِئَوْلَهِى تِيْكَڤِنْ (مِسْرِىَ).

١٠٠. دِىَ و بَاڤِىَ خَوه دَرَانِينْ سَرْ تَختْ، (لِتَنِشْتَا خَوه) اَوْ رُونَانْدِنْ. تَڤَكَانْ ژِىَ رَه خَوه نِزِمْ كِرْ. (يُوسِفْ) گُوٚتْ: اَىْ بَاڤِىَ مِنُوٚ! هَا اَڤَه، شِيرُوٚڤَيَا وِىَ خَوْنَا كُو بَرِىَ مِنْ دِيتِبُو. خُدَايِىَ مِنْ اَوْ ئَانِى جِهْ. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مِنْ قَنْجِى لِمِنْ كِرْ كُو اَزْ ژِ زِينْدَانِىَ دَرَانِيمْ، پِشْتِى كُو شَيْطِيْنْ نَاڤْبَرَا مِنْ و بِرَايِيْنْ مِنْ خَرَا كِرْ، هُونْ ژِ چُوٚلِىَ ئَانِينْ جَمْ مِنْ. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مِنْ كِىَ بِڤِىَ كَرِمِىَ لِىَ دِكَه. بِيْگُمَانْ خُدِىَ، هَرْ اَوَه يِىَ زَانَا، يِىَ كَارْبِنَجِهْ.

١٠١. خُدَايِىَ مِنْ! تَه مُلْكْ (سَرْوَرِى) دَا مِنْ، تَه شِيرُوٚڤَيَا رُودَانِيْنْ كُو (دِ خَوِىَ دَه تِيْنَه دِيتِنْ) هِينِى مِنْ كِرْ. اَىْ ئَافِرِينَرِىَ اَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ! لِدِنْيَا و ئَاخْرَتِىَ هَرْ تُو يِى خَودِى و پِشْتَڤَانِىَ مِنْ. مِنْ لِسَرْ دِينِىَ اِسْلَامِىَ بِمِرِينَه و مِنْ بِگَهِينَه خَوشْمِرُوٚڤَانْ.

١٠٢. (رَسُولِىَ مِنْ!) هَا اَڤْ قِصَيَا يُوسِفْ ژِ سَرْپِيْهَاتِيِيْنْ غَيْبِى نَه كُو اَمْ وِىَ ژِ تَه رَه وَحِى دِكِنْ. بِيْگُمَانْ دَمَا وَانْ بِرْيَارَا كَارِيْنْ خَوه دِدَانْ و پِلَانِيْنْ خَوه دِكِرِنْ تُو نَه لِجَمْ وَانْ بُويِى (حَتَا كُو تُو ڤِىَ بِزَانِى).

١٠٣. چَنْدِى تُو بِڤِىَ ژِى دِيسَا پِرِيْنْ مِرُوٚڤَانْ بَاوَرِيَ نَايِينِنْ.

١٠٤. حَالْ اَڤَه كُو تُو ژِ بَرْ رَاگِهَانْدِنَا ڤِىَ (قُرْئَانِىَ) تُو حَقَكِى ژِ وَانْ نَاخَوازِى. اَڤْ قُرْئَانْ ژِ تَمَامِى خَلْكِىَ رَه بَسْ شِيرَتْ و بِيرَئَانِينَه.

١٠٥. لِاَرْد و ئَاسِيمَانَانْ چِڤَاسْ نِيشَانِيْنْ خُدِىَ هَنَه كُو اَوْ دِ بَرْ وَانْ رَه دِبُوٚرِنْ، وَانْ دِبِينِنْ و بَرِىَ خَوه ژِ وَانْ ڤَدِگَرِينِنْ.

١٠٦. پِرَانِيَا وَانْ، بَسْ بَئَاوَايِىَ كُو ژِ خُدِىَ رَه هَڤْپِشْكَانْ چِيْكِنْ بَاوَرِى پِىَ تِينِنْ.

١٠٧. مَا اَوْ ژِ هَاتِنَا عَذَابِىَ خُدَا كُو وَانْ تَڤَانْ بِدَه بَرْ خَوه، يانْ ژِى ژِ رَابُونَا قِيامَتِىَ ژِ نِشْكَا ڤَه - بِيِيى كُو هَايَا وَانْ ژِىَ چِيْبَه - اَوْلَه بُونَه؟

١٠٨. (رَسُولىَ مِنْ! ژِ وَانْ رَه) بێژَه: هَا ڤَا يَه رِيَا مِنْ، اَزْ (خَلْكىَ) ڤَدخوينِمْ دِينىَ خُدىَ، اَزْ و اَوێنْ كُو لِپِىَ مِنْ تێنْ، لِسَرْ رِيكه رُۆناكِنْ، اَمْ خُدىَ (ژِ هَڤپشْكَانْ) پَاكْ دِدێرِنْ و اَزْ نَه ژِ مُشْرِكَانِمْ.

١٠٩. مَه بَرى تَه ژِ خَلْكێنْ بَاژَارَانْ، بَسْ ژِ مێرَانْ رَه وَحى شَانْدِيَه. مَا (كَافِرْ) هِيچْ لِاَرْدىَ نَاگَرِنْ كُو ببينِنْ اَنْجَامَا وَانْ (اِنْكَارْكَرێنْ) بَرِيَا وَانْ چَاوَا بُويه؟ مَالا ئَاخْرَتِىَ تَڤَرْ ژِ بُۆ وَانێنْ كُو خَوه (ژِ گُنَهَانْ) دِپَارێزِنْ چێترَه. مَا هُونْ هِىَ ژى اَڤْلِىَ خَوه بِكَارْ نَايينِنْ (كُو اِێدِى هُونْ بَاوَرِى بينِنْ)؟!

١١٠. دَمَا پێخَمْبَرْ ژِ بَاوَرِيئَانِينَا گَلىَ خَوه بێهێڤِى بُونْ و حِزرْ كِرِنْ كُو اَوْ ژِ بَرىَ گَلىَ خَوه ڤَه هَاتِنَه دَرَوَانْدِنْ، هِنْگىَ ئَارِيكَارِيَا مَه ژِ وَانْ رَه تِىَ. ڤێجَا اَمْ كِىَ بِڤێنْ وِى (ژِ بَلايىَ) رِزْگَارْ دِكِنْ. بێگُمَانْ عَذَابِىَ مَه ژِ سَرْ دَسْتَكَا گُنَهْكَارْ نَايىَ زِڤِرَانْدِنْ.

١١١. سُۆنْدْ بَه، دِ ڤِسَيێنْ وَانْ (پێخَمْبَرێنْ كُو بُۆرِينْ و اُمَّتێنْ وَانْ دَه و دِ سَرْپێهَاتِيَا يُوسِفْ و بِرَايێنْ وِى) دَه ژِ خُدَانْهِشَانْ رَه پِرْ دَرْسْ و عِبْرَتْ هَنَه. (اَڤْ ڤُرْئَانْ) نِينَه كُو ئَاخَافْتِنَكه لێئَانِينِى بَه؛ لێبَلىَ اَوْ كِتێبێنْ بَرِيَا خَوه رَاسْتْ دِدێرَه، ژِ هَرْ تِشْتِى رَه دِيارْكَرْ و رُۆنِيكَرَه و ژِ بُۆ يێنْ بَاوَرِى تِينِنْ رَه، رِێبَرْ و رَحْمَتَه.

١٣. سُورَه يىَ رَعْدْ

سُورَەيىَ رَعْدْ ٤٣ (چِلْ و سىَ) ئَايَتَه. لِمَدِينىَ دَاكَتِيَه. ژِ بَرْ كُو دِ ئَايَتَا ١٣انْ دَه بێژِيَا رَعْدْ بُۆرِيَه كُو اَوْ بِمَعْنِيَا تَڤَرَڤَا بِرُوسْكِىَ تِىَ، ژِىَ رَه سُورَەيىَ رَعْدْ هَاتِيَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، مِيمْ، رَا. اَڤْ ئَايَتێنْ كِتێبِىَ نَه و يَا كُو ژِ خُدَايىَ تَه ژِ بُۆ تَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ حَڤَه، لێبَلىَ پِرێنْ مِرُۆڤَانْ اِيمَانىَ نَايينِنْ.

٢. اَوێ كُو ئَاسِیمَانْ بێستُونْ (بێئَاوَایێ) كُو هُونْ دِبِینِنْ بِلِنْدْ كِرِنْ خُدێ یَه، پَاشِێ لِسَرْ عَرْشێ حُكمْرَانِییێ رَاسَرْ بُو؛ رُۆژْ و هَیفْ (ژِ ڤِینَا خوه رَه) بَرْدَسْتْ كِرِنْ كُو هَرْ یَكْ ژِ وَانْ حَیَانِی دَمَكه دِیارْكِرِی دِ چَرْخَا خَوه دَه دِگَرَه. خُدێ، كَارْ و بَارێ خَوه، مِلكْ و دَسْتهَلاتِیَا خَوه بِرێ ڤَه دِبَه، نِیشَانێنْ یَكِیتِی و قُدْرَتَا خَوه بَرْفِرَهْ رُۆنِی دِكَه، دَا كُو هُونْ بِچُونَا حِزُورَا خُدَایێ خَوه ژِ دِلْ بَاوَرِی بِینِنْ.

٣. اَوْ خُدَایێ كُو اَرْدْ رَاخِسْتِیَه و چِیَایێنْ ئَاسێ، رُۆبَارێنْ هَرِكْبَارْ و ژِ هَرْ تَخْلِیتێ فێكِیَانْ دُو جُۆتْ تێ دَه ئَافِرَانْدِنَه، شَڤێ دَاڤێژِێ سَرْ رُۆژێ و رُۆژێ پێ دِنِخُمِینَه. بێگُمَانْ دِ ڤَانْ دَه ژِ بُۆ جِڤَاتَكه كُو بِفِكِرِنْ، نِیشَانْ هَنَه.

٤. دِ اَرْدێ دَه پَارْزَمِینێنْ هَڤْجِیرَانْ، رَزێنْ تِرِی، چَانْدِنِی، خُرْمِییێنْ یَكْكُۆكْ و كُۆكْجُدَا هَنَه، اَڤْ تَڤْ بِیَكْ ئَاڤِێ تێنَه ئَاڤدَانْ، دِ خَوارِنَا وَانْ دَه اَمْ هِنَكَانْ ژِ هِنَانْ چێتِرْ دِگِرِنْ. هَا دِ ڤَانْ دَه ژِی ژِ بُۆ جِڤَاتَكه كُو بِفِكِرَه، نِیشَانْ و دَرْسْ هَنَه.

٥. اَگَرْ تُو (ژِ بێبَاوَرِیَا وَانْ) بِمِینِی عَجێبْمَایِی، ڤێجَا عَجێبَا مَزِنْ اَڤْ گُۆتِنَا وَانَه؛ مَا گَلُۆ رَاسْتَه پِشْتِی كُو اَمْ دِبِنَه ئَاخْ اَمێ ژِ نُو ڤَه بێنَه ئَافِرَانْدِنْ؟ هَا اَونْ ئێنْ كُو خُدَایێ خَوه مَانْدَلَه دِكِنْ و اَونْ ئێنْ كُو (رُۆژَا قِیامَتێ) زِنْجِیرْ دِ سِتُویێنْ وَانْ دَه نَه و اَوْ خَلْكێنْ اِیگِرِنْ، اَوێ هَرْ و هَرْ تێ دَه بِمِینِنْ!

٦. (یَا مُحَمَّدْ!) اَوْ، بَرِیَا خَوشِییێ لَزَا عَذَابْ لِتَه دِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو بَرِیَا وَانْ، گَلَكْ عَذَابێنْ كُو ژِ وَانْ عِبْرَتْ بێنَه گِرْتِنْ هَاتِنَه و دَرْبَاسْ بُونَه. بێگُمَانْ دِگَلْ كُو مِرُۆڤْ ظُلْمێ لِخَوه دِكِنْ ژِی، خُدَایێ تَه ژِ بُۆ وَانْ بَخْشِینَرَه و بێگُمَانْ خُدَایێ تَه عَذَابێ وِی پِرْ دِژْوارَه.[١]

١ مُشْرِكێنْ مَكّێ وِهَا گُۆتِنْ: خُدێیُۆ! هَكَه اَڤْ قُرئَانْ حَقْ بَه و ژِ نِكْ تَه هَاتبَه، ژِ بَانِی ڤَه كَڤْرَانْ لِمَه ببَارِینَه یانْ ژِی عَذَابَكی ژَانْدَارْ بِدَه مَه. ڤێجَا ئَایَتْ ژِی اِشَارَتِی ڤِێ گُۆتِنَا وَانْ دِكَه و وِهَا اِفَادَه دِكَه»دِ شُونَا كُو اَوْ هِیدَایَتْ و خَوشِییێ بِخَوازِنْ، اَوْ عَذَابێ ژِ تَه دِخَوازِنْ.»

٧. اَوِیْنْ کُو کَافِرْ بُونَه دِبێژِنْ: دَه بِلا ژِ خُدَایِیَ وِی مُعْجِزَیَكْ ژِیَ رَه بِهَاتَا خوارِیَ! (اَیْ مُحَمَّدْ) بێگُمَانْ تُو بَسْ هِشیارْکَرِی و ژِ بُوّ هَرْ مِلَّتَکی گَازیکَرِیَ هِدَایَتِیَ هَیَه.

٨. هَرْ مِیَ کَا چه بَرِی هِلْدِگرَه و هَرْ مَالزَارُوّكْ کَا چه بَرِی دَاڤێژَه و چه ژِی دِوَلدَینَه هَرْ خُدَا پِیَ دِزَانَه و لِجَمْ وِی هَرْ تِشْتْ بِئَنْدَازَه.

٩. (اَوْ خُدَا) زَانَایِیَ یَا نَیَنْدِی و دَارِیچَاڤَه، اَوِیَ شَانْمَزِنِیَ شَانْبِلِنْدَه.

١٠. (نَاخَوه لِجَمْ خُدِیَ) وَکْهَڤَه، کِی ژِ وَه دِ دِلِیَ خَوه دَه گُوّتِنَا خَوه ڤَشێرَه و کِی ژِی اَشْکَرَا بِکَه و کِی ژِ وَه خَوه بِشَڤْ ڤَشێرَه و کِی ژِی بِرُوّژْ دِ رِیَا خَوه دَه هَرَه (هَرْ خُدِیَ پِیَ دِزَانَه).

١١. ژِ اِنْسێنْ رَه لِپێشیَا وِی هِنْ فَرِیشْتَه هَنَه کُو وِی دِشُوّپِینِنْ و بِفَرْمَانَا خُدِیَ وِی (ژِ بَلایِیَ) دِپَارِێزِنْ. بێگُمَانْ خُدِیَ رَوْشَا (سَرْ و بَرِیَ) تُو مِلَتِی نَاگُهێرَه، ڤَنْجی و کَرَمَا خَوه ژِ سَرْ وَانْ نَابرَه، حَتَا اَوْ ژِ جَمْ خَوه نَگُهێرِنْ. دَمَا خُدِیَ ژِ بُوّ مِلَّتَکی عَذَابَكْ ئَانْ بَلایَكْ خَوسْتْ، اِیدِی ژِیَ رَه تُو ڤَگَرْ تُنَه و ژِ بُوّ وَانْ ژِ بِلِی خُدِیَ تُو دُوّسْتْ و ئَارِیکَارَكْ ژِی تُنَه.

١٢. اَوِیَ کُو دِ نَاڤْ تِرْسْ و هێڤِیِیَ دَه بِرُوسْکِیَ نِیشَانِی وَه دِدَه و عَوْرِێنْ گِرَانْ (یێنْ تژَه بَارَانْ) دِئَافِرِینَه خُدِیَ یَه.

١٣. بِرُوسْكْ، (ژِ هَرْ کِیمَاسِیِیَ) خُدِیَ پَاكْ دِدێرِنْ، (بِهَرْ بَاشِیِیَ) حَمْدِیَ وِی دِکِنْ و فَرِیشْتَه ژِی ژِ تِرْسَا، وِی پَاكْ دِدێرِنْ. اَوْ بِرُوسْکَانْ دِشینَه، ڤێجَا کِیَ بِڤِیَ بِبرُوسْکَانْ لِوانْ دِدَه. حَالْ اَڤَه کُو اَوْ (کَافِرْ)، دَرْ بَارِیَ (هَیینْ و ڤُدْرَتَا) خُدِیَ دَه تێدِکُوّشِنْ. بێگُمَانْ هێزَا خُدِیَ پِرْ دِژْوَارَه.

١٤. دُعَایَا رَاسْتْ و حَقْ هَرْ بِبَالْ خُدِیَ ڤَه یَه. اَوِێنْ کُو دُعَا ژِ بِلِیَ خُدِیَ دِکِنْ بِتُو ئَاوَایِی اَوْ بَرْسِڤَا وَانْ نَادِنْ، رَوْشَا وَانْ بَسْ مِینَا رَوْشَا وِی کَسِی یَه کُو هَرْدُو دَسْتێنْ خَوه

بَرْ بئَاڤِىَ ڤَه ڤَكَه دَا كُو اَڤْ بِگَهِيژَه دَڤِىَ وِى و اَڤْ دِىَ نَگَهِيژَه دَڤِىَ وِى. بَرْگَرِينَا كَافِرَانْ (ژِ پُوتِێنْ وَانْ) ژِى هَرْ وِسَا دِ زِيانِىَ دَه يَه.

١٥. چِه تِشْتِىَ لِاَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَيَه و سِهَا وَانْ ژِى، سِبَهُ و اِێڤَارَانْ، بِڤِێنْ نَڤِێنْ دِ بِنْ بِرِيَارْ و فَرْمَانِێنْ خُدِىَ دَه نَه.

١٦. (ژِ مُشْرِكَانْ رَه) بِبێژَه: مَا كِى يَه پَرْوَرْدَگَارِىَ اَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ؟ بِبێژَه: خُدِىَ يَه. نَاخَوه مَا هُونْ ژِ بِلِى وِى (ژِ خَوه رَه) دُوْسْتُ و ئَارِيكَارَانْ دِگِرِنْ كُو اَوْ نِكَارِنْ فَيْدَيكِىَ يانْ زَرَارَكِىَ بِگَهِينِنْ خَوه؟ بِبێژَه: مَا يِىَ كُوْرْ و يِىَ بِچَاڤْ وَكْهَڤِنْ؟ مَا طَارِيتِى و رُوْنَاهِى وَكْهَڤِنْ؟ اَرِىَ مَا وَانْ ژِ خُدِىَ رَه هِنْ هَڤْپِشْكْ گَرَانْدِنَه كُو وَانْ هَڤْپِشْكَانْ وَكِى چێكِرِيێنْ خُدِىَ هِنْ چێكِرِى ئَافِرَانْدِنَه، ڤِێجَا اَوْ چێكِرِى ژِ وَانْ رَه بِهَڤْ شِبِيَانَه. بِبێژَه: خُدِىَ ئَافِرِينَرِىَ هَرْ تِشْتِى يَه و اَوَه يِىَ تَكْ، يِىَ دَسْتْهِلاَتْدَارْ.

١٧. (مَسَلَيَا حَقْ و پُوچِيىَ، مَسَلَيَا حَبَانْدِنَا خُدِىَ و حَبَانْدِنَا پُوتَانْ وَكِى ڤِىَ مَسَلِىَ يَه؛) خُدِىَ ژِ عَوْرَانْ بَارَانَكْ بَارَانْدْ، ڤِێجَا بَسْتْ و نَوالْ بِقَاسِى تِژِيبُونَا خَوه هَرِكِينْ، اِێدِى لَهِى چُو و كَفَكَه بِلِنْدْ دِگَلْ خَوه رَاكِرْ و بِرْ. (مَسَلَيَا دِنْ) ؛ وَكِى وِى تِشْتِىَ كُو هُونْ ئَاگِرْ لِسَرْ دِكِنْ دَا كُو هُونْ ژِ خَوه رَه بِكِنْ گَوْهَرْ و زِينَتْ، ئَانْ ژِى پَرْتَالِنێنْ دِنْ، اَوْ ژِى دِبِنْ كَفَكَه وَكِى يَا سَرْ ئَاڤِىَ. هَا بِڤِى ئَاوَايِى خُدِىَ، نُمُونَيَا حَقْ (رَاسْتِيىَ) و بَاطِلِى (پُوچِيىَ) اَشْكَرَا دِكَه. هَرْچِى كُو كَفَه، تِىَ ئَاڤێتِنْ (و بَادِلْهَوَا) دِچَه. هَرْچِى كُو اَوْ تِشْتِىَ فَيْدِىَ دِدَه اِنْسِێنْ، اَوْ لِسَرْ اَرْدِىَ دِمِينَه. هَا بِڤِى ئَاوَايِى خُدِىَ دَرْبُ و مَسَلاَنْ تِينَه، نُمُونَيَانْ اَشْكَرَا دِكَه!

١٨. اَوێنْ كُو بِگُوتِنَا خُدَايِىَ خَوه كِرِنْ ژِ بُوْ وَانْ بِهِشْتْ هَيَه. اَوێنْ كُو بِگُوتِنَا خُدَايِىَ خَوه نَكِرِنَه؛ اَگَرْ كُو تَڤَكِىَ تِشْتێنْ لِسَرْ اَرْدِىَ يێنْ وَانْ بَه، اَوْقَاسِىَ دِنْ ژِى لِرَخْ بَه، تَڤَرْ دِىَ وِى گُوْرِى بِكِنْ (دَا كُو خَوه ژِ اِێگِرْ رِزْگَارْ بِكِنْ). هَا اَڤِێنْ هَا، حَسَابِىَ هَرِى خَرَابْ ژِ بُوْ وَانَه، جِهِىَ وَانْ ژِى دُوْژَهَه و اَوْ چِه پِيسَجِهَه!

١٩. (يَا مُحَمَّدْ!) اَرىَ اَوىَ كُو يَقِينْ دِزَانَه اَڤَا كُو ژِ جَمْ خُدَايىَ تَه ژِ تَه رَه هَاتِيَه حَقَه (ڤێجَا بَاوَرى پىَ بينَه) مَا دِبَه وَكى يىَ كُوّرْ (يىَ كُو پىَ بَاوَرى نَايينَه)؟ بێگُمَانْ بَسْ يێنْ خُدَانْهِشْ ڤِىَ فَهمْ دِكِنْ.

٢٠. اَوْ (خُدَانْهِشْ) يێنْ كُو پَيْمَانَا بِخُودِىَ رَه دَانَه بِجه تِينِنْ و پِيْمَانێنْ خوه قَتْ نَاشِكێنِنْ.

٢١. اَوێنْ كُو خَوه دِگِهينِنْ ئَا كُو خُدِىَ بِگِهَانْدِنَا وىَ فَرْمَانْ كِرِيَه (مِينَا سَرَدَانَا لێزمَانْ و مِينَا وِىَ.)، ژِ خُدَايىَ خَوه دِترْسِنْ و ژِ حَسَابْدِيتِنَكَه خَرَابْ سَاوْ دِگرِنْ.

٢٢. اَوێنْ كُو ژِ بُوّ رِزَا خُدَايىَ خَوه صَبْرِىَ دِكێشِنْ، بِدُرِسْتى نِمێژْ دِكِنْ، ژِ وى رِزْقِىَ كُو مَه دَايَه وَانْ بِدِزى و اَشْكَرَا (دِ رِيَا خُدِىَ دَه) خَرْجْ دِكِنْ و بِخێرَانْ گُنَهَانْ ژِ سَرْ خَوه رَادِكِنْ، هَا اَڤێنْ هَا بَس اَنْجَامَا خێرِىَ ژِ وَانْ رَه يَه...

٢٣. بِهِشْتێنْ عَدَنِىَ نَه (جَنَتێنْ لِێمَايِينِىَ نَه) كُو اَوْ دِكَڤِنَه وَانْ و ژِ دِىَ و بَاڤێنْ وَانْ، ژِ ژِنْ و كِنێسَا وَانْ يێنْ قَنْجْ ژِى دِچِنِىَ. فَرِيشْتَه ژِى ژِ هَرْ دَرْگَهى ڤَه بِسَرْ وَانْ دَه دِچِنْ...

٢٤. سِلاڤْ لِوَه بَه! وَه بِصَبْرَا خَوه اَڤْ خَلاتْ حَقْ كِرِيَه، ڤێجَا چه خَوشْ اَنجَامَه (اَڤْ مَالا جَنَتِىَ)!

٢٥. اَوێنْ كُو پِشْتِى پَيْمَانَا ئَاسِىَ دَانَه خُدِىَ پَيْمَانَا خَوه دِشْكِينِنْ، پێوَنْدِيَا كُو خُدِىَ بِگِهَانْدِنَا وِىَ فَرْمَانْ كِرِى دِبرِنْ و لِسَرْ اَرْدِىَ تَڤْدَانِىَ دَرْتِينِنْ، هَا اَوێنْ هَانِىَ لعْنَتْ ژِ بُوّ وَانَه و دُمَاهِيكَا خَرَابْ هَرْ ژِ وَانْ رَه يَه.

٢٦. خُدِىَ كِىَ بِڤِىَ رِزْقِىَ وِى فِرَهْ دِكَه و كِىَ ژِى بِڤِىَ رِزْقِىَ وِى تَنْـگْ دِكَه. اَوْ (مُشْرِكْ) بِژِيَانَا دِنْيَايِىَ كێفْخَوشْ بُونْ. ژِيَانَا دِنْيَايِىَ، لِكێلَكَا (ژِيَانَا) ئَاخْرَتِىَ ژِ پَارَپَرْتَالَكى پِىَ ڤَه نَه تِشْتَكى دِنَه.

٢٧. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه دِبێژِنْ: دَه بِلا ژِ جَمْ خُدَايِىَ وِى مُعْجِزَيَكْ ژِىَ رَه بِهَاتَا هِنَارْتِنْ؟

بِبیٚژَه: بیٚگُمَانْ خُدِیٚ، کِی کُو ضَلَالَتِیٚ بِقِیٚ اَوْ وِی ژِ رِیٚ دِخَه (مُعْجِزَه ژِی تُو فَیْدِیٚ نَادِنِیٚ) و کَسِیٚ (بِتُوبِیٚ) بِبَالْ ڤَه ڤَگَرَه اَوْ وِی رَاسْتَرِیٚ دِکَه.

٢٨. اَوِیٚنْ کُو بَاوَرِی بِخُودِیٚ ئَانِینَه و دِلِیٚنْ وَانْ بِزِکْرِیٚ خُدِیٚ رِحَتْ و ئَارَامِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، دِلْ بَسْ بِزِکْرِیٚ خُدِیٚ رِحَتْ و ئَارَامْ دِبَه.

٢٩. اَوِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه و کَارِیٚنْ قَنْجْ کِرِنْ، ژِ بُوٚ وَانْ بَخْتَوَارِی و (بِبَالْ بِهِشْتِیٚ ڤَه) لِیٚڤَگَرَا هَرِی سِپَحِی هَیَه.

٣٠. (یَا مُحَمَّدْ!) هَرْ وِسَا مَه تُو ژِی ژِ اُمَّتَکَه وِسَا رَه شَانْدِیَه کُو بَرِیَا وِیٚ گَلَكْ اُمَّتْ هَاتِنَه و چُونَه، دَا کُو یَا مَه ژِ تَه رَه وَحِی کِرِی تُو ژِ وَانْ رَه بِخُوینِی. اَوْ، خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ مَانْدَلَه دِکِنْ (بَاوَرِی پِیٚ نَایِینِنْ). بِبیٚژَه: اَوْ خُدَایِیٚ مِنَه، ژِ وِی پِیٚ ڤَه تُو خُدَا نِینِنْ، مِنْ خَوه تَنِیٚ سِپَارْتِیَه وِی و ڤَگَرْ بَسْ بِبَالْ وِی ڤَه یَه.

٣١. اَگَرْ بِرَاسْتِی قُرْئَانَکَه وِسَا کُو چِیَا پِیٚ بِهَاتِنَا مَشَانْدِنْ، یانْ اَرْدْ پِیٚ بِهَاتِنَا قُتْکِرِنْ ئَانْ ژِی مِرِی پِیٚ بِهَاتِنَا ئَاخَافْتِنْ (دِیسَا دِیٚ اَڤْ قُرَئَانْ بُویَا و دِیسَا دِیٚ وَانْ بَاوَرِی پِیٚ نَئَانِیَا). نَخِیٚرْ، اَڤْ نَه کَارِیٚ قُرْئَانِیٚ یَه؛ هَرْ کَارْ و بَار عَائِدِیٚ خُدِیٚ یَه. مَا اَوِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه هِیٚ ژِی نِزَانِنْ کُو اَگَرْ خُدِیٚ بِخَوسْتَا دِیٚ مِرُوٚڤْ تَڤْ بِئَانِینَا سَرْ رِیَا رَاسْتْ؟ اَوِیٚنْ کُو کَافِرْ بُونَه، بِسَبُبَتْ کِرِنِیٚنْ وَانْ، هَرْ بَلَایَکَه مَزِنْ ژِ نِشکَا ڤَه دِیٚ بِهِنْگِڤَه وَانْ ئَانْ ژِی اَوْ بَلا دِیٚ دَاکَڤَه نِیٚزِیکِی مَالِیٚنْ وَانْ حَتَا کُو جِڤَانِیٚ خُدِیٚ بِیٚ. بیٚگُمَانْ خُدِیٚ قَتْ جِڤَانْ شَاشْ نَاکَه.

٣٢. (یَا مُحَمَّدْ!) سُوٚنْدْ بَه، طِنَازْ لِوَانْ پیٚخَمْبَرِیٚنْ بَرِیَا تَه ژِی هَاتِنَه کِرِنْ و مِنْ مُهْلَتْ دَا وَانِیٚنْ کُو کَافِرْ بُونَه. پَاشِیٚ (بِعَزِیٚبْ) مِنْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، ڤِیٚجَا (خَوزِی تَه بِدِیتَا) کَا عَذَابِیٚ مِنْ چَاوَا بُو!

٣٣. مَا خُدَایِیٚ کُو چَاڤْدِیٚرْ بَه لِسَرْ ئَا کُو هَرْ کَسْ دِکَه (دِبَه مِینَا وَانْ پُوتِیٚنْ کُو نَه چَاڤْدِیٚرِنْ؟) اَوْ ژِ خُدِیٚ رَه هَڤْپِشْکَانْ چیٚدِکِنْ. بِبیٚژَه: دَه کَا نَاڤَانْ لِوانْ دِینِنْ (اَوْ

چه نَه)؟ مَا لِاَرْدِىٚ يَا كُو خُدَا نِزَانَه هُونْ ژِىٚ رَه دِبِيْژِنْ؟ يانْ ژِى هُونْ ژِ كَلَڤَاژى ڤَه دِبِيْژِنْ؟ لِيْبَلِىٚ ژِ وَانِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه رَه فِيْلْ و فَنْدِيْنْ وَانْ هَاتِنَه خَمِلاَنْدِنْ و ژِ رِيَا حَقْ هَاتِنَه بِپَاشْدَخِسْتِنْ. خُدَا كِىٚ ژِ رِىٚ بِخَه اِيْدى تُو كَسْ نِينَه وِى بِينَه رِيَا رَاسْتْ.

٣٤. ژِ وَانْ رَه دِ ژِيَانَا دِنْيَايِىٚ دَه عَذَابَكْ هَيَه، عَذَابِىٚ ئَاخْرَتِىٚ ژِى هِىٚ ژِىٚ دِژْوَارْتِرَه و ژِ بُوٚ وَانْ يَكى كُو وَانْ ژِ (عَذَابِىٚ) خُدِىٚ بِپَارِيْزَه ژِى تُنَه.

٣٥. رَوْشَا وِىٚ بِهِشْتَا كُو ژِ بُوٚ مُتَّقِيانْ پَيْمَانْ پِىٚ هَاتِيَه دَاينْ اَڤَه: دِ بِنْ (دَارْ و كُوٚشْكِيْنْ) وِىٚ دَه رُوبَارْ دِهَرِكِنْ، خوارِنْ و سِيِيْنْ وِىٚ دَائِمِى نَه. اَڤَه، دُمَاهِيكَا يِيْنْ كُو خوه پَارَاسْتِنَه و دُمَاهِيكَا كَافِرَانْ ژِى ئَاگِرَه.

٣٦. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوِيْنْ كُو مَه كِتِيْبْ دَانَه وَانْ (اَوْ جِهُو و فِلَهِيْنْ كُو مُسِلْمَانْ بُونَه) بِڤُرْئَانَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ دِلْخَوشْ دِبِنْ (و پِىٚ بَاوَرى تِينِنْ). لِيْبَلِىٚ ژِ وَانْ دَسْتَكَانْ هِنْ هَنَه كُو هِنَكى ژِىٚ مَانْدَلَه دِكِنْ. بِبِيْژَه: بِيْگُمَانْ فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَزْ بَسْ عِبَادَتِىٚ خُدِىٚ بِكِمْ و تِشْتَكى ژِىٚ رَه نَكِمْ هَڤْپِشْكْ. اَزْ (مِرُوٚڤَانْ) بَسْ ڤَدِخُوينِمْ بَالْ دِينِىٚ وِى ڤَه و ڤَگَرَا مِنْ بَسْ بِبَالْ وِى ڤَه يَه.

٣٧. هَرْ وِسَا مَه ڤُرئَانْ بِزِمَانِىٚ عَرَبِى هِنَارْتْ دَا كُو تُو (دِ نَاڤْبَرَا مِرُوٚڤَانْ دَه) پِىٚ حُكِمْ بِكِى. اَگَرْ پِشْتِى ڤِىٚ زَانِينَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه‌ـه تُو بِدِى پَىْ هَوسِيْنْ وَانْ، هَا وِىٚ چَاخِىٚ ژِ ئَالِيِىٚ خُدِىٚ ڤَه نَه دُوٚسْتَكى تَه نَه ژِى نِيگَاهْدَارَكى تَه هَيَه.

٣٨. سُوٚنْدْ بَه، مَه بَرِيَا تَه ژِى پِيْخَمْبَرْ شَانْدِنَه و مَه ژِنْ و زَارُوٚكْ دَانَه وَانْ. بِبِيى دَسْتُورَا خُدِىٚ ڤَتْ ژِ پِيْخَمْبَرَكى رَه دَرْفَتْ تُنَه يَه كُو مُعْجِيزَيَكِىٚ بِينَه، ژِ هَرْ اَجَلَكى رَه نِڤِيسَكْ هَيَه.

٣٩. خُدِىٚ، يَا كُو بِخَوازَه (ژِ كِتِيبِىٚ) دِبَه و يَا كُو بِخَوازَه ژِى (تِىٚ دَه) دِهِيْلَه؛ مَاكَا كِتِيْبَانْ (لَوحُ المَحْفُوزْ) لِجَمْ وِى يَه.

٤٠. چه اَمْ، هِنَكى ژِ وِى عَذَابێ كُو مه جِڤَانْ و پێمَانْ پێ دَايَه وَانْ، بينِنْ سَرێ وَانْ و نيشَانى تَه بِدِنْ (ژخُو اَوْ جزَايێ وَانَه)؛ چه ژى (هێژْ مه نيشَانى تَه نَدَا) اَمْ تَه بمرِينِنْ، بَسْ وَظِيفَيَا تَه رَاگِهَانْدنَه. حَسَابْ و جَزَا (يێ وَانْ) ژى كَارێ مَه يَه.

٤١. اَرێ مَا اَوْ (كَافِرْ) نَابينِنْ كُو اَمْ ژِ هَاوِرْدُۆرْ ڤَه اَرْدێ (لِوانْ) تَنْـگْ دِكِنْ؟ هَرْ خُدێ يَه يێ كُو حُكِمْ دِكَه، تُو كَسْ نِكَارَه حُكْمَكى دِ سَرْ حُكْمێ وِى رَه بِكَه و اَوْ، حَسَابْديتِنَا وِى بِلَزَه.

٤٢. بێگُمَانْ كَافِرێنْ بَرِيَا وَانْ ژى (لِبَرْ پێخَمْبَرێنْ خوه) فَنْ و فُوتْ گِرَانْدِبُونْ. حَالْ اَڤَه كُو (پُوچْكِرنَا) هَمُو فَنْ و فُوتَانْ كَارێ خُدێ يَه. اَوْ دزَانَه كَا كى چه دِكَه و دِ نێزْ دَه كَافِرْ ژى دێ بِزَانِنْ كَا (لِئَاخْرَتێ) دُومَاهِيكَا ڤَنْجْ يَا كێ يَه!

٤٣. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِ تَه رَه دِبێژِنْ: تُو نَه پێخَمْبَرى. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَه دَه خُدێ و اَوێ كُو ژِ كِتێبێ زَانينْ بِوَانْ رَه هَيَه، بِشَاهِدِ بَسِنْ.

١٤. سُورَه يێ اِبْرَاهِيمْ

سُورَەيێ اِبْرَاهِيمْ ٥٢ (پێنجى و دُو) ئَايَتَه. ئَايَتَا ٢٨و ٢٩ ئَانْ لِمَدينێ و يێنْ دِنْ ژى لِمَكّێ دَاكَتِنَه. ژِ بَرْ كُو دِ ئَايَتَا ٣٥و ٤١ ئَانْ دَه بَحْسَا بَرْگَرِينَا اِبْرَاهِيمْ كِرِيَه ژێ رَه سُورَەيێ اِبْرَاهِيمْ هَاتِيَه گُۆتِنْ.

سُورَه، دِ نَاڤَا خَوه دَه بَحْسَا مِژَارَا عَقِيدێ دِكَه كُو بِنْگَهَا وێ يَا هَرى مَزِنْ: «بَاوَرِيَا بِخُودێ و پێخَمْبَرَانَه، بَاوَرِيَا بِسَاغْبُونَا پِشْتِى مِرِنێ و بِپَادَاشْ و سَزَايێ يَه.»

بِنَاڤێ خُدَايێ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، رَا. اَڤْ كِتێبَكَه، مَه ژِ بُۆ تَه هِنَارْتْ دَا كُو تُو مِرُۆڤَانْ بِدَسْتُورَا پَرْوَرْدَگَارێ وَانْ ژِ طَارِيتيانْ دَرِينى بَرْ رُۆنَاهِيَا رِيَا خُدَايێ سَرْدَسْتْ اِێ هێژَايێ پَسِنْدَايِنێ.

٢. اَوْ خُدَایێ کُو یَا لاَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَیَه هَرْ ژێ رَه یَه. ژِ بَرْ عَذَابَکِی دِژْوَارْ و گِرَانْ وَاخْ لِکَافِرَانْ بَه!

٣. اَوْ (کَافِرْ)یْنْ کُو ژِیَانَا دِنْیَایێ دِ سَرْ یَا ئَاخْرَتێ رَه دِگِرِنْ، مِرُوْڤَانْ ژِ رِیَا خُدێ دِدِنْ پَاشْ و رِیَا خُدێ خَوارْ دِڤێنْ. هَا اَوْ، دِ نَاڤْ رِیْشَاشِیکه دُورْ دَه نَه.

٤. مَه هَرْ پێخَمْبَرَکْ بَسْ بِزِمَانێ گَلێ وِی شَانْدْ دَا کُو ژِ وَانْ رَه (بِزِمَانێ وَانْ فَرْمَانێنْ خُدێ) اَشْکَرَا بِکَه. ڤێجَا خُدێ، کِی بِڤێ ژِ رێ دَرْدِخَه و کِی ژِی بِڤێ تِینَه رِیَا رَاسْتْ، اَوَه یێ عَزِیزْ، یێ حَکِیمْ.

٥. سُوْنْدْ بَه، مَه مُوسَا بِمُعْجِیزَیێنْ خَوه هِنَارْتْ، مَه ژێ رَه گُوْتْ: گَلێ خَوه ژِ ظَارِیتِیێنْ کُفْرُ و شِرْکێ دَرِینَه بِبَالْ رُوْنَاهِیَا بَاوَرِیێ ڤَه. اَوْ رُودَانێنْ کُو دِ رُوْژێنْ خُدێ دَه رُو دَانَه دِ بِیرَا وَانْ بِینَه. بێگُمَانْ دِ ڤێ (بِیرئَانِینێ) دَه ژِ بُوْ کَسێ زێدَه صَبرْکێشْ و سِپَاسْدَارْ، عِبْرَتْ و دَرْسْ هَنَه.

٦. دِبِیرْ بِینَه دَمَا مُوسَا ژِ گَلێ خَوه رَه گُوْتْ: قَنْجِیَا خُدێ یَا لِسَرْ خَوه دِ بِیرْ بِینِنْ، وێ دَمَا کُو خُدێ هُونْ ژِ فِرْعَوْنْ و اَهْلێ وِی رِزْگَارْ کِرِنْ. وَانْ، هُونْ لِعَذَابێ هَرِی دِژْوارْ دِچێژَانْدِنْ، کُرێنْ وَه دِکُشْتِنْ، کَچێنْ وَه سَاغْ دِهِشْتِنْ و دِ ڤێ یَکێ دَه ژِ نِکْ خُدَایێ وَه، ژِ بُوْ وَه اِمْتِحَانَکه مَزِنْ هَبُو.

٧. دِبِیرْ بِینَه دَمَا خُدَایێ وَه ژِ وَه رَه رَاگِهَانْد؛ اَگَرْ هُونْ شُکْرێ مِنْ بِکِنْ تَقَزْ اَزێ (نِعْمَتێنْ خَوه) لِسَرْ وَه زێدَه بِکِمْ و اَگَرْ هُونْ اِنْکَارَا (نِعْمَتێنْ) مِنْ بِکِنْ، بِرَاسْتِی عَذَابێ مِنْ پِرْ دِژْوَارَه.

٨. مُوسَا ژِی گُوْتْ: اَگَرْ هُونْ و یێنْ کُو لاَرْدێ هَنَه تَڤْ کَافِرْ بِبِنْ ژِی (دِیسَا هُونێ نِکَارِبِنْ زِرَارَکێ بِدِنْ خُدێ). ڤێجَا بێگُمَانْ خُدێ دَوْلَمَنْدَه، هێژَایێ پَسِنْدَایِنێ یَه.[١]

١ اَلْغَنِی: اَوێ کُو قَتْ نَه حَوْجَیی تُو یَکی ژِ مَخْلُوقێ خَوه یَه، ژِ بُوْ کُو اَوْ بِخَوه بێکێماسی یَه و خُدَانێ سَالِخێنْ کَمَالێ یَه. هَمِی مَخْلُوقْ مِحْتَاجێ وِی نَه و حَوْجَدَارێ بَالْ قَنْجِی و ئَارِیکَارِیَا وِی ڤَه نَه.

٩. اَرِىٛ مَا خَبَرِيٛنْ وَانِيٛنْ (اُمَّتِيٛنْ) بَرِيَا وَه ژِ بُوٚ وَه نَهَاتِنَه؛ گَلِىٛ نُوحْ، گَلِىٛ عَادْ و سَمُودْ و وَانِيٛنْ كُو لِپِىْ وَانْ (هَاتِنْ و چُونَه) كُو ژِ خُدِىٛ پِىٛ ڤَه كَسْ بـِ (هَژْمَارَا) وَانْ نِزَانَه. پِيٛخَمْبَرِيٛنْ وَانْ ژِ وَانْ رَه مُعْجِزَه ئَانِينْ، ڤِيٛجَه وَانْ دَسْتِيٛنْ خَوه بِرِنْ سَرْ دَڤِىٛ خَوه و گُوٚتِنْ: اَمْ بوىٛ يَا كُو هُونْ پِىٛ هَاتِنَه شَانْدِنْ بَاوَرِى نَايِنِنْ و اَمْ ژِ يَا كُو هُونْ مَه ڤَدِخُوينِنِىٛ بِگُمَانِنْ.

١٠. پِيٛخَمْبَرِيٛنْ وَانْ (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتِنْ: اَرِىٛ مَا ڤَىْ دِ (هَبِينَا) خُدِىٛ دَه ژِى گُمَانَا وَه هَيَه، دِگَلْ كُو اَوْ خَالِقِىٛ اَرْدُ و ئَاسِيمَانَانَه؟ اَوْ، وَه ڤَدِخُونَه دِينِىٛ حَقْ دَا كُو گُنَهِيٛنْ وَه بِبَخْشِينَه و هَيَا دَمَكَه نِيشَانْكِرِى وَه لِژِيانِىٛ بِهِيٛلَه. وانْ ژِى گُوٚتْ: هُونْ بَسْ مِرُوٚڤِيٛنْ وَكِى مَه نَه. هُونْ دِخَوازِنْ بَرِىٛ مَه ژِ پَرَسْتِنَا ڤَانْ پَرَسْتِيَانْ بِدِنَه پَاشْ، اَوِيٛنْ كُو بَاڤْ و بَاپِيرِيٛنْ مَه اَوْ دِپَرَسْتِنْ. نَاخَوه (اَگَرْ رَاسْتَه هُونْ پِيٛخَمْبَرِنْ) دَه كَا دَلِيلَكَه اَشْكَرَا ژِ بُوٚ مَه بِينِنْ؟!

١١. پِيٛخَمْبَرِيٛنْ وَانْ، ژِ وَانْ رَه گُوٚتِنْ: (رَاسْتَه)، اَمْ بَسْ مِرُوٚڤِيٛنْ وَكِى وَه نَه، لِيٛبَلِىٛ خُدِىٛ ژِ بَنْدَيِيٛنْ خَوه كِىٛ بِڤِىٛ پِيٛخَمْبَرِيىٛ دِدَه وى. (هَچِى دَلِيلْخَوسْتِنَا وَه يَه، ڤِيٛجَا) بِرَاسْتِى بِيٛيِى دَسْتُورَا خُدِىٛ اَمْ نِكَارِنْ چه دَلِيلَكِىٛ ژِ وَه رَه بِينِنْ، نَاخَوه بِلا بَاوَرْمَنْدْ هَرْ خَوه بِسْپِيٛرِنْ خُدِىٛ.

١٢. مَا چه لِمَه ڤَومِيَه كُو اَمْ خَوه نَسْپِيٛرِنْ خُدِىٛ، رَوْشْ اَڤَه كُو وِى اَمْ لِسَرْ رِيَا كُو اَمْ وِى پِىٛ بِنَاسِنْ رَاسْتَرِىٛ كِرِنَه. سُوٚنْدْ بَه، لِسَرْ زَانَا وَه دَايِى مَه تَڤَزْ اَمِىٛ صَبْرِىٛ بِكِيٛشِنْ، ڤِيٛجَا اَوِيٛنْ كُو دِخَوازِنْ پِشْتَا خَوه قَايِمْ بِكِنْ بِلا تَنِىٛ بِخُدِىٛ قَايِمْ بِكِنْ.

١٣. اَوِيٛنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِ پِيٛخَمْبَرِيٛنْ خَوه رَه گُوٚتِنْ: بِصُوٚندْ، ئَانْ اَمِىٛ وَه ژِ وَلاتِىٛ خَوه

اَلْحَمِيدْ: اَوىٛ كُو لِسَرْ زَاتْ، نَاڤْ، صِفَاتْ و كَارْ و بَارِيٛنْ خَوه لايِقْ و بَابَتِىٛ حَمْدُ و سَنَا يَه. اَوىٛ كُو دِ فَرَهِى و تَنْگَزَارِيىٛ، دِ تُنْدِى و خَوشِيىٛ دَه حَمْدِىٛ وِى تِىٛ كِرِنْ. اَوىٛ كُو بِىٛ سَدَمْ و سَبَبْ بَابَتَه ژِ بُوٚ حَمْدْ و سَنَايِىٛ. لَوْرَا؛ يِىٛ كُو بِكَمَالْ و تَكُوزِى هَاتِيَه سَالِخْدَايِنْ هَرْ اَوه.

دَرِينِنْ ئَانْ ژِی هُونِیْ ڤَگَرِنْ سَرْ اُوْلَا مه! ڤِێجَا خُدَايِیْ وَانْ ژِ وَانْ رَه پِيامْ هِنَارْتْ، (و گُوْتْ): اَمِیْ تَقَزْ سِتَمْکَارَانْ ژِ حُوْلِیْ رَاکِنْ!

١٤. اَمِیْ تَقَزْ پِشْتِی (هَلاکَا) وَانْ وَه لِوَارِیْ وَانْ بِجهْ بِکِنْ. هَا اَڤْ (سَرْکَفْتِنْ و بِجِهْبُونْ) بَسْ ژِ بُوْ وِی کَسی یَه کُو ژِ رَاوَسْتِنَا لِهَمْبَرِی مِنْ و ژِ عَذَابِیْ رُوْژَا قِيامَتِیْ دِتِرْسَه.

١٥. (پێخَمْبَرَانْ) سَرْکَفْتِنْ خُوسْتِنْ، (خُدِیْ ژِی اَوْ دَا وَانْ) و هَرْ زُوْرْدَارِیْ رِکْدَارْ ژِی خِسَارْ کِرِنْ.

١٦. لِپێشِيَا وِی (زُوْرْدَارِیْ رِکْدَارْ) دُوْژَهْ هَيَه و اَوْ ژِ ئَاڤَا عَدَابِیْ تِیْ ئَاڤْدَانْ.

١٧. حَولْ دِدَه دَا کُو وِیْ دَاقُرْتِينَه لِێبَلِیْ اَوْ نِکَارَه وِیْ دَاقُرْتِينَه. ژِ هَرْ جِهی ڤَه مِرِنْ تِیْ سَرْ وِی، لِیْ اَوِیْ نَه مِرَه. پِشْتِی ڤِیْ ژِی ژِیْ رَه عَذَابَکی گِرَانْ هَيَه.

١٨. رَوْشَا ڤَنْجِيَا وَانێنْ کُو بِخُدَايِیْ خَوه بَاوَری نَاينِنْ وَکی رَوْشَا خَولِيَکِیْ يَه کُو دِ رُوْژَکَه بَاهُوْزِی دَه بِدِژْوَارِی بَا لِیْ بِدَه و تِشْتَکی ژِیْ نَهێلَه، (هَرْ وِسَا يێنْ کَافِرْ) نِکَارِنْ ژِ کَارْ و کِرْيَارێنْ خَوه سُودِیْ وَرْگِرِنْ. هَا اَڤْ رێشَاشِيَا دُورْ و کُورْ بِخَوه يَه.[1]

١٩. اَرِیْ مَا تُو نِزَانی کُو خُدِیْ اَرْدُ و ئَاسِيمَانْ بِحِکْمَتْ و زَانَايی ئَافِرَانْدِنَه؟! (گَلی مِرُوْڤَانْ!) اَگَرْ خُدَا، بِڤِیْ دِیْ وَه ژِ نَاڤِیْ بِبَه (و دِ شُونَا وَه دَه) دِیْ مَخْلُوقَکی نُو بِينَه.

٢٠. اَڤْ، لِبَرْ خُدَا نَه زَحْمَتَه.

٢١. هَمُو مَخْلُوقْ (رُوْژَا قِيامَتِیْ، بِهَمُو کَارْ و کِرِيارێنْ خَوه ڤَه) دِیْ دَرْکَڤِنْ پێشْبَرِی خُدِیْ. ڤِێجَا اَوێنْ کُو (دِ دِنْيايِیْ دَه) بِنْدَسْتْ بُونْ، دِیْ ژِ يێنْ کُو خَوه مَزِنْ دِدِيْرَانْ رَه بِبێژِنْ:

---

١ خُدِیْ، دِ ڤِیْ ئَايَتَا پِيرُوْزْ دَه، کَارێنْ کَافِرَانْ اِينْ ڤَنْجْ دِشبِينَه وِیْ خَولِيَا کُو دِ رُوْژَکَه بَاگَری دَه بَا لێبِدَه و وِیْ بِکَه تُوْزَکَه بَلَاوَلاَ. يَعْنی کَارێنْ وَانْ چه قَاسی رِنْدْ بَه و چه قَاسی پِرْ بَه ژِی لِئَاخْرَتِیْ تُو فَيْدِیْ نَادَه وَانْ. لَوْرَا خُدِیْ مِرُوْڤَانْ ژِ بَاوَرِيَا بِخَوه و هَمُو پێخَمْبَرێنْ کُو شَانْدِنَه بَرْپِرْسْ دِکَره و پِشْتی ڤِیْ، خێرْ و خَلاتِیْ دِدَه وَانْ. نَاخَوه مِرُوْڤێنْ کَافِرْ فَيْدَا ڤَنْجِيێنْ خَوه لِجِيهَانِیْ دِبِينِنْ و لِئَاخْرَتِیْ تُو پَارَا وَانْ يَا خێرِیْ تُنَه.

بِرَاسْتِی اَمْ دُوڤْکَتِیيِنْ وَه بُونْ، اَرىَ مَا ڤێگَا هُونْ دِکَارِنْ هِنَکی ژِ عَذَابىَ خُدِىَ ژِ سَرْ مَه بِدِنْ ئَالِی؟ دِىَ بێژِنْ: (اَمْ چه بِکِنْ)، اَگَرْ خُدِىَ اَمْ ئَانِيبُونَا سَرْ رِيَا رَاسْتْ، مَه ژِی دِىَ هُونْ بِئَانِيَانَا سَرْ رِيَا رَاسْتْ. اِێدِی ژِ مَه رَه وَکْهَڤَه؛ چه اَمْ نَالَنَالىَ بِکِنْ چه ژِی اَمْ خَوه رَاگِرِنْ و بِينَا خَوه فِرَه کِنْ، ژِ بُوّ مَه تُو سِتَارْ و ژِ عَذَابىَ خُدِىَ ژِی تُو مَفَرْ تُنَه.

٢٢. پِشْتِی کُو هَرْ تِشْتْ بِدَاوِی بُو شَيْطَانْ دِبێژَه: بێگُمَانْ خُدِىَ بِدُرِسْتِی پَيْمَانْ دَابُو وَه، مِنْ ژِی پَيْمَانْ دَابُو وَه. ڤێجَا مِنْ دَرَوْ لِوَه کِرْ و لِهَمْبَرِی وَه تُو زُوّرَکَه مِنْ ژِی تُنَه بُو (کُو بِزُوّرىَ وَه بِينِمْ سَرْ رِيَا خَوه)، ژِ بِلِی کُو مِنْ هُونْ گَازِی (اِنْکَارَا حَقِيىَ) کِرِنْ، ڤێجَا وَه ژِی گَازِيَا مِنْ پَژِرَانْدْ. نَاخَوه گَازِنْدِىَ ژِ مِنْ نَکِنْ، گَازِنْدِىَ ژِ خَوه بِکِنْ. نَه اَزْ دِکَارِمْ وَه (ژِ عَذَابىَ خُدِىَ) رِزْگَارْ بِکِمْ نَه ژِی هُونْ دِکَارِنْ مِنْ رِزْگَارْ بِکِنْ! بِرَاسْتِی بَرِی نِهَا دَمَا وَه لِدِنْيَايىَ اَزْ ژِ خُدِىَ رَه دِکِرِمْ شَرِيكْ مِنْ قَبُولْ نَدِکِرْ. بێگُمَانْ هَچِی سِتَمْکَارِنْ ژِ بُوّ وَانْ عَذَابکی ژَانْدَارْ هَيَه.

٢٣. اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِينْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنْ، بِدَسْتُورَا خُدَايىَ خَوه، اَوِىَ بِکَڤِنْ بِهِشْتێنْ کُو دِ بِنْ وَانْ رَه رُوّبَارْ دِهَرِکِنْ، هَرْ و هَرْ اَوِىَ لِىَ بِمِينِنْ. سِلاڤْکِرِنْ و پێشْوازِيکِرِنَا وَانْ (ژِ هَڤْ رَه) «بَسْ سَلامَه»![1]

٢٤. مَا تَه نَزَانِيَه کَا چَاوَا خُدِىَ مَسَلَيكْ ئَانی و رُوّنِی کِرْ؛ پَيْڤَکَه پَاكْ و پَاقِژْ (کُو پَيْڤَا لٰا اِلٰهَ اِلّا اللّهَ) وَکِی دَارَکَه پَاقِژَه کُو کُوّکَا وِىَ دِ اَرْدِىَ دَه بِنَجهَه و چِقْلێنْ وْىَ لِبَرْ ئَاسِيمَانَا يَه.

٢٥. (اَوْ دَارْ)، بِدَسْتُورَا خُدَايىَ خَوه هَرْ گَاڤْ مێوَهيێنْ خَوه دِدَه. خُدِىَ مِيسَالَانْ ژِ مِرُوّڤَانْ رَه تِينَه، رُوّنِی دِکَه دَا کُو عِبْرَتىَ بِگِرِنْ.[2]

١ سَلامْ: واتَيَا وِىَ رِزْگَارْبُونَا ژِ اێشْ و دَاْرَدَانَه، ژِ زَحْمَتِی و تَنْگَاسِيَانَه و اِيمِنِيَا ژِ تِرْسْ و اَنديشَيَانَه. ژخَوه لِدِنْيَايىَ ژِی مُسلْمَانْ ڤِىَ دُعَايَا خێرِىَ ژِ هَڤْ رَه دِکِنْ، خێرْ و خُوشِيَا هَڤْ دِخوازِنْ.

٢ د ئَايَتَا ٢٤انْ دَه خُدِىَ گُوّتِنَا خَوشِكْ شِبَانْدِيَه دَارَا خَوشِكْ. لَوْرَا گُوّتِنَا خَوشِكْ فێکِيىَ وِىَ کَارِىَ خَوشِکَه و دَارَا خَوشِكْ ژِی بَرِىَ وِىَ فێکِيىَ بِفێدَه يَه. لِگُوّرِی رَاڤِکِرِنَا مُفَسِّرَانْ؛ مَقْصَدْ ژِ پَيْڤَا خَوشِكْ

٢٦. مِینَاکَا پَیْڤَا پِیسْ (یَا کُفْرِیْ) وَکِی وِیْ دَارَا پِیسَه کُو ژِ سَرْ اَرْدِیْ هَاتِیَه هِلْکِرِنْ، ژِیْ رَه تُو بِنَجِهِی و مِکُومِی تُنَه.

٢٧. خُدِیْ، بِپَیْڤَا مِکُومْ (ئَا تَوْحِیدِیْ) وَانِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ، لِژِیانَا دِنْیَا و ئَاخْرَتِیْ رَادِگْرَه و خُدِیْ سِتَمْکَارَانْ ژِی ژِ رِیْ دِخَه و خُدِیْ یَا کُو بِخْوازَه دِکَه.

٢٨. مَا تُو لِوَانِیْنْ کُو لِهَمْبَرِی کَرَمَا خُدِیْ (دِ شُونَا سِپَاسِیِیْ دَه) نَانْکُورِیِیْ دِکِنْ و دِ دَاوِیِیْ دَه قَوْمِیْ خَوه دِ مَالا هَلاَکِیْ دَه وَرْدِکِنْ، نَابِینِی؟!

٢٩. اَوْ دِیْ بِچِنَه دُوْژَهِیْ و اَوْ چِه پِیسْ وَارْگَهَه!

٣٠. وَانْ ژِ خُدِیْ رَه هَڤْپِشْكْ چِیْکِرِنْ، دَا کُو (خَلْکِیْ) ژِ رِیَا وِی بِخِنْ. (ژِ وَانْ رَه) بِبِیْژَه: بِپِیْخَوشِیِیْنْ خَوه بِژِینْ، بِرَاسْتِی دُومَاهِیکَا وَه هَرْ ئَاگِرَه.

٣١. ژِ بَنْدِیِیْنْ مِنِیْنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه بِبِیْژَه: بَرِیَا رُوْژَكْ بِیْ کُو تِیْ دَه نَه دَانُوسْتَانْدِنْ نَه ژِی هَڤْدُوْسْتِیَكْ هَیَه، بِلا بِبَرْدَوَامِی و دُرِسْتِی نِمِیْژْ بِکِنْ و ژِ وِی رِزْقِیْ کُو مَه دَایَه وَانْ، بِدِزِی و اَشْکَرَا (دِ رِیَا خُدِیْ دَه) خَرْجْ بِکِنْ.

٣٢. اَوِیْ کُو اَرْدْ و ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانْدِنْ خُدِیْ یَه، ژِ عَوْرَانْ اَڤْ ئَانِیَه خَوارِیْ، ڤِیْجَا بِوِیْ ئَاڤِیْ فِیْکِیِیْنْ رَنْگَرَنْگْ بِرِزْقِینِی ژِ وَه رَه دَرَانِینْ. ژِ بُوْ وَه کَشْتِی بَرْدَسْتْ کِرِنْ دَا کُو بِدَسْتُورَا وِی دِ دَرْیَایِیْ دَه ئَاڤْژَنِیِیْ بِکِنْ (و بَارِیْنْ گِرَانْ بِکِیْشِنْ) و ژِ بُوْ وَه چَمْ ژِی بَرْدَسْتْ کِرِنَه.

٣٣. خُدِیْ رُوْژْ و هَیڤْ بِبَرْدَوَامِی خِسْتِنَه بَرْ خِزْمَتَا وَه، شَڤْ و رُوْژْ ژِ بُوْ وَه مُسَخَرْ کِرِنَه.

کَلِیمَا تَوْحِیدِیْ یَه. کَلِیمَا تَوْحِیدِیْ دِخَوازَه کُو اِنْسَانْ کَارْ و بَارِیْ بَاشْ بِکَه و خَوه ژِ نَقَنْجِیِیْ دُورْ بِگْرَه. چِڤَاسْ کَارْ و بَارَکِی کُو خُدِیْ ژِیْ رَازِیبَه هَرْ بِسَدَمَا ڤِیْ کَلِیمِیْ یَه. هَچِی کُو گُوْتِنَا پِیسَه ئَا کُو دِ ئَایَتَا ٢٦انْ دَه دَرْبَاسْ دِبَه اَوْ ژِی اِنْکَارَا خُدِیْ یَه. تَڤْکِیْ فَسَادِی و خَرَابِیانْ، فَلاَکَتْ و مُسِیبَتَانْ ژِ بِنْ ڤِیْ پَیْڤِیْ دَرْدِکَڤِنْ. ژِ بَرْ ڤِیْ یَکِیْ خُدِیْ پَیْڤَا پِیسْ شِبَانْدِیَا دَارَا پِیسْ کُو ژِ زَرَارِیْ پِیْ ڤَه تُو فَیْدِیْ نَادَه مِرُوْڤَانْ.

٣٤. خُدێ ژِ هَرْ تِشْتێ وَه ژێ خوسْتِی، دَايَه وَه. اَگَرْ هُونْ قَنْجِيێنْ خُدێ بِێنْ لِسَرْ خَوه بِژمێرِنْ، هُونْ نِکَارِنْ وَانْ بِژمێرِنْ! بێگُمَانْ اِنْسَانْ پِرْ ظَالِمَه، زێدَه نَانْکُۆرَه!

٣٥. دِبیرْ بِینَه دَمَا اِبْرَاهِيمْ گُۆتْ: خُدَايێ مِنْ! ڤِی بَاژَارێ هَا (مَکِّێ) بِکَه بَاژَارَکِی اَوْلَه، مِنْ و زَارُۆکێنْ مِنْ ژِ پَرَسْتِنَا پُوتَانْ بِپَارێزَه!

٣٦. خُدَايێ مِنْ! بِرَاسْتِی ڤَانْ پُوتَانْ ژِ مِرُۆڤَانْ پِرْ کَسْ ژِ رێ خِسْتِنَه. اِيْدِی کِی لِپَیْ مِنْ بِێ، اَوْ ژِ (خَلْکێنْ) مِنَه. کِی ژِی لِبَرْ مِنْ رَابَه، ڤێجَا بێگُمَانْ تُو گُنَهْڤَشێرِی، دِلُۆڤِينِی.[1]

٣٧. خُدَايێ مَه! مِنْ هِنَكْ ژِ زَارُۆکێنْ خَوه لِنَوَالَکَه بێچَانْدِنِی، لِجَمْ مَالَا تَه يَا پِیرُۆزْ بِجِهْ کِرِنْ. خُدَايێ مَه، دَا کُو بِبَرْدَوامِی و دُرِسْتِی نِمێژْ بِکِنْ، اِيْدِی تُو ژِی مَيْلَا دِلێنْ هِنْ مِرُۆڤَانْ بِدَه ئَالِيێ وَانْ و ژِ مێوَهيَانْ وَانْ بِدَه رِزْقْدَانْ دَا کُو اَوْ شێکِرِيَا تَه بِکِنْ.

٣٨. خُدَايێ مَه! بێگُمَانْ تُو بِيَا کُو اَمْ ڤَشێرِنْ و يَا کُو اَمْ اَشْکَرَا بِکِنْ ژِی دِزَانِی. بێگُمَانْ نَه لِاَرْدێ نَه ژِی لِئَاسِيمَانْ تِشْتَكْ لِبَرْ خُدێ ڤَشَارْتِی نَامِينَه.

٣٩. پَسِنْ و سِپَاسِی ژِ خُدێ رَه بَه، اَوێ کُو دِ کَالِيتِيَا مِنْ دَه اِسْمَاعِيلْ و اِسْحَاقْ دَانَه مِنْ! بێگُمَانْ خُدَايێ مِنْ بَرْگَرێ دِبِهِيزَه (و قَبُولْ دِکَه).

٤٠. خُدَايێ مِنْ! مِنْ و کِنێسَا مِنْ بِکَه ژِ نِمێژْکَرَانْ. خُدَايێ مَه! دُعَايَا مِنْ قَبُولْ بِکَه.

٤١. خُدَايێ مَه! دِ رُۆژَا حَسَابْدِيتِنێ دَه، لِگُنَهێنْ مِنْ، لِيێنْ دِێ و بَاڤێ مِنْ و لِيێنْ مُسِلْمَانَانْ بِبُۆرَه!

٤٢. زِنْهَارْ تُو حِزِرْ نَکَه کُو خُدێ ژِ يَا کُو ظَالِمَانْ دِکِرْ بێئَاگَاهَه! بێگُمَانْ اَوْ بَسْ (جَزَايێ) وَانْ دِهێلَه رُۆژَکێ کُو تێ دَه چَاڤْ زَلُۆقْ دِبِنْ.

---

١ اِبْرَاهِمْ (عَلیَه السَّلَامْ) ژِ بَرْ کُو هێژَا نِزَانِبُو کُو خُدێ مُشْرِکَانْ نَابَخْشِينێ، ژِ بَرْ ڤێ يَکێ ژِ وَانْ رَه ژِ خُدێ بَخْشَانْدِنَا وَانْ خوسْتْ. پِشْتِی فَهْمْ کِرْ کُو خُدێ مُشْرِکَانْ نَابَخْشِينێ ژِ بُۆ لِێبُۆرِينَا وَانْ دُعَا نَکِرْ.

٤٣. (وِىَ رُوْژِىَ) اَوْ بِلَزِنْ، سَرِىَ وَانْ بَرْبِژُوْرِنْ، چَاڤِيْنْ وَانْ زِيقْمَايِى نَه، لِوَانْ ڤَنَاگَرِنْ. (ژِ تِرْسَا عَذَابِىَ) دِلِىَ وَانْ ژِى ڤَالا يَه.

٤٤. تُو، مِرُوْڤَانْ ژِ وِىَ رُوْژَا كُو عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه بِىَ هِشْيَارْ بِكَه. ڤِيْجَا اَوِيْنْ كُو ظُلِمْ كِرِنْ دِبِيْژِنْ: خُدَايِىَ مَه! هَيَا دَمَكَه نِيْزِيكْ مُهْلَتِىَ بِدَه مَه، اِيْدِى اَمِىَ بَرْسِڤَا دُوْزَا تَه بِدِنْ (و اِيمَانِىَ بِينِنْ) و اَمِىَ بِدِنْ پَىْ پِيْخَمْبَرَانْ. (ژِ وَانْ رَه تِىَ گُوْتِنْ) : اَرِىَ مَا قَىْ بَرِىَ (لِدِنْيَايِىَ) وَه سُوْنْدْ نَخوارِبُو كُو ژِ بُوْ وَه زَوَالْ تُنَه؟

٤٥. هُونْ، لِجِهِيْنْ وَانِيْنْ كُو لِخَوه ظُلِمْ كِرِنْ (پِشْتِى كُو مَه اَوْ هَلاكْ كِرِنْ) نِشْتَجِهْ بُونْ، ژِ بُوْ وَه ژِى خُيَا بُو؛ كَا مَه چَاوَا عَذَابْ بِسَرِىَ وَانْ دَه ئَانِيبِيَه. مَه، ژِ بُوْ وَه (دِ قُرئَانِىَ دَه) گَلَكْ مِيسَالْ ئَانِينْ و اَشْكَرَا كِرِنْ (لِيْبَلِىَ وَه ژِ وَانْ دَرْسْ نَگِرتْ).

٤٦. بِرَاسْتِى وَانْ (مُشْرِكَانْ) فَنْلْ و فَنْدِيْنْ خَوه (لِپِيْخَمْبَرْ و بَاوَرْمَنْدَانْ) بِجِهْ كِرِنْ، پُوچْكِرِنَا پِلاَنِيْنْ وَانْ لِجَمْ خُدِىَ يَه. چَنْدِى كُو ژِ بَرْ خُرْتِيَا دَكْ و دُوْلابِيْنْ وَانْ، چِيَانْ دِكِرْ كُو ژِ جِهِىَ خَوه هِلْبِينْ و هِلْوَشِنْ ژِى.

٤٧. نَاخَوه، زِنْهَارْ حِزرْ مَكَه كُو خُدِىَ ژِ پَيْمَانَا كُو دَايَه پِيْخَمْبَرِيْنْ خَوه (كُو دِىَ بِسَرْكَڤِنْ) ڤَگَرِيايَه! بِيْگُمَانْ خُدِىَ سَرْدَسْتَه، تُوْلْڤَكَرَه.

٤٨. وِىَ رُوْژَا كُو اَرْدْ بَارْدَكَه دِنْ، ئَاسِيمَانْ ژِى بِهِنْ ئَاسِيمَانِيْنْ دِنْ بِيْنَه گُهَرَانْدِنْ و (مِرُوْڤْ تَڤْ) دَرْكَڤِنْ پِيْشْبَرِى خُدَا، اَوْ خُدَايِىَ كُو هَرْ يَكَه و دَسْتْهِلاَتْدَارَه.

٤٩. وِىَ رُوْژِىَ تُو دِىَ بِبِينِى كُو گُنَهْكَارْ، دَسْتْ و پِيِيْنْ وَانْ دِ قَيْدَانْ دَه شِدَانْدِى نَه.

٥٠. كِرَاسِيْنْ وَانْ ژِ قَتْرَانِىَ نَه، ئَاگِرْ بِسَرْ و چَاڤِيْنْ وَانْ ڤَه بِلِنْدْ دِبَه و پِىَ دِگِرَه.

٥١. دَا كُو خُدِىَ جَزَايِىَ هَرْ مِرُوْڤَكِى كَا چِه كَارْ و كِريارْ كِرِيَه بِدِيِىَ و بِيْگُمَانْ خُدِىَ (دِ حَسَابْدِيتِنِىَ دَه) دَسْتْسِڤِكَه.

٥٢. اَڤْ قُرئَانْ، ژِ بُوَ مِرُوَڤَانْ رَاگِهَانْدِنَكَه دَا كُو (مِرُوَڤْ) پِىَ بِيَنَه هِشيارْكِرنْ و بِزَانِنْ كُو خُدِىَ خُدَايَكِى يَكَه و دَا كُو ئَاقِلْمَنْدْ تَامْ بِفِكرِنْ و عِبرَتْ بِگرِنْ.

١٥. سُورَه يىَ حِجرْ

سُورَەيِىَ حِجرْ نُوتُ و نَهْ (٩٩) ئَايَتَه. ئَايَتَا ٧٨'ئَانْ لِمَدينِىَ، يِيَنْ دِنْ ژِى لِمَكَّىَ نَازِلْ بُويَه. حِجرْ نَاڤِىَ جِهَكِى يَه كُو دِكَڤَه نَوَالَا نَاڤْبَرَا شَامْ و مَدينِىَ كُو سَمُودْ - گَلِىَ صَالِحْ- لِوِىَ دَڤَرِىَ بِجِهْ بُوبُو. ژِ بَرْ كُو ئَايَتَا ٨٠'ئَانْ و يَا ٨٤ه'ئَانْ بَحْسَا گَلِىَ حِجْرِىَ كِرِيَه، ژِ ڤِى سُورَيِى رَه سُورَەيِىَ هِجرْ هَاتِيَه گُوَتِن.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، رَا. هَا اَڤْ، ئَايَتِيَنْ كِتِيِبىَ و قُرئَانَا رُوَنْكَرِنْ.

٢. اوِيَنْ كَافِرْ بُونَه گَلَكْ جَارَانْ دِخوازِنْ كُو اَوْ ژِى مُسِلْمَانْ بُونَا.

٣. دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه، بِلا بِخُونْ (و ڤَخُونْ)، پِىَ خَوشْ بِبِنْ، بِلا هِيَڤِى و اُمِيدْ وَانْ مِژُولْ بِكَه، ڤِيَجَا اَوِىَ بِزَانِنْ (كَا اَنْجَامَا وَانْ بُو چِه).

٤. مَه كِيژَانْ وارْ وِيَرَانْ كِربَه هَرْ ژِىَ رَه جِڤَانَكِى پِيَزَانْ هَبُويَه.

٥. هِيچْ تُو مِلَتْ نَاكَڤَه پِيَشِيَا اَجِلِىَ خَوه و ژِ وَقْتِىَ خَوه نَايِىَ بِپَاشْدَخِسْتِنْ.

٦. (كَافِرَانْ) گُوَتِنْ: هَىْ اَوِىَ كُو ژِىَ رَه قُرئَانْ هَاتِيَه هِنَارْتِنْ! بِيَگُمَانْ تُو دِينِى!

٧. (دِيسَا گُوَتِنْ) : بِلا تَه مَلَائِيكَتْ ژِ بُوَ مَه بِئَانِيَا (كُو وَانْ تَه رَاسْتْ بِدِيَرَا) اَگَرْ بِرَاسْتِى تُو ژِ رَاسْتْگُوَيَانِى؟

٨. اَمْ مَلَائِيكَتَانْ هَرْ بِحَقِى دِشِينِنْ، (اَگَرْ مَه مَلَائِيكَتْ بِشَانْدَانَا) وِىَ چَاخِىَ ژِ بُوَ وَانْ مُهْلَتْ نَدِهَاتَه دَايِنْ.

٩. بێگُمَانْ اِێ قُرئَانْ هِنَارْتِيَه هَرْ اَمِنْ و تَقَزْ اَمْ بِخوه ژِی دِێ وِێ بپَارێزِنْ.

١٠. صُوْنْدْ بَه، مَه پێخَمْبَرْ ژِ مِلَتێنْ بَرِيَا تَه رَه ژِی شَانْدِنْ.

١١. چِه دَمَا پێخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه دِهَاتْ، وَانْ هَرْ طِنَازێنْ خوه پِێ دِكِرِنْ.

١٢. هَا وِسَا اَمْ بَاطِلِی دِخِنْ دِلێنْ گُنَهْكَارَانْ.

١٣. اَوْ بِوِێ بَاوَرِی نَاينِنْ. رِێ و رێبَازێنْ پێشيَانْ ژِی وِهَا بُو.

١٤. اَگَرْ اَمْ ژِ وَانْ رَه ژِ ئَاسِيمَانْ دَرِيَكِی ڤَكِنْ و اَوْ تِێ رَه هِلْكِشِنْ ژُورِێ..

١٥. دِێ بگُوْتَانَا: چَاڤێنْ مَه هَاتِنَه گِرْتِنْ، بَلْكِی سِێرْ لِمَه هَاتِيَه كِرِنْ.

١٦. صُوْنْدْ بَه، مَه دِ ئَاسِيمَانْ دَه هِنْ رێگَهْ ئَافِرَانْدِنَه و مَه ئَاسِيمَانْ ژِ بُو تَمَاشَكَرَانْ خَمِلَانْدِيَه.

١٧. مَه ئَاسِيمَانْ ژِ هَرْ شَيْطَانِێ قِورَانْدِی پَارَاسْتِيَه.

١٨. لِێبَلِێ، اَوِێ كُو بِدِزِيكَا گُهِێ خوه بِدَه خَبَرِێ و بِرَڤَه اَوْ جُدَا يَه، اِێدِی پێتَكَه رُونَاكْ
بِپِێ وِی دِكَڤَه.

١٩. مَه عَرْدْ ژِی رَاخِسْتِيَه و تِێ دَه چِيَايێنْ ئَاسِێ و سَاغْلَمْ بِجِهْ كِرِنَه و مَه دِ عَرْدِێ دَه
هَرْ تِشْتْ (لِگُورِی حَوْجَهِيِێ) بِپِيڤَانْ دَرَانِيَه.

٢٠. مَه ژِ بُو وَه و ژِ بُو وَانێنْ كُو هُونْ نَه رِزِقْدَارِێنْ وَانِنْ دِ عَرْدِێ دَه پێژِينِێنْ (مَعِيشَتَا)
رَنْگَه رَنْگْ ئَافِرَانْدِنَه.

٢١. هَرْچِی تِشْتِێ هَيَه گَنْجِينَيێنْ وِێ بَسْ لِجَمْ مَه نَه. اَمْ وِێ هَرْ بِپِيڤَانَكَه دِيَارْكِرِی
(بِقَاسِی حَوْجَهِيِێ) دَادِخِنْ.

٢٢. مَه بَايێن عَورْهِلْگِرْ و ئَاڤسْكَرْ شَانْدِنْ، ڤێجَا مَه ژِ عَوْرَانْ ئَاڤَكْ ئَانِی خَوارِێ و مَه
بِوِێ هُونْ اَڤْ دَانْ و هُونْ بِخَوه نِكَارِنْ وِێ ئَاڤِێ بِخَزِنێنِنْ.

٢٣. بێگُومَانْ اِیْ کُو سَاغْ دِکَه و دِمِرِینَه هَرْ اَمْ بِخَوه نَه، پَاشِیْ هَرْ اَمِنْ مِیرَاتْپێیَائی یێنْ هَمُو مَخْلُوقَانْ.

٢٤. صُوْنْدْ بَه اَمْ وَانْ اُمَّتێنْ کُو بَرِیَا وَه هَاتِنْ و چُونْ دِزَانِنْ و اَمْ بِیێنْ کُو دِ پَیْ وَه رَه بێنْ ژِی دِزَانِنْ.

٢٥. بێگُمَانْ هَرْ خُدَایێ تَه یَه یێ کُو (رُوْژَا قِیامَتێ) وَانْ لِهَڤْ بِجڤِینَه. بێگُمَانْ اَوْ کَارْبِنَجِهَه، زَانَا یَه.

٢٦. صُوْنْدْ بَه، مَه اِنْسَانْ (ئَادَمْ) ژِ هِشْکَهرِیکَه پَحْتِی، ژِ حَرِیکَه رَشَگُهَرِی ئَافِرَانْدِیَه.

٢٧. مَه جِنْ ژِی هێ بَرِی (ئَادَمْ) ژِ هَوَایکَه گَرمْ خُلِقَانْدِبُونْ.

٢٨. وێ دَمێ خُدَایێ تَه ژِ فِرِیشْتَیَانْ رَه گُوْتْ، بێگُمَانْ اَزێ ژِ حَرِیکَه هِشْكْ و هُوْلَا، ژِ حَرِیکَه رَشَگُهَرِی مِرُوْڤَکِی (ئَادَمْ) بِخُلِقِنِمْ.

٢٩. دَمَا مِنْ اَوْ تَکُوزْ کِرْ و مِنْ ژِ رُوحێ خَوه (اَوْ رُوحێ کُو مَخْلُوقێ مِنَه) پِفْ کِرێ، ڤێجَا دِ جِهْ دَه هُونْ ژێ رَه هَرِنْ سِجُودێ.

٣٠. مَلَائِیکَتْ تَڤْ بِهَڤْ رَه (ژِ ئَادَمْ رَه) چُونَه سِجُودێ.

٣١. لێبَلێ اِبْلِیسْ بێاَمْرِی کِرْ؛ نَخَوسْتْ کُو اَوْ دِگَلْ یێنْ چُونَه سُجُودێ هَرَه سِجُودێ.

٣٢. (خُدێ ژێ رَه) گُوْتْ: هَیْ اِبْلِیسْ! چِه تِشْتِی نَهِشْتْ کُو تُو دِگَلْ یێنْ چُونَه سُجُودێ هَرَه سِجُودێ؟

٣٣. (اِبْلِیسْ) گُوْتْ: نَه لایِقێ مِنَه کُو اَزْ ژِ مِرُوْڤَکِی رَه بِچِمْ سِجُودێ کُو تَه اَوْ ژِ هِشْکَهرِیکَه رَشَگُهَرِی ئَافِرَانْدِیَه.

٣٤. (خُدێ ژێ رَه) گُوْتْ: نَاخَوه ژِ وێ دَرْکَڤَه، هَرَه! اِیْدِی بِرَاسْتِی تُو (ژِ رَحْمَا مِنْ) هَاتِیَه قَورَانْدِنْ!

٣٥. بێگُمَانْ هَيَا رُۆژَا قِيَامَتێ دێ هَرْ لَعْنَتْ لِتَه ببَارَه.

٣٦. (ابْلِيسْ) گُوتْ: خُدِێێۆ! نَاخوه، هَيَا رُۆژَا قِيامَتْ و حَسَابْدِيتِنێ، خوه لِمِنْ بِگرَه (و
مِنْ نَمرِينَه).

٣٧. خُدێ ژێ رَه گُوتْ: بَاشَه تُو ژِ خُولێگرْتِيَانِی...

٣٨. حَيانِی رُۆژَا دَمَا دِيارْكِرِی.

٣٩. (ابْلِيسی) گُوتْ: خُدِێێۆ! صُوِنْدْ بَه، بِسَدَمَا يَا كُو تَه اَزْ ژِ رِێ دَرْخِسْتِمْ، اَزێ ژِی
لِدِنْيَايێ ژِ مِرُۆڤَانْ رَه (گُنَهَانْ) بِخَمِلِينِمْ و اَزێ تَقَزْ وَانْ تَڤَانْ ژِ رِيَا رَاسْتِيێ دَرِينِمْ!

٤٠. لێبَلِێ، عَڤْدێنْ تَه يێنْ بَاوَرْمَنْدْ يێنْ دِلْپَاكْ اَوْ جُدَا نَه.

٤١. (خُدێ) گُوتْ: بِرَاسْتِی هَا اَڤْ رِێكَه رَاسْتُ و دُرِسْتَه، يێ لِسَرْ بِچَه دِگِهێژَه مِنْ.

٤٢. بێگُمَانْ بَنْدَێێنْ مِنْ (يێنْ مُخْلِصْ) تُو هێزَا تَه لِسَرْ وَانْ نِينَه. لێبَلِێ اَوْ ژِرێكَتِيێنْ كُو
لِپَێ تَه هَرِنْ، جُدَا نَه.

٤٣. بێگُمَانْ دُۆژَهْ جِڤَانْ و جِهێ وَانْ هَمُويَانَه.

٤٤. ژِ دُۆژَهێ رَه حَفْتْ دَرْگَه هَنَه. ژِ بُۆ هَرْ دَرْگَهكِی كُومَكَه دِيارْكِرِی هَيَه.

٤٥. بێگُمَانْ مُتَّقِی، لِنَاڤْ بِهِشْتێ و لِسَرْ كَانِيَانِنْ.

٤٦. (ژِ وَانْ رَه دێ بێگُوتِنْ) : بِسَلامَتِی و اَوْلَهِی هَرِنْ نَاڤْ بَهِشْتَانْ!

٤٧. مَه كِينَا دِ سِينْگێنْ وَانْ دَه ئَاڤێتْ؛ اِيْدِی (ژِ هَڤْ رَه) بُونَه بِرَا، لِسَرْ تَخْتَانْ لِپێشْبَرِی
هَڤِنْ.

٤٨. لِبِهِشْتێ تَعْبُ و وَسْتَانْ وَانْ نَاهِنْگێڤَه و اَوْ ژێ نَايێنَه دَرْخِسْتِنْ ژِی.

٤٩. ژِ بَنْدَێێنْ مِنْ رَه بِبێژَه، تَقَزْ اَزِمْ گُنَهژێبِرْ يێ دِلُۆڤَانْ..

٥٠. تَقَزْ عَذَابێ مِنْ ژی عَذَابێ هَری دِژْوارَه.

٥١. ژِ وَانْ رَه بَحْسَا مێڤَانێنْ اِبْرَاهِیمْ بِکَه.

٥٢. دَمَا چُونَه جَمْ اِبْرَاهِیمْ، گُوتِنْ: «سِلاڤْ لِتَه بَه!» (ژِ بَرْ کُو اِبْرَاهِیمْ اَوْ نَاسْ نَکِرِنْ، ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: بِرَاسْتِی اَمْ ژِ وَه بِفِکَارِنْ!

٥٣. ژِێ رَه گُوتِنْ: مَترْسَه! اَمْ مِزْگِینَا کُرَکِی پِرْ زَانَا دِدِنْ تَه.

٥٤. (اِبْرَاهِیمْ ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: اَرێ مَا پِشْتِی ڤێ پِیرِیتِیێ هُونْ مِزْگِینِیێ دِدِنْ مِنْ؟ ڤێجَا هُونْ مِزْگِینِیَا چِه دِدِنْ مِنْ؟!

٥٥. ژِێ رَه گُوتِنْ: مَه مِزْگِینِیَا حَقْ و رَاسْتْ دَا تَه. زِنْهَارْ؛ ژِ بێهێڤِیَانْ نَبَه!

٥٦. (اِبْرَاهِیمْ ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: ڤَیْ ژِ رێشَاشَانْ پێ ڤَه کِی هێڤِیَا خوه ژِ رَحْمَا خُدێ دِبرَه؟

٥٧. (اِبْرَاهِیمْ بِبَرْدَوَامِی ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: گَلِی قَاصِدَانْ! هُونْ ژِ بُو چِه هَاتِنَه.

٥٨. ژِێ رَه گُوتِنْ: بِرَاسْتِی اَمْ ژِ بُو (هَلاَکَا) جِڤَاتَکَه گُنَهْکَارْ هَاتِنَه شَانْدِنْ.

٥٩. لِێبَلِێ مَالبَاتَا لُوطْ نَه تێ دَه یَه، بِرَاسْتِی اَمێ لُوطْ و مَالبَاتَا وِی تَڤَانْ رِزْگَارْ بِکِنْ.

٦٠. لِێبَلِێ پِیرَکَا وِی جُدَا یَه؛ مَه لِسَرێ حُکِمْ دَا کُو اَوْ ژِ یێنْ هَلاکْبُویِی یَه.

٦١. گَاڤَا قَاصِدْ هَاتِنْ جَمْ مَالْبَاتَا لُوطْ.

٦٢. (لُوطْ ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: بِرَاسْتِی هُونْ جِڤَاتَکَه نَنَاسِنْ.

٦٣. ژِێ رَه گُوتِنْ: نَا، اَمْ هَاتِنَه جَمْ تَه بِوِی عَذَابێ کُو مِلَّتێ تَه دِ هَاتِنَا وِی دَه بِگُمَانِنْ.

٦٤. مَه، رَاسْتِی ژِ تَه رَه ئَانِیَه، بێگُمَانْ اَمْ رَاسْتْبێژِنْ.

٦٥. ژِێ رَه گُوتِنْ: دِ وَخْتَکِی شَڤێ دَه مَالبَاتَا خَوه دَرِینَه رِێ، تُو ژِی لِدُوڤْ وَانْ هَرَه.

زِنْهَارْ بِلا ژِ وَه تُو کَسْ لِپَاشْ خَوه ڤَه ژِی نَمَیزِیْنَه! هَرِنْ وِی جِهِیْ کُو فَرْمَانَا وَه پِیْ هَاتِیَه کِرِنْ.

٦٦. مَه ژِ لُوطْ رَه رَاگِهَانْدْ کُو اَوِیْنْ گُنَهْکَارْ دِ چَاخِیْ سِبَهِیْ دَه وِیْ ژِ بِنِی ڤَه بِیْنَه قُتْبِرْکِرِنْ.

٦٧. خَلْکِیْ بَاژێرْ هَاتِنْ و (ژِ بُوْ کِرِنَا فِیْعْلِیْنْ کِرِیْتْ) ژِ کێفْخَوشِی مِزْگِینِی دَانَه هَڤْ.

٦٨. (لُوطْ ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَڤِیْنْ هَا، مِیْڤَانِیْنْ مِنِنْ، ڤِیْجَا مِنْ رَزِیلْ نَکِنْ.

٦٩. ژِ خُدِیْ بِتِرْسِنْ، مِنْ رِسْوَا مَکِنْ!

٧٠. ژِیْ رَه گُوْتِنْ: اَرِیْ مَا مَه ژِ تَه رَه نَگُوْتِبُو کُو تِیْکِلی کَارِیْ خَلْکِیْ مَبَه؟!

٧١. (لُوطْ، ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَگَرْ هُونْ دِخَوازِنْ بِکِنْ ڤَا نَه کَچِیْنْ مِنْ (لِخَوه مَهِرْ بِکِنْ).

٧٢. بِژِیَانَا تَه صُوْنْدْ بَه؛ اَوْ دِ نَاڤْ سَرْخَوشِیِیْ دَه بِسَرْگێژَانَه دِچُونْ و دِهَاتِنْ.

٧٣. دِ چَاخِیْ هِلَاتِنَا رُوْژِیْ دَه وِیْ قِیرَا دِژْوَارْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ.

٧٤. اِیْدِی مَه وَلَاتِیْ وَانْ سَرُوبِنِی هَڤْ کِرْ و مَه بِسَرْ وَانْ دَه کَڤِرِیْنْ ژِ هَرِیَا پَحْتِی بَارَانْدِنْ.

٧٥. بێگُمَانْ دِ ڤِیْ دَه ژِ بُوْ یِیْنْ کُو عِبْرَتْ بِگِرِنْ نِیشَانْ هَنَه.

٧٦. بێگُمَانْ کَاڤِلِیْنْ وِی وَلَاتِی هِیْ ژِی لِسَرْ رِیکِیْ دِمِینِنْ.

٧٧. بێگُمَانْ دِ ڤِیْ دَه ژِ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ دَرْسُ و نِیشَانْ هَنَه.

٧٨. بِرَاسْتِی خَلْکِیْ (بَاژَارِیْ) اَیْکَتِیْ ژِی ژِ ظَالِمَانْ بُونْ.

٧٩. لِیْبَلِیْ مَه تُولْ لِوَانْ ژِی ڤَکِرْ. اَڤْ هَرْدُو وَلَاتْ ژِی لِسَرْ رِیْیَکَه دِیَارِنْ.

٨٠. صُوْنْدْ بَه، خَلْکِیْ حِجْرِیْ ژِی بِپێخَمْبَرَانْ بَاوَرِی نَئَانِینْ.

٨١. مَه مُعْجِزَیِیْنْ خَوه دَانَ وَانْ، لِیْبَلِیْ وَانْ بَرِیْ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرَانْدِنْ.

٨٢. وَانْ ژِ بُوٚ خَوه ژِ چِيَانْ مَالِيٚنْ اَوْلَه دِكوٚلَانْ و چِيٚدِكِرِنْ.

٨٣. دِ چَاخِىٚ سِپيٚدِىٚ دَه وِىٚ قِيرَا دِژْوَارْ اَوْ ژِى هِنْگَافْتِنْ.

٨٤. اَوْ (خَانِيِيٚنْ قَاهِيمْ و كَلَهِيٚنْ ئَاسِىٚ) يِيٚنْ كُو لِيٚدِكِرِنْ تُو زَرَارْ ژِ سَرْ وَانْ نَدَا ئَالِى.

٨٥. مَه عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ، تِشْتِيٚنْ كُو دِ نَاڤَا وَانْ دَه هَنَه هَرْ بِحَقِى ئَافِرَانْدِنْ. بِيٚگُمَانْ رُوٚژَا قِيامَتِىٚ تَقَزْ دِىٚ بِىٚ، ڤِيٚجَا تُو بِخَوشِكَايِى بِوَانْ رَه دَرْبَاسْ بِكَه.

٨٦. بِرَاسْتِى خُدَايِىٚ تَه ئَافِرِينَرِىٚ هَرْ تِشْتِى يَه و اَوْ هَرْ تِشْتِى دِزَانَه.

٨٧. (يَا مُحَمَّدْ!) صُوٚنْدْ بَه، مَه حَفْتْ ئَايَتِيٚنْ كُو تِيٚنَه دُبَارَكِرِنْ و قُرْئَانَا مَزِنْ دَانَه تَه.

٨٨. زِنْهَارْ، تُو چَاڤِيٚنْ خَوه بَرْنَدَه وِى مَالِىٚ كُو ژِ بُوٚ فَيْدَيكَه دَمِى مَه دَايَه هِنْ كَسَانْ، لِسَرْ وَانْ غَمْگِينْ نَبَه و ژِ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانْ پَرِيٚنْ خَوه نِزمْ بِكَه، خَوه ژِ بُوٚ وَانْ بِشكِينَه.

٨٩. (ژِ وَانْ رَه) بِبِيٚژَه: بِيٚگُمَانْ اَزْ هَرْ هِشْيَارْكَرَكِى رُوٚنْكَرِمْ.

٩٠. چَاوَا مَه بِسَرْ يِيٚنْ كُو دَابَشْ دِكِنْ (عَذَابْ) شَانْدْ...

٩١. (هَا اَڤْ) اَوِيٚنْ كُو قُرْئَانْ كِرِنَه بَشْ بِبَشْ (بِهِنَكِى بَاوَرِيىٚ تِينِنْ و بِهِنَكِى نَايِنِنْ).

٩٢. ڤِيٚجَا بِخُدَايِىٚ تَه صُوٚنْدْ بَه، اَمِىٚ هَمِنْ ژِ وَانْ تَڤَانْ بِپِرْسِنْ..

٩٣. ژِ يَا كُو وَانْ دِكِرِنْ.

٩٤. ڤِيٚجَا فَرْمَانَا كُو لِتَه هَاتِيَه كِرِنْ اَشْكَرَا بِبِيٚژَه و بَرِىٚ خَوه ژِ مُشْرِكَانْ بِگُهَرِينَه!

٩٥. بِيٚگُمَانْ لِهَمْبَرْ طِنَازْكَرَانْ اَمْ بَسِى تَه نَه.

٩٦. اَوِيٚنْ كُو دِگَلْ خُدِىٚ هِنْ اِلٰهِيٚنْ دِنْ (ژِ خَورَه)گِرْتِنَه؛ ڤِيٚجَا دِىٚ بِزَانِنْ (كَا دُومَاهِيكَا وَانْ دِىٚ چَاوَا بِبَه).

٩٧. صُوٚنْدْ بَه، اَمْ دِزَانِنْ ئَا كُو اَوْ دِبيٚژِنْ سِينْگَا تَه تَنْـگْ دِكَه (تَه بِيٚهِنْ تَنْـگْ دِكَه.

٩٨. نَاخوه تُو دِگَلْ حَمْدُ و سَنَایِیٚ، خُدَایِیٚ خَوه پَاكْ بِدِیٚرَه و بِبَه ژ نِمِیٚژکَرَانْ!

٩٩. حَتَا مِرِنِیٚ، ژِ خُدَایِیٚ خَوه رَه عِبَادَتِیٚ بِکَه.

١٦. سُورَه یِیٚ نَحِلْ

سُورَەیِیٚ نَحِلْ١٢٨ (سَدْ و بِیسْتُ و هَشْتْ) ئَایَتَه. هَرْ سِیٚ ئَایَتِیٚنْ وِی یِیٚنْ دَاوِیِیٚ لِمَدِینِیٚ و یِیٚنْ دِنْ ژِی لِمَکّّیٚ نَازِلْ بُونَه. ژ بَرْ کُو دِ ئَایَتَا ٦٨یٚ دَه بَحْسَا مِیٚشَا هُنْگِفِینْ هَاتِیَه کِرِنْ ژ ڤِی سُورَیِی رَه سُورَەیِیٚ نَحِلْ هَاتِیَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیم

١. فَرْمَانَا خُدِیٚ هَاتْ، ڤِیٚجَا لِهَاتِنَا وِیٚ لَزِیٚ مَکِنْ. خُدِیٚ ژِ وِیٚ شِرْکَا کُو اَوْ دِکِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

٢. خُدِیٚ، ژِ بَنْدَیِیٚنْ خَوه کِیٚ بِڤِیٚ، بِڤِینَا خَوه، وَحْیِیٚ بِنَاڤْگِینَا مَلائِیکَتَانْ ژِیٚ رَه دِشِینَه (خُدِیٚ ژِ وَانْ رَه دِبِیٚژَه: عَڤْدِیٚنْ مِنْ) هِشْیَارْ بِکِنْ کُو بِرَاسْتِی ژِ مِنْ پِیٚ ڤَه تُو خُدَا نِینِنْ، ڤِیٚجَا بِلا ژِ مِنْ بِتِرْسِنْ.

٣. خُدِیٚ، عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ بِحَقِی ئَافِرَانْدِنَه. خُدِیٚ ژِ شِرْکَا اَوْ دِکِنْ، دُورْ و بِلِنْدَه.

٤. خُدِیٚ، اِنْسَانْ ژِ دِلُوپَکَه ئَاڤْ ئَافِرَانْدِیَه، ڤِیٚجَا تُو دِنِیٚرِی کُو ڤَا یَه (اَوْ) ژِ خُدَایِیٚ خَوه رَه دِژْمِنکی اَشْکَرَا یَه.

٥. خُدِیٚ، تَرْشْ (هِیٚشْتِرْ، دَوارْ و پَزْ) ژِی ئَافِرَانْدِنْ، دِ وَانْ دَه گَرْمِیتِی و گَلَكْ فَیْدَیِیٚنْ دِنْ ژِی ژِ بُوٚ وَه هَنَه و هِنْ ژِ وَانْ ژِی هَنَه کُو هُونْ گُوٚشْتِیٚنْ وَانْ دِخُونْ.

٦. دِ وَانْ دَه، دَمَا اِیڤَارِیٚ وَانْ تِینِنْ (هَڤْشِیِیٚ وَانْ) و دَمَا سِپِیٚدِیٚ ژِی وَانْ دَرْتِینِنْ (چِیٚرِیِیٚ) ژِ بُوٚ وَه دِلْخَوشِی و جُوَانِی هَیَه.

٧. اَڤْ تَرشْ، بَارِيْنْ وَه يِيْنْ گِرَانْ ژِ وَلاتَكى دِگِهِينِنْ وَلاتَكى دِنْ كُو (اَگَرْ اَوْ نَبُونَا) بِىَ
يى زَحْمَتِيَكه زِيْدَه وَه نَدكَارِيَا بِگِهِينِنْ وِىَ دَرِىَ. بِيْگُمَانْ خُدَايىَ وَه بِشَفْقَتَه، دِلُوْڤَانَه.

٨. خُدِىَ، هَسْپُ و ڤَانْترْ و كَرْ ژِى ئَافِرَانْدِنْ دَا كُو هُونْ لِوَانْ سُوَارْ بِبِنْ و دَا كُو اَوْ بِبِنْ
خَمْلُ و خَوشْكَاهِى ژِ بُوْ وَه. خُدِىَ يَا كُو (اِيرُوْ) هُونْ پِىَ نِزَانِنْ ژِى دِىَ بِخُلِقِينَه.

٩. رَاسْتَرِيْكِرِنَا سَرْ رِيْيَا رَاسْتْ لِسَرْ خُدِىَ يَه. هِنْ رِىَ ژِى هَنَه خَوهْرِنْ. اَگَرْ خُدِىَ
بِخَوسْتَا دِىَ هُونْ تَڤْ بِئَانِينَا سَرْ رِيَا رَاسْتْ.

١٠. خُدِىَ يَه، يِىَ كُو ژِ عَوْرَانْ ئَاڤْ بَارَانْدِيَه، هِنْ ژِىَ ژِ بُوْ وَه ڤَخَوارِنَه، هِنَكْ ژِى دَارْ و
شِيْنْكَاتِى پِىَ شِينْ دِبِنْ كُو هُونْ تِىَ دَه حَيْوَانِيْنْ خَوه دِچِيْرِينِنْ.

١١. خُدِىَ بِوِىَ ئَاڤِىَ ژِ بُوْ وَه چَانْدِنِى، زَيْتُونْ، خُرْمَه، تِرِى و ژِ هَرْ تَخْلِيتِيْنْ مِيْوَهيانْ
(لِعَرْدِىَ) هِيْشِينْ دِكَه. بِيْگُمَانْ دِ ڤِىَ رَوْشِىَ دَه ژِ بُوْ جِڤَاتَكه كُو بِفِكرَه نِيشَانْ هَنَه.

١٢. خُدِىَ شَڤْ و رُوْ، رُوْژْ و هَيْڤْ خِسْتِنَه بَرْ خِزْمَتَا وَه. سْتِيْرْ ژِى بِفَرْمَانَا خُدِىَ سَرْنَرْمْ
و مِسُخِرِنْ. بِيْگُمَانْ دِ ڤَانْ دَه، ژِ بُوْ يِيْنْ كُو هِشِىَ خَوه بِخَبِتِينِنْ گَلَكْ نِيشَانْ هَنَه.

١٣. اَوْ تِشْتِيْنْ كُو خُدِىَ رَنْگَه رَنْگْ ژِ بُوْ وَه لِعَرْدِىَ چِيْكِرِنَه، بِرَاسْتِى دِ وَانْ دَه ژِى ژِ بُوْ
جِڤَاتَكه شِيرَتْوَرْگِرْ نِيشَانْ هَنَه.

١٤. خُدِىَ يَه، يِىَ كُو دَرْيَا خِسْتِيَه بَرْ خِزْمَتَا وَه دَا كُو هُونْ گُوْشْتِىَ تَرْ و تَازَه ژِىَ بِخُونْ
و كُو هُونْ زِينَتَانْ ژِىَ دَرِينِنْ ژِ بُوْ هُونْ لِخَوه بِكِنْ. تُو كَشْتِيِيْنْ مَزِنْ دِبِينِى كُو لِسَرْ
دِكِشِنْ، دَا كُو هُونْ بِوَانْ (بِرِيْكَا بَازِرْگَانِيىَ) لِكَرَمَا خُدِىَ بِگَرِنْ و دَا كُو هُونْ سِپَاسِيَا
نِعْمَتِيْنْ وِى بِكِنْ.

١٥. خُدِىَ دِ عَرْدِىَ دَه چِيَايِيْنْ ئَاسِىَ و مِكُومْ چِكَانْدِنَه دَا كُو وَه نَهَژِينَه و تِىَ دَه چَمْ و
رِىَ دَانِينَه، هِيْڤِى هَيَه كُو هُونْ بِسَرْ مَبَسْتِيْنْ خَوه ڤَه بِبِنْ (و هُونْ خَوه شَاشْ نَكِنْ).

١٦. خُدِیٰ ژِ بُوٚ وَه پرْ نِیشَانێنْ دِنْ ژِی چِیٚکِرنَه و بِستێرَانْ ژِی اَوْ بِسَرْ رِیَا خَوه ڤَه دِبِنْ.

١٧. اَرِیٰ مَا ڤِێجَا اَوِیٰ کُو دِخُلِقینَه دِبَه وَکِی یِیٰ کُو نَاخُلِقینَه ؟ مَا هِیٰ ژِی هُونْ نَافِکرِنْ؟

١٨. اَگَرْ هُونْ بِخوازِنْ نِعْمَتێنْ خُدِیٰ بژِمێرِنْ، هُونْ نِکَارِنْ وَانْ بژِمێرِنْ. بێگُمَانْ خُدِیٰ گُنَهْژێبرَه، دِلُوٚڤَانَه.

١٩. خُدِیٰ یَا کُو هُونْ ڤَدِشێرِنْ و یَا کُو هُونْ اَشْکَرَا دِکِنْ ژِی پِیٰ دِزَانَه.

٢٠. اَوێنْ کُو دِ شُونَا خُدِیٰ دَه وَانْ دِحَبِینِنْ، اَوْ نِکَارِنْ تِشْتَکِی بَخُلِقِینِنْ ؛ اَوْ بِخَوه ژِی هَاتِنَه خُلِقَانْدِنْ.

٢١. (- اَوێنْ هُونْ وَانْ دِحَبِینِنْ) مِرِی نَه، نَه زِنْدِی نَه. اَوْ نِزَانِنْ کَنْگِیٰ دِیٰ بێنَه ڤَژَانْدِنْ و شَانْدِنْ ژِی.

٢٢. خُدَایِیٰ وَه خُدَایَکِی تَكْ و تَنِیٰ یَه. ڤِێجَا اَوێنْ کُو بَاوَرِی بِئَاخْرَتِیٰ نَاینِنْ، دِلِیٰ وَانْ (یَکِیتِیَا وِی) اِنْکَارْ دِکَه و اَوْ خَوه مَزِنْ دِدێرِنْ.

٢٣. شكْ و گُمَانْ نِینَه، بِرَاسْتِی خُدِیٰ بِیَا کُو اَوْ ڤَدِشێرِنْ و بِیَا کُو اَشْکَرَا دِکِنْ ژِی دِزَانَه. بێگُمَانْ اَوْ ڤَتْ ژِ خَودْبِینَانْ حَزْ نَاکَه.

٢٤. دَمَا ژِ وَانْ رَه تِیٰ گُوٚتِنْ: خُدَایِیٰ وَه ژِ ژُوٚرْ چِه هِنَارْتِیَه؟ دِبێژِنْ: چِیرُوٚكْ و چِیڤَانُوٚکێنْ پێشِیانْ هِنَارْتِنَه.

٢٥. (اَڤْ گُوٚتِنَا وَانْ) دِبَه سَدَمَا کُو رُوٚژَا قِیامَتِیٰ گُنَهێنْ خَوه بِتَمَامِی و هِنَکِی ژِ گُنَهێنْ وَانێنْ کُو بێزَانَبُونْ ژِ رِیٰ خِسْتِنَه ژِی هِلْگِرِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ، یَا کُو اَوْ هِلْدِگِرِنْ چِقَاسْ پِیسَه!

٢٦. بێگُمَانْ اَوێنْ بَرِیَا وَانْ ژِی (لِبَرْ پێخَمْبَرَانْ) خَفِكْ ڤَدَابُونْ، ڤِێجَا خُدِیٰ ئَاڤَاهِیَا وَانْ ژِ

بنْ ڤه خَرَا كِرْ، اِيْدى بَانْ بسَرْ وَانْ ده هَاتَه خَوارِێ و عَذَابْ ژِ دَرَكَه كُو وَانْ بيرَا
وِێ نَدبرْ ڤه بسَرْ وَانْ ده هَاتْ.

٢٧. پَاشِێ رُوْژَا قِيامَتِێ دِێ وَانْ رِسْوَا بكَه و دِێ ژِ وَانْ رَه بِبێژَه: اَوْ هَڤپِشْكێنْ كُو وَه ژِ منْ رَه چێدِكرِنْ، اَوِێنْ كُو دَرْبَارِێ وَانْ ده (پێيخَمْبَرَانْ رَه) وَه دِژَاتِى دِكِرْ كَا لِكُو نَه؟ اَوێنْ كُو ژِ وَانْ رَه زَانينْ هَاتِيَه دَاينْ دِبێژِنْ: بێگُمَانْ اِيرُوْ رِسْوَاتِى و عَذَابْ ژِ بُوْ كَافِرَانَه.[١]

٢٨. وانْ كَافِرێنْ كُو (بِگرْتِنَا هَڤپِشْكَانْ) لِخَوه ظُلمْ كِرِنْ، دَمَا مَلائِيكَتْ رُوحِێ وَانْ دِسْتينِنْ، ڤێجَا رَادَسْتِى بَرْ فَرْمَانَا خُدِێ دِبنْ، دِێ بێژِنْ: مَه تُو كَارِێ خَرَابْ نَدكِرْ. (ڤێجَا مَلائِيكَتْ ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ) : نَخێرْ. تَقَزْ خُدِێ بيَا كُو وَه دِكِرْ دِزَانَه.

٢٩. نَاخوه، دَه هَايْدِێ دِ دَرْگَهێنْ دُوْژَهِێ رَه بِكَڤِنِێ و سَرَاقَتِى تِێ دَه بمِينِنْ. برَاسْتِى جِهِێ خُومَزنْكَرَانْ چِقَاسْ پيسَه!

٣٠. دَمَا ژِ تَقْوَادَارَانْ رَه هَاتْ گُوْتِنْ: خُدَايِێ وَه چه هِنَارْتِيَه؟ گُوْتِنْ: قَنْجِى و بَاشِى. ژِ بُوْ يێنْ كُو قَنْجِى كِرِنْ لِدِنْيَايِێ خَلاتَكَه سپَحِى هَيَه و خَلاتَا ئَاخرَتِێ ژِ بُوْ وَانْ هِێ چێترَه. برَاسْتِى ئَاخِرَتْ ژِ مُتَّقيانْ رَه چه خَوشْهَاله!

٣١. تَقْوَادَارْ دِچِنْ بِهِشْتێنْ عَدْنِێ (بِهِشْتێنْ لِيَماييِنِێ) كُو دِ بنْ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ، ژِ وَانْ رَه دِ وَانْ دَه تِشْتِێ اَوْ دِخَوازِنْ هَيَه. بِڤِى ئَاوَايِى خُدِێ تَقْوَادَارَانْ خَلاتْ دِكَه.

٣٢. اَوێنْ كُو دِ رَوْشَكَه بَاشْ دَه بنْ و مَلائِيكَتْ رُوحِێ وَانْ دِسْتينِنْ (ژِ وَانْ رَه) دِبێژِنْ: سِلَاڤْ لِسَرْ وَه بَه! ژِ بَرْ كَارْ و كِرْيَارِێنْ كُو وَه (لِدِنْيَايِێ) كِرِيَه دَه هَرِنْ بِهِشْتِێ.

---

١ خُدِێ تَعَالَا دِ ڤِێ ئَايَتَا پيرُوْزْ دَه ژِ مَه رَه بَيَانْ دِكَه كُو اَوِێ رُوْژَا قِيَامَتِێ ژِ مُشْرِكَانْ سُوَالْ بكَه؛ سُوَالَكَه كُو وَانْ پِێ رِسْوَا بكَه؛ نَه كُو (حَاشَا!) خُدِێ نزَانَه ڤێجَه ژِ وَانْ دِپرْسَه. ژِ وَانْ دِپرْسَه: كَانِى اَوْ مَعْبُودێنْ وَه، اَوێنْ كُو وَه بسَدَمَا وَانْ وَه بقَاصِدێنْ منْ رَه نَقَاشْ دِكِرْ. ژِ سُورَهيِێ قَصَصْ ٦٢ێ «وِێ رُوْژَا كُو خُدِێ گَازِى وَانْ دِكَه؛ ژِ وَانْ رَه دِبێژَه: كَا اَوْ هَاڤپِشْكێنْ كُو وَه بدَرَوْ ژِ منْ رَه چێدكِرْ لِكُونَه؟» و ژِ سُورَهيِێ شُعَرَاء٩٢ێ «اَوێنْ كُو وَه عِبَادَتِێ وَانْ دِكِرْ كَا لِكُونَه؟» ڤِێ رَوْشِێ خَوشْ زَلَالْ دِكَه.

٣٣. مَا اَوْ لِبَنْدَا كُو مَلَائِيكَتْ وَرِنْ ئَانْ ژِى فَرْمَانَا پَرْوَرْدَگَارِىَ تَه وَرَه دِسَكِنِنْ؟! وَانِيْنْ بَرِيَا وَانْ ژِى وَلِىَ كِرِبُونْ. خُدِىَ لِوَانْ ظُلِمْ نَكِرِيَه، لِيْبَلِىَ وَانْ بِخَوه لِخَوه ظُلِمْ دِكِرْ.

٣٤. ڤِيْجَا جَزَايِىَ كَارْ و كِرْيَارِيْنْ وَانْ، اَوْ هِنْگَافْتِنْ و جَزَايِىَ يَا كُو وَانْ پِىَ طِنَازْ دِكِرْ بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ و دُوْرْ لِوَانْ گِرْتْ.

٣٥. يِيْنْ مُشْرِكْ گُوْتِنْ: اَگَرْ خُدِىَ بِخَوسْتَا، نَه مَه نَه ژِى بَاڤْ و كَالِيْنْ مَه، ژِ بِلِى خُدِىَ كَسْ نَدِحَبَانْدِنْ و مَه بِيِىِ وِى ژِ جَمْ خَوه تُو تِشْتْ حَرَامْ نَدِكِرْ. يِيْنْ بَرِيَا وَانْ ژِى مِينَا وَانْ گُوْتِبُونْ. ڤِيْجَا لِسَرْ پِيْخَمْبَرَانْ بَسْ رَاگِهَانْدِنَكَه اَشْكَرَا هَيَه؟

٣٦. صُوْنْدْ بَه، مَه ژِ بُوْ هَرْ مِلَّتَكِى پِيْخَمْبَرَكْ شَانْدْ (دَا كُو بِبِيْژِنْ): بَسْ خُدِىَ بِحَبِينِنْ و خَوه ژِ طَاغُوتِى دُوْرْ بِگِرِنْ. ڤِيْجَا هِنْ ژِ وَانْ خُدِىَ اَوْ رَاسْتَرِىَ كِرِنْ و هِنْ ژِ وَانْ ژِى عَذَابْ لِسَرْ وَانْ مِسُوْگَرْ بُو. (گَلِى مُشْرِكَانْ!) دَه لِسَرْ عَرْدِىَ بِگَرِنْ و بِبِينِنْ كَا اَنْجَامَا دَرَوِينَانْ چَاوَانْ بُويَه![1]

٣٧. (يَا مُحَمَّدْ!) چِقَاسْ تُو لِسَرْ رَاسْتَرِيْكِرِنَا وَانْ بِرِژْدْ بِى ژِى، ڤِيْجَا بِرَاسْتِى خُدِىَ كَسِىَ كُو خَوه ژِ رِىَ خِسْتِيَه نَايِنَه رِيَا رَاسْتْ و ژِ بُوْ وَانْ تُو ئَارِيكَارْ ژِى نِينِنْ.

٣٨. وَانْ بِخُدِىَ سُوْنْدَا ئَاسِىَ خَوارْ، گُوْتِنْ: كَسِىَ كُو بِمِرَه خُدِىَ وِى سَاغْ نَاكَه. نَخِيْرْ، (خُدِىَ دِىَ وَانْ سَاغْ بِكَه). اَڤْ، ژِ جَمْ خُدِىَ سُوْزْ و پِيْمَانَكَه حَقَه، لِيْبَلِىَ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ (ڤِىَ) نِزَانِنْ.

---

١ دِ ئَايَتِىَ دَه پَيْڤَا «طَاغُوتْ» دَرْبَاسْ بُو. طَاغُوتْ چِيَه؟ ژِ بِلِى خُدِىَ چِقَاسْ تِشْتِىَ كُو عِبَادَتْ ژِ وَانْ رَه بِىَ كِرِنْ اَوْ طَاغُوتَه. فَيْدَا عِبَادَتِىَ ژِ خُدِىَ رَه تُنَه حَيَئَانِى كُو خَوه ژِ عِبَادَتِىَ بِلِىَ وِى نَپَارِيْزِىَ. چَاوَا كُو خُدِىَ دِ ئَايَتَا كَرِيمَه دَه فَرْمَانْ كِرِيَه: ..ڤِيْجَه چِه كَسِىَ طَاغُوتْ اِنْكَارْ بِكَه و بِخُدِىَ بَاوَرِى بِينَه، بِرَاسْتِى وِى بِقُلْپَا سَاغْلَامْ گِرتِيَه. بَقَرَه: ٢٥٦. لَوْرَا: بَاوَرِيَا تَوحِيدِىَ لِسَرْ دُو بِنْگَهَانْ دِسَكِنَه. ١- بَاوَرِيَا بِاَللّه تَعَالَا و عِبَادَتْكِرِنَا ژِىَ رَه يَه. ٢- ژِ عِبَادَتْكِرِنَا ژِ بِلِى خُدِىَ رَه خَوه دُورْ بِگْرَه. اَڤْ، وَاطَيَا «لا اِلَهَ الا اللهَ».

٣٩. (خُدِیْ دِیْ وَانْ سَاغْ بِکَه) دَا کُو یَا اَوْ تِیْ دَه (دِگَلْ بَاوَرْمَنْدَانْ) کَتِبُونْ اِخْتِلافِیْ، ژِ وَانْ رَه اَشْکَرَا بِکَه و دَا کُو اَوِیْنْ کَافِرْ بُونَه بِزَانِنْ کُو بِرَاسْتِی اَوْ دَرَوْکَرْ بُونْ.

٤٠. دَمَا اَمْ چِیْبُونَا تِشْتَکِی بِخوازِنْ، گُوْتِنَا مَه ژِیْ رَه تَنِیْ اَڤَه: چِیْبِبَه! ڤِیْجَا اَوْ ژِی چِیْدِبَه.

٤١. اَوِیْنْ کُو پِشْتِی نَحقِی لِوَانْ هَاتِیَه کِرِنْ وَانْ دِ رِیَا (دِینِیْ) خُدِیْ دَه هِجْرَتْ کِرْ؛ اَمِیْ وَانْ لِدِنْیَایِیْ رِنْدْ بِجِهْ بِکِنْ. اَگَرْ اَوْ بِزَانِنْ، خَلاتَا (وَانْ یَا) ئَاخْرَتِیْ هِیْ مَزِنْتِرَه.

٤٢. اَوْ (مُهَاجِرْ)، اَوِیْنْ کُو خَوه رَاگِرْتِنَه و اَوِیْنْ کُو خَوه سِپَارْتِنَه خُدَایِیْ خَوه.

٤٣. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه، بَرِیَا تَه یِیْ کُو ژِ وَانْ رَه وَحِی شَانْدِیَه هَرْ زِلامْ بُونَه. نَاخَوه (ژِ وَانْ رَه بِیْژَه: هَرِنْ)؛ ژِ خَودَانْکِتِیْبْ یِیْنْ زَانَا بِپِرْسِنْ. اَگَرْ کُو هُونْ نِزَانِنْ (جِنْسِیْ پِیْخَمْبَرَانْ ژِ چِی یَه، اَوْ دِزَانِنْ ژِ چِی یَه).

٤٤. (مَه پِیْخَمْبَرْ بَسْ) بِمُعْجِزَه و پِرْتُوکِیْنْ پِیرُوْزْ شَانْدِنْ. مَه اَڤْ قُرْئَانْ ژِ بُوْ تَه هِنَارْتْ دَا کُو تُو ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ ئَا کُو (ژِ حَلاَلْ و حَرَامِی) ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه اَشْکَرَا بِکِی و ژِ بُوْ کُو اَوْ بِفِکِرِنْ.

٤٥. اَرِیْ مَا اَوِیْنْ کُو دَکْ و دُوْلابِیْنْ خَرَابْ (لِپِیْشِیَا پِیْخَمْبَرْ) گَرَانْدِنْ پِشْتَرَاسْتِنْ کُو خُدِیْ وَانْ دِ عَرْدِیْ دَه نَابَه خوارِیْ، یانْ ژِی ژِ جِهَکِی کُو اَوْ نَه دِ فَرْقِیْ دَه بِنْ و بِیرِیْ نَبِنْ عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه نَیینَه؟

٤٦. یانْ ژِی (مَا اَوْ اَوْلَه نَه کُو) دِ چُونْ و ڤَگَرَا خَوه دَه عَذَابْ دِیْ نَهِنْگِڤَه وَانْ؟ تَقَزْ اَوْ دِیْ خُدِیْ نَچَارْ نَهِیْلِنْ دَا کُو خَوه ژِ عَذَابِیْ وِی خَلاسْ بِکِنْ.

٤٧. یانْ ژِی (اَوْ بِبَاوَرِنْ کُو) خُدِیْ دِیْ وَانْ لِسَرْ تِرْسَکِیْ (بِعَذَابْ) نَگرَه؟ بِیْگُمَانْ خُدَایِیْ وَه خَودِی شَفْقَتَه، دِلُوْڤَانَه.

٤٨. اَرِیْ مَا اَوْ نَابِینِنْ چِقَاسْ تِشْتِیْ خُدِیْ اَوْ ئَافِرَانْدِی کَا چَاوَا سِهَا وَانْ ژِ رَاسْتُ و چَپْ ڤَه تِیْ ڤَگَهَاسْتِنْ، اَڤْ تَڤْ لِهَمْبَرِی خُدِیْ شِکَانْدِی، لَاوَازْ و پَرْشِکَسْتِی نَه.

٤٩. چِقَاسْ رِیْڤَهَرْ و مَلائیکَتِیْنْ لِعَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه، هَرْ ژِ خُدِیْ رَه دِچِنْ سِجُودِیْ و اَوْ خوه مَزِنْ نَادِیْرِنْ.

٥٠. اَوْ ژِ خُدَایِیْ خَوه یِیْ کُو دِ سَرْ وَانْ رَه یَه دِتِرْسِنْ و یَا پِیْ هَاتِنَه فَرْمَانْکِرِنْ ژِی دِکِنْ.

٥١. خُدِیْ گُوْتْ: ژِ بُوْ خَوه دُو مَعْبُودَانْ نَگِرِنْ. بِیْگُمَانْ خُدَایِیْ وَه بَسْ یَکَه و تَکَه. نَاخَوه بَسْ ژِ مِنْ بِتِرْسِنْ.

٥٢. چِه تِشْتِیْ لِعَرْد و ئَاسِیمَانَانْ هَیَه هَرْ اَوْ مِلْکِیْ خُدِیْ یَه و عِبَادَتْ وُ جزَادَانْ خَالِصْ ژِ بُوْ وِی یَه. اَرِیْ مَا پِشْتِی ڤِیْ، ژِ بِلِی خُدِیْ هُونِیْ ژِ دِگَرِیْ وِی رَه عِبَادَتِیْ بِکِنْ؛ خَوه ژِ وَانْ بِپَارِیْزِنْ؟

٥٣. (گَلِی مِرُوْڤَانْ!) چِه قَنْجِیکَه کُو گِهِشْتِبَه وَه اَوْ تَڤْ ژِ خُدِیْ یَه، پَاشِیْ دَمَا تَنْگَزَارِیَكْ بِسَرْ وَه دَه بِیْ بِبَالْ وِی ڤَه هُونْ هَوارْ دِکِنْ.

٥٤. پَاشِیْ دَمَا خُدِیْ اَوْ تَنْگَاسِی ژِ سَرْ وَه رَاکِرْ، تَه دِیتْ کُو جِڤَاتَکِیْ ژِ وَه ژِ خُدَایِیْ خَوه رَه هَڤْپِشْكْ چِیْدِکِرِنْ..

٥٥. دَا کُو دَرْبَارِیْ نِعْمَتِیْنْ کُو مَه دَایَه وَانْ دَه نَانْکُوْرِیِیْ بِکِنْ! نَاخَوه خَوشْ بِژِینْ. تَقَزْ دِ نِیْزِیكْ دَه هُونِیْ (اَنْجَامَا نَانْکُوْرِیِیْ) بِزَانِنْ!

٥٦. ژِ رِزْقِیْ کُو مَه دَایِی وَانْ، ژِ وَانْ (پُوتِ) ـیْنْ کُو هَبُونَا وَانْ نِزَانِنْ پَارَکِیْ ڤَدِقَتِینِنْ. (گَلِی مُشْرِکَانْ!) صُوْنْدْ بِنَاڤِیْ خُدِیْ بَه، هُونِیْ ژِ وَانْ دَرَوِیْنْ کُو وَه دِکِرْ (رُوْژَا قِیامَتِیْ) تَقَزْ بِیْنَه پِرْسِیَارْکِرِنْ!

٥٧. اَوْ ژِ بُوْ خُدِیْ کَچَانْ چِیْدِکِنْ (دبِیْژِنْ؛ مَلائیکَتْ کَچِیْنْ خُدِیْ نَه،) خُدِیْ ژِ ڤِیْ یَکِیْ پَاكْ و پَاڤِژَه. یِیْ کُو لِخَوشِیَا وَانْ دِچِه ژِی (کُو کُرِنْ) دِدِنْ خَوه.

٥٨. دَمَا بِبُوینَا کَچِکِیْ مِزْگِینْ ژِ یَکِی وَانْ رَه تِیْ، ژِ هِیْرْسُ و قَهْرَانْ رُویِیْ وِی رَشْ دِگَرَه و کِیْنْدَارْ دِبَه.

٥٩. ژِ بَرْ مِزْگِينِيَا نَه خَوشْ خَوه ژِ بَرْ گَلِىَٰ خَوه ڤَدِشێرَه (و دِفِكرَه)، گَلُو وِىَٰ كَچِىَٰ شِكَسْتِي و رَبَنْ بِهِيلَه يانْ وِىَٰ (بِسَاغِى) دِ ئَاخِىَٰ دَه ڤَشێرَه؟ هِشْيَارْ بِنْ، اَڤْ بِرْيَارَا وَانْ چه پِيسْ بِرْيَارَه.

٦٠. اَوێنْ كُو بَاوَرِى بِئَاخْرَتِىَٰ نَاينِنْ، سَالِخێنْ پِيسْ ژِ بُوَ وَانِنْ. سَالِخێنْ هَرِى بِلِنْدْ بَسْ ژِ بُوَ خُدِىَٰ نَه. هَرْ اَوَه، يِىَٰ دَسْتْهِلاَتْ، يِىَٰ كَارْبِنَجِه.

٦١. اَگَرْ خُدِىَٰ مِرُوَڤَانْ ژِ بَرْ ظُلْمَا كُو دِكِنْ (پِىَٰ رَه پِىَٰ رَه) جَزَا بِكِرَا، لِسَرْ رُوىِىَٰ عَرْدِىَٰ يَكْ رِێڤْهَرَكْ نَدهِشْتْ. لِێبَلِىَٰ حيانى دَمَكَه نَاڤْلێكرى (جَزَايِىَٰ) وَانْ دِدَه پَاشْ. ڤێجَا دَمَا جِڤَانِىَٰ وَانْ هَاتْ، اَوْ نِكَارِنْ سَعَتَكِىَٰ پَاشْ دَه نَه ژِى پێشْ دَه بِخِنْ.

٦٢. اَوْ (مُشْرِكْ) ئَا كُو ژِ بُوَ خَوه نَاڤێنْ دِدِنْ ئَالِيِىَٰ خُدِىَٰ. زِمَانِىَٰ وَانْ بِدَرَوْ دِبێژَه: كُو اَنْجَامَا بِخێرْ هَرْ ژِ بُوَ وَانَه. بِىَٰ شِكْ و شُبْهَه ئَاگِرْ هَرْ ژِ بُوَ وَانَه و بێگُمَانْ اَوْ بَرِيَا هَرْ كَسِى دِچِنْ دُوَژَهِىَٰ.

٦٣. صُوَنْدْ بِخُدِىَٰ بَه، مَه بَرى تَه ژِ گَلَكْ اُمَّتَانْ رَه (پێخَمْبَرْ) شَانْدِنْ، ڤێجَا شَيْطِێنْ كَارێنْ وَانْ ژِ بُوَ وَانْ خَملاَنْدْ. اِێدِى اِيرُوَ (لِدِنْيَايِىَٰ) شَيْطَانْ دُوَسْتُ و ئَارِيكَارِىَٰ وَانَه و (لِئَاخْرَتِىَٰ) ژِ بُوَ وَانْ عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٦٤. مَه اَڤْ كِتێبْ ژِ بُوَ تَه هِنَارْتْ دَا كُو تُو ژِ مِرُوَڤَانْ رَه يَا كُو تِىَٰ دَه كَتِنَه اِخْتِلاَفِىَٰ اَشْكَرَا بِكِى و دَا كُو ژِ يێنْ بَاوَرِى تِينِينْ رَه بِبَه رِێبَرْ و رَحْمَتْ.

٦٥. خُدِىَٰ ژِ عَوْرَانْ بَارَانَكْ بَارَانْدْ، ڤێجَا عَرْدْ پِشْتِي كُو هِشْكَمِرى بُو پِىَٰ سَاخْ (و هێشِينْ) كِرْ. بێگُمَانْ دِ ڤِىَٰ دَه ژِ بُوَ جِڤَاتَكَه كُو ژِ دِلْ و جَانْ گُهْدَارِى بِكَه نِيشَانْ هَنَه.

٦٦. بێگُمَانْ ژِ بُوَ وَه دِ تَرْشَانْ دَه دَرْسُ و عِبْرَتْ هَنَه كُو اَمْ شِيرَكِى سَافِى و پَارْزُونْكِرى بوَه دِدِنْ ڤَخَوارِنْ كُو اَوْ شِيرْ دِ وَانْ تَرْشَانْ دَه ژِ نَاڤْبَرَا رِێخْ و خُوينِىَٰ دَرْتِىَٰ حُوَلِىَٰ كُو اَوْ دِ گَوْرِيَا يِىَٰ ڤَدِخُونْ رَه بِهَسَانِى دِچَه خَوارِىَٰ.

٦٧. هُونْ ژ فِيْكيێنْ دَارْخُرْمَه و ژ ترِيىَ رَزَانْ شَرَابَا سَرْخَوشْكَرْ و رِزْقَكى پَاكْ و سِپَحِى وَرْدِگْرِنْ. بێگُمَانْ دِ ڤِىَ دَه ژى ژ بُو جِڤَاتَكه كُو بِفكِرَه نِيشَانْ هَنَه.

٦٨. خُدَايِىَ تَه سرُوشْ (الْهَامْ) دَا مێشَا هُنْگِڤِينْ (ژىَ رَه گُوتْ): ژِ خَوه رَه ژ چِيانْ، ژِ دَارَانْ و كَوَارێنْ كُو ژ بُو تَه چێدِكِنْ ژ خَوه رَه بِكَه خَانى.

٦٩. پَاشِىَ ژ تَخْلِيتێنْ ڤِيْكيَانْ بخوه، بِكَڤَه وَانْ رِيێنْ كُو خُدَايِىَ تَه ژ بُو تَه هێسَانْ كِرِنْ. دِ نَاڤْ هِنَاڤِىَ وىَ دَه شَرْبَتَكه (هُنْگِڤينَكى) رَنْگَه رَنْگْ تِىَ دَرْ كُو تِىَ دَه ژ بُو مرُوڤَانْ شِيفَا هَيَه. بێگُمَانْ دِ ڤِىَ دَه ژ بُو جِڤَاتَكه كُو تِىَ بِگِهيژِنْ نِيشَانْ هَنَه.

٧٠. خُدِىَ هُونْ (ژ تُنِيى) ئَافرَانْدِنْ، پِشْتْرَه دِىَ وَه بِمرِينَه. هِنَكَانْ ژ وَه ڤَدِگَرِينَه تَمَنِىَ پَرِيشَانِيِىَ (بَرْ دَسْتْ و پِيَانْ) دَا كُو پِشْتِى زَانِينِىَ تِشْتَكى نِزَانِبَه. بێگُمَانْ خُدِىَ عَلِيمَه، قَدِيرَه.

٧١. خُدِىَ دِ رِزقْدَايِنِىَ دَه هِنْ ژ وَه دِ سَرْ هِنَانْ رَه گِرْتِنَه. ڤێجَا اَوێنْ كُو بِدَايِنَا رِزقْ دِ سَرْ يێنْ دِنْ رَه هَاتِنَه گِرْتِنْ، نَه اَونْ كُو مَالِىَ خَوه بِدِنَه كُولَه و خِزْمَتْكَارێنْ خَوه، دَا كُو اَوْ تَڤْ دِ رِزقْ دَه بِبِنْ وَكْهَڤْ. اَرِىَ مَا ڤێجَا اَوْ نِعْمَتێنْ خُدِىَ مَانْدَلَه دِكِنْ؟

٧٢. (گَلى مێرَانْ!) خُدِىَ ژ نِفْشِىَ وَه، ژ بُو وَه هَڤْسَرْ و هَڤْژِيانْ ئَافِرَانْدِنْ، زَارُوكْ و نَڤِى ژ وَانْ هَڤْسَرَانْ دَانَه وَه و تِشْتِىَ پَاكْ و پَاقِژْ كِرِيَه رِزْقِىَ وَه. مَا ڤَىْ اَوْ هِىَ ژى بِپُوچِيىَ بَاوَرْ دِكِنْ و لِهَمْبَرى نِعْمَتێنْ خُدِىَ نَانْكُورِيىَ دِكِنْ؟

٧٣. اَوْ (مُشْرِكْ) ژ بِلى خُدِىَ عِبَادَتِىَ صَنَمَانْ دِكِنْ، اَوْ نَه خَودِيىَ كُو لِعَرْدُ و ئَاسِمَانَانْ رِزْقِىَ وَانْ بِدِنْ و اَوْ نَشێنْ ڤِىَ ژى بِكِنْ.[1]

---

١ خُدِىَ تَعَالَا دِ ڤِىَ ئَايَتِىَ ژ مه رَه اَشْكَرَه دِكَه كُو كَافِرْ ژ تِشْتێنْ وِسَا رَه عِبَادَتْ دِكِنْ كُو اَوْ نِكَارِنْ لِعَرْدُ و ئَاسِمێنْ رِزْقِىَ وَانْ بِدِنْ و تَكِزْ دِكَه كُو مَعْبُودێنْ وَانْ نَه خَودِيىَ هێزَكه وِسَانِنْ كُو كَارِبِنْ رِزْقِىَ وَانْ ژى بِدِنْ. ژ ئَايَتِىَ تِىَ فَهْمكِرنْ كُو عِبَادَتْ ئَانْجَخْ ژ يِىَ كُو رِزْقِىَ مَخْلُوقَانْ دِدَه رَه تِىَ كِرِنْ. ژ رِزْقِىَ خُدِىَ بِخُونْ و ژ بِلِى وى رَه عِبَادَتْ بِكِنْ اَڤْ نَانْكُورِيَكه مَزِنَه و كُفْرَه. اَڤْ وَاتَه ژ سُورَهيِىَ عَنْكَبُوتْ دِ

٧٤. ڤێجَا هُونْ ژِ بُوْ خُدِیَ تُو مَتَلُوْکَانْ نَگَرِینِنْ (لَوْرَا خُدِیَ یَکَه و بێمِینَاکَه). بێگُمَانْ خُدِیَ دِزَانَه لِیَ هُونْ بِخَوه نِزَانِنْ.

٧٥. خُدِیَ، مِینَاکَا عَقْدَکِی دِدَه کُو اَوْ بِخَوه مِلْکِیَ یَکِی دِنَه و هِێزَا وِی لِسَرْ تِشْتَکِی نِینَه و مِینَاکَا مِرُوْڤَکِی ئَازَادْ دِدَه کُو مَه رِزْقَکِی پَاكْ دَایِیَ، ڤێجَا اَوْ ژِی بِدِزِی و اَشْکَرَا (دِ رِیَا خُدِیَ دَه) خَرْجْ دِکَه. اَرِیَ مَا اَڤْ هَرْدُو دِبِنْ وَکْهَڤْ؟ پَسِنْ و سِپَاسِی ژِ خُدِیَ رَه نَه، لِێبَلِیَ پِرِێنْ وَانْ نِزَانِنْ.

٧٦. خُدِیَ ژِ دُو زِلاَمَانْ مِینَاکِیَ دِدَه؛ یَكْ ژِ وَانْ لالَه، هِێزَا وِی لِسَرْ تِشْتَکِی نِینَه و اَوْ لِسَرْ خَودِیِیَ خَوه بَارَه ؛ خَودِیِیَ وِی بِکُو ڤَه وِی بِشِینَه اَوْ تُو قَنْجِیَکِیَ نَاینَه. ڤێجَا اَرِیَ مَا اَڤْ (زِلاَمْ) و اَوِیَ کُو بِخَوه لِسَرْ رِیکَه رَاسْتْ بَه و بِدَادِی فَرْمَانْ دِکَه دِبِنَه مِینَا هَڤْ؟

٧٧. زَانِینَا نَپِنِیَا عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَرْ ژِ خُدِیَ رَه یَه. رَوْشَا رُوْژَا قِیامَتِیَ (لِجَمْ خُدِیَ) وَکِی چَاڤِگَرْتِنَکِیَ یَه، بَلْکِی ژِ وِیَ ژِی نِێزِیکْتِرَه. بێگُمَانْ خُدِیَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٧٨. (گَلِی مِرُوْڤَانْ!) خُدِیَ هُونْ ژِ زِکِیَ دَایکێنْ وَه (بِچُوكْ و لاَوَازْ) دَرَانِینْ کُو وَه هِیچْ تِشْتَكْ نِزَانِیبُو. خُدِیَ گُهْ، چَاڤْ و دِلْ دَانَه وَه دَا کُو هُونْ شُکرِیَ وِی بِکِنْ.

٧٩. اَرِیَ، مَا اَوْ بَرِیَ خَوه نَادِنْ طَیْرَانْ کُو اَوْ لِهَوَایِیَ ژِ بُوْ فِرِینِیَ مِسخُرْ بُونَه ژِ خُدِیَ پِیَ ڤَه چِه تِشْتْ وَانْ لِهَوَایِیَ نَاگِرَه. بێگُمَانْ دِ ڤِیَ دَه ژِ بُوْ جِڤَاتَکَه کُو بَاوَرِی بِینَه نِیشَانْ هَنَه.

٨٠. خُدِیَ خَانِیێنْ وَه ژِ بُوْ وَه کِرِنَه رَاوَسْتْگَه. ژِ چَرْمێنْ تَرْشَانْ وَه خَانِی چێکِرِنْ کُو اَوْ

ئَایَتَا ١٧یَ دَه «بِرَاسْتِی ژِ بِلِی خُدِیَ هُونْ بَسْ ژِ پُوتَانْ رَه عِبَادَتِیَ دِکِنْ و هُونْ گُوتِنێنْ بِیَ بِنْیَاتْ لِێتِینِنْ. بێگُمَانْ اَوْ پُوتێنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیَ هُونْ عِبَادَتِیَ وَانْ دِکِنْ، اَوْ نِکَارِنْ رِزْقِیَ وَه بِدِنْ. ڤێجَا هُونْ رِزْقِیَ خَوه ژِ خُدِیَ بِخْوازِنْ، عِبَادَتِیَ وِی بِکِنْ و وِی بِشێکِرِینِنْ؛ هُونِیَ بِبَالْ ڤَه بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ» و ژِ سُورَه‌یِیَ مُلْكْ دِ ئَایَتَا ٢١یَ دَه «اَرِیَ مَا کُو خُدِیَ رِزْقِیَ خَوه لِسَرْ وَه بِبِرَه، مَا کِی دِکَارَه رِزقْ بِدَه وَه؟ نَخێرْ، بَلْکِی وَانْ خَوه دِ چَاڤْسُورِیَ و نَفْرَتِیَ دَه بَرْدَانَه و رِکْدَارِیِیَ دِکِنْ» خُدِیَ بَیَانْ کِرِیَه.

دِ رُوْژَا رێویتِی و جِهْوَارْبُونَا وَه دَه هِلْگِرْتِنَا وَانْ سِڤکَه. ژِ هِری (یَا مێشِنَانْ)، لِڤْ (ئَا دَڤیانْ) و کَژْ (ئَا بِزِنَانْ) ژِی ژِ بُوْ وَه نَاڤْمَالْ گِرَانْدیَه کُو حیانِی دَمَکێ هُونْ ژێ فَیْدێ وَرْگِرِنْ.

٨١. خُدێ ژِ تِشْتێ کُو ئَافِرَانْدی ژِ بُوْ وَه سی و سیوَانْ چێکِرِنْ. ژِ بُوْ وَه ژِ چیَانْ ژِی مَسْکَنْ ئَافِرَانْدِنْ. ژِ بُوْ وَه کِرَاسْ چێکِرِنْ دَا کُو وَه ژِ گَرْمێ بپَارێزِنْ و ژِ وَه رَه کُمْزِرْخْ چێکِرِنْ کُو دِ شَرْ دَه وَه بپَارێزِنْ. بِڤِی ئَاوَایی خُدێ (لِدِنْیاێ) قَنْجیَا خوه لِسَرْ وَه تَمَامْ دِکَه دَا کُو هُونْ ژِ اَمْرێ وِی رَه بَرْدَسْتْ بِبِنْ.

٨٢. اَگَرْ دیسَا اَوْ بَرێ خَوه (ژِ ایمَانێ) ڤَگَرِینِنْ، ڤێجَا بِرَاسْتِی اَرْکَا تَه بَسْ رَاگِهَانْدِنَا تَکُوزْ ئَا اَشْکَرَا یَه.

٨٣. اَوْ (کَافِرْ)، قَنْجیێنْ خُدێ لِسَرْ خَوه دِزَانِنْ و پَاشێ (بِکَارْ و کِریارێنْ خَوه) وَانْ مَانْدَلَه دِکِنْ و پرِێنْ وَانْ ژِی کَافِرِنْ.[1]

٨٤. رُوْژَا کُو اَمْ ژِ هَرْ اُمَّتَکێ شَاهِدَکی (پێخَمْبَرێ وَانْ) دِشینِنْ، پَاشێ دَسْتُورَا وَانێنْ کُو کَافِرْ بُونَه نَایێ دَاینْ (کُو لِێبُوْرِینَا خَوه بِخَوازِنْ) و لِێبُوْرِینْخَوازِی ژِی ژِ وَانْ نَایێ خَوسْتِنْ.

٨٥. دَمَا سِتَمْکَارْ عَذَابْ دِبِینِنْ، عَذَابْ لِسَرْ وَانْ نَایێ سِڤکِرِنْ و ژِ وَانْ رَه مُهْلَتْ ژِی نَایێ دَاینْ.

---

١ خُدێ تَعَالَا دِ ڤێ ئَایَتێ دَه بیَانْ دِکَه کُو کَافِرْ قَنْجیێنْ خُدێ دِزَانِنْ. لَوْرَا اَوْ دِزَانِنْ یێ کُو رِزْقێ وَانْ دِدَه، یێ کُو نَخوشیَا وَانْ دِبَه و کَارْ و بَارێنْ وَانْ برِێڤَه دِبَه هَرْ خُدێ یَه. ڤێجَه دِگَلْ خُدێ عِبَادێ هِنَکَه دِنْ ژِی دِکِنْ کُو اَوْ نَه دِکَارِنْ فَیْدێ بِدِنْ نَه ژِ زِرَارێ. خُدێ تَعَالَا ڤێ رَوْشێ ژِ سُورَه یێ یُونُسْ دِ ئَایَتَا ٣١ێ دَه وِهَا اَشْکَرَا دِکَه: "(ژِ مُشْرِکَانْ رَه) بِبێژَه: مَا کِی ژِ عَردْ و ئَاسِیمَانَانْ رِزْقێ وَه دِدَه یَانْ مَا کِی دِکَارَه گُهْ و چَاڤَانْ بِئَافِرِینَه، کِی دِکَارَه یێ سَاغْ ژِ یێ مِری و یێ مِری ژِ یێ سَاغْ دَرْخَه و کِی کَارێنْ ئَافِرَانْدِنێ برِێڤَه دِبَه؟ ڤێجَا اَوێ بِبێژِنْ: اَللَّهه. نَاخوه (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ وِسَایَه،اِیْدِی چِمَا هُونْ خَوه (ژِ عَزَابِێ) خُدێ نَاپَارێزِنْ؟

٨٦. دَمَا مُشْرِكْ چَاڤْ بِوَانْ هَڤْپِشْكَانْ دِكَڤِنْ، اَوێنْ كُو وَانْ (ژِ بِلِى خُدِىَ) اَوْ دِحَبَانْدِنْ، دِبێژِنْ: خُدَايێ مَه! هَا اَڤِنْ، اَوْ هَڤْپِشْكێنْ كُو ژِ بِلِى تَه مَه اَوْ دِحَبَانْدِنْ. ڤێجَا هَڤْپِشْكێنْ وَانْ ژِى ئَاخَافتِنَا وَانْ لِوَانْ زِڤِرَانْدْ، گُوْتِنْ: بِرَاسْتِى هُونْ دَرَوْكَرِنْ.

٨٧. دِ وِىَ رُوْژِىَ دَه مُشْرِكْ ژِ حُكْمِىَ خُدِىَ رَه بَرْدَسْتْ دِبِنْ و يێنْ كُو وَانْ لێدِئَانِى ژِ بَرْ وَانْ وِنْدَا دِبِنْ.

٨٨. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه و رِيَا خُدِىَ لِبَرْ مِرُوْڤَانْ گِرْتِنْ، بِسَدَمَا خَرَابِيَا كُو كِرِنْ، مَه عَذَابِىَ وَانْ قَاتْ بِقَاتْ زێدَه كِرْ.

٨٩. وِىَ رُوْژَا كُو ژِ هَرْ اُمَّتَكِىَ، ژِ نَاڤْ وَانْ، لِسَرْ وَانْ اَمْ شَاهِدَكِى بِشِينِنْ و اَمْ تَه ژِى لِسَرْ ڤَانْ (مَسلْمَانَانْ) شَاهِدْ تِينِنْ. مَه اَڤْ قُرَئَانْ ژِ بُوْ تَه هِنَارْتْ كُو رُوْنكَرَا هَرْ تِشْتِى يَه و ژِ بُوْ مُسِلْمَانَانْ ژِى ژێدَرَا هِيدَايَتْ، رَحْمَتْ و مِزْگِينِيىَ يَه.

٩٠. بێگُمَانْ خُدِىَ، بِدَادِيىَ، قَنْجِيكَارِيىَ و خێرِپێكِرنَا لاَقرَبَيانْ فَرْمَانْ دِكَه و بێرێتِيىَ، كِرێتِى و زێدَه گَاڤِى لِوَه قَدَخَه دِكَه. خُدِىَ لِوَه شِيرَتْ دِكَه دَا قَنَه هُونْ بِفِكِرِنْ و ژِىَ شِيرَتِىَ وَرْگِرِنْ.[1]

---

١ خُدِىَ دِ ڤِىَ ئَايَتِىَ دَه سِىَ بِنْگَهێنْ اَسَاسِى كُو حُزُورَا مِرُوْڤَاتِيىَ خوه لِسَرْ وَانْ دِگْرَه، لِمَه فَرْمَانْ دِكَه. لِهَمْبَرِى ڤَانْ سِىَ بِنْگَهێنْ خَرَابْ كُو اَوْ مِرُوْڤَاتِيىَ ژِ بنْ ڤَه دِهِلْوَشِينِنْ لِمَه قَدَخَه دِكَه.

بِنْگَهێنْ بَاشْ: عَدَالَتْ، اِحْسَانْ و ئَارِيكَارِيَا لِخودِيَانَه. عَدَالَتْ: هَرْ تِشْتِى كُو دِ قِوَامَا وِىَ دَه وَرَه كِرِنْ، حَقِىَ هَرْكَسِى بِتَمَامِى بِێتَه دَايِنْ و تَڤگَرَا مَرَڤْ بِپِيڤَانْ بَه. اِحْسَانْ: قَنْجِيكَارِى يَه، خێرْكِرِنَه، بَخْشَانْدِنَه و هَرْ تِشْتِى دِ جِهِىَ وِىَ دَه بِكِى.

ئَارِيكَارِيَا لِخَودِيانْ: چِه دُورْ بِنْ چِه نێزِكْ مَرَڤْ قَنْجِيىَ لِخَودِيَا بِكِىَ، حَوجَتِيىَ وَانْ تَأْمِينْ بِكَه و يَا بَاشْ بِدَه بَرْ وَانْ.

بِنْگَهێنْ خَرَابْ: فَاحْشَاتِى، مُنْكَرْ و سِتَامْكَارِى يَه. فَاحْشَاتِى: گُوْتِنْ و كَارێنْ خَرَابِنْ، مِينَا زِنَايِىَ، دَرَوْكَارِى و اِفْتِيرَايِىَ.

مُنْكَرْ: تِشْتَا كُو شَرِيتْ و عَاقِلِىَ سَلِيمْ رَوا نَبِينَه اَوْ مُنْكَرَه. سِتَامْكَارِى: مَرَڤْ خوه لِسَرْ خَلْكِىَ بِلِنْدْ بِكَه، بِڤِى ئَاوايِى مَرَڤْ لِوانْ ظُلْمِيَه بِكَه. خُدِىَ اَڤْ هَرْسِىَ لِمَه قَدَخَه كِرِنَه.

٩١. دَمَا وَه پێمَانْ دَا، سُوْزْ و پێمَانێنْ خوه بجهْ بینِنْ. پشْتی وَه سُوْنْدَا خَوه مِکُومْ کِرْ و وَه خُدێ لِسَرْ خَوه کِرَه شَاهِدْ، سُوْنْدَا خَوه نَشْکینِنْ. بێگُمَانْ خُدێ یَا کُو هُونْ دِکِنْ دِزَانَه.

٩٢. ڤێجَا هُونْ ژی نَبِنْ وَکی وێ ژِنکَا کُو پشْتی هِریَا خَوه بزَحْمْ دِرِیْسیَا، (ژ بَرْ کێمْ ئَاقِلیَا خَوه) دیسَا قَدکِرْ کُو هُونْ ژی سُوْنْدْخَوارِنَا خَوه بکِنْ حیلَه و رِیَا خَاپَانْدِنێ دِ نَاڤبَرَا خَوه دَه، بسَدَمَا کُو هُونْ لَقَایی جِڤَاتَکێ بِبِنْ کُو اَوْ (بهژْمَارْ و مَالْ) ژ جِڤَاتَا (کُو وَه پێ رَه پێمَانْ دَایَه) هینْ بێهْتِرْ و بهێزْتِرَه. خُدێ بڤَانْ سُوْزْ و پێمَانَانْ بَسْ وَه دِجَرِبینَه و دَا کُو رُوْژَا قِیامَتێ یَا هُونْ تێ دَه کَتِنْ اِخْتِلافێ ژِ بُوْ وَه اَشْکَرَه بکَه.

٩٣. (گَلی مرُوْڤَانْ!) اَگَرْ خُدێ بخَوسْتَا دێ هُونْ بکِرنَا یَكْ اُمَّتْ (و اَهْلێ یَكْ دینی)، لێبَلێ کی کُو ضَلَالَتێ بڤێ اَوْ وی ژ رێ دِخَه و کی ژی هیدَئَایَتێ بڤێ اَوْ وی رَاسْتَرێ دِکَه. برَاسْتی ژی ژ یَا کُو وَه دِکِرْ هُونێ بێنَه پرْسیارْکِرِنْ.

٩٤. سُوْندێنْ خَوه، دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه نَکِنْ رِیَا حیلَه و خیانَتێ، ڤێجَا پێێنْ وَه پشْتی کُو چه گِرْتیَه دێ بشَمِتَه و بسَبُونَتْ وَه بَرێ خَوه و بَرێ خَلْکێ ژِ رێکَا خُدێ دَاگَرَانْدْ هُونێ (عَذَابێ) پیسْ بچێژِنْ و ژِ بُوْ وَه عَذَابَکی مَزِنْ هَیَه.

٩٥. پێمَانَا کُو وَه بخُدێ رَه دَایی بنِرْخَکی اَرْزَانْ نَفرُوْشِنْ. بێگُمَانْ اَگَرْ هُونْ بزَانِنْ بَسْ یَا لِجَمْ خُدێ ژِ بُوْ وَه چێتِرَه.

٩٦. (لَوْرَا) ؛ یَا لِجَمْ وَه خَلاسْ دِبَه و یَا لِجَمْ خُدێ اَوْ سَرَاقَتی یَه. اَوێنْ کُو خَوه (لِسَرْ پێمَانَا خَوه) رَاگِرِنْ، هَلْبَتْ اَمێ خَلاتَا وَانْ بسپَهیتِرینْ یَا کُو دِکِنْ بدِنْ وَانْ.

٩٧. چه مێرْ بَه چه ژِنْ، کی کَارَکی قَنْجْ بکَه و بَاوَرْمَنْدْ بَه، تَقَزْ اَمێ ژِیانَکَه خَوشْ بکِنْ نَصیبێ وی و اَمێ خَلاتَا وَانْ بسپَحیتِرینْ یَا کُو دِکِنْ بدِنْ وَانْ.

٩٨. چه دَمَا تَه دَسْتْ بخَونْدِنَا قُرْئَانێ کِرْ، ڤێجَا خَوه ژِ (شَرێ) شَیْطَانێ قَشِتی بخُدَایێ خَوه بپَارێزَه.

٩٩. بێگُمَانْ ژِ شَیْطَانِی رَه تُو دَسْتْهِلاتی لِسَرْ یێنْ کُو بَاوَرِی بینِنْ و یێنْ خَوه بسْپێرِنْ خُدَایێ خَوه تُنَه.

١٠٠. لِێبَلِێ دَسْتْهِلاتیَا شَیْطێنْ، لِسَرْ یێنْ کُو وِی ژِ خَوه رَه دِکِنْ دُوْسْتُ و ئَارِیکَارْ و لِسَرْ یێنْ کُو ژِ خُدێ رَه شَرِیکَانْ چێدِکِنْ، هَیَه.

١٠١. دَمَا اَمْ ئَایَتَکێ بَئَایَتَکێ دِگُهَرِینِنْ - ژخَو خُدێ بێهْتِرْ دِزَانَه کَا اَوْ چه نَازِلْ دِکَه - دِبێژِنْ: بَسْ تُو لِسَرْ نَاقِێ خُدێ نَوِیی دِبێژِی. نَخێرْ، بَلْکی پِرِێنْ وَانْ نَزَانْ و جَاهِلِنْ.

١٠٢. بِبێژَه: جَانِێ پَاكْ (جبْرِیلْ)، اَوْ ژِ جَمْ خُدَایێ تَه بِحَقِی ئَانیَه خَوارِێ دَا کُو یێنْ بَاوَرِی ئَانینْ مِکُومْ رَاکِرَه و ژِ بُوْ مُسلْمَانَانْ ژِی بِبَه رِێبَرْ و مِزْگِینْ.[1]

١٠٣. صُوْنْدْ بَه، اَمْ دِزَانِنْ کُو اَوْ دِبێژِنْ، اَوِێ کُو وِێ فێرِی وِی دِکَه بَسْ مِرُوْڤِنْ؛ (نَه مَلائیکَتِنْ). اَوِێ کُو حِزِرْ دِکِنْ (کُو قَاشُوْ وِی قُرئَانْ فێرِی مُحَمَّدْ کِرِیَه) بیَانِی یَه؛ (نَه عَرَبِی یَه). حَالْ اَڤَه کُو اَڤْ (قُرْئَانْ) بِزِمَانَکی عَرَبِی، اَشْکَرَا و زَلالَه.

١٠٤. بێگُمَانْ اَوِێنْ کُو بَاوَرِی بَئَایَتێنْ خُدِێ نَاینِنْ، خُدِێ وَانْ رَاسْتَرِێ نَاکَه و ژِ بُوْ وَانْ عَذَابَکی دِژْوَارْ هَیَه.

١٠٥. بێگُمَانْ بَسْ یێنْ کُو بَاوَرِی بَئَایَتێنْ خُدِێ نَاینِنْ دِرَوَانْ لِێ تینِنْ و اَوْ دِرَوْکِرْ بِخَوه نَه...

---

١ خُدِێ تَعَالَا دِ ڤِێ ئَایَتِێ دَه فَرْمَانْ دِکَه کُو اَڤْ قُرْئَانَا کُو بسَدَمَا خُدِێ هِنْ ئَایَتێنْ وِێ دِخَه شُونَا هِنْ ئَایَتَانْ دَه دِبێژِنْ کُو اَوْ اِفْتیرَا یَه؛ نَه ژِ جَمْ خُدِێ یَه، بِرَاسْتی اَوْ قُرْئَانْ رُوحُ الْقُدُسْ (جبْرِیلْ) ژِ جَمْ خُدِێ نَازِلی سَرْ پێخَمْبَرْ کِرِیَه و اَوْ نَه اِفْتِرَا یَه. خُدِێ اَڤْ رَوشْ دِ گَلَكْ ئَایَتَانْ دَه زَلالْ کِرِیَه. میناَكْ: ژِ سُورَه‌یێ بَقَرَه ئَایَتَا ٩٧یێ «بِبێژَه: چه کَسێ دِژْمِنِێ جبْرِیلْ بَه، ڤێجَا بِرَاسْتی جبْرِیلْ بدَسْتُورَا خُدِێ قُرْئَانْ نَازِلی سَرْ دِلِێ تَه کِرِیَه کُو اَوْ رَاسْتْدَرِێخَا کِتێبێنْ بَرِیَا خَوه یَه و ژِ بُو بَاوَرْمَنْدَانْ رِێبَرْ و مِزْگینَه» و ژِ سُورَه‌یێ شُعَرَاء ئَایَتَا ١٩٢-١٩٥یێ «بێگُمَانْ اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ ئَالیێ خُدَایێ عَالَمِێ ڤَه هَاتیَه نَازِلْکِرِنْ. رُوحُ اَلأَمینْ (جبْرِیلْ) اَوْ (قُرْئَانْ) ئَانیَه خَوارِێ. لِسَرْ دِلِێ تَه دَا کُو تُو بِبِی ژِ هِشیَارْکَرَانْ. بِزِمَانَکی عَرَبێکَه زَلالْ» ڤِێ رَوْشێ تَکِزْ دِکَه.

١٠٦. اَوێ كُو پِشْتِى بَاوَرى بِخُدێ ئَانِى وِى مَانْدَلَه بِكَه، ژِ بلِى يێ كُو زُوْرْ لِێ هَاتِبَه كِرِنْ و دِلِێ وِى ژِى تِژَه ايمَانْ بَه (اَوْ گَازِنْ ژێ نَايێ كِرِنْ). لِێبَلِێ كى ژِ كُفْرێ رَه سينْگا خوه ڤَكَه (و پِێ خَوشْ بِبَه) ڤِێجَا غَزَبَا خُدێ لِسَرْ وَانَه و ژِ بُوْ وَانْ عَذَابَكى مَزِنْ هَيَه.[١]

١٠٧. اَڤْ (عَذَابْ) ژِى، بِسَدَمْ كُو وَانْ ژِيانَا دِنْيَايێ دِ سَرْ يَا ئَاخْرَتێ رَه گِرْتِيَه. بێگُمَانْ خُدێ جِڤَاتَا كَافِرْ نَايِنَه رِيَا رَاسْتْ.

١٠٨. اَڤێنْ هَانْ، خُدێ مُوْرْ لِسَرْ دِلْ، گُه و چَاڤێنْ وَانْ خِسْتِيَه و اَوْ بِخَوه ژِى بێئَاگَاهِنْ.

١٠٩. بێ شِكْ و شُبْهَه دِ ئَاخْرَتێ دَه يێنْ خَسِرى اَوْ بِخَوه نَه.

١١٠. پَاشێ خُدَايێ تَه، ژِ بُوْ يێنْ كُو پِشْتِى اِشْكَنْجَديتِنێ هِجْرَتْ كِرِنْ، پَاشێ جِهَادْ كِرِنْ و خَوه رَئَاگِرْتِنْ (صَبرْكێشَانْ)؛ بێگُمَانْ خُدَايێ تَه پِشْتِى ڤێ، تَقَزْ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوْڤِينَه.

١١١. دِبيرْ بِينَه وِێ رُوْژَا كُو هَرْ كَسْ تێ (مَيْدَانَا حَسَابێ)، دِ بَرْ خَوه دِدَه دَا كُو خَوه رِزْگَارْ بِكَه و وِێ رُوْژَا هَرْ كَسْ چه كِرِبَه ژێ رَه تێ دَاينْ و نَحَقِى ژِى قَتْ لِێ نَايێ كِرِنْ.

١١٢. خُدێ، ميسَالا وارَكى دِدَه كُو گَلِێ وِى دِ نَاڤْ سَلامَتِى و رِحَتِيێ دَه بُونْ. ژِ هَرْ ئَالى ڤَه رِزْقِێ وَانْ بِفِرَهِى ژِ بُوْ وَانْ دِهَاتْ، ڤِێجَا لِبوَارَا نِعْمَتێنْ خُدێ نَانْكُوْرى كِرِنْ. اِێدى خُدێ ژِ بَرْ ئَا كُو وَانْ دِكِرْ كِرَاسِێ بِرْچِيبُونْ و تِرْسِێ لِوَانْ كِرْ و اَوْ پِێ چێژَانْدِنْ.

١١٣. صُوْنْدْ بَه، ژِ وَانْ رَه پێخَمْبَرَكْ ژِ نَاڤْ وَانْ هَاتْ، ڤِێجَا وَانْ بَاوَرى پِێ نَئَانى. اِێدى عَذَابْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ و تَقَزْ اَوْ سِتَمْكَارْ بُونْ.

---

١ لِگُوْرى ژِ ابْنِ عَبَّاسْ هَاتِيَه رِيوَايَتْكِرِنْ؛ مُشْرِكَانْ عَمَّارْ، ياسِرێ بَاڤِێ وِى، دَايكَا وِى سُمَيَّه، سُهَيبْ و بلالْ گِرْتِنْ و اِشْكَنْجَه لِوَانْ كِرِنْ. سُمَيَّه و مێرِێ خَوه ياسِرْ ژِى دِ اِشْكَنْجِێ دَه هَاتِنَه كُشْتِنْ. دِ تَارِيخَا اِسْلامِێ دَه اَوْ هَرْ دُو شَهِيدێنْ پێشى نَه. هَرْ چِى كُو عَمَّارْ بُو، زُوْرْ لِێ كِرِبُونْ و وِى ژِى يَا كُو ژِێ خَوسْتِنْ گُوْتْ. عَمَّارْ اَڤَا هَاتِيَه سَرِێ وِى ژِ پێخَمْبَرْ رَه گُوْتْ. پێخَمْبَرْ گُوْتْ: تُو دِلِێ خَوه چَاوَا دِبينِى؟ گُوْتْ: بِايمَانِێ تِژَه يَه. پێخَمْبَرْ گُوْتْ: اَگَرْ اَوْ جَارَكَه دِنْ زُوْرِێ لِتَه بِكِنْ تُو دِيسَا وِسَا بِبێژَه. ڤِێجَا خُدێ دِ حَقِێ ڤِێ مِژَارِێ دَه اَوْ ئَايَتَا كُو لِژُوْرْ بُوْرِى نَازِلْ كِرْ.

١١٤. اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَسْ ژِێ رَه عِبَادَتێ دِكِنْ، اِيْدِى بِحَلالِى و پَاكِى ژِ وِى رِزْقێ كُو خُدێ دَايَه وَه بِخُونْ و شِيْكِرِيَا نِعْمَتێنْ خُدێ بِكِنْ.

١١٥. (خُدێ) ژِ بُوْ وَه بَسْ حَيْوَانَا مِرَارْ، خُوينْ، گُوْشْتێ بَرِيْزْ و حَيْوَانَا كُو نَه ژِ بُوْ خُدێ هَاتِيَه شَرْژێكِرِنْ حَرَامْ كِرِيَه. ڤێجَا كَسێ كُو مَجْبُورِى (خَوارِنَا ڤَانْ) بِبَه، بِشَرْطێ كُو نَه ژِ دِلْخَوشِى بَه و ژِ تِخُوبێ حَوْجَدَارِيێ نَبُوْرَه، ڤێجَا بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْژێبِرَه دِلُوْڤِينَه.

١١٦. تُو جَارَانْ، ژِ جَمْ خَوه بِدَرَوِى نَبێژِنْ: اَڤْ حَلاَلَه، اَڤْ ژِى حَرَامَه كُو هُونْ لِسَرْ نَاڤێ خُدێ نَوِيى بِبێژِنْ. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو لِسَرْ نَاڤێ خُدێ دَرَوَانْ لێتِينِنْ بِسَرْ نَاكَڤِنْ.

١١٧. (اَڤَا كُو بِدَسْتْ خَوه ڤَه ئَانِينْ) پێخَوشِى و ژِيانَكَه هِنْدِكَه و (لِئَاخْرَتێ ژِى) ژِ وَانْ رَه عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

١١٨. (رَسُولێ مِنْ!) اَوَا كُو بَرێ مَه ژِ تَه رَه گُوْتِى، مَه اَوْ لِجِهُويَانْ حَرَامْ كِرِبُو. مَه لِوَانْ ظُلِمْ نَكِرِيَه، لێبَلێ وَانْ لِخَوه ظُلِمْ دِكِرْ.[1]

١١٩. پَاشێ، بِرَاسْتِى خُدَايێ تَه ژِ بُوْ يێنْ كُو بِنَزَانِى گُنَهْ كِرِنْ، پِشْتِى هِنْگێ پُوْشْمَانْ بُونْ و خَوه رَاسْتْ كِرِنْ، بێگُمَانْ خُدَايێ تَه پِشْتِى ڤێ هَلْبَتْ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوْڤَانَه.

١٢٠. بێگُمَانْ اِبْرَاهِيمْ يَكْ اُمَّتَكْ بُو، دِ خێرێ دَه رێبَرْ و ژِ خُدێ رَه سِتُوخُوارْبُو، ژِ خِوارِى و خَرَابِيێ ڤَدَرْ بُو و اَوْ نَه ژِ مُشْرِكَانْ بُو.

١ زَارُوێنْ اِسْرَائِيلْ بِسَدَمَا كُو اِنْكَارِيَا نِعْمَتێنْ خُدێ كِرِنْ خُدێ ژِى گَلَكْ نِعْمَتْ لِوَانْ حَرَامْ كِرْ. خُدێ فَرْمَانْ دِكَه كُو بِڤێ يَا كُو مَه لِوَانْ حَرَامْ كِرِيَه مَه لِوَانْ ظُلِمْ نَكِرِيَه بَلْكِى وَانْ بِسَدَمَا كُو نِعْمَتێنْ خُدێ اِنْكَارْ كِرِنَه لِخَوه ظُلِمْ كِرِيَه. اَوْ ئَاكُو خُدێ لِوَانْ حَرَامْكِرِيَه ژِ سُورَه‌يێ اَنْعَامْ دِ ئَايَتَا ١٤٦ێ دَه وِهَا هَاتِيَه بَيَانْكِرِنْ: «مَه، لِسَرْ يێنْ كُو بُونَه جِهُو تَڤْكِى حَيْوَانێنْ خَودِى نِيْنُوكْ حَرَامْ كِرِنْ. ژِ دَوَارْ و پَزْ ژِى ژِ بِلِى بَزێ پِشْتَا وَانْ و يێ لِدُوْرَا رُوڤِيێنْ وَانْ و ژِ بِلِى يێنْ دِ نَاڤْ حَسْتِيَانْ دَه بَزێ وَانْ حَرَامْ كِرْ. هَا اَڤْ، ژِ بَرْ ظِلْمَا وَانْ (مَه اَوْ) جَزَا كِرِنْ، بێگُمَانْ اَمْ هَرْ رَاسْتْبێژِنْ».

١٢١. اِبْرَاهِيمْ، شُكِرْدَارێ نِعْمَتێنْ خُدێ بُو، خُدێ اَوْ نَقَانْدِبُو و لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ اَوْ رَاسْتَرێ كِرِبُو.

١٢٢. مَه لِدِنْيَايێ كَرَمْ پێ رَه كِرْ و بێگُمَانْ اَوْ لِئَاخْرَتێ ژی ژ قَنْجيكَارَانَه.[١]

١٢٣. (يَا مُحَمَّدْ!) پَاشێ مَه پَيَامْ دَا تَه، (مَه گُوتْ): بِدَه پَێ دِينێ اِبْرَاهِيمْ كُو اَوْ ژ خَوارێ و پُوچِيێ قَدَرْ بُو و اَوْ بِخَوه نَه ژ مُشْرِكَانْ بُو.

١٢٤. قَدَخَيَا دِ رُوژَا شَمِيێ دَه، بَسْ لِسَرْ يێنْ كُو تێ دَه اِخْتِلافْ كِرِبُونْ هَاتِبُو فَرزْكِرِنْ. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه رُوژَا قِيامَتێ دَرْ بَارێ وێ يَا كُو اَوْ تێ دَه كَتِنَه اِخْتِلافِێ دێ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُكِمْ بِكَه.

١٢٥. تُو بِحِكْمَتْ و بِشِيرِتَا سپَحِی (مِرُوڤَانْ) ڤَخُوينَه رِيَا خُدَايێ خَوه و بِوَانْ رَه بِرِنْدْتِرِينْ ئَاوَايِی تِێبِكُوشَه. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه بێهْتِرْ دِزَانَه بِيێ كُو ژ رِيَا وی شَاشْ بُويَه و اَوْ بِيێ كُو رَاسْتَرێ ژی بُويَه بێهْتِرْ دِزَانَه.

١٢٦. اَگَرْ هُونْ جَزَا بِدِنْ، بِقَاسی يَا كُو لِوَه هَاتِيَه كِرِنْ جَزَا بِدِنْ. لِێبَلِێ كُو هُونْ خَوه رَاگِرِنْ و صَبْرێ بِكێشِنْ، هَلْبَتْ اَوْ ژ خَورَاگِرَانْ رَه هِێ چێتِرَه.

١٢٧. خَوه رَاگِرَه (صَبْرێ بِكێشَه)! خُورَاگِرْتِنَا تَه ژی بَسْ بِخُدێ يَه. ژ بُوْ وَانْ غَمْگِينْ نَبَه و ژ بَرْ دَكْ و دُوْلابێنْ وَانْ بِلا بێهْنَا تَه تَنْـگْ نَبَه!

١٢٨. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو خَوه ژ گُنَهَانْ دپَارێزِنْ و اَوێنْ كُو قَنْجِيێ دِكِنْ خُدێ (بِزَانِينَا خَوه) دِگَلْ وَانَه.

١ هِنَكْ ژ مُفَسِّرَانْ گُوتِنْ: اَڤْ كَرَمَا كُو خُدێ لِدِنْيَايێ بِاِبْرَاهِمْ رَه كِرِيَه زُرِيَّتَا پَاكَه و دِ دِنْيَايێ دَه نَئَاڤِێ وی بِقَنْجی وَرَه كِرِنْ. ژ سُورَه‌يێ مَريَمْ ئَايَتَا ٤٩-٥٠ێ «پَاشێ، دَمَا اِبْرَاهِيمْ ژ وَانْ و ژ يێنْ كُو ژ بِلی خُدێ اَوْ دِحَبَانْدِنْ خَوه دُورْ كِرْ، مَه اِسْحَاقْ (بِكُرِيتی) و يَعْقُوبْ (بِنَڤِيتی) دَانێ و مَه هَرْ يَكْ ژ وَانْ ژی كِرَه پێخَمْبَرْ. مَه ژ بُوْ وَانْ ژ رَحْمَا خَوه (قَنْجيَا دِنْيَا و ئَاخْرَتێ) بَخِشَانْدْ و مَه نَاڤْ و دَنْگێ وَانْ بِقَنْجی (دِ نَاڤْ خَلْكێ دَه) بِلِنْدْ كِرْ» ڤِێ رَامَانێ تَكِزْ دِكَه.

١٧. سُورَه يِىٚ اِسْرَاء

سُورَەيِىٚ اِسْرَاء ١١١(سَدْ و يازْدَهْ) ئَايَتَه. لِمَكَّىٚ نَازِلْ بُويَه. ژِ بَرْ كُو ئَايَتَا يَكَمْ، بَحْسَا مُعْجِزَيَا پِيٚخَمْبَرْ ئَا اِسْرَائِىٚ دِكَه -كُو دِ دَمَكَه شَقِىٚ دَه ژِ كَعْبِىٚ چُويَه مَسْجِدُ الْاَقْسَايِىٚ، ژِ ڤِى سُورَيى رَه اِسْرَاء ، كُو بِوَاتَيَا «لِرِيٚچُونَا بِشَڤَه»، هَاتِيَه گُوٚتِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. خُدِىٚ ژِ هَرْ كِيٚمَاسِى و پُوچِيِىٚ پَاكْ و بِيٚرِى يَه، اَوِىٚ كُو بَنْدَيِىٚ خوه (مُحَمَّدْ) دِ شَڤَكِىٚ دَه ژِ مَسْجِدُ الْحَرَامِىٚ (كَعْبِىٚ) بِرِيَه مَسْجِدُ الْاَقْسَايِىٚ يَا كُو مَه هَاوِرْدُوٚرَا وِىٚ پِيرُوٚزْ كِرِيَه، دَا كُو اَمْ نِيشَانِيٚنْ خوه شَانِى وِى بِدِنْ. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ، اَوَه يِىٚ هَرْ بِهِيزَرْ، يِىٚ بِينَرْ.

٢. مَه كِتِيٚبْ دَا مُوسَا و مَه اَوْ ژِ اِسْرَائِيلِيَانْ رَه كِرْ رِيَا هِيدَايَتِىٚ دَا كُو ژِ بِلِى مِنْ تُو كَسِى ژِ خوه رَه نَكِنْ وَكِيلْ (پِشْتَكْ و ئَارِيكَارْ).

٣. اَزْ ژِ وَه رَه دِبِيٚژِمْ، گَلِى كِنِيٚسَا يِيٚنْ كُو مَه اَوْ دِگَلْ نُوحْ (لِكَشْتِيِىٚ) سُوارْ كِرِنْ، بِيٚگُمَانْ نُوحْ عَڤْدَكِى زِيٚدَه شُكِرْدَارْ بُو.

٤. مَه دِ كِتِيٚبِىٚ دَه ژِ اِسْرَائِيلِيَانْ رَه رَاگِهَانْدْ كُو هُونِىٚ دُو جَارَانْ لِسَرْ اَرْدِىٚ خَرَابِى و تَڤْدَانِىٚ دَرِينِنْ و بِيٚگُمَانْ هُونْ (بِظُلْمُ و خَرَابِيَا خوه) دِىٚ بِسَرْكَفْتِنَكَه مَزِنْ بِسَرْ خَلْكِىٚ بِكَڤِنْ.

٥. ڤِيٚجَا دَمَا چَاخِىٚ جَزَادَانَا جَارَا پِيٚشِى هَاتْ، مَه هِنَكْ بَنْدَيِيٚنْ خوه يِيٚنْ خُدَانْهِيٚزْ و دِژْوَارْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ، ڤِيٚجَا اَوْ بِخَرَابْكَارِى كَتِنْ نَاڤْ وَلَاتِىٚ وَه (دَا كُو وَه بِكُژِنْ و وَه دِيلْ بِگِرِنْ). اَڤْ سُوٚزَكَه مِسُوٚگَرْبُويِى بُو.

٦. (گَلِى اِسْرَائِيلِيَانْ!) پَاشِىٚ لِهَمْبَرِى وَانْ دِيسَا مَه سَرْكَفْتِنْ دَا وَه و بِسَرْوَتْ و زَارُوٚكَانْ مَه هِيٚزَا وَه زِيٚدَه كِرْ و مَه هَژْمَارَا وَه ژِى پِرْ كِرْ.

٧. اِيْدى اَگَرْ هُونْ قَنْجِيىٚ بِكَنْ هُونْ ژِ بُوٚ خَوه دِكَنْ و اَگَرْ هُونْ خَرَابِيىٚ ژى بِكَنْ هُونْ لِخَوه دِكَنْ. دَمَا چَاخِىٚ جَزَاكِرِنَا جَارَا پَاشِينْ هَاتْ (اَمِىٚ دِيسَا بَنْدَيێنْ خَوه يێنْ خُدَانْهێزْ و دِژْوَارْ بِسَرْ وَه دَه بِشِينِنْ) دِىٚ رُوىِىٚ وَه رَشْ بِكَنْ و چَاوَا كُو جَارَا پێشِينْ چُوبُونْ مِزْگَفتَا (قُدْسِىٚ) دِيسَا وِسَانْ دِىٚ بِچِنْ و چه تِشْتێنْ بِدَسْتْ بِخِنْ دِىٚ تَارُومَارْ بِكِنْ.

٨. هێڤِى هَيَه كُو خُدَايىٚ وَه لِوَه رَحْمِىٚ بِكَه. اَگَرْ دِيسَا هُونْ (لِخَرَابِيىٚ) ڤَگَرِنْ، اَمِىٚ ژى (لِجَزَاكِرِنَا وَه) ڤَگَرِنْ. مَه دُوٚژَهْ ژِ بُوٚ كَافِرَانْ كِرِيَه گِرْتِيگَهْ و زِينْدَانْ.

٩. بێگُمَانْ اَڤْ قُرَئَانْ (مِرُوٚڤَانْ) تِينَه رِيَا هَرِى رَاسْتْ و مِزْگِينِىٚ دِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ، اَوێنْ كُو كَارْ و كِريَارێنْ قَنْجْ دِكِنْ كُو ژِ بُوٚ وَانْ خَلاتَكَه مَزِنْ هَيَه.

١٠. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بِئَاخْرَتِىٚ بَاوَرِى نَايينِنْ، مَه ژِ بُوٚ وَانْ عَذَابَكِى دِژْوَارْ ئَامَادَه كِرِيَه.

١١. مِرُوٚڤْ چَاوَا دُعَايَا خێرِىٚ ژِ بُوٚ خَوه دِكَه هَرْ وِسَا نِفِرَانْ ژى لِخَوه دِكَه. اِنْسَانْ، (بِسرُشْتَا خَوه) پِرْ بێتَبَاتَه.

١٢. مَه شَڤْ و رُوٚژْ كِرِنَه دُو نِيشَانْ (لِسَرْ يَكيتِى و قُدرَتَا خَوه)، ڤێجَا مَه نِيشَانَا شَڤِىٚ ژِىٚ بِرْ و مَه نِيشَانَا رُوٚژِىٚ كِرَه رُوٚنْكَرْ دَا كُو هُونْ لِكَرَمَا خُدَايىٚ خَوه (لِرزْقِىٚ خَوه) بِگَرِنْ و هُونْ (بِهَژْمَارَا سَالانْ و حَسَابِىٚ (رُوٚژْ و مَهَانْ) بِزَانِنْ. مَه هَرْ تِشْتْ بِبَرْفِرَهِى ژِ هَڤْ ڤَقَتَانْدِيَه.

١٣. مَه دَفْتَرَا عَمَلِىٚ هَرْ كَسى بِستُوىِىٚ وى ڤَه دَالَقَانْدِيَه. رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ، اَمِىٚ ژِىٚ رَه دَفْتَرَكَه(كَارْ و كِريَارێنْ وى) ڤَكِرى ژِ بُوٚ وى دَرِينِنْ.

١٤. (ژِىٚ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ): دَفْتَرَا (عَمَلِىٚ) خَوه بِخُونَه! اِيرُوٚ، ژِ بُوٚ حَسَابْدِيتِنِىٚ تُو بَسى خَوه يى.

١٥. كى كُو رَاسْتَرِىٚ بِبَه ڤێجَا بێگُمَانْ اَوْ ژِ بُوٚ خَوه رَاسْتَرِىٚ بُويَه، كى ژى ژِ رِيَا رَاسْتْ

بِکَڤَه اِیْدِی بِیْگُمَانْ اَوْ لِخوه زَرَارِیٚ دِکَه. تُو گُنَهْکَارْ، گُنَهِیٚ کَسَکِی دِنْ هِلْنَاگِرَه. حَیَانِی اَمْ قَاصِدَکِی نَشِینِنْ اَمْ تُو کَسِی نَادِنْ عَذَابِیٚ.

١٦. دَمَا اَمْ بِخَوازِنْ خَلْکِیٚ وَلاتَکِی هَلاكْ بِکِنْ، اَمْ فَرْمَانَا قَنْجِیِیٚ لِدَوْلَمَنْدْ، سَرْکَارْ و مَزِنیْنْ وَانْ دِکِنْ. ڤِیْجَا اَوْ گُهْدَارِیَا مَه نَاکِنْ و ژِ رِیٚ دَرْدِکَڤِنْ. اِیْدِی هَلاكْ ژِ بُوْ وَانْ حَقْ دِبَه، ڤِیْجَا مَه ژِی وارِیْنْ وَانْ کَاڤِلْ و وِیْرَانْ کِرِنْ.

١٧. پِشْتِی نُوحْ، مَه پِرْ مِلَتْ (ژِ بَرْ کُفْرَا وَانْ) هَلاكْ کِرِنَه. خُدَایِیٚ تَه، لِسَرْ گُنَهیْنْ بَنْدِییْنْ خَوه ژِ هَایْدَارِی و بِینَرِی ڤَه بَسَه.

١٨. اَوِیٚ کُو بـِ (تَنِیٚ) دِنْیَایِیٚ بِخَوازَه، اَمْ ژِ بُوْ کَسِیٚ کُو اَمْ بِڤِیْنْ ئَا کُو اَمْ بِخَوازِنْ اَمِیٚ بِدِنِیٚ، پِشْتْرَه ژِی اَمِیٚ وِی رِسْوَا بِکِنْ، (ژِ رَحْمَا خَوه) بِقَوتِینِنْ و تِیْخِنْ دُوْژَهِیٚ.

١٩. اَوِیٚ کُو ئَاخْرَتِیٚ بِخَوازَه و لَزِیٚ لِکِرنَا کَارِیٚ وِیٚ بِکَه و دِگَلْ وِیٚ کِرِنِیٚ اَوْ بِبِیرْ و بَاوَرْ بَه، ڤِیْجَا خَبَاتَا وَانْ تِیٚ قَبُولْکِرِنْ.[1]

٢٠. اَمْ ژِ دَایِنَا خُدَایِیٚ تَه دِدِنَه تَڤَانْ؛ دَایِنَا خُدَایِیٚ تَه لِسَرْ وَانْ نَهَاتِیَه بِرِینْ.

٢١. (رَسُولِیٚ مِنْ!) دَه بِنیْرَه، چَاوَا مَه (دِ رِزْقُ و دَرَجَیَانْ دَه) هِنْ کَسْ دِ سَرْ هِنْ کَسَانْ رَه گِرْتِنَه و تَڤْزْ دَرَجَیِیْنْ ئَاخْرَتِیٚ گَلَكْ چِیْترْ و گَلَكْ مَزِنْترِنْ.

٢٢. دِگَلْ خُدِیٚ تُو هَڤْپِشْکَانْ چِیْنَکَه، ڤِیْجَا تُو یِیٚ بِبِی شَرْمَزَارْ و بِیٚ ئَارِیکَارْ.

٢٣. خُدَایِیٚ تَه فَرْمَانْ کِرِیَه کُو هُونْ، بِتَنِیٚ ژِ وِی رَه عِبَادَتِیٚ بِکِنْ و بِدِیٚ و بَاڤِیْنْ خَوه

---

١ اَڤْ ئَایَتْ ژِ مَه رَه دِدَه نیشَانْ کُو عَمَلِیٚ صَالِحْ اَگَرْ کُو پِیٚ رَه بَاوَرِی نَبَه تُو فَیْدِیٚ نَادَه مِرُوڤِی. لَوْرَا؛ کُفرْ تِشْتَکِی پِیسَه، کَارِیٚ رِنْدْ دِگَلْ وِیٚ تُو فَیْدِیٚ نَادَه. چِمْکِی؛ بَاوَرِی دِ فَیْدَدَایِنِیٚ دَه شَرْطَه. خُدِیٚ تَعَالَا اَڤْ رَوشْ ژِ سُورَه‌یِیٚ نِسَاءْ دِ ئَایَتَا ١٢٤ یٚ دَه «چه مِیْرْ بَه چه ژِنْ، چه کَسِیٚ کَارَکِی قَنْجْ بِکَه و اَوْ بَاوَرْمَنْدْ بَه، ڤِیْجَا هَا اَوْ دِیٚ هَرَه بِهِشْتِیٚ و بِقَاسِی دَرْزِکَا سِیسِکِیٚ ژِی دِیٚ نَحَقِی لِیٚ نَبَه« ژِ سُورَه‌یِیٚ نَحْلْ دِ ئَایَتَا ٩٧ یٚ دَه «چه مِیْرْ بَه چه ژِنْ، کِی کَارَکِی قَنْجْ بِکَه و بَاوَرْمَنْدْ بَه، تَڤْزْ اَمِیٚ ژِیَانَکَه خَوشْ بِکِنْ نَصِیبِیٚ وِی و اَمِیٚ خَلاتَا وَانْ بِسپَحِیتِرِینْ ئَاکُو دِکِنْ، بِدِنْ وَانْ» و دِ گَلَكْ ئَایَتیْنْ دِنْ دَه ژِی بَیَانْ کِرِیَه.

رَه قَنْجِيێ بِكِنْ. ڤێجَا اَگَرْ يَكْ ژِ وَانْ يَانْ ژِی هَرْدُو لِجَمْ تَه کَالْ بِبِنْ؛ ژِ وَانْ رَه نَبێژَه «اُوْف»، وَانْ نَه اِیْشِینَه و ژِ بُوْ وَانْ گُوْ تِنَکَه خَوشْ و گَرمْ بِبێژَه.

٢٤. ژِ بُوْ وَانْ، بِدِلُوْقَانِی مِلێ خَوه ژِ وَانْ رَه دَیْنَه و بِبێژَه: خُدَایێ مِنْ، چَاوَا کُو وَانْ دِ زَارُوْکَانْتِیَا مِنْ دَه، بِدِلُوْقَانِی اَزْ خُودِیکِرِمْ، تُو ژِی لِوَانْ دِلُوْقَانِیَا خَوه بِکَه.

٢٥. خُدَایێ وَه، بِیَا کُو دِ دِلێنْ وَه دَه یَه بێهْتِرْ دِزَانَه. اَگَرْ هُونْ قَنْجْ بِنْ، ڤێجَا بێگُمَانْ خُدێ ژِ بُوْ یێنْ کُو بَرێ خَوه ژِ نَقَنْجِیَانْ ڤَدِگَرِینِنْ و تُوْبَه دِکِنْ، گُنَهْژێبِرَه.

٢٦. مَافێ خِزِمْ و خِزَانْ و رێوِیَانْ بِدَه و لِجِهێ نَه رَوَا و نَه پێدِڤِی دَسْتْبَلاڤِیێ نَکَه.

٢٧. بێگُمَانْ یێنْ دَسْتْبَلاڤْ دُوْسْتْ و بِرَایێنْ شَیْطِێنِنْ. شَیْطَانْ ژِی لِبُوَارَا خُدَایێ خَوه زێدَه نَانْکُوْرْ بُو.

٢٨. ژِ بَرْ کُو تِشْتَکْ لِجَمْ تَه نِینَه کُو تُو بِدِی وَانْ اَگَرْ تُو بَرێ خَوه ژِ وَانْ (خِزِمْ و خِزَانْ و رێوِیَانْ) ڤَگَرِینِی -رَوْشْ اَڤَه تُو لِهێڤِیێ یِی کُو خُدێ کَرَمَکێ لِتَه بِکَه (دَا کُو تُو ژِی بِدِی وَانْ)- نَاخَوه ژِ بُوْ وَانْ گُوْتِنَکَه خَوشْ بِبێژَه.

٢٩. دِ رِیَا خُدێ دَه یَکْجَارْ دَسْتْگِرْتِی نَبَه و بِتَمَامِی دَسْتْڤَکِرِی ژِی نَبَه، پَاشێ تُو یێ لُوْمَدَارْ و دَسْتَڤَالا رُونِێ.

٣٠. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه کِێ بِڤێ رِزْقِێ وِی فِرَه دِکَه و کِێ ژِی بِڤێ رِزْقِێ وِی تَنْگْ دِکَه. بێگُمَانْ خُدێ بـِ (کِرِنێنْ) بَنْدَیێنْ خَوه هَایَدَارْ و بِینَرَه.

٣١. ژِ تِرْسَا خِزَانِیێ زَارُوْکِێنْ خَوه نَکُژِنْ، اَمْ رِزْقِێ وَانْ و یێ وَه ژِی دِدِنْ. بێگُمَانْ کُشْتِنَا وَانْ سُوجَکِی مَزِنَه.

٣٢. نێزِیکِی زِنَایێ مَبِنْ. بێگُمَانْ زِنَا کَارَکِی کِرێتْ و چه پِیسَه ‌رِێ یَه.

٣٣. ژِ بِلِی کُو سَبَبَکِی مَافْدَارْ هَبَه، اَوْ جَانِێ کُو خُدێ (کُشْتِنَا) وِی حَرَامْ کِرِیَه مَکُژِنْ.

چه کَسێ بظُلِمْ و خَرَزی بێ کُشْتِنْ، ڤێجَا مَه دَسْتهِلاتی (و سَلاحِیَتْ) دَایَه وَلییێ (خُوینْ وَرْگرێ) وی. اِیْدی بلا وَلی ژی دِ کُشْتِنِێ دَه سِینُوْرْ دَرْبَاسْ نکَه. بێگُمَانْ (بدَاینَا ڤێ صَلاحِیَتێ) ئَاریکَاریَا وی هَاتیَه کِرِنْ.

٣٤. حَتَا سێوی بَالغْ نَبنْ و ئَاقلْ نَگِرِنْ، ژِ بلِی نِیَتَکَه بَاشْ (کُو مَالێ وی بپَارێزَه) خَوه نێزیکی مَالێ وی مَکِنْ. وێ پَیْمَانَا کُو هُونْ ددِنْ ژی بینِنْ جه. بێگُمَانْ پَیْمَانَا کُو وَرَه دَاینْ، بَرْپرْسِیێ پێویسْتْ دِکَه.

٣٥. دَمَا وَه پیڤَا تَامْ بپیڤِنْ و بمێزینَا رَاسْتْ بکێشِنْ. اَڤْ هَمْ (ژِ ئَالییێ خێرێ ڤَه) چێتِرَه هَمْ ژِ ئَالییێ اَنْجَامێ ڤَه سپهیترَه.

٣٦. نَکَڤَه پَیْ ئَا کُو دَرْ بَارێ وێ دَه تُو ژێ بێئَاگَاهی. بێگُمَانْ گُه، چَاڤْ و دِلْ (خُودیێنْ وَانْ) ژِ یَا کُو اَوْ دکِنْ، بَرْپرْسِنْ.

٣٧. بِقُرَّتی لِسَرْ اَرْدێ برێ ڤَه نَچِه. بێگُمَانْ تُو (بِگِرَانیَا خَوه) هیچْ نکَاری اَرْدێ بقَلشینی و قَتْ تُو نکَاری بچیانْ رَه بَرْبَریَا بلنْدَاهییێ بکی.

٣٨. اَڤْ هَمُو یێ پیسێ وی لِجَمْ خُدَاییێ تَه خَرَابَه.

٣٩. (یَا مُحَمَّدْ!) هَا اَڤْ، اَوْ حِکْمَتِنْ کُو خُدَاییێ تَه پیَامَا وَانْ دَایَه تَه و دِگَلْ خُدێ اِلٰهَکی دِنْ نَگِرَه، پشْتْرَه تُو دێ شَرْمَزَارْ و قَوتی، دِ دُوْژَهێ دَه وَرێ وَرْکِرِنْ.

٤٠. مَا خُدَاییێ وَه ژِ وَه رَه کُرْ و ژِ بُوْ خَوه ژی ژِ فِریشْتیانْ کَچْ بژَارْتِنَه؟ بێگُمَانْ هُونْ گُوْتِنَکَه (گُنَهْ) مَزِنْ دبێژِنْ.

٤١. سُوْنْدْ بَه، مَه دِ ڤێ قُرْئَانێ دَه (قِسَه، پیَانْ و گَفْ) اَشْکَرَا کِرِنَه دَا کُو (کَافرْ) ئَاقلْ بگِرِنْ. حَالْ اَڤَه کُو اَڤْ ژِ دُورْبُونَا وَانْ (ئَا ژِ حَقییێ) پێ ڤَه تِشْتَکی لِوَانْ زێدَه نَاکَه.

٤٢. بِبێژَه: اَگَرْ دِگَلْ خُدێ هِنْ اِلٰهێنْ دِنْ ژی هَبُونَا -وَکی کُو اَوْ دبێژِنْ-، وێ چَاخێ وَانْ

(اِلْهَانْ) دِێ لِرِێيَكِێ بِگَرِيَانَا دَا کُو خَوه بِگَهَانْدَا خُدَانِێ عَرْشْ (دَا کُو اَوْ بِکُشْتِنَا و مُلْکِێ وِی ژِێ بِسْتَانْدِنَا).

٤٣. خُدِێ ژِ هَرْ كِێمَاسِی و پُوچِيِێ پَاکَه و ژ وَانْ تِشْتێنْ کُو اَوْ دِبێژِنْ بِلِنْدْ و مَزِنَه.

٤٤. حَفْتْ ئَاسِيمَانْ، جِيهَانْ و هَرْ يێنْ کُو دِ نَاڤَا وَانْ دَه هَنَه، خُدِێ تَسْبِيحْ دِکِنْ. چِه تِشْتِێ هَيِی هَرْ بِپَسْنێنْ تَکُوزْ خُدِێ دِپَسِنِينِنْ و ژِ هَرْ كِێمَاسِيێ وِی پَاکْ دِدێرِنْ، لِێبَلِێ هُونْ تَسبِيحێنْ وَانْ فَهمْ نَاکِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ بێهِنْفِرَهه، گُنَهْژێبِرَه.

٤٥. (يَا مُحَمَّدْ!) دَمَا تُو قُرْئَانِێ بِخُوينِی اَمْ پَرْدَيَکَه ڤَشَارْتِی دِخِنْ نَاڤْبَرَا تَه و وَانێنْ کُو بِئَاخْرَتِێ بَاوَرِی نَايِينِنْ.

٤٦. ژِ بُوْ اَوْ قُرْئَانِێ فَهمْ نَکِنْ اَمْ پَرْدَيَکِێ دَاتِينِنْ سَرْ دِلێنْ وَانْ و اَمْ گِرَانِيَکِێ دَاتِينِنْ سَرْ گُهێنْ وَانْ. دَمَا تُو دِ قُرْئَانِێ دَه بَسْ خُدَايِێ خَوه بِبِيرْ تِينِی، بێهْنَا وَانْ تَنْگْ دِبَه، لِپِشْتْ خَوه ڤَدِگَرِنْ و دِچِنْ.

٤٧. وِێ دَمَا اَوْ لِـ (خَونْدِنَا) تَه گُهْدَارِی دِکِنْ و دَمَا يێنْ ظَالِمْ دِ نَاڤْ خَوه دَه پِسْتَپِسْتِێ دِکِنْ؛ دِبێژِنْ، بَسْ وَه دَايَه پِی زِلَامَکِی سِێرْلێکِرِی، اَمْ بێهْتِرْ دِزَانِنْ کَا اَوْ بِچِه ئَارْمَانْجِێ لِتَه گُهْدَارِی دِکِنْ!

٤٨. دَه بِنێرَه کَا دَرْ بَارِێ تَه دَه چِه مِيسَالاَنْ تِينِنْ! ژِ بَرْ ڤِێ يَکِێ وَانْ (بِڤَانْ بێبَخْتِيَانْ) رِيَا حَقْ وِنْدَا کِرْ، اِێدِی اَوْ هِيچْ نِکَارِنْ رَاسْتَرِێ بِبِنْ.

٤٩. (مُشْرِکَانْ اِنْکَارَا قِيَامَتِێ کِرْ و) گُوْتِنْ: مَا رَاسْتَه، دَمَا کُو اَمْ بِبِنْ هَسْتِی و ئَاخْ، مَا اَمِێ دِيسَا وَكْ مَخْلُوقَکِی نُو بِێنَه ڤَژَانْدِنْ؟!

٥٠. بێژَه: هُونْ دِخوازِنْ بِبِنْ کَڤِرْ ئَانْ ژِی بِبِنْ هَسِنْ (خُدِێ دِيسَا دِێ وَه سَاغْ بِکَه و جِزَا بِدَه وَه)!

٥١. يَانْ ژى هُونْ بِبنْ مَخْلُوقَكى كُو هُونْ هِيينَا ژيانێ تێ دَه مَزِنْ و دُورْ دبِينِنْ. ڤێجَا اَوێ بِبێژِنْ: كَا كى دێ مَه دِيسَا ڤَگَرينَه(ژيَانێ)؟ بِبێژَه: اَوێ كُو جَارَا پێشينْ هُونْ ژ تُنِيى ئَافِرَانْدِنَه(دێ دِيسَا وَه ڤَگَرينَه ژيَانێ). لِسَرْ ڤێ اَوێ بِطِنَازْ سَرێ خَوه لِتَه بهَژينِنْ و بِبێژِنْ: اَوْ (سَاغْكرِنْ) چه چَاخِيَه؟ بِبێژَه: تَقَزْ اَوْ نێزَه.

٥٢. رُوْژَا كُو خُدێ (لِسَرْ زَمَانێ اِسْرَافِيلْ) گَازى وَه بكَه (دَا كُو هُونْ ژ گُوْرَانْ رَابِنْ)، هُونْ ژى دێ دِگَلْ حَمْدێ وى بَرْسِڤَا بَانْگَا وى بدِنْ و ژ وَه وَه يَه كُو هُونْ (د گُوْرێنْ خَوه دَه) بَسْ دَمَكَه پِرْ هِنْدِكْ مَانَه.

٥٣. ژ بَنْدَيێنْ مِنْ رَه بِبێژَه: بلا گُوْتنَا هَرى سِپَحِى (ژ هَڤْ رَه) بِبێژِنْ. (اَگَرْ اَوْ ڤێ نَكِنْ) شَيْطَانْ دێ نَاڤبَرَا وَانْ خرَا بِكَه. بێگُمَانْ شَيْطَانْ ژ اِنْسێنْ رَه نَيَارَكى اَشْكَرَا يَه.

٥٤. (گُوْتنَا هَرى سِپَحِى ژى اَڤَه): خُدَايێ وَه بێهْترْ بوَه دِزَانَه، اَگَرْ بِڤێ (بِتُوْبَه و ايمَانێ) دێ رَحْمێ لِوَه بكَه؛ اَگَرْ بِڤێ (بمِرِنَا لِسَرْ كُفْرێ) دێ وَه جَزَا بِكَه. (يَا مُحَمَّدْ!) مَه تُو لِسَرْ وَانْ بَرْپِرْسْ نَشَانْدِيَه.

٥٥. خُدَايێ تَه، بێنْ كُو لِئَاسِيمَانَانْ و اَرْدێ هَنَه بێهْترْ دِزَانَه. بێگُمَانْ مَه هِنْ پێخَمْبَرْ دِ سَرْ هِنَانْ رَه گِرْتِنْ و مَه زَبُورْ ژى دَايَه دَاوُدْ.

٥٦. بِبێژَه: دَه هَايْدێ گَازى وَانێنْ كُو ژ بِلى خُدێ وَه حِزرْ دِكرْ كُو اَوْ اِلٰهنْ، بكِنْ. اَوْ نَه دِكَارنْ بَلَايێ ژ سَرْ وَه رَاكِنْ نَه ژى دِكَارنْ ژ سَرْ وَه بِگُهێزنْ (سَرْ هنَكى دِنْ).

٥٧. اَڤْ مَخلُوقێنْ كُو اَوْ (كَافرْ) لِبَرْ وَانْ دگَرِنْ و وَانْ دِكَنَه نَاڤْگينْ بِبَالْ خُدێ ڤَه، اَرێ مَا كى ژ وَانْ بێهْترْ نێزيكى خُدێ يَه؛ اَوْ ژ بُوْ خَوه، بِبَالْ خُدَايێ خَوه ڤَه لِرِيَكێ دِگَرِنْ و رَحْمَا وى هِيڤِى دِكِنْ و ژ عَذَابێ وى دِترْسِنْ (ڤێجَا چَاوَا مِينَا كُو اَوْ خُدَا بِنْ هُونْ لِبَرْ وَانْ دگَرنْ؟). بێگُمَانْ عَذَابێ خُدَايێ تَه (پِرْ دِژْوَارَه و) هێژَا يَه كُو ژێ بێ تِرْسَانْدِنْ.

٥٨. تُو وَلاتَكْ (ژ یێنْ سِتَمْكَارَانْ) نینَه كُو اَمْ بَريَا رُۆژَا قِیامَتێ وَانْ هَلَاكْ نَكنْ ئَانْ ژی اَمْ بِئَاوَایَكی دِژْوَارْ وَانْ نَدِنْ عَذَابێ. اَڤْ دِ كِتێبێ دَه نِڤیسَانْدی یَه.

٥٩. بَسْ ئَا كُو اَمْ ژِ ئَانینَا مُعْجِزَیَانْ دَانَه پَاشْ بِسَبُنَتْ كُو اُمَّتێنْ بَریێ بَاوَری بِمُعْجِیزَیێنْ مَه نَئَانیبُونْ (لَوْرَا؛ خُدێ دَاخوازَا وَانْ بِجِهْ ئَانی، بَلێ وَانْ بَاوَری پێ نَئَانیبُو). مَه وَكْ مُعْجِزَیكَه اَشْكَرَا دَڤیكَه مێ دَابُو گَلێ سَمُودْ، ڤێجَا وَانْ ژی (اَڤْ دَڤَه شَرْژێ كِرْ و) سِتَمْكَارِی پێ كِرِنْ. اَمْ مُعْجِزَیَانْ بَسْ ژِ بُۆ تِرْسَانْدِنَا (مِرُۆڤَانْ) دِشینِنْ (دَا كُو بێنَه ایمَانێ).

٦٠. (یَا مُحَمَّدْ!) وێ دَمێ مَه ژِ تَه رَه گُوتْ: خُدَایێ تَه، (بِزَانینْ و قُدْرَتَا خَوه) دُۆرْ لِمرُۆڤَانْ گِرْتیَه (ڤێجَا حَقیێ ژِ وَانْ رَه بێژَه و ژِ وَانْ نَه تِرْسَه). اَوْ دیتِنَا كُو (شَڤَا مِعْرَاجێ) مَه نیشَانی تَه دَابُو و اَوْ دَارَا (رُولێ\زَقُومێ یَا) دِ قُرئَانێ دَه، یَا لَعْنَتْلێبَارْ، ژِ بِلی كُو مرُۆڤْ پێ بێنَه جَربَانْدِنْ پێ ڤَه نَه تِشْتَكی دِنَه. اَمْ وَانْ دِتِرْسینِنْ، ڤێجَا اَڤْ (تِرْسَانْدِنْ) ژِ هَاریتیكَه مَزِنْ پێ ڤَه تِشْتَكی دِنْ لِوَانْ زێدَه نَاكَه.

٦١. دَمَا مَه ژِ فِریشْتَیَانْ رَه گُوتْ ژِ ئَادَمْ رَه هَرِنْ سِجُودێ، ژِ بِلی اِبْلیسی تَڤْ چُونَه سِجُودێ. اِبْلیسْ گُوتْ: اَرێ مَا اَزێ چَاوَا هَرِمْ سِجُودێ ژِ بُۆ یَكی كُو تَه اَوْ ژِ حَریێ ئَافِرَانْدی؟

٦٢. (اِبْلیسْ) گُوتْ: دَه كَا لِڤی كَسێ كُو تَه اَوْ ژِ مِنْ چێتِرْ گِرْتیَه بِنێرَه! اَزْ سُوْنْدْ دِخُومْ اَگَرْ حَتَا رُۆژَا قِیامَتێ تُو مِنْ سَاغْ بِهێلی اَزێ زُریتَا وی - ژِ بِلی یێنْ صَالِحْ - ژِ رێ بِخِمْ و تێخِمْ بِنْ بَانْدُۆرَا خَوه!

٦٣. (خُدێ ژێ رَه) گُوتْ: دَه بِڤَشِتَه! ڤێجَا كی ژِ وَانْ دێ بِدَه پَێ تَه، بێگُمَانْ جَزَایێ وَه دُۆژَهَه؛ جَزَایَكی پرْ و بێكێمَاسی یَه!

٦٤. (هَێ اِبْلیسْ!) ژِ وَانْ كَسێنْ كُو هێزَا تَه لِسَرْ وَانْ هَبَه، بِدَنْگێ خَوه وَانْ ژِ رێ دَرْخَه و

بِسُوَارْ و پِيَايِيْنْ خَوه بِسَرْ وَانْ دَه هَرَه و دِ مَالْ و زَارُوْكِيْنْ وَانْ دَه بِبَه هَڤْپَارْ و پِيْمَانِيْ بِدَه وَانْ. لِيْبَلِيْ رَوشْ اَڤَه؛ شَيْطَانْ ژِ خَاپَانْدِنِيْ پِیْ ڤَه تُو سُوْزْ و پِيْمَانِيْ نَادَه وَانْ.

٦٥. (هَیْ اِبْلِيسْ!) بِيْگُمَانْ لِسَرْ بَنْدِيِيْنْ مِنْ (يِيْنْ دِلْپَاكْ) تُو دَسْتْهِلاتِيَا تَه دِیْ تُنَه بَه. بِوَكِيلِی و پِشْتَڤَانِی خُدَايِیْ تَه (ژِ وَانْ رَه) بَسَه.

٦٦. (گَلِی مِرُوْڤَانْ!) خُدَايِیْ وَه، اَوِیْ كُو ژِ بُوْ وَه لِسَرْ دَرْيَايِیْ كَشْتِيانْ دِدَه گَرَانْدِنْ دَا كُو هُونْ لِخِيْرْ و كَرَمَا رَبِیْ خَوه بِگَرِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِیْ ژِ بُوْ وَه دِلُوْڤِينَه.

٦٧. دَمَا دِ بَحْرِیْ دَه كَارَسَاتَكْ بِیْ سَرِیْ وَه، اَوِيْنْ كُو هُونْ لِبَرْ وَانْ دِگَرِنْ - ژِ بِلِی خُدِیْ - اَوْ تَڤْ لِبَرْ وَه وِنْدَا دِبِنْ. ڤِيْجَا چَاخِیْ خُدِیْ بِبَالْ بَژَاهِيِیْ ڤَه هُونْ رَهَا كِرِنْ، وَه پِشْتَا خَوه دَايِیْ (و بِبَالْ شَرَكِیْ ڤَه چُونْ). ژِخُو اِنْسَانْ (بِسِرُوشْتَا خَوه دِ بِوَارَا ڤَنْجِيَانْ دَه پِرْ) نَانْكُوْرَه.

٦٨. اَرِیْ مَا هُونْ اَوْلَه نَه كُو خُدِیْ لِبَژَاهِيِیْ وَه دِ اَرْدِیْ دَه نَخَه خَوارِیْ يانْ ژِی كَڤْرَانْ بِسَرْ وَه دَه نَبَارِينَه، پِشْتْرَه هُونِیْ ژِ بُوْ خَوه پَارِيْزْكَرْ و ئَارِيكَارَكِی ژِی نَبِينِنْ.

٦٩. ئَانْ ژِی مَا هُونْ اَوْلَه نَه كُو خُدِیْ جَارَكَه دِنْ وَه ڤَنَگَرِينَه بَحْرِیْ، ڤِيْجَا بَاهُوْزَكَه دِژْوَارْ بِسَرْ وَه دَه بِشِينَه دَا كُو بِسَدَمَا كَافِرِيَا وَه، وَه بِنْئَاڤْ بِكَه. پَاشِیْ هُونِیْ ژِ بُوْ خَوه پِشْتْگِرَكِی نَبِينِنْ كُو حَسَابِیْ وَه ژِ مَه بِپِرْسَه.

٧٠. سُوْنْدْ بَه، مَه ئَادَمِی خُدَانْرُومَتْ و رِيْزْدَارْ كِرِنْ و مَه اَوْ لِبَژَاهِی و دَرْيَايِیْ (لِوَسَائِيتِيْنْ جُرْ بِجُرْ) سُوارْ كِرِنْ و مَه اَوْ بِتِشْتِيْنْ پَاكْ و خَوشْ رِزْڤْدَارْ كِرِنْ و مَه اَوْ دِ سَرْ گَلَكْ مَخْلُوقِيْنْ خَوه رَه چِيْترْ گِرْتِنَه.

٧١. رُوْژَا كُو اَمْ هَرْ مِرُوْڤِی بِپِيْشَوَا وِی رَه گَازِی وِی دِكِنْ، ڤِيْجَا ژِ وَانْ كِی كُو دَفْتَرَا عَمَلِیْ وِی ژِ رَخِیْ وِی يِیْ رَاسْتِیْ ڤَه وَرَه دَايِنْ اَوْ دَفتَرَا عَمَلِیْ خَوه دِخُوِينِنْ و بِقَاسِی دَرْزِكَا سِيسِكَا خُرْمِیْ ژِی حَقِیْ وَانْ نَايِیْ وِنْدَاكِرِنْ.

٧٢. اَوىٚ كُو لِڤىٚ (دِنْيَايىٚ) دِلْكُوٚرْ بە، ڤِيّجا اَوْ لِئَاخْرَتىٚ كُوٚرْتِرْ و رِيّوِنْدَاترَه.

٧٣. (يَا مُحَمَّدْ!) بِرَاسْتِى هِنْدِكْ مَابُو كُو مُشْرِكْ بَرىٚ تَه ژ وِىٚ پێغَامَا كُو مَه ژ بُوٚ تَه هِنَارْتِى
ڤَگَرِينِنْ، دَا كُو تُو ژ بِلِى وِىٚ لِسَرْ نَاڤىٚ مَه ژ جَمْ خَوه تِشْتَكى لِىٚ بِبِنِى، وِىٚ چَاخىٚ
تَقَزْ دِىٚ وَانْ تُو ژ خَوه رَه بِكِرَا دُوٚسْتْ (و اَوىٚ ژ تَه قَايِلْ بِبُونَا).

٧٤. اَگَرْ مَه تُو رَانَگِرْتِبُويَا بِرَاسْتِى هِنْدِكْ مَابُو كُو تَه هِنَكى مَيْلَا وَانْ بِكِرَا.

٧٥. دَمَا تَه مَيْلْ بِدَانَا وَانْ، مَه يىٚ دُو قَاتىٚ عَذَابىٚ دِنْيَايىٚ و هَمْ ژى دُو قَاتىٚ عَذَابىٚ مِرِنىٚ
بِتَه بِدَايَا چێژَانْدِنْ، پِشْتْرَه لِهَمْبَرى مَه تَه دِىٚ ژ خَوه رَه ئَارِيكَارَكْ ژى نَدِيتَايَا.

٧٦. نێزِيكْ بُو كُو اَوْ دِنْيَايىٚ لِتَه تَنگْ بِكِنْ دَا كُو تَه ژ وِىٚ (مَكىٚ) دَرْخِنْ. وِىٚ چَاخىٚ
پِشْتِى تَه، اَوْ ژى ژ وَخْتَكى كُرْتْ پِىٚ ڤَه دِىٚ لِوِىٚ نَمَانَا (و دِىٚ هَلَاكْ بِبُونَا).

٧٧. رِێچْ و عَادَتىٚ مَه اَڤَه لِسَرْ (هَلَاكَا گَلێنْ) پێخَمْبَرێنْ كُو مَه بَرِيَا تَه اَوْ شَانْدِنْ. دِ رِێچْ
و عَادَتىٚ مَه دَه تُو يىٚ تُو گُهَرِينَكىٚ نَبِينِى.

٧٨. (يَا مُحَمَّدْ!) دَمَا رُوٚژْ ژ نِيڤىٚ ئَاسِيمَانَانْ وَرْدِگَرَه حَيَانِى طَارِيبُونَا شَڤىٚ (نِيڤرُوٚ، بَرْاِێڤَارْ،
اِێڤَارْ و شَڤىٚ) نِمێژْ بِكَه و نِمێژَا سِپێدىٚ ژى بِكَه. بێگُمَانْ نِمێژَا سِپێدِىٚ (فَرِيشْتَه)
لِسَرْ شَاهِدِنْ.

٧٩. هِنَكْ ژ شَڤىٚ رَابَه بِقُرْئَانِىٚ نِمێژَا تَهَجُّدْ بِكَه كُو اَڤْ (زێدَيى نِمێژێنْ فَرْظْ وَاجِبَكى
زێدَه يَه و) خَاصىٚ بِتَه يَه. دَا كُو خُدَايىٚ تَه، بِوِىٚ نِمێژىٚ تَه بِشِينَه مَقَامىٚ پَسِنْكِرى
(كُو اَوْ ژى مَقَامىٚ شَفَاعَتَا مَزِنَه).

٨٠. (دِ نِيَازَا خَوه دَه) بِبێژَه: خُدَايىٚ مِنْ! چِقَاسْ جِهَكى كُو اَزْ تێكَڤِمىٚ لِسَرْ طَاعَتىٚ خَوه
مِنْ تێخِيىٚ و چِقَاسْ جِهَكى كُو اَزْ ژىٚ دَرْكَڤِمْ لِسَرْ طَاعَتىٚ خَوه مِنْ مِنْ ژىٚ دَرِينَه
و ژ جَمْ خَوه هێزْ و رِێڤَبَرِيَكْ سَرْكَفْتِى بِدَه مِنْ.

٨١. بِبێژَه: حَقْ هَاتْ و بَاتِلْ ژ بِنْ ڤَه رَابُو. بِرَاسْتِى ژى بَاتِلْ هَرْ يىٚ چُويِينىٚ يَه.

٨٢. اَمْ ژِ قُرْئَانِىَ هِنْ ئَايَتِيْنْ وِسَا دِشِينِنْ كُو اَوْ ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه شِيفَا و رَحْمَتِنْ و اَوْ ژِ زِيَانِىَ پِىَ ڤَه تُو تِشْتِى لِظَالِمَانْ زِيْدَه نَاكَه.

٨٣. چه دَمَا اَمْ قَنْجِيِىَ لِاِنْسِيْنْ دِكِنْ بَرِىَ خَوه ڤَدِگَرِينَه (خُدِىَ دِ بِيرْ نَاينَه و شُكرِىَ وِى نَاكَه) و چه دَمَا مُسِيبَتَكْ وِى بِهِنْگِيْڤَه اَوْ گَلَكى بِيْهِيْڤِى دِبَه.

٨٤. بِبِيْژَه: هَرْ كَسْ (ژِ مَه و ژِ وَه) لِگُورِى سِرُوشْتَا خَوه (يَا كُو لِسَرِىَ هَاتِيَه خُلِقَانْدِنْ) كَارْ دِكَه. دِ ڤِىَ رَوشِىَ دَه خُدَايِىَ وَه بِيْهْتِرْ دِزَانَه كَا كِى لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ و دُرِسْتَه.

٨٥. دِ حَقِىَ (حَقِيقَتَا) رُوحْ دَه ژِ تَه دِپِرْسِنْ (كَا رُوحْ چِى يَه). بِبِيْژَه: رُوحْ ، ژِ كَارِىَ خُدَايِىَ مِنَه. (گَلِى مِرُوْڤَانْ!) ژِ بُوْ وَه ژِ زَانِينَكَه هِنْدِكْ پِىَ ڤَه تُو زَانِينْ نَهَاتِيَه دَايِنْ.

٨٦. سُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اَمْ بِخَوازِنْ اَمِىَ وِىَ پِيَامَا كُو مَه دَايِى تَه ژِ حُوْلِىَ بِبِنْ. پَاشِىَ دِ ڤِىَ رَوْشِىَ دَه تُو ژِى دِىَ لِهَمْبَرِى مَه ژِ بُوْ خَوه تُو بَرَڤَانَكى نَبِينِى.

٨٧. لِيْبَلِىَ بِدِلُوْڤَانِيَا خُدَايِىَ تَه مَه اَڤْ نَخُوسْتِيَه (كُو اَمْ قُرْئَانِىَ ژِ سَرْ دِلِىَ تَه رَاكِنْ و ژِ بِيرَا تَه بِبِنْ). بِيْگُمَانْ قَنْجِيَا خُدِىَ لِسَرْ تَه مَزِنَه.

٨٨. بِبِيْژَه: سُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اِنْسَانْ و جِنْ بِجِڤِنْ دَا كُو پَرْتُوكَكَه مِينَا قُرْئَانِىَ (دِ فَسَاحَتْ و بَلَاغَتْ و رَاسْتِيِىَ دَه) بِينِنْ، چَنْدِى ژِ هَڤْ رَه بِبِنْ ئَارِيكَارْ ژِى اَوِىَ نِكَارِبِنْ كِتِيْبَكَه وَكِى وِىَ بِينِنْ.

٨٩. سُوْنْدْ بَه مَه، ژِ مِرُوْڤَانْ رَه دِ ڤِىَ قُرئَانِىَ دَه ژِ هَرْ جُرَه مِينَاكْ بِئَاوَايِىَ ژِهَڤْجُدَا اَشْكَرَا كِرِيَه، لِىَ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ ژِ اِنْكَارْكِرِنِىَ پِىَ ڤَه تِشْتَكى دِنْ نَكِرِنَه.

٩٠. (مُشْرِكَانْ ژِ پِيْخَمْبَرْ رَه) گُوتِنْ: اَمِىَ بَاوَرِى بِتَه نَينِنْ حِيانِى كُو تُو ژِ بُوْ مَه ژِ اَرْدِىَ كَانِيَكِىَ نَهَرِكِينِى...

٩١. يانْ ژِى، ژِ بُوْ تَه بُوْسْتَانَكى خُرْمَا و رَزَكى تِرِى هَبِنْ كُو دِ نَاڤْ وَانْ دَه بِجُوْشْ و جَاشْ رُوْبَارْ بِهَرِكِنْ...

٩٢. یانْ ژِی، وَکِی کُو تُو دِبیٚژِی، دِڤِیٚ تُو عَزْمِیٚنْ پَارْچه پَارْچه دِ سَرْ مَه دَه بِینِی خَوارِیٚ، یانْ ژِی تُو خُدِیٚ و فِرِیشْتَیَانْ اَشْکَرَا بِینِی پِیٚشْبَرِی مَه (اَمْ ژِی بچَاڤِیٚنْ خَوه وَانْ ببِینِنْ دَا کُو یَقِینْ اَمْ بزَانِنْ کُو تُو رَاسْتْ دِبیٚژِی)....

٩٣. یانْ ژِی، دِڤِیٚ ژِ بُوّ تَه خَانِیَکِی ژِ زیٚرْ هَبَه یانْ ژِی تُو هِلکِشی ئَاسِیمَانْ و اَمِیٚ بهِلْکِشِینَا تَه یَا بَالْ ئَاسِیمَانَانْ ژِی بَاوَرْ نَکِنْ حَیَانِی تُو ژِ ئَاسِیمَانَانْ کِتیٚبَکه(کُو تَه رَاسْتْ بِدِیٚرَه) ژِ مَه رَه دَانَخِی زیٚرْ و اَمْ ژِی وِیٚ نَخُوینِنْ. ببیٚژَه: اَزْ خُدَایِیٚ خَوه (ژِ هَرْ کِیٚمَاسِیِیٚ) پَاكْ دِدِیٚرِمْ، اَزْ بَسْ مِرُوّڤَکِی قَاصِدِمْ؟

٩٤. وِیٚ دَمَا ژِ مِرُوّڤَانْ رَه هِیدَایَتْ هَاتْ، یَا کُو نَهِشْتِیَه اَوْ بَاوَری بِینِنْ بَسْ اَڤْ گُوّتِنَا وَانَه؛ اَرِیٚ مَا مِمْکُنَه کُو خُدِیٚ پیٚخَمْبَریٚنْ خَوه ژِ مِرُوّڤَانْ بِشِینَه!؟

٩٥. ببیٚژَه: اَگَرْ لِسَرْ اَرْدِیٚ فِرِیشْتَه هَبُونَا کُو لِسَرِیٚ بگَرِیَانَا و لِوِیٚ بمَانَا، هَلْبَتْ ژِ ئَاسِیمَانَانْ مَه دِیٚ ژِ وَانْ رَه پیٚخَمْبَرَکِی فِرِیشْتَه بِشَانْدَا (لِیٚبَلِیٚ ژِ بَرْ کُو خَلْکِیٚ اَرْدِیٚ بَشَرِنْ پیٚخَمْبَریٚنْ وَانْ ژِی دِیٚ بَشَرْ بِنْ).

٩٦. ببیٚژَه: دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَه دَه بِشَاهِدِی خُدِیٚ بَسَه. بیٚگُمَانْ خُدِیٚ ژِ بَنْدَیِیٚنْ خَوه ئَاگَاهْدَارَه، بِینَرَه.

٩٧. خُدِیٚ کِیٚ رَاسْتَرِیٚ بکَه ڤِیٚجَا اَوْ دِ رِیَا رَاسْتْ دَه یَه و کِیٚ ژِی ژِ رِیٚ بخَه اِیٚدِی ژِ بِلِی خُدِیٚ تُو دِیٚ ژِ وَانْ رَه تُو دُوّسْتَانْ نَبِینِی (کُو وَانْ بِینِنْ سَرْ رِیَا رَاسْتْ). رُوّژَا قِیامَتِیٚ اَمِیٚ وَانْ دِ رَوْشَکِی کُوّرْ، لالْ و کَرْ دَه لِسَرْ رُوییٚنْ وَانْ بجڤِینِنْ، جِهِیٚ وَانْ دُوّژَهَه، چِقَاسْ کُو ئَاگِرِیٚ وِیٚ کیٚمْ ببَه اَمْ پیٚتَا وِی زِیٚدَه دِکِنْ.

٩٨. هَا اَڤَه جَزَایِیٚ وَانَه، لَوْرَا وَانْ ئَایَتیٚنْ مَه مَانْدَلَه کِرِنْ و گُوّتِنْ، دَمَا اَمْ بِبِنْ هَسْتِی و ئَاخْ، مَا ڤَیْ اَمِیٚ دِیسَا وَكْ مَخْلُوقَکِی نُو بیٚنْ ڤَژَانْدِنْ؟

٩٩. اَرِیٚ مَا اَوْ نَابِینِنْ؛ اَوْ خُدَایِیٚ کُو اَرْدْ و ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانْدِنَه، اَوْ دِکَارَه وَکِی ڤَانْ وَانْ

ژِی بَێَافِرِینَه؟ خُدِێ ژِ بُو وَانْ جِڤَانَكْ دَانِیَه کُو تِێ دَه هِیچْ گُمَانْ تُنَه یَه. لِێبَلِێ ڤَانْ ظَالِمَانْ ژِ مَانْدَلْکِرِنِێ پِێ ڤَه تِشْتَکِی دِنْ قَبُولْ نَکِرِیَه.

١٠٠. بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ بِبُونَا خُودِیێنْ گَنْجِینَیێنْ رَحْمَا خُدَایِێ مِنْ، ژِ تِرْسَا کُو دِێ خَرْجْ بِبَه، دِیسَا وَه یِێ نَمَرْدِی بِکِرَا. ژِخُو اِنْسَانْ (بِسرُوشْتَا خوه) پِرْ نَمَرْدَه!

١٠١. سُوْنْدْ بَه، مَه نَهْ ئَایَتێنْ اَشْکَرَا دَانَه مُوسَا، ڤێجَا ژِ اِسْرَائِیلیَانْ بِپرْسَه، دَمَا مُوسَا هَاتَه نِكْ وَانْ، فِرْعَونْ ژِێ رَه گُوْتْ: اَیْ مُوسَا! اَزْ گُمَانْ دِکِمْ کُو سێرْ لِتَه هَاتِیَه کِرِنْ![1]

١٠٢. (مُوسَا ژِ فِرْعَونْ رَه) گُوتْ: بێگُمَانْ تُو بِخوه ژِی دِزَانِی کُو ژِ خُدَایِێ اَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ پِێ ڤَه تُو کَسِی دِنْ اَڤْ ئَایَتێنْ بِعِبْرَتْ دَانَخِسْتِنَه (لِێبَلِێ دِیسَا ژِی تُو رِکْدَارِیِێ دِکِی). هَیْ فِرْعَونْ! بِرَاسْتِی اَزْ ژِی، تَه دِ هَلاکِێ دَه وَرْبُویِی دِبِینِمْ!

١٠٣. فِرْعَونْ خُوسْتْ کُو وَانْ ژِ وارِێ وَانْ دَرِینَه، ڤێجَا مَه فِرْعَونْ و اَوێنْ کُو دِگَلْ وِی بُونْ تَڤْ (دِ دَرْیَایِێ دَه) بِنْئَاڤْ کِرِنْ.

١٠٤. پِشْتِی (هَلاکَا) فِرْعَونْ، مَه ژِ اِسْرَائِیلیانْ رَه گُوتْ: «لِوِێ اَرْدِێ (مِسْرِێ) نِشْتَجِی بِبِنْ! دَمَا پِیْمَانَا ئَاخْرَتِێ هَاتْ اَمِێ وَه تَڤَانْ لِهَڤْ کُومْ بِکِنْ و وَه بِهَڤْ رَه حَشرْ بِکِنْ.

١٠٥. مَه، قُرْئَانْ بِحَقِیِێ ئَانِیَه خَوارِێ (دَا کُو حَقِیِێ اَشْکَرَا بِکَه) و قُرْئَانْ بِخوه ژِی بِحَقِی هَاتِیَه. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه تُو ژِی بَسْ بِمزْگِینْبَرْ و هِشیارْکَری شَانْدِیَه.

١٠٦. مَه قُرْئَانْ مِژَارْ بِمژَارْ، ئَایَتْ بِئَایَتْ، (هِنْ بِهِنْ) هِنَارْتْ دَا کُو تُو ژِ مرُوْڤَانْ رَه (هێدِی هێدِی، بِرحَتِی) بِخُوینِی (و اَوْ ژِی وِێ فَهْمْ بِکِنْ و ژِ بَرْ بِکِنْ) و مَه اَوْ (لِگُوْرِی رَوْشْ و بُویَرَانْ) لِپِی هَڤْ هِنَارْتْ.

---

١ بَرِی هَرْ تِشْتِی دِڤِێ اَمْ بِدِنْ زَانِینْ کُو اَڤْ مِژَارْ، یَا کُو خُدِێ ژِ پێخَمْبَرِێ خوه رَه گُوْتِیَه، «ژِ زَارُوْیێنْ اِسْرَائِیلْ بِپرْسَه» نَه اَوَه کُو عِلْمِێ وِێ ژِ وَانْ فێرْ بِبَه. بَلْکِی دَاخَوازْ اَوَه کُو تَمَامِێ جِهُویَانْ بِزَانِنْ کُو پێخَمْبَرْ رَاسْتْ گُوْتِیَه. اَڤْ پرْسْ ئَا دَلِیل ئَانِینِێ یَه. اَڤْ «نَه ئَایَتێنْ اَشْکَرَه» یَا کُو دِ ئَایَتِێ دَه دَرْبَاسْ بُو اَوْ نَهْ مُعْجِیزَه نَه: کُوْپَالْ، دَسْتِێ سِپِی، تُوْفَانْ، کُلَهْ، سِپَهْ، بَقْ، خُوینْ، دُوشَقبُونَا بَحرِێ و خَلا یَه.

١٠٧. بِبێژَه: هُونْ دِخَوازِنْ بَاوَرِى بِقُرْئَانِىَ بِينِنْ و هُونْ دِخَوازِنْ نِيينِنْ؛ بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بَرِيَا ڤِىَ زَانِينْ ژِ وَانْ رَه هَاتِييَه دَايِنْ، دَمَا قُرئَانْ ژِ وَانْ رَه بِىَ خَونْدِنْ، دِ جِهْ دَه لِسَرْ رُوييێنْ خَوه دِچِنْ سِجُودِىَ.

١٠٨. دِبێژِنْ: اَمْ رَبىَ خَوه پَاكْ دِدِێرِنْ. پَێمَانَا خُدَايِىَ مَه تَقَزْ تِىَ جِهْ.

١٠٩. اَوْ لِسَرْ رُوييێنْ خَوه بِگِرِينْ دِچِنْ سِجُودِىَ، و (خَونْدِنَا قُرئَانِىَ) تِرْسَا وَانْ زێدَه دِكَه.

١١٠. بِبێژَه: وَه دِڤِىَ بـ (نَاڤِىَ) الله گَازى بِكِنْ و وَه دِڤِىَ بـ (نَاڤِىَ) رَحْمٰنْ گَازى بِكِنْ، ڤێجَا (اَڤْ) نَاڤێنْ هَرِى رِنْدْ هَرْ ژِ بُوْ خُدِىَ نَه. دِ نِمێژَا خَوه دَه ژِى (قُرْئَانِىَ) بِدَنْگْبِلِنْدِى نَخوينَه (كُو مُشْرِكْ دَنْگِىَ تَه بِبِهيزِنْ و ژ تَه رَه تَنْگَزَارِيىَ چێكِنْ) و بِدِزِى ژِى نَخُوينَه (كُو هَڤَالێنْ تَه دَنْگِىَ تَه نَكِنْ و ژِىَ فَيْدِىَ نَبِينِنْ)؛ دِ نَاڤْبَرَا هَرْدُيانْ دَه رِيكَه نَاڤِنْجِى بِگِرَه.

١١١. بِبێژَه: حَمْدْ ژِ وِى خُدَايِى رَه بَه كُو ژِ خَوه رَه زَارُوْكْ نَگِرْتِنَه و دِ حُكِمْرَانِيىَ دَه تُو هَڤْپِشْكْ ژِىَ رَه تُنِنْ و تُو پِێدِڤِيَا وِى ژِ حَوْجَدَارِى ڤَه بَئَارِيكَارَكِى ژِى تُنَه و بِمَزِنْدێرِيكَه مَزِنْ وِى مَزِنْ بِدێرَه.

١٨. سُورَه يىَ كَهْفْ

سُورَه‌يىَ كَهْفْ، ١١٠ (سَدْ و دَهْ) ئَايَتَه. لِمَكِّىَ دَاكَتِيَه. ژِ بَرْ كُو دِ ئَايَتێنْ ٩ىَ، ١٠ىَ و ١١انْ دَه بێژِيَا كَهْفْ دَرْبَاسْ بُويَه كُو بِمَعْنىَ»شكَفْتَه «و بَحْسَا اَصحَابُ الكَهْفْ دِكَه، ژِ ڤِى سُورَيى رَه كَهْفْ هَاتِيَه گُوْتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. حَمْدْ (پِسنْ و سِپَاسِى) ژِ بُوْ خُدِىَ يَه، اَوِىَ كُو قُرئَانْ لِسَرْ بَنْدَيِىَ خَوه نَازِلْكِرِيَه و ژِىَ رَه تُو نَاكُوْكِى و خَوارِيَكْ چێنَكِرِيَه...

٢. اَوْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ و زِيّرَڤَانَه. (خُدِىٰ اَوْ هِنَارْتِيَه) دَا كُو (كَافِرَانْ) ژ عَذَابَكى دِژْوَارْ بِتِرْسِينَه كُو اَوْ ژِ جَمْ خُدِىٰ يَه و دَا كُو مِزْگِينِىٰ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ اَوِيّنْ كُو كَارِيّنْ قَنْجْ دِكِنْ كُو بِرَاسْتِى ژِ بُوّ وَانْ خَلاتَكَه رِنْدْ هِيَه...

٣. اَوْ دِ نَاڤْ خِيّرْ و خَوشِيَانْ دَه سَرَاقَتِى مَايِنْدَه نَه.

٤. (خُدِىٰ كِتِيّبْ نَازِلْ كِرْ) دَا كُو يِيّنْ دِبِيّژِنْ: «خُدِىٰ، ژِ خَوه رَه زَارُوّكْ گِرْتِنَه» پِىٰ بِتِرْسِينَه.

٥. دِ ڤِى وارِى دَه نَه ژِ بُوّ وَانْ زَانِينَكْ هَيَه و نَه ژِى ژِ بَاڤْ و كَالِيّنْ وَانْ رَه. اَڤْ گُوّتِنَا كُو ژِ دَڤِيّنْ وَانْ دَرْدِكَڤَه (بِيّبَخْتِييكَه) پِرْ مَزِنَه! بِيّگُمَانْ ئَا كُو دِبِيّژِنْ بَسْ دَرَوْكَارِى يَه.

٦. (رَسُولِىٰ مِنْ!) ژِ بَرْ خَمْكِيّشِيَا كُو وَانْ بِڤِىٰ قُرَئَانِىٰ بَاوَرِى نَئَانى هِنْدِكْ مَايَه تُو نَفْسَا خَوه بِبِى هَلاكِىٰ.

٧. بِيّگُمَانْ چه تِشْتِىٰ لِسَرْ اَرْدِىٰ هَيَه مَه ژِ (اَرْدِىٰ) رَه كِرِيَه خَمْلْ و خَوشْكَايِى دَا كُو اَمْ اِنْسِيّنْ پِىٰ بِجَرِبِينِنْ؛ كَا كِى ژِ وَانْ بِيّهْتِرْ كَارْ و كِرِيارِيّنْ قَنْجْ دِكَه.

٨. بِيّگُمَانْ اَمِىٰ يِيّنْ لِسَرْ اَرْدِىٰ هَنَه بِجَارَكِىٰ بِكِنْ ئَاخَكَه رِپْ و رُوتْ.

٩. (رَسُولِىٰ مِنْ!) تُو ظَنْ نَكَه كُو رَوْشَا اَصْحَابُ الكَهْفْ و رَقِيمِىٰ ژِ نِيشَانِيّنْ مَه يِيّنْ هَرِى عَجِيّبِنْ (بَلْكِى ژِ وَانْ يِيّنْ عَجِيّبْتِرْ ژِى هَنَه).

١٠. دَمَا اَوْ خُوّرتْ بِبَالْ شِكَفْتِىٰ ڤَه ڤَحَويَانْ و وِهَا دُعَا كِرِنْ: خُدَايِىٰ مَه! ژِ جَمْ خَوه رَحْمَتَكِىٰ بِدَه مَه و ژِ بُوّ ڤِىٰ رَوْشَا اَمْ تِىٰ دَه نَه ژِ بُوّ مَه رِيكَه رَهَابُونِىٰ ئَامَادَه بِكَه!

١١. ڤِيّجَا مَه چَنْدْ سَالانْ دِ شِكَفْتِىٰ دَه پَرْدَيَا خَوِىٰ دَانِى سَرْ گُهِيّنْ وَانْ (و مَه اَوْ دِ خَوْ رَه بِرِنْ).

١٢. پَاشِىٰ مَه اَوْ هِشْيَارْ كِرِنْ دَا كُو ژِ هَرْدُو بَرَكَانْ (اَوِيّنْ كُو لِسَرْ مُدَيِىٰ رَازَانَا وَانْ كَتِبُونْ اِخْتِلافِىٰ) اَمْ بِزَانِنْ كَا كِىٰ بِيّهْتِرْ مُدَيِىٰ مَايِنَا وَانْ رِنْدْتِرْ حَسَابْ كِرِيَه.

١٣. اَمْ خَبَرَا رَاسْتِینْ ئَا سَرْپِیْهَاتِیَا وَانْ ژِ تَه رَه رَادِگِهِینِنْ؛ بِرَاسْتِی اَوْ خُوْرْتِنَه وِسَا بُونْ کُو وَانْ بِخُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی ئَانِیبُونْ، ڤِیْجَا مَه ژِی بَاوَرِیَا وَانْ زِیْدَه کِرْ.

١٤. مَه دِلِیْنْ وَانْ (لِسَرْ گُوْتِنَا حَقِییَ) خُرْتْ کِرْ، دِ وِیَ دَمَا اَوْ (لِهَمْبَرِی تَاغُوتْ و مُشْرِکَانْ) رَابُونْ سَرْ پِیَانْ و گُوْتِنْ: خُدَایِیَ مَه؛ خُدَایِیَ اَرْدْ و ئَاسِیمَانَانَه، اَمْ ژِ بِلی وِی تُو اِلٰهَانْ نَاپِرِزِنْ. اَگَرْ اَمْ (هَڤْپِشْکَانْ ژِیَ رَه چِیْکِنْ، وِیَ چَاخِیَ) بِرَاسْتِی اَمْ گُوْتِنَکَه سِتَمْکَارْ و ژِ رَاسْتِییَ دُورْ دِبِیْژِنْ.

١٥. هَا اَڤْ خَلْکِیَ مَه ژِی، ژِ بِلی خُدِیَ ژِ بُوْ خَوه هِنْ اِلٰهْ گِرْتِنَه (و بِوَانْ دِپَرِزِنْ). دَه بِلَا اَوْ دَلِیلَکَه اَشْکَرَا بِینِنْ کُو اَوْ خُدَا نَه. نَاخَوه مَا ژِ وِی کَسِیَ کُو لِسَرْ (نَاڤِیَ) خُدِیَ بِدَرَوَا اِفترَا بِکَه ظَالِمْترْ کِی هَیَه؟

١٦. (یَکِی ژِ وَانْ خُوْرتَانْ وِهَا گُوْتْ): مَئَادَمْ وَه ژِ وَانْ و (پُوتْـ) ـیْنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیَ اَوْ پَرَسْتِنَا وَانْ دِکِنْ خَوه دُورْ کِرِیَه، نَاخَوه لِشِکَفْتِیَ ڤَحِونْ دَا کُو خُدَایِیَ وَه رَحْما خَوه لِوَه بِکَه و کَارِیَ وَه ژِ بُوْ وَه رِحَتْ بِکَه.

١٧. تَه دِدِیتْ دَمَا رُوْژْ هِلْدِهَاتْ بِرَخِیَ رَاسْتِیَ یِیَ شِکَفْتَا وَانْ ڤَه مَیلْ دِدَا و دَمَا دِچُو ئَاڤَا ژِی، ژِ رَخِیَ چَپِیَ ڤَه لِوانْ نَدِکَتْ و دَرْبَاسْ دِبُو. هَرْ وِهَا اَوْ دِ نَاڤَا ڤَالاهِیَا شِکَفْتِیَ دَه رَادِزَانْ. هَا اَڤْ، ژِ نِیشَانِیْنْ دَسْتْهِلاتِیَا خُدِیَ یَه. خُدِیَ کِیَ بِینَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ، ڤِیْجَا اَوْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ رَاسْتَرِیَ بُوِیَه. کِیَ ژِی ژِ رِیَ بِخَه، اِیْدِی تُو دِیَ ژِیَ رَه دُوْسْتَکِی کُو وِی رَاسْتَرِیَ بِکَه نَبِینِی.

١٨. دِگَلْ کُو اَوْ رَازَایِی بُونْ ژِی ژِ تَه وَه یَه کُو اَوْ هِشِیَارِنْ (لَوْرَا چَاڤِیْنْ وَانْ ڤَکِرِی بُونْ). مَه اَوْ دِڤُلِبَانْدِنْ ئَالِییَ رَاسْتِیَ و ئَالِییَ چَپِیَ (دَا کُو اَرْدْ گُوْشْتِیَ وَانْ نَخُوه) و سَگِیَ وَانْ ژِی، لِحَوْشَا شِکَفْتِیَ لِنْگِیْنْ خَوه یِیْنْ پِیْش دِرِیْژْ کِرِبُو و رَاکَتِی بُو. اَگَرْ تَه اَوْ (سَرْ وِی حَالِی) بِدِیتِنَا، تُو دِیَ بِلَزْ و بَزْ ڤَگَرِیَایَا و ژِ بَرْ یَا کُو تَه دِیتِی دِلِیَ تَه تِژَه تِرْسْ بِبُویَا.

١٩. (چَاوَا كُو مَه اَوْ خِسْتِبُونْ خَوِيْ) هَرْ وِهَا مَه اَوْ هِشِيارْ ژِى كِرِنْ دَا كُو دِ نَاڤْ خَوه دَه ژِ هَڤْ بِپِرْسِنْ؛ يَكِى ژِ وَانْ گُوتْ: هُونْ، چِقَاسْ دِ خَوْ دَه مَانَه؟ گُوتِنْ: اَمْ رُوْژَكِيْ يانْ ژِى هِنَكِى ژِ رُوْژِيْ مَانَه (لَورَا لِنكْ هِلَاتِنَا رُوْژِيْ كَتِبُونْ شِكَفْتِيْ و لِنكْ ئَاڤَابُونَا رُوْژِيْ هِشِيارْ بُوبُونْ). گُوتِنْ: خُدَايِيْ وَه بِيْهْتِرْ دِزَانَه كَا هُونْ چِقَاسْ مَانَه. ڤِيْگَا هُونْ يَكِى ژِ نَاڤْ خَوه بِڤَانْ دِرَاڤَانْ بِشِينِنْ بَاژِيْرْ، بِلا بِنِيْرَه ژِ خَوارِنَا بَاژِيْرْ ئَا حَلَالْ و پَاكْ ژِ وَه رَه خَوارِنَكِيْ بِينَه و بِلا بِتَدْبِيرْ تَڤْبِگَرَه و تَڨَزْ بِلا تُو كَسِى بِوَه نَدَه حِسَانْدِنْ!

٢٠. بِيْگُمَانْ اَگَرْ اَوْ بِسَرْ وَه ڨَه بِبِنْ (و جِهِيْ وَه بِزَانِنْ) دِيْ وَه بِكَڤِرَانْ بِكُژِنْ ئَانْ ژِى دِيْ وَه ڤَگَرِينِنْ سَرْ اُوْلا خَوه كُو اِيْدِى هُونِيْ تُو جَارِى بِسَرْ نَكَڤِنْ.[١]

٢١. (چَاوَا كُو مَه اَوْ ژِ خَوِيْ هِشْيَارْ كِرِنْ) هَرْ وِهَا مَه اِنْسَانْ بِوَانْ حِسَانْدِنْ ژِ بُوْ بِزَانِنْ كُو تَڨَزْ پَيْمَانَا خُدِيْ (بِڤَژَانْدِنَا پِشْتِى مِرِنِيْ) رَاسْتَه و دِ رَاسْتِيَا رُوْژَا قِيامَتِيْ دَه ژِى تُو گُمَانْ تُنَه يَه. وِيْ دَمِيْ دَرْ بَارِيْ رَوْشَا اَصْحَابُ الْكَهْفْ دَه بِهَڤْ كَتِنْ و گُوتِنْ: لِسَرْ وَانْ ئَاڤَاهِيَكِيْ لِيْكِنْ (و دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدِنْ) خُدَايِيْ وَانْ بِيْهْتِرْ بِوَانْ دِزَانَه. اَوِيْنْ كُو خُدَانْنُفُوزْ بُونْ، گُوتِنْ: اَمِيْ تَڨَزْ لِسَرْ وَانْ مِزْگَفْتَكِيْ ئَاڤَا كِنْ.

٢٢. (هِنْ ژِ وَانْ بِتَخمِينِى) دِيْ بِبِيْژِنْ: اَوْ سِيْ بُونْ، چَارِيْ وَانْ ژِى سَگِيْ وَانْه. (هِنْ ژِى) دِيْ بِبِيْژِنْ: اَوْ پِيْنجْ بُونْ؛ شَشِيْ وَانْ سَگِيْ وَانْه. (اَڤْ) دَرْ بَارِيْ يَا نَپِنِى (غَيبِيْ) دَه تَخْمِينْ دِكِنْ. (هِنَكْ ژِى دِيْ) بِبِيْژِنْ: اَوْ حَفْتْ بُونْ، يِيْ هَشْتِيْ وَانْ ژِى كُوچِكِيْ وَانْه. بِبِيْژَه: خُدَايِيْ مِنْ، بِيْهْتِرْ بِهَژْمَارَا وَانْ دِزَانَه. يِيْنْ كُو بِوَانْ دِزَانِنْ پِرْ هِنْدِكِنْ. نَاخَوه دَرْ حَقِيْ خَلْكِيْنْ شِكَفْتِيْ دَه ژِ بِلِى نِيقَاشَكَه دِيَارْ (كُو ژِ تَه رَه وَحْيِيْ دِيَارْ

---

١ اَوْ زِلَامِيْ كُو هِنَارْتِنَه بَاژِيْرْ دَا كُو ژِ وَانْ رَه خَوارِنِيْ بِكِرَه و بِينَه، چَاخِيْ دِرَاڤْ ژِ بِيْرِيكَا خَوه دَرَانِينْ دَا كُو خَرْجْ بِكَه. خَلْكِيْ بَاژِيْرْ دِبِينِنْ كُو وَا يَه لِسَرْ دِرَاڤَانْ وِيْنَيِيْ دِيْوْكْلَاتِيانُسْ هَيَه. ڤِيْجَا ژِ وَانْ وَيَه كُو وِى گَنْجِينَيَكْ دِيتِيَه و وِى دِبِنْ جَمْ حُكِمْدَارِيْ وِيْ دَمِيْ. اَڤْ حُكِمْدَارْ مِرُوْڤَكِى بِعَقِيدَيَا فِلَهْتِيِيْ بَاوَرْ بُو. ڤِيْجَا زِلَامِيْ جُوَانْ ژِ حُكِمْدَارْ رَه رُودَانَا كُو دِ سَرِيْ وَانْ رَه بُهْرِى دِبِيْژَه. تَڤْ بِهَڤْ رَه دِچِنْ شِكَفْتِيْ و بِعَجِيْبْمَايِينْ دِبِينِنْ كُو تِشْتَا زِلَامِيْ جِوَانْ ژِ وَانْ رَه گُوتِى، رَاسْتَه. خُدِيْ، پِشْتِى كُو ژِ وَانْ رَه دَا اِسْبَاتْكِرِنْ كُو دَرْڤَتَا ژِنُوڤَسَاخبُونِيْ هَيَه، خُدِيْ اَوْ جُوَانْ مِرَانْدِنْ.

کِربَه) تُو مُنَاقَشَیَکَه دِنْ نَکَه و دَرْ بَارِیٚ وَانْ دَه ژِ تُو کَسِی (ژِ یێنْ خُدَانْکِتێبْ) مَعْلُومَاتَانْ نَخوازَه.

٢٣. ژِ بُوٚ تِشْتَکِی کُو تُو بِکِی، نَبێژَه، اَزِیٚ سِبَهِیٚ ڤِی تِشْتِی بِکِمْ.

٢٤. حَیانِی بِخَوسْتِنَا خُدِیٚ ڤَه گِرێنَدِی (هَیَا تُو نَبێژِی: انْ شَاءَ الله\خُدِیٚ حَزْ بِکَه). دَمَا تُو ڤِیٚ ژِ بیرْ بِکِی، خُدِیٚ دِ بیرَا خَوه بِینَه و بِبێژَه: اَزْ هِێڤِیدَارِمْ کُو خُدَایِیٚ مِنْ رِیَکَه ژِ ڤِیٚ چێترْ نِیشَانِی مِنْ بِدَه.

٢٥. اَوْ دِ شِکَفْتَا خَوه دَه سِیٚ سَدْ سَالِی (رَازَایِی) مَانْ و نَهْ سَالێنْ دِنْ ژِی لِڤِیٚ هَاتِنَه زێدَکِرِنْ.

٢٦. بِبێژَه: خُدِیٚ بێهْترْ دِزَانَه کَا اَوْ چِه قَاسِی مَانَه. زَانِینَا نَپێنْدِیَا اَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَرْ ژِ وِی رَه یَه. اَوْ چِه رِنْدْ دِبِینَه و چِه رِنْدْ دِبِهِیزَه! ژِ بِلِی خُدِیٚ، ژِ بُوٚ وَانْ تُو دُوٚسْتْ و ئَارِیکَارَکْ تُنَه یَه. اَوْ، دِ دَسْتْهِلاتِیَا خَوه دَه ژِ بُوٚ خَوه تُو کَسِی نَاکَه هَڤْپِشْکْ.

٢٧. (یَا مُحَمَّدْ!) ژِ کِتێبَا خُدَایِیٚ خَوه وَحْیَا کُو ژِ تَه رَه هَاتِیَه بِخُوینَه. تُو کَسِیٚ کُو کَارِبَه کَلِمێنْ خُدِیٚ بِگُهَرِینَه تُنَه و ژِ بِلِی خُدِیٚ تُو دِیٚ سْتَارْگَهَکِیٚ ژِی ژِ بُوٚ خَوه نَبِینِی.

٢٨. دِگَلْ وَانْ کَسێنْ کُو سِبَهْ و اِیڤَارِیٚ لِبَرْ خُدَایِیٚ خَوه دِگَرِنْ و رِزَایَا وِی دِخَوازِنْ، خَوه رَاگِرَه. ژِ بُوٚ کُو تُو خَمْلَا ژِیَانَا دِنْیَایِیٚ بِخَوازِی، چَاڤێنْ خَوه ژِ وَانْ نَگُهَرِینَه. بِیَا وِی کَسِی نَکَه، اَوِیٚ کُو مَه دِلِیٚ وِی ژِ ذِکْرِیٚ خَوه بێهَایْ کِرِیَه و اَوِیٚ کُو دَایَه پَیْ هَوَسَا خَوه و کَارِیٚ وِی سِینُوٚرْبِهێرِی یَه.[1]

٢٩. بِبێژَه: حَقْ ژِ جَمْ خُدَایِیٚ وَه یَه. نَاخَوه؛ کِی بِخَوازَه بِلا بَاوَرْ بِکَه، کِی ژِی بِخَوازَه

---

١ لِگُوٚرِی کُو هَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ، قُرِیشِی لِجَمْ پێخَمْبَرْ جِڤِیَانْ، ژِیٚ رَه گُوٚتِنْ: اَگَرْ تُو بِخَوازِی کُو اَمْ بَاوَرِییٚ بِتَه بِینِنْ دِڤِیٚ تُو ڤَانْ خِزَانَانْ؛ بِلالْ، خَبَّابْ، سُهَیبْ و یێنْ وَکِی وَانْ ژِ جَمْ خَوه بِقَورِینِی. لَوْرَا هِیچَپِیلَا مَه ژِ ڤِیٚ تِیٚ کُو اَمْ بِوَانْ رَه بِجِڤِنْ. نَاخَوه ژِ بُوٚ وَانْ جِڤَانَکِی دِیَارْ بِکَه کُو لِجَمْ تَه بِجِڤِنْ. ڤێجَا دِ بَارَا ڤِیٚ مِژَارِیٚ دَه اَڤْ ئَایَتْ دَاکَتْ.

بِلا مَانْدَلَه بِکَه. بێگُمَانْ مَه ژِ سِتَمْکَارَانْ رَه دُوْژَهَکَه وِسَا ئَامَادَه کِرِیَه کُو سُورِێنْ وێ هَاوِرْدُوْرْ لِوَانْ گِرْتِیَه. اَگَرْ اَوْ ئَاڤێ بِخْوازِنْ، ئَاڤَکَه مِینَا هَسِنێ حَلاَنْدی دێ بِهَوَارَا وَانْ ڤَه بێ کُو سَرْ و چَاڤَانْ دِبرِێژَه. اَوْ چه پِیسْ ڤَخْوارِنَه و اَوْ چه پِیسَجِهَه ژِ بُوْ مَایِینێ!

٣٠. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێ ڤَنْجْ کِرِنْ، بِرَاسْتِی اَمْ خَلاتَا کَسێ کُو کَارێ رِنْدْ کِرِبَه وِنْدَا نَاکِنْ.

٣١. اَوێنْ هَا، ژِ وَانْ رَه بِهِشْتێنْ عَدَنێ هَنَه کُو دِ بِنْ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِکِنْ. اَوێ دِ وَانْ دَه بِبَازِنێنْ زێرِینْ بێنَه خَمِلانْدِنْ و دێ ژِ هَڤْرِیشِمێ تَنِكْ و ئَارمُوشێ سْتُورْ، جِلێنْ کَسْكْ لِخوه بِکِنْ و اَوێ دِ وَانْ دَه لِسَرْ تَخْتێنْ (خَمِلاَنْدی) پَالْ بِدِنْ. (اَڤْ بِهِشْتْ)، چِه خَوشْ خَلاتَه و چِه خَوشْ وارْگَهَه!

٣٢. ژِ وَانْ رَه، ژِ دُو زَلاَمَانْ مِینَاكْ بِدَه؛ کُو یَكْ ژِ وَانْ مَه دُو رَزێنْ تِرِی دَابُونێ، مَه هَرْدُو رَزْ ژِی بِدَارِێنْ خُرْمَا سِێنْجْ کِرِبُونْ و مَه دِ نَاڤْبَرَا هَرْدُیانْ دَه ژِی چَانْدِنِی دَانِیبُونْ.

٣٣. هَرْدُو رَزَانْ ژِی فِێکِیێنْ خَوه دَانْ و تِشْتَكْ ژێ کِێمْ نَدِبُو (هَرْ سَالْ بَرێ خَوه دِدَانْ). مَه دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه ژِی رُوْبَارَكْ دَابُو هَرِکَانْدِنْ.

٣٤. ژِ وِی رَه فِێکِی و دَاهَاتێنْ دِنْ ژِی هَبُونْ. ڤێجَا بِهَڤَالێ خَوه رَه کَتَه نِڤَاشێ و وِهَا گُوْتْ: اَزْ، ژِ هِێلاَ مَالْ ڤَه ژِ تَه دَوْلَمَنْدْتِرِمْ و ژِ هِێلاَ مِرُوْڤَانْ ڤَه ژِی ژِ تَه خُرْتْتِرْ و رُومَتْدَارْتِرِمْ.

٣٥. اَوْ بِرَوْشَکَه سْتَمْکَارْ چُو نَاڤْ رَزێ خَوه. گُوْتْ: اَزْ تُو جَارِی گُمَانْ نَاکِمْ کُو اَڤْ بَاخْ و بُوْسْتَانْ وِێرَانْ بِبِنْ.

٣٦. اَزْ بَاوَرْ نَاکِمْ کُو ڤِیَامَتْ ژِی هَبَه. اَگَرْ اَزْ لِخُدَایێ خَوه بێمَه ڤَگَرَانْدِنْ ژِی، ڤَتْ گُمَانَا مِنْ تُنَه کُو (لِوێ دَرێ ژِی) اَزێ اَنْجَامَکَه ژِ ڤێ چێتِرْ بِبِینِمْ.

٣٧. هَڤَالێ وِی ژِی دِ بَرْسِڤَا نِڤَاشێ دَه ژێ رَه وِهَا گُوْتْ: مَا تُو وِی خُدَایێ کُو تُو ژِ

ئَاخِىَ، پَاشىَ ژِ دِلُوِّپَكْ ئَاڤِكْ (مَنِيىَ) ئَافِرَانْدِی، پِشْتْرَه ژِی تُو کِرِی زِلاَمَکِی تَکُوزْ مَانْدَلَه دِکِی؟

٣٨. لِيْبَلِیَ اَزْ نَه مِينَا تَه مَه، رَوْشَا مِنْ اَڤَه كُو خُدَا پَرْوَرْدَگَارِیَ مِنَه و اَزْ تُو كَسِی ژِیَ رَه نَاكِمَه هَڤْپِشْكْ.

٣٩. دَمَا تُو چُوِيِی نَاڤَا رَزِیَ خَوه، بِلا تَه بِگُوِّتَا: مَاشَاءَ الله! هِيْزْ بَسْ يَا خُدِیَ يَه! اَگَرْ ژِ هِيْلاَ مَالْ و زَارُوِّكْ ڤَه تُو مِنْ ژِ خَوه كِيْمْتِرْ بِبِينِی....

٤٠. ڤِيْجَا هِيْڤِی هَيَه كُو خُدَايِیَ مِنْ رَزَکِی ژِ يِیَ تَه چِيْتِرْ بِدَه مِنْ، ژِ بَانِی ژِی بِرُوسْكَانْ بِشِينَه سَرْ رَزِیَ تَه، اِيجَارْ دِیَ بِبَه ئَاخَکَه هِشْكْ و هُوِّلا.

٤١. يانْ ژِی، ئَاڤَا بُوِّسْتَانِیَ تَه دِیَ سَرْگُوِّمْ بِبَه، جَارَکَه دِنْ تُو دِیَ نِکَارِبِی لِئَاڤِیَ بِگَرِی و بِبِينِی.

٤٢. ڤِيْكِيْنْ وِی هَاتِنْ دُوِّرْپِيْچْكِرِنْ و تُنَكِرِنْ. اِيْدِی وِی ژِ دَرْدِیَ مَسْرَفَا كُو لِبُوِّسْتِيْنْ كِرِيَه دَسْتِيْنْ خَوه لِسَرْ هَڤْ دَانِينْ و رَاوَسْتَايِی مَا. بُوِّسْتَانِيْنْ وَانْ بِسَرْ بَانِیَ خَوه دَه هِلْوَشِيَانْ. (زِلِيْمْ) دِگُوِّتْ: وَاخْ، خَوزِی مِنْ ژِ خُدَايِیَ خَوه رَه هَڤْپِشْكْ چِيْنَکِرِنَا!

٤٣. ژِ بُوِّ وِی ژِ بِلِی خُدِیَ دَسْتَكَكْ نَبُو كُو ئَارِی وِی بِكَه و وِی بِخَوه ژِی نِكَارِيبُو خَوه رِزْگَارْ بِكَه.

٤٤. هَا دِ وِیَ دَمَا زُوِّرْ دَه خُدَانِی و ئَارِيكَارِی هَرْ يِيْنْ خُدِیَ نَه، اَوِیَ كُو حَقْه. اَوِیَ كُو خَلاَتَا وِی يَا هَرِی رِنْدَه و اَوِیَ كُو اَنْجَامَا هَرِی رِنْدْ دِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ.

٤٥. ژِ وَانْ رَه ڤِیَ ژِی وَكْ نِمُونَه نِيشَانْ بِدَه: ژِيَانَا ڤِیَ جِيهَانِیَ مِينَا وِیَ ئَاڤِیَ يَه كُو مَه ژِ ژُوِّرْ ڤَه دَاخِسْتِيَه. بِخِيْرَا وِیَ، گِيَايِیَ سَرْ اَرْدِیَ (پِيْشِی گَشْ دِبَه) تِيْكِلِی هَڤْ دِبَه (جِيهَانْ پِیَ هِيْشِينْ و خَوشْ دِبَه، پِشْتْرَه) گِيَا هِشْكْ دِبَه (ژِ هَڤْ دِكَڤَه)، بَا وِی ژِ هَڤْ دَرْدِخَه و بَلاوَلا دِكَه. خُدِیَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی دَسْتْهِلاَتْدَارَه.

٤٦. مَالْ و زَارُۆكْ خَمْلا ژِيَانَا جِيهَانِێ نَه، كَارْ و كِرْيَارِێنْ قَنْجْ ژِى لِجَمْ خُدَايێ تَه بِخێرْتِرْ و بِهێڤِيتِرِنْ.

٤٧. وێ رُۆژَا كُو اَمْ چِيَانْ بِمَشِينِنْ و تێ بِبِينِى كُو اَرْدْ بُو چُۆلَكَه ڤِيڤَالَا (بێ دَارْ و بَرْ، بێ چِيَا و بَحْرْ) و اَمْ وَانْ (تَڤْكِى بَاوَرْمَنْدْ و كَافِرَانْ) لِهَڤْ بِجڤِينِنْ و اَمْ يَكِى ژِ وَانْ بَرْنَدِنْ.

٤٨. هَمُو پَڤْرَه صَفْ بِصَفْ ژِ خُدَايێ تَه رَه هَاتِنَه رَاپێشْكِرِنْ. سُۆنْدْ بَه، كَا چَاوَا مَه جَارَا پێشِينْ (تَازِى، پێخَواسْ، بێ مَالْ و زَارُۆكْ) هُونْ ئَافِرَانْدِبُونْ، هَرْ وِسَا جَارَكَه دِنْ هُونێ بێنَه بَرْ دَسْتێنْ مَه. لێ وَه حِزِرْ دِكِرْ كُو اَمێ ژِ وَه رَه جِڤَانَكِى (سَاغْكِرِنَا پِشْتِى مِرِنێ) نَادَيْنِنْ؟

٤٩. لێنِڤِيسْ (دَفتَرَا كَارْ و كِرِيَارێنْ مِرُۆڤَانْ) هَاتِيَه دَانِينْ، ڤێجَا وێ رُۆژێ تُو گُنَهْكَارَانْ دِبِينِى كُو اَوْ ژِ يَا تێ دَه هَاتِيَه نِڤِيسِينْ بِتِرْسِنْ و دِبێژِنْ: واخْ لِحَالێ مَه بَه! اَڤْ چِه كِتێبه، چِڤَاسْ گُنَهكْ هَبَه، چِه بِچُوكْ چِه مَزِنْ، بَرْنَدَايَه؛ هَرْ اَوْ تێ دَه نِڤِيسِيَه و هَرْ چِڤَاسْ تِشْتێنْ لِدنْيَايێ كِرِنْ دِيتِنْ كُو (دِ كِتێبێ دَه) نِڤِيسَانْدِى يَه. خُدَايێ تَه ڤَتْ لِتُو كَسِى نَحَڤِيێ نَاكَه.

٥٠. دَمَا مَه ژِ فِرِيشْتَيَانْ رَه گُوتْ: ژِ ئَادَمْ رَه (ژِ بُو رِێزْگِرْتِنێ) هَرِنْ سِجُودێ، ڤێجَا اَوْ ژِى ژێ رَه چُونَه سِجُودێ. ژِ بِلِى اِبْلِيسْ (اَوْ نَچُو سِجُودێ)، اَوْ ژِ جِنَانْ بُو، ڤێجَا اَوْ ژِ فَرْمَانَا خُدَايێ خَوه دَرْكَتْ. (گَلِى مِرُۆڤَانْ!) اَرێ مَا هُونْ، ژِ بِلِى مِنْ پَلِيدْ و كِنێسَا وِى ژِ خَوه رَه دِكِنْ دُۆسْتْ و ئَارِيكَارْ؟ حَالْ اَڤَه كُو اَوْ دِژْمِنێنْ وَه نَه. ژِ بُو وَانْ ظَالِمَانْ اَڤْ چِه پِيسْ بَدێلَه (كُو خُدێ بِهێلِنْ و اِبْلِيسْ ژِ خَوه رَه بِكِنْ دُۆسْتْ و ئَارِيكَارْ)!

٥١. مِنْ اَوْ (اِبْلِيسْ و كِنێسَا وِى) نَكِرنَه شَاهِدْ لِسَرْ چێكِرنَا اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ و مِنْ اَوْ نَكِرنَه شَاهِدْ لِسَرْ ئَافِرَانْدِنَا وَانْ بِخَوه ژِى. اَزْ نَه اَوِمْ كُو ژِرێدَرْكِتِيَانْ ژِ خَوه رَه بِكِمْ ئَارِيكَارْ.

٥٢. وِێ رُۆژِێ (خُدێ ژ مُشْرِكَانْ رَه) دبێژَه؛ گَازِی وَانْ (هَڤْپِشْكَانْ) بِكِنْ، اَوِێنْ كُو وَه اَوْ ژ مِنْ رَه دِكِرِنْ هَڤَالْ و شَرِيكْ. اَوْ ژِی گَازِی وَانْ دِكِنْ؛ لِێبَلِێ بَرْسِڤَا وَانْ نَادِنْ. مَه نَوالَكَه خَتَرْنَاكْ (كُو دُۆژَهَه) خِسْتِيَه نَاڤبَرَا پُوتْ و پَرَسْتِيێنْ وَانْ.

٥٣. گُنَهْكَارَانْ ژِي ئَاگِرْ دِيتْ، ڤێجَا وَانْ يَقِينْ كِرْ كُو اَوِێ بِكَڤِنِێ و تُو چَارَه نَدِيتِنْ كُو وَانْ ژِێ بِدَه پَاشْ.

٥٤. بِرَاسْتِی مَه دِ ڤِێ قُرئَانِێ دَه ژ بُۆ مرُۆڤَانْ هَرْ تَخْلِيتِێنْ مِينَاكَانْ اَشْكَرَا كِرِنَه (دَا كُو عِبْرَتْ بِگِرِنْ). لِێبَلِێ اِنْسَانْ ژِ هَرْ تِشْتِی پِرْتِرْ ژِ مِقَرْسِيِێ حَزْ دِكَه.

٥٥. پِشْتِی كُو هِدَايَتْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ، ژ بلِی يَا كُو بسَرِێ يِێنْ بَرِی وَانْ دَه هَاتِيَه ، يانْ ژِی ژِ نِشْكَا ڤَه كُو اَوْ تُوشِی عَذَابِێ بِبِنْ پِێ ڤَه، مَا چِه تِشْتِی اَوْ ژِ بَاوَرِيِێ و ژِ دَاخَوازَا لِێبُۆرِينَا (گُنَهِێنْ خَوه) ژِ خُدَايِێ وَانْ اَوْ دَانَه پَاشْ؟!

٥٦. اَمْ پِێخَمْبَرَانْ بَسْ وَكْ مزْگِينْبَرْ و هِشْيَارْكَرْ دِشِينِنْ. اَوِێنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِی تِێدكُۆشِنْ دَا كُو حَقِيِێ بِبَاطِلِی ژِ حُۆلِێ رَاكِنْ و وَانْ ئَايَتِێنْ مَه و اَوْ عَذَابِێ كُو اَوْ پِێ هَاتِبُونْ تِرْسَانْدِنْ، پِێكَنُۆكْ گِرْتِنْ.

٥٧. مَا ژِ وِی كَسِێ كُو بَئَايَتِێنْ خُدَايِێ خَوه هَاتِبَه هِشيارْكِرِنْ، ڤێجَا بَرِێ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرِينَه و گُنَهِێنْ كُو بِدَسْتِێنْ خَوه كِرِنْ ژِ بِيرْ بِكَه، زَالِمْتِرْ كِی هَيَه؟ بِێگُمَانْ مَه پَرْدَيكْ دَانِيَه سَرْ دِلِێنْ وَانْ دَا كُو قُرْئَانِێ فَهمْ نَكِنْ و مَه كَرِيتِيَكْ خِسْتِيَه گُهِێنْ وَانْ (دَا كُو حَقِيِێ نَبِهِيزِنْ). اَگَرْ تُو گَازِی وَانْ بِكِی بَالْ رِيَا رَاسْتْ ڤَه ژِی اَوْ تُو جَارِی رَاسْتَرِێ نَابِنْ.

٥٨. خُدَايِێ تَه، گُنَهْژِێبِرْ و خُدَانْ مَرْحَمَتَه. اَگَرْ ژِ بَرْ گُنَهِێنْ كُو اَوْ دِكِنْ، پِێ رَه پِێ رَه (لِجِيهَانِێ) اَوْ جَزَا بِكِرِنَا، دِێ بِلَزْ عَذَابْ بِدَايَا وَانْ. لِێبَلِێ ژِ وَانْ رَه جِڤَانَكِی دِيَارْ هَيَه. (دَمَا اَوْ جِڤَانْ هَاتْ) اِيْدِی اَوِێ ژ بُۆ خَوه سْتَارْگَهَكِێ نَبِينِنْ.

٥٩. خَلْكێنْ وَانْ وَلاَتَانْ دَمَا ظُلِمْ كِرِنْ (و اِيمَانْ نَئَانِينْ) مه اَوْ هَلاكْ كِرِنْ. مه ژِ بۆ هَلاكْكِرِنَا وَانْ جِڤَانَكى اَشْكَرَا دَانى (ڤێجا تِشْتێ بِسَرێ وَانْ دَه هَاتِيَه دێ بِسَرێ وَه دَه ژِى بێ).

٦٠. دَمَا مُوسَا ژِ خُوْرْتێ دِگَلْ خَوه رَه گُوْتْ: اَزْ نَاوَسْتِمْ و رَانَاوَسْتِمْ حَيانى نَگَهێژِمْ جِهێ كُو هَرْدُو دَرْيَا دِگَهێنْ هَڤْ ئَانْ ژِى اَزێ دَمَكَه دِرێژْ بِرێ ڤَه هَرِمْ.

٦١. چِه دَمَا هَرْدُو گَهيشْتِنْ وِى جِهێ كُو هَرْدُو دَرْيَا دِگَهَانْ هَڤْ، وَانْ مَاسِيێ خَوه ژِ بِيرْ كِرْ. مَاسِى، دِ بَحْرِێ دَه بَرْ بِڤُلَكێ ڤَه رِێ گِرْتْ و چُو.

٦٢. چِه دَمَا هَرْدُو (ژِ وِى جِهێ هَڤْدِيتنِێ) دَرْبَاسْ بُونْ و چُونْ، مُوسَا ژِ شَئَاگِرْتێ خَوه رَه گُوْتْ: تَاشْتِيَا مَه ژِ مَه رَه بِينَه. بِرَاسْتِى ڤِێ رێوِيتِيَا مَه اَمْ گَلَكى وَسْتَانْدِنْ.

٦٣. شَئَاگِرْتِى گُوْتْ: مَا تَه دِيتْ، دَمَا مَه خَوه ئَاڤێتْ بَرْ وِى زِنَارِى مِنْ مَاسِى (لِورْ) ژِ بِيرْ كِرْ. بَسْ شَيْطَێنْ بِمِنْ دَا ژِبِيركِرِنْ كُو اَزْ قِصَيَا مَاسِى ژِ تَه رَه بِبێژِمْ. مَاسِى دِ بَحْرِێ دَه رِيَا خَوه گِرْتْ و چُو، اَڤْ رَوْشَكَه عَجێبْ بُو.

٦٤. مُوسَا گُوْتْ: هَا اَڤْ بُو يَا كُو اَمْ لِێ دِگَرِيانْ. دِ جِه دَه لِپَى شُوْپَا خَوه ڤَگَرِيانْ (و هَاتِنْ جَمْ زِنێرْ).

٦٥. هَرْدُيانْ عَبدَكْ ژِ عِبَادێنْ مَه دِيتِنْ كُو مَه ژِ جَمْ خَوه رَحْمَتَكْ دَابُو وِى و ژِ نِكْ خَوه مَه اَوْ هِينِى زَانِينَكَه تَايْبَتْ كِربُو.

٦٦. مُوسَا ژێ رَه گُوْتْ: مَا اَزْ دِگَلْ تَه بێمْ دَا كُو وَكْ رێبَرْ تُو وێ زَانِينَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه دَاينْ، فێرِى مِنْ ژِى بكِى؟

٦٧. (عَڤْدێ صَالِحْ ژِ مُوسَا رَه) گُوْتْ: بِرَاسْتِى تُو دێ نِكَارِبِى دِگَلْ مِنْ خَوه رَاگِرِى.

٦٨. مَا چَاوَا تُو دێ لِهَمْبَرِى زَانِينَكَه كُو دِ رَاسْتِيَا وێ دَه تُو نَاگَهێژِى صَبْرێ بِكێشِى؟

٦٩. (مُوسَا ژِىَٰ رَه) گُوَٰتْ: اِنْ شَاءَ الله تُو دِىَٰ مِنْ صَبرْكِيَٰشْ ببِينِى و اَزِىَٰ لِبَرْ فَرْمَانَا تَه ژِى رَانَبِمْ.

٧٠. (عَقْدِىَٰ صَالِحْ ژِىَٰ رَه) گُوَٰتْ: اَگَرْ تُو بِدِى پَى مِنْ، حَتَانِى كُو اَزْ ژِ تَه رَه رَاسْتِيَا وِىَٰ نَبِيَٰژِمْ، تُو بِخَوه دَرْ بَارِىَٰ تُو تِشْتِى دَه ژِ مِنْ پِرْسِىَٰ نَكَه.

٧١. لِسَرْ ڤِىَٰ (شَرْطِىَٰ كُو گُوَٰتِى) هَرْدُو بِرِىَٰ ڤَه چُونْ. پَاشِىَٰ، دَمَا هَرْدُو سُوَارِى كَشْتِيِىَٰ بُونْ، وِى كَشْتِى ڤُلْ كِرْ. ڤِيَٰجَا مُوسَا ژِىَٰ رَه گُوَٰتْ: مَا تَه كَشْتِى ڤُلْ كِرْ ژِ بُوَٰ كُو تُو خَلْكِىَٰ تِىَٰ دَه بِخَنِقِينَه؟ بِرَاسْتِى تَه كَارَكِى كِرِيَٰتْ كِرْ!

٧٢. (عَقْدِىَٰ صَالِحْ ژِ مُوسَا رَه) گُوَٰتْ: مَا مِنْ ژِ تَه رَه نَگُوَٰتِبُو كُو تُو يِىَٰ نِكَارِبِى بِمِنْ رَه خَوه رَاگِرِى؟

٧٣. مُوسَا (ژِىَٰ رَه) گُوَٰتْ: ژِ بَرْ يَا كُو مِنْ ژِ بِيرْ كِرِيَه لِمِنْ نَگِرَه و دِ كَارِىَٰ مِنْ دَه ژِ مِنْ رَه زُوَٰرِىَٰ نَدَرِينَه.

٧٤. دِيسَا هَرْدُو بِرِىَٰ ڤَه چُونْ. پَاشِىَٰ، دَمَا رَاسْتِى زَارُوَٰكَكِى هَاتِنْ، عَقدِىَٰ صَالِحْ دِ جِه دَه اَوْ (زَارُوَٰكْ) كُشْتْ. مُوسَا ژِىَٰ رَه گُوَٰتْ: بِيَٰيِى كُو وِى جَانَكْ كُشْتِبَه تَه چِمَا جَانَكِى پَاكْ كُشْتْ، بِرَاسْتِى تَه تِشْتَكِى نَه رِنْدْ كِرْ!

٧٥. (عَقْدِىَٰ صَالِحْ ژِ مُوسَا رَه) گُوَٰتْ: مَا مِنْ ژِ تَه رَه نَگُوَٰتِبُو كُو تُو يِىَٰ نِكَارِبِى بِمِنْ رَه صَبْرِىَٰ بِكِيَٰشِى؟

٧٦. مُوسَا گُوَٰتْ: اَگَرْ پِشْتِى ڤِىَٰ جَارِىَٰ اَزْ تِشْتَكِى ژِ تَه بِپِرْسِمْ اِيَٰدِى هَڤَالْتِيَا مِنْ نَكَه. بِرَاسْتِى ژِ ئَالِيِىَٰ مِنْ ڤَه تُو گِهِشْتِى لِيَٰبُورِينَا دَاوِينْ (اِيَٰدِى رُوِيِىَٰ مِنْ نَاگِرَه كُو اَزْ لِيَٰبُورِينِىَٰ ژِ تَه بِخَوازِمْ).

٧٧. دِيسَا هَرْدُو بِرِىَٰ ڤَه چُونْ حَتَا گِهِيشْتِنْ خَلْكِىَٰ گُنْدَكِى، ژِ وَانْ خَوارِنْ خَوهسْتِنْ. ڤِيَٰجَا خَلْكِىَٰ گُنْدْ بِمِيَٰڤَانِى اَوْ نَهحَوَانْدِنْ. دِڤِىَٰ نَاڤِىَٰ دَه لِوِىَٰ دَڤَرِىَٰ رَاسْتِى دِيوَارَكِى هَاتِنْ

کُو خَوارْ بُوبُو و دِکِرْ بهَرفَه. وِی دِجهْ دَه اَوْ رَاسْتْ کِرْ. مُوسَا ژِیٚ رَه گُوٚتْ: اَگَرْ تَه بِخَوهسْتَا تَقَزْ تَه یِیٚ ژِ بَرْ ڤِیٚ حَقْدَسْتِیٚ خَوه بِسْتَانْدَا.

٧٨. (عَقْدِیٚ صَالِحْ) گُوٚتْ: هَا اَڤْ، ژِهَڤْجُدَابُونَا مِنْ و تَه یَه. ڤِیٚگَا اَزِیٚ شِیرُوڤَیَا وَانْ تِشْتِیٚنْ کُو تَه نِکَارِیبُو لِهَمْبَرِی وَانْ خَوه رَاگِرْتَا ژِ تَه رَه بِبِیٚژِمْ.

٧٩. هَچِیکَا کَشْتِی یَه، اَوْ یَا چَنْدْ خِزَانَانْ بُو کُو اَوْ دِدَرْیَایِیٚ دَه دِخَبِتِینْ. مِنْ خَوسْتْ وِیٚ عَیبْدَارْ بِکِمْ، (لَوْرَا) ؛ لِپِیٚشِیَا وَانْ حُکِمْدَارَکْ هَبُو کُو هَرْ کَشْتِی (یَا سَاغْلَمْ) بِزُورِیٚ ژِ وَانْ دِستَانْدْ.

٨٠. هَرْچِی کُو زَارُوکْ بُو دِیٚ و بَاڤِیٚنْ وِی مِرُوٚڤِیٚنْ بَاوَرْمَنْدْ بُونْ، ڤِیٚجَا اَمْ تِرْسِیَانْ (کُو زَارُوکْ) وَانْ نُوقِی بَاطِلْ و کُفْرِیٚ بِکَه.

٨١. ڤِیٚجَا مَه خَوسْتْ کُو خُدَایِیٚ وَانْ دِشُونَا وِی دَه یَکِی ژِ وِی چِیٚتِرْ و لِسَرْ وَانْ دِلُوڤَانْتِرْ بِدَه وَانْ.

٨٢. هَرْچِی کُو دِیوَارْ بُو، اَوْ دِبَاژِیٚرْ دَه یِیٚ دُو زَارُوکِیٚنْ سِیٚوِی بُو و دِبِنْ دَه خَزِینَیَکَه وَانْ هَبُو و بَاڤِیٚ وَانْ ژِی مِرُوٚڤَکِی صَالِحْ بُو. ڤِیٚجَا خُدَایِیٚ وَانْ خَوسْتْ کُو اَوْ هَرْدُو زَارُوکْ بِگِهِیژِنْ چَاخِیٚ خُرْتِیَا خَوه و گَنْجِینَیَا خَوه دَرِینِنْ. اَڤْ رَحْمَتَکْ بُو ژِ خُدَایِیٚ تَه و مِنْ اَڤْ ژِی نَه ژِ بَرْ خَوه ڤَه کِرِنْ. هَا اَڤَه شِیرُوڤَیَا وَانْ تِشْتِیٚنْ کُو تَه نِکَارِبُو لِهَمْبَرِی وَانْ خَوه رَاگِرْتَا.

٨٣. (یَا مُحَمَّدْ!) پِرْسَا ذُوالقَرْنَیْنْ،ژِ تَه دِکِنْ. بِبِیٚژَه: اَزِیٚ ژِ وَهرَه دَرْ حَقِیٚ وِی دَه وَحْیِیٚ بِخُوینِمْ.

٨٤. بِیٚگُمَانْ مَه اَوْ لِسَرْ رُویِیٚ اَرْدِیٚ کِرَه خُدَانْدَرْفَتْ و مَه ژِ هَرْ تِشْتِی رَه رِیٚ و نَاڤْگِینَکْ دَایِیٚ (دَا کُو خَوه بِگِهِینِیٚ).

٨٥. ڤِیٚجَا اَوْ ژِی کَتْ پَیْ وَانْ رِیٚیانْ.

٨٦. حَتَاگِهِشْتْ وِی جهِێ كُو(لِگُوری دِيتِنَا چَاڤَانْ) رُوژْ لِێ دِچُو ئَاڤَا. دِيتْ كُو ڤَا يَه اَوْ دِ كَانِيَكَه هَرِيرَشِكْ دَه دِچَه ئَاڤَا و لِوێ دَرِێ قَومَكْ دِيتْ. مَه ژِێ رَه گُوتْ: اَیْ ذُو القَرْنِينْ! يَانْ تِێ عَذَابْ بِدی وَانْ يَانْ ژِی دَرْ بَارِێ وَانْ دَه تِێ يَا سِپَحِی (اَسَاسْ) بِگِری (وَانْ گَازِی اِيمَانِێ بِكِی).

٨٧. ذُوالْقَرْنَيْنْ گُوتْ: اَوِێ كُو ظُلْمِێ بِكَه، اَمِێ وِی جَزَا بِكِنْ، پِشْتْرَه اَوِێ لِخُدَايِێ خوه پِێ ڤَگَرَانْدِنْ؛ ژ بُو ڤِێ خُدِێ ژِی دِێ عَذَابَكِی دِژْوَارْ بِدِيێ.

٨٨. لِێبَلِێ چه كَسِێ كُو بَاوَری بِينَه و كَارْ و كِرْيَارِێنْ قَنْجْ بِكَه، ڤِێجَا ژِێ رَه بِپَادَاشِی يَا هَرِی سِپَحِی (جَنَّةْ) هَيَه و ژِ فَرْمَانَا خوه اَمِێ يَا (رِحَتْ و) هِێسَانْ ژِێ رَه بِێژِنْ (و پِێ رَه خَوشْ مُعَامَلَه بِكِنْ).

٨٩. پِشْتْرَه دِيسَا اَوْ كَتَه پَیْ وَانْ رِێ و دَرْفَتَانْ.

٩٠. حَتَا گِهِيشْتَه جِهَكِی كُو رُوژْ لِێ دِهِلَاتْ، وِی دِيتْ كُو وَا يَه رُوژْ لِسَرْ مِلَّتَكِی وِسَا دِهِلَاتْ كُو ژِ رُوژِێ پِێ ڤَه مَه تُو سِتَارَكْ نَه دَابُو وَانْ (رُوژْ زَمَانَكِی دِرِێژْ لِسَرْ وَانْ نَدِچُو ئَاڤَا).

٩١. اَڤَا تَه بِهِيسْتْ وِسَا بُو و تَقَزْ بِهَرْ تِشْتِێ لِبَالِێ (و يَا دِهَاتَه كِرِنْ) مَه ئَاگَاهِی هَبُو.

٩٢. پِشْتْرَه دِيسَا اَوْ كَتَه پَیْ وَانْ رِێ و دَرْفَتَانْ.

٩٣. پَاشِێ دَمَا گِهِيشْتْ نَاڤَا دُو چِيَانْ، لِوِرْ مِلَّتَكْ دِيتْ كُو (ژِ بِلِی زَمَانِێ خَوه) تُو زِمَانِێ دِنْ نَدِزَانِينْ.

٩٤. وَانْ گُوتْ: اَیْ ذُوالْقَرْنَيْنْ! بِرَاسْتِی لِڤِی وَلَاتِی يَاجُوجْ و مَاجُوجْ خَرَابِيِێ دِكِنْ. ڤِێجَا مَا تُو ژِ ڤِێ رَه چه دِبِێژِی كُو اَمْ ژِ مَالِێ خَوه حَقَكِی بِدِنْ تَه دَا كُو تُو دِنَاڤْبَرَا مَه و وَانْ دَه سُورَكِێ چِێكِی.

٩٥. ذُوالْقَرْنَينْ گُوتْ: اَوْ مَالْ، مِلْكْ و هِێزَا كُو خُدَايِێ مِنْ دَايَه مِنْ ژِ وِێ حَقْدَسْتِێ كُو

هُونْ بِدِنَه مِنْ چِێترَه. هُونْ ژِ ئَالِيىَ هێزِىَ ڤَه ئَارِيكَارِيَا مِنْ بِكِنْ دَا كُو اَزْ دِنَاڤْبَرَا وَه و وَانْ دَه سُورَكَه ئَاصِىَ چێكِمْ.

٩٦. پَارْچِيێنْ هَسِنْ ژِ مِنْ رَه بِينِنْ، (پَارْچِيێنْ هَسِنْ دَئَانِينْ سَرْ هَڤْ) حَتَا نَاڤْبَرَا هَرْدُو چِيانْ مِسێوَايِى هَڤْ بُو. (ذُو القَرْنَينْ ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: پِفْ بِكِنِىَ (و ئَاگِرْ گَشْ بِكِنْ! وَانْ ژِى ئَاگِرْ خَوشْ كِرْ) حَتَا كُو هَسِنْ بُو ئَاگِرْ. (ذُو القَرْنَينْ) گُوتْ: ژِ مِنْ رَه سِفْرِىَ حَلِيَايِى بِينِنْ دَا كُو بِرِێژِمْ سَرِىَ.

٩٧. اِێدِى (يَاجُوجْ و مَاجُوجَانْ) نَه دِكَارِينْ بِسَرْكَڤِنْ و نَه ژِى دِكَارِينْ وِىَ قُلْ بِكِنْ.

٩٨. (ذُو القَرْنَينِى) گُوتْ: اَڤَا (مِنْ چێكِرِيَه) ژِ جَمْ خُدَايِىَ مِنْ رَحْمَتَكَه. لِێبَلِىَ دَمَا پێمَانَا خُدَايِىَ مِنْ وَرَه، اَوِىَ ڤِىَ سُورِىَ بِاَرْدِىَ ڤَه رَاسْتْ و هِلُو بِكَه. بێگُمَانْ پێمَانَا خُدَايِىَ مِنْ حَقَه.

٩٩. وِىَ رُوژِىَ اَمْ دَڤْ ژِ وَانْ بَرِدِنْ؛ هِنْ ژِ وَانْ لِهنَانْ دِكَڤِنْ و دِكَينْ و (تُو دِنێرِى كُو) دِصُورِىَ دَه هَاتَه پِفْكِرِنْ، ڤێجَا مَه اَوْ لِهَڤْ كُومْ كِرِنَه.

١٠٠. دِوِىَ رُوژِىَ دَه اَمِىَ دُوژَهِىَ ژِ بُوَ كَافِرَانْ بَرْچَاڤْ بِكِنْ.

١٠١. اَوْ كَافِرێنْ كُو چَاڤێنْ وَانْ دَرْبَارِىَ قُرْئَانَا مِنْ دَه گِرْتِى و پَرْدَكِرِى بُونْ و وَانْ نَكَارِيبُونْ گُهْدَارِيَا (حَقِيىَ) بِكِرِنَا.

١٠٢. اَرِىَ، مَا اَوێنْ كَافِرْ بُونَه حِزِرْ دِكِنْ كُو اَوْ دِكَارِنْ ژِ بِلِى مِنْ، بَنْدَيێنْ مِنْ ژِ خَوه رَه بِكِنْ دُوسْتْ و پِشْتَڤَانْ؟ بێگُمَانْ مَه دُوژَهْ ژِ بُوَ كَافِرَانْ كِرِيَه وَارْگَه.

١٠٣. (يَا مُحَمَّدْ!) بِبێژَه: مَا اَمْ ژِ وَه رَه بێنْ كُو دِكَارِىَ خَوه دَه هَرِى زێدَه زِيانْ كِرِنْ نَبێژِنْ؟

١٠٤. اَوێنْ كُو كَارْ و خَبَاتَا وَانْ لِژِيَانَا جِيهَانِىَ پُوچْ بُويَه. حَالْ اَڤْه وَانْ حِزِرْ دِكِرْ كُو اَوْ كَارَكِى ڤَنْجْ دِكِنْ.

١٠٥. اَڤێنْ هَا، بێنْ كُو آيَتێنْ خُدَايِىَ خَوه و چُونَا حِزُورَا وِى مَانْدَلَه كِرِنَه؛ ڤێجَا كَارێنْ

وَانْ پُوچْ بُویَه. (ژِ بَرْ ڤِیێ یَکیێ) اَمْ رُوژَا قِیامَتیێ ژِ بُوٚ وَانْ تُو کِیٚشَانَکیێ نَادِیٚنِنْ (لَوْرَا تُو خِیٚرَكْ نَکِرِنَه کُو وَرَه وَزِنَانْدِنْ).

١٠٦. اَڤْیٚنْ هَا، بِسَدَمَا کُو وَانْ بَاوَرِی نَئَانِی و طِنَازِیٚنْ خَوه بَئَایَتْ و قَاصِدِیٚنْ مِنْ کِرِنْ جَزَایێ وَانْ دُوژَهَه.

١٠٧. بێگُمَانْ اَوِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارِیٚنْ قَنْجْ کِرِنْ، ژِ وَانْ رَه بِهِشْتِیٚنْ فِرْدَوسیێ، جِهْ و وَارْگَهِنْ.

١٠٨. اَوِیێ هَرْ و هَرْ تِیٚدَه بِنْ و اَوْ نَاخَوازِنْ ژِیێ دَرْکَڤِنْ.

١٠٩. بِبێژَه: اَگَرْ ژِ بُوٚ پَیْڤِیٚنْ خُدَایێ مِنْ دَرْیَا حِبرْ بُونَا و مَه اَوْ قَاسِی دِنْ ژِی لِیێ زِیٚدَه بِکِرَا، بَرِیَا کُو پَیڤِیٚنْ خُدَایێ مِنْ بِقَدِنْ اَوِیێ دَرْیَا بِقَدِیانَا.

١١٠. بِبێژَه: بێگُمَانْ اَزْ بَسْ وَکِی وَه مِرُوٚڤکِمْ. (لِیێ اَڤْ هَیَه)، پَیْخَامْ ژِ بُوٚ مِنْ هَاتِیَه هِنَارْتِنْ؛ خُدَایێ وَه هَرْ خُدَایَکِی بِتَنِیێ یَه. اِیٚدِی کَسیێ کُو خَلاتَا خُدَایێ خَوه هِیٚڤِی بِکَه و ژِ عَذَابیێ وِی بِتِرْسَه، بِلا کَارَکِی قَنْجْ بِکَه و دِعِبَادَتیێ خَوه دَه قَتْ تِشْتَکِی ژِ خُدَایێ خَوه رَه نَکَه هَڤَالْ و هَڤْپِشْكْ!

١٩. سُورَه یێ مَرْیَمْ

سُورَه‌یێ (مَرْیَمـ)ـیێ، ٩٨ (نُوتْ و هَشْتْ) ئَایَتَه. لِمَکّیێ دَاکَتِیَه. اَڤْ سُورَه، دِگَلْ دَابَاشِیٚنْ دِنْ ژِی ژِ بَرْ کُو بِتَایبَتِی بَحْسَا مَرْیَمیێ و ئَانِینَا وِیێ یَا عِیسَا یَا جِیهَانیێ دِکَه ژِیێ رَه سُورَه‌یێ مَرْیَمیێ هَاتِیَه گُوٚتِنْ.

بِنَاڤیێ خُدَایێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. کَافْ، هَا، یَا، عَینْ، صَادْ.

٢. اَڤْ بَحْسَا دِلُوڤَانِیَا خُدَایێ تَه یَه، یَا کُو بِبَنْدَیێ خَوه زَکَرِیَا رَه کِرِیَه.

٣. دَمَا زَكَرِيَا بِدَنْگَكِى نِزْمْ لِبَرْ خُدَايێ خوه گَرِيَا.

٤. گُوتْ: خُدَايێ مِنْ! ژِ كَالِيتِى هَسْتِيێ مِنْ لاوَازْ بُونَه و سِپِيتِيَا سَرِێ مِنْ بَلاڤْ بُويَه. خُدَايێ مِنْ! اَزْ، بِدُعَايێنْ كُو مِنْ ژِ تَه (كِرِنْ) قَتْ بێهێڤِى نَبُومَه.

٥. بِرَاسْتِى اَزْ پِشْتِى خَوه ژِ يێنْ كُو بِكَڤِنْ سَرْ كَارْ اَنْدِيشَه دِكِمْ (كُو اَوْ دِينْ بَرَڤَاژِى نِيشَانْ بِدِنْ). پِيرَكَا مِنْ ژِى زَارُوكَانْ نَايِنَه، ڤێجَا ژِ جَمْ خَوه سَرْكَارْ و مِيرَاتْگِرَكِى بِدَه مِنْ.

٦. دَا كُو اَوْ بِبَه مِيرَاتْگِرێ مِنْ و مِيرَاتْگِرێ مَالْبَاتَا يعْقُوبْ ژِى. خُدَايێ مِنْ، وِى بِكَه مِرُۆڤَكِى (تُو) ژێ رَاظِى!

٧. (خُدێ ژێ رَه گُوتْ) : اَىْ زَكَرِيَا! اَمْ مِزْگِينِيَا كُرَكِى وِسَا دِدِنْ تَه كُو نَاڤێ وِى يَحْيَا يَه كُو بَرِيَا وِى مَه تُو كَسْ بِڤِى نَاڤِى نَاڤْ نَكِرِيَه.

٨. (زَكَرِيَا) گُوتْ: خُدَايێ مِنْ، دێ چَاوَا كُرْ ژِ بُو مِنْ چێبَه، پِيرَكَا مِنْ زَارُوكَانْ نَايِينَه و اَزْ ژِى ژِ بَرْ كَالِيتِيێ هِشْكْ و زُهَا بُومَه؟!

٩. بَلێ، گُوتِنَا تَه رَاسْتَه، لِێ خُدَايێ تَه دِبێژَه: اَوْ ژِ مِنْ رَه هێسَانَه. بِرَاسْتِى مِنْ تُو بَرِێ ئَافِرَانْدْ دِگَلْ كُو تُو قَتْ تُنَه بُويِى ژِى.

١٠. زَكَرِيَا گُوتْ: خُدَايێ مِنْ! (دَرْبَارێ حَمْلَبُونَا ژِنَا مِنْ دَه) نِيشَانَكێ بِدَه مِنْ. خُدێ ژێ رَه گُوتْ: نِيشَانَا تَه اَڤْه؛ تُو يێ سێ شَڤْ (و سێ رُوژَانْ) بِمرُۆڤَانْ رَه نِكَارِبى بِپَيڤِى.

١١. لِسَرْ ڤێ زَكَرِيَا ژِ مِحْرَابَا مِزْگَفْتِێ دَرْكَتَه پێشْبَرِى گَلێ خَوه؛ بِإشَارَتَكێ ژِ وَانْ رَه گُوتْ: سِبَهُ و اِيڤَارَانْ خُدێ تَسْبِيحْ بِكِنْ (يَانِى؛ نِمێژْ بِكِنْ).

١٢. (مَه ژێ رَه گُوتْ): اَىْ يَحْيَا! كِتِيبێ بِهێزْ بِگِرَه. مَه هێژْ دِ زَارُوكِيتِيَا وِى دَه حِكْمَتْ دَابُويێ.

١٣. مَه ژِ جَمْ خَوه حَنُونِى و پَاكِى دَايێ و اَوْ مِرُۆڤَكِى تَقْوَادَارْ بُو.

١٤. ژِ دِىَ و بَاقِىَ خَوه رَه قَنْجْ بُو و اَوْ نَه خُومَزِنْدِيَرَكِى نَكُهْدَارْ بُو.

١٥. سِلاَفْ لِسَرْ بَه؛ رُوژَا اَوْ بُويِى، رُوژَا اَوْ بِمِرَه و رُوژَا كُو اَوْ ژِ گُورِىَ پِىَ ڤَژَانْدِنْ!

١٦. (يَا مُحَمَّدْ!) دِڤِىَ كِتِيبِىَ دَه بَحْسَا مَرْيَمِىَ ژِى بِكَه؛ دَمَا اَوْ ژِ مَالْبَاتَا خَوه ڤَدَرْبُو و رَخِىَ رُوژْهِلاَتْ (يِىَ مِزْگَفْتِىَ) ژِ خَوه رَه كِرَه وَارْگَهْ.

١٧. اِيْدِى مَرْيَمِىَ دِنَاڤْ خَوه و وَانْ دَه پَرْدَيَكْ كِشَانْدْ. مَه جِبْرِيلْ شَانْدَه جَمْ و دِشَكْلِىَ اِنْسَانَكِى تَكُوزْ دَه خَوه نِيشَانِى وِىَ دَا.

١٨. مَرْيَمِىَ ژِىَ رَه گُوتْ: اَزْ خَوه بِخُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ ژِ تَه دِپَارِيزِمْ! اَگَرْ تُو بِرَاسْتِى مِرُوڤكِى خُدِيَتِرْسْ بِى (نِيزِيكِى مِنْ نَبَه).

١٩. جِبْرِيلْ ژِىَ رَه گُوتْ: اَزْ بَسْ قَاصِدِىَ خُدَايِىَ تَه مَه دَا كُو كُرَكِى پَاكْ بِدِمَه تَه.

٢٠. مَرْيَمِىَ ژِىَ رَه گُوتْ: دِىَ چَاوَا كُرْ ژِ مِنْ رَه چِيَبَه، دِگَلْ كُو تُو كَسِى دَسْتْ نَدَايَه مِنْ و اَزْ نَه ژِنَكَه دَاوِپِيسِمْ ژِى.

٢١. جِبْرِيلْ ژِىَ رَه گُوتْ: فَرْمَانَا خُدِىَ وِسَا يَه (بِبِيى دَسْتْدَانَكِىَ زَارُوكْ دِىَ ژِ تَه رَه چِيَبِبَه). خُدَايِىَ تَه گُوتْ: اَڤْ لِبَرْ مِنْ هِيَسَانَه و دَا كُو اَمْ وِى ژِ جَمْ خَوه ڤَه ژِ بُوَ مِرُوڤَانْ بِكِنْ نِيشَانْ و دِلُوڤَانِى. اَڤْ كَارَكِى كُو بِرْيَارَا وِى هَاتِيَه دَايِنْ (و دِىَ هَرْ چِيَبَه).

٢٢. مَرْيَمْ بِعِيسَا دُجَانْ بُو. ڤِيَجَا ژِ بَرْ ڤِىَ يَكِىَ خَوه كِشَانْدَ جِهَكِى دُورْ.

٢٣. اِيْشَا زَارُوكْچِيَبُونِىَ بَرِىَ وِىَ دَا (بَرْ) دَارَا خُرْمِىَ (دَا كُو خَوه پِىَ بِگْرَه)، گُوتْ: خَوزِى بَرِيَا ڤِىَ (رَوْشِىَ) اَزْ بِمِرَامَا و اَزْ ژِ بِنِى ڤَه بِهَاتِمَا ژِبِيرْكِرِنْ.

٢٤. ڤِيَجَا (پِشْتِى ڤِىَ غَمْگِينِيَا وِىَ) (جِبْرِيلْ) ژِ بِنِىَ وِىَ دَارِىَ وِهَا گَازِى مَرْيَمِىَ كِرْ: غَمْگِينْ مَبَه! خُدَايِىَ تَه، لِپِيَشْبَرِى تَه جُوَيَكَه ئَاڤِىَ ئَانِيَه هُولِىَ.

٢٥. دَارَا خُرْمِیێ بِبَاڵْ خَوه ڤَه بِهَژِینَه، دَا کُو خُرْمێنْ تَرْ و گِهَایِی بِسَرْ تَه دَه بوَشِنْ.

٢٦. ڤێجَا (ژِ وَانْ خُرْمَه و ئَاڤِیێ) بخَوه، ڤَخَوه و بِلا چَاڤێنْ تَه (بِکُرکِیێ تَه) رُونِی بَه! اَگَرْ تُو یَکِی ژِ مِرُوٚڤانْ بِبِینِی (و پِرْسَا ڤِی کُرِی ژِ تَه بِکَه. ژِیێ رَه وِهَا) بِبێژَه: مِنْ، ژِ خُدَایِیێ رَحْمٰن رَه (رُوژِیَا) نَپێڤِینِیێ لِخَوه نَزِرْ کِرِیَه؛ اِیْدِی اِیرُو اَزِیێ بِتُو کَسِی رَه نَئَاخِڤِمْ.

٢٧. مَرْیَمِیێ عِیسَا هِلْگِرتْ (دَا بَرْ سِینْگَا خَوه) و ئَانِی جَمْ گَلِیێ خَوه. ژِیێ رَه گُوٚتِنْ: اَیْ مَرْیَمْ! بِرَاسْتِی تَه کَارَکِی پِرْ خَرَابْ و نَبُوِیِی کِرِیَه!

٢٨. اَیْ خَوهَا هَارُونْ! بَاڤِیێ تَه نَه مِرُوٚڤَکِی خَرَابْ بُو و دَایِکَا تَه ژِی نَه پِیرَکَکَه دَاوْپِیسْ و نَبَاشْ بُو.

٢٩. مَرْیَمِیێ زَارُوكْ دَسْتْنِیشَانْ کِرْ (کُو ژِ وِی بِپِرْسِنْ). گُوٚتِنْ: اَمِیێ بِزَارُوکَکِی دَرْگُوشِیێ رَه چَاوَا بِپێڤِنْ؟

٣٠. زَارُوكْ وِهَا گُوٚتْ: اَزْ بَنْدَیِیێ خُدِیێ مَه، خُدِیێ کِتێبْ (اِنْجِیلْ) دَایَه مِنْ و اَزْ کِرِمَه پێخَمْبَرْ.

٣١. اَزْ لِکُو دِبِمْ بِلا بِبِمْ، خُدِیێ اَزْ پِیرُوزْ گَرَانْدِمَه و حَتَا کُو اَزْ لِژِیَانِیێ بِمْ فَرْمَانْ لِمِنْ کِرِیَه کُو نِمێژْ بِکِمْ و زَکَاتِیێ بِدِمْ.

٣٢. (خُدِیێ لِمِنْ فَرْمَانْ کِرِیَه) کُو لِدَایِکَا خَوه قَنْجِیِیێ بِکِمْ و اَزْ نَکِرِمَه خُومَزِنْدێرَکِی گُنَهْکَارْ.

٣٣. رُوژَا کُو اَزْ بُومْ، رُوژَا کُو اَزْ بِمِرِمْ و رُوژَا کُو پِشْتِی مِرِنِیێ اَزْ بێمَه ڤَژَانْدِنْ، سِلاڤْ هَرْ لِمِنْ بَه.

٣٤. هَا رَاسْتِیَا ڤِصَیَا عِیسَایِیێ کُرِیێ مَرْیَمِیێ اَڤْه؛ اَوْ رَاسْتِیَا کُو (جِهُو و فِلَه) دَرْ بَارِیێ وِیێ دَه گُمَانْ دِکِرِنْ.

٣٥. نَه بَابَتِیێ خُدِیێ یَه کُو ژِ خَوه رَه زَارُویَکِی بِگِرَه. خُدِیێ (ژِ ڤَانْ پُوچگُوٚتِنَانْ) پَاكْ و دُورَه. دَمَا اَوْ بِخَوازَه تِشْتَکِی بِینَه رَاسْتِیێ، ژِیێ رَه تَنِیێ دِبێژَه: «چێبِبَه!» اَوْ ژِی چێدِبَه.

٣٦. (عِیسَا گُوٚتْ): بێگُمَانْ خُدَا پَرْوَرْدَگَارِیٚ مِنْ و وَه یَه، نَاخوه ژِیٚ رَه عِبَادَتِیٚ بِکِنْ. هَا اَڤَه رِیَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ.

٣٧. پِشْتْرَه رَفْ و کُومِێنْ اِسْرَائیلیَانْ (دِحَقِیٚ عِیسَا دَه)، دِنَاڤْ خَوه دَه ژِ هَڤْ جُدَا بُونْ. ڤِێجَا وَاخْ لِحَالِیٚ وَانْ کَافِرَانْ بَه، اَوِێنْ کُو ژِ دِیمَنِیٚ رُوژَکَه مَزِنْ بِێبَاوَرِنْ![1]

٣٨. رُوژَا کُو اَوْ بێنْ حِزُورَا مَه، دیٚ چه قَنْجْ بِبِهیزِنْ و بِبِینِنْ (یَا کُو بیٚ سَرِیٚ وَانْ)! لِێبَلِیٚ اَوْ سِتَمْکَارْ اِیرُو دِرِێشَاشِیَکَه اَشْکَرَا دَه نَه.

٣٩. (یَا مُحَمَّدْ!) وَانْ (ژِ اَرْژَنْگیَا عَذَابِیٚ) رُوژَا پُوشْمَانِی و کُلانْ هِشْیارْ بِکَه؛ اَوْ رُوژَا کُو حَسَابْدِیتِنْ بِدَاوِی دِبَه. رَوْشْ اَڤْه کُو اَوْ دِنَاڤْ غَفْلَتِێدَه نَه و اَوْ بَاوَرِیِیٚ بِوِیٚ (رُوژِیٚ) نَایِنِنْ.

٤٠. بێگُمَانْ هَرْ اَمِنْ مِیرَاتْگِرِیٚ اَرْدِیٚ و مِیرَاتْگِرِیٚ چه قَاسْ یێنْ لِسَرْ اَرْدِیٚ ژِی هَنَه و اَوِیٚ لِمَه بێنْ ڤَگَرَانْدِنْ.

٤١. (یَا مُحَمَّدْ!) دِکِتێبِیٚ دَه بَحْسَا اِبْرَاهِیمْ ژِی بِکَه، بِرَاسْتِی اَوْ پێخَمْبَرَکِی پِرْ رَاسْتْگُو بُو.

٤٢. وِیٚ دَمِیٚ اِبْرَاهِیمْ ژِ بَاڤِیٚ خَوه رَه گُوٚت: بَاڤِیٚ مِنُو! چِمَا تُو عِبَادَتِیٚ تِشْتَکِی وِسَا دِکِی کُو اَوْ نَابِهِیزَه، نَابِینَه و هِیچْ نِکَارَه تُو فَیْدِیٚ ژِی بِدَه تَه؟

٤٣. بَاڤِیٚ مِنُو! بێگُمَانْ زَانِینَکْ (وَحْیَکْ) ژِ مِنْ رَه هَاتِیَه کُو اَوْ ژِ تَه رَه نَهَاتِیَه. نَاخوه بِدَه پَیْ مِنْ، اَزِیٚ رِێیَکَه رَاسْتْ بِتَه بِخِمْ.

٤٤. بَاڤِیٚ مِنُو! شَیْطِێنْ نَحَبِینَه! بێگُمَانْ شَیْطِێنْ بێاَمْرِیَا خُدَایِیٚ رَحْمَنْ کِرِیَه.

٤٥. بَاڤِیٚ مِنُو! بێگُمَانْ اَزْ دِتِرْسِمْ کُو ژِ خُدَایِیٚ رَحْمَنْ عَذَابَکْ تَه بِهِنْگێڤَه و تُو بِبِی دُوسْتْ و هَڤَالِیٚ شَیْطِێنْ.

---

١ اِسْرَائیلی دَرْحَقِی عِیسَا دَه بِهَڤْ کَتِنْ؛ هِنَکَانْ گُوٚتْ کُو عِیسَا خُدیٚ یَه، هِنَکَه دِنْ گُوٚتِنْ کُو اَوْ کُرِیٚ خُدیٚ یَه و هِنَکَانْ ژِی گُوٚتْ کُو دِیَا وِی بِدَاوِنَپَاکِی گُنَهْکَارِی کِرِیَه.

٤٦. (ڤێجَا بَاڤِىَ وِى ژِىَ رَه) گُوْتْ: اَىْ اِبْرَاهِيمْ! مَا تُو بَرِىَ خَوه ژِ اِلٰهێنْ مِنْ دِگُهَرِينِى؟ اَگَرْ تُو ڤَنَگَرِى، صُونْدْ بَه كُو اَزِىَ تَه بِكَڤِرَانْ بِرَجِمِينِمْ و دَمَكَه دِرِێژْ ژِ مِنْ دُورْ ببَه.

٤٧. (اِبْرَاهِيمْ ژِىَ رَه) گُوْتْ: سِلاڤْ لِسَرْ تَه بَه، اَزِىَ ژِ بُوْ تَه لِێبُورِينِىَ ژِ خُدَايِىَ خَوه بِخَوازِمْ. بێگُمَانْ اَوْ ژِ مِنْ رَه پِرْ قَنْجِيكَارَه.

٤٨. اَزِىَ ژِ وَه دُورْ بِكَڤِمْ و ژِ وَانْ (پُوتـ)ـێنْ كُو ژِ بِلِى خُدِىَ هُونْ ژِ بُوْ وَانْ عِبَادَتِىَ دِكِنْ و اَزِىَ ژِ خُدَايِىَ خَوه دُعَا بِكِمْ. اَزْ هێڤِى دِكِمْ كُو بِگَازِيَا خُدَايِىَ خَوه بێهێڤِى نَبِمْ.

٤٩. پَاشِىَ، دَمَا اِبْرَاهِيمْ ژِ وَانْ و ژِ يێنْ كُو ژِ بِلِى خُدِىَ اَوْ دِحَبَانْدِنْ خَوه دُورْ كِرْ، مَه اِسْحَاقْ (بِكُرِيتِى) و يعْقُوبْ (بِنَڤِيتِى) دَانِىَ و مَه هَرْ يَكْ ژِ وَانْ ژِى كِرَه پێخَمْبَرْ.

٥٠. مَه ژِ بُوْ وَانْ ژِ رَحْمَا خَوه (قَنْجِيَا دِنْيَا و ئَاخْرَتِىَ) بَخِشَانْدْ و مَه نَاڤْ و دَنْگِىَ وَانْ بِقَنْجِى (دِنَاڤْ خَلْكِىَ دَه) بِلِنْدْ كِرْ.

٥١. (يَا مُحَمَّدْ!) دِكِتێبِىَ دَه بَحْسَا مُوسَا ژِى بِكَه. بێگُمَانْ اَوْ بِژَارَه بُو و اَوْ قَاصِدْ و پێخَمْبَرْ بُو.

٥٢. مَه ژِ رَخِىَ رَاسْتِىَ، يِىَ چِيَايِىَ طُورْ گَازِى وِى كِرْ و مَه ژِ بُوْ مُنَاجَاتِىَ اَوْ تَامْ نێزِى خَوه كِرْ.

٥٣. مَه ژِ قَنْجِى و دِلُوڤَانِيَا خَوه، بِرَايِىَ وِى هَارُونْ ژِى دِگَلْ وِى كِرَه پێخَمْبَرْ.

٥٤. دِكِتێبِىَ دَه بَحْسَا اِسْمَاعِيلْ ژِى بِكَه؛ بێگُمَانْ اَوْ وَفَاكَارِىَ پێمَانَا خَوه بُو و اَوْ هَمْ رَسُولْ هَمْ ژِى پێخَمْبَرْ بُو.

٥٥. اِسْمَاعِيلْ شِيرَتَا نِمێژْ و زَكَاتِىَ لِخَلْكِىَ خَوه دِكِرْ و اَوْ لِجَمْ خُدَايِىَ خَوه مِرُوْڤِكِى ژێڤَايِلْ بُو.

٥٦. دِكِتێبِىَ دَه بَحْسَا اِدْرِيسْ ژِى بِكَه؛ بێگُمَانْ اَوْ پێخَمْبَرَكِى رَاسْتْگُو بُو..

٥٧. مَه اَوْ هِلْدَايَه جِهَكِى بِلِنْدْ.

٥٨. هَا اَڤِيْنْ هَا، اَوِيْنْ كُو خُدِىَ نِعْمَتْ دَايَه وَانْ؛ ژِ پێغَمْبَرێنْ كُو ژِ كِنێسَا ئَادَمِنْ و ژِ يێنْ كُو مَه اَوْ دِگَلْ نُوحْ (لِكَشْتِيىَ) سُوَارْ كِرِنْ و ژِ كِنێسَا اِبْرَاهِيمْ و اِسْرَائِيلْ (يعْقُوبْ) و ژِ يێنْ كُو مَه اَوْ ئَانِينَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ و مَه اَوْ (ژِ بُوْ پێغَمْبَرِيىَ) بِژَارْتِنَه. دَمَا ئَايَتێنْ خُدَايِىَ رَحْمٰنْ ژِ وَانْ رَه تێنْ خَونْدِنْ (ژِ تِرْسَا خُدِىَ) ژِ خَوه ڤَه دِچِنْ و بِگِرِى دِچِنْ سِجُودِىَ.

٥٩. پَاشِىَ، دِپَىْ وَانْ (ڤَنْجَانْ) دَه نِفْشَكِى وِسَا هَاتْ كُو دَسْتْ ژِ نِمێژِىَ بَرْدَانْ و لِپَىْ هَوَسێنْ خَوه چُونْ، ڤێجَا اَوِىَ نَخَوشِى و ئَازَارِىَ بِبِينِنْ.

٦٠. لِێبَلِىَ اَوِيْنْ كُو ژِ كِرِنێنْ خَوه پُوشْمَانْ بِبِنْ، بَاوَرِى بِينِنْ و كَارِىَ ڤَنْجْ بِكِنْ، ڤێجَا هَا اَڤْ دِىَ بِچِنْ بِهِشْتِىَ و تُو نَحَقِى لِوَانْ دِىَ نَيِىَ كِرِنْ.

٦١. (اَوْ) بِهِشْتێنْ عَدْنِىَ (لِێمَايينِىَ) نَه كُو خُدَايِىَ رَحْمٰنْ دِغَيْبِىَ دَه پَيْمَانَا وَانْ ژِ بَنْدَيێنْ خَوه رَه دَايَه و وَانْ بێيِى كُو بِبِينِنْ بَاوَرِى پِىَ ئَانِيَه. بێگُمَانْ پَيْمَانَا خُدِىَ دِىَ وَرَه جِهْ.

٦٢. لِورْ، اَوِىَ نَه گُوتِنێنْ كَلَڤَاژِى؛ دِىَ بَسْ سِلاڤِىَ بِبِهِيزِنْ. لِورْ سِبَهْ و اِێڤَارِىَ رِزْڤِىَ وَانْ ژِ وَانْ رَه ئَامَادَه يَه.

٦٣. هَا اَڤْه، اَوْ بِهِشْتَا كُو ژِ بَنْدَيێنْ خَوه اَمِىَ بِدِنْ كَسِىَ كُو تَڤْوادَارْ بَه.

٦٤. (خُدِىَ فَرْمَانْ لِجِبْرِيلْ كِرْ كُو بِبێژَه): اَمْ بَسْ بِفَرْمَانَا خُدَايِىَ تَه و بِدَسْتُورَا وِى تێنَه خَوارِىَ. چه تِشْتِىَ لِبَرْ دَسْتِىَ مَه و چه يَا لِدُوڤْ مَه و چه يَا كُو دِنَاڤْبَرَا ڤَانْ دَه هَيَه، تَڤْ يێنْ خُدِىَ نَه (و هَرْ تِشْتْ بِفَرْمَانَا وِى يَه). خُدَايِىَ تَه ڤَتْ نَه ژِبِيرْكَرَه.

٦٥. اَوْ، خُدَايِىَ اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانَه و خُدَايِىَ چِڤَاسْ تِشْتِىَ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه يَه. نَاخَوه، عِبَادَتِىَ وِى بِكَه و لِسَرْ كِرِنَا عِبَادَتِىَ وِى صَبْرِىَ بِكێشَه. اَرِىَ مَا تُو ژِىَ رَه هَمْكُوفَكِى دِنْ دِزَانِى؟

٦٦. اِنْسَانـ (ـىَ كَافِرْ) دِىَ بِبێژَه: دَمَا اَزْ بِمِرِمْ، مَا ڤَىْ رَاسْتَه كُو اَزِىَ دِيسَا (ژِ گُورِىَ) سَاغْ بێمَه دَرَئَانِينْ؟

٦٧. مَا اِنْسَانْ نَاحِزرَه! مه اَوْ ئَافِرَانْدِیَه دِگَلْ کُو بَرِیْ اَوْ تُنَه بُو.

٦٨. ڤێجَا بِخُدَایێ تَه صُونْدْ بَه، تَقزْ اَمِێ وَانْ و شَیْطَانێنْ وَانْ (لِمَحْشَرِیْ) پێکْڤَه بِجِڤِینِنْ، پِشْتْرَه اَمِێ وَانْ لِسَرْ چُوکێنْ وَانْ لِدُورَا دُوژَهِێ کُومْ بِکِنْ!

٦٩. پِشْتْرَه، ژِ هَرْ کُومَکِێ یێنْ کُو لِهَمْبَرِی خُدَایێ رَحْمٰنْ بێهْتِرْ گُنَهْکَارْ بَه، اَمِێ (ژِ نَاڤْ وَانْ) دَرِینِنْ.

٧٠. پَاشِێ، بِرَاسْتِی ژِی اَمْ، بِیێنْ کُو چُونَا دُوژَهِێ بێهْتِرْ حَقْ کِرنَه بَاشْ دِزَانِنْ.

٧١. ژِ وَه هَرْ کَسْ (چِه مُومِنْ و چِه کَافِرْ) هَرْ وِێ بِێ سَرْ دُوژَهِێ و دِێ وِێ بِبِینَه. اَڤْ ژِ خُدَایێ تَه حُکْمَکِی قَبِرِی یَه.

٧٢. پِشْتْرَه اَمِێ یێنْ کُو خَوه (ژِ مُشْرِکِی و کُفْرِیْ) پَارَاسْتِنَه رَهَا بِکِنْ و اَمِێ سِتَمْکَارَانْ ژِی لِسَرْ چُوکَانْ رُونِشْتِی دِدُوژَهِێ دَه وِسَا بِهێلِنْ.

٧٣. دَمَا ئَایَتێنْ مَه یێنْ اَشْکَرَاکَرْ ژِ مِرُۆڤَانْ رَه دِهَاتِنْ خَونْدِنْ، یێنْ کُو کَافِرْ بُونَه ژِ یێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه دِگُوتِنْ: مَا ژِ مَه هَرْدُو جِڤَاتَانْ جِهْ و وَارِێ کِێ چێتِرَه و دِیوَانَا کِێ سِپَحِیتِرَه؟

٧٤. بَرِیَا وَانْ ژِی مَه گَلَکْ مِلَّتْ ژِ نَاڤِێ بِرِنْ کُو اَوْ ژِ ئَالِیێ پَرْتَالْ و دِیتْبَارِی ڤَه (ژِ وَانْ) رِنْدْتِرْ بُونْ.

٧٥. بِبێژَه: (ژِ مَه و وَه) کِی دِرێشَاشِیێ دَه بَه، بِلا (خُدَا یێ) رَحْمٰنْ مُهْلَتِێ بِدَه وِی، حَتَا دَمَا یَا کُو خُدِێ ژِ وَانْ رَه پِێ پێمَانْ دَایِی بِبِینِنْ؛ یانْ عَذَابِێ ڤِێ دِنْیَایێ (کُو تێکْچُونَا لِهَمْبَرْ بَاوَرْمَنْدَانَه) یانْ ژِی عَذَابِێ ئَاخْرَتِێ بِبِینِنْ، ڤێجَا وِێ چَاخِێ اَوِێ بِزَانِنْ کَا ژِ هێلَا جِهْ و وَارْ ڤَه کِی پِیسْتِرَه و ژِ هێلَا لَشْکَرِی ڤَه کِی قَلْسْتِرَه.

٧٦. خُدِێ، اَوِێ هِیدَئَایَتَا وَانْ بَنْدَیێنْ کُو هَاتِنَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ زێدَه بِکَه. کَارْ و بَارێنْ قَنْجْ یێنْ کُو (ژِ بُۆ مِرُۆڤ) دِمِینِنْ، لِجَمْ خُدَایێ تَه چێتِرِنْ و اَنْجَامَا وَانْ بَاشْتِرَه.

۷۷. كَا ژِ مِنْ رَه بِيٚژَه؛ مَا تُو عَجِيٚبْ نَامِنِیٚ ژِ وِی يِیٚ كُو ئَايَتِيٚنْ مَه اِنكَارْ دِكَه و گُوٚتْ: تَقَزْ مَالْ و زَارُوكْ (لِئَاخْرَتِیٚ) دِیٚ ژِ مِنْ رَه بِيٚنْ دَايِينْ.

۷۸. مَا غَيْبْ لِبَرْ وِی قَبُويَه، يانْ ژِی مَا وِی ژِ جَمْ خُدَايِیٚ رَحْمٰنْ پِيْمَانَكْ وَرْگِرْتِيَه؟

۷۹. نَا، اَمِیٚ يَا كُو اَوْ دِبِيٚژَه بِنِڤِيسِنْ و اَمِیٚ عَذَابِیٚ وِی هَرْ دِرِيٚژْ بِكِنْ.

۸۰. اَمِیٚ بِبِنْ وَارِسِیٚ يَا كُو اَوْ دِبِيٚژَه (اَمِیٚ مَالْ و زَارُوكَانْ ژِیٚ بِگِرِنْ) و اَوِیٚ بِتَنِیٚ دِیٚ بِبَالْ مَه ڤَه بِیٚ.

۸۱. وَانْ ژِ بِلِی خُدِیٚ ژِ خَوه رَه اِلٰهْ (مَعْبُودْ) گِرْتِنْ دَا كُو ژِ وَانْ رَه بِبِنْ هِيٚزْ و ئَارِيكَارْ.

۸۲. نَا، مَعْبُودِيٚنْ وَانْ دِیٚ (رُوژَا قِيامَتِیٚ) عِبَادَتِيٚنْ وَانْ قَبُولْ نَكِنْ و وِیٚ ژِ وَانْ رَه بِبِنْ نَيَارْ.

۸۳. مَا تُو نَابِينِی؟ مَه شَيْطَانْ مُصَلَّتِی سَرْ كَافِرَانْ كِرْ؛ وَانْ رِنْدْ دَاژُو سَرْ گُنَهْكَارِيِیٚ.

۸٤. نَاخَوه، دَرْ بَارِیٚ وَانْ دَه لَزْ مَكَه. اَمْ رُوژِيٚنْ وَانْ يَكُو يَكُو دِژْمِيٚرِنْ.

۸۵. رُوژَا قِيَامَتِیٚ اَمْ مُتَّقِيَانْ قَفْلَه بِقَفْلَه لِجَمْ خُدَايِیٚ رَحْمٰنْ كُومْ دِكِنْ.

۸٦. اَمْ، سُجْدَارَانْ ژِی تِی دَاژُونْ دُوژَهِیٚ.

۸۷. ژِ وِی يِیٚ كُو ژِ جَمْ خُدَايِیٚ رَحْمٰنْ پِيْمَانْ و دَسْتُورْ وَرْگِرْتِيَه پِیٚ ڤَه تُو كَسْ نِكَارَه مَهْدَرِيِیٚ بِكَه.

۸۸. (كَافِرَانْ) گُوٚتِنْ: خُدَايِیٚ رَحْمٰنْ ژِ خَوه رَه زَارُوكْ گِرْتِنَه.

۸۹. بِيٚگُمَانْ وَه تِشْتَكِی اَرْژَنْگْ ئَاڤِيٚتِيَه مَيْدَانِیٚ..

۹۰. ئَاسِيمَانْ دِكِنْ بِدَرِزِنْ، اَرْدْ دِكَه بِقَلِشَه و چِيَا دِكِنْ بِهَرِفِنْ..

۹۱. ژِ بَرْ كُو وَانْ (كَافِرَانْ) ژِ خُدَايِیٚ رَحْمٰنْ رَه زَارُوكْ گَرَانْدِنَه.

۹۲. ژِ خُدَا يِیٚ رَحْمٰنْ رَه نَه بَابَتَه كُو اَوْ زَارُوكَانْ ژِ خَوه رَه بِگِرَه.

٩٣. لِاَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ کَسْ نِینَه کُو بِبَنْدَتِی نَیِیٚ جَمْ خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ (ڤِیٚجَا خُدِیٚ چه حَوْجَهِی بِزَارُوکَانْ هَیَه)!

٩٤. صُونْدْ بَه، خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ اَوْ تَڤْ حَسَابْ کِرِنَه و هُورْ هُورْ اَوْ ژِمَارْتِنَه.

٩٥. رُوژَا قِیامَتِیٚ اَوْ تَڤْ یَکُو یَکُو دِیٚ بِیٚنَه بَرْ دَسْتِیٚ خُدِیٚ.

٩٦. بِیٚگُمَانْ اَوِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارِیٚنْ قَنْجْ کِرِنَه، خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ دِیٚ حَزْکِرِنَا وَانْ تِیٚخَه دِلانْ.

٩٧. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه قُرْئَانْ بِزِمَانِیٚ تَه هِیٚسَانْ کِرِیَه دَا کُو تُو بِوِیٚ مِزْگِینِیٚ بِدِی مُتَّقِیَانْ و تُو بِوِیٚ جِڤَاتَکَه مِقَرِسْ هِشِیَارْ بِکِی.

٩٨. مَه بَرِیَا وَانْ گَلَکْ مِلَّتْ بِرِنْ هِلاکِیٚ. اَرِیٚ مَا تُو پِیٚژْنَا کَسِی ژِ وَانْ دِکِی یانْ ژِی مَا تُو پِسْتَپِسْتَا وَانْ دِبِهِیزِی؟

٢٠. سُورَه یِیٚ طَهَ

سُورَه‌یِیٚ (طَهَ)، سَدْ و سِی و پِیٚنْجْ (١٣٥) ئَایَتَه. لِمَکِّیٚ دَاکَتِیَه. سُورَه، نَاڤِیٚ خَوه ژِ حَرْفِیٚنْ سَرِیٚ خَوه یِیٚنْ طَهَ گِرْتِیَه کُو نَئَاڤَکْ ژِ یِیٚنْ پِیٚخَمْبَرِیٚ خُدِیٚ یَه.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. طَهَ.

٢. مَه اَڤْ قُرْئَانْ، نَه ژِ بُوٚ کُو تُو (پِیٚ) زَحْمَتِیِیٚ بِکِیٚشِی و غَمْگِینْ بِبِی هِنَارْتِیَه..

٣. بَسْ ژِ بُوٚ یِیٚ کُو ژِ دِلْ ژِ خُدَا دِتِرْسَه پَنْدْ و هَایْدَارِی یَه.

٤ . (اَڤْ پِیَامْ) ژِ طَرَفْ وِی خُدَایِیٚ کُو اَرْدْ و ئَاسِیمَانِیٚنْ بِلِنْدْ ئَافِرَانْدِنَه، لِپِیْ هَڤْ هَاتِیَه هِنَارْتِنْ.

٥. خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ، لِسَرْ عَرْشْ رَاسَرْ بُو (رَاسَرْبُونَکَه بَابَتِیٚ خَوه).

٦. چِقَاسْ تِشْتِیٚ لاَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه و چِقَاسِیٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه و یِیٚ دِبِنِیٚ اَرْدِیٚ دَه
ژِی تَڤْ یێنْ خُدِیٚ نَه.

٧. اَگَرْ کُو تُو دَنْگِیٚ خَوه اَشْکَرَه بِکِی، ڤِیٚجَا بِرَاسْتِی خُدِیٚ یَا بِدِزِی و یَا ژِ وِیٚ ژِی
ڤَشَارِیترْ دِزَانَه.

٨. خُدِیٚ، اَوْ اِلٰهَه کُو ژِ وِی پِیٚ ڤَه تُو مَعْبُودِیٚ بِرَاسْتِی تُنِنْ. نَاڤێنْ هَرِی سِپَحِی هَرْ ژِیٚ
رَه نَه.

٩. اَرِیٚ مَا سَرْپێهَاتِیَا مُوسَا گِهَاشْتَه تَه؟

١٠. دَمَا مُوسَا ئَاگِرَکْ دِیتْ و ژِ اَهْلِیٚ خَوه رَه گُوتْ: لِڤِرْ رَاوَسْتِنْ! بێگُمَانْ ئَاگِرَکْ لِبَرْ چَاڤێنْ
مِنْ کَتْ. دِبَه کُو اَزْ ژِ وَه رَه پَرَنْگَکِی ژِیٚ بِینِمْ ئَانْ ژِی لِجَمْ اِیٚگِرْ رِیٚبَرَکِی بِبِینِمْ (دَا
کُو رِیَا رَاسْتْ بَرْ مَه بِخَه).

١١. گَاڤَا مُوسَا گِهِیشْتْ جَمْ اِیٚگِرْ، لِیٚ هَاتَه گَازِیکِرِنْ: اَیْ مُوسَا!

١٢. اَزِمْ، اَزْ خُدَایِیٚ تَه مَه! ڤِیٚجَا صُوْلَا خَوه ژِ لِنْگِیٚ خَوه بِکَه. لَوْرَا تُو لِنَوَالَا پِیرُوزْ،
لِطُوَایِیٚ یی!

١٣. مِنْ تُو (بِپێخَمْبَرِی) بِژَارْتْ، نَاخَوه لِپَیَامَا کُو ژِ تَه رَه تِیٚ گُهْدَارِی بِکَه.

١٤. بێگُمَانْ اَزْ خُدِیٚ مَه. ژِ مِنْ پِیٚ ڤَه تُو اِلٰهْ تُنِنْ. نَاخَوه تَنِیٚ عِبَادَتِیٚ مِنْ بِکَه و ژِ بُوٚ
بِیرْئَانِینَا مِنْ نِمێژْ بِکَه.

١٥. بێگُمَانْ قِیامَتْ تَقَزْ تِیٚ و هِنْدِکْ مَایَه کُو اَزْ وِیٚ اَشْکَرَ بِکِمْ، دَا کُو هَرْ کَسْ جَزَایِیٚ
تِشْتِیٚ کُو دِبَرْ دَه دِبَزَه، بِبِینَه.

١٦. (اَیْ مُوسَا!) زِنْهَارْ، بِلَا اَوْ کَسِیٚ کُو بَاوَرِی بِقِیامَتِیٚ نَایِینَه و بِپِیْ هَوَسَا خَوه کَتِیَه، تَه

ژِ وێ (بَاوَری و حَازِرِیَا ژِ بُوٚ رُوژَا قِیامَتێ) ڤَنَگَرینه! ڤێجا (اَگَرْ تُو ژِ قِیامَتێ غَافِلْ بِبی) تُو (دێ) بِچِی هَلاکێ.

١٧. اَیْ مُوسَا! اَوْ چِی یَه دِدَسْتێ تَه یێ رَاسْتێدَه؟

١٨. (مُوسَا) گُوٚتْ: اَوْ، گُوپَالێ منَه، اَزْ پَالا خَوه دِدِمێ و اَزْ پَلێنْ دَارَانْ ژِ پَزێ خَوه رَه پێ دِوَهشِینِمْ و ژِ بُوٚ مِنْ هِنْ پێدِڤِیێنْ دِنْ ژِی پێ هَنَه.

١٩. خُدێ گُوٚتْ: اَیْ مُوسَا! وِی بَاڤێژَه.

٢٠. دِجِهْ دَه مُوسَا اَوْ ئَاڤێتْ، ڤێجا هَمَنْ اَوْ (بِقُدْرَتَا خُدێ) بُو مَارَكْ كُو بِلَزْ دِچَه.

٢١. خُدێ ژێ رَه گُوٚتْ: رَاهێژێ و مَتِرْسَه! اَمێ دِیسَا وِی ڤَگَرِینِنْ سَرْ رَوْشَا وِی یَا بَرێ.

٢٢. دَسْتێ خَوه تێخَه بِنْ چَنْگێ خَوه، (دَمَا تَه دَرْخِسْتْ) تێ بِبِینِی كُو سِپِی دَرْكَتْ، سِپِیتِیَكَه نَه ژِ نَخوشِی كُو اَڤْ ژِی مُعْجِزَیَكَه دِنَه.

٢٣. (دَاخوازَا مَه ژِ ڤێ اَڤْه) دَا كُو اَمْ هِنْ ئَایَتێنْ خَوه یێنْ هَرِی مَزِنْ نِیشَانِی تَه بِدِنْ.

٢٤. هَرَه نِكْ فِرْعَوْنْ، بِرَاسْتِی اَوْ (پِرْ) ژِ سَرْ خَوه ڤَه چُویَه.

٢٥. (مُوسَا) گُوٚتْ: خُدَایێ مِنْ! سِینْگَا مِنْ فِرَهْ بِكَه.

٢٦. كَارێ مِنْ ژِ بُوٚ مِنْ هێسَانْ بِكَه.

٢٧. گِرێكَا زِمَانێ مِنْ ڤَكَه.

٢٨. دَا كُو گُوٚتِنَا مِنْ فێمْ بِكِنْ.

٢٩. ژِ مَالْبَاتَا مِنْ وَزِیرَكِی (ئَارِیكَارَكِی) بِدَه مِنْ.

٣٠. بِلا اَوْ بِرَایێ مِنْ هَارُونْ بَه.

٣١. بِ(ئَارِیكَارِیَا) وِی پِشْتَا مِنْ خُرْتْ بِكَه.

٣٢. دِپێخَمْبَرِيِىٚ دَه ژِى وِى بِكَه شِرِيكْ و هَڤَالِىٚ مِنْ.

٣٣. دَا اَمْ پِرْ پِرْ تَه تَسْبِيحْ بِكِنْ..

٣٤. اَمْ گَلَكْ گَلَكْ زِكْرِىٚ تَه بِكِنْ.

٣٥. بێگُمَانْ تُو مَه دِبِينِى.

٣٦. خُدِىٚ ژِىٚ رَه گُوٚتْ: اَىْ مُوسَا! يَا كُو تَه دِخَوسْتْ ژِ تَه رَه هَاتَه دَايِنْ.

٣٧. صُونْدْ بَه، مَه (ژِ بِلِى ڤِىٚ جَارِىٚ) جَارَكَه دِنْ ژِى قَنْجِى لِتَه كِرِبُو.

٣٨. دَمَا كُو (تُو ژِ دَايِكَا خَوه بُويِى) مَه اِلْهَامْ دَا دَايِكَا تَه، يَا كُو مَه دَايِىٚ:

٣٩. مُوسَا بِخَه صِنْدُوقِىٚ، پِشْتْرَه بَاڤێژَه دَرْيَايِىٚ (نِيلِىٚ) كُو نِيلْ ژِى وِى بَاڤێژَه كَڤِيَا خَوه،
ڤێجَا نَيَارِىٚ مِنْ و نَيَارِىٚ وِى، وِى بِگِرَه. مِنْ ژِ جَمْ خَوه حَزْكِرِنَكْ ئَاڤێتَه سَرْ تَه (دَا
كُو ژِ تَه حَزْ بِكِنْ) و دَا كُو تُو دِبِنْ چَاڤْدێرِيَا مِنْ دَه پَرْوَرْدَه بِبِى.

٤٠. دَمَا كُو خَوشْكَا تَه لِپِى تَه دِهَاتْ و (ژِ مَالا فِرْعَونْ رَه) دِگُوٚتْ: مَا اَزْ يَكَا كُو شِيرْ
بِدِىٚ و وِى خَودِى بِكَه شَانِى وَه بِدِمْ؟ ڤێجَا مَه تُو لِدَايِكَا تَه ڤَگَرَانْدْ دَا كُو چَاڤِىٚ
وِىٚ بِتَه رُونِى بِبَه و غَمْگِينْ ژِى نَبَه. (پِشْتِى تُو مَزِنْ بُويِى) تَه يَكْ كُشتْ، مَه تُو ژِ
غَما وِىٚ كُشْتِنِىٚ خَلاصْ كِرْ. مَه تُو بِگَلَكْ دَرْدْ و بَلا اِمْتِحَانْ كِرْ (لِبَلِىٚ هَرْ جَارِىٚ مَه
تُو رِزْگَارْ كِرِيَه). تُو چَنْدْ صَالانْ لِنَاڤَا خَلْكِىٚ مَدْيَنِىٚ (دِگَلْ شُعَيبْ پێخَمْبَرْ) مَايِى.
اَىْ مُوسَا! پَاشِىٚ لِگُورِى تَقْدِيرَكِىٚ تُو هَاتِى.

٤١. مِنْ تُو ژِ بُوٚ (پێخَمْبَرِتِيَا) خَوه بِژَارْتِيَه.

٤٢. تُو و بِرَايِىٚ خَوه بِهَڤْ رَه نِيشَانێنْ مِنْ بِبِنْ و دِ ذِكْرْكِرِنَا مِنْ دَه سِسْتِيِىٚ مَكِنْ.

٤٣. هُونْ هَرْدُو هَرِنْ جَمْ فِرْعَونْ، لَوْرَا اَوْ پِرْ دِ سَرْ خَوه چُويَه.

٤٤. هُونْ هَرْدُو گُوٚتِنَكَه خَوشْ ژِیٚ رَه بِبێژِنْ. بَلْكِی اَوْ ئَاقِلْ بِگِرَه، یانْ ژِی (ژِ خُدِیٚ) بِترْسَه (و ژِ رِیٚشَاشِیَا خَوه ڤَگَرَه).

٤٥. گُوٚتِنْ: خُدَایێ مَه! بێگُمَانْ اَمْ فِكَارَه دِكِنْ كُو اَوْ زُو جَزَا بِدَه مَه یانْ ژِی هِیٚ بێهْترْ ژِ سَرْ خَوه بچِه.

٤٦. (خُدیٚ) گُوٚتْ: مَترْسِنْ، لَوْرَا اَزْ (بَئَارِیكَارِیَا خَوه) بِوَه رَه مَه؛ دِبِهِیزِمْ و دِبِینِمْ.

٤٧. دَه هَیْدِیٚ هُونْ هَرْدُو هَرِنْ و ژِیٚ رَه بِبێژِنْ: اَمْ پێخَمْبَرێنْ خُدَایێ تَه نَه. ڤِیٚجَا اِسْرَائیلیَانْ دِگَلْ مَه بِشِینَه (دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه) و بَسْ ئَازَارِیٚ بِدَه وَانْ! مَه ژِ خُدَایێ تَه مُعْجِزَیَكْ ئَانِیَه (كُو اَوْ نیشَانَه لِسَرْ پێخَمْبَرِیَا مَه) و سَلامَتِی ژِ وِی كَسِی رَه یَه كُو بِدَه پَیْ هِیدَئَایَتِیٚ.

٤٨. بێگُمَانْ وَحِیْ ژِ مَه رَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ كُو بێشِكْ عَذَابْ ژِ بُوٚ وِی كَسِی یَه كُو (بِپێخَمْبَرَانْ) بَاوَرِی نَایِنَه و بَرِیٚ خَوه (ژِ حَقِیێ) ڤَدِگَرِینَه.

٤٩. فِرْعَونْ گُوٚتْ: اَیْ مُوسَا! مَا خُدَایێ وَه كِی یَه؟

٥٠. مُوسَا گُوٚتْ: خُدَایێ مَه، اَوْ خُدَا یَه كُو هَرْ تِشْتْ دَایَه مَخْلُوقێنْ خَوه، پِشْترَه بَرِیٚ وَانْ دَایَه رِیَا رَاسْتْ.

٥١. (فِرْعَونْ ژِیٚ رَه) گُوٚتْ: كُو وَلِیٚ بَه، نَاخَوه رَوْشَا وَانْ مِلَّتێنْ بَرِیٚ دِیٚ بِبَه چِه؟

٥٢. (مُوسَا ژِیٚ رَه) گُوٚتْ: زَانِینَا دَرْ بَارِیٚ وَانْ دَه، لِجَمْ خُدَایێ مِنْ دِكِتێبِیٚ دَه یَه. خُدَایێ مِنْ نَه شَاشْ دِكَه نَه ژِی ژِ بِیرْ دِكَه.

٥٣. اَوْ خُدَایێ كُو اَرْدْ ژِ وَه رَه رَاسْتْ كِرِیَه و ژِ وَه رَه تێدَه رِیٚ ڤَكِرِنَه (چُونْ و هَاتِنْ هێسَانْ كِرِیَه) و بَارَانْ ژِ ئَاسْمێنْ (عَوْرَانْ) ژِ وَه رَه بَارَانْدِیَه. ڤێجَا بِوِیٚ، مَه تَخْلِیتێنْ گِیَا و شِینْكَاتِیانْ جُرْ بِجُرْ و جُوتْ دَرئَانِینَه.

٥٤. ژِیٚ بِخُونْ و تَرْشێنْ خَوه لِیٚ بِچێرِینِنْ. بێگُمَانْ دِڤِیٚ دَه ژِ بُوٚ ئَاقِلْمَنْدَانْ نِیشَانْ هَنَه.

٥٥. مَه هُونْ ژِ وِیٚ (اَرْدِیٚ) ئَافِرَانْدِنَه و دِیسَا اَمِیٚ وَه لِوِیٚ ڤَگَرِینِنْ و جَارَكَه دِنْ ژِی (پِشْتِی مِرِنِیٚ) اَمِیٚ وَه ژِیٚ دَرِینِنْ.

٥٦. صُونْدْ بَه، مَه دَلِیلِیٚنْ خَوه تَڤْ نِیشَانِی فِرْعَونْ دَانْ، ڤِیٚجَا دِیسَا وِی بَاوَرِی نَئَانِی و (لِهَمْبَرِی یَكِیتِیَا خُدِیٚ) ئَاصِیٚ بُو.

٥٧. فِرْعَوْنْ گُوٚتْ: اَیْ مُوسَا! مَا تُو ژِ مَه رَه هَاتِیَه دَا كُو بِسِیٚرْبَازِیَا خَوه مَه ژِ وَلاتِیٚ مَه دَرْخِی؟!

٥٨. كُو وِسَا بَه، تَقَزْ اَمِیٚ ژِی سِیٚرْبَازِیَكَه عَیْنِی وَكَه وِیٚ لِهَمْبَرِی تَه بِینِنْ. ڤِیٚجَا دِنَاڤْبَرَا مَه و خَوه دَه دَمَكَه هَڤْدِیتِنِیٚ لِجِهَكِی نَاڤْنْدِی دِیارْ بِكَه كُو نَه اَمْ نَه ژِی تُو خَوه ژِیٚ نَدِنْ پَاشْ.

٥٩. (مُوسَا) گُوٚتْ: دَمَا جِڤَانِیٚ وَه (و مَه) بِلا رُوژَا خَمِلانْدِنِیٚ (رُوژَا جَژْنِیٚ) بَه (دَا كُو خَلْكْ ئَامَادَه بِبِنْ) و دِ (دَمَا) دَانِیٚ سِبَهِیٚ دَه مِرُوٚڤ لِیٚ كُومْ بِبِنْ.

٦٠. لِسَرْ ڤِیٚ یَكِیٚ فِرْعَوْنْ پِشْتَا خَوه دَا مُوسَا و چُو، ڤِیٚجَا هَمِی (سِیٚرْبَازْ و فِیٚلْبَازِیٚنْ خَوه) دَانْ هَڤْ، دِپَیْ رَه (رُوژَا جِڤَانِیٚ) هَاتْ.

٦١. مُوسَا ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: وَاخْ لِحَالِیٚ وَه بَه! بِدَرَوِینِی (نَوَیِی) نَاڤِیٚژِنْ سَرْ خُدِیٚ ؛ (نَبِیٚژِنْ ئَایَتِیٚ وِی سِیٚرِنْ)! نَاخَوه اَوِیٚ بِعَذَابَكِی (ژِ جَمْ خَوه) وَه بِبَه هَلَاكِیٚ و بِیٚگُمَانْ كَسِیٚ كُو اِفْتِرَا بِكَه، اَوْ پَرِیشَانْ بُویَه.

٦٢. ڤِیٚجَا لِهَمْبَرِی ڤِیٚ یَكِیٚ رَوْشَا خَوه دِنَاڤْ خَوه دَه گُوتُوبِیٚژْ كِرِنْ و بِهَڤْ رَه كِرِنْ پِسْتَپِسْتْ.

٦٣. گُوٚتِنْ: اَڤْ هَرْدُو، بِیٚگُمَانْ دُو سِیٚرْبَازِنْ، بَسْ دِخَوازِنْ بِسِیٚرْبَازِیَا خَوه وَه ژِ وَلاتِیٚ وَه دَرْخِنْ و رِیَا وَه یَا ژِ هَمُو رِیَانْ چِیٚتِرْ ژِ حُولِیٚ رَاكِنْ.

٦٤. نَاخَوه، فَنْ و فُوتِیٚنْ خَوه لِهَڤْ كُومْ بِكِنْ، پَاشِیٚ رَفْ بِرَفْ وَرِنْ! بِرَاسْتِی اِیرُو كِی بِسَرْ كَڤَه اَوْ رِزْگَارْ بُویَه.

٦٥. (سِیْرْبَازَانْ گُوْتْ): اَیْ مُوسَا! (دِخَوازِی پیْشِی) تُو بَاڤیْژَه یانْ ژِی اَمِیٚ پیْشِی بَاڤیْژنْ.

٦٦. (مُوسَا ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: نَا، هُونْ پیْشِی بَاڤیْژنْ. وِیٚ دَمِیٚ وَرِیسْ و گُوپَالِیْنْ وَانْ، ژِ سِیْرْبَازِیَا وَانْ، ژِ مُوسَا رَه هَاتَه خُیاکِرِنْ مِینَا کُو اَوْ (مَارِنْ) بِرِیٚ ڤَه دِچِنْ.

٦٧. مُوسَا، ژِ نِشْکَا ڤَه دِنَاڤَا خَوه دَه تِرْسِیَا.

٦٨. مَه ژِیٚ رَه گُوْتْ: مَتِرْسَه! یِیٚ کُو بِسَرْ بِکَڤَه تَقَزْ تُویِی (نَه اَونْ).

٦٩. (اَیْ مُوسَا) یَا دِدَسْتِیٚ خَوه دَه بَاڤیْژَه دَا کُو اَوْ دَارْ و وَرِیسِیْنْ وَانْ دَابَلِعِینَه (و سِیْرَا وَانْ بَتَالْ بِکَه). بِرَاسْتِی یَا کُو وَانْ چِیْکِرِیَه بَسْ حِیلَیَا سِیْرْبَازَانَه (و نَه رَاسْتِی یَه). سِیْرْبَازْ لِکُو دِبَه بِلا بِبَه بِسَرْ نَاکَڤَه.

٧٠. لِهَمْبَرِی ڤِیٚ رَوْشِیٚ، سِیْرْبَازْ چُونَه سِجُودِیٚ و گُوْتِنْ: مَه بَاوَرِی بِخُدَایِیٚ هَارُونْ و مُوسَا ئَانِی.

٧١. (فِرْعَونْ ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَرِیٚ مَا بَرِیَا اَزْ دَسْتُورَا وَه بِدِمْ وَه بَاوَرِی پِیٚ ئَانِی؟ بِیْگُمَانْ اَوْ مَزِنِیٚ وَه یَه کُو سِیْرْبَازِی فِیْرِی وَه کِرِیَه. صُونْدْ بَه کُو ڤِیْگَا اَزِیٚ دَسْتْ و پِیْنْ وَه چَپْ و رَاسْتْ ژِیٚ بِکِمْ و اَزِیٚ وَه بِچِقْلِیْنْ دَارِیْنْ خُرْمَانْ ڤَه دَالَقِینِمْ! بِڤِی ئَاوَایِی هُونِیٚ بِبِینِنْ کَا عَذَابِیٚ کِیٚ دِژْوَارْتِرْ و مَایِنْدَتِرَه.

٧٢. (سِیْرْبَازَانْ ژِیٚ رَه) گُوْتِنْ: اَمِیٚ تَه دِسَرْ مُعْجِزِیْنْ کُو اَشْکَرَا ژِ مَه رَه هَاتِنَه و دِسَرْ خُدِیٚ رَه نَگِرِنْ، اَوْ خُدَایِیٚ کُو اَمْ ئَافِرَانْدِنَه. نَاخَوه یَا تُو دِکِی بِکَه، بِیْگُمَانْ دَسْتْهِلاتِیَا تَه بَسْ دِژِیَانَا ڤِیٚ جِیهَانِیٚ دَه یَه.

٧٣. مَه بَاوَرِی بِخُدَایِیٚ خَوه ئَانِیَه دَا کُو گُنَهِیْنْ مَه و گُنَهِیٚ وِیٚ سِیْرَا کُو بِکُوتَکِی تَه بِمَه دَا کِرِنْ بِبَخْشِینَه. خُدِیٚ چِیْتِرْ و مَایِنْدَتِرَه.

٧٤. بِیْگُمَانْ رَوْشْ اَڤَه؛ کِی کُو هَرَه بَرْ دَسْتِیٚ خُدَایِیٚ خَوه و کُو سُجْدَارْ بَه ڤِیْجَا بِیْگُمَانْ دُوژَهْ ژِیٚ رَه یَه. اَوْ تِیْدَه نَه دِمِرَه نَه ژِی (بِحَیاتَکَه خَوشْ و بَخْتَوَارْ) دِژِی.

٧٥. كِى ژِى بايِهَانْ هَرَه بَرْ دَسْتِىٚ خُدَايِىٚ خَوه و كَارِيٚنْ قَنْجْ ژِى كِرِبِنْ، هَا اَوِ يٚنْ وِسَا ژِ بُوٚ وَانْ مَرْتَبِيٚنْ بِلِنْدْ هَنَه.

٧٦. اَوْ (مَرْتَبَه) بِهِشْتِيٚنْ عَدْنِىٚ نَه كُو دِبنِىٚ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ، دِىٚ سَرَاقِتى دِوَانْ دَه بِمِينِنْ! هَا اَڤَه، خَلاتَا وَانْ كَسِيٚنْ كُو خَوه (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ كِرِنَه.

٧٧. صُونْدْ بَه، مَه پَيْخَامْ دَا مُوسَا كُو بَنْدَيِيٚنْ مِنْ (يِيٚنْ اِسْرَائِيلِى) بِشَڤْ (ژِ مِصْرِىٚ) دَرِيٚخَه، ڤِيٚجَا لِدَرْيَايِىٚ ژِ بُوٚ وَانْ رِيَكَه زُوَا بِگِرَه، فِكَارْ مَكَه كُو (فِرْعَوْنْ و لَشْكَرِىٚ وِى) بِگِهِنْ وَه و ژِ تُو تِشْتِى نَتِرْسَه.

٧٨. لِهَمْبَرِى ڤِىٚ يَكِىٚ فِرْعَوْنْ بِلَشْكَرِيٚنْ خَوه ڤَه دَا پَىْ (شُوپَا) وَانْ، ڤِيٚجَا دَرْيَا لِوَانْ هَاتَه هَڤْ، لِىٚ چَاوَا لِوانْ هَاتَه هَڤْ؟!

٧٩. فِرْعَونْ، گَلِىٚ خَوه ژِ رِىٚ خِسْتْ و اَوْ نَئَانِينْ سَرْ رِيَا رَاسْتْ.

٨٠. گَلِى زَارُويِيٚنْ اِسْرَائِيلْ! مَه هُونْ ژِ نَيَارِىٚ وَه رِزْگَارْ كِرْ و مَه، لِتَنِشْتَا رَاسْتِىٚ چِيَايِىٚ طُورْ جِڤَانْ دَا وَه و مَه گَزُوٚ و سُوسِكْ ژِ وَه رَه ئَانِينْ خَوارِىٚ.

٨١. ژِ وَانْ نِعْمَتِيٚنْ پَاكْ و خَوشْ بِخُونْ، اَوِيٚنْ كُو مَه بِرِزْقِينِى دَايَه وَه، دِدَرْبَارِىٚ وَانْ نِعْمَتَانْ دَه زِيٚدَه‌گَاڤِى و نَانْكُورِيِىٚ نَكِنْ، ڤِيٚجَا غَزَبَا مِنْ دِىٚ لِوَه بِبَارَه. اَوْ كَسِىٚ كُو غَزَبَا مِنْ لِىٚ بِبَارَه، بِيٚگُمَانْ اَوْ هَلَاكْ بُوِيَه.

٨٢. بِيٚگُمَانْ اَزْ ژِ بُوٚ وِى كَسِىٚ كُو پُوٚشْمَانْ بِبَه، بَاوَرِى بِينَه و كَارِىٚ قَنْجْ بِكَه، پَاشِىٚ دِرِيَا رَاسْتْ دَه هَرَه، پِرْ بَخْشِينَرِمْ.

٨٣. اَىْ مُوسَا! چِه تِشْتِى تُو بِهَلَبَزِىٚ خِسْتِى كُو تَه قَوْمِىٚ خَوه ژِ پَاشْ ڤَه هِشْتْ و تُو هَاتِى؟

٨٤. (مُوسَا) گُوٚتْ: اَوْ لِپَىْ مِنِنْ دِىٚ بِگِهِيژِنَه مِنْ. خُدَايِىٚ مِنْ، بِبَالْ تَه ڤَه مِنْ لَزْ كِرْ دَا كُو تُو (ژِ مِنْ) رَازِى بِبِى.

٨٥. خُدَا گُوْتْ: پِشْتِى كُو تُو ژ وَانْ قَتِيَايِى مَه گَلِىَ تَه جَرِبَانْدْ؛ سَامِرِى اَوْ ژِ رِىَ بِرِنْ.

٨٦. لِهَمْبَرِى ڤِىَ يَكِىَ مُوسَا، بِهِيْرْسْ و غَمْگِينِى لِگَلِىَ خوه ڤَگَرِيَا (و ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: هَى گَلِىَ مِنْ! اَرِىَ مَا خُدَايِىَ وَه پِيْمَانَكَه رِنْدْ نَدَابُو وَه؟ اَرِىَ مَا اَوْ دَمْ (چِلْ رُوژْ) ژِ وَه رَه پِرْ دِرِيْژْ هَاتْ؟ يَانْ ژِى مَا وَه خَوسْتْ كُو ژِ خُدَايِىَ وَه غَزَبَكْ لِسَرْ وَه بِبَارَه؟ ڤِيْجَا ژِ پِيْمَانَا كُو وَه دَا بُو مِنْ هُونْ ڤَگَرِيَانْ.

٨٧. (گَلِىَ وِى ژِىَ رَه) گُوْتِنْ: اَمْ، نَه بِڤِينْ و هِيْزَا خَوه ژِ پِيْمَانَا كُو مَه دَابُو تَه ڤَگَرِيَانْ. لِيْبَلِىَ هِنَكْ زِيْرْ و زِينَتِيْنْ خَلْكِىَ لِجَمْ مَه بُونْ، ڤِيْجَا مَه ئَاڤِيْتِنْ (اِيْگِرْ)، هَرْ وِهَا سَامِرِى ژِى چِه لِجَمْ هَبُو ئَاڤِيْتْ.

٨٨. (سَامِرِى)، ژِ وَانْ رَه (پِيْكَرِىَ) گُولِكَكِىَ چِيْكِرْ كُو خَودِى عُوْرِينْ بُو (دَمَا بَرِىَ وِىَ بِدَايَا بَايِىَ مِينَا گُولِكَكِىَ دِعُوْرِيَا). ڤِيْجَا (سَامِرِى و پِيْرَوِيْنْ خَوه ژِ وَانْ رَه) گُوْتِنْ: هَا ڤَا يَه خُدَايِىَ وَه و خُدَايِىَ مُوسَا. لِيْبَلِىَ مُوسَا اَوْ ژِ بِيرْ كِرِيَه.

٨٩. اَرِىَ مَا اَوْ نَابِينِنْ كُواَوْ (پِيْكَرِىَ گُولِكِىَ) هِيچْ نَدكَارَه بَرْسِڤَا گُوْتِنَا وَانْ بِدَه و نَه دِكَارَه زَرَارِىَ ژِ سَرْ وَانْ بِدَه ئَالِى و نَه ژِى دِكَارَه فَيْدَيَكِىَ بِدَه وَانْ؟

٩٠. بِرَاسْتِى هَارُونْ هِىَ بَرِىَ (بَرِى مُوسَا لِوَانْ ڤَگَرَه) ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: گَلِى مِلَّتِىَ مِنْ! هُونْ بِڤِىَ گُولِكِىَ هَاتِنَه جَرِبَانْدِنْ. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ وَه اَوْ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ. نَاخَوه بِدِنَه پَىْ مِنْ و بِگُوْتِنَا مِنْ بِكِنْ.

٩١. ژِىَ رَه گُوْتِنْ: اَمْ قَتْ دَڤْ ژِ پَرَسْتِنَا گُولِكِىَ بَرْنَادِنْ، حَيَانِى مُوسَا ڤَگَرَه نَاڤْ مَه اَمِىَ لِسَرِىَ بَرْدَوَامْ بِنْ!

٩٢. (پِيشْتِى كُو مُوسَا ڤَگَرِيَا نَاڤَا وَانْ، ژِ بِرَايِىَ خَوه هَارُونْ رَه) گُوْتْ: اَىْ هَارُونْ! چَاخِىَ تَه دِيتْ كُواَوْ كَتِنْ رِيْشَاشِيِىَ اَوْ چِه بُو نَهِشْتْ..

٩٣. كُو تُو لِپَىْ مِنْ وَرِى؟ اَرِىَ مَا تُو لِبَرْ فَرْمَانَا مِنْ رَابُويِى؟

٩٤. (هَارُونْ ژِىٚ رَه) گُوٚتْ: اَىْ كُرِىٚ دَايِكَا مِنْ! رِهَا مِنْ و پُورَا مِنْ مَكِشِينَه! بِرَاسْتِى اَزْ دِتِرْسِيامْ كُو تُو بِبِيٚژِى تَه دُبَنْدِى خِسْتِيَه نَاڤَا زَارُوكِيٚنْ اِسْرَائِيلْ و تُو لِهِيٚڤِيَا گُوٚتِنَا مِنْ نَسَكِنِى!

٩٥. (مُوسَا ژِ سَامِرِى رَه) گُوٚتْ: سَامِرِى! تَه ژِ بُوٚ چه اَڤْ كِرْ؟

٩٦. سَامِرِى گُوٚتْ: يَا كُو وَانْ پِىٚ نِزَئَانِيبُو مِنْ پِىٚ دِزَانِى، ڤِيٚجَا مِنْ هِنَكْ ژِ زَانِينَا پِيٚخَمْبَرْ وَرْگِرتْ، پَاشِىٚ مِنْ اَوْ بِسَرْ گُهِىٚ خَوه ڤَه ئَاڤِيٚتْ. هَرْ وِسَا نَفْسَا مِنْ اَڤْ كَارْ ژِ مِنْ رَه چِيٚكِرْ و ژِ بُوٚ مِنْ خَملانْدْ.

٩٧. (مُوسَا ژِ سَامِرِى رَه) گُوٚتْ: دَه هَرَه بِقَشْتَه ژِ ڤِرْ! اِيٚدِى (جَزَايِىٚ تَه) حَيَانِى تُو لِدِنْيَايِىٚ بِژِى، تُو دِىٚ بِبِيٚژِى: نَه اَزْ تِيٚكِلِى كَسِى دِبِمْ و بِلا تُو كَسْ ژِى تِيٚكِلِى مِنْ نَبَه. بِيٚگُمَانْ ژِ بُوٚ تَه (ژِ بُوٚ عَذَابْدِيتِنِىٚ) جِڤَانَكْ هَيَه كُو هَرْ تُو ژِىٚ نَايِىٚ ڤَدَرْكِرِنْ. لِوى مَعْبُودِىٚ خَوه بِنِيٚرَه، اَوِىٚ كُو تَه خَوه دَابُو سَرْ پَرَسْتِنَا وِى، صُونْدْبَه اَمِىٚ وِى بِشَوتِينِنْ، پَاشِىٚ اَمِىٚ خَولِيَا وِى بَاڤِيٚژِنْ دَرْيَايِىٚ!

٩٨. (مُوسَا ژِ قَوْمِىٚ خَوه رَه گُوٚتْ): بِيٚگُمَانْ اِلٰهِىٚ وَه بَسْ (اللّٰه)، اَوِىٚ كُو ژِ وِى پِىٚ ڤَه تُو اِلٰهْ تُنَه. زَانِينَا وِى هَرْ تِشْتِى دُورْپِيٚچْ كِرِيَه.

٩٩. هَرْ وِسَا اَمْ هِنَكِى ژِ ئَاگَاهِيِيٚنْ وَانْ (اُمَّتـ)ـيٚنْ كُو بِهُورِينَه ژِ تَه رَه رَادِگِهِينِنْ. بِيٚگُمَانْ مَه ژِ جَمْ خَوه بِيرْئَانِينَكْ (ڤُرْئَانَكْ) دَايَه تَه.

١٠٠. كِى بَرِىٚ خَوه ژِ وِىٚ ڤَگَرِينَه مُحَقَّقْ اَوِىٚ رُوژَا قِيامَتِىٚ بَارِىٚ گُنَهْكِى گِرَانْ هِلْگِرَه.

١٠١. اَوْ تِيٚدَه سَرَاقَتِى دِمِينِنْ و رُوژَا قِيامَتِىٚ ژِ بُوٚ وَانْ چه بَارَكِى پِيسَه!

١٠٢. رُوژَا كُو دِصُورِىٚ دَه تِىٚ پِفْكِرِنْ، وِىٚ رُوژِىٚ اَمْ گُنَهْكَارَانْ رَشْ و شِينْ دَاژُوٚنْ مَحْشَرِىٚ.

١٠٣. دِنَاڤْبَرَا خَوه دَه بِهِيٚدِى دِبِيٚژِنْ: لِدِنْيَايِىٚ ژِ دَهْ رُوژَانْ پِىٚ ڤَه اَمْ نَمَانَه.

١٠٤. اَمْ وِیْ دَابَاشَا کُو اَوْ دِنَاڤْ خَوە دە دِبێژِنْ بێهْتِرْ دِزَانِنْ، وِیْ چَاخِیْ عَاقِلْمَنْدْ و چێتِرِیْ وَانْ دِیْ بێژَە: هُونْ ژِ رُوژَکِیْ پِیْ ڤَە (لِدِنْیَایِیْ) نَمَانَە.

١٠٥. اَوْ ژِ تَە دَرْ بَارِیْ چِیَانْ دە دِپِرْسِنْ (کَا رُوژَا قِیامَتِیْ دِیْ چَاوَا بِنْ). (ژِ وَانْ رَە) بێژَە: خُدَایِیْ مِنْ دِیْ ژِ بِنْ ڤَە وَانْ رَاکَە، هُورْ و هێرَا بِکَە و وَانْ بَرْ بَا بِخَە.

١٠٦. هَرْ وِهَا دِیْ لِجِهِیْ وَان اَرْدَکَە رَاسْتْ، هِلُو و رُوتْ بِهێلَە.

١٠٧. لِوِیْ دَرِیْ هُونِیْ جِهَکِی نِزْمْ و یَکِی بِلِنْدْ نَبِینِنْ.

١٠٨. وِیْ رُوژِیْ مِرُوْڤ لِپَیْ گَازِیَا خُدِیْ دِچِنْ (مَیْدَانَا حَشْرِیْ) و لِبَرْ (فَرْمَانَا) وِی رَانَابِنْ. ڤێجَا ژِ بُوْ حُرْمَتَا خُدَایِیْ دِلُوڤَانْ دَنْگْ نِزْمْ بُونَە، ڤێجَا ژِ پِسْتَپِسْتِیْ پِیْ ڤَە تُو دَنْگَا سَحْ نَاکِی.

١٠٩. وِیْ رُوژِیْ، ژِ بِلِی وِی کَسِیْ کُو خُدَایِیْ دِلُوڤَانْ دَسْتُورِیْ دَابَە و ژِ گُوْتِنَا وِی قَایِلْ بَە، مَهْدَرِیَا تُو کَسِی فَیْدِیْ نَادَە.

١١٠. خُدِیْ، بِکِرْیَارێنْ کُو مِرُوْڤَانْ کِرِی و یێنْ کُو دِکِنْ ژِی دِزَانَە و اَوْ تُو جَارْ بِسَرْ زَانِینَا وِی ڤَە نَابِنْ.

١١١. (وِیْ رُوژِیْ تُو دِبِینِی کُو) هَمُو رُو ژِ بُوْ (خُدَا)یێ هَرْ سَاغْ و رَاگِرِیْ هِیبِنِیْ زَبُونْ (و سَرْپێلْ) بُونَە و بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو سِتَمْکَارِی کِرِنَە (دِوِیْ رُوژِیْ دَە) پَرِیشَانْ بُونَە.

١١٢. چِە کَسِیْ بَاوَرْمَنْدْ بَە و کَارْ و کِرْیَارێنْ رِنْدْ بِکَە، ڤێجَا بِلا اَوْ ژِ نَحَقِی و ژِ کێمْنِقِیسِینَا خِێرێنْ خَوە نَتِرْسَە.

١١٣. هَرْ وِسَا مَە قُرْئَانْ بِزِمَانِیْ عَرَبِی (ژِ تَە رَە) هِنَارْتِیَە و مَە دِڤِیْ قُرْئَانِیْ دە گَلَكْ هِشْیَارِی و گَفْ (اِیْنْ بِعَزَابِیْ) اَشْکَرَا کِرِنَە، هِیْڤِی هَیَە کُو اَوْ خَوە بِپَارِێزِنْ، ئَانْ ژِی اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ بُوْ وَانْ پَنْدْ و شِیرَتَکِیْ دَرِینَە رَاسْتِیْ.

١١٤. ڤِیْجَا اَوْ خُدَایِیْ حُکِمْرَانِیْ دَسْتْهِلاتَدَارِیْ حَقْ ژِ گُوْتِنِیْنْ مُشْرِکَانْ پَاكْ و بِلِنْدَه. (یَا مُحَمَّدْ!) جِبْرِیلْ حَیَانِی وَحْیَا خُدِیْ (ژِ تَه رَه) نَقَدِینَه دِ(خَونْدِنَا) قُرْئَانِیْ دَه لَزْ مَکَه و بِبِیْژَه؛ خُدَایِیْ مِنْ، زَانِینَا مِنْ زِیْدَه بِکَه.

١١٥. صُونْدْ بَه، هِیْ بَرِیْ ژِی مَه فَرْمَانَا (بِنَخوارِنَا ژِ دَارِیْ) لِئَادَمْ کِرِبُو. ڤِیْجَا وِی (فَرْمَانَا مَه) ژِ بِیرْ کِرْ و مَه تُو صَبْرُ و مَتَانَتْ ژِی پِیْ رَه نَدِیتْ.

١١٦. دَمَا مَه ژِ فِرِیشْتَیَانْ رَه گُوْتْ، ژِ ئَادَمِی رَه هَرِنْ سِجُودِیْ، اَوْ دِچِهْ دَه چُونَه سِجُودِیْ، لِیْبَلِیْ اِبْلِیسْ نَچُو سِجُودِیْ.

١١٧. ڤِیْجَا مَه گُوْتْ: اَیْ ئَادَمْ! اَڤْ (شَیْطَانْ) دِژْمِنِیْ تَه و هَڤْسَرَا تَه یَه. زِنْهَارْ بِلا وَه ژِ بِهِشْتِیْ دَرْنَخَه، پَاشِیْ تُو یِیْ ئَازَارِیْ بِکِیْشِی!

١١٨. (اَیْ ئَادَمْ!) ڤِیْگَا لِڤِرْ، ژِ بُوْ تَه نَه بِرْچِیبُونِی هَیَه نَه ژِی طَازِیبَاییِنْ.

١١٩. تُو، تِیْدَه نَه تِی دِبِی نَه ژِی گَرْمَا طَاڤِیْ لِتَه دِدَه.

١٢٠. لِیْبَلِیْ شَیْطِیْنْ وَسْوَسَه خِسْتَه دِلِیْ ئَادَمْ و ژِیْ رَه گُوْتْ: اَیْ ئَادَمْ! اَرِیْ مَا اَزْ دَارَا سَرْمَدِی (اَبَدِیَتِیْ) و مِلْکِیْ کُو نَارِزَه نِیشَانِی تَه نَدِمْ؟

١٢١. (شَیْطِیْنْ بِحِیلَه و خَاپَا اَوْ خَاپَانْدِنْ) ڤِیْجَا هَرْدِیَانْ ژِ وِیْ (دَارِیْ) خَوارِنْ. عَوْرَتِیْ وَانْ ژِ وَانْ ڤَه هَاتَه خُیَاکِرِنْ و وَانْ حَولْ دَا کُوبِپَلِیْنْ بِهِشْتِیْ خَوه بِنِخُمِینِنْ. (بِڤِی ئَاوَایِی) ئَادَمْ بِیَامْرِیَا خُدَایِیْ خَوه کِرْ، ڤِیْجَا رِیَا خَوه شَاشْ کِرْ.

١٢٢. پَاشِیْ خُدَایِیْ ئَادَمْ اَوْ (ژِ بُوْ پِیْخَمْبَرِیِیْ) بِژَارْتْ؛ تُوْبَا وِی پَژِرَانْدْ و بَرِیْ وِی دَا رِیَا رَاسْتْ.

١٢٣. (خُدِیْ) گُوْتْ: هُونْ هَمُو (مِرُوْڤ و شَیْطَانْ) پِیْکڤَه ژِ بِهِشْتِیْ دَاکَڤِنْ، هِنْ ژِ وَه ژِ هِنَانْ رَه دِژْمِنِنْ! اَگَرْ کُوژِجَمْ مِنْ ژِ بُوْ وَه هِدَئَایَتَكْ (پِیْخَمْبَر-کِتِیْبْ) هَاتْ، ڤِیْجَا کِی بِدَه پَیْ هِدَئَایَتَا مِنْ اَوْ رِیْشَاشْ و بَدْبَخْتْ نَابَه.

١٢٤. چه كَسىٰ كُو بَرِىٰ خَوه ژِكِتێبَا مِنْ فَكَرِينَه، بِێگُمَانْ ژِىٰ رَه ژِيَانَكَه تَنْگ و طَارِى هَيَه و اَمِىٰ وِى رُوژَا قِيامَتِىٰ كُورَه گُومْ حَشْرْ بِكِنْ.

١٢٥. اَوْ دِبێژَه: خُدَايِىٰ مِنْ! چِمَا تَه اَزْ كُورَه گُومْ حَشْرْ كِرِمْ؟ حَالْ اَڤْه كُوبِرَاسْتِى اَزْ لِدِنْيَايِىٰ بِچَاڤْ بُومْ!

١٢٦. (خُدِىٰ) دِبێژَه: هَرْ وِهَا ئَايَتێنْ مَه ژِتَه رَه هَاتِنْ ڤێجَا تَه اَو ژِ بِيرْ كِرِنْ و هَرْ وِسَا اِيرُو تُو ژِى دِىٰ وَرِى ژِبِيرْكِرِنْ!

١٢٧. بِڤِى ئَاوَايِى كَسىٰ كُو (دِ اَرْزُوِيێنْ خَوه دَه) دَسْتْبَلاڤِىٰ بِكَه و بَاوَرِيىٰ بَئَايَتێنْ خُدَايِىٰ خَوه نِيينَه، اَمْ جَزَا دِكِنْ. بِێگُمَانْ عَذَابِىٰ ئَاخِرَتِىٰ تَقَزْ دِژْوَارْتِرْ و سَرَاقَتِيتِرَه.

١٢٨. مَا ژِ وَانْ رَه دِيارْ نَبُويَه كُو بَرِيَا وَانْ مَه چِقَاسْ مِلَّتْ هَلاكْ كِرِنْ، دِكَلْ كُو اَوْ دِجِهْ و وَارێنْ وَانْ دَه ژِى دِچِنْ و تێنْ؟ بِێگُمَانْ دِڤِىٰ دَه، ژِ عَاقِلْدَارَانْ رَه گَلَكْ نِيشَانْ هَنَه (كُو ژِ وَانْ عِبْرَتْ و دَرْسْ بِگِرِنْ).

١٢٩. اَگَرْ ژِ خُدَايِىٰ تَه پِێمَانَا پَاشْئێخِسْتِنَا عَذَابْدَايِنَا وَانْ نَهاتِبُويَا دَايِنْ و اَگَرْ ژِ بُو وَانْ دَمَكَه نَاڤْلێكِرِى نَبُويَا، دِىٰ عَذَابِىٰ خُدِىٰ لِسَرْ وَانْ مِسُوگَرْ بِبُويَا.

١٣٠. (يَا مُحَمَّدْ!) لِهَمْبَرِى تِشْتێنْ كُو اَوْ دِبێژِنْ، خَوه رَاگِرَه و بَرِيَا دَرْكَتِنَا رُوژِىٰ، بَرِيَا رُوژْ بِچِه ئَاڤَا و هِنَكِى ژِ وَخْتِىٰ شَڤِىٰ و سَرُ و بِنِىٰ رُوژِىٰ حَمْدِىٰ خُدِىٰ بِكَه و ژِ هَرْ كێمَاسِيىٰ وِى پَاكْ بِدێرَه، دَا كُو تُو خُدَايِىٰ خَوه قَايِلْ بِكِى.

١٣١. زِنْهَارْ، چَاڤێنْ خَوه بَرْنَدَه وِىٰ خَوشْكِيَا ژِيَانَا جِيهَانِىٰ، اَوَا كُو مَه دَايَه كَافِرْ و يێنْ مِينَا وَانْ، دَا كُو اَمْ وَانْ پِىٰ بِجَرِبێنِنْ! رِزْقِىٰ خُدَايِىٰ تَه چێتِرَه، هَمْ ژِى سَرَاقَتِيتِرَه.

١٣٢. اَمْرِىٰ اَهْلِىٰ خَوه بِكَه بِكِرِنَا نِمێژِىٰ و لِسَرْ كِرِنَا وِىٰ خَوه رَاگِرَه! اَمْ، رِزْقَكِى ژِ تَه نَاخَوازِنْ؛ اَمْ رِزْقِىٰ تَه دِدِنْ. اَنْجَامَا خِيْرِىٰ تَقَزْ ژِ اَهلِىٰ تَقْوَايِىٰ رَه يَه.

١٣٣. کَافِرَانْ گُوٚتْ: دَه بِلَا (مُحَمَّدْ) ژِ خُدَایِیٚ خَوه مُعْجِزَیَکِیٚ ژِ مه رَه بینَه (کُو وِی رَاسْتْ بدیٚرَه)؟ اَرِیٚ مَا دَاخُیانَكْ دِصُحُفِیٚنْ پیٚشیانْ دَه ژِ وَانْ رَه نَهاتیَه؟

١٣٤. اَگَرْ مَه، بَرِیَا ڤِیٚ (قُرْئَانِیٚ) بعَذَابَکِی اَوْ هَلاكْ بکِرنَا، تَقَزْ دِیٚ وِهَا بگُوٚتنَا: خُدَایِیٚ مَه! چِمَا تَه ژِ مَه رَه قَاصِدَكْ نَشَانْدْ کُو بَرِیَا اَمْ رَزِیلْ و رِسْوَا ببِنْ مَه بِدَایَا پِیْ ئَایَتیٚنْ تَه!

١٣٥. بِبیٚژَه: هَرْ یَكْ (ژِ مَه و ژِ وَه) چَاڤْنیٚریَا (اَنْجَامِیٚ) دِکَه؛ دَه چَاڤْنیٚرِیِیٚ بکِنْ. لِیٚ دِنیٚزْ دَه هُونِیٚ بزَانِنْ کَا خُدَانیٚنْ رِیَا رَاسْتْ کِی نَه و کِی لِسَرْ رِیَا حَقْ رَاسْتَرِیٚ بُویَه.

٢١. سُورَه يِیٚ اَنْبِیَاءْ

سُورَه‌یِیٚ (اَنْبِیَاءْ)، سَدْ و دُوَازْدَهْ (١١٢) ئَایَتَه. لِمَکِّیٚ دَاکَتیَه. دِگَلْ پِرْ دَابَاشیٚنْ دِنْ ژِی، ژِ بَرْ کُو سُورَه بتَایْبَتِی بَحْسَا هِنْ پیٚخَمْبَرَانْ و مُنَاسَبَتیٚنْ وَانْ اینْ لِگَلْ گَلیٚنْ وَانْ کِرِیَه، ژِیٚ رَه سُورَه‌یِیٚ اَنْبِیَاءْ یَانِی سُورَه‌یِیٚ پیٚخَمْبَرَانْ هَاتیَه گُوٚتِنْ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. ژِ بُوٚ اِنْسَانَانْ دَمَا حَسَابْوَرْگِرْتنَا وَانْ نیٚزِیكْ بُویَه. حَالْ اَڤْه کُو اَوْ دِنَاڤْ غَفْلَتِیٚ دَه بَرِیٚ خَوه (ژِ ایمَانَا پِیٚ) ڤَدِگَرِینِنْ.

٢. چه دَمَا ژِ خُدَایِیٚ وَانْ، ژِ وَانْ رَه ئَایَتَکَه نُو (ژِ قُرْئَانِیٚ) بِهَاتَا، وَانْ بِطِنَازِی لِیٚ گُهْدَارِی دِکِرِنْ.

٣. دِلِیٚ وَانْ (ژِ فَهْمَا وِیٚ) غَافِلَه. اَویٚنْ کُو ظَالِمِنْ دِنَاڤْبَرَا خَوه دَه ژِهَڤْرَه بِدِزِی دِبیٚژِنْ: اَڤْ (مُحَمَّدْ) هَرْ اَوْ ژِی مِرُوٚڤکِی مِینَا وَه یَه ، دِگَلْ کُو هُونْ تیٚدِگِهیژِنْ مَا چَاوَا هُونْ دِدِنْ پَی سیٚرْبَازِیِیٚ!

٤. (پیٚخَمْبَرْ ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: چِقَاسْ گُوٚتِنَا کُو لِاَرْدْ و ئَاسِمیٚنْ (تیٚتَه گُوٚتِنْ) خُدَایِیٚ مِنْ پِیٚ دِزَانَه و هَرْ اَوَه یِیٚ بِهیزَرْ و یِیٚ زَانَا.

٥. گُوٚتِنْ: نَخِيٚرْ، اَڤْ خَوْنَه رُوژْكِنْ، نَا بَلْكِى وِى قُرْئَانْ ژِ جَمْ خوه ڤَه لِيٚئَانِيَه، نَا بَلْكِى اَوْ شَاعِرَه. اَگَرْ نَه وِسَانَه دَه كَا بِلا ئَايَتَكِىٚ (مُعْجِزَيَكِىٚ) ژِ مَه رَه بِينَه، چاوَا كُو ژِ پِيٚخَمْبَرِيٚنْ بَرِىٚ رَه هَاتِبُونْ.

٦. بَرِيَا وَانْ چِه وَلاتَكِى كُو مَه اَوْ بِرِنَه هَلاكِىٚ (پِشْتِى هَاتِنَا مُعْجِزَانْ) وَانْ بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ، اَرِىٚ مَا ڤِيٚجَا اَوِىٚ بَاوَرِى بِينِنْ؟

٧. (يَا مُحَمَّدْ!) مَه، بَرِيَا تَه يِىٚ كُو ژِ وَانْ رَه وَحِى شَانْدِيَه هَرْ زِلامْ بُونَه؛ نَاخوه اَگَرْ هُونْ (ڤِىٚ) نِزَانِنْ ژِ اَهْلِىٚ زَانِينِىٚ بِپِرْسِنْ.

٨. مَه اَوْ (پِيٚخَمْبَرْ) نَكِرِنْ جَسَدِيٚنْ (بِىٚ رِحْ) كُو خَوارِنِىٚ نَاخُونْ و اَوْ (لِڤِىٚ دِنْيَايِىٚ) اَبَدِى ژِى نَامِينِنْ.

٩. پِشْتْرَه، مَه اَوْ پَيْمَانَا كُو دَايَه وَانْ بِجِهْ ئَانِى، ڤِيٚجَا مَه اَوْ و يِيٚنْ كُو مَه اَوْ خَوسْتِنْ رِزْگَارْ كِرِنْ و مَه يِيٚنْ مُسْرِفْ ژِى هَلاكْ كِرِنْ.

١٠. ضُوٚنْدْ بَه، مَه كِتِيٚبَكَه وِسَا ژِ وَه رَه هِنَارْتْ كُو رُومَتَا وَه (يَا دِنْيَا و ئَاخْرَتِىٚ) تِيٚدَه يَه. مَا هِىٚ ژِى هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

١١. مَه خَلْكِيٚنْ پِرْ وَلاتَانْ ژِ بَرْ كُو اَوْ ظَالِمْ بُونْ ژِ نَاڤِىٚ بِرِنْ و لِدُوڤْ وَانْ مَه هِنْ خَلْكِيٚنْ دِنْ ئَانِينْ مَيْدَانِىٚ.

١٢. چِه دَمَا پِيٚژْنَا عَذَابِىٚ مَه دِكِرِنْ، هَا تَه دِيتْ بِلَزْ ژِ بَرِىٚ دِرَڤِيَانْ.

١٣. (فِرِيشْتَيَانْ ژِى ژِ وَانْ رَه دِگُوٚتْ): دَه نَرَڤِنْ! لِنِعْمَتْ و وَارِيٚنْ خوه يِيٚنْ خَوشْ ڤَگَرِنْ؛ بَلْكِى هُونْ بِيٚنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ (كَا اَڤَا بِسَرِىٚ وَه دَه هَاتْ چِه بُو و ژِ بُوٚ چِه بُو؟)

١٤. (وَانْ) گُوٚتِنْ: وَاخْ ژِ يَا كُو هَاتِيَه سَرِىٚ مَه! بِرَاسْتِى ژِى اَمْ مِرُوٚڤِيٚنْ سِتَمْكَارْ بُونْ.

١٥. هَرْ فَرْيَادَا وَانْ وِسَا بَرْدَوامْ بُو، حَيَانِى كُو مَه اَوْ كِرِنْ مِينَا گِيَايِىٚ دِرُوتِى و ئَاگِرِىٚ ڤَمِرِى.

١٦. مَه اَرْدُ و اَسْمَانْ و یێنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه وَكْ یێلِیسْتُوكْ (و بێمَفَا) نَئَافِرَانْدِنَه.

١٧. اَگَرْ مَه بِخَوەسْتَا كُو مِژُولاهِیَكِیێ ژِ خوه رَه بِگِرِنْ مَه دِیێ اَوْ ژِ جَمْ خوه بِگِرْتَایَا؛ اَمْ ڤِیێ نَاكِنْ.

١٨. نَا، بَلْكِی اَمِیێ حَقِیێ بَاڤێژِنْ سَرْ بَاطِلِی، ڤێجَا اَوْ، بَاطِلی نَاهێلَه (و پُوچْ دِكَه). ڤێجَا تُو دِنێرِی كُو وَا یَه بَاطِلْ ژِ حُوْلِیێ رَابُویَه. (گَلی كَافِرَانْ!) خَولِی لِسَرِیێ وَه بَه، ژِ بَرْ وَانْ وَصْفێنْ كُو هُونْ (نِسْبَتِی بَالْ خُدِیێ ڤَه) دِكِنْ!

١٩. چه تِشْتێنْ لِاَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه یێنْ خُدِیێ نَه و اَوێنْ لِجَمْ خُدَایێ تَه (كُو مَلائِیكَتِنْ) لِسَرْ عِبَادَتِیێ خُدِیێ، خَوه مَزِنْ نَادِێرِنْ و ژِیێ نَاوَسْتِنْ ژِی.

٢٠. بِشَڤْ و رُوژِیێ خُدِیێ پَاكْ دِدِێرِنْ و سِسْتْ ژِی نَابِنْ.

٢١. اَرِیێ مَا وَانْ (پُوتْپَرَسْتَانْ) لِاَرْدِیێ ژِ خَوه رَه هِنْ خُدَا گِرْتِنَه كُو اَوِیێ (مِرِیَانْ) سَاغْ بِكِنْ؟

٢٢. اَگَرْ لِهَرْدِیَانْ (ئَاسِیمَانْ و اَرْدِیێ) ژِ خُدِیێ پِیێ ڤَه اِلْهَكِی دِنْ هَبُویَا، تَقَزْ دِیێ (پَرْگَالَا اَرْدُ و ئَاسْمێنْ) خَرَابُویَا. نَاخوه خُدَایێ عَرْشْ ژِ یَا كُو وِی پِیێ دوَصْفِینِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

٢٣. خُدِیێ ژِ یَا كُو دِكَه نَایێ پِرْسِیَارْكِرِنْ، لِێبَلِیێ اَوِیێ ژِ تِشْتێنْ كُو بِكِنْ دِیێ بێنَه پِرْسِیَارْكِرِنْ.

٢٤. یَانْ ژِی مَا ژِ بِلِی خُدِیێ ژِ خَوه رَه اِلْهێنْ دِنْ گِرْتِنَه؟ بِبێژَه: دَه هَیْدِیێ دَلِیلا خَوه بِینِنْ (اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ)! هَا ڤَا یَه كِتێبَا لِگَلْ مِنْ و كِتێبێنْ وَانێنْ بَرِیَا مِنْ ژِی. نَا، بَلْكِی پِرێنْ وَانْ رَاسْتِیێ نِزَانِنْ، ژِ بَرْ ڤِیێ یَكِیێ بَرِیێ خَوه ژِیێ ڤَدگِرِینِنْ.

٢٥. (یَا مُحَمَّدْ!) بَرِیَا تَه، مَه چِقَاسْ پێخَمْبَرْ شَانْدِبَه، هَرْ مَه پێخَامْ دَایَه وَانْ كُو «ژِ مِنْ پِیێ ڤَه تُو خُدَا نِینَه و عِبَادَتِیێ مِنْ بِكِنْ.»

٢٦. (كَافِرَانْ) گُوْتِنْ: خُدَایێ كُو رَحْمَنَ ژِ خَوه رَه (ژِ فَرِیشْتَیَانْ) زَارُوكْ گِرْتِیَه. حَاشَا! اَوْ ژِ ڤِیێ پَاكْ و دُورَه. (نَا) بَلْكِی فِرِیشْتَه بَنْدَیێنْ خُدِیێ یێنْ رُومَتْدَارِنْ.

٢٧. اَوْ بَرِيَا وِى نَاپَيِڤِنْ و اَوْ تَنِىٚ بِفَرْمَانَا وِى تَڤْدِگَرِنْ.

٢٨. خُدِىٚ بِيَا كُو وَانْ كِرِيَه و بِيَا كُو دِكِنْ ژِى دِزَانَه. اَوْ، ژِ وَانْ كَسِيْنْ كُو خُدِىٚ ژِىٚ قَايِلَه پِىٚ ڤَه مَهْدَرِيَا تُو كَسِىٚ (دِنْ) نَاكِنْ. اَوْ ژِ تِرْسَا خُدِىٚ دِلَرِزِنْ!

٢٩. ژِ فَرِيشْتَيَانْ كِى بِبِيْژَه: 'ژِ بِلِى خُدِىٚ اَزْ اِلٰهِمْ، اَمِىٚ بِدُوژَهِىٚ وِى جَزَا بِكِنْ. هَرْ وِهَا اَمِىٚ (پُوتْپَرَسْتِيْنْ) ظَالِمْ ژِى جَزَا بِكِنْ!

٣٠. اَرِىٚ مَا اَوِيْنْ كَافِرْ بُونَه، ڤَىْ نَابِينِنْ كُو بَرِىٚ اَرْدْ و ئَاسِيمَانْ بِهَڤْ ڤَه بُونْ، ڤِيْجَا مَه اَوْ ژِ هَڤْ ڤَڤَتَانْدِنْ و مَا اَوْ نِزَانِنْ كُو مَه هَرْ تِشْتِىٚ زِنْدِى ژِ ئَاڤِىٚ ئَافِرَانْدِيَه؟ مَا هِىٚ ژِى اَوْ بَاوَرِى نَابِينِنْ؟

٣١. مَه دِ اَرْدِىٚ دَه چِيَايِيْنْ مِكُومْ چِيْكِرِنْ دَا كُو اَرْدْ خَوه پِىٚ بِگِرَه و نَهَژَه. مَه رِيْكِيْنْ فِرَه تِيْدَه ڤَكِرِنْ دَا كُو اَوْ (دِرِيْوِيتِيِيْنْ خَوه دَه) بِسَرْ مَبَسْتِيْنْ خَوه ڤَه بِبِنْ (و بِگِهِيژِنْ ئَارْمَانْجِيْنْ خَوه).

٣٢. مَه ئَاسِيمَانْ ژِى كِرِيَه بَانَكِى سَاغْلَمْ و پَارَاسْتِى، ڤِيْجَا اَوْ بَرِىٚ خَوه ژِ نِيشَانِيْنْ ئَاسِيمَانَانْ ڤَدِگَرِينِنْ.

٣٣. اَوِىٚ كُو شَڤْ و رُو، رُوژْ و هَيِڤْ ئَافِرَانْدِنَه خُدِىٚ يَه. هَرْ يَكْ ژِ وَانْ دِرِيْگَهَا خَوه دَه ئَاڤْژَنِيِىٚ دِكَه (و بِلَزْ دِگَرِنْ).

٣٤. (يَا مُحَمَّدْ!) مَه بَرِيَا تَه اَبَدِيَتْ نَدَايَه تُو كَسِى. اَرِىٚ مَا كُو تُو بِمْرِى، ڤَىْ اَوِىٚ هَرْ و هَرْ سَاغْ بِمِينِنْ؟

٣٥. هَرْ نَفسْ دِىٚ مِرِنِىٚ طَعْمْ بِكَه و اَمِىٚ وَه بِشَرْ و خِيْرِىٚ اِمْتِحَانْ بِكِنْ و هُونِىٚ دَاوِى هَرْ لِمَه بِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٣٦. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه دَمَا تَه دِبِينِنْ بَسْ حَنَكِىٚ خَوه بِتَه دِكِنْ و دِبِيْژِنْ: مَا اَوِىٚ كُو بِنَبَاشِى بَحْسَا مَعْبُودِيْنْ وَه دِكَه اَڤْه؟ حَالْ اَڤْه كُو اَوْ كِتِيْبَا خُدَايِىٚ دِلُوڤَانْ مَانْدَلَه دِكِنْ.

٣٧. اِنْسَانْ (بِطَبیعَتِیێ خَوه) لَزْ‌گینْ هَاتِیَه ئَافِرَانْدِنْ، اَزێ ئَایَتێنْ خَوه نِیشَانِی وَه بِدِمْ ڤێجَا لَزْ (لِعَذَابْ) نَکِنْ.[1]

٣٨. (کَافِرْ ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه) دِبێژِنْ: اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتْگُو نَه، کَا کَنْگِیێ اَوْ عَذَابِیێ تَه پَیْمَانْ پِیێ دَایَه، تِیێ چه؟

٣٩. اَوێنْ کَافِرْ بُونَه، اَگَرْ بِزَانِیَانَا کُو دَمَا (رُوژَا قِیَامَتِیێ) دێ نَکَارِبِنْ ئَاگِرْ ژِ رُوییێنْ خَوه و پِشْتێنْ خَوه بِدِنْ ئَالِی و ئَارِیکَارِیَا وَانْ ژِی دێ نَیێ کِرِنْ، (هَلْبَتْ وَانْ دێ اَڤْ نَگُوتَا و دێ بِلَزْ عَذَابْ نَخوسْتَا).

٤٠. بَلْکِی، (قِیَامَتْ) ژِ نِشْکَا ڤَه تِیێ اَوَا کُو وَانْ سَرْگێژْ دِهێلَه (و دِبزْدِینَه). اێدِی اَوْ نِکَارِنْ وێ ڤَگَرِینِنْ و مُهْلَتْ (ئَا تُوبِیێ و لێبُورِینِیێ) ژِی، ژِ وَانْ رَه نَایێ دَایِنْ.

٤١. (یَا مُحَمَّدْ!) صُونْدْ بَه، بِوَانْ پێخَمْبَرێنْ بَرِیَا تَه ژِی طِنَازْ هَاتِیَه کِرِنْ، ڤێجَا اَوْ عَذَابِیێ کُو طِنَازِیێ خَوه پِیێ دِکِرِنْ هَاتَه سَرْ وَانْ طِنَازْکَرَانْ و خِسْتِنْ نَاڤْ خَوه.

٤٢. بِبێژَه: (اَگَرْ عَذَابْ بِسَرْ وَه دَه هَاتْ) اَوْ کِیَه کُو بِشَڤْ و رُوژِیێ وَه ژِ (عَذَابِیێ) خُدَایِیێ رَحْمٰنْ بِپَارێزَه؟ نَا! بَلْکِی اَوْ بَرِیێ خَوه ژِ کِتێبَا خُدَایِیێ خَوه ڤَدِگَرِینِنْ.

٤٣. یَانْ ژِی، مَا ژِ بُوْ وَانْ هِنْ اِلٰه هَنَه کُو لِهَمْبَرِی (عَذَابِیێ) مَه، وَانْ بِپَارێزِنْ؟ (حَالْ اَڤَه، اَوْ تِشْتێنْ کُو اَوْ دِبێژِنْ خُدَا نَه)، اَوْ نِکَارِنْ ئَارِیکَارِیَا خَوه بِخَوه ژِی بِکِنْ و اَوێ ژِ (عَذَابِیێ) مَه ژِی نَیێنْ پَارَاسْتِنْ.

٤٤. اَرێ، مَه قَنْجِی لِوَانْ و دِگَلْ بَاڤْ و بَاپِیرێنْ وَانْ کِرْ، حَیَانِی کُو دِخُوشِیێ دَه ژِیَانَکَه

---

[1] پیخَمْبَرێ خُدێ ﷺ دِبَرْ اَبُو سُفْیَانْ و اَبُو جَهْلْ رَه دَرْبَاسْ بُو. دَمَا اَبُو جَهلْ پیخَمْبَرْ دِیتْ، کَنِی و ژِ اَبُو سُفیَانْ رَه گُوتْ: اَڤْ پێخَمبَرێ زَارُوییێن عَبْدُ مَنَافَه! اَبُو سُفْیَانْ بِهێرْسْ لِیێ ڤَگَرَانْدْ: قَیْ تُو لایِقْ نَابِینِی کُو ژِ زَارُوییێنْ عَبْدُ مَنَافْ رَه پیخَمْبَرَکْ هَبَه؟ ڤێجَا پیخَمْبَرێ خُدێ ﷺ لاَبُو جَهلْ ڤَگَرِیَا و گُوتِیێ: چه قَاسْ اَزْ تَه دِبینِمْ، تُو هَرْ لِبَرْ خَوه نَاکَڤِی حَتَا تِشْتَا کُو هَاتِی سَرِیێ ئَاپِیێ تَه وَلِیدْ کُرِیێ مُغِیرَه نَیێ سَرِیێ تَه ژِی. ڤێجَا اَڤْ ئَایَتْ اِشَارَتِی بَالْ وێ ڤَه یَه.

دِرِيْژْ دَرْبَاسْ كِرِنْ. اَرِىٰ مَا ڤِيْجَا اَوْ نَابِينِنْ (و تِيْنَاگِهِيژِنْ) كُو اَمْ اَرْدَا وَانْ ژِ هَاوِرْ ڤَه لِوانْ تَنْگْ دِكِنْ. ڤِيْجَا مَا اَوِنْ يِيْنْ سَرْكَفْتِى؟

٤٥. بِبِيْژَه: اَزْ بَسْ بِوَحْيِىٰ وَه هِشْيَارْ دِكِمْ. لِيْبَلِىٰ اَوِيْنْ كَرْ دَمَا كُو اَوْ تِيْنَه هِشْيَارْكِرِنْ، دَنْگِىٰ ڤِىٰ بَانْگِىٰ نَابِهِيزِنْ.

٤٦. صُونْدْ بَه، اَگَرْ ژِ عَذَابِىٰ خُدَايِىٰ تَه تِشْتَكِى هِنْدِكْ بِهِنْگِڤَه وَانْ، هِيچْ گُمَانْ تُنَه يَه كُو دِىٰ بِبِيْژِنْ: وَاخْ لِمَه بَه! بِرَاسْتِى اَمْ مِرُوْڤِيْنْ ظَالِمْ بُونْ!

٤٧. اَمِىٰ رُوژَا قِيَامَتِىٰ شَهِينِيْنْ عَدَالَتِىٰ دِيْنِنْ. اِيْدِى لِتُو كَسِى بِتُو ئَاوَايِى دِىٰ نَحَقِى نَيِىٰ كِرِنْ. چَنْدِى اَوْ (كَارِىٰ كُو هَاتِيَه كِرِنْ) بِقَاسِى گِرَانِيَا لِبكَه خَرْدَلِىٰ بَه ژِى اَمِىٰ دِيسَا وِى بِينِنْ (بَرْ شَهِينَا عَدَالَتِىٰ) و ژِ ئَالِيِىٰ حَسَابْدِيتِنِى ڤَه اَمْ بَسِنْ.

٤٨. صُونْدْ بَه، مَه فُرْقَانْ دَايَه مُوسَا و هَارُونْ كُو ژِ مُتَّقِيَانْ رَه رُونَاهِى و شِيرَتَه.[1]

٤٩. (مُتَّقِى) اَوِيْنْ كُو دِنَپَنْدِى دَه ژِ خُدَايِىٰ خَوه دِتِرْسِنْ و ژِ قِيَامَتِىٰ ژِى بِتِرْسِنْ.

٥٠. هَا اَڤْ (قُرْئَانْ) شِيرَتَكَه بِخِيْرْ و پِيْرَه كُو مَه اَوْ هِنَارْتِيَه. اَرِىٰ مَا ڤِيْگَا هُونْ وِىٰ مَانْدَلَه دِكِنْ؟

٥١. صُونْدْ بَه، هِىٰ بَرِىٰ مَه هِيدَئَايَتْ، دَاوَرِى و دُرِسْتِى دَابُو اِبْرَاهِيمْ و مَه پِىٰ زَئَانِيبُو (كُو اَوْ بَابَتِىٰ ڤِىٰ يَه).

٥٢. دَمَا اِبْرَاهِيمْ ژِ بَاڤِىٰ خَوه و گَلِىٰ خَوه رَه گُوْتْ: «مَا اَڤْ پُوتِيْنْ كُو هُونْ وَانْ دِحَبِينِنْ چِى نَه؟»

٥٣. گُوْتِنْ: مَه بَاڤْ و بَاپِيرِيْنْ خَوه دِيتِنْ كُو پَرَسْتِنَا وَانْ دِكِرِنْ، (ڤِيْجَا اَمْ ژِى لِپَىْ رِيْچْ و شُوپَا وَانْ دِچِنْ).

---

[1] فُرْقَانْ: دِڤِىٰ ئَايَتِيْدَه مَبَسْتْ ژِىٰ تَورَاتَه. نَئَاڤَكْ ژِ يِىٰ قُرْئَانِىٰ ژِى فُرْقَانَه. وَاتَيَا وِىٰ: اَوَا كُو حَقْ و بَاطِلْ، حَلَالْ و حَرَامْ ژِ هَڤْ ڤَدِقَتِينَه.

٥٤. (اِبْرَاهِيمْ ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: بِيٚگُمَانْ هُونْ و بَاڤِيٚنْ وَه ژِى دِرِيٚشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه نَه.

٥٥. گُوٚتِنْ: مَا تَه رَاسْتِى ژِ مَه رَه ئَانِيَه، يَانْ ژِى تُو ژِ لِيسْتِكْبَازَانِى؟

٥٦. (اِبْرَاهِيمْ ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: نَه وِسَانَه، بَلْكِى خُدَايِىٚ وَه خُدَايِىٚ اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانَه. اَوِىٚ كُو اَوْ ئَافِرَانْدِنَه و اَزْ ژِى لِسَرْ ڤَانَا ژِ شَاهِدَانِمْ.

٥٧. اَزْ بِخُدِىٚ صُونْدْ دِخُومْ كُو پِشْتِى هُونْ بِپِشْتْ مِنْ بِكَڤِنْ و هَرِنْ، اَزِىٚ پُوتِىٚ وَه بِشِكِينِمْ!

٥٨. اِبْرَاهِيمْ، اَوْ پُوتْ پَرْچَه پَرْچَه كِرِنْ، پُوتِىٚ مَزِنْ دَسْتْ نَدَايِىٚ بِهِيٚڤِيَا كُو اَوْ خَلْكْ لِىٚ ڤَگَرِنْ.

٥٩. گُوٚتِنْ: كِىٚ اَڤْ بِاِلٰهِيٚنْ مَه كِرِيَه، يِىٚ اَوْ كِرِى بِيٚگُمَانْ اَوْ ژِ ظَالِمَانَه.

٦٠. (ژِ هَڤْ رَه) گُوٚتِنْ: مَه بِهِيسْتْ كُو جِوَانَكِى (بِخَرَابِى) بَحْسَا وَانْ دِكِرْ، ژِىٚ رَه دِهَاتْ گُوٚتِنْ اِبْرَاهِيمْ (هَبَه نَبَه وِى اَوْ شِكَانْدِنَه!)

٦١. گُوٚتِنْ: نَاخَوه دِجِهْ دَه اِبْرَاهِيمْ بِينِنْ پِيٚشْبَرِى چَاڤِىٚ خَلْكِىٚ، دَا كُو لِسَرْ يَا گُوٚتِى اَوْ شَاهِدْ بِنْ.

٦٢. (ژِىٚ رَه) گُوٚتِنْ: اَىْ اِبْرَاهِيمْ، مَا تَه اَڤْ بِخُدَايِيٚنْ مَه كِرِيَه؟!

٦٣. گُوٚتْ: بَلْكِى ڤِى مَزِنِىٚ وَانْ اَوْ كِرِيَه. دَه هَيْدِىٚ ژِ وَانْ بِپِرْسِنْ؛ اَگَرْ (بِرَاسْتِى) اَوْ دِپَيِڤِنْ!

٦٤. لِهَمْبَرِى ڤِىٚ يَكِىٚ، هِشْيَارْ بُونْ و لِخَوه زِڤِرِينْ و ژِ خَوه رَه گُوٚتِنْ: هُونْ ظَالِمْ بِخَوه نَه.

٦٥. پِشْتْرَه دِيسَا لِكُفْرَا خَوه ڤَگَرِيَانْ و ژِىٚ رَه گُوٚتِنْ: تُو بِخَوه ژِى دِزَانِى كُو اَڤْ پُوتْ نَاپَيِڤِنْ.

٦٦. اِبْرَاهِيمْ (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: كُو وَلِىٚ يَه، مَا هُونِىٚ ژِ بِلِى خُدِىٚ وَانِيٚنْ كُو اَوْ نَه دِكَارِنْ تُو فِيٚدَيَكِىٚ بِدِنْ وَه نَه ژِى زِرَارَكِىٚ بِدِنْ وَه دِحَبِينِنْ.

٦٧. اُفْ ژِ وَه رَه بَه و ژِ وَانْ پُوتێنْ كُو ژِ بِلى خُدێ هُونْ عِبَادَتێ وَانْ دِكِنْ! اَرێ مَا هُونْ تێنَاگِهيژِنْ (كُو اَڤْ پُوتْ نَه بَابَتێ عِبَادَتێ نَه)؟

٦٨. (ژِ هَڤْ رَه) گُوتِنْ: اَگَرْ هُونْ دِخَوازِنْ تِشْتَكى پێ بِكِنْ، وى بِشَوتِينِنْ و ئَارِيكَارِيَا اِلٰهێنْ خَوه بِكِنْ!

٦٩. مَه گُوتْ: اَىْ اگِرُو! لِسَرْ اِبْرَاهِيمْ بِبَه هێنِكَاهى و سَلامَتى!

٧٠. وَانْ خَوسْتْ (بِشَوَاتێ) دَخْفَكێ لِبَرْ اِبْرَاهِيمْ دِيْنِنْ، لِێبَلێ مَه اَوْ كِرِنْ ژِ يێنْ كُو (دِئَارْمَانْجَا خَوه دَه) زِيَانْ كِرِنَه.

٧١. مَه اَوْ و لُوطْ ژِ وَانْ رَهَا كِرِنْ، مَه اَوْ گِهَانْدِنَه وى وَارێ كُو مَه ژِ خَلْكێ رَه بِخێرْ و بێرْ كِرِيَه.

٧٢. مَه (ژِ كَرَمَا خَوه) اِسْحَاقْ دَايێ و وَكْ بَخْشِيشَكَه زێدەيى (دَاخَوازَا وى ژى) يعْقُوبْ دَايێ. مَه هَرْ يَكْ ژِ وَانْ كِرِيَه (پێخَمْبَرِكى) قَنْجِيكَارْ.

٧٣. مَه اَوْ كِرِنَه پێشَوَا، بِفَرْمَانَا مَه رِيَا رَاسْتْ نِيشَانى (خَلْكێ) دِدِنْ و مَه ژِ وَانْ رَه پێخَامْ شَانْدْ دَا كُو كَارێنْ قَنْجْ بِكِنْ، نِمێژێ بِدُرِسْتِى بِكِنْ و زَكَاتێ بِدِنْ و اَوْ هَرْ ژِ مَه رَه عِبَادَتْكَارْ بُونْ.

٧٤. مَه لُوطْ ژى كِرَه پێشَوَا، مَه حِكْمَتْ و زَئَانِينْ دَابُويێ و مَه اَوْ ژِ وى وَلاتێ كُو (خَلْكێ وى) كَارێنْ خَرَابْ دِكِرِنْ رِزْگَارْ كِرْ. بێگُمَانْ خَلْكێ وى وَلاتى كَارێنْ نَقَنْجْ دِكِرِنْ و ژِرێ دَرْكَتى بُونْ.

٧٥. مَه لُوطْ خِسْتَه نَاڤْ رَحْمَا خَوه، بێگُمَانْ اَوْ ژِ قَنْجَانْ بُو.

٧٦. هِێ بَرێ، نُوحْ ژى گَازى خُدَايێ خَوه كِرْ (كُو اَمْ وى رِزْگَارْ بِكِنْ و گَلێ وى هَلاكْ بِكِنْ). مَه ژى گَازِيَا وى قَبُولْ كِرْ، پَاشێ مَه اَوْ و خَلْكێنْ وى (يێنْ كُو دِكَشْتِيێ دَه پێ رَه بُونْ) ژِ تَنْگَاسِيَا مَزِنْ رِزْگَارْ كِرِنْ.

٧٧. مَه اَوْ ژِ (شَرێ) وِی گَلِێ کُو بَاوَرِی بَئَایَتِێنْ مَه نَدِئَانِینْ پَارَاسْتْ. بێگُمَانْ اَوْ خَلْکَکِی نَقَنْجْ بُو؛ ژِ بَرْ ڤِێ یَکِێ مَه اَوْ تَڤْ بِنْئَاڤْ و خَرْقْ کِرِنْ.

٧٨. سَرْپێهَاتِیَا دَاوُدْ و سُلَیْمَانْ ژِی دِبِیرَا وَانْ بِینَه، وِێ دَمَا کُو دَرْ بَارِێ چَانْدِنِیَکِێ دَه حُکِمْ دِدَانْ، وِێ دَمَا پَزِێ هِنَکَانْ بِشَڤِێ کَتِبُو نَاڤِێ و زَرَارْ دَابُوِیِێ و اَمْ لِسَرْ حُکِمْدَایِینَا هَرْدِیَانْ شَاهِدْ بُونْ و مَه پِێ دِزَانِی.

٧٩. مَه اَڤْ (حُکِمْدَایِینْ) بِسُلَیْمَانْ دَابُو زَئَانِینْ. مَه حِکْمَتْ و زَئَانِینْ دَابُو هَرْدِیَانْ . مَه ژِ دَاوُدْ رَه چِیَا و طَیرْ بَرْدَسْتْ کِرِنْ کُو لِگَلْ وِی تَسْبِیحْ و حَمْدِێ خُدِێ دِکِرِنْ و مَه (اَڤْ) کِرِنَه.

٨٠. مَه دَاوُدْ ژِ بُۆ وَه هِینِی چێکِرِنَا زِرْخَانْ کِرْ، دَا کُو (اَوْ زِرْخْ) وَه ژِ شَرِێ نَیَارِێنْ وَه بِپَارِێزَه. اَرِێ مَا ڤِێجَا هُونْ شێکِرِیَا خُدِێ نَاکِنْ؟[1]

٨١. مَه ژِ سُلَیْمَانْ رَه ژِی بَایِێ دِژْوَارْ (بَرْدَسْتْ کِرِبُو) کُو بِفَرْمَانَا وِی اَوْ دِچُو وِی وَلَاتِێ کُو مَه بِخێرْ و پێرْ کِرِبُو و مَه بِهَرْ تِشْتِی دِزَانِی.

٨٢. مَه ژِ سُلَیْمَانْ رَه هِنْ شَیْطَانْ (بَرْدَسْتْ کِرِبُونْ) کُو ژِ بُۆ وِی خوه نُوقَاڤِی دِکِرِنْ (گَوْهَرْ دَرْتَئَانِینْ) و ژِ بِلِی ڤِێ هِنْ کَارِێنْ دِنْ ژِی (ئَاڤَاسَازِی) دِکِرِنْ. مَه اَوْ دِبِنْ چَاڤْدێرِیِێ دَه دِگِرْتِنْ.

٨٣. اَیوبْ ژِی، دَمَا گَازِی خُدَایِێ خوه کِرْ؛ (خُدِێیُو!) دَرْدَکِی گِرَانْ بِمِنْ گِرْتِیَه و تُو دِلُوڤَانْتِرِینِێ دِلُوڤَانَانِی!

٨٤. ڤِێجَا مَه دُعَایَا اَیُوبْ قَبُولْ کِرْ، اَوْ دَرْدِێ پِێ گِرْتِی مَه ژِێ بِرْ و مَه کَسِێنْ مَالَا وِی

---

١ خُدِێ اَڤْ ئَایَتْ ژِ سُورَهیِێ سَبَأ بِئَایَتَا ١٠-١١ێ «..و مَه زێرَه هَسِنْ ژِی نَرْمْ کِرْ. (مَه ژِ مَالْبَاتَا دَاوُدْ رَه گُوتْ:) زِرْخێنْ فِرَه چێکِنْ، فَسَالَا وَانْ بِاَنْدَازْ بِکِنْ و کَارِێنْ هێژَا بِکِنْ، بێگُمَانْ اَزْ لِسَرْ یَا کُو هُونْ دِکِنْ بِینَرِ مْ» تَفْسِیرْ کِرِیَه. یَعْنِی ژِ وِی هَسِنِێ کُو مَه ژِ بُو تَه نَرمْ کِرِیَه زِرْخَانْ بِهُونَه.

(کَچْ و کُرێنْ وِی)، دِگَلْ ڤَانْ ژِی بِقَاسِی وَانْ هِنَکِی دِنْ ژِی، ژِ دِلُوڤَانِیَا خَوه دَانِێ، دَا کُو عِبَادَتْکَارْ دِبِیرَا خَوه بِینِنْ و بێهْنَا خَوه فِرَه بِکَنْ.

٨٥. اِسْمَاعِیلْ، اِدْرِیسْ و ذُولْکِفلْ ژِی دِبِیرْ بِینَه کُو اَڤْ هَمُو ژِی ژِ صَبرْکێشَانْ بُونْ.

٨٦. مَه اَوْ خِسْتِنْ نَاڤْ رَحْمَتَا خَوه، تَڤَزْ اَوْ ژِ صَالِحَانْ بُونْ.

٨٧. ذَالنُونْ (یُونُسْ) ژِی دِبِیرْ بِینَه؛ اَوْ بِهێرْسْ (ژِ نَاڤَا گَلِێ خَوه) چُو، ژِ وِی وَه یَه کُو اَمِێ لِێ نَگِرِنْ (وِی تَنْگَزَارْ نَکِنْ). پَاشِێ دِنَاڤَا طَارِیتِیَانْ دَه (طَارِیتِیَا شَڤِێ، طَارِیتِیَا دَرْیَایِێ و طَارِیتِیَا دِزِکِێ مَاسِی دَه) وِهَا نِیَازْ کِرْ: (خُدِێیُو!) ژِ تَه پِێ ڤَه تُو اِلٰهْ نِینِنْ، ژِ هَرْ کێمَاسِیِێ تُو پَاكْ و پَاڤژِی، تَڤَزْ اَزْ ژِ سِتَمْکَارَانِمْ![1]

٨٨. لِهَمْبَرِی ڤِێ یَکِێ مَه بَرْگَرِینَا یُونُسْ پَژِرَانْدْ و مَه اَوْ ژِ کَدَرِێ رِزْگَارْ کِرْ و هَرْ وِهَا اَمِێ بَاوَرْمَنْدَانْ ژِی رِزْگَارْ بِکَنْ.

٨٩. زَکَرِیَا ژِی دِبِیرْ بِینَه کُو اَوْ وِهَا لِبَرْ خُدَایِێ خَوه گَرِیَا (و گُوتْ): خُدَایِێ مِنْ! مِنْ بِتَنِێ نَهێلَه و تُو چێتِرِینِێ مِیرَاتْگِرَانِی.

٩٠. مَه بَرْگَرِینَا زَکَرِیَا ژِی پَژِرَانْدْ و مَه یَحْیَا دَایِێ و مَه ژِێ رَه ژِنَا وِی ژِی دُجَانِی کِرْ (کُو بَرِێ اَوْ دُجَانِی نَدِبُو). بِرَاسْتِی وَانْ دِکَارێنْ ڤَنْجْ دَه دِلَزَانْدْ، ژِ تِرْسَا عَذَابْ و بِهێڤِیَا ڤَنْجِیێنْ مَه لِبَرْ مَه دِگَرِیَانْ و وَانْ (بِعِبَادَتِێ) خَوه ژِ مَه رَه خَوه دِشِکَانْدِنْ و لِبَرْ فَرْمَانِێنْ مَه ئَامَادَه بُونْ.

---

١ دِ ڤِێ ئَایَتِێ دَه دِ هَڤُوکَا «..فَظَنَّ أَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَیْهِ» دَه پێڤَا «نَقْدِرَه» مَه بِتَنْگَزَارِی مَعْنَه کِرِیَه. ژِ سُورَه‌یِێ رَعْدْ ئَایَتَا ٢٦ێ «خُدِێ کِێ بِڤِێ رِزْقِێ وِی فِرَه دِکَه و کِێ ژِی بِڤِێ رِزْقِێ وِی تَنْگ دِکَه..» و ژِ سُورَه‌یِێ طَلَاقْ ئَایَتَا ٧ێ «یِێ دَسْتِفرَه بِلا نَفَقِێ لِگُورِی دَسْتِفرَهِیَا خَوه بِدَه. کَسِێ دَسْتَتَنْگْ ژِی ژِ مَالِێ کُو خُدِێ دَایَه وِی، بِلا نَفَقِێ بِدَه..» دَلِیلْ و نِیشَانَه لِسَرْ ڤِێ مَعْنِێ.

٩١. اَوْ پیرَکَا کُو نَامُوسَا خَوه بِعِفَتْ پَارَاسْتِیَه ژِی (دِبیرْ بینَه)؛ ڤِیٚجَا قَاصِدِیٚ مَه جِبْرِیلْ بِاَمْرِیٚ مَه پُفْکِرِیٚ (اَوْ بِعِیسَا دُجَانْ بُو) و مَه اَوْ و کُرِیٚ وِیٚ ژِ خَلْکِیٚ رَه کِرِنْ نِیشَانْ.[١]

٩٢. بِیٚگُمَانْ دِینِیٚ ڤَانْ پِیٚخَمْبَرَانْ یَكْ دِینَه (کُو اَوْ اِسْلامَه) و اَزْ ژِی خُدَایِیٚ وَه مَه، نَاخَوه ژِ بُوٚ مِنْ عِبَادَتِیٚ بِکِنْ.[٢]

٩٣. (لِیٚبَلِیٚ پِیٚرَوِیٚنْ پِیٚخَمْبَرَانْ) دِنَاڤْ خَوه دَه، دَرْ بَارِیٚ کَارِیٚنْ (دِینِیٚ) خَوه دَه بِهَڤْ کَتِنْ. اَوْ تَڤْ دِیٚ لِمَه ڤَگَرِنْ.

٩٤. اِیٚدِی کِی کُو کَارِیٚنْ ڤَنْجْ بِکَه و اَوْ بَاوَرْمَنْدْ بَه، ڤِیٚجَا خَبَاتَا وِی وِنْدَا نَابَه. بِیٚگُمَانْ اَمْ وِیٚ ژِیٚ رَه دِنِڤِیسِنْ.

٩٥. نَه پِیٚکَانَه لِسَرْ خَلْکِیٚ وَلاتَکِی کُو مَه اَوْ بِرِبْنَه هَلاکِیٚ کُو جَارَکَه دِنْ اَوْ ڤَگَرِنَه دِنْیَایِیٚ.

٩٦. حَتَا وَخْتِیٚ پِیٚشِیَا یَاجُوجْ و مَاجُوجَانْ ڤَدِبَه و اَوْ ژِ هَرْ جِهِیٚ بِلِنْدْ ڤَه دَادِکَڤِنْ، تِیٚنْ.

٩٧. دَمَا پِیٚمَانَا حَقْ (قِیَامَتْ) نِیزِیكْ بُو، دِجِهْ دَه اَوْ کَسِیٚنْ کُو کَافِرْ بُونَه چَاڤِیٚنْ وَانْ بَلُوقْ دِبِنْ! (دِبیٚژِنْ): وَاخْ لِحَالِیٚ مَه بَه! بِرَاسْتِی هَایَا مَه ژِ ڤِیٚ (رُوژِیٚ) تُنَه بُو، بَلْکِی زِیٚدَهیی ڤِیٚ ژِی اَمْ ظَالِمْ بُونْ.

٩٨. (گَلِی مُشْرِکَانْ) بِیٚگُمَانْ هُونْ و اَوِیٚنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیٚ وَه اَوْ دِحَبَانْدِنْ اَرْدُوِیِیٚ دُوژَهِیٚ نَه. هُونِیٚ (دِگَلْ وَانْ) هَرِنِیٚ.

---

١ دِمَعْنَا ڤِیٚ ئَایَتِیٚ و ئَایَتَا ١٢انْ ژِ سُورَهیِیٚ تَحْرِیمْ دَه گَلَكْ کَسْ کَتِنَه شَاشِیِیٚ. یَعْنِی ژِ ڤِی جُمْلَیِی «مَه ژِ رُوحِیٚ خَوه پُفْ کِرِیٚ» مُخَالِف مُرَادَا خُدِیٚ فَهمْ دِکِنْ. دِبیٚژِنْ: خُدِیٚ ژِ رُوحِیٚ خَوه؛ اَوْ رُوحِیٚ کُو نَفْسَا خُدِیٚ یَه پُفْ کِرِیِیٚ. اَڤْ بَاوَرِیَکَه پُوچْ و بَاطِلَه. مَعْنَا ئَایَتِیٚ اَڤَه: مَه اَمرِیٚ قَاصِدِیٚ خَوه جِبْرِیلْ کِرْ کُو پِڤِبکِیٚ بَرْ خَاڤِکَا وِیٚ. جِبْرِیلْ پِڤْکِرِیٚ، ڤِیٚجَا مَرْیَمْ بِعِیسَا دُجَانْ بُو.

٢ دِ ئَایَتِیٚ دَه «اَڤْ اُمَّتَا وَه یَكْ اُمَّتَه» دَرْبَاسْ بُو. مَه ژِی اَوْ بِـ «اَڤْ دِینِیٚ وَه یَكْ دِینَه» مَعْنَی کِرْ. مُرَادْ بِاُمَّتِیٚ دِ ڤِرْ دَه دِینَه، شَرِیعَتَه. وَاطِیَا ئَایَتِیٚ وِهَا چِیٚدِبَه: بِرَاسْتِی ژِی اَڤْ دِینِیٚ وَه دِینَکِی بِتَنِیٚ یَه. اَوْ ژِی، ژِ هَرْ ئَالِیِی ڤَه تَوحِیدَا خُدِیٚ یَه و بِاخْلاصِی پِیٚکْئَانِینَا فَرْمَانِیٚنْ وِی یَه. ژِ سُورَهیِیٚ زُخْرُفْ ئَایَتَا ٢٢یٚ «..مَه بَاڤْ و بَاپِیرِیٚنْ خَوه لِسَرْ ڤِیٚ اُوْلِیٚ دِیتِیَه» ڤِیٚ مَعْنِیٚ تَکَزْ دِکَه.

٩٩. اَگَرْ بِرَاسْتِی اَوْ خُدَا بُونَا دِێ نَچُونَا دُوژَهِێ. حَالْ اَڤْه کُو اَوْ تَڤْ دِ دُوژَهِێ دَه سَرَاقَتِی نَه.

١٠٠. دِدُوژَهِێ دَه، ژِ وَانْ رَه (ژِ بَرْ دِژْوارِیَا عَذَابِێ وِێ) نَالَنَالَکَه پِرْ دِژْوَارْ هَیَه و اَوْ لِوِێ دَرِێ (تِه تِشْتِی) نَابِهِیزِنْ.

١٠١. بِێگُمَانْ اَوِێنْ کُو بَرِی نِهَا مَه ژِ بُۆ وَانْ پێمَانَا رِنْدِیِێ دَایَه، اَوْ ژِ دُوژَهِێ دُورِنْ.

١٠٢. اَوْ قِیژِینَا دُوژَهِێ ژِی نَابِهِیزِنْ، دِنَاڤَا نِعْمَتێنْ کُو دِلِێ وَانْ بِبژِێ دَه هَرْ و هَرْ دِمِینِنْ.

١٠٣. تِرْسَا مَزِنْ ژِی (یَا رُوژَا قِیَامَتِێ) وَانْ غَمْگِینْ نَاکَه. مَلائِیکَتْ وَانْ پێشْوَازِی دِکِنْ (و ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ): هَا اَڤَه، اَوْ رُوژَا وَه یَا کُو پێمَانَا وِێ ژِ وَه رَه هَاتِبُو دَایِنْ.[1]

١٠٤. وِێ رُوژَا کُو اَمِێ ئَاسْمِێنْ بِپێچِنْ مِینَا پێچَانْدِنَا رُوپَلێنْ کِتێبَانْ؛ اَمِێ دِیسَا مِرُۆڤَانْ ڤَژِینِنْ کَا چَاوَا جَارَا پێشِینْ مَه ئَافِرَانْدِبُونْ. اَڤْ پێمَانَکَه لِسَرْ مَه یَه، بِێگُمَانْ اَمِێ (پێمَانَا خَوه) بِجِهْ بِینِنْ.

١٠٥. صُونْدْ بَه، مَه پِشْتِی تَوْرَاتِێ دِ زَبُورِێ دَه ژِی نِڤِیسِی؛ پێگُمَان عَڤْدێنْ مِنْ یێنْ قَنْجِیکَارْ دِێ بِبِنْ وێرْتێنْ اَرْدِێ.

١٠٦. هَا دِڤِێ (قُرْئَانِێ) دَه، ژِ بُۆ خَلْکَکِی کُو بِدُرِسْتِی عِبَادَتِێ مَه بِکَه پَنْدَکَه پێکِێمَاسِی و تَکُوزْ هَیَه.

١٠٧. (هَێْ مُحَمَّدْ!) مَه تُو شَانْدِی بَسْ دَا کُو تُو ژِ هَیِینَانْ رَه بِبِی رَحْمَتْ.

١ دِ ڤِێ ئَایَتِێ هَاتِیَه گُوتِنْ: مَلائِیکَتْ وَانْ پێشْوَازِی دِکِنْ. خُدِێ اَڤْ پێشْوَازِیکِرِنْ ژِ سُورَەیِێ فُصِّلَتْ دِ ئَایَتَا ٣٠-٣٢ێ دَه «بِێگُمَانْ اَوِێنْ کُو دِبێژِنْ: «پَرْوَرْدَگَارِێ مَه خُدێـیَه»، پَاشِێ خَوه رَاسْت و دُرِسْتْ دِکِنْ؛ (لِبَرْ مِرِنِێ) مَلائِیکَتْ بِسَرْ وَانْ دَه تێنْ (دِبێژِنْ؛) مَتِرْسِنْ، غَمْگِینْ مَبِنْ و بِوِێ بِهِشْتَا کُو سُۆزَا وِێ ژِ وَه رَه هَاتِیَه دَایِینْ، دِلْشَادْ بِبِنْ! اَمْ لِژِیَانَا دِنْیَایِێ و لِئَاخِرَتِێ ژِی دُوسْتْ و پِشْتْگِرێنْ وَه نَه، دِ بِهِشْتِێ دَه تِشْتِێ کُو دِلِێ وَه بِبژِیِێ و یَا کُو هُونْ بِڤێنْ، ژِ بُو وَه هَیَه. اَڤْ قَدِرْگِرْتِنْ و مَازُوڤَانِیَکَه ژِ جَمْ خُدِێ یَه، اَوِێ کُو گُنَهژێبِرَه، دِلُوڤِینَه»

١٠٨. (ژ پُوتپَرَسْتَانْ رَه) بِبێژَه: بێگُمَانْ وَحْیَا كُو ژ مِنْ رَه هَاتِیَه بَسْ اَڤَه؛ خُدَایِیٚ وَه بَسْ خُدَایَكی بِتَنِیٚ یَه، ڤێجَا (ژِ فَرْمَانێنْ وی رَه) بَرْدَسْتْ بِبِنْ.

١٠٩. اَگَرْ كُو اَوْ بَرِیٚ خَوه (ژ اِسْلامِیٚ) ڤَگَرِینِنْ، اِیْدی (ژ وَانْ رَه) بِبێژَه: مِنْ، هُونْ هَمُو بِفَرْمَانێنْ خُدِیٚ وَكْهَڤْ ئَاگَاهدَارْ كِرِنْ. اِیْدی اَزْ نِزَانِمْ اَوْ جِڤَانِیٚ كُو پَیْمَانَا وِیٚ ژِ وَه رَه هَاتِیَه دَاینْ نێزیكَه، یَانْ ژی دُورَه.

١١٠. بێگُمَانْ خُدِیٚ بِگُوتِنَا اَشْكَرَا و بِیَا كُو هُونْ ڤَدِشێرِنْ ژی دِزَانَه.

١١١. اَزْ نزَانِمْ بَلْكی ژی اَوْ (پَاشْخِسْتِنَا عَذَابْ) ژ وَه رَه اِمْتِحَانَكْ بَه (كَا هُونِیٚ چَاوَا تَڤْبِگَرِنْ) و دِبَه كُو حَیَانی دَمَكَه نَاڤْلێكری خَوشِیَكْ بَه ژی.

١١٢. (پێخَمْبَرْ) گُوتْ: خُدِیێو! دِنَاڤبَرَا مِنْ و ڤَانْ دَه بِحَقی حُكِمْ بِكَه. خُدَایِیٚ مَه یِیٚ رَحْمنْ لِهَمْبَری یَا كُو هُونْ دَرْبَارِی مَه دَه دِبێژِنْ، ئَاریكَارِیٚ مَه یَه.

٢٢. سُورَه یِیٚ حَجّ

سُورَه‌یِیٚ (حَجّ) ، حَفْتِیٚ و هَشْتْ (٧٨) ئَایَتَه. ژِ ئَایَتَا ١٩'اَمْ و پِیٚ دَه شَشْ ئَایَتْ لِمَدِینِیٚ، یێنْ دِنْ ژی لِمَكِّیٚ دَاكَتِنَه. ژِ بَرْ كُو دِڤِی سُورَه‌یِی دَه بَحْسَا حَجِّیٚ تِیٚ كِرِنْ ژِیٚ رَه سُورَه‌یِیٚ حَجّ هَاتِیَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ كُو رَحْمنَ رَحِیمَ

١. گَلِی مِرُوڤانْ! خَوه ژِ (عَذَابِیٚ) خُدَایِیٚ خَوه بِپَارێزِنْ! پِیٚگُمَان اَرْدهَژَا رُوژَا قِیَامَتِیٚ بُوَیرَكَه مَزِنَه!

٢. رُوژَا كُو هُونْ وِیٚ (اَرْدَهَژِیٚ) بِبِینِنْ، هَرْ دَایكَا شِیرْدَارْ ژِ شِیرمِژَا خَوه بێهَایْ دِبَه و هَرْ ژِنَا لِحَالَكی بَرِیٚ خَوه دَاڤێژَه. تُو مِرُوڤَانْ دِبِینِی كُو سَرْخَوشِنْ. نَا! اَوْ نَه سَرْخَوشِنْ ، لِیٚبَلِیٚ عَذَابِیٚ خُدِیٚ پِرْ دِژْوَارَه!

٣. ژِ مرُوٚڤانْ هِنْ هَنَه كُو دَرْ بَارِىَ خُدِىَ دَه بِىَ زَانَبُونْ گُفْتُوگُو دِكِنْ و دِدِنْ پَى هَرْ شَيْطَانِىَ رِكْدَارْ.

٤. حُكِمْ لِسَرْ شَيْطِيْنْ هَاتيَه دَاينْ؛ كِى كُو وِى ژِ خَوه رَه بِكَه دُوسْتْ و ئَارِيكَارْ، مُحَقَّقْ اَوِىَ رِيَا رَاسْتْ لِبَرْ وِنْدَا بِكَه و اَوِىَ بَرِىَ وِى بِدَه رِيَا ئَاگرِىَ بِپێتْ.

٥. گَلى مرُوٚڤانْ! اَگَرْ هُونْ ژِ «سَاغْبُونَا پِشْتِى مرِنِىَ» گُمَانْدَارْ بِنْ؛ بێگُمَانْ مَه هُونْ (پێشى) ژِ ئَاخِىَ پِشْتْرَه ژِ دِلُوپَكْ ئَاڤْ پِشْتْرَه ژِ خُوينَا مَيَانْدِى پِشْتْرَه ژِ پَارْچَيَكْ گُوشْتْ كُو خُلْقِيَتَا وِى دِنَاڤْبَرَا كِفْشْبُونْ و نَكِفْشْبُونِىَ دَه بُو ئَافِرَانْدِيَه دَا كُو اَمْ (قُدْرَتَا خَوه يَا بێسِينُورْ) ژِ وَه رَه اَشْكَرَا بِكِنْ. اَمْ، يَا بِڤيْنْ حَتَا دَمَكَه نَاڤْلێكرِى دِمَالْزَارُوكِىَ دَه دِهێلِنْ پَاشِىَ اَمِىَ وَه زَارُوكْ (ژِ زِكِىَ دَايِيكێنْ وَه) دَرْبِخِنْ، پِشْتْرَه هُونِىَ بِگِهِيژِنْ چَاخِىَ خُرْتِيَا خَوه. هِنْ ژِ وَه دِمرِنْ و هِنْ ژِ وَه دِىَ بِمِينِنْ حَتَا پِيرْ و كَالْ بِبِنْ؛ حَتَانِى كُو پِشْتِى اَوْ زَانَا بُو اَوْ تِشْتَكِى نِزَانبَه. تُو سَرْ عَرْدِىَ ژِى دِبِينِى كُو اَوْ هِشْكْ و هُولا يَه، لِيْبَلِىَ دَمَا كُو اَمْ ئَاڤِىَ دَادِخِنْ سَرْ عَرْدِىَ اَوْ دِهژَه و دِنَپخَه (دِوَرمَه) و ژِ هَرْ تَخْلِيتِى شِينَاهِيَا سِپَحى دَرْدِخَه حُوٚلِىَ.

٦. اَڤْ رَوْشَا هَاتِى گُوتِنْ، ژِ بَرْ كُو خُدِىَ اَوْ بِخَوه حَقَه و يِىَ كُو مرِيَانْ سَاغْ دِكَه اَوَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٧. بێگُمَانْ رُوژَا قِيَامَتِىَ دِىَ وَرَه، قَتْ گُمَانْ تێدَه تُنَه و مُحَقَّقْ خُدِىَ مرِيێنْ دِگُوٚرَانْ دَه دِىَ ڤْژِينَه.

٨. هِنْ ژِ مرُوٚڤانْ هَنَه كُو بێزَئَانينْ، بِىَ رِيْبَرْ و بِىَ كِتێبَكَه رُونَاهِيكَرْ دَرْ بَارِىَ خُدِىَ دَه تێدِكُوشِنْ.

٩. ژِ بُوٚ (خَلْكِىَ) ژِ رِيَا خُدِىَ دَرْخَه (بِقُرَّتِى) لِكێلَكَا خَوه دِزِڤْرَه (و حَقِيِىَ قَبُولْ نَاكَه). ژِ وِى رَه لِجِيهَانِىَ رِسْوَاتِيَكْ هَيَه، لِقِيَامَتِىَ ژِى اَمِىَ عَذَابِىَ شَواتُوكْ بِوِى بِدِنْ چێژَانْدِنْ.

١٠. (ژێ رَه تِێ گۆتِنْ): هَا اَڤ، ژِ بَرْ کَارْ و کِرْیَارِێنْ تَه یَه. تَقَزْ خُدِێ لِبَنْدَیێنْ خوه ظُلْمِێ نَاکَه.

١١. هِنْ ژِ مِرُۆڤانْ هَنَه کُو عِبَادَتِێ خُدِێ نَه ژِ دِلْ دِکِنْ، ڤێجا اَگَرْ قَنْجیَكْ لِوی بِبَه پێ کێفْخَوشْ دِبَه و اَگَرْ بَلایَكْ بِسَرْ دَه وَرَه رُویێ خَوه دِگُهَرینَه (ژِ دینْ دَرْدِکَڤَه). بِڤێ رَوْشێ لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِێ زیَانْ کِریَه. خَسَارَتَا اَشْکَرَا هَا اَڤْ بِخَوه یَه.

١٢. اَوْ ژِ بِلی خُدِێ ژِ وِی یێ کُو نَه دِکَارَه زَرَارِێ بِدَه و نَه ژِی دِکَارَه فَیدِێ بِدَه وِی عِبَادَتِێ دِکَه. هَا رێشَاشیَا دُورْ اَڤَه.

١٣. اَوْ پَرَسْتِنَا یَکی دِکَه کُو (لِگُوری عَاقِلْ) زَرَارَا وِی ژِ فێدَیَا وِی نێزیکْتِرَه. اَوْ (یێ کُو مِرُۆڤێ کَافِرْ پَرَسْتِنَا وِی دِکَه) چِه پیسْ ئَاریکَارَه و چِه پیسْ هَڤَالَه!

١٤. بێگُمَانْ خُدِێ، دِێ وَانْ کَسێنْ کُو بَاوَری ئَانینْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنْ بِخَه بِهِشْتێنْ کُو دِبِنێ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِکِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ تِشْتِێ کُو بِڤێ دِێ بِکَه.

١٥. چِه کَسێ گُمَانْ بِکَه کُو خُدِێ لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِێ دِێ ئَاریکَارِیَا پێخَمْبَرْ نَکَه، بِلا بوسِلَیکِێ بِگِرَه؛ بِبَالْ ئَاسیمَانْڤَه هِلْکِشَه، پَاشێ ئَارکَارِیَا کُو ژِ ژُورْ ڤَه تِێ بِبِرَه. ڤێجَ بِلا بِنێرَه؛ گَلُۆ اَڤْ کَارێ وِی یَا کُو وِی ژێ هێرْسْ دِكَ ژِ حُوْلِێ رَادِکَه؟

١٦. هَرْ وِهَا مَه قُرْئَانْ بِئَایَتێنْ اَشْکَرَا هِنَارْتِیَه. تَقَزْ خُدِێ یێ بِڤێ وِی رَاسْتَرِێ دِکَه.

١٧. اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه و یێنْ بُونَه جِهُو، صَابِئینْ، فِلَه، مَجُوسی و یێنْ مُشْرِكْ، بێگُمَانْ خُدِێ رُوژَا قِیَامَتِێ دِێ بِحُکْمِێ خَوه وَانْ ژِ هَڤْ بِقَتینَه. بێگُمَانْ خُدِێ لِسَرْ هَرْ تِشْتی شَهیدَه.[1]

١ الشَهیدْ: اَوێ کُو لِسَرْ مَخْلُوقێ خَوه حَازِرْ و زیرَڤَانَه. لِسَرْ خَوه بیَکتِی و دَادپَرْوَرِیێ شَهدَییێ دِدَه و دَمَا بَاوَرْمَنْدْ وِی یَكْ دِدیرِنْ لِسَرْ رَاسْتیتِیَا وَانْ شَهدَییێ دِدَه و ژِ بُۆ پێخَمْبَرْ و مَلائِکَتَانْ ژِی شَهدَییێ دِدَه.

خُدِێ بَحْسَا اُوْلیێنْ لِسَرْ اَرْدِێ دِکَه. کُو اَوْ مُسلمَانْ، یَهُودی، فِلَهْ، صَابِئی، مَجُوسی و مُشْرِکِنْ. خُدِێ رُوژَا قِیَامَتِێ وَانْ لِهَڤْ کُومْ دِکَه و بِوِی حُکْمِێ خَوه یێ عَادِلْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ دِدَه. وَانْ ژِ هَڤْ

١٨. مَا تُو نزَانى اَوێنْ كُو لِئَاسِيمَانانْ و اَوێنْ كُو لِاَرْدىَ نَه؛ رُوژْ، هَيفْ و سْتێرْ، چيَا و دَارْ، حَيْوَانْ و گَلَكْ ژ مرُوٚڤانْ ژى، ژ خُدىَ رَه دِچنْ سِجُودىَ و ژ گَلَكَانْ رَه ژى عَذَابْ حَقْ بُويَه. خُدىَ كِىَ رَبَنْ و پێقِيمَتْ بِكَه اِيْدى تُو كَسْ تُنَه كُو قَدْرِىَ وِى بِگرَه. بێگُمَانْ خُدىَ يَا كُو بِڤِىَ دِكَه.

١٩. اَڤْ هَرْدُو جِڤَاتْ، (بَاوَرْمَنْدْ و كَافِرْ) دِژْرَابَرِىَ هَڤنْ، دَرْ بَارِىَ خُدَايىَ خَوه دَه بِهَڤْ كَتنَه. ڤێجَا يێنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژ وَانْ رَه جِليێنْ ژ ئَاگِرْ هَاتِنَه دِرُوتِنْ كُو بِسَرْ سَرێنْ وَانْ دَه ژى ئَاڤَا كَلِى دِىَ وَرَه رِژَانْدِنْ!

٢٠. بِوِىَ (ئَاڤَا كَلِى) نَاڤْ و هِنَاڤێنْ وَانْ تێنْ حَلانْدِنْ و چَرْمێنْ وَانْ (تێنْ بِرَاشْتِنْ!)

٢١. گُرْزێنْ هَسِنى ژى ژ وَانْ رَه هَنَه!

٢٢. ژ بَرْ خَمْ و عَذَابْ، هَرْ جَارَا كُو دِخوازنْ ژ دُوژَهِىَ دَرْكَڤِنْ دِيسَا لِورْ تێنَه ڤَگَرَانْدِنْ و (ژ وَانْ رَه تِىَ گُوٚتِنْ): دَه عَذَابِىَ شَوَاطْ تَعْمْ بِكِنْ!

٢٣. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بَاوَرى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرنَه خُدىَ دِىَ وَانْ بِخَه بِهِشْتێنْ كُو دِبِنِىَ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ. اَڤْ تێدَه بِبَازِنێنْ زێرْ و لُوٚلُئَانْ تێنَه خَملانْدِنْ و جِليێنْ وَانْ ژى تێدَه ژ هَڤْرِيشِمَه.

٢٤. بِبَالْ گُوٚتِنێنْ هَرى خَوشْ ڤَه هَاتِنَه رَاسْتَرێكِرنْ و بِبَالْ رِيَا خُدَايىَ حَمِيدْ (پَسْنَانْدَه) ڤَه هَاتِنَه هِيدَئَايَتْكِرنْ.

٢٥. بێگُمَانْ اَوێنْ كَافِرْ بُونَه و رِيَا خُدىَ و مَسجِدُلْحَرَامِىَ لِبَرْ خَلْكِىَ دِگرِنْ، اَوْ (مَسجِدُلْحَرَامْ) ئَا كُو مَه اَوْ ژ هَمُو مرُوٚڤانْ -يێنْ نشتَجِه و يێنْ ژ دَرْڤَه هَاتِنْ. رَه

صَافِى دِكَه؛ كَا كي لِدنْيَايىَ لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ بُو و كِى لِسَرْ رِيَا شَاشْ بُو. خُدىَ دِىَ وَانْ لِسَرْ كِرنێنْ وَانْ جزَا بِكَه. لَوْرَا خُدىَ تَڤكِىَ عَملِىَ وَانْ نِڤِيسيَه، تُومَارْ كِريَه و لِسَرِىَ بُويَه شَاهِدْ. ژ بَرْ ڤِىَ يَكِىَ؛ دِ دَاوِيَا ئَايَتِىَ دَه «خُدىَ لِسَرْ هَرْ تِشْتى شَهِيدَه» گُوٚتيَه.

وَكْهَفْ گِرْتيَه و اَوْ كَسىٚ دِكَعْبِيىٚ دَه بِستَمْكَارِى ژ رَاسْتِيىٚ اَڤرِىٚ بِبَه اَمِىٚ عَذَابَكِى جَانْسُوژْ بِوِى بِدِنْ چِيژَانْدِنْ.

٢٦. دَمَا كُو مَه جِهِىٚ مَالَا خُدِىٚ ژ اِبْرَاهِيمْ رَه دِيَارْ كِرْ و (مَه ژِىٚ رَه گُوْتْ): ژ مِنْ رَه تُو تِشْتِى هَڤْپِشْكْ نَكِرَه و مَالَا مِنْ ژِ طَوَافْكَرَانْ، نِمِيژْكَرَانْ، رِكُوعْكَرَانْ و سَجْدَبِرَانْ رَه پَاقِژْ بِكَه.

٢٧. دِنَاڤْ مِرُوٚڤانْ دَه ژِ بُوٚ چُونَا حَجِىٚ گَازِى بِكَه كُو بِيِنْ پِيَا و بِيِنْ سُوَارْ لِسَرْ حَيْوَانِيِنْ وَزَا و وَسْتِيَايِى ژ هَرْ رِيِيِنْ دُورْ ڤَه وَرِنْ جَمْ تَه (سَرْدَانَا كَعْبِىٚ بِكِنْ).

٢٨. دَا كُو ژِ بُوٚ خَوه (دِحَجِىٚ دَه) بَرْژَوَنْدِيَانْ (اِيْنْ دِنِيَايِى و ئَاخْرَتِى) بِبِينِنْ، دَا كُو نَاڤِىٚ خُدِىٚ لِسَرْ شَرْژِيكِرِنَا حَيْوَانِيِنْ قُرْبَانِىٚ بِبِيژِنْ، اَوِيْنْ كُو مَه بِرِزْقِينِى دَايَه وَانْ. ڤِيجَا ژ (گُوشْتِىٚ) وَانْ بِخُونْ و بِدِنْ ژَارْ و خِزَانَانْ ژِى.

٢٩. پَاشِىٚ بِلا قِرِيژَا خَوه ژ سَرْ خَوه رَاكِنْ و بِلا قُرْبَانِيِنْ كُو لِسَرْ خَوه نَزِرْ كِرِبُونْ بِينِنْ جِهْ و بِلا وِىٚ مَالا قَدِيمْ (كَعْبِىٚ) طَوَافْ بِكِنْ.

مَبَسْتْ ژ ژِيبِرِنَا قِرِيژِىٚ اَڤْه كُو پُورَا خَوه كُرْ بِكِنْ، نِينُوكِيِنْ خَوه ژِىٚ بِكِنْ و خَوه تَامْ پَاڤِژْ بِكِنْ.

٣٠. رَوشْ اَڤْه؛ كِى كُو رِيزْ لِفَرْمَانِيِنْ خُدِىٚ بِگِرَه، اَڤْ لِجَمْ خُدَايِىٚ وِى ژِىٚ رَه چِيتِرَه. (دِ دِينْ دَه اَوِىٚ كُو حَرَامبُونَا وَانْ) ژِ وَه رَه هَاتِيَه خَونْدِنْ، اَوْ نَه تِيْدَه يَه، حَيوَانِيِنْ دِنْ ژِ وَه رَه هَاتِنَه حَلَالْكِرِنْ. نَاخوه، ژِ وَانْ پُوتِيِنْ كُو اَوْ پِيسِنْ خَوه دُورْ بِگْرِنْ و ژِ شَادَزُوٚرِيىٚ ژِى خَوه بِپَارِيزِنْ.[1]

---

١ (دِ دِينْ دَه اَوِىٚ كُو حَرَامْبُونَا وَانْ) ژِ وَه رَه هَاتِيَه خَونْدِنْ، اَوْ نَه تِيْدَه يَه، حَيوَانِيِنْ دِنْ ژِ وَه رَه هَاتِنَه حَلَالْكِرِنْ. اَوِيْنْ كُو حَرَامْبُونَا وَانْ هَاتِيَه گُوتِنْ ژِ سُورَهِيىٚ اَنْعَامْ ئَايَتَا ١٤٥ىٚ وِىٚ بَيَانْ دِكَه: (رَسُولِىٚ مِنْ!) بِبِيژَه: اَزْ دِ يَا كُو ژِ مِنْ رَه هَاتِيَه ئَاگَاهْكِرِنْ دَه، ژِ نَانْخُورَكِى رَه، رَاسْتِى تِشْتَكِى حَرَامْكِرِى نَايِيمْ، ژِ بِلِى

٣١. ژِ دینێن پُوچ بَریێ خَوه ڤَگَرینن؛ بَریێ خَوه بِدن دینێ خُدێ و ژێ رَه هَڤپشکَان چێنَکن. ڤێجا کی تشتَکی ژِ خُدێ رَه بکَه هَڤپشك، هَر وَکی اَو ژِ ئَاسمێن کَتبَه خَوارێ، ڤێجا طَیرَك هێ لِهَوَا خَوه لیێ بِدَه، یَان ژی بَا وِی بَاڤێژێ جهکی دُور و کُور.

٣٢. رَوش اَڤَه؛ کی، نیشَانێن خُدێ مَزن بدێرَه (ژِ حُکم و فَرمَانێن وِی رَه ریزدَار بَه) بێگُمَان اَو ژِ تَقوادَاریَا دِلانَه.

٣٣. ژِ بُو وَه دوَان (حَیوَانێن قُربَانیێ) دَه، حَیَانی دَمَکَه نَاڤلێکری (کُو دَمَا سَرژێکرنَا وَانَه) هِن فَیدَه هَنَه (مینَا سوَاربُون، شیر و هریَا وَان). پشترَه جهێ قُربَانکرنَا وَان مَالا پیرُوزَه (کُو اَویێ لِکَعبێ بێن سَرژێکرن).

٣٤. مَه ژِ هَر اُمَّتێ رَه قُربَانگَهَك دَانیَه دَا کُو لِسَر سَرژێکرنَا وَان تَرشَان (دَڤَه، دوار، پَزێن) کُو وَك رِزق مَه دَایَه وَان نَاڤێ خُدێ بینن. (گَلی مرُوڤَان!) خُدَایێ وَه خُدَایکی یکَه، ڤێجا رَادَستی بَر فَرمَانَا وی ببن. مزگینێ بدَه وَان کَسێن کُو ژِ بُو خُدێ خَوه دشکینن و دلنزمن!

٣٥. اَوێن کُو دَمَا (نَاڤێ) خُدێ تێ گُوتن، دلێن وَان دلرزَه و دَمَا بَلایَك پێ سَریێ وَان خَوه رَادگرن، نمێژێ بَئَاوَایێ پێدڤی دکن و ژِ رِزقێ مَه دَایَه وَان (دریَا خُدێ دَه) خَرج دکن.

٣٦. مَه (قُربَانکرنَا) حَیوَانێن گر ژِ وَه رَه کریَه نشَانێن دینێ خُدێ، دوَان دَه ژِ بُو وَه خێر و پێر هَیَه. نَاخَوه دَمَا وَه لِسَر سێ لِنگَان ژِ پیَا سَرژێکرن، لِسَر وَان (نَاڤێ) خُدێ بینن و دَمَا کُو بسَر کێلَکَا خَوه ڤَه کَتن (سَرژێکرنَا وَان هَاتَه جه)، اِیدی ژێ بخُون و بیێن خُودی اِحتیَاج و یێن نَه خَودی اِحتیَاج ژی بدن خَوارن. هَر وِسَا مَه اَڤ حَیوَان ژِ وَه رَه بَردَست کرنَه دَا کُو هُون سپَاسیَا من بکن.

کُو مرَار بَه یَان خُوینَا هَرك بَه یَان گُوشتێ بریژ بَه، ڤێجا بێگُمَان اَو چپَل و پیسن. یَان ژی بفَرمَانشکێنی کُو نَه ژِ بُو خُدێ بێتَه سَرژێکرن (اَو ژی چپَل و پیسن).

٣٧. نَه گُوشْتێ وَانْ قُرْبَانَانْ نَه ژِى خُوينَا وَانْ دِگِهِيژَه خُدێ، لِێبَلێ بَسْ تَقْوَهدَارِيَا وَه دِگِهِژِيێ. هَرْ وِهَا خُدێ اَڤْ حَيْوَانْ ژِ وَه رَه سَرْنَرمْ كِرِنَه دَا كُو هُونْ خُدێ مَزِنْ بِدێرِنْ و مِزْگِينِێ بِدَه قَنْجِيكَارێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ!

٣٨. بِێگُمَانْ خُدێ بَرَڤَانِيَا يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه دِكَه. بِێگُمَانْ خُدێ ژِ تُو خَايِنْ و نَانْكُورَانْ حَزْ نَاكَه.

٣٩. ژِ بُوْ وَانْ (بَاوَرْمَنْدِ)ێنْ كُو شَرێ وَانْ تێ كِرِنْ ژِ بَرْ ظُلْمَا كُو لِوَانْ هَاتِيَه كِرِنْ دَسْتُورَا وَانْ (بِجَنْگْكِرِنێ) هَاتِيَه دَايِنْ. بِێگُمَانْ خُدێ لِسَرْ ئَارِيكَارِيَا وَانْ قَادِرَه.

٤٠. اَوێنْ كُو بَسْ ژِ بُوْ دِگُوْتِنْ: «پَرْوَرْدَگَارێ مَه «اللهَ»»، بِنَحَقِى ژِ مَالێنْ خَوه هَاتِنَه دَرْئَانِينْ. اَگَرْ خُدێ هِنْ مِرُوْڤ بِهِنَكَانْ نَدَابَا ئَالِى، مِسُوگَرْ دێ كَشِيشْخَانَه، دێرْ، كَنِيشْتْ و مِزْگَفْتێنْ كُو نَاڤێ خُدێ دِوَانْ دَه پِرْ تێ گُوْتِنْ بِهَاتَانَا خَرَاكِرِنْ. كَسێ كُو ئَارِيكَارِيَا (دِينێ) خُدێ بِكَه تَقَزْ خُدَا ژِى دێ ئَارِيكَارِيَا وِى بِكَه. بِێگُمَانْ خُدێ هێزْدَارْ و دَسْتْهِلاتْدَارَه.

٤١. اَوێنْ كُو اَگَرْ اَمْ لِسَرْ اَرْدێ دَسْتْهِلاتِيێ بِدِنْ وَانْ، دێ نِمێژێ بِشَكْلێ پێدِڤِى بِكِنْ، زَكَاتَا مَالێ خَوه بِدِنْ، فَرْمَانَا بِقَنْجِيێ و نَهْيَا ژِ نَقَنْجِيێ بِكِنْ و هَرْ ژِ خُدێ رَه يَه اَنْجَامَا كَارْ و كِريَارَانْ.

٤٢. (يَا مُحَمَّدْ!) اَگَرْ اَوْ بِتَه بَاوَرِى نَيِينِنْ، ڤێجَا بِێگُمَانْ بَرِيَا وَانْ گَلێ نُوحْ، عَادْ و سَمُودْ ژِى پێخَمْبَرێنْ خَوه دَرَوْكَرْ دێرَابُونْ.

٤٣. گَلێ اِبْرَاهِيمْ و گَلێ لُوطْ ژِى (پێخَمْبَرێنْ خَوه دَرَوْكَرْ دێرَابُونْ).

٤٤. گَلێ مَدْيَنێ ژِى (پێخَمْبَرێ خَوه شُعَيبْ) دَرَوْكَرْ دێرَانْدِنْ. مُوسَا ژِى دَروِينْ هَاتبُو دێرَانْدِنْ. ڤێجَا مَه مُهْلَتْ دَا كَافِرَانْ، پِشْتْرَه مَه اَوْ بِعَذَابْ گِرْتِنْ، ڤێجَا (بِنێرَه) نَقَايِلِيَا مِنْ لِهَمْبَرِى وَانْ كَا چَاوَا بُو؟

٤٥. گَلَكْ وَلاتِيّنْ كُو خَلْكِىَ وِى ظَالِمْ بُونْ مَه اَوْ هَلاكْ كِرِنْ. ڤِيّجَا خَانِيِيّنْ وَانْ بِسَرْ هَڤْ دَه هَرِفِينَه و بِير(يّنْ ئَاڤِىَ) بِيّخَودِى نَه و كُوشْكِيّنْ دِيوَارْبِلِنْدْ و خُوشِكْ (پِيّكَسْ مَانَه).[١]

٤٦. اَرِىَ مَا اَوْ لِسَرْ اَرْدِىَ نَاگَرِنْ، ڤِيّجَا كُو ژِ وَانْ رَه دِلْ هَبِنْ كُو پِىَ تِيّبِگَهِژِنْ و عِبْرَتْ بِگِرِنْ و گُه هَبِنْ پِىَ سَحْ بِكِنْ و فَهمْ بِكِنْ. ڤِيّجَا بِرَاسْتِى كُوّرَايِى نَه كُوّرَايِيَا چَعْڤَا يَه، بَلْكِى كُوّرَايِى يَا دِلِىَ دِسِينْگَانْ دَه يَه.

٤٧. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوْ لَزَا هَاتِنَا عَذَابْ ژِ تَه دِكِنْ. خُدِىَ هِيچْ ژِ پِيّمَانَا خوه ڤَنَاگَرَه. بِيّگُمَانْ رُوژَكَه لِجَمْ خُدَايِىَ تَه، بَرَانْبَرِى هَزَارْ صَالِيّنْ كُو هُونْ دِژمِيّرِنْ.[٢]

٤٨. پِرْ وَلاتِيّنْ كُو (خَلْكِىَ وَانْ) ظُلمْ دِكِرِنْ مِنْ مُهْلَتْ دَا وَانْ، پَاشِىَ مِنْ اَوْ (بِعَذَابْ) هَلاكْ كِرِنْ و ڤَگَرْ هَرْ بِبَالْ مِنْ ڤَه يَه.

٤٩. بِبِيّژَه: گَلِى مِرُوّڤَانْ! اَزْ ژِ بُوّ وَه تَنِىَ هِشِيَارْكَرَكِى اَشْكَرَا مَه.

٥٠. هَرْچِى اَوِيّنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيّنْ ڤَنْجْ كِرِنَه، ژِ بُوّ وَانْ لِيّبُورِينْ و رِزْقَكِى بِرُومَتْ هِيَه.

٥١. هَرْچِى اَوِيّنْ كُو پِيّشْبَازِيِىَ دِكِنْ دَا كُو دَئَايَتِيّنْ مَه دَه مَه پِيّچَارَه بِهِيّلِنْ، هَا اَوْ خَلْكِىَ دُوژَهِىَ نَه.

٥٢. مَه بَرِيَا تَه هَرْ چِڤَاسْ رَسُولْ و نَبِيَكْ شَانْدِبَه، دَمَا وِى تِشْتَكْ دَاخَوازْ كِرِيَه، شَيْطِيّنْ

---

١ خُدِىَ تَعَالٰى دِ ڤِىَ ئَايَتِيّدَه بَيَانْ دِكَه وِى گَلَكْ گُنْدْ و بَاژَارْ بِسَدَمَا ظُلْمَا كُو كِرِنْ وِيّرَانْ كِرِيَه. وَانْ، اِنْكَارَا خُدِىَ دِكِرْ و بِپِيّخَمْبَرِيّنْ وِى بَاوَرِى نَدئَانِينْ، ڤِيّجَه اَوْ بُو سَدَمَا هَلاكَا وَانْ و وِيّرَانْكِرِنَا بَاژَارِيّنْ وَانْ. اَڤْ وَاطَه دِ گَلَكْ ئَايَتَانْ دَه اَشْكَرَه و ڤَكِرِى هَاتِيَه. يَكْ ژِ وَانْ ژِ سُورَهيِىَ طَلاقْ دِ ئَايَتَا ٨-١٠ىَ دَه «گَلَكْ ژِ خَلْكِىَ وَلاتَانْ ژِ فَرْمَانَا خُدَايِىَ خوه و پِيّخَمْبَرِىَ وِى دَرْكَتِنْ، ڤِيّجَا مَه اَوْ كِشَانْدِنْ حَسَابَكِى دِژْوَارْ و مَه اَوْ بِعَزَابَكِى كَسْنَدِيتِى جَزَا كِرِنْ. وَانْ جَزَايِىَ كَارْ و كِرِيَارِيّنْ خوه تَعْمْ كِرِنْ و دَاوِيَا رَوْشَا وَانْ ژِى زِيَانَه. خُدِىَ ژِ وَانْ رَه عَزَابَكِى دِژْوَارْ ئَامَادَه كِرِيَه..»

٢ زَمَانْ، اِيزَافِى يَه. نَخَاسِمْ گَاڤَا مِرُوّڤ دِخوازِنْ زُو زَمَانْ دَرْبَاسْ بِبَه، اَوْ زُو دَرْبَاسْ نَابَه بَلْكِى رُوژَكْ بِڤَاسِى صَالْ و زَمَانَانْ دِرِيّژْ تِىَ گُمَانْكِرِنْ. اَڤْ ژِى نِيشَانْ دِدَه كُو زَمَانْ اِيزَافِى يَه. هَزَارْ صَالِىَ كُو اَمْ دِژْمِيّرِنْ لِجَمْ خُدِىَ بِڤَاسِى رُوژَكِىَ كِنَه. لَوْرَا پَارْچِيَكِى زَمِيّنْ يِىَ كُو ژِ بُوّ خُدِىَ سَرِىَ وِى و بِنِىَ وِى دِيَارْكِرِى بَه تُنَه يَه. لِنِكْ خُدِىَ پِيّدَاوِيبُونْ و هَرُوهَرِى هِيَه.

هَرْ حَولْ دَايَه كُو تِشْتَكى (فَسَادِيكَىٰ، ئَاسْتَنْگيكَىٰ) بَاڤِيژَه نَاڤْ دَاخوازَا وِى دَه. ڤِيْجَا خُدِىٰ يَا كُو پَلِيدْ دَاڤِيژَه دِلِىٰ وَانْ پُوچْ دِكَه. پِشْتْرَه خُدِىٰ ئَايَتِيْنْ خوه بِسَاغْلَمى بِجهْ دِكَه. خُدِىٰ زَانَا يَه، كَارْبنَجِهه.

٥٣. (خُدِىٰ ڤِىٰ دَسْتُورِىٰ دِدَه شَيْطِيْنْ) دَا كُو اَوْ تِشْتِىٰ كُو شَيْطَانْ زِيْدَه دِكَه ژِ بُوْ وَانِيْنْ كُو دِدلِيْنْ وَانْ دَه نَخَوشى(يَا نِيفَاقِىٰ) هَيَه و ژِ بُوْ وَانِيْنْ كُو دِلِيْنْ وَانْ (بپُوتپَرَسْتِيِىٰ) هِشْكْ و هُولا بُويَه بِكَه (نَاڤگِينَا) جَربَانْدِنِىٰ. بِيْگُمَانْ ظَالِمْ دِنَاڤْ اِخْتِلافَكَه كُورْ دَه نَه.

٥٤. و دَا كُو اَوْ كَسِيْنْ كُو زَئَانِينْ (قُرْئَانْ) ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ، بِزَانِنْ كُو اَڤْ (قُرْئَانْ) حَقَه و ژِ جَمْ خُدَايِىٰ تَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ. ڤِيْجَا دَا كُو بَاوَرِى پِىٰ بِينِنْ و دِلِيْنْ وَانْ پِىٰ ئَارَامْ بِبَه. بِيْگُمَانْ خُدِىٰ بَرِىٰ وَانِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه دِدَه بَالْ رِيَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ ڤَه.

٥٥. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه دَرْ بَارِىٰ قُرْئَانِىٰ دَه هَرْ دِنَاڤَا شِكْ و گُمَانِىٰ دَه نَه، حَيَانِى كُو ژِ نِشْكَا ڤَه قِيَامَتْ بِسَرْ وَانْ دَه بِىٰ يَانْ ژِى عَذَابِىٰ رُوژَكَه بِىٰ خِيْرْ (كُو اَوْ رُوْژَا قِيَامَتِىٰ يَه) بِيْتَه وَانْ.

٥٦. وِىٰ رُوژِىٰ حُكمْرَانِى بَسْ يَا خُدِىٰ يَه. اَوْ دِنَاڤْ وَانْ (بَاوَرْمَنْدْ و كَافِرَانْ) دَه حُكمْ دِدَه. هَرْچِى اَوِيْنْ كُو وَانْ بَاوَرِى ئَانِينَه و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه اَوْ دِنَاڤْ بِهِشْتِيْنْ خُدَانْ نِعْمَتْ دَه نَه.

٥٧. هَرْچِى اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه و بَاوَرِى بَئَايَتِيْنْ مَه نَئَانِينَه، هَا ژِ بُوْ وَانْ عَذَابَكِى رِسْوَاكَرْ و دِژْوَارْ هَيَه.

٥٨. اَوِيْنْ كُو وَانْ دِرِيَا خُدِىٰ دَه هِجْرَتْ كِرِنَه، پِشْتْرَه ژِى هَاتِنَه كُشْتِنْ يَانْ ژِى دِكُوْچبَرِيَا خوه دَه مِرِنَه، بِيْگُمَانْ خُدِىٰ دِىٰ (لِبِهِشْتِىٰ) رِزْقَكِى سپَحِى بِدَه وَانْ و بِيْگُمَانْ خُدِىٰ هَرْ اَوَه چِيْتِرِينِىٰ رِزقْدَارَانْ.

٥٩. خُدِىٰ دِىٰ وَانْ بِخَه جِهَكِى كُو وَانْ مَمْنُونْ بِهِيْلَه و بِيْگُمَانْ خُدِىٰ هَرْ زَانَا يَه، بِيْهِنْفَرَهَه.

٦٠. رَوشْ اَڤْه؛ چِه كَسِىٰ كُو ظُلِمْ لِىٰ هَاتبَه كِرِنْ خُدِىٰ دَسْتُورْ دَايَه كُو بِقَاسِى ظُلْمَا لِىٰ

هَاتيَه كِرِنْ تُولَا خَوه ڤَكَه، پِشْتِى ڤِىَ دِيسَا كُو اِيْرِيشْ و ظُلِمْ لِىَ وَرَه كِرِنْ، مُحَقَّقْ خُدِىَ دِىَ ئَارِيكَارِيَا وِى بِكَه. بێگُمَانْ خُدِىَ بَخْشَنْدَه يَه، گُنَهْژِێبِرَه.

٦١. اَڤَا مَه گُوْتِى رَاسْتَه؛ بِسَدَمَا كُو خُدِىَ شَڤِىَ دِخَه سَرْ رُوژِىَ و رُوژِىَ ژِى دِخَه سَرْ شَڤِىَ، بێگُمَانْ خُدِىَ بِهِيزَرَه، بِينَرَه.

٦٢. اَڤَا مَه گُوْتِى رَاسْتَه؛ بِسَدَمَا كُو بِرَاسْتِى ژِى خُدَا، اَوْ هَرْ حَقْ بِخَوه يَه و اَوێنْ كُو ژ بِلِى خُدِىَ پَرَسْتِنَا وَانْ دِكِنْ اَوْ تَڤْ پُوچْ (و بَاطِلِ)نْ و پێگُمَان يِىَ عَلِىّ يِىَ كَبِيرْ هَرْ خُدِىَ يَه.[1]

٦٣. مَا تُو نزَانِى كُو خُدِىَ ژِ عَوْرَانْ ئَاڤْ دَاخِسْتِيَه (و بِوِىَ ئَاڤِىَ) اَرْدْ كَسْكْ و هِێشِينْ بُويَه. بێگُمَانْ خُدِىَ هُوربِينَرَه، ئَاگَاهْدَارَه.

٦٤. چه تِشْتێنْ لِاَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه تَڤْ يێنْ خُدِىَ نَه. بێگُمَانْ اَللهْ، تَڤْزْ اَوْ، دَوْلَمَنْدَه، هِێژَايِىَ پَسِنْدَايِنِىَ يَه.

٦٥. اَرِىَ مَا تُو نزَانِى خُدِىَ تِشْتِىَ دِاَرْدِىَ دَه هَيَه و اَوْ كَشْتِيێنْ كُو لِگُورِى فَرْمَانَا خُدِىَ دِدَرْيَايِىَ دَه دِكِشِنْ ژِ وَه رَه سِتُوخَوارْ كِرِنَه. خُدِىَ ئَاسْمِێنْ رَادِگِرَه دَا كُو نَكَڤَه سَرْ اَرْدِىَ، ژِ بِلِى كُو اَوْ دَسْتُورْ بِدَه. بێگُمَانْ خُدِىَ ژِ بُوْ مِرُوْڤانْ رَوُفَه، رَحِيمَه.[2]

٦٦. يِىَ كُو (ژِ تُنَيِى) هُونْ سَاغْ كِرِنَه خُدِىَ يَه. پِشْتْرَه دِىَ وَه بِمِرِينَه، پَاشِىَ دِيسَا دِىَ وَه سَاغْ بِكَه. بێگُمَانْ اِنْسَانْ پِرْ نَانْكُورَه!

٦٧. مَه ژِ هَرْ اُمَّتَكِىَ رَه شَرِيعَتَكْ (رِيْبَازَكْ) دَانِيَه كُو اَوْ ژِى وِىَ بِكَارْ تِينِنْ. (يَا مُحَمَّدْ!)

١ العَلِىّ: اَوِىَ كُو رَوْشَا وِى بِلِنْدَه، سَرْدَسْتِيَا وِى بِلِنْدَه و زَاتِىَ وِى بِلِنْدَه، هَرْ تِشْتْ دِبِنْ سَرْدَسْتِيَا وِى و حُكمْرَانِيَا وِى دَه يَه، تُو تِشْتْ دِسَرْ وِى رَه تُنِى.

الكَبِيرْ: اَوِىَ كُو خُودِيِىَ مَزْنَاتِيِىَ يَه و ژِ هَرْ تِشْتِى مَزِنْترَه.

٢ الرَّووفْ: اَوِىَ كُو رَحْمْ و دِلُوڤَانِيَا وِى پِرْ زێدَه يَه. دِدِنْيَايِىَ دَه ژِ بُوْ هَمِى مِرُوْڤانَه و لِئَاخْرَتِىَ ژِ بُوْ هِنَكَانَه كُو اَوْ وَلِيِىَ خُدِىَ يِىَ بَاوَرْمَنْدِنْ.

نَاخَوه بِلَا دِڤِیێ دَه تُو کَسْ بِتَه رَه تِێنَکُوشَه. تُو ژِی (مِرُۆڤانْ) ڤَخُوینَه بِبَالْ خُدَایێ خَوه ڤَه. بێگُمَانْ تُو دِرِیکَه رَاسْتْ و دُرِسْتْ دَه یی.

٦٨. اَگَرْ اَوْ بِتَه رَه مُنَاقَشِیێ بِکِنْ (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: خُدِیێ، بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ بِێهْتِرْ دِزَانَه.

٦٩. خُدِیێ، رُوژَا قِیَامَتِیێ دِنَاڤْبَرَا وَه دَه، دَرْ بَارِیێ وَانْ مِژَارِیێنْ کُو وَه دِژِیتِیَا هَڤْ دِکِرْ دَه، دِیێ حُکِمْ بِدَه.

٧٠. مَا تُو نِزَانِی کُو چه تِشْتێنْ لِاَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه خُدِیێ پێ دِزَانَه؟ بێگُمَانْ اَڤْ (زَانینَا خُدِیێ) دِکِتێبَکِیێ دَه (دِ لَوْحُ الْمَحْفُوظِیێ دَه) نِڤِیسَانْدِی یَه و اَڤْ رَوشْ لِبَرْ خُدِیێ هێسَانَه.

٧١. اَوْ ژِ بِلِی خُدِیێ عِبَادَتِیێ تِشْتَکِی دِکِنْ کُو خُدِیێ لِسَرِیێ تُو دَلِیلْ دَانَخِسْتِیَه و زَانِینَکَه وَانْ ژِی پێ نِینَه و ژِ بُوْ ظَالِمَانْ تُو ئَارِیکَارْ تُنَه یَه.

٧٢. دَمَا کُو ئَایَتێنْ مَه یێنْ اَشْکَرَا و رُونْکَرْ ژِ وَانْ رَه تێنْ خَونْدِنْ، تُو دِیێ ژِ رُوێێنْ وَانْ نَه رَازِیبُونِیێ (یَا لِهَمْبَرِی قُرْئَانِیێ) بِبِینِی. هِنْدِکْ دِمِینَه کُو اَوْ اِێرِیشِی وَانێنْ کُو ئَایَتێنْ مَه ژِ وَانْ رَه دِخُوینِنْ بِکِنْ. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: مَا اَزْ ژِ وَه رَه یَا ژِ ڤِیێ (هێرْسُ و نَرَازِیبُونَا وَه) خَرَابْتِرْ بِبێژِمْ؛ (اَو ژِی) ئَاگِرَه! خُدِیێ، ژِ بُوْ وَانێنْ کُو کَافِرْ بُونَه پێمَانْ پێ دَایَه. اَو، چه پِیسْ وَارْگَهه!

٧٣. گَلِی مِرُۆڤَانْ! ژِ وَه رَه دَرْبُ و مَسَلَکْ هَاتِیَه دَاینْ، ڤێجَا رِنْدْ لِیێ گُهْدَارِی بِکِنْ؛ اَوێنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیێ هُونْ پَرَسْتِنَا وَانْ دِکِنْ و لِبَرْ وَانْ دِگَرِنْ، اَگَرْ اَوْ ژِ بُوْ وِیێ ئَارْمَانْجِیێ بێنْ جَمْ هَڤْ ژِی، اَوْ نِکَارِنْ مێشَکِیێ ژِی بَئَافِرِینِنْ. اَگَرْ مێشْ تِشْتَکِی ژِ (دَسْتِیێ) وَانْ بِرَڤِینَه، اَوْ نِکَارِنْ وِی ژِی ژِیێ ڤَگَرِینِنْ؟! یێ کُو دِخَوازَه بێ چَارَه یَه و یێ کُو ژِیێ تێ خَوهسْتِنْ ژِی بێ چَارَه یَه!

٧٤. وَانْ بَئَاوَایکِی بَابَتِی خُدِیێ، قَدْرِیێ وِی نَگِرْتِنَه. بێگُمَانْ خُدِیێ هَرْ قَوِیَّه، عَزِیزَه.[١]

١ القَوِیُّ: اَوِیێ کُو هَرْ ژِیێ رَه یَه قُدْرَتَا بێ قَیْدُ و شَرْطْ دِگَلْ مَشِیئَتَا پێکِیمَاسِی.

٧٥. خُدىَ هَمْ ژِ فِرِيشْتَيَانْ هَمْ ژِى ژِ مِرُوْڤانْ قَاصِدْ بژَارْتِنَه. بێگُمَانْ خُدىَ سَمِيعَه، بَصِيرَه.[١]

٧٦. خُدىَ، بِيَا كُو اَوْ دِكِنْ و بِيَا كُو اَوىَ بِكِنْ ژِى دِزَانَه. هَمُو كَارْ و بَارْ لِخُدىَ ڤَدگَرِنْ.

٧٧. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! هَرِنْ رِكُوعِىَ، هَرِنْ سِجُودِىَ، عِبَادَتِىَ خُدَايِىَ خَوه بِكِنْ و ڤَنْجِيىَ بِكِنْ دَا كُو هُونْ بِسَرْ بِكَڤِنْ.

٧٨. دِبَرْ (دِينِىَ) خُدىَ دَه بِرَاسْتُ و دُرِسْتِى كَارُ و خَبَاتِىَ بِكِنْ. خُدىَ (ژِ بُوْ ئَارِيكَارِيَا دِينِىَ خَوه) هُونْ بژَارْتِنَه. دِمژَارَا دِينْ دَه وِى تُو زَحْمَتِى لِوَه بَارْ نَكِرِيَه. بِدِنْ پَىْ دِينِىَ بَاڤِىَ خَوه اِبْرَاهِيمْ. خُدىَ، ژِ بَرىَ دَه و دِڤُرْئَانِىَ دَه ژِى هُونْ بِمُسِلْمَانِى نَاڤْ كِرِنَه. دَا كُو پێخَمْبَرْ (رُوژَا ڤِيَامَتِىَ) لِسَرْ وَه بِبَه شَاهِدْ و هُونْ ژِى لِسَرْ مِرُوْڤانْ بِبِنْ شَاهِدْ. نَاخَوه بِئَاوَايِىَ پێدِڤِى نِمێژْ بِكِنْ، زَكَاتَا مَالِىَ خَوه بِدِنْ و خَوه بِخُدىَ بِگِرِنْ. اَوْ دُوسْتُ و ئَارِيكَارِىَ وَه يَه، ڤێجَا اَوْ چِه خَوشْ دُوسْتَه، چِه خَوشْ ئَارِيكَارَه!

٢٣. سُورَه يىَ مُوْمِنُونْ

سُورَه يىَ (مُوْمِنُونْ)، (١١٨) صَدْ و هژدَه ئَايَتَه. لِمَكِّىَ دَاكَتِيَه. ڤِى سُورَه يى، نَخَاسِمْ ئَايَتێنْ وِى يێنْ پێشِينْ ژِ بَرْ كُو بَحْسَا عِبَادَتْ، اَخْلَاقْ، سِلُوكْ و نِعْمَتَانْ دِكَه كُو لِئَاخْرَتِىَ اَوْ بَاوَرْمَنْدێنْ بِڤَانْ سَالِخَانْ دىَ بِگِهِيژِنْ وَانْ و لِجِيهَانِىَ ژِى بِگِهِيژِنْ سَرْكَفْتِنِىَ، ژىَ رَه سُورَه يىَ مُومِنُونْ هَاتِيَه گُوْتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. بێگُمَانْ بَاوَرْمَنْدْ سَرْفِرَازْ بُونَه و گِهِيشْتِنَه مِرَادَا خَوه.

العَزِيزْ: اَوىَ كُو تَڤَكِىَ وَاتِيێن عِزَّتِىَ ژىَ رَه يَه؛ سَرْدَسْتِيَا ڤُوَّتِىَ، ڤێجَا يىَ وِى تێكْ بِبَه تُنَه، سَرْدَسْتِيَا نَهِشْتِنِىَ، اِيجَارْ نَه حَوجِيىَ تُو كَسِى يَه، سَرْدَسْتِيَا تێكبِرِنْ، و سَرْكَفْتِنِىَ نَاخَوه بِىَ دَسْتُورَا وِى تُو تِشْتْ خَوه نَالَڤِينَه.

١ السَمِيعُ:اَوىَ كُو بِگُوْتِنَا پِسْتَپِسْتِى و يَا بِدِزِى، بِگُوْتِنَا اَشكَرَه و يَا خُيَا بِهِيزَرَه؛ بَلْكِى بِتَڤَكِىَ دَنْگَانْ اَوْ چِڤَاسْ هُورْ و گِرْ بِنْ ژِى و اَوىَ كُو بَرسِڤَا لاڤَاكَارَانْ دِدَه.

البَصِيرْ: اَوىَ كُو دِعَالَمَا نَه لِبَرْ چَاڤْ و يَا لِبَرْ چَاڤْ دَه بِهِمِى هِيِنَانْ بِينَرْ و دِيدَڤَانَه، هَرْ چِڤَاسْ اَوْ ڤَشَارْتِى و اَشْكَرَه، هُورْ و گِرْ بِنْ ژِى.

٢. اَوِيْنْ كُو دِنِمێژَا خَوه دَه بِتِرْسِنْ..

٣. اَوِيْنْ كُو بَرێ خَوه ژِ كَلَڤَاژِيَانْ ڤَدِگَرِينِنْ..

٤. اَوِيْنْ كُو زَكَاتَا مَالێ خَوه دِدِنْ..

٥. اَوِيْنْ كُو نَامُوسَا خَوه دِپَارێزِنْ..

٦. ژِ بِلِى هَڤْسَرُ و جَارِيێنْ وَانْ، اَوْ پێگَازِنْدِنْ..

٧. نَاخَوه كِى بِخَوازَه ژِ ڤێ و وِرْ دَه هَرَه، ڤێجَا يێنْ كُو تِخُوپێ (حَلالِيێ) دَرْبَاسْ كِرِنَه اَوِنْ.

٨. اَوِيْنْ كُو هَاىْ ژِ اَمَانَتْ و پێمَانێنْ خَوه هَنَه..

٩. اَوِيْنْ كُو لِنِمێژێنْ خَوه مِقَاتَه نَه..

١٠. هَا اَڤِنْ، اَوِيْنْ مِيرَاتْگِرْ..

١١. اَوِيْنْ كُو فِرْدَوسێ مِيرَاتَه وَرْدِگْرِنْ و اَوْ تێدَه سَرَاقَتِى دِمِينِنْ.

١٢. صُونْدْ بَه كُو مَه اِنْسَانْ ژِ حَرِيَكَه صَفَانْدِى ئَافِرَانْدِيَه.

١٣. پَاشێ مَه اَوْ كِرِيَه نُطْفَه (خُوِينْپَارَه) و دِمَالْزَارُوكێ دَه بِجِهْ كِرِيَه.

١٤. پَاشێ مَه اَوْ نُطْفَه كِرِيَه خُوِينَكَه هِشْكْ، دِپَىْ رَه مَه خُوِينَا هِشْكْ كِرِيَه پِچِكَكْ گُوشْتْ، مَه اَوْ پِچِكَا گُوشْتْ كِرِيَه هَسْتِى (سِكْلێتْ)، مَه اَوْ هَسْتِى بِگُوشْتْ كِرَاسْ كِرِيَه، پَاشێ مَه اَوْ كِرَه ئَافِرَانْدِيكِى دِنْ. ڤێجَا خُدێ پِيرُوزْ و بِلِنْدَه كُو اَوْ سِپَحِيتِرِينێ ئَافِرِينێرَانَه.

١٥. پِشْتِى ڤێ قَاسِێ بێگُمَانْ هُونێ بِمِرِنْ.

١٦. پِشْتْرَه، هُونێ رُوژَا قِيَامَتێ تَڤْزْ بێنَه ڤَژَانْدِنْ.

١٧. صُونْدْ بَه، مَه دِسَرْ وَه رَه حَفْتْ ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه و اَمْ ژِ وَانْ نَه بێ هَايِنْ.

١٨. مَه ژِ عَوْرَانْ بِپِيڤَانْ (لِگُورِى پێدِڤِيێ) ئَاڤَكْ دَاخِسْتِيَه، ڤێجَا مَه اَوْ دِ اَرْدێ دَه دَايَه سَكِنَانْدِنْ و بێگُمَانْ قُوَّتَا مَه لِسَرْ بِرِنَا وێ ژِى هَيَه.

١٩. هَرْ وِهَا بِوِێ (ئَاڤێ) مَه ژِ وَه رَه بَاخْچێنْ خُرْمَه و تِرِى ئَانِينَه رَاسْتِێ كُو ژِ وَه رَه دِوَانْ بُوسْتَانَانْ دَه گَلَكْ مِێوَه هَنَه و هُونْ ژِ وَانْ دِخُونْ.

٢٠. مَه (بِوِێ ئَاڤێ) ژِ وَه رَه دَارَكْ شِينْ كِرِيَه (كُو اَوْ دَارَا زَيْتُونِێ يَه) كُو لِچِيَايێ سِينَايێ چێدِبَه. بَرِێ وِێ ژِ بُوْ كَسِێ كُو بِخَوه دِبَه رُونْ و پێخَوارِنْ.

٢١. بێگُمَانْ ژِ بُوْ وَه دِتَرْشَانْ (دَڤَه، دَوَارْ و پَزْ) دَه ژِى عِبْرَتْ هَنَه. اَمْ ژِ يَا دِ زِكێنْ وَانْ دَه بوَه دِدِنْ ڤَخَوارِنْ و ژِ بُوْ وَه دِوَانْ دَه هِنْ فَيْدَيێنْ دِنْ ژِى هَنَه، ژِ بِلِى ڤِێ هُونْ ژِ (گُوشْتِێ) وَانْ ژِى دِخُونْ.

٢٢. هُونْ لِسَرْ وَانْ و لِسَرْ كَشْتِيَانْ (بِسُوَارِى) تێنَه هِلْگِرْتِنْ.

٢٣. صُونْدْ بَه كُو مَه نُوحْ ژِ گَلِێ وِى رَه شَانْدْ. ڤێجَا وِى (ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: اَى گَلِێ مِنْ! خُدِێ بِحَبِينِنْ، ژِ وِى پِێ ڤَه ژِ بُوْ وَه تُو اِلٰه نِينِنْ. اَرِێ مَا هِێ ژِى هُونْ خَوه نَاپَارێزِنْ؟

٢٤. ڤێجَا (لِهَمْبَرِى ڤِێ يَكِێ)، ژِ گَلِێ وِى، گِرَگِرێنْ كُو كَافِرْبُونَه (ژِ پِيرَوێنْ خَوه رَه) گُوْتِنْ: اَوْ ژِى، تَنِێ مِرُوْڤَكى عَيْنِى وَكِى وَه يَه. اَوْ دِخَوازَه لِسَرْ وَه خَوه قُرَه بِكَه. اَگَرْ خُدِێ بِخَوهسْتَا (كُو پێخَمْبَرَكى بِشِينَه) مُحَقَّقْ دِێ فِرِيشْتَيَكْ بِشَانْدَا. مَه تِشْتَكى مِينَا ڤِێ ژِ بَاڤْ و بَاپِيرێنْ خَوه يێنْ پێشى نَبِهيسْتِيَه.

٢٥. اَوْ زِلاَمَكى وِسَا يَه كُو دِينِيتِيَكْ پِێ رَه هَيَه. نَاخَوه هَيَا دَمَكِێ چَاڤْدێرِيَا وِى بِكِنْ.

٢٦. نُوحْ گُوْتْ: خُدَايێ مِنْ! ژِ بَرْ كُو بَاوَرِى بِمِنْ نَئَانِينْ ئَارِيكَارِيَا مِنْ بِكَه!

٢٧. مَه پَيَامْ دَا نُوحْ كُو دِبِنْ چَاڤْدێرِيَا مَه دَه و بِئَاوَايێ كُو مَه وَحِێ ژِێ رَه رَاگِهَانْدِيَه كَشْتِيێ سَازْ بِكَه. ڤێجَا دَمَا فَرْمَانَا مَه (يَا بِهَلاَكَا وَانْ) هَاتْ و ئَاڤْ ژِ تَنُورِێ زَا و پِژِڤِى، ژِ هَرْ جِنْسَكى حَيْوَانَانْ جُوتَكى و -ژِ بِلِى وَانْ كَسێنْ كُو فَرْمَانَا مَه بِهَلاَكْبِرِنَا وَانْ هَاتِيَه- مَالْبَاتَا خَوه ژِى بِخَه كَشْتِيێ. دَرْ بَارِێ وَانْ كَسێنْ كُو ظُلِمْ كِرِنَه لِبَرْ مِنْ قَتْ نَگِرَه! بێگُمَانْ اَوْ تَقِزْ دِێ بێنَه بِنْئَاڤْكِرِنْ.

٢٨. (اَى نُوحْ!) دَمَا تُو و اَوْ كَسێنْ كُو لِگَلْ ته لِكَشْتِيِىٚ بِجِهْ بِبِنْ، وِهَا بِبێژَه: حَمْدْ ژِ خُدِىٚ رَه بَه كُو اَمْ ژِ بَرَكَا ظَالِمَانْ رَهَا كِرِنْ.

٢٩. دِيسَا بِبێژَه: خُدَايِىٚ مِنْ! مِنْ لِجِهَكِى پِيرُوزْ و بِبَرَكَتْ بِجِهْ بِكَه و هَرْ تُويِى چێتِرِينِىٚ بِجِهْكَرَانْ.

٣٠. بێگُمَانْ دِڤِىٚ دَه (ژِ بُوٚ وَه) نِشَانْ هَنَه و بێگُمَانْ مَه اَوْ پِىٚ جِربَانْدِنْ.

٣١. پَاشِىٚ لِدُوڤْ وَانْ مَه مِلَّتَكِى دِنْ ئَانِى حُوٚلِىٚ.

٣٢. ڤێجَا مَه ژِ نَاڤْ وَانْ بِخَوه پێخَمْبَرَكْ ژِ بُوٚ وَانْ شَانْدْ، (ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ): ژِ خُدِىٚ رَه عِبَادَتِىٚ بِكِنْ، ژِ بِلِى وِى ژِ بُوٚ وَه تُو خُدَا نِينِنْ. اَرِىٚ مَا هِىٚ ژِى هُونْ (ژِ گُنَه و شِرْكِىٚ) خَوه نَاپَارێزِنْ؟

٣٣. گِرَه گِرێنْ گَلِىٚ وِى اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، اَوێنْ كُو بَاوَرِى بِرُوژَا ئَاخْرَتِىٚ نَئَانِينْ و اَوێنْ كُو ژِيَانَا نِعْمَتێنْ كُو مَه دَايِى وَانْ اَوْ ژِ رِىٚ بِرِنْ، گُوٚتِنْ: اَڤْ ژِى مِرُوٚڤَكِى وَكِى وَه يَه؛ ژِ يَا كُو هُونْ دِخُونْ دِخَوه و ژِ يَا كُو هُونْ ڤَدِخُونْ اَوْ ژِى ڤَدِخَوه.

٣٤. (گِرَه گِرَانْ گُوٚتْ): اَگَرْ هُونْ بِگُوٚتِنَا مِرُوٚڤَكِى وَكِى خَوه بِكِنْ، مُحَقَّقْ هُونِىٚ بِخَسِرِنْ.

٣٥. اَرِىٚ مَا اَوْ (پێخَمْبَرْ) پَيْمَانِىٚ دِدَه وَه و دِبێژَه: دَمَا هُونْ مِرِنْ و بُونَه ئَاخْ و هَسْتِى، هُونِىٚ جَارَكَه دِنْ (ژِ گُورێنْ خَوه) بێنَه دَرَانِينْ؟

٣٦. اَڤْ پَيْمَانَا كُو ژِ وَه رَه تِىٚ دَاينْ دُورَه، دُورَه!

٣٧. اَڤْ ژِيَانَا مَه بَسْ ژِيَانَا ڤِىٚ دِنْيَايِىٚ يَه. اَمِىٚ بِمِرِنْ و هِنَكێنْ دِنْ ژِى دِىٚ سَاغْ بِبِنْ (بێنَه دِنْيَايِىٚ) و پِشْتِى مِرِنِىٚ اَمْ بِخَوه دِيسَا نَايێنَه ڤَژَانْدِنْ.

٣٨. اَڤْ پێخَمْبَرْ بَسْ زِلاَمَكَه، لِسَرْ نَاڤِىٚ خُدِىٚ دَرَوَانْ دِكَه. اَمْ بِخَوه پِىٚ نَبَاوَرِنْ.

٣٩. (پێخَمْبَرِىٚ وَانْ) گُوٚتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! بِسَدَمَا كُو وَانْ بَاوَرِى بِمِنْ نَئَانِى ئَارِكَارِيَا مِنْ بِكَه!

٤٠. (خُدِىٚ ژِىٚ رَه) گُوٚتْ: دِدَمَكَه نِيٚزِيكْ دَه اَوْ دِىٚ (ژِ بَرْ كُفْرَا خَوه) پُوشْمَانْ بِبِنْ!

٤١. ڤِيٚجَا وِىٚ قِيرِينَا جَانْسُوژْ بِرَاسْتِى اَوْ گِرْتِنْ (و هَلَاكْ كِرِنْ). ايجَارْ مَه اَوْ كِرِنْ وَكِى قَافُوكِيٚنْ سَرْ ئَاڤِىٚ. دُورْبُونَا ژِ رَحْمَا خُدِىٚ هَرْ ژِ بَرْكَا ظَالِمْ رَه بَه!

٤٢. پَاشِىٚ مَه لِدُوفْ وَانْ هِنْ مِلَّتِيٚنْ دِنْ ئَانِينْ حُوٚلِىٚ.

٤٣. قَتْ اُمَّتَكْ نَه دِكَارَه دَمَا (هِلاكَا) خَوه بِدَه پِيٚشْ نَه ژِى دِكَارَه بِدَه پَاشْ.

٤٤. پَاشِىٚ مَه لِپَىْ هَڤْ قَاصِدِيٚنْ خَوه شَانْدِنْ. ژِ كِيژَانْ اُمَّتِىٚ رَه قَاصِدِىٚ وِىٚ هَاتِبَه، هَرْ بَاوَرِى پِىٚ نَئَانِينَه. مَه ژِى (دِهَلاكِىٚ دَه) اَوْ دَانَه دُوفْ هَڤْ و مَه اَوْ كِرِنْ مِژُولَاهِى (كُو خَلْكْ دِجِڤَاتَانْ دَه پِىٚ مِژُولْ دِبَه). ڤِيٚجَا هِلاكْ و عَذَابْ ژِ بُوٚ مِلَّتَكِى بَه كُو بَاوَرِى نَايِينَه!

٤٥. پِشْتْرَه مَه مُوسَا و بِرَايِىٚ وِى هَارُونْ بِمُعْجِزَيِيٚنْ خَوه و تَڤِى دَلِيلِيٚنْ اَشْكَرَا شَانْدِنْ...

٤٦. بِبَالْ فِرْعَونْ و گِرَه گِرِيٚنْ وِى ڤَه. ڤِيٚجَا وَانْ خَوه قُرَه كِرْ (و بَاوَرِى نَئَانِينْ) و اَوْ جِڤَاتَكَه پُوزْبِلِنْدْ بُو.

٤٧. گُوٚتِنْ: اَرِىٚ مَا اَمِىٚ بِدُو مِرُوٚڤِيٚنْ وَكِى خَوه بَاوَرِى بِينِنْ و رَوْشْ اَڤْه كُو خَلْكِىٚ وَانْ ژِى ژِ مَه رَه خِزْمَتْكَارِنْ؟

٤٨. ڤِيٚجَا وَانْ بَاوَرِى بِوانْ نَئَانِى و بُونَه ژِ يِيٚنْ هَلَاكْبُويِى.

٤٩. صُونْدْ بَه، مَه كِتِيٚبْ دَايَه مُوسَا دَا كُو اَوْ (زَارُويِيٚنْ اِسْرَائِيلْ پِىٚ) رَاسْتَرِىٚ بِبِنْ.

٥٠. مَه كُرِىٚ مَرْيَمِىٚ (عِيسَا) و دَايِكَا وِى ژِى كِرِنَه نِيشَانَكْ (لِسَرْ قُدْرَتَا خَوه) و مَه اَوْ لِجِهَكِى بِلِنْدْ كُو خُدَانْ دَارْ و كَانِى يَه نِشْتَجِهْ كِرِنْ.

٥١. گَلِى قَاصِدَانْ! ژِ خَوارِنِيٚنْ پَاكْ و حَلَالْ بِخُونْ و كَارِيٚنْ قَنْجْ بِكِنْ. بِيٚگُمَانْ اَزْ بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ دِزَانِمْ.

٥٢. اَڤْ دِينێ وَه تَڤَانْ يَكْ دِينَه، اَزْ ژِى خُدَايێ وَه مَه، ڤێجَا (بِپێكْئَانِينَا فَرْمَانِێنْ مِنْ و بِدُورْبُونَا ژِ قَدَخَيَانْ) خوه ژِ مِنْ بِپَارِێزِنْ.

٥٣. اِيدِى اَوْ (اُمَّتێنْ پێخَمْبَرَانْ) دِكَارێ دِينێ خَوه دَه پَرْچَه پَرْچَه بُونَه. هَرْ جِڤَاتْ بِيَا لِجَمْ خَوه دِلْخَوشِنْ.

٥٤. ڤێجَا تُو حَيَانِى دَمَكێ وَانْ دِنَاڤْ رێشَاشِيَا وَانْ دَه بِهێلَه!

٥٥. مَا ژِ وَانْ وَه يَه كُو بوِى مَالْ و زَارُوكێنْ كُو اَمْ دِدِنْ وَانْ...

٥٦. اَمْ ژِ وَانْ رَه لَزێ لِخێرَانْ دِكِنْ؟ نَا، بَلْكِى اَوْ تێنَاگِهيژِنْ.

٥٧. بێگُمَانْ يێنْ كُو ژِ تِرْسَا خُدَايێ خَوه بِسَاوْ و بِتِرْسِنْ...

٥٨. اَوێنْ كُو بَاوَرِى بَئَايَتێنْ خُدَايێ خَوه تِينِنْ...

٥٩. اَوێنْ كُو ژِ خُدَايێ خَوه رَه تِشْتَكِى نَاكِنْ هَڤْپِشْكْ...

٦٠. اَوێنْ كُو يَا لِسَرْ وَانْ پێوِسْتَه دِدِنْ دِگَلْ كُو دِلێنْ وَانْ بِتِرْسَه ژِ بَرْ كُو بِرَاسْتِى اَوێ لِخُدَايێ خَوه ڤَگَرِنْ.

٦١. هَا اَڤێنْ هَانێ، لِخێرْ و قَنْجِيَانْ دِبَزِنْ و بَرِى خَلْكێ خَوه دَاڤێژِنَه خێرێ.

٦٢. اَمْ تُو كَسِى زێدەيِى قُوَّتَا وِى بَرْپِرْسْ نَاگِرِنْ. لِبَالْ مَه كِتێبَكْ (ئَا كَارْ و كِرِيَارَانْ) هَيَه كُو رَاسْتِيێ دِبێژَه و نَحَقِى دێ لِوانْ نَيێ كِرِنْ.

٦٣. نَخێرْ، دَرْ بَارێ ڤێ قُرْئَانێ دَه دِلێنْ وَانْ (كَافِرَانْ) دِكُورِيتِى و نَزَانِينێ دَه يَه و ژِ بِلِى ڤێ ژِى هِنْ كَارێنْ وَانێنْ خَرَابْ هَنَه كُو اَوْ دِكِنْ.

٦٤. پَاشێ دَمَا اَمْ دَوْلَمَنْد و سَرَكێنْ وَانْ بِعَذَابْ بِگِرِنْ تُو دێ بِبِينِى كُو اَوْ دِكِنْ فَرْيَادْ و فِيخَانْ!

٦٥. (ژِ وَانْ رَه تێ گُوتِنْ): اِيرُو، بێهُودَه نَكِنْ هَاوَارْ! بێگُمَانْ هُونێ ژِ مَه ئَارِيكَارِيێ نَبِينِنْ!

٦٦. بِرَاسْتِى ژِى ئَايَتێنْ مِنْ ژِ وَه رَه دِهَاتِنْ خونْدِنْ، ڤێجَا هُونْ لِسَرْ پَاحْنِيَا خَوه بِپَاشْ ڤَه زِڤْرِينْ (سَرْ كُفْرِىٚ) كُو وَه ژِ گُوهْدَارِكِرِنِىٚ بَرِىٚ خَوه زِيڤِرَانْدْ.

٦٧. بِبێتُ اللَّهِىٚ خَوه (لِسَرْ خَلْكِىٚ) ڤُرَه دِكِرِنْ، لِدُورْ بێتِىٚ دِكِرِنْ شَڤْبِهێرْكْ كُو تێدَه دَڤْ دَئَاڤێتِنْ (قُرْئَانْ و پێخَمْبَرْ).

٦٨. اَرِىٚ مَا اَوْ لِڤِىٚ قُرْئَانِىٚ ڤَتْ نَفِكِرِينَه؟ يَانْ ژِى، مَا يَا كُو بَرِىٚ ژِ بَاڤْ و بَاپِيرێنْ وَانْ رَه نَهَاتِبُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه؟

٦٩. يَانْ ژِى مَا هِىٚ وَانْ پێخَمْبَرِىٚ خَوه نَاسْ نَكِرِيَه، ڤێجَا ژِ بُوٚ ڤِىٚ يَكِىٚ وِى اِنْكَارْ دِكِنْ؟

٧٠. يَانْ ژِى اَوْ دِبێژِنْ: بِوِى رَه دِينِيتِيكْ هَيَه؟ نَخێرْ، بَلْكِى وِى حَقِى ژِ وَانْ رَه ئَانِيَه، دِگَلْ كُو پِرِىٚ وَانْ ژِ حَقِيىٚ حَزْ نَاكِنْ.

٧١. اَگَرْ حَقِى بِدَايَا پَىْ هَوَسێنْ وَانْ، مُحَقَّقْ (پَرْگَالا) اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ و يێنْ كُو دِوَانْ دَه هَنَه دِىٚ خَرَا بِبُوِيَا. نَا بَلْكِى مَه ژِ وَانْ رَه (اَڤْ قُرْئَانَا كُو) سَرْبِلِنْدِيَا وَانَه دَايَه وَانْ، لێبَلِىٚ وَانْ بَرِىٚ خَوه ژِ سَرْبِلِنْدِيَا خَوه گُهَارْتِيَه.

٧٢. يَانْ ژِى مَا تُو خَرَاجَكِىٚ ژِ وَانْ دِخوازِى (ڤێجَا اَوْ نَائێنَه اِيمَانِىٚ)؟ اِێدِى دَانَا خُدَايِىٚ تَه (ژِ يَا كُو اَوْ بِدِنْ) چێتِرَه و هَرْ اَوْه چێتِرِينِىٚ رِزْقْدَارَانْ.

٧٣. رَاسْتِى اَڤَه كُو تُو وَانْ ڤَدِخُوِينِى رِيَكَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ.

٧٤. بێگُمَانْ يێنْ كُو بَاوَرِى بَئَاخْرَتِىٚ نَائِينِنْ اَوْ ژِ سَرْ رِيَا حَقْ و رَاسْتْ كَتِنَه.

٧٥. اَگَرْ اَمْ لِوَانْ بِهَاتِنَا رَحْمِىٚ و تَنْگَاسِيَا كُو گِهَاتِى وَانْ مَه ژِ سَرْ وَانْ رَاكِرَا، دِيسَا دِىٚ دِ رِێشَاشِيَا خَوه دَه بِكَتِنَا رِكِىٚ و اَوِىٚ حێرْمَايِى بِمَانَا.

٧٦. صُونْدْ بَه مَه اَوْ بِعَذَابِىٚ (بِرْچِيبُونِىٚ) گِرْتِنْ، دِيسَا ژِى وَانْ خَوه ژِ رَبِّىٚ خَوه رَه نِزْمْ نَكِرْ و بِزَارَه زَارْ لِبَرْ وِى نَگِرِيَانْ.

٧٧. حَیَانِی دَمَا اَمْ دَرِیِیٚ عَذَابَکی دِژْوَارْ لِسَرْ وَانْ ڤَکِنْ، تُو دِیٚ بِنِیٚرِی کُو ڤَا یَه وَانْ لِورْ هِیٚڤِیَا خوه وِنْدَا کِرِیَه، شَاشْ مَانَه!

٧٨. خُدِیٚ یَه، یِیٚ کُو ژِ بُوٚ وَه گُه، چَاڤْ و دِلْ ئَافِرَانْدِنَه، هُونْ چِقَاسْ هِنْدِكْ سِپَاسِی(یَا وَانْ نِعْمَتَانْ) دِکِنْ!

٧٩. خُدِیٚ یَه، یِیٚ هُونْ لِسَرْ اَرْدِیٚ ئَافِرَانْدِنَه و هُونِیٚ لِبَرْ وِی بِیٚنَه جِڤَانْدِنْ.

٨٠. خُدِیٚ یَه، یِیٚ کُو سَاغْ دِکَه و دِمِرِینَه، گُهَرِینَا شَڤْ و رُوژِیٚ ژِی کَارِیٚ وِی یَه، مَا هِیٚ ژِی هُونْ ئَاقِلِیٚ خَوه بِکَارْ نَایِینِنْ!

٨١. دِگَلْ ڤِیٚ ژِی وَانْ وَکِی گُوٚتِنَا پِیٚشِیِیٚنْ خَوه گُوٚتْ.

٨٢. گُوٚتِنْ: نَاخَوه رَاسْتَه کُو دَمَا اَمْ بِمِرِنْ، بِبِنْ ئَاخْ و هَسْتِی مَا اَمِیٚ دِیسَا بِیٚنَه سَاغْکِرِنْ؟

٨٣. صُونْدْ بَه عَیْنِی اَڤْ پَیْمَانْ هِیٚ بَرِیٚ ژِ مَه و بَاڤِیٚنْ مَه رَه هَاتِبُو دَایِینْ، (لِیٚبَلِیٚ) اَڤْ ژِ چِیرُوكْ - چِیڤَانُوکِیٚنْ پِیٚشِیَانْ پِیٚ ڤَه، نَه تِشْتَکی دِنَه؟

٨٤. بِبِیٚژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ دِزَانِنْ (دَه کَا بِبِیٚژِنْ): اَڤْ جِیهَانْ و یِیٚنْ کُو تِیٚدَه هَنَه، یِیٚنْ کِیٚ نَه؟

٨٥. دِیٚ بِبِیٚژِنْ: یِیٚنْ خُدِیٚ نَه. بِبِیٚژَه: کُو وِسَا یَه، اَرِیٚ مَا هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟!

٨٦. بِبِیٚژَه: مَا خُدَایِیٚ ئَاسِیمَانِیٚنْ حَفْتْ طَبَقْ و خُدَایِیٚ عَرْشِیٚ مَزِنْ کِی یَه؟

٨٧. دِیٚ بِبِیٚژِنْ: یِیٚنْ خُدِیٚ نَه. بِبِیٚژَه: اَرِیٚ مَا ڤِیٚجَا هُونْ ژِیٚ نَاتِرْسِنْ؟

٨٨. بِبِیٚژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ دِزَانِنْ (دَه کَا بِبِیٚژِنْ): مَا کِی یَه، اَوِیٚ کُو مُلْکِیَتْ و گَرَا هَرْ تِشْتِی دِدَسْتِیٚ وِی دَه، اَوِیٚ کُو هَرْ تِشْتِی دِپَارِیٚزَه و اَوْ نَه حَوْجِیی پَارَاسْتِنِیٚ یَه؟

٨٩. دِیٚ بِبِیٚژِنْ: (اَڤْ هَمُو) یِیٚنْ خُدِیٚ نَه. بِبِیٚژَه: نَاخَوه چَاوَا هُونْ تِیٚنْ خَاپَانْدِنْ؟

٩٠. نَخِیٚرْ، بِیٚگُمَانْ مَه حَقْ ژِ وَانْ رَه ئَانِیَه و بِیٚگُمَانْ اَوْ دَرَوْکَارِنْ.

٩١. خُدێ (ژ بُو خَوه) تُو زَارُوكْ نَگِرْتِنَه و دِگَلْ وِی تُو خُدَا ژِی تُنِنْ. اَگَرْ وِسَا بُویَا دێ هَرْ خُدَایَكْ بمَخْلُوقێ خَوه ڤَه بُویَا (دێ اَوْ ایدَارَه بِكِرَا و نَهشْتَا خُدَاییْنْ دِنْ مُسَلَّطِی سَرْ وِی بِبُویَا) و دِیْ هِنَانْ ژِ وَانْ زُورَا یێ دِنْ بِبِرَا. خُدَا ژِ یَا كُواَوْ وِی دُوَصِفِینِنْ، پَاكْ و بِلِنْدَه.

٩٢. خُدێ، زَانَایێ نَپَنِی و اَشْكَرَایَانَه، ڤێجَا ژِ یَا كُو ژێ رَه دِكِنْ شِرِیكْ اَوْ پِرْ بِلِنْدَه.

٩٣. بِبێژَه: خُدَایێ مِنْ! اَگَرْ تَه حُكِمْ دَابَه كُو هِیْژْ اَزْ سَاغْ بِمْ تُو وَانْ بِدِی عَذَابێ...

٩٤. خُدَایێ مِنْ! مِنْ نَه ئێخَه نَاڤْ جِڤَاتَا ظَالِمَانْ.

٩٥. بێگُمَانْ اَمْ دِكَارِنْ هِنَكِی ژِ وِی عَذَابێ كُو مَه پێمَانْ پێ دَایَه نِیشَانِی تَه بِدِنْ.

٩٦. تُو نَبَاشِیێ بِیَا هَرِی سِپَحِی بِدَه ئَالِی. اَمْ بِیَا كُواَوْ دَرْ حَقێ تَه دَه دِبێژِنْ، بێهْتِرْ دِزَانِنْ.

٩٧. بِبێژَه: خُدَایێ مِنْ! اَزْ خَوه بِتَه ژِ تَاسَوَاسِێنْ شَیْطَانَانْ دِپَارێزِمْ!

٩٨. خُدَایێ مِنْ! اَزْ خَوه بِتَه دِپَارێزِمْ كُواَوْ دِگَلْ مِنْ بِنْ.

٩٩. پَاشێ دَمَا مِرِنَا یَكِی ژِ وَانْ (كَافِرَانْ) هَاتْ، دِبێژَه: خُدَایێ مِنْ! مِنْ ڤَگَرِینَه (بَالْ دِنْیَایێ)..

١٠٠. دَا كُو اَزْ بَرَانْبَرِی وِی عُمْرێ خَوه یێ كُو مِنْ بێفَیْدَه بِهُورَانْدِیَه كَارێ قَنْجِیێ بِكِمْ. نَا! اَڤْ گُوْتِنَا كُو وِی گُوْتِی، گُوْتِنَكَه بێفَیْدَه یَه. حَیَانِی رُوژَا كُو دِیسَا بِێنَه سَاغْكِرِنْ لِپِیْشِیَا وَانْ بَرْزَخَكْ (ئَاسْتَنْگَكْ) هَیَه.

١٠١. دَمَا دِصُورێ دَه هَاتَه پِفْكِرِنْ، اِیْدِی وِێ رُوژێ دِنَاڤْ وَانْ دَه تُو نَسَبْ (اَقْرَبَاتِی) نَامِینَه و پِرْسَا هَڤْ ژِی نَاكِنْ.

١٠٢. اِیْدِی كِیْشَانَا كێ گِرَانْ وَرَه، هَا اَوْبِسَرْ كَتِنَه.

١٠٣. كێشَانَا كێ ژِی سِڤِكْ وَرَه، اِیْدِی وَانْ ژِی بِخَوه زِرَارْ كِرِیَه، (لَوْرَا اَوْ) دێ هَرْ و هَرْ لِدُوژَهێ بِمِینِنْ.

١٠٤. لِدُوژَهِىَ ئَاگِرْ رُويِيْنْ وَانْ دِشَوتِينَه، لِيْڤِيْنْ وَانْ دِقُرْمِچِنْ و دِرَانِيْنْ وَانْ قِيچْ دِبِنْ.

١٠٥. (ژِ وَانْ رَه تِىَ گُوْتِنْ): ڤَىْ ئَايَتِيْنْ مِنْ ژِ وَه رَه نَدِهَاتِنْ خَونْدِنْ، ڤِيْجَا وَه ژِى اَوْ اِنْكَارْ دِكِرِنْ؟

١٠٦. اَوْ دِىَ بِبِيْژِنْ: خُدَايِىَ مَه! خَرَابِيَا مَه سَرِى ژِ مَه سْتَانْدْ و اَمْ جِڤَاتَكَه ژِرِيْكَتِى بُونْ.

١٠٧. خُدَايِىَ مَه! مَه ژِ ڤِرْ دَرِينَه. اَگَرْ جَارَكَه دِنْ اَمْ (لِكِرِنِيْنْ خوه يِيْنْ خَرَابْ) ڤَگَرِنْ، اِيْدِى خُيَا يَه‌كُواَمْ ظَالِمِنْ.

١٠٨. (خُدِىَ ژِ وَانْ رَه) دِبِيْژَه: لِورْ رَزِيلْ و رِسْوَا بِمِينِنْ، هِشْ بِنْ. اِيْدِى بِمِنْ رَه نَپِيڤِنْ!

١٠٩. بِيْگُمَانْ رَوْشْ اَڤْه، ژِ بَنْدِيِيْنْ مِنْ جِڤَاتَكِىَ دِگُوْتْ: خُدَايِىَ مَه! مَه اِيمَانْ ئَانِيَه، لِگُنَهِيْنْ مَه بِبِهُرَه و لِمَه وَرَه رَحْمِىَ. بِيْگُمَانْ هَرْ تُويِى چِيْتِرِينِىَ دِلُوڤَانَانْ.

١١٠. ڤِيْجَا وَه اَوْ ژِ خَوه رَه كِرِنْ مِژُولاهِى حَيَانِى كُواَوْ طِنَازْپِيْكِرِنَا وَه زِكْرِىَ مِنْ ژِ بِيرَا وَه بِرْ و هُونْ هَرْ بِوَانْ بِطِنَازْكِرِى دِكَنِيَانْ.

١١١. اِيرُو مِنْ بَرَانبَرِىَ وِىَ صَبْرَا كُو كِيْشَابُونْ خَلاتْ دَايَه وَانْ؛ بِيْگُمَانْ هَرْ اَونْ يِيْنْ خَلَاصْبُويِى.

١١٢. (خُدِىَ) دِبِيْژَه: هُونْ چَنْدْ صَالَانْ لِسَرْ رُويِىَ اَرْدِىَ ژِيَانَه؟

١١٣. دِبِيْژِنْ: اَمْ رُوژَكِىَ يَانْ ژِى بِڤَاسِى دَانَكِى ژِ رُوژِىَ ژِيَانَه، ڤِيْجَا دَه كَا ژِ يِىَ كُو حَسَابْ دِگْرِنْ بِپِرْسَه.

١١٤. (خُدِىَ) دِبِيْژَه: اَگَرْ وَه بِزَانِبَا (كُو ژِيَانَا هُونْ بِبَالِىَ ڤَه دِچِنْ چِڤَاسْ دِرِيْژَه)، هُونِىَ بِزَانِنْ كُولِدِنْيَايِىَ هُونْ هِنْدِكْ ژِيَانَه.

١١٥. (گَلِى مِرُوْڤَانْ!) اَرِىَ مَا هُونْ گُمَانْ دِكِنْ كُو مَه هُونْ بَرَدَايِى ئَافِرَانْدِنَه و هُونْ گُمَانْدَارِنْ كُو هُونِىَ لِمَه نِيِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ؟

١١٦. ڤێجا اَوْ خُدَایِیٚ حُکِمْرَانْ اِیٚ دَسْتْهِلاتَدَارْ اِیٚ حَقْ اِیٚ کُو ژِ گٚوتِنێنْ مُشْرِکَانْ پَاكْ و بِلِنْدَه، ژِ وِی پِیٚ ڤَه تُو خُدَا نِینِنْ. اَوْ خَودِیِیٚ عَرْشِیٚ پِیرُوزَه.

١١٧. چه کَسِیٚ کُو دِگَلْ خُدِیٚ عِبَادَتِیٚ اِلٰهَکِی دِنْ بِکَه کُو تُو دَلِیلَکَه وِی لِسَرِیٚ تُنَه یَه، ڤێجا جَزَایِیٚ وِی لِجَمْ خُدَایِیٚ وِی یَه. بێگُمَانْ مِرُوْڤێنْ کَافِرْ بِسَرْ نَاکَڤِنْ.

١١٨. بِبێژَه: خُدَایِیٚ مِنْ! لِمِنْ بِبِهُرَه، لِمِنْ رَحْمِیٚ بِکَه، بِرَاسْتِی چێتِرِینِیٚ دِلُوڤَانَانْ تُو یِی.

٢٤. سُورَه یِیٚ نُورْ

سُورَه‌یِیٚ(نُورْ)، ٦٤ (شێسْتْ و چَارْ) ئَایَته. لِمَدِینِیٚ دَاکَتِیَه. ژِ بَرْ کُو دِئَایَتَا ٣٥انْ دَه هَاتِیَه گٚوتِنْ: «خُدِیٚ نُورَا ئَاسِیمَانَانْ و اَرْدِیٚ یَه« کُو نُورْ ژِی بِمَعْنَیَا رُونَاهِی یَه، ژِ ڤِی سُورَه‌یِی رَه نُورْ هَاتِیَه گٚوتِنْ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. اَڤْ سُورَه‌یَکَه کُو مَه اَوْ هِنَارْتِیَه و مَه (حُکْمێنْ کُو تێدَه نَه لِسَرْ وَه) فَرْزْ کِرِنَه. مَه ئَایَتێنْ اَشْکَرَا تێدَه ئَانِینَه دَا کُو هُونْ بِفِکِرِنْ، ژِیٚ شِیرَتْ بِگِرِنْ.

٢. ژِنْ و مێرِیٚ زِنَاکَرْ هَرْ یَکِی ژِ وَانْ صَدْ دَارِی لِوَانْ بِدِنْ و اَگَرْ هُونْ بِخُدِیٚ و رُوژَا ئَاخْرَتِیٚ بَاوَرْدَارِنْ، دِمژَارَا دِینِیٚ خُدِیٚ دَه، بِلا دِبوَارَا وَانْ دَه هَسْتِیٚ مَرْحَمَتِیٚ (ژِ تَطْبِیقَا جَزَایِی) وَه نَگِرَه! بِلا ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ جِڤَاتَكْ حَازِرِی جَزَایِیٚ وَانْ بِبَه.

٣. زِلامِیٚ زِنَاکَرْ دِکَارَه تَنِیٚ بِژِنَکَه زِنَاکَرْ رَه یَانْ ژِی بِژِنَکَه مُشْرِكْ رَه بِزَوِجَه. ژِنَا زِنَاکَرْ ژِی تَنِیٚ بِمێرَکِی زِنَاکَرْ رَه یَانْ ژِی مێرَکِی پُوتْپَرَسْتْ دِکَارَه وِیٚ مَهرْ بِکَه. اَڤْ (زَوَاجَا بِزِنَاکَرَانْ رَه) لِسَرْ (مێرْ و ژِنـ)ـێنْ بَاوَرْمَنْدْ هَاتِیَه حَرَامْکِرِنْ.

٤. اَوْ کَسێنْ کُو زِنَایِیٚ بَاڤێژِنْ سِتُوِیِیٚ ژِنێنْ بِنَامُوسْ، پِشْتْرَه (ژِ بُو اِسْبَاتَا ڤِیٚ ژِی) چَارْ

شَاهِدَانْ نَيِينِنْ، ڤِێجَا هَرْ يَكِى ژِ وَانْ هَشْتِىَ دَارِى لِوَانْ بِدِنْ و اِيجَارْ تُو جَارْ شَاهِدِيَا وَانْ قَبُولْ نَكِنْ. هَا اَوْ ژِرێدَرْكَتِى بِخوه نَه.

٥. لِێبَلِىَ اَوْ كَسێنْ كُو پِشْتِى ڤِىَ تُوبَه بِكِنْ (حَالْ و حَرَكَتِێنْ خَوه) رَاسْتْ بِكِنْ، اَوْ جُدَا نَه. بێگُمَانْ خُدِىَ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤِينَه.

٦. اَوْ كَسێنْ كُو زِنَايِىَ بَاڤێژِنْ سِتُويِىَ ژِنێنْ خَوه و ژِ بِلِى وَانْ تُو شَاهِدێنْ وَانْ ژِى تُنَه بَه، شَاهِدِيَا هَرْ يَكِى ژِ وَانْ اَڤَه كُو بِ(نَاڤِىَ) خُدِىَ چَارْ جَارَانْ صُونْدْ بِخَوه كُو اَوْ ژِ رَاسْتْبێژَانَه.

٧. دِجَارَا پێنْجِىَ دَه ژِى، (اَوِىَ بِبێژَه): لَعْنَتَا خُدِىَ لِوِى (مێرِى) بَه اَگَرْ اَوْ ژِ دَرَوْبێژَانْ بَه.

٨. جَزَايِىَ زِنَايِىَ لِدِنْيَايِىَ ژِ سَرْ تِىَ ئَاڤِێتِنْ كُو ژِنْ ژِى، چَارْ جَارَانْ بِ(نَاڤِىَ) خُدِىَ صُونْدْ بِخَوه و شَاهْدِيِى بِدَه كُو مێرِىَ وِىَ ژِ دَرَوْبێژَانَه.

٩. جَارَا پێنْجِىَ (دِىَ بِبێژَه): غَزَبَا خُدِىَ لِوِىَ (ژِنِىَ) بِبَارَه اَگَرْ مێرِىَ وِىَ ژِ رَاسْتْبێژَانْ بَه.

١٠. اَگَرْ قَنْجِى و دِلُوڤَانِيَا خُدِىَ لِسَرْ وَه نَبُويَا (هُونِىَ شَرْمَزَارْ و هَلَاكْ بُونَا) و بێگُمَانْ خُدِىَ تُوبَه پَژْرێنَه، خُدَانْحِكْمَتَه.

١١. بێگُمَانْ اَوْ كَسێنْ كُو اَڤْ بێبَخْتِيَا گِرَانْ (لِدَايِكَا مُسِلْمَانَانْ عَائِشَيِىَ) ئَانِينْ چَنْدْ كَسێنْ ژِ وَه نَه. هُونْ ڤِىَ يَكِىَ ژِ خَوه رَه خَرَابِى حَسێبْ مَكِنْ. بَلْكِى اَوْ ژِ بُوْ وَه خێرَه. ژِ بُوْ هَرْ يَكِى وَانْ بێبَخْتَانْ گُنَه هَيَه. اَوِىَ كُو اَڤْ گُنَهِىَ مَزِنْ ژِى هِلْگِرْتِيَه ژِىَ رَه عَذَابَكِى مَزِنْ هَيَه.

١٢. دَمَا وَه اَڤْ (بێبَخْتِيَا گِرَانْ) بِهيسْتْ، دَه بِلا وَه مێرْ و ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ دَرْ بَارِىَ هَڤْ دَه ظَنَّكَه قَنْجْ بِكِرَا و وَه بِگُوتَا كُو اَڤْ بێبَخْتِيكَه اَشْكَرَا يَه.

۱۳. دَه بِلا وَانْ (بِیٚبَخْتَانْ) دَرْ بَارِیٚ وِیٚ (اِدِعَائَا خَوه) دَه چَارْ شَاهِدْ بَئَانِینَا؟ ڤِیٚجَا چِه دَمَا وَانْ شَاهِدْ نَئَانِینْ، اِیجَارْ لِجَمْ خُدِیٚ اَوْ دَرَوْکَرْ بِخَوه نَه.

۱٤. اَگَرْ لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِیٚ نَه ژِ قَنْجِی و دِلُوڤَانِیَا خُدِیٚ یَا لِسَرْ وَه بُویَا، ژِ بَرْ وِیٚ (بِیٚبَخْتِیَا کُو) وَه خَوه نُوقِی وِیٚ کِرِبُو، مُحَقَّقْ دِیٚ عَذَابَکِی مَزِنْ هُونْ بِهِنْگَافْتِنَا.

۱٥. وِیٚ دَمِیٚ وَه بِزِمَانِیٚ خَوه ژِ هَڤْ رَه رَادِگِهَانْدْ و یَا کُو زَانِینَا وَه پِیٚ تُنَبُو وَه بِدَڤِیٚنْ خَوه دِگُوتْ. وَه حِزِرْ دِکِرْ کُوَاَوْ تِشْتَکِی بِچُوکْ و هِیٚسَانَه. حَالْ اَڤْه کُو لِجَمْ خُدِیٚ اَوْ پِرْ مَزِنَه.

۱٦. دَمَا وَه اَوْ (بِیٚبَخْتِی) بِهِیسْتْ، دَه بِلا وَه بِگُوتَا: نَه بَابَتَه ژِ بُوٚ مَه کُو اَمْ بِڤِیٚ بِپِیڤِنْ. حَاشَا؛ اَمْ خُدِیٚ پَاکْ دِدِیٚرِنْ کُوڤِیٚ دَرَوَا بِهَتِیکَتِی ژِ مَه رَه مُوسَامَحَه بِکَه! اَڤْ، بِیٚبَخْتِیکَه پِرْ مَزِنَه!

۱۷. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ؛ خُدِیٚ لِوَه شِیرَتْ دِکَه دَا کُو هَیَا هُونْ سَاغْ بِنْ جَارَکَه دِنْ لِبِیٚبَخْتِیکَه وِهَا ڤَنَگَرِنْ.

۱۸. خُدِیٚ (دَرْ بَارِیٚ فَرْمَانْ و قَدَخَیِیٚنْ خَوه دَه) ژِ وَه رَه ئَایَتِیٚنْ خَوه اَشْکَرَا دِکَه، خُدِیٚ زَانَا یَه، خُودِیحِکْمَتَه.

۱۹. بِیٚگُمَانْ اَوِیٚنْ حَزْ دِکَنْ کُو کِرْیَارِیٚنْ خَرَابْ (مِینَا زِنَایِیٚ) دِنَاڤْ بَاوَرْمَنْدَانْ دَه بَلاڤْ بِبَه (و بِکَڤَه سِتُویِیٚ وَانْ)، ژِ وَانْ رَه هَمْ لِدِنْیَایِیٚ هَمْ ژِی لِئَاخْرَتِیٚ عَذَابَکِی جَانْسُوژْ هَیَه. خُدِیٚ دِزَانَه و هُونْ نِزَانِنْ.

۲۰. اَگَرْ نَه ژِ کَرَمْ و رَحْمَا خُدِیٚ یَا لِسَرْ وَه بُویَا (هُونِیٚ بِهَتِکِینَا و هَلاکْ بُونَا). بِیٚگُمَانْ خُدِیٚ خُودِیشَفْقَتَه، دِلُوڤِینَه.

۲۱. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! نَدِنْ پَیْ شُونْگَاڤِیٚنْ شَیْطِیٚنْ. کِی بِدَه پَی شُونْگَاڤِیٚنْ شَیْطِیٚنْ، (بِلا بِزَانَه کُو) بِیٚگُمَانْ شَیْطَانْ فَرْمَانِیٚ بِبِیٚتُورَتِی و کِرْیَارِیٚنْ نَقَنْجْ دِکَه. اَگَرْ قَنْجِی و رَحْمَا

خُدێ لِسَرْ وَه نَبُویَا (کُو دَرِیێ تُوبێ لِوَه ڤَکِرِیَه)، ژِ وَه تُو کَسْ (ژِ گُنَهێ وێ بێبَخْتِییێ) پَاقِژْ نَدِمَا. لِێبَلێ خُدێ کِی بِڤێ وی پَاقِژْ دِکَه و خُدێ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

٢٢. بِلا ژِ وَه، اَوێنْ کُو جَامێرْ و خَودِی سَرْوَتِنْ صُونْدْ نَخُونْ کُو اِێدِی (ژِ مَالێ خَوه) دێ نَدِنْ خِزْمْ و بَلَنْگَازْ و یێنْ کُو دِرِیَا خُدێ دَه مُهَاجِرْ بُونَه؛ بِلا لِوَانْ بِبُورِنْ و لِوَانْ نَگِرِنْ. مَا هُونْ حَزْ نَاکِنْ کُو خُدێ ژِی لِگُنَهێنْ وَه بِبُورَه؟ خُدێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤِینَه.[1]

٢٣. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدێنْ دَاوپَاقِژْ یێنْ کُو (ژِ زِنَایێ) بێئَاگَاهِنْ بِزِنَایێ سُوجْدَارْ دِکِنْ لِدِنْیَا و ئَاخْرَتێ لَعْنَتْ لِوَانْ هَاتِیَه بَارَانْدِنْ و ژِ بُوّ وَانْ عَذَابَکِی مَزِنْ هَیَه.

٢٤. وێ رُوژِێ دێ زِمَانێنْ وَانْ، دَسْتێنْ وَانْ و پِیێنْ وَانْ ژِ بَرْ ئَا کُو کِرِنَه، لِسَرْ وَانْ شَاهِدِییێ بِدِنْ.

٢٥. وێ رُوژِێ خُدێ دێ جَزَایێ وَانْ پێکێاسِی بِدَه وَانْ و اَوێ بِزَانِنْ کُو خُدَا حَقْ بِخَوه یَه.

٢٦. ژِنێنْ پِیسْ ژِ بُوّ مێرێنْ پِیسِنْ، زِلامێنْ پِیسْ ژِی ژِ بُوّ ژِنێنْ پِیسِنْ و ژِنێنْ بَاشْ ژِ بُوّ مێرێنْ بَاشِنْ، مێرێنْ بَاشْ ژِی ژِ بُوّ ژِنێنْ بَاشِنْ. هَا اَڤْ (اِێنْ دَاوِینْ) ژِ وێ بێبَخْتِیَا کُو (دَرْ بَارێ وَانْ دَه) دِبێژِنْ دُورْ و پَاکِنْ. ژِ بُوّ وَانْ لِێبُورِینَكْ و رِزْقَکِی بِرُومَتْ هَیَه.

٢٧. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! ژِ بِلِی مَالا خَوه، حَتَا کُو هُونْ دَسْتُورِێ نَخْوازِنْ و لِسَرْ خَلْکێ وێ سِلَاڤێ نَدِنْ نَچِنْ تُو مَالێ. اَڤْ ژِ وَه رَه (ژِ چُونَا بێدَسْتُورْ) چِێترَه. (مَه اَڤْ لِوَه فَرْمَانْ کِرْ) دَا کُو هُونْ بِفِکِرِنْ و تِێبِگَهِیژِنْ.

---

١ دَمَا دِیَا مُومِنَانْ عَائِشَه (ر.ض) بِاِفْترَایَکَه گِرَانْ رُوبرُو بُو، یَكْ ژِ وَانْ مُفْتَرِیَانْ ژِی مُسْطَحْ بُو کُو اَبُوبَکِرْ اَوْ کِربُو بِنْ حِمَایَتَا خَوه و دَابَارَا وی ژِی دَابُو سَرْ خَوه. پِشْتِی اَبُوبَکِرْ اَڤْ اِفْتِیرَا بِهِیسْتْ صُونْدْ خَوارْ کُواَوْ بَسْ ئَاریکَارِیَا وی بِکَه. ڤِێجَا ئَایَتْ نَازِلْ بُو کُو ژِ ڤِرْ و پِێ دَه لِسَرْ نَدَایِینێ صُونْدْ نَخُنْ، ئَاریکَارِیَا خَوه نَبِرِنْ و لِوَانْ بِبُورِنْ. هَرْ چِقَاسْ سَبَبێ نُزُولا ڤێ ئَایَتێ خَاصْ بَه ژِی، لِێ مُرَادْ ژِێ گَلَمْپَرِی یَه. یَانِی خِطَابْ ژِ تَڤْکِێ مُومِنَانْ رَه یَه. بَاوَرْمَنْدْ تَڤْ ژِ مَفْهُومێ ئَایَتێ بَرپِرْسِیَارِنْ.

٢٨. اَگَرْ وَه لِوێ (مَالِیْ) تُو کَسْ نَدیتْ (کُو دَسْتُورێ بِدَه وَه)، حَیَانِی ژ وَه رَه دَسْتُورْ نَییێ دَاینْ نَچِنْ وِرْ. اَگَرْ ژ وَه رَه بِیێ گُوْتِنْ: «ڤَگَرِنْ!» دِچِهْ دَه ڤَگَرِنْ. لَوْرَا اَڤْ (ڤَگَرِینْ) ژ بُوْ وَه (ژ رُونِشْتِنَا لِبَرْ دَرِی) بِخێرْتِرَه. خُدێ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ دِزَانَه.[١]

٢٩. لِسَرْ وَه تُو گُنَه تُنَه یَه‌کُو (بێدَسْتُورْ) هُونْ بِچِنَه خَانِییێنْ کُو مَالبَاتْ تێدَه نَامِینِنْ، اَوێنْ کُو ژ بُوْ وَه جِهێ ڤێدَه‌وِرْگِرْتِنِیێ نَه (مِینَا خَانْ، خَوارِنْگَهْ و دَزْگَهێنْ گِشْتِی). خُدێ بِیَا کُو هُونْ اَشْکَرَا دِکِنْ و بِیَا کُو هُونْ ڤَدِشێرِنْ دِزَانَه.

٣٠. ژ زِلَامێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه بِبێژَه: بِلا چَاڤێنْ خَوه (ژ حَرَامِییێ) بِگِرِنْ، عَوْرَتێنْ (شَرْمَگَهَا) خَوه بِپَارێزِنْ. لَوْرَا اَڤْ (چَاڤگِرْتِنْ و نَامُوسْپَارێزِی) ژ بُوْ وَانْ چێتِرَه. بێگُمَانْ خُدێ ژ یَا کُواَوْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٣١. ژ زِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه ژِی بِبێژَه: بِلا چَاڤێنْ خَوه (ژ نێرِینَا حَرَامْ) بِگِرِنْ، عِفَّتْ و شَرْمَگَهَا خَوه بِپَارێزِنْ، ژ بَشَا کُو خُیَا دِکَه پێ ڤَه -اَوْ نَه تێدَه یَه- بِلا خَمِلْ و زِینَتَا خَوه دَرْنَخِنْ دَرْ. بِلا چَارِکێنْ خَوه بَرْدِنْ سَرْ سِینْگێنْ خَوه. بِلا خِشْرێنْ خَوه ژ بِلِی مێرێنْ خَوه، بَاڤێنْ خَوه، خَزُورێنْ خَوه، کُرێنْ خَوه، کُرێنْ مێرێنْ خَوه، بِرَایێنْ خَوه، بِرَازِییێنْ خَوه، خَوارْزِییێنْ خَوه، ژِنێنْ دِگَلْ خَوه، قَرْوَاشێنْ خَوه یێنْ کُو دِبِنْ دَسْتێنْ وَانْ دَه نَه، ژ مێرَانْ ژِی اَوْ خِیزْمَتْکَارێنْ کُوتُو پێدِڤِیَا وَانْ بِژِنَانْ نَمَایَه یَانْ ژِی اَوْ زَارُوکێنْ کُو هێژْ نَگِهَانَه کُو دِلِیێ وَانْ بِچَه دَڤَرێنْ ڤَشَارْتِی یێنْ ژِنَانْ، نِیشَانِی تُو کَسِی دِنْ

---

١ اَڤْ ئَایَتَا پیرُوزْ، رێزْ و تُورَیَکَه بێهنْپَاکِی و قَاعِدَه‌یَکِی پِرْ گِرِنْگْ یَا شَارَزَاییێ هینِی مرُوْڤَاتِییێ دِکَه. مرُوْڤَكْ گَاڤَا بِچَه مَالا یَکِی، دِڤێ پێشِی دَسْتُورێ بِخَوازَه، پِشْتِی کُو ژێ رَه دَسْتُورْ هَاتَه دَاینْ، سِلاڤَا اِسْلامِیێ لِخَلْکێ مَالِیێ بِکَه. لِگُورِی کُو هَاتِیَه رِیوَئَایَتْکِرِنْ، زِلَامَکِی ژ پِیخَمْبَرێ خُدێ ﷺ رَه گُوْتْ: «مَا اَزْ دَسْتُورَا چُونَا مَالِیێ ژ دِیَا خَوه ژِی بِخَوازِمْ؟ گُوْتْ: بَلێ. زِلَامِی گُوْتْ: ژ مِنْ پێ ڤَه تُو خِزْمَتْکَارِیێ وێ تُنِنْ، ڤێجَا مَا چِهْ گَاڤَا اَزْ هَرِمْ مَالِیێ دِیسَا اَزْ دَسْتُورِیێ ژێ بِخَوازِمْ؟ پێخَمْبَرْ گُوْتْ: مَا تُو حَزْ دِکِی کُو دَایِکَا خَوه طَازِی بِبِینِی؟ گُوْتْ: نَا. گُوْتْ: نَاخَوه ژێ دَسْتُورێ بِخَوازَه.» اَڤْ شیرَتَا کُو پِیخَمْبَرْ ﷺ لِوِی زِلَامِی کِرِی ژِی، گِرِینْگِی و پێدِڤِیَا ڤێ قَاعِدَه‌یێ نِیشَانْ دِدَه و دِدَه زَئَانِینْ کُو اِسْلَامِیێ چِه قَاسِی شَرَفْ و رُومَتْ دَایَه اِنْسِیێنْ، رێزْ و حُرْمَتَا وِی گِرْتِیَه، مَافێ وِی پَارَاسْتِیَه. لَوْرَا اِسْلَامْ مَدَنِیتْ بِخَوه‌یَه.

نَدِنْ. بِلا (بِتَپِينی) لِنْگێنْ خوهلاَرْدیێ نَدِنْ کُو اِیْدِی خِشْرێنْ وَانْ یێنْ قَشَارْتِی بێنَه زَئَانِینْ. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! تَڤْ بِبَالْ خُدِیێ ڤَه تُوبَه بِکِنْ دَا کُو هُونْ (هَمْ لِدِنْیَایێ هَمْ ژِی لِئَاخْرَتیێ) سَرْفِرَازْ بِبِنْ.

٣٢. (گَلِی مُوْمِنَانْ!)عَزَبْ (و ژِنَبِیـ)ـێنْ خوه بِزَوجِینِنْ و کُولَه و قَرْوَاشێنْ خوه یێن اَهلْ ژِی بِزَوجِینِنْ. اَگَرْ اَوْ خِزَانْ بِنْ، خُدِیێ ژِ کَرَمَا خوه (بِزَوَاجیێ) دِیێ وَانْ دَولَمَنْد بِکَه. خُدِیێ خُدَانِیێ کَرَمَکَه بَرْفِرَهَه و زَانَایێ بِکَرْیَارێنْ عِبَادێنْ خوهیَه.

٣٣. اَوْ کَسێنْ کُو دَرْفَتَا زَواجیێ نَابِینِنْ بِلا نَامُوسَا خوه بِپَارێزِنْ (بِلا خوه بِدِنْ زَحْمَتیێ و بِلا خوه رَاگِرِنْ)، حَیَانِی کُو خُدِیێ ژِ قَنْجِیَا خوه وَانْ دَوْلَمَنْد بِکَه (اِیْدِی کُو کَارِینْ بِزَوجِنْ بِلا اَوْ ژِی بِزَوجِنْ). اَوْ (کُولَه و قَرْوَاشـ)ـێنْ وَه یێنْ کُو دِخوازِنْ بوَه رَه تِفَاقَکیێ چێکِنْ دَا کُو ئَازَادْ بِبِنْ، ڤێجَا اَگَرْ هُونْ ژِ وَانْ اَمِینْ بِنْ کُواَویێ ڤیێ تِفَاقیێ پێكْ بِینِنْ بوَانْ رَه (لِسَرْ هِنَكْ مَالْ) تِفَاقَا مُکَاتَبیێ دێنِنْ و ژِ وِی مَالیێ کُو خُدِیێ دَایَه وَه هِنَکِی بِدِنْ وَانْ. ژِ بُوْ کُو هُونْ هِنَكْ ژِ مَالیێ دِنْیَایێ بِدَسْتْ بِخِنْ قَرْوَاشێنْ وَه یێنْ کُو دِگَلْ کُو اَوْ دِخوازِنْ پَاقِژْ و بِنَامُوسْ بِمِینِنْ بِکُوتَکِی بَریێ وَانْ نَدِنَه زِنَایێ. کِی کُوتَکیێ لِوَانْ بِکَه، ڤێجَا بێگُمَانْ پِشْتِی زُورْدَسْتِیَا وَه لِسَرْ وَانْ، خُدِیێ (ژِ بُوْ وَانْ) گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٣٤. (گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ!) صُونْدْ بَه کُو مَه ئَایَتێنْ اَشْکَرَاکَرْ (یێنْ کُو پێدِڤِیَا وَه بِوَانْ هَبُویَه) و ڤِسَیێنْ (سَرْپێهَاتِیێنْ) وَانْ کَسێنْ کُو بَرِیَا وَه بُورِینَه ژِ وَه رَه ئَانِینَه کُواَوْ ژِ بُوْ تَقْوَهدَارَانْ پَنْدُ و شِیرَتِنْ.

٣٥. خُدِیێ رُونِیکَریێ اَرْدُ و ئَاسِیمَانَانَه. مِینَاکَا رُونَاهِیَا وِی، وَکِی کُلَکَکیێ یَهکُو تێدَه چِرَایَكْ هَبَه. اَوْ چِرَا ژِی دِنَاڤْ شُوشَکیێ دَه بَه، اَوْ شُوشَه ژِی هَرْ وَکِی سْتێرَکَه رُونَاكْ بَه کُو (رُونَاهِیَا وِیێ) ژِ دَارَکَه پِیرُوزْ بَه کُو دَارَا زَیْتُونیێ یَه. نَه لِرُوژْهِلاَتَه نَه ژِی لِرُوژَاڤَا یَه، چَنْدِی کُو ئَاگِرْ نَگِهێژیێ ژِی هِنْدِكْ دِمِینَه کُو زَیْتَا وِیێ رُونَاهِی بِدَه.

(اَڤْ رُونَاهِی) نُورَا لِسَرْ نُورِیْ یَه. خُدِیْ، کِی کُو نُورَا وِی بِڤِیْ وِی بِبَالْ ڤَه رَاسْتَرِیْ دِکَه و خُدِیْ ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ دَرْبُ و مَسَلاَنْ تِینَه (دَا کُو تِیْبِگِهِیژِنْ، ژِیْ دَرْسْ وَرْگِرِنْ و بَاوَرِی بِینِنْ). خُدِیْ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٣٦. (اَڤْ رُونَاهِی) دِهِنْ مَالْ (و مِزْگَفْتِیْنْ) وِسَا دَهیَهکُو خُدَا فَرْمَانْ دَایَه دَا اَوْ (مَالْ) بِیْنَه بِلِنْدْکِرِنْ و نَاڤِیْ خُدِیْ دِوَانْ دَه وَرَه گُوْتِنْ و دِوَانْ دَه سِبَهُ و اِیْڤَارَانْ (پِیْنْجْ وَخْتْ) ژِ بُوْ خُدِیْ نِمِیْژْ بِیْ کِرِنْ.

٣٧. هِنْ مَرِڤِیْنْ وِسَا (دِوَانْ دَه هَنَه) کُو نَه بَازِرْگَانِی نَه ژِی دَانُ وِسِتَانْدِنْ نِکَارَه ژِ بِیرْئَانِینَا (نَاڤِیْ) خُدِیْ، ژِ کِرِنَا نِمِیْژِیْ و دَانَا زَکَاتِیْ وَانْ مِژُولْ بِکَه. اَوْ ژِ رُوژَکَه وِسَا دِتِرْسِنْ کُو تِیْدَه دِلْ و چَاڤْ سَرُوبِنِی هَڤْ دِبِنْ.

٣٨. دَا کُو خُدِیْ، ژِ یَا کُو کِرِنَه خَلاَتَا هَرِی سِپَحِی بِدَه وَانْ و ژِ کَرَمْ و ڤَنْجِیَا خوه ژِ وَانْ رَه هِیْ زِیْدَتِرْ بِکَه. خُدِیْ کِیْ بِڤِیْ بِیْحَسَابْ و بِیْهَژْمَارْ رِزِڤْ دِدِیْ.

٣٩. اَوِیْنْ کُو کَافِرْ بُونَه کَدَا (کِرِنِیْنْ) وَانْ، لِدَشْتَکَه تَنْهَا وَکِی لِیلاَنَکِیْ یَهکُو ژِ کَسِیْ تِی وَه یَهکُواَوْ اڤَه، پَاشِیْ دَمَا کُو بِگِهِیژَه وِیْ لِورْ تِشْتَکِی نَابِینَه، ڤَجَا اَوْلِوِیْ دَرِیْ لَڤَایِی خُدَایِیْ خوه دِبَه، اِیْدِی حَسَابِیْ وِی دِبِینَه. حَسَابْدِیتِنَا خُدِیْ بِلَزَه.

٤٠. یَانْ ژِی (کَدَا کَارِیْ کَافِرَانْ) وَکِی طَارِیتِیِیْنْ دِبَحْرَکَه کُورْ دَهیَه (دَرْیَایَکَه وِسَا) کُو پِیْلْ لِسَرْ پِیْلِیْ بِلِنْدْ بِبَه، لِسَرْ ڤَانْ پِیْلاَنْ پِیْلَکَه دِنْ بِلِنْدْ بِبَه و دِسَرْ وِیْ رَه ژِی عَوْرَکِی (رَشْ و طَارِی) هَبَه. اَڤْ طَارِیسْتَانِنْ، طَارِیسْتَانِیْ لِسَرْ طَارِیسْتَانِیْ نَه. (طَارِیسْتَانَکَه وِسَا) اَگَرْ کُو مِرُوْڤ دَسْتِیْ خَوه دَرِینَه نِکَارَه دَسْتِیْ خَوه بِبِینَه. اَوْ کَسِیْ کُو خُدِیْ رُونَاهِیكْ نَدَابَه وِی، ڤِیْجَا ژِیْ رَه تُو رُونَاهِیکَه (دِنْ) تُنَه.[1]

---

١ هِنْ زَانِسْتِیْن عِلْمِیْ طَبِیعَتِیْ کُو نَه مِسْلِمَانِنْ اَڤْ ئَایَتْ ژِ مِسْلِمَانَانْ بِهِیسْتِنْ، ژِ وَانْ پِرْسْ کِرِنْ: گَلُو مُحَمَّدْ دِدَرْیَایِیْ دَه گِرِیَایَه؟ گُوْتِنْ: نَا! ڤِیْجَا وِی زَانِسْتِی شَهْدَیَا خوه ئَانِی و گُوْتْ: اَزْ بَاوَرْ دِکِمْ کُو مُحَمَّدْ پِیخَمْبَرِیْ خُدِیْ یَه. ژِیْ رَه گُوْتِنْ: تُو چَاوَا دِزَانِی کُوَاَوْ پِیخَمْبَرَه؟ گُوْتْ: اَزْ ژِ ڤِیْ دِزَانِمْ. لَوْرَا اَڤْ وَصْفِیْ

٤١. مَا تُو نِزَانِی کُو یێنْ لِاَرْدْ و ئَاسِمَانَانْ هَنَه و طَیْرێنْ لِهَوَایێ بَاسِکْڤَکِرِیَه، (اَڤْ تَڤْ) خُدێ پَاكْ دِدێرِنْ؟ هَرْ یَكْ ژِ وَانْ نِمێژْ و تَسْبِیحِێ خَوه دِزَانِنْ. خُدێ بِیَا کُواَوْ دِکِنْ دِزَانَه.

٤٢. خُدَانِی و حُکِمْرَانِیَا اَرْدْ و ئَاسِمَانَانْ هَرْ ژِ خُدێ رَه یَه و ڤَگَرْ ژِی هَرْ بِبَالْ خُدَا ڤَه یَه.

٤٣. مَا تُو نِزَانِی کُو خُدێ، (جِهێ بِڤِێ) عَوْرَانْ دَاژُو سَرْ وِرْ. پَاشِێ وَانْ تِینَه بَالْ هَڤْ، پِشْتْرَه وَانْ لِسَرْ هَڤْ دِکَه شِکێرْ، ڤِێجَا تُو دِبِینِی کُو ژِ نَاڤَا وَانْ (عَوْرَانْ) بَارَانْ دِبَارَه. خُدێ ژِ عَوْرِێنْ مِینَا چِیَانْ طَیْرُوکِێ دِبَارِینَه. اِیجَا خُدێ کِێ بِڤِێ بِطَیْرُوکِێ لِێ دِخَه، کِێ ژِی بِڤِێ وِێ ژِ (سَرْ) وِی ڤَدِگَرِینَه. هِنْدِكْ دِمِینَه کُو رُونِیَا بِرُوسْکَانْ چَاڤَانْ کُورْ بِکَه!

٤٤. خُدێ، شَڤِێ و رُوژِێ لِهَڤْ وَرْدِگَرِینَه، بِێگُمَانْ دِڤِێدَه ژِ عَاقِلْمَنْدَانْ رَه عِبْرَتَكْ هَیَه.

٤٥. خُدێ هَرْ رِیْڤَهَرَكْ ژِ ئَاڤِێ ئَافِرَانْدِیَه. ژِ وَانْ هِنَكْ لِسَرْ زِکِێ خَوه دِمَشِنْ، هِنَكْ ژِی لِسَرْ دُو لِنْگَانْ، هِنَكْ ژِی لِسَرْ چَارْ لِنْگَانْ دِمَشِنْ. خُدێ یَا کُو بِڤِێ دَئَافِرِینَه، بِێگُمَانْ خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٤٦. صُونْدْ بَه کُو مَه ئَایَتِێنْ اَشْکَرَاکَرْ هِنَارْتِنَه. خُدَا یێ کُو هِیدَئَایَتِێ بِڤِێ وِی لِسَرِێ رَاسْتَرِێ دِکَه.

٤٧. دِبێژِنْ: مَه بَاوَرِی بِخُدێ و بِپێخَمْبَرِێ وِی ئَانِیَه و مَه بِگُوٚتِنَا (وَانْ) کِرْ. پِشْتِی وِێ (اِقْرَارْ کِرِنِێ) دَسْتَیَکِێ ژِ وَانْ بَرِێ خَوه (ژِ حَقِیێ) ڤَدِگَرِینِنْ. هَا اَوْ نَه بَاوَرْمَنْدِنْ.

دَرْیَایێ بَسْ اَوْ مِرُوٚڤِێ کُو تَمَنِێ خَوه دِدَرْیَایێ دَه دَرْبَاسْ کِرِبَه، تِێدَه ژِیَابَه و زَحْمَتِی و خَطَرێنْ وِێ دِیتِبَه دِکَارَه ڤِێ بِزَانَه. دَمَا وَه گُوٚتْ: «مُحَمَّدْ، صُوَارِی دَرْیَایێ نَبُویَه و لِێ نَگَرِیَایَه« مِنْ زَانِی کُواَوْ ئَایَتْ نَه گُوٚتِنَا وِی یَه؛ گُوٚتِنَا خُدَایَه.

٤٨. (اَوْ) دَمَا بَانْگْ لِوَانْ وَرَه کِرِنْ دَا کُو بێنَه جَمْ خُدێ و پێخَمْبَرێ وی ژ بُوّ کُو دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ بِکَه، تُو دِنێرِی کُو دَسْتَیَكْ ژ وَانْ بَرێ خَوه ژێ ڤَدِگَرِینِنْ.

٤٩. لِێبَلِێ اَگَرْ اَوْ (حُکِمْدَاینَا پێخَمْبَرْ) حَقْ بِدَه وَانْ، اَوْژ دِلْ و جَانْ تێنْ بَرْ (حُکْمێ) وی و بِگُوّتِنَا وی دِکِنْ.

٥٠. اَرێ مَا دِدِلێ وَانْ دَه نَخُوشِی (یَا نِیفَاقِێ) هَیَه، یَانْ ژِی (دَرْ بَارێ پێخَمْبَریَا مُحَمَّدْ دَه) کَتِنَه گُمَانێ؟ یَانْ ژِی اَوْ دِتِرْسِنْ کُو خُدێ و پێخَمْبَرێ وی نَحَقِیێ لِوَانْ بِکِنْ؟ نَخێرْ، نَه وِسَانَه، بَلْکِی اَوْبِخَوه ظَالِمِنْ!

٥١. دَمَا کُو بَاوَرْمَنْدْ بِبَالْ حُکْمێ خُدێ و پێخَمْبَرێ وی ڤَه بێنَه گَازِکِرِنْ دَا کُو (پێخَمْبَرْ) دِنَاڤْ وَانْ دَه حُکِمْ بِکَه، گُوّتِنَا وَانْ بَسْ اَڤَه: مَه (فَرْمَانَا تَه) سَحْ کِرْ و مَه قَبُولْ کِرْ. ڤێجَا هَا اَڤْ، یێنْ کُو دِ دَاخَوازَا خَوه دَه سَرْفِرَازْ بُونَه.

٥٢. هَچِی کَسێ کُو بِگُوّتِنَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وی بِکَه، ژ (عَذَابێ) خُدێ بِتِرْسَه و خَوه ژ (حَرَامِیَانْ) بِپَارێزَه، هَا اَوْ، یێنْ (کُو بِدَانَا خُدێ) سَرْفِرَازْ بُونَه.

٥٣. وَانْ مُنَافِقَانْ بِصُونْدَا هَرِی ئَاصِێ صُونْدْ خَوارْ؛ کُو اَگَرْ تَه فَرْمَانْ (ئَا دَرْکَتِنَا جِهَادێ) لِوَانْ بِکِرَا مُحَقَّقْ دێ اَوْ دَرْکَتِنَا (جِهَادێ). بِبێژَه: صُونْدْ نَخُونْ، اِطَاعَتْ اَشِیکَارَه! بێگُمَانْ خُدێ ژ یَا کُو هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٥٤. (ژ وَانْ رَه) بِبێژَه: بِگُوّتِنَا خُدێ و قَاصِدێ وی بِکِنْ. اَگَرْ وَانْ گُهْدَارِی نَکِرْ، ڤێجَا بِزَانِنْ کُو اَوْ ژ وَظِیفَیَا کُو لِسَرْ هَاتِیَه بَارْکِرِنْ بَرْپِرْسَه (ڤێجَا وی اَوْ بِجِهْ ئَانِی) و هُونْ ژِی ژ وَظِیفَیَا کُو لِسَرْ وَه هَاتِیَه بَارْکِرِنْ بَرْپِرْسِنْ. اَگَرْ هُونْ بِگُوّتِنَا وی بِکِنْ، هُونێ رَاسْتَرِێ بِبِنْ. وَظِیفَیَا پێخَمْبَرْ، بِرَوْشَکِی رُوّنْکَارْ و اَشکَرَه بَسْ تَبْلِیغَا فَرْمَانَا خُدێ یَه.

٥٥. خُدێ ژ نَاڤْ وَه پێمَانْ دَایَه وَانْ کَسێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێنْ ڤَنْجْ کِرِنَه؛ کُو تَڤَزْ دێ وَانْ لِشُونَا هِنَکێنْ دِنْ لِاَرْدێ بِکَه شُونْگِرْ، کَا چَاوَا اَوێنْ بَرِیَا وَانْ ژِی لِشُونَا

هِنَكيْنْ دِنْ كِرِبُونْ شُونْگِرْ. اَوىَ دِينِىَ وَانْ (اِسْلَامِىَ) دَسْتهِلاتْ بِكَه، اَوْ دِينِىَ كُو خُدِىَ ژِ بُوْ وَانْ هِلْبِژَارْتِيَه و يىَ رَازِى بُويَه. اَوىَ رَوْشَا وَانْ پِشْتِى تِرْسَا وَانْ بِاَوْلَهِى و تَنَاهِيىَ بِگُهَرِينَه. اَوىَ عِبَادَتِىَ مِنْ بِكِنْ و دِىَ تِشْتَكِى ژِ مِنْ رَه نَكِنْ هَڤْپِشْكْ. اِيْدِى پِشْتِى ڤِىَ كِى نَانْكُورِيِىَ بِكَه ڤِيْجَا هَا اَوْ فَاسِقْ بِخَوه نَه.[1]

٥٦. بِئَاوَايِىَ پِيْدِڤِى نِمِيْژْ بِكِنْ، زَكَاتَا مَالِىَ خَوه بِدِنْ و بِگُوْتِنَا قَاصِدْ بِكِنْ دَا كُو رَحْمَتْ لِوه بِىَ كِرِنْ.

٥٧. تُو حِزِرْ نَكَه كُو اَوِيْنْ كَافِرْ بُونَه وَانْ زُوْرَا خُدِىَ بِرِيَه كُو لِسَرْ اَرْدِىَ نَهَاتِنَه عَذَابْدَانْ! جِهِىَ وَانْ ئَاگِرَه، اَوْ چِه پِيسَجِهَه و چِه پِيسْ وَارْگَهَه!

٥٨. گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ! اَوِيْنْ كُو دِبِنْ دَسْتِيْنْ وَه دَه (كُولَه و جَارِيِيْنْ وَه) و اَوِيْنْ كُو ژِ وَه هِىَ بَالِغْ نَبُونَه بِلا دِ سِىَ وَخْتَانْ دَه ژِ وَه دَسْتُورِىَ بِخَوازِنْ (ژِ بُوْ كُو وَرِنْ جَمْ وَه)؛ بَرِيَا نِمِيْژَا سِپِيْدِىَ (فَجْرِىَ)، دَمَا نِيڤرُو وِىَ وَخْتَا كُو هُونْ جِلِيْنْ خَوه دَاتِينِنْ و پِشْتِى نِمِيْژَا عَشَايِىَ. ژِ وَه رَه اَوْ سِىَ وَخْتْ؛ دَمِيْنْ بِتَنِيَايِنِىَ نَه. پِشْتِى ڤَانْ سِىَ دَمَانْ نَه ژِ وَه رَه نَه ژِى ژِ وَانْ رَه تُو گُنَهْ تُنَه (كُو بِيْدَسْتُورْ اَوْ ژِ بُوْ خِزْمَتِىَ) لِسَرْ وَه دِگَرِنْ؛ هِنْ ژِ وَه لِسَرْ هِنَانْ دِچِنْ و تِيْنْ. هَرْ وِسَا خُدَا ژِ وَه رَه ئَايَتَانْ اَشْكَرَا دِكَه و خُدِىَ (دِكَارْ و بَارِىَ خَوه دَه) زَانَا يَه، كَارْبِنَجِهَه.

٥٩. دَمَا زَارُوكِيْنْ وَه بَالِغْ بُونْ، بِلا اَوْ ژِى (ژِ بُوْ وَرِنْ جَمْ وَه) دَسْتُورِىَ بِخَوازِنْ، كَا چَاوَا يِيْنْ بَرِى وَانْ دَسْتُورْ خَوسْتِنَه. هَرْ وِهَا خُدِىَ ژِ وَه رَه ئَايَتِيْنْ خَوه اَشْكَرَا دِكَه (ژِ بُوْ كُو هُونْ رِيْزْ و تُورَيَا خَوه ژِ وَانْ بِگِرِنْ و لِگُورِى وَانْ تَڤْبِگَرِنْ). خُدِىَ (دِكَارْ و بَارِىَ خَوه دَه) زَانَا يَه، كَارْبِنَجِهَه.

---

١ اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوزْ دِچَاخَكِى وِلُو دَه دَاكَتِيَه كُو پِيخَمْبَرْ، ژِ نُو دَسْتْ بِتَبلِيغِىَ كِرِبُو، مُسلمَانْ هِىَ لَاوَازْ بُونْ، ظُلِمْ و زُورْ لِوَانْ دِهَاتْ كِرِنْ، اَڤْ ئَايَتْ مِزْگِينْ دِدَا وَانْ كُو مُسلمَانْ پِشْتِى دَمَكَه نِيْزْ دِىَ زُورَا مُشْرِكَانْ بِبِنْ و دَسْتهِلاتِى، دِىَ بِكَڤَه دَسْتِىَ وَانْ و دِينِىَ وَانْ دِىَ بَلاڤْ بِبَه، بِسَرْ بِكَڤَه.

٦٠. اَوْ ژِنێنْ كَتى كُو ژِ زَواجىَ هِێڤِى بِرِينَه، ژِ وَانْ رَه تُو گُنَهَكْ تُنَه يَه كُواَوْ جِلێنْ ژِ سَرْ خوه دَيْنِنْ، بێيى كُو خِشْرێنْ خوه نِيشَانْ بِدِنْ. دِيسَا ژى اَگَرْ اَوْ خَوه بِنِخُمِينِنْ ژِ وَانْ رَه هِىَ چێتِرَه. خُدِىَ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.[١]

٦١. لِسَرْ يىَ كُورْ، لِسَرْ يىَ كُلَكْ و لِسَرْ يىَ نَخَوشْ گُنَهْ نِينَه (كُو ژِ جِهَادِىَ بِپَاشْ دَه بمِينِنْ، لَوْرَا كِرْيَارێنْ كُواَوْ نكَارِبنْ بِكِنْ لِوَانْ نَايێنَه بَارْكِرِنْ). ژِ وَه بِخَوه رَه ژى گُنَهْ تُنَه كُو هُونْ ژِ مَالَا (زَارُوكێنْ) خَوه، يَانْ ژِ مَالَا بَاڤێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا دَايِكێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا بِرَايێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا خَوهێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا ئَاپێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا مَتێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا خَالێنْ خَوه، يَانْ ژِ مَالَا خَالَتێنْ خَوه، يَانْ ژِ جِهێنْ كُو كِلِيتێنْ وَانْ دِدَسْتىَ وَه دَه نَه (يَانى سِپَارێنْ كُو بێحَقْدَسْتْ هُونْ لِوَانْ دِنێرِنْ) يَانْ ژى ژِ مَالِىَ دُوسْتێنْ خَوه بێدَسْتُورْ بِخُونْ. ژِ وَه رَه گُنَهْ تُنَه كُو هُونْ تَڤْ بِهَڤْ رَه، يَانْ ژى ژِ هَڤْ جُدَا بِخُونْ. دَمَا هُونْ هَرِنْ مَالَكِىَ (كُوتُو كَسْ لِهُنْدِرْ تُنَه بَه ژى) بِوِىَ سِلاڤَا كُو لِنِكْ خُدِىَ پِيرُوزْ و پَاكَه، سِلاڤِىَ لِسَرْ خَوه بِخَوه بِدِنْ. هَرْ وِهَا خُدِىَ، ژِ وَه رَه ئَايَتَان اَشكَرَه دِكَه دَا كُو هُونْ (وَانْ) فَهمْ بِكِنْ (و لِگُورِى وَانْ تَڤْبِگَرِنْ).

٦٢. بێگُمَانْ بَاوَرْمَنْدێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ، اَوێنْ كُو ژِ دِلْ و جَانْ بِخُدِىَ و پێخَمْبَرِىَ وِى بَاوَرِى ئَانِينَه. اَوْ دَمَا دِگَلْ پێخَمْبَرْ دِكَارَكِى گِرِينْگِىَ جِڤَاكِى دَه بِنْ، حَتَا كُو دَسْتُورِىَ ژِىَ نَخوازِنْ اَوْ نَاچِنْ. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو ژِ تَه دَسْتُورِىَ دِخوازِنْ؛ هَا اَوِنْ يێنْ كُو

---

١ شَرْمَگَهَا پِيرَكِىَ لِهَمْبَرْ يێنْ دِنْ لِسَرْ سِىَ بَشَانَه: ١- لِهَمْبَرْ مێرِىَ خَوه؛ ژِ مێرِىَ وِىَ رَه دُرِسْتَه جِهِىَ كُو بِخَوازَه لِىَ بِنێرَه. ٢- لِهَمْبَرْ ژِنْ و مَحْرَمێنْ وِىَ، جِيىَ كُو اَغْلَبْ خُيَا دِبَه اَوْ دِكَارِنْ لِىَ بِنێرِنْ، مِينَا؛ رُو، پُورْ، قِرِكْ، دَسْتْ، جَنْگ، لِنْگ و.. ٣- لِهَمْبَرْ زلامێنْ دِنْ، ژِ بِلى اِحْتِيَاجِىَ، مِينَا كُو ژِ بُوّ كُو پِىَ رَه بزَوِجِىَ يَانْ ژى ژِ بُوّ دَرْمَانكِرِنِىَ و غَيْنِى ڤَانْ.. اَوْ نكَارِنْ لِرُوِيىَ وِىَ و لِتُو جِهَكِى ژِنِىَ بِنێرِنْ. چِما؟ لَوْرَا فِتْنَا پِيرَكِىَ بِرُوِيىَ وِىَ يَه. فَاطِمَهيَا كَچه مُنْزِرْ (خُدِىَ ژِىَ رَازِيبَه) گُوّتْ: «مَه رُوِيىَ خوه ژِ زلامَانْ دِگرتْ.» (الحَاكِمْ) دِيَا مُومِنَانْ عَائِشَه (خُدِىَ ژِىَ رَازِيبَه) دِبێژَه: «سُوَارْ دِبرْ مَه رَه دَرْبَاسْ دِبُونْ و اَمْ دِگَلْ پێخَمْبَرْ دِ اِحْرَامَانْ دَه بُونْ؛ دَمَا مێرْ دِهَاتِنْ هَمْبَرِى مَه، مَه جِلْبَابِىَ خوه دَئَاڤێتْ سَرْ رُوِيىَ خوه و دَمَا ژِ مَه دَرْبَاسْ دِبُونْ مَه رُوِيىَ خوه ڤِدِكِرْ.» (اَبُو دَاوودْ).

بِرَاسْتِی بَاوَرِی بِخُدَا و پێخَمْبَرِێ وِی ئَانِینَه. نَاخوه؛ دَمَا کُواوْ ژِ بُو هِنْ کَارِێنْ خَوه دَسْتُورِێ ژِ تَه بِخَوازِنْ، ڤێجَا ژِ وَانِێ کُوتُو بِڤِێ دَسْتُورَا چُونِێ بِدِیِێ. ژِ خُدِێ ژِ بُو وَانْ لِێبُورِینَا گُنَهِێنْ وَانْ بِخَوازَه. بێگُمَانْ خُدِێ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٦٣. (گَلِی مُومِنَانْ!) هُونْ گَازِیکِرِنَا پێخَمْبَرْ ژِ بُو خَوه نَکِنْ مِینَا گَازِیکِرِنَا وَه یَا دِنَاڤْبَرَا خَوه دَه. بێگُمَانْ خُدِێ، ژِ نَاڤْ وَه بِوَانِێنْ کُوخَوه ڤَدِدِزِنْ، دِپِشْتْ هَڤْ دَه خَوه دِقَلێزِنْ (و بێدَسْتُورْ) دَرْتِێنْ، دِزَانَه. ڤێجَا بِلا اَوێنْ کُو بِگُوتِنَا وِی نَاکِنْ بِتِرْسِنْ کُو بَلایَكْ بِسَرْ وَانْ دَه بِێ، یَانْ ژِی عَذَابَکِی جَانْسُوژْ اِصَابَتِی وَانْ بِکَه.[1]

٦٤. ئَاگَاهدَارْ بِنْ، بێگُمَانْ چِه تِشْتێنْ لِاَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه هَرْ اَوێنْ خُدِێ نَه. بێگُمَانْ خُدِێ بِرَوْشَا کُو هُونْ لِسَرِێ نَه دِزَانَه و رُوژَا کُو هُونِێ تێدَه لِخُدِێ ڤَگِرِنْ ژِی خُدِێ دِێ وَانْ ژِ کِرِنێنْ وَانْ ئَاگَاهدَارْ بِکَه. خُدِێ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٢٥. سُورَه یێ فُرْقَانْ

سُورَه‌یِێ(فُرْقَانْ)،٧٧ (حَفْتِێ و حَفْتْ) ئَایَتَه. لِمَکِّێ دَاکَتِیَه. ژِ بَرْ کُو دِئَایَتَا یَکَمْ دَه بێژَیَا فُرْقَانْ دَرْبَاسْ بُویَه کُواوْ بِمَعْنَیَا جُدَاکَرَا حَقِی و بَاطِلِی یَه و نَئَاڤَكْ ژِ نَاڤێنْ قُرْئَانَا پِیرُوزَه، ژِ ڤِی سُورَه‌یِی رَه فُرْقَانْ هَاتِیَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَوِێ کُو فُرْقَانْ ژِ عَقْدِێ خَوه رَه هِنَارْتِیَه دَا کُو ژِ عَالَمِێ رَه بِبَه هِشِیَارْکَرْ، پَاكْ و پِیرُوزَه.

---

١ اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوزْ؛ ژِ بُو بَاوَرْمَنْدَانْ دَرْسَکَه، تَعْلِیمَکَه کُو وَانْ هِینِی بَرْسِڤْدَانَا پێخَمْبَرْ دِکَه، دَا کُو مُسلِمَانْ لِبَوَارَا پێخَمْبَرْ نَه خَمْلێسْ بِنْ. دَمَا گَازِی وَانْ کِرْ لازِمَه هَرْنَه حُظوُرَا وِی دَا کُو لِفَرْمَانێنْ وِی گُهْدَارِی بِکِنْ. لَوْرَا پێخَمْبَرْ ژِ بُو تِشْتِێ بَسِیطْ گَازِی وَانْ نَاکَه؛ اَوْ ژِ بُو رَوْشَکَه گِرِینْگْ و فَرْمَانَکَه گِشْتِی گَازِی وَانْ دِکَه. مِمْکُنَه مَرَڤْ لِهَمْبَرْ هَڤْ خَمْلێسْ بَه؛ لێبَلِێ لِپَشْبَرِی پێخَمْبَرْ خَمْلێسِی قَتْ نَابَه.

٢. اَوْ خُدَا يَه، يێ كُو حُكِمْرَانِى و دَسْتْهِلاتِيَا اَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ ژِێ رَه يَه، اَوْێ كُو تُو زَارُوْكْ ژِ خَوه رَه نَگِرْتِيَه و اَوْێ كُو دِ حُكِمْرَانِيَا وِى دَه تُو شِرِيكْ ژِێ رَه تُنَه، ڤِێجَا هَرْ تِشْتْ بِپِيڤَانْ و اَنْدَازْ ئَافِرَانْدِيَه.

٣. مُشْرِكَانْ ژِ بِلِى خُدِێ هِنْ مَعْبُودْ گِرْتِنَه كُو اَوْ نِكَارِنْ تِشْتَكِى بِخُلِقِينِنْ و اَوْ بِخَوه هَاتِنَه خُلِقَانْدِنْ. اَوْ نَه دِكَارِنْ تُو زِرَارِێ ژِ سَرْ خَوه بِدِنْ ئَالِى نَه ژِى فَيْدَيِكِێ بِدِنْ خَوه. اَوْ نَه دِكَارِنْ تُو كَسِى بِمِرِينِنْ و نَه ژِى سَاغْ بِكِنْ و اَوْ نِكَارِنْ تُو كَسِى پِشْتِى مِرِنِێ دِيسَا ڤَژِينِنْ.

٤. اَوِێنْ كَافِرْ بُونَه گُوْتِنْ: اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ دَرَوكِێ پێ ڤَه نِينَه كُو وِى اَوْ ژِ جَمْ خَوه ڤَه لِێئَانِيَه، دَرْ بَارِێ لِێئَانِينَا وِێ دَه قَوْمَكِى دِنْ ژِى ئَارِكَارِيَا وِى كِرِيَه. بِرَاسْتِى ژِى وَانْ كَافِرَانْ (بِڤِێ گُوْتِنَا خَوه) ظُلِمْ و دَرَوْكَارِى كِرِنَه...

٥. گُوْتِنْ: (اَڤْ قُرْئَانْ) چِيرُوكْ و چِيڤَانُوكِێنْ پِێشِيَانَه كُو (مُحَمَّدْ) اَوْ بِنِڤِيسْيَارَكِى دَانَه نِڤِيسَانْدِنْ. ڤِێجَا اَوْ سِبَهُ و اِيڤَارِێ ژِ وِى رَه تِێنَه خَونْدِنْ.

٦. بِبێژَه: اَوْ خُدَايێ كُو سِرْ و رَازَا اَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ دِزَانَه اَڤْ قُرْئَانْ (ژِ مِنْ رَه) شَانْدِيَه. بێگُمَانْ اَوْ گُنَهْژِێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٧. گُوْتِنْ: اَڤْ چه پێخَمْبَرَه كُو (اَوْ ژِى وَكِى مَه) خَوارِنێ دِخَوه و لِسُوكَانْ دِگَرَه! دَه بِلا فِرِيشْتَيَكْ ژِ بُوْ وِى بِهَاتَا خَوارِێ دَا كُو پێ رَه بِبُويَا هِشِيَارْكَرَكْ (و اَوْ رَاسْتْ بِدِێرَايَا)؟

٨. يَانْ ژِ بُوْ وِى (ژِ ئَاسْمِێنْ) گَنْجِينِيَكْ هَاتِبُويَا خَوارِێ، يَانْ ژِى ژِێ رَه بَاخْچِيَكْ هَبُويَا كُو ژِێ بِخَوارَا (دَا كُو فَرْقَكَه وِى ژِ مَه هَبُويَا). وَانْ ظَالِمَانْ (ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه) گُوْتْ: بَسْ وَه دَايَه پَىْ زِلامَكِى سِێرلِێبُويِى!

٩. (رَسُولِێ مِنْ!) دَه بِنێرَه كَا چَاوَا دَرْ بَارِێ تَه‌دَه دَرْبُ و مَسَلْ ئَانِينَه. ڤِێجَا اَوْ ژِ رِێ كَتِنَه و اِێدِى اَوِێ رِێيَكِێ نَبِينِنْ.

١٠. پَاكْ و پیرُوزَه، اَوێ كُو اَگَرْ اَوْ بِقِێ یێنْ كُو ژ ڤَانْ هِێ چێترْ كُو اَوْ بِهِشْتِنْ كُو دِبنِێ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكنْ دِێ بدَه تَه و اَوِێ كُوشْكُ و قَسْرَانْ ژی بدَه تَه.

١١. نَخێرْ! بَلْكِی وَانْ بَاوَری برُوژَا قِیَامَتِێ نَئَانیبُونْ و مَه ژی ژ بُوّ وَانێنْ كُو بَاوَری بقِیَامَتِێ نَئَانیه ئَاگِرَكی بِپێتْ و هَارْ ئَامَادَه كِریَه.

١٢. دَمَا كُو جَهَنَمْ ژِ مَسَافَیكَه دُورْ ڤَه وَانْ دِبینَه، اَوْ، گَرَه گُرْ و فِزینیَا وِێ هِێ ژ دُورْ ڤَه دِبِهیزِنْ.

١٣. دَمَا كُو دَسْتێنْ وَانْ بِستُوِیێ وَانْ ڤَه گرێدَایی دِ دُوژَهِێ دَه لِجهَكِی تَنْگْ بێنَه وَرْكرِنْ، لِوِێ دَرِێ مِرنَا خَوه دِخَوازِنْ (دَا كُو ژِ عَذَابْ خَلاصْ ببِنْ).

١٤. (ژِ وَانْ رَه دِێ بِێ گُوّتِنْ): ایرُو نَه بَسْ جَارَكِێ؛ گَلَكْ جَارَانْ مِرنَا خَوه بِخَوازِنْ (لِێ خَوسْتِنَا وَه دِێ تُو فَیْدِێ نَدَه وَه).

١٥. (ژ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَرِێ مَا اَڤْ (دُوژَهْ) چێترَه یَانْ اَوْ بِهِشْتَا سَرَاڤِتی یَا كُو تَقْوادَارْ پِێ هَاتِنَه سُوّزْدَاینْ كُواَوْ ژ بُوّ وَانْ هَرْ پَادَاشْ و وَارَه؟

١٦. دبِهِشْتێدَه تِشْتِێ كُواَوْ دِخَوازِنْ ژِ وَانْ رَه هَیَه، اَوْ لِورْ دَائِمی نَه. اَڤْ لِسَرْ خُدَایێ تَه پَیْمَانَكَه مِسُوگَرَه كُو مَافْدَارْ ژِێ دِخَوازِنْ.

١٧. وِێ رُوژِێ خُدَا دِێ وَانْ و وَانْ مَعْبُودێنْ كُو ژِ بِلِی وِی پَرَسْتِنَا وَانْ دِكرِنْ، بینَه جَمْ هَڤْ و (ژِ مَعْبُودَانْ رَه دِێ) بِبێژَه: اَرِێ مَا وَه اَڤْ بَنْدَییێنْ مِنْ ژِ رِێ خِسْتِنْ ئَانْ اَوْ بِخَوه ژ رِێ كَتِنَه؟

١٨. اَوْ مَعْبُودْ دِبێژِنْ: اَمْ ژِ كَارِێ كُو وَانْ كِری تَه پَاكْ دِدێرِنْ. نَه حَدِێ مَه یَه كُو ژ بِلِی تَه اَمْ دُوسْتُ و ئَاریكَارَانْ ژِ خَوه رَه بِگرِنْ، (ڤێجَا اَمِێ چَاوَا بِبێژِنْ بلا خَلْكْ پَرَسْتِنَا مَه بِكنْ). لِێبَلِێ تَه اَوْقَاسْ نِعْمَتْ لِوَانْ و بَاڤێنْ وَانْ كِرنْ حَتَا كُو وَانْ تُو ژِ بیرْ كِرنْ و اَوْ بُونْ قَوْمَكی وِسَا كُو هَلاكْ حَقْ كِرنَه.

١٩. (ژِ مُشْرِکَانْ رَه تِیْ گُوْتِنْ): بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو وَه پَرِسْتِنَا وَانْ دِکِرْ، دِگُوْتِنَا وَه دَه هُونْ دَرَوِینْ دَرْخِسْتِنْ. ڤێجَا هُونْ نَه دِکَارِنْ عَذَابْ ژِ خَوه ڤَگِرِینِنْ نَه ژِی دِکَارِنْ ئَارِیکَارِیکِیْ ژِ خَوه رَه بِکِنْ. ژِ نَاڤْ وَه کِی ظُلْمِیْ (شِرْکِیْ) بِکَه اَمِیْ عَذَابِکِی مَزِنْ (و دِژْوَارْ) بِوِی بِدِنْ چێژَانْدِنْ!

٢٠. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه بَرِیَا تَه هَرْ چِقَاسْ پێخَمْبَرَکْ شَانْدِبَه، هَرْ وَانْ خَوارِنْ دِخَوارْ و لِسُوکَانْ دِمَشِیَانْ. مَه هِنْ ژِ وَه ژِ هِنَانْ رَه کِرِنَه اِمْتِحَانُ و جَرِبَانْدِنْ، کَا هُونِیْ خَوه رَاگِرِنْ (یَانْ نَا). خُدَایِیْ تَه هَرْ بِینَرَه.

٢١. اَوێنْ کُو هێڤِیَا هَاتِنَا بَرْ دَسْتِیْ مَه نَاکِنْ، گُوْتِنْ: دَه بِلا مَلَائِکَتْ ژِ بُو مَه هَاتِبُونَا خَوارِیْ یَانْ ژِی دَه بِلا مَه اَشْکَرَا خُدَایِیْ خَوه بِدِیتَایَا. صُونْدْ بَه، وَانْ دِنَفْسَا خَوه دَه خَوه مَزِنْ دِێرَا و بِپُوزْبِلِنْدِیکَه مَزِنْ ژِ حَدِیْ خَوه دَرْکَتِنْ.

٢٢. رُوژَا کُو (مُشْرِكْ) مَلَائِکَتَانْ دِبِینِنْ، وِیْ رُوژِیْ ژِ گُنَهْکَارَانْ رَه تُو مِزْگِینِیَا خێرِیْ تُنَه و مَلَائِکَتْ ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ: (بِهِشْتْ و دِلْشَادِی ژِ بُو وَه) مَمْنُوعَه (هُونْ ژِیْ مَحْرُومِنْ)!

٢٣. اَمْ کَارْ و کِرْیَارێنْ کُو وَانْ کِرِنْ تِینِنْ و اَمْ مِینَا تُوزِیْ وِیْ لِبَرْ بَا دِخِنْ.[١]

٢٤. وِیْ رُوژِیْ اَهلِیْ بِهِشْتِیْ دِچێتِرِینْ جِهَانْ دَه و دِبَاشْتِرِینْ اِسْتِیرَاحَتْگَهَانْ دَه نَه.

٢٥. وِیْ رُوژِیْ ئَاسِیمَانْ دِگَل عَوْرێنْ سِپِی شَقْ دِبَه و مَلَائِکَتْ بێژْمَارْ تێنَه خَوارِیْ.

٢٦. هَا وِیْ رُوژِیْ حُکمْرَانِیَا سَرْدَسْتْ ئَا رَاسْتَقِینَه ژِ خُدَایِیْ رَحْمٰنْ رَه یَه. اَوْ ژِ بُو کَافِرَانْ رُوژَکَه دِژْوَارَه.

١ اَڤْ ئَایَتَا پِیرُوزْ دِدَه زَئَانِینْ کُو دَمَا مَرِڤِیْ کَافِرْ کَارْ و بَارَکِی بَاشْ بِکَه، مِینَا کُو مێڤَانَانْ خَودِی بِکَه، ئَارِیکَارِیَا خَودِی و دُوسْتَانْ بِکَه، سَرِیَا لَاقْرَبَا بِدَه، صَدَقَا بِدَه و دِ هَوارَا بِنْدَسْتْ و ژَارَانْ هَرَه، ژِ بُو کُو بَاوَرِی نَئَانِیَه تُو فَیْدِیْ ژِیْ نَابِینَه. لَوْرَا؛ یَا کُو اَوْ دِکَه نَه ژِ بُو خُدِیْ یَه؛ یَانْ ژِ جِبلِیَتَا وِی یَه یَانْ ژِی ژِبُو مَرَامَکَه دِنْ کِرِنَه. مَرِڤِیْ مُسِلْمَانْ ژِی دَمَا نَه ژِبُو خُدِیْ بِکَه خُدِیْ ژِیْ قَبُولْ نَاکَه.

٢٧. وِىٚ رُوژِىٚ يِىٚ ظَالِمْ دِىٚ هَرْدُو دَسْتِيْنْ خوه گَزْ بِكَه و وِىٚ بِبيْژَه: خَوزِيكَا مِنْ لِگَلْ پِيْخَمْبَرْ ژِ خَوه رَه رِيَكْ بِگِرْتَا!

٢٨. (دِبيْژَه): وَاخْ لِحَالِىٚ مِنْ بَه! خَوزى مِنْ فِلاَنْكَسْ ژِ خَوه رَه نَكِرَا دُوسْتْ!

٢٩. صُونْدْ بَه، پِشْتِى كُو قُرْئَانْ ژِ مَه رَه هَاتْ وِى اَزْ خِرَانْدِمْ و ژِىٚ دَامَه پَاشْ. شَيْطَانْ ژِ بُوٚ اِنْسَانَانْ هَرْ رَزِيلْكَرَه.

٣٠. پِيْخَمْبَرْ گُوٚتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! گَلِىٚ مِنْ قُرْئَانْ تَرْكْ كِرْ و پِىٚ عَمَلْ نَكِرِنْ.

٣١. هَرْ وِسَا اَمْ ژِ هَرْ پِيْخَمْبَرَكِى رَه ژِ گُنَهْكَارَانْ دِژْمِنَكِى پَيْدَا دِكِنْ، خُدَايِىٚ تَه ژِ هيْلا رِيْبَرِى و ئَارِيكَارِى ڤَه بَسِى تَه يَه.

٣٢. اَوِيْنْ كَافِرْ بُونَه گُوٚتِنْ: دَه بِلا قُرْئَانْ بِيَكْ جَارِىٚ، بِنَقْلَكِىٚ ژِىٚ رَه بِهَاتَا هِنَارْتِنْ. مَه وِسَا اَوْ هِنْ بِهِنْ هِنَارْتْ دَا كُو اَمْ دِلِىٚ تَه پِىٚ مِكُومْ بِكِنْ و مَه اَوْ ئَايَتْ ئَايَتْ (بِرِيْكَا جِبْرِيلْ) بِتَه دَا خَونْدِنْ.

٣٣. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوْ چِقَاسْ مَسَلَيَكِىٚ لِهَمْبَرِىٚ تَه بِينِنْ (دَا كُو دُوزَا تَه پُوچْ بِكِنْ)، اَمْ هَرْ ئَا رَاسْتِرِينْ و تَفْسِيرَكَه سِپَحِيتِرْ ژِ تَه رَه تِينِنْ.

٣٤. اَوِيْنْ كُو لِسَرْ رُوِيِيْنْ خَوه بَرْ بِدُوژَهِىٚ ڤَه تِيْنَه ئَاژُوتِنْ، هَا اَوْ پِيسْتِرِينْ خُدَانْجِهِنْ و شَاشْتِرِينْ خُدَانْرِيْكِنْ.

٣٥. صُونْدْ بَه، مَه كِتِيْبْ دَايَه مُوسَا و مَه بِرَايِىٚ وِى هَارُونْ ژِى ژِ بُوٚ وِى كِرَه وَزِيرْ و ئَارِيكَارْ.

٣٦. مَه ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: هَرِنْ بَالْ وِى قَوْمِىٚ كُو بَئَايَتِيْنْ مَه بَاوَرِى نَائِينِنْ، ڤِيْجَا (پِشْتِى كُو اَوْ چُونْ و وَانْ بَاوَرِى نَئَانِى) مَه اَوْ ژِ بِنِى ڤَه قِرْ كِرِنْ.

٣٧. قَوْمِىٚ نُوحْ، چِه دَمَا كُو وَانْ بَاوَرِى بِپِيْخَمْبَرَانْ نَئَانِى، مَه اَوْ ژِى بِطُوفَانِىٚ خَنِقَانْدِنْ

و مَه اَوْ ژ بُو مرُوْڤانْ كِرِنْ عِبْرَتْ. مَه ژِ بُو ظَالِمَانْ (لِئَاخْرَتِیْ) عَذَابَكِی جَانْسُوژْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٣٨. مَه عَادْ، سَمُودْ، خَلْكِیْ رَسِّیْ و گَلَكْ مِلَّتِيْنْ كُو دِنَاڤْبَرَا ڤَانْ دَه ژِی...

٣٩. مَه ژِ هَرْ يَكِی ژِ وَانْ رَه ئَايَتْ و دَلِيلْ ئَانِينْ، (لِيْبَلِیْ ژِ بَرْ كُو وَانْ بَاوَرِی نَئَانِی) مَه تَڤَكْ بِرِنْ هَلاكِیْ.

٤٠. صُونْدْ بَه، اَوْ (مُشْرِكْ) دِبَرْ وِی وَلاتِیْ كُو بَارَانَا كَارَسَاتْ و بَلايَا پِيسْ لِیْ بَارِيَايَه دَرْبَاسْ بُونَه. اَرِیْ مَا وَانْ اَوْ نَدِيتْ (كُو ژِیْ عِبْرَتْ بِگِرِنْ). نَا، بَلْكِی اَوْ بِسَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِیْ بَاوَرِی نَايِينِنْ.[1]

٤١. (يَا مُحَمَّدْ!) دَمَا كُو اَوْ تَه دِبِينِنْ اَوْ هَرْ حَنَكِيْنْ خَوه بِتَه دِكِنْ (و دِبِيْژِنْ): مَا اَوِیْ كُو خُدِیْ بِپِيْخَمْبَرِی (ژِ مَه رَه) شَانْدِيَه اَڤَه؟

٤٢. (اَوْ ژِ هَڤْ رَه دِبِيْژِنْ): اَگَرْ مَه لِسَرْ حَبَانْدِنَا مَعْبُودِيْنْ خَوه سَبَاتْ نَكِرَا، هِنْدِكْ دِمَا كُو وِی اَمْ ژِ رِيَا اِلٰهِيْنْ مَه بِخِرَانْدَا. پَاشِیْ دَمَا اَوْ عَذَابْ بِبِينِنْ، اَوْ دِیْ بِزَانِنْ كَا كِی رِيْشَاشْتِرَه!

٤٣. (يَا مُحَمَّدْ!) اَرِیْ مَا تَه اَوْ كَسِیْ كُو هَوَسَا خَوه ژِ خَوه رَه كِرِيَه اِلٰهْ نَدِيتْ، اَرِیْ مَا ڤِيْجَا تُو يِیْ بِبِی كَفِيلِیْ وِی؟

٤٤. يَانْ ژِی، مَا ژِ تَه وَه يَه كُو پِرِيْنْ وَانْ سَحْ دِكِنْ ئَانْ ژِی فَهمْ دِكِنْ؟ اَوْ بَسْ مِينَا دَوَارَانِنْ، بَلْكِی ژِ دَوَارَانْ ژِی رِيْشَاشْتِرِنْ.

---

١ اَوْ وَلاتِیْ كُو اَڤْ فَلاكَتْ هَاتَه سَرِیْ وَانْ «سَدُومْ» بُو كُو اَوْ وَلاتِیْ گَلِیْ لُوطْ پِيْخَمْبَرَه. خُدِیْ، بِسَدَمْ عَمَلِیْ وَانْ اِیْ كِرِيْتْ بَارَانْ و كَفْرْ بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدْ و اَوْ هلاكْ كِرِنْ. مُشْرِكِيْنْ قُرَيْشِی ژِی گَاڤَا ژِ بُو بَازِرْگَانِيِیْ دِچُونَه سَفَرَا شَامِیْ دِ وِی وَلاتِی رَه دَرْبَاسْ دِبُونْ، اَنْجَامَا خِرَابْ ئَا كُو هَاتِيَه سَرِيْنْ وَانْ بِچَاڤِیْ سَرِیْ خَوه دِيتِنَه و دِيسَا ژِی عِبْرَتْ نَگِرْتِنَه و نَه هَاتِنَه اِيمَانِیْ.

٤٥. مَا تُو نَانێرى كُو خُدَايێ تَه چَاوَا سِى دِرێژْ كِريَه؟ اَگَرْ بِخوسْتَا تَقَزْ دِێ اَوْ نَلِبتَانْدَا. پِشْتْرَه مَه رُوژْ ژِى لِسَرْ هَبُونَا وِێ كِرَه نِشَانْ.

٤٦. پَاشِێ مَه اَوْ سِى هِێدِى هِێدِى بِبَالْ خَوه ڤَه كِشَانْدْ.

٤٧. (گَلِى مِرُوڤانْ!) خُدِێ يَه، يِێ كُو شَڤْ ژِ وَه رَه كِريَه سِتَارْگَه و خَوْ ژِى كِريَه تَنَاهِى و رُو ژِى كِريَه ڤَژِينْ ژِ بُو كَارْ و خَبَاتِێ.

٤٨. خُدِێ يَه، يِێ كُو بَرِى رَحْمَتَا خَوه بِبَارِينَه بِمزْگِينْدێرِى بَايِێ دِشِينَه و مَه ژِ ئَاسْمێنْ بَارَانَكه پَاقِژْكَرْ بَارَانْدْ.

٤٩. دَا كُو اَمْ وَلاتَكِى هِشْكَمِرِى پِێ ڤَژِينِنْ و هِنَكْ ژِ وَانْ حَيْوَانێنْ كُو مَه اَوْ ئَافِرَانْدِنَه و گَلَكْ اِنْسَانَانْ ژِى پِێ ئَاڤْ بِدِنْ.

٥٠. صُونْدْ بَه، مَه اَوْ بَارَانْ دِنَاڤْ وَلاتَانْ دَه بَلاڤْ كِرْ دَا كُو خُدَايِێ خَوه دِبِيرْ بِينِنْ. ڤێجَا پِرێنْ مِرُوڤانْ لِبَرْ وِێ ئَاصِێ بُونْ و وَانْ هَرْ نَانْكُورِى كِرْ.

٥١. اَگَرْ مَه بِخوسْتَا هَلْبَتْ مَه دِێ ژِ هَرْ بَاژَارَكِى رَه (پێخَمْبَرَكِى) هِشِيَارْكَرْ بِشَانْدَا، (لێبَلِێ ژِ بُو هِشِيَارْكَرِيِێ مَه تُو بِژَارْتْ).

٥٢. ڤێجَا بِگُوتِنَا كَافِرَانْ مَكَه و بِقُرْئَانِێ لِهَمْبَرِى وَانْ جِهَادَكَه مَزِنْ بِكَه!

٥٣. خُدِێ يَه، يِێ كُو دُو دَرْيَا دِكێلَكَا هَڤْ دَه، وَانْ ژِ وَانْ رَه بَرْدِدَه. اَڤَا هَا شِێرِينَكَه كُو تِيبُونِێ رَادِكَه و اَڤَا هَا ژِى شُورَكَه كُو تِيبُونِێ زێدَه دِكَه. دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه نَاڤْبرَكْ هَيَه كُو اَوْ تَڤْلِيهَڤْ نَابِنْ.

٥٤. خُدِێ يَه، يِێ كُو ژِ ئَاڤِێ اِنْسَانْ خُلقَانْدِيَه و اَوْ كِريَه خُدَانْنَسَبْ و خُدَانْخِزْمِى. تَقَزْ خُدَايِێ تَه قَادِرِێ هَرْ تِشْتِى يَه.

٥٥. اَوْ (كَافِرْ) ژِ بِلِى خُدِێ پَرَسْتِنَا هِنْ تِشْتێنْ وِسَا دِكِنْ كُو اَوْ نَه دِكَارِنْ فَيْدِێ بِدِنْ وَانْ

نَه ژی دِکَارِنْ زَرَارِێ بِدِنْ وَانْ. مِرُۆڤێ کَافِرْ لِهَمْبَرِی خُدَایِێ خَوه هَرْ (ژِ شَیْطِێنْ رَه پِشْتَكْ و) ئَارِیکَارَه.

٥٦. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه تُو بَسْ بِمزْگِینْبَرِی و هِشِیَارْکَرِی شَانْدِیَه.

٥٧. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَزْ، بَرَانْبَرِی ڤێ (تَبلِیغَا خَوه) تُو حَقَکِێ ژِ وَه نَاخَوازِمْ. لِێبَلِێ اَوْ کَسِێ کُو بِڤێ بِبَالْ خُدَایِێ خَوه ڤَه رِیَکِێ بِگْرَه (و دِرِیَا وِی دَه ژِ بُۆ رِزَایَا وِی مَالِێ خَوه بِدَه) اَوْ جُدَا یَه.

٥٨. تُو خَوه بِسْپێرَه یِێ کُو هَرْ سَاغَه اَوِێ کُو هِیچْ نَامِرَه. حَمْدِێ وِی بِکَه ژِ هَرْ کِێمَاسِیێ پَاكْ بِدێرَه. خُدِێ، بِگُنَهێنْ بَنْدَیێنْ خَوه ژِ ئَاگَاهْدَارِی ڤَه بَسَه.

٥٩. خُدِێ یَه، یِێ کُو اَرْدْ و ئَاسِیمَانْ و یێنْ کُو دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَنَه دِشَشْ رُوژَانْ دَه ئَافِرَانْدِنَه. پَاشِێ خُدَایِێ رَحْمٰنْ لِسَرْ عَرْشِێ خَوه رَاسَرْ بُو (رَاسَرْبُونَکَه بَابَتِی خَوه)؛ ڤێجَا تُو پِرْسِێ ژِ یَکِی زَانَا بِکَه (کُو اَوْ ژی خُدَا یَه).

٦٠. دَمَا ژِ وَانْ رَه بِێ گُۆتِنْ: ژِ خُدَایِێ رَحْمٰنْ رَه هَرِنْ سِجُودِێ، دِبێژِنْ: مَا خُدَایِێ رَحْمٰنْ چِی یَه؟ اَمِێ چَاوَا ژِ بُۆ یِێ کُو تُو فَرْمَانَا مَه بِسِجُودَا ژِێ رَه دِکِی هَرِنْ سِجُودِێ! اَڤْ گَازِیَا وَه نَفْرَتَا وَانْ زێدَه دِکَه.

٦١. اَوِێ کُو لِاَسْمَانَانْ رِێگَهْ چێکِرِنْ و تێدَه رُوژْ و هَیْڤَکَه رُونَاكْ دَئَانِینْ، پِیرُوزْ و خُدَانْکَرَمَه.

٦٢. اَوَه، یِێ کُو شَڤْ و رُوژْ ژِ هَڤْ رَه کِرِنَه شُونْگِرْ، ژِ بُۆ وَانْ کَسێنْ کُو بِخَوازَه (کَرَمْ و ڤَنْجِیَا خُدَا) بِینَه بِیرَا خَوه، یَانْ ژی بِخَوازَه شُکْرِێ وِی بِکَه.

٦٣. بَنْدِیێنْ رَحْمٰنْ ، اَوِێنْ کُو لِسَرْ اَرْدِێ بِنَفْسْبِچُوکِی بِرِێ ڤَه دِچِنْ و دَمَا کُو مِرُۆڤێنْ نَزَانْ ژِ وَانْ رَه پِیڤێنْ نَه لِرِێ دِبێژِنْ (اَوْ ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ) سِلاڤْ لِوه بَه (و ژِ وَانْ دَرْبَاسْ دِبِنْ)

٦٤. اَوِیٚنْ کُو ژِ خُدَایِیٚ خَوه رَه شَڤِیٚ لِپِیَانِنْ و سَجْدَه دِبِنْ...

٦٥. اَوِیٚنْ کُو دِبیٚژِنْ: خُدَایِیٚ مَه! عَذَابِیٚ دُوژَهِیٚ ژِ سَرْ مَه بِدَه ئَالِی. بِیٚگُمَانْ عَذَابِیٚ وِیٚ لاَزِمْ و دَائِمِی یَه.

٦٦. بِیٚگُمَانْ اَوْ دَرْ چه پِیسَجِهْ و چه پِیسْ وَارْگَهَه!

٦٧. اَوِیٚنْ کُو دَمَا خَرْجْ دِکِنْ، دَسْتْبَلاَڤِی و دَسْتَنْگِیِیٚ نَاکِنْ و دِنَاڤَا هَرْدِیَانْ دَه رِیٚیَکَه نَاڤِنْجْ دِگِرِنْ.

٦٨. اَوِیٚنْ کُو دِگَلْ خُدِیٚ عِبَادَتِیٚ مَعْبُودَکِی دِنْ نَاکِنْ و بِنَحَقِی اَوْ جَانِیٚ کُو خُدِیٚ (کُشْتِنَا) وِی حَرَامْ کِرِیَه نَاکُژِنْ و زِنَایِیٚ نَاکِنْ. کِی کُو ڤَانْ بِکَه دِیٚ (لِئَاخْرَتِیٚ) رُوبِرُویِی جَزَا بِبَه.

٦٩. رُوژَا قِیَامَتِیٚ عَذَابِیٚ وِی دِیٚ ڤَاتْ بِڤَاتْ زِیٚدَه بِبَه و بِشَرْپَزِیِی هَرْ و هَرْ دِیٚ تِیٚدَه بِمِینَه.

٧٠. ژِ بِلِی وِی کَسِیٚ کُو تُوبَه بِکَه، بَاوَرِی بِینَه و کَارَکِی ڤَنْجْ بِکَه، ڤِیٚجَا هَا اَوْ، خُدِیٚ گُنَهِیٚنْ وَانْ بِخیٚرَانْ تَبدِیلْ دِکَه. خُدِیٚ گُنَهْژِیٚبِرَه، دِلُوڤِینَه.

٧١. چه کَسِیٚ کُو ژِ گُنَهَانْ تُوبَه بِکَه و کَارْ و کِرْیَارِیٚنْ ڤَنْجْ بِکَه، بِیٚگُمَانْ اَوِیٚ بِتُوبَیَکَه مَقْبُولْ لِخُدِیٚ ڤَگَرَه.

٧٢. اَوِیٚنْ کُو شَاهْدَزُورِیِیٚ نَادِنْ و دَمَا دِبَرْ کِرِیٚتِی و کَلَڤَاژِیِیٚ رَه دَرْبَاسْ دِبِنْ، بِجُوَانْمِیٚرِی تِیٚکِلْ نَابِنْ.

٧٣. اَوِیٚنْ کُو دَمَا بَئَایَتِیٚنْ خُدَایِیٚ خَوه تِیٚنَه پَنْدْ و شِیرَتْکِرِنْ، اَوْ مِینَا کَرْ و کُورَانْ ژِیٚ غَافِلْ نَامِینِنْ.

٧٤. اَوِیٚنْ کُو دِبیٚژِنْ، خُدَایِیٚ مَه! ژِ ژِنْ و زَارُوکِیٚنْ مَه تِشْتِیٚ کُو چَاڤِیٚ مَه پِیٚ رُونَاهِی بِبَه بِدَه مَه و مَه ژِ تَقْوَادَارَانْ رَه بِکَه رِیٚبَرْ و پِیٚشَوَا!

٧٥. هَا اَوْ (بَنْدَیێنْ رَحْمٰنْ)، بِسَبُنَتْ صَبْرَا کُو کِێشَانَه دِێ بِیهِشْتَا هَری بِلِنْدْ بێنَه خَلاتْکِرِنْ و دِێ بِبِخێرهَاتِنْ و سِلاڤَا (مَلَائِکَتَانْ) بێنَه پێشْوَازِیکِرِنْ.

٧٦. اَوْ تێدَه سَرَاقَتِی و اَبَدِی نَه، اَوْ خَوشْ نِشْتَجِهْ و رِنْدلِیْمایینَه!

٧٧. بێژَه: اَگَرْ نَه ژِ دُعَا و عِبَادَتِێ وَه بَه، خُدَایِێ مِنْ دِێ چه ژِ وَه بِکَه؟! ڤێجَا وَه بَاوَری نَئَانِی، اِیجَارْ عَذَابْ دِێ لِسَرْ وَه مِسُوگَرْ بِبَه.[١]

٢٦. سُورَه یِێ شُعَرَاء

سُورَەیِێ (شُعَرَاء) ، ٢٢٧ (دُو سَدْ و بیسْتُ و حَفْتْ) ئَایَتَه. ژِ چَارْ ئَایَتێنْ دَاوِیێ پێ ڤَه تَڤْ لِمَکِّیێ دَاکَتِنَه. شُعَرَاء پرْژمَارِیَا بێژَیَا «شَاعِرْ» کُو بِمَعْنَیَا هَلْبَسْتْڤَانَه. ژِ بَرْ کُو سُورَه دِئَایَتَا ٢٢٤'اَمْ دَه بَحْسَا شَاعِرَانْ کِرِیَه ژِێ رَه شُعَرَاء هَاتِیَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. طَا، سِینْ، مِیمْ.

٢. اَوْ ئَایَتێنْ کِتێبَا رُونْکَرِنْ.

٣. (یَا مُحَمَّدْ!) هِنْدِكْ مَایَه تُو خَوه بِکُژِێ ژِ بَرْ اَنْدِیشَیَا کُو اَوْ بَاوَرِیێ نَاینِنْ؟

---

١ خُدِێ تَعَالا ژِ ئَایَتَا ٦٣یێ حَیَانِی ئَایَتَا ٧٧یێ بَحْسَا سَالِخِێ «عِبَادُ الرَحْمَانْ» کِرِیَه.

عِبَادُ الرَحْمَانْ: لِگُوری اَهْلِێ تَحْقِیقِێ، عِبَادَتْکَرێ خُدَایِێ رَحْمٰنْ ، یَعْنِی اَوِێ کُو ژِ خُدِێ رَه عِبَادَتْ دِکِنْ. لَوْرَا عِبَادْ: گَلْژمَارَا «عَابِدْ» یَه بواتَیَا عِبَادَتْکَرَه.

تِشْتَا اَمْ ژِ ڤَانْ ١٥ ئَایَتَانْ فَهمْ دِکِنْ اَڤَه: پێشی، خُدِێ عِبَادْ نِسْبَتِی بَالْ خَوه ڤَه کِرِنَه دَا کُو اَمْ بزَانِنْ؛ عِبَادَتْکرنَا ژِ خُدِێ رَه، ژِ بُو بَنیَانْ نَه کِیمَاسِیَه بَلْکِی شَرَفَه. پَاشِێ، اَمْ بزَانِنْ کُو اَڤْ قُرئَانْ کَلامِێ خُدِێ یَه، بِبِیڤَانْ و اَنْدَازَه. پِشْتِێ ڤِێ اَمْ دِبینِنْ کُو سَالِخێنْ عِبَادێنْ خُدِێ بِبَالْ چَارْ بَشَانْ ڤَه هَاتِیَه بَشکِرِنْ.

١- سَالِخێنْ وَانْ اِێ دِکَسَایَتَا وَانْ دَه یَه. ٢- سَالِخێنْ وَانْ اِێ دِگَلْ جِڤَاکَا وَانَه. ٣- سَالِخێنْ وَانْ اِێ دِگَلْ خُدَایِێ وَانَه. ٤- سَالِخێنْ وَانْ اِێ کُو بِسَدَمْ کُو جِڤَاکَا خَوه دِگَهژِنَه لُتْکِیَا پَاقژِی و مَدَنِیتِێ.

٤. اَگَرْ مَه بِخوسْتَا مَه يِىٚ ژِ ئَاسْمِێنْ ژِ بُۆ وَانْ مُعْجِزَيَكْ بِئَانِيَا، ڤێجَا اَوِىٚ ژِىٚ رَه سِتُوخَوارْ بِبُونَا.

٥. هَرْ چِقَاسْ ئَايَتَكَه نُو ژِ جَمْ خُدَايِىٚ رَحْمٰنْ ژِ وَانْ رَه وَرَه، هَرْ اَوْ بَرِىٚ خَوه ژِىٚ ڤَدِگَرِينِنْ.

٦. ڤێجَا وَانْ پِىٚ بَاوَرِى نَئَانِى، اِێدِى خَبَرَا وِى عَذَابِىٚ كُو وَانْ پِىٚ طِنَازْ دِكِرْ، دِنێزِيكْ دَه دِىٚ ژِ وَانْ رَه بِىٚ.

٧. مَا اَوْ لِاَرْدِىٚ نَامِيزِينِنْ كُو ژِ هَرْ رَنْگێنْ خُوشِكْ و رِنْدْ مَه اَوْ هێشِينْ كِرِيَه؟

٨. بێگُمَانْ دِڤِىٚ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لِىٚ پِرێنْ وَانْ بَاوَرِى نَايينِنْ.

٩. بێگُمَانْ خُدَايِىٚ تَه هَرْ اَوَه يِىٚ دَسْتْهِلاتْ اِىٚ دِلُوڤَانْ.

١٠. وِىٚ دَمَا خُدَايِىٚ تَه گَازِى مُوسَا كِرْ (و ژِىٚ رَه گُوتْ): بِپێغَمْبَرِى هَرَه جَمْ قَومِىٚ سِتَمْكَارْ...

١١. كُو اَوْ قَوْمِىٚ فِرْعَوْنَه؛ كَا اَوْ خَوه نَاپَارێزِنْ (و اِيمَانْ نَايينِنْ)؟!

١٢. مُوسَا گُوتْ: خُدَايِىٚ مِنْ! اَزْ دِتِرْسِمْ كُو اَوْ بَاوَرِى بِمِنْ نَئِيينِنْ...

١٣. دِلِىٚ مِنْ ژِى تَنْگْ بِبَه و زِمَانِىٚ مِنْ نَگَرَه، ڤێجَا (وَحْيِىٚ) بِبَالْ هَارُونْ ڤَه بِشِينَه.

١٤. هَمْ ژِى طُوْلَكَه وَانْ لِسَرْ مِنْ هَيَه، ڤێجَا اَزْ دِتِرْسِمْ كُو اَوْ مِنْ بِكُژِنْ.

١٥. خُدِىٚ گُوتْ: نَخێرْ، هُونْ هَرْدُو تَڤِى ئَايَتێنْ مَه هَرِنْ. بێگُمَانْ اَمْ دِگَلْ وَه نَه (و اَمْ لِسَرْ وَه) گُهْدێرِنْ.

١٦. هُونْ هَرْدُو هَرِنْ جَمْ فِرْعَونْ و (ژِىٚ رَه) بێژِنْ: بِرَاسْتِى اَمْ قَاصِدێنْ پَرْوَرْدَگَارِىٚ عَالَمِىٚ نَه.

١٧. (اَمْ هَاتِنْ كُو) تُو زَارُوێێنْ اِسْرَائِيلْ دِگَلْ مَه بِشِينِى (و وَانْ بَسْ بِدِى عَذَابْدَانْ).

١٨. (فِرْعَونْ) گُوْتْ: اَرِێ مَا مَه تُو لِجَمْ خَوه بِزَارُوكِيتِى خَودِى نَكِرِبُو و مَا دِنَاڤْ مَه دَه تُو بِصَالانْ نَمَابُويِى؟

١٩. (پَاشِێ بَرَامْبَرِى قَنْجِيێنْ مَه بِتَه كِرِنْ)، تَه اَوْ كِرْيَارْ ژِى كِرْ يَا تَه كِرِى (كُو تَه يَكْ ژِ مَه كُشْتِبُو) و تُو ژِ نَانْكُوْرَانِى.

٢٠. مُوسَا (ژِێ رَه) گُوْتْ: وِێ چَاخَا كُو مِنْ اَوْ كِرْ اَزْ نَزَانْ بُومْ (مِنْ نَه بِحَمْدِێ خَوه كِرْ).

٢١. ڤێجَا ژِ بَرْ كُو اَزْ ژِ وَه تِرْسِيَامْ، اَزْ ژِ بَرْ وَه رَڤِيمْ. پِشْتْرَه خُدَايێ مِنْ پێغَمْبَرِى دَا مِنْ و اَزْ گَرَانْدِمْ ژِ پێغَمْبَرَانْ.

٢٢. اَوَا كُو تُو مِنَّتَا وِێ لِمِنْ دِكِى مَا اَوْ قَنْجِى يَه؛ تَه زَارُويێنْ اِسْرَائِيلْ تَڤْ ژِ خَوه رَه كِرِنَه كُولَه و خِزْمَتْكَارْ!

٢٣. فِرْعَوْنْ گُوْتْ: خُدَايێ عَالَمِێ كِيَه؟

٢٤. مُوسَا گُوْتْ: اَوْ خُدَايێ اَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ و خُدَايێ يێنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه يَه، اَگَرْ كُو بِرَاسْتِى يَقِينِيَا وَه پِێ هَبَه.

٢٥. فِرْعَونْ، ژِ گِرَه گِرِێنْ هَاوِرْدُورَا خَوه رَه گُوْتْ: اَرِێ مَا وَه دَنْگِێ (مُوسَا) سَحْ نَكِرْ؟

٢٦. مُوسَا گُوْتْ: (رَبُّ الْعَالَمِينْ) هَمْ خُدَايێ وَه يَه هَمْ ژِى خُدَايێ بَاڤْ و بَاپِيرێنْ وَه يێنْ پێشِينَه.

٢٧. فِرْعَونْ گُوْتْ: قَاصِدِێ كُو ژِ وَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ مُحَقَّقْ دِينَه!

٢٨. مُوسَا گُوْتْ: اَگَرْ هُونْ عَاقِلِێ خَوه بِشُغْلِينِنْ (هُونِێ فَهمْ بِكِنْ كُو) اَوْ خُدَايێ رُوژْهِلاتْ و رُوژَاڤَا يَه و خُدَايێ يێ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه يَه.

٢٩. فِرْعَونْ گُوْتْ: اَگَرْ ژِ بِلِى مِنْ تُو ژِ خَوه رَه خُدَايَكِى دِنْ بِگِرِى، صُونْدْ بَه كُو اَزِێ تَه بِخِمْ زِينْدَانِێ!

٣٠. مُوسَا گُوٚتْ: مَا کُو مِنْ تِشْتَکِی اَشْکَرَا ژِ تَه رَه ئَانِیبَه ژِی؟

٣١. فِرْعَونْ گُوٚتْ: اَگَرْ بِرَاسْتِی تُو رَاسْتْگُو یِی، دَه هَایْدِیٚ وِی بِینَه!

٣٢. ڤِیٚجَا مُوسَا گُوپَالِیٚ خَوه ئَاڤِیٚتْ و دِیتْ کُو اَوْ بُو مَارَکِی ئَاشِیکَارْ!

٣٣. دَسْتِیٚ خَوه (ژِ پَاخِلا خَوه) دَرَانِی، اَوْ ژِی ژِ بُوٚ تَمَاشَکَارَانْ بُو رُوٚنَاهِیکَه سِپِی.

٣٤. فِرْعَونْ، ژِ گِرَه گِرِیٚنْ هَاوِردُورَا خَوه رَه گُوٚتْ: بِیٚگُمَانْ اَڤْ سِیٚرْبَازَکِی زَانَا یَه!

٣٥. اَوْ بِسِیٚرْبَازِیَا خَوه دِخَوازَه وَه ژِ جِهْ و وَارِیٚ وَه بِکَه دَرْ. (گَلِی گِرَه گِرَانْ!) ڤِیٚجَا
هُونِیٚ چِه فَرْمَانِیٚ بِدِنْ؟

٣٦. گِرَه گِرَانْ ژِیٚ رَه گُوٚتِنْ: وِی و بِرَایِیٚ وِی مِژُولْ بِکِنْ و وَظِیفَدَارَانْ بِشِینَه بَاژَارَانْ؛
بِلا سِیٚرْبَازَانْ بِجِڤِینِنْ..

٣٧. بِلا هَرْ سِیٚرْبَازِیٚنْ زَانَا ژِ تَه رَه بِینِنْ.

٣٨. ڤِیٚجَا سِیٚرْبَازْ دِرُوژَکَه کِفْشْکِرِی دَه هَاتِنْ جِڤَانْدِنْ.

٣٩. ژِ خَلْکِیٚ رَه ژِی هَاتْ گُوٚتِنْ: دَه هُونْ ژِی کُومْ بِبِنْ!

٤٠. گُوٚتِنْ: اَمْ دِوِیٚ هِیٚڤِییٚ دَه نَه کُو سِیٚرْبَازْ بِسَرْ بِکَڤِنْ و اَمْ ژِی لِپَیْ وَانْ بِچِنْ.

٤١. ڤِیٚجَا چِه دَمَا سِیٚرْبَازْ هَاتِنْ ژِ فِرْعَونْ رَه گُوٚتِنْ: اَگَرْ اَمْ بِسَرْ بِکَڤِنْ مَا ژِ بُوٚ مَه خَلَاتَكْ
هَیَه؟

٤٢. فِرْعَونْ ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: بَلِیٚ، تَڤَزْ هُونْ دِیٚ بِبِنْ ژِ یِیٚنْ نِیٚزِیکِی مِنْ.

٤٣. مُوسَا ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: تِشْتِیٚ کُو هُونِیٚ بَاڤِیٚژِنْ، دَه هَایْدِیٚ بَاڤِیٚژِنْ!

٤٤. ڤِیٚجَا سِیٚرْبَازَانْ وَرِیسْ و گُوپَالِیٚنْ خَوه ئَاڤِیٚتِنْ و گُوٚتِنْ: بِقُوَّتَا فِرْعَوْنْ هَرْ اَمِنْ یِیٚنْ
سَرْکَفْتِی.

٤٥. ڤێجا مُوسَا ژِی گُوّپَالِێ خَوه ئَاڤێت، دِيتِنْ (اَوْ بُو مَارَكِی مَزِنْ و) سِێرَا كُو وَانْ لِێئَانِی، دَادبَلِينَه!

٤٦. سِێرْبَازَانْ (پِشْتِی كُو حَقِی دِيتِنْ) خَوه ئَاڤێتِنْ اَرْدِێ و چُونَه سِجُودِێ.

٤٧. گُوّتِنْ: مَه بَاوَرِی بِخُدَايِێ عَالَمِێ ئَانِی...

٤٨. خُدَايِێ مُوسَا و هَارُونْ.

٤٩. فِرْعَونْ گُوّتْ: بَرِيَا اَزْ دَسْتُورِێ بِدِمْ وَه، وَه چَاوَا بَاوَرِی بِمُوسَا ئَانِی! بِێگُمَانْ هَرْ اَوَه مَزِنِێ وَه يِێ كُو سِێرْ فِێرِی وَه كِرِيَه! ڤێجا هُونِێ بِزَانِنْ (كَا اَزِێ چِه بِينِمْ سَرِێ وَه). صُونْدْ بَه، اَزِێ دَسْتْ و پِيێنْ وَه چَپْ و رَاسْتْ ژِێكَمْ و اَزِێ وَه تَڤَانْ دَالَقِينِمْ.

٥٠. سِێرْبَازَانْ گُوّتْ: نَه غَمَا مَه يَه؛ اَمِێ مُحَقَّقْ لِخُدَايِێ خَوه ڤَگَرِنْ!

٥١. اَمْ هِێڤِی دِكِنْ كُو خُدَايِێ مَه لِگُنَهێنْ مَه بِبُورَه، لَوْرَا مَه بَرِيَا هَرْ كَسِی بَاوَرِی ئَانِی.

٥٢. مَه وَحِی دَا مُوسَا كُو بَنْدَيێنْ مِنْ بِشَڤْ (ژِ مِصْرِێ) دَرِينَه، مُحَقَّقْ هُونِێ بِێنَه تَعْقِيبْكِرِنْ (بَرِيَا هُنْ بِگَهِژِنْ بَحْرِێ بِلا نَگَهِژِنْ وَه).

٥٣. ڤێجا فِرْعَونْ وَظِيفَدَارْ شَانْدِنْ بَاژَارَانْ دَا كُو لَشْكَرَانْ بِدِنْ هَڤْ.

٥٤. (ژِ وَانْ رَه گُوّتْ): بِێگُمَانْ اَڤْ جِڤَاتَكَه هِنْدِكْ و كِێمْهێزِنْ.

٥٥. بِرَاسْتِی ژِی وَانْ بِكَارْ و كِرِيَارێنْ خَوه اَمْ هێرْسْ كِرِنَه.

٥٦. اَمْ ژِی بِرَاسْتِی جِڤَاتَكَه (يَكْوِجُودْ و) هِشْيَارِنْ.

٥٧. ڤێجا مَه ژِی اَوْ (فِرْعَونْ و جِڤَاتَا وِی) ژِ نَاڤَا بَاخْچَه و كَانِيَانْ دَرَانِينْ...

٥٨. ژِ نَاڤَا خَزِينَه و (دِيوَانُ و) مَقَامێنْ شَرَفْنَاكْ ژِی.

٥٩. هَا بِڤِی ئَاوَايِی (مَه اَوْ دَرَانِينْ و) مَه زَارُوكێنْ اِسْرَائِيلْ كِرِنْ مِيرَاتْگِرێنْ وَانْ.

٦٠. (فِرْعَونْ و جِڤَاتَا خَوه) دِدَانِێ سِبَهِێ دَه كَتِنْ پَێْ شُوپَا وَانْ.

٦١. دَمَا هَرْدُو دَسْتَكَانْ هَڤْ دِيتِنْ، هَڤَالێنْ مُوسَا گُوتِنْ: هَیْ وَاخْ اَمْ هَاتِنْ گِرْتِنْ!

٦٢. مُوسَا گُوتْ: نَخێرْ، بێگُمَانْ خُدَایێ مِنْ دِگَلْ مِنَه، دێ رِێ نِیشَانِی مِنْ بِدَه.

٦٣. بَرَانْبَرِی ڤِێ مَه پَیَامْ دَا مُوسَا، مَه ژِێ رَه گُوتْ: گُوپَالِێ خَوه لِبَحْرِێ بِخَه! (چِه دَمَا گُوپَالِێ خَوه لِێ دَا) دِجِه دَه بُو دُو شَقْ هَرْ شَقَكِی ئَاڤِێ بُو وَكِی چِیَاكَكِی مَزِنْ.

٦٤. مَه اَوێنْ دِنْ (فِرْعَونْ و دَسْتَگِرێنْ وِی) دِبَحْرِێ دَه نێزِیكِی وَانْ كِرِنْ.

٦٥. مَه مُوسَا و یێنْ دِگَلْ وِی تَڤْ رِزْگَارْ كِرِنْ.

٦٦. پَاشِێ مَه اَوێنْ دِنْ خَنِقَانْدِنْ.

٦٧. بێگُمَانْ دِڤِێ دَه عِبْرَتَكْ هَیَه، لِێ پِرێنْ وَانْ بَاوَرِی نَایینِنْ.

٦٨. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه هَرْ اَوَه یێ دَسْتهِلاتْ اِێ دِلُوڤَانْ.

٦٩. (یَا مُحَمَّدْ!) ژِ وَانْ رَه سَرْپێهَاتِیَا اِبْرَاهِیمْ ژِی بِخُوینَه.

٧٠. دَمَا اِبْرَاهِیمْ ژِ بَاڤِێ خَوه و گَلِێ خَوه رَه گُوتْ: هُونْ چِه دِحَبینِنْ؟

٧١. ژِێ رَه گُوتِنْ: اَمْ پُوتَانْ دِحَبینِنْ و اَمِێ هَرْ و هَرْ پَرَسْتِنَا وَانْ ژِی بِكِنْ.

٧٢. اِبْرَاهِیمْ گُوتْ: اَرِێ بَاشَه، دَمَا كُو هُونْ لِبَرْ وَانْ دِگَرِنْ ڤَیْ اَوْ دَنْگێنْ وَه دِبِهِیزِنْ؟

٧٣. مَا اَوْ فَیْدِێ یَانْ ژِی زَرَارِێ دِدِنْ وَه؟

٧٤. ژِێ رَه گُوتِنْ: نَا! لِێبَلِێ مَه بَاڤْ و بَاپیرێنْ خَوه دِیتِنْ كُو وَانْ ژِی وَلِێ دِكِرْ.

٧٥. اِبْرَاهِیمْ گُوتْ: اَرِێ بَاشَه، مَا هُونْ فِكِرِینَه كَا هُونْ پَرَسْتِنَا چِه دِكِنْ؟

٧٦. هُونْ و بَاڤْ و بَاپیرێنْ وَه یێنْ بَرِێ ژِی...

٧٧. بێگُمَانْ اَوْ ژِ مِنْ رَه دِژْمِنِنْ؛ (دُوسْتِێ مِنْ) تَنِێ پَرْوَرْدَگَارِێ عَالَمِێ یَه...

٧٨. اَوَه يێ كُو اَزْ ئَافِرَانْدِمَه و رِيَا رَاسْتْ نِيشَانِى مِنْ دَايَه...

٧٩. اَوَه يێ كُو خَوارِنْ و ڤَخَوارِنێ دِدَه مِنْ...

٨٠. دَمَا اَزْ نَخَوشْ بِكَڤِمْ اَوَه يێ كُو مِنْ شِيفَا بِكَه...

٨١. اَوَه يێ كُو مِنْ بِمِرِينَه، پَاشێ (دِيسَا) مِنْ سَاغْ بِكَه...

٨٢. اَوَه يێ كُو اَزْ هِيڤِى دِكِمْ كُو رُوژَا خَلاتْ و جَلاتێ لِشَاشِيێنْ مِنْ بِبُورَه.

٨٣. خُدَايێ مِنْ! حِكْمَتێ بِدَه مِنْ و مِنْ بِگَهِينَه ڤَنْجِيكَارَانْ.

٨٤. دِنَاڤَا كَسێنْ كُو پِشْتِى مِنْ تێنْ دَه، مِنْ بِكَه ژِ يێنْ كُو بِرَاسْتِى و دُرِسْتِى بَحْسَا وَانْ
تێ كِرِنْ.

٨٥. مِنْ بِكَه ژِ مِيرَاتْگِرێنْ بِهِشْتَا كُو نِعْمَتێنْ وێ پِرِنْ.

٨٦. لِبَاڤێ مِنْ ژِى بِبُورَه، بێگُمَانْ اَوْ ژِ رێشَاشَانَه.

٨٧. رُوژَا كُو مِرُوڤ بێنَه سَاغْكِرِنْ، مِنْ رِسْوَا مَكَه...

٨٨. اَوْ رُوژَا كُو مَالْ و زَارُوكْ فَيْدێ نَادِنْ تُو كَسِى.

٨٩. ژِ بِلِى يێ كُو بِدِلَكِى پَاكْ بێتَه بَالْ خُدێ ڤَه.

٩٠. (وێ رُوژێ) جَنَّتْ ژِ مُتَّقِيَانْ رَه تێ نێزِيكْكِرِنْ.

٩١. جَهَنَمْ ژِى ژِ رێشَاشێنْ كَافِرْ رَه پێشْچَاڤْ دِبَه.

٩٢. ژِ وَانْ رَه تێ گُوتِنْ: اَوێنْ كُو وَه پَرَسْتِنَا وَانْ دِكِرْ، كَا لِكُونَه..؟

٩٣. اَرێ، مَا ژِ بِلِى خُدێ؛ اَوْ دِكَارِنْ ئَارِيكَارِيَا وَه بِكِنْ ئَانْ ژِى ئَارِيكَارِيَا خَوه بِكِنْ؟

٩٤. اِيْدِى اَوْ و مَعْبُودێنْ وَانْ يَكْ لِدُو يَكِى دِ دُوژَهێ دَه تێنْ وَرْكِرِنْ...

٩٥. تَڤَكِى لَشْكَرێ اِبْلِيسْ ژِى.

٩٦. اَوْ لِگُنَهێنْ خَوه مُكرْ هَاتِنْ و بِهَڤْ رَه كَتِنْ نَاڤْ گَنْگَشِيىَ.

٩٧. اَمْ بِخُدِىَ صُونْدْ دِخُونْ كُو اَمْ دِنَاڤْ رِێشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه بُونْ.

٩٨. لَوْرَا مَه هُونْ و خُدَايىَ عَالَمِىَ دِيَكْ رِێزَكِىَ دَه دِگِرْتِنْ.

٩٩. هَرْ وَانْ گُنَهْكَارَانْ اَمْ ژِ رِىَ خِسْتِنْ.

١٠٠. اِێدِى ژِ مَه رَه نَه مَهْدَرْڤَانْ هَنَه...

١٠١. نَه ژِى دُوسْتَكِى نێزِيكْ هَيَه.

١٠٢. ئَاخْ خوزِى ژِ مَه رَه ڤَگَرَكْ هَبُويَا، ڤێجَا كُو اَمْ ژِى بِبُونَا ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ!

١٠٣. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لِىَ پرێنْ وَانْ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

١٠٤. بێگُمَانْ خُدَايىَ تَه هَرْ اَوَه يىَ دَسْتْهِلاتْ، يىَ دِلُوڤَانْ.

١٠٥. گَلِىَ نُوحْ ژِى بِرَسُولانْ (ڤَاصِدَانْ) بَاوَرِى نَئَانِينْ.

١٠٦. دَمَا بِرَايىَ وَانْ نُوحْ ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: مَا هُونْ (ژِ هَاتِنَا لِهَمْبَرِى فَرْمَانَا خُدِىَ) نَاتِرْسِنْ؟

١٠٧. بێگُمَانْ اَزْ ژِ بُوْ وَه پێخَمْبَرَكِى پێبَاوَرِمْ.

١٠٨. ڤێجَا ژِ خُدِىَ بِترْسِنْ و بِگُوْتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١٠٩. اَزْ ژِ بُوْ ڤِىَ (تَبلِيغَا كُو ژِ وَه رَه رَادِگِهِينِمْ) تُو حَقَكِى نَاخوازِمْ، تَقَزْ خَلاتَا مِنْ ژِ خُدَايىَ عَالَمِىَ يَه.

١١٠. ڤێجَا ژِ خُدِىَ بِترْسِنْ و بِگُوْتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١١١. (ڤَومِىَ وِى ژِىَ رَه) گُوْتِنْ: اَمِىَ چَاوَا بَاوَرِى بِتَه بِينِنْ، مَا نَه يێنْ كِێمْ و رَبَنْ دَانَه پَىْ تَه؟!

١١٢. نُوحْ گُوْتْ: دَرْ بَارِىَ يَا كُو اَوْ دِكِنْ دَه تُو زَانِينَا مِنْ نِينَه.

١١٣. حَسَابێ وَانْ تَنێ لِجَمْ خُدَايێ مِنه، اَگَرْ وَه بِزَانِبَا (وَه اَڤْ نَدِگُوٚتْ).

١١٤. اَزْ نَه اَوِمْ كُو بَاوَرْمَنْدَانْ ژِ جَمْ خَوه بِقَورِينِمْ.

١١٥. اَزْ تَنێ هِشيَارْكَرَكِى اَشْكَرَا مَه.

١١٦. گُوٚتِنْ: اَىْ نُوحْ! اَگَرْ تُو (ژِ ڤێ دُوٚزَا خَوه) ڤَنَگَرِى، تَقَزْ تُو يێ بِكَڤِرَانْ بێيِى كُشْتِنْ.

١١٧. نُوحْ گُوٚتْ: خُدَايێ مِنْ! گَلێ مِنْ، بَاوَرِى بِمِنْ نَئَانِى.

١١٨. اِێدِى دِنَاڤْبَرَا مِنْ و وَانْ دَه حُكْمێ خَوه بِكَه، مِنْ و بَاوَرْمَنْدێنْ دِگَلْ مِنْ رِزْگَارْ بِكَه.

١١٩. ڤێجَا مَه نُوحْ و يێنْ كُو دِگَلْ وِى بُونْ دِكَشْتِيَا تِژَه (مِرُوٚڤ، ئَاژَالْ و طَيرْ) دَه رَهَا كِرِنْ.

١٢٠. پَاشێ مَه يێنْ مَايينْ دَئَاڤێ دَه خَنِقَانْدِنْ.

١٢١. بێگُمَانْ دِڤێ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لێ پِرێنْ وَانْ بَاوَرِى نَايينِنْ.

١٢٢. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه، هَرْ اَوَه يێ دَسْتهِلاتێ دِلُوڤِينْ.

١٢٣. گَلێ عَادْ ژِى بِرَسُولانْ بَاوَرِى نَئَانِينْ.

١٢٤. دَمَا بِرَايێ وَانْ هُودْ ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: مَا هُونْ ژِ خُدێ نَاتِرْسِنْ؟

١٢٥. بێگُمَانْ اَزْ ژِ بُوٚ وَه پێخَمْبَرَكِى اِێمِنْدَارِمْ.

١٢٦. ڤێجَا ژِ خُدێ بِتِرْسِنْ و بِگُوٚتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١٢٧. اَزْ ژِ وَه، تُو حَقَكِى نَاخَوازِمْ، تَقَزْ خَلاتَا مِنْ تَنێ ژِ خُدَايێ عَالَمێ يَه.

١٢٨. اَرێ مَا لِهَرْ جِهێ بِلِنْدْ، هُونێ بێفَيْدَه و پێمَقْصَدْ ئَاڤَاهِيێنْ بِنَاڤْ و نِيشَانْ ئَاڤَا بِكِنْ؟

١٢٩. بِهێڤِيَا كُو هُونێ هَرْ و هَرْ بِمِينِنْ هُونْ ئَاڤَاهِيێنْ مِكُومْ و مَزِنْ لێدِكِنْ؟

١٣٠. دَمَا كُو هُونْ جَزَا دِدِنْ، هُونْ بِستَمْكَارِى جَزَا دِدِنْ؟

١٣١. ڤێجَا ژِ خُدێ بِترْسِنْ و بِگُوّتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١٣٢. ژِ وِى خُدَايێ كُو تِشْتێ هُونْ دزَانِنْ بَخْشِى وَه كِرِيَه بِترْسِنْ.

١٣٣. (ژِ وِى خُدَايێ) كُو تَرْشْ (دَڤَه، دَوَارْ و پَزْ) و زَارُوكْ بَخْشِى وَه كِرِنَه...

١٣٤. بَاخْچَه و كَانِى ژِى دَانَه وَه.

١٣٥. بێگُمَانْ اَزْ ژِ بُوّ وَه، ژِ عَذَابێ رُوژَكَه مَزِنْ دِترْسِمْ.

١٣٦. ژێ رَه گُوّتِنْ: چِه تُو شِيرَتَانْ بِكِى، چِه ژِى تُو نَكِى ژِ مَه رَه وَكْهَڤَه (اَمْ بَاوَرِيێ نَايێنِنْ).

١٣٧. اَڤَا (كُو اَمْ لِسَرێ نَه) ژِ دِينێ پێشِييَانْ پِێ ڤَه نَه تِشْتَكِى دِنَه...

١٣٨. اَمێ قَتْ نِيێنْ عَذَابْدَاينْ.

١٣٩. وَانْ بَاوَرِى بِهُودْ نَئَانِى، ڤێجَا مَه ژِى اَوْ هَلاكْ كِرِنْ. بێگُمَانْ دِڤێ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لِێ پِرِێنْ وَانْ بَاوَرِى نَايينِنْ.

١٤٠. بێگُمَانْ خُدَايێ تَه هَرْ اَوَه يێ دَسْتْهِلاتێ دِلُوڤَانْ.

١٤١. گَلِێ سَمُودْ ژِى بِرَسُولانْ بَاوَرِى نَئَانِينْ.

١٤٢. وِێ دَمێ بِرَايێ وَانْ صَالِحْ ژِ وَانْ رَه گُوّتْ: مَا هُونْ ژِ خُدێ نَاترْسِنْ؟

١٤٣. بێگُمَانْ اَزْ ژِ بُوّ وَه پێخَمْبَرَكِى اِيمِنْدَارِمْ.

١٤٤. ڤێجَا ژِ خُدێ بِترْسِنْ و بِگُوّتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١٤٥. اَزْ ژِ بُوّ ڤِێ تِه حَقَكِى ژِ وَه نَاخَوازِمْ، تَقَزْ خَلاتَا مِنْ بَسْ ژِ خُدَايێ عَالَمێ يَه.

١٤٦. اَرێ مَا ژِ وَه وَه يَه كُو هُونێ لِڤێ (دِنْيَايێ) اَوْلَه بِمِينِنْ و خُدێ دِێ عَذَابْ نَدَه وَه؟

١٤٧. دِنَاڤَا بَاخْچَه و كَانِيَانْ دَه...

١٤٨. دِنَاڤَا چَانْدِنی و دَارْخُرْمَییٚنْ گِهِشْتِی، تَازَه و خَوشْ دَه.

١٤٩. هُونْ بِهُوسْتَایِی چِیَانْ دِقَویٚرِنْ خَانِیَانْ چیٚدِکِنْ.

١٥٠. ڤیٚجَا ژِ خُدِیٚ بِترْسِنْ و بِگُوٚتِنَا مِنْ بِکِنْ.

١٥١. بِگُوٚتِنَا مُسْرِفَانْ مَکِنْ...

١٥٢. اَویٚنْ کُو لِسَرْ رُوییٚ اَرْدِیٚ فَسَادِییٚ دِکِنْ و ڤَنْجِییٚ نَاکِنْ.

١٥٣. ژِیٚ رَه گُوٚتِنْ: بیٚگُمَانْ تُو بَسْ ژِ وَانیٚنْ سیٚرْ لِوانْ هَاتِیَه کِرِنْ!

١٥٤. تُو ژِی مِرُوٚڤکِی وَکِی مَه یِی. اَگَرْ بِرَاسْتِی تُو رَاسْتْ دِبیٚژِی دَه هَایْدِیٚ مُعْجِزَیَکِیٚ ژِ مَه رَه بِینَه.

١٥٥. صَالِحْ ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: هَا اَڤْ دَڤَه ژِ وَه رَه مُعْجِزَه یَه، رُوٚژَکِیٚ دُورَا ئَاڤِیٚ ژِیٚ رَه یَه و رُوژَکَه دِیَارْ ژِی ژِ وَه رَه یَه.

١٥٦. زِنْهَارْ بِنَڤَنْجِی دَسْتْ نَدِنِیٚ، ڤیٚجَا عَذَابِیٚ رُوٚژَکَه مَزِنْ دِیٚ وَه بِگِرَه.

١٥٧. لِیٚبَلِیٚ وَانْ اَوْ سَرْژیٚکِرْ و (دِ پَیْدَه) پُوٚشْمَانْ بُونْ.

١٥٨. ژِ بَرْ ڤِیٚ کِرِنَا وَانْ عَذَابْ اَوْ گِرْتِنْ. بیٚگُمَانْ دِڤِیٚ دَه عِبْرَتَکْ هَیَه، لِیٚ پِریٚنْ وَانْ بَاوَرِی نَاییِنِنْ.

١٥٩. بیٚگُمَانْ خُدَایِیٚ تَه هَرْ اَوَه یِیٚ دَسْتْهِلاتْ اِیٚ دِلُوڤَانْ.

١٦٠. گَلِیٚ لُوطْ ژِی بِرَسُولانْ بَاوَرِی نَئَانِینْ.

١٦١. دَمَا بِرَایِیٚ وَانْ لُوطْ ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: مَا هُونْ ژِ خُدِیٚ نَاتِرْسِنْ؟

١٦٢. بیٚگُمَانْ اَزْ ژِ بُوٚ وَه پیٚخَمْبَرَکِی پیٚبَاوَرِمْ.

١٦٣. ڤیٚجَا ژِ خُدِیٚ بِترْسِنْ و بِگُوٚتِنَا مِنْ بِکِنْ.

١٦٤. اَزْ ژِ بُوّ ڤِێ ژِ وَه تُو حَقَكِى نَاخوازِمْ، تَقَزْ خَلاتَا مِنْ ژِ خُدَايِێ عَالَمِێ يَه.

١٦٥. اَرِێ مَا ژِ عَالَمِێ هُونْ بِزِلامَانْ رَه تَالُقَاتِيێ دِكِنْ؟..

١٦٦. ژِنێِنْ وَه يێِنْ كُو خُدِێ ژِ وَه رَه ئَافِرَانْدِنْ ژِى هُونْ دِهێلِنْ. نَخێرْ، بَلْكِى هُونْ قَوْمَكِى تِخُوبْبِهێرِنْ!

١٦٧. وَانْ ژِى گُوّتْ: اَىْ لُوطْ! اَگَرْ تُو ژِ ڤِێ (دُوّزَا خَوه) ڤَنَگَرِى بێِگُمَانْ اَمِێ تَه ژِ نَاڤْ خَوه دَرْخِنْ!

١٦٨. لُوطْ ژِ وَانْ رَه گُوّتْ: بێِگُمَانْ اَزْ ژِ ڤِێ كِرِنَا وَه يَا كِرێتْ پِرْ دِكَرِبِمْ.

١٦٩. خُدَايِێ مِنْ! مِنْ و مَالْبَاتَا مِنْ ژِ يَا كُو اَوْ دِكِنْ خَلاصْ بِكَه.

١٧٠. ژِ بُوّ ڤِێ دَاخَوازَا وِى، مَه اَوْ و مَالْبَاتَا وِى تَڤْ رِزْگَارْ كِرِنْ.

١٧١. لِێبَلِێ پِيرَكَا وِى نَا؛ اَوْ دِنَاڤْ اِێنْ هَلاكْبُويِى دَه مَا.

١٧٢. پِشْتْرَه مَه يێِنْ دِنْ قِرْ كِرِنْ.

١٧٣. مَه كَڤِرْ بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدِنْ، چِه پِيسْ بَارَانْ بُو لِيێِنْ كُو هَاتِنْ هِشِيَارْكِرِنْ!

١٧٤. بێِگُمَانْ دِڤِێ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لِێ پِرێِنْ وَانْ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

١٧٥. بێِگُمَانْ خُدَايِێ تَه، هَرْ اَوَه يِێ دَسْتْهِلاتْ اِێ دِلُوڤَانْ.

١٧٦. گَلِێ اَيْكَتِێ ژِى بِرَسُولانْ بَاوَرِى نَئَانِينْ.

١٧٧. دَمَا شُعَيْبْ ژِ وَانْ رَه گُوّتْ: مَا هُونْ ژِ خُدِێ نَاتِرْسِنْ؟

١٧٨. بێِگُمَانْ اَزْ ژِ بُو وَه پِێخَمْبَرَكِى اِێمِنْدَارِمْ.

١٧٩. ڤِێجَا ژِ خُدِێ بِتِرْسِنْ و بِگُوّتِنَا مِنْ بِكِنْ.

١٨٠. اَزْ ژِ بُوّ ڤِێ تُو حَقَكِى ژِ وَه نَاخَوازِمْ، تَقَزْ خَلاتَا مِنْ ژِ خُدَايِێ عَالَمِێ يَه.

١٨١. پيڤا نیێ تَامْ بِكِنْ و ژِ كِێمْكَرَانْ نَبِنْ.

١٨٢. بِمِێزِينَا رَاسْتْ بِكِشِينِنْ.

١٨٣. ژِ حَقِێ مِرُۆڤانْ تِشْتَكِى كِێمْ نَكِنْ و لِسَرْ اَرْدِێ گَلَاجِى و تَڤْدَانِێ دَرْنَخِنْ.

١٨٤. خَوه ژِ عَذَابِێ خُدِێ بِپَارِێزِنْ، اَوِێ كُو هُونْ و نِفْشِێنْ بَرِێ ئَافِرَانْدِنَه.

١٨٥. ژِێ رَه گُۆتِنْ: بِێگُمَانْ تُو، ژِ وَانْ كَسَانِى اَوِێ كُو سِێرْ لِوَانْ هَاتِيَه كِرِنْ؟

١٨٦. تُو ژِى مِرُۆڤكِى وَكِى مَه يِى و اَمْ تَه ژِ دَرَوْكَرَانْ دِزَانِنْ.

١٨٧. اَگَرْ بِرَاسْتِى تُو ژِ رَاسْتْگُۆيَانِى، دَه هَايْدِێ ژِ ئَاسْمِێنْ پَارْچَيَكِى بِسَرْ مَه دَه دَاخَه خَوارْ.

١٨٨. شُعَيْبْ گُۆتْ: خُدَايِێ مِنْ بِكِرِنِێنْ وَه بِێهْتِرْ دِزَانَه.

١٨٩. وَانْ بَاوَرِى پِێ نَئَانِى، ڤِێجَا عَذَابِێ رُوژَا بِعَوْرُ و مِژْ اَوْ گِرْتِنْ. بِرَاسْتِى اَوْ عَذَابِێ رُوژَكَه مَزِنْ بُو!

١٩٠. بِێگُمَانْ دِڤِێ دَه عِبْرَتَكْ هَيَه، لِێ پِرِێنْ وَانْ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

١٩١. بِێگُمَانْ خُدَايِێ تَه هَرْ اَوَه، يِێ دَسْتْهِلاتْ اِێ دِلُوڤَانْ.

١٩٢. بِێگُمَانْ اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ ئَالِيِێ خُدَايِێ عَالَمِێ ڤَه هَاتِيَه نَازِلْكِرِنْ.

١٩٣. رُوحُ الاَمِينْ (جِبْرِيلْ) اَوْ (قُرْئَانْ) ئَانِيَه خَوارِێ.

١٩٤. لِسَرْ دِلِێ تَه، دَا كُو تُو بِبِى ژِ هِشْيَارْكَرَانْ.

١٩٥. بِزِمَانَكِى عَرَبِيَكَه زَلالْ.

١٩٦. بِێگُمَانْ (مِزْگِينْ و سَالُوخِێنْ ڤِێ) قُرْئَانِێ، دِكِتِێبِێنْ پِێشِيَانْ دَه هَيَه.

١٩٧. اَرِێ مَا كُو عَالِمِێنْ اِسْرَائِيلِيَانْ ڤِێ قُرْئَانِێ نَاسْ دِكِنْ ژِ وَانْ رَه نَه دَلِيلَكَه؟

١٩٨. اَگَرْ مَه قُرْئَانْ لِسَرْ يىَ كُو نَه عَرَبِنْ هِنَارْتِبُويَا...

١٩٩. ڤِێجَا ژ وَانْ رَه ژى بِخَونْدَا، دِيسَا دِىَ بَاوَرِى پِىَ نَئَانِيَانَا.

٢٠٠. بِڤِى ئَاوَايى مَه (تَكْزِيبَا) وِىَ خِسْتِيَه دِلێنْ سُوجْدَارَانْ.

٢٠١. حَتَا كُو اَوْ عَذَابِىَ دِژْوَارْ نَبِينِنْ دِىَ بَاوَرِى پِىَ نِيِينِنْ.

٢٠٢. ڤِێجَا اَڤْ (عَذَابْ) ژِ نِشْكَا ڤَه دِىَ بِسَرْ وَانْ دَه بِىَ و هَايَا وَانْ ژِ (هَاتِنَا) وِى تُنَه.

٢٠٣. وِىَ چَاخِىَ دِىَ بِبێژِنْ: گَلُو ژِ بُو كُو اَمْ (بَاوَرِى بِينِنْ) مُهْلَتْ ژِ مَه رَه نَايِىَ دَايِنْ؟

٢٠٤. ڤَىْ اَوْ بِلَزْ عَذَابِىَ مَه دِخَوازِنْ؟

٢٠٥. (يَا مُحَمَّدْ!) دَه كَا بِبێژَه، اَگَرْ بِصَالَانْ اَمْ ژِيَانَكَه خَوشْ بِدِنْ وَانْ.

٢٠٦. پشْتْرَه (عَذَابِىَ) كُو پێمَانَا وِى ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ، بِسَرْ وَانْ دَه بِىَ.

٢٠٧. اَوْ خَوشِيَا كُو پِىَ ژِيَانَه دِىَ فَيْدَيَكِىَ نَدَه وَانْ.

٢٠٨. چِڤَاسْ وَلَاتَكِى كُو مَه (خَلْكِىَ وِى) هَلَاكْ كِرِبَه هَرْ ژِ وَانْ رَه هِشْيَارْكَرْ هَبُونَه.

٢٠٩. (اَوْ هِشِيَارْكَرِى دَا كُو ژِ وَانْ رَه) بِبَه پَنْدُ و شِيرَتْ. بِرَاسْتِى ژِى اَمْ نَه ظَالِمِنْ.

٢١٠. شَيْطَانَانْ اَڤْ (قُرْئَانْ) دَانَخِسْتِيَه.

٢١١. اَڤْ ژِ وَانْ رَه نَابَه و نِكَارِنْ ڤِىَ بِكِنْ ژِى.

٢١٢. اَوْ ژِ گُهْدَارِيكِرِنَا وَحْيِىَ هَاتِنَه دُورْخِسْتِنْ.

٢١٣. ڤِێجَا دِگَلْ خُدِىَ عِبَادَتِىَ تُو اِلْهانْ نَكَه، ڤِێجَا تُو دِىَ بِبِى ژِ يێنْ كُو بِبَرْ عَذَابْ دِكَڤِنْ!

٢١٤. (بَرِى هَرْ كَسِى) خَودِى و لِێزِمێنْ خَوه يێنْ نێزِيكْ هِشْيَارْ بِكَه.

٢١٥. ژِ بُو بَاوَرْمَنْدێنْ كُو دَانَه پَىْ تَه خَوه پَرْشِكَسْتِى و نَرمْ بِكَه.

٢١٦. اَگَرْ گُهْدَارِيَا تَه نَكِرِنْ، ڤِێجَا بِبێژَه: بێگُمَانْ اَزْ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ بێرِى مَه.

٢١٧. تُو خَوه بِسْپێرَه وِى خُدَايىٚ دَسْتْهِلاتْ اِىٚ دِلُوڤَانْ.

٢١٨. اَوْ خُدَايىٚ دَمَا تُو رَادِبى (شَڤْنِمێژَانْ) تَه دِبِينَه.

٢١٩. رَابُونْ و رُونِشْتِنَا تَه يَا دِنَاڤْ نِمێژْكَرَانْ دَه ژِى (دِبِينَه).

٢٢٠. بێگُمَانْ خُدِىٚ، هَرْ اَوَه يِىٚ بِهيزَرْ اِىٚ زَانَا.

٢٢١. مَا اَزْ ژِ وَه رَه نَبێژِمْ كَا شَيْطَانْ دَادِكَڤِنْ سَرْ دِلِىٚ كِىٚ؟

٢٢٢. اَوْ دَادِكَڤِنْ سَرْ دِلِىٚ هَرْ كَسِىٚ پِرْ دَرَوْكَارْ اِىٚ پِرْ گُنَهْكَارْ.

٢٢٣. اَوْ (لِئَاسِيمَانَانْ) گُهْڤَچِنِيىٚ دِكِنْ و پِرێنْ وَانْ دَرَوْكَارِنْ.

٢٢٤. هَرْچِى كُو شَاعِرِنْ، مِرُوْڤێنْ ژَرِيدَرْكَتِى بِپِىْ وَانْ دِكَڤِنْ.

٢٢٥. مَا تُو نِزَانِى كُو اَوْ بِێزَئَانِينْ و ئَارْمَانْجْ خَوه بَردِدِنْ نَاڤْ هَرْ دَرَوْ و هُنَرِىٚ.

٢٢٦. بێگُمَانْ اَوْ يَا كُو نَاكِنْ دِبێژِنْ.

٢٢٧. ژِ بِلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه، اَوێنْ كُو كَارُ و كِرِيَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه، يێنْ كُو زِكْرِىٚ
خُدِىٚ پِرْ كِرِنَه و پِشْتِى كُو نَحَقِى لِوَانْ هَاتِيَه كِرِنْ خَوه بِسَرْ خِسْتِنَه (اَوْ جُدَا نَه).
يێنْ كُو ظُلِمْ كِرِنَه تَقَزْ دِىٚ بِزَانِنْ كَا بِبَالْ كُو جِهِى و كِيژَان اَنْجَامِىٚ ڤَه ڤَگَرِنْ.

٢٧. سُورَه يِىٚ نَمِلْ

سُورَەيىٚ (نَمِلْ) ، ٩٣ (نُوتْ و سِىٚ) ئَايَتَه. لِمَكِّىٚ دَاكَتِيَه. سُورَه نَاڤِىٚ خَوه ژِ پِيڤَا نَمِلْ گِرْتِيَه
كُو بِمَعْنَيَا مِيرُو (مُورِى -گِيرِكْ) تِىٚ كُو دِئَايَتَا ١٨'اَمْ دَه بِهُرِى.

بِنَاڤِىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. طَا، سِينْ. اَڤْ، ئَايَتێنْ قُرْئَانِىٚ و كِتێبَا رُونكَرِنْ.

٢. اَوْ ژ بُۆ بَاوَرْمَنْدَانْ، رِێبَرْ و مِزْگِينَه.

٣. اَوْ بَاوَرْمَنْدِێنْ كُو نِمێژێ بِئَاوَايێ پێدِڤِى دِكِنْ، زَكَاتێ دِدِنْ و بَئَاخْرَتێ ژ دِلْ بَاوَرِى تِينِنْ..

٤. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بَاوَرِى بَئَاخْرَتێ نَايِينِنْ، مَه ژِ وَانْ رَه كِرِيَارێنْ وَانْ خَوشْ نِيشَانْ دَايَه، ڤێجَا اَوْ ژِى تێدَه سَرْگێژَانَه دِگَڤِزِنْ.

٥. اَڤێنْ هَا يێنْ كُو (لِدِنْيَايێ) ژِ وَانْ رَه پِيسْتِرِينْ عَذَابْ هَيَه و لِئَاخْرَتێ ژِى اَوْ يێنْ هَرِى خَسِرِى نَه.

٦. بێگُمَانْ تُو ڤێ قُرْئَانێ ژِ جَمْ اِىْ كُو حَكِيمَه، زَانَا يَه وَرْدِگِرِى.

٧. سَرْپێهَاتِيَا مُوسَا دِبِيرْ بِينَه؛ دَمَا مُوسَا ژِ اَهْلِێ خَوه رَه گُوتْ: مِنْ ئَاگِرَكْ دِيتْ، اَزێ (بِچِمْ) ژِ وَه رَه ژِ وێ دَرێ خَبَرَكێ بِينِمْ ئَانْ ژِى ژِ وَه رَه بِزُوتَكِى اِێگِرْ بِينِمْ ژ بُۆ كُو هُونْ خَوه پێ گَرْمْ بِكِنْ!

٨. گَاڤَا مُوسَا هَاتَه جِهێ ئَاگِرْ، بَانْگْ لِێ هَاتَه كِرِنْ: اَوێنْ لِجَمْ اِێگِرْ و يێنْ لِهَاوِرْدُورَا اِێگِرْ پِيرُوزْدِێرَايِى نَه و اَوْ خُدَايێ كُو پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمِێ يَه ژِ هَمُو كِێمَاسِيَانْ پَاكْ و دُورَه!

٩. اَىْ مُوسَا! رَوْشْ اَڤَه؛ اَزْ خُدَا مَه، اَوێ كُو دِكَارْ و بَارێ خَوه دَه سَرْدَسْتَه، خُدَانْحِكْمَتَه.

١٠. تُو گُوپَالِێ خَوه بَاڤێژَه! (مُوسَا ژِى گُوپَالِێ خَوه ئَاڤێتْ). ڤێجَا دَمَا مُوسَا دِيتْ كُو گُوپَالِێ وِى وَكْ مَارْ بِلَزْ خَوه دَاڤێژَه و دِچَه، (ژ تِرْسَا) رَڤِى و لِپشْتْ خَوه نَزِڤِرِى. (مَه ژِێ رَه گُوتْ): اَىْ مُوسَا! مَتِرْسَه، بێگُمَانْ پێخَمْبَرْ لِجَمْ مِنْ نَاتِرْسِنْ.

١١. لِێبَلِێ يێ كُو ظُلِمْ كِرِبَه، پَاشێ تُوبَه بِكَه و لِشُونَا خَرَابِيێ قَنْجِيێ بِكَه، بێگُمَانْ اَزْ گُنَهْژێبِرْ و دِلُوڤِينِمْ.

١٢. دَسْتىَ خوه تێخه پَاخِلَا خَوه، دىَ سپى دَرْكَڤه؛ سْپيتيَكه نه ژ نَخوشى. تُو دگَلْ نَهْ مُعْجزَيَانْ هَرَه جَمْ فِرْعَوْنْ و گَلىَ وِى. بێگُمَانْ اَوْ جِڤَاتَكه ژرێدَرْكَتِى و فَاسِقِنْ.

١٣. چه دَمَا كُو مُعْجِزِيێنْ مه اَشْكَرَا هَاتِنْ پێشْبَرِى چَاڤێنْ وَانْ، گُوْتِنْ: اَڤْ سێرَكه اَشْكَرَا يه.

١٤. وَانْ ژ بَرْ ظُلْمُ و قُرَتِيَا خَوه مُعْجزَه اِنْكَارْ كِرِنْ، حَالْ اَڤْه كُو وَانْ ژ ڤِنْيَاتَا دِلىَ خَوه بَاوَرْ كِرِنَه كُواَڤْ (مُعْجِزَه رَاسْتْ و) حَقِنْ. دَه تُو بِنێرَه اَنْجَامَا مُفْسِدَانْ كَا چَاوَا بُو!

١٥. صُونْدْ بَه، مَه زَئَانِينْ دَابُو دَاوُدْ و سُلَيْمَانْ. هَرْدِيَانْ گُوْتْ: حَمْدْ ژ خُدِىَ رَه بَه كُوَاَمْ دِسَرْ گَلَكْ بَنْدَيێنْ خَوه يێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه گِرْتِنَه.

١٦. سُلَيْمَانْ بُو ميرَاتْگِرىَ دَاوُدْ. سُلَيْمَانْ گُوْتْ: گَلى مِرُوْڤانْ! زِمَانىَ طَيْرَانْ بِمَه هَاتيَه فێرْكِرِنْ و ژ هَرْ تِشْتِى (نَصِيبىَ) مَه هَاتيَه دَاينْ. بێگُمَانْ اَڤْ، هَرْ اَوْ كَرَمَا اَشْكَرَا يه (كُو خُدِىَ اَمْ پىَ دِسَرْ خَلْكىَ رَه گِرْتِنه).[1]

١٧. ژ خِزْمَتَا سُلَيْمَانْ رَه لَشْكَرێنْ وِى يێنْ كُو ژ جِنْ، اِنْسَانْ و طَيْرَانْ پێكْهَاتِى، پێكْڤَه هَاتِنْ جِڤَانْدِنْ. ڤێجَا اَوْ تَڤْ (ژ ئَالِيىَ سُلَيْمَانْ ڤه) بِئَاوَايكِى رێكُوپێكْبُويِى دِهَاتِنْ بَرْكَارْكِرِنْ.

١٨. حَتَا كُو هَاتِنْ نَوَالَا ميرُويَانْ، ميرُويَكىَ گُوْتْ: گَلى ميرُويَانْ! بِكَڤِنْ كُنێنْ خَوه؛ بِلَا سُلَيْمَانْ و لَشْكَرێنْ وِى بِێهَاىْ وَه نَپَلْچِقِينِنْ!

---

١ د ئَايَتىَ دَه دَرْبَاسْ بُو كُو سُلَيمَانْ پێخَمْبَرْ بُو وێرتىَ بَئَاڤىَ خَوه دَاوودْ پێخَمْبَرْ. لگُورى ظَاهِرْ اَوْ ژ بَئَاڤىَ خَوه مِرَاتْگِرىَ مَالْ و مِلْكَه. لێبَلىَ هَرُوَكى ژ سُورَهيىَ مَريمْ ئَايَتَا ٥-٦ىَ «بِرَاسْتِى اَزْ پشْتِى خَوه ژ يێنْ كُو بِكَڤِنْ سَرْ كَارْ اَنْديشَه دِكَمْ (كُو اَوْ دينْ بَرَڤَاژِى نيشَانْ بدِنْ). پيرَكَا مِنْ ژى زَارُوكَانْ نَايينَه، ڤێجَا ژ جَمْ خَوه سَرْكَارْ و ميرَاتْگِرَكى بدَه مِنْ. دَا كُو اَوْ ببَه ميرَاتْگِرىَ مِنْ و ميرَاتْگِرىَ مَالْبَاتَا يَعْقُوبْ ژى. خُدَايىَ مِنْ، وِى بِكَه مِرُوڤَكى (تُو) ژىَ رَازِى!» نيشَانْ دِدَه كُو اَڤْ ميرَاتْگِرى نَه يَا مَالْ و مِلْكَه؛ بَلْكى يَا عِلْمْ و دينَه.

١٩. ڤێجَا سُلَيْمَانْ بِگُوتِنَا مِيرُويِێ كَنِيَا و گُوتْ: خُدَايێ مِنْ! تَوْفِيقێ بِدَه مِنْ ژِ بُوْ كُو اَزْ
سپَاسِيَا ڤَانْ نِعْمَتێنْ كُو تَه لِمِنْ و دێ و بَاڤێ مِنْ كِرِنَه بِكِمْ و اَزْ كَارێ قَنْجْ اِێ كُوتَه
قَايِلْ دِكَه بِكِمْ و بِرَحْمَا خَوه مِنْ بِخَه نَاڤَا عَقْدێنْ خَوه يێنْ قَنْجِيكَارْ دَه.

٢٠. سُلَيْمَانْ پِشْتِى چَاڤێ خَوه لِطَيْرَانْ گَرَانْدْ گُوتْ: چِمَا اَزْ هُدْهُدْ (لِڨرْ) نَابِينِمْ؟ مَا اَوْ
نَه حَازِرَه؟!

٢١. صُونْدْ بَه، اَزێ عَذَابَكى جَانْسُوزْ بِدِمْ هُدهُدْ، ئَانْ اَزێ وِى شَرْژێ بِكِمْ ئَانْ ژِى اَوِێ
دَلِيلَكَه اَشْكَرَا و بِهێزْ ژِ مِنْ رَه بِينَه.

٢٢. هێ دَمَكَه دِرێژْ نَبِهُرِى هُدْهُدْ هَاتْ، گُوتْ: اَزْ فێرِى تِشْتَكى بُومْ كُوتُو ژِى نِزَانِى.
مِنْ ژِ سَبَئێ خَبَرَكَه رَاسْتْ (و گِرِينْگْ) ژِ تَه رَه ئَانِيَه.

٢٣. بِێگُمَانْ مِنْ خَانِمَكْ (بَلقِيسْ) دِيتْ كُو حُكِمْ لِوَانْ (سَبَئِيَانْ) دِكَه و ژِێ رَه هَرْ جُرَه
دَرْفَتْ هَاتِنَه دَاينْ و تَخْتَكى وِێ يِى مَزِنْ هَيَه.

٢٤. مِنْ اَوْ خَانِمْ و گَلِێ وِێ دِيتْ كُواَوْ ژِ بِلِى خُدِێ ژِ رُوژِێ رَه عِبَادَتْ دِكِنْ. شَيْطَانْ
اَڤْ كَارێنْ وَانْ ژِ وَانْ رَه خَمِلانْدِيَه و اَوْ ژِ رِيَا رَاسْتْ دَانَه پَاشْ، ڤێجَا اَوبِسَرْ رِيَا
رَاسْتْ و دُرِسْتْ ڤَه نَابِنْ.

٢٥. (اَوْ ژِ رِيَا رَاسْتْ دَانَه پَاشْ) دَا كُو ژِ خُدِێ رَه عِبَادَتْ نَكِنْ، اَوْ خُدَايێ كُو يَا لاَرْدْ
و ئَاسِيمَانَانْ ڤَشَارْتِى دَرْدِخَه مَيْدَانِێ و بِيَا كُو هُونْ ڤَدِشێرِنْ و بِيَا كُو هُونْ اَشْكَرَا ژِى
دِكِنْ، دِزَانَه.

٢٦. خُدِێ، اَوِێ كُو ژِ بِلِى وِى تُو مَعْبُودِێ حَقْ تُنِنْ، اَوْ خَودِيێ عَرْشێ مَزِنَه.

٢٧. سُلَيْمَانْ ژِ هُدهُدْ رَه گُوتْ: اَمِێ بِنێرِنْ كَا تَه رَاسْتْ گُوتِيَه يَانْ ژِى تُو ژِ دَرَوِينَانِى؟

٢٨. ڤِێ نَامَيَا مِنْ هَرَه بِدَه وَانْ، پِشْتْرَه خَوه هِنَكِى ژِ وَانْ بِدَه پَاشْ و بِنێرَه كَا اَوِێ چه
بَرْسِڤێ بِدِنْ.

٢٩. (پِشْتِی کُو شَاهْبَانُوێا سَبَئێ نَامَیا سُلَیْمَانْ وَرْگِرتْ) گُوتْ: گَلِی گِرَه گِرَانْ! ژ مِنْ رَه نَامَیَکه گِرِینْگْ و هِێژَا هَاتِیَه.

٣٠. بِێگُمَانْ اَڤْ نَامَه ژ سُلَیْمَانْ هَاتِیَه و اَوْ «بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ» دَسْتْ پێ دِکَه.

٣١. (تێدَه وِهَا نِڤِیسِیَه): خَوه لِسَرْ مِنْ مَزِنْ نَدێرِنْ، لِهَمْبَرِی مِنْ رَانَبِنْ و وَرِنْ بَرْدَسْتِی مِنْ بِبِنْ.

٣٢. وێ گُوتْ: گَلِی گِرَه گِرَانْ! دَرْ بَارێ ڤێ رَوْشێ دَه بِبێژِنْ کَا اَزْ چه بِکِمْ؟ اَزْ نَه اَوِمْ کُو بێیی شێوْرَا وَه تُو بِرْیَارێ بِدِمْ.

٣٣. گِرَه گِرَانْ گُوتِنْ: اَمْ مِرُوڤێنْ خُدَانْهێزْ و دَسْتْهَلاتِنْ، دِشَرَانْ دَه اَمْ مێرْخَاسِنْ، فَرْمَانْ ئَا تَه یَه؛ ڤێجَا بِنێرَه کَا تێ چه فَرْمَانْ بِکِی.

٣٤. وێ گُوتْ: بێگُمَانْ دَمَا حُکمْدَارْ دِکَڤِنْ وَلاتَکِی وِی کَاڤِلْ و وێرَانْ دِکِنْ، عَزِیزێ وِی زَلِیلْ دِکِنْ و کَارێ وَانْ هَرْ اَڤْه.

٣٥. اَزێ خَلاتَکێ ژ وَانْ رَه بِشِینِمْ، ڤێجَا اَزێ بِنێرِمْ کَا قَاصِدْ دێ بِچه ڤَگَرِنْ؟

٣٦. ڤێجَا دَمَا هَاتِنْ جَمْ سُلَیْمَانْ؛ ژ وَانْ رَه گُوتْ: مَا هُونْ دِخَوازِنْ کُو بِمَالْ مِنْ قَایِلْ بِکِنْ (دَا کُو اَزْ دَڤْ ژ وَه بَرِدِمْ)؟ ڤێجَا یَا کُو خُدێ دَایَه مِنْ ژ یَا دَایَه وَه چێتِرَه. بَلْکِی هُونْ بِهَدِیَکِرْتِنْ و هَدْیَدَانێ دِلْخَوشْ دِبِنْ.

٣٧. (سُلَیْمَانْ ژ قَاصِدێ سَبَئِیَانْ رَه گُوتْ): لِوَانْ ڤَگَرَه (و ژ وَانْ رَه بِبێژَه)، اَمێ بِلَشْکَرَکِی وِسَا بێنَه سَرْ وَانْ کُو نِکَارِنْ خَوه لِبَرْ وَانْ بِگِرِنْ و تَقَزْ اَمێ وَانْ دِحَالَکِی شَرْپێزَه و رَبَنْ دَه ژ وێ دَرێ دَرْخِنْ!

٣٨. (سُلَیْمَانْ) گُوتْ: گَلِی گِرَه گِرَانْ! بَرِیَا اَوْ بێنْ رَادَسْتِی بَرْ مِنْ بِبِنْ کِی ژ وَه دِکَارَه تَخْتێ وێ ژ مِنْ رَه بِینَه؟

٣٩. عِفْرِيتَكِى جِنِى گُوٚتْ: بَرِيَا تُو ژِ ڤِى جِهێ خَوە رَابِى، اَزێ تَخْتێ وێ ژ تە رَە بِينِمْ. هێزَا مِنْ ژِ ڤِى كَارِى رَە هَيَە و اَزْ بِخوە بَاوَرِمْ.

٤٠. اَوێ كُو ژِ كِتێبێ لِجَمْ وِى زَئَانِينْ هَبُو، گُوٚتْ: بَرِيَا تُو چَاڤێ خَوە بِگَرِى و ڤَكِى، اَزێ تَخْتێ وێ ژِ تَە رَە بِينِمْ. ڤێجَا دَمَا سُلَيْمَانْ تَخْتێ وێ لِبَرْ خَوە حَازِرْ دِيتْ، گُوٚتْ: اَڤْ ژِ كَرَمَا خُدَايێ مِنَە، دَا كُو مِنْ بِجَرِبِينَە، كَا اَزێ سِپَاسِيَا وِى بِكِمْ ئَانْ ژِى نَانْكُورِيێ بِكِمْ. كِى شُكْرێ خُدێ بِكَە تَقَزْ فَيْدَا وِى هَرْ ژێ رَە يَە. كِى ژِى نَانْكُورِيێ بِكَە بێگُمَانْ خُدَايێ مِنْ دَوْلَمَنْدَە، خُدَانْكَرَمَە.

٤١. سُلَيْمَانْ گُوٚتْ: تَخْتێ وێ بِگُهَرِينِنْ بِخِنْ حَالَتَكِى كُو نَاسْ نَكَە، اَمێ بِنێرِنْ كَا وێ نَاسْ بِكَە يَانْ ژِى وێ بِبَە ژِ وَانێنْ كُو نَاسْ نَاكَە؟

٤٢. دَمَا (بَلْقِيسْ) هَاتْ، ژێ رَە گُوٚتِنْ: مَا تَخْتێ تَە ژِى وِهَا يَە؟ گُوٚتْ: هَرْ وَكِى اَوْ بِخَوە يَە! ژِخَوە بَرِيَا ڤێ (مُعْجِزَيێ دَرْ بَارێ پێخَمْبَرْتِيَا تَە دَە) زَئَانِينْ ژِ مَە رَە هَاتِيَە دَايِنْ و اَمْ ژِ تَە رَە بَرْدَسْتْ بُونْ.

٤٣. پَرَسْتِنَا ژِ بِلِى خُدێ اَوْ ژِ بَاوَرِيَا تَوْحِيدێ دَابُو پَاشْ. بێگُمَانْ اَوْ ژِ قَوْمَكِى كَافِرْ بُو.

٤٤. ژێ رَە گُوٚتِنْ: كَرَمْ كَە هَرَە كُوٚشْكێ. ڤێجَە دَمَا بَلْقِيسێ (رێكَا) كُوٚشْكێ دِيتْ، وێ اَوْ ئَاڤَكَە كُورْ گُمَانْ كِرْ و دَاوْ و دَلِنْگێنْ خَوە هِلْدَانْ (دَا كُو تێ رَە دَرْبَاسْ بِبَە). سُلَيْمَانْ گُوٚتْ: اَڤْ، كُوٚشْكَكَە هِلُو يَە ژِ شُوشَانْ هَاتِيَە چێكِرِنْ. بَلْقِيسێ گُوٚتْ: خُدَايێ مِنْ! بێگُمَانْ مِنْ (بِرُوژْپَرَسْتِيێ) ظُلِمْ لِخَوە كِرِيَە. اَزْ دِگَلْ سُلَيْمَانْ ژِ خُدێ رَە بَرْدَسْتْ بُومْ كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمِێ يَە.

٤٥. صُونْدْ بە، مَە ژِ گَلێ سَمُودْ رَە بِرَايێ وَانْ صَالِحْ پێخَمْبَرِى شَانْدْ، (دَا كُو ژِ وَانْ رَە بِبێژَە): عَڤْدِيتِيێ ژِ خُدێ رَە بِكِنْ! ڤێجَا دِجِهْ دَە اَوْ بُونَە دُو بَنْدْ و بِهَڤْ كَتِنْ.

٤٦. (صَالِحْ ژِ مَانْدَلْكَرَانْ رَه) گُوْتْ: گَلِی مِلَّتێ مِنْ! هُونْ چِما بَرِیَا قَنْجِییێ لِنَقَنْجِییێ لَزێ دِكِنْ؟ دَه ژِ خُدێ لێبُورِینَا گُنَهێنْ خَوه بِخَوازِنْ دَا كُو رَحْمْ لِوَه بِێ كِرِنْ.

٤٧. قَوْمێ وِی گُوْتْ: دِ رُوِیێ تَه و یێنْ دِگَلْ تَه دَه پێقُدُوشِی (بێ وخِری) لِمَه بَارِیَایَه. صَالِحْ ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: تِشْتێ ژِ بَاشِی و نَبَاشِییێ وَرَه سَرێ وَه اَوْ ژِ جَمْ خُدێ یَه. بَلْكِی هُونْ مِلَّتَكِی وِسَانَه كُو هُونْ تێنَه جِرِبَانْدِنْ.

٤٨. دِوِی بَاژَارِی دَه نَهْ كَسْ هَبُونْ كُو وَانْ لِسَرْ رُوِیێ اَرْدێ گَلاجِی دِكِرِنْ و هِیچْ قَنْجِی نَدِكِرِنْ.

٤٩. (وَانْ نَهْ كَسَانْ) ژِ هَڤْ رَه گُوتِنْ: ژِ هَڤْ رَه بِخُدێ صُونْدْ بِخُونْ كُو اَمێ تَڤْزْ بِشَڤْ ژِ غَافِلْ ڤَه بَاڤێژِنْ سَرْ صَالِحْ و اَهْلێ وِی (و اَمێ تَڤَانْ بِكُژِنْ)، پِشْتْرَه اَمێ ژِ خَودِییێ وِی رَه بێژِنْ: مَه كُشْتِنَا وَانْ بِچَاڤْ نَدِیتِیَه و بِرَاسْتِی ژِی اَمْ رَاسْتْبێژِنْ.

٥٠. وَانْ (ژِ بُوْ كُشْتِنَا صَالِحْ) دَافَكْ ڤَدَا و مَه ژِی بِێِی هَایَا وَانْ ژێ چێبَه (ژِ بُوْ پُوچْكِرِنَا دَافَا وَانْ) دَافَكْ ڤَدَا.

٥١. دَه تُو بِنێرَه كَا اَنْجَامَا حِیلَیَا وَانْ چَاوَا بُویَه. بێگُمَانْ مَه اَوْ و قَومێنْ وَانْ پێكڤَه هَلاكْ كِرِنْ!

٥٢. ڤێجَا ژِ بَرْ ظُلْمَا كُو وَانْ كِرِیَه خَانِییێنْ وَانْ كَاڤِلْ و ڤَالا نَه (خُدێ اَوْ هَلاكْ كِرِنْ)! بێگُمَانْ دِڤێ دَه ژِ بُوْ یێنْ تێگِهِیشْتِی نِیشَانْ و عِبْرَتْ هَنَه.

٥٣. مَه اَوێنْ كُو بَاوَرِی (بِصَالِحْ) ئَانِینْ و خَوه (ژِ شِرْكێ) پَارَاسْتِنْ، خَلاصْ كِرِنْ.

٥٤. لُوطْ دِبِیرْ بِینَه، دَمَا ژِ گَلێ خَوه رَه گُوْتْ: اَرێ مَا هِێ ژِی هُونْ فَحْشِیتِییێ دِكِنْ دِگَلْ كُو هُونْ دِزَانِنْ اَوْ فَحْشِیتِی یَه؟

٥٥. مَا هِێ ژِی هُونْ دِشُونَا ژِنَانْ دَه بِشَهْوَتِی دِچِنْ بَالْ مێرَانْ؟ نَه وَكِی وَیَه، بَلْكِی هُونْ قَوْمَكِی نَزَانِنْ!

٥٦. بَرْسِڤَا گَلِىٚ لُوطْ هَرْ اَڤْ بُو: مَالْبَاتَا لُوطْ ژِ وَلاتِىٚ خَوه دَرِينِنْ، بِرَاسْتِى اَوْ مِرُوٚڤِيْنْ وِسَا نَه کُو خَوه (ژِ لِيوَاطِىٚ) پَاڤژْ دِدِيْرِنْ!

٥٧. ڤِيْجَا، مَه اَوْ و اَهْلِىٚ وِى (اَوِيْنْ کُو پِىٚ بَاوَرِى ئَانِيبُونْ) رِزْگَارْ کِرِنْ، ژِ بِلِى ژِنَا وِى؛ مَه اَوْ گَرَانْدْ ژِ يِيْنْ هَلاکْبُويِى.

٥٨. مَه بَارَانَكْ (ژِ کَڤِرِىٚ سِنْجِرِى) بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدْ. ڤِيْجَا اَوْ بَارَانَا کُوبِسَرْ يِيْنْ هَاتِنْ هِشِيَارْکِرِنْ دَه بَارِى چِڤَاسْ پِيسْ بُو!

٥٩. (يَا مُحَمَّدْ!) بِبِيْژَه: پَسِنْ و شِيْکِرِى هَرْ ژِ خُدِىٚ رَه بَه و سِلَاڤْ لِسَرْ بَنْدَيِيْنْ خُدِىٚ بَه، اَوِيْنْ کُو خُدِىٚ اَوْ (ژِ پِيْخَمْبَرِيِىٚ رَه) هِلْبِژَارْتِنَه. اَرِىٚ مَا خُدِىٚ چِيْتِرَه يَانْ اَوِيْنْ کُو هُونْ ژِىٚ رَه دِکِنْ هَڤْپِشْكْ؟

٦٠. يَانْ ژِى اَوِىٚ کُو اَرْدُ و ئَاسِيمَانْ چِيْکِرِنْ و ژِ عَوْرَانْ ئَاڤْ ژِ وَه رَه ئَانِيَه خَوارِىٚ. ڤِيْجَا مَه بِوِىٚ ئَاڤِىٚ بَاخْچِيِيْنْ خَوشِكْ هِيْشِينْ کِرِنَه کُو وَه نِکَارِيبُو دَارِيْنْ وَانْ هِيْشِينْ بِکِنْ. اَرِىٚ، مَا دِگَلْ خُدِىٚ اِلٰهِکِى دِنْ هَيَه؟! (نَه وِسَانَه) بَلْکِى اَوْ قَوْمَکَه کُو بَرِىٚ خَوه ژِ حَقِيِىٚ ڤَدِگَرِينِنْ.

٦١. يَانْ ژِى اَوِىٚ کُو اَرْدْ کِرِيَه شُونْوَارْ، دِنَاڤْبَرَا اَرْدِىٚ دَه چَمْ هَرِکَانْدِنَه، ژِ بُوٚ اَرْدِىٚ چِيَايِيْنْ مِکُومْ خُلِڤَانْدِنَه و دِنَاڤَا هَرْ دُو دَرْيَانْ دَه نَاڤْبَرَكْ ڤَکِشَانْدِيَه؟ اَرِىٚ، مَا دِگَلْ خُدِىٚ اِلٰهِکِى دِنْ هَيَه؟ لِىٚ پِرِيْنْ وَانْ (مُشْرِکَانْ رَاسْتِيِىٚ) نِزَانِنْ.

٦٢. يَانْ ژِى اَوِىٚ کُو دَمَا خَودَانْدَرْد گَازِى وِى دِکِنْ بَرْسِڤَا وَانْ دِدَه، تَنْگَاسِيِىٚ ژِ سَرْ وَانْ رَادِکَه و وَه دِکَه شُونْگِرْ و دَسْتْهِلاتِيْنْ سَرْ اَرْدِىٚ؟ اَرِىٚ مَا دِگَلْ خُدِىٚ اِلٰهِکِى دِنْ هَيَه (کُو هُونْ پَرَسْتِنَا وِى دِکِنْ)؟! هُونْ چِڤَاسْ هِنْدِكْ دِفِکِرِنْ!

٦٣. يَانْ ژِى اَوِىٚ کُو دِنَاڤَا طَارِسْتَانَا بَژْ و بَحْرِىٚ دَه رِىٚ نِيشَانِى وَه دِدَه و بَرِيَا رَحْمَا خَوه

بَايِىٚ وَكْ مِزْگِينْبَرْ دِشِينَه؟ اَرِىٚ مَا دِگَلْ خُدِىٚ اِلٰهكى دِنْ هَيَه؟! خُدَا ژِ وَانْ تِشْتيٚنْ كُو هُونْ ژِىٚ رَه دِكِنْ هَڤْپِشْكْ و هَڤَالْ، پَاكْ و بِلِنْدَه!

٦٤. يَانْ ژِى اَوِىٚ كُو ژِ تُنَيى دِئَافِرِينَه، پِشْتْرَه ژِ نُو ڤَه دِيسَا وَه ڤَدِژِينَه و هَمْ ژِ ئَاسْمِيٚنْ هَمْ ژِى ژِ اَرْدِىٚ رِزْقِىٚ وَه دِدَه. اَرِىٚ مَا دِگَلْ خُدِىٚ اِلٰهكى دِنْ هَيَه؟! بِبِيٚژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ رَاسْتْ دِبِيٚژِنْ، دَه كَا دَلِيلا خوه بِينِنْ!

٦٥. بِبِيٚژَه: ژِ بِلِى خُدِىٚ، يِيٚنْ لِاَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ تُو كَسْ ژِ وَانْ غَيْبِىٚ نِزَانَه. اَوْ نِزَانِنْ كَا كَنْگِىٚ دِىٚ بِيٚنَه سَاغْكِرِنْ ژِى..

٦٦. دَڤْ ژِ ڤِىٚ بَرْدَه؛ بَلْكِى زَانِينَا وَانْ دَرْبَارِى ئَاخْرَتِيٚدَه ڤَدِيَا يَه. نَخِيٚرْ؛ بَلْكِى اَوْ دِڤِىٚ دَرْبَارِىٚ دَه گُمَانْدَارِنْ. نَخِيٚرْ؛ بَلْكِى اَوْ فَهْمْكُورِنْ.

٦٧. اَوِيٚنْ كَافِرْ بُونَه گُوتِنْ: اَرِىٚ مَا چَاخِىٚ اَمْ و بَاڤَانِيٚنْ مَه (مِرِنْ و) بُونَه ئَاخْ، اَرِىٚ مَا دِيسَا اَمِىٚ (سَاغْ بِبِنْ و ژِ تِربَانْ) بِيٚنَه دَرَانِينْ؟!

٦٨. صُونْدْ بَه، مَا نَه اَڤْ گَفْ و تِرْسْ لِمَه و ژِ بَرِىٚ دَه ژِى لِبَاڤَانِيٚنْ مَه هَاتِبُو كِرِنْ. اَڤْ بَسْ چِيرُوكْ و چِيڤَانُوكِيٚنْ پِيٚشِيَانِنْ.

٦٩. بِبِيٚژَه: دَه هَايْدِىٚ لِسَرْ رُوِيِىٚ اَرْدِىٚ بِگَرِنْ، ڤِيٚجَا بِنِيٚرِنْ كَا دُومَاهِيَكَا گُنَهْكَارَانْ چَاوَا بُويَه!

٧٠. تُو ژِ بُوٚ وَانْ غَمْگِينْ مَبَه، ژِ دَافِيٚنْ كُوَاوْ لِبَرْ تَه ڤَدِدِنْ ژِى دِلتَنْگْ مَبَه.

٧١. (اَوْ مُشْرِكْ) دِبِيٚژِنْ: اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ (دِ دُوٚزَا خَوه دَه) رَاسْتْگُو نَه، اَڤْ پِيَانْ (ئَا بِهَاتِنَا عَذَابِىٚ) كَا كَنْگِىٚ تِىٚ؟

٧٢. بِبِيٚژَه: اَوْ عَذَابِىٚ كُو هُونْ لَزِىٚ لِهَاتِنَا وِى دِكِنْ، هِيٚڤِى هَيَه كُو دِنِيٚزِيكْ دَه هِنَكْ ژِىٚ بِسَرْ وَه دَه بِىٚ.

٧٣. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه ژِ مِرُوْڤانْ رَه خُدَانِیێ کَرَمِیێ یَه، لێبَلێ پرێنْ مِرُوْڤانْ وِی نَاشێکِرینِنْ.

٧٤. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه بِیَا کُو اَوْ دِسِینْگا خَوه دَه ڤَدِشێرِنْ و بِیَا کُو اَشْکَرَا ژِی دِکِنْ دِزَانَه.

٧٥. لاَرْدْ و ئَاسْمێنْ هَرْ چه تِشْتێ نَدِیَارْ، هَرْ اَوْ دِکِتێبَکَه اَشْکَرَا دَه نِڤِیسَانْدِی یَه.

٧٦. بێگُمَانْ اَڤْ ڤُرْئَانْ ژِ اِسْرَائِیلِییَانْ رَه پِرَانِیَا وَانْ تِشْتێنْ کُو تێدَه لِهَڤْ نَدِکِرِنْ و تێدَه کَتِبُونْ اِخْتِیلافِیێ اَشْکَرَا دِکَه.

٧٧. بێگُمَانْ اَڤْ ڤُرْئَانْ ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه رِێبَرْ و رَحْمَتَه.

٧٨. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه، دِیێ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه بِحُکْمِیێ خَوه دَارَازْ بِکَه و هَرْ اَوَه یِیێ سَرْدَسْتِیێ زَانَا.

٧٩. نَاخَوه تُوخَوه بِسپێرَه خُدِیێ، لَوْرَا تُو لِسَرْ وِیێ حَقِیَا اَشْکَرَا یِی.

٨٠. بێگُمَانْ تُو نِکَارِی (حَقِیێ) بِدِلْمِرِیَانْ بِدِی بِهِیسْتِنْ و تُو دُوزَا خَوه بِوَانْ پێگِهێنْ کُو پِشْتَا خَوه دَانَه حَقِیێ و ژِیێ دِرَڤِنْ ژِی، نَشێ بِدِی گُهْدَارِیکِرِنْ.

٨١. تُو نَشێ فَهمْکُوْرَانْ ژِ رِێشَاشِیَا وَانْ ڤَگَرِینی و وَانْ رَاسْتَرِیێ بِکی، ژِ یێنْ کُو بَاوَرِی بَئَایَتێنْ مَه ئَانِینَه پێڤَه تُو نِکَارِی (دُوْزَا حَقِیێ) بِدِی گُهْدَارِیکِرِنْ؛ لِیێ، هَرْ اَوِنْ یێنْ خَوه سِپَارْتِنَه خُدِیێ

٨٢. دَمَا عَذَابْ لِسَرْ وَانْ پێویسْتْ بُو، اَمِیێ ژِ بُوْ وَانْ ژِ اَرْدِیێ دَابَه‌یَکِی (رِێڤَهَرکِی) دَرِینِنْ کُو اَوِیێ بِوَانْ رَه بِئَاخِڤَه ؛ ژِ بَرْ کُو اِنْسَانَانْ بَئَایَتێنْ مَه بَاوَرِی نَدَئَانِینْ.

٨٣. وِیێ رُوژِیێ اَمِیێ ژِ هَرْ اُمَّتِیێ بِرَکِیێ ژِ وَانێنْ کُو بَئَایَتێنْ مَه بَاوَرِی نَئَانِیبُو لِهَڤْ بِجِڤِینِنْ. اِیْدِی اَوْ لِجِهَکِی تێنَه گِرْتِنْ (و ژِ بُوْ حَسَابِیێ خَوه بِدِنْ) تێنَه ئَاژُوتِنْ.

٨٤. حَتَا گَاڤَا کُو اَوْ بێنْ (مَیْدَانَا حَسَابِیێ، خُدِیێ ژِ وَانْ رَه) دِبێژَه: اَرِیێ مَا دِگَلْ کُو زَانَبُونَا

وَه تَامْ يىٚ تُنَه بُو ژِى وَه اِنْكَارَا ئَايَتِيْنْ مِنْ دِكِرْ؟ (كُو نَه وِهَا بَه) نَاخوه اَوْ چِبُو كُو وَه دِكِرْ؟

٨٥. ژِ بَرْ ظُلْمَا كُو كِرِنْ، عَذَابْ لِسَرْ وَانْ مِسُوگَرْ بُو، ڤِيْجَا اَوْ نِكَارِنْ بَئَاخِڤِنْ (دَا كُو بَرْسِڤَا خَوه بِدِنْ).

٨٦. مَا وَانْ نَديتيَه كُو مَه شَڤْ ئَافِرَانْدِيَه دَا كُو اَوْ تِيْدَه بِيْهْنَا خَوه بِدِنْ و مَه رُوژْ ژِى كِرِيَه رُونَاهِى؟ ژِ بُوٚ مِلَّتَكِى كُو بَاوَرِى بِينَه، تَڤَزْ دِڤِيٚ دَه عِبْرَتْ هَنَه.

٨٧. رُوژَا دِصُورِىٚ دَه وَرَه پِفْكِرِنْ، ژِ بِلِى يِيْنْ كُو خُدِىٚ نَخوسْتِيَه كُو بِتِرْسِنْ، چه تِشْتِيْنْ لِاَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه دِىٚ بِتِرْسِنْ. تَڤَكِى مَخْلُوقَانْ دِىٚ مَلُولْ و شِكَسْتِى بِيْنَه حِزُورَا خُدِىٚ.

٨٨. تُو گُمَانْ دِكِى كُو چِيَا رَاوَسْتَايِى و بِيْحَرَكَتِنْ. نَه وِسَانَه؛ بَلْكِى اَوْ مِينَا گَرَا عَورَانْ دِگَرِنْ. اَڤْ كَارِىٚ خُدِىٚ يَه. اَوْ خُدَايِىٚ كُو هَرْ تِشْتْ تَكُوزْ و بِحِكْمَتْ چِيْكِرِيَه. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ، ژِ كِرِنِيْنْ وَه ئَاگَاهْدَارَه.

٨٩. كِى كُو بِڤَنْجِى وَرَه حِزُورَا خُدِىٚ، ڤِيْجَا يَا هَرِى چِيْتِرْ ژِىٚ رَه هَيَه (كُو بِهِشْتَه) و وِىٚ رُوژَا بِتِرْسْ اَوْ ژِ تِرْسَكَه مَزِنْ ژِى اَوْلَه نَه.

٩٠. كِى كُو بِنَبَاشِى وَرَه حِزُورَا خُدِىٚ، اَوْ بِسَرْ دَڤِيْنْ خَوه ڤَه دِئِيْگِرْ تِيْنَه وَرْكِرِنْ (و ژِ وَانْ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ): هُونْ بَسْ جَزَايِىٚ يَا كُو وَه لِدِنْيَايِىٚ كِرِيَه، دِكِشِينِنْ!

٩١. (يَا مُحَمَّدْ! بِبِيْژَه): فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَزْ بَسْ ژِ پَرْوَرْدَگَارِىٚ ڤِى بَاژَارِى رَه (كُو مَكَّه يَه) عِبَادَتْ بِكِمْ. اَوْ خُدَايِىٚ كُو صِيَانَتْ دَايِىٚ (و اَوْ حَمَانْدِيَه)، هَرْ تِشْتْ بَسْ يىٚ وِى يَه و فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَزْ مُسِلْمَانْ بِژِيمْ و مُسِلْمَانْ بِمِرِمْ.

٩٢. اَزْ هَاتِمَه فَرْمَانْبَرْكِرِنْ كُو اَزْ قُرْئَانِىٚ بِخُوِينِمْ. ڤِيْجَا كِى وَرَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ، اَوْ ژِ

بُوٚ خَوه هَاتِيَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ و كِى كُو ژِ رِىٚ بِكَڤه اِيجَا ژِىٚ رَه بِبيٚژَه: اَزْ بَسْ هِشْيَارْكَرَكِى ژِ پِيٚخَمْبَرِيٚنْ هِشْيَارْكَرِمْ.

٩٣. بِبيٚژَه: حَمْدْ ژِ بُوٚ خُدِىٚ يَه. اَوْ خُدَايِىٚ كُو ئَايَتِيٚنْ خَوه (دِنَفْسَا وَه دَه و دِاَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ دَه) دِىٚ نِيشَانِى وَه بِدَه، هُونِىٚ وَانْ ژِى نَاسْ بِكِنْ. بيٚگُمَانْ پَرْوَرْدَگَارِىٚ تَه ژِ تِشْتِىٚ كُو هُونْ دِكِنْ نَه غَافِلَه.

٢٨. سُورَه يىٚ قَصَصْ

سُورَه‌يِىٚ (قَصَصْ)، ٨٨ (هَشْتِىٚ و هَشْتْ) ئَايَتَه. لِمَكّىٚ دَاكَتِيَه. اَلْقَصَصْ بِمَعْنَيَا رُودَانْ، قِصَه و حِيكَايَانَه. سُورَه‌يِى نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايَتَا ٢٥-اَمْ گِرْتِيَه. مِژَارِيٚنْ سُورَه‌يِى يِيٚنْ سَرَكِيِى ژِ زَارُوكَاتِيَا وِى و پِىٚ دَه ژِيَانَا نَبِى مُوسَا، تِيٚكُوشِينَا وِى، سَرْكَفْتِنَا اَهْلِىٚ اِيمَانِىٚ و بَاوَرْنَبُونَا بِسَرْوَتَا دِنْيَايِىٚ پِيٚكْ تِيٚنْ. سُورَه‌يِىٚ قَصَصْ -وَكِى هَمُو سُورَه‌تِيِيٚنْ كُو لِمَكّىٚ نَازِلْ بُونَه.- بِگِرِينْگِى لِسَرْ مِژَارَا بِيرْ و بَاوَرِيِىٚ: «يَكِيتِيَا خُدِىٚ تَعَالا، پِيِخَمْبَرِتِى و سَاغْبُونَا پِشْتِى مِرِنِىٚ» رَادوَسْتَه كُو اَوْ؛ هَمْ ژِ ئَالِيِىٚ رِيٚبَازِىٚ ڤَه هَمْ ژِ ئَالِيِىٚ دَاكَتِنِىٚ ڤَه دِگَلْ سُورَه‌يِيٚنْ «شُعَرَاء و نَمِلْ» ئَاهَنْگَسَازَه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. طَا. سِينْ. مِيمْ.

٢. اَڤْ ئَايَتِيٚنْ كِتِيٚبَا رُونْكَرِنْ.

٣. ژِ بُوٚ مِلَّتَكِى كُو بَاوَرْ بِكِنْ اَمِىٚ ژِ تَه رَه هِنَكِى ژِ ئَاگَاهِيِيٚنْ مُوسَا و فِرْعَوْنْ بِرَاسْتُ و دُرِسْتِى بِخُوينِنْ.

٤. بيٚگُمَانْ فِرْعَونْ لِسَرْ عَرْدِىٚ ژِ سَرْ خَوه ڤَه چُويَه و خَلْكِيٚنْ وِىٚ ژِ هَڤْ پَرْچَه كِرِيَه. دَسْتَيَكِىٚ ژِ وَانْ قَلْسْ دِكَه؛ كُرِيٚنْ وَانْ دِكُژَه و كَچِيٚنْ وَانْ سَاغْ دِهِيٚلَه. بيٚگُمَانْ اَوْ هَرْ ژِ مُفْسِدَانْ بُو.

٥. اَمْ ژى دِخَوازِنْ لِوَانِيْنْ كُو لِسَرْ اَرْدِىْ هَاتِنَه قَلْسْكِرِنْ كَرَمِىْ بِكِنْ و اَمْ وَانْ بِكِنْ رِيْبَرْ و اَمْ وَانْ بِكِنْ ميرَاتْگِرِىْ اَرْدِىْ.

٦. اَمْ دِڤِيْنْ وَانْ لِاَرْدِىْ دَسْتْهِلاتْدَارْ بِكِنْ و اَمْ بِفِرْعَونْ، هَامَانْ و لَشْكَرِيْنْ وَانْ يَا كُو اَوْ ژِىْ دِتِرْسِيَانْ، بِدِنْ دِيتِنْ.

٧. (دَمَا مُوسَا ژِ دَايِيكَا خَوه بُو) مَه سرُوشْ (اِلْهَامْ) دَا دَايِيكَا مُوسَا؛ (مَه ژِىْ رَه گُوْتْ): وِى بِمِيْژِينَه (وِى شِيرْ بِدَه). ڤِيْجَا اَگَرْ تُو ژِىْ تِرْسِيَا اِيجَارْ وِى (بِكَه صِنْدُوقِىْ و) بَاڤِيْژَه دَرْيَايِىْ. نَترْسَه و غَمْگِينْ ژِى مَبَه (لَوْرَا اَوْ نَاخَنِقَه). بِيْگُمَانْ اَمِىْ دِيسَا وِى لِتَه ڤَگَرِينِنْ و اَمِىْ وِى بِكِنْ پِيْخَمْبَرْ.

٨. ڤِيْجَا مَالْبَاتَا فِرْعَونْ اَوْ گِرْتِنْ، دِ دَاوِى دَه دِىْ ژِ وَانْ رَه بِبَه نَيَارْ و غَمْگِينِى. بِيْگُمَانْ فِرْعَونْ، هَامَانْ و لَشْكَرِيْنْ وَانْ هَرْ گُنَهْكَارْ بُونْ.[١]

٩. ژِنَا فِرْعَوْنْ گُوْتْ: (اَڤْ زَارُوكْ) دِىْ ژِ بُوْ مِنْ و تَه بِبَه رُوْنِيَا چَاڤَانْ (بِبَه كَيْفْ و دِلْخَوشِى)، وِى مَكُژِنْ، دِبَه كُو فَيْدِىْ بِدَه مَه، يَانْ ژِى اَمْ وِى ژِ خَوه رَه بِكِرِينِى بِگِرِنْ. حَالْ اَڤْه كُو اَوْ نِزَانِنْ (كُو هَلاكَا وَانْ دِىْ لِسَرْ دَسْتِىْ وِى بَه).

١٠. دَايِيكَا مُوسَا (پِشْتِى بِهِيسْتْ كُو مُوسَا كَتِيَه دَسْتِىْ فِرْعَونْ) ژِ بَرْ غَمَا مُوسَا دِلِىْ وِىْ ژِىْ چُو. اَگَرْ مَه دِلِىْ وِىْ مِكُومْ نَكِرِبُويَا هِنْدِكْ مَابُو وِى اَشْكَرَا بِكَه (كُو اَوْ كُرِىْ وِىْ يَه). (ڤِيْجَا مَه صَبِرْ و سَبَاتْ دَايِىْ) دَا كُو اَوْ بَاوَرْ بِكَه كُو سُوْزَا مَه پِىْ رَه دَايَه حَقَه (مُحَقَّقْ دِىْ بِجِهْ ژِى وَرَه).

---

١ فِرْعَونْ و مَالْبَاتَا وِى دِفِكِرِينْ كُو اَڤْ لاوِكْ ژِ وَانْ رَه بِبَه دِلْخَوشِى و شَاهِى، لِبَيلِىْ دَاوِى دِىْ ژِ وَانْ رَه بِبَه نَيَارْ و غَمْگِينِى. اَوْ چه دِفِكِرِينْ چه چِيْبُو؟ اَڤْ قِصَّتْ دِدَه فَهْمكِرِنْ كُو فِرْعَوْنِىْ كُو دِگُوْتْ اَزْ اِلْهِمْ بِيْهِشْ و بِيْبَصِيرَتْ بُو. پِشْتِى كُو كَاهِنَه اَوْ هِشيَارْ كِرِنْ كُو ڤِى لاوِكِى نَگِرَه مَالِىْ و پِشْتِى خَوْنَا كُو دِيتِى كُو اَڤْ لاوِكْ ژِ ژِيَانْ و حُكمْرَانِيَا وِى رَه خَطِرَه، رَازِى بُو كُو وِى دِ مَالا خَوه دَه مَزِنْ بِكَه. اَڤْ رَوشْ ڤِىْ ئَايَتَا پِيرُوزْ «بِزَانِنْ كُو خُدِىْ دِكَڤَه نَاڤْبَرَا اِنْسِيْنْ و دِلِىْ وِى دَه» رَاسْت دَرِيْخِىْ. اَنفَال:٢٤

١١. دَايِيكَا مُوسَا ژِ خَوشْكَا وِى رَه گُوٚتْ: لِپَیْ شُوٚپَا وِى هَرَه. وِىَ اَوْ ژِ دُورْ ڤَه دِيتْ، وَانْ نِزَانِى اَوْ خَوشْكَا وِى يَه،

١٢. بَرِيَا اَمْ لِدَايِيكَا وِى ڤَگَرِينِنْ مَه نَهێلا اَوْ شِيرِىَ پِرَكَانْ بِخَوه. ڤێجَا (خِوشْكَا وِى ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: مَا اَزْ مَالَكِىَ نِيشَانِى وَه بِدِمْ كُو وِى ژِ وَه رَه خَودِى بِكَه و اَوْ لِىَ گُهْدَارْ بِنْ؟

١٣. ڤێجَا مَه اَوْ لِدَايِيكَا وِى ڤَگَرَانْدْ دَا كُو چَاڤِىَ وِىَ بِىَ رُونِى بِبَه، غَمْگِينْ نَبَه و بِزَانِبَه كُو پێمَانَا خُدِىَ (دَايِى) حَقْ و رَاسْتَه. لێبَلِىَ پِرێنْ مرُوٚڤَانْ (ڤِىَ) نِزَانِنْ.

١٤. دَمَا مُوسَا (ژِ هێزْ و ئَاقِلْ ڤَه) گِهَا كَمَالا خَوه، مَه حِكْمَتْ و زَئَانِينْ دَايِىَ. هَا بِڤِى ئَاوَايِى اَمْ قَنْجِيكَارَانْ خَلاتْ دِكِنْ.

١٥. مُوسَا دِنَاڤْبَرَكِىَ دَه چُو بَاژێرْ كُو هَايَا خَلْكِىَ بَاژێرْ ژِىَ نَبُو. لِوِىَ دَرِىَ دِيتْ كُو دُو زِلامْ شَرْ دِكِنْ. يَكْ ژِ وَانْ ژِ قَومِىَ وِى بُو و اَوِىَ دِنْ ژِى ژِ نَيَارِىَ وِى بُو. ڤێجَا زِلامِىَ ژِ قَومِىَ وِى هَاوَارَا خَوه گِهَانْدِىَ دَا كُو لِهَمْبَرِى دِژْمِنِىَ وِى ئَارِيكَارِيَا وِى بِكَه. مُوسَا ژِى كُلْمَكْ لِىَ دَا و اَوْ كُشْتْ. (مُوسَا) گُوٚتْ: اَڤْ (كُشْتِنْ) كَارِىَ شَيْطِێنَه. بێگُمَانْ اَوْ نَيَارْ و رِێشَاشْكَرَكِى اَشْكَرَا يَه.

١٦. مُوسَا (پُوشْمَانْ بُو و) گُوٚتْ: خُدَايِىَ مِنْ! بێگُمَانْ مِنْ لِخَوه ظُلمْ كِرِيَه. لِمِنْ بِبُورَه و گُنَهێنْ مِنْ ژِىَ بِبَه! اِێدِى خُدِىَ ژِى گُنَهِىَ وِى ژِىَ بِرْ. بێگُمَانْ خُدِىَ، اَوَه يِىَ گُنَهْژێبرْ يِىَ دِلُوڤَانْ.

١٧. مُوسَا گُوٚتْ: خُدَايِىَ مِنْ! ژِ بَرْ وِىَ كَرَمَا تَه لِمِنْ كِرِى (كُو تَه اَزْ بَخْشَانْدِمْ) اِێدِى اَزِىَ ژِ سُوجْكَرَانْ رَه نَبِمْ پِشْتَكْ و ئَارِيكَارْ.

١٨. اِێدِى مُوسَا، دِنَاڤْ بَاژێرْ دَه بِتِرْسْ دِمَا، چَاڤْدێرِى لِخَوه دِكِرْ (دَا كُو ژِ بَرْ كُشْتِنَا مرُوٚڤِىَ فِرْعَونْ تِشْتَكْ نَيِىَ سَرِىَ وِى). ژِ نِشْكَا ڤَه دِيتْ اَوِىَ كُو دُه ئَارِيكَارِى ژِىَ

خَوسْتِى، دِيسَا هَاوَارَا خَوه دِگَهِينِىَ. مُوسَا ژِىَ رَه گُوٚتْ: بِيٚگُمَانْ تُو رِيٚشَاَشْكَرَكِى اَشْكَرَا يِى!

۱۹. چِه دَمَا مُوسَا خَوسْتْ وِى زِلَامِىَ (قِپطِى) كُو دِژْمِنِىَ هَرْ دِيَانْ بُو بِخُرْتِى بِگِرَه، (يِىَ اِسْرَائِيلِى) گُوٚتْ: اَىْ مُوسَا! تُو دِخَوازِى مِنْ ژِى بِكُژِى چَاوَا كُو تَه دُهْ يَكْ كُشْتِبُو؟ بَسْ دِخَوازِى تُو بِبِى زُورْدَارَكِى خُونْرِيٚژْ و تُو نَاخَوازِى بِبِى ژِ يِيٚنْ قَنْجِيكَارْ؟!

۲۰. زِلَامَكْ ژِ دُومَاهِيكَا بَاژِيٚرْ بِلَزْ هَاتَه جَمْ مُوسَا و گُوٚتْ: اَىْ مُوسَا! گِرَه گِرْ دَرْبَارِىَ تَه دَه رَاىْ و شِيٚوْرِىَ دِكِنْ دَا كُو تَه بِكُژِنْ، ڤِيٚجَا (ژِ بَاژِيٚرْ) دَرْكَڤَه، بِيٚگُمَانْ اَزْ خِيٚرَا تَه دِخَوازِمْ.

۲۱. اِيٚدِى مُوسَا بِتِرْسْ و سَاوْ ژِ بَاژِيٚرْ دَرْكَتْ، لِخَوه چَاڤْنِيٚرِى دِكِرْ و گُوٚتْ: خُدَايِىَ مِنْ! مِنْ ژِ ڤِىَ جِڤَاتَا ظَالِمْ رِزْگَارْ بِكَه.

۲۲. دَمَا مُوسَا بَرِىَ خَوه دَا رَخِىَ مَدْيَنِىَ (بَاژَارِىَ نَبِى شُعَيبْ) گُوٚتْ: اَزْ هِيٚڤِيدَارِمْ كُو خُدَايِىَ مِنْ بَرِىَ مِنْ بِدَه رِيَا رَاسْتْ.

۲۳. ڤِيٚجَا وَخْتِىَ گِهِيشْتْ سَرْ ئَاڤَا مَدْيَنِىَ، لِسَرْ ئَاڤِىَ بِرَكْ مِرُوٚڤْ دِيتِنْ كُو وَانْ پَزِيٚنْ خَوه ئَاڤْ دِدَانْ. ژِ بِلِى وَانْ ژِى دُو ژِنْ دِيتِنْ كُو وَانْ پَزِيٚنْ خَوه دِدَانْ پَاشْ. مُوسَا (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: وَه خِيٚرَه؟ گُوٚتِنْ: حَتَا كُو شِڤَانْ خَوه نَدِنْ پَاشْ، اَمْ (خَوه نَاخِنْ نَاڤَا وَانْ و پَزِيٚنْ خَوه) ئَاڤْ نَادِنْ؛ بَاڤِىَ مَه ژِى كَالَكِى پِيرَه (ژِ وِى پِيٚشْتِرْ كَسَكِى مَه نِينَه، ژِ نَچَارِى اَمْ هَاتِنَه بَرْ پَزْ).

۲۴. اِيٚدِى مُوسَا (پَزِيٚنْ) وَانْ ئَاڤْ دَا، دُوڤْرَه پِشْتَا خَوه دَا وَانْ، چُو بَرْ سِيِىَ و وِهَا دُعَا كِرْ: خُدَايِىَ مِنْ! اَزْ مُحْتَاجِىَ قَنْجِيَكِىَ مَه كُو تُو ژِ بُوٚ مِنْ بِشِينِى.[1]

---

۱ اَوْ چَنْدْ رُوژْ بُونْ كُو زَادْ دِڤرِكَا مُوسَا رَه نَچُوبُو خَوارْ، كَتِبُو رَوْشَكَه وِهَا زَحْمَتْ كُو چِه بِكَتَا دَسْتِىَ وِى دِىَ بِخَوارَا و كِىَ چِه بِدَا وِى دِىَ قَبُولْ بِكِرَا و بِڤِىَ گُوٚتِنَا خَوه لِبَرْ رَبِّىَ خَوه دِگِرِيَا كُو زَادَكِى بِكَه قِسْمَتِىَ وِى.

٢٥. پَاشِێ یَكْ ژِ هَرْ دِیَانْ بِحَیَا و اَدَبْ هَاتَه جَمْ مُوسَا، ژِێ رَه گُوْتْ: بَاڤِێ مِنْ گَازِی تَه دِكَه، ژِ بَرْ كُو تَه پَزِێ مَه ئَاڤْ دَابُو دِخَوازَه حَقِێ تَه بِدَه تَه. ڤِێجَا دَمَا مُوسَا هَاتَه جَمْ وِی (شُعَیبْ) و قِصَتَا خَوه ژِێ رَه گُوْتْ. (شُعَیبْ) گُوْتْ: مَتِرْسَه، تُو ژِ وِی مِلَّتِێ سِتَمْكَارْ خَلَاصْ بُویِی.

٢٦. ژِ وَانْ هَرْ دُو كَچَانْ یَكِێ گُوْتْ: بَاڤُو! وِی بِخِزْمَتْكَارِی بِگِرَه، بِێگُمَانْ اَوْ چِێتِرِینْ كَسَه كُو تُو بِخِزْمَتْكَارِی بِگِرِی، اَوْ خُرْتْ و اَمِینَه.

٢٧. (شُعَیبْ ژِ مُوسَا رَه) گُوْتْ: اَزْ دِخَوازِمْ ژِ ڤَانْ هَرْ دُو كَچِێنْ خَوه یَكِێ لِتَه مَهرْ بِكِمْ بِشَرْطِێ كُو تُو هَشْتْ صَالانْ لِبَالْ مِنْ بِخِزْمَتْكَارِی بِمِینِی. اَگَرْ تُو دَهْ صَالانْ تَمَامْ بِكِی اَوْ قَنْجِیكَه ژِ جَمْ تَه یَه و اَزْ نَاخَوازِمْ ژِ تَه رَه زَحْمَتِیِێ چِێكِمْ. خُدِێ حَزْ بِكَه تُو یِێ مِنْ مِرُوْڤِكِی قَنْجِیكَارْ بِبِینِی.

٢٨. مُوسَا گُوْتْ: اَڤْ دِنَقَبَا مِنْ و تَه دَه یَه. اَزْ ژِ ڤَانْ هَرْ دُو قَوْلَانْ كِیژَانِی تَمَامْ بِكِمْ، زِێدَه‌یِی ژِ مِنْ نَایِێ خَوه‌سْتِنْ. خُدِێ لِسَرْ قَوْلِێ مَه شَاهِدَه.

٢٩. ڤِێجَا دَمَا مُوسَا قَوْلِێ خَوه تَمَامْ كِرْ بِخَانِمَا خَوه ڤَه دَرْكَتْ رِێ، لِئَالِیِێ (چِیَایِێ) طُورْ ئَاگِرَكْ دِیتْ. ژِ خَانِمَا خَوه رَه گُوْتْ: هُونْ (لِڤِرْ) رَاوَسْتِنْ، مِنْ ئَاگِرَكْ دِیتْ، دِبَه كُو ژِ وِێ اَزْ ژِ وَه رَه خَبَرَكِێ یَانْ ژِی پِێتَكْ ئَاگِرْ بِینِمْ دَا كُو هُونْ خَوه پِێ گَرْمْ بِكِنْ.

٣٠. دَمَا هَاتْ جَمْ اِیگِرْ، ژِ ئَالِیِێ رَاسْتِیِێ یِێ نَوالِێ، لِوِی جِهِێ پِیرُوزْ ژِ دَارِێ هَاتَه گَازِیكِرِنْ: اَیْ مُوسَا! بِێگُمَانْ اَزْ خُدَا مَه؛ پَرْوَرْدِگَارِێ تَڤْكِی عَالَمِێ مَه.

٣١. گُوپَالِێ خَوه بَاڤِێژَه! ڤِێجَا دَمَا مُوسَا دِیتْ كُو گُوپَالِێ وِی وَكْ مَارْ بِلَزْ خَوه دَاڤِێژَه و دِچَه، (ژِ تِرْسَا) رَڤِی و لِپِشْتْ خَوه نَزِڤِری. (مَه ژِێ رَه گُوْتْ): اَیْ مُوسَا! مَتِرْسَه، بِێگُمَانْ تُو ژِ یێنْ پِشْتْرَاسْتُ و اَمِینِی.

٣٢. دَسْتِێ خَوه تِێخَه پَاخِلَا خَوه دِێ سِپِی دَرْكَڤَه، سِپِیتِیَكَه نَه ژِ نَخَوشِی. چَنْگِێ خَوه

يىَ كُو ژِ ترْسِىَ (ڤَبُويَه) بِبَرْ خَوه ڤَه بِكِشِينَه (تِرْسَا تَه دِىَ بِچه). هَا اَڤْ ژِ خُدَايىَ تَه، ژِ بُوٚ فِرْعَونْ و گِرَه گِرِيٚنْ وِى دُو دَلِيلْ و مُعْجِزَيِيٚنْ بِنْبِرِنْ. بِيٚگُمَانْ اَوْ هَرْ مِلَّتَكِى ژِرِيٚدَرْكَتِى نَه.

٣٣. مُوسَا گُوٚتْ: خُدَايىَ مِنْ! مِنْ شَخْصَكْ ژِ وَانْ كُشْتِبُو، ڤِيٚجَا اَزْ دِترْسِمْ كُو اَوْ مِنْ بِكُژِنْ.

٣٤. بِرَايىَ مِنْ هَارُونْ ژِ مِنْ بِزِمَانْترَه، ڤِيٚجَا وَكْ پِشْتَڤَانْ و ئَارِيكَارْ دِگَلْ مِنْ بِشِينَه دَا كُو اَوْ مِنْ رَاسْتْ بِدِيٚرَه، اَزْ دِترْسِمْ كُو اَوْ بِمِنْ بَاوَرِى نِيِينِنْ.

٣٥. خُدِىَ گُوٚتْ: اَمِىَ بِبرَايىَ تَه پِشْتَا تَه قَايِيمْ بِكَنْ و اَمِىَ بِئَايَتْ و مُعْجِزَيِيٚنْ خَوه سَرْدَسْتِيىَ بِدِنْ وَه، اِيٚدِى اَوْ نَاگِهِيژِنْ وَه. هُونْ و يِيٚنْ كُو لِپَىْ وَه تِيٚنْ، تَڤْزْ دِىَ بِسَرْ بِكَڤِنْ.

٣٦. ڤِيٚجَا دَمَا مُوسَا بِئَايَتِيٚنْ مَه يِيٚنْ اَشْكَرَا ژِ وَانْ رَه هَاتْ، گُوٚتِنْ: اَڤْ، ژِ سِيٚرَكَه چِيٚكِرِى پِىَ ڤَه نَه تِشْتَكِى دِنَه. مَه تِشْتَكِى وِهَا ژِ بَاڤْ و بَاپِيرِيٚنْ خَوه يِيٚنْ پِيٚشِينْ نَبِهِيسْتِيَه.

٣٧. مُوسَا گُوٚتْ: خُدَايىَ مِنْ بِيٚهْترْ دِزَانَه كَا كِىَ ژِ جَمْ وِى هِيدَئَايَتْ ئَانِيَه و اَنْجَامَا خِيٚرِىَ كَا ژِ كِىَ رَه يَه. بِيٚگُمَانْ ظَالِمْ بِسَرْ نَاكَڤِنْ.

٣٨. فِرْعَوْنْ گُوٚتْ: گَلِى گِرَه گِرَانْ! اَزْ ژِ بُوٚ وَه، ژِ خَوه پِىَ ڤَه خُدَايَكِى دِنْ نَاسْ نَاكِمْ. اَىْ هَامَانْ! دَه هَايْدِىَ ژِ بُوٚ مِنْ لِسَرْ هَرِيىَ ئَاگِرْ بِيٚخَه (كَرْپِيچَانْ چِيٚكَه)، ژِ مِنْ رَه كُوشْكَكِى لِيٚبِكَه كُو اَزْ خُدَايىَ مُوسَا بِبِينِمْ، لِيٚبَلِىَ اَزْ گُمَانْ دِكِمْ كُو تَڤْزْ اَوْ ژِ دَرَوْكَرَانَه.

٣٩. فِرْعَوْنْ و لَشْكَرِيٚنْ خَوه بِنَحَڤِى خَوه لِسَرْ ئَاخَا مِصْرِىَ مَزِنْ دِيٚرَانَه و ژِ وَانْ وَه يَه كُو اَوِىَ لِمَه ڤَنَگَرِنْ.

٤٠. مَه ژِى اَوْ و لَشْكَرِيٚنْ وِى گِرْتِنْ و دِدَرْيَايىَ دَه وَرْكِرِنْ. دَه بِنِيٚرَه اَنْجَامَا ظَالِمَانْ كَا چَاوَا بُويَه!

٤١. مَه اَوْ كِرِنْ سَرُوكێنْ كُو (خَلْكِىٚ) گَازِى بَالْ اِيگِرْ ڤَه دِكِنْ و رُوژَا قِيَامَتِىٚ ئَارِيكَارِيَا وَانْ دِىٚ نَيِىٚ كِرِنْ.

٤٢. مَه لِڤِىٚ جِيهَانِىٚ لَعْنَتْ (دُورْكَتِنَا ژِ رَحْمَا خُدِىٚ) لِوَانْ بَارَانْدْ. رُوژَا قِيَامَتِىٚ ژِى اَوْ ژِ لَعْنَتِيَانِنْ.[١]

٤٣. صُونْدْ بَه، پِشْتِى كُو مَه اُمَّتێنْ پێشِى ژِحوٚلِىٚ رَاكِرِنْ، مَه كِتێبْ دَا مُوسَا ژِ بُوٚ كُو ژِ مِرُوٚڤَانْ رَه بِبَه رُوٚنَاهِى، رَاسْتَرِێيِى و رَحْمَتْ، دَا كُو اَوْ ژِىٚ شِيرَتَانْ وَرْگِرِنْ.

٤٤. دَمَا اَمْ دِگَلْ مُوسَا ئَاخِڤِينْ، تُو (اَىْ مُحَمَّدْ) نَه لِئَالِيِىٚ رُوژْئَاڤَايِىٚ چِيَايِىٚ طُورْ بُويِى و تُو لِورْ ژِى نَه حَازِرْ بُويِى.

٤٥. لێبَلِىٚ مَه گَلَكْ اُمَّتْ ئَافِرَانْدِنْ، ڤێجَا بِسَرْ وَانْ دَه دَمێنْ دِرێژْ دَرْبَاسْ بُونْ. تُو دِنَاڤْ خَلْكِىٚ مَدْيَنِىٚ دَه نِشْتَجِهْ ژِى نَبُويِى كُو تُو ژِ وَانْ رَه بِخُوينِى. لێبَلِىٚ مَه تُو بِپێخَمْبَرِى هِنَارْتِى (و مَه سَرْپێهَاتِيێنْ وَانْ ژِ تَه رَه دَانْ زَئَانِينْ).

٤٦. دَمَا مَه بَانْگِى مُوسَا كِرْ ژِى تُو نَه لِكێلَكَا (چِيَايِىٚ) طُورْ بُويِى. لێبَلِىٚ خُدَايِىٚ تَه ژِ دِلُوڤَانِيَا خوه (وَحِى ژِ تَه رَه شَانْدْ؛ تُو كِرِى پێخَمْبَرْ) دَا كُو تُو خَلْكَكِى كُو بَرِيَا تَه تُو پێخَمْبَرْ ژِ بُوٚ وَانْ نَهَاتِبُونْ، هِشْيَارْ و ئَاگَاهْدَارْ بِكِى؛ هێڤِى هَيَه اَوْ تِىٚ بِگَهِيژِنْ و لِخوه بِزِڤِرِنْ.

٤٧. اَگَرْ كُو نَه ژِ بَرْ ڤِىٚ هێنْجَتَا كَافِرَانْ بُويَا؛ دَمَا كُو بِسَدَمَا كُفْرَا خوه هَاتِنْ عَذَابْدَايِنْ،

---

١ يَا كُو خُدِىٚ تَعَالَا دِ ڤِىٚ ئَايَتِىٚ دَه فَرْمَانْ دِكَه: لِفِرْعَونْ و پێرَوێنْ وِى دِ دِنيَايِىٚ دَه لَعْنَتْ لِدُوڤْ وَانْ تِىٚ خِسْتِنْ. ئَانْگُو پِشْتِى مِرِنَا وَانْ ژِى لَعْنَتْ لِوَانْ تِىٚ بَارَانْدِنْ. خُدِىٚ اَڤْ رَوشْ ژِ سُورَهِيِىٚ هُودْ دِ ئَايَتَا ٩٩انْ دَه «و هَمْ لِڤِىٚ دِنيَايِىٚ هَمْ ژِى رُوژَا قِيَامَتِىٚ لَعْنَتْ لِپِى خوه هِشْتِنَه. يَا كُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِينْ چِه پِيسْ دَايِنَه!» ژِى بِيَانْ كِرِيَه.

دِ ئَايَتِىٚ «مَقْبُوحِينْ» دَرْبَاسْ بُو. مَه اَوْ بِلَعْنَتِىٚ مَعْنَه كِرْ. لَوْرَا مُفَسِّرِىٚ نَاڤْدَارْ زَمَخْشَرِى پێڤَا «مَقْبُوحِينْ»ىٚ بِقَوِرَانْدِنْ و دُورْكِرِنِىٚ مَعْنَه كِرِيَه. ئَانْگُو ژِ نَاڤْ بَنْدِيێنْ صَالِحْ هَاتِيَه قَوِرَانْدِنْ و ژِ رَحْمَا خُدِىٚ هَاتِيَه دُورْكِرِنْ.

ڤێجا بێژنْ: خُدَايێ مَه! دَه بِلا تَه پێخَمْبَرَكْ ژِ مَه رَه شَانْدِبُويَا، ڤێجا مَه ژِی بِدَايَا پَیْ ئَايَتێنْ تَه و اَمْ بِبُونَا ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ (مَه تُو بِپێخَمْبَرِی ژِ وَانْ رَه نَدشَانْدْ).

٤٨. ڤێجا دَمَا ژِ جَمْ مَه حَقْ (قُرْئَانْ) ژِ وَانْ رَه هَاتْ، گُوْتِنْ: دَه بِلا يَا ژِ بُوْ مُوسَا هَاتِی ژِ وِی رَه ژِی بِهَاتِيَا؟ بَاشَه، قَیْ وَانْ ئَا كُو هِیْ بَرِیْ ژِ مُوسَا رَه ژِی هَاتِبُو دَاينْ مَانْدَلَه نَكِرِبُونْ؟ قَیْ وَانْ نَگُوْتِبُو: اَڤْ هَرْ دُو (مُحَمَّدْ و مُوسَا) دُو سِێرْبَازِنْ پِشْتَڤَانِيَا هَڤْ دِكِنْ و گُوْتِنْ؛ بێگُمَانْ مَه بِهَرْدِيَانْ ژِی بَاوَرِی نِينَه.

٤٩. بِبێژَه: اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتگُو نَه، نَاخوه هُونْ ژِی كِتێبَكێ ژِ (جَمْ) خُدێ بِينِنْ كُو اَوْ ژِ هَرْ دِيَانْ (قُرْئَانْ و تَوْرَاتِیْ) رَاسْترْ بَه، ڤێجَا دَا كُو اَزْ بِدِمْ پَیْ وِیْ!

٥٠. اَگَرْ اَوْ بَرْسِڤَا تَه نَدِنْ، بِزَانَه كُو اَوْ تَنِیْ لِپَیْ هَوَسێنْ خَوه دِچِنْ. قَیْ ژِ وِی كَسِی كِی رێشَاشْترَه كُو بێبِی رێزَانَكِی ژِ خُدێ ژِیْ رَه هَبَه، لِپَیْ هَوَسَا خَوه بِچه؟ بێگُمَانْ خُدێ جِڤَاتَا ظَالِمْ رَاسْترِیْ نَاكَه.

٥١. صُونْدْ بَه، مَه ئَايَتێنْ قُرْئَانِیْ لِدُوڤْ هَڤْ، ژِ بُوْ وَانْ هِنَارْتْ دَا كُو اَوْ ژِیْ شِيرَتَانْ وَرْگِرِنْ.

٥٢. اَوێنْ كُو بَرِی قُرْآنِیْ مَه كِتێبْ دَانَه وَانْ (مَقْصَدْ پِیْ؛ اَوْ فِلَهُ و جِهُويێنْ كُو تَحْرِيفَا كِتێبَا خَوَه نَكِرِنَه) بَاوَرِی بِڤِیْ قُرْآنِیْ ژِی تِينِنْ.

٥٣. دَمَا قُرْئَانْ ژِ وَانْ رَه تِیْ خَونْدِنْ، دِبێژِنْ؛ مَه بَاوَرِی پِیْ ئَانِی. بێگُمَانْ اَوْ حَقَه، ژِ جَمْ خُدَايێ مَه هَاتِيَه. بێگُمَانْ بَرِی وِیْ ژِی اَمْ مُسِلْمَانْ بُونْ.

٥٤. هَا ژِ بَرْ صَبْرَا وَانْ دُو جَارَانْ خِێرْ ژِ وَانْ رَه تِیْ دَاينْ. اَوْ نَڤْنِجيێ بِڤَنْجِيێ دِدِنْ ئَالِی و رِزْقِیْ كُو مَه دَايَه وَانْ ژِی ژِ بُوْ رِزَايَا خُدێ خَرْجْ دِكِنْ.

٥٥. دَمَا اَوْ گُوْتِنَا پُوچْ/كَلَڤَاژِی دِبِهِيزِنْ، بَرِیْ خَوه ژِیْ ڤَدِگَرِينِنْ و دِبێژِنْ: كَارێنْ مَه ژِ مَه رَه و كَارێنْ وَه ژِ وَه رَه. ژِ مَه اَمِينْ بِنْ و اَمْ ژِ خِێرِیْ پِیْ ڤَه لِوه نَازِڤْرِينِنْ، اَمْ نَاخَوازِنْ تێكِلِی نَزَانَانْ بِبِنْ.

٥٦. تُو نِكَارِى يێ كُو تُو ژێ حَزْ دِكِى بِينِى هِيدَئَايَتێ، لِيْبَلێ خُدێ كِى بِڤێ وِى تِينَه هِيدَئَايَتێ و اَوْ چێترْ دِزَانَه؛ كَا كِى لِسَرْ هِيدَئَايَتێ يَه.[1]

٥٧. گُوْتِنْ: اَگَرْ اَمْ دِگَلْ تَه بِدِنْ پَىْ رِيَا رَاسْتْ، اَمێ ژ وَلاتێ خوه بێنَه دَرْخِسْتِنْ. (خُدێ دِبێژَه): قَى مَه اَوْ لِجهَكِى كُو (ظُلْمْ) لێ حَرَامْ و لِجهَكِى اَوْلَه جِيوَارْ نَكِرِنْ كُو ژِ كَرَمَا مَه ژِ هَرْ جِهِى فێكِيێنْ هَرْ تِشْتِى بِبَالْ ڤَه تێنْ؟ لێبَلێ پرێنْ وَانْ نِزَانِنْ.

٥٨. مَه گَلَكْ وَلاتْ وێرَانْ كِرِنْ بِسَدَمَا كُو بِطْرِى كِرِنْ و ژِ سَرْ خَوه ڤَه چُونْ. ڤێجَا هَا اَڤْ وَارێنْ وَانِنْ، كَاڤِلِنْ! پِشْتِى وَانْ ئَاڤَا نَبُونَه -كُو بِرێبوارى نَبَه- كَسْ دِوَانْ دَه نِشتَجهْ نَبُويَه و اَمْ بُونَه مِيرَاتْگِرێنْ وَانْ.

٥٩. خُدَايێ تَه تُو وَلاتِى وێرَانْ نَاكَه حَتَا كُو پێخَمْبَرَكِى ژِ وَانْ رَه نَشِينَه، دَا كُو ئَايَتێنْ مَه ژِ وَانْ رَه بِخُوينَه. لَوْرَا؛ مَه تُو وَلاتْ ژِ نَاڤێ نَبِرِنَه اَگَرْ كُو خَلْكێ وِى بِخَوه نَه ظَالِمْ بِنْ.

٦٠. هَرْ تِشْتَكِى خُدێ دَايَه وَه ڤێجَا اَوْ خَمْلُ و پێخَوشِيَا ژِيَانَا دِنْيَايێ يَه و يَا كُو لِجَمْ خُدێ يَه، اَوْ ژێ چێترْ و دَائِمِيترَه. اَرێ مَا هِێ ژِى هُونْ ئَاڤِلْ نَاگِرِنْ؟

٦١. مَا اَوێ كُو مَه ژِ جَمْ خَوه پێمَانَا بِبِهِشْتِێ ژێ رَه دَايَه كُو هَرْ دێ بِگَهِيژێ، وَكَه وِى كَسِى يَه كُو مَه پێخَوشِيَا ژِيَانَا دِنْيَايێ دَايێ، پَاشِى رُوژَا قِيَامَتێ اَوْ بِبَه ژِ يێنْ كُو دِدُوژَهێ دَه تێنْ جِڤَانْدِنْ.

---

[1] خُدێ دِ ڤێ ئَايَتَا پِيرُوزْ دَه بَيَانْ دِكَه كُو پێخَمْبَرێ وِى نِكَارَه يێ كُو هِدَئَايَتَا وِى بِڤێ وِى بِينَه هِدَايَتێ. لِيْبَلێ يێ كُو اَوْ كِێ بِڤێ كُو هِدَايَتْ بِكَه وِى هِيدَايَتْ دِكِێ اَللّه تَعَالٰى يَه. اَڤْ مَعْنَا كُو اَڤْ ئَايَتْ دِلالَتِى سَرْ دِكَه بِبَرْفَرَهِى دِ ئَايَتْنَه دِنْ دَه ژِى هَاتِيَه. مِينَاكْ: ژ سُورَهيێ نَحْلْ ئَايَتَا ٣٧ێ «(يَا مُحَمَّدْ!) چڤَاسْ تُو لِسَرْ رَاسْتَرێكِرنَا وَانْ بِرژْدْ بِى ژِى، ڤێجَا بِرَاسْتِى خُدێ كَسێ كُو خوه ژ رێ خِسْتِيَه نَايِينَه رِيَا رَاسْت و ژ بُو وَانْ تُو ئَارِيكَارْ ژِى نِينِنْ.» و ژ سُورَهيێ مَائِدَه ئَايَتَا ٤١ێ «چه كَسێ كُو خُدێ، بَرْزَبُونِێ ژێرَه بِخَوازَه تُو دێ نِكَارِبِى لِهَمْبَرِى خُدێ تِشْتَكِى ژێرَه بِكِى اَڤێنْ هَا اَونْ كُو خُدێ نَخوسْتِيَه دِلێ وَانْ (ژ كُفْرێ) پَاڤِژْ بِكَه« و دِ گَلَكْ جِهێنْ دِنْ دَه بِئَاوَايَكِى فَرَهْ و زَلالْ اَشْكَرَه دِكَه.

٦٢. وِیٚ رُوژَا کُو خُدِیٚ گَازِی وَانْ دِکَه و دِبێژَه: کَا اَوْ هَڤْپِشْکێنْ کُو بِدَرَوْ وَه ژِ بُوٚ مِنْ چێدِکِرِنْ لِکُو نَه؟

٦٣. (وِیٚ رُوژِیٚ) اَوێنْ کُو عَذَابْ ژِ وَانْ رَه پێدِڤِی بُویَه، دِبێژِنْ: خُدَایێ مَه! هَا اَڤِیٚ هَانِنْ، اَوێنْ کُو مَه اَوْ ژِ رِیٚ خِسْتِنَه، چَاوَا اَمْ ژِ رِیٚ کَتِبُونْ هَرْ وِهَا مَه ژِی اَوْ ژِ رِیٚ خِسْتِنْ. اَمْ لِجَنَابێ تَه اَشْکَرَا دِکِنْ کُو اَمْ ژِ (سُوجێنْ) وَانْ بێرِی و دُورِنْ. ژِخَوه وَانْ پَرَسْتِنَا مَه نَدِکِرْ (بَلْکِی وَانْ پَرَسْتِنَا دِلخَوازِیێنْ خَوه دِکِرْ).

٦٤. (وِیٚ رُوژِیٚ) ژِ وَانْ رَه تێ گُوتِنْ: دَه هَایْدِیٚ گَازِی وَانْ هَڤْپِشْکێنْ خَوه بِکِنْ! اَوْ ژِی گَازِی وَانْ دِکِنْ، لێبَلِیٚ اَوْ (پُوتْ) نَشێنْ بَرسِڤَا وَانْ بِدِنْ. دَمَا اَوْ (لِپێشْبَرِی خَوه) عَذَابْ و دُوژَهِیٚ دِبِینِنْ (هِنْگِی ژِ دِلْ پُوٚشْمَانْ دِبِنْ و دِبێژِنْ): خَوزِی اَمْ لِدِنْیَایێ لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ بُونَا.

٦٥. وِیٚ رُوژِیٚ خُدِیٚ گَازِی وَانْ دِکَه، دِبێژَه: وَه چِه بَرْسِڤْ دَا پێخَمْبَرَانْ؟

٦٦. هَا وِیٚ رُوژِیٚ تَمَامِیٚ دَلِیلَانْ ژِ بَرْ وَانْ تێنْ ڤَشَارْتِنْ، اَوِیٚ نِکَارِنْ ژِ هَڤْ ژِی بِپِرْسِنْ.

٦٧. ڤێجَا چِه کَسِیٚ تُوٚبَه بِکَه، بَاوَرِی بِینَه و کَارِیٚ ڤَنْجْ بِکَه، هێڤِی هَیَه کُو اَوْ بِبَه ژِ یێنْ کُو سَرْفِرَازْ بُونَه.

٦٨. خُدَایێ تَه، یێ کُو بِڤِیٚ دِئَافِرِینَه و وِی ژِ دُوٚسْتَانِیَا خَوه رَه دِبژێرَه. ژِ وَانْ رَه مَافِیٚ بِژَارْتِنِیٚ تُنَه یَه. خُدِیٚ ژِ وِیٚ یَا کُو ژِیٚ رَه دِکِنْ هَڤْپِشْكْ مُنَزَّهْ و بِلِنْدَه.

٦٩. خُدَایێ تَه بِیَا کُو اَوْ دِسِینْگَا خَوه دَه ڤَدِشێرِنْ و بِیَا کُو اَشْکَرَا ژِی دِکِنْ دِزَانَه.

٧٠. هَا اَوْ خُدِیٚ یَه، اَوِیٚ ژِ وِی پێ ڤَه تُو اِلٰهْ تُنِنْ. حَمْدُ و سِپَاسِی لِدِنْیَا و ئَاخْرَتِیٚ هَرْ ژِ بُوٚ وِی یَه. حُکْمُ و فَرْمَانْ هَرْ یێنْ وِی نَه و هُونِیٚ هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه بێنْ ڤَگَرَانْدِنْ.

٧١. بِبێژَه: دَه ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ، اَگَرْ خُدِیٚ حَتَا رُوژَا ڤِیَامَتِیٚ شَڤِیٚ لِسَرْ وَه بِهێلَه، مَا ژِ بِلِی

خُدِىٚ اِلٰهَكْ هَيَه كُو ژِ وَه رَه رُوژِىٚ بِينَه؟ اَرِىٚ مَا هِىٚ ژِى هُونْ گُهِىٚ خَوه ڤَناكِنْ و تِيٚناگِهيژِنْ؟

٧٢. بِبِيٚژَه: دَه كَا ژِ مِنْ رَه بِيٚژِنْ، اَگَرْ خُدِىٚ حَتَا رُوژَا قِيَامَتِىٚ لِسَرْ وَه رُوژِىٚ بِهِيٚلَه ژِى، ژِ بِلِى خُدِىٚ كِيژَانْ اِلٰه(يِنْ كُو هُونْ وَانْ دِپَرِيٚسِنْ) هَيَه كُو ژِ وَه رَه وِىٚ شَڤِىٚ بِينَه كُو هُونْ تِيٚدَه بِيٚهْنَا خَوه بَرْدِنْ؟ اَرِىٚ مَا هِىٚ ژِى هُونْ نَابِينِنْ؟

٧٣. خُدِىٚ، ژِ دِلُوڤَانِيَا خَوه ژِ بُوٚ وَه شَڤْ و رُوژْ ئَافِرَانْدِنَه دَا كُو هُونْ بِشَڤِىٚ بِيٚهْنَا خَوه بَرْدِنْ و (بِرُوژِىٚ ژِى) ژِ كَرَمَا وِى لِرِزْقِىٚ خَوه بِگَرِنْ و دَا كُو هُونْ (دِشَڤْ و رُوژِىٚ دَه) سِپَاسِيَا (نِعْمَتِيٚنْ) وِى بِكِنْ.

٧٤. وِىٚ رُوژَا كُو خُدِىٚ گَازِى وَانْ دِكَه و دِبِيٚژَه: كَا اَوْ هَڤْپِشْكِيٚنْ كُو بِدَرَوْ وَه ژِ بُوٚ مِنْ چِيٚدِكِرِنْ، لِكُو نَه (دَه كَا بِلا ئَارِيكَارِيَا وَه بِكِنْ)؟

٧٥. (وِىٚ رُوژِىٚ) اَمْ ژِ هَرْ اُمَّتَكِىٚ شَاهِدَكِى دَرْدِخِنْ و دِبِيٚژَه: كَا دَلِيلْ و نِيشَانِيٚنْ خَوه بِينِنْ (كُو ژِ خُدِىٚ رَه هَڤْپِشْكْ هَنَه)؟! ڤِيٚجَا يَقِينْ زَئَانِينْ كُو حَقِّى هَرْ ژِ بُوٚ خُدَا يَه و اَوْ هَڤْپِشْكِيٚنْ كُو لِيٚدِئَانِينْ ژِ بَرْ وَانْ وِنْدَا بُونْ.

٧٦. بِيٚگُمَانْ قَارُونْ ژِ گَلِىٚ مُوسَا بُو. ڤِيٚجَا خَوه لِسَرْ مِلَّتِىٚ خَوه مَزِنْ دِيٚرَا و لِوَانْ ظُلِمْ كِرْ. مَه هِنْ گَنْجِينِيِيٚنْ وِسَا دَابُونْ وِى كُو (هِلْگِرْتِنَا) كِلِيتِيٚنْ وَانْ ژِ دَسْتَيَكَه خُرْتْ رَه ژِى زُورْ و گِرَانْ دِهَاتْ. گَلِىٚ وِى ژِىٚ رَه گُوٚتِنْ: چَاڤْسُوٚرِيِىٚ مَكَه و بِطِرْ مَبَه! بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ ژِ چَاڤْسُوٚرْ و بِطْرَانْ حَزْ نَاكَه.

٧٧. بِوى مَالِىٚ كُو خُدِىٚ دَايَه تَه مَالا ئَاخْرَتِىٚ بِخَوازَه. لِيٚبَلِىٚ پَارَا خَوه ژِ جِيهَانِىٚ ژِى ژِ بِيرْ نَكَه. خُدِىٚ وَكِى كُو قَنْجِى لِتَه كِرِيَه تُو ژِى وِسَا قَنْجِيِىٚ (لِخَلْكِىٚ) بِكَه و لِاَرْدِىٚ خَرَابِيِىٚ نَخوازَه. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ ژِ مُفْسِدَانْ حَزْ نَاكَه.

٧٨. قَارُونْ گُوٚتْ: اَوْ (سَرْوَتْ و مَالْ) تَنِىٚ بِزَانِينَا مِنْ ژِ مِنْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ. ڤَىْ قَارُونْ

نزَئَانِيبُو كُو خُدِێ ژِ وَانْ اُمَّتێنْ بَرِيَا وِی، گَلَكْ مِلَّتێنْ ژێ بِهێزتِرْ و تێرمَالْتِرْ ژِی ژِ نَاڤِێ بِرِبُونْ؟ گُنَهْكَارْ (رُوژَا قِيَامَتِێ) ژِ گُنَهێنْ خوه نَايێنْ پِرْسيَارْكِرِنْ (لَوْرَا خُدِێ بِگُنَهێنْ وَانْ دِزَانَه، بَسْ ژِ بُوْ لِخَوه مِكُرْ وَرِنْ و پِيسْ بِبِنْ تێنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ).

٧٩. قَارُونْ بِاِحْتِيشَامْ و خَمْلا خَوه دَرْكَتْ پێشْبَرِی گَلِێ خَوه. اَوێنْ كُو ژِيَانَا جِيهَانِێ دِخَوسْتِنْ، گُوْتِنْ: خَوزِی وَكِی يَا ژِ قَارُونْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ ژِ مَه رَه ژِی هَبُويَا. بێگُمَانْ اَوْ خُدَانْ هَبُونَكَه مَزِنَه!

٨٠. اَوێنْ كُو زَئَانِينْ ژِ وَانْ رَه هَاتِبُو دَايِنْ، ژِ وَانْ رَه وِهَا گُوْتِنْ: خَولِی لِسَرِێ وَه بَه! قَنْجِيَا خُدِێ يَا ژِ بُوْ وِی كَسِێ كُو بَاوَرِی بِينَه و كَارِێ قَنْجْ بِكَه چێتِرَه. اَوْ ژِی تَنِێ ژِ صَبرْكێشَانْ رَه تِێ دَايِنْ.

٨١. ڤِێجَا مَه قَارُونْ بِمَالْ و خَانِی ڤَه دِ عَرْدِێ دَه بِرَه خَوارِێ. اِيْدِی ژێ رَه تُو دَسْتَيَكْ نَبُو كُو لِهَمْبَرِی خُدِێ ئَارِيكَارِيَا وِی بِكَه و وِی بِخَوه ژِی نَكَارِی ئَارِيكَارِيَا خَوه بِكَه.

٨٢. اَوێنْ كُو هِێ دُهْ دِخَوسْتِنْ (اَوْ) لِشُونَا قَارُونْ بُونَا، دِگُوْتِنْ: هِێْ وَاخْ! رَاسْتَه، خُدِێ ژِ عَڤْدێنْ خَوه كِێ بِڤِێ رِزْقِێ وِی فِرَهْ دِكَه (و كِێ بِڤِێ رِزْقِێ وِی) تَنْگْ دِكَه. اَگَرْ خُدِێ كَرَمْ لِمَه نَكِرَا دِێ اَمْ ژِی بِخِسْتِنَا بِنِێ عَرْدِێ. هَێْ وَاخْ! رَاسْتَه، كَافِرْ بِسَرْ نَاكَڤِنْ.

٨٣. هَا اَوْ مَالا ئَاخْرَتِێ! اَمْ وِێ دِدِنْ يێنْ كُو لِعَرْدِێ بِطْرِی و فَسَادِيێ نَاخَوازِنْ. اَنْجَامَا (هَرِی رِنْدْ) ژِ بُوْ تَقْوَادَارَانَه.

٨٤. كِی (رُوژَا قِيَامَتِێ) بِقَنْجِيَكِێ وَرَه، ژێ رَه خَلاتَكَه ژِ وِێ چێترْ هَيَه. كِی ژِی بِنَقَنْجِيَكِێ وَرَه، ڤِێجَا اَوێنْ كُو نَقَنْجِيَانْ بِكِنْ، تَنِێ بِقَاسِی يَا كُو كِرِنَه جَزَا دِخُونْ.[1]

٨٥. (يَا مُحَمَّدْ!) بێگُمَانْ اَوْ خُدَايِێ كُو قُرْئَانْ لِسَرْ تَه فَرْزْ كِرِيَه، مِسُوگَرْ دِێ تَه (دِيسَا)

١ پێخمْبَرْ وِهَا فَرْمَانْ دِكَه:» كِی، دِاِسْلامِێ دَه عَادَتَكِی قَنْجْ دَرِينَه حُوْلِێ، پِێ عَمَلْ بِكَه خِێرَا وِێ ژِ وِی رَه يَه، هَمْ ژِی بِقَاسِی خِێرَا كَسِێ كُو پِشْتِی وِی ژِی پِێ عَمَلْ بِكَه ژێ رَه هَيَه و تِشْتَكْ ژِ خِێرَا وَانْ ژِی كێمْ نَابَه. كِی، دِاِسْلامِێ دَه عَادَتَكِی نَقَنْجْ دَرِينَه حُوْلِێ، پِێ عَمَلْ بِكَه گُنَهِێ وِێ ژِ وِی رَه يَه، هَمْ ژِی

ڤَگَرِينَه وِى جِهِىٚ كُو تُو (دِخَوازِى) لِىٚ ڤَگَرِى. بِبِيٚژَه: خُدَايِىٚ مِنْ بِيٚهْتِرْ دِزَانَه كَا كِى لِسَرْ هِيدَئَايَتِىٚ يَه و كِى ژِى دِنَاڤْ رِيٚشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه يَه.

٨٦. تَه هِيٚڤِى نَدِكِرْ كُو اَڤْ قُرْئَانْ ژِ تَه رَه وَرَه وَحِيكِرِنْ. لِيٚبَلِىٚ اَڤْ ژِ خُدَايِىٚ تَه هَرْ رَحْمَتَكَه. نَاخَوه زِنْهَارْ، ژِ كَافِرَانْ رَه نَبَه ئَارِيكَارْ!

٨٧. پِشْتِى ئَايَتِيٚنْ خُدِىٚ ژِ تَه رَه هَاتِنْ هِنَارْتِنْ، اِيٚدِى زِنْهَارْ بِلا اَوْ مُشْرِكْ تَه ژِ وَانْ ئَايَتَانْ ڤَنَگَرِينِنْ. تُو (خَلْكِىٚ) ڤَخُوِينَه بَالْ (دِينِىٚ) خُدَايِىٚ خَوه ڤَه و زِنْهَارْ تُو نَبَه ژِ مُشْرِكَانْ!

٨٨. دِگَلْ خُدِىٚ ژِ تُو اِلْهانْ رَه عِبَادَتِىٚ نَكَه. ژِ بِلِى وِى تُو اِلٰهْ تُنِنْ. ژِ خُدِىٚ پِىٚ ڤَه هَرْ تِشْتْ فَانِيِيَه و نَامِينَه. حُكْمْ و فَرْمَانْ هَرْ ژِىٚ رَه يَه و هُونِىٚ هَرْ بِبَالْ ڤَه ڤَگَرِنْ.

٢٩. سُورَه يِىٚ عَنْكَبُوتْ

سُورَه‌يِىٚ (عَنْكَبُوتْ)، ٦٩ (شِيٚسْتْ و نَه) ئَايَتَه. لِمَكَّىٚ دَاكَتِيَه.عَنْكَبُوتْ بِمَعْنَيَا پِيرَڤُوكِىٚ يَه. ژِ بَرْ كُو دِئَايَتَا ٤١’اَمْ دَه تَشبِيهَا كَارِىٚ كَافِرَانْ بِتَڤْنَا پِيرِىٚ هَاتِيَه كِرِنْ ژِ ڤِى سُورَه‌يِى رَه عَنْكَبُوتْ هَاتِيَه گُوٚتِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ. لامْ. مِيمْ.

٢. اَرِىٚ مَا ژِ مِرُوٚڤَانْ وَه يَه كُو اَوْ بِبِيٚژِنْ: «مَه بَاوَرِى ئَانِى» دِىٚ دَڤْ ژِ وَانْ بِىٚ بَرْدَانْ و اَوِىٚ نِيِيٚنْ جَرِبَانْدِنْ؟

٣. صُونْدْ بَه، مَه اَوِيٚنْ بَرِيَا وَانْ ژِى جَرِبَانْدِنَه. نَاخَوه خُدِىٚ مُحَقَّقْ دِىٚ رَاسْتْبِيٚژَانْ دَرِينَه رَاسْتِىٚ، تَڤْزْ دِىٚ دَرَوكَرَانْ ژِى دَرِينَه حُوٚلِىٚ.

بِقَاسِى گُنَهِىٚ كَسِىٚ كُو پِشْتِى وِى پِىٚ عَمَلْ بِكَه ژِى ژِىٚ رَه گُنَه هَيَه و تِشْتَكْ ژِ گُنَهِيٚنْ وَانْ ژِى كِيٚمْ نَابَه«. مُسْلِمْ.

٤. يَانْ ژِى مَا اَوِيْنْ كُو گُنَهَانْ دِكِنْ گُمَانْ دِكِنْ كُو اَمْ نِكَارِنْ وَانْ بِدِنْ عَذَابىٰ؟ اَڤْ حُكْمىٰ كُو پىٰ حُكِمْ دِكِنْ چِقَاسْ پيسَه.

٥. اَوْ كَسىٰ چُونَا حُزُورَا خُدِىٰ هِيْڤِى بِكَه، ڤِيْجَا بِرَاسْتِى اَوْ جِڤَانِىٰ كُو خُدِىٰ (ژِىٰ رَه) دِيَارْ كِرِيَه مُحَقَّقْ دِىٰ وَرَه. خُدِىٰ بِهِيزَرَه، زَانَا يَه.

٦. اَوْ كَسىٰ كُو جَهْدِىٰ بِكَه، ڤِيْجَا اَوْ تَنِىٰ ژِ بُوٚ خَوه جَهدِىٰ دِكَه. بِيْگُمَانْ پِيْدِڤِيَا خُدِىٰ بِعَالَمىٰ تُنَه.

٧. اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه، بِيْگُمَانْ اَمىٰ گُنَهِيْنْ وَانْ ژِ سَرْ وَانْ بِبِنْ و اَمىٰ خَلاتَكِى سِپَحِيتِرْ ژِ يَا كُو وَانْ كِرِنْ بِدِنْ وَانْ!

٨. مَه فَرْمَانْ لِاِنْسَانَانْ كِرْ كُو لِدِىٰ و بَاڤِيْنْ خَوه قَنْجِيىٰ بِكِنْ. اَگَرْ اَوْ بِتَه رَه تِيْبِكُوشِنْ دَا كُو اَوْ تِشْتىٰ كُو زَانَبُونَا تَه پىٰ تُنَه يَه تُو ژِ مِنْ رَه بِكِى هَڤَالْ و هَڤْپِشْكْ، ڤِيْجَا هِنْگىٰ بِگُوٚتِنَا وَانْ مَكَه. ڤَگَرَا وَه هَرْ بِبَالْ مِنْ ڤَه يَه، ڤِيْجَا اَزِىٰ بِيَا كُو وَه دِكِرْ وَه ئَاگَاهدَارْ بِكِمْ.[1]

٩. اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه، تَقَزْ اَمىٰ وَانْ بِخِنْ نَاڤْ قَنْجِيكَارَانْ.

١٠. ژِ مِرُوٚڤَانْ هِنْ هَنَه كُو دِبِيْژِنْ: «مَه، بَاوَرِى بِخُدِىٰ ئَانِيَه»، لِيْبَلىٰ گَاڤَا كُو ژِ بُوٚ خُدِىٰ بِيْنَه اِيْشَانْدِنْ، اِيشْكَنْجَيَا مِرُوٚڤَانْ وَكِى عَذَابىٰ خُدِىٰ دِگِرِنْ. اَگَرْ كُو سَرْكَفْتِنَكْ ژِ

١ سَعْدْ كُرِىٰ اَبُو وَقَّاصْ دِبِيْژَه: اَزْ شَخْصَكِى وِسَا بُومْ كُو مِنْ پِرْ قَنْجِى لِدِيَا خَوه دِكِرْ. ڤِيْجَا گَاڤَا اَزْ مُسلْمَانْ بُومْ. گُوتَه مِنْ: هَىْ سَعْدْ! اَڤْ چه دِينَه كُو تَه خَوه پىٰ گِرْتِيَه؟ يَانْ تُو دِىٰ دَڤْ ژِ ڤِى دِينِى بَرْدِى، يَانْ ژِى اَزْ تِشْتَكِى نَاخُومْ حَيَا اَزْ بِمِرمْ. سَعْدْ دِبِيْژَه: دِيَا مِنْ رُوژَكْ و شَڤَكىٰ وِسَا مَا و نَخوارْ. لِىٰ بُو سِبَه و ژِ حَالْ كَتْ. پِشْتِرَه رُوژْ و شَڤَكَه دِنْ ژِى نَخوارْ. مِنْ ژِىٰ رَه گُوتْ: دَايكَا مِنْ! اَزْ بِخُدِىٰ صُونْدْ دِخُومْ تُو ژِى بَاشْ دِزَانِى كُو سَدْ رُوحِيْنْ تَه هَبِنْ و يَكْ بِيَكْ رُوحِيْنْ تَه دَرْكَڤِنْ ژِى اَزِىٰ ژِ بُوٚ تَه دَڤْ ژِ دِينىٰ خَوه بَرْنَدِمْ! ڤِيْجَا تَه دِڤِى بِخَوه و تَه دِڤِى نَخَوه. چه گَاڤَا وِىٰ اَڤْ رَوشْ دِيتْ، خَوارْ.لِسَرْ ڤىٰ يَكىٰ خُدِىٰ اَڤْ ئَايَتْ نَازِلْ كِرْ.

خُدَايِیٚ تَه وَرَه، تَقَزْ دِیٚ بِبیٚژِنْ: «اَمْ بِوَه رَه بُونْ». اَرِیٚ مَا خُدِیٚ نَه زَانَاتِرِیٚ بِیَا دِسِینْگَا عَالَمِیٚ دَه یَه؟

١١. صُونْدْ بَه، خُدِیٚ تَقَزْ دِیٚ بِزَانِبَه کَا کِیٚ ژِ دِلْ و جَانْ بَاوَرِی ئَانِیَه و تَقَزْ دِیٚ بِزَانِبَه کَا کِی ژِی مُنَافِقْ بُوِیَه.

١٢. اَوِیٚنْ کَافِرْ بُونَه ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه دِبیٚژِنْ: بِدِنْ پَیْ رِیَا مَه، اَمِیٚ گُنَهیٚنْ وَه ژِی هِلْگِرِنْ. حَالْ اَڤْه کُو ژِ گُنَهیٚنْ وَانْ اَوْ نِکَارِنْ تِشْتَکِی هِلْگِرِنْ. بیٚگُمَانْ اَوْ دَرَوْکَرِنْ.

١٣. صُونْدْ بَه، اَوْ (کَافِرْ) تَقَزْ دِیٚ گُنَهیٚنْ خَوه و دِگَلْ گُنَهیٚنْ خَوه گُنَهیٚنْ وَانِیٚنْ کُو اَوْ ژِ رِیٚ بِرِنَه ژِی هِلْگِرِنْ! بیٚگُمَانْ اَوِیٚ رُوژَا قِیَامَتِیٚ ژِ اِفْتِیرَایِیٚنْ کُو کِرِنْ ژِی بیٚنَه پِرْسِیَارْکِرِنْ!

١٤. صُونْدْ بَه مَه نُوحْ ژِ گَلِیٚ وِی رَه شَانْدْ، اَوْ پیٚنْجِی کیٚمْ هَزَارْ صَالْ دِنَاڤْ وَانْ دَه مَا، ڤیٚجَا دِرَوْشَا کُو وَانْ ظُلِمْ دِکِرْ طُوفَانِیٚ اَوْ هِنْگَافْتِنْ.

١٥. لِیٚبَلِیٚ مَه نُوحْ و خَلْکیٚنْ دِکَشْتِیِیٚ دَه رَهَا کِرِنْ و مَه اَوْ کِرَه عِبْرَتَكْ ژِ بُوٚ عَالَمِیٚ .

١٦. اِبْرَاهِیمْ ژِی (بیٚنِنْ بِیرَا خَوه)؛ وِیٚ دَمَا ژِ گَلِیٚ خَوه رَه گُوٚتْ: عِبَادَتِیٚ خُدِیٚ بِکِنْ و خَوه ژِ عَذَابِیٚ وِی بِپَارِیٚزِنْ. هَا اَڤْ ژِ وَه رَه چیٚتِرَه. اَگَرْ هُونْ دِزَانِنْ (هُونِیٚ ڤِیٚ پیٚکْبِینِنْ).

١٧. بِرَاسْتِی ژِ بِلِی خُدِیٚ هُونْ بَسْ ژِ پُوتَانْ رَه عِبَادَتِیٚ دِکِنْ و هُونْ گُوٚتِنیٚنْ بیٚبِنْیَاتْ لِیٚتِینِنْ. بیٚگُمَانْ اَوْ پُوتیٚنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیٚ هُونْ عِبَادَتِیٚ وَانْ دِکِنْ، اَوْ نِکَارِنْ رِزْقِیٚ وَه بِدِنْ. ڤیٚجَا هُونْ رِزْقِیٚ خَوه ژِ خُدِیٚ بِخْوازِنْ، عِبَادَتِیٚ وِی بِکِنْ و وِی بِشیٚکِرِینِنْ؛ هُونِیٚ بِبَالْ ڤَه بیٚنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

١٨. اَگَرْ هُونْ بَاوَرِی نِیِینِنْ ڤیٚجَا بِرَاسْتِی اُمَّتیٚنْ بَرِیَا وَه ژِی بَاوَرِی نَئَانِیبُونْ. لِسَرْ پیٚخَمْبَرْ ژِ بِلِی تَبْلِیغِیٚ تُو اَرْکَکَه دِنْ تُنَه یَه.

١٩. اَرِىْ مَا اَوْ نَابِينِنْ كُو چَاوَا خُدِىْ ژِ تُنَيِى مِرُوْڤ ئَافِرَانْدِنَه پِشْتِى (مِرِنِىْ) دِيسَا دِىْ وَانْ ڤَگَرِينَه؟ بێگُمَانْ اَڤ لِبَرْ خُدِىْ هێسَانَه.

٢٠. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: ژِ خَوه رَه بِگَرِنْ، ڤێجَا بِنێرِنْ؛ كَا چَاوَا خُدِىْ جَارَا پێشِى ژِ تُنَيِى مِرُوْڤ ئَافِرَانْدِنَه، پَاشِىْ خُدِىْ نِفْشِىْ ئَاخْرَتِىْ ژِى دِئَافِرِينَه. بێگُمَانْ خُدِىْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى كَارَا يَه.

٢١. خُدِىْ كِىْ بِڤِىْ دِدَه عَذَابِىْ، كِىْ ژِى بِڤِىْ لِىْ تِىْ رَحْمِىْ. هُونِىْ بَسْ لِخُدِىْ بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٢٢. هُونِىْ، نَه لِسَرْ عَرْدِىْ نَه ژِى لِئَاسْمِێنْ خُدِىْ نَاچَارْ نَهێلِنْ. ژِ خُدِىْ پِىْ ڤَه ژِ بُوْ وَه نَه دُوسْتْ و نَه ژِى ئَارِيكَارَكْ هَيَه.

٢٣. اَوێنْ كُو ئَايَتێنْ خُدِىْ و چُونَا حِزُورَا وِى مَانْدَلَه كِرِنْ، هَا اَوْ ژِ رَحْمَا مِنْ بێهێڤِى بُونَه و ژِ وَانْ رَه عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٢٤. بَرْسِڤَا گَلِىْ اِبْرَاهِيمْ بَسْ (اَڤْ) گُوتِنَا وَانْ بُو: اِبْرَاهِيمْ بِكُژِنْ، ئَانْ ژِى بِسُوْژِنْ! لِێبَلِىْ خُدِىْ اَوْ ژِ اِێگِرْ خَلاصْ كِرْ. بِرَاسْتِى دِڤِىْ دَه، ژِ بُوْ جِڤَاتَكَه كُو بَاوَرِى بێنَه عِبْرَتْ هَنَه.

٢٥. (اِبْرَاهِيمْ ژِ وَانْ رَه) گُوتْ: بێگُمَانْ اَڤَا كُو ژِ بِلِى خُدِىْ هُونْ پُوتَانْ دِحَبِينِنْ، اَڤْ دِنَاڤْبَرَا وَه دَه حَزْژێكِرِنَكَه دِنْيَوِى يَه (تَڤْزْ اَڤْ دِىْ بِدَاوِى بِبَه و دِىْ وَرَه بِرِينْ). پَاشِىْ رُوژَا ڤِيَامَتِىْ هِنَكْ ژِ وَه دِىْ هِنَكَانْ اِنْكَارْ بِكِنْ و هُونِىْ لَعْنَتِىْ لِهَڤْ بِينِنْ. اِێورْگَهَا وَه دُوژَهَه و ژِ بُوْ وَه تُو ئَارِيكَارْ ژِى تُنِنْ.[1]

---

١ خُدِىْ دِ ڤِىْ ئَايَتَا پِيرُوزْ دَه بَيَانْ دِكَه كُو پێخَمْبَرِىْ وِى نِكَارَه يِىْ كُو هِدَئَايَتَا وِى بِڤِىْ وِى بينَه هِدَايَتِىْ. لِێبَلِىْ يِىْ كُو اَوْ كِىْ بِڤِىْ كُو هِدَايَتْ بِكَه وِى هِيدَايَتْ دِكِىْ اَللّٰه تَعَالٰى يَه. اَڤْ مَعْنَا كُو اَڤْ ئَايَتْ دِلالَتِى سَرْ دِكَه بِبَرْفَرَهِى دِ ئَايَتْنَه دِنْ دَه ژِى هَاتِيَه. مِينَاكْ: ژِ سُورَهيِىْ نَحْلْ ئَايَتَا ٣٧ىْ «(يَا مُحَمَّدْ!) چِڤَاسْ تُو لِسَرْ رَاسْتَرِێكِرِنَا وَانْ بِرِژْدْ بِى ژِى، ڤێجَا بِرَاسْتِى خُدِىْ كَسِىْ كُو خَوه ژِ رِىْ خِسْتِيَه نَايِينَه رِيَا رَاسْت

٢٦. ڤێجَا لُوطْ بَاوَرِى بِابْرَاهِيمْ ئَانِى. اِبْرَاهِيمْ وِهَا گُوتْ: بێگُمَانْ اَزێ هِجْرَتِى بَالْ خُدَايێ خوه ڤه بِكِمْ. بێگُمَانْ خُدَايێ مِنْ سَرْدَسْتَه زَانَايَه.

٢٧. مَه اِسْحَاقْ و يَعْقُوبْ بَخْشى اِبْرَاهِيمْ كِرِنْ، مَه پێخَمْبَرِى و كِتێبْ دِكِنێسَا وِى دَه گَرَانْدِنْ، مَه پَادَاشَا وِى لِجِيهَانِێ دَايێ و بێگُمَانْ اَوْ لِئَاخْرَتێ ژِى ژِ قَنْجِيكَارَانَه.

٢٨. لُوطْ ژِى (بِێنِنْ بِيرَا خَوه)؛ وِێ دَمَا ژِ گَلِێ خَوه رَه گُوتْ: بِرَاسْتِى هُونْ فَحِيشَتِيَكَه وِسَا دِكِنْ كُو بَرِيَا وَه ژِ عَالَمِێ تُو كَسى اَوْ (فَحْشِيتِى) نَكِرِيَه!

٢٩. اَرِێ مَا هُونْ دِچِنْ جَمْ زِلاَمَانْ، هُونْ رِيَا دِبِرِنْ و دِجِڤِينێنْ خَوه دَه پێتُورَتِيێ دِكِنْ؟! بَرْسِڤَا گَلِێ وِى تَنێ اَڤْ گُوتِنَا وَانْ بُو: اَگَرْ بِرَاسْتِى تُو رَاسْتْ دِبێژِى دَه هَايْدِێ عَذَابِێ خُدِێ ژِ بُوٚ مَه بِينَه!

٣٠. لُوطْ وِهَا دُعَا كِرْ: خُدَايێ مِنْ! لِهَمْبَرِى ڤِێ جِڤَاتَا ژِرێدَرْكَتِى ئَارِيكَارِيَا مِنْ بِكَه.

٣١. گَاڤَا قَاصِدێنْ مَه مِزْگِينِى ژِ اِبْرَاهِيمْ رَه ئَانِينْ (ژِێ رَه وِهَا) گُوتِنْ: اَمِێ گَلِێ ڤِى وَلاتِى (سَدُومِێ يێ گَلِێ لُوطْ) هَلاكْ بِكِنْ. بێگُمَانْ گَلِێ وِى هَرْ سِتَمْكَارِنْ.

٣٢. اِبْرَاهِيمْ ژِ قَاصِدَانْ رَه گُوتْ: مَا نَه لُوطْ تێدَه يَه! قَاصِدَانْ گُوتْ: اَمْ بێهْتِرْ دِزَانِنْ كَا كِى تێدَه يَه. مِسُوگَرْ اَمِێ لُوطْ و مَالْبَاتَا وِى رِزْگَارْ بِكِنْ، ژِ بِلِى ژِنَا وِى؛ اَوْ بُو ژِ يێنْ هِلاكْبُويِى.

٣٣. دَمَا قَاصِدێنْ مَه هَاتِنْ جَمْ لُوطْ، اَوْ (ژِ تِرْسَا دَسْتْدِرێژِيَا لِسَرْ وَانْ) بِهَاتِنَا وَانْ غَمْگِينْ بُو و (ژِ بُوٚ خَلاَسِيَا وَانْ) بِێ طَاقَتْ بُو. قَاصِدَانْ ژِێ رَه گُوتْ: مَتِرْسَه و غَمْگِينْ مَبَه! بێگُمَانْ اَمِێ تَه و مَالْبَاتَا تَه رِزْگَارْ بِكِنْ، ژِ بِلِى ژِنَا تَه؛ اَوْ ژِ يێنْ كُو هَلاكْ بُونَه.

و ژِ بُو وَانْ تُو ئَارِيكَارْ ژِى نِينِنْ.» و ژِ سُورَه‌يِێ مَائِدَه ئَايَتَا ٤١ێ «چه كَسِێ كُو خُدِێ، بَرْزَبُونِێ ژێرَه بَخوازَه تُو دِێ نِكَارِبِى لِهَمْبَرِى خُدِێ تِشْتَكى ژێرَه بِكِى اَڤێنْ هَا اَونْ كُو خُدِێ نَخوسْتِيَه دِلِێ وَانْ (ژِ كُفْرِێ) پَاڤِژْ بِكَه« و دِ گَلَكْ جِهێنْ دِنْ دَه بِئَاوَايَكى ڤَرَهْ و زَلاَلْ اَشْكَرَه دِكَه.

٣٤. بێگُمَانْ اَمێ بِسَرْ خَلْكێ ڤی وَلاتِی دَه، ژِ بَرْ ژرِێدَرْكَتِنَا وَانْ عَذَابَكِی (دِژْوَارْ) ژِ ئَاسْمێنْ بینِنْ خَوارِێ.

٣٥. صُونْدْ بَه، مَه ژِ وِی گُنْدِی ژ بُوْ مِلَّتَكِی كُو تێ بِگَهِیژَه نِیشَانَكَه اَشْكَرَا هِێلایَه.

٣٦. مَه ژِ (گَلِێ) مَدْیَنِێ رَه ژِی بِرَایێ وَانْ شُعَیبْ شَانْدْ و وِی وِهَا گُوْتْ: گَلِی مِلَّتِێ مِنْ! عِبَادَتِێ خُدِێ بِكِنْ، هِێڤِیَا خَوه بِرُوژَا ئَاخْرَتِێ ڤَه گِرِێبِدِنْ و لِسَرْ رُویێ اَرْدِێ فَسَادِیێ زێدَه نَكِنْ!

٣٧. لێبَلِێ وَانْ بِشُعَیبْ بَاوَرِی نَئَانِی، ڤێجَا وِێ عَرْدْهَژَا جَانْسُوْژْ اَوْ گِرْتِنْ، اِیجَارْ دِخَانِیێ خَوه دَه لِسَرْ چُوكَانْ كُمِشِی مَانْ.

٣٨. مَه عَادْ و سَمُودْ ژِی (بِرِنْ هَلاكِێ). تَقَزْ ژ بُوْ وَه (یَا هَاتِی سَرِێ وَانْ) ژِ جهْ و وَارِێنْ وَانْ اَشْكَرَا تِێ زَئَانِینْ. بێگُمَانْ شَیْطَانْ ژِ وَانْ رَه كِرِنێنْ وَانْ سِپَحِی نِیشَانْ دَانْ و اَوْ ژِ رِیَا حَقْ دَرَانِینْ. حَالْ اَڤْه كُو اَوْ بِخَوه بِیرَوَرْ بُونْ.

٣٩. مَه قَارُونْ، فِرْعَونْ و هَامَانْ ژِی (بِرِنْ هَلاكِێ). صُونْدْ بَه، مُوسَا ئَایَتْ ژِ وَانْ رَه ئَانِیبُونْ، ڤێجَا وَانْ لِسَرْ اَرْدِێ خَوه قُرَه كِرِنْ و اَوْ نِكَارِنْ زُوْرَا مَه بِبِنْ.

٤٠. مَه هَرْ یَكْ ژِ وَانْ ژِ بَرْ گُنَهێنْ وَانْ، بِعَذَابْ اَوْ گِرْتِنْ. هِنْ ژِ وَانْ مَه كَڤِرْ بِسَرْ وَانْ دَه بَارَانْدِنْ، هِنْ ژِ وَانْ ڤِیرِینَا جَانْسُوژْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ، هِنْ ژِ وَانْ مَه اَوْ دِ عَرْدِێ دَه بِرِنْ خَوارِێ و هِنْ ژِ وَانْ مَه اَوْ دِئَاڤِێ دَه خَنِقَانْدِنَه. خُدِێ نَه اَوَه كُو ظُلْمِێ لِوَانْ بِكَه، لێبَلِێ اَوْ بِخَوه ظُلْمِێ لِخَوه دِكِنْ.

٤١. مِینَاكَا وَانێنْ كُو ژِ بِلِی خُدِێ ژِ خَوه رَه دُوسْتْ و ئَارِیكَارْ گِرْتِنَه، عَیْنِی مِینَا كُونِێ تَڤْنَپِیرِێ یَه. حَالْ اَڤْه كُو مَالا هَرِی قَلْسْ مَالا تَڤْنَپِیرِێ یَه. اَگَرْ وَانْ اَڤْ زَانِبَایَا (دِێ پَرَسْتِنَا وَانْ پُوتَانْ نَكِرِبُونَا).

٤٢. بێگُمَانْ خُدێ دِزَانَه كُو اَوێنْ ژِ بِلِی خُدێ ژِ وَانْ رَه عِبَادَتێ دِكِنْ، نَه تِشْتَكِنْ. هَرْ خُدێ يَه يێ سَرْدَسْتْ، يێ خودِی حِكْمَتْ.

٤٣. اَمْ ڤَانْ مِينَاكَانْ ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ دَرْبُ و مَسَلْ تِينِنْ، ژِ يێنْ زَانَا پێ ڤَه كَسْ تێ نَاگِهێژِنْ.

٤٤. خُدێ عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ بِرَاسْتِی ئَافِرَانْدِنَه. بێگُمَانْ دِڤێ دَه ژِ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ نِيشَانَكْ هَيَه.

٤٥. (يَا مُحَمَّدْ!) اَڤْ وَحْيَا كُو ژِ ڤێ قُرْئَانێ ژِ تَه رَه هَاتِی بِخُوينَه و بِئَاوَايێ پێدِڤِی نِمێژْ بِكَه. بێگُمَانْ نِمێژْ مِرُوْڤ ژِ نَقَنْجِی و پِيتُوْرَتِيَانْ دُورْ دِگِرَه و بِرَاسْتِی زِكْرێ خُدێ (ژِ هَرْ تِشْتِی) مَزِنْتِرَه. خُدێ بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ دِزَانَه.

٤٦. لِهَمْبَرْ اَهْلِيكِتِيبَانْ بِيَا هَرِی سِپَحِی تِێبكُوْشِنْ. لِێبَلێ اَوێنْ كُو ژِ وَانْ ظُلْمْ كِرِنْ، اَوْ جُدَا نَه. بِبێژِنْ: مَه بِيَا كُو ژِ مَه رَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ و بِيَا كُو ژِ وَه رَه ژِی هَاتِيَه هِنَارْتِنْ بَاوَرِی ئَانِيَه، خُدَايێ مَه و خُدَايێ وَه يَكَه و اَمْ ژێ رَه بَرْدَسْتْ بُونَه.[1]

٤٧. (چَاوَا مَه ژِ يێ بَرِيَا تَه رَه هِنَارْتِيَه) هَرْ وِسَا مَه ژِ تَه رَه ژِی كِتێبْ هِنَارْتِيَه. ڤێجَه اَوێنْ كُو مَه كِتێبْ ژِ وَانْ رَه هِنَارْتِيَه بَاوَرِی پێ تِينِنْ و ژِ ڤَانْ ژِی يێنْ كُو بَاوَرِی تِينِنْ هَنَه. ژِ كَافِرَانْ پێ ڤَه كَسْ ئَايَتێنْ مَه مَانْدَلَه نَاكَه.

٤٨. تَه بَرِيَا ڤێ قُرْئَانێ، نَه نِڤِيسَكْ دِخَوِنْدْ نَه ژِی بِدَسْتێ خَوه خَتَكْ دِنِڤِيسَانْدْ. اَگَرْ تَه خَونْدِنْ و نِڤِيسِينْ زَئَانِيبُويَا، وێ دَمێ كَافِرَانْ دَرْ بَارێ وێ دَه دێ گُمَانْ بِكِرَا.

---

١ لِهَمْبَرْ اَهْلِيكِتِيبَانْ بِيَا هَرِی سِپَحِی مُجَادَلَه بِكِنْ. خُدێ تَعَالٰی بِڤێ ئَايَتَا پِيرُوْزْ لِپێخَمْبَرێ خَوه فَرْمَانْ دِكَه كُو كُو بِدِژْبَرێ خَوه رَه بِرِيَكَا هَرِی سَهْلْ مُجَادَلَه بِكَه؛ دَمَا تَه حَقْ بَيَانْ كِرْ هێدِی و بِنَرْمِی اِفَادَه بِكێ و خَوه ژِ اَزِيتْدَانَا وَانْ دُورْ بِگِرَه. لِێبَلێ اَگَرْ كُو اَوْ لِهَمْبَرْ مُسلِمَانَانْ ئَالِيَا جَنْگێ بِچِكِينِنْ؛ وێ دَمێ تُو يێ بِوَانْ رَه مِينَا وَانْ مُجَادَلَه بِكێ هَيئَانِی كُو بَاوَرِی بِينِنْ ئَانْ بێ اِعْتِرَاظْ جِزِيێ بِدِنْ. ژِ سُورَەيێ نَملْ ئَايَتَا ١٢٥ێ «تُو بِحِكْمَتْ و بِشِيرَتَا سِپَحِی (مِرُوڤَانْ) ڤَخُوينَه رِيَا خُدَايێ خَوه و بِوَانْ رَه بِرِنْدْتِرِينْ ئَاوَايِی تِێبكُوشَه» و ژِ سُورَەيێ طٰهَ ئَايَتَا ٤٤ێ «هُونْ هَردُو گُوْتِنَكَه خُوَشْ ژێرَه بِبێژِنْ. بَلْكِی اَو ئَاقِلْ بِگِرَه، يَانْ ژِی (ژِ خُدێ) بِتِرْسَه» ژِی ڤێ رَوشێ اِفَادَه دِكَه. شَكْلێ گُوْتِنَا خَوشْ ژِی خُدێ ژِ سُورَەيێ نَازِيعَاتْ ئَايَتَا ١٨-١٩ێ دَه وِهَا فَرْمَانْ دِكَه: بِبێژَه: مَا تَه دِڤێ تُو خَوه (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ بِكِی و (تَه دِڤێ) اَزْ بَرێ تَه بِدِمَه بَالْ رَبِّێ تَه ڤَه، ڤێجَه تُو يێ (هَایْ ژِ فَرْمَانێنْ وِی هَبێ و تُو دِێ بِحَقِی ژێ) بِتِرْسِی.

٤٩. نَخيْرْ، بَلْكِى اَڤْ قُرْئَانْ دِسينْگا وَانيْنْ كُو ژِ وَانْ رَه زَئَانينْ هَاتيَه دَاينْ دَه نيشَانيْنْ اَشْكَرَا نَه. ژِ ييْنْ ظَالِمْ پىٚ ڤَه تُو كَسْ ئَايَتيْنْ مَه مَانْدَلَه نَاكَه.

٥٠. (ييْنْ كَافِرْ) گُوتِنْ: دَه بِلا ژِ خُدَايىٚ وِى هِنْ مُعْجِزَه ژِىٚ رَه بِهَاتِنَا. بِبيْژَه: مُعْجِزَه بَسْ لِجَمْ خُدِىٚ نَه. بيْگُمَانْ اَزْ تَنِىٚ هِشيَارْكَرَكى اَشْكَرَا مَه.

٥١. اَرِىٚ مَا (بِمُعْجِزَتِى) نَه بَسِى وَانَه كُو مَه اَڤْ كِتيْبْ ژِ تَه رَه هِنَارْتيَه كُو ژِ وَانْ رَه تِىٚ خَونْدِنْ؟ بيْگُمَانْ دِڤىٚ دَه ژِ بُوٚ مِلَّتَكى كُو بَاوَرِى بينَه رَحْمَتْ و بيرْئَانينْ هَيَه.

٥٢. (رَسُولىٚ مِنْ!) بِبيْژَه: دِنَڤبَا مِنْ و وَه دَه بِشَاهِدِى خُدِىٚ بَسَه. اَوْ، بِتِشْتىٚ كُو دِعَرْدُ و ئَاسيمَانَانْ دَه هَيَه دِزَانَه. اَويْنْ كُو بَاوَرِى بِيَا پُوچْ ئَانينَه و خُدَا مَانْدَلَه كِرِنَه، هَا اَوْ ييْنْ خَسرِينَه.

٥٣. اَوْ ژِ تَه لَزْكِرِنَا عَذَابْ دِخوازِنْ. اَگَرْ نَه ژِ بَرْ جِڤَانَكى بِنَاڤْكِرِى بُويَا دِىٚ عَذَابْ ژِ بُوٚ وَانْ بِهَاتَا. صُوٚنْدْ بَه، تَڤزْ عَذَابْ ژِ نِشْكَا ڤَه دِىٚ بِسَرْ وَانْ دَه بِىٚ و اَوْ لِخوه هَاىْ نَابِنْ.

٥٤. اَوْ ژِ تَه لَزْكِرِنَا عَذَابْ دِخوازِنْ، بيْگُمَانْ جَهْنَمِىٚ دُوٚرْ لِكَافِرَانْ گِرْتيَه.

٥٥. وِىٚ رُوٚژِىٚ عَذَابْ دِىٚ وَانْ (كَافِرَانْ) هَمْ ژِ سَرْ وَانْ ڤَه هَمْ ژِ بِنْ وَانْ ڤَه وَانْ بِگِرَه. خُدِىٚ ژِى دِىٚ ژِ وَانْ رَه بِبيْژَه: دَه (جَزَايىٚ) يَا كُو وَه كِريَه تَعْمْ بِكِنْ!

٥٦. گَلِى بَنْدَييْنْ مِنْ ييْنْ كُو بَاوَرِى ئَانينَه! بيْگُمَان عَرْدَا مِنْ فِرَهَه، ڤيْجَه بِبَالْ عَرْدَا مِنْ ڤَه هِجْرَتْ بِكِنْ و هَرْ ژِ مِنْ رَه عِبَادَتِىٚ بِكِنْ.

مُسلْمَانْ، دِڤىٚ لِوَلَاتَكى كُو نِكَارِبَه عِبَادَتِىٚ رَبِّىٚ خَوه بِكَه، نَمينَه. عَرْدَا خُدِىٚ فَرَهَه. اَڤْ ئَايَتَا پيرُوزْ دِدَه زَئَانينْ كُو لِسَرْ مِرُوٚڤىٚ مُسلْمَانْ فَرْزَه كُو هِجْرَتى وَلَاتىٚ اِسْلامىٚ بِكَه.

٥٧. هَرْ نَفسْ دِىٚ مِرِنِىٚ تَعْمْ بِكَه. پَاشىٚ هُونِىٚ لِمَه بيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٥٨. اَويْنْ كُو بَاوَرِى ئَانينْ و كَاريْنْ قَنْجْ كِرِنْ، اَمِىٚ وَانْ لِبِهِشْتىٚ دِكُوٚشْكيْنْ بِلِنْدْ دَه بِجِهْ

بِكِنْ كُو دِبِنْ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ و اَوْ هَرْ و هَرْ دِێ لِوَانْ بِمِينِنْ. چِه رِنْدْ خَلاتَه؛ خَلاتَا يێنْ كُو كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ!..

٥٩. (اَوْ)، يێنْ كُو صَبرْكێشِنْ و خَوه بَسْ دِسپێرِنْ خُدَايێ خَوه.

٦٠. گَلَكْ حَيْوَانْ هَنَه كُو رِزْقِێ وَانْ نَه لِسَرْ پِشْتَا وَانَه. خُدِێ رِزْقِێ وَانْ و يێ وَه ژِى دِدَه. اَوَه يێ بِهيزَرْ، يێ زَانَا.

٦١. صُوِنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژِ كَافِرَانْ بِپِرْسِى؛ يێ كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه، يێ كُو رُوِژْ و هَيْڤْ بَرْدَسْتْ كِرِنَه، كِيَه؟ تَقَزْ دِێ بِبێژِنْ: خُدِێ يَه. نَاخَوه اَوْ چِما بَرِێ خَوه (ژِ اِيمَانَا پِێ) ڤَدِگَرِينِنْ؟

٦٢. خُدِێ، ژِ بَنْدَيێنْ خَوه كِێ بِڤِێ (ژِ بُو جَرِبَانْدِنِێ) رِزْقِێ وِى فِرَهْ دِكَه، كِێ ژِى بِڤِێ رِزْقِێ وِى تَنْگ دِكَه. بێگُمَانْ خُدِێ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

٦٣. صُوِنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژِ كَافِرَانْ بِپِرْسِى؛ اَوِێ كُو ژِ عَوْرَانْ ئَاڤِێ دَادِخَه و عَرْدِێ -پِشْتِى هِشْكْبُونَا وِێ. پِێ هِێشِينْ دِكَه، كِيَه؟ تَقَزْ دِێ بِبێژِنْ: «خُدِێ يَه». (لِسَرْ ڤَانْ دَلِيلێنْ بِنبِرْ كُو مُشْرِكَانْ نَاچَارْ دِهێلَه) بِبێژَه: حَمْدْ ژِ خُدَايێ عَالَمِێ رَه بَه. دَڤْ ژِ ڤِێ ژِى بَرْدَه؛ پِرێنْ وَانْ ژِى تِێنَاگِهيژِنْ.

٦٤. اَڤْ ژِيَانَا جِيهَانِێ تَنِێ كِيفْ و لِيسْتِكَه. بێگُومَانْ حَچِى مَالا ئَاخْرَتِێ يَه، اَوْ ژِيَانَا رَاسْتَقِينَه يَه، خَوزِى وَانْ اَڤْ بِزَانِيَا.

٦٥. ڤێجَه دَمَا كُو اَوْ لِكَشْتِيِێ سُوَارْ دِبِنْ، بِدِلَكِى صَافِى اَوْ هَاوَارَا خَوه دِگِهينِنْ خُدِێ. ڤێجَه دَمَا خُدِێ بِسَلامَتِى وَانْ دَرْدِخَه بَژِێ، هَا تُو دِبِينِى كُو وَا يَه اَوْ ژِ خُدِێ رَه شَرِيكَانْ چێدِكِنْ.

٦٦. بِلا اَوْ دَرْحَقِى نِعْمَتێنْ مَه دَه نَانْكُورِيِێ بِكِنْ و بِلا خَوشْ بِژِينْ، پَاشِێ اَوِێ بِزَانِنْ!

٦٧. مَا اَوْ نَابِينِنْ كُو مه (وَلاتِىٚ وَانْ مَكَّهْ) كِرِيَه وَارَكِى رِيٚزْدَارْ و اَوْلَه؟ حَالْ اَڤْه كُو لِهَاوِرْدُوٚرَا وَانْ مِرُوٚڤ تِيٚنَه رَڤَانْدِنْ (تِيٚنَه كُشْتِنْ و دِيلْ تِيٚنَه گِرْتِنْ). اَرِىٚ مَا هِىٚ ژِى اَوْ بِبَاطِلِى بَاوَرْ دِكِنْ و دَرْ بَارِىٚ نِعْمَتِيٚنْ خُدِىٚ دَه نَانْكُوٚرِى دِكِنْ؟

٦٨. اَرِىٚ مَا ژِ وِى كَسِىٚ كُو لِسَرْ نَاڤِىٚ خُدِىٚ بِدَرَوِينْ خَبَرْ دِدَه، يَانْ ژِى بِوِىٚ وَحْيَا كُو ژِ پِيٚخَمْبَرِىٚ وِى رَه هَاتِيَه بَاوَرِى نَايِينَه ظَالِمْتِرْ كِى هَيَه؟ اَرِىٚ مَا دِجَهْنَمِىٚ دَه ژِ بُوٚ كَافِرَانْ جه تُنَه يَه؟!

٦٩. اَوِيٚنْ كُو ژِ بُوٚ مه جِهَادْ كِرِنْ، تَڤْزْ اَمِىٚ وَانْ لِسَرْ رِيٚكَيٚنْ خَوه رَاسْتَرِىٚ بِكِنْ. بِيٚگُمَانْ خُدِىٚ هَرْ بِڤَنْجِيكَارِيٚنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ رَه يَه.[١]

٣٠. سُورَه يِىٚ رُومْ

سُورَهِيِىٚ (رُومْ)، ٦٠ (شِيٚسْتْ) ئَايَتَه. لِمَكَّىٚ نَازِلْ بُويَه . ژِ بَرْ كُو سُورَهِيِى بَحْسَا رُومِيِيٚنْ كُو دِشَرِىٚ لِهَمْبَرِى مَجُوسِيَانْ كِرِبُونْ و تِىٚ دَه تِيٚكْچُوبُونْ دِكَه ژِىٚ رَه سُورَهِيِىٚ رُومْ هَاتِيَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، مِيمْ.

٢. رُومْ، هَاتَه شِكَانْدِنْ (بِدَسْتِىٚ فُرْسِىٚ/فَارِسَانْ).

٣. دِعَرْدَا هَرِى نِزْمْ دَه. اَوْ (رُومْ) پِشْتِى ڤِىٚ تِيٚكْچُونِىٚ دِىٚ بِسَرْكَڤِنْ.

١ خُدِىٚ تَعَالٰى دِ ڤِىٚ ئَايَتَا پِيرُوٚزْ دَه گُوٚتِيَه: اَوِىٚ كُو دِ رِيٚكَا دِينِىٚ مَه دَه، دِ رِيٚكَا رَازِيبُونَا مَه دَه جَهْدْ بِكِىٚ، بِصُوٚنْدْ اَمِىٚ ژِى رِيٚكَا خَوه ژِ وَانْ رَه دِيَارْ بِكِنْ و اَمِىٚ وَانْ لِسَرِىٚ رَاسْتْرِىٚ بِكِنْ. ژِ سُورَهِيِىٚ مُحَمَّدْ ئَايَتَا ١٧ىٚ ژِى «اَوِ يِنْ كُو لِسَرْ رِيَا رَاسْت رَاسْتَرِىٚ بُونَه، خُدِىٚ هِيدَايَتَا وَانْ زِيٚدَه دِكَه و رِيٚكَا تَڤْوَادَارِيَا وَانْ فِيٚرِى وَانْ دِكَه» ڤِىٚ وَاطِيِىٚ دِ تَكزِيٚنِىٚ.

٤. اَڤْ (سَرْكَفْتِنْ) ژِى دِنَاڤَا چَنْدْ صَالانْ دَه چێدِبَه. اَمْرُ و فَرْمَانْ دِسَرى و دَاوِى دَه هَرْ ژِ بُوٚ خُدِىٚ يَه. دِ وِىٚ رُوٚژِىٚ دَه بَاوَرْمَنْدْ ژِى دِلْشَادْ دِبِنْ..[1]

٥. بِئَارِيكَارِيَا خُدِىٚ. اَوْ كِىٚ بِڤِىٚ ئَارِيكَارِيَا وِى دِكَه. هَرْ خُدِىٚ يَه يىٚ سَرْدَسْتْ، يىٚ دِلُوٚڤَانْ.

٦. (اَڤْ سَرْكَفْتِنْ) پێيمَانَا خُدِىٚ يَه. خُدِىٚ ژِ پێيمَانَا خوه ڤَنَاگَرِه، لێبَلِىٚ پِرِێنْ مِرُوٚڤانْ نِزَانِنْ.[2]

٧. اَوْ ژِيَانَا جِيهَانِىٚ يَا لِبَرْ چَاڤَانْ دِزَانِنْ، اَوْ بِخَوه ژِ ژِيَانَا ئَاخْرَتِىٚ بِىٚ هَايِنْ.

٨. اَرِىٚ مَا اَوْ دِچێبُونَا خَوه دَه نَافِكرِنْ. خُدِىٚ عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ و يێنْ كُو دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَنَه بَسْ بِحَقِى و ژِ بُوٚ دَمَكَه نَاڤْلێكرِى ئَافرَانْدِنَه؟ بێگُمَانْ ژِ مِرُوٚڤانْ پِرْ كَسْ هَنَه كُو بِچُونَا بَرْ دَسْتِىٚ خُدِىٚ بَاوَرى نَايينِنْ.

٩. مَا اَوْ لِسَرْ رُويىٚ عَرْدِىٚ نَگَرِيَانَه، ڤێجَه كُو بِنێرِنْ كَا اَنْجَامَا اُمَّتێنْ بَرِيَا وَانْ چَاوَا بُويَه؟ كُو اَوْ بِخَوه ژِى، ژِ وَانْ خُرْتْترْ بُونْ و وَانْ عَرْدْ بێهْترْ چَانْدبُونْ و بێهْترْ ئَاڤَسَازْ كِربُونْ. پێخَمْبَرێنْ وَانْ ژِى ژِ وَانْ رَه گَلَكْ دَلِيلْ و مُعْجِزَيێنْ اَشْكَرَا ئَانِيبُونْ. ڤێجَه نَه بَابَتِىٚ خُدِىٚ يَه كُو اَوْ ظُلْمِىٚ لِوَانْ بِكَه، لێبَلِىٚ وَانْ بِخَوه ظُلِمْ لِخَوه دِكرْ.

١٠. پَاشِىٚ دُومَاهِيكَا گُنَهْكَارَانْ ژِ بَرْ كُو وَانْ بِئَايَتێنْ خُدِىٚ بَاوَرى نَئَانِيبُونْ و پِىٚ طِنَازْ دِكرِنْ، بُوٚ پِيسْتِرِينْ دُومَاهِيكْ.

---

١ دِ وِىٚ رُوژِىٚ دَه بَاوَرْمَنْدْ ژِى دِلْشَادْ دِبِنْ.. بِسَدَمَا ئَارِيكَارِيَا خُدِىٚ (ژِ بُوٚ وَانْ). لگُوٚرِى لێكُولِينَا خَوه، بِڤَاسِى مِنْ ژِ تَفْسِيرَانْ فَهْمْ كِرِيَه مَعْنَى ئَايَتِىٚ وِهَا چێدِبَه: وِىٚ رُوٚژَا كُو رُومْ لِهَمْبَرْ فُرْسِىٚ بِسَرْ بِكَڤِنْ، بِئَارِيكَارِيَا خُدِىٚ مُؤْمِنْ ژِى لِهَمْبَرْ مُشْرِكێنْ مَكِّىٚ بِسَرْدِكَڤِنْ و بِڤِىٚ رَوْشِىٚ مُؤْمِنْ دِلْخُوَشْ دِبِنْ.

٢ اَڤْ سَرْكَفْتِنَا رُومِىٚ لِسَرْ فُرْسِىٚ و سَرْكَفْتِنَا مُؤْمِنَانْ لِهَمبَرْ مُشْرِكَانْ و بِسَدَمْ ئَارِيكَارِيَا خُدِىٚ دِلْشَادِيَا مُؤْمِنَانْ پێيمَانَكَه ژِ جَمْ خُدِىٚ يَه. خُدِىٚ ژِى ژِ پێيمَانَه خَوه ڤَنَاگَرِىٚ، لێبَلِىٚ پِرِىٚ مِرُوڤَانْ نِزَانِنْ. خُدِىٚ تَعَالَى دِ ڤِىٚ ئَايَتِىٚ دَه چَارْ رَوشْ بَيَانْ كِرِنْ: ١- خُدِىٚ تُو جَارْ ژِ پێيمَانَا خَوه نَادَه پَاشْ. ٢- پِرِىٚ مِرُوڤَانْ كُو اَوْ مُشْرِكِنْ نِزَانِنْ. ٣- اَوْ مُشْرِكْ ژِ ژِيَانَا دِنْيَايِىٚ بَسْ يَا لِبَرْ چَاڤْ دِزَانِنْ. ٤- اَو ژِ حَيَاتَا ئَاخْرَتِىٚ غَافِلِنْ.

١١. خُدِىٚ پِيْشِى دَسْتْ بِئَافِرَانْدِنِىٚ دِكَه، پِشْتْرَه وِى قَدِژِينَه، پَاشِىٚ هُونِىٚ بِبَالْ ڤَه بِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

١٢. رُوْژَا كُو قِيَامَتْ رَادِبَه، گُنَهْكَارْ بِيْهِيْڤِى و بِيْدَنْگْ دِمِينِنْ.

١٣. ژِ وَانْ هَڤْپِشْكِيْنْ (كُو ژِ بِلِى خُدِىٚ اَوْ دِحَبَانْدِنْ) تُو كَسْ ژِ بُوْ وَانْ نَابَه مَهْدَرْڤَانْ و اَوِىٚ هَڤْپِشْكِيْنْ خوه ژِى مَانْدَلَه بِكِنْ.

١٤. رُوْژَا قِيَامَتْ رَادِبَه، وِىٚ رُوْژِىٚ (مُومِنْ و كَافِرْ) ژِ هَڤْ ڤَدِقَتِنْ.

١٥. ڤِيْجَه هَرْچِى اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه، اَوْ دِنَاڤْ بَاخْچَيِيْنْ بِهِشْتِىٚ دَه تِيْنْ دِلْخَوشْكِرِنْ.

١٦. هَرْچِى اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه و وَانْ بِئَايَتِيْنْ مَه و بِرُوْژَا قِيَامَتِىٚ بَاوَرِى نَئَانِينَه، ڤِيْجَه هَا اَوْ دِعَذَابْ دَه تِيْنَه كُوْمْكِرِنْ.

١٧. اِيْدِى دَمَا لِوَه بُوْ اِيْڤَارْ و دَمَا لِوَه بُوْ سِبَهْ خُدِىٚ ژِ هَرْ كِيْمَاسِيِىٚ پَاكْ بِدِيْرِنْ.

١٨. لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ پَسِنْ و شِيْكِرِى هَرْ ژِىٚ رَه يَه و پَاشِيَا رُوْژِىٚ و دَمَا كُو رُوْ لِوَه دِبَه رُوْ لِنِيڤْرُوْ.[١]

١٩. خُدِىٚ، يِىٚ سَاغْ ژِ يِىٚ مِرِى دَرْدِخَه و يِىٚ مِرِى ژِى ژِ يِىٚ سَاغْ دَرْدِخَه، اَوْ عَرْدِىٚ پِشْتِى مِرِنَا (هِشْكْبُونَا) وِىٚ زِنْدِى دِكَه و هَرْ وِسَا هُونْ ژِى دِىٚ (ژِ گُورِيْنْ خوه) بِيْنَه دَرَانِينْ.

٢٠. ژِ نِيشَانِيْنْ (قُدْرَتَا) خُدِىٚ يَه كُو هُونْ ژِ ئَاخِىٚ ئَافِرَانْدِنَه، پِشْتْرَه هُونْ بُونَه مِرُوْڤ و (لِسَرْ عَرْدِىٚ) بَلاڤْ دِبِنْ.

٢١. ژِ نِيشَانِيْنْ (قُدْرَتَا) خُدِىٚ يَه كُو ژِ بُوْ وَه، ژِ جِنْسِىٚ وَه ژِنْ ئَافِرَانْدِنَه دَا كُو صَبْرُ و

---

١ عَبْدُالله اِىٚ كُرِىٚ عَبَّاسْ گُوتِيَه: هَرْ پِيْنْجْ نِمِيْژِيْنْ فَرْظْ دِڤَانْ هَرْدُو ئَايَتَانْ دَه هَاتِنَه دِيَارْكِرِنْ، لَوْرَا؛ دِهَڤُوكَا «دَمَا لِوَه بُوْ اِيْڤَارْ دُو نِمِيْژْ؛ مَغْرَبْ و عِيشَا، دِه ئَايَتَا «لِوَه بُوْ سِبَهْ»دَه نِمِيْژَا سِبَهِىٚ هَيَه. دِيَا پَاشِيَا رُوْژِىٚ دَه، نِمِيْژَا عَصْرِىٚ هَيَه و دِيَا دَمَا نِيڤْرُو دَه ژِى نِمِيْژَا نِيڤْرُوِيِىٚ هَيَه.

هَدَانَا وَه بوَانْ بىَ، حَزْكِرِنْ و لِهَڤْبَئَانِينْ ژِى دِنَاڤْبَرَا وَه دَه پَيْدَا كِرِيَه. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوّ مِلَّتَكِى كُو بِفِكرِنْ عِبْرَتْ هَنَه.

٢٢. ژ نِيشَانِێنْ (قُدْرَتَا) خُدِىَ يَه كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه، زِمَانِێنْ وَه و رَنْگێنْ وَه ژِ هَڤْ جُدَا چێكِرِنَه. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوّ مرُوّڤِێنْ زَانَا دَرْسُ و عِبْرَتْ هَنَه.[1]

٢٣. ژ نِيشَانِێنْ (قُدْرَتَا) خُدِىَ يَه كُو هُونْ دشَڤْ و رُوّژِىَ دَه رَادِزِنْ و هُونْ دِ وَانْ دَه ژِ كَرَمَا خُدِىَ دَاخَوازَا رِزْقِىَ خَوه دِكِنْ. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوّ مِلَّتَكِى كُو گُهْدَارِى بِكِنْ عِبْرَتْ هَنَه.

٢٤. ژ نِيشَانِێنْ (قُدْرَتَا) خُدِىَ يَه كُو بِرُوسْكِىَ بِتِرْسُ و بِهێڤِى نِيشَانِى وَه دِدَه. ژ عَوْرَانْ ئَاڤِىَ دِبَارِينَه و بِوِىَ پِشْتِى هِشْكُبُونَا عَرْدِىَ، وِىَ هێشِينْ دِكَه. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوّ مِلَّتَكِى كُو تێبِگَهِيژِنْ عِبْرَتْ هَنَه.

٢٥. ژ نِيشَانِێنْ (قُدْرَتَا) خُدِىَ يَه كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ بِفَرْمَانَا وِى خَوه رَادِگِرِنْ. پَاشِىَ گَاڤَا (رُوّژَا قِيَامَتِىَ) بِيَكْ گَازِيَكِىَ گَازِى وَه بِكَه، دِجِهْ دَه هُونِىَ ژِ گُورێنْ خَوه بێنَه دَرْ.

٢٦. چِقَاسْ تِشْتێنْ لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه اَوْ تَڤْ يێنْ خُدِىَ نَه. تَڤْ لِبَرْ فَرْمَانَا وِى ئَامَادَه نَه.

٢٧. اَوْ خُدَا يَه يِىَ كُو ژِ نَبُونِىَ مَخْلُوقْ چێكِرِنَه و پَاشِىَ دِىَ وِى ڤَژِينَه. اَڤْ ڤَژَانْدِنْ ژِىَ

[1] نَەوَكْهَڤْبُونَا زِمَانِىَ مِرُوّڤَانْ دِدَه نِيشَانْ كُو خَالِقِىَ وَانْ چه قَاسْ مَزِنْ و حَكِيمَه. لَوْرَا دِگَلْ كُو اَصْلِىَ وَانْ يَكَه ژِى لِىَ دِيسَا زِمَانِىَ وَانْ و رَنْگِىَ وَانْ نَه يَكِنْ. بِرَاسْتِى اَڤْ ئَايَتْ، بِكُرْتِى رَامَانَا اسْلامِىَ يَا دِبَارَا زِمَانْ و رَنْگَانْ دَه اَشكَرَه دِكَه. هَرْ وِهَا دِدَه زَئَانِينْ كُو دِ اسْلامِىَ دَه زِمَانْ تَڤْ وَكْهَڤْ بنِرْخِنْ و نَاڤْگِينَا ژِ هَڤْ فِێمْكِرنِىَ نَه. لِگُورِى فَهْمَا ژِ ڤِىَ ئَايَتِىَ، اِنْسَانِىَ كُو اِنْكَارَا زِمَانَكِى بِكَه هَرْ وَكِى كُو اِنْكَارَا نِيشَانَكِىَ ژِ نِيشَانِێنْ قُدْرَتَا خُدِىَ بِكَه و لِبَرْ قَدرَا خُدِىَ رَابَه. مِرُوّڤِىَ كُو زِمَانَكِى قَدَخَه بِكَه و مِلَّتَكِى اَسِيمِيلَه بِكَه اَوْ هَرْ وَكِى كُو نِيشَانَكِى ژِ نِيشَانِێنْ خُدِىَ ژِ هُوّلِىَ رَادِكَه و حِكْمَتَا وِى قَبُولْ نَاكَه. هِيچْ مَافِىَ تُو كَسْ و چه سَازُومَانِىَ تُنَه كُو بِتُو بَهَانَيِىَ خَبَرْدَانَا مِلَّتَكِى بِزِمَانِىَ وِى و پَرْوَرْدَيَا وِى قَدَخَه بِكَه.

رَه ژِ يَا اَوِلْ هِێسَانْتِرَه. لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ پَسْنِێنْ هَرِى بِلِنْدْ يِێنْ خُدِىٚ نَه. هَرْ اَوَه يِىٚ دَسْتْهِلاتْ، يِىٚ خَوِێحِكْمَتْ.

٢٨. (خُدِىٚ) ژِ بُوٚ وَه دَرْبُ و مَسَلَكِىٚ ژِ وَه تِينَه؛ مَا كِى ژِ وَه رَازِى دِبَه كُو كُوٚلَيِىٚ وَه دِ وِى مَالِىٚ كُو مَه دَايَه وَه دَه بِبَه هَڤْپِشْكِىٚ وَه؛ ڤێجَه كُو هُونْ و اَوْ تِىٚ دَه وَكْهَڤْ بِنْ و چَاوَا هُونْ ژِ هَڤْ دِتِرْسِنْ هُونْ ژِ وَانْ ژِى بِتِرْسِنْ. هَرْ وِسَا ژِ بُوٚ مِلَّتَكِى كُو تِێدِگَهِيژِنْ اَمْ ئَايَتِێنْ خَوه بَرْفِرَهْ اَشْكَرَا دِكِنْ.[١]

٢٩. نَخِێرْ، بَلْكِى اَوِێنْ كُو ظَالِمْ بُونَه؛ بِنَزَانِى دَانَه پَىْ اَرَزُوِيێنْ خَوه. ڤێجَه اَوْ كَسِىٚ كُو خُدِىٚ وِى ژِ رِىٚ بِخَه اَوْ كِيَه وِى رَاسْتَرِىٚ بِكَه؟ ژِ بُوٚ وَانْ تُو ئَارِيكَارْ ژِى تُنِنْ.

٣٠. تُو بَرِىٚ خَوه رَاسْتْ و دُرِسْتْ، بِىٚ فَتْلُ و ڤِيچْ بِدَه دِينِىٚ حَقْ؛ خَوه بِفِطْرَتَا ژِ جَمْ خُدِىٚ بِگِرَه. اَوْ فِطْرَتَا كُو خُدِىٚ اِنْسَانْ لِسَرِىٚ چێكِرِيَه. ژِ فِطْرَتَا (چێكِرِنَا) خُدِىٚ رَه گُهَارْتِنْ تُنَه. هَا اَڤْ، رِێكَا رَاسْتُ و دُرِسْتَه، لِێبَلِىٚ پِرِێنْ مِرُوٚڤَانْ (پِىٚ) نِزَانِنْ.[٢]

٣١. هُونْ تَڤْ (بِاِخْلاصْ و تُوٚبِىٚ) لِخُدَايِىٚ خَوه ڤَگَرِنْ، بِنَكِرِنَا گُنَهَانْ خَوه ژِىٚ بِپَارێزِنْ، بَئَاوَايِىٚ پێدِڤِى نِمێژْ بِكِنْ و نَبِنْ ژِ مُشْرِكَانْ...

---

١ اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوزْ دِيمَنَكِى زِنْدِى ژِ بُومَه تِينَه دَا كُو رِنْدْ تِێبِگَهِژِنْ. مِرُوٚڤِىٚ ئَازَادْ، رَازِى نَابَه كُو دِڤَانْ چَنْدْ رُوٚژێنْ دِدِنْيَايِىٚ دَه مِرُوٚڤكِى كُولَه و خِزْمَتْكَارْ بِكَه شَرِيكْ و خُودِيِىٚ سَرْوَتَا خَوه. چِڤَاسْ كُو اَوْ ژِ جِنْسِىٚ وِى يَه ژِى. ڤێجَه اَوِێنْ كُو هُونْ وَانْ ژِ خُدِىٚ رَه دِكِنْ شَرِيكْ، دِگَلْ كُو اَوْ مَخْلُوقِىٚ خُدِىٚ نَه، خُدِىٚ دِىٚ چَاوَا رَازِى بِبَه كُو هُونْ ژِىٚ رَه بِكِنْ هَڤْپِشْكْ و هَڤْتَا. خُدَا قَبُولْ نَاكَه كُو چِه تِشْتْ ژِىٚ رَه بِبَه شَرِيكْ. خُدِىٚ دِسَالِخِێنْ خَوه يِىٚ اَلُوهِيَّتْ و رُبُوبِيَّتِىٚ دَه يَكَه، تَكَه، پێهِمْكُوفْ و پێهَڤْتَا يَه.

٢ خُدِىٚ، بِڤِىٚ ئَايَتِىٚ فِطْرَتَا بَشَرِى و فِطْرَتَا دِينِىٚ اِسْلامِىٚ بِهَڤْ ڤَه گِرِىٚ دِدَه؛ اَڤْ هَرْ دُو ژِى ژِ كَارِىٚ خُدِىٚ نَه. اَڤْ هَرْدُو مُوافِقِىٚ قَانُونَا هِيينِىٚ نَه و هَرْ دُو دِ سِرُشْتْ و بَرێدَانِىٚ دَه بِهَڤْ ڤَه گِرێدَايِى نَه. يِىٚ كُو دِلِىٚ اِنْسَانْ خُلِقَانْدِيَه، اَڤْ دِينْ ژِى خُلِقَانْدِيَه، دَا كُو دِينْ لِسَرْ دِلِىٚ اِنْسَانْ حُكِمْ بِكَه؛ ژِ نَبَاشِيِىٚ وِى دَاگِرِينَه، نَخوشِيَا وِى دَرْمَانْ بِكَه و وِى رَاسْتَرِىٚ بِكَه. لَوْرَا خُدِىٚ بێهْتِرْ بِمَخْلُوقِىٚ خَوه دِزَانَه. فِطْرَتْ و دِينْ هَرْدُو ژِى سَابِتِنْ؛ نَايێنْ گُهَرتِنْ. ڤێجَه دَمَا نَفْسَا اِنْسَانْ ژِ فِطْرَتَا خَوه دَرْكَتْ، ژِ بِلِى ڤِى دِنِىٚ كُو بِفِطْرَتِىٚ رَه گِرێدَايِيَه چُو تِشْتْ نَفْسِىٚ نَاڤَگَرِينَه سَرْ فِطْرَتَا وِىٚ يَا كُو خُدِىٚ اَو لِسَرِىٚ خُلِقَانْدِيَه.

٣٢. نَبِنْ ژِ وَانِيْنْ كُو دِينِىَ خَوه ژِ هَڤْ پَارْچه كِرِنْ و بُونَه بَنْدُ و جِڤَاتْ كُو هَرْ هَڤْبَنْدِيَكْ بِيَا لِجَمْ خَوه دِلْشَادْ دبَه.

٣٣. دَمَا تَنْگَزَارِيَكْ بِسَرْ مِرُوْڤانْ دَه وَرَه، لِخُدَايِىَ خَوه ڤَدِگَرِنْ و لاڤَه لاڤِىَ ژِىَ دِكِنْ. پِشْتْرَه دَمَا كُو خُدِىَ ژِ جَمْ خَوه نِعْمَتَكِى بِوَانْ بِدَه تَعِمْكِرِنْ، تُو دِنِيْرِى كُو بَرَكْ ژِ وَانْ ژِ خُدَايِىَ خَوه رَه شَرِيكَانْ چِيْدِكِنْ.

٣٤. دَه بِلَا اَوْ لِبِوَارَا نِعْمَتِيْنْ كُو مَه دَانَه وَانْ نَانْكُوْرِيِىَ بِكِنْ و ڤِيْجَه بِلا خَوشْ بِژِينْ، پَاشِىَ اَوِىَ بِزَانِنْ (يَا بِىَ سَرِىَ وَانْ).

٣٥. يَانْ ژِى مَا مَه دَلِيلَكْ ژِ وَانْ رَه ئَانِيَه خَوارِىَ، كُو اَوْ دَلِيلْ ژِ وَانْ رَه ژِ يَا كُو اَوْ ژِ خُدِىَ رَه دِكِنَه شَرِيكْ خَبَرْ دِدَه؟!

٣٦. دَمَا اَمْ خَوشِيَكِىَ بِمِرُوْڤانْ بِدِنْ چِيْژَانْدِنْ ژِ سَرْ خَوه ڤَه دِچِنْ و اَگَرْ بِسَدَمَا يَا كُو دَسْتِيْنْ وَانْ كِرِيَه بَلايَكْ وَرَه سَرِىَ وَانْ دِچِهْ دَه اَوْ بِيْهِيْڤِى دِبِنْ.

٣٧. مَا اَوْ بِخَوه نَابِينِنْ كُو خُدِىَ كِىَ بِڤِىَ رِزْقِىَ وِى فِرَهْ دِكَه، كِىَ ژِى بِڤِىَ رِزْقِىَ وِى تَنْگْ دِكَه. بِرَاسْتِى دِڤِىَ دَه ژِ بُوْ جِڤَاتَكَه كُو بَاوَرْ بِكِنْ، دَرْسُ و عِبْرَتْ هَنَه.

٣٨. نَاخَوه تُو، مَافِىَ خِزمَانْ، بَلَنگَازَانْ و رِيْوِيَانْ بِدَه وَانْ. ژِ بُوْ يِيْنْ كُو لِرِزَايَا خُدِىَ بِگَرِنْ اَڤْ يَا هَرِى رِنْدَه. هَا اَوِنْ يِيْنْ كُو (لِدِنْيَا و ئَاخْرَتِىَ) سَرْفِرَازِنْ.

٣٩. اَوْ مَالِىَ كُو وَه (بِسَلَفْ) دَايَه خَلْكِىَ دَا كُو ژِ مَالِىَ وَانْ مَالِىَ وَه زِيْدَه بِبَه، ڤِيْجَه اَوْ لِجَمْ خُدِىَ قَتْ زِيْدَه نَابَه. اَوَا كُو وَه بِزَكَاتْ دَايَه كُو هُونْ بِوِىَ رِزَايَا خُدِىَ دِڤِيْنْ، ڤِيْجَه هَا اَوِنْ يِيْنْ كُو خِيْرَا وَانْ قَاتْ بِقَاتْ زِيْدَه دِبَه.

٤٠. خُدِىَ يَه يِىَ كُو هُونْ ئَافِرَانْدِنَه، پِشْتْرَه رِزْقِىَ وَه دَايَه، پِشْتْرَه اَوِىَ وَه بِمِرِينَه، پِشْتْرَه اَوِىَ وَه ڤَژِينَه. اَرِىَ مَا ژِ نَاڤْ وَانِيْنْ كُو هُونْ پَرَسْتِنَا وَانْ دِكِنْ يَكِى كُو بِكَارِبَه تِشْتَكِى ژِ ڤَانْ بِكَه هَيَه؟ خُدِىَ ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنَه شَرِيكْ، پَاكْ و بِلِنْدَه.

٤١. ژ بَرْ گُنَهێنْ كُو مرُۆڤانْ بِدَسْتێنْ خَوه كِرِنْ، خَرَابِى لِبَژْ و بَحْرىَ خُيَا بُويَه، ڤێجَه خُدِىَ دِىَ هِنَكِى ژ يَا كُو كِرِنْ بِوَانْ بِدَه تَعِمْكِرِنْ، دَا كُو اَوْ (ژ كِرِنێنْ خَوه) ڤَگَرِنْ.

٤٢. بِبێژَه: لِسَرْ رُويىَ عَرْدِىَ بِگَرِنْ، دَ بِنێرِنْ كَا دُومَاهِيكَا وَانْ مِلَّتێنْ بَرِىَ كُو پِرێنْ وَانْ مُشْرِكْ بُونْ چَاوَا بُوْ يَه؟!

٤٣. ڤێجَه بَرِىَ خَوه بِدَه دِينِىَ رَاسْتُ و دُرِسْتْ، بَرِيَا رُوژَكَه وِسَا وَرِىَ كُو لِجَمْ خُدِىَ ژِىَ رَه ڤَگَرْ تُنَه يَه! وِىَ رُوْژِىَ (مرُۆڤْ) كُوْمْ بِكُوْمْ دِىَ ژ هَڤْ بِقَتِنْ.[1]

٤٤. چه كَسِىَ كَافِرْ بِبَه وَبَالِىَ كَافِرِيَا وِى ژِىَ رَه يَه و چه كَسِىَ كَارْ و بَارِێنْ قَنْجْ بِكَه اَوْ (لِبِهِشْتِىَ) جِهِىَ خَوه بَسْ ژ خَوه رَه ئَامَادَه دِكَه.

٤٥. (اَوْ ژ هَڤْ دِقَتِنْ) دَا كُو خُدِىَ وَانێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِێنْ قَنْجْ كِرِنْ، ژ قَنْجِيَا خَوه خَلاتْ بِكَه. بێگُمَانْ خُدِىَ ژ كَافِرَانْ حَزْ نَاكَه.

٤٦. (گَلِى مرُۆڤانْ!) ژ نِيشَانێنْ (قُدْرَتَا خُدِىَ) يَه كُو بَايِىَ وَكْ مِزْگِينْبَرْ دِشِينَه، دَا كُو هِنَكِى ژ دِلُوڤَانِيَا خَوه بِوَه بِدَه تَعِمْكِرِنْ، دَا كُو كَشْتِى بِفَرْمَانَا وِى بِكِشِنْ، ژ بُوْ هُونْ ژ كَرَمَا وِى لِرِزْقِىَ خَوه بِگَرِنْ و دَا كُو هُونْ وِى بِشێكِرِينِنْ.

٤٧. (رَسُولِىَ مِنْ!) صُوْنْدْ بَه كُو مَه بَرِيَا تَه ژِى گَلَكْ پێخَمْبَرْ ژ گَلێنْ وَانْ رَه شَانْدِنْ، ڤێجَه اَوْ بِمُعْجِزَه و بَلْگَه ژ گَلِىَ خَوه رَه هَاتِنْ. اِيجَارْ مَه اَوێنْ كُو گُنَهْ كِرِنْ (بِهَلاكَا وَانْ) تُوْلْ لِوَانْ ڤَكِرْ و لِسَرْ مَه مِسُوگَرْ بُويَه كُو اَمْ بَاوَرْمَنْدَانْ بِسَرْ بِخِنْ.

---

١ مَه دِ ڤِىَ ئَايَتِىَ «يَصَّدَّعُونْ» بِـ « ژ هَڤْ دِقَتِنْ؛ دِبِنْ دُو جَلَبْ (كُو يَكْ ژ وَانْ جَنَّتِى و يَا دِنْ ژِى جَهَنَّمِى نَه)» مَعْنَى كِرِيَه. چِما؟ لَوْرَا ژ كِتێبَا خُدِىَ ئَايَتێنْ كُو دِلالَتِى سَرْ ڤِىَ مَعْنَايِىَ دِكِنْ هَنَه: ژ وَانْ ئَايَتَانْ؛ يَكْ: ژ ڤِى سُورَهيِى ئَايَتَا ١٤-١٦ىَ «رُوْژَا قِيَامَتْ رَادِبَه، وِىَ رُوْژِىَ (مُؤْمِنْ و كَافِرْ) ژ هَڤْ ڤَدِقَتِنْ. ڤێجَه هَرْچِى اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و كَارێنْ قَنْجِى كِرِنَه، اَو دِ نَاڤْ بَاخْچێێنْ بِهِشْتِىَ دَه تێنْ دِلْخَوشْكِرِنْ. هَرْچِى اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه و وَانْ بِئَايَتێنْ مَه و بِرُوْژَا قِيَامَتِىَ بَاوَرِى نَئَانِينَه، ڤێجَه هَا اَوْ دِ عَذَابْ دَه تێنَه كُومْكِرِنْ» و ژ سُورَهيِىَ شُورَا ئَايَتَا ٧ىَ «وِىَ رُوْژِىَ، هِنْ دِ بِهِشْتِىَ دَه نَه هِنْ ژِى دِ ئَاگِرِىَ بِپێتْ دَنَه».

٤٨. خُدىٚ يه، اَوىٚ كُو بَايىٚ دِشينَه، ڤێجه اَوْ بَا عَوْرَانْ رَادِكه و دِلِڤينَه. اَوْ چَاوَا بِڤىٚ وِسَا لِئَاسِيمَانَانْ بَلاڤْ دِكه، وَانْ پَارْچه پَارْچه دِگَرينَه؛ اِيْدى تُو دِبينى كُو وَا يه بَارَانْ ژِ نَاڤَا وَانْ دِبَارَه. ڤێجه دَمَا خُدىٚ ژِ بَنْدَييێنْ خَوه كِىٚ بِڤىٚ بَارَانىٚ لِىٚ بِبَارينَه، دِجهْ دَه كَيْفْخَوشْ دِبِنْ...

٤٩. چَنْدِى كُو اَوْ، بَرِيَا بَارَانْ لِسَرْ وَانْ بِبَارَه بێهێڤِى ژِى بُوبُونْ.

٥٠. ڤێجه دَه لِبَرْهَمێنْ رَحْمَا خُدىٚ بِنێرَه؛ پِشْتِى مِرِنَا (هِشْكْبُونَا) عَرْدِىٚ كَا چَاوَا وِىٚ ڤَدِژِينَه؟ بێگُمَانْ اَوىٚ كُو عَرْدِىٚ سَاغْ دِكَه تَقَزْ يىٚ مِرِى ژِى سَاغْ دِكَه. بێگُمَانْ اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٥١. صُوْنْدْ به، اَگَرْ كُو اَمْ بَايَكِى (بِسَرْ چَانْدِنيَا وَانْ دَه) بِشينِنْ و اَوْ ژِى چَانْدِنيَا خَوه زَرْبُويِى بِبينِنْ، پِشْتِى وِىٚ زَرْبُونىٚ تَقَزْ دِىٚ نَانْكُوْرِيىٚ بِكِنْ.

٥٢. بێگُمَانْ تُو نِكَارى گُوتِنَا خَوه بِدِلْمِريَانْ بِدِى بِهيسْتِنْ و تُو دُوْزَا خَوه نِكَارِى بِيێنْ كَرْ بِدِى بِهيسْتِنْ دَمَا پِشْتَا خَوه بِدِنْ تَه و ژِ تَه بِرَڤِنْ.

٥٣. تُو نِكَارِى دِلْكُورَانْ ژِى ژِ رێشَاشِيَا وَانْ ڤَگَرێنى سَرْ رِيَا رَاسْتْ. بَسْ تُو دِكَارِى (دُوْزَا خَوه) بِگِهينى وَانێنْ كُو بَاوَرِى بِئَايَتێنْ مَه تينِنْ، ڤێجه اَوْ ژِ فَرْمَانَا مَه رَه بَرْدَسْتِنْ.

٥٤. خُدىٚ يه، اَوىٚ كُو هُونْ لَوَازْ ئَافِرَانْدِنَه، پِشْتِى لَوَازِيىٚ هُونْ بِهێزْ و خُرْتْ كِرِنَه، پِشْتِى خُرْتِيىٚ هُونْ لاوَازْ و كَالْ كِرِنْ. خُدىٚ چه بِڤىٚ وِىٚ دِخُلقينَه. اَوَه يىٚ عَليمْ يىٚ قَديرْ.

٥٥. رُوْژَا كُو قِيَامَتْ رَادِبَه، گُنَهْكَارْ صُوْنْدْ دِخُونْ كُو اَوْ ژِ دَمَكه پِرْ كِنْ پِىٚ ڤَه (لِدِنْيَايىٚ) نَمَانَه. هَا وَانْ (لِدِنْيَايىٚ) وِسَا بَرِىٚ خَوه (ژِ حَقِيىٚ) ڤَدِگَرَانْدِنْ.

٥٦. اَوێنْ كُو زَئَانينْ و اِيمَانْ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَاينْ (ژِ وَانْ مُنْكِرَانْ رَه) گُوتِنْ: صُوْنْدْ به؛ لِگُورِى نِڤيسَا خُدىٚ هُونْ حَتَا رُوْژَا ڤَژينىٚ مَانْ. ڤێجه هَا اَڤْ رُوْژْ رُوْژَا قِيَامَتىٚ يه، لێبَلِىٚ وَه نَدِزَانى.

٥٧. اِيْدِى وِىَ رُوْژِىَ لِيْبُورِينْخَوسْتِنَا وَانِيْنْ كُو ظَالِمِنْ تُو كَارِى نَادَه وَانْ و ژِ وَانْ نَايِىَ خَوهسْتِنْ كُو اَوْ خُدِىَ ژِى ژِ خَوه رَازِى بِكِنْ.

٥٨. صُوْنْدْ بَه؛ مَه دِقِىَ قُرْئَانِىَ دَه ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ هَرْ تَخْلِيتْ مِينَاكْ اَشْكَرَا كِرِنَه. (رَسُولِىَ مِنْ!) بِصُوْنْدْ؛ اَگَرْ تُو ژِ وَانْ رَه مُعْجِزَيكِىَ ژِى بِينِى تَقَزْ اَوِيْنْ كَافِرْبُونَه دِىَ بِبِيْژِنْ: هُونْ تَنِىَ پُوچِيِىَ ژِ بُوْ مَه تِينِنْ.

٥٩. بِڤِى ئَاوَايِى خُدِىَ مُوْرِىَ لِسَرْ دِلِيْنْ وَانِيْنْ نَزَانْ دِخَه.

٦٠. ڤِيْجَه تُو صَبْرِىَ بِكِيْشَه، لَوْرَا پِيْمَانَا خُدِىَ حَقَه. زِنْهَارْ بِلا اَوِيْنْ كُو (بِقِيَامَتِىَ) ژِ دِلْ بَاوَرِى نَايْينِنْ تَه سِسْتْ و بِيْتَبَاتْ مَكِنْ!

٣١. سُورَه يىَ لُقْمَانْ

سُورَه‌يىَ (لُقْمَانْ) ، ٣٤ (سِهْ و چَارْ) ئَايَتَه. ژِ ئَايَتِينْ ٢٧’اَمْ، ٢٨’اَمْ و ٢٩’اَمْ پِى ڤَه تَڤْ لِمَكِّىَ دَاكَتِنَه. ژِ بَرْ كُو تِىَ دَه قِصَيا لُقْمَانِىَ حَكِيمْ هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ، ژِىَ رَه سُورَه‌يِىَ لُقْمَانْ هَاتِيَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلِفْ، لامْ، مِيمْ.

٢. هَا اَڤْ، ئَايَتِيْنْ كِتِيبَا خُدَانْحِكْمَتَه.

٣. اَوْ، ژِ بُوْ مِرُوْڤِيْنْ قَنْجِيكَارْ رِيْبَرْ و رَحْمَتَه..

٤. اَوِيْنْ كُو بَئَاوَايِىَ پِيْدِڤِى نِمِيْژْ دِكِنْ، زَكَاتَا مَالِىَ خَوه دِدِنْ و ژِ قِنْيَاتَا دِلِىَ خَوه بِئَاخْرَتِىَ بَاوَرِى تِينِنْ..

٥. هَا اَوْ لِسَرْ هِيدَئَايَتَكَه ژِ جَمْ خُدَايِىَ خَوه ڤَه نَه و هَا اَوِيْنْ كُو (لِدِنْيَايِىَ و ئَاخِرَتِىَ) سَرْفِرَازْ و رِزْگَارْ بُونَه.

٦. هِنْ ژ اِنْسَانَانْ هَنَه كُو گُوتِنَا كَلَقَاژِى و پُوچْ دِكِرِنْ دَا كُو بىَزَئَانِينْ مِرُوٚڤَانْ ژ رِيَا خُدِىٚ دَرْخِنْ و وِىٚ ژ خَوه رَه بِكِنْ طِنَازُوكْ. هَا اَوْ، عَذَابِىٚ رِسْواكَرْ هَرْ ژ وَانْ رَه يَه.

٧. دَمَا كُو ئَايَتێِنْ مَه ژِىٚ رَه تێِنْ خَونْدِنْ، ژ پُوزْبِلِنْدِيَا خَوه پِشْتَا خَوه دِدَه وَانْ، هَرْ وَكِى كُو وِى اَوْ نَه بِهِيسْتِبِنْ و هَرْ وَكِى كُو دِگُهێِنْ وِى دَه كَرِيتِى هَبَه. ڤێِجَه تُو مِزْگِينِيَا عَذَابَكِى جَانْسُوژْ بِدِيِىٚ!

٨. بێِگُمَانْ اَوێِنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێِنْ قَنْجْ كِرِنَه، ژ وَانْ رَه بِهِشْتێِنْ خَودِينِعْمَتْ هَنَه.

٩. اَوْ هَرْ و هَرْ تِىٚ دَه مَايِينْدَه نَه، اَڤْ سُوزَا خُدِىٚ يَه كُو تِىٚ دَه گُمَانْ تُنَه يَه و هَرْ اَوَه، يىٚ دَسْتْهِلاتْ، يىٚ كَارْبِنَجِهْ.

١٠. خُدَا اَڤْ ئَاسِيمَانِىٚ كُو هُونْ دِبِينِنْ، بىٚ سْتُونْ ئَافِرَانْدِيَه. چِيَايێِنْ ئَاصِىٚ و مِكُوٚمْ دِعَرْدِىٚ دَه دَئَانِينَه دَا كُو وَه نَهَژِينَه. هَرْ تَخْلِيتْ حَيوَانْ تِىٚ دَه ئَافِرَانْدِنَه و ژ هَڤْ زێِدَه كِرِنَه. مَه ژ عَورَانْ ئَاڤَكْ بَارَانْدِيَه، ڤێِجَه اَمْ تِىٚ دَه هَرْ تَخْلِيتْ گِيَايێِنْ بِفَيْدَه هێِشِينْ دِكِنْ.

١١. هَا اَڤْ تَڤْ مَخْلُوقێِنْ خُدِىٚ نَه. ڤێِجَه دَه كَا نِيشَانِى مِنْ بِدِنْ؛ اَوێِنْ كُو ژ بِلِى خُدِىٚ وَه اَوْ دِهَجَبَانْدِنْ كَا چِه ئَافِرَانْدِنَه؟ نَا، بَلْكِى يێِنْ سِتَمْكَارْ هَرْ دِرێِشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه نَه.

١٢. صُوٚنْدْ بَه، بِرَاسْتِى مَه حِكْمَتْ دَا لُقْمَانْ؛ كُو شێِكِرِيَا خُدَايِىٚ خَوه بِكَه. چِه كَسِىٚ شێِكِرِيَا خُدِىٚ بِكَه اَوْ ژ بُوٚ خَوه دِكَه و كِى ژِى نَانْكُوٚرِيِىٚ بِكَه بِلا بِزَانَه كُو بێِگُمَانْ خُدِىٚ دَوْلَمَنْدَه، هێِژَايِىٚ پَسِنْدَايِينِىٚ يَه.

١٣. وِىٚ دَمِىٚ لُقْمَانْ شِيرَتْ لِكُرِىٚ خَوه كِرْ و ژِىٚ رَه گُوتْ: كُرْكِىٚ مِنُو! ژ خُدِىٚ رَه شَرِيكَانْ چێِنَكَه! بێِگُمَانْ شَرِيكْچێِكِرِنْ هَرْ ظُلْمَكَه مَزِنَه.

١٤. مَه ژ بُوٚ دِىٚ و بَاڤَانْ فَرْمَانْ لِمِرُوٚڤَانْ كِرْ -كُو دَايِيكَا وِى بِزُورْ و زَحْمَتِى اَوْ هِلْگِرْتِيَه

وِ دِ دُو صَالاَنْ دَه بِشِیرْ ڤَکِرِیَه-؛ کُو شِیْکِرِیَا مِنْ و شِیْکِرِیَا دِیێ و بَاڤِیْنْ خَوه بِکِنْ. ڤَگَرْ، تَنِیێ بِبَالْ مِنْ ڤَه یَه.

١٥. اَگَرْ دِیێ و بَاڤْ، بِتَه رَه تِیِبکُوشِنْ دَا کُو یَا تُو پِیێ نِزَانِی ژِ مِنْ رَه بِکِی شَرِیكْ، وِیێ چَاخِیێ بِگُوتِنَا وَانْ مَکَه! (لِبَیلِیێ دِیسَا ژِی) لِدِنْیَایِیێ بِوَانْ رَه خَوشْ دَرْبَاسْ بِکَه و بِدَه دُوڤْ رِیَا کَسِیێ کُو بِبَالْ مِنْ ڤَه تُوبَه کِرِیَه. پَاشِیێ ڤَگَرَا وَه بَسْ بِبَالْ مِنْ ڤَه یَه. وِیێ چَاخِیێ یَا کُو وَه دِکِرْ اَزِیێ وَه پِیێ ئَاگَاهْدَارْ بِکِمْ.

١٦. (لُقْمَانْ گُوتْ) کُرْکِیێ مِنُو! اَوْ تِشْتِیێ کُو تُو بِکِی (چِه خِیْرْ بَه چِه ژِی گُنَهْ) چَنْدِی بِقَاسِی گِرَانِیَا لِبَکَه خَردَلِیێ بَه و دِنَاڤَا زِنَارَکِی دَه بَه ژِی، یَانْ لِئَاسِیمَانَانْ بَه یَانْ ژِی لِعَرْدِیێ بَه، دِیسَا خُدِیێ دِیێ وِیێ بِینَه (پِیْشْبَرِی تَه و حَسَابِیێ وِیێ ژِ تَه بِپِرْسَه). بِیْگُمَانْ خُدِیێ، لُطْفْکَارَه، ئَاگَاهْدَارَه.

١٧. کُرْکِیێ مِنُو! بِئَاوَایِیێ پِیْدِڤِی نِمِیْژْ بِکَه، بِیَا قَنْجْ فَرْمَانْ بِکَه، ژِ یَا نَقَنْجْ پَاشْ ڤَه بِدَه و لِهَمْبَرِی (بَلا)یَا کُو وَرَه سَرِیێ تَه، خَوه رَاگِرَه. بِیْگُمَانْ اَڤْ ژِ کَارِیْنْ لازِمْ و پِیْدِڤِی نَه.

١٨. ژِ چَاڤْسُوْرِی بَرِیێ خَوه ژِ مِرُوْڤَانْ ڤَنَگَرِینَه و بِڤُرَّتِی لِسَرْ عَرْدِیێ نَمَشَه. بِیْگُمَانْ خُدِیێ، ژِ تُو ڤُرَیِیێ خَومَزِنْدِیْرْ حَزْ نَاکَه.

١٩. دِرِیْڤَچُونَا خَوه دَه ئَاسَایِی بَه. دَنْگِیێ خَوه نِزْمْ بِکَه. بِیْگُمَانْ دَنْگِیێ هَرِی کِرِیْتْ دَنْگِیێ کَرِیێ یَه.[1]

٢٠. (گَلِی مِرُوْڤَانْ!) مَا هُونْ نَابِینِنْ کُو خُدِیێ لِعَرْدِیێ و تِشْتِیْنْ لِئَاسِیمَانَانْ هَنَه ژِ بُو وَه

---

١ دِ رِیْڤَچُونَا خَوه دَه اَسَایِی بَه: ژِ سُورَهیێ فُرْقَانْ ئَایَتَا ٦٣یێ «بَنْدَیِیْنْ رَحْمَئَانِی، اَو یِنْ کُو لِسَرْ عَرْدِیێ بَنَفْسْبِچوکِی بِرِیێ ڤَه دِچِنْ و دَمَا کُو مِرُوْڤِیْنْ نَزَانْ ژِ وَانْ رَه پَیْڤِیْنْ نَه لِرِیێ دِبِیْژِنْ (ژِ وَانْ رَه دِبِیْژِنْ) سِلاڤْ لِوَه بَه (و ژِ وَانْ دَرْبَاسْ دِبِنْ)» و ژِ نَفْسَا ڤِی سُورَهیِی ئَایَتَا ١٨یێ «ژِ پِوزْبِلِنْدِی بَرِیێ خَوه ژِ مِرُوڤَانْ ڤَنَگَرِینَه و بِڤُرَّتِی لِسَرْ عَرْدِیێ نَمَشَه. بِیْگُمَانْ خُدِیێ، ژِ تُو ڤُرَیِیێ خَومَزِنْدِیْرْ حَزْ نَاکَه» ڤِیێ هَڤُوکِیێ زَلاَلْ و رُوْنَاكْ دِکِنْ.

ستُوخَوارْ کِرِنَه و نِعْمَتێنْ خَوه یێنْ خُیَایی و نَخُیَایی لِسَرْ وَه رَشَانْدِنَه. ژ مرُوْڤانْ هِنْ هَنَه کُو بێ زَئَانینْ، بێ رِێبَرْ و بێ بَلْگَیَکه رُونْکَرْ دَرْ بَارێ خُدِێ دَه خِرَه جِرْ و زِمَانْدرِێژییێ دِکِنْ.

٢١. دَمَا ژ وَانْ رَه بێ گُوتِنْ: بدِنْ پَیْ وَحْیَا کُو خُدِێ اَوْ هِنَارْتِیَه، دبێژِنْ: نَخێرْ، بَلْکی اَمِێ بدِنْ پَیْ یَا کُو مَه بَاڤَانێنْ خَوه لِسَرِێ دیتیَه. اَرِێ مَا کُو شَیْطَانْ وَانْ گَازی بَالْ ئَاگِرِێ بِپێتْ ڤَه ژی بکَه (اَوِێ بدِنْ پَیْ وِی)؟[1]

٢٢. کِی کُو خَوه بسپێرَه خُدِێ و رَاسْتُ و دُرِسْتْ بَه، ڤێجَه بِرَاسْتِی وِی خَوه بِقُلْپَا سَاغْلَمْ گِرْتیَه و اَنْجَامَا کَارْ و بَارَانْ هَرْ بِبَالْ خُدِێ ڤَه یَه.

٢٣. چه کَسِێ کُو کَافِرْ بِبَه، بلا کَافِرِیَا وِی تَه غَمْگینْ مَکَه! ڤَگَرَا وَانْ تَنِێ بِبَالْ مَه ڤَه یَه، ڤێجَه اَمِێ یَا کُو وَانْ کِرِیَه ژ وَانْ رَه بِبێژِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ بِیَا دِدِلانْ دَه دِزَانَه.

٢٤. اَمْ (لِڤِێ دِنْیَایِێ) هِنْدِکی وَانْ دِچێژِینِنْ، پِشْتْرَه اَمِێ وَانْ بَاژُوْنَه بَرْ بِعَذَابَکی گِرَانْ و دِژْوارْ ڤَه.

٢٥. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژ وَانْ بپِرْسِی کِێ عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانْدِنَه؟ تَقَزْ دێ بِبێژِنْ، خُدِێ یَه. (لِسَرْ ڤِێ اِڤْرَارَا مُشْرِکَانْ کُو نَاچَارْ مَانَه) بِبێژَه: حَمْدْ ژ خُدِێ رَه بَه. دَڤْ ژ ڤِێ ژی بَرْدَه؛ پرِێنْ وَانْ نزَانِنْ (کَااَوْ چه دِبێژِنْ).

٢٦. هَرْ تِشْتێنْ کُو لِعَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه اَوْ تَڤْ یێنْ خُدِێ نَه. بێگُمَانْ خُدِێ، دَوْلَمَنْدَه، هێژَایِێ پَسِنْدَایینێ یَه.

٢٧. اَگَرْ بِرَاسْتِی چِڤَاسْ دَارێنْ لِعَرْدِێ هَنَه قَلَمْ بِنْ، دَرْیَا و بِڤَاسِی وِێ حَفْتْ دَرْیَایێنْ دِنْ

---

[1] اَرِێ مَا کُو شَیْطَانْ وَانْ گَازی بَالْ ئَاگِرِێ بِپێتْ ڤَه ژی بکَه (اَوِێ بدِنْ پَیْ وِی)؟ ژ سُورَهیِێ حَجْ ئَایَتَا ٤ێ ڤِی جُمْلَیِێ بَرْفَرَهی بَیَانْ دکَه: «حُکمْ لِسَرْ شَیْطَێنْ هَاتیَه دَایینْ؛ چه کَسِێ کُو وِی ژ خَوه رَه بکَه دُوْسْتْ و ئَارِیکَارْ، مُحَقَقْ اَوِێ رِیَا رَاسْتْ لِبَرْ وِنْدَا بکَه و اَوِێ بَرِێ وِی بدَه رِیَا ئَاگِرِێ بِپێتْ».

ژِی حِبْرَا وَانْ بِنْ، (ڤێجه گُوتِنێنْ خُدیٚ بِوَانْ بِنِڤِیسِنْ) گُوتِنێنْ خُدیٚ دِیٚ خَلاصْ نَبِنْ. بێگُمَانْ خُدیٚ عَزِیزَه، حَکِیمَه.

٢٨. (گَلِی مِرُۆڤانْ!) ئَافِرَانْدِنَا وَه و سَاغْکِرِنَا وَه تَڤْکَانْ لِجَمْ خُدیٚ وَکِی ئَافِرَانْدِنْ و سَاغْکِرِنَا یَکْ مِرُۆڤَکِیَه. بێگُمَانْ خُدیٚ بِهِیزَرَه، بِینَرَه.

٢٩. مَا تُو نِزَانِی کُو خُدیٚ شَڤِیٚ دِخَه سَرْ رُۆژِیٚ و رُۆژِیٚ ژِی دِخَه سَرْ شَڤِیٚ، رُۆژْ و هَیْڤْ ژِ فَرْمَانَا خوه رَه سْتُوخَوارْ کِرِنَه و اَڤْ تَڤْ حَیَا دَمَکَه نَاڤْلێکِرِی دِگَرِنْ. بێگُمَانْ خُدیٚ ژِ یَا کُو هُونْ دِکِنْ، ئَاگَاهْدَارَه.

٣٠. اَڤْ رَوْشْ، ژِ بُۆ کُو هُونْ بِزَانِنْ و اِقْرَارْ بِکِنْ کُو خُدیٚ هَرْ حَقَه و بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو ژِ بِلِی خُدیٚ تِێنْ حَبَانْدِنْ هَرْ بَاطِلْ و پُوچِنْ و بێگُمَانْ الله، اَوْ بِلِنْدَه، مَزِنَه.

٣١. مَا تُو نَابِینِی کُو کَشْتِی بِکَرَمَا خُدیٚ دِبَحْرِیٚ دَه دِکِشِنْ دَا کُو هِنَکْ ژِ نِیشَانێنْ قُدْرَتَا خَوه نِیشَانِی وَه بِدَه. بێگُمَانْ دِڤِیٚ دَه، ژِ بُۆ هَرْ کَسِیٚ زێدَه خَورَاگِرْ و سِپَاسْدَارْ دَرْسُ و نِیشَانْ هَنَه.

٣٢. دَمَا پێلێنْ بَحْرِیٚ یێنْ مِینَا چِیَانْ لِوَانْ هَاتِنْ هَڤْ، پێرَه پێرَه ژِ دِلَکِی خَالِصْ لِبَرْ خُدیٚ دِگَرِنْ. گَاڤَا کُو خُدیٚ اَوْ دَرَانِینَه بَژِیٚ و رِزْگَارْ کِرِنْ، ڤێجه هِنْ ژِ وَانْ کێمْ دِشێکِرێنِنْ. ژِ بِلِی یىٚ غَدَّارِیٚ نَانْکُۆرْ کَسْ ئَایَتێنْ مَه مَانْدَلَه نَاکَه.

٣٣. گَلِی مِرُۆڤانْ! هَایْ ژِ فَرْمَانێنْ پَرْوَرْدَگَارِیٚ خَوه هَبِنْ و ژِ رُوژَکَه وِسَا بِتِرْسِنْ کُو تُو بَاڤْ دِ بَرْ زَارُوکێنْ خَوه دَه تِشْتَکِی نَاکَه و تُو زَارُوکْ ژِی دِ بَرْ بَاڤِیٚ خَوه دَ تِشْتَکِی نَاکَه. بێگُمَانْ سُۆزَا کُو خُدیٚ دَایَه حَقَه. زِنْهَارْ بِلا ژِیَانَا جِیهَانِیٚ وَه نَخَاپِینَه و بِلا شَیْطَانِیٚ خَاپِینُوکْ ژِی وَه نَخَاپِینَه!

٣٤. بِرَاسْتِی زَانِینَا رَابُونَا قِیَامَتِیٚ لِجَمْ خُدیٚ یَه و بَارَانِیٚ اَوْ دِبَارِینَه، یَا کُو دِمَالْزَارُوکَانْ

دَه یَه ژی اَوْ پێ دِزَانَه، قَتْ تُو کَسْ نِزَانَه کَا سِبَهێ اَوێ چه قَزَنْج بِکَه و تُو کَسْ نِزَانَه اَوێ لِکیژَانْ عَرْدێ بِمِرَه. بێگُمَانْ خُدێ زَانَا و ئَاگَاهْدَارَه.[١]

٣٢. سُورَه یێ سَجْدَه

سُورَه‌یێ (سَجْدَه) ٣٠ (سِهْ) ئَایَتَه. لِمَکِّیێ نَازِلْ بُویَه . نَاڤێ وی ژ ئَایَتَا ١٥اَمْ تێ کُو تێ دَه خُدێ پَسْنێ بَاوَرْمَنْدَانْ دِدَه؛ دَمَا کُو ئَایَتێنْ قُرْئَانَا مَزِنْ دِبِهیزِنْ دِچِنْ سِجُودێ.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. اَلِفْ، لامْ، مِیمْ.

٢. نَازِلْبُونَا کِتێبێ -کُو تێ دَه گُمَانْ نِینَه. ژ طَرَفێ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ ڤَه یَه.

٣. بَلْکِی اَوْ دِبێژِنْ وی اَوْ ژ جَمْ خَوه لێئَانیَه. نَخێرْ، بَلْکِی اَوْ حَقْ بِخَوه یَه، ژ جَمْ رَبِّێ تَه یَه، ژ بُو کُو تُو پێ مِلَّتَکِی هِشْیَارْ بِکِی کُو بَرِیَا تَه تُو هِشْیَارْکَرْ ژ وَانْ رَه نَهَاتِنَه، دَا کُو اَوْ بِێنَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ.

٤. اَلله، اَوێ کُو عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ و یێنْ کُو دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَنَه دِشَشْ رُوْژَا نْ دَه

---

١ اَڤْ ئَایَتَا پیرُوزْ تَفْسِیرَا ئَایَتَا ٥٩ێ ژ سُورَه‌یێ اَنْعَامَه؛ «کِلِیتێنْ جیهَانَا نَبَنْدی هَرْ لِجَمْ خُدێ نَه، ژ وی پێڤَه کَسْ بِوَانْ نِزَانَه ...» بَلێ، زَئَانِینَا بِغَیْبێ تَرْخَانێ بِخُدێ ڤَه یَه. ژ وی پێڤَه تُو کَسْ؛ چه مَلائِیکَتْ، چه جِنْ و چه اِنْسْ کَسْ پێ نِزَانَه. ژ اِنْسَانَانْ ژی، چه پێخَمْبَرْ، چه وَلِی و چه عَالِمْ بَه دِیسَا کَسْ پێ نِزَانَه. د ڤێ دَرْبَارێ دَه: خُدێ لِپێخَمْبَرێ خَوه فَرْمَانْ دِکَه کُو ژ اُمَّتَا خَوه رَه بِبێژَه: «بِبێژَه: اَزْ ژ وَه رَه نَابێژِمْ کُو خَزِینَیێنْ خُدێ لِجَمْ مِنِنْ، اَزْ بِغَیْبێ ژی نِزَانِمْ و اَزْ ژ وَه رَه نَابێژِمْ کُو اَزْ مَلَائِیکَتِمْ. بَسْ اَزْ دِدمَه پَیْ ئَاکُو ژ مِنْ رَه تێتَه وَحیکِرِنْ.» اَنعَامْ: ٥٠. لِێ بَلێ خُدێ اَگَرْ بِڤێ هِنَکی ژ غَیْبێ بِبَنْدیێ خَوه یێ اَوْ بِڤێ دِدَه اگَاهْدَارْکِرِنْ. مِینَاكْ: «خُدێ وَه بِسَرْ غَیْبێ ڤَه نَاکَه ژ بِلی یێ کُو ژ رَسُولێنْ خَوه اَو بِڤێ. الِ عِمْرَانْ:١٧٩ و ژ سُورَه‌یێ جِنْ ئَایَتَا ٢٦-٢٧ێ دَه ژی، «خُدێ زَانَایێ بِغَیْبێ یَه. اَوْ، ژ بِلی ژ رَسُولانْ یێ بِڤێ کَسِی بِسَرْ غَیْبَا خَوه ڤَه نَاکَه.» ڤێجَه چِقَاسْ خَبَرْدَانَا ژ غَیْبێ اَگَرْ کُو نَه بِرِیێَا وَحْیێ بَه اَوْ ژِرێکَتِنَه.

ئَافِرَانْدِنَه و پَاشێ لِسَرْ عَرْشْ رَاسَرْ بُويَه، ژ وی پێ ڤَه ژ بُۆ وَه تُو ئَارِيكَارْ و مَهْدَرْڤَانْ تُنِنْ. اَرێ مَا هِێ ژی هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

٥. خُدێ، ژ ئَاسْمێنْ حَيَانِی عَرْدِێ هَمُو كَارْ و بَارِی بِرێ ڤَه دِبَه. پَاشێ (اَوْ كَارْ و بَارْ) دِرُوژَكێ دَه بِبَالێ ڤَه بِلِنْدْ دِبِنْ كُو اَوْ رُۆژْ بِقَاسِی هَزَارْ صَالِی يَه ژِ رُۆژێنْ كُو هُونْ دِژمێرِنْ.

٦. هَا اَوْ، زَانَايێ يَا نَپێنْدِی و دَارِيچَاڤَه، يێ دَسْتهِلاتێ دِلُوڤِينَه.

٧. اَوْ خُدَايێ كُو هَرْ تِشْتْ مِكُوۆمْ چێكِرِيَه و دِسَرِێ پێشِينْ دَه اِنْسَانْ ژِ حَرِيێ ئَافِرَانْدِيَه.

٨. پِشْتْرَه زُرِيتَا اِنْسێنْ ژِ دِلُوپَكْ ئَاڤَا لاَوَازْ چێكِرِيَه.

٩. پِشْتْرَه دِرُوڤْ دَايێ؛ دُرِسْتْ كِرْ و ژِ رِحێ كُو مَخْلُوقێ وی يَه پِڤْ كِرِيێ و ژِ وَه رَه گُهْ، چَاڤْ و دِلْ چێكِرِنْ. هُونْ خُدَايێ خَوه چِقَاسْ هِنْدِكْ دِشێكِرِينِنْ!

١٠. اَوْ دِبێژِنْ: اَرێ مَا چَاخێ اَمْ دِنَاڤْ ئَاخێ دَه وِنْدَا بِبِنْ، اَرێ مَا دِيسَا اَمێ ژِ نُو ڤَه بێنَه خُلْقَانْدِنْ؟ نَخێرْ، بَلْكِی اَوْ چُونَا حِزُورَا خُدَايێ خَوه اِنْكَارْ دِكِنْ.

١١. (رَسُولێ مِنْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: مَلَكێ مِرِنێ يێ كُو بُويَه كَارْسِپَارێ (سِتَانْدِنَا) رُوحێ وَه دێ وَه بِمِرِينَه، پَاشێ هُونێ لِخُدَايێ خَوه بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

١٢. اَگَرْ، دَمَا گُنَهْكَارْ لِبَرْ خُدَايێ خَوه سَرْطَوَانْدِی (كُو دِبێژِنْ) خُدَايێ مَه! مَه دِيتْ و مَه بِهِيسْتْ، ڤێجَه مَه ڤَگَرِينَه (دِنْيَايێ) دَا كُو اَمْ كَارِێنْ قَنْجْ بِكِنْ و بێگُمَانْ اَمْ ژِ دِلْ بَاوَری تِينِنْ، تَه بِدِيتَا (تَه يێ دِيمَنَكِی عَجِێبْ بِدِيتَا).

١٣. اَگَرْ مَه بِڤْيَا؛ مَه دێ هِيدَئَايَتْ بِدَايَا هَرْ كَسِی. لێبَلِێ گُوتِنَا «صُۆنْدْ بَه؛ كُو اَزێ جَهَنَمێ ژِ تَڤْكێ (گُنَهْكَارْ و كَافِرێنْ) جِنْ و اِنْسَا دَاگِرِمْ» مِسُوگَرْ بُۆ.

١٤. (دَمَا كُو كَافِرْ دِچِنْ دُوژَهێ دَرْگَهْڤَانْ ژِ وَانْ رَه وِهَا دِبێژِنْ): بِسَدَمَا كُو هُونْ ژِ ڤێ

رُوْژِیَ غَافِلْ مَانْ، دَه ڤِیْجَه عَذَابْ بِچِیْژِنْ. بِرَاسْتِی اَمْ ژِی وَه دِعَذَابْ دَه دِهِیْلِنْ. دَه هَایْدِیَ بِسَدَمَا کِرِنیْنْ خوه عَذَابِیَ هَرْ و هَرِی بِچِیْژِنْ!

١٥. بِیْگُمَانْ بَسْ اَوْ کَسْ بَاوَرِی بِئَایَتیْنْ مَه تِینِنْ؛ اَویْنْ کُو دَمَا بِوَانْ ئَایَتَانْ شِیرَتْ لِوَانْ بیْنَه کِرِنْ دِچِنْ سِجُودِیَ و دِگَلْ حَمْدِیَ وِی خُدَایِیَ خَوه ژِ هَرْ کِیْمَاسِیِیَ پَاكْ دِدیْرِنْ و خَوه قُرَه ژِی نَاکِنْ..[1]

١٦. اَویْنْ کُو طَنِشْتیْنْ وَانْ ژِ نِڤِینیْنْ وَانْ دُورِنْ. بِطِرْسُ و بِهِیْڤِی لِبَرْ خُدَایِیَ خَوه دِگَرِنْ و ژِ رِزْقِیَ کُو مَه دَایَه وَانْ ژِی (دِرِیَا خُدِیَ دَه) خَرْجْ دِکِنْ.

١٧. ڤِیْجَه تُو کَسْ نِزَانَه کَا خُدِیَ ژِ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ، بِسَدَمَا یَا کُو کِرِنْ، ژِ وَانْ تِشْتیْنْ کُو چَاڤْ پِیَ رُونِی دِبِنْ، چِه پَادَاشْ هِلاَنْدِیَه.

١٨. اَرِیَ مَا کَسِیَ کُو بَاوَرْمَنْدْ بَه مِینَا کَسِیَ ژِرِیْدَرْکَتِی یَه؟ تَقِزْ اَوْ نَه مِینَا هَڤِنْ.

١٩. حَچِی یِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و عَمَلِیَ قَنْجْ کِرِنْ، ڤِیْجَه ژِ وَانْ رَه بِسَدَمَا عَمَلِیَ کُو کِرِنْ بِهِشْتیْنْ لِیْمَایِینِیَ هَنَه.

٢٠. لِیْبَلِیَ حَچِی یِیْنْ کُو ژِ رِیَ دَرْکَتِنَه، جِهِیَ وَانْ ئَاگِرَه. چِه دَمَا کُو اَوْ بِخَوازِنْ ژِیَ دَرْکَڤِنْ بِپَاشْ ڤَه تیْنَه ڤَگَرَانْدِنْ. ژِ وَانْ رَه تِیَ گُوتِنْ: دَه هَایْدِیَ عَذَابِیَ اِیْگِرْ اَوِیَ کُو وَه بَاوَرِی پِیَ نَدِئَانِی، بِچِیْژِنْ.

٢١. صُوْنْدْ بَه، بَرِیَا عَذَابِیَ هَرِی مَزِنْ، اَمِیَ وَانْ بِعَذَابِیَ نیْزِیكْ بِدِنْ چِیْژَانْدِنْ دَا کُو اَوْ لِخَوه ڤَگَرِنْ و بَاوَرِی بِینِنْ.

---

[1] اَڤْ ئَایَتَا سِجُودَا خَونْدِنِیَ یَه. دِڤِیَ بَابَتِیَ دَه پیْخَمْبَرْ ﷺ وِسَا فَرْمَانْ کِرِیَه: دَمَا ئَادَمِیكْ (ئَایَتَا) سِجُودِیَ خَونْدْ و هَرَه سِجُودِیَ، شَیْطَانْ دِگِرِی، خَوه ژِیَ دُورْ دِکَه و دِبیْژَه: هَیْ وَاخْ لِمِنْ! فَرْمَانَا سِجُودِیَ لِزَارُویِیَ ئَادَمْ هَاتْ کِرِنْ، اَوْ چُو سِجُودِیَ، ژِیَ رَه بِهِشْتْ هَیَه و فَرْمَانَا سِجُودِیَ لِمِنْ هَاتْ کِرِنْ، اَزْ نَچُومْ سِجُودِیَ، ڤِیْجَه دُوژَهْ ژِ مِنْ رَه یَه.

٢٢. مَا ژِ وِى كَسىٚ كُو بَئَايَتێنْ خُدَايىٚ خَوه وَرَه هِشيَارْكرِنْ و پَاشىٚ بَرىٚ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرينَه، ظَالِمْترْ كِى هَيَه؟ مُحَقَّقْ اَمىٚ ژِ سُوجْدَارَانْ تُولىٚ هِلينِنْ.

٢٣. صُوٚنْدْ بَه، مَه كِتێبْ دَايَه مُوسَا ڤێجَه تُو ژِ گِهَاشْتنَا وِىٚ (كِتێبىٚ) نَكَڤَه گُمَانىٚ و مَه اَوْ ژِ زَارُويێنْ اِسْرَائِيلْ رَه كِربُو رێبَرْ.

٢٤. چِه دَمَا وَانْ صَبرْ كِرْ و وَانْ ژِ دِلْ بَئَايَتێنْ مَه بَاوَرِى ئَانِى، مَه ژِ نَاڤْ وَانْ گَلَكْ رێبَرْ دَرْخِسْتِنْ كُو بِاَمْرىٚ مَه (خَلْكْ) رَاسْتَرىٚ دِكِرِنْ.

٢٥. بێگُمَانْ خُدَايىٚ تَه رُوٚژَا قِيَامَتىٚ دَرْبَارىٚ يَا كُو دِحَقىٚ وَانْ دَه اَوْ بِهَڤْ كَتبُونْ، دىٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه دَارَازْ (حُكمْ) بِكَه.

٢٦. اَرىٚ مَا ژِ وَانْ رَه عَيَانْ نَبُويَه كُو بَرِيَا وَانْ مَه گَلَكْ اُمَّتْ بِرِنَه هَلَاكىٚ، كُو اَوْ ژِى لِشُونْوَارێنْ وَانْ دِگَرِنْ؟ بێگُمَانْ دِڤَانْ دَه گَلَكْ نِيشَانْ و دَلِيلْ هَنَه. مَا هِىٚ ژِى اَوْ گُهىٚ خَوه نَادِنىٚ؟

٢٧. اَرىٚ مَا اَوْ نَابِينِنْ كُو اَمْ ئَاڤىٚ دَاژُونَه سَرْ عَرْدَهِشْكَا بىٚ گِيَا، ڤێجَه اَمْ دَخِلْ و دَانىٚ پىٚ هێشِينْ دِكِنْ كُو هَمْ تَرْشْ (دَڤَه، دَوارْ و پَزْ)ێنْ وَانْ هَمْ ژِى اَوْ بِخَوه ژىٚ دِخُونْ؟ اَرىٚ مَا هِىٚ ژِى اَوْ لِىٚ نَافِكرِنْ؟[1]

٢٨. اَوْ دِبێژِنْ: اَگَرْ بِرَا هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ، دَه كَا اَوْ سَرْكَفْتِنَا كُو هُونْ بَحْسىٚ ژىٚ دِكِنْ كَنْگىٚ يَه؟

---

١ ژ سُورَهيىٚ طَهَ ئَايَتَا ٥٣-٥٤ىٚ «اَو خُدَايىٚ كُو عَردْ ژ وَه رَه رَاسْت كِريَه و ژ وَه رَه تىٚ دَه رىٚ ڤَكرنَه (چُونْ و هَاتِنْ هێسَانْ كِريَه) و بَارَانْ ژ اَسْمێنْ (عَوْرَانْ) ژ وَه رَه بَارَانْدِيَه. ڤێجَا بوىٚ، مَه تَخْلِيتێنْ گِيَا و شِينْكَاتِيَانْ جُرْ بجُرْ و جُوتْ دَرئَانِينَه. ژىٚ بخُونْ و تَرْشێنْ خَوه لِىٚ بِچێرِينِنْ. بێگُمَانْ دِ ڤىٚ دَه ژ بُو عَاقِلْمَنْدَانْ نيشَانْ هَنَه» ڤىٚ ئَايَتَا ٢٧ىٚ خَوشْ رَاڤَه دِكَه.

٢٩. بِبێژَه: رُوٚژَا سَرْکَفْتِنِیٚ اَوْ رُوٚژَا کُو بَاوَرِیَا کَافِرَانْ تُو فَیْدِیٚ نَادَه وَانْ و ژِ وَانْ رَه دِیٚ مُهْلَتْ ژِی نَیِیٚ دَاینْ![1]

٣٠. ڤێجَه تُو دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه و چَاڤْ لِرِیٚ بَه، بێگُمَانْ اَوْ ژِی چَاڤْ لِرِیٚ نَه.

٣٣. سُورَه یِیٚ اَحْزَابْ

سُورَه‌یِیٚ (اَحْزَابْ)٧٣ (حَفْتِیٚ و سِیٚ) ئَایَتَه. لِمَدِینِیٚ نَازِلْ بُویَه . سُورَه، نَاڤِیٚ خَوه ژِ ئَایَتَا ٢٠'اَمْ گِرْتِیَه کُو تِیٚ دَه پَیڤَا اَحْزَابْ دَرْبَاسْ بُویَه و پِرْژِمَارِیَا «حِزْبَه «کُو اَوْ ژِی بِمَعْنَیَا پَارْتْ، جِڤَاتْ، ئَاژَالْ و قَافِیلَه تِیٚ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَیْ پێخَمْبَرْ! هَایْ ژِ اَمْرُ و نَهْیِیٚ خُدِیٚ هَبَه و بِگُوتِنَا کَافِرْ و مُنَافِقَانْ مَکَه. بێگُمَانْ خُدِیٚ زَانَا یَه، خَویْحِکْمَتَه.

٢. بِدَه پَیْ وَحْیَا کُو ژِ جَمْ خُدَایِیٚ تَه ژِ تَه رَه هَاتِیَه. بێگُمَانْ خُدِیٚ ژِ یَا کُو هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٣. خَوه بِسْپێرَه خُدِیٚ، ژِ کَارْسِپَارِی ڤَه خُدَا تَڤِرْ بَسِی تَه یَه.

٤. خُدِیٚ، دُو حَبْ دِلْ نَخِسْتِنَه سِینْگَا تُو زِلَامَانْ، ژِنێنْ وَه ژِی اَوێنْ کُو وَه ظِهَارْ بِوَانْ رَه کِرِیَه نَخِسْتِیَه شُونَا دَایِیکێنْ وَه و زِرْکُرێنْ وَه ژِی ژِ وَه رَه نَکِرِنَه وَکِی کُرێنْ وَه

[1] مُفَسِّرِیٚ نَاڤْدَارْ شَنْقِیطِی دِبێژَه: لِجَمْ مِنْ گُوتِنَا مُفَسِّرَانْ یَا دَرْحَقِی «یَوْمُ الْفَتْحْ»ی دَه یَا هَرِی اَشْکَرَه کُو بوَاطَیَا رُوٚژَا حُکمْدَایِنِیٚ یَه. دَلِیلَا لِسَرْ ڤِیٚ وَاطَیِیٚ ژِ سُورَه‌یِیٚ اَعْرَافْ ئَایَتَا ٨٩یٚ «..مَه خَوه هَرْ سِپَارْتِیَه خُدِیٚ. خُدێیو، دِ نَاڤْبَرَا مَه و گَلِیٚ مَه دَه (دِ وِی تِشْتِیٚ کُو اَمْ تِیٚ دَه تێکُوشِینِیٚ بِهَڤْ رَه دِکِنْ) بِعَدَالَتِی حُکمْ بِکَه. تَڤِرْ تُو چێتِرِینِیٚ حُکمْدَارَانِی» و ژِ سُورَه‌یِیٚ شُعَرَاء ئَایَتَا ١١٧-١١٨یٚ «نُوحْ گُوتْ: خُدَایِیٚ مِن! گَلِیٚ مِنْ، بَاوَرِی بِمِنْ نَئَانِی.اَیْدِی دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَانْ دَه حُکْمِیٚ خَوه بِکَه، مِنْ و بَاوَرْمَنْدێنْ دِگَلْ مِنْ رِزْگَارْ بِکَه » و ژِ سُورَه‌یِیٚ سَبَأْ ئَایَتَا ٢٦یٚ «بِبێژَه: خُدَایِیٚ مَه دِیٚ (رُوٚژَا قِیَامَتِیٚ) مَه و وَه لِهَڤْ بِجِڤِینَه، پِشْتْرَه دِیٚ دِ نَاڤْبَرَا مَه دَه بِعَدَالَتِی حُکمْ بِکَه. هَرْ اَوَه یِیٚ فَتَّاحْ یِیٚ عَلِیمْ.» ڤِیٚ وَاطَیِیٚ تَکَزْ دِکَه.

يێنْ ژِ وَه! اَڤْ گُوتِنێنْ وَه نَه، كُو هُونْ ژِ خَوه رَه دِبێژِنْ. خُدِیٚ گُوْتِنَا رَاسْتْ دِبێژَه و رِیَا رَاسْتْ دِدَه بَرْ وَه.[۱]

۵. (اَوْ زَارُوكێنْ كُو وَه بعِيَالِی ژِ خَوه رَه وَرْگِرْتِيَه) بِبَاڤِێنْ وَانْ گَازِی وَانْ بِكِنْ، اَڤْ لِجَمْ خُدِیٚ دَادْمَنْدْتِرْ و رَاسْتِرَه. ڤێجَه كُو هُونْ نزَانِبِنْ بَاڤێنْ وَانْ كِيَه، اَوْ دِ دِينْ دَه بِرَا و ئَارِيكَارێنْ وَه نَه. دِيَا كُو هُونْ شَاشْ بِبِنْ دَه (كُو هُونْ نَه بِبَاڤِێنْ وَانْ گَازِی وَانْ بِكِنْ) ژِ وَه رَه گُنَهْ نُنَه. لِێبَلِیٚ دِيَا كُو دِلێنْ وَه قَصْدْ بِكَه دَه ژِ وَه رَه وَبَالْ هَيَه. خُدِیٚ تَقَزْ گُنَهْڤَشێرَه، دِلُوْڤَانَه.

٦. پێخَمْبَرْ ژِ بُوْ بَاوَرْمَنْدَانْ ژِ نَفْسَا وَانْ بِخَوه ژِی چێتِرْ و لِپێشْتِرَه. خَانِمێنْ وِی ژِی دَايِكێنْ بَاوَرْمَنْدَانِنْ. يێنْ كُو خِزْمێنْ هَڤِنْ لِگُورِی كِتێبَا خُدِیٚ ژِ بَاوَرْمَنْدێن اَنْصَارْ و مُهَاجِرَانْ لِپێشْتِرْ و نێزِيكْتِرِیٚ هَڤِنْ. لِێبَلِیٚ كُو هُونْ بِدُوسْتێنْ خَوه قَنْجِيكِیٚ بِكِنْ اَوْ جُدَا يَه. اَڤَا مَه گُوتِی دِكِتێبِیٚ دَه نِڤِيسَانْدِی يَه.

۷. بِێنَه بِيرَا خَوه؛ وِیٚ دَمَا مَه ژِ پێخَمْبَرَانْ پێمَانْ وَرْگِرتْ و (مَه پێمَانْ) ژِ تَه، ژِ نُوحْ، ژِ اِبْرَاهِيمْ، ژِ مُوسَا و ژِ عِيسَايِیٚ كُرِیٚ مَرْيَمِیٚ ژِی و مَه سُوْزَكَه مِكُوْمْ و گِرَانْ ژِ وَانْ وَرْگِرتْ..[۲]

---

۱ ظِهَارْ، اَوَه كُو زِلَامْ ژِ پِيرَكَا خَوه رَه بِبێژَه: «تُو، ژِ مِنْ رَه وَكِی پِشْتَا دِيَا مِنْ بِی.» يَعْنِی چَاوَا دِيَا مِنْ ژِ مِنْ رَه حَرَامَه تُو ژِی وِسَا ژِ مِنْ رَه حَرَامْ بِی. بَرِیَا اِسْلَامِیٚ گَاڤَا زِلَامَكِی اَڤْ گُوتِنَا هَا ژِ پِيرَكَا خَوه رَه بِگُوْتَا، اَوْ پِيرَكْ دَڤْ ژِیٚ دِهَاتْ بَرْدَانْ، وَكَه دِيَا وِی دِهَاتْ دِيتِنْ و وِی نِكَارْبُو نێزِيكِی نِڤِينَا وِیٚ بِبَه. خُدِیٚ بِڤِیٚ ئَايَتِیٚ اَڤْ عَادَتْ بِمِينَاكَكَه عَجِيبْ ژِ هُوْلِیٚ رَاكِرْ؛ كَا چَاوَا دِنَاڤَا مِرُوْڤَكِی دَه دُو دِلْ نَابِنْ، هَرْ وِهَا نَه مُمْكِنَه كُو پِيرَكَكْ هَمْ ژِنْ بَه هَمْ ژِی دَايِكْ بَه. بِرَاسْتِی اَڤْ دَابَاشْ بِدُورْفَرِهِی دِیٚ دِسُورَهِیٚ مُجَادَلَه دَه وَرَه.

۲ اَڤْ ئَايَتَا پِيرُوْزْ بَيَانْ دِكَه كُو خُدِیٚ ژِ پێخَمْبَرَانْ پێمَانَا وَانْ وَرْگِرتِيَه، پَاشِیٚ پێنجْ ژِ وَانْ تَرْخَانْ كِرِنَه؛ مُحَمَّدْ، نُوحْ، اِبْرَاهِيمْ، مُوسَا و عِيسَا كُو اَوْ ژِ رَسُولَانْ يێنْ اُولُو الْعَزْمِنْ. دِ ڤِیٚ ئَايَتِیٚ دَه اَوْ مِيسَاقَا (پێمَانَا) كُو خُدِیٚ ژِ وَانْ سِتَانْدِيَه اَشْكَرَا نَكِرِيَه. لِێبَلِیٚ خُدِیٚ اَوْ مِيسَاقْ، ژِ سُورَهِیٚ ال عِمْرَانْ دِ ئَايَتَا ۸۱ِیٚ دَه بَيَانْ كِرِيَه: بِێنَه بِيرَا خَوه؛ وِیٚ دَمِیٚ كُو خُدِیٚ پێمَانْ ژِ پێخَمْبَرَانْ وَرْگِرتْ و گُوْتْ: «دَمَا مِنْ كِتێبْ و حِكْمَتْ دَا وَه، پَاشِیٚ قَاصِدَكْ ژِ وَه رَه بِیٚ و يَا كُو بِوَه رَه يَه ژِی رَاسْت بِدێرَه، تَقَزْ دِڤِیٚ هُونْ بَاوَرِيِیٚ بِوِی بِينِنْ و

٨. دَا كُو خُدِێ ژِ رَاسْتْگُويَانْ پِرْسَا رَاسْتِيَا وَانْ بِكَه و ژِ بُوْ كَافِرَانْ ژِی عَذَابَكِی جَانْسُوْژْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٩. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! قَنْجِيَا كُو خُدِێ لِوَه كِرِيَه دِبِيرْ بِينِنْ؛ وِێ دَمَا كُو لَشْكَرَانْ اِيْرِيشِی سَرْ وَه كِرْ، ڤِێجَه مَه ژِی بَاهُوْزْ و لَشْكَرَكِی كُو وَه اَوْ نَدِدِيتِنْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدِنْ. خُدِێ بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ بِينِرَه.

١٠. بِيْنَه بِيرَا خوه؛ وِێ دَمَا كُو اَوْ ژِ ژُورْ و ژِ ژِيْرْ ڤَه بِسَرْ وَه دَه هَاتِنْ و دَمَا چَاڤْ ژِ تِرْسَا بَرَقَاژِی بُونْ، دِلْ گِهَابُونْ قِرِكِێ و وَه ژِی دَرْبَارِێ خُدِێ دَه حِزْرِيْنْ جُدَا دِكِرْ (مَا گَلُو اَوِێ ئَارِيكَارِيَا مَه بِكَه؟).

١١. هَا دِ وِێ گَاڤِێ دَه بَاوَرْمَنْدْ هَاتِبُونْ جَرِبَانْدِنْ و بِئَاوَايَكِی دِژْوَارْ هَاتِبُونْ هَژَانْدِنْ.

١٢. وِێ دَمِێ مُنَافِقَانْ و اَوِيْنْ كُو دِدِلِيْنْ وَانْ دَه نَخوشِی (زَعِيفِيَا اِيمَانِێ) هَبُو، دِگُوتِنْ: خُدِێ و پِێخَمْبَرِێ وِی مَگَرْ پِێمَانِيْنْ خَاپَانْدِنِێ دَانَه مَه!

١٣. وِێ دَمِێ دَسْتَيَكِێ ژِ مُنَافِقَانْ گُوتْ: گَلِی يَثْرِبِيَانْ (خَلْكِێ مَدِينِێ)! اِيْدِی ژِ بُوْ وَه (لِڤِێ دَرِێ) جِهْ تُنَه، هَايْدِێ ڤَگَرِنْ مَالا خوه! ژِ وَانْ (مُنَافِقَانْ) بِرَكِێ ژِی ژِ پِێخَمْبَرْ دَسْتُورْ دِخوسْتْ، دِگُوتِنْ: بِرَاسْتِی مَالِيْنْ مَه نَه ئَاصِێكِرِی نَه. حَالْ اَڤَه كُو مَالِيْنْ وَانْ ئَاصِێكِرِی بُونْ، تَنِێ وَانْ دِخوسْتْ (ژِ جَنْگِێ) بِرِڤِنْ.

١٤. اَگَرْ (دِژْمِنْ) ژِ هَاوِرْدُوْرْ ڤَه بِهَاتِنَا سَرْ وَانْ و ژِ وَانْ بِخوسْتِنَا كُو ژِ دِينْ ڤَگَرِنْ، تِڤْزْ دِێ وَانْ اَڤْ قَبُولْ بِكِرَا.

١٥. صُوْنْدْ بَه، وَانْ بَرِێ پِێمَانْ دَابُو خُدِێ كُو اَوْ پِشْتَا خوه نَدِنْ نَيَارْ و (ژِ جَنْگِێ) نَرِڤِنْ و اَڤْ پِێمَانَا كُو وَانْ دَا خُدِێ اَوِێ تِڤْزْ ژِێ بِيْنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ.

پِشْتَڤَئَانِيَا وِی بِكِنْ.» (خُدِێ) گُوْتْ: مَا وَه قَبُولْ كِرْ و وَه لِسَرْ ڤِێ يَكِێ ژِ مِنْ پِێمَانْ وَرْگِرت؟ (وَانْ ژِی) گُوْتْ: «بَلِێ، مَه قَبُولْ كِرْ. (خُدِێ) گُوْتْ: نَاخُوَه لِسَرْ ڤِێ يَكِێ شَاهِدْ بِنْ و اَزْ ژِی دِگَلْ وَه ژِ شَاهِدَانِمْ.

١٦. (ژ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ ژ طِرْسَا مِرنِێ يَانْ ژى ژ طِرْسَا كُشْتِنِێ ژ شَرْ بِرَڤِنْ، بزَانِنْ كُو اَڤْ رَڤْ تُو فَيْدِێ نَادَه وَه و وِێ چَاخِێ ژى هُونِێ بَسْ دَمَكَه هِنْدِكْ بێنَه ژيَانْدِنْ.

١٧. بِبێژَه: اَگَرْ خُدِێ بِخَوازَه زَرَارِێ بِدَه وَه يَانْ ژى اَوْ بِخَوازَه رَحْمِێ لِوَه بِكَه اَوْ كِيَه كُو وَه ژێ بِپَارِێزَه؟! اَوِێ ژ بِلى خُدِێ ژ بُوْ خَوه تُو دُوْسْتُ و ئَارِيكَارَكى ژى نَبِينِنْ.

١٨. بێگُمَانْ خُدِێ ژ نَاڤْ وَه، اَوێنْ كُو خَلْكِێ ژ چُونَا جِهَادِێ دِدِنْ پَاشْ و اَوێنْ كُو ژ بِرَايێنْ خَوه (يێنْ مُنَافِقْ) رَه دِبێژِنْ: «وَرِنْ بَشْدَارِى مَه بِبِنْ (بِمُحَمَّدْ رَه دَرْنَكَڤِنْ جِهَادِێ)» بَاشْ بِوَانْ دِزَانَه و ژخَوه كِێمْ جَارَانْ اَوْ تێنَه شَرْ.

١٩. اَوْ مُنَافِقْ لِسَرْ (ئَارِيكَارِيَا) وَه پِرْ چِكُوسْ و نَمَرْدِنْ. ڤێجَه دَمَا تِرْسْ بِسَرْ وَانْ دَه بِێ، تُو وَانْ دِبِينِى كُو اَوْ لِتَه دِنێرِنْ مِينَا يِێ كُو مِرنِێ اَوْ گِرْتِبَه؛ چَاڤێنْ وَانْ لِدُورْ وَانْ دِلِيزِنْ. ڤێجَه دَمَا كُو طِرْسْ ژ سَرْ وَانْ رَابُو، بِزمَانێنْ خَوه يێنْ تُوژْ وَه دِ ئێشِينِنْ و ژ تَمَاهْكَارِى مَالِێ غَنِيمَتِێ ژ تَه دِخَوازِنْ. هَا ڤَانْ بَاوَرِى نَئَانِى. ڤێجَه خُدِێ كِرنێنْ وَانْ پُوچْ كِرنَه و اَڤْ لِجَمْ خُدِێ هێسَانَه.

٢٠. ژ وَانْ مُنَافِقَانْ وَه يَه كُو هِێزِێنْ هَڤْكَارْ يێنْ دِژْمِنْ هِێ ژى ژ دُوْرَا مَدِينِێ نَچُونَه. اَگَرْ كُو لَشْكَرِێنْ هَڤَالْبَنْدَانْ دِيسَا ڤَگَرِنْ (شَرِێ وَه)، اَوْ مُنَافِقْ دِخَوازِنْ كُو هَرِنْ چُوْلِێ، بِكَڤِنْ نَاڤَا بَدَوِيَانْ و ژ دُورْ ڤَه دَرْ حَقِێ وَه دَه خَبَرَانْ بِگرِنْ. ژخَوه اَگَرْ اَوْ دِنَاڤْ وَه دَه بُونَا ژى دِێ هِنْدِكى شَرْ بِكرِنَا.

٢١. (گَلى بَاوَرْمَنْدَانْ!) صُوْنْدْ بَه ژ بُوْ وَه، دِ(ژيَانْ و تَڤْگَرِێنْ) رَسُولِێ خُدِێ دَه، ژ بُوْ وِى كَسِێ كُو (ڤَنْجِيَا) خُدِێ و رُوْژَا ئَاخْرَتِێ هِێڤِى بِكَه و زِكْرِێ خُدِێ ژى پِرْ دِكَه، مِينَاكْ و نِمُونَيكَه سِپَحِى و كَامِلْ هَيَه.

٢٢. چِه دَمَا كُو بَاوَرْمَنْدَانْ هِێزِێنْ هَڤَالبَنْدْ دِيتِنْ، دِگُوتِنْ: هَا اَڤْ يَا كُو خُدِێ و قَاصِدِێ وى پَيْمَانَا وِێ دَابُو مَه، خُدِێ و قَاصِدِێ وى رَاسْتْ گُوتِنَه و ڤِێ رَوْشِێ تِنِێ بَاوَرِى و رَادَسْتْبُونَا وَانْ ژ خُدِێ رَه زێدَه كِرِيَه.

٢٣. ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ هِنْ زِلامێنْ وِسَا هَنَه كُو وَانْ اَوْ پێمَانَا دَانَه خُدێ بِجهْ ئَانِينَه. ڤێجَه هِنْ ژِ وَانْ جَانِێ خَوه فَدَا كِرِنْ و هِنْ ژِ وَانْ ژِی چَاڤنێرِيِێ دِكِنْ و پێمَانَا خَوه نَگُهَارتِنَه (لِسَرْ سُوزَا خَوه مَانَه)...

٢٤. دَا كُو خُدێ رَاسْتْگُوْيَانْ بِرَاسْتِبێژِيَا وَانْ خَلاتْ بِكَه و مُنَافِقَانْ ژِی -اَگَرْ اَوْ بِڤێ. دێ بِدَه عَذَابْدَانْ، يَانْ ژِی (اَگَرْ اَوْ تُوبَه بِكِنْ) دِێ تُوبَيَا وَانْ قَبُولْ بِكَه. بێگُمَانْ خُدێ گُنَهْژِێبِرَه، دِلُوْڤَانَه.

٢٥. اَوێنْ كُو كَافِرْبُونَه، خُدێ اَوْ بِكِينْ و غَزَبَا وَانْ ڤَه ڤَگَرَانْدِنْ. وَانْ تُو فَيْدَه بِدَسْتْ خَوه ڤَه نَئِانِی. خُدێ دِشَرْ دَه بَسِی بَاوَرْمَنْدَانَه. بێگُمَانْ خُدێ خُرْتُ و دَسْتْهِلاتَه.

٢٦. خُدێ، ژِ اَهلِی كِتێبْ اَوێنْ كُو هَڤْكَارِيَا وَانْ (هَڤَالبَنْدێنْ مُشْرِكْ) كِرِنْ، اَوْ ژِ كَلَهێنْ وَانْ ئَانِينَه خَوارێ و طِرْسَا وَه ئَاڤێتِيَه دِلێنْ وَانْ؛ ڤێجَه هُونْ هِنَكَانْ ژِ وَانْ (ژِ بَرْ خِيَانَتَا وَانْ) دِكُژِنْ، هِنَكَانْ ژِ وَانْ ژِی دِيلْ دِگرِنْ.

٢٧. خُدێ هُونْ كِرِنْ مِيرَاتْگِرێنْ جِهْ، خَانِی و سَرْوَتێنْ وَانْ و هُونْ كِرِنْ مِيرَاتْگِرێ عَرْدَكَه كُو هِێ ژِی وَه پِێ لِێ نَكرِيَه. بێگُمَانْ خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی كَارَا يَه.[1]

٢٨. اَیْ پێخَمْبَرْ! ژِ خَانِمێنْ خَوه رَه بِبێژَه: اَگَرْ هُونْ ژِيَانَا دِنْيَايِێ و خِشْرِێ وِێ دِخَوازِنْ، وَرِنْ اَزْ مَهْرَا وَه بِدِمْ وَه و بِرِنْدِی وَه بَرْدِمْ.

٢٩. اَگَرْ هُونْ خُدێ، رَسُولِێ وِی و مَالا ئَاخْرَتِێ دِخَوازِنْ، بِزَانِنْ كُو خُدێ ژِ نَاڤْ وَه، ژِ بُوْ قَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ خَلاتَكَه مَزِنْ ئَامَادَه كِرِيَه.

---

١ خُدێ تَعَالٰی دِ ڤِێ ئَايَتِێ دَه «اَوِ يْنْ كَافِرْبُونَه، خُدێ اَو بِكِينْ و غَزَبَا وَانْ ڤَه و بِێ كُو تُو فَيْدِێ بِدَسْتْ بِخِنْ اَوْ ڤَگَرَانْدِنْ. خُدێ دِ شَرْ دَه بَسِی بَاوَرْمَنْدَانَه..» بَيَانْ دِكَه كُو وِی مُشْرِكْ ژِ سَرْ مُسلمَانَانْ ڤَگَرَانْدِنَه. اَوْ بِچه و چَاوَا ژِ شَرِێ لِهَمْبَرْ مُسلمَانَانْ ڤَگَرَانْدِنَه بَيَانْ نَكِرِيَه. لِێبَلِێ خُدێ دِ نَفْسَا سُورَه‌يِی دَه دِ ئَايَتَا ٩ێ وِهَا بَيَانْ كِرِيَه «گَلِی بَاوَرْمَنْدَان! قَنْجِيَا كُو خُدێ لِوَه كِرِيَه دِ بِيرْ بِينِنْ؛ وِێ دَمَا كُو لَشْكَرَانْ اِێرِيشِی سَرْ وَه كِرْ، ڤێجَه مَه ژِی بَاهُوزْ و لَشْكَرَكِی كُو وَه اَو نَدِيتِنْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ..».

٣٠. گَلِى خَانِمێنْ پێخَمْبَرْ! ژ وَه كِى بێتۆرَتِيَكه اَشْكَرَا بِكَه، عَذَابىَ وِىَ دُو قَاتْ تىَ زێدَه كِرِنْ. اَڤْ لِجَمْ خُدِىَ هێسَانَه.

٣١. چه كَسىَ ژ وَه بِگُوٓتِنَا خُدِىَ و رَسُولِىَ وِى بِكَه و دِگَلْ ڤِىَ ژِى كَارِىَ قَنْجْ بِكَه، اَمِىَ خَلاَتَا وِىَ دُو قَاتْ بِدِنِىَ و مَه ژ بُوٓ وِىَ رِزْقَكِى رِنْدْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٣٢. گَلِى خَانِمێنْ پێخَمْبَرْ! هُونْ، ژ ژِنَانْ نَه مِينَا يَكِىَ ژ وَانِنْ، (بَلْكِى هُونْ دِسَرْ وَانْ رَه نَه) بِشَرْطِىَ كُو هُونْ خَوه ژ بێاَمْرِيَا خُدِىَ و رَسُولِىَ وِى بِپَارێزِنْ. نَاخَوه لِهَمْبَرْ زَلاَمێنْ بِيَانِى گُوٓتِنێنْ خَوه نَرِمْ و نَازِكْ نَكِنْ، ڤِێجَه كُو يىَ دِ دِلِىَ وِى دَه نَخَوشِى هَبَه مَيْلاَ وِى چێبَه و هُونْ بِگُوٓتِنَكَه بِرێزْ و اَدَبْ بِئَاخِڤِنْ.

اَڤْ فَرْمَانَا خُدِىَ هَرْ چِقَاسْ بِنَاڤِىَ خَانِمێنْ پێخَمْبَرْ هَاتِبَه گُوٓتِنْ، لِێبَلِىَ تَڤَكِىَ خَانِمێنْ مُسِلْمَانْ دِكَڤِنْ بِنْ دَه. لَوْرَا خَانِمێنْ پێخَمْبَرْ نِمُونَه و مِينَاكِنْ ژ بُوٓ خَانِمێنْ مُسِلمَانْ رَه. اَڤْ خِطَابێنْ بِڤِى ئَاوَايِى گَلَكْ جَارَانْ دَرْبَاسْ دِبِنْ.

٣٣. دِمَالێنْ خَوه دَه بِرێزْدَارِى رُونِنْ و مِينَا ژِنێنْ بَرِى اِسْلاَمِىَ بِخَمْلُ و خِشرْ خَوه بَرْنَدِنْ دَرْڤَه. بَرْدَوَامِى نِمێژْ بِكِنْ، زَكَاتَا مَالِىَ خَوه بِدِنْ و بِگُوٓتِنَا خُدِىَ و قَاصِدِىَ وِى بِكِنْ. گَلِى اَهْلِىَ مَالاَ پێخَمْبَرْ! بێگُمَانْ خُدِىَ بِڤِىَ پَنْدُ و شِيرَتِىَ بَسْ دِخَوازَه قِرێژِىَ ژ سَرْ وَه رَاكَه و وَه ژ هَرْ كِرێتِيىَ پَاكْ و پَاقِژْ بِكَه.[١]

٣٤. ئَايَتێنْ خُدِىَ و حِكْمَتَا كُو دِمَالێنْ وَه دَه تێنَه خَونْدِنْ بِينِنْ بِيرَا خَوه. بێگُمَانْ خُدِىَ هَرْ تِشْتِى بِتَمَامِى دِزَانَه و پىَ ئَاگَاهْدَارَه.

٣٥. بێگُمَانْ، زَلاَمێنْ مُسِلْمَانْ و ژِنێنْ مُسِلْمَانْ، زَلاَمێنْ بَاوَرْمَنْدْ و ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ، زَلاَمێنْ عِبَادَتْكَرْ و ژِنێنْ عِبَادَتْكَرْ، زَلاَمێنْ رَاسْتْگُو و ژِنێنْ رَاسْتْبێژْ، زَلاَمێنْ خَورَاگِرْ و ژِنێنْ

---

١ اَهْلِ البَيْتْ: مَعْنَا وِىَ خَلْكِىَ مَالاَ پێخَمْبَرَه.عَالِمَانْ گَلَكْ تَعْرِيفْ لِێئَانِينَا، لِىَ يَا مُنَاسِبْ اَڤَه: زَارُوكێنْ پێخَمْبَرْ، خَانِمێنْ وِى، نَڤِيێنْ وِى حَسَنْ و حُسَينْ و زَاڤَايىَ پێخَمْبَرْ عَلِى يَه (رض). ژ ڤَانْ تَڤَانْ رَه اَهلِى بَيتْ تىَ گُوٓتِنْ.

صَبرْکێش، ژِلَامێنْ ژِخُدێطِرْسْ و ژِنێنْ ژِخُدێطِرْسْ، ژِلَامێنْ خێرْکَرْ و ژِنێنْ خێرْکَرْ، ژِلَامێنْ رُوژیگرْ و ژِنێنْ رُوژیگرْ، ژِلَامێنْ نَامُوسْپَارێزْ و ژِنێنْ نَامُوسْپَارێزْ، ژِلَامێنْ ژِ خُدێ رَە پِرْ ژِکرْکَرْ و ژِنێنْ ژِکرْکَرْ، تَقَژْ خُدێ ژِ بُوٚ وَانْ لێبُورِینَكْ و خَلَاتَکە مَزِنْ ئَامَادَە کِرِیَە.

٣٦. دَمَا کُو خُدێ و رَسُولێ وِی لِسَرْ کێشَیَکِی حُکِمْ قَبرِینْ، ژِ بُوٚ تُو مێرْ و ژِنَکە بَاوَرْمَنْدْ مَافْ تُنَە یَە کُو لِگُوٚرِی دَاخَوازَا دِلێ خَوە تَڤْبگَرَە. چە کَسێ بگُوٚتِنَا خُدێ و رَسُولێ وِی نَکە، اِیْدِی بِرَاسْتِی وِی بِرَوْشَکە ئَاشِیکَارْ رێ شَاشْ کِرِیَە.

٣٧. وێ دَمَا ژِ بُوٚ وِی یێ کُو خُدێ (بِاِسْلَامێ) قَنْجِی لێ کِرِی و تَە ژِی (بِئَازَادْکِرنَا وِی) قَنْجِی لێ کِربُو، تَە دِگُوتْ: ژِنَا خَوە بَرْنَدَە و (دَرْ بَارێ وِیْ دَە) ژِ خُدێ بطِرْسَە! حَالْ اَڤە کُو تِشْتێ خُدێ دخَوازَە وێ دَرِینَە، ژِ طِرْسَا لُومَکَارَانْ تَە اَوْ دِ دِلێ خَوە دَە ڤَدشَارْتْ. حَالْ اَڤە یێ کُو حَقَە تُو ژێ بِترْسِی خُدێ یَە. ڤێجَە چە دَمَا کُو زَیدْ پێوَنْدِیَا خَوە ژێ بِرِی، مَە اَوْ لِتَە مَهرْ کِرْ، دَا کُو (ژِ ڤِرْ و پێ دَە) دَرْ بَارێ زَوَاجَا بِپیرَکێنْ کُرْکِرْتیێنْ خَوە دَە، دَمَا کُو وَانْ دَسْتێ خَوە لِسَرْ وَانْ هِلَانِی، تُو گُنَە لِسَرْ بَاوَرْمَنْدَانْ تُنَە یَە کُو وَانْ مَهرْ بِکِنْ. فَرْمَانَا خُدێ هَرْ بِجِهَە.[1]

---

١ بَرێ دِنَاڤ عَرَبَانْ دَە عَادَتْ بُوٚ کُو دَمَا یَکِی زَارُوکَكْ بکُرِینِی دِگرتْ، اَوْ زَارُوكْ دبُو کُرێ وِی و بنَاڤێ وِی دهَاتْ گَازیکرنْ. ڤێ ئَایَتَا پیرُوزْ اَڤْ عَادَتْ رَاکرْ و حُکمَکِی گَلَمْپَرِی ژِ نُو ڤَە دَانِی. حُکمْ اَوێنْ کُو بکُرینِی تێنْ گرْتِنْ بهَرْ ئَاوَایِی نَە مِینَا کُرێنْ حَقِیقِی نَە؛ اَوْ نَابنَە وَارسْ و نَکَاحَا ژِنێنْ وَانْ ژِی لِیێنْ کُو بِبَالْ ڤَە دِهَاتْ گَازیکرنْ حَرَامْ نَابَە. ڤێجَە خُدێ خَوسْتْ کُو اَڤْ حُکمْ بِتَطْبِیقَا پێخَمْبَرْ دُرسْتْ بِبَە. بَرێ دِگُوٚتنْ «زَیْدێ کُرێ مُحَمَّدْ»پشْتِی نُزُولَا ئَایَتێ «زَیْدێ کُرێ حَارِثَه»هَاتَە گُوٚتِنْ. بَرِی ئَایَتْ نَازِلْ بِبَە خَانمَا زَیْدْ کُو بَرْدَانَە ژِی لِپێخَمْبَرْ حَرَامْ بُوٚ، پِشْتِی نُزُولَا ئَایَتێ زَیدْ اَوْ بَرْدَا و پێخَمْبَرْ بِاَمْرێ خُدێ اَوْ مَهرْ کِرْ.

زَیدْ کُرێ حَارِثَە، هێ بزَارُوکَاتِی هَاتبُو دِیلْ گرْتِنْ. خَدیجَە بکُوٚلَتِی اَوْ کِرِیبُو و ژِ پێخَمْبَرْ رَە دِیَارِی کِربُو. پێخَمْبَرْ ژِی، اَوْ ئَازَادْ کِرْ و ژِ خَوە رَە بکُرِینِی گرتْ. پێخَمْبَرْ ﷺ پِرْ ژِ زَیدْ حَزْ دِکِرْ و کَچمَتَا خَوە زَیْنَبْ کَچَا جَحْشْ لێ مَهرْ کِرْ. لێبَلێ زَیْنَبێ بزَیدْ رَە نَبُرَانْدْ. لَوْرَا زَیْنَبْ ژِنَکە اَسِیلْزَادَە بُوٚ، نَخَوسْتْ کُو بکُوٚلَیکِی ئَازَادْکِرِی رَە بزَوِجَە، لێبَلێ ژِ بُوٚ خَاطِرێ پێخَمْبَرْ پێ رَە زَوِجِی. بکُرْتِی؛ بهَڤْ رَە دَرْبَاسْ نَکِرِنْ.

٣٨. لِسَرْ پێخَمْبَرْ تُو گُنَه نينَه كُو يَا خُدىَ ژىَ رَه تَقْديرْ كِرِيَه وِىَ بينَه جِهْ. اَڤْ قَانُونَا خُدِىَ يَه دَرْ بَارِىَ پێخَمْبَرَانْ دَه، اَوێنْ كُو بَرِىَ دَرْبَاسْ بُونَه. فَرْمَانَا خُدِىَ مِسُوگَرْ دِىَ وَرَه جِهْ، (اَڤْ) قَدَرَكَه نِڤيسَانْدِى يَه.

٣٩. اَوْ پێخَمْبَرێنْ كُو وَحْيَا خُدىَ رَادِگِهينِنْ، ژىَ دِطِرْسِنْ و ژِ خُدِىَ پِىَ ڤَه ژِ تُو كَسِى دِنْ نَاطِرْسِنْ. ژِ حَسَابْگِرِى ڤَه خُدِىَ بِتَنِىَ بَسَه.

٤٠. مُحَمَّدْ، ژِ زِلَامێنْ وَه نَه بَاڤِىَ كَسِى ژِ وَه يَه. لِێبَلِىَ اَوْ رَسُولِىَ خُدِىَ و پَاشِيڤَانِىَ پێخَمْبَرَانَه. خُدِىَ تَڤَزْ بِهَرْ تِشْتِى دِزَانَه.

٤١. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانينَه! ذِكْرِىَ خُدِىَ پِرْ بِكِنْ.[1]

٤٢. دِسِبَهُ و اِێڤَارِىَ دَه وِى پَاكْ بِدێرِنْ.

٤٣. خُدِىَ يَه، يِىَ كُو رَحْما خَوه لِوَه دِكَه و مَلَائِيكَتێنْ وِى ژِى (لێبُورينَا وَه دِخَوازِنْ) دَا كُو وَه ژِ طَارِيتِيَانْ دَرْخَه بَرْ رُونَاهِيِىَ. خُدِىَ دِگَلْ بَاوَرْمَنْدَانْ پِرْ دِلُوڤِينَه.

٤٤. رُۆژَا كُو اَوْ (بَاوَرْمَنْدْ) دِگِهِنْ حِزُورَا خُدِىَ، پێشْوَازِيَا وَانْ ژِ هَڤْ رَه «سِلَاڤ»ه. خُدِىَ ژِ بُۆ وَانْ پَادَاشَكَه رِنْدْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٤٥. اَىْ پێخَمْبَرْ! بِرَاسْتِى مَه تُو بِشَاهِدِى، بِمِزْگينْبَرِى و بِهِشْيَارْكَرِى هِنَارْتِيَه...

٤٦. دَا كُو بِدَسْتُورَا خُدِىَ تُو بِبِى دُۆزْكَارِىَ بَالْ رِيَا خُدِىَ و بِبِى چِرَايَكَه رُۆنَاكْ و رُونْكَرْ.

زَيدْ هَاتْ جَمْ پێخَمْبَرْ و ژىَ رَه گُوتْ: اَزْ دِخَوازِمْ زَيْنَبِىَ بَرْدِمْ. پێخَمْبَرْ ژىَ رَه گُوتْ: «ژِنَا خَوه بَرْنَدَه و دَرْبَارِى مَافِىَ وِىَ دَه ژِ خُدِىَ بِتِرْسَه!»پَاشِىَ زَيدْ اَوْ بَرْدَا و پێخَمْبَرْ بِاَمْرِىَ خُدِىَ اَوْ مَهرْ كِرْ.

١ خُدِىَ تَعَالٰى بِڤِىَ ئَايَتَا پيرُۆزْ لِمَه فَرْمَانْ دِكَه كُو اَمْ ذِكْرِىَ خُدِىَ بِكِنْ (پِرْ پِرْ دِبيرْ بينِنْ). ژِ سُورَه‌يِىَ نِسَاء ئَايَتَا ١٠٣يِىَ «ڤێجَا دَمَا وَه نِمێژَا خَوه كِرْ ايجَارْ لِسَرْ پِيَانْ، رُونِشْتِى و لِسَرْ طَنِشْتێنْ خَوه زِكْرِىَ خُدِىَ بِكِنْ..» ژِ سُورَه‌يِىَ ئَالِ عِمْرَانْ ئَايَتَا ١٩١ىَ «اَوێنْ كُو ژِ پِيَانْ و رُونِشْتِى و لِسَرْ طَنِشْتێنْ خَوه دِرێژْبُويِى ذِكْرِىَ خُدِىَ دِكِنْ (خُوَدَا دِ بيرْ تينِنْ)..» و گَلَكْ ئَايَتێنْ دِنْ ژِى ڤِىَ فَرْمَانِىَ بَيَانْ دِكِنْ.

٤٧. مِزْگِینِیَ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ کُو بِیْگُمَانْ ژِ جَمْ خُدِیَ ژِ بُوْ وَانْ قَنْجِیکَه مَزِنْ هَیَه.

٤٨. بِگُوْتِنَا کَافِرْ و مُنَافِقَانْ مَکَه، گُهْ مَدَه اَزِیتَا وَانْ، خَوه بِسْپِیْرَه خُدِیَ، بِوَکِیلِی خُدِیَ هَرْ بَسَه.

٤٩. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! دَمَا کُو وَه ژِنِیْنْ بَاوَرْمَنْدْ لِخَوه مَهرْ کِرِنْ، بَرِیَا هُونْ هَرِنْ لِڤِینَا وَانْ وَه اَوْ بَرْدَانْ، ڤِیْجَه ژِ بُوْ وَه لِسَرْ وَانْ تُو عِدَّه (دَمَا نَمِیْرْکِرِنِیَ) تُنَه یَه کُو هُونْ لِسَرْ وَانْ بِژمِیْرِنْ. نَاخَوه ژِ مَالِیَ خَوه قَنْجِیکِیَ بِوَانْ بِکِنْ و بِئَاوَایِکِی رِنْدْ رِیَا وَانْ ڤَکِنْ.

٥٠. اَیْ پِیْخَمْبَرْ! مَه ژِ بُوْ تَه اَوْ خَانِمِیْنْ تَه، یِیْنْ کُو تَه مَهْرَا وَانْ دَایَه، اَوْ جَارِیَه یِیْنْ کُو خُدِیَ بِغَنِیمَتِی دَانَه تَه و دُوتْمَامِیْنْ تَه، کَچْمَتِیْنْ تَه، کَچْخَالْ و کَچْخَالَتِیْنْ تَه؛ اَوِیْنْ کُو بِتَه رَه هِجْرَتْ کِرِنْ، مَهْرکِرنَا وَانْ لِتَه حَلَالْ کِرِیَه. اَگَرْ ژِنَکَه بَاوَرْمَنْدْ خَوه بَخْشِی پِیْخَمْبَرْ بِکَه و پِیْخَمْبَرْ ژِی بِخَوازَه وِیَ مَهرْ بِکَه -نَه ژِ بَاوَرْمَنْدِیْنْ دِنْ رَه- تَنِیَ ژِ تَه رَه (مَه حَلَالْ کِرِیَه). بِرَاسْتِی دَرْ بَارِیَ ژِنِیْنْ بَاوَرْمَنْدَانْ و قَرْوَاشِیْنْ کُو دِبِنِیَ دَسْتِیَ وَانْ دَه نَه، مَه ژِ وَانْ رَه تِشْتِیَ کُو فَرْظْ کِرِیَه دَایَه زَئَانِینْ، دَا کُو ژِ تَه رَه تُو گُنَهْ و زَحْمَتِی چِیْنَبَه. خُدِیَ گُنَهْژِیْبِرْ و دِلُوڤِینَه.[1]

٥١. ژِ وَانْ (خَانِمِیْنْ خَوه) یَا کُو تُو بِڤِیَ، تُو دِیَ وِیَ بِهِیْلِی پَاشْ، یَا کُو تُو وِیَ بِڤِیَ ژِی تُو دِیَ وِیَ بِینِی جَمْ خَوه. ژِ وَانْ ژِنِیْنْ کُو تَه اَوْ ژِ خَوه دُورْ کِرِنَه تُو کِیژَانِیَ بِڤِیَ ژِ تَه رَه تُو گُنَه تُنَه یَه کُو دِیسَا تُو وِیَ بِینِی جَمْ خَوه. هَا اَڤْ مُنَاسِبْتِرْ و نِیْزِیکْتِری یَا کُو چَاڤِیْنْ وَانْ پِیَ رُونِی بِبِنْ، اَوِیَ غَمْگِینْ ژِی نَبِنْ و بِیَا کُو تُو بِدِی وَانْ هَمُو پِیَ رَازِی بِبِنْ. خُدِیَ بِیَا کُو دِدِلِیْنْ وَه دَه یَه دِزَانَه. خُدِیَ هَرْ زَانَا و بِیْهنْفِرَهَه.

---

١ دِڤِی سُورَهیِیَ دَه اَڤْ گَازِیَا چَارَمَه ژِ بُوْ پِیْخَمْبَرْ. اَڤْ گَازِی دَرْبَارِیَ هِنَکْ رَوْشَانْ دَه یَه کُو هِنَکْ ژِ وَانْ بِأُمَتِیَ رَه هَڤْپِشْکِنْ و هِنْ ژِ وَانْ خَاصِیَ بِپِیْخَمْبَرِنْ کُو خُدِیَ کَرَمَا خَوه پِیَ رَه کِرِیَه و دَرَجَا وِی پِیَ بِلِنْدْ کِرِیَه. هِنَکْ ژِ وَانْ تَقرِیرَا رَوْشَا حَازِرِنْ و هِنَکْ ژِ وَانْ ژِی حُکْمِنْ ژِ پِیْژَرُوْژِیَ رَه. اَوِیْنْ کُو تَرْخَانِی بِجَنَابِیَ پِیْخَمْبَرِنْ، مِینَا زَوجَانْدِنْ پِیْخَمْبَرْ بِزِیْدَیِی چَارْ ژِنَانْ رَه، زَوجَانْدِنَا وِی بِوِیَ ژِنَا کُو خَوه دِیَارِی بِکَه ژِ بُوْ پِیْخَمْبَرْ. اَڤْ هَرْدُو خَصْلَتْ بَسْ خَئَاصِیَ بِپِیْخَمْبَرْ ڤَه نَه.

٥٢. ژِ ڤَانْ (خَانمِێنْ تَه) پێ ڤَه اِیْدِی ژِنْ، ژِ تَه رَه نَه حَلاَلِنْ و (نَه حَلاَلَه) تُو وَانْ بِهِنْ ژِنێنْ دِنْ بگُهَرِینِی ژِی، چَنْدِی سِپَحِیتِیَا وَانْ لِخَوشَا تَه بِچه ژِی. لِێبَلِێ ڤَرْوَاشێنْ کُو دِبِنِێ دَسْتِێ تَه دَه نَه، اَوْ جُدَا نَه. خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی چَاڤْدێرَه.

٥٣. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ! نَچِنْ مَالَا پێخَمْبَرْ، لِێبَلِێ ژِ بُو خَوارِنَکِێ کُو دَسْتُورْ ژِ وَه رَه بِێ دَاینْ اَوْ جُدَا یَه. (دَمَا کُو ژِ بُو خَوارِنَکِێ هُونْ هَرِنْ مَالَا پێخَمْبَرْ ژِی) چَاڤْنێرِیَا پَحْتِنَا خَوارِنِێ نَکِنْ. لِێبَلِێ دَمَا کُو هُونْ بێنَه ڤَخَونْدِنْ هَرِنْ مَالَا وِی و دَمَا کُو وَه خَوارِنْ خَوارْ ژِی دِچِهْ دَه بَلاَڤْ بِبِنْ (و پِشْتِی خَوارِنِێ لِمَالَا پێخَمْبَرْ) خَوه نُوقِی صُحْبَتِێ نَکِنْ. لَوْرَا اَڤْ حَرَکَتَا وَه پێخَمْبَرْ دِئێشِینَه، ڤێجَه اَوْ شَرمْ دِکَه (وَه ژِ مَالِێ دَرْخَه). لِێبَلِێ خُدێ ژِ گُوتِنَا حَقِیِێ شَرمْ نَاکَه. دَمَا کُو هُونْ تِشْتَکِی ژِ خَانِمِێنْ پێخَمْبَرْ بِخَوازِنْ لِپِشْتْ پَرْدَیَکِێ بِخَوازِنْ. اَڤْ هَمْ ژِ بُو دِلێنْ وَه هَمْ ژِی ژِ بُو دِلێنْ وَانْ بِزَاڤْکَه پَاکْتِرَه. ژِ وَه رَه ڤَتْ نَه دُرِسْتَه کُو هُونْ پێخَمْبَرِێ خُدێ بِئێشِینِنْ و نَه دُرِسْتَه کُو پِشْتِی وِی خَانِمِێنْ وِی ژِی مَهرْ بِکِنْ. بێگُمَانْ اَڤْ تَڤگَرَا وَه لِنِکْ خُدێ (گُنَهَکِی) مَزِنَه.[1]

٥٤. اَگَرْ هُونْ تِشْتَکِی اَشْکَرَا بِکِنْ ئَانْ ژِی وِی ڤَشێرِنْ، ڤێجَه بِرَاسْتِی خُدێ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٥٥. ژِ خَانِمِێنْ پێخَمْبَرْ رَه تُو گُنَهْ نِینَه کُو بَاڤِێنْ وَانْ، کُرێنْ وَانْ، بِرَایێنْ وَانْ، بِرَازِیێنْ وَانْ، خَوارْزِیێنْ وَانْ و ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ و (جَارِیَه و کُولَه)یێنْ دِبِنْ دَسْتِێ وَانْ دَه (کُو

---

١ اَڤْ ئَایَتْ چَاوَا کُو دِصَحِیحَا بُخَارِی دَه دَرْبَاسْ بُویَه کُو ژِ اَنَسْ کُرێ مَالِکْ هَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ دِدَرْبَارِی چَنْدْ کَسَانْ دَه نَازِلْ بُویَه کُو ژِ بُو خَوارِنِێ هَاتِبُونْ مَالَا پێخَمْبَرْ و رَانَدِبُونْ. اَڤْ ئَایَتْ ژِ بُو مُومِنَانْ تُورَیَکِی دَاتِینَه کُو کَا چَاوَا بَاوَرْمَنْدْ لِهَمْبَرِی مَالَا پێخَمْبَرْ تَڤْبگَرِنْ و کَا چَاوَا بُاوَرْمَنْدْ لِپێشْبَرِی مَالێنْ هَڤْ ژِی تَڤْبگَرِنْ. مَافِێ تُو کَسِی تُنَه کُو بِسَرَدَانَا خَوه اَزِیَتِێ بِدَه تُو کَسِی. بَاوَرْمَنْدْ لاَزِمَه بِرِسْتْ و رِێزْ بِنْ؛ نَه بێشَرْمْ و بێفِهێتْ بِنْ.

بِپَیْرْدَه وَانْ بِبِینِنْ). (گَلِی خَانِمێنْ پێخَمْبَرْ!) خَوه ژِ حَرَامێنْ خُدِىَ بِپَارێزِنْ، بێگُمَانْ خُدِىَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی حَازِرْ و نَاظِرَه.

٥٦. بێگُمَانْ خُدِىَ رَحْمِىَ لِپێخَمْبَرْ دِکَه، مَلَائِکَتێنْ خُدِىَ ژِی بَخْشَانْدِنَا وِی دِخَوازِنْ، گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ هُونْ ژِی ژِىَ رَه دُعَا بِکِنْ و بِتَکُوزِی ژِىَ رَه بَرْدَسْتْ بِبِنْ.

٥٧. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو خُدِىَ و رَسُولِىَ وِی بِئێشِینِنْ، خُدِىَ هَمْ لِدِنْیَایِىَ هَمْ ژِی لَاخْرَتِىَ لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدِیَه و ژِ وَانْ رَه عَذَابَکِی رِسْوَاکَرْ ئَامَادَه کِرِیَه.

٥٨. اَوێنْ کُو زِلَامێنْ بَاوَرْمَنْدْ و پِیرَکێنْ بَاوَرْمَنْدْ دَرْ بَارِىَ سُوجَکِی دَه کُو وَانْ نَکِرِیَه بِئێشِینِنْ، ڤێجَه بِرَاسْتِی وَانْ بِێبَخْتِی و گُنَهَکِی اَشْکَرَا کِرِیَه.

٥٩. اَیْ پێخَمْبَرْ! ژِ خَانِمێنْ خَوه رَه، ژِ کَچێنْ خَوه رَه و ژِ پِیرَکێنْ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه بِبێژَه: (دَمَا کُو ژِ بُوْ پێدِڤِیَکِىَ دَرْکَڤِنْ دَرْڤَه)، بِلَا بَدَنَا خَوه بِپَرْدَپُوشێنْ خَوه بِنخُمِینِنْ. اَڤْ یَا هَرِی نێزِکَه کُو اَوْ (ژِ دَاوْپِیسَانْ) بِێنَه نَاسْکِرِنْ، ڤێجَه دَا نَئێنَه اِیْشَانْدِنْ. بێگُمَانْ خُدِىَ گُنَهْژێبِرْ و دِلُوڤِینَه.

٦٠. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ کُو مُنَافِقْ و اَوێنْ کُو دِ دِلِىَ وَانْ دَه نَخَوشِیَا (فِحُوشِىَ) هَیَه و اَوێنْ کُو لِمَدِینِىَ خَبَرێنْ دَرَوْ بَلَاڤْ دِکِنْ، دَڤْ ژِ ڤَانْ (بِزَاڤێنْ خَوه) بَرْنَدِنْ اَمِىَ دَسْتُورَا تَه لِوَانْ بِدِنْ (کُو تُو شَرِىَ وَانْ بِکِی و وَانْ ژِ مَدِینِىَ دَرِینِی). پِشْتْرَه لِوِىَ دَرِىَ لِجَمْ تَه اَوِىَ بَسْ دَمَکَه هِنْدِکْ بِشێنْ بِمِینِنْ.

٦١. لَعْنَتْ لِوَانْ هَاتِیَه بَارَانْدِنْ. اَوْ لِکُو دَرِىَ بِێنَه بِدَسْتْخِسْتِنْ اَوِىَ بِێنَه گِرْتِنْ و بِێنَه کُشْتِنْ.

٦٢. دَرْ بَارِىَ وَانێنْ کُو بَرِىَ هَاتِنَه و چُونَه دَه عَادَتِىَ خُدِىَ اَڤَه و تُو یِىَ ژِ عَادَتِىَ خُدِىَ رَه تَڤَرْ تُو گُهَرتِنِىَ نَبِینِی.

٦٣. (يَا مُحَمَّدْ!) اِنْسَانْ پِرْسَا قِيَامَتِىَ ژِ تَه دِكِنْ، كَا كَنْگِىَ يَه؟ بِبِيْژَه: زَانِينَا وِىَ بَسْ لِجَمْ خُدِىَ يَه. مَا تُو چِه دِزَانِى، دِبَه كُو قِيَامَتْ نِيْزِيكْ بَه ژِى.

٦٤. بِيْگُمَانْ خُدِىَ، لَعْنَتْ لِكَافِرَانْ بَارَانْدِيَه و ژِ وَانْ رَه ئَاگِرَكِى بِپِيْتْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٦٥. اَوِىَ هَرْ و هَرْ دِوِى ئَاگِرِىَ بِپِيْتْ دَه بِمِينِنْ، اَوْ دِىَ ژِ بُوْ خَوه نَه دُوسْتَكِى نَه ژِى ئَارِيكَارَكِى بِبِينِنْ.

٦٦. رُوْژَا كُو رُوِيِيْنْ وَانْ دِ اِيْگِرْ دَه تِيْنَه وَرْگَرَانْدِنْ، دِىَ بِبِيْژِنْ: هَىْ وَاخْ لِمَه بَه! خوزِكَا مَه بِگُوْتِنَا خُدِىَ و بِگُوْتِنَا پِيْخَمْبَرْ كِرِبُوِيَا!

٦٧. كَافِرْ دِبِيْژِنْ: خُدَايِىَ مَه! مَه بِگُوْتِنَا سَرْدَارْ و مَزِنِيْنْ خَوه كِرْ و وَانْ ژِى اَمْ ژِ رِىَ دَرْخِسْتِنْ.

٦٨. خُدَايِىَ مَه! دُو قَاتِى عَذَابْ بِدَه وَانْ و بِلَعْنَتَكَه مَزِنْ وَانْ لَعْنَتْ بِكَه.

٦٩. گَلِى يِيْنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! هُونْ ژِى نَبِنْ وَكْ وَانِيْنْ كُو وَانْ مُوسَا اِيْشَانْدِيَه! ڤِيْجَه خُدِىَ مُوسَا ژِ يَا كُو دِگُوْتِنْ پَاكْ و پَاقِژْ كِرْ. مُوسَا لِجَمْ خُدِىَ (پِيْخَمْبَرَكِى) بِصِيَانَتْ و رُومَتْدَارَه.

٧٠. گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ! خَوه ژِ (بِيَاَمْرِيَا) خُدِىَ بِپَارِيْزِنْ و گُوْتِنَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ بِبِيْژِنْ.

٧١. خُدِىَ دِىَ كَارْ و بَارِيْنْ وَه لِهَقْ بِينَه و لِگُنَهِيْنْ وَه بِبُورَه. چِه كَسِىَ بِگُوْتِنَا خُدِىَ و پِيْخَمْبَرِىَ وِى بِكَه، وِى سَرْكَفْتِنَكَه مَزِنْ بِدَسْتْ خِسْتِيَه.

٧٢. مَه اَمَانَتِىَ خَوه لَاسِيمَانَانْ، لِعَرْدِىَ و لِچِيَانْ دَرْپِيْشْ كِرْ، وَانْ خَوه نَدَا بَرْ هِلْگِرْتِنَا وِى (سِپَارِيِى) و (ژِ بَرْپِرْسِيَا وِى) تِرْسِيَانْ، لِيْبَلِىَ اِنْسِيْنْ اَوْ هِلْگِرتْ. (ڤِيْجَه اِنْسِيْن اَرْكَا خَوه پِيْكْ نَئَانِى) بِرَاسْتِى اَوْ سِتَمْكَارَه، نَزَانَه.

٧٣. (خُدِىَ اَڤْ اَمَانَتْ دَا اِنْسِيْنْ) دَا كُو خُدِىَ زِلَامِيْنْ مُنَافِقْ و پِيرَكِيْنْ مُنَافِقْ، زِلَامِيْنْ

مُشْرِكْ و پیرَکێنْ مُشْرِكْ بِدَه عَذَابِىٚ و دَا کُو خُدِىٚ تُوبَیَا زِلَامێنْ بَاوَرْمَنْدْ و پیرَکێنْ بَاوَرْمَنْدْ قَبُولْ بِکَه. خُدِىٚ هَرْ گُنَهْژێبِرَه، دِلُوڤَانَه.

٣٤. سُورَه یِىٚ سَبَأْ

سُورَه‌یِىٚ (سَبَأْ) ، ٥٤ (پێنْجی و چَارْ) ئَایَتَه. لِمَکَّىٚ نَازِلْ بُویَه . سُورَه، نَاڤِىٚ خَوه ژِ بێژَیَا سَبَئِىٚ گِرْتِیَه کُو اَوْ دِ ئَایَتَا ١٥’اَمْ دَه دَرْبَاسْ بُویَه و اَوْ لِیَمَنِىٚ نَاڤِىٚ هَرِێمَکِىٚ یَه.

بِنَاڤِىٚ خُدَایِىٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. حَمْدْ (پَسْنْ و سِپَاسِی) هَرْ ژِ خُدِىٚ رَه یَه. اَوِىٚ کُو چِڤَاسْ تِشْتێنْ لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه هَرْ مِلْکِىٚ وِی نَه و پَسنْدَارِیَا ئَاخْرَتِىٚ هَرْ ژِىٚ رَه یَه و اَوْ دِکَارْ و بَارِىٚ خَوه دَه خُودِیحِکْمَتَه، ئَاگَاهْدَارَه.

٢. اَوْ دزَانَه یَا کُو دِکَڤَه عَرْدِىٚ و یَا کُو ژِ عَرْدِىٚ دَرْدِکَڤَه، یَا کُو ژِ ئَاسْمِێنْ دَاکَڤَه و یَا کُو هِلْدِکِشَه ئَاسْمِێنْ. اَوَه یِىٚ دِلُوڤَانْ، اِىٚ گُنَهْژێبِرْ.

٣. اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه، گُوتِنْ: قِیَامَتْ بِسَرْ مَه دَه نَایِىٚ. بِبێژَه: بَلِىٚ! بِخُدَایِىٚ مِنْ اَوِىٚ کُو زَانَایِىٚ یَا نَپَنْدَه صُوْنْدْ بَه؛ مِسُوگَرْ قِیَامَتْ هَرْ دِىٚ بِسَرْ وَه دَه بِىٚ. لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ بِقَاسِی گِرَانِیَا زَرِیکِی ژِی تِشْتَكْ ژِ بَرْ وِی وِنْدَا نَابَه. یَا کُو ژِ زَرَه یِىٚ بِچُوکْتِرْ و یَا کُو ژِىٚ مَزِنْتِرْ ژِی هَرْ اَوْ دِکِتێبَکَه اَشْکَرَا دَه نَه (کُو اَوْ لَوْحُ الْمَحْفُوظَه).

٤.) ژِ بُوْ کُو خُدِىٚ اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنَه وَانْ پَادَاشْ بِکَه. هَا ژِ بُوْ وَانْ لِێبُورِینْ و رِزْقَکِی خُوشْ هَیَه.

٥. اَوێنْ کُو دَرْ بَارِىٚ (پُوچْکِرِنَا حُکْمِىٚ) ئَایَتێنْ مَه دَه پِیکُولِیِىٚ دِکِنْ، (گُمَانْ دِکِنْ) کُو اَوِىٚ خُدِىٚ نَاچَارْ بِهێلِنْ. هَا ژِ بُوْ وَانْ ژِی عَذَابَکِی اَرْژَنْگْ و غَمْنَاكْ هَیَه.

٦. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوِيْنْ كُو عِلْمُ و زَانِينْ ژِ بُوْ وَانْ هَاتِيَه دَايِنْ، اَوْ بَاشْ دِزَانِنْ كُو اَڤْ قُرْئَانْ ژِ جَمْ خُدَايِىَ تَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ، اَوْ حَقْ و رَاسْتَه. اَوْ بَرِىَ (مِرُوْڤانْ) دِدَه رِيَا وِى خُدَايِىَ دَسْتْهِلَاتْ، يِىَ هِيْژَايِى پَسِنْدَايينِىَ.

٧. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِ هَڤْ رَه وِهَا گُوْتِنْ: مَا اَمْ زِلَامَكِى وِسَا نِيشَانِى وَه بِدِنْ (قَصْدَا وَانْ پِيْخَمْبَرَه) كُو اَوْ ژِ وَه رَه بِبِيْژَه؛ دَمَا كُو هُونْ ژِ هَڤْ پَارْچَه پَارْچَه بُونْ و ژِ هَڤْ پَلِشِينْ، بِراسْتِى هُونِىَ (پِشْتِى مِرِنِىَ) دِيسَا ژِ نُو ڤَه رَابِنْ و سَاغْ بِبِنْ؟!

٨. (وَانْ ژِ هَڤْ رَه گُوتْ): مَا گَلُو لِسَرْ نَاڤِىَ خُدِىَ بِدَرَوَانْ بِبَخْتِيِىَ دِكَه يَانْ ژِى پِىَ رَه دِينيتِى هَيَه؟ نَخيْرْ، بَلْكِى اَوِيْنْ كُو بَئَاخْرَتِىَ بَاوَرِى نَايينِنْ دِنَاڤْ عَذَابْ و رِيْشَاشِيكَه دُورْ دَه نَه.

٩. اَرِىَ مَا اَوْ كَافِرْ لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانِيْنْ كُو لِپِيْشِى و پَاشِيَا وَانَه، نَامَيْزِينِنْ؟ اَگَرْ اَمْ بِڤِيْنْ اَمِىَ وَانْ دِ عَرْدِىَ دَه بِبِنْ خَوارِىَ، يَانْ ژِى اَمِىَ ژِ ئَاسْمِيْنْ پَارْچِيِيْنْ اِيْگِرْ بِسَرْ وَانْ دَه بَرْدِنْ. بِيْگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوْ هَرْ عَقْدِىَ كُو(لِخُدَايِىَ خوه) ڤَگَرَه، عِبْرَتَكْ هَيَه.

١٠. صُوْنْدْ بَه مَه ژِ جَمْ خَوه ڤَنْجِيَكْ دَا دَاوُدْ و مَه گُوتْ: گَلِى چِيَا و گَلِى طَيْرَانْ، هُونْ ژِى دِگَلْ وِى تَسْبِيحَانْ بِدِنْ و مَه ژِىَ رَه هَسِنْ ژِى نَرِمْ كِرْ.

١١. (مَه ژِ مَالْبَاتَا دَاوُدْ رَه گُوتْ): زِرْخِيْنْ فِرَهْ چِيْكِنْ، فَسَالَا وَانْ بِاَنْدَازْ بِكِنْ و كَارِيْنْ هِيْژَا بِكِنْ، بِيْگُمَانْ اَزْ لِسَرْ يَا كُو هُونْ دِكِنْ بِينَرِمْ.

١٢. مَه ژِ سُلَيْمَانْ رَه بَا مِسخُرْ كِرِبُو كُو دَانِىَ سِپِيْدِىَ قُونَاخَا مَهَكِىَ وِى بِبَه و دَانِىَ اِيْڤَارِىَ ژِى كُو قُونَاخَا مَهَكِىَ وِى بِبِنِىَ، مَه كَانِيَا پَاخِرْ ژِىَ رَه هَرِكَانْدْ و ژِ جِنَانْ ژِى يِيْنْ كُو لِبَرْ دَسْتِىَ وِى رِيْنْجْبَرِى دِكِرِنْ، هَبُونْ. ژِ وَانْ كِى ژِ فَرْمَانَا مَه دَرْكَتَايَا ڤِيْجَه مَه دِىَ ئَازَارَا ئَاگِرِىَ سِنْجِرِى پِىَ بِدَا تَعمْكِرِنْ.

١٣. وَانْ ژِ سُلَيْمَانْ رَه تِشْتَا بِخوهسْتَا ژِ كَلَهَانْ، پَيْكَرَانْ، جِفْنِيِيْنْ مِينَا حَوْظَانْ و دِيزِيْنْ

(دِعَرْدِێ دَه) بِجِهْكِرِى چِێدِكِرِنْ. (مَه ژِ وَانْ رَه گُوتْ): گَلِى مَالْبَاتَا دَاوُدْ! خُدَايێ خوه بِشێكِرِينِنْ، تَقَزْ ژِ بَنْدَيێنْ مِنْ (يێنْ) شُكِرْدَارْ كێمِنْ!

١٤. اِيدِى دَمَا ژِ بُوٚ سُلَيْمَانْ مَه مِرِنْ حَقْ كِرْ، بَسْ كُرْمِكێ كُو گُوپَالێ وِى دِخَوارْ مِرِنَا وِى رَاڤَايِى وَانْ كِرْ. ڤِێجَه دَمَا كُو اَوْ كُمِشى سَرْ اَرْدێ، ژِ جِنَانْ رَه دِيَارْ بُوٚ كُو اَگَرْ بِنَپَنْدِيێ بِزَئَانِيبُو نَا، هَوْڤَاسِى دِ وِێ كَفْتَلَفْتَا رِسْواكَرْ دَه نَدِمَانْ.[1]

١٥. صُوٚنْدْ بَه، دِجِهْ و وَارێ گَلِێ سَبَئێ دَه نِيشَانَكَه مَزِنْ هَبُو، لِرَخێ رَاسْتێ دُو بَاخْچَه و لِرَخێ چَپێ دُو بَاخْچَه هَبُونْ. (ژِ وَانْ رَه هَاتْ گُوٚتِنْ): ژِ رِزْقێ خُدَايێ خَوه بِخُونْ و شُكْرێ وِى بِكِنْ. ژِ بُوٚ وَه جِهَكِى نِعْمَتْخَوشْ و خُدَايَكِى غَفُورْ هَيَه.

١٦. لِێبَلێ وَانْ بَرێ خَوه(ژِ خُدێ و سِپَاسِيَا نِعْمَتێنْ وِى) ڤَگَرَانْدِنْ. ژِ بُوٚ ڤێ(نَانْكُوٚرِيَا وَانْ) مَه ژِى شَاپِيكَه دِژْوَارْ بِسَرْ وَانْ دَه ئَانِى. مَه هَرْ دُو بَاخْچِيێنْ وَانْ بِدُ بَاخْچِيێنْ دِنْ گُهَرَانْدِنْ كُو خَوِيى خَوارِنێنْ تَحِلْ و هِنْ دَارْگَزْ (كِفِيرِى) و تِشْتَكِى هِنْدِكْ ژِى ژِ دَارْكَنِيرێ بُونْ.

١٧. اَڤْ، بِسَدَمَا كُو زێدَه اِنْكَارِى كِرِنْ مَه اَوْ وِسَا دَانَه جَزَادَانْ و ژِ بِلِى يێ مَانْدَلْكَرْ اَمْ تُو كَسِى جَزَا نَاكِنْ.

١٨. مَه دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه و وَانْ گُنْدێنْ كُو مَه بَرَكَتْ خِسْتِبُويێ، گَلَكْ گُنْدێنْ ژِ دَرْڤَيى وَانْ ئَانِينَه هُوٚلێ و مَه دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه چَنْدْ ڤُونَاخْ دَئَانِينْ، (مَه ژِ وَانْ رَه گُوتْ): دَه بِشَڤْ و رُوٚژْ هُونْ چَاوَا دِخوازِنْ ژِ خَوه رَه بِئَوْلَيى بِگَرِنْ.

١٩. دِپَىْ ڤِێ دَه وَانْ گُوتْ: خُدَايێ مَه! نَاڤْبَرَا وَانْ بَاژَارَانْ يێنْ كُو اَمْ بِرِێونْگِى دِچِنْ،

[1] خُدێ بِڤێ ئَايَتێ دَرْسَكێ دِدَه مِرُوٚڤَانْ. ژِ وَانْ رَه دِيَارْ دِكَه كُو جِنْ بِغَيْبێ نِزَانِنْ. اَگَرْ بِزَانِيَانَا پِشْتِى وَفَاتَا سُلَيْمَانْ پێخَمْبَرْ زَمَانَكِى دِرێژْ وَانْ خِزْمَتْ نَدِكِرْ. دِ دَمَا مَه يَا اِيرُو دَه گَلَكْ مِرُوٚڤ ژِ بُوٚ هِنْ دَاخَوازێنْ خَوه دِچِنْ جَمْ هِنْ كَسێنْ كُو قَاشُو بِجِنَانْ رَه هَڤَالِنْ دَا كُو دَاخَوازێنْ وَانْ بِينِنْ جِهْ. اَڤْ چُونَا جَمْ ڤَانْ گُنَهَه و بَاوَرْكِرِنَا ژِ وَانْ گُنَهْتِرَه.

ژِ هَڤْ دُورْ بِکَه. وَانْ (بِسَبُنَتْ بِیٚشُکْرِی و کُفْرَا خَوه) لِخَوه ظُلِمْ کِرِنْ. ڤێجَه مَه اَوْ کِرِنْ مِژُولِی (یَا سَرْ زِمَانیٚ خَلْکیٚ) و مَه اَوْ ژِ هَڤْ بَلَاوَلَا کِرِنْ. بێگُمَانْ دِڤِیٚ دَه ژِ بُوٚ هَرْ کَسیٚ صَبرْکێشْ و شُکِرْدَارْ رَه بَلْگَه و نِیشَانْ هَنَه.

٢٠. صُوٚنْدْ بَه، شَیْطَانْ تَخْمِینَا خَوه یَا دِحَقیٚ وَانْ (کَافِرَانْ) دَه بِجِهْ ئَانِی، ڤێجَه ژِ بِلِی بِرَکَه بَاوَرْمَنْدْ پیٚ ڤَه، تَڤَکِی وَانْ دَانَه پَیْ وِی.

٢١. حَالْ اَڤْه کُوتُو پێکَارِینَکَه شَیْطِێنْ لِسَرْ وَانْ تُنَه بُوٚ، بَسْ (مَه اَڤْ کَیْسْ دَاییٚ) دَا کُو اَمْ یێنْ کُو بَاوَرِی بَئَاخْرَتیٚ تِینِنْ ژِ یێنْ کُواَوْ ژیٚ بِشِکِنْ، نَاسْ بِکِنْ. بێگُمَانْ خُدَاییٚ تَه لِسَرْ هَرْ تِشْتِی پَارِێزْکَارَه.

٢٢. بِبێژَه: یێنْ کُو دِشُونَا خُدیٚ دَه وَه اَوْ الٰهێنْ رَاسْتِینْ حِزِرْ دِکِرِنْ، گَازِی وَانْ بِکِنْ (بلَا دِهَوارَا وَه بێنْ). اَوْ لِعرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ بقَاسِی گِرَانِیَا زَرِیکیٚ ژِی نَه خَودِییٚ تِشْتَکِی نَه. دِنَاڤْ وَانْ دَه ژِ خُدیٚ رَه تُو هَڤْکَارْ تُنِنْ و ژِ نَاڤْ وَانْ ژیٚ رَه تُو پِشْتَكْ و ئَارِیکَارْ ژِی نِینِنْ.

٢٣. شَفَاعَتْ ژِی لِجَمْ خُدیٚ فَیْدَه نَادَه ژِ بِلِی یێ کُو خُدیٚ دَسْتُورْ دَابَه پیٚ ڤَه. پِشْتِی کُو تِرْسْ ژِ دِلێنْ وَانْ چُو؛ (ژِ فِرِیشْتیَانْ رَه) دِبێژِنْ: خُدَاییٚ وَه چِه گُوتْ؟ (فِرِیشْتَه) دِبێژِنْ: رَاسْتِی گُوتْ. هَرْ اَوَه یێ بِلِنْدْ، یێ مَزِنْ.

٢٤. بِبێژَه: مَا کِیَه یێ کُو ژِ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ رِزْقْ دِدَه وَه؟ بِبێژَه: خُدیٚ یَه! نَاخَوه اَمْ ئَانْ ژِی هُونْ، یَكْ ژِ مَه یَانْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتَه یَانْ ژِی دِنَاڤَا رِیٚشَاشِیکَه اَشْکَرَا دَه یَه.

٢٥. بِبێژَه: هُونْ ژِ گُنَهێنْ کُو مَه کِرِنْ نَایێنْ پِرْسِیَارْکِرِنْ و اَمْ ژِی ژِ یَا هُونْ دِکِنْ نَایێنْ پِرْسِیَارْکِرِنْ.[1]

---

١ خُدیٚ تَعَالٰی دِ ڤیٚ ئَایَتیٚ دَه لِپێخَمْبَریٚ خَوه فَرْمَانْ دکَه کُو کَافِرَانْ رَه بِبێژَه: تُو کَسْ ژِ کَاریٚ تُو کَسی نَه مَسْئُولَه. بَلْکِی هَرْ کَسْ بعَمَلیٚ خَوه تیٚ جزَاکِرِنْ و یێنْ دِنْ ژیٚ بێرِی نَه. خُدیٚ اَڤْ رَوشْ دِ مِژَارنَه دِنْ دَه وِهَا بیَانْ کِریَه. ژِ سُورَهییٚ یونُسْ ئَایَتَا ٤١ یٚ «اَگَرْ وَانْ بَاوَرِی بتَه نَئَانِی، بِبێژَه: کَاریٚ مِنْ ژِ مِنْ

٢٦. بِبێژَه: خُدَايِىٚ مَه دِىٚ (رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ) مَه و وَه لِهَڤْ بِجِڤِينَه، پِشْتْرَه دِىٚ دِنَاڤْبَرَا مَه دَه بِعَدَالَتِى حُكِمْ بِكَه. هَرْ اَوَه يِىٚ فَتَّاحْ يِىٚ عَلِيمْ.[1]

٢٧. بِبێژَه: دَه كَا اَوْ(پُوتـ)ـێنْ كُو دِعِبَادَتِىٚ دَه وَه اَوْ ژِ خُدِىٚ رَه كِرِنَه هَڤْپِشْكْ نِيشَانِى مِنْ بِدِنْ؟ نَخێرْ، نَه وَكِى وَه حِزِرْ دِكِرْ! بَلْكِى خُدِىٚ يَه يِىٚ دَسْهِلَاتْ، يِىٚ خَوێحِكْمَتْ.

٢٨. (رَسُولِىٚ مِنْ!) مَه تُو ژِ تَڤَكِىٚ اِنْسَانَانْ رَه بَسْ مِزْگِينْبَرْ و هِشْيَارْكَرْ شَانْدِيَه، لِێبَلِىٚ پِرِێنْ مِرُوٚڤَانْ (بِڤِىٚ) نِزَانِنْ.

٢٩. كَافِرْ دِبێژِنْ: اَگَرْ هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ، اَوْ عَذَابِىٚ تَه پێمَانْ پِىٚ دَايَه كَا كَنْگِىٚ تِىٚ جِهْ؟

٣٠. بِبێژَه: خُدِىٚ ژِ بُوٚ عَذَابْ رُوژَكْ دَانِى. هُونْ نَه سَاعَتَكِىٚ ژِىٚ لِپَاشْ دِمِينِنْ نَه ژِى سَاعَتَكِىٚ هُونْ دِدِنْ پێشِيَا وِىٚ.

٣١. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، گُوٚتِنْ: اَمْ نَه ژِ ڤِىٚ قُرْئَانِىٚ بَاوَرْ دِكِنْ و نَه ژِى ژِ كِتێبێنْ بَرِيَا وِىٚ. اَگَرْ تَه اَوْ كَافِرێنْ ظَالِمْ لِبَرْ دَسْتِىٚ خُدَايِىٚ خَوه رَاوَسْتَايِى بِدِيتَا كُو چَاوَا اَوْ لِهَڤْ گُوٚتِنَانْ ڤَدِگَرِينِنْ؛ اَوێنْ كُو (لِدِنْيَايِىٚ) قَلْسْ بُونْ، ژِ وَانێنْ كُو خَوه مَزِنْ دِدِێرَانْ رَه دِبێژِنْ: اَگَرْ نَه ژِ وَه بُويَا تَڤَزْ اَمِىٚ بَاوَرْمَنْدْ بُونَا.

رَه يَه، كَارِىٚ وَه ژِى ژِ وَه رَه يَه. هُونْ ژِ يَا كُو اَزْ دِكِمْ بِێرِى نَه، اَزْ ژِى ژِ يَا كُو هُونْ دِكِنْ بِێرِى مَه« و ژِ سُورَهيِىٚ بَقَرَه ئَايَتَا ١٣٤ىٚ «يَا كُو وَانْ بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِ وَانْ رَه يَه و يَا كُو وَه بِدَسْتْ خِسْتِيَه ژِ وَه رَه يَه. هُونْ ژِ يَا كُو وَانْ كِرِيَه نَه بَرْپِرْسِيَارِنْ» و يَا كُو خُدِىٚ پێخَمْبَرِىٚ خُدِىٚ هُودْ گُوٚتِيَا: "..هُودْ، (ژِ وَانْ رَه) گُوٚتْ: اَزْ خُدِىٚ دِكِمْ شَاهِدْ و هُونْ ژِى شَاهِدْ بِنْ كُو بِرَاسْتِى اَزْ ژِ وَانێنْ كُو هُونْ (ژِ خُدِىٚ رَه) دِكِنْ هَڤْپِشْكْ، دُورْ و بِێرِى مَه..» ڤِىٚ وَاطِيِىٚ تَكَزْ دِكَه.

١ الفَتَّاحْ: اَوِىٚ كُو دَرِيِىٚ خَزِنَيَا مِلْكِىٚ خَوه، دَرِيِىٚ خَزِنَيَا دِلُوڤَانِى و رِزْقِىٚ خَوه، تِشْتَا ژِىٚ بِڤِىٚ، لِگُورِى حِكْمَتْ و زَانِينَا خَوه ژِ كَسِىٚ اَوْ بِخَوازِىٚ رَه ڤَدِكَه.

العَلِيمْ: اَوِىٚ كُو زَانِينَا وِى دُوٚرْ لِهَرْ بَرْچَاڤْ و ڤَشَارِيَانْ، رَازْ و اَشْكَرِيَانْ، عَالَمَا ژُورِينْ و ژێرِينْ، دَمَا بُورِى، دَمَا تێدَيِى و دَمَا وَرِىٚ گِرْتِيَه و تِشْتَكْ لِبَرْ وِى ڤَشَارْتِى و نَهَانْ نَامِينَه.

٣٢. اَوێنْ کُو (لِدنْیَایێ) خَوه مَزِنْ دِدێرَانْ ژ یێنْ قَلْسْ رَه دِبێژِنْ: پِشْتِی هِیدَئَایَتْ ژ وَه رَه هَاتْ، مَا مَه هُونْ ژێ ڤَگَرَانْدِنْ؟ نَا، بَلْکِی هُونْ بِخَوه گُنَهْکَارْ بُونْ.

٣٣. اَوێنْ کُو قَلْسْ بُونْ، ژ یێنْ خُومَزِنْدێرْ رَه وِهَا دِبێژِنْ: نَا! بِشَڤْ و رُوّژْ کَارێنْ وَه حِیلَه و فَنْدْ بُوّ. هَرْ تِمْ وَه فَرْمَانْ لِمَه دِکِرْ دَا کُو اَمْ خُدێ اِنْکَارْ بِکِنْ و اَمْ ژێ رَه هَڤْپِشْکَانْ چێکِنْ. اِیْدِی پَیْرَوْ و پێشْرَوْ پِشْتِی کُو عَذَابْ دِبِینِنْ، ژ کَزَبَا شَوتِی پُوّشْمَانْ دِبِنْ. اَمْ ژِی دِیْ زِنْجِیرَانْ بِخِنْ سِتُویێنْ وَانێنْ کُو کَافِرْ بُونَه، اَوْ ژ جَزَایێ یَا کُو کِرِنَه پێ ڤَه نَائێنَه جَزَاکِرِنْ.

٣٤. چِه وَلَاتَکِی کُو مَه پێخَمْبَرَکْ شَانْدِبێ، هَرْ مَالْدَارْ و سَرْکَارێنْ وِی دِگُوّتِنْ: اَمْ بِاَمْرُ و فَرْمَانێنْ کُو هُونْ پێ هَاتِنَه شَانْدِنْ بَاوَرِی نَائێنِنْ.

٣٥. هَمْ دِگُوّتِنْ: اَمْ ژ ئَالِیێ مَالْ و زَارُوکَانْ ڤَه (ژ وَه) پێهْتِرِنْ و اَمْ نَه اَونْ کُو بێنَه عَذَابْدَانْ.

٣٦. بِبێژَه: خُدَایێ مِنْ، کِیێ بِڤێ رِزْقێ وِی فِرَه دِکَه و (کِیێ ژِی بِڤێ رِزْقێ وِی) تَنْگْ دِکَه، لِێبَلِێ پِرێنْ مِرُوّڤَانْ (بِڤێ) نِزَانِنْ.

٣٧. نَه مَالێنْ وَه نَه ژِی زَارُوّکێنْ وَه، وَه نێزِیکِی بَالْ مَه ڤَه نَاکِنْ. لِێبَلِێ اَوێنْ کُو وَانْ بَاوَرِی ئَانِی و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنَه، اَوْ جُدَا نَه. ڤێجَه هَا اَوْ، بِسَدَمَا یَا کُو کِرِنْ، ژ بُوّ وَانْ قَاتْ بِقَاتْ پَادَاشْ هَیَه. اَوْدِکُوّشْکێنْ بِلِنْدْ دَه دِ نَاڤْ (رِحَتِی و) اَوْلَهِیێ دَه نَه.

٣٨. اَوێنْ کُو دَرْ بَارێ ئَایَتێنْ مَه دَه پِیکُولِیێ دِکِنْ (ژ وَانْ وَه یَه کُواَوێ) زُوّرَا مَه بِبِنْ، هَا اَوْ دِیْ رُوبِرُویِی عَذَابْ بێنَه هِشْتِنْ.

٣٩. بِبێژَه: بێگُمَانْ خُدَایێ مِنْ ژ عَقْدێنْ خَوه کِیێ بِڤێ رِزْقێ وِی فِرَهْ دِکَه و (کِیێ ژِی بِڤێ رِزْقێ وِی) تَنْگْ دِکَه. ڤێجَه هُونْ (ژ بُوّ خُدێ) چِه خَرْجْ بِکِنْ، خُدێ دِیْ خَلَفَا وێ ڤَگَرِنَه و هَرْ خُدێ یَه چێتِرِینێ رِزِقْدَارَانْ.

٤٠. وێ رُۆژَا کُو خُدێ تَڤَکێ مُشْرِکَانْ لِهَڤْ کُوْمْ دِکَه، پَاشێ ژِ فِرِیشْتَیَانْ رَه دِبێژَه؛ مَا اَڤْ بُونْ یێنْ کُو ژِ وَه رَه عِبَادَتْ دِکِرِنْ؟

٤١. فِرِیشْتَه دێ بِبێژِنْ: تُو پَاكْ و بِلِنْدی، دُوسْتُ و پِشْتَڤَانێ مَه بَسْ تُویی؛ نَه اَوِنْ. (وَانْ پَرَسْتِنَا مَه نَدِکِرْ)، بَلْکی پَرَسْتِنَا جِنَانْ دِکِرِنْ. پِرِێنْ وَانْ بِجِنَانْ بَاوَرِی ئَانِیبُونْ.

٤٢. ڤێجه اِیرُو هُونْ نِکَارِنْ تُو فَیْدێ و تُو خَسَارێ بِگِهِینِنْ هَڤْ. اَمِێ ژِ وَانێنْ کُو ظُلِمْ کِرِنَه رَه بِبێژِنْ: دَه هَایْدێ عَذَابێ وِی ئَاگِرێ کُو وَه اَوْ اِنْکَارْ دِکِرْ بِچێژِنْ!

٤٣. دَمَا کُو ئَایَتێنْ مَه یێنْ رُونْکَارْ ژِ وَانْ رَه دِهَاتِنْ خونْدِنْ، دِگُۆتِنْ: اَڤْ بَسْ شَخْصَکَه کُو دِخَوازَه وَه ژِ پَرَسْتِنَا وَانْ (پُوتَانْ) ڤَگَرِینَه، اَوِێنْ کُو بَاڤْ و کَالێنْ وَه عِبَادَتێ وَانْ دِکِرِنْ. دِگُۆتِنْ: اَڤْ(قُرْئَانْ) ژِی بَسْ دَرَوکَه کُو وِی ژِ جَمْ خَوه چێکِرِیَه. دَمَا کُو حَقْ (قُرْئَانْ) ژِ وَانْ رَه هَاتْ، اَوِێنْ کَافِرْ بُونَه گُۆتِنْ: اَڤْ بَسْ سێرَکَه اَشْکَرَا یَه.

٤٤. (یَا مُحَمَّدْ!) مَه تُو کِتێبْ نَدَانَه وَانْ کُو اَوْ وێ بِخُوینِنْ و مَه بَرِیَا تَه ژِ وَانْ رَه تُو پێخَمْبَرْ ژِی نَشَانْدِنَه.

٤٥. اُمَّتێنْ بَرِیَا وَانْ ژِی بَاوَرِی بِپێخَمْبَرێنْ خَوه نَئَانِینْ. اَڤْ(مُشْرِکێنْ مَکِّێ) نَاگِهِنَه دَهْیَکَا یَا کُو مَه (هێزْ و تَمَنْ) دَایَه وَانْ. ڤێجه وَانْ بِپێخَمْبَرێنْ مِنْ بَاوَرِی نَئَانِینْ (و مِنْ اَوْ بِرِنْ هَلَاکێ)، دَڤێجه جَزَادَانَا مِنْ چَاوَا بُوْ؟

٤٦. بِبێژَه: اَزْ بَسْ یَكْ شِیرَتَکێ لِوَه دِکِمْ؛ ژِ بُوْ خَاطِرێ خُدێ دِدُوْ دِدُوْ و یَکُو یَکُو (بِمێژِیَکی ئَازَادْ) حَقِیێ طَلَبْ بِکِنْ، پَاشێ بَاشْ بِفِکِرِنْ، (هُونێ بِبِینِنْ کُو) لِدُوْرْ هَڤَالێ وَه (مَقْصَدْ پێ پێخَمْبَرَه) تُو دِینِیتِی تُنَه یَه. اَوْ هَرْ پێخَمْبَرَکَه، بِهَاتِنَا عَذَابَکی دِژْوَارْ و غَمْنَاكْ وَه هِشْیَارْ دِکَه.

٤٧. بِبێژَه: مِنْ (لِسَرْ تَبلِیغَا اِسْلَامێ) تُو حَقَكْ ژِ وَه نَخَوسْتِیَه؛ ڤێجه مَالێ وَه یێ وَه یَه. پَادَاشَا مِنْ هَرْ لِخُدێ یَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی شَاهِدَه.

٤٨. بێژَه: بِرَاسْتِی خُدَایێ مِنْ، حَقِییٚ دَاڤێژَه سَرْ دِلێ پێخَمْبَرێنْ خوه و خُدێ بِغَیْبِی تَقِزْ ئَاگَاهْدَارَه.

٤٩. بێژَه: حَقْ هَاتْ و اِیْدِی بَاطِلْ تِشْتَکِی دَرْنَاخَه هُوِلێ و اَوْ بِتُو اَوْایَانْ ڤَنَاگَرَه.

٥٠. بێژَه: اَگَرْ اَزْ ژِ حَقِییٚ شَاشْ بِبِمْ، بِرَاسْتِی اَزێ لِهَمْبَرِی خوه شَاشْ بِبِمْ، اَگَرْ اَزْ رِیَا رَاسْتْ بِبِینِمْ، اَڤْ ژِی بِخێرَا ڤِیٚ(قُرْئَانێ) یَه کُو خُدَایێ مِنْ پێیَامَا وِیٚ دَایَه مِنْ. بێگُمَانْ خُدێ بِهِیزَرَه، نێزِیکَه.

٥١. خَوزِی تَه بِدِیتَا دَمَا طِرْسِیَاوْ گِرْتِنْ، ڤێجَه تُو جِهێ رَڤێ ژِ وَانْ رَه تُنَه یَه و اَوْ ژِ جِهَکِی نێزِیکْ ڤَه هَاتِنَه گِرْتِنْ.

٥٢. (پِشْتِی عَذَابێ خوه دِیتِنْ) گُوتِنْ: مَه بَاوَرِی پێ ئَانِی. اَرێ مَا اَوێ لِجِهَکِی دُورْ وێ چَاوَا اِیمَانێ بِدَسْتْ بِخِنْ.

٥٣. حَالْ اَڤْه کُو اَوْ بَرێ کَافِرْ بُوبُونْ و ژِ جِیهَکِی دُورْ ڤَه دَرْحَقێ غَیْبێ دَه تَخْمِینْ دِکِرِنْ.

٥٤. اِیْدِی نَاڤبِرَکْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ و یَا کُو دِلێ وَانْ دِچُوِیێ دَه هَاتِیَه دَئَانِینْ، چَاوَا کُو بَرێ بِیێنْ مِینَا وَانْ ژِی هَاتِبُو کِرِنْ. بِرَاسْتِی اَوْ دِ نَاڤَا شِکْ و گُمَانێ دَه بُونْ.

٣٥. سُورَه یِیٚ فَاطِرْ

سُورَەیێ (فَاطِرْ)، ٤٥ (چِلْ و پێنْجْ) ئَایَتَه. لِمَکِّیٚ نَازِلْ بُویَه . نَاڤێ سُورَه ژِ ئَایَتَا ١ ’اَمْ تێ کُو کَلِیمَیَا فَاطِرْ تێ دَه دَرْبَاسْ بُویَه و اَوْ بِمَعْنَیَا ئَافِرِینَرَه یێ کُو بێ نِمُونَه تِشْتْ اِیجَادْ کِرِنَه.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. حَمْدْ (پَسِنْ و سِپَاسِی) ژِ بُوْ خُدێ یَه کُو اَوْ چێکَرێ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانَه، فِرِیشْتَیێنْ

خُدَانْبَازْ؛ دُو بَازْ، سێ بَازْ و چَارْ بَازْ كِرِنَه قَاصِدْ. خُدێ، يَا بِڤێ زێدَه دِخُلِقِينَه. بێگُمَانْ خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٢. چه تِشْتێ خُدێ ژِ دِلُوڤَانِيَا خَوه بِدَه مِرُوڤَانْ، ڤێجَه تُو كَسێ كُو وێ ژِ وَانْ بِگْرَه تُنَه. يَا كُو خُدێ وێ بِگْرَه، ڤێجَه پِشْتِی وِی كَسْ نِكَارَه وێ ژِ وَانْ رَه بَرْدَه. هَرْ اَوَه يێ دِكَارْ و بَارِێ خَوه دَه دَسْتْهِلَاتْ، خَوێحِكْمَتْ.

٣. گَلِی مِرُوڤَانْ! قَنْجِيَا كُو خُدێ لِوَه كِرِيَه بِينِنْ بِيرَا خَوه. اَرِێ مَا ژِ بِلِی خُدێ خَالِقَكِی دِنْ هَيَه كُو ژِ عَرْدُ و ئَاسْمِێنْ رِزْقێ وَه بِدَه؟ ژِ بِلِی خُدێ تُو مَعْبُودِێ بِرَاسْتِی نِينَه. ڤێجَه چَاوَا هُونْ بَرِێ خَوه ژِێ ڤَدِگَرِينِنْ؟

٤. (يَا مُحَمَّدْ!) اَگَرْ اَوْ بِتَه بَاوَرِی نَايِينِنْ، ڤێجَه بِرَاسْتِی بَرِيَا تَه ژِی گَلَكْ پێخَمْبَرْ بَاوَرِی بِوَانْ نَهَاتِبُو ئَانِينْ و هَمُو كَارْ و بَارْ هَرْ بِبَالْ خُدێ ڤَه دِێ بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٥. گَلِی مِرُوڤَانْ! بێگُمَانْ پێمَانَا خُدێ حَقَه. ڤێجَه زِنْهَارْ بِلَا ژِيَانَا جِيهَانێ وَه نَخَاپِينَه و بِلَا شَيْطَانێ خَاپِينُوكْ ژِی بِ(عَفُوكِرِنَا) خُدێ وَه نَخَاپِينَه!

٦. بێگُمَانْ شَيْطَانْ ژِ وَه رَه نَيَارَه. نَاخَوه هُونْ ژِی، وِی ژِ خَوه رَه نَيَارْ قَبُولْ بِكِنْ (و لِدُوڤْ نَچِنْ). اَوْ بَسْ گَازِی هَڤَالبَنْدێنْ خَوه دِكَه دَا كُو اَوْ بِبِنْ ژِ خَلْكێنْ ئَاگِرێ بِپێتْ.

٧. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه، ژِ وَانْ رَه عَذَابَكِی دِژْوَارْ هَيَه، اَوێنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه، ژِ بُوْ وَانْ لێبُورِينْ و خَلَاتَكَه مَزِنْ هَيَه.

٨. اَرِێ مَا اَوْ كَسێ كُو كَارێ وِی يێ پِيسْ ژِێ رَه وَرَه خَمِلَانْدِنْ؛ ڤێجَه اَوْ ژِی وِی كَارِی قَنْجْ بِبِينَه (مَا دِبَه مِينَا وِی كَسێ قَنْجِيێ قَنْجْ و خَرَابِيێ خَرَابْ بِبِينَه)!؟ بِرَاسْتِی ژِی خُدێ كِی بِڤێ وِی ژِ رِێ دِخَه و كِی ژِی بِڤێ وِی رَاسْتَرِێ دِكَه. نَاخَوه ژِ غَمَا لِسَرْ وَانْ خَوه نَبَه هَلَاكێ. بێگُمَانْ خُدێ بِيَا اَوْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٩. خُدێ يَه يێ كُو بَايَانْ دِشِينَه و عَوْرَانْ دِخَه بِزَاڤێ. هَا بِڤِی ئَاوَايِی اَمْ وَانْ دِشِينِنْ

دَقَرَا مِری (هِشْکْبُویی) و پِشْتِی هِشْکْبُونَا عَرْدِێ اَمْ دِیسَا وِێ هِیْشِینْ دِکِنْ. هَرْ وِسَا
اَمْ مِریَانْ ژِی پِشْتِی مِرِنِێ سَاغْ دِکِنْ.

١٠. چه کَسِێ کُو شَرَفْ و رُومَتِێ بخوازَه، ڤِیْجه عِزَّتْ و رُومَتْ تَڤْ ژِ جَمْ خُدِێ نَه. گُوْتنێنْ
خَوشْ و رِنْدْ هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه بِلِنْدْ دِبِنْ و کَارِێ ڤَنْجْ ژِی وَانْ گُوْتِنَانْ بِلِنْدْ دِکِنْ. هَرْچِی
اَوێنْ کُو فَنْدێنْ خَرَابْ دِکِنْ، ژِ بُوْ وَانْ عَذَابَکِی دِژْوَارْ هَیَه و فَنْدێنْ وَانْ پُوچْ دِبِنْ.

١١. خُدِێ هُونْ ژِ ئَاخِێ، پَاشِێ (هُونْ) ژِ دِلُوپَکْ ئَاڤْ چێکِرِنْ، پِشْتْرَه هُونْ کِرِنْ هَڤْسَرْ
(ژِنْ و مێرْ). تُو مێیِکْ بَرْ نَاگِرَه و بَرِێ خَوه دَانَاینَه کُو نَه بزَئَانِینْ و تَڤْدِیرَا خُدَا بَه.
هَرْ جَانْدَارَکِی کُو تَمَنِێ وِی دِرێژْ بِبَه یَانْ ژِی کێمْ بِبَه، اَوْ هَرْ دِکِتێبِێ دَه یَه. بێگُمَانْ
اَڤْ لِجَمْ خُدِێ هێسَانَه.

١٢. هَرْدُو دَرْیَا نَه وَکْ هَڤِنْ؛ اَڤَا پِرْ شێرِینَه، تێهْنَاهِیِێ دبَه، ڤَخَوارِنَا وِێ هێسَانَه و اَڤَا هَا
ژِی پِرْ شُورَه، تَحْلَه. هُونْ ژِ تَڤَانْ ژِی گُوشْتَکِی تَازَه (مَاسِی) دِخُونْ و خِشْرَکِی کُو
هُونْ لِخَوه دِکِنْ ژِێ دَرْدِخِنْ. تُو کَشْتِیَانْ دِبِینِی کُو بَحْرِێ دِقَلێشِنْ (و دِکِشِنْ) دَا کُو
هُونْ ژِ ڤَنْجِیَا خُدِێ (لِرِزْقِێ خَوه) بِگَرِنْ و (ژِ بُوْ کُو خُدِێ اَڤْ ڤَنْجِی دَایَه وَه هُونْ)
شُکْرِێ وِی بِکِنْ.

١٣. خُدِێ شَڤِێ دِخَه سَرْ رُوْژِێ و رُوْژِێ ژِی دِخَه سَرْ شَڤِێ. رُوْژْ و هَیْڤْ ژِ فَرْمَانَا
خَوه رَه سْتُوخَوارْ کِرِنَه. هَرْ یَکْ ژِ وَانْ هَیَا دَمَکَه نَاڤْلێکِرِی دِێ دِ رِێگَهَا خَوه دَه
بِگَرِنْ. هَا (یِێ کُو اَڤْ تَڤْ کِرِنَه) پَرْوَرْدَگَارِێ وَه خُدِێ یَه. مُلْکْ (و دَسْتْهِلَاتْدَارِی)
یِێ وِی یَه. اَوێنْ کُو ژِ بِلِی خُدِێ هُونْ عِبَادَتِێ وَانْ دِکِنْ، اَوْ نَه خودِیِێ ڤَاشِلْکَا سَرْ
سِیسِکِێ نَه ژِی.

١٤. اَگَرْ هُونْ گَازِی وَانْ (پُوتَانْ) بِکِنْ، اَوْ گَازِیَا وَه نَابِهِیزِنْ. اَگَرْ (گَازِیَا وَه) بِبِهِیزِنْ ژِی،
اَوْ نِکَارِنْ بَرْسِڤَا وَه بِدِنْ. رُوْژَا ڤِیَامَتِێ اَوِێ وِێ یَا کُو وَه اَوْ کِرِنَه شِرِیکْ ژِی مَانْدَلَه
بِکِنْ. کَسْ مِینَا وِی خُدَایِێ کُو بِهَرْ تِشْتِی زَانَا تَه ئَاگَاهدَارْ نَاکَه.

١٥. گَلِی مِرُۆڤانْ! هُونْ هَرْ حَوْجِیی بَالْ خُدێ ڤَه نَه و خُدێ، هَرْ دَوْلَمَنْدَه، هێژَایێ پَسِنْدَاییِنێ یَه.

١٦. خُدێ اَگَرْ بِڤێ دێ وَه ژِ نَاڤێ بِبَه و مَخْلُوقَکِی دِنْ بِینَه شُونَا وَه.

١٧. اَڤْ یَکْ ژِ بُۆ خُدێ هَلْبَتْ نَه زَحْمَتَه.

١٨. تُو کَسْ گُنَهێ تُو کَسێ دِنْ هِلْنَاگِرَه. اَگَرْ یَکِی گُنَهْکَرَانْ گَازِی بِکَه دَا کُو گُنَهێ وِی هِلْگِرَه، چَنْدِی اَوْ لِێزِمێ وِی بَه ژِی، تِشْتَکْ ژِ گُنَهێنْ وِی نَایێ هِلْگِرْتِنْ. بێگُمَانْ بَسْ تُو وَانێنْ کُو دِغَیْبێ دَه ژِ خُدَایێ خَوه دِطِرْسِنْ و بَرْدَوَامِی نِمێژْ دِکِنْ دِکَارِی (بِڤێ قُرْئَانێ) بِتِرْسِینِی. چِه کَسێ(ژِ گُنَهَانْ) خَوه پَاقِژْ بِکَه، اَوْ خَوه تَنێ ژِ بُۆ خَوه پَاقِژْ دِکَه و دُومَاهِیکَا هَمُو مَخْلُوقَانْ هَرْ بِبَالْ خُدێ ڤَه یَه.

١٩. (دِ فِێمْکِرِنَا دِینْ دَه) یێ کُۆرْ و یێ بِچَاڤْ نَه مِینَا هَڤِنْ.

٢٠. هَمْ طَارِیتِی و رُونَاهِی..

٢١. سِی و گَرْمَایِی ژِی.

٢٢. هَمْ یێنْ سَاغْ و یێنْ مِرِی نَه وَکْ هَڤِنْ. بێگُمَانْ خُدێ کێ بِڤێ بِوِی دِدَه سَحْکِرِنْ. (یَا مُحَمَّدْ!) تَڤِزْ تُو نِکَارِی (حَقِیێ) بِمِرِیێنْ دِگُۆرَانْ دَه بِدِی سَحْکِرِنْ.

٢٣. بَسْ تُو هِشِیَارْکَرَکِی.

٢٤. بێگُمَانْ مَه تُو دِگَلْ حَقِیێ مِزْگِینْبَرْ و هِشِیَارْکَرْ شَانْدِیَه. تُو مِلَّتَکْ تُنَه یَه کُو پێغَمْبَرَکْ ژِ بُۆ وَانْ نَهَاتِبَه.

٢٥. اَگَرْ اَوْ بِتَه بَاوَرِی نَیینِنْ بێگُمَانْ وَانێنْ بَرِیَا وَانْ ژِی بَاوَرِی نَئَانِیبُونْ، دِگَلْ کُو (پێغَمْبَرێنْ وَانْ) مُعْجِزَه، صُحُفْ و کِتێبێنْ رُونَاهِیکَرْ ژِ وَانْ رَه ئَانِیبُونْ ژِی.

٢٦. پَاشِىٚ اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه، مِنْ اَوْ بِعَذَابْ هِنْگَافتِنْ، دَه كَا بِنِيْرَه جَزَادَانَا مِنْ چَاوَانْ بُوٚ؟

٢٧. اَرِىٚ مَا تُو نَابِينِى كُو خُدِىٚ ژِ عَوْرَانْ ئَاڤَكْ بَارَانْدِيَه، ڤِيْجَه مَه بِوِىٚ ئَاڤِىٚ فِيْكِيِيْنْ رَنْگَه رَنْگْ و دِچِيَانْ دَه ژِى ضَارِيْنْ سِپِى، سُوٚرْ و رَشْطَارِى كُو رَنْگِيْنْ وَانْ نَه وَكْ هَڤِنْ چِيْكِرِنَه.

٢٨. هَرْ وِسَا مَه اِنْسَانْ، دَوَارْ و تَرْشْ (دَڤَه و پَزْ) ژِى رَنْگَه رَنْگْ (ئَافِرَانْدِنَه). ژِ بَنْدَيِيْنْ خُدِىٚ بَسْ يِيْنْ عَالِمْ (زَانَا) ژِ خُدِىٚ بِحَقِى دِتِرْسِنْ. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ دَسْتْهِلَاتْ و گُنَهْژِيْبِرَه.[1]

٢٩. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو كِتِيْبَا خُدِىٚ دِخُوِينِنْ، بَرْدَوَامِى نِمِيْژْ دِكِنْ و ژِ رِزْقِىٚ كُو مَه دَايَه وَانْ بِدِزِى و اَشْكَرَا (دِرِيَا خُدِىٚ دَه) خَرْجْ دِكِنْ، اَوْ (ژِ خُدَايِىٚ خَوه) بَازِرْگَانِيكَه بِيْخَسَارْ هِيْڤِى دِكِنْ.

٣٠. (اَوْ ڤِىٚ دِكِنْ) دَا كُو خُدِىٚ خَلَاتَا (رَفْتَارِيْنْ) وَانْ بِدَه وَانْ و ژِ ڤَنْجِيَا خَوه دِىٚ زِيْدَه ژِى بِدَه وَانْ. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ گُنَهْژِيْبِرَه، شُكِرْدَارَه.

٣١. (يَا مُحَمَّدْ!) اَوَا مَه ژِ بُوٚ تَه ژِ ڤِىٚ كِتِيْبِىٚ هِنَارْتِيَه اَوْ حَقَه، رَاسْتَدَرِيْخِىٚ كِتِيْبِيْنْ بَرِيَا خَوه يَه. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ بِبَنْدِيِيْنْ خَوه تَقَزْ ئَاگَاهْدَارَه، بِينَرَه.

٣٢. پَاشِىٚ وَانَيْنْ كُو مَه اَوْ ژِ نَاڤَا بَنْدَيِيْنْ خَوه بِژَارْتِنَه، مَه اَوْ كِرِنْ وَارِسِىٚ كِتِيْبِىٚ. ڤِيْجَه هِنْ ژِ وَانْ هَنَه كُو نَحَقِيِىٚ لِخَوه دِكِنْ و هِنْ ژِ وَانْ دِرِيَا نَاڤِنْجْ (عَادِلْ) دَه دِچِنْ و هِنْ ژِ وَانْ بِدَسْتُورَا خُدِىٚ دِڤَنْجِيَانْ دَه پِيْشْبَازِيِىٚ دِكِنْ. هَا اَڤْ، كَرَمَا مَزِنَه.

---

١ عَالِمْ (زَانَا): اَوْ كَسَه كُو خُدِىٚ تَامْ نَاسْ بِكَه، وِى مَزِنْ بِدِيْرَه و بِزَانَه كُو اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه. ژِ عِلْمِىٚ ژِى مَقْصُودْ؛ اَوْ عِلْمَه كُو دِگَلْ وِى اِيمَانْ ژِى هَبَه. اِبْنُ كَثِيرْ گُوٚتِيَه: «زَانَايِيْنْ كُو خُدِىٚ نَاسْ دِكِنْ اَوْ تَامْ ژِىٚ دِطِرْسِنْ. لَوْرَا مِرُوٚڤ لِگُورِى دَرَجَيَا نَاسكِرِنَا خُدِىٚ ژِ خُدِىٚ دِتِرْسَه.

٣٣. (اَوْ كَرَمَا مَزِنْ) بِهِشْتِيْن عَدْنِىَ نَه كُو دِچِنِى، اَوْ تِىَ دَه بِبَازِنيْنْ زِيْرِينْ و مُورِيَكِيْنْ نَقِشَانْدِى تِيْنَه خَمِلاَنْدِنْ و جِلِيْنْ وَانْ ژِى تِىَ دَه هَڤْرِيشِمَه.

٣٤. اَوْ دِبِيْژِنْ: حَمْدْ ژِ وِى خُدَايِى رَه بَه كُو دَرْدُ و كُوڤَانْ ژِ مَه بِرِنْ. بِيْگُمَانْ خُدَايِىَ مَه هَرْ غَفُورَه، شَكُورَه.[١]

٣٥. اَوْ خُدَايِىَ كُو ژِ ڤَنْجِيَا خَوه اَمْ خِسْتِنَه مَالاَ لِيمَايِينَا بِيْدَاوِينْ. تُو زَحْمَتِى تِىَ دَه نَاگِهِيژَه مَه و نَه ژِى كَرِخَانْدِنْ.

٣٦. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه، ژِ وَانْ رَه ژِى ئَاگِرِىَ دُوژَهِىَ هَيَه. حُكِمْ ىَ مِرنِىَ لِسَرْ وَانْ نَايِىَ بِرِينْ كُو اَوْ بِمِرِنْ (و رَهَا بِبِنْ). هَمْ لِسَرْ وَانْ عَذَابِىَ دُوژَهِىَ ژِى ڤَتْ نَايِىَ سِڤِكْكِرِنْ. هَا بِڤِى ئَاوَايِى اَمْ كَافِرَانْ جزَا دِكِنْ.

٣٧. اَوْ لِدُوژَهِىَ دِكِنَه فَرْيَادْ و دِبِيْژِنْ: خُدَايِىَ مَه! مَه دَرِينَه دَا كُو ژِ بِلِى وِى كَارِىَ كُو مَه دِكِرْ اَمْ كَارَكِى ڤَنْجْ بِكِنْ. (خُدَا ژِ وَانْ رَه دِبِيْژَه): مَا مَه تَمَنَكِى وِسَا نَدَابُو وَه كُو كَسِىَ تِىَ دَه بِفِكِرَه اَوِىَ ژِىَ شِيرَتْ وَرْگِرَه و ژِ وَه رَه هِشِيَارْكَرْ ژِى هَاتِبُو. نَاخوه عَذَابْ تَعْمْ بِكِنْ، اِيجَارْ ژِ ظَالِمَانْ رَه تُو ئَارِيكَارْ ژِى تُنِنْ.

٣٨. بِيْگُمَانْ خُدِىَ زَانَايِىَ بِغَيْبَا عَرْدُ و ئَاسِمَانَانَه. بِيْگُمَانْ اَوْ بِيَا دِدِلاَنْ دَه ژِى دِزَانَه.

٣٩. خُدِىَ يَه يِىَ كُو لِسَرْ عَرْدِىَ هُونْ كِرِنَه شُونْگِرِيْنْ هَڤْ. ڤِيْجَه چِه كَسِىَ كَافِرْ بِبَه وَبَالِىَ كَافِرِيَا وِى ژِىَ رَه يَه. كُفْرَا كَافِرَانْ لِجَمْ خُدَايِىَ وَانْ، ژِ هِيْرِسِىَ پِىَ ڤَه اَوْ تِشْتَكِى دِنْ لِوَانْ زِيْدَه نَاكَه. كُفْرَا كَافِرَانْ ژِ زِيَانِىَ پِىَ ڤَه تِشْتَكِى دِنْ لِوَانْ زِيْدَه نَاكَه.

٤٠. بِبِيْژَه: ژِ مِنْ رَه بِيْژِنْ، اَوْ هَڤْپِشْكِيْنْ كُو ژِ بِلِى خُدِىَ وَه عِبَادَتِىَ وَانْ دِكِرْ، نِيشَانِى مِنْ بِدِنْ كَا چِه ژِ عَرْدِىَ ئَافِرَانْدِنَه؟ يَانْ مَا دِئَافِرَانْدِنَا ئَاسِمَانَانْ دَه (ژِ خُدِىَ رَه)

---

١ الغَفُورْ: اَوِىَ كُو گُنَهِىَ گُنَهْكَارَانْ دِسْتِرِينَه، وَانْ نَاهَتِكِينَه و لِسَرِىَ وَانْ نَادَه عَذَابِىَ.
الشَّكُورْ: عَمَلِىَ هِنْدِكْ لِبَالِىَ زِيْدَه دِبَه و پَادَاشَا وَانْ ڤَاتْ بِڤَاتْ زِيْدَه دِدَه وَانْ. ڤِيْجَه شِيْكِرِيَا خُدِىَ ژِ عَبْدِىَ وِى رَه كُو لِهَمْبَرِى ڤَنْجِيَا وَانْ خِيْرِىَ دِدَه وَانْ و عَمَلِىَ وَانْ ڤَبُولْ دِكَه.

هَڤْپَارِيكَه وَانْ هَيَه؟ يَانْ ژِى مَه پِرْتُوكَكْ دَايَه وَانْ ڤِێجَه ژِ وِىَ پِرْتُوكِىَ دَلِيلَكَه وَانْ هَيَه؟!. نَخێرْ، اَوْ ظَالِمْ ژِ خَاپَانْدِنِىَ پِىَ ڤَه تُو پێمَانِىَ نَادِنْ هَڤْ.

٤١. بێگُمَانْ خُدِىَ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ رَادِگِرَه دَا كُو نَكَڤِنْ و اَگَرْ كُو بِكَڤِنْ ژِى پِشْتِى وِى كَسْ نِكَارَه وَانْ رَاگِرَه. بێگُمَانْ خُدِىَ هَرْ بَرْبِهێرَه، گُنَهْژێبِرَه.

٤٢. وَانْ كَافِرێنْ (مَكِّىَ) بِ(نَاڤِىَ) خُدِىَ صُونْدَا ئَاصِىَ خَوارْ؛ اَگَرْ كُو پێخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه وَرَه اَوِىَ ژِ تَمَامِىَ اُمَّتَانْ (جِهُو و فِلَهَانْ) بێهْتِرْ دِرِيَا رَاسْتْ دَه بِنْ. لێبَلِىَ چه دَمَا پێخَمْبَرْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ، هَاتِنَا وِى ژِ بِلِى كُو اَوْ ژِ حَقِيِىَ دُورْ كِرِنْ پِىَ ڤَه تِشْتَكِى دِنْ لِوَانْ زێدَه نَكِرْ...

٤٣. (ژِ بَرْ كُو) خَوه لِسَرْ عَرْدِىَ قُرَه دِكِرِنْ و فَنْ و فُوتْ دِگَرَانْدِنْ. حَالْ اَڤَه كُو دُوْلَابێنْ پِيسْ تَنِىَ خُودِيِىَ خَوه دُوْرْپێچْ دِكَه. ڤِێجَه بَسْ اَوْ چَاڤِنێرِيَا فَرْمَانَا خُدِىَ دِكِنْ، يَا كُو لِسَرْ يێنْ بَرِىَ بِكَارْ هَاتِبُو. تُو يِىَ دِ عَادَتێنْ خُدِىَ دَه تُو گُهَارْتِنِىَ نَبِينِى و تُو يِىَ دِ عَادَتێنْ خُدِىَ دَه تُو ڤَگُهَاسْتِنِىَ ژِى نَبِينِى.

٤٤. مَا اَوْ لِسَرْ عَرْدِىَ نَاگَرِنْ، ڤِێجَه بِبِينِنْ كَا اَنْجَامَا وَانْ (اُمَّتـ)ـێنْ بَرِيَا وَانْ چَاوَا بُويَه كُو اَوْ ژِ وَانْ هَرْ زێدَه خُرْتِرْ بُونْ ژِى. نَه لِاَسْمَانَانْ نَه ژِى لِعَرْدِىَ تُو هێزَكَه كُو خُدِىَ نَچَارْ بِهێلَه تُنَه. بِرَاسْتِى ژِى خُدِىَ عَلِيمَه، قَدِيرَه.[1]

٤٥. اَگَرْ خُدِىَ ژِ بَرْ گُنَهێنْ مِرُوْڤَانْ اَوْ زُو بِزُو جَزَا بِكِرَانَا، دِىَ لِسَرْ رُويِىَ عَرْدِىَ تُو

١ العَلِيمْ: اَوِىَ كُو زَانِينَا وِى لِيَا بَرْچَاڤْ و يَا ڤَشَارْتِى، يَا رَازْ و اَشْكَرَه، لِعَالَمَا ژُورِينْ و ژێرِينْ، دِ دَمَا بُورِى، دَمَا تێدَيِى و دَمَا وَرِىَ دَه دُوْرْ گِرْتِيَه و تِشْتَكْ لِبَرْ وِى ڤَشَارْتِى و نَهَانْ نَامِينَه.

القَادِرْ: اَوِىَ كُو لِسَرْ هَرْ تِشْتِى كَارَايَه، دِ عَرْدُ او ئَاسِيمَانَانْ دَه تُو تِشْتْ وِى نَاچَارْ نَاهێلَه، اَوَه يِىَ كُو هَرْ تِشْتِى تَقْدِيرْ دِكَه.

القَدِيرْ: اَڤْ بِواتِيَا «قَادِر»ى تِىَ. لێبَلِىَ پِيڤَا «قَدِير»ىَ دِپَسِنْدَايِينَه خُدِىَ دَه زێدَه وَاتَبَارْتِرَه ژِ پِيڤَا «قَادِر»ىَ.

زِنْدِیكْ نَهِشْتِبُویَا. لِیْبَلِیْ خُدِیْ جَزَایِیْ وَانْ هَیَا دَمَکَه نَاڤْلِیْکِرِی دِدَه پَاشْ. ڤێجَه دَمَا جِڤَانِیْ وَانْ وَرِیْ، بێگُمَانْ خُدِیْ بِینَرِیْ بِعَقْدێنْ خوه یَه.

٣٦. سُورَه یِیْ یَاسِینْ

سُورَه یِیْ (یَاسِینْ)، ٨٣ (هَشْتِیْ و سِیْ) ئَایَتَه. لِمَکّیْ نَازِلْ بُویَه. سُورَه نَاڤِیْ خوه ژِ ئَایَتَا ١'اَمْ گِرْتِیَه.

سُورَه یِیْ یَاسِینْ، بِپِرَانِی لِسَرْ بَاوَرِیَا بِسَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِیْ و حَشْرُ و نَشْرِیْ، قِصَیَا خَلْکِیْ گُنْدَکِی و دَلِیلێنْ کُو یَکِیتِیَا خُدِیْ نِیشَانْ دِدِنْ دِسَکِنَه.

سُورَه، هَلْوَسْتَا دُوزْڤَانِیْ بَاوَرْمَنْدْ «حَبِیبِیْ نَجَّار» بِبِیرْ تِینَه کُو شِیرَتْ لِمِلَّتِیْ خوه کِرِبُو و ژِ لُومَا اَوْ کُشْتِبُونْ. سُورَه، بَحْسَا دَلِیلێنْ یَکِیتِی و قُدْرَتَا خُدِیْ دِکَه اَوێنْ کُو دِڤِیْ کَائِنَاتَا عَجێبْ دَه قَومِینَه و دِقَومِنْ. پێشِی، ژِ تَمَاشَکَهَا عَرْدَا هِشْكْ و ژِ تَمَاشَکَهَا شَڤِیْ یَا کُو اَوْ رَشْطَارِی یَه و رُوْ ژِیْ ڤَدِقَتَه، ژِ تَمَاشَکَهَا رُوْژَا رُوْنَاكْ ئَا کُو بِقُدْرَتَا خُدِیْ کُو دِ رێکَهَا خوه دَه دِگَرَه و هِیچْ خَالَکِیْ ژِی شَاشْ نَاکَه، ژِ تَمَاشَکَهَا هِیڤِیْ کُو دِکَڤَه رێگَهێنْ خوه و ژِ تَمَاشَکَهَا کَشْتِیَا تژَه یَا کُو کِنِیْسَا پێشِیَانْ هِلْدِگْرَه بَحْسْ کِرِیَه کُو اَڤْ هَمُو دَلِیلێنْ اَشکَرَه نَه و قُدْرَتَا خُدِیْ نِیشَانِی خَوێعَقْلانْ دِدِنْ.

سُورَه، دَاوِیِیْ بَحْسَا سَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِیْ و پَادَاشْ و سَزَایِیْ دِکَه و ژِ ڤِیْ رَه دَلِیلانْ تِینَه.

بِنَاڤِیْ خُدَایِیْ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. یَاسِینْ.

٢. قَسَمْ بِقُرْئَانَا حَکِیمْ بَه.

٣. بێگُمَانْ تُو (اَیْ مُحَمَّدْ) ژِ پێخَمْبَرَانِی.

٤. لِسَرْ رِیکَه رَاسْتُ و دُرِسْتِی.

٥. (اَڤْ قُرْئَانْ)، ژِ جَمْ خُدَایِیْ عَزِیزْ یِیْ رَحِیمْ ڤَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ...

٦. دَا كُو تُو قَوْمَكى هِشْيَارْ بكى كُو بَاڤْ و كَالِيْنْ وَانْ نَهَاتِبُونْ هِشْيَارْكِرِنْ، ڤِيْجَه هَايَا وَانْ (ژ ايمَانْ و حَقِيقَتيىَ) تُنَه.

٧. ضُوْنْدْ بَه، لِسَرْ پرِيْنْ وَانْ عَذَابْ پِيْويسْتْ بُويَه، ڤِيْجَه اَوْ بَاوَرِى نَايينِنْ.

٨. بِيْگُمَانْ مَه قَيْدُ و زِنْجيرْ خِسْتِنَه ستُويِيْنْ وَانْ، ايْدِى اَوْ قَيْدْ گِهيشْتِنَه حَيَا چِنَيَا وَانْ، ڤِيْجَه سَرْرَاكِرِى مَانَه.

٩. مَه لِپِيْشِيَا وَانْ بَنْدَكْ و لِپشْتْ وَانْ ژِى بَنْدَكْ دَانِيَه و مَه پَرْدَيَكْ خِسْتِيَه سَرْ چَاڤِيْنْ وَانْ، ايْدِى اَوْ (حَقِيىَ) نَابِينِنْ.

١٠. ژِ وَانْ رَه وَكْهَڤَه، چِه تُو وَانْ (ژِ عَذَابِىَ خُدِىَ) هِشِيَارْ بِكِى، چِه تُو وَانْ هِشِيَارْ نَكِى، هَرْ اَوْ بَاوَرِى نَايينِنْ.

١١. بِيْگُمَانْ بَسْ تُو، وِى يىَ كُو دِدَه پَىْ قُرْئَانِىَ و دِحَالِىَ نَپَنْدِيىَ دَه ژِى ژِ خُدَايِىَ رَحْمٰنْ بِترْسَه، دِكَارِى (بِڤِىَ قُرْئَانِىَ) هِشِيَارْ بِكِى. ڤِيْجَه تُو مِزْگِينَا لِيْبُورِينْ و خَلاتَكَه هِيْژَا بِدِيىَ.

١٢. بِيْگُمَانْ بَسْ اَمِنْ يِيْنْ مِريَانْ سَاغْ دِكِنْ. اَمْ كَارْ و بَارِيْنْ كُو وَانْ لِپِيْشِيَا خَوه شَانْدِنَه (ئَاخِرَتِىَ) و بَرْهَمِيْنْ كُو لِدُوڤْ خَوه هِشْتِنَه ژِى دِنِڤِيسِنْ و هَرْ تِشْتْ دِكِتِيْبَكَه دِيَارْكَرْ دَه نِڤِيسَانْدِى يَه؟

١٣. (هَىْ مُحَمَّد) ژِ بُوْ وَانْ مِينَاكَا خَلْكِىَ وِى بَاژَارِى بِينَه، وِىَ دَمَا ژِ وَانْ رَه رَسُولْ هَاتِنْ شَانْدِنْ.

١٤. وِىَ دَمِىَ مَه ژِ بُوْ وَانْ دُو پِيْخَمْبَرْ شَانْدِنْ، ڤِيْجَه وَانْ بَاوَرِى بِوَانْ نَئَانِى. مَه ژِى بِپِيْخَمْبَرِىَ سِيْيَمْ پِشْتْگِرِيَا وَانْ كِرْ. وَانْ (هَرْ سِىَ پِيْخَمْبَرَانْ) بِهَڤْ رَه (ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: بِيْگُمَانْ اَمْ قَاصِدِيْنْ خُدِىَ نَه، ژِ بُوْ وَه هَاتِنَه شَانْدِنْ!

١٥. گُوٚتِنْ: هُونْ بَسْ مِرُوٚڤێنْ مِینَا مَه نَه. خُدَایِیٚ رَحْمٰنْ ژِ بُوٚ مَه تِشْتَكْ نَشَانْدِیَه. بَسْ هُونْ هَرْ دَرَوَانْ دِكِنْ.

١٦. (رَسُولَانْ) گُوٚتِنْ: خُدَایِیٚ مَه دِزَانَه كُو بِرَاسْتِی اَمْ ژِ بُوٚ وَه بِرَسُولِی هَاتِنَه شَانْدِنْ.

١٧. هَمْ ژِ بِلِی تَبْلِیغَا اَشْكَرَا اَمْ بِتُو تِشْتِی نَه بَرْپِرْسِنْ.

١٨. گُوٚتِنْ: بِرَاسْتِی ژِ رُوِیِیٚ وَه دَه بێقُدُوشِی بِسَرْ مَه دَه هَاتْ. صُوٚنْدْ بَه، اَگَرْ هُونْ ژِ ڤِیٚ دُوٚزَا خوه ڤَنَگَرِنْ اَمِیٚ هَرْ وَه بِكَڤِرَانْ بِرَجِمِینِنْ و ژِ جَمْ مَه ڤَه تَقَزْ اِیشْكَنْجَیَکه اَرْژَنْگْ دِیٚ بِهِنْگَڤَه وَه.

١٩. (پێخَمْبَرَانْ) گُوٚتْ: بێقُدُوسِیَا وَه (ژِ بَرْ كُفْرَا وَه) لِگَلْ وَه یَه. اَرِیٚ مَا ژِ بُوٚ كُو شِیرَتْ لِوَه هَاتِیَه كِرِنْ (بێقُدُوشِی بِسَرْ وَه دَه هَاتْ)؟ نَخێرْ، نَه وِسَانَه! بَلْكِی هُونْ مِلَّتَكِی كُو زێدَه سَرْخوڤَچُویِی نَه.

٢٠. دِڤِیٚ نَاڤِیٚ دَه، ژِ دُورِی وِی بَاژَارِی زِلاَمَكْ بِبَزْ هَاتْ و گُوٚتْ: هَیْ قَومِیٚ مِنْ! بِدِنْ پَیْ ڤَانْ رَسُولاَنْ!

٢١. بِدِنْ پَیْ ڤَانێنْ كُو ژِ وَه تُو حَقْدَسْتِی (اُجْرَتِیٚ) نَاخَوازِنْ، بێگُمَانْ اَوْ لِسَرْ رِیێکَه رَاسْتِنْ.

٢٢. زِلاَمْ گُوٚتْ: مَا چِه لِمِنْ قَومِیَه كُو اَزْ عِبَادَتِیٚ خُدِیٚ نَكِمْ، اَوِیٚ كُو اَزْ خُلِقَانْدِمَه و اَوِیٚ كُو هُونِیٚ بِبَالْ ڤَه بِێنْ ڤَگَرَانْدِنْ.

٢٣. اَرِیٚ مَا اَزِیٚ ژِ بِلِی خُدِیٚ (ژِ خَوه رَه) اِلٰهَكِی دِنْ بِگِرِمْ؟ اَگَرْ اَوْ خُدَا یِیٚ رَحْمٰنْ، ژِ بُوٚ مِنْ زَرَارَكِیٚ بِخَوازَه مَهْدَرَا وَانْ (پُوتێنْ وَه) دِیٚ فَیْدَیَا تِشْتَكِی نَدَه مِنْ. اَوْ قَتْ نَكَارِنْ مِنْ (ژِ عَذَابِیٚ خُدِیٚ) رِزْگَارْ بِكِنْ.

٢٤. (اَگَرْ اَزْ ژِ بِلِی اللّٰه لِخُدَایَكِی دِنْ بِگَرِمْ)، وِیٚ چَاخِیٚ تَقَزْ اَزْ دِرێشَاشِیکَه اَشْكَرَا دَه مَه.

٢٥. بێگُمَانْ مِنْ بَاوَرِی بِخُدَایِیٚ وَه ئَانِیَه؛ ڤێجَه لِمِنْ گُهْدَارِی بِكِنْ.

۲٦. (پِشْتِى ڤِىَ ئَاخَافْتِنِىَ اَوْ كُشْتِنْ، ڤِيَجه) ژِىَ رَه هَاتْ گُوتِنْ: تِيَكَڤَه بِهِشْتِىَ! (پِشْتِى وِى كَرَمَا خُدَايِىَ خَوه دِيتْ) گُوتْ: خَوزِى گَلِىَ مِنْ ژِى اَڤْ بِزَانِيَا...

۲۷. بِيَا كُو خُدَايِىَ مِنْ اَزْ غَفِرَانْدِمَه و اَزْ كَرَانْدِمَه ژِ يِيْنْ كُو قَنْجِى لِوَانْ بُويَه.

۲۸. مَه پِشْتِى (شَهِيدْبُونَا) وِى ژِ بُوْ (هَلاكَا) گَلِىَ وِى، ژِ ئَاسْمِيْنْ تُو لَشْكَرَكْ دَانَخِسْتِيَه و اَمْ دَانَاخِنْ ژِى.

۲۹. بَسْ اَوْ يَكْ قِيرَكَه دِژْوَارْ بُوْ، ڤِيَجه دِجِهْ دَه مِرِنْ.

۳۰. هَىْ وَاخْ لِرَوْشَا عِبَادَانْ! چِقَاسْ پِيَخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه هَاتِبَه، هَرْ وَانْ طِنَازْ پِىَ كِرِنَه.

۳۱. مَا اَوْ نَابِينِنْ كُو مَه بَرِيَا وَانْ چَنْدْ قَومْ بِرِنَه هَلاكِىَ كُو بِرَاسْتِى ژِى اَوْ جَارَكَه دِنْ لِوَانْ نَازِيڤِرِنْ.

۳۲. هَلْبَتْ اَوْ هَمُو (ژِ بُوْ حَسَابِىَ خَوه) دِىَ لِحِزُورَا مَه بِيْنَه كُومْ كِرِنْ.

۳۳. عَرْدَا مِرِى (يَا هِشْكْ و هُولَا) كُو اَمْ وِىَ سَاغْ (و هِيْشِينْ) دِكِنْ و اَمْ ژِىَ حَبْ و تَنَه دَرْدِخِنْ، ڤِيَجه اَوْ ژِىَ دِخُونْ (و پِىَ دِژِينْ)، ژِ بُوْ وَانْ نِيشَانْ و دَلِيلَه (كُو خُدِىَ دِكَارَه ژِ گُورَانْ ژِى مِرِيَانْ سَاغْ رَاكَه).

۳٤. مَه تِىَ دَه گَلَكْ بَخْچِيْنْ خُرْمَا و رَزِيْنْ تِرِى دَانِينَه و مَه تِىَ دَه گَلَكْ كَانِى ژِىَ پِژِقَانْدِنْ و هَرِكَانْدِنَه.

۳٥. دَا كُو اَوْ ژِ فِيْكِيْنْ وَانْ بِخُونْ و اَوْ نَه بِدَسْتِيْنْ وَانْ هَاتِيَه چِيْكِرِنْ. اَرِىَ مَا هِىَ ژِى شُكْرِىَ خُدِىَ نَاكِنْ؟

۳٦. اَوْ خُدَايِىَ كُو ژِ تِشْتِيْن عَرْدْ هِيْشِينْ دِكَه و ژِ مِرُوْڤَانْ و ژِ مَخْلُوقِيْنْ كُو هِىَ ژِى اِنْسَانْ رَاسْتِيَا وَانْ نِزَانَه، هَرْ تِشْتْ جُوتْ (نِيْرْ و مِىَ) ئَافِرَانْدِنَه (ژِ هَرْ كِيْمَاسِى و ژِ يَا نَهِيْژَا) پَاكْ و پَاقِژَه.

٣٧. شَڤْ ژِى ژِ بُوّ وَانْ نِيشَانْ و دَلِيلَه (لِسَرْ قُدْرَتَا خُدێ). اَمْ رُوّژێ ژِ سَرْ وِێ رَادِكێشِنْ، ڤێجَه دِ وِێ دَمێ دَه اَوْ دِطَارِيێ دَه دِمِينِنْ.

٣٨. رُوّژْ ژِى ژِ بُوّ وَانْ نِيشَانَه، اَوْ دِرێگَهَا خَوه دَه دِگَرَه. هَا اَڤْ تَقْدِيرَا خُدَايێ دَسْتهِلَاتْ اِێ زَانَا يَه.

٣٩. هَيْڤْ ژِى ژِ بُوّ وَانْ نِيشَانْ و دَلِيلَه، مَه ژِ بُوّ هِيڤێ ژِى هِنْ قُوّنَاخْ (رێگَهْ) تَرْخَانْ كِرِنَه، حَيَانِى پَاشێ اَوْ وَكِى چِقْلێ دَارَا خُرْمێ خَوارْ دِبَه (دِبَه هِيلَالْ) و ڤَدِگَرَه.

٤٠. نَه ژِ رُوّژێ رَه دُرِسْتَه كُو بِگَهِيژَه هِيڤێ نَه ژِى شَڤْ دِكَارَه بِدَه پێشِيَا رُوّژێ. هَرْ يَكْ ژِ وَانْ دِ رِێگَهْ و چَرْخَكێ دَه مَلَڤَانِى دِكِنْ و چَرْخْ دِبِنْ.

٤١. ژِ بُوّ وَانْ نِيشَانْ و دَلِيلَه كُو مَه كِنێسَا مِرُوّڤَانْ دِكَشْتِيَا تژَه دَه هِلْگِرْتِيَه.

٤٢. مَه ژِ بُوّ وَانْ گَلَكْ تِشْتێنْ وَكِى كَشْتِيێ كُو اَوْ لِێ سُوَارْ بِبِنْ چێكِرِنْ.

٤٣. اَگَرْ اَمْ بِخَوازِنْ (دِگَلْ كَشْتِيَانْ ژِى) اَمێ وَانْ بِنْئَاڤْ بِكِنْ و بِخَنِقِينِنْ، وِێ چَاخێ ژِ وَانْ رَه نَه هَوارْ دِێ هَبَه نَه ژِى اَوێ بِێنَه رِزْگَارْكِرِنْ.

٤٤. ژِ بِلِى كُو اَمْ حَتَا دَمَكَه نَاڤْلێكِرِى ژِ جَمْ خَوه دِلُوڤَانِى و پێخَوشْبُونَكێ بِدِنْ وَانْ.

٤٥. دَمَا ژِ وَانْ رَه بِێ گُوّتِنْ: ژِ عَذَابێ دِنْيَايێ و يێ ئَاخِرَتێ خَوه بِپَارِێزِنْ، دَا كُو رَحْمَتْ لِوَه بِێ كِرِنْ (اَوْ دَنْگْ نَابِنْ خَوه).

٤٦. چِقَاسْ ئَايَتَكْ ژِ ئَايَتێنْ خُدَايێ وَانْ ژِ وَانْ رَه هَاتِبَه هَرْ وَانْ بَرِێ خَوه ژِێ گُهَارْتِنَه.

٤٧. دَمَا كُو ژِ وَانْ رَه بِێ گُوّتِنْ؛ ژِ وِى رِزْقێ كُو خُدێ دَايَه وَه دِخێرِێ دَه خَرْجْ بِكِنْ؛ اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه ژِ يێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه دِبێژِنْ: اَرِێ مَا اَمێ خَوارِنێ بِدِنْ وَانێنْ كُو اَگَرْ خُدێ بِخَوسْتَه دِێ خَوارِنْ بِدَا وَانْ؟ بێگُمَانْ هُونْ بَسْ دِرێشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه نَه.

٤٨. دِبێژِنْ: اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ رَاسْتْگُو نَه (دَه کَا بِبێژِنْ)؛ مَا اَڤْ پَیْمَانْ (ئَا سَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِیْ) کَنْگِیْ یَه؟

٤٩. اَوْ تَنِیْ چَاڤْنێرِیَا قِیرَکِیْ دِکِنْ کُو ژِ نِشْکَا ڤَه اَوْ وَانْ بِگِرَه و بِهِنْگێڤَه و کُو اَوْ هێژْ بِهَڤْ رَه دِنِیقَاشِیْ دَه نَه.

٥٠. وِیْ دَمِیْ اَوْ نَه دِکَارِنْ وَسِیَتَکِیْ بِکِنْ نَه ژِی دِکَارِنْ لِمَالْبَاتێنْ خوه ڤَگَرِنْ.

٥١. دِصُورِیْ (بُوقِیْ) دَه تِیْ پِفْکِرِنْ، هَا (تُو دِبِینِی کُو وَا یَه) اَوْ ژِ گُوْرَانْ رَادِبِنْ، بِلَزْ و بَزْ تێنَه حِزُورَا خُدَایِیْ خوه.

٥٢. هَا وِیْ چَاخِیْ (یێنْ کَافِرْ) دِبێژِنْ؛ هَیْ وَاخْ لِحَالِیْ مَه بَه! کِیْ ژِ تِرْبێنْ مَه اَمْ ڤَژَانْدِنَه؟ (ژِ وَانْ رَه تِیْ گُوْتِنْ) اَڤْ، یَا کُو خُدَا یِیْ رَحْمٰنْ سُوْزْ پِیْ دَابُو و پێخَمْبَرَانْ ژِی ژِیْ رَاسْتْ خَبَرْ دَابُو!

٥٣. اَڤْ رُودَانْ بَسْ یَكْ قِیرَکَه، وِیْ هِنْگِیْ اَوْ هَمُو لِحِزُورَا مَه ئَامَادَه دِبِنْ.

٥٤. اِیرُو بِتُو تِشْتِی نَحَقِی لِتُو کَسِی نَایِیْ کِرِنْ و ژِ بِلِی یَا وَه کِرِی پِیْ ڤَه هُونْ نَایێنَه جَزَاکِرِنْ.

٥٥. بێگُمَانْ اِیرُو بِهِشْتِی بِدِلْخوشِی دِنَاڤْ خوشِیَانْ دَه مِژُولِنْ.

٥٦. اَوْ و ژِنێنْ خوه دِبِنِیْ سِیَانْ دَه لِسَرْ تَخْتَانْ پَالْدَایِی نَه.

٥٧. تِیْ دَه هَرْ تَخْلِیتْ مِیْوَه و چِه تِشْتِیْ اَوْ بِخوازِنْ ژِ بُوْ وَانْ هَیَه.

٥٨. ژِ جَمْ خُدَایِیْ رَحْمٰنْ، ژِ وَانْ رَه «سِلاڤْ»تِیْ گُوْتِنْ.

٥٩. اِیرُو، گَلِی گُنَهْکَارَانْ (ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ) ڤَقَتِنْ!

٦٠. گَلِی زَارُوکێنْ ئَادَمْ! اَرِیْ مَا (بِنَاڤْگِینَا پێخَمْبَرَانْ) مَه قَوِیْتِی لِوَه نَکِرِبُو کُو هُونْ شَیْطێن نَحَبِینِنْ. بێگُمَانْ اَوْ ژِ بُوْ وَه نَیَارَکِی اَشْکَرَا یَه!

٦١. (مَا مَه قَوِیتِی نَکِربُو کُو) هُونْ بَسْ مِنْ بِحَبِینِنْ. هَا اَڤْ رِیَا رَاسْتُ و دُرِسْتَه!؟

٦٢. شَیْطَانْ ژِ وَه، پِرْ کَسْ ژِ رِیێ خِسْتِنْ. اَرِیێ مَا هُونْ تێنَاگِهیژِنْ؟

٦٣. (ژِ وَانْ رَه لِئَاخْرَتِیێ وِهَا تێ گُوتِنْ): هَا اَڤْه، اَوْ دُوژَهَا کُو سُوزَا وِیێ ژِ وَه رَه هَاتِبُو دَاینْ.

٦٤. ژِ بَرْ کَافِرِیَا کُو وَه دِکِرْ، اِیرُو دَه بِکَڤِنِیێ!

٦٥. اِیرُو اَمِیێ دَڤێنْ وَانْ مُوْرْ بِکِنْ و دَسْتێنْ وَانْ دِیێ بِمَه رَه بِئَاخِڤِنْ و لِنْگێنْ وَانْ دِیێ
شَادَهِیِیێ بِدِنْ بِیَا کُو کِرِنَه.

٦٦. اَگَرْ مَه خَوسْتِبُویَا مَه دِیێ چَاڤێنْ وَانْ کُوْرْ و خِتِمْ بِکِرِنَا، اِیْدِی بِلَزْ و بَزْ بِکَتِنَا سَرْ
رِیێ، ڤێجَه کَا چَاوَا اَوِیێ رِیێ بِبِینِنْ؟

٦٧. اَگَرْ مَه خَوسْتِبُویَا مَه دِیێ اَوْ دِجِهِیێ وَانْ دَه بِگُهَارْتَا، ڤێجَه وَانْ دِیێ نَکَارِبُویَا بِپێشْ
ڤَه هَرِنْ و نَه ژِی بِپَاشْ ڤَه ڤَگَرِنْ.

٦٨. چِه کَسِیێ کُو اَمْ تَمَنِیێ وِی دِرێژْ بِکِنْ، اَمْ دِخُلْقِیتَا وِی دَه وِی دِگُهَرِینِنْ (اِیْدِی بێهێزْ
و پِشْتْخُوزْ دِبَه). اَرِیێ مَا اَوْ ژِ ڤِیێ ژِی ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

٦٩. مَه سِرْ فێرِی پێخَمْبَرْ نَکِرِیَه و اَڤْ نَه بَابَتِیێ وِی یَه ژِی. یَا کُو مَه فێرِی وِی کِرِیَه،
بَسْ هَایْدَارِی و قُرْئَانَا رُوْنَاکَه.

٧٠. دَا کُو اَوْ بِڤِیێ قُرْئَانِیێ کَسِیێ زِنْدِی هِشْیَارْ بِکَه و دَا کُو لِسَرْ کَافِرَانْ ژِی عَذَابْ
مِسُوْگَرْ بِبَه.

٧١. اَرِیێ مَا اَوْ کَافِرْ نَابِینِنْ کُو مَه ژِ کَارِیێ دَسْتِیێ خَوه ژِ بُوْ وَانْ تَرْشْ ئَافِرَانْدِنَه، ڤێجَه
اَوْ ژِ وَانْ رَه خَودِی نَه؟!

٧٢. مَه اَوْ تَرْشْ ژِ وَانْ رَه سَرْنَرْمْ کِرِنَه، ڤێجَه هِنْ ژِ وَانْ لِیێسوَارکێنْ وَانِنْ و هِنْ ژِ وَانْ
ژِی گُوْشْتِیێ وَانْ دِخُونْ.

٧٣. ژِ بُۆ وَانْ، دِڤَانْ دَه گَلَكْ بَرْژَوَنْدِی و گَلَكْ ڤَخوارِنْ هَنَه. اَرِێ مَا هِیْ ژِی اَوْ شُکرْ نَاکِنْ؟

٧٤. دِیسَا وَانْ بِهێڤِیَا کُو دِێ ئَاریکَاریَا وَانْ بِکِنْ، ژِ بِلِی خُدِێ ژِ بُۆ خَوه هِنْ اِلٰهْ گِرْتِنْ.

٧٥. اَوْ قَتْ نِکَارِنْ ئَاریکَارِیَا وَانْ بِکِنْ، لِێبَلِێ اَوْ بِخَوه دِخزْمَتَا وَانْ دَه ئَامَادَه نَه.

٧٦. (یَا مُحَمَّدْ!) بِلا گُۆتِنَا وَانْ تَه غَمْگِینْ نَکَه. بێگُمَانْ اَمْ بِیَا کُو اَوْ ڤَدشێرِنْ و بیَا کُو اَشْکَرَا ژِی دِکِنْ، دِزَانِنْ.

٧٧. مَا اِنْسَانْ نَابِینَه کُو مَه اَوْ ژِ دِلُوپَكْ ئَاڤْ ئَافِرَانْدِیَه، لِێ تُو دِبِینِی وَا یَه اَوْ بُویَه دِژْمِنَکِی اَشْکَرَا.

٧٨. دَرْ حَقِێ مَه دَه دَرْبُ و مَسَلَانْ لِدَارْ دِخَه و خُلْقِیتَا خَوه ژِ بِیرْ کِرِیَه، دِبێژَه؛ مَا کِی یِێ ڤِی حَسْتِیِێ رِزِیَایِی سَاغْ بِکَه؟!

٧٩. بِبێژَه: اَوْ خُدَایِێ کُو جَارَا پێشِینْ اَوْ ئَافِرَانْدِیَه دِێ وَانْ سَاغْ ژِی بِکَه. اَوْ بِهَرْ مَخْلُوقِی زَانَا یَه.

٨٠. اَوِێ کُو ژِ دَارَا هێشِینْ ژِ وَه رَه ئَاگِرْ دِرَانِی، ڤێجَه هُونْ پِێ اِێگِرْ ڤێدِخِنْ.

٨١. اَوِێ کُو عَرْدُ و ئَاسِیَمَانْ ئَافِرَانْدْ اَرِێ مَا نِکَارَه یێنْ مِینَا وَانْ بِئَافِرِینَه؟ بَلِێ، هَلْبَتْ دِکَارَه. هَرْ اَوْه یِێ خَلّاقْ یِێ عَلِیمْ.

٨٢. فَرْمَانَا خُدِێ -دَمَا کُو اَوْ تِشْتَکِی بِخوازَه- تَنِێ اَڤَه کُو ژِێ رَه بِبێژَه «بِبَه». ڤێجَه اَوْ ژِی چێدِبَه.

٨٣. اَوِێ کُو مِلْكْ و حُکمْرَانِییَا هَرْ تِشْتِی دِدَسْتِێ وِی دَه یَه (ژِ هَرْ کِیمَاسِیِێ) پَاكْ و پَاقژَه و هُونِێ هَرْ بِبَالْ وِی ڤَه ڤَگَرِنْ.

٣٧. سُورَه يِيٚ صَافَّاتْ

سُورَه يِيٚ (صَافَّاتْ)١٨٢ (سَدْ و هَشْتِيٚ و دُو) ئَايَتَه. لِمَكِّيٚ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِيٚ خَوه ژ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِيٚ دَه بێژَيا صَافَّاتْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَيا وَانێنْ كُو صَفْ گِرْتِنَ/ڤَوَسْتَانَه.

بِنَاڤِيٚ خُدَايِيٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. صُوٚنْدْ بِوَانێنْ كُو رِيزْ بِرِيٚزْ صَفْ گِرْتِنَه..

٢. بِوَانێنْ كُو دَاژُونْ..

٣. بِوَانێنْ كُو زِكرْ دِخُوِينِنْ..

٤. بێگُمَانْ خُدَايِيٚ وَه هَرْ يَكَه.

٥. اَوْ پَرْوَرْدَگَارِيٚ عَرْدُ و اسْمَانَانْ و چِڤَاسْ تِشْتِيٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه و پَرْوَرْدَگَارِيٚ رُوٚژْهِلاتَانَه.

٦. بێگُمَانْ مَه ئَاسِيمَانِيٚ جِيهَانِيٚ بِخَوشِكَاهِيَا سِتێرَانْ خَمِلانْدِيَه.

٧. مَه (بِستێرَانْ) ئَاسِيمَانْ ژِ هَرْ شَيْطَانِيٚ سَرْهِلْدێرْ پَارَاسْتِيَه.

٨. اَوْ (شَيْطَانْ) نِكَارِنْ لِجڤَاتَا بِلِنْدْ (ئَا فِرِيشْتَيَانْ) گُهْدَارِى بِكِنْ و ژِ هَرْ ئَالِيى ڤَه (بِستێرَانْ) تێنَه رَجمَانْدِنْ.

٩. دَا كُو وَانْ بِڤَورِينِنْ و ژِ بُوٚ وَانْ عَذَابَكِى سَرَاڤَتِى هَيَه.

١٠. لِيٚبَلِيٚ يِيٚ كُو (ژِ گُوٚتِنێنْ فِرِيشْتَيَانْ) تِشْتَكِى بِدَسْتْخَه بِزُوٚتِينْ شَوَاطُوٚكْ و قُلْكَرْ وِى دِشُوٚپِينِنْ.

١١. ڤێجَه ژِ وَانْ (مُشْرِكَانْ) بِپِرْسَه؛ مَا چێكرِنَا وَانْ ژِ خُدِيٚ رَه زُوٚرَه، يَانْ چێكرِنَا تِشْتێنْ دِيتِرْ؟ بێگُمَانْ مَه اَوْ ژِ حَرِيَكَه زَلْقِينُوكْ ئَافِرَانْدِنَه.

١٢. نَا، بَلْكِى تُو (ژِانْكَارْكِرنَا وَانْ) شَاشْ دِمِينِى، دِگَلْ كُو اَوْ ژِى طِنَازِىٚ خَوه دِكِنْ.

١٣. دَمَا كُو (بِقُرْئَانِىٚ) بِيٚنَه شِيرَتْكِرِنْ ژِى؛ نَافِكِرِنْ و شِيرَتْ نَاگِرِنْ.

١٤. دَمَا كُو مُعْجِزَيَكِىٚ بِبِينِنْ؛ طِنَازِيٚنْ خَوه پِىٚ دِكِنْ.

١٥. دِبيٚژِنْ: اَڤْ، تَنِىٚ سِيٚرْبَازِيَكَه اَشْكَرَا يَه.

١٦. اَرِىٚ دَمَا اَمْ مِرِنْ، بُونَه ئَاخْ و حَسْتِى، مَا (دِيسَا) اَمِىٚ بِيٚنَه سَاغْكِرِنْ؟!

١٧. اَرِىٚ مَا بَاڤِيٚنْ مَه يِيٚنْ پِيٚشِينْ ژِى (دِىٚ بِيٚنَه سَاغْكِرِنْ)؟

١٨. بِبيٚژَه: بَلِىٚ، هَمْ ژِى هُونِىٚ شَرْپَزَه و رَبَنْ بِنْ.

١٩. ڤِيٚجه بِرَاسْتِى اَوْ (سَاغْكِرِنْ) تَنِىٚ يَكْ قِيرَكَه، ژِ نِشْكَا ڤَه اَوْ (رَادِبِنْ و لِدَهْشَتَا قِيَامَتِىٚ) دِنيٚرِنْ.

٢٠. كَافِرْ دِبيٚژِنْ: هَىْ وَاخْ لِمَه! اَڤْ رُوٚژَا حَسَابْ و جَزَايِىٚ يَه.

٢١. هَا اَڤْ، رُوٚژَا حُكِمْبِرِينِىٚ يَه، يَا كُو وَه بَاوَرِى پِىٚ نَدِئَانِى.

٢٢. (خُدِىٚ لِمَلَائِيكَتَانْ فَرْمَانْ دِكَه): سِتَمْكَارَانْ و هَڤَالِيٚنْ وَانْ لِهَڤْ بِجِڤِينِنْ و اَوِيٚنْ كُو عِبَادَتِىٚ وَانْ دِكِرِنْ...

٢٣. ژِ بِلِى خُدِىٚ. ڤِيٚجَه بَرِىٚ وَانْ بِدِنْ رِيٚكَا دُوژَهِىٚ.

٢٤. وَانْ (سِتَمْكَارَانْ) بِدِنْ سَكِنَانْدِنْ، بِيٚگُمَانْ اَوِىٚ بِيٚنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ.

٢٥. (ژِ وَانْ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ): اَرِىٚ مَا چِه ژِ وَه بُويَه كُو هُونْ ئَارِيكَارِيَا هَڤْ نَاكِنْ؟

٢٦. نَخيٚرْ! اَوْ اِيرُو (بِرَبَنِى) رَادَسْتْ بُونَه.

٢٧. هِنْ ژِ وَانْ بَرِىٚ خَوه دِدِنْ هِنَكَانْ و هَڤْ سُوجْدَارْ دِكِنْ.

٢٨. دِبيٚژِنْ: بِرَاسْتِى هُونْ بِهِيٚزْ دِهَاتِنْ مَه (وَ بِظُوٚرِىٚ اَمْ ژِ رِىٚ خِسْتِنْ).

٢٩. (پێشْرَوْ ژی ژِ پَیْرَوَانْ رَه وِهَا) دِبێژِنْ: نَا، بَلْكی وَه بَاوَری نَئَانیبُو..

٣٠. تُو هِیْزَا مَه یَا کُو اَمْ زُوْرِیٚ لِوَه بِکِنْ ژی نَبُو. لِێبَلِیٚ هُونْ بِخَوه جِقَاتَکه ژِرِیْدَرْکَتِی بُونْ.

٣١. ڤِێجَه عَذَابِیٚ خُدَایِیٚ مَه لِسَرْ مَه و لِسَرْ وَه پِێوِیسْتْ بُوّ. بێگُمَانْ اَمِیٚ ژی (وِی جَزَایِی) طَعْمْ بِکِنْ.

٣٢. ڤِێجَه مَه هُونْ ژِ رِیٚ خِسْتِنْ، لَوْرَا اَمْ بِخَوه ژی دِرێشَاشِیِیٚ دَه بُونْ.

٣٣. بێگُمَانْ وِیٚ رُوْژِیٚ دِعَذَابِیٚ دَه اَوْ هَڤْپَارِنْ.

٣٤. بِرَاسْتِی اَمْ، هَا بِڤِی ئَاوَایِی لِگُنَهْکَارَانْ دِکِنْ.

٣٥. بِرَاسْتِی اَوْ، دَمَا کُو ژِ وَانْ رَه دِهَاتْ گُوْتِنْ «ژِ خُدِیٚ پِیٚ ڤَه تُو اِلٰهْ تُنِنْ» وَانْ خَوه مَزِنْ دِدِیْرَانْ (قَبُولْ نَدِکِرِنْ).

٣٦. دِگُوْتِنْ: اَرِیٚ مَا اَمِیٚ ژِ بُوّ شَاعِرَکی دِینْ دَڤْ ژِ اِلٰهێنْ خَوه بَردِنْ؟

٣٧. نَخێرْ، وِی رَاسْتِی ئَانِیَه و ڤَاصِدێنْ (بَرِیَا خَوه) ژی رَاسْتْ دِیْرَانَه.

٣٨. بِرَاسْتِی هُونِیٚ (بِسَدَمَا کُفْرَا خَوه) عَذَابِیٚ دِژْوَارْ تَعْمْ بِکِنْ.

٣٩. بِتَنِیٚ هُونِیٚ بِیَا کُو وَه کِرِیَه بِێنَه جَزَاکِرِنْ.

٤٠. (ژِ ڤِی عَذَابِی) تَنِیٚ عَڤْدِێنْ خُدِیٚ یێنْ مُخْلِصْ دِیٚ مُعافْ بِێنَه کِرْتِنْ.

٤١. اَوِێنْ هَا، ژِ بُوّ وَانْ رِزْڤَکی ڤَبِرِی هَیَه.

٤٢. هَمُو تَخْلِیتێنْ فِێکیَانْ دِخُونْ و ڤَدْرِیٚ وَانْ تِیٚ گِرْتِنْ.

٤٣. دِبِهِشْتێنْ خَودِینِعْمَتْ دَه..

٤٤. لِسَرْ تَخْتَانْ، لِپێشْبَرِی هَڤْ رُونِشْتِی نَه.

٤٥. ژِ کَانِیێنْ هَرَكْ کَئَاسِێنْ مَیِیٚ لِسَرْ وَانْ رَه تێنْ گَرَانْدِنْ.

٤٦. شَرَابَكَه سِپِی يَه، لَزَّتِیێ دِدَه ڤَخورَانْ.

٤٧. نَه تِیێ دَه سَرْسَمْكِرِنْ هَيَه نَه ژِی پِیێ سَرْخَوشْ دِبِنْ.

٤٨. لِجَمْ وَانْ، ژِنێِنْ چَاڤِرِنْدْ و چَاڤْمَزِنْ هَنَه كُو تَنِیێ لِوَانْ (مێرِێنْ خَوه) دِنێرِنْ.

٤٩. هَرْ وَكِی اَوْ هێكێنْ ڤَشَارْتِيِنَه.

٥٠. هَا وِیێ چَاخِیێ، هِنْ خَلْكِیێ بِهِشْتِیێ بَرِیێ خَوه دِدِنْ هَڤْ؛ لِهَڤْ دِپرْسِنْ.

٥١. ژِ نَاڤْ وَانْ يَكْ دِبێژَه: بِرَاسْتِی هَڤَالَكِی مِنْ (لِدِنْيَايِیێ) هَبُو...

٥٢. (ژِ طِنَازْ ڤَه ژِ مِنْ رَه) دِگُوتْ: اَرِیێ مَا تُو ژِی ژِ وَانێِنْ كُو (بِسَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِیێ) بَاوَرِی تێنِنْ؟

٥٣. اَرِیێ مَا دَمَا كُو اَمْ بِبِنْ ئَاخْ و حَسْتِی اَمِیێ بێنَه جِزَاكِرِنْ؟

٥٤. (وِی ژِ بِهِشْتِيَانْ رَه) گُوتْ: مَا هُونْ ژِی لِیێ نَانِهێرِنْ.

٥٥. ڤێجَه وِی چَاڤِیێ خَوه لِدُوژَهِیێ گَرَانْدْ، وِی دِيتْ كُو (هَڤَالِیێ وِی) دِنيڤِیێ دُوژَهِیێ دَه يَه.

٥٦. ژِیێ رَه گُوتْ: اَزْ بِخُدِیێ كِمْ، هِنْدِكْ مَابُو تُو مِنْ ژِی ژِ رِیێ بِبِی.

٥٧. اَگَرْ نَه ژِ قَنْجِيَا خُدَايِیێ مِنْ بُويَا، تَقَزْ اَزْ ژِی دِبُومْ ژِ دُوژَهِيَانْ.

٥٨. (دُوژَهِی گُوتْ): اَرِیێ مَا ڤێجَه اَمْ هَوْ دِمِرِنْ؟

٥٩. (جَنَّتِی گُوتْ): اَمْ ژِ مِرنَا خَوه يَا پێشِينْ پِیێ ڤَه نَامِرِنْ و اَمْ نَايێنَه عَذَابْدَايِنْ؟

٦٠. بێگُمَانْ اَڤَا كُو اَمْ گِهَانِیێ بِرَاسْتِی ژِی اَوْ رِزْگَارِيَا مَزِنَه.

٦١. ژِ بُوْ سَرْفِرَازِيَكَه وِسَا بِلا يێنْ كَارْكَرْ كَارْ بِكِنْ.

٦٢. (خُدىَ دبێژَه): مَا ژِ ئَاليىَ مێڤَانْدَارى ڤَه اَڤْ نِعْمَتێنْ مَه گُوٚتِى چێترِنْ يَانْ ژِى دَارَا رُولِىَ (زَقُّومىَ)؟

٦٣. بێگُمَانْ مَه اَوْ (دَارَا رُولِىَ) ژِ ظَالِمَانْ رَه كِرِيَه اِمْتِيحَانْ و جَرِبَانْدِنْ.

٦٤. بێگُمَانْ اَوْ دَارَكَه وِسَا يَه كُو ژِ بِنىَ دُوژَهِىَ هێشِينْ دِبَه.

٦٥. فێكيێنْ وِىَ هَرْ وَكِى كُو اَوْ سَرێنْ شَيطَانَانَه.

٦٦. بێگُمَانْ (دُوژَهِى) ژِىَ دِخُونْ، ڤێجَه اَوْ زِكێنْ خَوه ژِ وِىَ تِژِى دِكِنْ.

٦٧. پِشْتْرَه بِسَرْ خَوارِنَا زَقُّومىَ دَه ژِ وَانْ رَه ڤَخَوارِنَكَه (ژِ عَدَابْ و خُوِينىَ) تێكِلْهَڤْ هَيَه.

٦٨. پَاشىَ بِرَاسْتِى ڤَگَرَا وَانْ بِبَالْ دُوژَهِىَ ڤَه يَه.

٦٩. بێگُمَانْ وَانْ بَاڤْ و كَالێنْ خَوه دِنَاڤَا رِێشَاشِيىَ دَه دِيتِنْ.

٧٠. ڤێجَه وَانْ ژِى دِشُوٚپَا بَاڤْ و كَالێنْ خَوه دَه دِلَزَانْدْ.

٧١. صُوٚنْدْ بَه، (رَسُولىَ منْ!) گَلَكْ قَومێنْ بَرى وَانْ ژِى كَتِبُونْ ضَلالَتِىَ.

٧٢. بِصُوٚنْدْ، مَه ژِ نَاڤْ وَانْ، ژِ وَانْ رَه پێخَمْبَرْ شَانْدِنْ دَا كُو وَانْ هِشْيَارْ بِكِنْ.

٧٣. دَه بِنێرَه، كَا اَنْجَامَا وَانێنْ هَاتِنَه هِشْيَارْكِرِنْ چَاوَا بُويَه؟!

٧٤. ژِ بِلِى بَنْدَيێنْ خُدىَ يێنْ دِلْصَافِى (يێنْ كُو بَاوَرى ئَانِينْ اَوْ ژِ عَذَابْ خِلَاصْبُونَه).

٧٥. صُوٚنْدْ بَه، نُوحْ هَاوَارَا خَوه گِهَانْدَه مَه، ڤێجَه اَمْ چه خَوشْ بَرْسِڤْدَارِنْ.

٧٦. مَه نُوحْ و مَالْبَاتَا وِى ژِ تَنْگَاسِيَا مَزِنْ خَلاصْ كِرْ.

٧٧. مَه زُرِيتَا وِى تَنىَ لِسَرْ رُوِيىَ عَرْدَىَ هِشْتْ.

٧٨. مَه دِنَاڤْ يێنْ كُو دِپِشْتِى وِى (نُوحْ) دَه تِێنْ نَاڤىَ وِى بِقَنْجِى هێلَا.

٧٩. دِنَاڤْ تَمَامىَ عَالَمىَ دَه اِيمِنَاهِيَا ژِ كِرِێتِيَانْ ژِ نُوحْ رَه بَه!

٨٠. مُحَقَّقْ اَمْ بِڤِى ئَاوَايِى ڤَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِكِنْ.

٨١. بِرَاسْتِى نُوحْ، ژِ بَنْدَيێنْ مَه يێنْ بَاوَرْمَنْدْ بُوْ.

٨٢. پَاشِێ مَه يێنْ دِنْ (يێنْ كُو بَاوَرِى نَئَانِيبُونْ) بِنْئَاڤْ كِرِنْ و خَنِقَانْدِنْ.

٨٣. بێگُمَانْ يێنْ كُو لِسَرْ رِێكْ و رِێبَازَا نُوحْ دِچِنْ يَكْ ژِ وَانْ ژِى اِبْرَاهِيمَه.

٨٤. دَمَا (اِبْرَاهِيمْ) بِدِلَكِى پَاكْ و صَافِي هَاتَه جَمْ خُدَايِێ خوه..

٨٥. گَاڤَا كُو ژِ بَاڤِێ خوه و گَلِێ خوه رَه گُوْتْ: هُونْ عِبَادَتِێ چه دِكِنْ؟

٨٦. مَا هُونْ بِدَرَوَانْ هِنْ اِلٰهێنْ ژِ بِلِى خُدِێ دِخَوازِنْ؟

٨٧. نَاخوه دَرْ بَارِێ پَرْوَرْدَگَارِێ عَالَمِێ دَه حِزرْ و دِيتِنَا وَه چِى يَه؟

٨٨. ڤێجَه اِبْرَاهِيمْ بَرِێ خوه دَا سِتێرَانْ.

٨٩. (ژِ وَانْ رَه) گُوْتْ: بِرَاسْتِى اَزْ نَخُوشِمْ (نِكَارِمْ دَرْكَڤِمْ جَژْنِێ).

٩٠. پَاشِێ پِشْتَا خوه دَانَه اِبْرَاهِيمْ و چُونْ.

٩١. اِيجَارْ (اِبْرَاهِيمْ) بِدِزِيكَا بَرِێ خوه دَا بَالْ پُوتێنْ وَانْ و ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: اَرِێ مَا چِمَا
هُونْ خَوارِنِێ نَاخُونْ؟!

٩٢. مَا ژِ بُوْ چِه هُونْ نَاپَێڤِنْ؟

٩٣. بِسَرْ پُوتَانْ ڤَه چُو و بِهێزْ اَوْ شِكَانْدِنْ.

٩٤. (گَاڤَا دِيتِنْ كُو پُوتێنْ وَانْ هَاتِنَه شِكَانْدِنْ) بِبَزْ بَرْ بِاِبْرَاهِيمْ ڤَه چُونْ.

٩٥. اِبْرَاهِيمْ گُوْتْ: مَا هُونْ عِبَادَتِێ تِشْتێنْ كُو وَه اَوْ چێكِرِنَه، دِكِنْ؟

٩٦. خُدِێ هُونْ ژِى و يَا كُو هُونْ دِكِنْ ژِى ئَافِرَانْدِيَه.

٩٧. (پُوتْپَرَسْتَانْ ژِ هَڤْ رَه) گُوتِنْ: ژِ بُوَ وِى ئَاڤَاهِيَكِىَ سَازْ بِكِنْ و دِجِهْ دَه وِى بَاڤِيْژِنْ اِيْگِرْ دَه!

٩٨. وَانْ خَوسْتْ لِابْرَاهِيمْ كَمِينِىَ چِيْكِنْ، ڤِيْجَه مَه اَوْ رَزِيلْ و رِسْوَا كِرِنْ.

٩٩. اِبْرَاهِيمْ گُوَتْ: اَزْ دِچِمْ بَالْ خُدَايِىَ خوه ڤَه، اَوِىَ مِنْ رَاسْتَرِىَ بِكَه.

١٠٠. گُوَتْ: خُدَايِىَ مِنْ! زَارُوكَكِى قَنْجِيكَارْ بِدَه مِنْ.

١٠١. پِشْتِى ڤِىَ مَه مِزْگِينَا كُرَكِى مُلائِيمْ و اِطَاعَتْكَارْ دَا اِبْرَاهِيمْ.

١٠٢. چه دَمَا كُرِىَ وِى گِهِيشْتَه چَاخَا كُو بِبَاڤِىَ خوه رَه بِگَرَه و دِگَلْ وِى كَارْ بِكَه، اِبْرَاهِيمْ ژِىَ رَه وِهَا گُوَتْ: كُرْكِىَ مِنُوَ! مِنْ دِخَوْنِىَ دَه دِيتِيَه كُو مِنْ تُو شَرْژِىَ دِكِرْ. ڤِيْجَه تُو چه دِبِيْژِى؟ وِى ژِى بَرْسِڤْ دَا و ژِىَ رَه گُوَتْ: بَاڤُو فَرْمَانَا كُو لِتَه هَاتِيَه كِرِنْ، بِجِهْ بِينَه. خُدِىَ حَزْكَه، تُو دِىَ مِنْ ژِ صَبِرْكِيْشَانْ بِبِينِى.

١٠٣. ڤِيْجَه دَمَا كُو هَرْدُو (ژِ اَمْرِىَ خُدِىَ رَه) تَسْلِيمْ بُونْ؛ اَوْ لِسَرْ ئَانِيَا وِى گِيْرْ كِرْ.

١٠٤. مَه بَانْگِى وِى كِرْ؛ اَىْ اِبْرَاهِيمْ!

١٠٥. بِرَاسْتِى تَه خَونْ بِجِهْ ئَانِى. بِيْگُمَانْ اَمْ بِڤِى ئَاوَايِى قَنْجِيكَارِيْنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِكِنْ.

١٠٦. بِيْگُمَانْ اَڤَا هَا، هَرْ اِمْتِيحَانَكَه اَشْكَرَا يَه.

١٠٧. مَه قُرْبَانَكَه مَزِنْ كِرَه گُورِيَا وِى.

١٠٨. مَه دِنَاڤْ يِيْنْ كُو دِپِشْتِى وِى (اِبْرَاهِيمْ) دَه تِيْنْ نَاڤِىَ وِى بِقَنْجِى هِيْلا.

١٠٩. سِلاڤْ لِابْرَاهِيمْ بَه!

١١٠. هَا اَمْ بِڤِى ئَاوَايِى قَنْجِيكَارِيْنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِكِنْ.

١١١. بِيْگُمَانْ اَوْ ژِ بَنْدِيِيْنْ مَه يِيْنْ بَاوَرْمَنْدْ بُوَ.

١١٢. مَه بِچِێبُونَا اِسْحَاقْ مِزْگِينْ دَايىَ كُو اَوْ پێِخَمْبَرَكِى ژِ صَالِحَانَه.

١١٣. مَه بَرَكَتَا خَوه دَا سَرْ وِى و دَا سَرْ اِسْحَاقْ. ژِ كِنِێسَا وَانْ هِنَكْ بَاشْ بُونْ و هِنَكْ ژِى ژِ بُوّ خَوه سِتَمْكَارِێنْ اَشْكَرَه بُونْ.

١١٤. صُوْنْدْ بَه، مَه قَنْجِيَا خَوه لِمُوسَا و هَارُونْ ژِى كِرْ.

١١٥. مَه اَوْ هَرْدُو و گَلِێنْ وَانْ ژِى ژِ تَنْگَاسِيَا مَزِنْ رِزْگَارْ كِرِنْ.

١١٦. مَه ئَارِيكَارِيَا وَانْ كِرْ، ڤِێجَه اَوْ هَرْ يِێنْ سَرْكَفْتِى بُونْ.

١١٧. مَه كِتِێبَا رُوّنَاكْ و اَشْكَرَا دَايَه وَانْ.

١١٨. مَه هَرْدُو لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ رَاسْتَرِىْ كِرِنْ.

١١٩. مَه دِنَاڤْ يِێنْ كُو دِپِشْتِى هَرْدِيَانْ (مُوسَا و هَارُونْ) دَه تِێنْ نَاڤِىْ وَانْ بِقَنْجِى هِێلا.

١٢٠. سِلاڤْ لِمُوسَا و هَارُونْ بَه!

١٢١. بێِگُمَانْ اَمْ بِڤِى ئَاوَايِى قَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِكِنْ.

١٢٢. بِرَاسْتِى هَرْ دُو ژِى ژِ بَنْدَيِێنْ مَه يِێنْ بَاوَرْمَنْدْ بُونْ.

١٢٣. مُحَقَّقْ اِلْيَاسْ ژِى ژِ پێِخَمْبَرَانَه.

١٢٤. وِىْ دَمَا ژِ گَلِىْ خَوه رَه گُوّتْ، مَا هُونْ (ژِ خُدِىْ) نَاطِرْسِنْ؟

١٢٥. مَا هُونْ چِێتِرِينِىْ ئَافِرِينَرَانْ دِهێِلِنْ و هُونْ ژِ بَعْلِىْ رَه عِبَادَتِىْ دِكِنْ؟

١٢٦. كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِىْ وَه و پَرْوَرْدَگَارِىْ بَاپِيرِێنْ وَه يِێنْ پێِشِينَه ژِى.

١٢٧. ڤِێجَه وَانْ بَاوَرِى پِىْ نَئَانِى و بێِگُمَانْ اَوِىْ (دِدُوژَهِىْ دَه) بێِنَه بَرْهَڤْكِرِنْ.

١٢٨. ژِ بِلِى بَنْدَيِێنْ خُدِىْ يِێنْ دِلْصَافْ (اَوْ ژِ ڤِىْ جُدَا نَه).

١٢٩. مَه دِنَاڤْ يِێنْ كُو دِپِشْتِى وِى (اِلْيَاسْ) دَه تِێنْ نَاڤِىْ وِى بِقَنْجِى هِێلا.

١٣٠. سِلاڤْ لِسَرْ اِلْيَاسِينْ به!

١٣١. بێگُمَانْ اَمْ بِڤِى ئَاوَايِى ڤَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتْ و دُرِسْتْ خَلاتْ دِكِنْ.

١٣٢. بِرَاسْتِى اَوْ ژِى ژ بَنْدَيێنْ مه يێنْ بَاوَرْمَنْدْ بُوْ.

١٣٣. بێگُمَانْ لُوطْ ژِى ژ پێخَمْبَرَانَه.

١٣٤. وِىَ دَمِىَ مَه لُوطْ و مَالْبَاتَا وِى تَڤْ رِزْگَارْ كِرِنْ..

١٣٥. ژ بِلِى پِيرَژِنَكِىَ؛ اَوْ دِگَلْ يێنْ لِپَاشْ، مَا.

١٣٦. پِشْتْرَه مَه يێنْ دِنْ بِرِنْ هَلاكِىَ.

١٣٧. بێگُمَانْ هُونْ سِبَهَانْ دِبَرْ (جِهْ و وَارِێنْ) وَانْ رَه دِبهُرِنْ...

١٣٨. اِيڤَارَانْ ژِى. مَا هِىَ ژِى هُونْ ئَاقِلْ نَاگِرِنْ؟

١٣٩. بێگُمَانْ يُونُسْ ژِى ژ پێخَمْبَرَانَه.

١٤٠. دَمَا (ژ گَلِىَ خَوه) رَڤِيَا چُوبُو كَشْتِيَا بَارْكِرِى.

١٤١. ڤێجَه يێنْ دِكَشْتِيِىَ دَه پِشْكْ ئَاڤِێتِنْ، اِيجَارْ يُونُسْ بُوْ ژ يێنْ كُو پِشِكْلِێكَتِى.

١٤٢. پَاشِىَ (پِشْتِى يُونُسْ ئَاڤێتِنْ بَحْرِىَ) مَاصِى يُونُسْ دَابَلانْدْ و اَوْ بُوْ ژ يێنْ كُو لُوْمَه
لِوَانْ بُويَه.

١٤٣. بِرَاسْتِى، اَگَرْ اَوْ نَه ژ وَانِێنْ كُو خُدِىَ پَاكْ دِدێرَانْ بُويَا..

١٤٤. دِىَ حَيَانِى رُوْژَا ڤِيَامَتِىَ دِ زِكِىَ مَاصِى دَه بِمَايَا.

١٤٥. پَاشِىَ مَه اَوْ (ژ زِكِىَ مَاصِى) ئَاڤێتْ بَژَاهِيِىَ و اَوْ نَخوشْحَالْ بُوْ.

١٤٦. مَه دَارَكَه ژ كُنْدِرَانْ لِسَرْ وِى هێشِينْ كِرْ (دَا كُو سِيَا خَوه بِدَه سَرْ وِى).

١٤٧. (پِشْتِى كُو سِحَّتَا وِى هَاتَه جِهْ) مَه اَوْ (بِيِێخَمْبَرِى) ژِ سَدْ هَزَارَانْ و هِىٚ بێهتِرِى رَه شَانْدْ.

١٤٨. ڤێجه وَانْ بَاوَرِى بِيُونُسْ ئَانِينْ، اِيجَارْ مَه حَيَا دَمَكِىٚ ژِيَانَكه خَوشْ دَا وَانْ.

١٤٩. ژِ وَانْ بِپِرْسَه: اَرِىٚ مَا كَچْ يێنْ خُدَايىٚ تَه نَه و كُرْ ژِى يێنْ وَانِنْ؟

١٥٠. يَانْ ژِى، دَمَا كُو مَه مَلائِيكَتْ كَچْ ئَافِرَانْدِنْ، اَوْ لِورْ حَازِرْ بُونْ؟

١٥١. ئَاگَاهدَارْ بِنْ! بِرَاسْتِى اَوْ بِدَرَوْ و بێبَخْتِى دِبێژِنْ...

١٥٢. كُو خُدِىٚ (فِرِيشْتَه) وَلِدَانْدِنَه. بێگُمَانْ اَوْ هَرْ دَرَوَانْ دِكِنْ.

١٥٣. ڤَىْ خُدِىٚ، كَچْ دِسَرْ كُرَانْ رَه گِرْتِنَه؟!

١٥٤. چِه بوَه هَاتِيَه، هُونْ چَاوَا حُكِمْ دِدِنْ؟

١٥٥. مَا هُونْ ڤَتْ نَافِكِرِنْ؟

١٥٦. يَانْ ژِى دَلِيلَكه وَه يَا اَشْكَرَا هَيَه؟

١٥٧. ڤێجه اَگَرْ بِرَا هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ، دَه كَا كِتێبَا خَوه بِينِنْ!

١٥٨. وَانْ دِنَقَبَا خُدِىٚ و جِنَانْ دَه خِزمْتِى دَئَانِينَه. صُوْنْدْ بَه، جِنْ ژِى دِزَانِنْ كُو بِرَاسْتِى اَوێنْ بێنَه بَرْهَڤْكِرِنْ.

١٥٩. خُدِىٚ ژِ يَا كُو اَوْ وِى پِىٚ دوَصِفِينِنْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

١٦٠. ژِ بِلِى بَنْدَيێنْ خُدِىٚ يێنْ مُخْلِصْ (اَوْ ژِ ڤِىٚ جُدَا نَه).

١٦١. بِرَاسْتِى هُونْ و اَوێنْ كُو هُونْ پَرْسْتِنَا وَانْ دِكِنْ...

١٦٢. هُونْ نِكَارِنْ تُو كَسِى ژِ رِىٚ بِخِنْ.

١٦٣. ژِ بِلِى كَسِىٚ كُو دِىٚ بِچه دُوژَهِىٚ.

١٦٤. (مَلَائِیکَتْانْ گُوٚتْ): ژِ بُوٚ هَرْ یَکِی ژِ مه مَقَامَکِی کِفْشْکِرِی هَیَه.

١٦٥. بێگُمَانْ اَمْ، هَرْ اَوێنْ کُو صَفْ دِگِرِنْ...

١٦٦. بِرَاسْتِی ژِی اَمْ هَرْ اَوێنْ کُو خُدِیٚ ژِ هَرْ پُوچِیِیٚ پَاكْ دِدێرِنْ.

١٦٧. هَرْ چِقَاسْ وَانْ دِگُوٚتْ...

١٦٨. اَگَرْ کِتێبَكْ ژِ کِتێبێنْ پێشیَانْ لِجَمْ مَه هَبُویَا..

١٦٩. تَقَزْ اَمِیٚ ژِی بِبُونَا بَنْدَیێنْ خُدِیٚ یێنْ دِلْصَافْ!

١٧٠. ڤێجَه (دَمَا کِتێبْ ژِ بُوٚ وَانْ هَاتْ) وَانْ بَاوَرِی پِیٚ نَئَانِی. پَاشِیٚ اَوِیٚ بِزَانِنْ کَا دُومَاهِیکَا وَانْ دِیٚ بِبَه چه.

١٧١. صُوٚنْدْ بَه، مَه ژِ بَنْدَیێنْ خَوه یێنْ پێخَمْبَرْ رَه سُوٚزْ دَابُو..

١٧٢. بِرَاسْتِی سَرْکَفْتِنْ هَرْ ژِ وَانْ رَه یَه.

١٧٣. بێگُمَانْ لَشْکَرێنْ مَه ژِی تَقَزْ دِیٚ بِسَرْ کَڤِنْ.

١٧٤. (یَا مُحَمَّدْ!) ڤێجَه حَتَا دَمَکِیٚ تُو بَرِیٚ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرِینَه.

١٧٥. تُو چَاڤْنێرِیَا وَانْ بِکَه، اَوْ ژِی دِیٚ بِبِینِنْ.

١٧٦. اَرِیٚ مَا ڤێگَا اَوْ بِلَزْ عَذَابْ ژِ مَه دِخَوازِنْ؟

١٧٧. ڤێجَه دَمَا کُو دَاکَڤَه قَادَا وَانْ، سِبَهَا وَانێنْ کُو هَاتِنَه هِشْیَارْکِرِنْ، چِقَاسْ پِیسْ دِبَه!

١٧٨. تُو حَتَا دَمَکِیٚ بَرِیٚ خَوه ژِ وَانْ ڤَگَرِینَه.

١٧٩. چَاڤْنێرِیِیٚ بِکَه، اَوِیٚ ژِی دِیٚ بِبِینِنْ.

١٨٠. پَرْوَرْدَگَارِیٚ تَه، اَوِیٚ کُو خَودِیِیٚ عِزَّتْ و رُومَتِیٚ یَه، ژِ یَا کُو اَوْ وِی پِیٚ دوَصِفِینِنْ پَاکَه، بِلِنْدَه.

١٨١. سِلاڤْ لِهَمُو پِيٚخَمْبَرَانْ بِنْ!

١٨٢. حَمْدْ (پَسْنْ و سِپَاسِى) ژِ پَرْوَرْدَگَارِىٚ عَالَمِىٚ رَه بَه.

٣٨. سُورَه يِىٚ صَادْ

سُورَه يِىٚ (صَادْ)، ٨٨ (هَشْتِىٚ و هَشْتْ) ئَايَتَه. پِشْتِى سُورَه يِىٚ قَمَرِىٚ لِمَكَّىٚ نَازِلْ بُويَه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. صَادْ! صُوٚنْدْ بَه، بِڤِىٚ قُرْئَانَا كُو خُدَانْ پَنْدُ و شِيرَتَه.

٢. نَخِيٚرْ، بَلْكِى اَوِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه دِنَاڤْ قُرَتِى و دِژْبَرِيَكِىٚ دَه نَه.

٣. بَرِيَا وَانْ مَه گَلَكْ مِلَّتْ بِرِنَه هَلَاكِىٚ. ڤِيٚجَه وَانْ (دَمَا عَذَابْ دِدِيتِنْ) گَازِى و هَاوَارْ
دِكِرْ، (لِيٚبَلِىٚ) دَمْ نَه دَمَا خَلاسِى و رَڤِىٚ بُوٚ.

٤. اَوْ (يِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه) عَجِيٚبْ دِيتِنْ كُو ژِ نَاڤْ وَانْ پِيٚخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه بِىٚ. كَافِرَانْ
دِگُوٚتْ: اَڤْ، سِيٚرْبَازَكِى پِرْ دَرَوْكَارَه!

٥. اَرِىٚ مَا اَوْ تَڤِكِى اِلٰهانْ دِكَه يَكْ اِلٰهْ، بِرَاسْتِى ژِى اَڤْ تِشْتَكِى پِرْ عَجِيٚبَه!

٦. گِرَه گِرْ و مَزِنِيٚنْ وَانْ دَرْكَتِنْ و (ژِ هَڤْ رَه) گُوٚتِنْ: لِسَرْ يَا خَوه بَرْدَوَامْ بِنْ، لِسَرْ پَرَسْتِنَا
پُوتِيٚنْ خَوه صَبْرُ و سَبَاتْ بِكِنْ. بِيٚشِكْ اَڤَا كُو ژِ وَه تِىٚ خَوهسْتِنْ تِشْتَكِى مَزِنَه.

٧. مَه تِشْتَكِى وِسَا دِ دِينِىٚ ڤِىٚ دَاوِيِىٚ دَه ژِى نَبِهِيسْتِيَه. بَسْ اَڤْ تِشْتَكَه كُو وِى ژِ جَمْ
خَوه دَرْخِسْتِيَه.

٨. اَرِىٚ مَا ژِ نَاڤْ مَه هَمُويَانْ اَڤْ قُرْئَانْ، بِتَنِىٚ ژِىٚ رَه هَاتْ؟ (خُدِىٚ گُوٚتْ): بَلْكِى اَوْ
دَرْحَقِىٚ قُرْئَانَا مِنْ دَه دِ گُمَانِىٚ دَه نَه. نَخِيٚرْ! بَلْكِى وَانْ هِيٚژْ عَذَابِىٚ مِنْ تَعْمْ نَكِرِيَه.

٩. یَانْ ژِی، مَا خَزِینَیێنْ قَنْجِیَا خُدَایێ تَه لِجَمْ وَانِنْ، اَوێ کُو دَسْتْهِلاتێ دَایَنْدَه یَه؟!

١٠. یَانْ ژِی، مَا خُدَانِییَا عَرْدُ و ئَاسمَانَانْ و یێنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه ژ وَانْ رَه یَه؟ ڤێجَه (کُو وِسَا بَه) دَه بِلا بِهَمُو نَاڤگِینَانْ هِلْکِشِنْ ئَاسِیمَانَانْ (و اَوْ کِێ بِڤێنْ بِلا وَحْیێ بِدِنِێ)!.

١١. اَوْ ئَارْتێشَکَه بێخِێرَه کُو ژِ چَنْدْ قَفِیلانْ پێکْ تِێ، لِورْ تێکچُویی یَه.

١٢. بَرِیَا وَانْ، گَلِێ نُوحْ، گَلِێ عَادْ و فِرْعَونِێ کُو خُدَانْ هێزْ و سَلطَنَتْ بُوْ، بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِی نَئَانِیبُونْ.

١٣. قَوْمِێ سَمُودْ، قَوْمِێ لُوطْ و خَلْکِێ اَیْکَتِێ ژِی (بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِی نَئَانِیبُونْ). هَا اَڤْ تَڤْ هَڤَالْبَنْدێنْ هَڤِنْ.

١٤. تَڤْکِێ وَانْ بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِی نَئَانِینْ، ڤێجَه عَذَابْ لِسَرْ وَانْ مِسُوگَرْ بُوْ.

١٥. اَڤِێ هَانْ ژِی، بَسْ چَاڤنێرِیَا یَکْ قِیرَکِێ دِکِنْ، (گَاڤَا کُو اَوْ بِێ) ژِێ رَه ڤَگَرْ و رَاوَسْتَانْ تُنَه یَه.

١٦. (کَافِرَانْ) گُوتِنْ: خُدَایێ مَه! بَرِیَا رُوْژَا حَسَابْدِیتِنِێ، پَارَا مَه (ژِ جَزَا) زُو بِدَه مَه.

١٧. (یَا مُحَمَّدْ!) خَوه لِهَمْبَرِی یَا کُو اَوْ دِبێژِنْ رَاگَرَه و عَڤْدِێ مَه دَاوُدْ دِبِیرَا خَوه بِینَه کُو اَوْ خُدَانْهێزْ بُوْ. بِرَاسْتِی ژِی بَرِێ وِی هَرْ بِبَالْ خُدِێ ڤَه بُوْ.

١٨. بِرَاسْتِی مَه چِیَا مِسخُرْ کِرِنْ، هَمُویَانْ، سِبَهْ و اِیڤَارِێ لِگَلْ وِی تَسْبِیحْ دِدَانْ.

١٩. هَمْ (مَه) طَیْرْ ژِی (ژِێ رَه مِسخُرْ کِرِبُونْ کُو ژِ هَرْ ئَالِیێ ڤَه لِێ) کُومْ دِبُونْ؛ هَمِیَانْ تَسْبِیحْ لِێ ڤَدِگَرَانْدِنْ.

٢٠. مَه حُکِمْرَانِیَا وِی خُرْتْ کِرْ، مَه حِکْمَتْ و قَابِلِیتَا ئَاخَافْتِنَکَه خَوشْ و زَلالْ دَابُویێ.

٢١. مَا خَبَرَا هَرْ دُو دَاعْوَدَارَانْ دَمَا بِسَرْ دِیوَارِێ مِحْرَابِێ کَتِنْ ژِ تَه رَه نَهَاتْ؟

٢٢. وِێ دَمَا (هَرْ دُو دَاعْوَدَارْ)کَتِنْ جَمْ دَاوْدْ، ڤێجَه ژِ وَانْ طِرْسِیَا. ژِێ رَه گُوتِنْ: مَطِرْسَه،

اَمْ دُو دَاعْوَدَارِنْ؛ يَكى ژِ مه نَحَقِى لِيىٚ دِنْ كِرِيَه، دَه دِنَاڤْبَرَا مه دَه تُو بِعَدَالَتِى حُكِمْ بِكَه، نَحَقِيىٚ نَكَه و مَه لِسَرْ رِيَا رَاسْتْ رَاسْتَرِىٚ بِكَه.

٢٣. (يَكى ژِ وَانْ گُوٚتْ): اَڤْ بِرَايِىٚ مِنَه، نُوٚتْ و نَه مِيٚشِنيٚنْ وِى هَنَه و يِىٚ مِنْ ژِى يَكْ مِيٚشِنَكَه بِتَنِىٚ يَه. ژِ مِنْ رَه دِبيٚژَه: وِىٚ ژِى بِدَه مِنْ و بِخَبَرْدَانِىٚ ظُوٚرَا مِنْ بِرِيَه.

٢٤. دَاوُدْ ژِىٚ رَه وِهَا گُوتْ: صُوٚنْدْ بَه؛ وِى بِخوسْتِنَا مِيٚشِنَا تَه، ژِ بُوٚ بِخَه نَاڤْ مِيٚشِنيٚنْ خوه نَحَقِى لِتَه كِرِيَه. بِيٚگُمَانْ پِرِيٚنْ شَرِيكَانْ، تَجَاوزِى مَافِىٚ هَڤْ دِكِنْ. لِيٚبَلِىٚ شَرِيكيٚنْ كُو بَاوَرِى بِينِنْ و كَارِيٚنْ قَنْجْ بِكِنْ اَوْ جُدَا نَه، اَوْ ژِى پِرْ پِرْ هِنْدِكِنْ! دَاوُدْ بَاوَرْ كِرْ كُو مَه اَوْ اِمْتِيحَانْ كِرِيَه. ڤِيٚجَه ژِ خُدَايِىٚ خوه لِيٚبُورِينْ خَوسْتْ، چُو سِجُودِىٚ و تُوٚبَه كِرْ.

٢٥. (خُدِىٚ گُوٚتْ) ڤِيٚجَه اَمْ ژِى لِىٚ بُورِينْ. بِيٚگُمَانْ لِجَمْ مَه ژِىٚ رَه مَقَامَكى بِلِنْدْ و لِيٚڤَگَرَكَه سِپَحِى هَيَه.

٢٦. اَىْ دَاوُدْ! مَه تُو لِسَرْ عَرْدِىٚ كِرِى شُونگِرْ. ڤِيٚجَه دِنَاڤْبَرَا مِرُوٚڤَانْ دَه بِعَدَالَتِى حُكِمْ بِكَه و نَدَه دُوڤْ نَفْسِىٚ، ڤِيٚجَه اَوِىٚ تَه ژِ رِيَا خُدِىٚ شَاشْ بِكَه. بِيٚگُمَانْ اَوِيٚنْ كُو ژِ رِيَا خُدِىٚ شَاشْ بِبِنْ، بِسَدَمْ كُو وَانْ رُوٚژَا حَسَابِىٚ ژِبِيرْ كِرِيَه ژِ وَانْ رَه عَذَابَكى دِژْوَارْ هَيَه.

٢٧. مَه عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ و يِيٚنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه مِشِيٚيَا چِيٚنَكِرِيَه. اَڤْ (ئَا كُو دِبيٚژِنْ اَوْ مِشِيٚيَا يَه) گُمَانَا وَانِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه. ڤِيٚجَه هَىْ وَاخْ لِحَالِىٚ كَافِرَانْ بَه، ژِ بَرْ كُو دِىٚ بِكَڤِنْ اِيٚگِرْ!

٢٨. اَرِىٚ مَا اَمِىٚ وَانِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيٚنْ قَنْجْ كِرِنْ و وَانِيٚنْ كُو لِسَرْ اَرْدِىٚ فَسَادِيِىٚ دِكِنْ وَكْ هَڤْ بِگِرِنْ. يَانْ ژِى اَمِىٚ وَانَيٚنْ كُو خَوه ژِ عَذَابِىٚ خُدِىٚ بِپَارِيٚزِنْ و وَانِيٚنْ كُو ژِ رِيَا رَاسْتِى دَرْكَتِنَه وَكْ هَڤْ بِگِرِنْ؟

٢٩. مَه اَڤْ قُرْئَانْ ژِ بُوٚ تَه نَازِلْ كِرْ كُو اَوْ پِيرُوزَه، دَا كُو دِ ئَايَتيٚنْ وِىٚ دَه بِفِكِرِنْ و ئَاقِلْمَنْدْ ژِىٚ شِيرَتِىٚ بِگِرِنْ.

٣٠. مَه (کُرَكْ بِنَاڤێ) سُلَیْمَانْ دَایَه دَاوُدْ. سُلَیْمَانْ چِه خَوشْ بَنْدَه بُوّ! بِرَاسْتِی ژی اَوْ پِرْ تُوّبَکَارْ بُوّ.

٣١. دِبیرْ بینَه؛ دَمَا دچَاخێ اِیْڤَارێ دَه ژێ رَه هَسْپێنْ رَوَانْ هَاتِنْ رَاپێشْکِرِنْ.

٣٢. سُلَیمَانْ گُوّتْ: بێگُمَانْ ژِ بُوّ کُو اَزْ خُدَایێ خَوه دِبیرْ بینِمْ (و دِینێ وی بِهێزْ بِکِمْ) مِنْ ژِ هَسْپَانْ حَزْکِرِیَه. (هَسْپْ دَانَه بَزَانْدِنْ) حَیَانِی ژِ بَرْ چَاڤَانْ وِنْدَا بُونْ.

٣٣. (پَاشێ گُوّتْ) وَانْ ژِ مِنْ رَه بینِنْ، (پِشْتِی ئَانینْ) پِی و سِتُوییْنْ وَانْ مِزْدَانْ (دَا کُو بِزَانَه کَا دِوَانْ دَه نَخَوشِی هَیَه یَانْ نَا).

٣٤. صُوّنْدْ بَه؛ مَه سُلَیْمَانْ اِمْتِیحَانْ کِرْ؛ مَه جَسَدَكْ ئَاڤێتْ سَرْ تَخْتِێ وِی. پِشْتْرَه وِی تُوّبَه کِرْ و لِخُدَایێ خَوه ڤَگَرِیَا.

٣٥. وِهَا دُعَا کِرْ: خُدَایێ مِنْ! لِمِنْ بِبُورَه، حُکِمْدَارِیَکَه وِسَا بِدَه مِنْ کُو پِشْتِی مِنْ تُو کَسْ نَگِهیژَه وِێ. بێگُمَانْ هَرْ تُویِی یێ دَایَنْدَه.

٣٦. ڤێجَه مَه ژێ رَه بَا سْتُوخُوارْ کِرْ کُو دَڤَرَا اَوْ بِخَوازَه دێ بِفَرْمَانَا وی بِنَرْمَاهِی بِگَرَه.

٣٧. (مَه ژێ رَه) شَیْطَانْ ژی (مِسخُرْ کِرِنْ)؛ چِڤَاسْ یێنْ کُو هُوّسْتَا و غَوَّاصْ بُونْ (کُو ژێ رَه قَصرْ لِێ دِکِرِنْ و ژِ بَحْرِێ جَوْهَرْ دَرْتَانینْ)..

٣٨. هِنَکَه دِنْ ژی کُو بِقَیْدَانْ گِرێدَایِی بُونْ.

٣٩. (مَه ژێ رَه) گُوّتْ: هَا دَانَا مَه اَڤَه. ڤێجَه تُو دخَوازِی بِدَه ئَانْ ژی دِخَوازِی نَدَه، تُو ژێ نَایێ پِرْسیَارْکِرِنْ.

٤٠. بێگُمَانْ لِنِكْ مَه، مَڤَامَکِی وِی یِی بِلِنْدْ و لِێڤَگَرَکَه رِنْدْ هَیَه.

٤١. (هَێ مُحَمَّدْ) بَحْسَا بَنْدَیێ مَه اَیُوبْ بِکَه، وِێ دَمَا گَازِی خُدَایێ خَوه کِرْ: بێگُمَانْ شَیْطِێنْ مَشَقَتْ و ئَازَارْ گِهَانْدِیَه مِنْ.

٤٢. (مَه ژِىَ رَه گُوْتْ): لِنْگِىَ خَوه لِعَرْدِىَ بِخَه. اَڤْ ئَاڤَكَه سَارَه ژِ بُوْ ڤَخْوارِنْ و شُوشْتِنِىَ يَه.

٤٣. مَه ژِنْ و زَارُوكِيْنْ وِى و بِقَاسِى وَانْ ژِى هِنَكِى دِنْ لِىَ ڤَگَرَانْدِنْ، اَڤْ دِلُوڤَانِيكَه ژِ جَمْ مَه بُوْ يَه و ژِ بُوْ ئَاقِلْدَارَانْ بِيرْئَانِينَكَه.

٤٤. (مَه ژِ اَيوبْ رَه گُوْتْ): رَاهِيْژَه بَاقَكِى بِدَسْتْ خَوه بِگِرَه، ڤِيْجَه بِوَانْ لِىَ بِدَه و نَكَڤَه گُنَهِىَ. بِيْگُمَانْ مَه اَيُّوبْ عَقْدَكِى صَبِرْكِيْشْ دِيتْ؛ چِه خَوشْ عَقْدَه اَوْ! بِيْگُمَانْ اَوْ پِرْ تُوبَكَارْ بُوْ.

٤٥. بَحْسَا بَنْدَيِيْنْ مَه اِبْرَاهِيمْ، اِسْحَاقْ و يعْقُوبْ ژِى بِكَه، اَوِيْنْ كُو خُدَانْهِيْزْ، شَارَزَا و خَودَانْ بَصِيرَتْ بُونْ.

٤٦. بِيْگُمَانْ مَه اَوْ ژِ بُوْ خَوه بِخَصْلَتِيْنْ پَاقِژْ بِژَارْتِنْ كُو اَوْ هَرْتِمْ لِئَاخْرَتِىَ دِفِكرِينْ.

٤٧. بِيْگُمَانْ اَوْ لِجَمْ مَه ژِ قَنْجِيكَارِيْنْ بِژَارْتَه نَه.

٤٨. بَحْسَا اِسْمَاعِيلْ، اَلِيَسَعِى و زُولْكِفِلْ ژِى بِكَه. هَمُو ژِى ژِ بِژَارْتِيَانِنْ.

٤٩. هَا اَڤْ (بَحْسَا ڤَانْ پِيْخَمْبَرَانْ) بِبِيرْئَانِينَكَه. بِيْگُمَانْ ژِ بُوْ يىَ مُتَّقِى تَڤَزْ لِيْڤَگَرَكَه رِنْدْ هَيَه..

٥٠. كُو بِهِشْتِيْنْ لِيْمَايِنِىَ نَه، دَرگَهِيْنْ وَانْ لِتَاڤِىَ (ژِ وَانْ رَه) ڤَكِرِى نَه.

٥١. اَوْ تِىَ دَه (لِسَرْ تَخْتَانْ) پَالْدَايِى نَه، اَوْ تِىَ دَه گَلَكْ فِيْكِى و ڤَخْوارِنَانْ دَاخْوازْ دِكِنْ.

٥٢. لِجَمْ وَانْ دِيلْبَرْ هَنَه كُو چَاڤِيْنْ وَانْ تَنِىَ لِمِيْرِىَ وَانِنْ كُو ژِ هَڤْ رَه هَڤْسَالِنْ.

٥٣. هَا اَڤِنْ، تِشْتِيْنْ كُو ژِ بُوْ رُوْژَا حَسَابْدِيتِنِىَ سُوْزَا وَانْ ژِ وَه رَه هَاتِيَه دَايِنْ.

٥٤. بِيْگُمَانْ اَڤْ، دَايِنَا مَه يَه كُو ژِىَ رَه هِيچْ ڤَدَانْدِنْ نِينَه.

٥٥. اَڤْ وِسَا يَه، بِرَاسْتِى ژِ كَافِرِيْنْ سَرْخَوڤَچُويِى رَه عَاقِيبَتَكَه پِرْ خَرَابْ هَيَه..

٥٦. عَاقِیبَتَا وَانْ دُوژَهه. اَوْ دُوژَه چه پیسْ لِڤینَه.

٥٧. هَا اَوْ جزَا، ئَاڤَکَه کَلی، سِژْ و عَدَابَه، اِیْدِی بِلا وِی عَذَابی تَعْمْ بِکِنْ.

٥٨. مِینَا ڤِی عَذَابی (ژِ بُوٚ وَانْ) هِنْ عَذَابێنْ دِنْ ژِی هَنَه.

٥٩. (ژِ گرَه گِرْ و سَرُوکێنْ کَافرَانْ رَه دِیٚ بێگُوٚتِنْ): هَا اَڤْ جِڤَاتْ (لِدِنْیَاییٚ دُوڤْکَتِیێنْ وَه بُونْ) دِگَلْ وَه نُوڤِی دُوژَهیٚ دِبِنْ. (گِرَه گِرْ و سَرُوکْ دِیٚ بێژِنْ): هُونْ نَه بِخێرْ و نَه بِسَلامَتِی هَاتِنْ! بێگُمَانْ اَویٚ بِکَڤِنْ ئَاگِریٚ جهَنَّمِیٚ.

٦٠. (دُوڤْکَتِی ژِی ژِ سَرُوکێنْ خَوه رَه) دِبێژِنْ: نَخێرْ، بَلْکِی هُونْ نَه بِخێرْ و نَه بِسَلامَتِی هَاتِنْ! وَه اَڤْ ئَانِی پێشِیَا مَه. ڤێجه اَڤْ چه پیسْ وَارْگَهه!

٦١. دیسَا اَوْ دِبێژِنْ: خُدَاییٚ مَه! کِی اَڤْ ئَانِیبَه پێشِیَا مَه، تُو عَذَابیٚ وِی دِجَهْنَمِیٚ دَه قَاتْ قَاتْ زێدَه بِکَه!

٦٢. (سَرُوکْ و گِرَه گِرێنْ کَافِرْ) دِبێژِنْ: اَریٚ مَا ژِ بُوٚ چه اَمْ وَانْ زِلامێنْ کُو مَه اَوْ ژِ خَرَابَانْ دِحَسِبَانْدِنْ لِڤِرْ نَابِینِنْ؟

٦٣. یَانْ مَه بِخَلَتِی طِنَازێنْ خَوه بِوَانْ دِکِرْ (ڤێجه اَوْ بَاشْ بُونْ) یَانْ ژِی اَوْ دِ اِیْگِرْ دَه نَه، ژِ بَرْ چَاڤێنْ مَه وِنْدَا بُونَه؟

٦٤. بێگُمَانْ اَڤْ هَڤْرکِیَا دُوژَهیَانْ (دِڤِی شَکْلِی دَه) رَاسْتَه و تَقَزْ دِیٚ مِسُوگَرْ بِبَه.

٦٥. (هَیْ مُحَمَّدْ) بِبێژَه: اَزْ بَسْ هِشیَارکَرکِمْ، ژِ خُدِیٚ پِیٚ ڤَه تُو مَعْبُودیٚ حَقْ تُنَه، اَوْ خُدَاییٚ کُو هَرْ یَکَه و هێزْشکێنیٚ هَرْ هێزیٚ یَه.

٦٦. (اَوْ) پَرْوَرْدَگَاریٚ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانَه و پَرْوَرْدَگَاریٚ چِڤَاسْ تِشْتیٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه یَه، اَویٚ کُو دَسْتْهِلاتَه ایٚ گُنَهْژێبرَه.

٦٧. بِبێژَه: اَڤْ قُرْئَانْ خَبرَکَه گَلَکْ مَزِنَه.

٦٨. هُونْ ژِی بَرِیْ خَوه ژِیْ ڤَدگَرِینِنْ.

٦٩. تُو زَانَبُونَا مِنْ، بِحِڤَاتَا بِلِنْدْ (ئَا مَلَائِیکَتَانْ) دَمَا کُو وَانْ (دَرْ بَارِیْ چێکِرِنَا ئَادَمْ دَه) دِنَاڤْ خَوه دَه مُنَاقَشَه دِکِرْ تُنَه بُوْ (اَگَرْ کُو نَه ژِ وَحْیِیْ بُویَا).

٧٠. ژِ بُوْ مِنْ وَحِی تِیْ کُو اَزْ بَسْ هِشِیَارْکَرَکِی اَشْکَرَا مَه.

٧١. وِیْ دَمِیْ خُدَایِیْ تَه ژِ مَلَائِیکَتَانْ رَه گُوْتْ؛ بێگُمَانْ اَزِیْ ژِ حَرِیِیْ مِرُوْڤِکِی بَئَافِرِینِمْ.

٧٢. ڤێجَه دَمَا مِنْ اَوْ تَمَامْ کِرْ و مِنْ ژِ جَمْ خَوه رُحْ بَرْدَایِیْ، ڤێجَه هَمَنْ ژِیْ رَه هَرِنْ سِجُودِیْ.

٧٣. اِیجَارْ هَمُو مَلَائِیکَتْ ژِیْ رَه چُونَه سِجُودِیْ.

٧٤. لِێبَلِیْ اِبْلِیسْ نَچُو سِجُودِیْ؛ وِی خَوه مَزِنْ دِێرَا و اَوْ بُوْ ژِ کَافِرَانْ.

٧٥. خُدِیْ ژِیْ رَه گُوْتْ: اَیْ اِبْلِیسْ! اَوْ چِه تِشْتْ بُوْ نَهێلا کُو تُو ژِ بُوْ وِی هَرِی سِجُودِیْ، اَوِیْ کُو مِنْ اَوْ بِدَسْتێنْ خَوه ئَافِرَانْدِی؟ اَرِیْ مَا تَه خَوه مَزِنْ دِێرَا یَانْ ژِی تُو بُویِی ژِ یێنْ کُو بِلِنْدِنْ؟

٧٦. اِبْلِیسْ گُوْتْ: اَزْ ژِ وِی چێتِرِمْ، تَه اَزْ ژِ اِێگِرْ ئَافِرَانْدِمَه و تَه اَوْ ژِ حَرِیِیْ ئَافِرَانْدِیَه.

٧٧. خُدَا گُوْتْ: نَاخَوه ژِ وِیْ دَرْکَڤَه، هَرَه! اِیدِی بێگُمَانْ تُو (ژِ رَحْمَا مِنْ) هَاتِی قَورَانْدِنْ!

٧٨. بێگُمَانْ حَیَا رُوْژَا قِیَامَتِیْ لَعْنَتَا مِنْ لِسَرْ تَه یَه!

٧٩. اِبْلِیسْ گُوْتْ: خُدَایِیْ مِنْ! نَاخَوه حَتَا رُوْژَا قِیَامَتِیْ مُهْلَتِیْ (دَرْفَتِیْ) بِدَه مِنْ.

٨٠. خُدِیْ ژِیْ رَه گُوْتْ: مُهْلَتْ ژِ تَه رَه هَاتْ دَاینْ..

٨١. (مُهْلَتْ ژِ تَه رَه یَه) حَیَا رُوْژَا دِیَارْکِرِی.

٨٢. اِبْلِیسْ گُوْتْ: بِعِزَّتْ و عَظَمَتَا تَه صُوْنْدْ بَه، تَڤِزْ اَزِیْ وَانْ تَڤَانْ ژِ رِیَا رَاسْتِیِیْ دَرِینِمْ!

٨٣. لِیٚبَلِی، عَقْدِیٚنْ تَه یِیٚنْ بَاوَرْمَنْدْ یِیٚنْ دِلْپَاكْ اَوْ جُدَا نَه (اَزْ نِكَارِمْ وَانْ ژِ رِیٚ دَرِینِمْ).

٨٤. (خُدِیٚ) گُوٚتْ: رَاسْتِی (ژِ ئَالِییٚ مِنْ ڤَه یَه) و اَزْ ژِ رَاسْتِییٚ پِیٚ ڤَه تِشْتَكِی نَابِیٚژِمْ.

٨٥. صُوٚنْدْ بَه اَزِیٚ دُوژَهِیٚ ژِ (شَیْطَانِیٚ مِینَا) تَه و ژِ وَانِیٚنْ كُو لِپَیٚ تَه بِیٚنْ، دَاگِرِمْ.

٨٦. بِیٚژَه: اَزْ لِسَرْ رَاگِهَانْدِنِیٚ تُو حَقَكِی ژِ وَه نَاخوازِمْ و اَزْ لِسَرْ وَه نَه زُوٚرْدَارِمْ.

٨٧. اَڤْ (قُرْئَانْ)، ژِ بُوٚ تَڤَكِیٚ عَالَمِیٚ بَسْ دَرْسُ و شِیرَتَه.

٨٨. صُوٚنْدْ بَه هُونِیٚ تَڤَزْ خَبَرِیٚنْ وِیٚ پِشْتِی دَمَكِیٚ بِزَانِنْ و فَهِمْ بِكِنْ.

٣٩. سُورَە یِیٚ زُمَرْ

سُورَە یِیٚ (زُمَرْ)، ٧٥ (حَفْتِی و پِیٚنْجْ) ئَایَتَه. لِمَكَّیٚ نَازِلْ بُویَه . نَاڤِیٚ سُورَە ژِ ئَایَتِیٚنْ ٧١ ’اَمْ و ٧٣ ’اَمْ تِیٚ كُو دِوَانْ دَه بِیٚژِیَا زُمَرْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَیَا جِڤَاتِیٚنْ جُرْ بِجُرَه.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. اَڤْ كِتِیٚبْ، ژِ جَمْ خُدِیٚ ڤَه هَاتِیَه هِنَارْتِنْ، اَوِیٚ كُو عَزِیزَه، حَكِیمَه.

٢. بِیٚگُمَانْ مَه اَڤْ قُرْئَانْ بِدُرِسْتِی ژِ تَه رَه هِنَارْتِیَه، ڤِیٚجَه تُو ژِی ژِ بُوٚ خُدِیٚ ژِ دِلْ عِبَادَتْ بِكَه.

٣. ئَاگَاهدَارْ بِنْ! دِینِیٚ خَالِصْ و دُرِسْتْ ژِ بُوٚ خُدِیٚ یَه. اَوِیٚنْ كُو ژِ بِلِی خُدِیٚ ژِ خَوه رَه دُوٚسْتُ و ئَارِیكَارَانْ دِگِرِنْ –دِبِیٚژِنْ؛ اَمْ بَسْ دَا كُو اَوْ مَه نِیٚزِیكِی خُدِیٚ بِكِنْ اَمْ پَرَسْتِنَا وَانْ دِكِن- بِیٚگُمَانْ خُدِیٚ، دِیٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه، دَرْ بَارِیٚ یَا كُو اَوْ تِیٚ دَه كَتِنَه اِخْتِلافِیٚ حُكِمْ بِكَه. بِیٚگُمَانْ خُدِیٚ، یِیٚ كُو زِیٚدَه دَرَوٚكَارْ و كَافِرَه، رَاسْتَرِیٚ نَاكَه.

٤. اَگَرْ خُدِیٚ بِخوەسْتَا كُو ژِ خَوه رَه زَارُوكْ بِگِرْتَا، هَلْبَتْ ژِ مَخْلُوقِیٚنْ خَوه وِی كِی

بخَوەسْتَا دِێ اَوْ ژِ خَوە رَە بِگِرْتَا. خُدِێ پَاكْ و بِلِنْدَە. خُدِێ هَرْ يَكَە و هِێزْشِكێنِێ هَرْ هِێزِێ يَە.

٥. خُدِێ عَرْدْ و ئَاسِيمَانْ بِدُرِسْتِی و بِحِكْمَتْ ئَافِرَانْدِنَە. اَوْ شَڤِێ لِسَرْ رُۆژِێ دِپێچَە، رُۆژِێ ژِی لِسَرْ شَڤِێ دِپێچَە. رُۆژْ و هَیْڤْ ژِ فَرْمَانَا خَوە رَە طَوَانْدِنَە. هَرْ يَكْ ژِ وَانْ حَتَا دَمَكَە دِيَارْكِرِی دِێ (دِرِێگَها خَوە دَە) بِگَرِنْ. ئَاگَاهدَارْ بِنْ! هَرْ خُدِێ يَە يێ دَسْتْهِلَاتْ، يێ گُنَهْژِێبِرْ.

٦. خُدِێ، هُونْ ژِ يَكْ نَفْسِێ ئَافِرَانْدِنَە. پَاشِێ ژِ وِێ ژِی هَڤْژِينَا وِێ ئَافِرَانْدِيَە (دَا كُو ذُرِيتْ ژِ وَانْ زِێدَە بِبَە). ژِ بُۆ وَە ژِ تَرْشَانْ (دَڤَهْ، دَوَارْ و پَزْ) هَشْتْ زُۆ خُلِقَانْدِنَە. دِزِكِێ دَايِكێنْ وَە دَە، دِنَاڤْ سِێ طَارِيتِيَانْ (زِكْ، مَلْزَارُۆكْ و رَحْمَا دَايِكِێ) دَە، بِچێكِرِنَكَە دِپێ چێكِرِنَكِێ دَە هُونْ ئَافِرَانْدِنْ. هَا اَوْ، پَرْوَرْدَگَارِێ وَە خُدِێ يَە. خُدَانِی و حُكْمْرَانِی هَرْ ژِ بُۆ وِی يَە. ژِ وِی پێ ڤَە تُو اِلٰهْ تُنِنْ. ڤێجَە چَاوَا هُونْ ژِ رَاسْتِيێ تێنْ ڤَگَرَانْدِنْ؟!

٧. اَگَرْ (پِشْتِی بَاوَرِيێ) هُونْ كَافِرْ بِبِنْ، ڤێجَە بِرَاسْتِی حَوْجَدَارِيَا خُدِێ بِوَە تُنَە و اَوْ بِكُفْرَا وَە ژِی نَقَايِلَە. اَگَرْ هُونْ شُكْرِێ وِی بِكِنْ اَوْ بِڤِێ ژِ وَە قَايِلْ دِبَە. قَتْ تُو گُنَهْكَارَكْ گُنَهِێ تُو كَسِی هِلْنَاگِرَە. پَاشِێ (لِئَاخْرَتِێ) ڤَگَرَا وَە بَسْ بِبَالْ خُدَايِێ وَە ڤَە يَە، ڤێجَە يَا كُو وَە (لِدِنْيَايِێ) كِرِی دِێ ژِ وَە رَە بِبێژَە. بِرَاسْتِی خُدِێ، بِيَا دِلَانْ دَە ڤَشَارْتِی دِزَانَە.

٨. دَمَا كُو مِرُۆڤ دِكَڤَە تَنْگَزَارِيێ، لِخُدَايِێ خَوە ڤَدِگَرَە و ژِێ لَاڤَە لَاڤِێ دِكَە. پَاشِێ دَمَا خُدِێ ڤَنْجِيَكِێ ژِ جَمْ خَوە پێ بِكَە، اَوْ وِێ لَاڤَە لَاڤَا كُو بَرِێ ژِ خُدِێ دِكِرْ، ژِ بِيرْ دِكَە و ژِێ رَە هَڤْپِشْكَانْ چێدِكَە دَا كُو مِرُۆڤَانْ ژِ رِيَا وِی بِخَە. بِبێژَە: بِڤِێ كُفْرُ و نَانْكُۆرِيَا خَوە هِنَكِی خَوشْ بِژِی، بِرَاسْتِی تُو هَرْ ژِ خَلْكێنْ دُوژَهِێ يِی!

٩. اَرِێ مَا اَوِێ طَاعَتْكَارْ كُو دِدَمێنْ شَڤِێ دَە، دِسُجُودْ و لِسَرْ پِيَانْ، ژِ (عَذَابِێ) ئَاخْرَتِێ دِتِرْسَە و دِلُوڤَانِيَا خُدَايِێ خَوە هِێڤِی دِكَە، چێتِرْ و بِرُومَتِرَە (يَانْ اَوِێ كُو كَافِرْ بُويَە)؟

بِبێژَه: مَا اَوێنْ كُو دِزَانِنْ و اَوێنْ كُو نِزَانِنْ ڤَتْ دِبِنْ وَكهَڤْ؟ بِرَاسْتِى تَنىَ يێنْ عَاقِلْمَنْدْ دَرْسْ و عِبْرَتْ وَرْدِگرِنْ.

١٠. بِبێژَه: گَلِى بَنْدَيێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! خَوه ژِ عَذَابِىَ خُدَايىَ خَوه بپَارێزِنْ. ژِ بُوّ يێنْ كُو لِڤىَ دِنْيَايىَ ڤَنْجِيىَ دِكِنْ بِهِشْتْ هَيَه. عَرْدَا خُدِىَ فِرَهَه. بێگُمَانْ مُكَافَاتَا صَبِرْكێشَانْ بێحَسَابْ تِىَ دَايِنْ.[1]

١١. (يَا مُحَمَّدْ!) بِبێژَه: بێگُمَانْ فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَزْ ژِ دِلَكِى صَافْ بَسْ ژِ بُوّ خُدِىَ عِبَادَتْ و طَاعَتِىَ بِكِمْ.

١٢. فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو (ژِ ڤِىَ اُمَّتِىَ) اَزْ بِبِمْ ژِ پێشِيَكِىَ مُسِلْمَانَانْ.

١٣. بِبێژَه: اَگَرْ اَزْ بێاَمْرِيَا خُدَايىَ خَوه بِكِمْ، بِرَاسْتِى اَزْ ژِ عَذَابِىَ رُوّژَكَه مَزِنْ دِطِرْسِمْ.

١٤. بِبێژَه: اَزْ هَرْ ژِ خُدِىَ رَه عِبَادَتِىَ دِكِمْ، عِبَادَتِىَ مِنْ بَسْ ژِ بُوّ وِى يَه.

١٥. (گَلِى پُوتْپَرَسْتَانْ!) ڤێجه هُونْ ژِ بِلِى خُدِىَ كِىَ دِڤێنْ ژِىَ رَه عِبَادَتْ بِكِنْ! بِبێژَه: بِرَاسْتِى يێنْ خَسرِينَه اَونْ كُو رُوّژَا قِيَامَتِىَ خَوه و مَالْبَاتَا خَوه لِزَرَارِىَ دَانَه. ئَاگَاهدَارْ بِنْ! هَا خَسَارْكِرِنَا اَشْكَرَا اَڤْ بِخَوه يَه.

١٦. ژِ بُوّ وَانْ (كَافِرَانْ) دِسَرْ وَانْ رَه تَبقَيێنْ ژِ اِيگرْ هَنَه و دِبِنْ وَانْ دَه ژِى تَبقَيێنْ ژِ اِيگرْ

١ ژِ ڤِىَ ئَايَتِىَ تِىَ فَهْمكِرِنْ؛ مِرُوڤْ دَمَا لِجهَكِى كُو نِكَارَه لِگُورِى بَاوَرِيَا خَوه بژِى و نِكَارَه يَا خُدِىَ ژِىَ دِخَوازَه بكَه لاَزمَه كُو ژِ وِى جِهِى كُوچْبَرْ ببَه هَرَه جِهَكِى كُو بكَارَه دِينِىَ خَوه ژِ پِيَا بگرَه و بگُوّرِى وِى بژِى. خُدِىَ اَڤْ رَوشْ دِ هِنْ مِژَارێنْ دِنْ دَه ژِى بَيَانْ كِريَه. مِينَاك؛ ژِ سُورَه‌يىَ نِسَاءْ ئَايَتَا ٩٧ىَ «بێگُمَانْ اَوێنْ كُو ظِلمْ لِخُوَه كِرِنْ (؛هِجْرَتْ نَكِرِنْ و دِ نَاڤْ گَاورَانْ دَه مَانْ) مَلاَئِيكَتْ جَانىَ وَانْ دِسْتِينِنْ و دِبێژِنَه وَانْ: هُونْ (دِ بَارَا دِينِىَ خَوه دَه) دِ چه كَارِى دَه بُونْ؟ دِبێژِنْ: اَمْ لِعَرْدِىَ بێچَارَه و بِندَسْتْ بُونْ. مَلاَئِيكَتْ دِبێژِنْ: ڤَىْ عَرْدَا خُدِىَ نَه فِرَه بُو كُو هُونْ ژِىَ كُوچْبَرْ ببُونَا!؟..» و ژِ سُورَه‌يىَ عَنْكَبُوتْ ئَايَتَا ٥٦ىَ «گَلِى بَنْدَيێنْ مِنْ يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! بێگُمَانْ عَرْدَا مِنْ فِرَهَه، ڤێجه بِبَالْ عَرْدَا مِنْ ڤَه هِجْرَتْ بِكِنْ و هَرْ ژِ مِنْ رَه عِبَادَتِىَ بِكِنْ» ڤِىَ رَوْشِىَ تَكزْ دِكَه.

هَنَه. هَا خُدِىَ بَنْدَيێنْ خَوه ژِ ڤِىَ دِطِرْسِينَه. هَىْ بَنْدَيێنْ مِنْ! نَاخَوه هَاىْ ژِ اَمرْ و نَهييێنْ مِنْ هَبِنْ.

١٧. اَوێنْ كُو خَوه ژِ عِبَادَتْكِرنَا بُوٚ شَيْطَانْ و طَاغُوتِى دُوٚرْ دِگِرِنْ و (بِتُوٚبِىَ) لِخُدِىَ ڤَدِگَرِنْ؛ هَرْ ژِ وَانْ رَه مِزْگِينِى هَيَه. ڤێجَه مِزْگِينِىَ بِدَه بَنْدَيێنْ مِنْ.

١٨. اَوْ بَنْدَيێنْ كُو لِگُوٚتِنَانْ گُهْدَارِى دِكِنْ و لِدُوڤْ ئَا هَرِى بَاشْ دِچِنْ. هَا اَوِنْ يێنْ كُو خُدِىَ اَوْ رَاسْتَرِىَ كِرِنَه و اَوْ بِخَوه نَه يێنْ خُدَانْهِشْ و بِئَاقِلْ.

١٩. اَرِىَ مَا ڤێجَه اَوِىَ كُو حُكْمِىَ عَذَابْ لِسَرْ هَاتِيَه مِسُوگَرْكِرِنْ اِيْدِى تُو يِىَ وِى ژِ اِيْگِرْ خَلاصْ بِكِى؟

٢٠. لِێبَلِىَ اَوێنْ كُو (اَمْرْ و نَهْييێنْ) خُدَايِىَ خَوه پَارَاسْتِنَه، ژِ بُوٚ وَانْ اُوٚدَه لِسَرْ اُوٚدِىَ رَاكِرِى هَاتِنَه ئَاڤَاكِرِنْ كُو دِبِنِىَ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ. هَا اَڤْ سُوٚزَا خُدِىَ يَه كُو ژِ بَنْدَيِىَ خَوه يِىَ تَقْوَادَارْ رَه دَايَه. بێگُمَانْ خُدِىَ سُوٚزَا كُو دَايَه ژِىَ ڤَنَاگَرَه.

٢١. (اَىْ اِنْسَانْ!) مَا تُو نَابِينِى كُو خُدِىَ ژِ عَوْرَانْ ئَاڤْ بَارَانْدِيَه، وِىَ ئَاڤِىَ دِخَه سَرْ كَانِيێنْ لِسَرْ عَرْدِىَ، پِشْتْرَه بِوِىَ چَانْدِنِيێنْ رَنْگَه رَنْگْ هێشِينْ دِكَه. پِشْتْرَه اَوْ هِشْكْ دِبَه تُو دِبِينِى كُو اَوْ زَرْ بُويَه پِشْتْرَه وِىَ دِكَه كَواشَه. بێگُمَانْ دِڤِىَ دَه ژِ بُوٚ ئَاقِلْمَنْدَانْ عِبْرَتْ و شِيرَتْ هَنَه.

٢٢. اَرِىَ مَا كَسِىَ كُو خُدِىَ دِلِىَ وِى ژِ بُوٚ اِسْلامِىَ ڤَكِرِبَه، ڤێجَه اَوْ ژِ جَمْ خُدَايِىَ خَوه لِسَرْ رُونَاهِيَكِىَ بَه (مَا دِبَه مِينَا وِى كَسِىَ كُو دِلِىَ وِى ژِ پَێيمَانِى هِشْكْ بُوبَه)؟ ڤێجَه وَاخْ لِحَالِىَ وَانْ كَسَانْ بَه كُو دِلێنْ وَانْ ژِ بِىَ ذِكْرِى هِشْكْ بُويَه! هَا اَوْ، دِنَاڤْ رِێشَاشِيكَه اَشْكَرَا دَه نَه.

٢٣. خُدِىَ سِپَحِيتِرِينِىَ پَێڤَانْ هِنَارْتِيَه، كِتێبَكَه كُو ئَايَتێنْ وِىَ مِينَا هَڤْ و لِهَڤْهَاتِى كُو تێنَه دُبَارَكِرِنْ. ژِ خَونْدِنَا وِىَ چَرمِىَ وَانێنْ كُو ژِ خُدَايِىَ خَوه دِطِرْسِنْ پِرْچُوٚسِنْگِى دِبَه،

پَاشِێ چَرْمێنْ وَانْ و دِلێنْ وَانْ بِبَالْ ذِكْرِێ خُدِێ ڤَه ئَارَامْ و نَرْمْ دِبَه. هَا اَڤْ (كِتێبْ)، هِيدَئَايَتَا خُدِێ يَه. خُدِێ كِی بِڤِێ پِێ تِينَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ. چِه كَسِێ كُو خُدِێ وِی ژ رِێ بِخَه اِێدِی تُو كَسْ نِينَه كُو وِی رَاسْتَرِێ بِكَه.

٢٤. اَرِێ مَا اَوِێ كُو رُۆژَا قِيَامَتِێ بِرُوِيِێ خَوه ژ عَذَابِێ پِيسْ و دِژْوَارْ خَوه دِپَارِێزَه (دِبَه مِينَا يِێ كُو ژ اِێگِرْ رِزْگَارْبُويِی)؟ ژ ظَالِمَانْ رَه تِێ گُوتِنْ: دَه هَايْدِێ جَزَايِێ گُنَهێنْ كُو وَه بِكَدَا خَوه قَازَانْجْ كِرِيَه بِچێژِنْ!

٢٥. يێنْ بَرِيَا وَانْ بَاوَرِی (بِپێخَمْبَرِێ خَوه) نَئَانِی، ڤێجَه عَذَابِێ خُدِێ ژ جِهَكِی كُو وَانْ حِزِرْ نَدِكِرْ، بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ.

٢٦. ڤێجَه خُدِێ لِدِنْيَايِێ رِسْواتِی بِوَانْ دَا تَعِمْكِرِنْ. بِرَاسْتِی عَذَابِێ ئَاخِرَتِێ مَزِنْتِرَه، كَا كُو وَانْ اَڤْ زَئَانِيبُويَا.

٢٧. صُۆنْدْ بَه، مَه دِڤِێ قُرْئَانِێ دَه ژ بُۆ مِرُۆڤَانْ هَرْ مِژَارێنْ مِينَاكَانْ دَانَه، دَا كُو اَوْ ژێ عِبْرَتْ بِگِرِنْ.

٢٨. مَه اَڤْ قُرْئَانْ بێيِی كُو خَوارِی و شَاشِی تِێ دَه هَبَه بِزِمَانِێ عَرَبِی هِنَارْتِيَه، دَا كُو مِرُۆڤ (ژ كُفْرِێ) خَوه پِێ بِپَارێزِنْ.

٢٩. خُدِێ ژ بُۆ وَه مِينَاكَكِێ تِينَه؛ كُۆلَيَكِی كُو چَنْدْ كَسێنْ سَرْهِشْكْ و بِهَڤْ نَه خَوشْ تِێ دَه هَڤْپِشْكِنْ و كُۆلَيَكِی كُو تَنِێ يِێ يَكْ زِلاَمَكِی بَه، اَرِێ مَا رَوْشَا ڤَانْ هَرْ دِيَانْ وَكْهَڤَه؟ مَدْحُ وسَنَايێنْ تَكُوزْ هَرْ ژ بُۆ خُدِێ بِنْ. لێبَلِێ پِرێنْ وَانْ ڤِێ نِزَانِنْ (كُو هَڤْپِشْكَانْ ژ خُدِێ رَه چێدِكِنْ).

٣٠. (يَا مُحَمَّدْ!) تَقَزْ تُو ژِی دِێ بِمِرِی و اَوْ ژِی دِێ بِمِرِنْ.

٣١. پَاشِێ، (گَلِی مِرُۆڤَانْ!) بێگُمَانْ هُونِێ رُۆژَا قِيَامَتِێ لِجَمْ رَبِّێ خَوه بِهَڤْ رَه نِيقَاشِێ بِكِنْ.

٣٢. مَا ژِ وِی کَسِیَ کُو لِسَرْ (نَاڤِیَ) خُدِیَ دَرَوَانْ بِکَه و دَمَا کُو قُرْئَانْ ژِیَ رَه هَاتْ بَاوَرِی پِیَ نَیینَه، ظَالِمْترْ کِی هَیَه؟! اَرِیَ مَا قَیْ دِ دُوژَهِیَ دَه ژِ بُوْ کَافِرَانْ جه تُنَه؟

٣٣. اَوْ (پِیَخَمْبَر)یَ کُو رَاسْتِی ئَانِیَه و اَوْ (پَیْرَوِ)یَنْ کُو وِیَ رَاسْتْ دِدِیَرِنْ، هَا اَوْ یِیَنْ تَقْوَادَارْ بِخَوه نَه.

٣٤. لِجَمْ رَبِّیَ وَانْ، اَوْ چه بِخَوازِنْ ژِ وَانْ رَه هَیَه. هَا اَڤَه خَلاتَا قَنْجِیکَارِیَنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ.

٣٥. (خُدِیَ اَڤْ پَیْمَانْ بِوَانْ رَه دَا)؛ دَا کُو نَقَنْجِیَا بَرِیَ کِرِنْ ڤَشِیَرَه و دَا کُو بِقَنْجِیَا اَوْ دِکِنْ بِیَا هَرِی سِپَحِیترْ وَانْ خَلاتْ بِکَه.

٣٦. اَرِیَ مَا خُدِیَ نَه بَسِی بَنْدَیِیَ خَوه یَه؟ (رَسُولِیَ مِنْ!) اَوْ، ژِ وَانِیَنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیَ اَوْ عِبَادَتِیَ وَانْ دِکِنْ تَه دِطِرْسِینِنْ. خُدِیَ، کِیَ ژِ رِیَ بِخَه اِیْدِی ژِ بُوْ وِی تُو رِیَنیشَانْدَرْ تُنَه یَه.

٣٧. خُدِیَ کِیَ بِینَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ، اِیْدِی تُو کَسِی کُو وِی ژِ رِیَ بِخَه تُنَه یَه. اَرِیَ مَا خُدِیَ نَه عَزِیزَه، تُوْلْڤَکَرَه؟!

٣٨. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژِ وَانْ بِپِرْسِی، کِیَ عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانْدِنَه، تَقَزْ دِیَ بِبِیَژِنْ؛ خُدِیَ ئَافِرَانْدِنَه. بِبِیَژَه: نَاخَوه اَگَرْ خُدِیَ بِخَوازَه زِرَارَکِیَ بِدَه مِنْ، مَا اَوْ (پُوتـ)ـیَنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیَ هُونْ عِبَادَتِیَ وَانْ دِکِنْ، اَوْ دِکَارِنْ زِرَارَا خُدِیَ ژِ سَرْ مِنْ رَاکِنْ؟ یَانْ ژِی خُدِیَ بِخَوازَه قَنْجِیکِیَ بِدَه مِنْ، مَا اَوْ دِکَارِنْ وِیَ ژِ سَرْ مِنْ بِگِرِنْ؟ بِبِیَژَه: خُدِیَ بَسِی مِنَه، یِیَنْ هِیْڤِیدَارْ بَسْ خَوه دِسْپِیَرِنْ وِی.

٣٩. بِبِیَژَه: گَلِی مِلَّتِیَ مِنْ! هُونْ لِسَرْ شُوْپْ و حَالِیَ خَوه کَارْ بِکِنْ، بِرَاسْتِی اَزِیَ ژِی لِسَرْ رِیَكْ و رِیَبَازَا خَوه کَارْ بِکِمْ. ڤِیَجه پَاشِیَ هُونِیَ بِزَانِنْ...

٤٠. کَا عَذَابِیَ کُو وِی رِسْوَا بِکَه دِیَ وَرَه سَرْ کِیَ و کَا عَذَابِیَ سَرَاڤَتِی دِیَ (لِئَاخْرَتِیَ) بِیَ سَرْ کِیَ!

٤١. (يَا مُحَمَّدْ!) بێگُمَانْ مَه قُرْئَانْ ژِ بُوّ مرُوّڤانْ، ژِ تَه رَه بِحَقِى هِنَارْتِيَه. اِيْدِى كِى رَاسْتَرِىٚ بِبَه ڤِێجَه اَوْ ژِ بُوّ خَوه دِبَه و كِى ژِى ژِ رِىٚ بِكَڤَه اِيجَارْ اَوْ لِدِژِى خَوه رِێشَاشْ دِبَه و تُو لِسَرْ وَانْ نَه وَكِيلِى (كُو بِكُوّتَكِى وَانْ بِينِى سَرْ رِيَا رَاسْتْ).

٤٢. خُدِىٚ نَفْسِێنْ كُو چَاخِىٚ مِرنَا وَانْ تِىٚ دِسْتِينَه و يێنْ سَاغْ ژِى دِخَوِىٚ دَه (وَانْ دِسْتِينَه)؛ ڤِێجَه يَا كُو لِسَرِىٚ خُدِىٚ بِمِرنِىٚ حُكِمْ كِربَه (لِجَمْ خَوه وِىٚ) دِگِرَه، يَا دِنْ ژِى حَتَا دَمَكَه نَاڤْلێكِرِى وِىٚ بَرْدِدَه بَدَنِىٚ. بِرَاسْتِى دِڤِىٚ دَه ژِ بُوّ مِلَّتَكِى كُو بِفِكرَه نِشَانْ و عِبْرَتْ هَنَه.[1]

٤٣. بَلْكِى ژِ بِلِى خُدِىٚ وَانْ ژِ خَوه رَه شَفَاعَتْكَارْ گِرْتِنَه. بِبێژَه: اَرِىٚ مَا كُو اَوْ نَه خَودِيىٚ تِشْتَكِى بِنْ و تێنَگِهێژِنْ ژِى؟

٤٤. بِبێژَه: شَفَاعَتْ تَڤْ بِدَسْتُورَا خُدِىٚ ڤَه گِرێدَاهِى يَه. خُدَانِى و رِێڤَبَرِيَا عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ ژِ بُوّ وِى يَه. پَاشِىٚ هُونِىٚ هَرْ بِبَالْ ڤَه بِێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٤٥. دَمَا كُو بَحْسَا خُدِىٚ بِتَنِىٚ تِىٚ كِرِنْ، دِلِىٚ وَانێنْ كُو بَئَاخْرَتِىٚ بَاوَرِى نَايِنِنْ تَنْگْ دِبَه و دَمَا بَحْسَا يێنْ كُو ژِ بِلِى خُدِىٚ تِىٚ كِرِنْ، دِجِهْ دَه رُويێنْ وَانْ گَشْ دِبَه.

٤٦. بِبێژَه: اَىْ خُدَايِىٚ مِنْ، اَىْ خَالِقِىٚ ئَاسِيمَانَانْ و عَرْدِىٚ، اَىْ زَانَايِىٚ نَپَنْدِى و دَارِيچَاڤِىٚ! يِىٚ كُو دِنَاڤْبَرَا بَنْدِيێنْ خَوه دَه لِسَرْ يَا كُو بِهَڤْ كَتِنْ دَه حُكِمْ دِكَه هَرْ تُوى.

٤٧. بِرَاسْتِى، اَگَرْ (رُوّژَا قِيَامَتِىٚ) تَمَامِىٚ تِشْتِىٚ كُو لِعَرْدِىٚ هَيَه و بِقَاسِى وِىٚ ژِى پێرَه، ژِ سِتَمْكَارَانْ رَه هَبُويَا؛ ژِ بَرْ وِىٚ شِدَتَا عَذَابِىٚ رُوّژَا قِيَامَتِىٚ دِىٚ تَڤْ (دِبَرْ خَوه دَه)

---

١ اَمْ بِكِرْپْ دِبێژِنْ كُو، اَڤْ شَاشِيَا دِفَرقْ نێخِسْتِنَا نَاڤَا نَفْسِىٚ و رُوحْ دَه بُويَه سَبَبِىٚ بَتَالْهِشْتِنَا هُورْكُولِينێنْ نَفْسِى يێنْ فَرْدِى دِ پِسِيڤُولُوژِيىٚ دَه و هُورْكُولِينێنْ نَفْسِى يێنْ جِڤَاتِى دِ سُوّسْيُوّلُوّژِيىٚ دَه. بِڤِىٚ يَكِىٚ (وَكَه مَه گُوتِى) اُمَّتِىٚ پێڤَانَا رَاسْتْخَونْدِنَا تَارِيخِىٚ و تَحْلِيلْكِرنَا بُيَرَانْ ژِ دَسْتْ بَرْدَايَه. بِسَدَمْ كُو اُمَّتِىٚ اَڤْ پِيڤَانْ و مَيْدَانْ ژِ غَرْبِىٚ رَه هِشْتِيَه كُو بِسَايَا خَبَتَانْدِنَا عِلْمِىٚ پِسِيكُوّلُوّژِى و سُوّسْيُوّلُوّژِيىٚ كَارِيبُونَه شَرْقِىٚ بِخِنْ بِنْ دَسْتِىٚ خَوه، خُوِينَا وِىٚ بِمِژِنْ و كُلْتُرَا خَوه بِخِنْ نَاڤِىٚ؛ وِىٚ بِكِنْ وَكِى خَوه.

بِگَرِوِى بِدَانَا. حَالْ اَڤَه كُو وِىٚ رُوٚژِىٚ، ژِ بُوٚ وَانْ ژِ جَمْ خُدِىٚ ڤَه يَا كُو ڤَتْ حَسَابْ نَدكِرِنْ، دِيَارْ بُويَه.

٤٨. ژِ وَانْ رَه خَرَابِيێنْ كُو (لِدِنْيَايِىٚ) بِدَسْتْ خِسْتِنْ دِيَارْ دِبَه و اَوْ جَزَايِىٚ كُو پِىٚ طِنَازْ دِكِرِنْ چَارْ طَرَفْ بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ.

٤٩. ڤێجَه چِه دَمَا كُو طَنْگَاسِيَكْ بِسَرْ اِنْسَانِى دَه وَرَه (ژِ بُوٚ رَاكِرِنَا وِىٚ) لِبَرْ مَه دِگَرَه، پَاشِىٚ دَمَا كُو ژِ جَمْ خوه، اَمْ ڤَنْجِيَكِىٚ بِدِنِىٚ، دِبێژَه: اَڤْ بَسْ بِزَانِينَا مِنْ ژِ مِنْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ. نَخێرْ، بَلْكِى اَوْ جِربَانْدِنَكَه، لِێبَلِىٚ پِرِێنْ اِنْسَانَانْ نِزَانِنْ.

٥٠. مِلَّتێنْ بَرِىٚ ژِى اَڤْ گُوٚتِبُونْ، لِێبَلِىٚ تِشْتِىٚ كُو بِدَسْتْخِسْتِبُونْ تُو فَيدَه نَدَا وَانْ.

٥١. ڤێجَه جَزَايِىٚ كِرِنێنْ وَانْ گِهِيشْتَه وَانْ. ژِ نَاڤْ ڤَانْ ژِى يێنْ كُو ظُلِمْ كِرِنْ، جَزَايِىٚ نَڤَنْجِيێنْ وَانْ دِىٚ وَرَه سَرِىٚ وَانْ. تَڤَزْ اَوْ نِكَارِنْ خُدِىٚ نَچَارْ بِهێلِنْ.

٥٢. مَا اَوْ نِزَانِنْ كُو خُدِىٚ كِىٚ بِڤِىٚ رِزْقِىٚ وِى فِرَهْ دِكَه، كِىٚ ژِى بِڤِىٚ (رِزْقِىٚ وِى) تَنْگْ دِكَه. بێگُمَانْ دِڤِىٚ دَه ژِى ژِ بُوٚ مِلَّتَكِى كُو بَاوَرْ بِكِنْ، دَرْسُ و عِبْرَتْ هَنَه.

٥٣. (رَسُولِىٚ مِنْ!) تُو ڤِىٚ گُوٚتِنَا مِنْ ژِ وَانْ رَه بِبێژَه: گَلِى بَنْدَيێنْ مِنْ يێنْ كُو ژِ اُوٚلَا خوه دَرْكَتِنَه! هێڤِيَا خوه ژِ رَحْمَا خُدِىٚ نَبِرِنْ! بێگُمَانْ خُدِىٚ لِتَڤَكِى گُنَهَانْ دِبُورَه. بێگُمَانْ يِىٚ گُنَهْژێبِرْ، يِىٚ دِلُوٚڤَانْ هَرْ اَوْ بِخوه يَه.

٥٤. بَرِيَا كُو عَذَابْ بِسَرْ وَه دَه وَرَه، بِبَالْ رَبِّىٚ خوه ڤَه ڤَگَرِنْ و تَسْلِيمِى فَرْمَانَا وِى بِبِنْ، پَاشِىٚ (اَگَرْ هُونْ تُوٚبَه نَكِنْ) ئَارِيكَارِيَا وَه دِىٚ نَيِىٚ كِرِنْ.[1]

١ تُوبَه، بَرْدَوَامِى وَاجِبَه، لَوْرَا كَتِنَا گُنَهَانْ ژِ سرُشْتَا اِنْسێنَه. پێخَمْبَرْ (سِلاڤَا خُدِىٚ لِسَرْ بَه) دِبێژَه: «زَارُويێنْ ئَادَمْ هَمِى گُنَهْكَارِنْ و ڤَنْجْتِرِينِىٚ گُنَهْكَارَانْ يێنْ تُوبَكَرِنْ.» (تِرْمِذِى) دِفَرْمُوٚدِيَكَه دِنْ دَه: «اَگَرْ وَه گُنَهْ نَكِربَانَا؛ خُدِىٚ دِىٚ وَه ژِ هُوٚلِىٚ بِبرَانَا و يِىٚ قَوْمَكِى دِنْ بِخُلِقَانْدَا كُو وَانْ گُنَهْ بِكِرَانَا ڤێجَه دِىٚ وَانْ ژِ بَرْ ڤِىٚ يَكِىٚ لِێبُورِينَا گُنَهێنْ خوه ژِ خُدِىٚ بِخوهِسْتَا، اِيْدِى خُدِىٚ ژِى دِىٚ اَوْ بِغَفِرَانْدَا.» (مُسْلِمْ).

٥٥. بَريَا كُو ژ نِشْكَا ڤَه عَذَابْ بسَرْ وَه دَه وَرَه و كُو هُونْ ژێ بێ هَايْبِنْ، بِدِنْ پَێ يَا سِپَحيترِينْ، اَوَا كُو ژ وَه رَه هَاتيَه هنَارْتِنْ.

٥٦. (پُوْشَمَانْ ببِنْ و تُوْبَه بكِنْ) بَريَا كُو هنَكْ ژ وَه بِبيْژِنْ؛ هَێ وَاخْ لِمنْ پُوْشَمَانى كُو ژ بَرْ تَقْصِيرَاتيَا مِنْ ئَا كُو لِهَمْبَرى خُدَا مِنْ كِريَه و برَاسْتِى ژى اَزْ ژ طِنَازْكَرَانْ بُومْ!

٥٧. يَانْ بَريَا كُو اَوْ بِبيْژِنْ؛ اَگَرْ خُدێ اَزْ رَاسْتَرێ كِربُومَا تَقَزْ اَزێ بِبُومَا ژ مُتَّقِيَانْ.

٥٨. يَانْ ژى دَمَا كُو عَذَابْ ببِينَه، وێ بِبيْژَه: خَوزى ژ بُوْ مِنْ دَرْفَتَا ڤَگَرَكَه (دِنْيَايێ) هَبُويَا، ڤِيْجَه هَرْ اَزێ بِبُومَا ژ قَنْجيكَارِيْنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ!

٥٩. (ژ طَرَفێ خُدَا ڤَه دێ بێ گُوْتنْ): اَرێ، مَا نَه ئَايَتيْنْ مِنْ ژ تَه رَه هَاتِبُونْ، ڤِيْجَه تَه بَاوَرى بوانْ نَئَانى، تَه خَوه مَزِنْ دِيْرَا و تُو بُويى ژ كَافِرَانْ.

٦٠. رُوْژَا قِيَامَتێ، اَوِيْنْ دَرْ حَقێ خُدێ دَه دَرَوْ كِرِنْ، تُو يێ وَانْ ببِينى كُو رُويێ وَانْ رَشْ بُويَه. اَرێ مَا دِجَهْنَمێ دَه ژ خَومَزِنْدِيْرَانْ رَه جهْ تُنَه يَه؟

٦١. اَوِيْنْ كُو خَوه (ژ شِرْكێ) پَارَاسْتِنَه، بسَبُونَتْ سَرْكَفْتِنَا وَانْ (دِكِرنَا كَارِيْنْ قَنْجْ دَه) خُدێ وَانْ رِزْگَارْ دِكَه، عَذَابْ نَاگِهيژَه وَانْ و اَوْ غَمْگِينْ ژى نَابِنْ.

٦٢. خُدێ، ئَافِرينَرێ هَرْ تِشْتى يَه و اَوْ، لِسَرْ هَرْ تِشْتى رِيْڤَبِرَه.

٦٣. كِلِيتيْنْ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ يێنْ خُدێ نَه. اَوِيْنْ كُو ئَايَتيْنْ خُدێ مَانْدَلَه دِكِنْ، هَا يێنْ دِخَسِرنْ اَوْ بِخَوه نَه.

٦٤. بِبيْژَه! گَلى نَزَانَانْ! مَا هُونْ لِمنْ اَمِرْ دِكِنْ كُو اَزْ ژ بِلى خُدێ عِبَادَتێ تِشْتَكى دِنْ بكِمْ؟

٦٥. صُوْنْدْ بَه، برَاسْتِى ببَالْ تَه ڤَه و ببَالْ وَانْ پيْخَمْبَرِيْنْ بَريَا تَه ژى وَحى هَاتيَه هنَارْتِنْ. اَگَرْ تُو ژ خُدَا رَه شَريكَانْ چيْكِى، كَارِيْنْ تَه دێ پُوچْ بِبنْ و تُو دێ بِبى ژ يێنْ خَسِرى.

٦٦. نَاخيْرْ، بَسْ عِبَادَتێ خُدێ بكَه و ببَه ژ شُكرْدَارَانْ.

٦٧. وَانْ قَدْرىٚ خُدىٚ بَئَاوَايَكى كُو لاييقِى وِى بَه و بَابَتِى مَزِنَاهِيَا وِى بَه نَكِرتْ. حَالْ اَڤَه كُو رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ عَرْدْ تَڤْ دِتَصَرُوفَاتِيَا وِى دَه يَه. ئَاسِيمَانْ ژِى دِدَسْتِىٚ وِى يىٚ رَاسْتِىٚ دَه لِهَڤْ پِيٚچَانْدِى يَه. خُدىٚ ژِ تِشْتِيٚنْ كُو ژِ وِى رَه دِكِنْ شَرِيكْ پَاكْ و بِلِنْدَه.

٦٨. دَمَا كُو دِصُورىٚ دَه هَاتَه پِڤْكِرِنْ، ژِ بِلِى يِيٚنْ كُو خُدىٚ بِڤِيٚ -اَوْ جُدَا نَه- لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ كِى هَيَه تَڤْ دِمِرِنْ. پَاشىٚ دَمَا كُو جَارَكَه دِنْ تِىٚ دَه وَرَه پِڤْكِرِنْ، ڤِيٚجَه دِجِهْ دَه رَادِبِنْ و چَاڤْنِيٚرِيىٚ دِكِنْ (كَا دىٚ چه بىٚ سَرىٚ وَانْ).[1]

٦٩. عَرْدْ بِنُورَا خُدَايىٚ خَوه رُوٚنِى دِبَه، كِتِيٚبَا عَمَلانْ تِىٚ دَئَانِينْ، پِيٚخَمْبَرْ و شَاهِدْ تِيٚنَه ئَانِينْ و دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه بِعَدَالَتِى حُكِمْ تِىٚ كِرِنْ و نَحَقِى لِوَانْ نَايىٚ كِرِنْ.

٧٠. هَرْ كَسْ ئَا كُو قَزَنْجْ كِرِيَه بِتَمَامِى ژِىٚ رَه تِىٚ دَايِنْ. خُدىٚ، بِيَا كُو وَانْ كِرِيَه بِيٚهْترْ دِزَانَه.

٧١. اَوِيٚنْ كُو كَافِرْ بُونَه، بِرْ بِبِرْ بَرْ بِدُوٚژَهِىٚ ڤَه تِيٚنَه ئَاژُوٚتِنْ حَتٰى كُو گِهِيشْتِنِىٚ؛ دَرْگَهِيٚنْ وِىٚ ژِ وَانْ رَه ڤَدِبِنْ و نُوٚترْڤَانِيٚنْ وِىٚ دِىٚ ژِ وَانْ رَه بِبِيٚژِنْ: مَا ژِ نَاڤْ وَه پِيٚخَمْبَرِيٚنْ كُو ئَايَتِيٚنْ رَبِّىٚ وَه دِخُونْدِنْ و وَه ژِ ڤِىٚ رُوٚژِىٚ دِطِرْسَانْدِنْ، ژِ بُوٚ وَه نَهَاتبُونْ شَانْدِنْ؟ اَوْ دِبِيٚژِنْ: بَلِىٚ هَاتِبُونْ. لِيٚبَلِىٚ مَه خَوه مَزِنْ دِيٚرَا و مَه عِينَادْ كِرْ. ڤِيٚجَه پَيْمَانَا بِعَذَابِىٚ ژِ بُوٚ كَافِرَانْ حَقْ و پِيٚوِيسْتْ بُويَه.

٧٢. اِيٚدِى ژِ وَانْ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ: دِڤَانْ دَرْگَهَانْ دَه تِيٚكَڤِنْ دُوٚژَهِىٚ، هَرْ و هَرْ تِىٚ دَه بِمِينِنْ، ڤِيٚجَه جِهِىٚ خَومَزِنْدِيٚرَانْ چه پِيسْ جِهَه!

٧٣. اَوِيٚنْ كُو خَوه ژِ (عَذَابِىٚ) رَبِّىٚ خَوه پَارَاسْتِنَه، بِرْ بِبِرْ بَرْ بِبِهِشْتِىٚ ڤَه تِيٚنَه ئَاژُوتِنْ، حَتٰى كُو تِيٚنَه بَرْ دَرىٚ وِىٚ و دَرْگَهِيٚنْ وِىٚ ژِ وَانْ رَه تِيٚنْ ڤَكِرِنْ و نُوترْڤَانِيٚنْ وِىٚ ژِ

١ لِگُوٚرى ڤِىٚ ئَايَتَا پِيرُوزْ دُو پُڤْكِرِنْ ژِ صُورىٚ رَه هَنَه؛ يَا پِيٚشِينْ ئَا مِرِنىٚ يَه. يَا دُوِيَمْ ئَا سَاغْبُونَا پِشْتِى مِرِنىٚ يَه. اَوِيٚنْ كُو اَوْ جُدَا نَه كُو دِپُڤْكِرِنَا صُورَا اَوْلْ دَه نَامِرِنْ؛ جِبْرِيلْ، مِيكَائِيلْ، اِسْرَافِيلْ،عِزْرَائِيلْ، حَمَلَتُ العَرْشْ، رِضْوانْ، حُورِى، خَزِينَدَارِيٚنْ بِهِشْتِىٚ، زَبَانِى، مَالِكْ و پَاسَڤَانِيٚنْ دُوژَهِىٚ نَه.

وَانْ رَه وِهَا دِبێژِنْ: سِلَاڤْ لِسَرْ وَه بَه! هُونْ خَوشْ بژِينْ. ڤێجَه تێکَڤِنْ بِهِشْتِێ و سَرَاڤَتِی لِێ بمِينِنْ.

٧٤. اَوْ دِبێژِنْ: حَمْدْ ژِ خُدِێ رَه بَه کُو پێيمَانَا دَايَه مَه بِجهْ ئَانِی و اَمْ کِرِنْ مِيرَاتْگرێنْ بِهِشْتِێ کُو جِهِێ اَمْ بِڤێنْ لِورْ جِهْوَارْ بِنْ. ڤێجَه پَادَاشَا خَبَاتْکَارَانْ چِقَاسْ رِنْدَه!

٧٥. تُو يِێ مَلَائِيکَتَانْ بِبِينِی کُو هَاوِيرْدُوْرَا عَرْشْ گِرْتِنَه، بِحَمْدِێ پَرْوَرْدَگَارِێ خَوه تَسْبِيحْ دِکِنْ. ڤێجَه دِنَاڤْبَرَا مَخْلُوقَانْ دَه بِعَدَالَتِی حُکمْ تِێ کِرِنْ و تِێ گُوتِنْ: حَمْدْ ژِ خُدِێ رَه بَه کُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِێ عَالَمِێ يَه.

٤٠. سُورَه يِێ غَافِرْ

سُورَهيِێ (غَافِرْ)،٨٥ (هَشْتِێ و پێنْجْ) ئَايَتَه. لِمَکَّێ نَازِلْ بُويَه . نَاڤِێ سُورَه ژِ ئَايَتَا سێيَمْ تِێ کُو تِێ دَه کَلِيمَيَا غَافِرْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَيَا بَخْشِينْکَارَه. نَاڤَکِی ڤِی سُورَهيِی دِنْ ژِی اَلْمُوْمِنَه کُو اَوْ ژِی بِمَعْنَيَا بَاوَرْمَنْدَه. سُورَهيِی، اَڤْ نَاڤْ ژِی ژِ ئَايَتێنْ ٢٨انْ و ٦٥انْ گِرْتِيَه کُو پَسْنِێ وِی بَاوَرْمَنْدِی دِدِنْ کُو اَوْ ژِ مَالْبَاتَا فِرْعَونْ بُو، لِێبَلِێ بِمُوسَا بَاوَرِی ئَانِيبُو.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ کُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. حَا، مِيمْ.

٢. اَڤْ کِتێبْ ژِ ئَالِيِێ خُدَايِێ دَسْتْهِلَاتْ يِێ زَانَا ڤَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ.

٣. اَوِێ کُو گُنَهْبَخْشَه، تُوْبَپژێرَه، عَذَابْدِژْوَارَه و خُدَانْکَرَمَه. ژِ وِی پێ ڤَه تُو مَعْبُودِێ بِرَاسْتِی تُنِنْ. ڤَگَرْ، تَنِێ بِبَالْ وِی ڤَه يَه.

٤. ژِ بِلِی يێنْ کَافِرْ بُونَه پێ ڤَه تُو کَسِێ دِنْ دَرْ بَارِێ ئَايَتێنْ خُدِێ دَه تێنَاکُوْشَه. نَاخَوه بِلَا گَرْ و فَرَا وَانْ ئَا دِ وَلَاتَانْ دَه تَه نَخَاپِينَه.

٥. بَرِيَا وَانْ، گَلِێ نُوحْ و جِڤَاتێنْ پِشْتِی وَانْ ژِی (پێيغَمْبَرێنْ خَوه) بَاوَرِی نَئَانِينْ. هَرْ اُمَّتِێ حَولْ دَايَه دَا کُو پێيغَمْبَرِێ خَوه بِگرَه (کُو وِی بِکُژَه). بِبَاطِلِی تێکُوشِيَانَه دَا کُو

پێ حَقیێ پُوچْ بِكِنْ و ژِ هُوْلِێ رَاكِنْ. ڤێجَه مِنْ اَوْ (بِعَذَابێ خوه) هِنْگَافْتِنْ. اِیجَارْ دَه بِنێرَه كَا عَذَابێ مِنْ ژِ بُوْ وَانْ چَاوَا بُوْ!

٦. هَا بِڤی ئَاوَایی گُوْتِنَا خُدَاییێ تَه یَا دَرْ بَارێ وَانێنْ كَافِرْ دَه كُو بِرَاسْتِی اَوْ خَلْكێ دُوژَهێ نَه، مِسُوْگَرْ بُوْ و هَاتَه جِهْ.

٧. اَوْ مَلاَئِكَتێنْ كُو عَرْشێ خُدێ هِلْدِگِرِنْ و اَوێنْ كُو لِدُوْرَا عَرْشِنْ، اَوْ حَمْدێ خُدَاییێ خوه دِكِنْ و ژِ هَرْ كێمَاسِییێ وی پَاكْ دِدێرِنْ، اَوْ پێ بَاوَری تینِنْ و ژِ یێنْ كُو وَانْ بَاوَری ئَانیَه رَه ژی لِێبُورینێ دِخوازِنْ، دِبێژِنْ: خُدَاییێ مَه! دِلُوْڤَانی و زَانینَا تَه سَرْ هَرْ تِشْتِی گِرْتیَه. نَاخوه اَوێنْ كُو وَانْ تُوبَه كِریَه و دَانَه سَرْ رِیَا تَه، وَانْ بِبَخْشینَه و ژِ عَذَابێ دُوژَهێ بِپَارێزَه!

٨. خُدَاییێ مَه! وَانْ (مُومِنَانْ) تێخَه بِهِشْتێن عَدْنێ، اَوێنْ كُو تَه سُوْزْ پێ دَابُو وَانْ. ژِ بَاڤێنْ وَانْ و ژِنێنْ وَانْ و زُرِیتێنْ وَانْ ژی، اَوێنْ كُو اِیمَانْ ئَانینْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ (تێخَه بِهِشْتێن عَدْنێ). بێگُمَانْ یێ دَسْتْهِلاتْ یێ خُدَانْحِكْمَتْ هَرْ تُویی!

٩. وَانْ ژِ هَمُو كِرِنێنْ نَبَاشْ بِپَارێزَه. تُو، وێ رُوْژێ كێ ژِ كِرِنێنْ نَبَاشْ بِپَارێزی، ڤێجَه تَقَزْ تَه دِلُوْڤَانی لِێ كِریَه. هَا اَڤْ، سَرْفِرَازِیَا مَزِنْ بِخوه یَه.

١٠. بێگُمَانْ اَوێنْ كَافِرْ بُونَه (ژِ ئَالِییێ مَلاَئِكَتَانْ ڤَه) وِهَا تێنَه گَازیكِرِنْ: صُوْنْدْ بَه، عَذَابێ خُدێ ژِ هێرسَا وَه یَا لِهَمْبَری وَه دِژْوَارْتِرَه. دَمَا كُو بَانْگَا اِیمَانێ لِوَه هَاتْ كِرِنْ، ڤێجَه وَه بَاوَری نَدِئَانی.

١١. اَوْ كَافِرْ (دَمَا كُو عَذَابْ و جَانْسُوژییێنْ ئَاخْرَتێ دِبینِنْ وِهَا) دِبێژِنْ: خُدَاییێ مَه! تَه دُو جَارَانْ اَمْ مِرَانْدِنَه و دُو جَارَانْ اَمْ سَاغْ كِرِنَه. اِیدی اَمْ ژی لِگُنَهێنْ خوه مُكِرْ هَاتِنْ ڤێجَه مَا (ژِ ڤی ئَاگِری) تُو رِیكَه دَرْكَتِنێ تُنَه؟[1]

١ مِرِنَا یَكَمْ، حَالێ اِنسێنْ اێ بَرِیَا چێبُونَا ژ دِیَا خوه یَه. مِرِنَا دُیمْ؛ مِرِنَا لِدِنْیَاییێ یَه. ژِیَانَا یَكَمْ اَوْ ژِیَانَه كُو بِچێبُونێ رَه دَسْتْ پێ دِكَه. ژِیَانَا دُیمْ؛ سَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنێ یَه كُو اِیدی دِپِشْتِی وێ رَه مِرِنْ تُنَه یَه.

١٢. (ژِ وَانْ رَه وِهَا تِیٚ گُوْتِنْ): عَذَابِیٚ کُو هُونْ تِیٚ دَه نَه، ژِ بَرْ ڤِیٚ یَه کُو دَمَا (لِدِنْیَایِیٚ) هُونْ تَنِیٚ بِبَالْ خُدِیٚ ڤَه دِهَاتِنْ ڤَخَونْدِنْ، وَه اَوْ اِنْکَارْ دِکِرْ و چه دَمَا کُو ژِ خُدِیٚ رَه هَڤْپِشْكْ دِهَاتِنْ چێکِرِنْ وَه بَاوَرْ دِکِرْ و رَاسْتْ دِدِیْرَا. اِیْدِی حُکِمْ و فَرْمَانْ هَرْ ژِ خُدَایِیٚ بِلِنْدْ، یِیٚ مَزِنْ رَه یَه.

١٣. اَوْ خُدَا یَه، یِیٚ کُو نِیشَانێنْ (قُدْرَتْ و یَکِیتِیَا) خَوه نِیشَانِی وَه دِدَه و ژِ ئَاسْمێنْ رِزْقِیٚ وَه دَادِخَه. ژِ بِلِی یِیٚ کُو بَرِیٚ خَوه بِدَه خُدِیٚ کَسْ عِبْرَتِیٚ نَاگِرَه.

١٤. ڤێجَه ژِ دِلْ، بِیٚ خَوارْ و ڤِیچْ تَنِیٚ عِبَادَتِیٚ خُدِیٚ بِکِنْ، چَنْدِی کَافِرْ ڤِیٚ نَخَوازِنْ ژِی.

١٥. خُدِیٚ، مَرْتَبێنْ وِی بِلِنْدِنْ، خَودِیِیٚ عَرْشِیٚ حُکِمْرَانیِیٚ یَه. اَوْ ژِ بَنْدَیێنْ خَوه کِیٚ بِڤِیٚ وَحْیِیٚ ژِیٚ رَه دِشِینَه دَا کُو (مِرُوْڤَانْ ژِ عَذَابِیٚ) رُوْژَا قِیَامَتِیٚ هِشْیَارْ بِکَه.

١٦. وِیٚ رُوْژَا کُو اَوْ (ژِ گُورێنْ خَوه) دَرتێنَه مێدَانِیٚ. تِشْتَكْ ژِ وَانْ لِبَرْ خُدِیٚ نَه ڤَشَارْتِی یَه. (خُدِیٚ دِیٚ ژِ وَانْ بِپرْسَه)؛ اِیرُو خُدَانِی و حُکِمْرَانِی ژِ بُوْ کِیٚ یَه؟ اَوْ هَرْ ژِ بُوْ خُدَایِیٚ یَكْ یِیٚ هێزْشِکێنَه.

١٧. اِیرُو، هَرْ کَسْ بِیَا کُو بِدَسْتْ خِسْتِی (بِخَلاتِیٚ یَانْ جَلاتِیٚ) دِیٚ پێتَه جَزَاکِرِنْ، اِیرُو ظِلِمْکَارِی نِینَه. بێگُمَانْ حَسَابِیٚ خُدِیٚ بِلَزْ و بَزَه.

١٨. تُو وَانْ بِرُوْژَا قِیَامَتِیٚ (اَوَا کُو نێزِیکِی وَانْ دِبَه) هِشیَارْ بِکَه. (ژِبَرْ دِژْوَارِیَا) وِیٚ رُوْژِیٚ دِلِیٚ وَانْ تِیٚ بَرْ گَوْرِیَا وَانْ کُو دِلِیٚ وَانْ تِژَه تِرْسُ و دَرْدُ و کُلَه. ژِ بُوْ ظَالِمَانْ نَه دُوْسْتَكْ نَه ژِی شَفَاعَتْکَارَکِی کُو (شَفَاعَتَا وِی) تِیٚ قَبُولْکِرِنْ هَیَه.

١٩. خُدِیٚ بِچَاڤێنْ خَایِینْ و یَا کُو دِلْ وِیٚ ڤَدِشێرِنْ دِزَانَه.

٢٠. خُدِیٚ بِعَدَالَتِیٚ حُکِمْ دِکَه. اَوێنْ کُو ژِ بِلِی خُدِیٚ تێنَه پَرْسْتِنْ، اَوْ نِکَارِنْ بِتِشْتَکِی حُکِمْ بِکِنْ. بێگُمَانْ یِیٚ (بِهَرْ تِشْتِی) بِهِیزَرْ، یِیٚ زَانَا هَرْ خُدِیٚ یَه.

٢١. مَا اَوْ لِسَرْ رُویِیٚ عَرْدِیٚ نَاگَرِنْ، ڤێجَه کُو بِنێرِنْ کَا اَنْجَامَا وَانا اُمَّتێنْ بَرِیَا وَانْ چَاوَا

بُويَه؟! بێگُمَانْ اَوْ لِسَرْ عَرْدِێ ژِ ڤَانْ مُشْرِكَانْ بِهێزترْ بُونْ و ژِ وَانْ پِرْترْ خَودِى پِيشَه و پِرْترْ خَودِى بَرْهَمْ بُونْ. ڤێجَه خُدِێ اَوْ بِسَبُونَتْ گُنَهێنْ وَانْ، اَوْ هِنْگَافتِنْ و تُو كَسِێ كُو وَانْ ژِ (عَذَابِێ) خُدِێ رِزْگَارْ بِكَه ژِى تُنَه بُوْ.

٢٢. اَڤْ يَكْ، بِسَبُونَتْ كُو پێخَمْبَرێنْ وَانْ مُعْجِزَيێنْ اَشكَرَه ژِ وَانْ رَه دِئَانِينْ، ڤێجَه وَانْ اَوْ اِنْكَارْ كِرِنْ، پَاشِێ خُدِێ ژِى بِعَذَابْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ، هێزَا وِى نَايێ شِكَانْدِنْ و عَذَابِێ وِى دِژْوَارَه.

٢٣. صُوْنْدْ بَه، مَه مُوسَا بِمُعْجِزَيێنْ ژِ جَمْ خَوه و دَلِيلَكَه اَشْكَرَه هِنَارْتْ.

٢٤. مَه ژِ فِرْعَونْ، هَامَانْ و قَارُونْ رَه اَوْ شَانْدْ. ڤێجَه وَانْ گُوتْ: اَڤْ سِێرْبَازَكِى پِرْ دَرَوْكَرَه!

٢٥. چه دَمَا كُو مُوسَا ژِ جَمْ مَه ئَايَتْ و مُعْجِزَه ژِ بُوْ وَانْ بِرِنْ، گُوتِنْ: اَوێنْ كُو وَانْ بَاوَرِى ئَانِيَه كُرێنْ وَانْ بِكُژِنْ و كَچێنْ وَانْ (ژِ بُوْ خِزْمَتِێ) بِهێلِنْ! لِێبَلِێ فَنْ و فُوتێن كَافِرَانْ تَڤَزْ دِێ پُوچْ بِبَه.

٢٦. فِرْعَونْ گُوتْ: دَڤْ ژِ مِنْ بَرْدِنْ دَا كُو اَزْ مُوسَا بِكُژِمْ، ڤێجَه دَه بِلا گَازِى خُدَايِێ خَوه بِكَه! بِرَاسْتِى اَزْ دِتِرْسِمْ كُو اَوْ، اُوْلا وَه (نِيزَامَا وَه) بِگُهَرِينَه يَانْ ژِى لِسَرْ عَرْدِێ فَسَادِيێ دَرِينَه.

٢٧. مُوسَا گُوتْ: اَزْ ژِ (شَرِێ) هَرْ پُوزْبِلِنْدِێ كُو بَاوَرِى بِرُوْژَا قِيَامَتِێ نَايينَه خَوه بِرَبِّێ خَوه و بِرَبِّێ وَه دِپَارێزِمْ.

٢٨. ژِ مَالْبَاتَا فِرْعَونْ زِلامَكِى بَاوَرْمَنْدْ كُو اِيمَانَا خَوه ڤَدشَارْتْ گُوتْ: مَا هُونِێ زِلامَكِى ژِ بَرْ كُو دِبێژَه «خُدَايِێ مِنْ «اَللَّهَ «بِكُژِنْ؟ حَالْ اَڤَه كُو وِى ژِ جَمْ خُدَايِێ وَه ژِ بُوْ وَه مُعْجِزَيێنْ اَشْكَرَه ژِى ئَانِينَه. اَگَرْ اَوْ نَه رَاسْتْ دِبێژَه، ڤێجَه جَزَايِێ دَرَوَا وِى ژِێ رَه يَه. اَگَرْ اَوْ رَاسْتْ دِبێژَه، هِنَكْ ژِ وِى عَذَابِێ كُو بِوِى گَفَانْ لِوَه دِخَوه، تَڤَزْ دِێ وَرَه سَرِێ وَه. بِرَاسْتِى ژِى مِرُوْڤِێ كُو سِينُورْبِهێرْ و پِرْ دَرَوْكَارْ بَه خُدِێ وِى رَاسْتَرِێ نَاكَه.

٢٩. (زِلێمْ) گُوٚتْ: گَلی مِلّتێ مِنْ! اِیرُو دَسْتْهِلاتی یَا وَه یَه، لِسَرْ ڤێ عَرْدێ هُونْ حُکمْرَانِنْ. ڤێجه اَگَرْ عَذَابێ خُدێ بِسَرْ مَه دَه بێ، اَوْ کێه کُو ئَارِیکَارِیَا مَه بِکَه؟ فِرْعَونْ گُوٚتْ: اَزْ هَرْ ئَا کُو چێترْ دِبینِمْ نیشَانی وَه دِدِمْ و اَزْ بَسْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ وَه رَاسْتَرێ دِکِمْ.

٣٠. وِی (زِلامێ) کُو بَاوَری ئَانیبُو گُوٚتْ: گَلی مِلّتێ مِنْ! بِرَاسْتی اَزْ دِتِرْسِمْ کُو عَذَابَکی مینَا یێ رُوٚژَا اَحْزَابَانْ بِسَرْ وَه دَه بێ...[1]

٣١. عَذَابَکی وَکی عَذَابێ گَلێ نُوحْ، عَادْ، سَمُودْ و اَوْ جِڤَاتێنْ کُو پِشْتی وَانْ هَاتِنَه. خُدێ نَه اَوَه کُو ژِ بَنْدَیێنْ خوه رَه ظُلْمێ بِخوازَه.

٣٢. گَلی مِلّتێ مِنْ! بِرَاسْتی اَزْ ژِ بُوٚ وَه ژِ (عَذَابێ) رُوٚژَا گَازی و هَاوَارێ دِتِرْسِمْ.

٣٣. وێ رُوٚژَا کُو هُونێ بِپِشْتْ خوه ڤَه ڤَگَرِنْ و بِرَڤِنْ کُو تُو کَسی وَه ژِ (عَذَابێ) خُدێ بِپَارێزَه تُنَه یَه. خُدێ کێ ژِ رێ بِخَه، ڤێجَه تُو کَسێ کُو وِی بِینَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ نینَه.

٣٤. صُوٚنْدْ بَه، بَرێ، یوسُفْ ژِی نیشَانێن اَشْکَرَه ژِ وَه رَه ئَانیبُونْ. وێ چَاخێ ژِی هُونْ دَرْ بَارێ یَا کُو ژِ وَه رَه ئَانیبُو، هَرْ دِگُمَانێ دَه بُونْ. حَتَا دَمَا کُو یُوسِفْ وَفَاتْ کِرْ، وَه گُوٚتْ: اِیدی خُدێ دێ پِشْتی یُوسِفْ پێخَمْبَرَکی نَشینَه. هَا وِسَا خُدێ اَوێنْ کُو تِخُوبْبِهێرْ و شِبْهَه کَارِنْ دِبَه دضَلَالَتێ.

٣٥. اَوێنْ دَرْ حَقێ ئَایَتێنْ خُدێ دَه بێبی دَلیلَکَه کُو ژِ جَمْ خُدێ ژِ وَانْ رَه هَاتِبَه تێدِکُوشِنْ، لِهَمْبَری ڤێ هَڤرِکیَا وَانْ، لِجَمْ خُدێ و لِجَمْ وَانێنْ کُو وَانْ بَاوَری ئَانیَه رِكْ و هێرْسْ مَزِنْ بُویَه. هَا وِسَا خُدێ دِلێ هَرْ زُوٚرْدَارێ خُومَزِنْدێرْ مُوٚرْ دِکَه.

٣٦. فِرْعَونْ گُوٚتْ: اَیْ هَامَانْ، ژِ مِنْ رَه ئَاڤَاهِیکَه گَلَكْ بِلِنْدْ لێکَه، بَلْکی اَزْ بِوێ بِگَهێژِمْ دَرْگَهْ و رِیَانْ...

---

١ اَحْزَابْ: گَلَژِمَارَا حِزْبێ یَه بِوَاتَیَا پَارْتْ و بَنْدْ تێ. دَمَا لِسَرْ حَادِسَیکێ قَومْ، خَلْكْ بێنَه جَمْ هَڤْ ژِ وَانْ رَه اَحْزَابْ تێ گُوٚتِنْ. دِڤِرْ دَه، اَوْ خَلْکێنْ کُو لِسَرْ دِژَاتِیَا پێخَمْبَرَانْ هَاتِنَا جَمْ هَڤْ و ژِ هَڤْ رَه بُونَه هَڤَالْبَنْدْ.

٣٧. اَزْ بِگَهیژِمْ رِیّکِیّنْ ئَاسِیمَانَانْ دَا کُو بِسَرْ خُدَایِیّ مُوسَا ڤَه بِبِمْ! بِرَاسْتِی ژِی اَزْ مُوسَا هَرْ دَرَوِینْ دِزَانِمْ. هَا بِڤِی ئَاوَایِی کَارِیّ فِرْعَونْ اِیّ پِیسْ ژِیّ رَه خَوشِكْ هَاتَه نِیشَانْدَانْ و ژِ رِیَا حَقْ هَاتَه خِسْتِنْ. بِیّگُمَانْ فَنْ و فُوتِیّنْ فِرْعَونْ هَرْ پُوچِی و خُسْرَانْ بُوّ.

٣٨. وِی زِلَامِیّ کُو بَاوَرِی ئَانِیبُو گُوّتْ: گَلِی مِلَّتِیّ مِنْ! لِپَیّ مِنْ وَرِنْ، اَزِیّ رِیَا رِزْگَارِیِیّ نِیشَانِی وَه بِدِمْ.

٣٩. گَلِی مِلَّتِیّ مِنْ! قَتْ گُمَانْ تُنَه یَه کُو اَڤْ ژِیَانَا دِنْیَایِیّ خُوشِیکَه دَمْکُرتَه، لِیّبَلِیّ ئَاخِرَتْ مَالا لِیّمَایینِیّ یَه.

٤٠. چه کَسِیّ کَارَکِی نَه بَاشْ بِکَه، ڤِیّجَه بِقَاسِی وِی هَرْ دِیّ جَزَا بِبِینَه. کِی ژِی - چه ژِنْ بَه چه مِیّرْ- کَارَکِی بَاشْ بِکَه و اَوْ بَاوَرْمَنْدْ بَه، ڤِیّجَه هَا اَوِیّ تِیّکَڤِنْ بِهِشْتِیّ و اَوِیّ تِیّ دَه بِیّحَسَابْ بِیّنَه رِزِقْدَانْ.

٤١. گَلِی مِلَّتِیّ مِنْ! اَڤْ چه حَالَه؛ اَزْ وَه قَدِخُوینِمْ بِبَالْ ئَازَادِیِیّ، هُونْ ژِی مِنْ قَدِخُوینِنْ بَالْ اِیّگِرْ ڤَه؟

٤٢. هُونْ مِنْ قَدِخُوینِنْ دَا کُو اَزْ خُدِیّ اِنْکَارْ بِکِمْ و یَا کُو تُو زَانِینَا مِنْ بِوَانْ تُنَه یَه اَزْ ژِیّ رَه بِکِمْ هَڤْپِشْكْ. اَزْ ژِی وَه قَدِخُوینِمْ بَالْ خُدِیّ ڤَه، اَوِیّ دَسْتْهِلَاتِیّ گُنَهْژِیّبِرْ.

٤٣. بِیّگُمَانْ اَوِیّ کُو هُونْ مِنْ قَدِخُوینِنْ بِبَالْ ڤَه، نَه لِدِنْیَایِیّ نَه ژِی لِئَاخِرَتِیّ بَرْسِڤَا تُو گَازِیِیّ نَادَه. بِیّگُمَانْ ڤَگَرَا مَه هَرْ بِبَالْ خُدِیّ ڤَه یَه و هَرْچِی یِیّنْ سِینُورْ بُهِیّرِنْ تَقَزْ اَوْ خَلْکِیّ اِیّگِرِنْ.

٤٤. اِیّدِی اَڤَا کُو اَزْ ژِ وَه رَه دِبِیّژِمْ هُونِیّ دِنِیّزْ دَه دِبِیرَا خَوه بِینِنْ و اَزْ کَارِیّ خَوه هَرْ دِسْپِیّرِمْ خُدِیّ. بِیّگُمَانْ خُدِیّ بِتَڤَکِی بَنْدَیِیّنْ خَوه بِینَرَه.

٤٥. خُدِیّ اَوْ بَاوَرْمَنْدْ ژِ خَرَابِیَا دَكْ و دُولَابِیّنْ وَانْ پَارَاسْتْ و عَذَابِیّ پِیسْ ژِی دُوّرْ لِمَالْبَاتَا فِرْعَونْ گِرتْ.

٤٦. سِبَهْ و اِيْڤَارِىٚ اَوْ ژِ اِيْگِرْ رَه تِيْنَه رَاپِيْشْكِرِنْ (و پِىٚ تِيْنَه سُوتِنْ) رُوْژَا كُو قِيَامَتْ رَادِبَه ژِى (ژِ مَلَائِكَتَانْ رَه وِهَا دِىٚ بِيْگُوتِنْ): مَالْبَاتَا فِرْعَونْ تِيْخِنْ عَذَابِىٚ هَرِى دِژْوَارْ!

٤٧. وِىٚ دَمَا كُو دِ اِيْگِرْ دَه كَافِرْ بِهَڤْ دِكَڤِنْ؛ يِيْنْ قَلْسْ ژِ يِيْنْ گِرَه گِرْ رَه دِبِيْژِنْ: بِيْگُمَانْ اَمْ پِيْرَوِيْنْ وَه بُونْ، ڤِيْجَه مَا هُونْ نِكَارِنْ هِنَكِى ژِ اِيْگِرْ ژِ سَرْ مَه بِدِنْ ئَالِى؟

٤٨. اَوِيْنْ كُو گِرَه گِرْ بُونْ دِبِيْژِنْ: بِرَاسْتِى اَمْ تَڤْ بِهَڤْ رَه تِىٚ دَه نَه. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ دِنَاڤْبَرَا عَڤْدِيْنْ خوه دَه حُكِمْ دَايَه.

٤٩. اَوِيْنْ كُو دِئِيْگِرْ دَه نَه، ژِ نُوترِڤَانِيْنْ دُوژَهِىٚ رَه دِىٚ بِبِيْژِنْ: لِبَرْ خُدَايِىٚ خوه بِگَرِنْ بِلا رُوْژَكِىٚ عَذَابْ ژِ سَرْ مَه سِڤِكْ بِكَه!

٥٠. نُوترِڤَانِيْنْ دُوژَهِىٚ ژِ وَانْ رَه دِبِيْژِنْ: مَا پِيْخَمْبَرِيْنْ وَه ژِ وَه رَه دَلِيلِيْنْ اَشْكَرَه نَئَانِينْ؟ اَوْ ژِى دِبِيْژِنْ: بَلِىٚ، ئَانِينْ. (نُوترِڤَانْ ژِى) دِبِيْژِنْ: هُونْ بِخوه دَاخوازْ بِكِنْ. (خُدِىٚ دِبِيْژَه): دَاخوازَا كَافِرَانْ هَرْ دِپُوچْبُونِىٚ دَه يَه.

٥١. بِيْگُمَانْ اَمِىٚ دِ ژِيَانَا ڤِىٚ جِيهَانِىٚ دَه و رُوْژَا كُو شَاهِدْ رَادِبِنْ (كُو رُوْژَا قِيَامَتِىٚ يَه) ئَارِيكَارِيَا پِيْخَمْبَرِيْنْ خوه بِكِنْ و ئَارِيكَارِيَا وَانِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه ژِى.

٥٢. وِىٚ رُوْژَا كُو هِيْنْجَتَا ظَالِمَانْ تُو فَيْدِىٚ نَادَه وَانْ و هَرْ لَعْنَتْ ژِ بُوْ وَانَه و هَرْ مَالا پِيسْ يَا وَانَه.

٥٣. صُوْنْدْ بَه، مَه هِدَئَايَتْ دَا مُوسَا و زَارُويِيْنْ اِسْرَائِيلْ كِرِنْ مِيرَاتْگِرِىٚ تَوْرَاتِىٚ.

٥٤. اَوْ (تَوْرَاتْ)، رِيْبَرْ و بِيرْئَانِينَه ژِ بُوْ ئَاقِلْمَنْدَانْ.

٥٥. ڤِيْجَه تُو بِيْهنَا خوه فِرَهْ بِكَه. بِيْگُمَانْ سُوْزَا خُدِىٚ دَايَه حَقْ و رَاسْتَه. لِيْبُورِينَا گُنَهِيْنْ خوه بِخوازَه. سِبَهْ و اِيْڤَارِىٚ حَمْدِىٚ خُدَايِىٚ خوه بِكَه و ژِ هَرْ كِيْمَاسِيِىٚ وِى پَاكْ بِدِيْرَه.

٥٦. اَوِيْنْ كُو دَرْحَقِىٚ ئَايَتِيْنْ خُدِىٚ دَه نِيڤَاشِىٚ دِكِنْ –بِيْيِى دَلِيلَكَه ڤَبِرِى كُو ژِ وَانْ رَه

هَاتِبَه- ژِ بِلى كِبْرُ و قُرَتِيَكِىٚ پِىٚ ڤَه دِ دِلِيْنْ وَانْ دَه تِشْتَكْ تُنَه. اَوِىٚ نَگَهِيژِنْ ئَارْمَانْجَا خَوه. نَاخَوه تُو خَوه بَاڤِيْژَه بَرْ حِفْظَا خُدِىٚ. بِيْگُمَانْ خُدِىٚ، هَرْ اَوَه يِىٚ بِهِيزَرْ، يِىٚ بِينَرْ.

٥٧. تَڤَزْ چِيْكِرِنَا عَرْدُ و ئَاسِمَانَانْ زَحْمَتْتِرَه ژِ چِيْكِرِنَا اِنْسَانَانْ. لِيْبَلِىٚ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ (ڤِىٚ) نِزَانِنْ.

٥٨. مَرْڤِىٚ كُوْرْ و يِىٚ بِچَاڤْ نَه وَكْ هَڤِنْ، يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ ڤَنْجْ كِرِنْ ژِى نَه مِينَا يِيْنْ نَڤَنْجِنْ. مَا هُونْ چِڤَاسْ هِنْدِكِى عِبْرَتْ دِگِرِنْ!

٥٩. بِيْگُمَانْ قِيَامَتْ هَرْ تِىٚ، دِهَاتِنْ و هَبُونَا وِىٚ دَه تُو شِبْهَه تُنَه يَه. لِيْبَلِىٚ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ بَاوَرِى نَايِيْنِنْ.

٦٠. خُدَايِىٚ وَه گُوْتْ: هُونْ هِيْڤِى و دُعَا ژِ مِنْ بِكِنْ، اَزِىٚ ژِى بَرْسِڤَا وَه بِدِمْ. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو لِسَرْ عِبَادَتْكِرِنَا ژِ بُوْ مِنْ خَوه مَزِنْ دِدِيْرِنْ دِىٚ رَزِيلْ بِچِنْ دُوژَهِىٚ.

٦١. خُدِىٚ يَه، اَوِىٚ كُو ژِ بُوْ وَه شَڤْ طَارِى ئَافِرَانْدِيَه دَا كُو هُونْ تِىٚ دَه بِيْهنَا خَوه بَرِدِنْ، رُوْژْ ژِى رُونَاهِيكَرْ (ئَافِرَانْدِيَه دَا كُو هُونْ تِىٚ دَه بِخَبِتِنْ). بِيْگُمَانْ خُدِىٚ، لِسَرْ مِرُوْڤَانْ خَودِى كَرَمَه. لِيْبَلِىٚ پِرِيْنْ مِرُوْڤَانْ نَاشِيْكِرِينِنْ.

٦٢. هَا اَوْ، خُدِىٚ يَه، پَرْوَرْدَگَارِىٚ وَه يَه، خَالِقِىٚ هَرْ تِشْتِى يَه، ژِ وِى پِىٚ ڤَه تُو خُدِىٚ تُنِنْ؛ ڤِيْجَه هُونْ چَاوَا بَرِىٚ خَوه ژِىٚ ڤَدِگَرِينِنْ!

٦٣. هَا بِڤِى ئَاوَايِى اَوِيْنْ كُو ئَايَتِيْنْ خُدِىٚ مَانْدَلَه دِكِنْ، (ژِ حَقِيِىٚ) تِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٦٤. خُدِىٚ يَه، اَوِىٚ كُو عَرْدْ ژِ وَه رَه كِرِيَه وَارْگَه و ئَاسِمَانْ ژِى كِرِيَه بَانْ، دِرُوڤْ دَايَه وَه و بِشَكْلَكِى پِرْ سِپَحِى هُونْ چِيْكِرِنَه و ژِ نِعْمَتِيْنْ پَاكْ و حَلَالْ رِزْڤِىٚ وَه دَايَه. هَا يِىٚ كُو اَڤْ كِرِنَه خُدِىٚ يَه كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارِىٚ وَه يَه. ڤِيْجَه اَوْ خُدَايِىٚ كُو پَرْوَرْدَگَارِىٚ عَالَمِىٚ يَه، پَاكْ و پِيرُوْزَه.

٦٥. هَا اَوْ خُدِىٚ يَه، اَوِىٚ كُو هَرْ سَاغَه، ژِ وِى پِىٚ ڤَه تُو مَعْبُودْ تُنِنْ، ڤِيْجَه ژِ دِلْ ژِىٚ رَه

عِبَادَتێ بِكِنْ، دِعِبَادَتێ دَه ژێ رَه شَرِيكَانْ چێنَكِنْ (و بِبێژِنْ): پَسْنێنْ بێ هَمْپَا و شُكْرێ بێ دَاوِی هَرْ ژِ خُدێ رَه بَه كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ يَه.

٦٦. بِبێژَه: بێگُمَانْ پِشْتِی كُو ژِ جَمْ خُدَايێ مِنْ ژِ مِنْ رَه دَلِيلێنْ اَشْكَرَه هَاتِنْ، اَزْ هَاتِمَه نَهيكِرِنْ كُو اَزْ عِبَادَتێ وَانْ پُوتَانْ بِكِمْ اَوێنْ كُو هُونْ دِشُونَا خُدێ دَه وَانْ دِحَبِينِنْ و فَرْمَانْ لِمِنْ هَاتِيَه كِرِنْ كُو اَزْ رَادَسْتِی بَرْ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمێ بِبِمْ.

٦٧. اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ كُو(هُونْ) ژِ ئَاخێ، پِشْتْرَه ژِ دِلُوپَكْ ئَاڤْ، پِشْتْرَه ژِ خُوينْپَارَيكێ هُونْ چێكِرِنَه، پِشْتْرَه وَه زَارُوكْ دِ وَلِدِينَه، پِشْتْرَه وَه دِهێلَه دَا كُو هُونْ بِگَهيژِنْ كَمَالا خوه، پِشْتْرَه دِيسَا وَه دِهێلَه دَا كُو هُونْ پِيرْ و كَالْ بِبِنْ و هِنْ ژِ وَه بَرِی ڤَانْ رَوْشَانْ دِمِرِنْ و وَه دِهێلَه دَا كُو هُونْ بِگَهيژِنْ دَمَكَه نَاڤْلێكِرِی و دَا كُو هُونْ تێبِگَهِژِنْ.

٦٨. اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ كُو سَاغْ دِكَه هَمْ ژِی دِمِرِينَه. ڤێجَه دَمَا كُو اَوْ بِخَوازَه كَارَكِی بِكَه، بَسْ ژێ رَه دِبێژِێ «چێببَه!» اَوْ ژِی چێدِبَه.

٦٩. اَرێ مَا تُو عَجێبْ نَامِينِی ژِ وَانێنْ كُو دَرْ بَارێ ئَايَتێنْ خُدێ دَه مُجَادَلێ دِكِنْ، اَوْ چَاوَا بَرێ خوه ژِ اِيمَانێ دَادِگَرِينِنْ؟!

٧٠. اَوێنْ كُو بِقُرْئَانێ و بَوَحْيَا كُو مَه پێخَمْبَرێنْ خوه يێ شَانْدِيَه بَاوَرِی نَاينِنْ، اَوێ پَاشێ بزَانِبِنْ...

٧١. دَمَا كُو قَيْدێنْ هَسِنِی و زِنْجِيرْ بِكَڤِنْ سِتُوێنْ وَانْ و بێنَه خِزْكِرِنْ...

٧٢. بِبَالْ ئَاڤَا كَلِی ڤَه. پَاشێ اَوێ دِ ئێگِرْ دَه بێنَه شَوتَانْدِنْ.

٧٣. پِشْتْرَه ژِ وَانْ رَه دێ وَرَه گُوتِنْ: لِكُو نَه اَوێنْ كُو وَه ژِ خُدێ رَه دِكِرِنْ هَڤْپِشْكْ...

٧٤. ژِ بِلِی خُدێ؟! اَوْ ژِی دێ بِبێژِنْ: ژِ بَرْ مَه وِنْدَا بُونْ (چُونْ و اَمْ دِعَذَابْ دَه هِشْتِنْ). بَلْكِی مَه بَرێ عِبَادَتێ تِشْتَكِی نَدِكِرْ. هَا بِڤِی ئَاوَايِی خُدێ دێ كَافِرَانْ شَاشْ بِكَه.

٧٥. اَڤْ عَذَابْ، بِسَدَمَا كُو هُونْ بێحَقِى لِسَرْ عَرْدِىٚ (بِشِرْكْ و اِنْكَارِىٚ) كێفْخَوشْ دِبُونْ و بِسَدَمَا كُو هُونْ دِسَرْ خَوه ڤَه چُوبُونْ.

٧٦. دَه هَايْدِىٚ دِ دَرْگَهێنْ دُوژَهِىٚ دَه تێكَڤِنِىٚ و تِىٚ دَه هَرْ و هَرْ بِمِينِنْ. ڤێجَه جِهِىٚ سَكْنُ و مَايِينَا ڤُرَه و پُوزْبِلِنْدَانْ چقَاسْ پِيسَه.

٧٧. (رَسُولِىٚ مِنْ!) ڤێجَه تُو بێهنَا خَوه فِرَهْ بِكَه. بێگُمَانْ سُوْزَا خُدِىٚ دَايَه حَقْ و رَاسْتَه. اِيْدِى اَگَرْ اَمْ هِنَكِى ژِ وِى عَذَابِىٚ كُو مَه ژِ بُوٚ وَانْ سُوْزْ دَايَه، نِيشَانِى تَه بِدِنْ، يَانْ ژِى بَرِيَا (اَمْ عَذَابْ بِينِنْ سَرْ وَانْ) اَمْ تَه بِمِرِينِنْ، اَوِىٚ هَرْ لِمَه بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ (ڤێجَه اَوْ ژِ بَرْ مَه خَلَاصْ نَابِنْ).

٧٨. (رَسُولِىٚ مِنْ!) صُوْنْدْ بَه، مَه بَرِيَا تَه ژِى گَلَكْ پێخَمْبَرْ هنَارْتِنَه. مَه سَرْپێهَاتِيێنْ هِنَكَانْ ژِ وَانْ ژِ تَه رَه گُوتِنَه و يێنْ هِنَكَانْ ژِى مَه ژِ تَه رَه قِصَه نَكِرِنَه. نَه بَابَتِىٚ تُو پێخَمْبَرِى يَه كُو بێيِى دَسْتُورَا خُدِىٚ ژِ بَرْ خَوه ڤَه مُعْجِزَيَكِىٚ بِينَه. اِيجَارْ دَمَا فَرْمَانَا خُدِىٚ بِىٚ، بِحَقْ و عَدَالَتِىٚ تِىٚ دَارَازْكِرِنْ. هَا وِىٚ دَمِىٚ اَوێنْ كُو دِ رِيَا بَاطِلِى دَه دِخَبِتِينْ خَسِرِينَه.

٧٩. هَا اَوْ خُدِىٚ يَه، اَوِىٚ كُو ژِ بُوٚ وَه تَرْشْ (دَڤَه، دَوَارْ و پَزْ) ئَافِرَانْدِنَه دَا كُو هُونْ لِهِنَانْ ژِ وَانْ سُوَارْ بِبِنْ و ژِ هِنَكَانْ ژِى گُوشْتِىٚ وَانْ بِخُونْ.

٨٠. ژِ بُوٚ وَه دِتَرْشَانْ دَه گَلَكْ فَيْدێنْ دِنْ ژِى هَنَه؛ ژِ بُوٚ كُو هُونْ لِوَانْ سُوَارْ بِبِنْ، بِگَهِيژِنْ دَاخْوازێنْ كُو دِدِلێنْ وَه دَه نَه. هُونْ (لِبَژِىٚ) لِسَرْ وَانْ و (لِدَرْيَايِىٚ ژِى) لِكَشْتِيَانْ تێنَه هِلْگِرْتِنْ.

٨١. خُدِىٚ نِيشَانێنْ خَوه شَانِى وَه دِدَه، ڤێجَه مَا هُونِىٚ كِيژَانْ ئَايَتێنْ خُدِىٚ مَانْدَلَه بِكِنْ؟

٨٢. اَرِىٚ مَا ڤێجَه اَوْ لِسَرْ رُويِىٚ عَرْدِىٚ نَاگَرِنْ، دَا كُو بِبِينِنْ عَاقِبَتَا وَانْ مِلَّتێنْ بَرِيَا وَانْ چَاوَا بُويَه؟ دِگَلْ كُو اَوْ بِهَژْمَارْ ژِ وَانْ پِرْتِرْ بُونْ، ژِ ئَالِيِىٚ هێزْ و شِيَانْ ڤَه دِژْوارْتِرْ بُونْ و ژِ ئَالِيِىٚ جِهْ و وَارْ ڤَه مِكُوٚمْ و ئَاصِێتِرْ بُونْ. ڤێجَه يَا كُو وَانْ بِدَسْتْ خَوه خِسْتِبُو قَتْ فَيْدَه نَدَا وَانْ.

٨٣. ڤێجَه چه دَمَا كُو پێخَمْبَرێنْ وَانْ ژ وَانْ رَه ئَايَتْ و دَلِيلێن اَشْكَرَه ئَانِينْ، اَوْ بوِىَ زَانِينَا لِجَمْ خوه يَا كُو لِدژى زَانِينَا پێخَمْبَرَانَه كِێفْخوشْ بُونْ و اَوْ عَذَابِىَ كُو وَانْ پِىَ طِنَازْ دِكِرْ بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ.

٨٤. اِێدِى چه دَمَا كُو وَانْ اَوْ عَذَابِىَ مَه يِىَ دِژْوَارْ دِيتْ، گُوْتِنْ: مَه بَسْ بَاوَرِى بِخُدِىَ تَنِىَ ئَانِيَه و اَمْ وَانْ (پُوتـ)ـێنْ كُو مَه ژِىَ رَه دِكِرْ هَڤْپِشْكْ، اِنْكَارْ دِكِنْ.

٨٥. ڤێجَه پِشْتِى كُو عَذَابِىَ مَه دِيتِنْ، (اَوْ اِيمَانِىَ بِينِنْ ژِى) اِيمَانَا وَانْ دِىَ قَتْ فَيْدَيَكِىَ نَدَه وَانْ. اَڤْ رێكْ و رِێبَازَا خُدِىَ يَه كُو دَرْ بَارِىَ بَنْدَيِىَ وِى دَه دَرْبَاسْ بُويَه و هَا لِوِىَ دَرِىَ كَافِرْ خَسَارْ دِكِنْ.

٤١. سُورَه يِىَ فُصِّلَتْ

سُورَه‌يِىَ (فُصِّلَتْ)٥٤ (پێنْجِى و چَارْ) ئَايَتَه. پِشْتِى سُورَه‌تِىَ غَافِرْ لِمَكِّىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا ٣'اَمْ گِرْتِيَه. هِنْ نَاڤێنْ ڤِى سُورَىِى يێنْ دِنْ ژِى اَڤِنْ: سَجْدَه، حَا.مِيمْ و مَصَابِيحَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. حَا، مِيمْ.

٢. اَڤْ، ژِ جَمْ خُدَايِىَ مِهْرِيڤَانِىَ دِلُوْڤَانْ ڤَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ.

٣. اَڤْ كِتێبَكَه كُو ئَايَتێنْ وِىَ بِبَرْفِرَهِى ژِ هَڤْ هَاتِنَه ڤَقَتَانْدِنْ، اَوْ قُرْئَانَكَه عَرَبِى يَه ژِ بُوْ مِلَّتَكِى كُو وِىَ دِزَانِنْ.

٤. اَوْ مِزْگِينْبَرْ و هِشيَارْكَرَه، ڤێجَه پِرَانِيَا مِرُوْڤَانْ پِشْتَا خَوه دَانِىَ و اَوْ قَتْ دَنْگِىَ وِىَ نَابِنَه خَوه.

٥. مُشْرِكَانْ دِگُوْتْ: دِلێنْ مَه، لِبَارَا دُوْزَا كُو تُو مَه بِبَالْ ڤَه گَازِى دِكِى، گِرْتِى نَه. دِگُهێنْ

مَه دَه كَرْبُونَكْ هَيَه و دِنَاڤْبَرَا مَه و تَه دَه ژِى پَرْدَيَكْ هَيَه، ڤِێجَه تُو وَكِى خَوه بِكَه، بێگُمَانْ اَمِێ ژِى وَكِى خَوه بِكِنْ.

٦. بِبێژَه: بێگُمَانْ اَزْ هَرْ وَكِى وَه تَنِێ مِرُوْڤِكِمْ. ژِ مِنْ رَه پَيَامْ هَاتِيَه كُو اَزْ بِبێژِمْ: بێگُمَان خُدَايِێ وَه هَرْ خُدَايَكِى يَكَه، ڤِێجَه بِرَاسْتُ و دُرِسْتِى بَرِێ خَوه بِدِنِێ و لِێبُورِينَا (گُنَهێنْ) خَوه ژِێ بِخَوازِنْ. وَاخْ لِحَالِێ مُشْرِكَانْ!

٧. اَوْ مُشْرِكێنْ كُو زَكَاتَا مَالِێ خَوه نَادِنْ و تِمْ ئَاخِرَتِێ اِنْكَارْ دِكِنْ.

٨. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ، ژِ بُوْ وَانْ خَلاتَكَه بِێ نَاڤبِرْ هَيَه.

٩. بِبێژَه: هُونْ چَاوَا وِى خُدَايِێ كُو عَرْدْ دِ دُو رُوْژَانْ دَه ئَافِرَانْدِيَه اِنْكَارْ دِكِنْ و هُونْ چَاوَا ژِێ رَه هَڤْپِشْكَانْ چێدِكِنْ؟ هَا اَوْ، پَرْوَرْدَگَارِێ عَالَمِێ يَه.

١٠. خُدِێ دِعَرْدِێ دَه چِيَايێنْ مِكُوْمْ و بِلِنْدْ بِجِهْ كِرِنَه و بَرَكَتَا خَوه خِسْتِيَه عَرْدِێ و دِچَارْ رُوْژَانْ دَه ژِ بُوْ يێنْ كُو تِێ دَه لِرِزْقِێ خَوه دِگَرِنْ قُوتِێ وَانْ بِرێكُوپێكْ كِرِيَه.

١١. پَاشِێ خُدِێ بَرِێ خَوه دَا ئَافِرَانْدِنَا ئَاسِيمَانَانْ كُو اَوْ دُومَانْ بُوْ، ژِ ئَاسْمِێنْ و عَرْدِێ رَه گُوْتْ: بِدِلِێ خَوه يَانْ ژِى بێيى دِلِێ خَوه وَرِنْ رَادَسْتِى فَرْمَانَا مِنْ بِبِنْ. هَرْ دِيَانْ ژِى گُوْتْ: اَمْ بِدِلِێ خَوه هَاتِنْ رَادَسْتِى بَرْ فَرْمَانَا تَه بُونْ.

١٢. ڤِێجَه خُدِێ اَوْ حَفْتْ ئَاسِيمَانْ دِ دُو رُوْژَانْ دَه تَمَامْ كِرِنْ و ژِ هَرْ ئَاسِيمَانِى رَه وَظِيفَيَا وِى ژِێ رَه وَحِى كِرْ. مَه ئَاسِيمَانِێ دِنْيَايِێ بِسْتێرَانْ خِمِلانْدْ و مَه اَوْ پَارَاسْتِيَه. هَا اَڤْ، تَقْدِيرَا خُدَايِێ دَسْتْهِلاتْ يِێ زَانَا يَه.[1]

١٣. اِيجَارْ اَگَرْ اَوْ بَرِێ خَوه (ژِ اِيمَانِێ) ڤَگَرِينِنْ، (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَزْ وَه بِيَكْ هَلاكِێ هِشْيَارْ دِكِمْ، مِينَا وِێ هَلاكَا كُو بِسَرِێ قَوْمِێ عَادْ و سَمُودْ دَه هَاتِيَه.

١ وَاتَيَا كُو «ژِ هَرْ ئَاسِيمَانِى رَه وَظِيفَيَا وِى ژِێ رَه وَحِى كِر» اَڤَه؛ مَلائِيكَتْ، سْتێرْ و جِسْمێنْ ئَاسِيمَانِى يێنْ دِنْ لِهَرْ ئَاسِيمَانِى لِگُوْرِى پێدِڤِيَا وِى بِجِهْ كِرِيَه و كَارِێ هَرْ يَكِى، ژِ وَانْ رَه بِوَانْ دَايَه زَانِينْ.

١٤. دَمَا كُو پێخَمْبَرێ وَانْ ژِ هَرْ رَخِى ڤَه و بِهَرْ وَسِيلَيێ هَاتِنْ جَمْ وَانْ و ژِ وَانْ رَه گُۆتِنْ: ژِ بِلِى خُدێ عِبَادَتِێ تُو تِشْتِى نَكِنْ. گُۆتِنْ: اَگَرْ خُدَايێ مَه بِخَوەسْتَا دێ فِرِيشْتَه ژِ مَه رَه بِشَانْدِنَا. ڤێجَه بِرَاسْتِى ژِى اَڤَا كُو هُونْ پێ هَاتِنَه شَانْدِنْ، اَمْ بَاوَرِى پێ نَايِينِنْ.

١٥. ڤێجَه هَچِى كُو گَلێ عَادْ بُۆ، وَانْ ژِ نَحَقِى لِعَرْدێ خَوە مَزِنْ دێرَانْ و دِگُۆتِنْ: مَا كِى ژِ مَه خُرْتِرْ و بِهێزْتِرَه؟ اَرێ مَا اَوْ نِزَانِنْ كُو بِرَاسْتِى اَوْ خُدَايێ كُو اَوْ چێكِرِنَه ژِ وَانْ خُرْتِرْ و بِهێزْتِرَه. هَمْ وَانْ ئَايَتێنْ مَه هَرْ اِنْكَارْ دِكِرِنْ.

١٦. اِيْدِى مَه ژِى دِوَانْ رُۆژێنْ شُومْ و بێقُدُۆشْ دَه بَايَكِى سَارێ سَقَمِى و بِڤِيزَه ڤِيزْ شَانْدْ سَرْ وَانْ، دَا كُو اَمْ دِ ژِيَانَا دِنْيَايێ دَه عَذَابێ رِسْوَاكَرْ بِوَانْ بِدِنْ چێژَانْدِنْ. عَذَابێ ئَاخِرَتِێ تَقَزْ رِسْواكَرْتِرَه و ئَارِيكَارِيَا وَانْ ژِى نَايێ كِرِنْ.

١٧. هَچِى كُو گَلێ ثَمُودَە، مَه رِيَا رَاسْتْ نِيشَانِى وَانْ دَا، ڤێجَه وَانْ رێشَاشِى دِسَرْ هِيدَئَايَتِێ رَه گِرْتِنْ. اِيْدِى بِسَبُونَتْ ئَا كُو بِدَسْتْ خِسْتِنْ بِرُوسْكَا عَذَابێ رِسْوَاكَرْ اَوْ هِنْگَافْتِنْ.

١٨. مَه اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و اَوِێنْ كُو تَقْوادَارْ بُونْ، خَلاصْ كِرِنْ.

١٩. وێ رُۆژَا كُو دِژْمِنێنْ خُدێ بَرْ بِئێگَرْ ڤَه تێنَه جِڤَانْدِنْ، ڤێجَه تَڤْ لِجِهَكِى تێنَه گِرْتِنْ.

٢٠. حَتٰى دَمَا كُو اَوْ هَاتِنْ قَادَا حَشْرێ، (وێ هِنْگێ) گُهێنْ وَانْ، چَاڤێنْ وَانْ و چَرْمێنْ وَانْ لِهَمْبَرِى يَا كُو وَانْ (لِدِنْيَايێ) كِرِيَه دێ لِسَرْ وَانْ شَاهِدِيێ بِدِنْ.

٢١. اَوْ ژِ چَرْمێنْ خَوە رَه دِبێژِنْ: وَه ژِ بُۆ چِه لِسَرْ مَه شَاهِدِى دَا؟ چَرْمێنْ وَانْ ژِى دِبێژِنْ: اَوْ خُدَايێ كُو هَرْ تِشْتِى دِدَه ئَاخَافْتِنْ اَمْ ژِى دَانَه ئَاخَافْتِنْ. هَرْ خُدێ يَه يێ جَارَا پێشِينْ هُونْ ئَافِرَانْدِنْ و هُونێ هَرْ بِبَالْ ڤَه بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٢٢. وَه خَوە ژِ گُهێنْ خَوە، چَاڤێنْ خَوە و چَرْمێنْ خَوە نَدِپَارَاسْتْ كُو اَوێ شَاهِدِيێ لِسَرْ وَه بِدِنْ. لێبَلِێ وَه حِزِرْ دِكِرْ كُو خُدێ بِپِرَانِيَا تِشْتێنْ كُو وَه دِكِرْ، نِزَانَه.

٢٣. هَا ڤِێ هِزْرَا وَه يَا كُو وَه دَرْ بَارِێ خُدِێ دَه دِكِرْ، هُونْ بِرِنْ هَلَاكِێ ڤِێجه هُونْ بُونْ ژِ يێنْ كُو خَسَارْكِرِنْ.

٢٤. ڤێجه اَگَرْ اَوْ دِعَذَابْ دَه خَوه رَاگِرِنْ ژِ خَوه جِهِێ وَانْ ئَاگِرَه. اَگَرْ اَوْ بِڤێنْ بِزِڤِرِنْ دِنْيَايِێ دَا كُو خُدِێ ژِ خَوه رَازِی بِكِنْ، ڤِێجه هِێنْجَتَا وَانْ نَايِێ قَبُولْكِرِنْ.

٢٥. مَه ژِ وَانْ (مُشْرِكَانْ) رَه هِنْ هَڤَالْ و هُوِّكِرْ ئَامَادَه كِرِنْ، ڤِێجه وَانْ ژِ هَرْ ئَالِى ڤَه كِرِنێنْ وَانْ ژِ بُوِّ وَانْ خَوشِكْ نِيشَانْ دَانْ. لِسَرْ وَانْ عَذَابْ مِسُوِّگِرْ بُوِّ، كُو اَوْ عَذَابْ ژِ اُمَّتێنْ بَرِيَا وَانْ لِسَرْ هِنْ كَسێنْ جِنْ و اِنْسِی ژِی پِێوِسْتْ بُوبُو. بێگُمَانْ وَانْ هَرْ خَسَارْ كِرِيَه.

٢٦. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه (ژِ هَڤْ رَه) دِگُوّتِنْ: لِڤِێ قُرْئَانِێ گُهْدَارِی مَكِنْ، دَمَا كُو اَوْ بِێ خَونْدِنْ، بِكِنْ ڤِيرَه وِيرْ، هِێڤِی هَيَه هُونْ بِسَرْ بِكَڤِنْ.

٢٧. صُوِّنْدْ بَه، اَوِێنْ كُو كَافِرْ بُونَه تَقَزْ اَمِێ عَذَابَكِی دِژْوَارْ بِوَانْ بِدِنْ چِێژَانْدِنْ و اَمِێ بِپِيسْتِرِينْ كَارِێ كُو وَانْ دِكِرْ وَانْ جَزَا بِكِنْ.

٢٨. هَا اَڤْ ئَاگِرْ جَزَايِێ دِژْمِنێنْ خُدِێ يَه. ژِ بَرْ كُو وَانْ بِزَئَانِينْ ئَايَتێنْ مَه مَانْدَلَه دِكِرِنْ، جَزَايِێ وَانْ (دُوژَهه كُو اَوْ) مَالا سَرَاڤْتِی يَه.

٢٩. اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه دِبێژِنْ: خُدَايِێ مَه! ژِ جِنْ و اِنْسَانَانْ وَانْ هَرْ دِيێنْ كُو اَمْ ژِ رِێ خِسْتِنَه نِيشَانِی مَه بِدَه دَا كُو اَمْ وَانْ بِخِنْ بِنْ پِيێنْ خَوه، دَا كُو اَوْ بِبِنْ ژِ يێنْ دِبِنِێ دُوژَهِێ دَه!

٣٠. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو دِبێژِنْ «پَرْوَرْدَگَارِێ مَه خُدِێ» يَه، پَاشِێ خَوه رَاسْتُ و دُرِسْتْ ژِی دِكِنْ؛ (لِبَرْ مِرِنِێ) مَلَائِكَتْ بِسَرْ وَانْ دَه تِێنْ (و ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ)؛ مَتِرْسِنْ، غَمْگِينْ مَبِنْ و بِوِێ بِهِشْتَا كُو سُوِّزَا وِێ ژِ وَه رَه هَاتِيَه دَايِنْ، دِلْشَادْ بِبِنْ!

٣١. (مَلَائِكَتْ دِبێژِنْ): اَمْ لِژِيَانَا دِنيَايِێ و لِئَاخِرَتِێ ژِی دُوِّسْتُ و پِشْتْگِرێنْ وَه نَه، دِبِهِشْتِێ دَه تِشْتِێ كُو دِلِێ وَه بِبِژِيِێ و يَا كُو هُونْ بِڤێنْ، ژِ بُوِّ وَه هَيَه.

٣٢. اَڤْ قَدِرْگِرْتِنِت و مَازُوقَانِیکَه ژِ جَمْ خُدِیْ یَه، اَوِیْ کُو گُنَهْژِیْبِرَه، دِلُوْڤَانَه.

٣٣. اَرِیْ مَا گُوْتِنَا کِیْ ژِ یَا وِی کَسِی لَاوْتِرْ و سِپَحِیتِرَه، اَوِیْ کُو خَلْکِیْ گَازِی بَالْ خُدِیْ ڤَه دِکَه، کَارْ و کِرْیَارِیْنْ قَنْجْ دِکَه و دِبِیْژِیْ: بِیْگُمَانْ اَزْ ژِ مُسِلْمَانَانِمْ؟

٣٤. قَنْجِی و نَقَنْجِی نَه وَکْهَڤِنْ. تُو (نَقَنْجِیِیْ) بِهَلْوَسْتَکَه هَرِی سِپَحِی رَاکَه. وِیْ چَاخِیْ (تُو دِیْ بِبِینِی) اَوْ کَسِیْ کُو دِنَاڤْبَرَا تَه و وِی دَه نَیَارْتِیَكْ هَیَه، دِیْ بِبَه هَرْ وَکِی دُوسْتَکِی گَرْمْ و نِیْزِیكْ.

٣٥. ژِ وَانْ کَسِیْنْ کُو خُورَاگِرِنْ پِیْ ڤَه تُو کَسِیْنْ دِنْ نَاگِهِیژِنْ ڤِیْ رَادَیِیْ و ژِ بِلِی وَانِیْنْ کُو دِخِیْرْ و قَنْجِیِیْ دَه خَودِیِیْ پَارَکَه مَزِنِنْ تُو کَسِیْنْ دِنْ نَاگِهِیژِنْ ڤِیْ دَرَجِیِیْ.

٣٦. اَگَرْ ژِ شَیْطِیْنْ فِکْرَکِی نَبَاشْ تَه (ژِ ڤَانْ مَرْتَبِیِیْنْ بَاشْ) ڤَگَرِینَه، دِجِهْ دَه خَوه بِخُدِیْ بِپَارِیْزَه. بِیْگُمَانْ خُدِیْ، هَرْ اَوَه یِیْ بِهِیزَرْ، یِیْ زَانَا.

٣٧. شَڤْ و رُوْ، رُوْژْ و هَیڤْ ژِ نِیشَانِیْنْ خُدِیْ نَه. اَگَرْ بِرَاسْتِی هُونْ دِخَوازِنْ تَنِیْ عِبَادَتِیْ خُدِیْ بِکِنْ. ژِ رُوْژْ و هِیڤِیْ رَه نَچِنْ سِجُودِیْ؛ ژِ خُدِیْ رَه هَرِنْ سِجُودِیْ، اَوِیْ کُو وِی اَوْ (هَیڤْ و رُوْژْ) ئَافِرَانْدِنَه.

٣٨. اَگَرْ مِرُوْڤ خَوه قُرَه بِکِنْ (و ژِ خُدِیْ رَه عِبَادَتْ نَکِنْ)، ڤِیْجَه اَوْ مَلَائِکَتِیْنْ کُو لِجَمْ خُدَایِیْ تَه، بِشَڤْ و رُوْژْ خُدِیْ پَاكْ دِدِیْرِنْ و اَوْ قَتْ رَانَاوَسْتِنْ ژِی.

٣٩. ژِ نِیشَانِیْنْ (هِیْزْ و قُدْرَتَا) خُدِیْ یَه کُو تُو دِبِینِی عَرْدْ هِشْكْ و هُولا یَه، ڤِیْجَه دَمَا کُو اَمْ بَارَانِیْ دَادِخِنْ سَرْ وِیْ، دِلِڤَه و بِئَاڤِیْ دِنپِخَه؛ بِلِنْدْ دِبَه. اَوْ خُدَایِیْ کُو عَرْدِیْ (بِئَاڤِیْ) ڤَدِژِینَه، تَڤَزْ اَوِیْ مِرِیَانْ ژِی ڤَژِینَه. بِیْگُمَانْ خُدِیْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٤٠. بِیْگُمَانْ اَوِیْنْ کُو ئَایَتِیْنْ مَه اِنْکَارْ دِکِنْ اَوْ ژِ بَرْ مَه نَایِیْنَه ڤَشَارْتِنْ. اَرِیْ مَا ڤِیْجَه اَوِیْ کُو دِ اِیْگِرْ دَه تِیْ ئَاڤِیْتِنْ چِیْتِرَه، یَانْ اَوِیْ کُو رُوْژَا قِیَامَتِیْ بَاوْلَهِی وَرَه؟ هُونْ چِه دِڤِیْنْ وِیْ بِکِنْ، بِیْگُمَانْ خُدِیْ بِتِشْتِیْنْ کُو هُونْ دِکِنْ بِینَرَه.

٤١. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو دَمَا قُرْئَانْ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه بَاوَرى پىَ نَئَانِينْ، (ژِ وَانْ رَه دُوژَه هَيَه). بێگُمَانْ اَوْ كِتێبَكَه قَدرْبِلِنْدُ و زُوْرْشِكێنَه.

٤٢. نَه ژِ پێشْ وِىَ ڤَه، نَه ژِى ژِ پِشْتْ وِىَ ڤَه پُوچِى تێكِلِى وِىَ نَابَه. اَوْ ژِ جَمْ خُدَايىَ حَكِيمْ اِىَ حَمِيدْ ڤَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ.

٤٣. (يَا مُحَمَّدْ!) يَا ژِ تَه رَه هَاتِيَه گُوْتِنْ، هَرْ اَوْ ژِ پێخَمْبَرێنْ بَرِيَا تَه رَه ژِى هَاتِيَه گُوْتِنْ. بێگُمَانْ خُدَايىَ تَه تَقَزْ خُدَانِىَ مَغْفِرَتِىَ يَه، هَمْ ژِى خُدَانِىَ عَذَابَكِى جَانْسُوْژَه.

٤٤. اَگَرْ مَه اَڤْ قُرْئَانْ نَه بِزِمَانِىَ عَرَبِى بِهِنَارْتَا، ڤێجَه دِىَ بِگُوْتِنَا :دَه بِلا ئَايَتێنْ وِىَ بِعَرَبِى بِهَاتَا رُونِيكِرِنْ، (دَا كُو مَه ژِىَ فَهمْ كِربُويَا)، اَرِىَ مَا اَڤْ چِێدِبَه كُو قُرْئَانْ عَجَمِى و پێخَمْبَرْ ژِى عَرَبِى بَه؟ بِبێژَه: اَڤْ قُرْئَانْ، ژِ بُوْ وَانێنْ كُو اِيمَانْ ئَانِييَه، رِێبَرْ و شِيفَا يَه. اَوێنْ كُو اِيمَانْ نَايِينِنْ، دِگُهێنْ وَانْ دَه كَرِيتِيَكْ هَيَه. اَڤْ قُرْئَانْ لِسَرْ وَانْ طَارِيتِى و گُمَانَكَه (كُو اَوْ تێنَاگِهِيژِنْ). هَرْ وَكِى كُو ژِ جِهَكِى دُورْ ڤَه بَانْگْ لِوَانْ بِىَ كِرِنْ (ڤێجَه اَوْ تێنَگِهِيژِنْ و فَهمْ نَكِنْ).

٤٥. صُوْنْدْ بَه، مَه كِتێبْ ژِ مُوسَا رَه هِنَارْتْ، ڤێجَه خَلْكِىَ وِى دَرْبَارِىَ وِىَ دَه بِهَڤْ كَتِنْ. اَگَرْ نَه ژِ بَرْ سُوْزَا خُدَايِىَ تَه بُويَا اَوَا كُو بَرِىَ دَايَه، دِىَ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه (بِهَلاكَا وَانْ) حُكِمْ هَاتِبُويَا دَايِنْ. بِرَاسْتِى اَوْ دَرْ بَارِىَ قُرْئَانِىَ دَه دِنَاڤْ گُمَانَكَه گُمَانْدَارْ دَه نَه.

٤٦. چِه كَسِىَ كُو كَارَكِى قَنْجْ بِكَه اَوْ ژِ خَوه رَه دِكَه و كِى ژِى نَقَنْجِيكِىَ بِكَه، ڤێجَه زَرَارَا وِىَ هَرْ ژِىَ رَه يَه. رَبِّىَ تَه ژِ بَنْدَيىَ خَوه رَه نَه سِتَمْكَارَه.

٤٧. زَانِينَا قِيَامَتِىَ هَرْ بِبَالْ خُدِىَ ڤَه تِىَ سِپَارْتِنْ (هَرْ اَوْ دِزَانَه). بِبێى زَانِينَا وِى تُو ڤێكِى ژِ كُمِكَا خَوه دَرْنَاكَڤَه، تُو مِێكْ ژِى بِبێى زَانِينَا وِى بَرْ نَاگِرَه و بَرِىَ خَوه دَانَايِنَه. وِىَ رُوْژِىَ خُدِىَ گَازِى وَانْ دِكَه: كَا لِكُو نَه اَوْ هَڤْپِشْكِێنْ مِنْ (اَوێنْ كُو وَه ژِ مِنْ

رَه دِکِرِنْ شَرِیكْ)؟ اَوْ دِبێژِنْ: اَمْ ژِ جَنَابێ تَه رَه اَشْکَرَه دِکِنْ کُو دَرْ بَارێ ڤێ دَه تُو شَاهِدْ ژِ مَه تُنِنْ.

٤٨. اَوْ تِشْتێنْ کُو وَانْ بَرێ عِبَادَتێ وَانْ دِکِرْ ژِ بَرْ وَانْ وِنْدَا بُونْ و وَانْ بَاشْ یَقِینْ کِرْ کُو ژِ وَانْ رَه تُو جِهێ رَڤێ تُنَه یَه.

٤٩. اِنْسَانْ ژِ خَوسْتِنَا خێرێ نَاوَسْتَه، لِێبَلێ اَگَرْ خَرَابِیَكْ بِسَرْ دَه بِێ دِجِهْ دَه هِێڤِیَا خَوه وِنْدَا دِکَه و اُمِیدَا وِی نَامِینَه.

٥٠. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ پِشْتِی تَنْگَزَارِیَکَه کُو بِسَرْ اِنْسێنْ دَه بِێ، اَمْ ژِ جَمْ خَوه قَنْجِیَکێ پێ بِدِنْ تَعمْکِرِنْ، تَقَزْ دێ بِبێژَه: اَڤْ، بِکَدَا مِنْ بُوْ و مِنْ نَه بَاوَرَه کُو قِیَامَتْ ژِی رَابَه. اَگَرْ اَزْ لِخُدَایێ خَوه ڤَگَرِمْ ژِی، تَقَزْ لِجَمْ وِی ژِ مِنْ رَه یَا هِێ سِپَحِیترْ هَیَه. صُوْنْدْ بَه، اَمێ وَانێنْ کُو کَافِرْ بُونَه بِهَمُو کَارێنْ کُو کِرِنْ هَرْ ئَاگَاهْدَارْ بِکِنْ و تَقَزْ اَمێ ژِ عَذَابێ گِرَانْ وَانْ بِدِنْ چێژَانْدِنْ.

٥١. دَمَا کُو اَمْ قَنْجِیَکێ بِدِنْ اِنْسێنْ بَرێ خَوه (ژِ مَه) ڤَدگَرِینَه و خَوه دُورْ دِکَه. لِێبَلێ دَمَا کُو خَرَابِیَكْ بِسَرْ دَه بِێ، دِجِهْ دَه دُعَا و لاڤَه لاڤێنْ دِرێژْ ژِ مَه دِکَه.

٥٢. (رَسُولێ مِنْ ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: دَه کَا هُونْ بِێژِنْ: اَگَرْ اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ جَمْ خُدێ بَه و پَاشێ وَه ژِی اَوْ مَانْدَلَه کِرِبَه، وێ چَاخێ ژِ وِی کَسێ کُو کَتِیَه اِخْتِلافَکَه دُورِی حَقِیێ رێشَاشْترْ کِی هَیَه؟

٥٣. تَقَزْ اَمێ دَلِیلێنْ خَوه دِئَاسُوْیَانْ دَه و دِنَفْسَا اِنْسێنْ بِخَوه دَه ژِی نِیشَانی وَانْ بِدِنْ، حَیَانی کُو ژِ وَانْ رَه تَام اَشْکَرَه بِبَه کُو اَڤْ (قُرْئَانْ) حَقْ و رَاسْتَه. اَرێ مَا نَه بَسِی تَه یَه کُو بِرَاسْتِی خُدَایێ تَه لِسَرْ هَرْ تِشْتِی حَازِرْ و شَاهِدَه.

٥٤. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بِرَاسْتِی اَوْ کَافِرْ ژِ چُونَا بَرْ حِزُورَا خُدێ بِشِكْ و گُمَانِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بِێگُمَانْ خُدێ (بِزَانِینَا خَوه) دُوْرْ لِهَرْ تِشْتِی گِرْتِیَه.

٤٢. سُورَه يىٚ شُورَا

سُورَه‌يىٚ (شُورَا)،٥٣ (پێنْجى و سىٚ) ئَايَتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤىٚ خَوه ژِ ئَايَتَا ٣٨'اَمْ گِرْتِيَه كُو تىٚ دَه بێژَيَا شُورَا دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَيَا «شێوْرَه» كُو اَوْ ژِى، بِنْگَهْ و پْرَنْسِيبَكه گِرِينْگْ ئَا دَسْتْهِلاتِيَا مُسِلْمَانَانَه.

بنَاڤىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. حَا، مِيمْ،

٢. عَينْ، سِينْ، قَافْ.

٣. (يَا مُحَمَّدْ!) خُدَايىٚ دَسْتْهِلاتِىٚ كَارْبِنَجِه، بِڤِى ئَاوَايِى وَحْيِىٚ بِبَالْ تَه ڤَه و بِبَالْ پێخَمْبَرێنْ بَرِيَا تَه ڤَه دشِينَه.

٤. چِه تِشْتێنْ دِ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ دَه هَنَه هَرْ يێنْ خُدِىٚ نَه. هَرْ اَوَه يىٚ بِلِنْدْ يىٚ مَزِنْ.

٥. هِنْدِكْ مَا كُو ئَاسِيمَانْ دِسَرْ هَڤْ رَه (ژِ هَيْبَتَا خُدِىٚ) بِقَلِشْنْ! مَلائِيكَتْ ژِى، خُدَايىٚ خَوه دِگَلْ پَسِنْدَانَا وِى ژِ هَرْ كِيمَاسِيىٚ وِى پَاكْ دِدێرِنْ و ژِ بُوٚ يێنْ لِعَرْدِىٚ لِێبُورِينىٚ دِخوازِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بێگُمَانْ خُدِىٚ هَرْ اَوَه يىٚ گُنَهْژێبِرْ، يىٚ دِلُوٚڤَانْ.

٦. اَوێنْ كُو ژِ بِلِى خُدِىٚ ژِ بُوٚ خَوه دُوسْتُ و ئَارِيكَارْ گِرْتِنَه، خُدِىٚ لِسَرْ وَانْ هَرْ تِمْ زێرَڤَانَه و تُو ژِى لِسَرْ كَارێنْ وَانْ نَه كَفِيلِى.

٧. مَه بِڤِى ئَاوَايِى ژِ بُوٚ تَه قُرْئَانَكْ بِزِمَانىٚ عَرَبِى وَحِى كِرِيَه دَا كُو تُو خَلْكىٚ مَكِّىٚ و يێنْ كُو لِهَاوِرْدُوٚرَا وِىٚ نَه، هِشْيَارْ بِكِى و تُو وَانْ ژِ رُوٚژَا جِڤِينىٚ بِتِرْسِينِى، اَوْ رُوٚژَا كُو تىٚ دَه قَتْ گُمَانْ تُنَه يَه. وِىٚ رُوٚژِىٚ، هِنْ دِبِهِشْتِىٚ دَه نَه هِنْ ژِى دِ ئَاگِرِىٚ بِيێتْ دَه نَه.

٨. اَگَرْ خُدَا بِڤِيَا تَڤْزْ دِىٚ هَمُو مِرُوٚڤْ كِرِبُونَا يَكْ اُمَّتْ. لِێبَلِىٚ خُدِىٚ كِىٚ بِڤِىٚ وِى دِخَه نَاڤْ رَحْمَا خَوه. اَوێنْ كُو ظَالِمِنْ (كَافِرِنْ) ژِ بُوٚ وَانْ تُو دُوسْتُ و ئَارِيكَارَكْ تُنَه.

٩. (دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه) بَلْکی وَانْ ژِ بِلی خُدێ ژ بُۆ خوه خَودی و ئَاریکَارْ گِرْتِنَه. (اَگَرْ اَوْ خَودی و ئَاریکَارَانْ بِگِرِنْ) ڤێجه خُدێ، بَسْ خَودی و ئَاریکَارَه و بَسْ اَوْ مِریَانْ سَاغْ دِکَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

١٠. چه دَمَا هُونْ ژِ کَارْ و بَارێنْ خَوه دِتِشْتَکِی دَه کَتِنْ اِخْتِلافێ، ڤێجَه حُکْمێ وِی بِدِنْ بَالْ خُدێ ڤَه. هَا اَوْ خُدَایێ کُو حُکْمێ هَرْ تِشْتِی لِجَمه پَرْوَرْدَگَارێ مِنَه. مِنْ خَوه سپَارْتِییێ و اَزێ ببَالْ ڤه ڤَگَرِمْ.

١١. ئَافِرینَرێ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانَه. وِی ژِ بُۆ وَه ژِ جِنْسێ وَه هَڤْژِینْ خُلِقَانْدِیَه و ژِ تَرْشَانْ ژِی، ژِ جِنْسێنْ وَانْ هَڤْژِینْ ئَافِرَانْدِنَه. وَه (بِڤِی ئَاوَایِی) بِوَانْ زێدَه دِکَه. تُو تِشْتْ مِینَا خُدێ تُنَه یَه. هَرْ خُدێ یَه یێ بِهِیزَرْ، یێ بِینَرْ.

١٢. کِلِیتێنْ (خَزِینیێنْ) ئَاسِیمَانَانْ و عَرْدێ یێنْ خُدێ نَه. اَوْ کێ بِڤێ رِزْقێ وِی فِرَه دِکَه، کێ ژِی بِڤێ (رِزْقێ وِی) تَنْگْ دِکَه. بێگُمَانْ اَوْ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

١٣. دِ دِینْ دَه یَا کُو لِنُوحْ هَاتِیَه اَمِرْکِرِنْ و یَا کُو مَه ژِ بُۆ تَه شَانْدِی و یَا کُو مَه اِبْرَاهِیمْ، مُوسَا و عِیسَا پێ فَرْمَانْبَرْ کِرِنْ، ژِ بُۆ وَه کِرِیَه رێكْ و رێبَازْ دَا کُو هُونْ دِینْ لِسَرْ پِیَانْ بِگِرِنْ و هُونْ تێ دَه نَکَڤِنْ اِخْتِلافێ. اَڤَا کُو هُونْ مُشْرِکَانْ گَازِی بَالْ ڤَه دِکِنْ لِسَرْ وَانْ گِرَانْ تێ. خُدێ کێ بِڤێ ژِ دِینێ خَوه رَه دِبژێرَه و کَسێ کُو (بِتُۆبێ) لِخُدێ ڤَگَرَه، وِی رَاسْتَرێ دِکَه.

١٤. اَوْ پِشْتِی کُو زَانِینْ ژِ وَانْ رَه هَاتِنْ، هَرْ ژِ چَاڤْنَبَارِیَا خَوه، دِنَاڤْبَرَا خَوه دَه کَتِنْ اِخْتِلافێ. اَگَرْ گُوتِنَا خُدَایێ تَه، بِپَاشْدَخِسْتِنَا جَزَایێ وَانْ حَتَا رُۆژَا قِیَامَتێ دَرْبَاسْ نَبُویَا دێ دِجِهْ دَه دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه (بِهِلاکَا وَانْ) حُکِمْ بِهَاتَا کِرِنْ. بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو پِشْتِی گَلێنْ خَوه بُونَه وێرِسێ کِتێبێ، دَرْ بَارێ قُرْئَانێ دَه، دِنَاڤَا شِكْ و گُمَانێ دَه نَه.

١٥. (رَسُولێ مِنْ!) ڤێجَه بِبَالْ وِی (دِینێ رَاسْتْ) ڤَه گَازِی خَلْکێ بِکَه و چَاوَا فَرْمَانْ لِتَه هَاتِیَه کِرِن وِسَا خَوه رَاسْتُ و دُرِسْتْ بِکَه و نَدَه پَێ هَوَسێنْ وَانْ. ژِ وَانْ رَه بِبێژَه:

مِنْ بِكِتێبَا کُو خُدێ اَوْ هِنَارْتِيَه بَاوَرِى ئَانى و لِمِنْ هَاتِيَه فَرْمَانْکِرِنْ کُو اَزْ دِنَاڤْبَرَا وَه دَه بِعَدَالَتى حُکِمْ بِکِمْ. خُدَا، پَرْوَرْدَگَارێ مَه و پَرْوَرْدَگَارێ وَه يَه. جَزَايێ کَارێنْ مَه ژ مَه رَه يَه و جَزَايێ کَارێنْ وَه ژى ژ وَه رَه يَه. دِنَاڤْبَرَا مَه و وَه دَه تُو مُنَاقَشَه تُنَه يَه. خُدێ دێ مَه و وَه تَڤَانْ (رُوٚژَا قِيَامَتێ) لِهَڤْ بِجِڤِينَه، ڤَگَرْ ژى هَرْ بِبَالْ وى ڤَه يَه.

١٦. اَوێنْ کُو دَرْ بَارێ (دِينێ) خُدێ دَه پِشْتِى کُو مِرُوٚڤانْ اَوْ قَبُولْکِرِنْ و ژێ رَه تَسْلِيمْ بُونْ، گَنْگَشِى و نِيقَاشێ دِکِنْ؛ نِيقَاشْ و دَلِيلێنْ وَانْ لِجَمْ خُدَايێ وَانْ پُوچْ و بَطَالِنْ. (لِدِنْيَايێ) غَزَبْ لِسَرْ وَانَه و (لِئَاخْرَتێ ژى) ژ بُوٚ وَانْ عَذَابَکِى دِژْوَارْ هَيَه.

١٧. اَوێ کُو کِتێبْ و تَرَازِى بِحَقِى شَانْدِنَه (دَا کُو مِرُوٚڤ دِهَمُو کَارێنْ خوه دَه بِعَدَالَتِى رَابِنْ) خُدَا يَه. مَا تُو چه دِزَانِى، دِبَه کُو رُوٚژَا قِيَامَتێ نێزِيكْ بَه.

١٨. اَوێنْ کُو بِرُوٚژَا قِيَامَتێ بَاوَرى نَاينِنْ لَزێ لِهَاتِنَا وێ دِکِنْ. اَوێنْ کُو بَاوَرِى پێ ئَانِينَه ژێ دِتِرْسِنْ و ژ دِلْ دِزَانِنْ کُو اَوْ حَقَه. هَايْدَارْ بِنْ! بِرَاسْتِى اَوێنْ کُو دَرْ بَارێ رُوٚژَا قِيَامَتێ دَه تێدِکُوشِنْ، اَوْ دِ نَاڤْ رێشَاشِيَکَه دُورْ دَه نَه.

١٩. خُدێ ژ بَنْدَيێنْ خوه رَه لُطفْکَارَه؛ اَوْ کێ بِڤێ رِزْقێ وى دِدَه و هَرْ اَوَه يێ خُدَانْهێزْ، يێ دَسْتْهِلاتْ.

٢٠. چه کَسێ (بِعَمَلێ خوه) قَازَانْجَا ئَاخْرَتێ بِخَوَازَه، اَمێ قَازَانْجَا وى ژێ رَه زێدَه بِکِنْ و چه کَسێ دَسْکَفْتِيێنْ دِنْيَايێ بِخَوَازَه، اَمێ ژ وێ تِشْتَکِى بِدِنێ و لِئَاخْرَتێ ژێ رَه تُو پَارَكْ تُنَه.

٢١. يَانْ ژى، مَا ژ وَانْ رَه اِلٰهِنْ هَنَه کُو ژ وَانْ رَه حُکْمێنْ دِينْ دَاتِينِنْ، يَا کُو خُدێ دَسْتُورْ پێ نَدَايَه؟ اَگَرْ حُکْمێ خُدێ نَبُويَا کُو اَوێنْ رُوٚژَا قِيَامَتێ ژ هَڤْ بێنَه جُدَاکِرِنْ ، دِجِهْ دَه دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه حُکِمْ (بِعَذَابێ) دێ بِهَاتَا دَايِنْ. بێگُمَانْ ژ يێنْ ظَالِمْ رَه عَذَابَکِى جَانْسُوژْ هَيَه.

٢٢. تُو (رُوٚژَا قِيَامَتێ) ظَالِمَانْ دِبِينِى کُو اَوْ ژ بَرْ کِرِنێنْ خوه (يێنْ خَرَابْ) بِطِرْسِنْ. تَڤْژْ اَوێ

بِسَرْ وَانْ دَه وَرَه. اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه، اَوْ دِبَخْچَيێنْ بِهِشْتِێ دَه نَه. لِجَمْ خُدَايِێ وَانْ، ژِ وَانْ رَه يَا كُو بِخَوَازِنْ هَيَه. هَا اَڤْ، كَرَمْ و قَنْجِيَا مَزِنْ بِخوه يَه.

٢٣. هَا اَڤْ (كَرَمْ و قَنْجِى) يَا كُو خُدِێ مِزْگِينِيَا وِێ دِدَه بَنْدَيێنْ خوه يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه. (رَسُولِێ مِنْ! ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: اَزْ ژِ بِلِى پَارَاسْتِنَا (حِقُوقِێ) اَقرَبَاتِيِێ تُو حَقَكِى (لِسَرْ تَبْلِيغِێ) ژِ وَه نَاخَوَازِمْ. چِه كَسِێ كُو قَنْجِيَكِێ بِكَه اَمْ پَادَاشَا وِى زێدَه دِكِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ گُنَهْژێبِرَه، شُكرْوَرْگِرَه.

٢٤. يَانْ مَا اَوْ دِبێژِنْ: وِى لِسَرْ (نَاڤِێ) خُدِێ دَرَوْ لێئَانِيَه؟ اَگَرْ خُدَا (هَتِيكَتِيَا تَه) بِخوهسْتَا دِێ سَرْ دِلِێ تَه مُورْ بِكرَا (و بِتَه بِدَانَا ژِبيرْكِرِنْ). خُدِێ پُوچِى (يَا كُو اَوْ دِبێژِنْ) ژِ هُوْلِێ رَادِكَه و بِئَايَتێنْ خوه، حَقِيِێ بِجهْ دِكَه. بێگُمَانْ خُدِێ بِيَا دِدِلْ و سِينْگَانْ دَه ڤَشَارْتِى دِزَانَه.

٢٥. اَوَه يِێ كُو ژِ بَنْدِيێنْ خوه تُوبِێ قَبُولْ دِكَه و لِنَقَنْجِيێنْ وَانْ دِبُورَه و بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ دِزَانَه.

٢٦. خُدِێ بَرْسِڤَا (بَرْگَرِينَا) وَانێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنَه دِدَه و ژِ قَنْجِيَا خوه زێدَهيِى يَا كُو كِرِنْ ژِى دِدَه وَانْ. هَرْچِى كُو كَافِرِنْ، ژِ وَانْ رَه ژِى عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٢٧. اَگَرْ خُدِێ ژِ عَڤْدێنْ خوه رَه رِزِقْ فِرَهْ بِكرَا دِێ لِسَرْ رُويِێ عَرْدِێ ژِ سَرْ خوه ڤَه بِچُونَا. لێبَلِێ خُدَا، بِقَاسِى كُو دِڤِێ رِزْقِێ وَانْ دِشِينَه. بێگُمَانْ خُدِێ بِبَنْدَيێنْ خوه ئَاگَاهْدَارَه بِينَرَه.

٢٨. اَوَه يِێ كُو بَارَانِێ پِشْتِى كُو مرُوْڤ (ژِ هَاتِنَا وِێ) بێهێڤِى بُونْ، دِبَارِينَه. رَحْمَتَا خوه لِهَرْ ئَالِيِى بَلاَڤْ دِكَه. اَوَه، يِێ دُوسْتُ و ئَارِيكَارْ، يِێ بَابَتِێ پَسِنْدَايينِێ.

٢٩. ژِ نِيشَانێنْ (قُدْرَتْ و يَكِيتِيَا) خُدِێ يَه كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ و رِێڤَهرێنْ كُو دِنَاڤَا وَانْ دَه بَلاَڤْ كِرِنْ ژِى خُلِقَانْدِنَه و خُدَا دَمَا بِخَوَازَه لِسَرْ لِهَڤْكُومْكِرِنَا وَانْ قَادِرَه.

٣٠. چِه مُصِيبَتَكَه كُو وَرَه سَرِیٚ وَه هَرْ اَوْ بِسَبُونَتْ گُنَهِیٚنْ كُو وَه كِرِنَه و خُدِیٚ لِپِرِیٚنْ وَانْ ژِی دِبُورَه.

٣١. هُونِیٚ (خُدِیٚ) لِسَرْ عَرْدِیٚ نَچَارْ نَهِیٚلِنْ و ژِ بِلِی خُدِیٚ، ژِ بُوٚ وَه تُو دُوٚسْتُ و ئَارِيكَارَكْ ژِی تُنَه.

٣٢. ژِ نِيشَانِیٚنْ خُدِیٚ نَه؛ اَوْ كَشْتِيِیٚنْ كُو مِينَا چِيَانْ دِبَحْرِیٚ دَه دِكِشِنْ.

٣٣. اَگَرْ خُدَا بِخُوَازَه دِیٚ بَا رَاوَسْتِينَه، ڤِیٚجَه كَشْتِی ژِی دِیٚ لِسَرْ رُویِیٚ بَحْرِیٚ سَكِنَانْدِی بِمِينِنْ. بِیٚگُمَانْ دِڤِیٚ دَه، ژِ بُوٚ هَرْ كَسِیٚ صَبرْكِیٚشْ و شُكِرْدَارْ رَه نِيشَانْ هَنَه.

٣٤. يَانْ ژِی بِسَبُونَتْ كِرِنِیٚنْ وَانْ دِیٚ وَانْ هَلاكْ بِكَه، (لِیٚبَلِیٚ اَوْ) لِپِرِیٚ تِشْتَانْ دِبُورَه.

٣٥. (بِڤِی ئَاوَايِی) دَا كُو اَوِیٚنْ دَرْ بَارِیٚ ئَايَتِیٚنْ مَه دَه تِیٚدِكُوشِنْ بِزَانِنْ كُو ژِ وَانْ رَه تُو جِهِیٚ رَڤِیٚ تُنَه يَه.

٣٦. اِیٚدِی چِه تِشْتِیٚ كُو ژِ وَه رَه هَاتِيَه دَاينْ، ڤِیٚجَه اَوْ پَرْتَالِیٚ ژِيَانَا ڤِیٚ دِنْيَايِیٚ يَه و ژِ بُوٚ يِیٚنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينَه و خَوه دِسِپِیٚرِنْ پَرْوَرْدَگَارِیٚ خَوه، يَا لِجَمْ خُدِیٚ چِیٚتِرْ و مَايِينْدَتِرَه.

٣٧. اَوْ بَاوَرْمَنْدِیٚنْ كُو ژِ گُنَهِیٚنْ مَزِنْ و ژِ فَحْشِيتِيَانْ (بِیٚتُورِيِيَانْ) خَوه دِپَارِیٚزِنْ و دَمَا كُو اَوْ هِیٚرْسْ دِبِنْ ژِی عَفُو دِكِنْ.

٣٨. اَوِیٚنْ كُو بَرْسِڤَا بَانْگَا خُدَايِیٚ خَوه دَانَه، نِمِیٚژْ كِرِنَه، دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه كَارِیٚنْ وَانْ بِشِیٚورِیٚ يَه و ژِ وِی رِزْقِیٚ كُو مَه دَايَه وَانْ ژِی (دِجِهِیٚ وِیٚ دَه) خَرْجْ دِكِنْ.

٣٩. اَوِیٚنْ كُو دَمَا نَحَقِی لِوَانْ دِبَه (ژِ يِیٚ نَحَقْ) حَقِیٚ خَوه دِسْتِينِنْ و تَعْدَهِيِیٚ نَاكِنْ.

٤٠. جَزَايِیٚ نَقَنْجِيَكِیٚ بِنَقَنْجِيَكَه عَيْنِی مِينَا وِیٚ يَه. لِیٚبَلِیٚ كِی كُو لِیٚ بِبُورَه؛ اَشْتِيِیٚ سَازْ بِكَه تَقَزْ خَلاتَا وِی لِسَرْ خُدِیٚ يَه. بِیٚگُمَانْ خُدِیٚ ژِ ظَالِمَانْ حَزْ نَاكَه.

٤١. كِی پِشْتِی كُو نَحَقِی لِیٚ هَاتَه كِرِنْ حَقِیٚ خَوه سِتَانْدْ، ڤِیٚجَه تُو رِیٚيَكْ (ژِیٚ رَه) لِسَرْ يِیٚ ظَالِمْ تُنَه (كُو وِی جَزَا و شَرْمَزَارْ بِكَه).

٤٢. رِیَا (جَزَاکِرِنێ) تَنێ لِهَمْبَری وَانْ کَسَانَه کُو لِمرُۆڤَانْ ظُلْمێ بِکِنْ و لِسَرْ عَرْدێ بنَحَقی تَڤْدَانێ دَرْخِنْ. هَا ژ کَسێنْ وِهَا رَه عَذَابَکی جَانْسُوژْ هَیَه.

٤٣. کِی کُو (لِهَمْبَری ئَازَارَا خَلْکێ) خوه رَاگِرَه و وَانْ بِبَخْشِینَه، بێگُمَانْ اَڤْ ژ کَارێنْ هێژَا و پَسْنَانْدَه یَه.

٤٤. خُدێ کِێ ژ رێ بِخَه؛ ڤێجَه پِشْتی خُدێ ژ بُۆ وی تُو خَودی و ئَاریکَارْ تُنِنْ. دَمَا ظَالِمْ عَذَابْ دِبِینِنْ؛ تُو یێ وَانْ بِبِینِی کُو دِبێژِنْ: «اَرێ مَا ژ بُۆ گُوَاَمْ ڤَگَرِنْ دِنْیَایێ تُو رِیێکْ نِینَه»؟

٤٥. دَمَا اَوْ ژ ئَاگِرێ دُۆژَهێ رَه تێنَه رَاپێشْکِرِنْ، تُو وَانْ دِبِینِی کُو ژ رَبِنی و رِسْوَایی بترْسنْ کُو دِبِنْ چَاڤێنْ خَوه دَه بِهێدی و دِزی (لِعَذَابێ خَوه) دِنێرِنْ. اَوێنْ کُو بَاوَری ئَانِینَه دِبێژِنْ: بِرَاسْتی یێنْ کُو خَسرینَه، اَوێنْ کُو رُۆژَا قِیَامَتێ خَوه و خَلْکێ خَوه خِسْتِنَه خَسَارێ. گُهْدَارْ بِنْ! بێگُمَانْ یێنْ ظَالِمْ دِنَاڤْ عَذَابَکی سَرَاقَتی دَه نَه.

٤٦. ژ بُۆ وَانْ لِهَمْبَری عَذَابێ خُدێ تُو خَودی و ئَاریکَارْ نِینِنْ کُو وَانْ رِزْگَارْ بِکِنْ. خُدێ (بِسَبُونَتْ کُفْرُ و ظُلْمَا وَانْ) کِێ ژ رێ بِخَه اِیْدی ژێ رَه تُو رێ(یێنْ رِزْگَاربُونێ) نِینِنْ.

٤٧. بَرْسِڤَا (گَازِیَا) خُدَایێ خَوه بدِنْ بَرِیَا کُو ژ طَرَفْ خُدێ ڤَه رُۆژَکْ وَرَه (کُو قِیَامَتَه)، کُو اِیْدی نَه پێکَانَه تُو کَسْ وێ (رُۆژێ) ڤَگَرینَه. لَوْرَا وێ رُۆژێ ژ بُۆ وَه تُو ئَاصێگَهَکَه کُو ژ عَذَابْ وَه خَلاصْ بِکَه و تُو چَارَیَا مَانْدَلکِرنَا گُنَهَانْ ژی تُنَه یَه.

٤٨. اَگَرْ اَوْ بَرێ خَوه (ژ حَقیێ) ڤَگَرِینِنْ، بِزَانَه کُو مَه تُو لِسَرْ وَانْ وَکْ چَاڤْدێرْ نَشَانْدیَه، بَس اَرکَا تَه رَاگِهَانْدنَه. بِرَاسْتی چه دَمَا کُو اَمْ ژ جَمْ خَوه ڤَنْجِیَکێ بِانْسێنْ بِدِنْ چێژَانْدِنْ، بِوێ دِلْشَادْ دِبَه. لێبَلێ اَگَرْ ژ بَرْ سُوجێنْ کُو وَانْ کِرِنْ بَلایَکْ وَرَه سَرێ وَانْ، ڤێجَه اِنْسَانْ بِرَاسْتی ژی پِرْ نَانْکُۆرَه!

٤٩. خُدَانِی و رێڤَبَرِیَا عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ هَرْ ژ خُدێ رَه یَه. اَوْ چه بِڤێ وێ دِئَافِرِینَه. اَوْ کِێ بِڤێ کَچَانْ و کِێ ژی بِڤێ کُرَانْ دِدِیێ...

٥٠. يَانْ ژِى كُرْ و كَچَانْ بِهَڤْ رَه دِدَه وَانْ. كِىَ ژِى بِڤِىَ بَرْنَگَرْ دِهِێلَه (نَه كُرْ ژِىَ رَه چِێدِبِنْ نَه ژِى كَچْ). بێگُمَانْ خُدِىَ زَانَا و كَارَا يَه.

٥١. ژِ تُو كَسِى رَه نَه مِمْكُنَه كُو خُدِىَ پِىَ رَه بِئَاخِڤَه، ژِ بِلِى كُو برِێكا وَحْيِىَ بَه يَانْ ژِ پِشْتْ پَرْدِىَ يَانْ ژِى قَاصِدَكِى ژِىَ رَه بِشِينَه، ڤِێجَه بِدَسْتُورَا خُدِىَ يَا كُو خُدِىَ بِڤِىَ ژِىَ رَه وَحِى بِكَه. بِرَاسْتِى ژِى خُدِىَ بِلِنْدَه، كَارْبِنَجِهَه.

٥٢. (يَا مُحَمَّدْ!) هَا بِڤِى ئَاوَايِى مَه بِفَرْمَانَا خَوه پِيَامَا قُرْئَانِىَ دَايَه تَه. تَه نِزَئَانِيبُو كِتێبْ چِه يَه، اِيمَانْ چِه يَه. لِێبَلِىَ مَه كِتێبْ كِرَه رُونَاهِيَكَه وِسَا كُو ژِ بَنْدَيێنْ خَوه اَمْ كِىَ بِڤێنْ بِوِىَ تِينِنْ رِيَا رَاسْتُ و دُرِسْتْ. بێگُمَانْ تُو مِرُوڤانْ لِسَرْ رِيَكَه رَاسْتْ و دُرِسْتْ رَاسْتَرِىَ دِكِى.

٥٣. كُو اَوْ رِيَا خُدِىَ يَه. اَوْ خُدَايِىَ كُو يێنْ لِعَرْدِىَ و ئَاسِيمَانَانْ تَڤْ يێنْ وِى نَه. گُهْدَارْ بِنْ! هَرْ كَارْ و بَارْ بِبَالْ خُدِىَ ڤَه ڤَدِگَرِنْ.

٤٣. سُورَه يِىَ زُخْرُفْ

سُورَهيِىَ (زُخْرُفْ)،٨٩ (هَشْتِىَ و نَهْ) ئَايَتَه و لِمَكّىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا ٣٥’اَمْ گِرْتِيَه كُو تِىَ دَه كَلِيمَا زُخْرُفْ هَاتِيَه، كُو اَوْ بِمَعْنَا زێرْ، خِشِرْ و گَوْهَرَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. حَا، مِيمْ.

٢. صُوْنْدْ بَه، بِكِتێبَا رُوْنكَرْ...

٣. بِرَاسْتِى مَه اَڤْ قُرْئَانْ بِزِمَانِىَ عَرَبِى نَازِلْ كِرِيَه دَا كُو هُونْ تێبِگِهِيژِنْ.

٤. بێگُمَانْ اَڤْ قُرْئَانْ لِنِكْ مَه دِ لَوْحُ المَحْفُوظِىَ دَه قَدِرْبِلِنْدَه، تِژِى حِكْمَتَه.

٥. اَرىَ مَا ژِ بَرْ كُو هُونْ مِلَّتَكى تِخُوبْبِهِيْرْ (و نَكُهْدَارِ)نْ اَمْ قُرْئَانِىَ ژِ سَرْ وَه رَاوَسْتِينِنْ؛ وَه پِىَ هِشِيَارْ نَكِنْ؟!

٦. مَه ژِ بُوّ پِيْشِيِيانْ پِرْ پِيْخَمْبَرْ شَانْدِنَه.

٧. چِقَاسْ كُو پِيْخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه، هَرْ وَانْ طِنَازِيْنْ خوه پِىَ كِرِنَه.

٨. ڤِيْجَه مَه ژِى يِيْنْ ژِ وَانْ هِيْزْدَارْتِرْ و خُرْتِرْ بِرِنَه هَلاكِىَ و سَرْپِيْهَاتِيَا وَانْ ژِى (دِقُرْئَانِىَ دَه) دَرْبَاسْ بُويَه.

٩. صُوّنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژِ وَانْ بِپِرْسِى كِىَ عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه، تَقَزْ دِىَ بِبِيْژِنْ: اَوِىَ دَسْتْهِلَاتْ اِىَ زَانَا اَوْ ئَافِرَانْدِنَه.

١٠. اَوِىَ كُو عَرْدْ ژِ بُوّ وَه رَاخِسْتِيَه و دِ عَرْدِىَ دَه رِىَ چِيْكِرِنَه دَا كُو هُونْ رَاسْتَرِىَ بِبِنْ.

١١. اَوِىَ كُو ژِ عَوْرَانْ، بِاَنْدَازْ (و پِيِڤَانْ) ئَاڤْ دَاخِسْتِيَه. ڤِيْجَه مَه بوِىَ ئَاڤِىَ وَلاتَكى هِشْكُ و مِرى هِيْشِينْ و سَاغْ كِرِيَه. هَا هُونْ ژِى دِىَ وِسَا (ژِ گُورِيْنْ خَوه) بِيْنَه دَرَانِينْ و سَاغْكِرِنْ.

١٢. اَوِىَ كُو ژِ هَرْ تَخْلِيتِى جُوتْ ئَافِرَانْدِنَه و ژِ كَشْتِى و حَيْوَانَانْ ژِى يِيْنْ كُو هُونْ لِوَانْ سُوَارْ بِبِنْ چِيْكِرِنَه.

١٣. دَا كُو هُونْ لِسَرْ پِشْتَا وَانْ رَاوَسْتِنْ. پِشْتِى كُو هُونْ لِسَرْ پِشْتَا وَانْ سُوَارْ بُونْ دَا كُو هُونْ قَنْجِيَا خُدَايِىَ خوه دِبِيرْ بِينِنْ و بِبِيْژِنْ «اَمْ وِى (خُدَا)يِىَ كُو اَڤْ ژِ خِزْمَتَا مَه رَه بَرْدَسْتْ كِرِنَه پَاكْ دِدِيْرِنْ». (اَگَرْ خُدَا اَوْ بَرْدَسْتْ نَكِرِبُونَا) اَمِىَ لِسَرْ ڤِىَ نَه خُدَانْهِيْزْ بُونَا.

١٤. بِيْگُمَانْ اَمِىَ هَرْ لِخُدَايِىَ خوه ڤَگَرِنْ.

١٥. وَانْ مُشْرِكَانْ، هِنْ ژِ بَنْدَيِيْنْ خُدِىَ كِرِنَه پَارْچَيَكْ ژِىَ. بِيْگُمَانْ اِنْسَانْ نَانْكُوّرَكى اَشْكَرَا يَه.

١٦. اَرێ مَا خُدێ ژِ مَخْلُوقێنْ خَوه، ژِ بُۆ خَوه کَچْ گِرْتنَه و ژِ بُۆ وَه ژِی کُرْ تَرْخَانْ کِرنَه؟!

١٧. چه دَمَا یَكْ ژِ وَانْ (مُشْرِکَانْ) بِیَا کُو ژِ خُدَایێ رَحْمٰنْ رَه اِسْنَادْ کِرِیَه پێ مِزْگِینْدَاینْ، ژِ هێرْسَانْ رُویێ وِی رَشْ و طَارِی دِبَه.

١٨. یَانْ ژِی، مَا هُونْ اَوْ کَچَا کُو دِنَاڤَا خَمْلا خَوه دَه تێ خَودِیکِرِنْ و دِ دَمَا تێکُوشِینێ دَه نِکَارَه لِبَرْ خَوه بِدَه، بِئَالِیێ خُدێ ڤَه دِدِنْ؟

١٩. اَوْ (پُوتْپَرَسْتْ) بَاوَرْ دِکِنْ کُو اَوْ مَلائیکَتێنْ کُو بَنْدَیێنْ رَحْمٰنِنْ مێ نَه. گَلُو (دَمَا خُدێ مَلائیکَتْ خُلِقَانْدِنْ) اَوْ حَازِرِی سَرْ خُلِقَانْدِنْ وَانْ بُونَه؟ اَوْ شَاهِدِیَا وَانْ دێ وَرَه نِقِیسَانْدِنْ و اَوێ ژِ وِێ بێنَه پِرْسْکِرِنْ.

٢٠. گُۆتِنْ: اَگَرْ خُدَا یێ رَحْمٰنْ بِخَوهسْتَا دێ مَه عِبَادَتێ وَانْ نَکِرِبُویَا. دِڤێ مِژَارێ دَه تُو زَانِینَا وَانْ تُنَه. بَسْ اَوْ دَرَوَانْ دِکِنْ.

٢١. یَانْ ژِی مَا بَرِیَا ڤێ (قُرْئَانێ) مَه کِتێبَكْ دَایَه وَانْ، ڤێجَه اَوْ خَوه بِوێ دِگِرِنْ؟

٢٢. نَا! وَانْ گُوتِیَه، مَه بَاڤێنْ خَوه لِسَرْ ڤێ اُوْلێ دِیتِیَه و بێگُمَانْ اَمْ ژِی لِدُوڤْ شُۆپَا وَانْ دِچِنْ.

٢٣. هَرْ وِهَا مَه بَرِیَا تَه ژِ خَلْکێ وَلاتَکِی رَه چِقَاسْ پێخَمْبَرَكْ شَانْدِبَه، دَوْلَمَنْدُ و گِرَه گِرێنْ وِی وَلاتِی اَڤْ گُوتِنَه: بِرَاسْتِی مَه بَاڤێنْ خَوه لِسَرْ اُوْلَکێ دِیتِیَه و بێگُمَانْ اَمێ لِپێ شُۆپَا وَانْ هَرِنْ.

٢٤. پێخَمْبَرێ وَانْ ژِ وَانْ رَه گُۆتْ: مَا اَگَرْ مِنْ ژِ بُۆ وَه، ژِ اُوْلا کُو وَه بَاڤێنْ خَوه لِسَرێ دِیتِیَه دِینَکِی رَاسْتِرْ ئَانِیبَه ژِی (دِیسَا هُونێ لِپێ مِنْ نَیێنْ؟) گُۆتِنْ: اَمْ دِینێ کُو هُونْ بِوی هَاتِنَه هِنَارْتِنْ، اِنْکَارْ دِکِنْ.

٢٥. ڤێجَه مَه ژِی جَزَایێ وَانْ دَا وَانْ، دَه تُو بِنێرَه کَا اَنْجَامَا بێبَاوَرَانْ چَاوَا بُویَه؟!

٢٦. دِ بِیرْ بِینَه؛ وێ دَمَا اِبْرَاهِیمْ ژِ بَاڤێ خَوه و گَلێ خَوه رَه گُۆتْ: بِرَاسْتِی اَزْ ژِ وَانێنْ کُو هُونْ عِبَادَتێ وَانْ دِکِنْ دُورْ و بێرِی مَه..

٢٧. ژ بلِی وِی خُدَایێ کُو اَزْ افرَانْدِمَه، لَوْرَا اَوێ مِنْ رَاسْتَرِێ بکَه.

٢٨. ابْرَاهیمْ اَڤْ کَلیمَه (یَا تَوْحِیدِێ) ژ زُرِیتَا خَوه رَه وَكْ میرَاسَکَه سَرَاقَتِی هِشْتْ دَا کُو اَوْ (لِدِینِێ حَقْ) ڤَگَرِنْ.

٢٩. نَخیِّرْ؛ اَوْ ژ سَرْ یَا خَوه نَهَاتِنْ خَوارْ. مِنْ اَڤْ (مُشْرِكْ) و بَاڤْ و کَالیّنْ وَانْ چیّژَانْدِنْ حَتَا کُو حَقْ (قُرْئَانْ) و قَاصِدَکِی اَشْکَرَاکَرْ ژ وَانْ رَه هَاتَه شَانْدِنْ.

٣٠. (لِیّبَلِیّ) چه دَمَا حَقْ ژ وَانْ رَه هَاتْ، گُوّتِنْ: اَڤْ سِیّرْبَازِیکَه و بِرَاسْتِی اَمْ ایمَانِێ پِێ نَایینِنْ.

٣١. گُوّتِنْ: دَه بِلا اَڤْ قُرْئَانْ ژ مَزنِێ یَکِی ژ ڤَانْ هَرْدُو بَاژَارَانْ رَه دَاکَتِبُویَا!

مُشْرکَانْ ژ چَاڤْنَبَارِی نَدخَوسْتِنْ کُو قُرْئَانْ ژ پێخَمْبَرْ رَه هَاتِیَه. دِگُوّتِنْ بِلا ژ یَکِی هَرْدُو مَزنیّنْ وَانْ رَه بِهَاتَا. ژ مَزنِێ مَکِّێ وَلِیدِێ کُرِێ مُغیرَه یَانْ ژِی ژ مَزنِێ طَایِفِێ عُرْوَه یێ کُرِێ مَسْعُودْ رَه بِلا هَاتِبُویَا.

٣٢. اَرِێ مَا قَنْجیَا خُدَایێ تَه (کُو پێخَمْبَرِی یَه) اَوْ پَارْ ڤَدِکِنْ؟ دِژیَانَا جیهَانِێ دَه مَه رِزْقِێ وَانْ دِنَقِبَا وَانْ دَه پَارْ ڤَکِرِیَه. مَه هِنْ ژ وَانْ دِسَرْ هِنَانْ رَه گِرْتِنَه دَا کُو هِنْ ژ وَانْ هِنَکَانْ بِدِنْ خَبَاتِێ. قَنْجیَا خُدَایێ تَه (رُوّژَا قِیَامَتِێ) ژ یَا کُو اَوْ کُوّمْ دِکِنْ گَلَكْ چێترَه.

٣٣. اَگَرْ ژ بَرْ هیّنْجَتَا کُو اِنْسَانْ هَمُو (لِسَرْ کُفْرِێ) یَكْ مِلَّتْ بِمِینِنْ نَبُویَا، مَه دِێ ژ بُوّ وَانیّنْ کُو خُدِێ اِنْکَارْ دِکِنْ، بَانِێ خَانِییّنْ وَانْ و پیلِکیّنْ کُو بِوَانْ هِلْدِکِشِنْ ژُوّرِێ ژ زیڤْ چێکِرِبُونَا..

٣٤. مَه دِێ ژ خَانِییّنْ وَانْ رَه ژِی دَرْگَهْ و تَخْتیّنْ کُو اَوْ لِسَرْ وَانْ پَالْ دِدِنْ (ژ زیڤْ) چێکِرِبُونَا..

٣٥. مَه دِێ اَوْ دِنَاڤَا خَملیّنْ زیّرْ دَه نُوقْ بِکِرَانَا. اَڤْ هَمُو تنِێ پَرْتَالیّنْ ژیَانَا جیهَانِێ

يێنْ بوَخْتِنْ (كُو دَمَكَه وَانْ ئَا مُوَقَتْ هَيَه). قَنْجِيَا ئَاخْرَتِىَ ژِى لِجَمْ خُدَايىَ تَه تَنِىَ ژِ بُوّ مُتَّقِيَانَه.

٣٦. چه كَسِىَ كُو بَرِىَ خوه ژِ قُرْئَانَا خُدَايىَ رَحْمٰنْ بِگُهَرِينَه، اَمِىَ ژِىَ رَه شَيْطَانَكِى قَبُوهْتِى (حَازِرْ) بِكِنْ، اِيْدِى اَوْ شَيْطَانْ هَڤَالِىَ وِى يَه.

٣٧. بێگُمَانْ اَڤْ شَيْطَانْ وَانْ ژِ رِيَا رَاسْتْ دَرْدِخِنْ و ژِ وَانْ (كَافِرَانْ) وَه يَه كُو بِرَاسْتِى اَوْ دِرِيَا رَاسْتْ دَه نَه.

٣٨. پَاشِىَ حَيَانِى كُو اَوْ وَرَه بَرْ دَسْتِىَ مَه، (ژِ شَيْطَانِى رَه وِهَا) دبێژَه: هَىْ، خَوزِى دِنَقَبَا مِنْ و تَه دَه بِقَاسِى رُوّژْهِلاتْ و رُوّژَاڤَا دُورَاهِى هَبُويَا. ڤێجَه تُو چه هَڤَالَكِى پِيسِى!

٣٩. (خُدِىَ دبێژَه): ژِ بَرْ كُو هُونْ هَرْ دُو ژِى ظَالِمْ بُونْ، اِيرُو پُوّشْمَانِيَا وَه دِىَ تُو فَيْدَيَكِىَ نَدَه وَه. بێگُمَانْ هُونْ دِعَذَابْ دَه هَڤْپِشْكِنْ.

٤٠. اَرِىَ مَا تُو يىَ بِكَرَانْ بِدِى بِهِيسْتِنْ، يَانْ ژِى تُو يىَ كُوّرْ و يێنْ كُو دِرێشَاشِيكَه اَشْكَرَا دَه نَه، رَاسْتَرِىَ بِكِى؟

٤١. اَگَرْ (بَرِيَا عَذَابَكِى بِدِنْ وَانْ) اَمْ تَه بِمِرِينِنْ، ڤێجَه تَقَزْ اَمِىَ وَانْ جَزَا بِكِنْ.

٤٢. يَانْ ژِى اَمِىَ وِى عَذَابِىَ كُو مَه ژِ وَانْ رَه سُوّزْ دَايَه نِيشَانِى تَه بِدِنْ، ڤێجَه بِرَاسْتِى اَمْ لِسَرْ وَانْ كَارَا نَه.

٤٣. ڤێجَه تُو خوه بِيَا كُو ژِ تَه رَه هَاتِيَه وَحِيكِرِنْ بِگِرَه. بێگُمَانْ تُو لِسَرْ رِيَا رَاسْتُ و دُرِسْتِى.

٤٤. بێگُمَانْ اَڤْ قُرْئَانْ ژِ بُوّ تَه و قَومِىَ تَه شِيرَتْ و بِيرْئَانِينَه؛ پَاشِىَ هُونِىَ ژِىَ بێنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ.

٤٥. تُو ژِ پێرَوێنْ وَانْ پێخَمْبَرێنْ كُو مَه بَرِيَا تَه اَوْ شَانْدِنَه، بِپِرْسَه: مَا ژِ بِلِى خُدَا يىَ رَحْمٰنْ مَه هِنْ اِلٰهێنْ دِنْ چێكِرِنَه كُو پَرَسْتِنَا وَانْ وَرَه كِرِنْ؟

٤٦. صُۆنْدْ بَه، مَه مُوسَا بَئَایَتێنْ خَوه بِبَالْ فِرْعَونْ و گِرَه گِرێنْ وِی ڤَه شَانْدْ، مُوسَا گُۆتْ: بێگُمَانْ اَزْ قَاصِدیێ پَرْوَرْدَگَارێ عَالَمیێ مَه (کُو بِبَالْ وَه ڤَه هَاتِمَه شَانْدِنْ).

٤٧. اِیْدِی دَمَا کُو مُوسَا ئَایَتێنْ مَه ژِ وَانْ رَه ئَانینْ، دِجِهْ دَه بِوَانْ کَنِیَانْ (و طِنَازیێ خَوه بِوَانْ کِرِنْ).

٤٨. اَمْ چِقَاسْ نِیشَانَکیێ بِوَانْ دِدِنْ دِیتِنْ هَرْ اَوْ ژِ یَا بَرِیَا خَوه مَزِنْتِرَه و مَه اَوْ بِعَذَابْ هِنْگَافْتِنْ دَا کُو اَوْ (ژِ کُفْرِیێ) ڤَگَرِنْ.

٤٩. گُۆتِنْ: اَیْ زَانَایێ سێریێ! اَوْ سُۆزَا خُدیێ دَایَه تَه، ژِ بُۆ مَه ژِ خُدیێ بِخَوازَه، بێگُمَانْ اَمیێ بێنَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ (اَمیێ اِیمَانیێ بِینِنْ).

٥٠. ڤێجَه دَمَا مَه (بِدُعَایا مُوسَا) عَذَابْ ژِ سَرْ وَانْ رَاکِرْ، وَانْ دِجِهْ دَه پَیْمَانَا خَوه شِکَانْدِنْ.

٥١. فِرْعَونْ، گَازِی لِقَومیێ خَوه کِرْ و گُۆتْ: گَلِی مِلَّتیێ مِنْ! مَا دَسْتْهِلاتِیَا مِصْریێ نَه یَا مِنَه، مَا اَڤْ چَمْ نَه دِبِنْ سَرَایێنْ مِنْ دَه دِهَرِکِنْ؟ اَریێ مَا هُونْ (هێزَا مِنْ و لَوَازِیَا مُوسَا) نَابِینِنْ؟

٥٢. بَلْکِی اَزْ ژِ ڤِی زِلامیێ (مُوسَایێ) رَبَنْ و کُو نِکَارَه (مَبَسْتَا خَوه) بِبێژَه چێتِرِمْ.

٥٣. دَه بِلا لِسَرْ مُوسَا بَازِنێنْ زێرْ بِهَاتِنَا ئَاڤێتِنْ یَانْ ژِی دِگَلْ وِی مَلائِیکَتْ بِهَاتِنَا کُو ئَارِیکَارِیَا وِی بِکِرَانَا!

٥٤. ڤێجَه فِرْعَونْ (ئَاقِلیێ) گَلیێ خَوه سِڤِكْ دِیْرَا، اِیْدِی وَانْ ژِی بِگُوتِنَا وِی کِرْ، لَوْرَا؛ بِرَاسْتِی اَوْ قَوْمَکی فَاسِقْ بُونْ.

٥٥. اِیْدِی دَمَا وَانْ هێرسَا مَه ئَانِی، مَه (بِعَذَابْ) تُولْ ژِ وَانْ هِلانِی؛ مَه اَوْ تَڤْ دِ ئَاڤیێ دَه خَنِقَانْدِنْ.

٥٦. اِیْدِی مَه (بِڤیێ جَزَادَانیێ) اَوْ کِرِنْ پێشِیكْ و مِینَاكْ ژِ بُۆ یێنْ دِپَیْ وَانْ رَه بێنْ.

٥٧. (يَا مُحَمَّدْ!) چه دَمَا مه ژِ عِيسَايێ كُرێ مَرْيَمێ دَرْبُ و مَسَلْ ئَانِى، قَومێ تَه (اَوێ كُو بَاوَرِى نَئَانِينْ) دِجِهْ دَه ژِ كێفَا دَانْ قِيرَا.

٥٨. گُوتِنْ: مَا اِلٰهێنْ مَه چێترِنْ يَانْ عِيسَا چێترَه؟ اَڤْ گَنْگَشِيَا وَانْ، بَسْ دَا كُو نِيقَاشێ بِكِنْ. بَلْكِى اَوْ قَوْمَكِى زێدَه نِيقَاشْكَرَه.

٥٩. عِيسَا بَسْ عَڤْدێ مَه يَه، مَه قَنْجِى لِێ كِرِيَه و مَه اَوْ ژِ بَنِى اِسْرَائيلِيِيانْ رَه كِرِيَه نِمُونَه.

٦٠. اَگَرْ مَه بِخوەسْتَا، مَه دِێ ژِ وَه لِسَرْ عَرْدێ مَلائِيكَتْ بَئَافِرَانْدِنَا كُو اَوێ بِبُونَا شُونْگرێنْ هَڤْ.

٦١. بێگُمَانْ نُزُولَا عِيسَى ژِ بُو قِيَامَتێ نِيشَانَكَه، ڤێجَه دَرْ بَارێ قِيَامَتێ دَه نَكَڤِنْ گُمَانێ. بِدِنْ پَێ (وَحْيَا) مِنْ ،هَا اَڤْ رِيَا رَاسْتُ و دُرِسْتَه.

٦٢. زِنْهَارْ، بِلا شَيْطَانْ وَه (ژِ دِينێ خُدێ) ڤَنَگَرِينَه! بێگُمَانْ اَوْ ژِ وَه رَه نَيَارَكِى اَشْكَرَا يَه.

٦٣. چه گَاڤَا عِيسَا دَلِيلْ و مُعْجِزَه ئَانِينْ، ژِ وَانْ رَه گُوتْ: بێگُمَانْ اَزْ بِحِكْمَتێ ژِ وَه رَه هَاتِمَه، دَا كُو هِنَكِى ژِ يێنْ كُو هُونْ تێ دَه بِهَڤْ كَتِنْ ژِ وَه رَه اَشْكَرَا بِكِمْ. ڤێجَه هَاێ (ژِ حَلالْ و حَرَامێ) خُدێ هَبِنْ و بِگُوتِنَا مِنْ بِكِنْ.

٦٤. بێگُمَانْ خُدَا پَرْوَرْدَگَارێ مِنْ و پَرْوَرْدَگَارێ وَه يَه، ڤێجَه عِبَادَتێ وِى بِكِنْ. هَا اَڤْ رِێكَه رَاسْتُ و دُرِسْتَه.

٦٥. پِشْتِى ڤێ، دَسْتَه و كُومێنْ اِسْرَائيلِيَانْ (دَرْ بَارێ عِيسَا دَه) دِنَاڤَا خوه دَه بِهَڤْ كَتِنْ. اِێدِى ژِ بَرْ عَذَابێ رُوژَكَه جَانْسُوژْ وَاخْ لِحَالێ ظَالِمَانْ!

٦٦. مَا اَوْ ژِ بِلِى كُو ژِ نِشْكَا ڤَه قِيَامَتْ بِسَرْ وَانْ دَه وَرَه پێ ڤَه -دِگَلْ كُو اَوْ ژێ بێ هَاێن- اَوْ چَاڤنێرِيَا چه دِكِنْ؟

٦٧. وِێ رُوژێ، ژِ بِلِى يێنْ تَقْوَادَارْ، هَمُو دُوسْتُ و هُوگرْ ژِ هَڤْ رَه دِژْمِنْ و نَيَارِنْ.

٦٨. (خُدێ دِبێژَه): گَلی بَنْدَیێنْ مِنْ! ایرُو لِسَرْ وَه تِرْسْ تُنَه یَه و هُونِێ غَمْگینْ ژی نَبِنْ.

٦٩. اَوێنْ کُو بَئَایَتێنْ مَه بَاوَری ئَانینَه و ژِ خُدَا رَه بَرْدَسْتْ بُونَه...

٧٠. هُونْ و هَڤژِینێنْ خوه بِقَدْرُ و دِلْشَادی تێکَڤِنْ بِهِشْتێ!

٧١. لِبَرْ وَانْ (خَوارِنْ و ڤَخَوارِنْ) بِفِرَاقْ و قَدَهێنْ زێرینْ تێنْ گَرَانْدِنْ. ژِ بُوْ وَانْ ئَا کُو دِلێنْ وَانْ دِخَوازَه و چَاڤێنْ وَانْ پێ زَوْقێ دِبینَه هَیَه. هُونِێ هَرْ و هَرْ لِوِرْ بِمِینِنْ.

٧٢. هَا اَڤْ بِهِشْتَا کُو وَه مِیرَاسْ وَرْگِرْتیَه، خَلاتَا عَمَلێ وَه یَه.

٧٣. ژِ بُوْ وَه پِرْ پِرْ فێکی تێ دَه هَنَه کُو هُونِێ ژِ وَانْ بِخُونْ.

٧٤. بێگُمَانْ سُوجْدَارْ هَرْ و هَرْ دِێ دِعَزَبێ دُوژَهێ دَه بِنْ.

٧٥. عَذَابْ لِسَرْ وَانْ دِێ قَتْ نَیێ سِڤِکْکِرِنْ، اَوْ دِنَاڤْ عَذَابْ دَه دِێ هێڤِیَا خوه ژِ خَلاصْبُونێ بِبِرِنْ.

٧٦. مَه لِوَانْ ظُلمْ نَکِریَه. لێبَلێ اَوْ بِخوه ظَالِمِنْ.

٧٧. اَوْ گَازی دَرْگَهْڤَانێ دُوژَهێ دِکِنْ: اَیْ مَالِكْ! بِلا خُدَایێ تَه حُکْمێ مِرِنێ لِمَه بِبِرَه! مَالِكْ ژی دِێ ژِ وَانْ رَه بِبێژَه: بێگُمَانْ هُونِێ وِهَا بِمِینِنْ!

٧٨. صُوْنْدْ بَه، مَه حَقی ژِ وَه رَه شَانْدْ. لێبَلێ پِرێنْ وَه ژِ حَقِیێ حَزْ نَاکِنْ.

٧٩. نَا، بَلْکی وَانْ بِرْیَارَكْ دَایَه. ڤێجَه بِرَاسْتی مَه ژی بِرِیَارْ دَایَه.

٨٠. یَانْ ژی، ژِ وَانْ وَه یَه کُو اَمْ پێڤَا وَانْ یَا بِدِزی و اَشْکَرَا نَابِهِیزِنْ؟ نَاخێرْ، اَمْ وِێ دِبِهِیزِنْ و قَاصِدێنْ مَه یێنْ کُو لِجَمْ وَانِنْ، وِێ دِنِڤِیسِنْ.

٨١. بِبێژَه: اَگَرْ ژِ خُدَایێ رَحْمنْ رَه زَارُوكْ هَبُونَا، تَڤَزْ اَزێ بِبُومَا پێشییێ پَرَسْتکَارَانْ.

٨٢. خُدَایێ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ و خُدَایێ عَرْشْ ژِ سَالُوخْدَایینَا مُشْرِکَانْ تَڤَزْ پَاكْ و دُورَه.

٨٣. اِیْدِی تُو وَانْ دِرَوْشَا وَانْ دَه بهێلَه، بلا خَوه دِپُوچِییێ دَه بَرْدِنْ و بِدِنْیَایَا خَوه دِلْخَوشْ بِینْ، حَیَانِی کُو پێرْگِی وِێ رُۆژَا کُو سُۆزَا وِێ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه دَایِینْ بێنْ.

٨٤. هَرْ اَوَه یِێ کُو لِئَاسِیمَانَانْ خُدَا و یِێ کُو لِعَرْدِێ ژِی خُدَا و اَوَه یِێ کَارْبِنَجِهْ یِێ زَانَا.

٨٥. اَوْ خُدَایِێ کُو خُدَانِی و رِیْقَبَرِیَا عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ و یِێنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه ژِ بُۆ وِی یَه چِقَاسْ پِیرُوزْ و بِلِنْدَه. هَرْ لِجَمْ وِی یَه زَانِینَا (بِرُۆژَا) قِیَامَتِێ و هُونِێ هَرْ لِێ بێنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٨٦. اَوێنْ کُو دِشُونَا خُدِێ دَه عِبَادَتِێ وَانْ تِێ کِرِنْ اَوْ نِکَارِنْ مَهْدَرْڤَانِیَا تُو کَسِی بِکِنْ. لِێبَلِێ یِێ کُو بزَانَبُونْ بَاوَرِی بِدِینِێ حَقْ بِینَه و شَاهِدِییێ ژِێ رَه بِدَه، اَوْ جُدَا یَه.

٨٧. صُۆنْدْ بَه، اَگَرْ تُو ژِ وَانْ بِپِرْسِی کِێ اَوْ ئَافِرَانْدِنَه؟ تَقَزْ دِێ بِبێژِنْ: خُدِێ یَه. ڤێجَه مَا چَاوَا بَرِێ وَه ژِێ تِێ زِیڤِرَانْدِنْ؟

٨٨. پێخَمْبَرْ گُوتْ: خُدَایِێ مِنْ! بێگُمَانْ اَڤْ مِلَّتَکِی وِسَا یَه کُو بَاوَرِی نَایِینِنْ.

٨٩. ڤێجَه تُو دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه و بِبێژَه: بِرِێکَا خَوه ڤَه هَرِنْ. پَاشِێ اَوِێ بِزَانِنْ (یَا کُو مِنْ نَازِلْکِرِی حَقَه)!

٤٤. سُورَه یِێ دُخَانْ

سُورَه‌یِێ (دُخَانْ)،٥٩ (پێنْجِی و نَهْ) ئَایَتَه و لِمَکِّییێ نَازِلْ بُویَه . نَاڤِێ سُورَه ژِ کَلِیمَیَا دُخَانْ هَاتِیَه کُو دِ ئَایَتَا ١٠'اَمْ دَه دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَیَا دُومَانَه.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. حَا، مِیمْ.

٢. صُۆنْدْ بَه، بِکِتێبَا رُۆنْکَرْ.

٣. بِرَاسْتِی مَه اَوْ دِشَقَکه پیرُوّزْ دَه نَازِلْ کِرِیَه. بێگُمَانْ اَمْ بوِیْ (مِرُوّڤانْ) هِشْیَارْ دِکِنْ و دِطِرْسِینِنْ.

٤. دِ وِیْ شَڤِیْ دَه، هَرْ کَارْ و بَارِیْنْ خُدَانْحِکْمَتْ تێنْ ڤَقَتَانْدِنْ..

٥. اَڤْ فَرْمَانِنْ ژِ جَمْ مَه ڤَه. بێگُمَانْ اَمْ وَانْ دِشِینِنْ..

٦. کُو اَوْ رَحْمَتَکه ژِ جَمْ خُدَایێ تَه. بێگُمَانْ، هَرْ اَوَه یێ بِهیزَرْ، یێ زَانَا.

٧. اَوْ، پَرْوَرْدَگَارِیْ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ و پَرْوَرْدَگَارِیْ یێنْ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه یَه. اَگَرْ هُونْ ژِ دِلْ بَاوَرْ دِکِنْ (بَسْ ژِ خُدِیْ رَه عِبَادَتِیْ بِکِنْ).

٨. ژِ بلِی وِی تُو اِلٰه نینِنْ. اَوْ سَاغْ دِکَه و دِمرِینَه. اَوْ پَرْوَرْدَگَارِیْ وَه و پَرْوَرْدَگَارِیْ بَاڤْ و بَاپیرێنْ وَه یێنْ پێشی یَه.

٩. بَلْکِی اَوْ (مُشْرِكْ) دِگُمَانِیْ دَه ژِ خَوه رَه دِلیزِنْ (و بَاوَرِی نَاینِنْ).

١٠. ڤێجَه تُو چَاڤنێرِیِیْ بِکَه، وِیْ رُوّژَا کُو ئَاسِیمَانْ دُومَانَکَه اَشْکَرَا تینَه..

١١. اَوْ مِرُوّڤانْ دِدَه نَاڤْ خَوه (و لِوَانْ تێ هَڤْ). هَا اَڤْ عَذَابَکِی دِژْوَارْ و بِژَانَه.

١٢. (هِنْگِیْ اَوْ دِیْ بێژِنْ): خُدَایێ مَه! عَذَابْ ژِ سَرْ مَه بِدَه ئَالِی، بِرَاسْتِی مَه اِیمَانْ ئَانیَه.

١٣. اَرِیْ مَا پِشْتِی کُو عَذَابْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ اَوِیْ چَاوَا شِیرَتِیْ وَرْگِرِنْ؟ رَوْشْ اَڤَه کُو ژِ بُوّ وَانْ پێخَمْبَرَکِی رُوّنَاكْ هَاتبُو (و وَانْ بَاوَرِی پێ نَه ئَانیبُو).

١٤. پِشْتْرَه وَانْ بَرِیْ خَوه ژِ پێخَمْبَرْ گُهرَانْدْ و گُوّتِنْ: اَوْ ژِ طَرَفْ هِنَکَانْ ڤَه هَاتیَه پَرْوَرْدَکِرِنْ، اَوْ دینَه.

١٥. بِرَاسْتِی اَمِیْ دَمَکَه کُرْتْ عَذَابْ ژِ سَرْ وَه رَاکِنْ، لِیْبَلِیْ هُونِیْ دیسَا (لِحَالِیْ خَوه یێ بَرِیْ) ڤَگَرِنْ.

١٦. رُوّژَا کُو اَمْ وَانْ بِهِنْگَافْتِنَکَه تُوژْ و مَزِنْ بِهِنْگێڤِنْ. تَڤَزْ اَمِیْ تُوّلِیْ لِوَانْ ڤَکِنْ.

١٧. صُوْنْدْ بَه، مَه بَرِيَا وَانْ (مُشْرِكَانْ) گَلِێ فِرْعَونْ ژِی جَرِبَانْدْ و ژِ وَانْ رَه پێخَمْبَرَكِی بِرُومَتْ هَاتْ.

١٨. (ژِ وَانْ رَه وِهَا گُوْتْ): بَنْدَيێنْ خُدَا (بَنِی اِسْرَائِيلِيیَانْ) تَسْلِيمِی مِنْ بِكِنْ، لَوْرَا اَزْ ژِ بُوْ وَه پێخَمْبَرَكِی ژِێ بَاوَرِمْ.

١٩. خَوه لِهَمْبَرِی خُدَا مَزِنْ نَدِێرِنْ، بِرَاسْتِی ژِی مِنْ ژِ بُوْ وَه دَلِيلْ و بَلْگَيَكَه اَشْكَرَا ئَانِيَه.

٢٠. اَزْ خَوه دَاڤێژِمْ بَرْ حَفْظَا خُدَايێ خَوه و خُدَايێ وَه دَا كُو هُونْ مِنْ بِكَڤِرَانْ نَكُژِنْ.

٢١. اَگَرْ هُونْ ژِ مِنْ بَاوَرْ نَاكِنْ، نَاخَوه ژِ مِنْ دُورْ بِبِنْ.

٢٢. اِێدِی لِهَمْبَرِی ڤِێ، مُوسَا گَازِی خُدَايێ خَوه كِرْ، گُوْتْ: بِرَاسْتِی اَڤێنْ هَا قَوْمَكِی سُوجْدَارِنْ.

٢٣. (خُدێ ژِێ رَه گُوْتْ): نَاخَوه بَنْدَيێنْ مِنْ بِشَڤْ (ژِ مِصْرِێ) دَرِينَه، بێگُمَانْ اَوِێ بِدُوڤْ وَه بِكَڤِنْ.

٢٤. دَرْيَايێ دِرَوْشَا وِێ دَه ئَارَامْ بِهێلَه، بِرَاسْتِی اَوِێ دِ ئَاڤِێ دَه بێنْ خَنِقَانْدِنْ.

٢٥. وَانْ لِدُوڤْ خَوه گَلَكْ بَاخْچَه و كَانِيێنْ (بێخَودِی) هِشْتِنْ...

٢٦. زَڤِيێنْ چَانْدِی و كُوْشْكێنْ خَوشْكْ...

٢٧. پِرْ نِعْمَتێنْ كُو دِنَاڤْ وَانْ دَه كێفْ و شَاهِی دِكِرِنْ (هِشْتِنْ)!

٢٨. رَوشْ وِهَا يَا و مَه مِلَّتَكِی دِنْ كِرَه وَارِثِێ وَانْ.

٢٩. عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ژِ بُوْ وَانْ نَگِرِيَانْ و مُهْلَتْ ژِی ژِ وَانْ رَه نَهَاتَه دَايِنْ.

٣٠. صُوْنْدْ بَه، مَه زَارُويێنْ اِسْرَائِيلْ ژِ وِی عَذَابِێ رِسْوَاكَرْ خَلَاصْ كِرِنْ...

٣١. ژِ فِرْعَونْ. لَوْرَا اَوْ زُوْرْدَارَكِی تِخُوبْبِهێرْ بُوْ.

٣٢. صُۆنْدْ بَه، مَه زَارُوِيێنْ اِسْرَائِيلْ بزَێَانِينْ دِسَرْ خَلْكِێ (دَمَا وَانْ) رَه كِرْتِنْ.

٣٣. مَه هِنْ نِيشَانْ دَانَه وَانْ كُو دِ وَانْ دَه جَرِبَانْدِنَكَه اَشْكَرَه هَبُو.

٣٤. بِرَاسْتِى اَڤِێنْ هَانْ دِبێژِنْ:

٣٥. ژِ مِرِنَا مَه يَا پێشِينْ پِێ ڤَه تِشْتَكِى دِنْ نِينَه و اَمِێ نِێێنَه سَاغْكِرِنْ.

٣٦. (كُۆتِنْ): ڤێجَه اَگَرْ هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ، دَه كَا بَاڤْ و بَاپِيرێنْ مَه بِينِنْ.

٣٧. مَا اَڤْ (مُشْرِكْ) خُرْتِرِنْ، ئَانْ ژِى گَلِێ «تُبَّعِ»ێ و يێنْ بَرِيَا وَانْ ژِى؟ ژِ بَرْ كُو اَوْ گُنَهْكَارْ بُونْ، بِرَاسْتِى مَه اَوْ تَڤْ بِرِنْ هَلاكِێ.

٣٨. مَه عَرْدْ، ئَاسِيمَانْ و يێنْ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه مِشێيَا نَئَافِرَانْدِنَه.

٣٩. مَه اَوْ هَرْ بِحَقِيِێ ئَافِرَانْدِنَه، لِێبَلِێ پِرێنْ وَانْ (ڤِێ رَاسْتِيِێ) نِزَانِنْ.

٤٠. بێگُمَانْ رُۆژَا ژِهَڤْجُدَابُونِێ (رُۆژَا قِيَامَتِێ) جِڤَانِێ وَانْ هَمُويَانَه.

٤١. وِێ رُۆژِێ، تُو دُۆسْتْ نِكَارَه بِتِشْتَكِى فَيْدِێ بِدَه دُۆسْتَكِى، ئَارِيكَارِيَا وَانْ ژِى دِێ نَيِێ كِرِنْ.

٤٢. ژِ بِلِى يێنْ كُو خُدِێ لِوَانْ هَاتِيَه رَحْمِێ. بێگُمَانْ هَرْ اَوَه يِێ دَسْتْهِلاتْ يِێ دِلُۆڤَانْ.،

٤٣. بِرَاسْتِى دَارَا زَقُومِێ..

٤٤. خَوَارِنَا گُنَهْكَارَانَه.

٤٥. عَيْنِى وَكِى هَسِنِێ حَلاَنْدِى دِزِكێنْ وَانْ دَه دِكَلَه.

٤٦. هَرْ وِهَا وَكِى كَلَا ئَاڤَا كَلِى يَه.

٤٧. (خُدَا فَرْمَانْ لِزَبَانِيَانْ دِكَه): وِى بِگِرِنْ و بِكێشِنْ نِيڤِێ دُۆژَهِێ!

٤٨. پِشْتْرَه ژِ عَذَابِێ دُۆژَهِێ (ئَاڤَا كَلِى) بِسَرْ وِى دَه بِرِژِينِنْ.

٤٩. (ژِىَ رَه دِبێژِنْ): دَه هَايْدِىَ (عَذَابْ) تَعِمْ بِكَه! لَوْرَا تُو (لِدِنْيَايِىَ) دَسْتْهِلاتْ و بِرُومَتْ بُويِى!

٥٠. بِرَاسْتِى اَڤْ عَذَابْ، اَوِىَ كُو وَه دَرْ بَارِىَ وِى دَه گُمَانْ دِكِرْ.

٥١. هَرْ چِى كُو مُتَّقِى نَه، بِرَاسْتِى اَوْ لِجهَكِى اَوْلَه نَه.

٥٢. دِنَاڤْ بَخْچَانْ دَه و لِسَرْ كَانِيَانِنْ...

٥٣. جِلێنْ هَڤْرِيشْمِىَ تَنِكْ و اَطْلَسِىَ بَرْقُوكْ لِخَوه دِكِنْ و لِپێشْبَرِى هَڤْ رُودِنِنْ.

٥٤. هَرْ وِهَا مَه اَوْ بِحُوْرِيێنْ چَاڤْگِرْ يێنْ چَاڤْبَلَكْ رَه كِرِنْ هَڤْژِينْ.

٥٥. تِىَ دَه هَرْ تَخْلِيتێنْ فێكِى بَاَوْلَهِى دِخَوَازِنْ.

٥٦. ژِ مِرنَا پێشِينْ پِىَ ڤَه اَوِىَ مِرِنَكَه دِنْ نَچێژِنْ و خُدِىَ اَوْ ژِ عَذَابِىَ دُوْژَهِىَ پَارَاسْتِنَه.

٥٧. اَڤْ دَايِينَا هَانْ قَنْجِيكَه ژِ خُدَايِىَ تَه يَه و تَڤْزْ اَوَه خَلاَسِيَا مَزِنْ.

٥٨. ڤێجَه بِرَاسْتِى مَه اَڤْ قُرْئَانْ بِزِمَانِىَ تَه هِيسَانْ كِرِيَه دَا كُو اَوْ شِيرَتْ وَرْگِرِنْ.

٥٩. ڤێجَه تُو چَاڤْنێرِيِىَ بِكَه (يَا كُو بِىَ سَرِىَ وَانْ)، بێگُمَانْ اَوْ ژِى چَاڤْنێرِيِىَ دِكِنْ.

٤٥. سُورَه يِىَ جَاثِيَه

سُورَهيِىَ (جَاثِيَه)،٣٧ (سِهْ و حَفْتْ) ئَايَتَه. لِمَكِّىَ پِشْتِى سُورَيِىَ دُوخَانْ نَازِلْ بُويَه . سُورَه، نَاڤِىَ خَوه ژِ بێژَيَا جَاثِيَه گِرْتِيَه كُو دَئَايَتَا ٢٨'اَمْ دَه دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَيَا «چُوكْدَايِينْ، كُومبُويِينَ»ه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. حَا، مِيمْ.

٢. اَڤْ كِتێبْ ژِ جَمْ خُدِىَ ڤَه هَاتِيَه هِنَارْتِنْ، اَوِىَ كُو دَسْتْهِلاتَه، كَارْبِنَجِهَه.

٣. بێگُمَانْ دِعَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ دَه، ژِ بُوّ بَاوَرْمَنْدَانْ گَلَكْ ئَایَتْ هَنَه.

٤. بِرَاسْتِی دِ خُلِقَانْدِنا وَه دَه و دِ خُلِقَانْدِنَا زِنْدِییێنْ كُو لِسَرْ عَرْدِێ بَلَاڤْ بُونَه دَه، ژِ بُوّ مِلَّتَكِی كُو ژِ دِلْ بَاوَرْ بِكَه گَلَكْ عِبْرَتْ هَنَه.

٥. بێگُمَانْ دِگُهَرتِنَا شَڤْ و رُوّژِێ دَه، دِ وِێ بَارَانَا كُو خُدِێ اَوْ ژِ ئَاسْمِێنْ دَاخِسْتِی دَه، ڤِێجَه كُو بِوِێ بَارَانِێ عَرْدَا مِرِی سَاغْ و هِێشِینْ دِكَه و دِئَانِینَا بَایِێ ژِ هَمُو ئَالِیَانْ ڤَه، ژِ بُوّ مِلَّتَكِی كُو فَهِمْ بِكَه پِرْ ئَایَتْ هَنَه.

٦. هَا اَڤْ ئَایَتِێنْ خُدِێ نَه. اَمْ وَانْ بِحَقِی و رَاسْتِی ژِ تَه رَه دِخُوِینِنْ. اِیْدِی اَوْ (مُشْرِكْ) پِشْتِی كُو بَاوَرِی بِخُدِێ و ئَایَتِێنْ وِی نَیینِنْ، اَوِێ بِكِیژَانْ گُوتِنِێ بَاوَرِی بِینِنْ؟

٧. وَاخْ لِحَالِێ هَرْ دَرَوْبِێژِێ گُنَهْكَارْ بَه!

٨. كُو اَوْ ئَایَتِێنْ خُدِێ یِێنْ كُو ژِێ رَه تِێنَه خَوِنْدِنْ سَحْ دِكَه، پِشْتْرَه خَوه مَزِنْ دِدِێرَه هَرْ وَكِی كُو اَوْ نَبِهِیسْتِنَه ئَاصِێ دِبَه، ڤِێجَه مِزْگِینِیَا عَذَابَكِی دِژْوَارْ بِدِیِێ!

٩. دَمَا ژِ ئَایَتِێنْ مَه تِشْتَكِی فِێرْ دِبَه حَنَكِێ خَوه بِوَانْ دِكَه. هَا ژِ بُوّ وَانْ عَذَابَكِی رِسْوَاكَرْ هَیَه.

١٠. جَهَنَمْ لِپِیِّشِیَا وَانَه. تِشْتِێنْ كُو وَانْ بِدَسْتْ خِسْتِنْ و اَوِێنْ كُو وَانْ دِشُونَا خُدِێ دَه ژِ خَوه رَه كِرِنَه پِشْتَڤَانْ ژِی نِكَارِنْ تُو فَیْدَیَكِێ بِدِنْ وَانْ و ژِ بُوّ وَانْ هَرْ عَذَابَكِی مَزِنْ هَیَه.

١١. هَا اَڤْ، سَرْكَانِیَا هِیدَئَایَتِێ یَه. هَرْچِی اَوِێنْ كُو ئَایَتِێنْ خُدَایِێ خَوه اِنْكَارْ كِرِنْ، ژِ وَانْ رَه عَذَابَكِی بِئێشْ و دِژْوَارْ هَیَه.

١٢. خُدِێ یَه، یِێ كُو دَرْیَا ژِ بُوّ وَه مِسخُرْ كِرِیَه دَا كُو كَشْتِی بِدَسْتُورَا وِی تِێ دَه بِكِشْنْ و كُو هُونْ ژِ كَرَمَا وِی لِرِزْقِێ خَوه بِگَرِنْ و دَا كُو هُونْ وِی بِشِێكِرِینِنْ.

١٣. خُدِێ ژِ كَرَمَا خَوه چِه لِعَرْدُ و لِئَاسِیمَانَانْ هَنَه تَڤْ ژِ بُوّ وَه بَرْدَسْتْ كِرِنَه. تَڤْزْ دِڤِێ دَه ژِ بُوّ مِلَّتَكِی كُو بِفِكِرِنْ پِرْ ئَایَتْ هَنَه.

١٤. ژِ بَاوَرْمَنْدَانْ رَه بِبِيژَه: (ژِ بَرْ ئَازَارَا كُو دَانَه وَه) وَانِيْنْ كُو ژِ رُوٚژِيْنْ خُدِىٚ (يِيْنْ كَارَسَاتْ) نَاتِرْسِنْ بِبَخْشِينِنْ دَا كُو خُدِىٚ قَوْمَكِى (كُو بِينَا خَوه فَرَهْ كِرِيَه) خَلاتْ بِكَه بِسَدَمْ كُو كَارْ و بَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنَه.

١٥. چِه كَسِىٚ كُو كَارَكِى قَنْجْ بِكَه اَوْ ژِ خَوه رَه دِكَه و چِه كَسِىٚ كَارَكِى خَرَابْ بِكَه اَوْ لِخَوه دِكَه. پِشْتْرَه هُونِىٚ لِخُدَايِىٚ خَوه بِيْنْ ڤَگَرَانْدِنْ.

١٦. ضُوٚنْدْ بَه مَه كِتِيْبْ، دَسْتْهِلاتِى و پِيْخَمْبَرِى دَايَه زَارُوِيِيْنْ اِسْرَائِيلْ و مَه اَوْ بِتِشْتِىٚ پَاكْ و حَلَالْ رِزِقْدَارْ كِرِنْ و مَه اَوْ دِسَرْ خَلْكِىٚ (هَيَامَا وَانْ) رَه گِرْتِنْ.

١٧. مَه دَرْ بَارِىٚ دِينْ دَه دَلِيلِيْنْ اَشْكَرَا دَانَه وَانْ. لِيْبَلِىٚ اَوْ، پِشْتِى كُو زَانِينْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ، ژِ چَاڤْنَبَارِيَا خَوه بِهَڤْ كَتِنْ. بِيْگُمَانْ خُدَايِىٚ تَه رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ دِىٚ دِنَاڤْبَرَا وَانْ دَه دَرْ بَارِىٚ يَا كُو اَوْ تِىٚ دَه بِهَڤْ كَتِنْ حُكِمْ بِكَه.

١٨. پِشْتْرَه مَه تُو دَرْ بَارِىٚ دِينْ دَه لِسَرْ شَرِيعَتَكَه (رِيْبَازَكَه) اَشْكَرَا دَانِى. ڤِيْجَه وِىٚ رِىٚ يِىٚ بِگِرَه و بِدُو هَوَسِيْنْ نَزَانَانْ نَكَڤَه.

١٩. بِيْگُمَانْ اَوْ (نَزَانْ)، ژِ عَذَابِىٚ خُدَايِىٚ تَه نِكَارِنْ تِشْتَكِى ژِ تَه بِدِنْ ئَالِى. بِيْگُمَانْ ظَالِمْ دُوٚسْتْ و پِشْتَڤَانِىٚ هَڤِنْ. خُدَا ژِى هَڤَالْ و ئَارِيكَارِىٚ مُتَّقِيَانَه.

٢٠. اَڤْ (قُرْئَانْ)تِيْگِهِينِنْ ژِ بُوٚ مِرُوٚڤَانْ و سَرْوَخْتِى و دِلُوٚڤَانِى يَه ژِ بُوٚ جِڤَاتَكَه كُو ژِ دِلْ بَاوَرِى تِينِنْ.

٢١. اَرِىٚ مَا اَوِيْنْ كُو گُنَهْ كِرِنْ، گُمَانْ دِكِنْ كُو اَمِىٚ وَانْ و يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِيْنْ قَنْجْ كِرِنْ، دِسَاغِى و مِرِنِىٚ دَه وَكْهَڤْ بِگِرِنْ؟ چِه پِيسْ حُكْمَه يَا اَوْ دِدِنْ!

٢٢. خُدِىٚ عَرْدْ و ئَاسِيمَانْ بِحَقِى خُلِقَانْدِنَه. بِڤِى ئَاوَايِى هَرْ كَسْ دِىٚ لِگُوٚرِى قَازَانْجَا خَوه بِيْتَه خَلاتْ و جَلاتْكِرِنْ، تُو زُوٚرْدَارِى ژِى لِوَانْ نَايِىٚ كِرِنْ.

٢٣. اَرێ مَاتَه نَديتْ، اَوێ كُو هَوَسَا خوه ژِ خَوه رَه كِرَه اِلٰهْ؟ پِشْتِى كُو زَانِينْ گِهَاشْتِێ خُدێ اَوْ گُمْرَاه كِرْ، گُهْ و دِلِێ وِى مُورْ كِرْ و پَرْدَه بِسَرْ چَاڤێ وِى دَه ئَانِى. اِيْدِى ژِ خُدێ پِێ ڤَه كِى هَيَه كُو وِى بِينَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ؟ مَا هِێ ژِى هُونْ تێنَاگِهيژِنْ؟!

٢٤. (مُشْرِكَانْ) گُوتِنْ: ژِيَانْ تَنێ ژِيَانَا ڤِێ دِنْيَايێ يَه؛ اَمْ تێ دَه دِمِرِنْ و دِژِينْ و بَسْ پێشْدَچُونَا زَمَانِى مَه دِبَه هَلاكِێ. دِڤِێ دَابَاشێ دَه تُو زَانِينَا وَانْ تُنَه. گُوتِنَا وَانْ بَسْ گُمَانَه.

٢٥. دَمَا ئَايَتێنْ مَه يێنْ رُونْكَارْ ژِ وَانْ رَه تێنْ خَونْدِنْ، ژِ بِلِى كُو بێژِنْ «اَگَرْ هُونْ رَاسْتْبێژِنْ دَه كَا بَاڤْ و بَاپِيرێنْ مَه سَاغْ بِكِن»پێ ڤَه تُو مَهْنَا وَانْ تُنَه.

٢٦. بێژَه: خُدێ دِێ وَه سَاغْ بِكَه، پِشْتْرَه دِێ وَه بِمِرِينَه. پِشْتْرَه دِێ وَه دِ رُوژَا ڤِيَامَتێ دَه يَا كُو ڤَتْ تێ دَه گُمَانْ تُنَه وَه لِهَڤْ بِجِڤِينَه، لێبَلِێ پِرێنْ مِرُوڤَانْ (ڤِێ) نِزَانِنْ.

٢٧. خُدَانِيَا عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ ژِ خُدێ رَه يَه. رُوژَا ڤِيَامَتْ رَابَه، هَا وِێ رُوژێ اَوێنْ كُو گُهِێ خَوه دَانَه يَا پُوچْ و بَتَالْ، دِێ زِيَانْ بِكِنْ.

٢٨. (رُوژَا ڤِيَامَتێ) تُو دِێ هَرْ اُمَّتِى بِبِينِى كُو (ژِ تِرْسَا حَسَابێ خَوه) چُوكْدَايِى نَه. هَرْ اُمَّتْ بِبَالْ دَفْتَرَا عَمَلێ خَوه ڤَه تێنْ گَازِيكِرِنْ (و ژِ وَانْ رَه تێ گُوتِنْ): اِيرُو هُونێ لِگُورِى كِرِنێنْ خَوه بێنَه خَلاتْ و جَلاتْكِرِنْ!

٢٩. اَڤْ كِتێبَا مَه يَه، دَرْبَارێ وَه دَه بِرَاسْتِى دِئَاخِڤَه. بێگُمَانْ مَه كِرِنێنْ وَه دِ دَانْ نِڤِيسَانْدِنْ.

٣٠. اِيْدِى هَچِى اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ ڤَنْجْ كِرِنْ، خُدَايێ وَانْ، وَانْ دِخَه نَاڤْ رَحْمَا خَوه. هَا اَڤْ، اَوْ سَرْكَفْتِنْ و سَرْفِرَازِيَا اَشْكَرَا بِخَوه يَه.

٣١. (لێبَلِێ) هَچِى اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه (ژِ وَانْ رَه دِێ بێ گُوتِنْ): اَرێ مَا ئَايَتێنْ مِنْ ژِ وَه رَه نَدِهَاتِنْ خَونْدِنْ، ڤێجَه وَه ژِى خَوه مَزِنْ دِ دِيْرَا و هُونْ بُونَه جِڤَاتَكَه گُنَهْكَارْ؟!

٣٢. دَمَا تِیَ گُوتِنْ؛ بِرَاسْتِی پَیْمَانَا خُدِیَ حَقَه و دِ رُوْژَا قِیَامَتِیَ دَه تُو گُمَانْ تُنَه، هُونْ دِبیْژِنْ: اَمْ نِزَانِنْ قِیَامَتْ چِی یَه. لِیْبَلِیَ بَسْ اَمْ گُمَانَکِیَ دِکِنْ و اَمْ ژِ هَاتِنَا وِیَ نَه پِشْتْرَاسْتِنْ.

٣٣. جَزَایِیَ نَقَنْجِیێنْ کُو وَانْ کِرِی ژِ وَانْ رَه خُیَا بُویَه و عَذَابِیَ کُو وَانْ پِیَ طِنَازْ دِکِرْ دُوْرْ لِوَانْ گِرْتِیَه.

٣٤. (ژِ وَانْ رَه) تِیَ گُوتِنْ: وَه چَاوَا کِهشْتِنَا ڤِیَ رُوْژَا خوه ژِ بیرْ کِربُو، عَیْنِی وِسَا اَمِیَ ژِی ایرُو وَه دِ عَذَابْ دَه بِهیْلِنْ! هیِورْگِهَا وَه ئَاگِرَه و تُو ئَارِیکَارِیَ وَه ژِی تُنِنْ!

٣٥. سَدَمَا ڤِی عَذَابِی اَڤَه کُو وَه طِنَازِیْنْ خوه بِئَایِتێنْ خُدِیَ کِرِیَه و ژِیَانَا جِیهَانِیَ هُونْ خَاپَانْدِنَه. اِیْدِی ایرُو اَوِیَ ژِ اِیْکَرْ نَئِیْنَه دَرَانِینْ و (رَازِیکِرِنَا خُدِیَ ژِی) دِیَ ژِ وَانْ نَیِیَ خوسْتِنْ.

٣٦. ڤِیْجَه هَرْ سَالُوخِیْنْ بَاشْ و تِیْکُوزْ ژِ بُوْ خُدِیَ نَه، اَوِیَ کُو پَرْوَرْدَگَارِیَ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ و پَرْوَرْدَگَارِیَ عَالَمِیَ یَه.

٣٧. هَمْ دِ عَرْدُ و ئَاسِیمَانَانْ دَه، مَزِنَاهِی و کُبَارِی هَرْ ژِیَ رَه یَه و اَوْه یِیَ سَرْدَسْتْ، یِیَ کَارْبِنَجِهْ.

٤٦. سُورَه یِیَ اَحْقَافْ

سُورَه‌یِیَ (اَحْقَافْ) ، ٣٥ (سِهْ و پێنْجْ) ئَایِتَه. لِمَکِّیَ نَازِلْ بُویَه. سُورَه‌یِی، نَاڤِیَ خوه ژِ بیْژَیَا اَحْقَافْ گِرْتِیَه کُو دِ ئَایِتَا ٢١»مْ دَه دَرْبَاسْ بُویَه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. حَا، مِیمْ.

٢. اَڤْ کِتیْبْ، ژِ جَمْ خُدَایِیَ دَسْتْهِلَاتْ اِیَ خودَانْحِکْمَتْ ڤَه هَاتِیَه شَانْدِنْ.

٣. مَه ئَاسِیمَانْ، عَرْدُ و یێنْ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه، هَرْ بِحَقِی و حَتَا دَمَکَه دِیَارْکِرِی ئَافَرَانْدِنَه. اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه، پِشْتَا خَوه دِدِنَه وِی تِشْتِیٚ کُو پِیٚ هَاتِنَه هِشْیَارْکِرِنْ.

٤. بِبێژَه: دَه کَا ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ؛ اَوێنْ کُو ژِ بِلِی خُدێ هُونْ عِبَادَتِیٚ وَانْ دِکِنْ نِیشَانِی مِنْ بِدِنْ؛ کَا دِ عَرْدێ دَه چه خُلِقَانْدِنْ! یَانْ ژِی چه هَڤْکَارِیکَه وَانْ دِ (ئَافَرَانْدِنَا) ئَاسِیمَانَانْ دَه هَیَه؟ اَگَرْ هُونْ رَاسْتْگُونَه، دَه کَا کِتێبَکێ کُو بَرِیَا ڤِیٚ (قُرْئَانِیٚ) هَاتِبَه، یَانْ ژِی بَرْهَمَکِیٚ ژِ زَانِینَا (پێشِیَانْ) ژِ مِنْ رَه بِینِنْ.

٥. مَا ژِ وِی یێ کُو ژِ بِلِی خُدێ، ژِ یَکِی دَاخَوازْ دِکَه کُو حَیَانِی رُوژَا قِیَامَتِیٚ اَوْ نَشِیٚ بَرْسِڤَا بَرْگَرِینَا وِی بِدَه رێشَاشْتِرْ کِی هَیَه؟ رَوْشْ اَڤَه کُو اَوْ ژِی ژِ بَرْگَرِینَا وَانْ غَافِلِنْ.

٦. دَمَا مِرُوڤْ (دِ مَحْشَرێ دَه) لِهَڤْ بێنَه جِڤَانْدِنْ، اَوێ ژِ وَانْ (عَابِدێنْ خَوه) رَه بِبِنْ دِژْمِنْ و وِیٚ ژِ پَرَسْتِنَا وَانْ خَوه بێرِی بِکِنْ.

٧. دَمَا ئَایَتێنْ مَه یێنْ رُونْکَرْ ژِ وَانْ رَه دِهَاتِنْ خَوهنْدِنْ؛ اَوێنْ کُو کَافِرْ بُونَه پِشْتِی کُو حَقِی ژِ وَانْ رَه هَاتْ، گُوتِنْ: «اَڤْ سێحْرَکَه اَشْکَرَایَه.»

٨. یَانْ ژِی اَوْ (مُشْرِکْ) دِبێژِنْ: وِی، اَوْ قُرْئَانْ ژِ جَمْ خَوه لێئَانِیَه؟ بِبێژَه: اَگَرْ مِنْ اَوْ لێئَانِیبَه، هُونْ دِیٚ نِکَارِبِنْ تِشْتَکِی ژِ (عَذَابِیٚ) خُدێ ژِ سَرْ مِنْ بِدِنْ ئَالِی. خُدَا، بێهْتِرْ بِیَا کُو هُونْ خَوه تِیٚ دَه بَرْدِدِنْ دِزَانَه. دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَه دَه بِشَاهِدِی خُدێ بَسَه و اَوْ، گُنَهْڤَشێرْ و دِلُوڤَانَه.

٩. بِبێژَه: اَزْ نَه پێشِیڤَانِیٚ پێخَمْبَرَانِمْ و اَزْ نِزَانِمْ دِیٚ چه ژِ مِنْ و چه ژِ وَه ژِی بێکِرِنْ. اَزْ تَنێ دِدِمْ پِیٚ وَحْیَا کُو ژِ مِنْ رَه هَاتِیَه و اَزْ بَسْ هِشْیَارْکَرَکِی اَشْکَرَا مَه.

١٠. بِبێژَه: دَه کَا ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ؛ اَگَرْ دِیَارْ بُو کُو اَڤْ قُرْئَانْ ژِ جَمْ خُدێ یَه و وَه ژِی اَوْ اِنْکَارْ کِرِیَه و ژِ زَارُویێنْ اِسْرَائِیلْ ژِی یکِی شَهْدَیِی لِسَرْ دَابَه کُو اَوْ مِسلِیٚ تَورَاتِیٚ یَه، ڤێجَه وِی بَاوَرِی ئَانِی و وَه ژِی خَوه مَزِنْ دِیْرَا (کَا ژِ وَه ظَالِمْتِرْ کِی هَیَه)؟ بێگُمَانْ خُدێ قَوْمِیٚ ظَالِمْ نَایێنَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ.

١١. اَوِيْنْ كُو كَافِرِنْ، دِ بَارَا بَاوَرْمَنْدَانْ دَه گُوْتِنْ: اَگَرْ اَڤْ (دِينِىَ اِسْلامِىَ) چِيْتِرِيَكْ بُويَا، وَانْ بَرِى مَه بَاوَرِى پِىَ نَدِئَانِينْ و دِىَ نَكِتَانَا پِيْشِيَا مَه. لِيْبَلِىَ ژِ بَرْ كُو اَوْ بِڤِىَ (قُرْئَانِىَ) نَاخَوازِنْ بِيْنَه سَرْ رِيْيَا رَاسْتْ، دِىَ بِبِيْژِنْ: «اَڤْ، دَرَوَكَه كَڤْنَارَه يَه.»

١٢. بَرِيَا ڤِىَ ژِى، كِتِيْبَا مُوسَا رِيْبَرْ و رَحْمتْ بُوْ. اَڤْ كِتِيْبْ ژِى، ژِ كِتِيْبِيْنْ بَرِيَا خَوه رَه رَاسْتْدِيْرَه، بِزِمَانِىَ عَرَبِى يَه، (نَازِلْ بُويَه) دَا كُو يِيْنْ ظُلِمْ كِرِنَه هِشْيَارْ بِكَه و اَوْ ژِ بُوْ قَنْجِيكَارَانْ رَه مِزْگِينِى يَه.

١٣. بِيْگُمَانْ اَوِيْنْ كُو گُوْتِنْ: «خُدَايِىَ مَه اَللهَ يَاشِىَ خَوه (لِسَرْ رِيْكَا اِسْلامِىَ) رَاسْتْ و دُرِسْتْ كِرِنْ، ڤِيْجَه ژِ بُوْ وَانْ (رُوْژَا قِيَامْتِىَ) تُو طِرْسْ تُنَه و اَوِىَ غَمْگِينْ ژِى نَبِنْ.

١٤. هَا اَوْ خَلْكِىَ بِهِشْتِىَ نَه، اَوْ دِىَ هَرْ و هَرْ لِىَ بِمِينِنْ، اَڤْ خَلاتَا كِرِنْيْنْ وَانَه.

١٥. مَه، لِانْسَانِى قَوِيْتِى كِرْ كُو قَنْجِيِىَ لِدِىَ و بَاڤِىَ خَوه بِكَه. دَايِكَا وِى بِزَحْمَتِى اَوْ هِلْگِرْتِيَه و بِزَحْمَتِى اَوْ وَلِدَانْدِيَه. هِلْگِرْتِنَا وِى و ژِشِيرْڤَكِرِنَا وِى سِهْ مَهِى دَوَامْ دِكَه. يَاشِىَ اِنْسَانْ، چِه دَمَا كُو بِگَهِيژَه تَمَنِىَ خُوْرْتَانِيَا خَوه و چِلْ صَالِيَا خَوه، دِبِيْژَه: خُدَايِىَ مِنْ! اِلْهَامِىَ بِدَه مِنْ، مِنْ مُوَفَقْ بِكَه، دَا كُو اَزْ شْكِرِىَ قَنْجِيَا تَه بِكِمْ، اَوْ قَنْجِيَا كُو تَه لِمِنْ و لِدِىَ و بَاڤِىَ مِنْ كِرِى و دَا كُو اَزْ كَارَكِى قَنْجْ بِكِمْ كُو تَه رَازِى بِكَه و زُرِّيَتَا مِنْ ژِى ژِ بُوْ مِنْ بَاشْ بِكَه. بِرَاسْتِى مِنْ بِبَالْ تَه ڤَه تُوبه كِرْ و تَقَزْ اَزْ ژِ مُسلمَانَانِمْ.

١٦. هَا اَوِنْ، يِيْنْ كُو اَمِىَ سِپَحِيتِرِىَ يَا كُو كِرِنَه ژِ وَانْ قَبُولْ بِكِنْ، اَمِىَ لِگُنَهِيْنْ وَانْ بِبُرِنْ و اَوْ دِ نَاڤَا خَلْكِىَ بِهِشْتِىَ دَه نَه. اَڤَه، پِيمَانَا رَاسْتَه ئَا كُو ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِينْ.

١٧. اَوِىَ كُو ژِ دِىَ و بَاڤِىَ خَوه رَه دِبِيْژَه: وِفْ ژِ وَه رَه بَه، مَا هُونْ سُوْزِىَ دِدِنْ مِنْ كُو اَزِىَ (ژِ گُوْرِىَ) بِيْمَه دَرْ. حَالْ اَڤَه كُو بَرِيَا مِنْ پِرْ اُمَّتْ دَرْبَاسْ بُونَه، چُونَه (و تُو كَسْ ژِ وَانْ ژِ گُوْرِىَ دَرْنَهَاتِنَه). دِىَ و بَاڤِىَ وِى هَاوَارَا خَوه دِگَهَانْدِنْ خُدِىَ (دَا كُو وِى ڤَگَرِينَه سَرْ رِيْيَا رَاسْتْ) و ژِىَ رَه دِگُوْتِنْ: خَوهِلِى لِسَرِىَ تَه بَه، اِيمَانِىَ بِينَه،

بێگُمَانْ سُوْزَا خُدێ حَقَه، رَاسْتَه. ڤێجَه اَوْ ژِی دبێژَه: اَڤْ (سَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنێ) ژِ چِیرُوكْ و چِیڤَانُوكێنْ پێشِیَانْ پِێ ڤَه نَه تِشْتَكِی دِنَه.

١٨. اَڤێنْ هَا، اَوِێنْ كُو وَكِی اُمَّتێنْ بَرِیَا خَوه؛ ژِ جِنْ و مِرُوْڤَانْ عَذَابْ لِسَرْ وَانْ پێوِسْتْ بُویَه. بِرَاسْتِی وَانْ تَقَزْ خَسَارْ كِرِیَه.

١٩. ژِ بُوْ هَرْ كَسِی لِهَمْبَرِی كَارْ و كِرْیَارِێنْ وَانْ كِرِی مَرْتَبَێنْ وَانْ هَنَه. خُدِێ دێ بَدێلِیَا كِرِنێنْ وَانْ بِتَمَامِی بِدَه وَانْ و قَتْ نَحَقِی دێ لِوَانْ نَیێ كِرِنْ.

٢٠. وێ رُوْژَا كُو یێنْ كَافِرْ لِسَرْ اِیْگِرْ بێنَه رَاپێشْكِرِنْ، (ژِ وَانْ رَه دێ بێ گُوْتِنْ): وَه، دِ ژِیَانَا خَوه یَا جِیهَانِیێ دَه هَمُو لَزَّتْ و خَوهشِیێنْ خَوه بِرِنْ، وَه بِوَانْ كێفْ كِرْ. ڤێجَه اِیرُو ژِ بَرْ كُو وَه لِعَرْدێ بِنَحَقِی خَوه مَزِنْ دِدێرَا و ژِ بَرْ كُو هُونْ ژِ رِێ دَرْكَتِنَه، هُونێ بِعَذَابَكِی رِسْوَاكَرْ بێنَه جِزَاكِرِنْ!

٢١. بِرَایێ عَادْ (هُودْ) ژِی بینَه بیرَا خَوه؛ دَمَا قَوْمِێ خَوه لِعَرْدَا اَحْقَافِێ (ژِ عَذَابێ خُدێ) هِشْیَارْ كِرْ -بَرِیَا هُودْ و پِشْتِی وِی ژِی پِرْ پێخَمْبَرْ (ژِ بُوْ گَلێنْ خَوه) هَاتِنَه (شَانْدِنْ) و چُونَه- كُو (هُودْ ژِ گَلِێ خَوه رَه گُوْتْ): ژِ خُدێ پِێ ڤَه عِبَادَتِێ (تُو كَسِی دِنْ) نَكِنْ. بێگُمَانْ اَزْ لِسَرْ وَه ژِ عَذَابِێ رُوْژَكَه مَزِنْ دِطِرْسِمْ.

٢٢. گَلِێ هُودْ گُوْتِنْ: (یَا هُود)! مَا تُو ژِ مَه رَه هَاتِی ژِ بُوْ كُو مَه ژِ عِبَادَتْكِرِنَا پُوتێنْ مَه ڤَگَرێنِی؟ دَه هێدِێ، اَگَرْ تُو ژِ رَاسْتِبێژَانِی دَه عَذَابِێ كُو تُو پِێ گَفَانْ لِمَه دِكِی ژِ بُوْ مَه بینَه.

٢٣. هُودْ، ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: زَانینْ بَسْ لِجَمْ خُدێ یَه (كَا كَنْگِی عَذَابِێ وِی تێ). اَزْ یَا كُو پِێ هَاتِمَه شَانْدِنْ ژِ وَه رَه رَادِگَهینِمْ. لێ بَلێ اَزْ وَه مِلَّتَكِی كُو خَوه لِنَزَانینِێ دَاتینَه دِبینِمْ.

٢٤. چِه دَمَا وَانْ اَوْ (عَذَابْ) دِ شَكْلِێ عَوْرَكِی دَه دیتْ كُو بَرْ بِنَوَالێنْ وَانْ ڤَه تێ، گُوْتِنْ: اَڤْ عَوْرَكَه دێ بَارَانِێ لِسَرْ مَه بِبَارِینَه.(هُودْ، ژِ وَانْ رَه گُوْتْ): نَخێرْ (اَوْ نَه عَوْرِێ

بَارَانِیٛ یَه)! اَوْ، اَوْ عَذَابَه یێ وَه لَزْ لِهَاتِنَا وِی دِکِرْ؛ اَوْ بَایَکِی وِسَا یَه کُو دِ نَاڤْ دَه عَذَابَکِی دِژْوَارْ هَیَه!

٢٥. اَوْ (بَا)، بِفَرْمَانَا خُدَایێ خوه هَرْ تِشْتِی تَارُومَارْ دِکَه، هِلْدِوَشِینَه.(عَذَابێ خُدَا بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ) اِیْدِی ژِ جِهْ و وَارێنْ وَانْ پێ ڤَه تِشْتَکْ نَمَا تێ دِیتِنْ (لَوْرَا اَوْ، دِگَلْ مَالْ و سَوَالێنْ خوه تَڤْ چُونَه هَلَاکێ). هَا بِڤِی ئَاوَایِی اَمْ قَوْمێ گُنَهْکَارْ جزَا دِکِنْ.

٢٦. صُوٚنْدْ بَه، هێزْ و دَرْفَتێنْ کُو مَه نَدَایِی وَه، مَه دَابُو وَانْ. مَه، گُه، چَاڤْ و دِلْ ژِی دَابُونَه وَانْ لِیٚبَلێ؛ گُهێنْ وَانْ، چَاڤێنْ وَانْ و دِلێنْ وَانْ تُو فَیْدَه نَدَانَه وَانْ. لَوْرَا وَانْ ئَایَتێنْ خُدێ اِنْکَارْ دِکِرِنْ. عَذَابێ کُو وَانْ پێ طَنَازْ دِکِرْ بِسَرْ وَانْ دَه هَاتْ و اَوْ خِسْتِنْ نَاڤْ خَوه.

٢٧. صُوٚنْدْ بَه، مَه خَلْکێنْ وَلاتێنْ هَاوِیرْدُوٚرَا وَه ژِی بِرِنْ هَلاکێ. مَه دَلِیلْ و بَلْگَه پِرْ جَارَانْ ئَانِینْ دَا کُو اَوْ ڤَگَرِنْ سَرْ رِیَا رَاسْتْ.

٢٨. دَه بِلا اَوْ پُوتێنْ کُو دِ شُونَا خُدێ دَه ژِ بُوٚ خَوه اِلٰه گِرْتِبُونْ -ژِ بُوٚ کُو وَانْ نێزِیکِی خُدێ بِکِنْ هَاتِبُونْ پَرَسْتِنْ- ئَارِیکَارِیَا وَانْ کِرِبُونَا؟ نَخێرْ، اَوْ ژِ بَرْ وَانْ وِنْدَا بُونْ و اَڤْ دَرَوْ و بێبَخْتِیَا وَانَه.

٢٩. وێ دَمَا مَه بَرێ چَنْدْ کَسێنْ جِنِی دَابُو تَه دَا کُو لِقُرْئَانێ گُهْدَارِی بِکِنْ. ڤێجَه دَمَا ژِ بُوٚ کُو لِقُرْئَانێ گُهْدَارِی بِکِنْ ئَامَادَه بُونْ؛ (ژِ هَڤْ رَه) گُوٚتِنْ: هُشْ بِبِنْ، لِقُرْئَانێ گُهْدَارِی بِکِنْ! چه دَمَا (خَوهنْدِنَا) قُرْئَانێ تَمَامْ بُوٚ؛ لِگَلێ خَوه ڤَگَرِیَانْ و اَوْ پێ ئَاگَاهْدَارْ کِرِنْ.

٣٠. (وَانْ جِنَانْ ژِ گَلێ خَوه رَه) گُوٚتِنْ: گَلِی مِلَّتێ مَه! بێگُمَانْ مَه لِکِتێبَکَه وِسَا گُهْدَارِی کِرْ کُو اَوْ پِشْتِی مُوسٰی هَاتِیَه هِنَارْتِنْ، اَوْ کِتێبێنْ بَرِیَا خَوه رَاسْتْ دِدێرَه، مِرُوٚڤَانْ گَازِی حَقِیێ دِکَه و بِبَالْ رێیکَه رَاسْتْ ڤَه رَاسْتَرێ دِکَه.

٣١. اَیْ قَومێ مَه! بَرْسِڤَا دُوٚزْدَارێ (دِینێ) خُدێ بِدِنْ، بَاوَرِیێ پێ بِینِنْ، خُدێ ژِی دێ لِگُنَهێنْ وَه بِبُورَه و ژِ عَذَابَکِی دِژْوَارْ وَه بِپَارێزَه.

٣٢. چه كَسِىَ كُو بَرْسِڤَا دُوْزْڤَانِىَ (دِينِىَ) خُدِىَ نَدَه، لِسَرْ عَرْدِىَ اَوِىَ خُدِىَ نَاچَارْ نَهِيْلَه و زُوْرَا وِى نَبَه. اَوِىَ ژِ خُدِىَ پِىَ ڤَه ژِ بُوْ خوه تُو خَودِى و پِشْتڤَانَكِى نَبِينَه. هَا اَوْ دِ نَاڤْ رِيْشَاشِيكَه اَشْكَرَا دَه نَه.

٣٣. مَا اَوْ نَابِينِنْ، اَوْ خُدَايِىَ كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنْ و دِ بَرْ ئَافِرَانْدِنَا وَانْ دَه نَوَسْطِيَايَه، اَوْ دِكَارَه مِرِيَانْ ژِى سَاغْ بِكَه؟ بَلِىَ، رَاسْتَه؛ بِرَاسْتِى خُدِىَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٣٤. وِىَ رُوْژَا كُو يِيْنْ كَافِرْ لِسَرْ اِيْگِرْ تِيْنَه رَاپِيْشْكِرِنْ (كُو ژِ وَانْ رَه تِىَ گُوْتِنْ): مَا اَڤْ (عَذَابْ)، نَه رَاسْتُ و حَقَه؟ اَوْ دِىَ بِيِيْژِنْ: بَلِىَ، اَمْ بِرَبِّىَ خَوه صُوْنْدْ دِخوِنْ كُو رَاسْتَه. ژِ وَانْ رَه تِىَ گُوْتِنْ: نَاخَوه ژِ بَرْ كَافِرْبُونَا خَوه دَه عَذَابْ تَعْمْ بِكِنْ!

٣٥. نَاخَوه تُو ژِى وَكِى وَانْ پِيْخَمْبَرِيْنْ لِهَمْبَرْ ظُوْرِىَ خَورَاگِرْ «اُولُ الْعَزِمْ» صَبْرِىَ بِكِيْشْ و ژِ بُوْ (هَاتِنَا عَذَابِىَ) وَانْ عَجَلَه مَكَه. رُوْژَا كُو اَوْ، وِى عَذَابِىَ كُو پَيْمَانَا وِى ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ، بِبِينِنْ؛ (وِىَ چَاخِىَ) ژِ وَانْ وَيَه كُو اَوْ تَنِىَ بِقَانْدِى سَعَتَكَه رُوْژِىَ (لِدِنْيَايِىَ) مَانَه. اَڤَا هَاتِيَه گُوْتِنْ (ژِ بُوْ وَه) دَازَانِينَكَه. اَرِىَ مَا ژِ جِڤَاتَا زِرِيْدَرْكَتِى پِىَ ڤَه كِى ژِ هُوْلِىَ تِىَ رَاكِرِنْ؟

٤٧. سُورَه يىَ مُحَمَّدْ

سُورَه‌يىَ (مُحَمَّدْ)، ٣٨(سِهْ و هَشْتْ) ئَايَتَه و لِمَدِينِىَ دَاكَتِيَه. نَاڤِىَ سُورَه ژِ ئَايَتَا ٢ىَ هَاتِيَه كُو تِيدَه نَاڤِىَ پِيْخَمْبَرِىَ اِسْلَامِىَ مُحَمَّدْ ﷺ دَرْبَاسْ بُويَه. نَاڤَكِى دِنْ ژِى ژِ ڤِى سُورَه‌يِى رَه هَيَه كُو «ڤِتَالَه» كُو اَوْ ژِى بِمَعْنَا شَرَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَوِيْنْ كُو كَافِرْ بُونَه و رِيْيَا خُدِىَ لِبَرْ خَلْكِىَ گِرْتِنَه، خُدِىَ كِرِنِيْنْ وَانْ پُوچْ كِرِيَه.

٢. هَمْ اَوِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و كَارِيْنْ ڤَنْجْ كِرِنَه و بِيَا كُو ژِ خُدَايِىَ وَانْ ژِ مُحَمَّدْ رَه

هَاتیَه هِنَارْتِنْ -کُو بێگُمَانْ اَوْ حَقَه- ژِ دِلْ بَاوَرِی ئَانینَه، خُدێ لِگُنَهێنْ وَانْ دِبُورَه و رَوْشَا وَانْ سَرَرَاسْتْ دِکَه.

٣. اَوْ یَكْ ژِی، ژِ بَرْ ڤێ یَه کُو اَوێنْ کُو بَاوَرِی نَئَانینَه دَانَه پَیْ بَاطِلی و اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانینَه دَانَه پَیْ حَقیَا کُو ژِ جَمْ خُدَاییێ وَانْ هَاتیَه. بِڤی ئَاوَایی خُدێ ژِ مِرُوّڤَانْ رَه اَنْجَامَا کِرنێنْ وَانْ بِمینَاکَانْ اَشْکَرَا دِکَه.

٤. (گَلی مُوْمِنَانْ) گَاڤَا (دِ شَرْ دَه) هُونْ رَاسْتی کَافِرَانْ بێنْ لِستُوییێنْ وَانْ بِخِنْ (و وَانْ بکُژِنْ). پَاشێ گَاڤَا وَه بَرْخودَانَا وَانْ شکَانْدْ، ڤێجَه (وَانْ اَسیرْ بِگرِنْ و) قَیْدێنْ وَانْ بِشْدینِنْ. پَاشێ یَانْ لِسَرْ وَانْ مِنَّتْ بِکِنْ (بێگَرَوْ وَانْ بَرْدِنْ)، ئَانْ ژِی بِگَرَوْ (بِبَدێلْ) وَانْ بَرْدِنْ، حَتَا کُو گِرَانیَا جَنْگێ بِقَدَه. اَڤْ حُکْمێ خُدێ یَه، اَگَرْ خُدێ بِخوەسْتَا دێ (بێ یی وَه ژِی) تُوّلْ ژِ وَانْ ڤَکرَا (و اَوێ هَلاكْ بِبُونَا). لێ دَا کُو هِنَکَانْ ژِ وَه بِهِنَکَانْ بِجَرِبینَه، ڤێ دِکَه. اَوێنْ کُو دِ رِیَا خُدێ دَه هَاتِنَه کُشْتنْ، خُدێ کِرنێنْ وَانْ دێ وِنْدَا نَکَه.

٥. خُدێ دێ وَانْ لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ رَاسْتَرێ بِکَه و دێ رَوْشَا وَانْ سَرَرَاسْتْ بِکَه.

٦. خُدێ دێ وَانْ بِخَه وێ بِهِشْتَا کُو (لِدِنْیَاییێ) بوَانْ دَابُو نَاسْکِرنْ.

٧. گَلی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانینَه! اَگَرْ هُونْ ئَارِیکَارِیَا (دِینێ) خُدێ بِکِنْ، خُدێ ژِی دێ ئَارِیکَارِیَا وَه بِکَه و دێ وَه لِهَمْبَرْ دِژْمِنْ بِدَه رَاگِرْتِنْ و لِنْگێنْ وَه دێ مِکُوْمْ بِگرَه.

٨. هَرْچی اَوێنْ کُو ایمَانْ نَئَانینَه، رِسْوَاتی و شَرْمَزَارِی ژِ وَانْ رَه بَه. خُدێ کِرنێنْ وَانْ پُوچْ کِرنَه.

٩. اَڤْ ژِی ژِ بَرْ کُو وَانْ ژِ قُرْئَانَا کُو خُدێ (اَوْ) نَازِلْ کِریَه حَزْ نَکرِنَه. خُدێ ژِی عَمَلێنْ وَانْ پُوچْ کِریَه.

١٠. مَا اَوْ لِسَرْ عَرْدِێ نَگَرِیَانَه کُو بِبینِنْ کَا اَنْجَامَا وَانێنْ کُو بَرِیَا وَانْ چُونَه چَاوَا بُویَه؟

خُدِىَ اَوْ تَارْ و مَارْ كِرِنْ. ژِ ڤَانْ كَافِرَانْ رَه ژِى اَنجَامَكَه وَكِى وِىَ (اَنْجَامَا وَانْ قَومێنْ كُو بِهُرِينَه) هَيَه.

١١. اَڤْ ژِى، ژِ بَرْ كُو خُدِىَ پِشْتْگِرِىَ بَاوَرْمَنْدَانَه. بِرَاسْتِى ژِ بُوّ يێنْ كَافِرْ، تُو پِشْتْگِرْ و ئَارِيكَارْ تُنِنْ.

١٢. بێگُمَانْ خُدِىَ اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارێنْ قَنْجْ كِرِنْ دِىَ بِخَه بِهِشْتێنْ كُو دِ بِنِىَ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ. اَوێنْ كُو بَاوَرِى نَئَانِينْ (بِژِيَانَا دِنْيَايِىَ) خَوشْ دِبِنْ، مِينَا حَيْوَانَانْ دِخُونْ، جِهِىَ وَانْ (لِئَاخِرَتِىَ) هَرْ ئَاگِرَه.

١٣. (يَا مُحَمَّدْ)! مَه گَلَكْ خَلْكێنْ وَلاتَانْ هَلاكْ كِرِنَه كُو اَوْ ژِ خَلْكِىَ وَلاتِىَ تَه، اَوِىَ كُو تَه ژِىَ دَرئَانِينَه، خُرْتترْ و بِهێزْتِرْ بُونْ. ڤێجَه ژِ بُوّ وَانْ تُو ئَارِيكَارْ ژِى نَبُونْ.

١٤. مَا اَوْ كَسِىَ كُو ژِ خُدَايِىَ خَوه لِسَرْ دَلِيلَكَه اَشْكَرَا يَه، دِبَه وَكِى كَسِىَ كُو كَارِىَ وِى يِىَ نَبَاشْ ژِىَ رَه هَاتِيَه خَمِلانْدِنْ و دَايَه پَىْ دِلْخَوازِيێنْ خَوه؟

١٥. سَالِخْ و رَوْشَا وِىَ بِهِشْتَا كُو پَيْمَانَا وِىَ ژِ مْتَّقِيَانْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ وِهَا يَه: دِ نَاڤْ دَه چَمێنْ ژِ ئَاڤِىَ هَنَه كُو خَرَابْ نَابَه، تِى دَه چَمێنْ ژِ شِيرْ هَنَه كُو تَعْمَا وِى نَايِىَ گُهَارْتِنْ، تِى دَه چَمێنْ ژِ شَرَابَانْ هَنَه كُو ژِ يێنْ ڤَدِخُونْ رَه لَزِيزَه، تِى دَه چَمێنْ ژِ هِنْگِڤِىَ حَلانْدِى يێنْ صَفَانْدِى هَنَه و تِى دَه ژِ بُوّ وَانْ ژِ هَرْ فێكِيى هَنَه و ژِ جَمْ خُدَايِىَ وَانْ ژِ بُوّ وَانْ لێبُورِينْ هَيَه. مَا اَڤْ (اِىَ كُو دِ نَاڤَا ڤَانْ نِعْمَتَانْ دَه بِژِى) دِبَه وَكِى وِى كَسِىَ كُو هَرْ و هَرْ دِىَ دِ ئَاگِرِىَ دُوژَهِىَ دَه بِمِينَه و ژِ ئَاڤَكَه كَلِژِى بێنَه ئَاڤْدَانْ كُو رُوّڤِيێنْ وِى كَرْ كَرْ بِكَه؟

١٦. ژِ وَانْ (مِنَافِقَانْ) هِنْ هَنَه لِتَه گُهْدَارِى دِكِنْ حَيَانِى ژِ جَمْ تَه دَرْتێنْ، ژِ يێنْ خَودِى زَئَانِينْ رَه دِبێژِنْ؛ مَا بَرِى نِهَا وِى چِه گُوتْ؟ هَا اَڤێنْ هَانِىَ، اَوْ كَسِنْ كُو خُدِىَ دِلێنْ وَانْ مُورْ كِرِيَه و وَانْ دَانَه پَىْ هَوَسێنْ خَوه.

١٧. اَوێنْ کُو لِسَرْ رِیَا رَاسْتْ رَاسْتَرِێ بُونَه، خُدِێ هِیدَایتَا وَانْ زێدَه دِکَه و رێکَا تَقوَادَارِیَا وَانْ فێری وَانْ دِکَه.

١٨. اَوْ (مُشْرِكْ)، بَسْ لِوِێ هێڤِیێ نَه کُو ژ نشْکَا ڤَه قِیَامْتْ بسَرْ وَانْ دَه وَرَه. ڤێجَه برَاسْتِی نِیشَانێنْ قِیَامَتِێ هَاتنَه و خُویَا بُونَه. اَرِێ دَمَا کُو قِیَامْتْ لِوَانْ رَابُو، مَا اِیْدِی اَوِێ چَاوَا تُوبه بِکِنْ و چَاوَا ژِێ شِیرَتِێ وَرْگِرِنْ؟

١٩. ڤێجَه تُو بزَانَه کُو ژ بِلِی خُدِێ تُو مَعْبُودْ نِینِنْ. دَاخَوازَا لێبُورِینَا گُنَهێنْ خَوه و گُنَهێنْ ژنْ و مێرێنْ بَاوَرْمَنْدْ بِکَه. خُدِێ، بِگَرْ و فَرَا وَه و بِلێڤَهحَوِینَا وَه دِزَانَه.

٢٠. اَوێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه، دِبێژِنْ: دَه بِلا (دَرْ بَارِێ فَرْزْبُونَا جِهَادِێ دَه) سُورَهیكْ بِهَاتَا هِنَارْتِنْ؟ لِێ بَلِێ چه گَاڤَا سُورَهیکی حُکْمِێ وِی اَشْکَرَا دَاکَڤَه و تِی دَه بَحْسَا شَرْ (جِهَادِێ) بێکرِنْ، اَوِێنْ کُو دِ دِلێنْ وَانْ دَه نَخوشِی (یَا نِفَاقِێ) هَیَه، تُو دِێ بِبِینِی کُو وَکِی نێرِینَا کَسِێ کُو سَرْخَوشِیَا مِرنِێ اَوْ گِرْتِبَه لِتَه دِنێرِنْ. ژ وَانْ رَه یَا چێترْ و خێرْترْ اَڤْ بُو:

٢١. بگُوتِنَا پێخَمْبَرْ کِرِبُونَا و بگُوتِنَا خێرِێ ئَاخَافْتِبُونَا. ڤێجَه گَاڤَا فَرْمَانَا جِهَادِێ مِسُوگَرْ بُو، اِیْدِی هَکَه اَوْ بِخُدِێ رَه رَاسْتْ بُونَا، تَقَزْ ژ وَانْ رَه چێترْ بُو.

٢٢. مُحَقَّقْ کُو هُونْ بِێنَه سَرْ کَارْ، هُونِێ لِسَرْ اَعَرْدِێ فَسَادِیێ بِکِنْ و بَنِێ خَودِتِیێ ژِی بِبرِنْ؟!

٢٣. هَا اَڤْ، اَوِێنْ کُو خُدِێ لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدِیَه، ڤێجَه اَوْ کَرْ کِرْنَه و چَاڤێنْ وَانْ کُوْرْ کِرِیَه.

٢٤. اَرِێ مَا اَوْ لِقُرْئَانِێ نَافِکرِنْ یَانْ مَا لِسَرْ دِلێنْ وَانْ کِلِیتْ هَنَه؟

٢٥. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو پشْتِی رِیَا رَاسْتْ ژ وَانْ رَه دِیَارْ بُو بَرِێ خَوه ژ اِسْلامِێ ڤَگَرَانْدِنَه، شَیْطِێنْ ژ وَانْ رَه (کُفْرْ و نَقَنْجِی) شِیرِینْ نِیشَانْ دَایَه و گَلَكْ هێڤِی دَایَه وَانْ.

٢٦. اَڤْ (ژِدِينْدَرْكَتِنَا وَانْ) ژِى، ژِ بَرْ ڤِێ يَه كُو ژِ وَانِێنْ كُو وَانْ ژِ قُرْئَانِێ حَزْ نَدِكِرْ رَه دِگُوْتِنْ: اَمِێ دِ هِنْ كَارَانْ دَه بِگُوتِنَا وَه بِكِنْ. حَالْ اَڤَه كُو خُدِێ بِيَا دِ دِلێنْ وَانْ دَه ڤَشَارْتِى ژِى دِزَانَه.

٢٧. ڤێجَه دَمَا مَلَائِيكَتْ رُوحێنْ وَانْ بِسْتِينِنْ و لِرُوێێنْ وَانْ و پِشْتَا وَانْ بِدِنْ، دِێ رَوْشَا وَانْ چَاوَا بَه؟

٢٨. اَڤْ (عَذَابْ) ژِى، ژِ بَرْ ڤِێ يَه كُو اَوْ لِپَێْ كَارێنْ كُو خُدِێ پِێ نَه قَايِلَه دِچِنْ و ژِ كَارێنْ كُو پِێ قَايِلَه حَزْ نَاكِنْ، ڤێجَه خُدَا كَارْ و كِريَارێنْ وَانْ پُوچْ كِرِيَه.

٢٩. يَانْ ژِى، مَا اَوێنْ كُو دِ دِلێنْ وَانْ دَه نِفَاقْ هَيَه حِزِرْ دِكِنْ كُو خُدِێ دِێ كِينَا وَانْ دَرْنَخَه هُوْلِێ؟

٣٠. اَگَرْ مَه بِخَوسْتَا مَه دِێ اَوْ نِيشَانِى تَه بِدَانَا و تَه يِێ اَوْ ژِ رُوێێنْ وَانْ نَاسْ بِكِرِنَا. صُوْنْدْ بَه، تَه يِێ اَوْ ژِ شێوَازَا وَانْ يَا ئَاخَافْتِنِێ ژِى نَاسْ بِكِرَا. خُدِێ، بِهَمُو كَارْ و بَارێنْ وَه دِزَانَه.

٣١. صُوْنْدْ بَه، اَمِێ وَه بِجَرِبِينِنْ دَا كُو اَمْ ژِ وَه جِهَادْكَرْ و صَبرْكێشَانْ دَرِينِنْ هُوْلِێ و اَمِێ رَوْشَا وَه ژِى اَشْكَرَا بِكِنْ (دَا كُو يِێ رَاسْتْ و دَروكَارْ ژِ هَڤْ كِفْشْ بِبَه).

٣٢. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بَاوَرِى نَئَانِينَه و رِيَا خُدِێ لِبَرْ خَلْكِێ گِرْتِنَه، پِشْتِى كُو هِيدَايِتْ ژِ وَانْ رَه دِيَارْ بُويَه وَانْ دِژْرَابَرِيَا پێخَمْبَرْ كِرِيَه، اَوِێ تُو زَرَارْكِێ نْگِهِينِنْ خُدِێ. حَالْ اَڤَه كُو خُدِێ دِێ كِرِنێنْ وَانْ پُوچْ بِكَه.

٣٣. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! گُهْدَارِيَا خُدِێ بِكِنْ، بِگُوتِنَا پێخَمْبَرْ بِكِنْ و كَارْ و كِريَارێنْ خَوه (بِعِصْيَانِێ) پُوچْ مَكِنْ.

٣٤. بێشِكْ اَوێنْ كُو وَانْ بَاوَرِى نَئَانِينَه و رِيَا خُدِێ لِبَرْ خَلْكِێ گِرْتِنَه و پِشْتْرَه ژِى لِسَرْ كُفْرِێ مِرِنَه، خُدِێ دِێ هِيچْ لِوَانْ نَبُورَه.

٣٥. زِنْهَارْ، دِرَوْشَا كُو هُونْ سَرْكَفْتِينَه سِسْتْ نَبِنْ و گَازِيَا ئَاشْتِيِىٚ نَكِنْ. خُدِىٚ دِگَلْ وَه يَه؛ اَوِىٚ قَتْ (خَلاتَا) كِرِنێِنْ وَه كِێمْ نَكَه.

٣٦. بِرَاسْتِى ژِيَانَا جِيهَانِىٚ بَسْ لِيسْتِكْ و مِژُولاهِى يَه (ڤێجَه بِوِىٚ نَخَاپِنْ). اَگَرْ هُونْ بَاوَرِى بِينِنْ و هُونْ هَاىٚ ژِ حَلالْ و حَرَامێِنْ خُدِىٚ هَبِنْ، خُدِىٚ دِىٚ پَادَاشَا وَه تَامْ بِدَه وَه و ژِ وَه (خَرْجِكِرِنَا) هَمِى مَالِىٚ وَه ژِى نَاخوازَه.

٣٧. هَكَه خُدِىٚ مَالِىٚ وَه ژِ وَه بِخَوسْتَا، ڤێجَه لِسَرْ دَايِنِىٚ زُوْرْ لِوَه بِكِرَا، وَه دِىٚ طِمَاعِيى بِكِرَا و ڤِىٚ يِكِىٚ دِىٚ كِينَا وَه (يَا لِهَمْبَرِى اِسْلامِىٚ) دَرَانِيَا مَيْدَانِىٚ.

٣٨. هَا هُونْ اَڤێنْ هَانْ، بَانْگْ لِوَه تِىٚ كِرِنْ كُو هُونْ مَالێِنْ خَوه دِ رِيَا خُدِىٚ دَه خَرْجْ بِكِنْ. ژِ وَه هِنَكْ چِكُوسِيِىٚ دِكِنْ. لِىٚ بَلِىٚ كِى چِكُوسِيِىٚ بِكَه، اَوْ چِكُوسِيِىٚ ژِ خَوه رَه دِكَه. خُدِىٚ دَوْلَمَنْدَه، حَوجَيِىٚ تُو كَسى نِينَه و هُونْ خِزَانِنْ حَوْجَدَارِىٚ وِى نَه. اَگَرْ هُونْ بَرِىٚ خَوه ژِ (اِطَاعَتَا) خُدِىٚ بِگُهَرِينِنْ، خُدِىٚ دِىٚ قَومَكِى دِنْ بِينَه شُونَا وَه، پَاشِىٚ اَوِىٚ نَه وَكِى وَه بِنْ.

٤٨. سُورَه يِىٚ فَتِحْ

سُورَەيِىٚ فَتْحْ، ٢٩ (بِيسْتْ و نَهْ) ئَايَتَه و لِنَاڤْبَرَا مَكَّه و مَدِينِىٚ هَاتِيَه كُو هِنْگِى پێخَمْبَرْ ﷺ ژِ پێمَانَا ئَاشْتِيِىٚ يَا حُدَيْبِيِىٚ ڤَدِگَرِيَا. سُورَه، نَاڤِىٚ خَوه ژِ پێڤَا فَتْحِىٚ گِرْتِيَه كُو دِ ئَايَتَا ١انْ دَه دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «ڤَكِرِنْ، ڤَگِرْتِنْ، سِتَانْدِنْ، سَرْكَفْتِنْ و ئَازَادْكِرِنـ»ـىٚ تِىٚ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. (يَا مُحَمَّدْ)! بِرَاسْتِى مَه دَرِيِىٚ سَرْكَفْتِنَكَه اَشْكَرَا ژِ بُوٚ تَه ڤَكِرْ.

٢. دَا كُو خُدِىٚ، گُنَهێِنْ تَه يێِنْ كُو بِهُرِينَه و يێِنْ كُو هِىٚ بێِنْ بِبَخْشِينَه و ڤَنْجِيَا خَوه لِسَرْ تَه تَمَامْ بِكَه و لِسَرْ رِێيَكَه رَاسْتْ و دُرِسْتْ تَه رَاسْتَرِىٚ بِكَه...

٣. ژ بُوٚ كُو بِسَرْكَفْتِنَكَه بِىَ شِكَسْتِنْ ژِى تَه بِسَرْ بِخَه.

٤. اَوْ خُدَايِىَ كُو ئَارَامِيِىَ دِخَه دِلِيٚنْ مُؤْمِنَانْ دَا كُو اِيمَانَا وَانْ خُرْتُ و زِيٚدَه بِبَه. لَشْكَرِيٚنْ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ يِيِنْ خُدِىَ نَه. خُدِىَ هَرْ زَانَا و خُدَانْحِكْمَتَه.

٥. اَڤْ تَڤْ، دَا كُو خُدِىَ زَلَامِيٚنْ مُؤْمِنْ و ژِنِيٚنْ مُؤْمِنْ بِخَه بِهِشْتِيٚنْ كُو دِ بِنِىَ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ و اَوِىَ هَرْ و هَرْ دِ وَانْ جَنَّتَانْ دَه بِنْ و دَا كُو خُدِىَ گُنَهِيٚنْ وَانْ عَفُو بِكَه. هَا اَڤْ لِجَمْ خُدِىَ سَرْفِرَازِيَكَه مَزِنَه..

٦. ژ بُوٚ كُو خُدِىَ مِيٚرِيٚنْ مُنَافِقْ و ژِنِيٚنْ مُنَافِقْ، مِيٚرِيٚنْ مُشْرِكْ و ژِنِيٚنْ مُشْرِكْ، اَوِيٚنْ كُو دَرْ بَارِىَ خُدِىَ دَه ظَنَا خَرَابْ دِكِنْ بِدَه عَذَابِىَ. چَرْخَا خَرَابِى و عَذَابِىَ لِسَرْ وَانْ بَه. خُدِىَ قَهْرُ و غَزَبْ لِوَانْ كِرِيَه، لَعْنَتْ لِوَانْ بَارَانْدِيَه و ژِ بُوٚ وَانْ دُوژَهْ ئَامَادَه كِرِيَه. اَوْ چِه جِهْلِيٚڤَگَرِينَكَه پِيسَه!

٧. لَشْكَرِيٚنْ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَرْ يِيِنْ خُدِىَ نَه. خُدَا دِ كَارْ و بَارِىَ خوه دَه هَرْ دَسْتْهِلاَتَه، خَودِى حِكْمَتَه.

٨. (يَا مُحَمَّدْ)! بِرَاسْتِى مَه تُو بِشَاهِدِى، مِزْگِينْبَرِى و هِشِيَارْكَرِى، شَانْدْ.

٩. دَا كُو هُونْ بِخُدِىَ و پِيٚخَمْبَرِىَ وِى بَاوَرِى بِينِنْ و ئَارِيكَارِيَا پِيٚخَمْبَرِىَ وِى بِكِنْ، رِيٚزْ و حُرْمَتَا وِى بِگِرِنْ و دَا كُو سِبَهُ و اِيڤَارِىَ خُدِىَ (ژ هَرْ كِيٚمَاسِيِىَ) پَاكْ بِدِيٚرِنْ.

١٠. بِيٚگُمَانْ اَوِيٚنْ كُو پِيٚمَانِىَ دِدِنَه تَه، بِرَاسْتِى اَوْ پِيٚمَانِىَ دِدِنْ خُدِىَ؛ دَسْتِىَ خُدِىَ لِسَرْ دَسْتِيٚنْ وَانَه. ڤِيٚجَه كِى پِيٚمَانَا خوه بِشْكِينَه وَبَالِىَ پِيٚمَانْشِكَانْدِنَا وِى ژِ وِى رَه يَه. كِى وِىَ پِيٚمَانَا كُو دَايَه خُدِىَ بِينَه جِهْ، ڤِيٚجَه خُدِىَ دِىَ خَلاَتَكَه مَزِنْ بِدَه وِى.

١١. اَوْ بَدَوِيِيٚنْ كُو خوه لِپَاشْ هِشْتِنَه، دِىَ ژِ تَه رَه بِبِيٚژِنْ: مَالْ و عِيَالِيٚنْ مَه اَمْ مِژُولْ كِرِنْ (مَه نَكَارِى دِگَلْ تَه دَرْكَڤِنْ حُدَيْبِيِىَ، ڤِيٚجَه) ژِ خُدِىَ لِيٚبُورِينَا مَه بِخَوازَه. اَوْ، تِشْتِىَ كُو بِزِمَانِىَ خوه دِبِيٚژِنْ، نَه يَا دِ دِلِىَ وَانْ دَه يَه. بِبِيٚژَه: اَگَرْ خُدِىَ بِخَوازَه زِرَارَكِى بِدَه

وَه، يَانْ ژِى بِخَوازَه فَيْدَهيِكِىٚ بِدَه وَه، مَا ڤَىْ لِهَمْبَرِى خُدِىٚ كِى دِكَارَه تِشْتَكِى بِكَه؟ بَلْكِى خُدِىٚ بِهَرْ چه تِشْتِىٚ كُو هُونْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

١٢. بَلْكِى (بَرَه ڤَاژِيِىٚ ڤِىٚ) وَه حِزرْ دِكِرْ كُو پِيٚخَمْبَرْ و مُؤْمِنْ دِىٚ ڤَتْ ڤَنَگَرِنْ بِبَالْ-مالْبَاتِيٚنْ خَوه و اَڤْ لِدِلِىٚ وَه خَوشْ هَاتِيَه و وَه گُمَانَا خَرَابْ كِربُو و هُونْ بُونَه جِڤَاتَكَه سَزَاوَارِىٚ (مُسْتَحَقِىٚ) هَلاكِىٚ.

١٣. كِى (ژِ دِلْ و جَانْ) بَاوَرِى بِخُدِىٚ و پِيٚخَمْبَرِىٚ وِى نَيينَه، بِيٚگُمَانْ مَه ژِ بُوٚ كَافِرَانْ ئَاگِرَكِى دِژْوَارْ ئَامَادَه كِرِيَه.

١٤. خُدَانِى و حُكْمْرَانِيَا عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ خَاصِىٚ بِخُدِىٚ ڤَه يَه. اَوْ كِىٚ بِڤِىٚ دِبَخْشِينَه، كِىٚ ژِى بِڤِىٚ دِدَه عَذَابِىٚ. خُدِىٚ، هَرْ گُنَهْژِيٚبرَه، دِلُوڤَانَه.

١٥. اَوِيٚنْ كُو (ژِ حُدَيبِيِىٚ) لِپَاشْ مَانَه گَاڤَا هُونْ ژِ بُوٚ بِدَسْتْخِسْتِنَا غَنِيمَتِىٚ دَرْكَڤِنْ دِىٚ بِبِيٚژِنْ: بِهِيٚلِنْ دَا كُو اَمْ ژِى دِگَلْ وَه بِيٚنْ. اَوْ دِخَوازِنْ كُو سُوٚزَا خُدِىٚ بِگُهَرِينِنْ. بِبِيٚژَه: هُونِىٚ ڤَتْ بِمَه رَه نَيِيٚنْ. اَڤْ هِىٚ بَرِى نِهَا خُدِىٚ ژِ وَه رَه گُوتِيَه. اَوْ دِىٚ ژِ وَه رَه بِبِيٚژِنْ: نَه وِسَانَه، بَلْكِى هُونْ ژِ چَاڤْنَبَارِى ڤِىٚ دِبِيٚژِنْ. نَخِيٚرْ، نَه وَكِى وَانَه، بَلْكِى اَوْ جِڤَاتَكَه كُو كِيٚمْ تِيٚدِگِهِنْ.

١٦. ژِ بَدَوِيِيٚنْ كُو لِپَاشْ مَانَه رَه بِبِيٚژَه: لِهَمْبَرِى قَوْمَكِى كُو خَودَانْ هِيٚزَكَه دِژْوَارَه گَازِيَا شَرْ دِىٚ لِوَه بِىٚ كِرِنْ. هُونِىٚ شَرِىٚ وَانْ بِكِنْ، ئَانْ ژِى اَوِىٚ (بِىٚ شَرْ) مُسلْمَانْ بِبِنْ. ڤِيٚجَه اَگَرْ هُونْ (چُونَا شَرْ) قَبُولْ بِكِنْ، خُدِىٚ دِىٚ پَرُويكَه سِپَحِى بِدَه وَه. لِىٚ بَلِىٚ اَگَرْ وَكَه جَارَا پِيٚشِينْ هُونْ دِيسَا ژِ پَاشْ ڤَه ڤَگَرِنْ، خُدِىٚ دِىٚ بِعَذَابَكِى دِژْوَارْ و جَانْسُوٚژْ وَه جَزَا بِكَه.

١٧. لِسَرْ كُوٚرَانْ تُو گُنَهْ نِينَه، لِسَرْ يَكْ لِنْگَانْ تُو گُنَهْ نِينَه و لِسَرْ نَخوشَانْ تُو گُنَهْ نِينَه (كُو بَشْدَارِى شَرْ نَبِنْ). كِى بِگُوتِنَا خُدِىٚ و پِيٚخَمْبَرِىٚ وِى بِكَه، خُدِىٚ دِىٚ وِى بِخَه

بِهِشْتِێنْ كُو دِ بنِیَ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ. كِی پشْتْ بِدَه خُدِیَ دِیَ بِعَذَابَكِی دِژْوَارْ و غَمْنَاكْ وِی جَزَا بِكَه.

١٨. صُوِنْدْ بَه، وِیَ دَمَا كُو مُومِنَانْ لِبنِیَ دَارِیَ پێمَانْ دَانَه تَه خُدِیَ ژِ وَانْ رَازِی بُویَه. ڤێجَه بـِ (رَاسْتِی و وَفَادَارِی) يَا كُو دِ دِلِیَ وَانْ دَه هَیَه خُدِیَ زَانِیَه، اِیْدِی ئَارَامِی و تَنَاهِی بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ و بِڤَكِرِنَا رِێكَا سَرْكَفْتِنَكَه نێزِيكْ (بِفَتْحَا خَيبَرِیَ) اَوْ خَلاتْ كِرِنْ.

١٩. (خُدِیَ سُوِزَا) گَلَكْ غَنِيمَتێنْ دِنْ ژِی دَانَه وَانْ كُو اَوِیَ وَرْگِرِنْ. خُدِیَ دِ كَارْ و بَارِیَ خوه دَه هَرْ سَرْدَسْتَه، خَودِيحِكْمَتَه.

٢٠. خُدِیَ پێمَانَا گَلَكْ غَنِيمَتَانْ دَايَه وَه كُو هُونْ دِیَ وَانْ وَرْگِرِنْ. بِلَزْ اَڤْ دَايَه وَه و دَسْتێنْ مِرُوِڤَانْ ژِ (زَرَارَا كُو بِدِنْ) وَه گِرْتِیَه و دَا كُو اَڤْ ژِ مُؤْمِنَانْ رَه بِبَه نِيشَانَكْ (كُو خُدِیَ سُوِزَا خوه تِينَه جِهْ) و خُدِیَ دِیَ لِسَرْ رِيَا رَاسْتُ و دُرِسْتْ، وَه رَاسْتَرِیَ بِكَه.

٢١. هِنْ غَنِيمَتێنْ دِنْ ژِی، ژِ بُوِ وَه هَنَه كُو ڤێگَا هێزَا وَه ژِ وَانْ رَه تُنَه. لِیَ بَلِیَ خُدِیَ ژِ بُوِ وَه، ژِ هَرْ طَرَفِی ڤَه دُوِرْ لِوَانْ گِرْتِیَه. خُدِیَ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٢٢. اَگَرْ اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه شَرِیَ وَه كِرِبُونَا، دِیَ بِشِكَسْتِنَا و دِیَ بِپَاشْ ڤَه رَڤِيبُونَا. پِشْتْرَه اَوْ ژِ خَوه رَه دِیَ تُو خَودِی و ئَارِيكَارْ ژِی نَبِينِنْ.

٢٣. اَڤْ سُنَّتَا (عَادَتِیَ) خُدِیَ يَه كُو ژِ بَرِیَ ڤَه وِهَا دَرْبَاسْ بُويَه (كُو خُدِیَ ئَارِيكَارِيَا پێخَمْبَرِیَ خوه دِكَه) و تُو يِیَ قَتْ گُهَارْتِنَكِیَ دِ عَادَتێنْ خُدِیَ دَه نَبِينِی.

٢٤. اَوَه يِیَ كُو پِشْتِی هُونْ لِهَمْبَرِی وَانْ بِسَرْ خِسْتِنْ، لِنَوَالا مَكِّیَ دَسْتێنْ وَانْ ژِ سَرْ وَه دَا پَاشْ و دَسْتێنْ وَه ژِی ژِ سَرْ وَانْ دَا پَاشْ. خُدِیَ بِينَرِیَ بِكَارْ و كِرْيَارێنْ وَه يَه .

٢٥. اَوێنْ(كُو بَحْسَا وَانْ بِهُورِی)؛ يێنْ كُو كَافِرْ بُونَه و بَرِیَ وَه ژِ زِيَارَتَا مَسْجِدُ الحَرَامِیَ دَاگَرَانْدِنَه و نَهِشْتِنَه اَوْ قُرْبَانِێنْ كُو هَاتِنَه بَرْهَڤْكِرِنْ بِگِهِيژِنْ جِهِیَ خَوه (كُو بِێنَه قُرْبَانْكِرِنْ). اَگَرْ نَه ژِ بَرْ هِنْ مێرْ و ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ بُونَا كُو (دِ نَاڤْ مُشْرِكَانْ دَه نَه)

هُونْ وَانْ نَاسْنَاكِنْ، ڤێجَه بِسَدَمَا (کُشْتِنَا) وَانْ بِنزَانِی هُونِیَ تێکَتِنَا بِنْ وَبَالَکِی گِرَانْ دَه (مَه یِیَ هُونْ مُسْلَّطِی سَرْ وَانْ بِکرَا).(اَڤْ تَڤْ) دَا کُو خُدِیَ یِیَ اَوْ بِڤِیَ وِی تێخَه بَرْ رَحْما خَوه. اَگَرْ اَوْ (مُؤْمِنْ و کَافِرْ) ژِ هَڤْ جُدَا بُونَا، تَقَزْ ژِ وَانێنْ کُو ایمَانْ نئَانیَه مَه یِیَ عَذَابَکِی جَانسُوْژْ بِدَایَا وَانْ.

٢٦. وِیَ دَمَا کُو وَانێنْ ایمَانْ نئَانینَه رِکَا جَاهِلیَتِیَ خِسْتِنْ دِلێنْ خَوه، ڤێجَه خُدِیَ ژِی تَنَاهِی و ئَارَامِیَا خَوه بِسَرْ پێخَمْبَرِیَ خَوه و مُومِنَانْ دَه شَانْدْ و کَلِیمَیَا تَقْوَایِیَ لِسَرْ وَانْ لازِمْ کِرْ. اَوْ بِخَوه ژِی بێترْ بَابَتْ و لَایِقْتِرِیَ وِیَ بُونْ. خُدِیَ، تَقَزْ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٢٧. صُوْنْدْ بَه، خُدِیَ خَوْنَا پێخَمْبَرِیَ خَوه بِحَقِی دَرَانیَه رَاسْتِیَ. هُونِیَ بِدَسْتُورَا خُدِیَ، بَاوْلَهِی و بێترْسْ تێکَڤِنْ مَسْجِدُ الحَرَامِیَ. هِنْ ژِ وَه پُوْرِیَ خَوه تَڤِی بِڤُسِینِنْ و هِنْ ژِ وَه ژِی کُرْتْ بِکِنْ. خُدِیَ یَا کُو هُونْ نِزَانِنْ، دِزَانَه، ڤێجَه ژِ بِلِی ڤِیَ ژِی خُدِیَ فْتْحَکَه نِێزِیكْ دَایَه وَه.

٢٨. اَوَه، یِیَ کُو پێخَمْبَرِیَ خَوه بِهِیدَایتْ و دِینِیَ حَقْ شَانْدیَه، دَا کُو دِینِیَ اَوْ پِیَ هَاتِیَه بِسَرْ هَمُو دِینَانْ بِخَه. لِسَرْ ڤِیَ یکِیَ خُدِیَ بِشَاهِدِی بَسَه.

٢٩. مُحَمَّدْ قَاصِدِیَ خُدِیَ یَه. اَوێنْ کُو دِگَلْ وِی نَه لِهَمْبَرْ کَافِرَانْ دِژْوَارِنْ و دِ نَاڤْبَرَا خَوه دَه بِمَرْحَمْتِنْ. تُو وَانْ دِ رُکُوعْ و سِجُودِیَ دَه دبِینِی. اَوْ ژِ خُدِیَ کَرَمْ و رَازِیبُونِیَ دِخَوازِنْ. نِیشَانَا سَجْدَبِرِنِیَ دِ رُوێنْ وَانْ دَه خُیَا دِکَه. اَڤْ وَصْفێنْ وَانْ اێنْ دِ تَوْرَاتِیَ دَه نَه، هَرْچِی وَصْفێنْ وَانْ اێنْ دِ اِنْجِیلِیَ دَه ژِی وِهَا نَه. اَوْ وَکَه چَانْدِنیَکِیَ نَه کُو زِیخَا خَوه دَرْخِسْتیَه، خُرْتْ بُویَه، سْتُورْ بُویَه و خَوه لِسَرْ کُوکَا خَوه گِرْتِیَه کُو اَڤْ لِخَوهشَا جُوتْکَارَانْ ژِی دِچَه. خُدِیَ بِڤِی ئَاوَایِی وَانْ خُرْتْ و بَلاڤْ دِکَه دَا کُو کَافِرَانْ هێرْسْ بِکَه. خُدِیَ ژِ بُوْ وَانێنْ بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنَه، پێمَانَا لێبُورِینْ و پَادَاشَکَه مَزِنْ دَایَه.

٤٩. سُورَه یِیْ حُجُرَاتْ

سُورَه‌یِیْ (حُجُرَاتْ)، ١٨ (هِژدَهْ) ئَایَته. لِمَدِینِیْ دَاکَتِیَه. سُورَه نَاڤِیْ خَوه ژِ ئَایَتَا ٤امْ گِرْتِیَه کُو تِیدَه بِیْژَیَا اَلْحُجُرَاتْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَیَا «گَلَكْ اُوْدَه»یَه.

بِنَاڤِیْ خُدَایِیْ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. گَلِی یِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! نَکَڤِنْ پِیْشِیَا خُدِیْ و قَاصِدِیْ وِی (بِبِنْ پَیرَوِیْ پِیْخَمْبَرِیْ وِی). ژِ پِیْکنَئَانِینَا حُکْمِیْ خُدِیْ خَوه بِپَارِیْزِنْ. بِیْگُمَانْ خُدِیْ بِهِیزَرَه، زَانَا یَه.

٢. گَلِی یِیْنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینَه! دَنْگِیْ خَوه بِسَرْ دَنْگِیْ پِیْخَمْبَرْ نَخِنْ، چَاوَا کُو هُونْ بِدَنْگِیْ بِلِنْدْ گَازِی هَڤْ دِکِنْ وِسَا گَازِی پِیْخَمْبَرْ مَکِنْ و بِیْ یِی کُو هَایَا وَه ژِیْ چِیْبَه عَمَلِیْنْ وَه دِیْ پُوچْ بِبَه.

٣. بِیْگُمَانْ اَوِیْنْ لِجَمْ رَسُولِیْ خُدِیْ دَنْگِیْ خَوه نزِمْ دِکِنْ، هَا اَوْ، یِیْنْ کُو خُدِیْ دِلِیْ وَانْ ژِ بُوْ تَقوَادَارِیِیْ جِربَانْدِیَه. ژِ وَانْ رَه لِیْبُورِینْ و پَادَاشَکَه مَزِنْ هَیَه.

٤. (یَا مُحَمَّدْ)! بِرَاسْتِی اَوِیْنْ کُو ژِ دَرْڤَایِ اُوْدَانْ بِدَنْگِیْ بِلِنْدْ گَازِی تَه دِکِنْ پِرِیْ وَانْ فَیْمْ نَاکِنْ.

٥. اَگَرْ وَانْ صَبرْ بِکِرَا حَتَا کُو تُو دَرْکَتَایِی جَمْ وَانْ، تَقَزْ ژِ وَانْ رَه چِیْترْ دِبُو. خُدِیْ گُنَهْژِیْبِرْ و دِلُوْڤَانَه.

٦. گَلِی بَاوَرْمَنْدَانْ! اَگَرْ یَکِی فَاسِقْ (دَرَوکَرْ) ژِ وَرَه خَبَرَکِیْ بِینَه، ڤِیْجَه رَاسْتِیَا وِیْ بِکُولِنْ (کَا رَاسْتَه یَانْ نَا)، کُو هُونْ رَاسْتِیَا وِیْ نَکُولِنْ، بِیْ زَانِینْ هُونْ دِیْ دَسْتْدرِیْژِی جِڤَاتَکِیْ بِکِنْ و پِشْتْرَه هُونِیْ لِکرِنَا خَوه پُوْشَمَانْ بِبِنْ.

٧. هُونْ بِزَانِنْ کُو رَسُولُ االله دِ نَاڤْ وَه دَه یَه. اَگَرْ وِی دِ پِرْ کَارْ و بَارَانْ دَه بِگُوتِنَا وَه بِکِرَا، هُونِیْ بِکَتِنَا تَنْگَاسِیِیْ. لِیْ بَلِیْ خُدِیْ اِیمَانْ بِوَه دَایَه حَزْکِرِنْ و اَوْ دِ دِلِیْ وَه دَه

خَوەشِكْ كِرِيَه. كُفِرْ و فِسِقْ و عِصْيَانْ ژى ژِ بُوّ وَه كِرِيْتْ نِيشَانْ دَانَه. هَا اَڤِنْ، يێنْ كُو دِ رِيَا رَاسْتْ دَه نَه.

٨. اَڤْ (ژِ بُوّ وَه) ژِ خُدِێ لُطِفْ و نِعْمَتَكَه. خُدِێ عَلِيمَه، حَكِيمَه.

٩. اَگَرْ ژِ مُؤْمِنَانْ دُو كُومْ شَرِێ هَڤْ بِكِنْ، وَانْ لِهَڤْ بِينِنْ. اَگَرْ يَكْ ژِ وَانْ اِێرِيشِى سَرْ ئَا دِنْ بِكَه، حَتَا كُو لِحُكْمِێ خُدِێ ڤَنْگَرَه هُونْ شَرِێ كُومَا كُو اِێرِيشْ كِرِيَه بِكِنْ. اَگَرْ (ژِ اِێرِيشْكَارِيَا خَوه) ڤَگَرَه،اِێدِى بِعَدَالَتِى نَاڤَا وَانْ چێكِنْ و (دِ هَرْ كَارْ و بَارِى دَه) بِدَادِى حُكِمْ بِكِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ ژِ دَادپَرْوَرَانْ حَزْ دِكَه.

١٠. بِرَاسْتِى مُؤْمِنْ ژِ هَڤْ رَه بَسْ بِرَا نَه. نَاخَوه نَاڤْبَرَا بِرَايێنْ خَوه چێكِنْ و خَوه ژِ پێكنَئَانِينَا حُكْمِێ خُدِێ بِپَارِێزِنْ دَا كُو رَحْمتْ لِوَه بِێ كِرِنْ.

١١. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! بِلا قَومَكْ (ژِ وَه) حَنَكِێ خَوه لِقَوْمَكِى دِنْ نَكَه، دِبَه كُو اَوِێنْ حَنَكْ لِێبُونَه ژِ يێنْ دِنْ چێتِرْ بِه. بِلا (ژِ وَه) ژِنْ ژِى، حَنَكِێ خَوه بِژِنێنْ دِنْ نَكِنْ، دِبَه كُو اَوْ ژِ وَانْ چێتِرْ بِنْ. هُونْ هَڤْ لَكَدَارْ مَكِنْ و بِلَقَبێنْ پِيسْ گَازِى هَڤْ نَكِنْ. پِشْتِى اِيمَانِێ فَاسِقِى چِقَاسْ نَاڤَكِى پِيسَه! كِى كُو تُوبه نَكَه، ڤێجَه هَا اَوْ ظَالِمْ بِخَوه نَه.

١٢. گَلِى يێنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! خَوه ژِ گَلَكِێ گُمَانِێ بِپَارِێزِنْ. بِرَاسْتِى قِسْمَكْ ژِ گُمَانِێ (هَيَه كُو) گُنَهَه. لِعَيبێنْ هَڤْ نَگَرِنْ، سَبَا هَڤْ مَكِنْ (هِنْ ژِ وَه لِپِشْتْ هِنَانْ نَئَاخِڤِنْ). اَرِێ مَا بِيكِى ژِ وَه خَوەشْ تِێ كُو يَكْ گُوشْتِێ بِرَايِێ خَوه يێ مِرى بِخَوه؟ ڤێجَه اَڤْ لِخَوشَا وَه نَاچَه. خَوه ژِ (حَرَامێنْ) خُدِێ بِپَارِێزِنْ. بێگُمَانْ خُدِێ تُوبَه وَرْگِرَه، دِلُوّڤَانَه.

١٣. گَلِى مِرُوّڤَانْ! بێگُمَانْ مَه هُونْ ژِ مێرَكِى و ژِنَكِێ ئَافِرَانْدِيَه و مَه هُونْ كِرِيَه قَومْ و قَبِيلَه دَا كُو هُونْ (مَافْ و حِقُوقِێ) هَڤْ نَاسْ بِكِنْ. بێگُمَانْ لِجَمْ خُدِێ يێ هَرِى بِرُومَتْ اَوِێ كُو بِپێكْئَانِينَا حَقْ و مَافَانْ خَوه بێهْتِرْ دِپَارِێزَه.

١٤. بَدَویَانْ گُوْتْ: مَه بَاوَری ئَانی. بِبیٚژَه: وَه (هِیٚ ژِی) بَاوَری نَئَانیَه، لِیٚ بَلیٚ بِبیٚژِنْ؛«اَمْ تَسْلیمْ بُونَه.»هیٚ ژِی ایمَانْ نَکَتیَه دِلیٚ وَه. هَکَه هُونْ بِگُوتِنَا خُدیٚ و قَاصِدیٚ وِی بِکِنْ، خُدیٚ دیٚ ژِ کَاریٚنْ وَه تِشْتَکی کیٚمْ نَکَه. بِرَاسْتی خُدیٚ گُنَهْژیٚبیرَه، دِلُوْڤَانَه.

١٥. بِرَاسْتی بَاوَرْمَنْدْ، اَویٚنْ کُو وَانْ بِخُدیٚ و رَسُولیٚ وِی ایمَانْ ئَانینَه، پِشْتْرَه ژِی (دِ ایمَانَا خَوه دَه) قَتْ نَکَتنَه گُمَانیٚ و دِ رِیَا خُدیٚ دَه بِمَالْ و جَانیٚنْ خَوه جِهَادْ کِرنَه. هَا اَوِنْ یِیٚنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ.

١٦. بِبیٚژَه: مَا هُونْ دینیٚ خَوه بِخُدیٚ دِدِنَه فیٚرْکِرِنْ؟ رَوْشْ اَڤَه کُو خُدیٚ بِتِشْتیٚ لِعَرْدُ و ئَاسیمَانَانْ، دِزَانَه. خُدیٚ بِهَرْ تِشْتی زَانَا یَه.

١٧. اَوْ ژِ بَرْ کُو مُسِلْمَانْ بُونَه مِنَّتیٚ لِتَه دِکِنْ، بِبیٚژَه: مِنَّتَا مُسِلْمَانْبُونَا خَوه لِمِنْ مَکِنْ. اَگَرْ هُونْ دِ ایمَانَا خَوه دَه رَاسْتْگُو بِنْ، بَلْکی خُدیٚ بِسَدَمَا هُونْ هیدَایتی بَالْ ایمَانیٚ کِریَه مِنَّتیٚ لِوَه دِکَه.

١٨. بیٚگُمَانْ خُدیٚ بِنَپِنیَا تِشْتیٚ عَرْدُ و ئَاسیمَانَانْ دِزَانَه. خُدیٚ بِیَا کُو هُونْ دِکِنْ بینِرَه.

٥٠. سُورَه یِیٚ قَافْ

سُورَهیٚ قَافْ،٤٥ (چِلْ و پیٚنْجْ) ئَایتَه، لِمَکّیٚ دَاکَتیَه. نَاڤیٚ سُورَه ژِ حَرْفَا قَافیٚ تیٚ کُو بِویٚ دَسْتْ پیٚ دِکَه.

بِنَاڤیٚ خُدَاییٚ کُو رَحْمَنَ رَحیمَ

١. قَافْ، صُوْنْدْ بَه بِقُرْئَانَا مَجیدْ.

٢. بِرَاسْتی (خَلْکیٚ مَکَّیٚ) شَاشْ مَانَه کُو ژِ نَاڤْ وَانْ بِخَوه، ژِ بُوْ وَانْ پیٚخَمْبَرَکی هِشْیَارْکَرْ وَرَه، ڤیٚجَه کَافِرَانْ گُوْتْ: اَڤْ، تِشْتَکی عَجیٚبْ و سُوسْرَتَه...

٣. اَرێ مَا كُو اَمْ بِمِرِنْ و بِبِنْ ئَاخْ ڤَیْ دِيسَا (اَمێ ڤَگَرِنْ و سَاغْ بِبِنْ)؟ اَڤْ ڤگَرَكَه دُورَه (و هِيچْ نَه پێكَانَه كُو بِڤَومَه).

٤. بێگُمَانْ اَمْ دِزَانِنْ كَا عَرْدێ چه ژِ بَدَنَا وَانْ كێمْ كِرِيَه و لِجَمْ مَه كِتێبَكَه پَارێزكَرْ هَيَه.

٥. بَلْكِى چه گَاڤَا كُو قُرْئَانْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ، وَانْ بَاوَرِى پێ نَئَانِى.اێدِى اَوْ دِ كَارْ و رَوشْكَه تَڤْلِيَهَڤْ دَه نَه.

٦. مَا اَوْ لِئَاسِيمَانێنْ دِ سَرْ خوه رَه نَانێرِنْ كُو مَه چَاوَا اَوْ (بێ سِتُونْ) ئَاڤَاكِرِنَه و مَه اَوْ (بِستێرَانْ) خَمِلانْدِنَه و ژێ رَه تُو قَلْشْ و كێمَاسِى تُنِنْ.

٧. مَه عَرْدْ ژى رَاخِسْتِيَه و تِى دَه چِيَايێنْ مِكُوْمْ و ئَاصِێ دُرِسْتْ كِرِنَه. مَه تِى دَه ژِ هَرْ جُرَه (گِيَايێنْ) خَوشِكْ كُو بِيهْنَا (مِرُوڤْ) فِرَهْ بِكِنْ هێشِينْ كِرْنَه.

٨. (مَه اَڤْ تَڤْ كِرِنْ)، دَا ژِ بُوْ هَرْ بَنْدَيێ كُو لِخُدێ ڤَگَرَه، بِبِنْ عِبْرَتْ و بِيرْئَانِينْ.

٩. مَه ژِ عَوْرَانْ ئَاڤَكَه بِبَرَكَتْ دَاخِسْتِيَه و مَه پێ بَاخْچَه و تَنِيێ كُو تِێ چِينِينْ هێشِينْ كِرِنَه.

١٠. مَه دَارْخُرْمَيێنْ دِرێژْ كُو وَرشِيێنْ (گُوسِيێنْ) وَانْ يَكْ دِ سَرْ يكِى رَه يَه، پێ دَرَئَانِينَه.

١١. دَا كُو ژِ مِرُوْڤَانْ رَه بِبِنْ رِزقْ و قُوتْ. مَه بِوێ ئَاڤِێ وَلاتَكِى هِشْكَمِرِى سَاغْ (هێشِينْ) كِرِيَه. سَاغْكِرِنَا مِريَانْ (رَابُونَا وَانْ ژِ گُوْرَانْ ژِى) هَرْ وِسَا يَه.

١٢. بَريَا وَانْ گَلِێ نُوحْ، گَلِێ رَسِّێ (بِيرِێ) و گَلِێ ثَمُودْ ژِى بَاوَرِى نَئَانِيَه.

١٣. عَادْ، فِرْعَونْ و خَلْكِێ لُوطْ ژِى (بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِى نَئَانِينْ).

١٤. گَلِێ اَيْكَتِێ و قَوْمِێ تُبَّعِێ ژِى، ڤَانْ تَڤَانْ بِپێخَمْبَرێنْ خَوه بَاوَرِى نَئَانِينْ و عَذَابِێ مِنْ ژِ بُوْ وَانْ حَقْ و پێدِڤِى بُوْ.

١٥. اَرێ مَا قَىْ ژِ ئَافِرَانْدِنَا جارَا پێشِينْ اَمْ وَسْتِيَانَه (حَتَا كُو اَمْ نِكَارِبنْ دِيسَا وَانْ سَاغْ بِكِنْ)؟ نَخێرْ، اَوْ ژِ ئَافِرَانْدِنَكَه نُو بێ بَاوَرْ و گُمَانْدَارِنْ.

١٦. صُوْنْدْ بَه، بِرَاسْتِى مَه اِنْسَانْ ئَافِرَانْدِيَه و يَا كُو نَفْسَا وِى ژێ رَه دِبێژَه اَمْ دِزَانِنْ و امْ ژِ رَاهْژِيَانَا (شَاهْدَامَارَا) وِى ژِى بێهْتِرْ نێزِيكِى وِى نَه.

١٧. وێ دَمَا كُو لِرَاسْتێ اِنْسِێنْ و لِچَپێ اِنْسِێنْ دُو مَلائيكَتێ رُونِشْتِى كُو هَرْ حَالْ و حَرَكَتێنْ وِى دِنِڤيسِنْ (اَمْ ژِ وَانْ ژِى نێزِكْتِرێ وِى نه).

١٨. اِنْسَانْ چه بِبێژَه، هَرْ لِبَالێ (دُو مَلائيكَتێنْ) چَاڤْدێرْ و اَمَادَه‌كَارْ هَنَه (كُو خِێرْ و شَرێنْ وِى قَيدْ و تُومَارْ دِكِنْ).

١٩. سَرْخَوشِيَا مِرِنێ بِفَرْمَانَا حَقْ هَاتْ. هَىْ اِنْسَانْ هَا اَڤَه يَا كُو تُو ژێ دِرَڤِيَايِى!

٢٠. دِ صُورێ دَه هَاتَه پِفْكِرِنْ، هَا اَڤَه رُوْژَا كُو سُوْزَا وێ هَاتِيَه دَايِنْ.

٢١. هَرْ كَسْ (چه بَاشْ چه خَرَابْ)، دِگَلْ ئَاژُوْيَكِى و شَاهِدَكِى تێ (حَشْرێ).

٢٢. (ژێ رَه دێ وِهَا بێ گُوْتِنْ: هَىْ مِرُوڤْ)! صُوْنْدْ بَه، هَايْا تَه ژِ ڤێ تُنَه بُوْ، ڤێجَه مَه پَرْدَه ژِ سَرْ چَاڤێ تَه هِلانِى،اِيْدِى دِيتِنَا تَه اِيرُو پِرْ تُوژَه (يَا تَه پێ نَدِدِيتْ اِيرُو تُو دێ بِبِينِى).

٢٣. هَڤَالێ وِى دێ بِبێژَه: هَا اَڤْ (كِتِێبَا كَارْ و كِرِيَارێ وِى يَه) لِجَمْ مِنْ حَازِرَه.

٢٤. (خُدێ دێ بِبێژَه) هَايْدێ هَرْ كَافِرێ رِكْدَارْ بَاڤێژِنْ دُوژَهێ...

٢٥. اَوێنْ كُو لِبَرْ قَنْجِيێ دِبُونْ ئَاسْتَنْگْ، يێنْ زُورْدَارْ و شُبْهَه‌كَارْ...

٢٦. اَوێ كُو دِگَلْ خُدێ (ژِ خوه رَه) اِلٰهَكِى دِنْ گِرْتِيَه، وِى بَاڤێژِنْ عَذَابێ دِژْوَارْ (و دِ جَهَنَمێ وَرْكِنْ).

٢٧. هَڤَالِیٚ وِی (اِیٚ كُو اَوْ ژِ رِیٚ بِرِیَه) دِیٚ بِبێژَه: خُدَایِیٚ مَه! مِنْ اَوْ ژِ رِیٚ دَرْنَخِسْتِیَه. لِیٚ بَلِیٚ اَوْ بِخوه دِ نَاڤَا ژِرێدَرْكَتِنَكَه دُورِی حَقْ دَه بُوٚ.

٢٨. دِ وِیٚ نَاڤِیٚ دَه (خُدِیٚ دِیٚ) بِبێژَه: لِبَالْ مِنْ نِیڤَاشِیٚ مَكِنْ! مِنْ هِیٚ بَرِیٚ (لِسَرْ زِمَانِیٚ پێخَمْبَرِیٚ خَوه) ژِ وَه رَه هِشْیَارِی شَانْدِبُو.

٢٩. لِبَالْ مِنْ حُكمْ نَایِیٚ گُهَرَانْدِنْ و اَزْ نَه اَوِمْ كُو ظِلْمِیٚ لِبَنْدَیێنْ (خَوه) بِكِمْ.

٣٠. وِیٚ رُوٚژِیٚ، اَمِیٚ ژِ جَهْنَمِیٚ رَه بِبێژِنْ: اَرِیٚ مَا تُو تِژَه نَبُوِیی؟ اَوْ ژِی دِیٚ بِبێژَه: مَا هِنَكِی دِی ژِی تُنَه؟

٣١. جَنَّتْ ژِی ژِ مُتَّقِیَانْ رَه تِیٚ نێزْكِرِنْ و اَوْ نَه دُورَه.

٣٢. اَڤَه، یَا كُو پێمَانْ پِیٚ هَاتِیَه دَاینْ ژِ بُوٚ هَرْ بَنْدَیِیٚ تُوٚبهدَارِیٚ پَارێزْكَارْ.

٣٣. اَوِیٚ كُو دِ نَپَنِی دَه ژِ خُدَایِیٚ بَخْشَنْدَه بِترْسَه و بِدِلَكِی تُوٚبهكَرْ وَرَه جَمْ خُدِیٚ!

٣٤. (ژِ بِهِشْتِیَانْ رَه دِیٚ وِهَا بِیٚ گُوٚتِنْ): بِسَلامَتِی هَرِنْ بِهِشْتِیٚ. هَا اَڤْ، اَوْ رُوٚژَا هَرْ و هَرِی یَه!

٣٥. ژِ بُوٚ جَنَّتِیَانْ تِی دَه تِشْتِیٚ اَوْ بِخَوازِنْ ژِ وَانْ رَه هَیَه و لِجَمْ مَه هِیٚ ژِ وِیٚ زێدَهتِرْ ژِی هَیَه.

٣٦. مَه بَرِیَا وَانْ مُشْرِكَانْ چِڤَاسْ مِلَّتْ بِرْنَه هَلاكِیٚ كُو اَوْ ژِ ڤَانْ خُرْتِرْ بُونْ ژِی، ڤێجَه اَوْ لِوَلاتَانْ دِگَرِیَانْ، اَرِیٚ مَا خَلاسِی هَیَه؟

٣٧. بێگُمَانْ دِ ڤِیٚ دَه، ژِ بُوٚ هَرْ كَسِیٚ كُو ژِیٚ رَه دِلَكِی بِینَرْ هَبَه یَانْ ژِی گُهْڤَچِینْ بَه شِیرَتْ و بِیرْئَانِینَه.

٣٨. صُوٚنْدْ بَه، مَه عَرْدُ و ئَاسِیمَانْ و یێنْ كُو دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه هَنَه دِ شَشْ رُوٚژَانْ دَه ئَافِرَانْدِنَه و تُو وَسْتَانْدِنْ ژِی نَگِهِیشْتَه مَه.

٣٩. ڤێجه (هَىٚ مُحَمَّدْ) لِهَمْبَرى گُوتنِێنْ وَانْ خوه رَاگِره. بَرى رُوٚژْ هِلْبِىٚ و هَرَه ئَاڤَا حَمْدِىٚ خُدَايِىٚ خوه بِكه و ژِ هَرْ كِێمَاسِيَانْ وِى پَاكْ بِدِێرَه.

٤٠. دِ هِنَكِى ژِ شَڤِىٚ دَه و پِشْتِى نِمێژَانْ ژِى وِى پَاكْ بِدِێرَه.

٤١. گُهْ دَارْ بَه، لِوىٚ رُوٚژَا كُو دَلِێلِى ژِ جِهَكِى نێزِيكْ ڤَه گَازِى بِكَه.

٤٢. اَوْ رُوٚژْ، مِرُوڤْ دِىٚ ڤِى دَنْگِىٚ حَقِيِىٚ بِبِهِيزِنْ. هَا اَڤَه، اَوْ رُوٚژَا دَرْكَتِنَا ژِ گُوٚرَانْ.

٤٣. بێگُمَانْ يِىٚ سَاغْ دِكَه يِىٚ دِمرِينَه اَمِنْ و لِێڤَحوِينْ ژِى هَرْ بِبَالْ مَه ڤَه يَه.

٤٤. وِىٚ رُوٚژِىٚ، عَرْدْ دِىٚ لِوَانْ شَقْ بِبَه، اَوْ بِلَزْ دِىٚ ژِ گُوٚرَانْ دَرْكَڤِنْ. هَا اَڤْ جِڤَانْدِنَكَه كُو لِبَرْ مَه هێسَانَه.

٤٥. اَمْ بِيَا كُو اَوْ دِبێژِنْ بَاشْ دِزَانِنْ. تُو لِسَرْ وَانْ نَه زُوٚرْدَسْتِى (كُو بزُورِىٚ وَانْ مُسِلْمَانْ بِكِى)، تُو تَنِىٚ بِڤِىٚ قُرْئَانِىٚ اَوْ كَسِىٚ كُو ژِ عَذَابِىٚ مِنْ بِترِسَه شِيرَتْ بِكَه.

٥١. سُورَه يِىٚ زَارِيَاتْ

سُورَه‌يِىٚ (زَارِيَاتْ)، ٦٠ (شێسْتْ) ئَايِتَه. لِمَكِّىٚ دَاكَتِيَه و نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايِتَا پێشِينْ تِىٚ كُو تِى دَه بێژَيَا زَارِيَاتْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «بَايِىٚ تُوزْبَلاڤَـ»ـه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. صُوٚنْدْ بَه، بِبَايێنْ بَلاڤْكَرْ..

٢. بِ(عَوْرِێنْ بَارَانْ)هِلْگِرِىٚ بَارْگِرَانْ..

٣. بِ(كَشْتِى)يێنْ كُو بِهێسَانِى دِهَرِكِنْ..

٤. بِمَلائيكَتِێنْ كُو كَارْ و بَارْ پَارْ ڤَدِكِنْ..

٥. بِرَاسْتِى يَا كُو هُونْ پِىٚ هَاتِنَه سُوٚزْدَايِنْ حَقْ و رَاسْتَه.

٦. بِرَاسْتِى دِينْ (رُوٚژَا خَلاتْ و جَلاتِىٚ) تَقَزْ دِىٚ بِىٚ.

٧. صُوٚنْدْ بِئَاسِيمَانِىٚ خَودَانْ رِيٚكْ...

٨. بِرَاسْتِى ژِى هُونْ (دَرْ بَارِىٚ پِيٚخَمْبَرْ و قُرْئَانِىٚ دَه) دِ نَاڤْ گُوتِنَكَه بِيٚسَرْ و بَرْ دَه نَه.

٩. اِىٚ كُو بَرِىٚ وِى ژِ اِيمَانِىٚ هَاتِبَه زِيڤِرَانْدِنْ، دِىٚ لِوَه ژِىٚ بِىٚ زِيڤِرَانْدِنْ.

١٠. لَعْنَتْ لِوَانْ دَرَوْكَرَانْ بَه.

١١. اَوِيٚنْ كُو دِ نَاڤْ طَارِيتِيَا نَزَانِينِىٚ دَه بِيٚهَاىْ مَانَه.

١٢. اَوْ دِپِرْسِنْ كَا رُوٚژَا جَزَادَانِىٚ كَنْگِىٚ يَه؟

١٣. رُوٚژَا (جَزَادَانِىٚ) اَوْ رُوٚژَه كُو اَوْ دِ اِيٚگَرْ دَه تِيٚنَه شَوتَانْدِنْ.

١٤. (دِ دَمَا اِيشْكَنْجَىٚ دَه ژِ وَانْ رَه تِىٚ گُوٚتِنْ): عَذَابِىٚ خَوه تَعِمْ بِكِنْ! هَا اَڤَه، اَوْ عَذَابِىٚ
كُو وَه بِلَزْ دِخَوهسْتْ وَرَه!

١٥. بِيٚگُمَانْ يِيٚنْ مُتَّقِى دِ نَاڤَا بَخْچَه و كَانِيَانْ دَه نَه.

١٦. يَا كُو خُدَايِىٚ وَانْ دَايَه وَانْ، وَرْدِگِرِنْ. بِرَاسْتِى اَوْ بَرِيَا ڤِيٚگَا مِرُوڤِيٚنْ قَنْجِيكَارْ بُونْ.

١٧. اَوْ بِشَڤْ پِرْ هِنْدِكِى رَادِزَانْ.

١٨. دِ چَاخِىٚ سِپِيٚدِىٚ دَه ژِى اِسْتِغْفَارْ دِكِرِنْ.

١٩. دِ مَالِيٚنْ وَانْ دَه ژِ پَارْسَكْ و بِيپَارَانْ رَه حَقَكِى (كِفِشْكِرِى) هَبُو كُو دِدَانْ.

٢٠. لِسَرْ عَرْدِىٚ ژِ بُوٚ مُؤْمِنَانْ نِيشَانْ (اِيٚنْ كُو يكِيتِى و قُدْرَتَا خُدِىٚ نِيشَانْ دِدِنْ) هَنَه.

٢١. دِ نَفْسَا وَه بِخَوه دَه ژِى (نِيشَانْ و عِبْرَتْ هَنَه) مَا هُونْ نَابِينِنْ؟

٢٢. رِزْقِىٚ وَه و تِشْتِيٚنْ كُو پِيٚمَانَا وَانْ ژِ وَه رَه تِىٚ دَاينْ ژِى، لِئَاسِيمَانِنْ.

٢٣. بِخُدَايِىٚ ئَاسِيمَانْ و عَرْدِىٚ صُوٚنْدْ بَه، اَڤْ پِيٚمَانَا (كُو ژِ وَه رَه تِىٚ دَاينْ) وَكِى ئَاخَفْتِنَا
وَه، رَاسْتْ و حَقَه.

٢٤. اَرىَ مَا بَحْسَا مىِڤَانىِنْ اِبْرَاهِيمْ يىِنْ برُومَتْ نَگهِيشْتيَه تَه؟

٢٥. دَمَا چُونْ جَم اِبْرَاهِيمْ، سِلاڤْ لىَ كِرنْ. اِبْرَاهِيمْ ژى سِلاڤَا وَانْ ڤَگَرْتْ و گُوتْ: هُونْ
بيَانِى نَه (اَمْ هَڤْ نَاسْ بِكِنْ).

٢٦. ڤىِجَه اِبْرَاهِيمْ بِلَزْ چُو رَخىَ مَالِىَ و گُوشْتِىَ گُولِكَكِى ڤَلَو (و بِرَاشْتِى) ئَانِى.

٢٧. ڤىِجَه اِبْرَاهِيمْ اَوْ (گُوشْتْ) لِبَرْ وَانْ دَانِى و ژِ وَانْ رَه گُوتْ: دَه كَرَمْ بِكِنْ بِخونْ.

٢٨. (دَمَا اِبْرَاهِيمْ دِيتْ كُو اَوْ نَاخُونْ) دِ دِلِىَ خَوه دَه ژِ وَانْ تِرْسِيَا. ژِىَ رَه گُوتِنْ: مَترْسَه؛
وَانْ مِزْگينَا كُرَكِى زَانَا دَايىَ.

٢٩. هَڤْژِينَا اِبْرَاهِيمْ بَرِىَ خَوه دَا وَانْ، ڤىِجَه بِقِيرِينْ لِرُو يىَ خَوه دَا و بِحَيْرَتْ گُوتْ:(اَزْ)
پِيرَژِنَكِمْ كُو زَارُوكْ ژِ مِنْ رَه چِيِنَابِنْ!

٣٠. مَلائيكَتَانْ گُوتْ: خُدَايىَ تَه وِسَا گُوتِيَه. بىِگُمَانْ خُدِىَ، هَرْ اَوه يىَ خَويْحِيكْمَتْ،
يىَ زَانَا.

٣١. اِبْرَاهِيمْ (پِشْتِى زَانِى كُو اَوْ مَلائيكَتِنْ) گُوتْ: گَلِى قَاصِدَانْ! نَاخَوه هُونْ ژِ بُوْ چِه
هَاتِنَه؟

٣٢. گُوتِنْ: اَمْ ژِ بُوْ (جَزَادَانَا) قَوْمَكِى گُنَهْكَارْ هَاتِنَه.

٣٣. اَمْ هَاتِنَه دَا كُو بِسَرْ وَانْ دَه كَڤِرِىنْ ژِ حَرِيىَ بِبَارِينِنْ.

٣٤. اَوْ (كَڤِرْ) لِجَمْ خُدَايىَ تَه ژِ بُوْ مُسْرِفَانْ هَاتِنَه نِيشَانْكِرِنْ.

٣٥. ڤىِجَه مَه هَمُو مُومِنىِنْ كُو لِنَاڤْ وَانْ بُونْ دَرَانِينْ.

٣٦. ژِخَوه ژِ مَالَكَه مُسِلْمَانْ پِىَ ڤَه لِورْ نَبُو.

٣٧. ژِ بُوْ يىِنْ كُو ژِ عَذَابىَ دِژْوَارْ دِترْسِنْ، مَه لِورْ نِيشَانَكْ (لِسَرْ هَلاكَا كَافِرَانْ) هِشْتْ.

٣٨. دِ (قِصَيَا) مُوسَا دَه ژِى (عِبْرَتْ هَنَه)؛ وِىَ دَمَا مَه اَوْ بِدَلِيلَكَه اَشْكَرَا و رُوْنَاكْ بِبَالْ
فِرْعَونْ ڤَه شَانْدْ.

٣٩. فِرْعَونْ دِگَلْ لَشْكَرِێنْ خَوه بَرِێ خَوه (ژِ اِيمَانِێ) ڤَگَرَانْدْ و گُوْتْ: مُوسَا، يَا سێربَازَه، يَانْ ژِى دِينَه.

٤٠. پَاشِێ مَه فِرْعَوْنُ و لَشْكَرِێنْ وِى گِرْتِنْ، ڤێجَه مَه اَوْ دِ بَحْرِێ وَرْكِرِنْ كُو اَوْ (بِسَبُونَتْ كُفْرُ و طُغْيَانِێ) لِخَوه لُوْمَكَارْ بُوْ.

٤١. دِ عَادْ دَه ژِى (عِبْرَتْ هَنَه). مَه ژِ بُوْ (هَلاكَا) وَانْ بَايِێ بێ بَرَكَتْ و خَرَابْكَرْ شَانْدْ.

٤٢. تِشْتِێ كُو بِسَرْ دَه چُويَه زِنْدِى نَهِشْتِيَه، هَرْ اَوْ كِرِيَه مِينَا هَسْتِيِێ رِزِى.

٤٣. دِ (هَلاكَا) سَمُودِى دَه ژِى (عِبْرَتْ هَنَه)، دَمَا ژِ وَانْ رَه هَاتَه گُوْتِنْ: حَتَا دَمَكِێ خَوهشْ بِژِينْ.

٤٤. اَوْ لِبَرْ فَرْمَانَا خُدَايِێ خَوه رَابُونْ، ڤێجَه بِرُوسْكَانْ لِبَرْ چَاڤێنْ وَانْ لِوَانْ دَا.

٤٥. وَانْ نَه دِكَارِيَا رَابِنْ (سَرْ خَوه كُو ژِ بَرْ عَذَابْ بِرَڤِنْ) نَه ژِى ئَارِيكَارِيَا وَانْ دِهَاتْ كِرِنْ.

٤٦. بَرِيَا وَانْ، مَه قَوْمِێ نُوحْ ژِى بِرَه هَلَاكِێ. بِرَاسْتِى اَوْ جِڤَاتَكَه ژِرِێدَرْكَتِى بُونْ.

٤٧. مَه ئَاسِيمَانْ بِهێزْ ئَاڤَا كِرِيَه و بِرَاسْتِى اَمْ وِى هِێ ژِى فِرَه دِكِنْ.

٤٨. مَه عَرْدْ ژِى رَاخِسْتِيَه (دَا بِكێرِى ژِيَانِێ بێ)، چِه خَوشْ رَائێخَرِنْ اَمْ!

٤٩. مَه ژِ هَرْ تِشْتِى جُوتَكْ ئَافِرَانْدِيَه دَا كُو هُونْ بِفِكِرِنْ و شِيرَتْ وَرْگِرِنْ.

٥٠. نَاخَوه بِبَالْ خُدِێ ڤَه بِبَزِنْ. بِرَاسْتِى اَزْ ژِ ئَالِيِێ خُدِێ ڤَه ژِ بُوْ وَه هِشِيَارْكَرَكِى اَشْكَرَا مَه.

٥١. هُونْ دِگَلْ خُدِێ اِلٰهَكِى دِنْ ژِ خَوه رَه مَگِرِنْ. بِرَاسْتِى اَزْ ژِ ئَالِيِێ خُدِێ ڤَه ژِ بُوْ وَه هِشِيَارْكَرَكِى اَشْكَرَا مَه.

٥٢. هَرْ وِهَا چِڤَاسْ پێخَمْبَرْكْ ژِ پێنْ بَرِيَا وَانْ رَه هَاتِبَه، هَرْ گُوتِنَه؛ سێرْبَازَه، يَانْ ژِى دِينَه.

٥٣. اَرێ مَا وَانْ وَسِیَتَا ڤِێ (دَرَوْکَارِیێ) لِهَڤْ کِرِیَه؟ نَخێرْ، بَلْکِی اَوْ جِڤَاتَکَه سَرْخَوڤَهچُویِی نَه.

٥٤. ڤێجَه بَرِێ خوه ژِ وَانْ ڤَگَرِینَه.اِیْدِی گَازِنْ دِێ ژ تَه نَبِێ کِرِنْ.

٥٥. تُو لِوَانْ پَنْدُ و شِیرَتَانْ بکَه، ڤێجَه شِیرَتْ تَڤَزْ فَیْدِێ دِدَه مُوْمِنَانْ.

٥٦. مِنْ، جِنْ و اِنْسَانْ بَسْ ژِ بُوْ کُو عِبَادَتِێ مِنْ بِکِنْ ئَافِرَانْدِنَه.

٥٧. اَزْ ژِ وَانْ تُو رِزْقَکِی نَاخَوازِمْ و اَزْ ژِ وَانْ نَاخَوازِمْ کُو اَوْ خَوارِنِێ ژِی بِدِنْ مِنْ.

٥٨. بێشِكْ یِێ پِرْ رِزِقْ دِدَه و یِێ خَودِیِێ هێزَا خُرْتْ هَرْ اَوْه.

٥٩. بێگُمَانْ ژِ بُوْ یێنْ سِتَمْکَارِی کِرِنْ ژِی پَارَكْ ژِ عَذَابْ هَیَه مِینَا عَذَابِێ یێنْ بَرِیَا وَانْ. نَاخَوه بِلا لَزِێ لِهَاتِنَا عَذَابْ نَکِنْ!

٦٠. ڤێجَه ژِ بَرْ (دِژْوَارِیَا) وِێ رُوْژَا کُو سُوْزَا وِێ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه دَاینْ وَاخْ لِحَالِێ وَانْ کَافِرَانْ!

٥٢. سُورَه یێ طُورْ

سُورَهیێ (طُورْ)،٤٩ (چِلْ و نَهْ) ئَایِتَه. لِمَکِّێ نَازِلْ بُویَه و نَاڤِێ سُورَه ژِ ئَایِتَا پێشِینْ هَاتِیَه کُو تێ دَه بێژِیَا طُورْ دَرْبَاسْ بُویَه کُو بِمَعْنَا چِیَا یَه.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. بِطُورِێ..

٢. بِکِتێبَا کُو رێزَه رێزْ هَاتِیَه نِڤِیسَانْدِنْ..

٣. لِسَرْ چَرْمِێ تَنِكْ اِێ ڤَکِرِی..

٤. بـِـبَيْتِ الْمَعْمُورِىَ..

٥. بِبَانِىَ بِلِنْدْكِرِى..

٦. بِوِىَ دَرْيَايَا كُو هَاتِيَه سِنْجِرَانْدِى صُوْنْدْ بَه..

٧. مُحَقَّقْ عَذَابِىَ خُدَايِىَ تَه دِىَ بِىَ.

٨. تُو پَاشْڤَبِرَكْ (كُو وِى دِدَه پَاشْ) ژِىَ رَه نِينَه.

٩. وِىَ رُوْژِىَ ئَاسِيمَانْ دِىَ لِهَڤْ بِكَڤَه، بِكَيَه و شَلْقْ لِىَ بِكَڤَه..

١٠. دِىَ چِيَا (مِينَا عَوْرَانْ) بِمَشِنْ.

١١. اِيْدِى وِىَ رُوْژِىَ، وَاخْ لِحَالِىَ دَرَوْكَرَانْ (بِيْبَاوَرَانْ)!

١٢. اَوَيْنْ كُو خَوه دِ پُوچِى و بَاطِلِى دَه بَرْدِدِنْ، غَافِلْ و بِيْهَايْنْ.

١٣. وِىَ رُوْژِىَ، اَوْ بِدِژْوَارِى بِبَالْ ئَاگِرِىَ دُوْژَهِىَ ڤَه تِيْنَه كِيْشَانْدِنْ،

١٤. (دَرْگَهْڤَانِيْنْ دُوْژَهِىَ دِىَ ژِ وَانْ رَه بِيِيْژِنْ) هَا اَڤَه اَوْ ئَاگِرِىَ كُو وَه بَاوِرِى پِىَ نَدِئَانِى.

١٥. اَرِىَ مَا اَڤْ سِيْرَبَازِى يَه؟ بَلْكِى هُونْ نَابِينِنْ!

١٦. دَه هَرِنْ دُوژَهِىَ، ڤِيْجَه هُونْ صَبْرِىَ بِكِيْشِنْ و نَكِيْشِنْ ژِ بُوْ وَه هَرْ وَكْهَڤَه. بِرَاسْتِى هُونْ جَزَايِىَ يَا كُو وَه دِكِرْ دِكِشِينِنْ.

١٧. بِيْگُمَانْ يِيْنْ مُتَّقِى دِ نَاڤْ بُوسْتَانْ و خَوشِيَانْ دَه نَه.

١٨. اَوْ بِيَا كُو خُدَايِىَ وَانْ دَايَه وَانْ كِيْفْخَوشْ دِبِنْ و خُدِىَ اَوْ ژِ عَذَابِىَ دُوژَهِىَ پَارَاسْتِنَه.

١٩. (دَرْگَهْڤَانِيْنْ بِهِشْتِىَ ژِ وَانْ رَه دِبِيْژِنْ) بِسَدَمَا كَارْ و كِرِيَارِيْنْ كُو وَه كِرِنْ؛ بِخُونْ، ڤَخُونْ و ژِ بُوْ وَه نُوْشِيجَانْ بَه.

٢٠. لِسَرْ تَختێنْ رێزَه رێزبُویی پَالْدَایی نَه و مَه اَوْ بحُوْرییێنْ چَاڤگِرْ رَه زَوجَانْدِنَه.

٢١. اَوێنْ كُو بَاوَرِی ئَانینَه و زُرِّیَتا وَانْ ژی بِبَاوَرِی دَابَه پَیْ شُوْپَا وَانْ، اَمِیَ زُرِیَتَا وَانْ ژِی بِگِهینَه وَانْ و اَمْ ژِ مُكَافَاتَا وَانْ ژِی تِشْتَكِی كێمْ نَاكِنْ. هَرْ كَسْ دِ گِرَوَا كَدَا خَوه دَه یَه.

٢٢. اَمْ بِفێكِی و گُوشْتِیَ كُو دِلِیَ وَانْ دِبژِیِیَ پِشْتْگِرِیَا وَانْ دِكِنْ.

٢٣. اَوْ تِیَ دَه قَدَحێنْ مَیِیَ ژِ دَسْتْ هَڤْ دِگِرِنْ، دِ وِیَ مَیِیَ دَه نَه ئَاخَافْتِنَكَه بَرَڤَاژِی نَه ژِی تِیَ دَه گُنَهْكَارِی (سَرْخَوشِی) هَیَه.

٢٤. لِدُوْرْ وَانْ خُوْرْتێنْ نُو جِوَانْ ژِ بُوْ خِزْمَتِیَ دِگَرِنْ، هَرْ وَكِی اَوْ دُرێنْ دِ قُوتِیكَا خَوه دَه ڤَشَارْتِی نَه.

٢٥. اَوْ بَرِیَ خَوه دِدِنْ هَڤْ و (رَوْشَا خَوه یَا لِدِنْیَایِیَ) ژِ هَڤْ دِپِرْسِنْ.

٢٦. (سَدَمَا گِهیشْتِنَا خَوه یَا ڤَانْ خَوشِیَانْ اِیشَارْتْ دِكِنْ و) دِبێژِنْ: بِرَاسْتِی اَمْ لِدِنْیَایِیَ دِ نَاڤْ مَالْبَاتَا خَوه دَه (ژِ عَذَابِیَ خُدِیَ) بِتِرْسْ بُونْ.

٢٧. ڤێجَه خُدِیَ لِمَه كَرَمْ كِرْ و اَمْ ژِ عَذَابِیَ سَمُومِیَ (گَرْمَبَایِیَ) پَارَاسْتِنْ.

٢٨. بِرَاسْتِی اَمْ لِدِنْیَایِیَ لِبَرْ خُدِیَ دِگَرِیَانْ (دَا كُو مَه بِپَارێزَه). بِرَاسْتِی هَرْ خُدِیَ یَه یِیَ خُدَانْكَرَمْ، یِیَ دِلُوْڤَانْ.

٢٩. (یَا مُحَمَّدْ)! ڤێجَه تُو (لِقَوْمِیَ خَوه) شِیرَتَانْ بِكَه، ڤێجَه تُو بِقَنْجِیَا كُو پَرْوَرْدَگَارِیَ تَه لِتَه كِرِیَه تُو نَه كَاهِنِی و نَه ژِی دِینِی.

٣٠. نَا، مَا اَوْ دِبێژِنْ: اَوْ شَاعِرَه، اَمْ لِهێڤِیَا بُویَرێنْ زَمَانِنْ (كَا دِیَ چِه بِیَ سَرِیَ وِی).

٣١. بِبێژَه: هُونْ چَاڤْنێرِیِیَ (لِمرنَا مِنْ) بِكِنْ. اَزْ ژِی دِگَلْ وَه چَاڤْنێرِیِیَ دِكِمْ (كَا خُدِیَ دِ نَاڤْبَرَا مِنْ و وَه دَه دِیَ چَاوَا حُكِمْ بِكَه).

٣٢. اَرىَ، مَا هِشِيْنْ وَانْ (بِڤَانْ گُوتِنِيْنْ چوْتْ) لِوَانْ فَرْمَانْ دِكه؟ نَخِيْرْ، بَلْكِى اَوْ (دِ ظُلْمُ و كُفْرِىَ دَه) جِڤَاتَكه كُو دِ سَرْخوڤَه چُو نَه.

٣٣. يَانْ ژِى اَوْ دِخَوازِنْ بِبِيْژِنْ، وِى اَوْ ژِ بَرْ خَوه ڤَه لِيْئَانِيَه! نَخِيْرْ، بَلْكِى اَوْ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

٣٤. اَگَرْ بِرَاسْتِى اَوْ رَاسْتْ دِبِيْژِنْ، دَه بِلا اَوْ ژِى گُوتِنَكه مِينَا وِىَ (قُرْئَانِىَ) بِينِنْ.

٣٥. گَلُو اَوْ بِىَ يِى خَالِقَكِى هَاتِنَه خُلِقَانْدِنْ؟ يَانْ ژِى وَانْ بِخَوه، خَوه خُلِقَانْدِيَه؟

٣٦. مَا وَانْ عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه؟ نَخِيْرْ، بَلْكِى اَوْ (دَروْكَارِنْ كُو) بَاوَرِى نَايِينِنْ.

٣٧. يَانْ ژِى مَا خَزِينَيِيْنْ خُدَايِىَ تَه لِجَمْ وَانِنْ يَانْ ژِى مَا اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى دَسْتْهِلاتْدَارِنْ؟

٣٨. يَانْ ژِى ژِ بُوْ وَانْ هِنْ پِيْلِكْ (دَرَنْجه) هَنَه كُو هِلدِكِشِنْ و بِوَانْ لِرَازِيْنْ ڤَشَارِى گُهْدَارِى دِكِنْ؟ اَگَرْ وِسَا بَه، دَه بِلا گُهْدِيْرِىَ وَانْ دَلِيلَكه اَشْكَرَا بِينَه.

٣٩. يَانْ ژِى، مَا كَچْ يِيْنْ خُدِىَ نَه و كُرْ ژِى يِيْنْ وَه نَه؟

٤٠. يَانْ ژِى مَا تُو ژِ وَانْ دَسْتْمِزَكِىَ دِخَوازِى، ڤِيْجه ژِ بَرْ ڤِىَ يَكِىَ اَوْ دِكَڤِنْ بِنْ بِيْشَكه (بَاجَكه) گِرَانْ (و ژِ بَرْ ڤِىَ يَكِىَ مُسلِمَانْ نَابِنْ)؟

٤١. يَانْ ژِى زَانِينَا غَيْبِىَ لِجَمْ وَانَه كُو ڤِيْجه اَوْ وِىَ دِنِڤِيسِنْ؟!

٤٢. يَانْ ژِى اَوْ دِخَوازِنْ كَمِينَكِىَ لِبَرْ تَه ڤَدِنْ، ڤَجَا اَوِيْنْ كُو كَافِرِنْ لِبَرْ وَانْ بِخَوه كَمِينْ هَاتِيَه ڤَدَانْ.

٤٣. يَانْ ژِى ژِ بِلِى خُدِىَ ژِ بُوْ وَانْ اِلٰهَكْ هَيَه؟ خُدِىَ ژِ وَانِيْنْ كُو ژِىَ رَه دِكِنْ شِرِيكْ دُورْ و پَاكه.

٤٤. اَگَرْ دَروْكَارْ بِبِينِنْ كُو ژِ عَزْمِيْنْ پَرْچَيكْ (بِسَرْ وَانْ دَه) كَتِيَه، دِىَ بِبِيْژِنْ: اَڤْ عَوْرَكِى بِسَرْ هَڤْ دَه كُوْمبُويِى يَه (و اَوْ دِيسَا اِيمَانْ نَايِنِنْ).

٤٥. اِیْدی وَانْ (دِ حَالِێ وَانْ دَه) بِهێلَه، حَتَا کُو اَوْ چَاڤْ بوِێ رُۆژَا خوه بِکَڤِنْ، یَا کُو اَوْ تِی دَه بێنه بێهشْکِرِنْ.

٤٦. وِێ رُۆژێ، کَمینَا وَانْ دِێ تُو فَیْدِێ نَدَه وَانْ و ئَاریکَارِیَا وَانْ ژِی دِێ نَیِێ کِرِنْ.

٤٧. بێگُمَانْ ژِ بُۆ یێنْ ظُلِمْ کِرِنْ عَذَابَکِی ژِ بِلِی عَذَابِێ ئَاخْرَتِێ هَیَه، لِێبَلِێ پرێنْ وَانْ نزَانِنْ.

٤٨. ڤێجَه لِسَرْ حُکْمِێ خُدَایِێ خوه صَبْرِێ بِکێشَه. بِرَاسْتِی تُو دِ بنْ چَاڤْدێرِیَا مَه دَه یِی (اَمْ تَه دِپَارێزِنْ). گَاڤَا کُو تُو (ژِ خَوِێ) رَابِی ژِی شُکْرِێ خُدَایِێ خوه بِکَه و وِی ژِ هَرْ کێمَاسِیِێ پَاكْ بِدێرَه.

٤٩. دِ هِنَکِی ژِ شَڤِێ دَه و پشْتِی وِنْدَابُونَا سِتێرَانْ ژِی، تُو خُدَایِێ خوه تَسْبِیحْ بِکَه.

٥٣. سُورَەیِێ نَجِمْ

سُورَەیِێ نَجِمْ،٦٢ (شێسْتْ و دُو) ئَایَتَه. لِمَکِّێ نَازِلْ بُویَه . سُورَه، نَاڤِێ خَوه ژِ ئَایتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه بێژِیَا نَجِمْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا سْتێرَه.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. صُۆنْدْ بِسْتێرِێ دَمَا دِچَه ئَاڤَا..

٢. هَڤَالِێ وَه (پێخَمْبَرْ) ژِ رِیَا رَاسْتْ دَرْنَکَتِیَه و بِبَاطِلِی بَاوَرْ نَکرِیَه..

٣. اَوْ، (ژِ جَمْ خَوه) ژِ دِلْخَوازِیَا خَوه نَاپێڤَه..

٤. پێڤَا وِی هَرْ وَحْیَا ژِ جَمْ خُدِێ یَه.

٥. یِکی هێزْمَزِنْ اَوْ فێرْ کِرِیَه (کُو جِبْرِیلَه).

٦. اَوْ (دِ عَقْلُ و شَکْلُ و خُلْقِیتَا خَوه دَه) زَخِمْ و بِێ کێمَاسِی یَه. ڤێجَه اَوْ (دِ کِرَاسِێ مَلائِیکَتِیِێ دَه) رَاوَسْتِیَا..

٧. اَوْ لِئَاسُوِيێ هَرِی بِلِنْدْ.

٨. پَاشِی اَوْ نێزِی (پێخَمْبَرْ) بُوْ، ڤێجه هِنْ بِهِنْ بَرْژێرْ بُوْ.

٩. بِقَاسِی دُو کَڤَانَانْ ئَانْ ژِی هِێ ژێ کێمْترْ نێزِیکِی وِی بُوْ.

١٠. اێدِی وِی وَحِی دَا بَنْدَیێ خوه اَوَا کُو وِی دَایێ.

١١. دِلِیێ وِی، یَا کُو چَاڤێ وِی دِیتِی دَرَوْ دَرْنَخِسْتِیَه.

١٢. مَا لِسَرْ ئَا کُو (شَڤَا مِعْرَاجێ) وِی دِیتِی ڤێجه هُونێ پِیێ رَه تێبِکُوْشِنْ؟

١٣. صُوْنْدْ بَه، وِی جَارَکه دِنْ ژِی اَوْ دِیتِبُو.

١٤. لِجَمْ سِدْرَتُ الْمُنْتَهَایْێ.

١٥. جَنَّتُ الْمَأْوَا (بِهِشْتَا ڤَهَوِینْگَه) ژِی لِجَمْ وِیێ یَه.

١٦. وِیێ دَمَا سِدْرَتُ الْمُنْتَهَا نخُمَانْدِبُو یَا اَوْ نِخُمَانْدِی (وِی جِبرِیلْ دِیتْ).

١٧. چَاڤێ وِی (رَاسْتُ و چَپْ) مَیلْ نَدَایَه و (ژِ یَا کُو دِیتِی) دَرْبَاسْ نَبُویَه.

١٨. صُوْنْدْ بَه، وِی هِنْ ژِ نِیشَانێنْ خُدَایێ خوه یێنْ هَرِی مَزِنْ دِیتِنَه.

١٩. اَرِیێ، (گَلِی مُشْرِکَانْ) مَا وَه لاتْ و عُزَّا دِیتِنْ (اَوِێنْ کُو هُونْ عِبَادَتێ وَانْ دِکِنْ)؟

٢٠. هَمْ ژِی یِیێ سِیێمْ مَنَاتْ اِیێ دَاوِی (کَا چه قُدْرَتَا وَانْ هَیَه کُو هُونْ عِبَادَتێ وَانْ دِکِنْ)!

٢١. اَرِیێ مَا کُرْ یێنْ وَه نَه و کَچْ ژِی یێنْ خُدِیێ نَه؟

٢٢. اَڤْ چه پَارْڤَکِرنَکَه بِیێ اِنْصَافَه!

٢٣. اَڤْ (پُوتُ و صَنَمْ) ژِ هِنْ نَاڤێنْ کُو وَه و بَاڤُ و بَاپِیرێنْ وَه دَئَانِینَه پِیێ ڤَه نَه تِشْتَکِی دِنِنْ. خُدِیێ دَرْ بَارِیێ وَانْ دَه تُو دَلِیلَکْ نَشَانْدِیَه. بِرَاسْتِی اَوْ (مُشْرِکْ) لِپَیْ گُمَانێ و

لِپَیْ دِلْخَوازِیَا خَوه دِکَڤِنْ. صُوِّنْدْ بَه، بِرَاسْتِی ژِی ژِ طَرَفْ خُدَایێ وَانْ پێخَمْبَرْ ژِ وَانْ رَه هَاتِیَه.

٢٤. اَرێ چه تِشْتێ اِنْسَانْ بِڤێ مَا اَوێ وَرَه جِهْ؟

٢٥. ڤێجَه ئَاخِرَتْ و دِنْیَا ژِی یێنْ خُدێ نَه.

٢٦. لێ ئَاسیمَانَانْ گَلَكْ مَلائِیكَتْ هَنَه كُو مَهْدَرِیَا وَانْ فَیْدَا تُو تِشْتِی نَادَه؛ ژِ بِلِی كَسێ كُو خُدێ ژێ رَه بِڤێ و ژێ رَازِی بَه.

٢٧. بێگُمَانْ اَوێنْ كُو بِئَاخِرَتێ بَاوَرِی نَایینِنْ اَوْ مَلائِیكَتَانْ مِێ بِنَاڤْ دِكِنْ (دِبێژِنْ: مَلائِیكَتْ مێ نَه و كَچێنْ خُدێ نَه).

٢٨. حَالْ اَڤَه كُو تُو زَانِینَا وَانْ بِڤێ تُنَه یَه. تَنێ لِپَیْ گُمَانێ دِچِنْ. بِرَاسْتِی گُمَانْ جِیێ حَقِیێ نَاگِرَه.

٢٩. ڤێجَه تُو ژِی ژِ وَانێنْ كُو پِشْتَا خَوه دَانَه قُرْئَانێ و ژِ حَیَاتَا دِنْیَایێ پێ ڤَه اَوْ تِشْتَكی دِنْ نَاخَوازِنْ بَرێ خَوه ڤَگَرینَه.

٣٠. هَا اَڤْ دُومَاهِیكَا زَانِینَا وَانَه. بێگُمَانْ خُدَایێ تَه، بِه یێ كُو ژِ رِیَا وِی دَرْكَتِیَه بێهْتِرْ دِزَانَه و بِیێ كُو دِ رِیَا رَاسْتْ دَه یَه ژِی بێهْتِرْ دِزَانَه.

٣١. چه تِشْتێنْ دِ عَرْدُ و ئَاسیمَانَانْ دَه هَنَه هَرْ یێنْ خُدێ نَه. دَا كُو خُدێ یێنْ نَقَنْجِی كِرِنْ وَانْ جَزَا بِكَه و یێنْ كُو قَنْجِی ژِی كِرِنْ بِیَا هَرِی رِنْدْ خَلاتْ بِكَه.

٣٢. اَوْ (قَنْجِیكَارِ)یێنْ كُو -ژِ گُنَهێنْ بِچُوكْ پێ ڤَه- خَوه ژِ گُنَهێنْ مَزِنْ و فَحْشِیتِیَانْ ڤَدِدِنْ. بِرَاسْتِی لێبُورِینَا خُدَایێ تَه بَرْفِرَهَه. اَوْ، دَمَا هُونْ ژِ ئَاخێ ئَافِرَانْدِنْ و دَمَا هُونْ دِ زِكێنْ دَایِكێنْ خَوه دَه بُونْ ژِی، بِوَه چێتِرْ دِزَانَه. ڤێجَه هُونْ خَوه پَاقِژْ نَبِینِنْ (و نَبێژِنْ اَمْ قَنْجُ و تَقْوَا دَارِنْ)، بِرَاسْتِی خُدێ بِتَقْوَادَارَانْ چێتِرْ دِزَانَه.

٣٣. کَا بێژَه مِنْ؛ مَا اَوێ کُو بَرێ خوه (ژِ اِیمَانێ) گُهَارْتِیَه تَه نَدیتْ؟

٣٤. هِنْدِكْ دَایَه و قَلْسِی کِرِیَه.

٣٥. گَلُو مَا زَانینَا غَیْبێ لِجَمْ وِی یَه، ڤێجَه اَوْ غَیبێ دِبینَه و دِزَانَه؟

٣٦. یَانْ ژِی مَا اَوْ ژِ یَا کُو دِ صُحُوفێنْ مُوسَا دَه هَاتِیَه نِڤِیسِینْ خَبَرْدَارْ نَبُویَه؟

٣٧. هَمْ (ژِ یَا کُو دِ صُحُوفێنْ) اِبْرَاهِیمێ وَفَادَارْ دَه (هَاتِیَه نِڤِیسِینْ) ژِی؟

٣٨. بِرَاسْتِی تُو گُنَهْکَارْ بَارێ گُنَهێ تُو کَسێ دِنْ هِلْنَاگِرَه.

٣٩. ژِ اِنْسێنْ رَه، ژِ کَارُ و کِرْیَارێ وِی پێ ڤَه تِشْتَکی دِنْ نینَه.

٤٠. بِرَاسْتِی ژِی اَوێ مِزْدَا کَارُ و خَبَاتَاخوه پَاشێ بِبینَه.

٤١. پِشْتْرَه خُدَا دێ بَدێلا کَارُ و کِریَارێنْ وِی بێکێماسی بِدَه وِی.

٤٢. بێگُمَانْ ڤَگَرَا دَاوِینْ بِبَالْ خُدَایێ تَه ڤَه یَه.

٤٣. بێگُمَانْ یێ کُو دِکَنینَه اَوَه و یێ کُو دِگِرینَه اَوَه.

٤٤. بِرَاسْتِی اَوَه یێ کُو دِمِرِینَه و دِژِینَه.

٤٥. بێگُمَانْ اَوَه یێ کُو هَرْ جُوتْ؛ نێرْ و مێ ئَافِرَانْدِنَه..

٤٦. ژِ دِلُوپَكْ ئَاڤْ گَاڤَا (کُو دِ مَالْزَارُوکێ دَه) تێ ڤَرێهتِنْ.

٤٧. بێگُمَانْ ڤَژِینَا دِنْ (سَاغْکِرنَا پِشْتِی مِرِنێ) ژِی هَرْ لِسَرْ وِی یَه.

٤٨. بێگُمَانْ اَوَه یێ کُو زَنْگِینِی و ڤِنْیَاتێ دِدَه.

٤٩. بێگُمَانْ اَوَه خُدَایێ سْتێرَا شِعْرَایێ (گَلَاوێژێ).

٥٠. بێگُمَانْ اَوَه یێ کُو عَادێ یکَمْ بِرِیَه هَلَاکێ.

٥١. (خُدِىَ) سَمُودْ ژِى (بِرِيَه هَلَاكِىَ)، ڤِيْجَه كَسْ ژِ وَانْ نَهِشْتِيَه.

٥٢. بَرِيَا وَانْ گَلِىَ نُوحْ ژِى (بِرِيَه هَلَاكِىَ). بِرَاسْتِى اَوْ ظَالِمْتِرْ و هَارْتِرْ بُونْ.

٥٣. وَلاتْ و بَاژَارِيْنْ گَلِىَ لُوطْ ژِى سَرُو بِنْ كِرِيَه.

٥٤. ڤِيْجَه خُدِىَ بِسَرِىَ وَانْ دَه ئَانِى يَا كُو ئَانِى.

٥٥. ڤِيْجَه (هَىْ اِنْسَانْ) مَا تُو دِ كِيژَانْ نِعْمَتِيْنْ خُدَايِىَ خَوه دَه دِكَڤِى گُمَانِىَ؟!

٥٦. هَا اَڤْ پِيْخَمْبَرْ ژِى هِشِيَارْكَرَكِى ژِ وَانْ هِشِيَارْكَرِيْنْ پِيْشِينَه.

٥٧. قِيَامَتْ نِيْزْ بُويَه.

٥٨. ژِ خُدِىَ پِىَ ڤَه تُو كَسْ نِينَه كُو (جَانْسُوژِيِيْنْ) قِيَامَتِىَ (ژِ سَرْ خَلْكِىَ) رَاكَه.

٥٩. اِيْدِى مَا هُونْ لِڤِىَ قُرْئَانِىَ دِمِينِنْ شَاشْ؟

٦٠. هُونْ دِكَنِنْ و نَاگِرِينْ!

٦١. هَايْا وَه (ژِ فِكِرِينَا قُرْئَانِىَ) نِينَه.

٦٢. دَه هَايْدِىَ ژِ خُدِىَ رَه هَرِنْ سِجُودِىَ و عِبَادَتِىَ وِى بِكِنْ!

٥٤. سُورَه يِىَ قَمَرْ

سُورَه‌يِىَ (قَمَرْ)، ٥٥ (پِيْنْجِى و پَنْجْ) ئَايَتَه و لِمَكِىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه، نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا پِيْشِينْ گِرْتِيَه كُو تِيدَه بِيْژَيَا قَمَرْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا هَيْڤِىَ يَه. هَمْ ژِى ژِ بَرْ كُو مُعْجِزَيَا دُشَقْبُونَا هَيْڤِىَ دِ ڤِى سُورَه‌يِى دَه هَاتِيَه رَاگِهَانْدِنْ ژِىَ رَه قَمَرْ هَاتِيَه گُوتِنْ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. قِيَامَتْ نِيْزْ بُوَ و هَيْڤْ بُوَ دُو شَقْ.

٢. اَگَرْ کُو اَوْ مُعْجِزَیَکِیٚ بِبِینِنْ دِ جِهْ دَه بَرِیٚ خَوه ژِیٚ ڤَدِگَرِینِنْ و دِبێژِنْ: اَڤْ سێرَکه کَڤْنَارَه یَه، بَرْدَوَامَه.

٣. مُشْرِکَانْ پێغَمْبَرْ بَاوَرِی نَئَانِینْ و دَانَه پَیْ هَوَسێنْ خَوه. هَرْ کَارْ (کُو پَیْمَانَا خُدِیٚ پِیٚ هَبَه) دِ زَمَانِیٚ خَوه دَه مِسُوٚگَرَه.

٤. صُوٚنْدْ بَه، بِرَاسْتِی (دِ قُرْئَانِیٚ دَه) گَلَكْ ئَاگَاهِی ژِ بُوٚ وَانْ هَاتِنَه کُو وَانْ ژِ کُفْرِیٚ ڤَگَرِینَه.

٥. حِکْمَتَکَه تَمَامْ (و مُوکَمـ)ـه، لِێبَلِیٚ (یِیٚ پِشْتَا خَوه بِدِیِیٚ) هِشْیَارِی تُو فَیْدِیٚ نَادِیِیٚ.

٦. ڤێجَه وَانْ دِ رَوْشَا وَانْ دَه بِهێلَه حَتَا کُو رُوٚژَا دَلێلِی (اِسْرَافِیلْ) وَانْ گَازِی بَالْ تِشْتَکِی بِتِرْسْ، نَدِیتِی و نَبِینَایِی بِکَه.

٧. چَاڤْتِرْسَانْدِی و چَاڤْشِکَسْتِی ژِ تِرْبَانْ دَرْدِکَڤِنْ، هَرْ وَکِی اَوْ کُلِیێنْ بَلاڤْبُویِی نَه..

٨. بِبَالْ بَانْگْهِلْدێرْ ڤَه دِبَزِنْ (دَا کُو لِڤَادَا ڤِیَامَتِیٚ ئَامَادَه بِبِنْ).یێنْ کَافِرْ دِبێژِنْ: اَڤْ رُوٚژَکَه دِژْوَارْ و زَحْمَتَه!

٩. بَرِیَا وَانْ (مُشْرِکَانْ) گَلِیٚ نُوحْ ژِی دَرَوْ کِرِنْ و بِبَنْدَیِیٚ مَه نُوحْ بَاوَرِی نَئَانِینْ، گُوٚتِنْ: نُوحْ دِینْ بُویَه و اَوْ (ژِ تَبْلِیغَا دِینْ) دَانَا پَاشْ.

١٠. ڤێجَه نُوحْ گَازِی خُدَایِیٚ خَوه کِرْ: بِرَاسْتِی اَزْ تێکْچُومْ؛ بێچَارَه مَه، ئَارِیکَارِیَا مِنْ بِکَه!

١١. مَه ژِی دِ جِهْ دَه دَرِیێنْ ئَاسْمێنْ بِبَارَانکَه پِرْ لِسَرْ وَانْ ڤَکِرْ.

١٢. مَه ژِ عَرْدِیٚ ژِی کَانِی هَرِکَانْدِنْ، ڤێجَه بِئَاوَایَکِی کُو خُدِیٚ تَقْدِیرْ کِرِی اَڤْ هَرْ دُو ئَاڤْ (یَا عَرْدُ و ئَاسْمێنْ) گِهِیشْتِنْ هَڤْ.

١٣. مَه نُوحْ (و هَڤَالێنْ وِی) ژِی سِوَارِی کَشْتِیَکِیٚ کِرِنْ کُو ژِ دَپَانْ هَاتِبُو چێکِرِنْ و بِبِسْمَارَانْ هَاتِبُو سَازْکِرِنْ و شِدَانْدِنْ.

١٤. وِێ (كَشْتِيێ) بِحِفْظُ و چَاڤْدێرِيَا مَه ئَاڤْژَنى دِكِرْ. هَا ئَڤَه، جَزَايێ يێنْ كُو كَافِرْ بُونَه.

١٥. صُوِّنْدْ بَه، مَه ئَوْ (كَشْتِى وِسَا لِسَرْ عَرْدِێ) هێلَا دَا كُو بِبَه نِيشَانْ و عِبْرَتْ. ڤێجَه مَا يَكْ هَيَه كُو بِفِكِرَه و شِيرَتێ وَرْگِرَه؟

١٦. ڤێجَه كَا عَذَابێ مِنْ و هِشْيَارْكِرِنَا مِنْ چَوَا بُوّ؟!

١٧. صُوِّنْدْ بَه، مَه قُرْئَانْ ژِ بُوّ شِيرْتكِرْتِنێ هێسَانْ كِرِيَه. ڤێجَه مَا يَكْ هَيَه كُو بِفِكِرَه و شِيرَتێ وَرْگِرَه؟

١٨. گَلێ عَادْ ژِى (بِهُودْ) بَاوَرى نَئَانى، ڤێجَه كَا عَذَابێ مِنْ و هِشيَارْكِرِنَا مِنْ چَاوَا بُوّ؟!

١٩. مَه بَايَكِى زێدَه سَارْ و بِڤِيزَه‌ڤِيزْ، دِ رُوّژَكَه بێقُدُوّشْ دَه، بِبَرْدَوَامِى بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ.

٢٠. وِى بَايِى مِرُوڤْ دِگِرْتِنْ، دِئَاڤێتِنْ، هَرْ وَكِى كُو ئَوْ قُرْمێ دَارَا خُرْمێ بِنْ كُو ژِ رَهێنْ خَوه هَاتِنَه هِلْكِرِنْ و ئَاڤێتِنْ.

٢١. ڤێجَه كَا عَذَابێ مِنْ و هِشْيَارْكِرِنَا مِنْ چَاوَا بُوّ؟!

٢٢. صُوِّنْدْ بَه، مَه قُرْئَانْ ژِ بُوّ شِيرْتكِرْتِنێ هێسَانْ كِرِيَه. ڤێجَه مَا يَكْ هَيَه كُو بِفِكِرَه و شِيرَتێ وَرْگِرَه؟

٢٣. گَلێ سَمُودْ ژِى بِپێخَمْبَرَانْ بَاوَرى نَئَانِى.

٢٤. گُوّتِنْ: مَا ئَمێ بِدِنْ پَێ مِرُوّڤَكِى ژِ نَاڤْ خَوه؟ وِێ چَاخێ ئَمْ دِ نَاڤْ رێشَاشِى و (لِئَاخِرَتێ ژِى) دِ ئَاگِرێ بِپێتْ دَه نَه.

٢٥. ئَرێ مَا ژِ نَاڤْ مَه حَمُويَانْ وَحِى ژِێ رَه هَاتْ؟ نَا، بَلْكِى ئَوْ دَرَوِينَكِى بِطْرَه.

٢٦. ئَوێ سِبَهێ بِزَانِنْ كَا كِى يَه دَرَوِينێ بِطِرْ؟

٢٧. (خُدێ ژِ صَالِحْ پێخَمْبَرْ رَه گُوّتْ): بِرَاسْتِى ژِ بُوّ جَرِبَانْدِنَا وَانْ ئَمێ ژِ وَانْ رَه دَڤَهێ بِشِينِنْ. ڤێجَه تُو چَاڤْنێرِيَا وَانْ بِكَه و صَبْرێ بِكێشَه.

٢٨. ژِ وَانْ رَه بِبێژَه كُو ئَاڤْ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ (و دَڤِيێ) دَه هَاتِيَه پَارْڤَكِرِنْ، هَرْ يَكْ بِلَا رُوْژَا ڤَخَوارِنێ حَازِرْ بَه.

٢٩. (اِيْلا سَمُودْ) گَازِى هَڤَالَكِى خوه كِرِنْ، وِى ژِى بِيَا وَانْ كِرْ و (دَڤَهْ) سَرْژێكِرْ.

٣٠. ڤِێجَه كَا عَذَابِێ مِنْ و هِشْيَارْكِرِنَا مِنْ چَاوَا بُوْ؟!

٣١. مَه يَكْ ڤِيرَكَه جَانْسُوْزْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ. دِ جِهْ دَه اَوْ بُونْ وَكِى پُوشْ و پَلاخِێنْ هُورْبُويِى.

٣٢. صُوْنْدْ بَه، مَه قُرْئَانْ ژِ بُوْ شِيرَتْگِرْتِنِێ هِێسَانْ كِرِيَه. ڤِێجَه مَا يَكْ هَيَه كُو بِفِكِرَه و شِيرَتِێ وَرْگِرَه؟

٣٣. گَلِێ لُوطْ ژِى بِپێخَمْبَرْ بَاوَرِى نَئَانِينْ.

٣٤. بِرَاسْتِى مَه بَاهُوْزَكَه كَڤِرْبَارِينْ شَانْدَه سَرْ وَانْ، ژِ بِلِى مَالْبَاتَا لُوطْ، مَه بَرْدَسْتِى سِبَهِێ اَوْ خَلاسْ كِرِنْ.

٣٥. اَڤْ ڤَنْجِيَكْ بُوْ ژِ جَمْ مَه، هَرْ وِهَا اَمْ شُكِرْدَارَانْ خَلاتْ دِكِنْ.

٣٦. صُوْنْدْ بَه، لُوطْ اَوْ بِعَذَابِێ مَه تِرْسَانْدِنْ و هِشْيَارْ كِرِنْ، لِێبَلِێ وَانْ بَاوَرِى بِهِشْيَارِيێنْ مَه نَئَانِينْ.

٣٧. صُوْنْدْ بَه، وَانْ خَوسْتْ كُو دَسْتْدِرێژِيێ لِمێڤَانِێ وِى بِكِنْ. دِ جِهْ دَه مَه چَاڤێنْ وَانْ كُوْرْ كِرِنْ، ڤِێجَه دَه عَذَابْ و گَفِێنْ مِنْ تَعِمْ بِكِنْ!

٣٨. صُوْنْدْ بَه؛ بِرَاسْتِى دِ سَرِێ سِبَهِكِێ دَه عَذَابَكِى بَرْدَوَامِى بِسَرْ وَانْ دَه گِرْتْ.

٣٩. ڤِێجَه دَه عَذَابْ و گَفِێنْ مِنْ تَعِمْ بِكِنْ!

٤٠. صُوْنْدْ بَه، مَه قُرْئَانْ ژِ بُوْ شِيرَتْگِرْتِنِێ هِێسَانْ كِرِيَه. ڤِێجَه مَا يَكْ هَيَه كُو بِفِكِرَه و شِيرَتِێ وَرْگِرَه؟

٤١. صُوْنْدْ بَه؛ هِشْيَارِيێنْ جُورْ بِجُورْ ژِ فِرْعَوْنُ و مَالْبَاتَا وِى رَه ژِى هَاتِنْ.

٤٢. وَانْ بِتَڤَكِىٰ مُعْجِزَيێنْ مَه بَاوَرِى نَئَانِينْ؛ ڤێجَه مَه ژِى اَوْ بِگِرْتِنَا يِىٰ سَرْدَسْتْ يِىٰ
كَارَا اَوْ گِرْتِنْ.

٤٣. اِيْدِى مَا كَافِرێنْ وَه ژِ كَافِرێنْ وَانْ (اُمَّتێنْ كُو چُونَه هَلاكِىٰ) چێتِرِنْ؟ يَانْ ژِى دِ
كِتێبَانْ دَه ژِ بُوْ وَه پِشْتْرَاسْتِيَكْ هَيَه؟

٤٤. يَانْ ژِى اَوْ دِبێژِنْ: اَمْ جِڤَاتَكَه هَڤْكَارِنْ؟

٤٥. اَوْ جِڤَاتْ دِىٰ تێكْ بِچَه و تَڤْ دِىٰ بِپَاشْ دَه بِرَڤِنْ.

٤٦. بِرَاسْتِى جِڤَانِىٰ وَانْ قِيَامَتَه. اَوْ،(ژِ هَرْ عَذَابِى) دِژْوَارْتِرْ و تَحِلْتِرَه!

٤٧. بێگُمَانْ گُنَهْكَارْ (لِدِنْيَايِىٰ) دِ نَاڤْ رێشَاشِيِىٰ و (لِئَاخِرَتِىٰ ژِى) دِ ئَاگِرِىٰ بِپێتْ دَه نَه.

٤٨. وِىٰ رُوْژِىٰ، گَاڤَا لِسَرْ رُويِىٰ خَوه دِ اِێگِرْ دَه تێنْ خِژِڤَانْدِنْ، ژِ وَانْ رَه تِىٰ گُوْتِنْ:
هِنْگَاڤْتِنَا (ژَانَا) دُوْژَهِىٰ طَعْمْ بِكِنْ!

٤٩. بێگُمَانْ مَه هَرْ تِشْتْ بِپِيڤَانْ ئَافِرَانْدِيَه.

٥٠. فَرْمَانَا مَه (ژِ بُوْ چێكِرِنَا هَرْ تِشْتَكِى) جَارَكَه؛ وَكِى گِرْتِنْ و ڤَكِرِنَا چَاڤَه.

٥١. صُوْنْدْ بَه، بِرَاسْتِى مَه مِلَّتێنْ مِينَا وَه (ژِ بَرْ كُفْرُ و اِنْكَارَا وَانْ) هِلَاكْ كِرِنَه؛ ڤێجَه مَا
يِكِى كُو بِفِكِرَه و ژِىٰ شِيرَتِىٰ بِگِرَه تُنَه؟

٥٢. هَرْ تِشْتِىٰ كُو عِبَادَانْ كِرِنَه دِ دَفْتَرێنْ (عَمَلِىٰ) وَانْ دَه يَه.

٥٣. چِه بِچُوكْ و چِه مَزِنْ هَرْ تِشْتْ رِێزَه رِێزْ هَاتِيَه نِڤِيسَانْدِنْ.

٥٤. بێگُمَانْ يێنْ مُتَّقِى دِ نَاڤَا بُوسْتَانْ و چَمَانْ دَه نَه.

٥٥. لِدِيوَانَكَه حَقْ، لِجَمْ پَادِيشَاهَكِى مُقْتَدِرْ.

٥٥. سُورَه يِىٚ الرَحْمَٰنْ

سُورَه‌يِىٚ رَحْمٰنْ،٧٨ (حَفْتِىٚ و هَشْتْ) ئَايَتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُويَه . سُورَه، نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ اَلرَّحْمٰنْ گِرْتِيَه. اَوْ ژى نَاڤَكى خُدىٚ يَه. بِمَعْنَا بَخْشَنْدَه يَه. يَعْنِى يِىٚ كُو لِدِنْيَايِىٚ رَحْمِىٚ لِهَرْ تِشْتِى دِكَه و رِزْقِىٚ وَانْ دِدَه و مَخْلُوقْ ژِىٚ حَزْ دِكِنْ.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَوْ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَه..

٢. قُرْئَانْ (بِپێخَمْبَرْ) دَايَه فِێرْكِرِنْ..

٣. اِنْسَانْ ئَافِرَانْدِيَه..

٤. اَوْ فِێرى ئَاخَافْتِنِىٚ كِرِيَه.

٥. رُوْژْ و هِيڤْ لِگُوْرِى حَسَابَكى تَڤْدِگَرِنْ.

٦. گِيَا و دَارْ (ژِ خُدِىٚ رَه) دِچِنْ سِجُودِىٚ.

٧. ئَاسِيمَانْ بِلِنْدْ كِرِيَه و شَهِينْ (و پَرْگَالا عَدَالَتِىٚ) دَانِيَه.

٨. زِنهَارْ! دِ كِێشَانِىٚ (و مِێزِينِىٚ) دَه نَحَقِيِىٚ نَكِنْ.

٩. كِێشَانِىٚ بِعَدَالَتِى بِكِنْ و دِ شَهِينِىٚ (مِێزِينِىٚ) دَه كِێماسِيِىٚ مَكِنْ.

١٠. عَرْدْ ژِ بُوْ هَمُو مَخْلُوقَانْ دَانِيَه و رَاخِسْتِيَه.

١١. هَرْ جُورَه فِێكِى و دَارْخُرْمَيێنْ خُدَانْخُنْچَه تِى دَه نَه..

١٢. تَنَى يێنْ خُدَانْ قَاشِلْ (دَخْلُ و دَانْ) و رَيْحَانْ (گِيَايێنْ بِێهِنْ) تِى دَه نَه.

١٣. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

١٤. خُدِیٚ اِنْسَانْ، ژِ حَرِیَا پَحْتِی مِینَا حَرِیَا کُو بِپَحْتِنِیٚ بُویَه کَفِرْ ئَافِرَانْدِیَه.

١٥. جِنْ ژِی ژِ گُرِیَا اِیٚگِرْ یَا بِیٚ دُو ئَافِرَانْدِنَه.

١٦. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

١٧. اَوْ خُدَایِیٚ هَرْ دُو رُوٚژْهِلَاتْ و هَرْ دُو رُوٚژَاڤَانَه.

١٨. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

١٩. خُدِیٚ هَرْدُو دَرْیَا (یَا شِیرِینْ و یَا شُورْ) هَرِکَانْدِنْ کُو اَوْ دِگَهِیٚنْ هَڤْ.

٢٠. دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه نَاڤبَرْکْ هَیَه، اَوْ تِیٚکِلِی هَڤْ نَابِنْ.

٢١. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

٢٢. ژِ هَرْدُو دَرْیَانْ صَدَفْ و مَرْجَانْ دَرْدِکَڤِنْ.

٢٣. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

٢٤. اَوْ کَشْتِیِیٚنْ وَکِی چِیَانْ بِلِنْدْ، اَوِیٚنْ کُو مِرُوٚڤَانْ اَوْ چِیٚکِرِنْ و دِ بَحْرِیٚ دَه دِکِشِنْ، هَرْ یِیٚنْ خُدِیٚ نَه.

٢٥. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

٢٦. هَرْ چِه تِشْتِیٚنْ کُو لِسَرْ عَرْدِیٚ هَنَه تَڤْ فَانِی نَه.

٢٧. لِیٚبَلِیٚ خُدَایِیٚ تَه کُو خُدَایِیٚ مَزِنَاهِی و کَرَمِیٚ یَه، دِیٚ بَاقِی بِمِینَه.

٢٨. ڤِیٚجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکِیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیٚ خَوه بَاوَرِی نَاِینِنْ؟

٢٩. یِیٚنْ کُو لِعَرْدْ و ئَاسِیمَانَانْ هَنَه تَڤْ دَاخَوازِیٚنْ خَوه ژِیٚ دِکِنْ. اَوْ، هَرْ گَاڤْ دِ کَارَکِی ژِ هَڤْ جُدَا دَه یَه.

٣٠. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٣١. گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ! اَمِىٚ ژِ (حَسَابىٚ) وَه رَه ژِى ڤَالَا بِبِنْ.

٣٢. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٣٣. گَلِى جِڤَاتَا جِنْ و اِنْسَانَانْ! اَگَرْ هُونْ دِكَارِنْ ژِ ئَالِيێنْ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ (ژِ بِنِىٚ دَسْتْهِلَاتِيَا مَه) دَرْكَڤِنْ (و نَيێنَه حَشْرِىٚ) دَه دَرْكَڤِنْ. لِێبَلِىٚ هُونْ بِىٚ يِى هِێزَكِىٚ نِكَارِنْ دَرْكَڤِنْ (اَوْ هِێزْ ژِى ژِ بُوٚ وَه نَه مِمْكُنَه).

٣٤. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٣٥. بِسَرْ وَه دَه گُرِيَا ئَاگِرِىٚ بِىٚ دُو و رِصَاصِىٚ حَلَانْدِى دِىٚ وَرَه شَانْدِنْ و (هِنْگِىٚ) هُونْ نِكَارِنْ ئَارِيكَارِيَا هَڤْ ژِى بِكِنْ.

٣٦. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٣٧. گَاڤَا ئَاسِيمَانْ بِقَلِشَه و بِبَه وَكِى سُوٚرْگُلَكَه مِينَا زَيْتَا كَلِى.

٣٨. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٣٩. هَا وِىٚ رُوٚژِىٚ ژِ تُو اِنْسَانِى و ژِ تُو جِنَكِى گُنَهِىٚ وِى ژِىٚ نَايِىٚ پِرْسِينْ.

٤٠. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٤١. گُنَهْكَارْ، بِنِيشَانِێنْ خَوه تێنَه نَاسْكِرِنْ، بِپَرْچَمْ و لِنْگێنْ وَانْ تێنَه گِرْتِنْ (و دِ جَهْنَمِىٚ تێنْ وَرْكِرِنْ).

٤٢. ڤێجَه (گَلِى اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايىٚ خَوه بَاوَرِى نَايِنِنْ؟

٤٣. هَا اَڤْ، اَوْ جَهَنَّمَه يَا كُو گُنَهْكَارَانْ پِىٚ بَاوَرِى نَدئَانِى.

٤٤. گُنَهْكَارْ دِ نَاڤْبَرَا دُوژَهِىٚ و ئَاڤَا كَلِى دَه دِچِنْ و تێنْ.

٤٥. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٤٦. ژِ بُو كَسِىّ كُو ژِ رَاوَسْتَانَا لِبَرْ دَسْتِێنْ رَبِّىّ خَوه دِتِرْسَه، دُو جَنَّتْ هَنَه.

٤٧. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٤٨. هَرْدُو جَنَّتْ ژِی خَودِی دَارِێنْ بِچِقِلْ و فِێكِی نَه.

٤٩. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٥٠. دِ هَرْدُو جَنَّتَانْ دَه دُو كَانِی يِێنْ كُو دِهَرِكِنْ هَنَه.

٥١. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٥٢. دِ هَرْدُو جَنَّتَانْ دَه ژِی، ژِ هَرْ مِێوَيِی دُو تَخْلِيتْ هَنَه.

٥٣. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٥٤. خَلْكِىّ جَنَّتِىّ لِسَرْ دُوشَكَانْ پَالْدَايِی نَه كُو بَطَانِىّ وَانْ ژِ هَڤْرِيشْمِىّ سِتُورَه. مِێوَيێنْ
هَرْدُو جَنَّتَانْ ژِی (ژِ وَانْ رَه) نِێزِيكِنْ.

٥٥. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٥٦. دِ وَانْ دَه دِيلْبَرِێنْ وِسَا هَنَه كُو چَاڤِىّ وَانْ تَنِىّ لِمێرِێنْ وَانَه و بَرِيَا وَانْ، نَه اِنْسَكِی
نَه ژِی جِنَكِی دَسْتْ نَدَايَه وَانْ.

٥٧. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٥٨. اَوْ دِيلْبَرْ هَرْ وَكِی يَاقُوتْ و مَرْجَانِنْ.

٥٩. ڤِێجه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِكِيژَانْ قَنْجِيَا خُدَايِىّ خوه بَاوَرِی نَاينِنْ؟

٦٠. خَلاتَا قَنْجِيِىّ ژِ بِلِی قَنْجِيِىّ تِشْتَكِی دِنْ نِينه.

٦١. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٦٢. ژِ ڤَانْ هَرْدُو جَنَّتَانْ پِیَ ڤَه دُو جَنَّتِێنْ دِنْ ژِی هَنَه.

٦٣. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٦٤. اَڤْ هَرْدُو جَنَّتْ کَسْکَەتَارِی نَه.

٦٥. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٦٦. دِ هَرْدُویَانْ دَه دُو کَانِی هَنَه کُو هَرْ و هَرْ دِهَرِکِنْ (و نَاچِکِنْ).

٦٧. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٦٨. دِ هَرْدُویَانْ دَه مِێوَه و خُرْمَه و هِنَارْ ژِی هَنَه.

٦٩. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٧٠. دِ جَنَّتَانْ دَه دِیلْبَرِێنْ طَبْعَتْ خَوشْ و رُو سِپَحِی هَنَه.

٧١. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٧٢. حُورِیێنْ کُو دِ کُوْنَانْ دَه نِشْتَجِهِنْ و چَاڤِیَ وَانْ هَرْ لِمێرِێنْ وَانَه.

٧٣. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٧٤. بَرِیَا مِێرِێنْ وَانْ، نَه اِنْسَکِی نَه ژِی جِنَکِی دَسْتْ نَدَایَه وَانْ.

٧٥. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٧٦. خَلْکِیَ بِهِشْتِیَ لِسَرْ بَالْگَهِێنْ کَسْكْ و مَخْفُورِێنْ خَوشِكْ پَالْدَایِی نَه.

٧٧. ڤِێجَه (گَلِی اِنْسُ و جِنَانْ) مَا هُونْ بِکیژَانْ قَنْجِیَا خُدَایِیَ خَوه بَاوَرِی نَاینِنْ؟

٧٨. چِڤَاسْ پَاكُ و پِیرُوزَه نَاڤِیَ خُدَایِیَ تَه کُو اَوْ خُدَانِیَ مَزِنَاهِی و کَرْمِیَ یَه.

٥٦. سُورَه يىَ وَاقِعَه

سُورَهيىَ (واقِعَه)،٩٦(نۆتْ و شَشْ) ئايتَه. لِمَكَّيىَ نَازِلْ بُويَه و نَاڤىَ خَوه ژ ئَايتَا پێشِينْ گرْتِيَه كُو تى دَه بێژَيَا واقِعَه دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا
«رُودَانْ و قَومِينَـ»ـه. مُبَسْتْ ژىَ رُودَانَا جَانْسُوژْ، دَهْشَتَا قِيَامْتىَ يَه.

بِنَاڤىَ خُدَايىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. گَاڤَا كُو قِيَامْتْ رَابُو..

٢. تُو كَسىَ كُو رَابُونَا وِىَ دَرَوِينْ دَرْخَه تُنَه يَه.

٣. اَوْ هِنْ كَسَانْ نِزمْ دِكَه و هِنَكَانْ ژى بِلِنْدْ دِكَه.

٤. گَاڤَا كُو عَرْدْ بِدژْوَارِى هَژِيَا..

٥. چِيَا ژى هُورْ و هێرَا بِبِنْ..

٦. ڤێجَه اَوْ بِبِنْ تۆزْ و دُومَانَا بَرْبَايى.

٧. هُونْ ژى بِبِنْ سِىَ بَشْ..

٨. خَلْكِىَ مِلِىَ رَاسْتِىَ، مَا (تُو دِزَانِى كَا) خَلْكِىَ مِلِىَ رَاسْتِىَ كى نَه!

٩. خَلْكِىَ مِلِىَ چپِىَ، مَا (تُو دِزَانِى كَا) خَلْكِىَ مِلِىَ چپِىَ كى نَه!

١٠. اَوِينْ كُو (ژِ بۆ قَنْجِيىَ) لِپێشْ بُونَه (لِئَاخْرَتِىَ ژى،) اَوْ لِپێشِيىَ نَه.

١١. اَڤِيْنْ هَا، يێنْ كُو بِبَالْ خُدِىَ ڤَه هَاتِنَه نێزِيكْكِرِنْ.

١٢. (اَوْ)، لِبَهِشْتێنْ نَعِيمِىَ نَه.

١٣. پرێنْ وَانْ ژِ يێنْ پێشِيڤَانِنْ.

١٤. هِنَكْ ژِی ژِ یێنْ پَاشِڤَانِنْ.

١٥. لِسَرْ تَخْتێنْ زِیڤْ و زێرِینْ رُونِشْتِی نَه.

١٦. لِسَرْ وَانْ تَخْتَانْ لِپێشْبَرِی هَڤْ پَالْدَایِی نَه.

١٧. لِبَرْ دَسْتێ وَانْ (ژِ بُو خِزْمَتێ) خُوَرْتێنْ تِمْ جِوَانْ دِگَرِنْ.

١٨. ژِ كَانِیَانْ جێرْ و مِسِینْ و كَاسَانْ دَادِگَرِنْ (و لِبَرْ وَانْ دِگَرِینِنْ)..

١٩. كُو ژِ ڤێ مَیَا (لَزِیزْ) نَه سَرێ وَانْ دِایێشَه نَه ژِی پێ سَرْخَوشْ دِبِنْ.

٢٠. مێوَیێنْ كُو بِكێفَا خَوه دِبژێرِنْ..

٢١. گُوشْتێ طَیرَانْ یێنْ كُو دِلێ وَانْ دِبژِیێ..

٢٢. حُورِیێنْ چَاڤْمَزِنْ..

٢٣. اَوێنْ مِینَا دُرێنْ هِلاَنْدِی و ڤَشَارْتِی.

٢٤. اَڤْ پَرُویَا كِرِنێنْ وَانَه كُو ژِ وَانْ رَه تێنَه دَایِنْ.

٢٥. اَوْ لِبِهِشْتێ كَلَڤَاژِی و گُوتِنَكَه كُو خُدَایێ وِێ پێ گُنَهْكَارْ بِبَه، نَابِهِیزِنْ.

٢٦. گُوتِنَا كُو بِبِهِیزِنْ تَنێ «سِلاَڤْ و سِلاَڤَ»ه.

٢٧. خَلْكێ رَخێ رَاسْتێ، مَا (تُو دِزَانِی) خَلْكێ رَخێ رَاسْتێ كِی نَه؟!

٢٨. لِبنْ كێلاَزێنْ بێ سِتْرِی و بێ كَلَمِنْ.

٢٩. دِ بِنێ دَارمُوزَانْ دَه نَه، اَوێنْ كُو گُوشِی بِگُوشِی لِسَرْ هَڤِنْ.

٣٠. لِبنْ سِیبَرێنْ دِرێژْ اێنْ سَرَاڤَتِی.

٣١. لِبَرْ سُولاَڤێنْ ئَاڤێ كُو دَائِیمْ لِهَرْكِنْ.

٣٢. دِ نَاڤْ گَلَكْ مِێوَيَانْ دَه؛

٣٣. كُو نَه خَلاسْ دِبِنْ نَه ژِى تِێنَه قَدَخَه‌كِرِنْ.

٣٤. (اَوْ) لِسَرْ دُوشَكِێنْ بِلِنْدِنْ.

٣٥. بِرَاسْتِى مَه اَوْ (هَڤْسَرْ) ژِ نُو ڤَه ئَافِرَانْدِنَه.

٣٦. مَه اَوْ كَچِكْ چِێكِرِنَه.

٣٧. اَڤِينْدَارِىَ مِێرِىَ خَوه نَه و ژِ هَڤْ رَه هَڤْصَالِنْ.

٣٨. اَوْ هَمُو ژِ بُوّ خَلْكِىَ كُو دَفْتَرَا عَمَلِىَ خَوه بِدَسْتِىَ رَاسْتِىَ وَرْدِگِرِنْ.

٣٩. كُوّمَكْ ژِ اُمَّتِێنْ پِێشِى نَه..

٤٠. كُوّمَكْ ژِى ژِ يِێنْ پَاشِى نَه.

٤١. خَلْكِىَ مِلِىَ چَپِىَ (اَوِىَ كُو دَفْتَرَا عَمَلِىَ وَانْ دِكَڤَه دَسْتِێنْ وَانْ اِىَ چَپِىَ)، مَا (تُو دِزَانِى كَا) خَلْكِىَ مِلِىَ چَپِىَ كِى نَه؟

٤٢. اَوْ دِ نَاڤَا گَرْمَبَا و ئَاڤَا كَلِژِى دَه نَه.

٤٣. اَوْ لِبنِىَ سِيَا دُوكَلَكَه رَشْطَارِى دَه نَه.

٤٤. كُو اَوْ نَه هِێنِكَه، نَه ژِى خَوشَه.

٤٥. لَوْرَا اَوْ بَرِيَا ڤِىَ، اَهْلِىَ كِێفْ و زَوْقِىَ بُونْ.

٤٦. لِسَرْ كِرِنَا گُنَهِێنْ مَزِنْ بِرِژْدْ بُونْ.

٤٧. دِگُوّتِنْ؛ گَاڤَا كُو اَمْ مِرِنْ و بُونَه ئَاخْ و هَسْتِى، مَا ڤَىْ رَاسْتَه كُو دِيسَا اَمِىَ بِێنَه سَاغْكِرِنْ؟

٤٨. اَرِىَ مَا بَاڤْ و كَالِێنْ مَه يِێنْ پِێشِينْ ژِى (دِىَ بِێنَه سَاغْكِرِنْ)؟

٤٩. (ژِ وَانْ رَه) بِبێژَه: بِرَاسْتِى يِێنْ پِێشِينْ و يِێنْ پَاشِينْ ژِى..

٥٠. بِبَالْ جِڤَانِێ رُۆژَکَه مَعْلُومْ ڤَه دِێ بِێنَه جِڤَانْدِنْ.

٥١. پِشْتْرَه بِرَاسْتِی هُونْ، هَێ گَلِی ژِرِێدَرْکَتِیێنْ دَرَوِینْ!..

٥٢. تَڤَزْ هُونِێ ژِ دَارَا رُولِێ (زَقُومِێ) بِخوِنْ.

٥٣. هُونِێ زِکِێ خَوه هَرْ ژِ وِێ دَاگِرِنْ.

٥٤. هُونِێ بِسَرْ وِێ دَه ژِی ئَاڤَا کَلِژِی ڤَخُونْ.

٥٥. هُونِێ وَکِی کُو دَڤَیَا تِی اِێرِیشِی ئَاڤِێ دِکَه و ڤَدِخَوه، ئَاڤِێ ڤَخُونْ.

٥٦. هَا اَڤَه، زِیَافَتَا کُو رُۆژَا جَزَادَانِێ ژِ وَانْ رَه تِێ ئَامَادَکِرِنْ.

٥٧. مَه هُونْ ئَافِرَانْدِنْ، ڤِێجَه چِمَا هُونْ (بِسَاغْبُونَا پِشْتِی مِرِنِێ) یِقِینْ نَاکِنْ؟

٥٨. اَرِێ، مَا اَوْ ئَاڤِکَا (مَنِیَا) کُو هُونْ دِرِێژِنْ (مَالْزَارُۆکَانْ) کَا چِی یَه؟

٥٩. مَا هُونْ (ژِ وِێ ئَاڤِکِێ اِنْسِێنْ) دِخُلِقِینِنْ ئَانْ اَمْ دِخُلِقِینِنْ؟

٦٠. مَه دِ نَاڤَا وَه دَه مِرِنْ تَقْدِیرْ کِرِیَه و زُۆرَا مَه دِێ نَیِێ بِرِنْ ژِی.

٦١. دَا کُو بِڤِی ئَاوَایِی اَمْ یِێنْ وَکِی وَه بِینِنْ شُونَا وَه و اَمْ وَه دِ ئَافِرَانْدِنَکَه دِنْ دَه کُو هُونْ
نِزَانِنْ (دِ رُۆژَا ڤِیَامْتِێ دَه) دِیسَا سَاغْ بِکِنْ.

٦٢. صُۆنْدْ بَه، بِرَاسْتِی وَه خُلْقَانْدِنَا خَوه یَا پِێشِینْ زَانِیَه، ڤِێجَه چِمَا هُونْ نَافِکِرِنْ و
عِبْرَتْ نَاگِرِنْ؟

٦٣. اَرِێ مَا اَوْ تُوڤِێ کُو هُونْ دِچِێنِنْ هُونْ نَابِینِنْ؟!

٦٤. مَا هُونْ وِی هِێشِینْ دِکِنْ، ئَانْ اَمِنْ اِێ کُو هِێشِینْ دِکَه؟

٦٥. اَگَرْ مَه بِخَوسْتَا مَه دِێ اَوْ بِکِرَا کَوَاشَه و هُونِێ ژِی پُۆشْمَانْ و غَمْگِینْ بِمَانَا.

٦٦. (وَه دِێ بِگُوتَایَا): بِرَاسْتِی مَه زِیَانْ کِرِیَه..

٦٧. يَا رَاسْتْ، اَمْ بێپَارْ مَانَه.

٦٨. مَا هُونْ وِىَ ئَاڤَا كُو هُونْ ڤَدخُونْ نَابِينِنْ؟!..

٦٩. مَا وَه، اَوْ ژِ عَوْرَانْ ئَانِيَه خَوارِىَ يَانْ اَمِنْ يِىَ كُو وِىَ تِينِنْ خَوارِىَ؟

٧٠. اَگَرْ مَه بِخَوسْتَا مَه دِىَ اَوْ شُوْرْ بِكرَايَا، ڤێجَه مَا چِمَا هُونْ نَاشێكرێنِنْ؟

٧١. اَرِىَ مَا اَوْ ئَاگِرِىَ كُو هُونْ ڤێدِخِنْ نَابِينِنْ؟!..

٧٢. مَا وَه دَارَا وِى پێدَا كِرِيَه يَانْ اَمْ وِىَ پێدَا دِكِنْ؟

٧٣. مَه ئَاگِرْ كِرِيَه بيرْئَانِينْ (ژِ بُوْ ئَاگِرِىَ ئَاخِرَتِىَ) و ژِ بُوْ رێوِيَانْ ژى فَيْدَه گَرَانْدِيَه.

٧٤. ڤێجَه (پِشْتِى ڤَانْ تَڤَانْ) تُو نَاڤِىَ خُدَايِىَ خوه يِىَ مَزِنْ پَاكْ بِدێرَه.

٧٥. ڤێجَه اَزْ بِجِهِىَ سِتێرَانْ صُوْنْدْ دِخومْ..

٧٦. اَگَرْ هُونْ زَانَابِنْ اَڤْ صُونْدَكَه پِرْ مَزِنَه.

٧٧. (صُوْنْدْ بَه) كُو اَڤْ قُرْئَانَكَه پِيرُوزْ و پِرْ بِرُومَتَه.

٧٨. دِ كِتێبَكَه پَارَاسْتِى (لَوْحُ المَحْفُوظِىَ) دَه يَه..

٧٩. ژِ يێنْ پَاقِژْ پِىَ ڤَه تُو كَسْ دَسْتْ نَادِيىَ..

٨٠. اَوْ ژِ ئَالِيىَ پَرْوَرْدَگَارِىَ عَالَمِىَ ڤَه هَاتِيَه شَانْدِنْ.

٨١. اِيْدِى مَا ڤَىْ هُونْ ڤِىَ قُرْئَانِىَ ڤَدشێرِنْ و بِچُوكْ دِبِينِنْ؟

٨٢. دِ شُونَا كُو هُونْ سِپَاسِيَا نِعْمَتێنْ خُدِىَ بِكِنْ، هُونْ بَاوَرِى پِىَ نَايِنِنْ و نَانْكُوْرِيِىَ دِكِنْ.

٨٣. ڤێجَه بِلا گَاڤَا كُو رُوحْ دِگَهِيژَه ڤِرِكِىَ.

٨٤. وِىَ چَاخِىَ هُونْ لِىَ دِمێزِينِنْ.

٨٥. اَمْ (بِعِلْمُ و ئَاگَاهِيێنْ خَوه) ژِ وَه بێهْتِرْ نێزيكِى وِى نَه، لێ بَلێ هُونْ نَابِينِنْ.

٨٦. مَادَمْ هُونْ دِێ نَيێنَه جِزَاكِرِنْ..

٨٧. دَه وِى رُوحِى ڤَگَرِينِنْ وِى جَسَدِى. اَگَرْ (بِرَاسْتِى) هُونْ دِ دُوزَا خَوه دَه رَاسْتْگُونَه (دَ رُوحْ ڤَگَرِينِنْ سَرْ جَسَدَانْ).

٨٨. نَاخَوه اَگَرْ (اَوِێ مِرِى) ژِ مُقَرَبِينَانْ بَه..

٨٩. ڤێجَه ژِ بُوٚ وِى ئَارَامِى، رِزْقێ پَاكْ و بِهِشْتَا خُدَانْ نِعْمَتْ هَنَه.

٩٠. اِيْدِى اَگَرْ اَوْ ژِ يێنْ اَهلِێ رَاسْتِێ بَه (اَوِێ كُو رِيَا چُونَا جَنَّتِێ نَاسْكِرِيَه).

٩١. (ژِ وَانْ رَه دِێ وَرَه گُوٚتِنْ): ژِ بُوٚ تَه و ژِ (هَڤَالێنْ تَه) خَلْكِێ مِلِێ رَاسْتِێ پِرْ سِلاڤْ هَنَه.

٩٢. اَگَرْ كُو اَوْ (مِرِى) ژِ دَرَوْدِيْرێنْ رِيْشَاشبُوِيى بَه...

٩٣. ڤێجَه ژِ بُوٚ وِى ژِى زِيَافَتَكَه ژِ ئَاڤَا كَلِژِى هَيَه.

٩٤. اَنْجَامَا وِى ژِى وَرْكِرِنَا دِ جَهْنَمِێ دَه يَه.

٩٥. بێگُمَانْ اَڤْ رَاسْتِيكَه يقِينِى و مِسُوگَرَه.

٩٦. نَاخَوه (پِشْتِى ڤَانْ تَڤَانْ) تُو نَاڤِێ خُدَايِێ خَوه يىٚ مَزِنْ پَاكْ بِدِيْرَه.

٥٧. سُورَه يىٚ حَدِيدْ

سُورَه يىٚ (حَدِيدْ)،٢٩ (بِيسْتْ و نَهْ) ئَايَتَه و لِمَدِينَێ نَازِلْ بُويَه . سُورَه، نَاڤِێ خَوه ژِ ئَايتَا ٢٥اَمْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بێژِيَا الحَدِيدْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «هَسِنَـ»ـه.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ كُو رَحْمَن رَحِيمَ

١. چِڤَاسْ تِشْتێنْ دِ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ دَه هَنَه اَوْ خُدێ پَاكْ دِدِيْرِنْ. اَوَه يىٚ عَزِيزْ اِێ حَكِيمْ.

٢. خُدَانِى و حُكْمْرَانِيَا عَرْدُ و ئَاسِمَانَانْ تَرْخَانِى پِىٛ ڤَه يَه. اَوْ سَاغْ دِكَه هَمْ ژِى دِمِرِينَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٣. خُدِىٛ، يِىٛ پِيْشِى يه (كُو بَرِى وِى تِشْتَكْ تُنَه بُوٛ)، يِىٛ پَاشِى يَه (كُو دِ پِشْتِى وِى رَه تِشْتَكْ تُنَه يَه)، يِىٛ ظَاهِرَه (كُو دِ سَرْ وِى رَه تُو تِشْتْ تُنَه يَه و دِيتْبَارَه)، يِىٛ بَاطِنَه (كُو نَايِىٛ دِيتِنْ و نَدِيتْبَارَه) و اَوْ، بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

٤. خُدِىٛ، اَوِىٛ كُو عَرْدُ و ئَاسِيمَانْ دِ شَشْ رُوٛژَانْ دَه ئَافِرَانْدِنَه و پِشْتْرَه (بِئَاوَايَكِى بَابَتِى مَزِنَاهِيَا خَوه) لِسَرْ عَرْشْ رَاسَرْ بُويَه. اَوْ، بِيَا كُو دِكَڤَه عَرْدِىٛ و بِيَا كُو ژِىٛ دَرْدِكَڤَه، بِيَا كُو ژِ ئَاسْمِيْنْ تِىٛ خَوارِىٛ و بِيَا كُو هِلْدِكِشَه ئَاسْمِيْنْ ژِى دِزَانَه. هُونْ لِكُو دَرِىٛ بِنْ (بِبِنْ، هَرْ) اَوْ (بِزَانِينَا خَوه) دِگَلْ وَه يَه. خُدِىٛ بِيَا كُو هُونْ دِكِنْ، بِينَرَه.

٥. خُدَانِى و حُكْمْرَانْيَا عَرْدْ و ئَاسِمَانَانْ ژِىٛ رَه يَه و هَرْ كَارْ و بَارْ بَسْ بِبَالْ خُدِىٛ ڤَه تِيْنَه ڤَگَرَانْدِنْ.

٦. خُدَا، شَڤِىٛ دِخَه (سَرْ) رُوٛژِىٛ و رُوٛژِىٛ ژِى دِخَه (سَرْ) شَڤِىٛ و اَوْ بِرَازَا (سِرَا) كُو دِ سِينْگَانْ دَه يَه دِزَانَه.

٧. بِخُدِىٛ و پِيْخَمْبَرِىٛ وِى بَاوَرِى بِينِنْ و ژِ وِى مَالِىٛ كُو هُونْ تِى دَه كِرِنَه شُونْگِرْ (دِ رِيَا خُدِىٛ دَه) خَرْجْ بِكِنْ. ژِ وَه، يِيْنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و مَالِىٛ خَوه دِ ڤَنْجِيِىٛ دَه خَرْجْ كِرِنْ رَه پَرُويكَه مَزِنْ هَيَه.

٨. ژِ بُوٛ چِه هُونْ بَاوَرِى بِخُدِىٛ نَايِنِنْ، حَالْ اَڤَه كُو پِيْخَمْبَرْ گَازِى وَه دِكَه دَا كُو هُونْ بِخُدَايِىٛ خَوه بَاوَرِى بِينِنْ. بِرَاسْتِى خُدِىٛ پَيْمَانَكَه ئَاصِىٛ و سَاغْلَمْ ژِ وَه صتَانْدْ. اَگَرْ بِرَاسْتِى هُونْ بَاوَرْمَنْدِنْ (ڤِيْجَه بَاوَرِى بِينِنْ).

٩. خُدِىٛ يَه، يِىٛ كُو ژِ بَنْدَيِىٛ خَوه (مُحَمَّدْ) رَه نِيشَانِيْنْ اَشْكَرَا دِشِينَه دَا كُو وَه ژِ طَارِيتِيِيْنْ (كُفْرِىٛ) دَرِينَه رُونَاهِيَا (اِيمَانِىٛ). بِيْگُمَانْ خُدِىٛ ژِ بُوٛ وَه رَووفَه، رَحِيمَه.

١٠. چه ژِ وَه بُويَه كُو هُونْ مَالِێ خَوه دِ رِيَا خُدِێ دَه خَرْجْ نَاكِنْ؟ حَالْ اَڤَه كُو مِيرَاتَيَا ئَاسِيمَانَانْ و عَرْدِێ هَرْ ژِ بُوّ خُدِێ يَه (مِلْكْ دِێ لِێ ڤَگَرَه). ژِ وَه اَوِێنْ كُو بَرِيَا فَتْحَا مَكَّێ مَالِێ خَوه دِ رِێكَا خُدِێ دَه خَرْجْ كِرِنْ و شَرْ كِرِنْ نَه مِينَا (يِێنْ كُو دِ پِێرَه اَڤْ كِرِنَه). اَڤِێنْ هَا، مَرْتَبَايَا وَانْ ژِ يِێنْ كُو پِشْتْرَه خَرْجْ كِرِنْ و شَرْ كِرِنْ تَڨَزْ مَزِنْتِرَه. دِگَلْ ڤِێ ژِی، خُدِێ پَيْمَانَا هَرِی سِپَهِی (جَنَّتْ) دَايَه هَرْ دُو دَسْتَيَانْ ژِی. بِێگُمَانْ خُدِێ، ژِ كَارْ و كِرِيَارِێنْ وَه ئَاگَاهْدَارَه.

١١. اَرِێ مَا كِی هَيَه كُو دِ رِێكَا خُدِێ دَه مَالِێ خَوه بِرِنْدِی بِدَه، ڤِێجَه خُدِێ ژِی دِێ قَاتْ بِقَاتْ لِێ زِێدَه بِكَه و هَرْ ژِێ رَه پَادَاشَكَه گِرَانْبِهَا هَيَه.

١٢. رُوّژَا (قِيَامْتِێ) تُو دِێ بِبِينِی كُو مِيرِێنْ بَاوَرْمَنْدْ و ژِنِێنْ بَاوَرْمَنْدْ، ڤَا يَه نُورَا وَانْ لِپِێشِيَا وَانْ و لِرَاسْتِێ وَانْ دِگَرَه (و ژِ وَانْ رَه دِێ بِێ گُوّتِنْ): ايرُو، مِزْگِينِيَا وَه جَنَّتِێنْ كُو دِ بِنْ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ و هُونِێ هَرْ و هَرْ لِوَانْ بِمِينِنْ. هَا اَڤَه سَرْفِرَازِی و خَلاسِيَا مَزِنْ.

١٣. وِێ رُوّژِێ مِيرْ و ژِنِێنْ مُنَافِقْ دِێ ژِ يِێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه بِبِێژِنْ؛ لِبَنْدَا مَه رَاوَسْتِنْ، دَا اَمْ ژِی ژِ نُورَا وَه پَارْچَيكِی وَرْگِرِنْ. دِێ ژِ وَانْ رَه بِێ گُوّتِنْ: لِپَاشْ خَوه ڤَگَرِنْ (هَرِنْ دِنْيَايِێ) ڤِێجَه (لِوِرْ) لِنُورِێ بِگَرِنْ. اِێدِی دِ نَڤَبَا وَانْ دَه نَاڤْبَرْكْ تِێ دَئَانِينْ، ژِێ رَه دَرْگَهَكْ هَيَه كُو ژِ رَخِێ هُنْدِرْ ڤَه (لِئَالِيِێ بَاوَرْمَنْدَانْ) تِی دَه رَحْمَتَه و ژِ رَخِێ دَرْڤَه (لِئَالِيِێ مُنَافِقَانْ) ژِی تِی دَه عَذَابَه.

١٤. (مُنَافِق) گَازِی وَانْ (بَاوَرْمَنْدَانْ) دِكِنْ، مَا اَمْ (لِدِنْيَايِێ) نَه لِگَلْ وَه بُونْ (ژِ بُوّ چه وَه دَڤْ ژِ مَه بَرْدَا)؟ بَاوَرْمَنْدْ ژِ وَانْ رَه دِبِێژِنْ: اَرِێ هُونْ (لِبَرْچَاڤْ) دِگَلْ مَه بُونْ، لِێ بَلِێ وَه (بِدِرُوتِيِێ) خَوه هَلاكْ كِرْ، وَه (بُوّ مُومِنَانْ) چَاڤْنِێرِيَا نَبَاشِيِێ دِكِرْ،(دَرْ بَارِێ اِسْلامِێ دَه) هُونْ كَتِنْ گُمَانِێ، هِێڤِيِێنْ پُوچْ هُونْ خَاپَانْدِنْ حَيَانِی كُو فَرْمَانَا خُدِێ هَاتْ و شَيْطَانْ بِخُدِێ هُونْ خَاپَانْدِنْ.

١٥. ڤِێجَه (گَلِی مُنَافِقَانْ)! اِيرُو، نَه ژِ وَه و نَه ژِ يِێنْ بِێبَاوَرْ (اِێنْ گَاوِرْ) تُو گَرَوْ دِێ

نَيىٚ قَبُولْكِرِنْ. جِهىٚ وَه ئَاگرَه، اَوَه ژِ بُوٚ وَه خَودِى و هَڤَالْ. اَوْ جهْ چه پِيسَجِهىٚ لِيٚڤگرِىٚ يَه!

١٦. اَرىٚ مَا ژِ بُوٚ يێنْ كُو بَاوَرى ئَانِينَه هِىٚ ژى وَخْتْ نَهَاتِيَه كُو بِزِكْرِىٚ خُدِىٚ و بِقُرْئَانِىٚ دلێنْ وَانْ بترْسَه و اَوْ نَبنْ وَكِى وَانێنْ كُو برىٚ كِتێبْ ژِ بُوٚ وَانْ هَاتِنْ، ڤێجه پِشْتِى صَالْ و زَمَانَانْ دِلِىٚ وَانْ هِشْكْ بُوٚ و گَلَكْ ژِ وَانْ ژى ژِ رِىٚ دَرْكَتِنَه.

١٧. بزَانِنْ! بِرَاسْتِى خُدِىٚ عَرْدِىٚ پشْتِى هِشْكْبُونَا وِىٚ هێشِينْ دِكَه. بِرَاسْتِى ژِ بُوٚ هُونْ تێبگهِيژِنْ مَه نِيشَانێنْ خَوه ژِ بُوٚ وَه اَشْكَرَا كِرِنْ.

١٨. بێگُمَانْ مێرێنْ خێرْكَرْ و ژِنێنْ خێرْكَرْ و يێنْ كُو مَالێنْ خَوه دِ رێكَا خُدِىٚ دَه دَانَه، خێرَا وَانْ قَاتْ بِقَاتْ زێدَه دبَه و ژِ بُوٚ وَانْ پَادَاشَكَه (خَلاتَكَه) گرَانْبِهَا هَيَه.

١٩. اَوێنْ كُو بخُدِىٚ و پێخَمْبَرێنْ وِى بَاوَرى ئَانِينْ؛ هَا اَونْ يێنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ. هَرْچِى كُو شَهِيدِنْ، ژِ بُوٚ وَانْ لِجَمْ خُدَايىٚ وَانْ، خَلاتْ و رُونَاهِيَا وَانْ هَيَه. هَرْچِى اَوێنْ كُو كَافِرْ بُونَه و بَاوَرى بئَايێتێنْ مَه نَئَانِينَه، هَا اَوْ خَلْكِىٚ دُوٚژَهِىٚ نَه.

٢٠. ئَاگَاهْدَارْ بنْ! بِرَاسْتِى هَرْچِى ژِيَانَا دِنْيَايىٚ يَه، بَسْ لِييسْتِنْ، مِژُولِى، خَوشْكَاهِى، دِ نَاڤْبَرَا هَڤْ دَه خَوهمَزِنْكرِنَه و كُبَارِيَا بِمَالْ و زَارُوكَانَه. ژِيَانَا دِنْيَايىٚ وَكِى بَارَانكِىٚ يَه كُو گيَايىٚ وِىٚ جُوتْكَارْ كێفْخَوشْ دِكَه، پِشْتْرَه هِشْكْ بِبَه؛ تُو دِبِينِى كُو ڤَا يَه زَرْ بُويَه، پَاشىٚ دبَه پُوشْ و پَلاخْ و دِ ئَاخِرَتِىٚ دَه ژى عَذَابَكِى دِژْوَارَه (ژِ بُوٚ كَسىٚ دِنْيَايىٚ دِ سَرْ ئَاخِرَتِىٚ رَه بِگرَه)، يَانْ ژى لِێبُورِينْ و كَرَمَكَه ژِ جَمْ خُدِىٚ يَه (ژِ بُوٚ يِىٚ كُو ئَاخِرَتِىٚ دِ سَرْ دِنْيَايىٚ رَه بِگرَه). ژِيَانَا دِنْيَايىٚ ژِ مَالِىٚ خَاپَانْدِنِىٚ پِىٚ ڤَه نَه تِشْتَكِى دِنَه.

٢١. (گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ)! بِبَالْ مَغْفِيرَتَكَه ژِ جَمْ خُدَايىٚ خَوه ڤَه و بِبَالْ جَنَّتَكِىٚ ڤَه كُو فِرَهِيَا وِىٚ بِقَاسِى فِرَهِيَا ئَاسِيمَانْ و عَرْدِىٚ يَه پێشْبَازِيىٚ بكِنْ كُو اَوْ (جَنَّتْ) ژِ بُوٚ يێنْ كُو بخُدِىٚ و پێخَمْبَرێنْ وِى بَاوَرى ئَانِينَه هَاتِيَه ئَامَادَهكرِنْ. هَا اَڤْ كَرَمَا خُدِىٚ يَه كُو اَوْ كِىٚ بِڤِىٚ دِدَه وِى. بِرَاسْتِى خُدِىٚ خُدَايىٚ كَرَمَا مَزِنَه.

٢٢. چه كَارَسَاتَا كُو لِعَرْدِیٚ بِقَومَه و چه وَرَه سَرِیٚ وَه، هَرْ بَرِيَا كُو اَمْ وِیٚ بِخُلِقِينِنْ اَوْ دِ كِتِيْبَكِیٚ دَه (كُو لَوْحُ الْمَحْفُوظَه) هَاتِيَه نِڤِيسَانْدِنْ. بێگُمَانْ اَڤْ لِبَرْ خُدِیٚ هێسَانَه...

٢٣. دَا كُو بِڤِى ئَاوَايى هُونْ، ژِ بَرْ يَا كُو ژِ دَسْتْ وَه چُويَه غَمْگِينْ نَبِنْ و بِڤَنْجِيَا كُو خُدِیٚ دَايَه وَه ژِى چَاڤْسُورْ نَبِنْ. بِرَاسْتِى خُدِیٚ ژِ كَسێنْ ڤُرَه و سَرْخوەڤَەچُويِى حَزْ نَاكَه.

٢٤. (اَوْ ڤُرَه)، اَوێنْ كُو طَمَاعِيِیٚ دِكِنْ و شِيرَتَا طَمَاعِيِیٚ لِخَلْكِیٚ ژِى دِكِنْ. كِى بَرِیٚ خوه (ژِ دَايِنَا خێرَانْ) ڤَگِرِينَه، ڤێجَه بِرَاسْتِى خُدِیٚ دَوْلَمَنْدْ و هێژَايِیٚ پَسِنْدَايِينِیٚ يَه.

٢٥. صُوٚنْدْ بَه، مَه پێخَمْبَرێنْ خَوه بِدَلِيلێنْ رُونْكَارْ ڤَه شَانْدِنْ و مَه دِگَلْ وَانْ ژِى كِتێبْ و شَهِينْ (نِظَامَا عَدَالَتِیٚ) هِنَارْتِنْ دَا كُو اِنْسَانْ (بِڤَانْ) عَدَالَتِیٚ بِكِنْ. مَه هَسِنْ ژِى ئَانِى خَوارِیٚ كُو تِى دَه هێزْ و ڤَوَتَكه دِژْوَارْ هَيَه و ژِ بُوٚ خَلْكِیٚ ژِى پِرْ فَيْدَه تِى دَه نَه و دَا كُو خُدِیٚ، كَا كِى دِ غَيْبِیٚ دَه ئَارِيكَارِيَا دِينِیٚ خُدِیٚ و پێخَمْبَرێنْ وِى دِكَه دَرِينَه هُوٚلِیٚ. بێگُمَانْ خُدِیٚ پِرْ بِهێزْ و سَرْدَسْتَه.

٢٦. صُوٚنْدْ بَه، مَه نُوحْ و اِبْرَاهِيمْ (بِپێخَمْبَرِى) شَانْدِنْ و مَه پێخَمْبَرِى و كِتێبْ دَانَه زُرِّيَتَا وَانْ. هِنْ ژِ وَانْ دِ رِيَا رَاسْتْ دَه نَه و پِرێنْ وَانْ ژِى فَاسِقِنْ.

٢٧. پِشْتْرَه مَه پێخَمْبَرێنْ خَوه دَا سَرْ شُوٚپَا وَانْ و مَه عِيسَايِیٚ كُرِیٚ مَرْيَمِیٚ ژِى لِپَیْ وَانْ هِنَارْتْ. مَه اِنْجِيلْ دَايِیٚ و مَه شَفْقَتْ و مَرْحَمَتْ خِسْتَه دِلِیٚ يێنْ كُو دَانَه پَیْ وِى. رُهْبَانِيتَكه (دَسْتْشُوشْتِنَا ژِ دِنْيَايِیٚ) كُو وَانْ ژِ جَمْ خَوه لێئَانِيبُو مَه اَوْ لِسَرْ وَانْ فَرْزْ نَكِرِبُو. لِیٚ بَلِیٚ وَانْ (ژِ بَرْ خَوه ڤَه) اَوْ دَرَانِينْ دَا كُو رَازِيبُونَا خُدِیٚ بِدَسْتْ بِخِنْ. ڤێجَه حَقِیٚ وِیٚ نَئَانِينْ جِهْ. پَاشِیٚ ژِ وَانْ يێنْ كُو وَانْ بَاوَرِى ئَانِينْ، مَه مُكَافَاتَا وَانْ دَا وَانْ و گَلَكْ ژِ وَانْ ژِى فَاسِقِنْ.

٢٨. گَلِى يێنْ كُو وَه بَاوَرِى ئَانِيَه! ژِ خُدِیٚ بِتِرْسِنْ و بَاوَرِى بِپێخَمْبَرِیٚ وِى (مُحَمَّدْ) بِينِنْ دَا كُو خُدِیٚ ژِ رَحْمَا خوه دُو پِشْكَانْ بِدَه وَه (يِكْ: بَاوَرِيَا بِمُحَمَّدَه. يَا دِدُويَانْ: بَاوَرِيَا

بِپێخَمْبَرێنْ بَرِیَا وِی یَه) و نُورَکِیْ بِدَه وَه کُو هُونْ بِوِیْ بِمَشِنْ و دَا کُو لِوَه بِبُورَه. بِرَاسْتِی خُدِیْ گُنَهْڤَشێرَه، دِلْوَڤَانَه.

٢٩. (بِڤِی ئَاوَایِی مَه هُونْ ئَاگَاهْدَارْ کِرِنْ) دَا خُدَانْکِتێبْ بِزَانِنْ کُو ژِ کَرَمَا خُدِیْ تِشْتَکْ دِ دَسْتِیْ وَانْ دَه نینَه. بِرَاسْتِی کَرَمْ تَڤْ دِ دَسْتِیْ خُدِیْ دَه یَه. ئَوْ کِیْ بِڤِیْ دِیْ بِدَه وِی. خُدِیْ خُدَانِیْ ڤَنْجِیَا مَزِنَه.

٥٨. سُورَه یِیْ مُجَادَلَه

سُورَه‌یِیْ (مُجَادَلَه)،٢٢ (بیسْتْ و دُو) ئَایَتَه، لِمَدینِیْ نَازِلْ بُویَه . نَاڤِیْ سُورَه ژِ ئَایَتَا پێشینْ هَاتِیَه کُو تِی دَه بێژِیَا (تُجَادِلُ) دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «تێدِکُوْشَه»یَه.

بِنَاڤِیْ خُدَایِیْ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. بِرَاسْتِی خُدِیْ گُوْتِنَا وِیْ ژِنَا کُو دَرْ بَارِیْ مێرِیْ خَوه دَه بِتَه رَه کَتِبُو گُفْتُوگُوْیِیْ کُو گِلِی و گَازِنْدَا خَوه بِبَالْ خُدِیْ ڤَه دِکِرْ بِهِسْتْ. خُدِیْ، بِهَڤْپێیْڤِینَا وَه دِزَانَه، بِرَاسْتِی ژِی خُدِیْ گُهْدێرَه، بینَرَه.

٢. ژِ وَه، ئَوْ کَسێنْ کُو بِژِنێنْ خَوه رَه ظِهَارِیْ دِکِنْ (کُو ژِ ژِنێنْ خَوه رَه دِبێژِنْ: تُو مینَا دَایکَا مِنْ لِمِنْ حَرَامْ بِی)، ژِنێنْ وَانْ نَه دَایِکێنْ وَانِنْ. دَایِکێنْ وَانْ تِنِیْ ئَوێنْ کُو ئَوْ وَلِدَانْدِنَه. بِرَاسْتِی ئَوْ (بِظِهَارِیْ) گُوْتِنَکَه نَه لِرِیْ و دَرَوْ دِبێژِنْ. بێگُمَانْ خُدِیْ لِێبُهێرْ و گُنَهْڤَشێرَه.

٣. ئَوْ مێرێنْ کُو بِژِنێنْ خَوه رَه ظِهَارِیْ دِکِنْ و پَاشِیْ ژِ گُوْتِنَا خَوه ڤَدگَرِنْ (جَزَایِیْ وَانْ) بَرِیَا ئَوْ بِچِنْ نِڤِینَا هَڤْ، ئَازَادْکِرِنَا کُوْلَیکِی یَه. ئَڤْ شیرَتَا خُدِیْ یَه کُو لِوَه هَاتِیَه کِرِنْ. خُدِیْ، ژِ کِرِنێنْ وَه هَایْدَارَه.

٤. ڤێجَه ئَوْ کَسِیْ (ژِ بُوْ ئَازَادْکِرِنِیْ) کُوْلَه بِدَسْتْ نَکَڤِیْ،اِیْدِی بَرِیَا ئَوْ بِچَه نِڤِینَا خَوه،

اَوێ دُو مَهَانْ لِسَرْ هَڤْ رُوژِی بِگرَه. کَسێ نِکَارِبَه (دُو مَهَانْ رُوژِی بِگرَه) بلا خَوارِنێ بدَه شێسْتْ فَقِیرَانْ. اَڤْ (کَفَارَتێ ظِهَارێ)، ژِ بُو کُو هُونْ بَاوَرِیێ بخُدێ و پێخَمْبَرێ وِی بِینِنْ. هَا اَڤْ تِخُوبْ و حُکْمێنْ خُدێ نَه. ژِ بُو یێنْ کَافِرْ ژِی (اێنْ کُو بِوَانْ بَاوَرِی نَابِیِنِنْ) عَذَابَکِی دِژْوَارْ هَیَه.

٥. بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو دِژَاتِی و نَیَارْتِیَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وِی دِکِنْ، چاوَا یێنْ بَرِیَا وَانْ رَزِیلْ و رِسْوَا بُونَه، اَوْ ژِی دێ مِینَا وَانْ رَزِیلْ و رِسْوَا بِبِنْ. بِرَاسْتِی ژِی مَه نِیشَانێنْ رُوْنَاكْ و اَشْکَرَا هِنَارْتِنَه. ژِ بُو کَافِرَانْ هَرْ عَذَابَکِی رِسْوَاکَرْ هَیَه.

٦. وێ رُوْژَا کُو خُدێ تَڤْکِی وَانْ ڤَدِژِینَه، ڤێجَه چِڤَاسْ کَارێ وَانْ کِرِی دێ وَانْ پێ ئَاگَاهْدَارْ بکَه. خُدێ هَمُو کِرْنێنْ وَانْ تُوْمَارْ کِرِنَه و وَانْ ژِی کِرِنێنْ خَوه ژِ بِیرْ کِرِنَه. خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی چَاڤْدێرَه.

٧. مَا تُو نزَانِی، کُو چه تِشْتێنْ لِعَرْدُ و ئَاسِمَانَانْ هَنَه هَرْ خُدێ بِوَانْ دِزَانَه؟ چه پِسْتَه پِسْتَا کُو دِ نَاڤْ سِسِیَانْ دَه چێبَه، خُدێ هَرْ یێ چَارَانَه، کُو پێنْجْ بِنْ سِسِیێ وَانْ هَرْ خُدێ یَه. چه کێمْتِرْ و چه زێدَهتِرِی ڤَانْ، اَوْ لِکُو دَرێ دِبِنْ بلا بِبِنْ خُدێ هَرْ (بِزَانِینَا خَوه) لِگَلْ وَانَه. پَاشێ رُوْژَا قِیَامَتێ بِکِرِنێنْ وَانْ دێ وَانْ هَایْدَارْ بکَه. بِرَاسْتِی خُدێ بِهَرْ تِشْتِی زَانَا یَه.

٨. کَا ژِ مِنْ رَه بێژَه، مَا اَوێنْ کُو نَهْیَا وَانْ ژِ پِسْتَه پِسْتێ هَاتِیَه کِرِنْ (کُو اَوْ جِهُو و مُنَافِقِنْ)، پِشْتْرَه لِیَا کُو لِوَانْ هَاتِیَه قَدَخَهکِرِنْ ڤَدگَرِنْ و دِ گُنَهْکَارِی، دِژْمِنَاهِی و نَگُهْدَارِیَا پێخَمْبَرْ دَه پِسْتَه پِسْتێ دِکِنْ تَه نَدِیتِنْ؟ گَاڤَا کُو اَوْ بێنْ جَمْ تَه، بِسلَئَاڤَکَه کُو خُدێ تُو پێ سِلاڤْ نَکِرِیَه لِتَه سِلاڤْ دِکِنْ. دِ دِلێ خَوه دَه ژِی دِبێژِنْ «دَه بلا خُدێ بِیَا کُو اَمْ دِبێژِنْ مَه بِدَه عَذَابێ؟ جَهَنَمْ بَسِی وَانَه، اَوْ دێ بِچِنْ وِێ، اَوْ چه پِیسَجِهَه![١]

---

١ اَڤْ کَسْ جِهُو و مُنَافِقْ بُونْ. لِجَمْ مسْلِمَانَانْ دِکِرِنْ پِسْتَپِسْتْ و دِخَوسْتِنْ گُمَانێ بِخِنْ دِلێنْ مُؤْمِنَانْ و بِڤێ هَلْوَسْتَا خَوه بِمُؤْمِنَانْ بِدِنْ فَهمْکِرِنْ کُو دِ جِهَادێ دَه جِهَادْکَارْ تێكْ چُونَه و هَاتِنَه کُشْتِنْ. پێخَمْبَرْ ﷺ

٩. گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه! گَاڤَا کُو وَه بِدزِیکَا دِ نَاڤْ خَوه دَه خَبَرْ دَا، بِیَا گُنَهْ، بِیَا نَیَارْتی و یَا دِژرَابَریَا پێخَمْبَرْ خَبَرْ نَدنْ؛ بِقَنْجی و تَقْوَاییێ خَبَرْ بِدنْ و ژِ خُدَاییێ کُو هُونیێ ببَالْ ڤَه بێنَه جِڤَانَدنْ بتِرْسِنْ.

١٠. پِسْتَه پِسْتْ بَسْ ژِ شَیْطێنَه؛ دَا کُو بَاوَرْمَنْدْ پیێ غَمْگینْ ببِنْ. اَوْ بِخَوه (شَیْطَانْ) حَتَا دَسْتُورَا خُدیێ نَبَه نِکَارَه تُو زَرَاریێ بدَه وَانْ. ڤێجَه بَاوَرْمَنْدْ بِلا هَرْ خَوه بِسْپێرِنْ خُدیێ.

١١. گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه! دَمَا کُو ژِ وَه رَه بیێ گُوْتِنْ؛ دِ دیوَانێنْ خَوه یێنْ جِڤینَانْ دَه (ژِ یێنْ کُو بَشْدَارْ دبِنْ رَه ریێ ڤَکِنْ و جِهْ) فِرَه بکِنْ، هُونْ ژی جِهْ فِرَه بکِنْ، خُدیێ ژی ژِ بُوْ وَه جِهْ فِرَهْ دکَه. گَاڤَا کُو ژِ وَه رَه بیێ گُوْتِنْ؛ ژِ جِهیێ خَوه رَابِنْ، ڤێجَه هُونْ ژی رَابِنْ (دَا جِهیێ هِنَکی دِنْ چێبَه). اَوێنْ کُو ژِ وَه بَاوَری ئَانینَه و اَوێنْ کُو زَانینْ ژِ وَانْ رَه هَاتیَه دَاینْ خُدیێ مَرْتَبیَا وَانْ بِلِنْدْ دکَه. خُدیێ بِکَارْ و کِرْیَارێنْ کُو هُونْ دکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

١٢. گَلی یێنْ کُو بَاوَری ئَانینَه! گَاڤَا وَه خَوسْتْ کُو هُونْ بِدزِی بِپێخَمْبَرْ رَه بِپێڤِنْ، بَریَا ویێ ئَاخَافْتِنَا خَوه صَدَقَهیَکیێ بدنْ (خِزَانَانْ). اَڤْ ژِ بُوْ وَه چێترْ و پَاکْترَه. اَگَرْ هُونْ تِشْتَکی نَبینِنْ (کُو بِکِنْ صَدَقَه) ڤێجَه بِرَاسْتی خُدیێ گُنَهْژێبرَه، دلُوْڤَانَه.[1]

١٣. اَریێ مَا هُونْ ژِ فَقیرْبُونیێ تِرْسِیَانْ کُو بَری هُونْ بپێخَمْبَرْ رَه بئَاخِڤنْ وَه صَدَقَه بِجِهْ نَئَانینْ؟ اِیْدی کُو وَه اَوْ نَکرْ و خُدیێ ژی هُونْ عَفُو کرِنْ؛ ڤێجَه بتَکُوزی نِمێژْ بکِنْ،

اَڤْ پِسْتَپِسْتْ لِوَانْ قَدَخه کِربُو. بێتُوْرَیێکَه دنْ ئَا جهُویَانْ اَوْ بُوْ کُو رَاسْتی پێخَمْبَرْ ﷺ دهَاتنْ، ژیێ رَه دگُوْتنْ: اَلسَّامُ عَلَیكَ یَعْنی مرِنْ ژ تَه رَه بَه. پێخَمْبَرْ ﷺ گُوْتنَا وَانْ فَهمْ دکرْ و وهَا بَرْسڤَا وَانْ ددَا «وَه عَلَیكُمْ»یَعْنی؛ ژ وَه رَه بَه. لێبَلیێ هَلْوَسْتَا خَوه یَا نَازكْ و برُومَتْ نَدگُهرَانْدْ و لرُو یێنْ وَانْ نَددَا.

١ اَڤْ فَرْمَانَا اِلٰهی ژِ بُوْ ڤیێ یه، دَا کُو ژ بُوْ پێخَمْبَرْ رێزْ و حُرْمَتْ وَره گرْتنْ، ئَاریکَاریَا خزَانَانْ وَره کرِنْ. زێدَه پرْس نَیێنْ کرِنْ، مرُوڤێنْ خَالصْ و مُنَافقْ و یێنْ کُو ژ دنْیَاییێ حَزْ دکنْ و یێنْ کُو ژ ئَاخرَتیێ حَزْ دکنْ، ژ هَڤْ بێنَه ڤَقَتَانَدنْ و زَانینْ.

زَكَاتَا مَالِیٚ خوه بِدِنْ و گُهْدَارِیَا خُدِیٚ و پێخَمْبَرِیٚ وِی بِکِنْ. تَڨْ خُدِیٚ ژِ کِرِنێنْ وَه ئَاگَاهْدَارَه.

١٤. کَا ژِ مِنْ رَه بێژَه، مَا اَوێنْ کُو بُونَه دُوسْتُ و ئَارِیکَارِیٚ قَوْمَکِی کُو خُدِیٚ غَزَبْ لِوَانْ کِرِیَه تُو نَانێرِی؟ اَوْ (مُنَافِقْ) نَه ژِ وَه نَه، نَه ژِی ژِ وَانْ (جِهُویَانِ) نْ. دِگَلْ کُو (رَاسْتِیِیٚ) دِزَانِنْ ژِی بِدَرَوْ صُوٚنْدْ دِخونِنْ.

١٥. خُدِیٚ، ژِ وَانْ (مُنَافِقَانْ) رَه عَذَابَکِی دِژْوَارْ ئَامَادَه کِرِیَه. بِرَاسْتِی یَا کُو اَوْ دِکِنْ، چِڨَاسْ پِیسَه!

١٦. وَانْ صُونَدێنْ خَوه ژِ خَوه رَه کِرِنَه مَرْتَالْ (دَا کُو خَوه و مَالِیٚ خَوه پِیٚ بِپَارێزِنْ) و وَانْ رێکَا خُدِیٚ لِبَرْ خَلْکِیٚ گِرْتِنْ. ڨێجَه ژِ وَانْ رَه عَذَابَکِی رِسْوَاکَرْ و هَتِکْبَرْ هَیَه.

١٧. مَالْ و زَارُوٚکێنْ وَانْ لِهَمْبَرِی عَذَابِیٚ خُدِیٚ دِیٚ تُو فَیْدَهیَکِیٚ نَدَه وَانْ. اَوْ خَلْکِیٚ دُوژَهِیٚ نَه. اَوْ دِیٚ هَرْ و هَرْ لِیٚ بِمِینِنْ.

١٨. رُوٚژَا کُو خُدِیٚ وَانْ تَڨَانْ سَاغْ دِکَه و ژِ بُوٚ حَسَابْدِیتِنِیٚ لِهَڨْ کُوٚمْ دِکَه، چَاوَا لِدِنْیَایِیٚ ژِ بُوٚ وَه بِدَرَوْ صُوٚنْدْ دِخوارِنْ، وِسَا ژِ خُدِیٚ رَه ژِی دِیٚ صُوٚنْدْ بِخونِنْ. ژِ وَانْ وَه یَه کُو اَوْ لِسَرْ تِشْتَکِی نَه؟ ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بێگُمَانْ اَوْ هَرْ دَرَوْکَارْ بِخَوه نَه.

١٩. شَیْطَانْ لِسَرْ وَانْ بُویَه دَسْتْهِلاتْ، زِکْرِیٚ خُدِیٚ بِوَانْ دَایَه ژِبِیرْکِرِنْ. هَا اَوْ هَڨْبَنْدێنْ شَیْطِێنِنْ. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بِرَاسْتِی ژِی بَنْدَا شَیْطِێنْ هَرْ یێنْ خَسِرِی نَه.

٢٠. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو نَیَارْتِیَا خُدِیٚ و پێخَمْبَرِیٚ وِی دِکِنْ. هَا اَوْ (دِ نَاڨْ) کَسێنْ رَزِیلْتِرِینْ و رِسْوَاتِرِینْ دَه نَه.

٢١. خُدِیٚ بِرْیَارْ دَایَه: بِرَاسْتِی اَزْ و قَاصِدێنْ خَوه هَرْ اَمِیٚ بِسَرْ کَڨِنْ. بێگُمَانْ خُدِیٚ هێزْدَارْ و سَرْدَسْتَه.

٢٢. تُو دِێ جِڤَاتَكَه كُو بَاوَرِى بِخُدِێ و رُۆژَا ئَاخِرَتِێ ئَانِيبَه نَبِينِى كُو اَوْ ژِ وَانْ كَسِێنْ كُو نَيَارْتِيَا خُدِێ و پِێخَمْبَرِێ وِى دِكِنْ حَزْ بِكِنْ. چَنْدِى اَوْ بَاڤِێنْ وَانْ، يَانْ كُرِێنْ وَانْ، يَانْ بِرَايِێنْ وَانْ، يَانْ عَشِيرَا وَانْ بِنْ ژِى. هَا اَوْ، خُدِێ دِ دِلِێنْ وَانْ دَه اِيمَانْ نِڤِيسِيَه و بِجِهْ كِرِيَه، بِئَارِيكَارِى و پِشْتْگِرِيكَه ژِ جَمْ خوه اَوْ خُرْتْ كِرِنَه. خُدِێ دِێ وَانْ بِخَه بِهِشْتِێنْ وِسَا كُو دِ بِنِێ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ و اَوْ دِێ هَرْ و هَرْ لِێ بِمِينِنْ. خُدِێ ژِ وَانْ رَازِى بُويَه، اَوْ ژِى ژِ خُدِێ رَازِى بُونَه. هَا اَوْ بَنْدَا خُدِێ نَه. ئَاگَاهْدَارْ بِنْ! بِرَاسْتِى ژِى بَنْدَا خُدِێ هَرْ يِێنْ سَرْفِرَازْ و رِزْگَارْبُويِى نَه.

٥٩. سُورَه يِێ حَشِرْ

سُورَهيِێ (حَشِرْ)، ٢٤ (بِيسْتْ و چَارْ) ئَايَتَه، لِمَدِينِێ نَازِلْ بُويَه ، نَاڤِێ خوه ژِ ئَايَتَا ٢يِێ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بِێژِيَا «حَشْرْ »بِهُرِيَه و بِمَعْنَا كُوچْكِرِنَه.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. چِڤَاسْ تِشْتِێنْ لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه خُدِێ تَسْبِيحْ دِكِنْ هَرْ اَوَه يِێ عَزِيزِ يِێ حَكِيمْ.

٢. خُدِێ يَه، يِێ كُو ژِ اَهْلِيكِتِيبَانْ اِێنْ بَاوَرِى نَئَانِينْ (كُو جِهُويِێنْ بَنِى نَضْرِنْ)، جَارَا يكَمْ اَوْ ژِ وَلَاتِێ وَانْ دَرْخِسْتِنْ. وَه ظَنْ نَدِكِرْ كُو اَوِێ بِێنَه دَرِێخِسْتِنْ. ژِ وَانْ ژِى وَه يَه كُو كَلَيِێنْ وَانْ دِێ وَانْ ژِ (هِێزَا) خُدِێ بِپَارِێزِنْ. لِێبَلِێ خُدِێ ژِ دَڤَرَكَه كُو وَانْ بِيرَا وِێ نَدِبِرْ ڤَه هَاتَه وَانْ. خُدِێ تِرْسْ ئَاڤِێتْ سَرْ دِلِێ وَانْ، بِئَاوَايِكِى وِلُو كُو هُمْ بِدَسْتِێنْ خوه هُمْ ژِى بِدَسْتِێنْ مُؤْمِنَانْ خَانِيِێنْ خوه وِێرَانْ دِكِرِنْ. ڤِێجَه هَىْ گَلِى ئَاقِلْمَنْدَانْ، دَرْسُ و عِبْرَتْ بِگِرِنْ.

٣. اَگَرْ خُدِێ ژِ بُوّ وَانْ دَرْكَتِنْ نَنِڤِيسَانْدَا، دِ دِنيَايِێ دَه بِئَاوَايِكِى دِنْ (بِكُشْتِنْ و دِيلْكِرِنِێ) تَڤَزْ دِێ اَوْ بِدَانَا عَذَابِێ. ژِ بُوّ وَانْ لِئَاخِرَتِێ ژِى عَذَابِێ ئَاگِرْ هَيَه.

٤. اَڤْ (عَذَابْ)، ژ بَرْ ڤێ يَه كُو وَانْ دِژْبَريَا خُدێ و پێخَمْبَرێ وى دِكِرْ. كِى، دِژْمِنَاتِى و بێأَمْريَا خُدێ بِكَه، ڤێجه بِرَاسْتِى عَذَابێ خُدێ پِرْ دِژْوَارَه.

٥. چه دَارْخُرْمَيێنْ (بَنِى نَدْريَانْ) كُو وَه بِريبِنْ، ئَانْ ژى وَه لِسَرْ كُوكَا وَانْ هِشْتِبِنْ اَوْ بِدَسْتُورَا خُدێ بُويَه و دَا كُو خُدێ فَاسِقَانْ رِسْوَا و رَزِيلْ بِكَه.

٦. يَا كُو خُدێ ژ مَالێنْ وَانْ (جِهُويَانْ) غَنيمَتْ دَايَه پێخَمْبَرێ خوه، ڤێجه وَه ژ بُو وێ (غَنيمَتێ) تُو هَسْپُ و دَڤَه نَبَزَانَدِنَه. لێبَلێ خُدێ، كێ بِڤێ دێ لِدِژى وَانْ پێخَمْبَرێ خوه سَرْفِرَازْ بِكَه. خُدێ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٧. اَوْ مَالێ كُو بێ شَرْ خُدێ كِرِيَه دَسْتْكَفْتِى ژ بُو پێخَمْبَرێ خَوه، اَوێ كُو ژ خَلْكێ گُنْدَانْ هَاتِيَه صِتَانَدِنْ، ڤێجه اَوْ ژ بُو خُدێ، ژ بُو پێخَمْبَرێ وى، ژ بُو خِزْمێنْ پێخَمْبَرْ، ژ بُو سێويَانْ، ژ بُو خِزَانْ و رێويَانَه. دَا اَوْ غَنيمَتْ، تِمْ نَمينَه دِ دَسْتێ دَوْلَمَنْدێنْ وَه دَه. پێخَمْبَرْ چه دَا وَه بِگِرِنْ و چه لِوَه قَدَخَه بِكَه خَوه ژێ ڤَدِنْ. هَاىْ ژ حُكْمُ و فَرْمَانێنْ خُدێ هَبِنْ. بِرَاسْتِى ژى خُدێ عَذَابْدِژْوَارَه.

٨. (اَوْ مَالێ غَنيمَتێ) ژ بُو فَقيرْ و ژَارێنْ مُهَاجِرَانَه، اَوێنْ كُو ژ مَالْ و وَلَاتێ خَوه هَاتِنَه دَرْئَانينْ، دَاخوازَا كَرَمْ و رَازيبُونَا خُدَايێ خَوه دِكِنْ و ئَاريكَاريَا (دِينێ) خُدێ و پێخَمْبَرێ وى دِكِنْ. هَا اَوْ، يێنْ رَاسْتُ و دُرِسْتِنْ.

٩. اَوێنْ هِێ ژ بَرێ ڤَه لِمَدِينێ بِجهْ بُونَه و بَرى هِجْرَتَا مُهَاجِرَانْ بَاوَرى ئَانينَه، اَوْ ژ وَانێنْ كُو بِبَالْ وَانْ ڤَه هِجْرَتْ كِرِنْ حَزْ دِكِنْ و ژ بُو مَالێ كُو ژ وَانْ (مُهَاجِرَانْ) رَه هَاتِيَه دَاينْ دِ دِلێ خَوه دَه چَاڤْنَبَارِيكێ ژى نَاكِنْ. چَنْدى كُو پێدڤِيَا وَانْ بغَنيمَتێ هَبَه ژى مُهَاجِرَانْ دِ سَرْ خَوه رَه دِگِرِنْ (حَوْجَدَاريَا مُهَاجِرَانْ لِپێشيَا حَوْجَدَاريَا خَوه دِبينِنْ). كِى خَوه ژ بَخيلِيَا نَفْسَا خَوه بِپَارێزَه، ڤێجه هَا اَونْ يێنْ كُو (بِگِهِشْتِنَا رِظَايَا خُدێ) سَرْفِرَازْ بُونَه.

١٠. اَوێنْ كُو دِ پِشْتِى وَانْ (مُهَاجِرُ و انْصَاريَانْ) دَه هَاتِنْ، دِبێژِنْ: خُدَايێ مَه! لِگُنَهێنْ

مَه و گُنَهێنْ برَایێنْ مَه یێنْ كُو بَریَا مَه بَاوَری ئَانینَه ببُورَه، كِینْ و رِكَا وَانْ نَخَه دِلِیْ مَه! خُدَایِیْ مَه، برَاسْتِی تُو رَووفِی، رَحِیمِی!

١١. مَا تَه اَوێنْ مُنَافِقْ نَدیتِنْ كُو ژِ برَایێنْ خَوه یێنْ اَهْلِی كِتێبْ رَه اِیْنْ كُو كَافِرْ بُونَه دبێژِنْ: اَگَرْ هُونْ ژِ جِهْ و وَارێنْ خَوه بێنَه دَرانِینْ، تَقَزْ اَمِیْ ژِی لِگَلْ وَه دَرْكَڤِنْ؛ لِدِژِی وَه اَمِیْ هِیچْ بِگُوتِنَا تُو كَسِی نَكِنْ. اَگَرْ شَرِیْ وَه بِیْ كِرِنْ، مُحَقَّقْ اَمِیْ ئَارِیكَارِیَا وَه بِكِنْ؟ خُدِیْ، شَاهدَهیِیْ دِدَه كُو مُنَافِقْ برَاسْتِی دَرَوینِنْ.

١٢. صُوْنْدْ بَه، اَگَرْ اَوْ بێنَه دَرَانِینْ (مُنَافِقْ) دِگَلْ وَانْ دَرْنَاكَڤِنْ، هَكَه شَرِیْ وَانْ بِیْ كِرِنْ اَوْ دِیْ ئَارِیكَارِیَا وَانْ نَكِنْ، هَكَه ئَارِی وَانْ بِكِنْ ژِی دِیْ بِشُونْ خَوه ڤَه ڤَگَرِنْ و برَڤِنْ، پِشْتْرَه دِیْ ئَارِیكَارِیَا وَانْ (جِهُویَانْ) ژِی نَیِیْ كِرِنْ.

١٣. ترْسَا وَه دِ دِلِیْ وَانْ دَه ژِ ترْسَا خُدِیْ بێهْترَه. لَوْرَا اَوْ، جِڤَاتَكَه تێنَگهِیشْتِی نَه.

١٤. (جِهُو،) كُو اَوْ دِ وَارَكِی ئَاصِیْ دَه یَانْ ژِی دِ پِشْتْ دِیوَارَانْ دَه نَبِنْ، پێْكَڤَه شَرِیْ وَه نَاكِنْ. كِینَا وَانْ بِهَڤْ رَه پِرْ دژْوَارَه. ژِ تَه وَه یَه كُو اَوْ بِهَڤْ رَه هَڤْكَارِنْ، حَالْ اَڤَه كُو دِلِیْ وَانْ بَلاوَلا (و ژِ هَڤْ جُدَا) نَه. اَڤْ رَوْشَا وَانْ ژِ بَرْ كُو اَوْ جِڤَاتَكَه كێمْئَاقِلْ و تێنَگهَایْی نَه.

١٥. (رَوْشَا وَانْ جِهُویَانْ) مِینَا رَوْشَا وَانْ (مُشْرِكـِ) ـێنْ كُو دِ بَریَا وَانْ دَه، ژِ نێزِیكْ ڤَه (لِدنْیَایِیْ) جَزَایِیْ كَارْ و كِریَارێنْ خَوه چێژَانَدِنَه و ژِ بُو وَانْ (لِئَاخْرَتِیْ) عَذَابَكِی دژْوَارْ هَیَه.

١٦. (رَوْشَا مُنَافِقَانْ ژِی) عَیْنِی وَكِی رَوْشَا شَیْطێنَه، گَاڤَا ژِ اِنْسێنْ رَه دبێژَه: كَافِرْ ببَه. چه گَاڤَا كُو اِنْسَانْ كَافِرْ دبَه، ژِیْ رَه دبێژَه: برَاسْتِی اَزْ ژِ تَه بێزَارِمْ؛ لَوْرَا اَزْ ژِ وِی خُدَایِیْ كُو پَرْوَرْدَگَارِیْ عَالَمِیْ یَه دترْسِمْ.

١٧. ڤێجه اَنْجَامَا هَرْدُویَانْ (جِهُو و مُنَافِقَانْ) ژِی دِیْ ببَه ئَاگِرْ، اَوِیْ هَرْ و هَرْ تِی دَه بِنْ. هَا اَڤَه جَزَایِیْ ظَالِمَانْ.

١٨. گَلی بَاوَرْمَنْدَانْ، بیَا خُدیێ بِکِنْ و بِلا هَرْ کَسْ بِنێرَه کَا ژِ بُوٚ ئَاخْرَتیێ چه ئَامَادَه کِریَه (و لِپێشیَا خوه چه هِنَارْتِیَه). هَایْ ژِ فَرْمَانێنْ خُدیێ هَبِنْ، بِرَاسْتی خُدیێ ژِ کِرنێنْ وَه ئَاگَاهْدَارَه.

١٩. هُونْ نَبِنْ وَکی وَانێنْ کُو خُدیێ ژِ بیرْ کِرِنْ، ڤێجَه خُدیێ ژی وَانْ بِوَانْ دَا ژِبیرْکِرِنْ. یێنْ ژِرێدَرْکَتی هَا اَوْ بِخوه نَه.

خُدیێ لِمَه فَرْمَانْ دِکَه کُو اَمْ نَبِنْ مِینَا وَانێنْ کُو تَرْکَا طَاعَتیێ خُدیێ کِرِنَه و اَمْریێ وِی پِشْتْ گُهیێ خوه ڤَه ئَاڤێتِنَه. ڤێجَه بِسَدَمْ ڤیێ کِرنَا وَانْ، خُدیێ ژی یَا کُو دِ بَرْژَوَنْدِییێ وَانْ دَه یَه بِوَانْ دَا ژِبیرْکِرِنْ. وَانْ ژی دَڤْ ژِ کَارْ و بَارِێنْ بَاشْ بَرْدَانْ و کَتِنْ دُو یَا بیێ فَیْدَه.

٢٠. جَهَنَّمِی و جَنَّتی نَابِنْ وَکّهَڤْ؛ جَنَّتی، یێنْ رِزْگَارْبُوِیی نَه.

٢١. اَگَرْ مَه اَڤْ قُرْئَانْ لِسَرْ چِیَایَکی بِهنَارْتَا، بِرَاسْتی تَه دیێ اَوْ بِدِیتَا کُو وَا یَه ژِ تِرْسَا خُدیێ تِرْسگِرْتی، بَرْدَسْتْبُوِیی و پَرْچَه پَرْچَه بُویَه. اَمْ ڤَانْ نِمُونَیَانْ ژِ مِرُوٚڤَانْ رَه اَشْکَرَا دِکِنْ دَا کُو بِفِکِرِنْ.

٢٢. اَوْ خُدَاییێ کُو ژِ وِی پێڤه تُو اِلٰه تُنِنْ، تَڤَکیێ غَیْبُ و دَارِیچَاڤیێ دِزَانَه. هَرْ اَوَه، یێ رَحْمٰنْ یێ رَحِیمْ.

٢٣. اَوْ اَللهَ، اَویێ کُو ژِ وِی پێ ڤَه تُو اِلٰه تُنِنْ. اَوْ خُدَاییێ هَرْ تِشْتی یَه، ژِ هَرْ کێمَاسِییێ پَاکْ و پَاڤژَه، سَرْکَانیَا رِحَتی و سَلامَتِییێ یَه، پێبَاوَرَه، لِسَرْ هَرْ تِشْتی زێرَهڤَانَه، دِ کَاریێ خَوه دَه سَرْکَفْتی یَه، ژِ مَخْلُوقِیێ خَوه رَه سَرْدَسْتَه، خَوهمَزنَدێرَه (مَزِنَه و کُبَارَه)، خُدیێ پَاکْ و بێرِی یَه ژِ یَا کُو (اَوْ) ژیێ رَه دِکِنْ هَڤْپَارْ.

٢٤. اَوْ اَللهَ، اَویێ کُو ئَافِرینَرَه، ژِ تُنَهییێ ئَاڤَاسَازیێ ئَاڤَاسَازَانَه، ژِ مَخْلُوقَانْ رَه دِرُوڤْدێرَه، نَاڤێنْ هَرِی خَوشِکْ هَرْ ژیێ رَه نَه، یێنْ لِئَاسِیمَانْ و لِعَرْدیێ وِی پَاکْ دِدێرِنْ و اَوَه یێ عَزِیزِ یێ حَکِیمْ.

٦٠. سُورَه يِێ مُمْتَحِنَه

سُورَەيێ (مُمْتَحِنَه)، سِێزْدَهْ (١٣) ئَايَتَه. لِمَدِينێ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤێ خَوه ژِ ئَايَتَا ١٠اَمْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بێژَيَا ايمْتِيحَانْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا اَزْمُونَ و جَرْبَانْدِنَه.

بِنَاڤێ خُدَايێ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. گَلى يێنْ بَاوَرى ئَانِينَه! دِژْمِنێ مِنْ و دِژْمِنێ خَوه ژِ خَوه رَه نَكِنْ دُوسْتُ و ئَارِيكَارْ كُو بِحَزْكِرِنى هُونْ خَوه بِگَهِينِنْ وَانْ. رَوْشْ اَڤَه كُو اَوْ بِحَقِيَا كُو ژِ وَه رَه هَاتِيَه شَانْدِنْ بَاوَرى نَايِنِنْ. ژِ بَرْ كُو وَه بِخُدێ كُو اَوْ پَرْوَرْدَگَارێ وَه يَه بَاوَرى ئَانِيبُو، (وَانْ) هُونْ و پێخَمْبَرْ ژِ جِهْ و وَارێ وَه دَرْخِسْتِنْ. اَگَرْ هُونْ ژِ بُوْ جِهَادێ و رَازِيبُونَا مِنْ (ژِ وَارێ خَوه) دَرْكَتِبِنْ، هُونْ وَانْ ژِ خَوه رَه نَكِنْ دُوسْتُ و ئَارِيكَارْ كُو بِدِزى هُونْ حَزْكِرِنَا خَوه بِگَهِينِنْ وَانْ. اَزْ بِيَا هُونْ ڤَدِشێرِنْ و بِيَا هُونْ اَشْكَرَا ژِى دِكِنْ دِزَانِمْ. ژِ وَه كِى ڤِێ بِكَه بِرَاسْتِى وِى رِيَا رَاسْتْ وِنْدَا كِرِيَه.

٢. اَگَرْ هُونْ بِكَڤِنْ دَسْتێ وَانْ (و اَوْ زُوْرَا وَه بِبِنْ)، دێ ژِ وَه رَه بِبِنْ دِژْمِنْ و دێ بِخَرَابِيێ دَسْتُ و زِمَانێنْ خَوه دِرێژِى وَه بِكِنْ. ژِخَوه اَوْ ژِ دِلْ و جَانْ دِخْوازِنْ كُو هُونْ ژِى (وَكِى وَانْ) كَافِرْ بِبِنْ.

٣. رُوْژَا قِيَامَتێ خِزِمْ و زَارُوكێنْ وَه دێ تُو فَيْدێ نَدِنْ وَه. خُدێ ،(رُوْژَا قِيَامَتێ) دێ وَه ژِ هَڤْ بِقَتِينَه. خُدێ بِيَا هُونْ دِكِنْ بِينَرَه.

٤. بِرَاسْتِى دِ سَرْپێهَاتِيَا اِبْرَاهِيمْ دَه و بَاوَرْمَنْدێنْ لِگَلْ وِى ژِ بُوْ وَه نِمُونَيَكَه سِپَحِى و بَاشْ هَبُو؛ دَمَا وَانْ ژِ گَلێ خَوه رَه گُوْتِنْ: اَمْ ژِ وَه و وَانێنْ كُو ژِ بِلِى خُدێ هُونْ وَانْ دِحَبِينِنْ بێرى و دُورِنْ و اَمْ (رێچَا) وَه قَبُولْ نَاكِنْ. اَڤْ رِكْ و نَيَارْتِى هَرْ دِ نَاڤْبَرَا مَه و وَه دَه خُيَا بُوْ و رَانَابَه حَتَا كُو هُونْ بَاوَرى بِخُدێ تَنێ نِينِنْ.(دِ هَرْ تِشْتِى دَه اِبْرَاهِيمْ پێخَمْبَرْ ژِ بُوْ وَه نِمُونَه يَه) ژِ بِلِى گُوْتِنَا اِبْرَاهِيمْ ئَا ژِ بَاڤێ خَوه رَه گُوْتِى؛ صُوْنْدْ بَه،

اَزێ لِێبُورينَا تَه (ژِ خُدێ) بِخَوازِمْ، لِێبَلِێ اَزْ نِكَارِمْ تُو عَذَابێ خُدێ ژِ سَرْ تَه بِدِمْ ئَالِى. خُدَايێ مَه! مَه خَوه هَرْ سِپَارْتِيَه تَه و مْ لِتَه ڤَگَرِيَانَه و ڤَگَرْ بَسْ بِبَالْ تَه ڤَه يَه.

٥. خُدَايێ مَه! مَه بِعَذَابْدَايِنَا ژِ جَمْ كَافِرَانْ نَجَرِبينَه. خُدَايێ مَه، لِمَه بِبُورَه! بِرَاسْتِى هَرْ تُو يِى يێ سَرْدَسْتْ، يێ كَارْبِنَجهْ.

٦. صُوِّنْدْ بَه، بِرَاسْتِى ژِ بُوّ وَه دِ وَانْ دَه نِمُونَيِێنْ هَرِى بَاشْ هَنَه، ژِ بُوّ يێنْ كُو خَلاتَا خُدێ هِێڤِى بِكَه و ژِ رُوّژَا قِيَامَتێ بِتِرْسَه. كِى كُو بَرێ خَوه (ژِ ايمَانێ) ڤَگَرِينَه ڤێجَه بِرَاسْتِى هَرْ خُدێ يَه يێ دَوْلَمَنْدْ، يێ لايِقێ حَمْدُ و سَنَايێ.

٧. دِبَه كُو خُدێ حَزْكِرَنَكێ بِخَه نَاڤْبَرَا وَه و وَانِێنْ كُو وَه دِژْمِنِيَا وَانْ دِكِرْ. خُدێ، خَودَانْهِێزْ و شِيَانَه. خُدێ گُنَهْژِێبِرَه، دِلُوّڤَانَه.

٨. اَوِێنْ كُو ژِ بُوّ دِينْ شَرێ وَه نَكِرِنْ و هُونْ ژِ وَلاتێ وَه دَرْنَخِسْتِنْ، خُدێ لِوَه قَدَخَه نَاكَه كُو هُونْ لِوَانْ قَنْجِى و عَدَالَتێ بِكِنْ. بِرَاسْتِى خُدێ ژِ عَدَالَتْكَرَانْ حَزْ دِكَه.

٩. بَسْ خُدێ لِوَه قَدَخَه (نَهيَا وَه) دِكَه كُو هُونْ وَانِێنْ كُو ژِ بُوّ دِينْ شَرێ وَه كِرِنْ و هُونْ ژِ جِهُ و وَارێ وَه دَرْخِسْتِنْ و ژِ بُوّ دَرئَانينَا وَه ئَارِيكَارِى كِرِنْ كُو هُونْ ژِ خَوه رَه بِكِنْ دُوسْتُ و ئَارِيكَارْ. كِى وَانْ ژِ خَوه رَه بِكَه دُوّسْتُ و ئَارِيكَارْ، ڤێجَه هَا اَوِنْ يێنْ سْتَمْكَارْ.

١٠. گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ! گَاڤَا كُو ژِنِێنْ بَاوَرْمَنْدْ هِجْرَتْ بِكِنْ و بِێنْ جَمْ وَه، وَانْ بِجَرِبينِنْ (كَا ژِ دِلْ بَاوَرِى ئَانِينَه يَانْ نَا). خُدێ بِێهْتِرْ ئَاگَاهْدَارَه ژِ ايمَانَا وَانْ. اَگَرْ وَه زَانِى كُو اَوْ ژِنْ ژِ دِلْ بَاوَرْمَنَدِنْ، وَانْ لِكَافِرَانْ ڤَنْگَرِينِنْ. نَه اَوْ ژِنِێنْ بَاوَرْمَنْدْ لِكَافِرَانْ حَلالِنْ نَه ژِى كَافِرْ لِوَانْ ژِنَانْ حَلالِنْ. اَوْ مَهْرَا كُو مِێرێ وَانْ ژِنَانْ دَايَه وَانْ، لِوَانْ (مِێرِێنْ كَافِرْ) ڤَگَرِينِنْ. دَمَا هُونْ مَهْرَا وَانْ ژِنَانْ بِدِنْ وَانْ، تُو گُنَه ژِ وَه رَه نِينَه كُو هُونْ بِوَانْ رَه بِزَوِجِنْ. ژِنِێنْ كَافِرْ دِ بِنْ مَهْرَا خَوه دَه نَگِرِنْ. اَوْ مَهْرَا كُو وَه دَايَه وَانْ (ژِنِێنْ كُو گِهِيشْتِنَه كَافِرَانْ) ژِ وَانْ بِخَوازِنْ. بِلَا اَوْ (كَافِرْ) ژِى مَهْرَا كُو دَانَه (اِێنْ كُو مُسِلْمَانْ

بُونَه) ژِ وَه بِخَوازِنْ. اَڤْ حُكْمِىٚ خُدِىٚ يَه ژِ وَه رَه كُو خُدِىٚ دِ نَاڤْبَرَا وَه دَه حُكِمْ دِكَه. خُدِىٚ زَانَا و كَارْبِنَجِهَه.

١١. اَگَرْ تِشْتَكْ ژِ مَالِىٚ وَه بِژِنێنْ وَه رَه بِگِهِيژَه كَافِرَانْ، ڤێجَه وَه بِوَانْ رَه شَرْ كِرْ و هُونْ بِسَرْ كَتِنْ و وَه غَنِيمَتْ بِدَسْتْ خِسْتْ، اِيدِى ژِ غَنِيمَتِىٚ بِقَاسِى مَهْرَا كُو دَانَه، بِدِنْ وَانْ مێرێنْ كُو ژِنێنْ وَانْ رَڤِينْ و (مَالێنْ وَانْ) بِرِنَه. هَاىْ ژِ حُكْمِىٚ خُدِىٚ هَبِنْ، اَوِىٚ كُو وَه پِىٚ بَاوَرِى ئَانِيَه.

١٢. هَىْ پێخَمْبَرْ! گَاڤَا كُو ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ ژِ بُوٚ كُو پێمَانِىٚ بِدِنْ تَه بێنْ جَمْ تَه كُو اَوْ هَڤْپِشْكَانْ ژِ خُدِىٚ رَه چێنَكِنْ، دِزِيىٚ نَكِنْ، زِنَايىٚ نَكِنْ، زَارُوكێنْ خَوه نَكُژِنْ، زَارُوكَا نَه ژِ مێرِىٚ خَوه بِبێبَخْتِى دُوڤْ زِلَامِىٚ خَوه نَئێخِنْ و دِ قَنْجِيىٚ دَه ژِ فَرْمَانَا تَه دَرْنَكَڤِنْ، ڤێجَه تُو ژِى پێمَانِىٚ ژِ وَانْ وَرْگِرَه. ژِ بُوٚ وَانْ ژِ خُدِىٚ لێبُورِينِىٚ بِخَوازَه. بِرَاسْتِى خُدِىٚ گُنَهْڤَشێرْ و دِلُوٚڤَانَه.

١٣. گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! دُوٚسْتَانِى و ئَارِيكَارِيَا قَوْمَكِى نَكِنْ كُو خُدِىٚ غَزَبْ لِوَانْ كِرِيَه. بِرَاسْتِى اَوْ ژِ خَلَاتَا ئَاخِرَتِىٚ بێهێڤِى نَه، چَاوَا كُو يِىٚ كَافِرْ ژِ مِرِيێنْ دِ قَبرَانْ دَه بێهێڤِى نَه.

٦١. سُورَه يِىٚ صَفْ

سُورَه يِىٚ (صَفْ) ، چَارْدَهْ (١٤) ئَايَتَه. لِمَدِينِىٚ نَازِلْ بُويَه و سُورَه نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايَتَا ٤'اَمْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بێژَيَا صَفْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «رێز»ه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. چِڤَاسْ تِشْتێنْ لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه خُدِىٚ تَسْبِيحْ دِكِنْ. هَرْ اَوَه يِىٚ عَّزِيزِ، يِىٚ حَكِيمْ.

٢. هَىْ گَلِى يێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ! يَا كُو هُونْ نَاكِنْ مَا چِمَا هُونْ دِبێژِنْ؟

٣. گُوٚتِنَا كُو هُونْ دِبێژِنْ و نَاكِنْ لِجَمْ خُدِىٔ دِبِىٔ سَبَبِىٔ خَشْمُ و هێرسِىٔ.

٤. بِرَاسْتِى خُدِىٔ ژِ وَانێنْ كُو دِ رِێكَا خُدِىٔ دَه يكْرِێژْ -هَرْ وَكِى كُو اَوْ اڤَاهِيكَه سَاغْلَمْ و بِهَڤْ ڤَه گِرِێدَايِين- شَرْ دِكِنْ حَزْ دِكَه.

٥. بێنَه بِيرَا خَوه؛ وِىٔ دَمَا مُوسَا ژِ گَلِىٔ خَوه رَه گُوٚتْ: هَىْ گَلِى مِنْ! هُونْ چِمَا مِنْ رَنْجِيدَه دِكِنْ و مِنْ دِئێشِێنِنْ. بِرَاسْتِى ژِى هُونْ دِزَانِنْ اَزْ قَاصِدِىٔ خُدِىٔ مَه كُو ژِ بُوٚ وَه هَاتِمَه شَانَدِنْ. ڤێجَه چِه گَاڤَا اَوْ ژِ رِىٔ دَرْكَتِنْ، خُدِىٔ ژِى دِلێنْ وَانْ ژِ رِيَا رَاسْتْ دَرْخِسْتْ. خُدِىٔ جِڤَاتَا ژِرِێدَرْكَتِى نَاپِنَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ.

٦. دِ بِيرْ بِينَه، دَمَا عِيسَايىٔ كُرِىٔ مْرِيَمِىٔ گُوٚتْ: گَلِى زَارُويێنْ اِسْرَائِيلْ! اَزْ قَاصِدِىٔ خُدِىٔ مَه ژِ بُوٚ وَه هَاتِمَه شَانَدِنْ، اَزْ رَاسْتْدَرِێخِىٔ كِتێبَا بَرِى خَوه مَه كُو تَورَاتَه و مِزْگِينَا پێخَمْبَرَكِى دِدِمْ وَه كُو دِىٔ پِشْتِى مِنْ وَرَه، نَاڤِىٔ وِى اَحْمَدَه. لێبَلِىٔ چِه گَاڤَا كُو وِى دَلِيلێنْ اَشْكَرَا ژِ وَانْ رَه ئَانِينْ، گُوٚتِنْ: اَڤْ، سِێرْبَازِيكَه اَشْكَرَا يَه.

٧. مَا ژِ وِى كَسِىٔ كُو بِدَرَوْ لِسَرْ نَاڤِىٔ خُدِىٔ لِێبِينَه، ظَالِمْترْ كِى يَه؟ حَالْ اَڤَه كُو اَوْ بِبَالْ اِسْلامِىٔ ڤَه تِىٔ ڤَخَونَدِنْ. خُدِىٔ جِڤَاتَا سْتَمْكَارَانْ نَاپِنَه سَرْ رِيَا رَاسْتْ.

٨. اَوْ (سْتَمْكَارْ و كَافِرْ) دِخَوازِنْ كُو رُوٚنَاهِيَا خُدِىٔ (كُو قُرْئَانَه) بِدَڤِىٔ خَوه ڤَمرِينِنْ. حَالْ اَڤَه كُو خُدِىٔ وِىٔ رُوٚنَاهِيَا خَوه تَمَامْ بِكَه چَنْدِى كَافِرْ نَه خَوازِنْ ژِى.

٩. خُدِىٔ يَه يىٔ كُو قَاصِدِىٔ خَوه (مُحَمَّدْ) بِهِيدَايتْ و حَقِيىٔ شَانَدِيَه دَا كُو دِينِىٔ خَوه بِخَه سَرْپِشْكَا هَمُو دِينَانْ، چَنْدِى اَڤْ بِمُشْرِكَانْ نَه خَوشْ بَه ژِى.

١٠. گَلِى يێنْ بَاوَرِى ئَانِينَه! مَا اَزْ بَازِرْگَانِيَكِىٔ كُو وَه ژِ عَذَابِىٔ دِژْوَارْ خَلَاصْ بِكَه نِيشَانِى وَه بِدِمْ:

١١. بَاوَرِى بِخُدِىٔ و پێخَمْبَرِىٔ وِى بِينِنْ، دِ رِيَا خُدِىٔ دَه بِمَالْ و جَانِىٔ خَوه جِهَادِىٔ بِكِنْ. هَا اَڤْ ژِ بُوٚ وَه چێتِرَه. اَگَرْ هُونْ دِزَانِنْ (اَمْرِىٔ خُدِىٔ پێكْبِينِنْ).

١٢. (اَگَرْ هُونْ ڤِىٚ بِكِنْ) خُدِىٚ دِىٚ لِگُنَهێنْ وَه بِبُورَه و وَه بِخَه بِهِشْتێنْ كُو دِ بِنِىٚ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ و دِ جَنَّتێنْ عَدْنِىٚ دَه (دِىٚ وَه بِخَه) خَانِیێنْ پَاكْ و رِنْدْ. هَا اَڤْ، فَلَاتَا مَزِنَه.

١٣. تِشْتَكِى دِنْ ژِى هَيَه كُو هُونْ دِىٚ ژِىٚ حَزْ بِكِنْ، ئَارِيكَارِيَكْ و فَتْحَكَه نِێزِيكَه ژِ جَمْ خُدِىٚ. مِزْگِينِىٚ بِدَه بَاوَرْمَنْدَانْ.

١٤. گَلِى يێنْ بَاوَرى ئَانِينْ! بِبِنْ ئَارِيكَارێنْ (دِينِىٚ) خُدِىٚ؛ هَرْ وَكِى كُو عِيسَايىٚ كُرِىٚ مْرِيمِىٚ، ژِ حَوَارِيَانْ رَه گُۆتِيَه: ژِ بُۆ رَاگِهَانَدِنَا دِينِىٚ خُدِىٚ كِى دِىٚ بِبَه ئَارِيكَارِىٚ مِنْ؟ حَوَارِيَانْ گُۆتْ: اَمِنْ، ئَارِيكَارێنْ دِينِىٚ خُدِىٚ. ژِ زَارُوكێنْ اِسْرَائِيلْ كُومَكِىٚ (كُو حَوَارِى نَه) بَاوَرِى ئَانِى و كُۆمَكْ ژِى كَافِرْ بُونْ. ڤێجَه مَه پِشْتگِرِيَا وَانێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِيبُونْ كِرْ،اِيْدِى اَوْ بِسَرْكَتِنْ.

٦٢. سُورَه يىٚ جُمُعَه

سُورَهيىٚ (جُمُعَه)، يَازْدَهْ (١١) ئَايِتَه. لِمَدِينِىٚ نَازِلْ بُويَه و نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايِتَا ٩’اَمْ تِىٚ كُو دِ وِىٚ دَه بِێژِيَا جُمُعَه دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «رُۆژَا اِينێ»ـيَه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. چِڤَاسْ تِشْتێنْ كُو لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه ژِ خُدِىٚ رَه تَسْبِيحْ دِكِنْ، اَوِىٚ كُو خَودِيىٚ هَرْ تِشْتِى يَه، يىٚ كُو ژِ هَرْ كێمَاسِيىٚ پَاكَه و پِيرُوزَه، يىٚ كُو لِسَرْ مَخلُوقِىٚ خَوه سَرْدَسْتَه و يىٚ كُو دِ كَارْ و بَارِىٚ خَوه دَه كَارْبِنَجِهَه.

٢. هَرْ اَوَه يىٚ كُو ژِ نَاڤْ نَخَونْدَيَانْ پێخَمْبَرَكْ ژِ وَانْ رَه شَانْدْ؛ ژِ وَانْ رَه ئَايِتێنْ خُدِىٚ دِخوِينَه، وَانْ پَاقِژْ دِكَه و وَانْ فێرِى كِتێبْ و حِكْمَتِىٚ دِكَه. دِگَلْ كُو اَوْ بَرِىٚ دِ نَاڤْ رِێشَاشِيَكَه اَشْكَرَا دَه بُونْ.

٣. (خُدێ، مُحَمَّدْ ژِ) هِنْ کَسێنْ دِنْ رَه ژِی (شَانَدِیَه کُو) هِێ ژِی بَشْدَارِی نَاڤْ وَانْ نَبُونَه. هَرْ اَوَه یێ عَّزِیز یێ حَکِیمْ.

٤. اَڤْ قَنْجِی و کَرَمَا خُدِێ یَه.(اَوْ) کِێ بِڤِێ دِدَه وِی. خُدِێ خُدَایێ کَرَمَا مَزِنَه.

٥. رَوْشَا وَانْ جِهُوییێنْ کُو تَوْرَاتْ لِوَانْ هَاتِیَه بَارْکِرِنْ (دَا کُو پێ عَمَلْ بِکِنْ) پِشْتْرَه وَانْ اَوْ هِلْنَگِرْتِیَه (و وَانْ ایمَانْ بمُحَمَّدْ نَئَانِیَه) وَکِی رَوْشَا کَرێ یَه کُو بَارێ کِتێبَانْ هِلْدِگِرَه. چِه پیسْ مِینَاکَه رَوْشَا وَانێنْ کُو بِئَایَتێنْ خُدِێ بَاوَرِی نَاینِنْ! خُدِێ جِڤَاتَا سِتَمْکَارَانْ نَاینَه سَرْ رِیَا رَاسْتْ.

٦. بێژَه: گَلِی جِهُویَانْ! هَکَه ژِ وَه وَه یَه کُو ژِ بِلِی مِرُۆڤَانْ هُونْ بِتَنێ دُوسْتێنْ خُدِێ نَه، دَه هَایْدِێ مِرِنێ بِخَوازِنْ اَگَرْ (بِرَاسْتِی) هُونْ رَاسْتْبێژِنْ.

٧. لێبَلِێ جِهُو ژِ بَرْ کَارْ و کِرِیَارێنْ کُو کِرِنَه، اَوْ تُو جَارْ مِرِنێ نَاخَوازِنْ. خُدِێ بِظَالِمَانْ دِزَانَه.

٨. بێژَه: اَوْ مِرنَا کُو هُونْ ژێ دِرَڤِنْ تَڤزْ اَوْ دێ هَرْ بِگَهِێ وَه. پِشْتْرَه هُونێ بِبَالْ زَانَایێ بیَا نَپَنِی و دَارِیچَاڤْ ڤَه بێنْ ڤَگَرَانْدِنْ. ڤێجَه اَوْ، بِچِڤَاسْ تِشْتێنْ وَه کِرِی دێ وَه ئَاگَاهْدَارْ بِکَه.

٩. گَلِی یێنْ بَاوَرِی ئَانِینَه! گَاڤَا رُوژَا اینێ بَانْگَا نِمێژێ بێتَه دَاینْ، ڤێجَه بِبَالْ زِکْرێ خُدِێ (نِمێژَا اینێ) ڤَه لَزْ بِکِنْ و دَڤْ ژِ کِرِینْ و فِرُوتِنێ بَرْدِنْ. هَا اَڤْ (چُونَا نِمێژێ و تَرْکَا بَازَارێ) اَگَرْ هُونْ بِزَانِنْ ژِ بُوٚ وَه چێترَه.

١٠. پِشْتِی کُو نِمێژْ بێتَه کِرِنْ ڤێجَه لِسَرْ عَرْدِێ بَلَاڤْ بِبِنْ، ژِ کَرَمَا خُدِێ (بِکَارێ خوه) بِخَوازِنْ. خُدَایێ خوه پِرْ بِبِیرْ بِینِنْ دَا کُو هُونْ رِزْگَارْ بِبِنْ.

١١. دَمَا وَانْ بَازِرْگَانِیکْ ئَانْ کَیفْ و شَاهِیکْ دِبِینِنْ، بَرْ پێ دِچِنْ و تَه (لِسَرْ مِنْبَرێ) لِپیَانْ

دِهێلِنْ. ببێژَه: یَا لِجَمْ خُدِیَ، ژِ بُوَ وَه ژِ کِیْفْ و بَازِرْگَانِییَ چێترَه. خُدِیَ چێترِینِیَ رِزِقْدَارَانَه.[١]

٦٣. سُورَه یِیَ مُنَافِقُونْ

سُورَهیِیَ (مُنَافِقُونْ)، یَازْدَهْ (١١) ئَایِتَه، لِمَدِینِیَ نَازِلْ بُویَه . سُورَه نَاڤِیَ خَوه ژِ ئَایِتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه پَیْڤَا مُنَافِقُونْ بِهُرِیَه و بِمَعْنَا «درُویَه»یَه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. (یَا مُحَمَّدْ)! گَاڤَا مُنَافِقْ تێنْ جَمْ تَه دبێژِنْ: اَمْ شَهْدَییِیَ دِدِنْ کُو تُو پێخَمْبَرِیَ خُدِیَ یِی. خُدِیَ دِزَانَه کُو تَقَزْ تُو پێخَمْبَرِیَ وِی یِی. خُدِیَ تَقَزْ شَهْدَهِییَ دِدَه کُو مُنَافِقْ دَرَوْکَارِنْ.

٢. ضُوَنَدێنْ خَوه (یِینْ ژِ دَرَوْ ڤَه) ژِ بُوَ خَوه کِرِنَه مِرْتَالْ و خَلْکِیَ ژِ رِیَا دِینِیَ خُدِیَ ڤَدِگَرِینِنْ. بِرَاسْتِی یَا کُو اَوْ دِکِنْ چِقَاسْ پِیسَه!

٣. اَڤْ (رَوْشَا وَانْ یَا پِیسْ) بِسَدَمَا کُو وَانْ بَاوَرِی ئَانِی و پَاشِیَ (دِ دِلِیَ خَوه دَه) کَافِرْ بُونَه. ڤێجَه خُدِیَ ژِی دِلِیَ وَانْ مُورْ کِرْ، اِیْدِی اَوْ تێنَاگِهیژِنْ.

٤. دَمَا تُو وَانْ دِبِینِی، بَژْنْ و بَالا وَانْ تَه عَجێبْگِرْتِی دِهێلَه، اَگَرْ کُو بَئَاخِڤِنْ ژِی گُهِیَ تَه دِیَ بِمِینَه لِئَاخَافْتِنَا وَانْ. تُو دِبێژِی ڤَیْ اَوْ دَارێنْ (لِبَرْ دِیوَارَانْ) پَالْدَایِی نَه (کُو

١ پێخَمْبَرْ ﷺ لسَرْ مِنبَرِیَ خُطْبَا اِینِیَ دخَونْد، دِ وِیَ نَاڤِیَ دَه دَحیتُ الکَلبی کَارْوَانَکی بَازِرْگَانییَ ژِ شَامِیَ دَئَانِی کُو بَارِیَ وِی خَوارِنْ بُوَ. وِیَ چَاخِیَ لِمَدِینِیَ دلْتَاخِیْڤِی بُوَ، بِهَایِیَ خَوارِنِیَ پِرْ گِرَانْ بُوبُو. اَڤْ یَکْ ژِی بُوبُو عَادَتْ کُو گَاڤَا کَارْوَانَکی خَوارِنِیَ دهَاتْ مَدِینِیَ ژِ کَیْفَانْ خَلْکْ بِطَبْلِکْ، قِیرْ و فِیرَانْ دچُو پێشْوَازِیَا وِی. ڤێجَه چِه گَاڤَا کُو اَوْ کَارْوَانْ هَاتْ مَدِینِیَ، خَلْکِیَ مِزْگَفْتِیَ بَلاڤْ بُونْ، چُونْ بَالْ کَارْوێنْ و پێخَمْبَرْ ﷺ لِسَرْ مِنْبَرِیَ ژِ پِیَانْ هِشْتِنْ و تَنِیَ دُوَازْدَهْ زلامْ لِدُوَرَا وِی ﷺ مَانْ. جَابِرْ کُرِیَ عَبْدُاللَه گُوَتْ: اَزْ ژِی یَکْ ژِ وَانْ بُومْ. ڤێجَه دَرْ بَارِیَ وِیَ رُودَانِیَ دَه اَوْ ئَایِتَا کُو لِژُورِیَ بِهُرِی، نَازِلْ بُوَ.

خِیٚرْ دِ وَانْ دَه نِینَه). ژِ وَانْ وَه یَه هَرْ گَازِیَکَه کُو هَبَه لِدِژی وَانَه. اَوْ نَیَارِنْ، خَوه ژِ وَانْ بپَارِیٚزَه. خُدِیٚ لَعْنَتَا خَوه لِوَانْ کَه! چَاوَا اَوْ (ژِ حَقِیِیٚ) بَرِیٚ خَوه ڤَدِگَرِینِنْ؟

٥. گَاڤَا ژِ وَانْ رَه بِیٚ گُوٚتِنْ: ورِنْ، بِلا پِیٚخَمْبَرِیٚ خُدِیٚ ژِ بُوٚ وَه لِیٚبُورِینِیٚ بِخَوازَه، سَرِیٚ خَوه دِزِیڤِرِینِنْ و تُو وَانْ دِبِینِی کُو بَرِیٚ خَوه (ژِ حَقِیِیٚ) ڤَدِگَرِینِنْ و خَوه مَزِنْ دِدِیٚرِنْ.

٦. تُو ژِ بُوٚ وَانْ لِیٚبُورِنِیٚ بِخَوازِی و نَخَوازِی، ژِ وَانْ رَه وَکْهَڤَه؛ خُدِیٚ دِیٚ هِیچْ لِوَانْ نَبُورَه. بِرَاسْتِی خُدِیٚ دَسْتَیَا ژِرِیٚدَرْکَتِیَانْ نَاینَه رِیَا رَاسْتْ و دُرِسْتْ.

٧. هَرْ اَونْ یِیٚنْ کُو (ژِ اَنصَارِیَانْ رَه) دِبِیٚژِنْ: تُو تِشْتِی نَدِنْ یِیٚنْ (مُهَاجِرِیٚنْ) کُو لِجَمْ پِیٚخَمْبَرِیٚ خُدِیٚ نَه، دَا کُو ژِ هَڤْ بَلاڤْ بِبِنْ و هَرِنْ. حَالْ اَڤَه کُو گَنْجِینَیِیٚنْ ئَاسِیمَانَانْ و عَرْدِیٚ یِیٚنْ خُدِیٚ نَه. لِیٚبَلِیٚ مُنَافِقْ دِ ڤِیٚ نَاگَهِیژِنْ.

٨. مُنَافِقَانْ دِگُوٚتْ: صُوٚنْدْ بَه، اَگَرْ کُو اَمْ ڤَگَرِنْ مَدِینِیٚ ، اَوِیٚنْ دَسْتْهِلاتْدَارْ اِیٚ خُوٚشْ اَڤِیسْتْ (کُو اَوْ بِخَوه نَه) دِیٚ یِیٚنْ بِیٚرُومَتْ و رَبَّنْ (کُو پِیٚخَمْبَرْ و مُهَاجِرِنْ) ژِ مَدِینِیٚ دَرْخِنْ. رَوْشْ اَڤَه؛ سَرْکَفْتِنْ و رُومَتْ هَرْ ژِ بُوٚ خُدِیٚ، پِیٚخَمْبَرِیٚ وِی و ژِ بُوٚ بَاوَرْمَنْدَانَه، لِیٚبَلِیٚ مُنَافِقْ تِیٚنَاگَهِیژِنْ.

٩. گَلِی یِیٚنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ! بِلا مَالْ و زَارُوکِیٚنْ وَه، وَه ژِ زِکْرِیٚ خُدِیٚ مَشْغُولْ نَکِنْ. کِی ڤِیٚ بِکَه هَا اَوْ یِیٚنْ کُو خَسِرِینَه.

١٠. ژِ وِی رِزْقِیٚ کُو مَه دَایَه وَه (دِ رِیَا خُدِیٚ دَه) خَرْجْ بِکِنْ، بَرِیَا کُو مْرِنَا یکِی ژِ وَه بِیٚ و کُو بِبِیٚژَه: خُدَایِیٚ مِنْ! بِلا تَه مْرِنَا مِنْ بِدَایَا پَاشْ دَا مِنْ صَدَقَه بِدَایَا و اَزْ بِبُومَا ژِ قَنْجِیکَارَانْ!

١١. خُدِیٚ تُو جَارْ مِرِنَا تُو کَسِی، دَمَا کُو مِرِنَا وِی وَرَه بِپَاشْ دَه نَادَه و خُدِیٚ بِیَا هُونْ دِکِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٦٤. سُورَه يىَ تَغَابُنْ

سُورَەيىَ (تَغَابُنْ)، هِژْدَهْ (١٨) ئَايەتە. لِمَدينىَ نَازِلْ بُويَە . سُورَه نَاڤىَ خَوه ژِ ئَايێتَا ٩ٰ'اَمْ گِرْتيَە كُو تِى دَه پَيْڤَا تَغَابُنْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «خَاپِيَايى و زِيَانـ»ـه.

بِنَاڤىَ خُدَايىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. چِقَاسْ تِشْتێنْ كُو لِعَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ هَنَه ژِ بُوْ خُدِىَ تَسْبِيحْ دِكِنْ، خُودَانِى و فَرْمَانْدَارِى، پَسِنْ و شِێكِرِى هَرْ ژِىَ رَه نَه و اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِى قَادِرَه.

٢. خُدِىَ يَه، يىَ كُو (بِڤِى شَكْلِىَ خَوشِكْ) هُونْ ئَافِرَانَدِنْ، ڤێجَه هِنَكْ ژِ وَه اِنْكَارْ دِكِنْ و هِنَكْ ژِ وَه ژِى بَاوَرِى تِينِنْ. خُدِىَ بِيَا هُونْ دِكِنْ بِينَرَه.

٣. خُدِىَ عَرْدْ و ئَاسِيمَانْ بِحَقِى (و حِكْمَتْ) ئَافِرَانْدِنْ. شَكِلْ و دِرُوڤْ دَانَا وَه، ڤێجَه بِدُرُوڤِىَ هَرِى خَوشِكْ هُونْ بِشَكِلْ و شَمَالْ كِرِنْ. ڤَگَرَا وَه هَرْ بِبَالْ وِى ڤَه يَه.

٤. خُدِىَ بِيَا دِ عَرْدْ و ئَاسِيمَانَانْ دَه دِزَانَه، بِيَا هُونْ دِزِى و اَشْكَرَا دِكِنْ ژِى دِزَانَه و خُدِىَ بِيَا دِ دِلانْ دَه ڤَشَارْتِى ژِى دِزَانَه.

٥. اَرِىَ مَا خَبَرَا وَانێنْ بَرِىَ كَافِرْ بُونَه نَگِهِيشْتِيَه وَه؟ ڤێجَه وَانْ جَزَايىَ كُفْرَا خَوه تَعْمْ كِرْ و (لِئَاخْرَتِىَ ژِى) ژِ وَانْ رَه عَذَابَكِى دِژْوَارْ هَيَه.

٦. اَڤْ (عَذَابْ) بِسَدَمَا كُو پێخَمْبَرێنْ وَانْ بِدَلِيلْ و مُعْجِزَيێنْ اَشْكَرَا ژِ بُوْ وَانْ دِهَاتِنْ، ڤێجَه دِگُوْتِنْ: اَرِىَ مَا چَاوَا اِنْسَانَكْ دِىَ (بِبَه پێخَمْبَرْ و) مَه بِينَه رِيَا رَاسْتْ؟ ڤێجَه اَوْ كَافِرْ بُونْ و بَرِىَ خَوه (ژِ حَقِيىَ) ڤَگَرَانَدِنْ. خُدِىَ ژِى نَه حَوْجِيى بَاوَرِيَا وَانْ بُوْ. خُدِىَ، دَوْلَمَنْدُ و پَسِنَانْدَه يَه.

٧. يێنْ كَافِرْ حِزِرْ كِرِنْ كُو اَوِىَ پِشْتِى مِرِنىَ دِيسَا نَيێنَه سَاغْكِرِنْ و ڤَژَانَدِنْ. بِبێژَه: نَخێرْ!

صُوْنْدْ بِخُدَايِێ مِنْ بَه؛ تَقَزْ هُونِێ بِێنَه قَژَانَدِنْ و هُونِێ تَقَزْ بِكَارْ و كِرْيَارِێنْ خَوه بِێنَه ئَاگَاهْدَارْكِرِنْ. اَڤْ رَوْشْ لِبَرْ خُدِێ پِرْ هِێسَانَه.

٨. ڤِێجَه بِخُدِێ و پِێخَمْبَرِێ وِی و بِوِێ رُوْنَاهِيَا (قُرْئَانَا) كُو مَه هِنَارْتِيَه اِيمَانِێ بِينِنْ. خُدِێ بِكَارْ و كِريَارِێنْ كُو هُونْ دِكِنْ ئَاگَاهْدَارَه.

٩. رُوْژَا كُو خُدِێ ژِ بُوْ رُوْژَا جِڤِينِێ (ژِ بُوْ حَسَابْ وَرْگِرْتِنِێ) وَه بَرْهَڤْ بِكَه، هَا اَوَه رُوْژَا كُو يِێ خَاپِيَايِى (و خَسرِى) دَرْكَڤَه رَاسْتِێ. كِى بِخُدِێ اِيمَانْ بِينَه و كَارِێ قَنْجْ بِكَه، خُدِێ دِێ گُنَهِێنْ وِی ژِێ بِبَه، دِێ لِێ بِبُورَه و دِێ وِی بِخَه بِهِشْتِێنْ كُو دِ بِنْ وَانْ دَه چَمْ دِهَرِكِنْ و اَوْ دِێ هَرْ و هَرْ دِ وَانْ دَه بِمِينِنْ. هَا اَڤَه سَرْكَفْتِنْ و رِزْگَارِيَا مَزِنْ.

١٠. اَوِێنْ كُو كَافِرْ بُونَه و بِئَايِتِێنْ مَه بَاوَرِى نَئَانِينَه، هَا اَوْ خَلْكِێ دُوژَهِێ نَه، اَوْ سَرَاقَتِى تِى دَه نَه. اَوْ چِه پِيسْ لِێڤَگَرْگَهَه!

١١. چِه بَلَا و نَخوشِيَكْ كُو بِسَرْ مِرُوْڤَانْ دَه بِێ، هَرْ اَوْ بِدَسْتُورَا خُدِێ يَه. كِى بِخُدِێ بَاوَرِى بِينَه، خُدِێ دِێ دِلِێ وِی ژِ يَا رَاسْتْ رَه ڤَكَه. خُدِێ بِهَرْ تِشْتِى زَانَا يَه.

١٢. گُهْدَارِيَا خُدِێ و پِێخَمْبَرِى وِی بِكِنْ. اَگَرْ هُونْ بَرِێ خَوه (ژِ اِيمَانِێ) ڤَگَرِينِنْ،اِێدِى بِزَانِنْ كُو بَسْ وَظِيفَيَا پِێخَمْبَرِێ مَه، رَاگِهَانَدِنَكَه رُوْنَاكْ و اَشْكَرَا يَه.

١٣. اَلله، ژِ وِی پِێ ڤَه تُو اِلٰه تُنِنْ، ڤِێجَه بِلا بَاوَرْمَنْدْ بَسْ خَوه بِسْپِێرِنْ اَلله.

١٤. گَلِى يِێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! ژِ ژِنْ و زَارُوكِێنْ وَه هِنْ ژِ بُوْ وَه نَيَارِنْ، ڤِێجَه لِوَانْ هِشيَارْ بِنْ و خَوه ژِ وَانْ بِپَارِێزِنْ. اَگَرْ هُونْ عَفُو بِكِنْ و لِكِێمَاسِيَانْ بِبُورِنْ و وَانْ بِبَخْشِينِنْ، ڤِێجَه بِرَاسْتِى خُدِێ گُنَهْڤَشِێرْ و دِلُوڤِينَه.

١٥. بِرَاسْتِى مَالِێ وَه و زَارُوكِێنْ وَه ژِ بُوْ وَه اِمْتِحَانِنْ. خَلاتَا مَزِنْ ژِى لِجَمْ خُدِێ يَه.

١٦. نَاخَوه حَيَا كُو هُونْ دِكَارِنْ ژِ خُدِێ بِتِرْسِنْ، گُهْدَارِى (يَا شِيرَتِێنْ وِی) بِكِنْ، بِگُوْتِنَا

وِی بِکِنْ و ژِ بُوّ قَنْجِیَا خَوه خِیّرَانْ بِکِنْ. کِی ژِ طَمَاعِیَا نَفْسَا خَوه، خَوه بپَارِیّزَه، هَا اَونْ یِیّنْ سَرْفِرَازْ و رِزْگَارْبُویِی.

١٧. اَگَرْ هُونْ ژِ دِلْ مَالِیَ خَوه دِ رِیَا خُدِیَ دَه خَرْجْ بِکِنْ، خُدَا دِیَ ژِ وَه رَه وِی (مَالِی) قَاتْ بِقَاتْ زِیّدَه بِکَه و لِگُنَهِیّنْ وَه بِبُورَه. خُدِیَ شُکِرْدَارْ و بِیّهْنْفِرَهَه.

١٨. خُدِیَ، زَانَایِیَ نَپَنَدِی و دَارِیچَاڤَه، اَوَه یِیَ سَرْدَسْتِیَ کَارْبِنَجِهْ.

٦٥. سُورَه یِیَ طَلاقْ

سُورَه‌یِیَ (طَلاقْ)، دُوزْدَهْ (١٢) ئَایَتَه و لِمَدِینِیَ نَازِلْ بُویَه . نَاڤِیَ سُورَه ژِ ئَایَتَا پِیّشِینْ هَاتِیَه کُو تِی دَه پِیڤَا طَلاقْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «ژِنْبَرْدَانـ»ـه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. هَیْ پِیّخَمْبَرْ! گَاڤَا هُونْ بِخَوازِنْ ژِنَانْ بَرْدِنْ، وَانْ دِ دَمَا پَاڤژِیَا وَانْ دَه بَرْدِنْ، (پِشْتِی وَه اَوْ بَرْدَانْ) عِدَیِیَ وَانْ بِژمِیّرِنْ (و تُومَارْ بِکِنْ). ژِ خُدَایِیَ خَوه یِیَ پَرْوَرْدَگَارْ بِترْسِنْ (کُو عِدَیِیَ وَانْ نَه کِیّمْ نَه ژِی زِیّدَه بِحَسِیّبِنِنْ). وَانْ ژِ خَانِیِیّنْ وَانْ دَرْنَخِنْ و بِلَا اَوْ بِخَوه ژِی (حَتَا دِ عِدَیِیَ خَوه دَه نَه، ژِ خَانِیِیّنْ خَوه) دَرْنَکَڤِنْ؛ ژِ بِلِی کُو اَوْ فَحْشِیتِیَکَه اَشْکَرَا بِکِنْ (بِگُوّتِنْ و بِزَاڤِیّنْ خَوه خَلْکِیَ مَالِیَ تَنْگَزَارْ بِکِنْ). اَڤْ تِخُوبِیّنْ خُدِیَ نَه. کِی بِدَه سَرْ تِخُوبْ و اَحْکَامِیّنْ خُدِیَ، بِرَاسْتِی وِی لِخَوه سِتَمْکَارِی کِرِیَه. تُو نِزَانِی؛ دِبَه کُو خُدِیَ پِشْتِی بَرْدَانَا ژِنَانْ رَوْشْکَه دِنْ دَرِینَه هُوّلِیَ (اَگَرْ کُو ژِ مَالا خَوه دَرْنَکَڤِنْ و تِی دَه بِمِینِنْ دِبَه کُو لِهَڤْ ژِی بِزڤِرِنْ).

٢. دَمَا وَانْ عِدَیِیَ خَوه تَمَامْ کِرْ، ڤِیّجَه یَا بِرنْدِی لِوَانْ ڤَگَرِنْ ئَانْ ژِی بِرنْدِی ژِ وَانْ جُدَا بِبِنْ (وَانْ بَرْدِنْ). ژِ نَاڤْ خَوه دُو مِیّرِیّنْ عَادِلْ (لِسَرْ بَرْدَانَا وَانْ ئَانْ لِسَرْ زِڤِرَانْدِنَا وَانْ) بِکِنْ شَاهِدْ و بِلا ژِ بُوّ خُدِیَ (بِدُرِسْتِی) شَهْدَیِی بِدِنْ. هَا اَڤْ بِرْیَارْ و شِیرَتَه

ژِ بُوٚ وِى كَسِىَ كُو بِخُدِىَ و رُوٚژَا ئَاخْرَتِىَ بَاوَرِى تِينَه. كِى بِرْيَارْ و حُكْمِيٚنْ خُدِىَ بِپَارِيٚزَه، خُدِىَ دِىَ رِيَكِىَ ژِىَ رَه ڤَكَه..

٣. بِئَاوَايَكِى كُو حِزرْ نَدِكِرْ دِىَ رِزْقِىَ وِى بِدِىَ. كِى خَوه بِسْپِيٚرَه خُدِىَ ڤِيٚجَه اَوْ بَسِى وِى يَه. بِيٚگُمَانْ خُودِىَ فَرْمَانَا خَوه بِجِهْ تِينَه،(لِيٚبَلِىَ) خُدِىَ ژِ بُوٚ هَرْ تِشْتِى مِقْدَارْ (و اَنْدَازَكْ) دَانِيَه.

٤. اَوْ ژِنيٚنْ كُو ژِ خوِينَا حَيزِطِىَ بِيٚهِيٚڤِى بُونَه (كُو تَمَنْ مَزِنِنْ) و اَوِيٚنْ كُو نَاكَڤِنِىَ، اَگَرْ هُونْ (دِ عِدَيِىَ وَانْ دَه) كَتِنْ گُمَانِىَ، جِڤَانِىَ (بَنْدَمَايِينَا) وَانْ سِىَ مَهَه. اَوِيٚنْ كُو لِحَالَكِى نَه دَمَا لِهِيٚڤِيَايِينَا وَانْ دَانِينَا بَارِىَ وَانَه (چِيٚبُونَا زَارُوكِىَ يَه). كِى بِرْيَارْ و حُكْمِيٚنْ خُدِىَ بِپَارِيٚزَه، خُدِىَ دِىَ كَارِىَ وِى ژِىَ رَه هِيٚسَانْ بِكَه.

٥. هَا اَڤِيٚنْ هَاتِنْ گُوٚتِنْ، حُكْمُ و بِرْيَارِيٚنْ خُدِىَ نَه كُو ژِ وَه رَه شَانَدِنَه. كِى بِرْيَارُ و حُكْمِيٚنْ خُدِىَ بِپَارِيٚزَه، خُدِىَ دِىَ گُنَهِيٚنْ وِى ڤَشِيٚرَه و پَرُو يَا وِى مَزِنْ بِكَه.

٦. ژِنيٚنْ بَرْدَايِى لِگُوٚرِى طَاقَتَا خَوه لِجِهِىَ كُو هُونْ لِىَ بِجِهْ بِنْ (وَانْ ژِى) بِجِهْ بِكِنْ. ظِرَارِىَ نَگَهِيژِنْ وَانْ؛ ژِ بُوٚ كُو هُونْ (بِدَرْكَتِنْ و گَرَوْدَايِينِىَ)وَانْ تَنْگَزَارْ بِكِنْ. اَگَرْ اَوْ حَامِلَه (بَارْدَار) بِنْ، حَتَا بَارِىَ خَوه دَينِنْ نَفَقِيٚنْ وَانْ بِدِنْ. هَكَه اَوْ ژِ وَه رَه زَارُوٚكِىَ شِيرْ بِدِنْ اُجْرَتَا وَانْ بِدِنْ و دِ نَقَبَا خَوه دَه بِرِنْدِى (و بِئَاوَايَكِى مُنَاسِبْ) لِهَڤْ بِيٚنْ. اَگَرْ وَه لِهَڤْ نَكِرْ، بِلا بَاڤِىَ (زَارُوٚكِى) ژِ زَارُوٚكِى رَه شِيرْدَايَنَكَه دِنْ بِگْرَه.

٧. يىَ دَسْتْفِرَهْ بِلا نَفَقِىَ لِگُوٚرِى دَسْتْفِرَهِيَا خَوه بِدَه. كَسِىَ دَسْتْتَنْگْ ژِى ژِ مَالِىَ كُو خُدِىَ دَايَه وِى، بِلا نَفَقِىَ بِدَه. خُدِىَ لِتُو كَسِى زِيٚدَتِرِى يَا كُو دَايِىَ بَارْ لِىَ نَاكَه. خُدِىَ دِىَ پِشْتِى دَسْتَنْگِيِىَ دَسْتْفِرَهِيِىَ بِينَه.

٨. گَلَكْ ژِ خَلْكِىَ وَلَاتَانْ ژِ فَرْمَانَا خُدَايِىَ خَوه و پَيخَمْبَرِىَ وِى دَرْكَتِنْ، ڤِيٚجَه مَه اَوْ كِشَانَدِنْ حَسَابَكِى دِژْوَارْ و مَه اَوْ بِعَذَابَكِى كَسْنَدِيتِى جَزَا كِرِنْ.

٩. وَانْ جَزَایِیّ کَارْ و کِرِیَارِیّنْ خوه تَعْمْ کِرِنْ و دَاوِیَا رَوْشَا وَانْ ژِی زِیَانَه.

١٠. خُدِیّ ژِ وَانْ رَه عَذَابَکی دِژْوَارْ ئَامَادَه کِرِیَه. ڤِیّجَه گَلی ئَاقِلْمَنَدِیّنْ کُو وَه بَاوَرِی ئَانِیَه، ژِ خُدِیّ بِتِرْسِنْ. مَا نَه خُدِیّ بِرَاسْتِی ژِی ژِ بُوّ وَه کِتِیّبَکْ شَانَدِیَه (ڤِیّجَه ژِ وَه رَه هِیّنْجَتْ نِینَه).

١١. (خُدِیّ ژِ بُوّ وَه) پِیّخَمْبَرَکْ ژِی شَانْدْ کُو ئَایَتِیّنْ خُدِیّ یِیّنْ رُوّنْکَرْ ژِ وَه رَه دِخْوِینَه، دَا کُو یِیّنْ بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارِیّ قَنْجْ کِرِنْ ژِ طَارِیتِیِیّنْ (نَزَئَانِینْ و کَافِرِیِیّ) دَرِینَه رُونَاهِیَا (بَاوَرِی و زَانِینِیّ). کِی بِخُدِیّ بَاوَرِی بِینَه و کَارِیّ بِفَیْدَه بِکَه، خُدِیّ دِیّ وِی بِخَه بِهِشْتِیّنْ وِسَا کُو دِ بِنِیّ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِکِنْ و اَوِیّ حَتَا حَتَایِیّ تِی دَه بِنْ. بِرَاسْتِی ژِی خُدِیّ رِزْقَکی پَاکْ و پَاقِژْ دَایَه وِی.

١٢. خُدِیّ یَه یِیّ کُو حَفْتْ ئَاسِیمَانْ ئَافِرَانَدِنْ و ژِ عَرْدِیّ ژِی اَوْ قَاسْ ئَافِرَانَدِنْ. پَیْغَامْ و فَرْمَانَا خُدِیّ دِ نَاڤْبَرَا قَانْ دَه تِیّ و دِچَه، دَا کُو هُونْ بِزَانِنْ کُو بِرَاسْتِی خُدِیّ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه و بِرَاسْتِی زَانِینَا خُدِیّ دُوّرْ لِهَرْ تِشْتِی گِرْتِیَه.

٦٦. سُورَه یِیّ تَحْرِیمْ

سُورَه‌یِیّ تَحْرِیمْ ، دُوَازْدَهْ (١٢) ئَایَتَه. لِمَدِینِیّ نَازِلْ بُویَه ، نَاڤِیّ خوه ژِ ئَایَتَا پِیّشِینْ هَاتِیَه کُو تِی دَه پَیْڤَا حَرَامْ دَرْبَاسْ بُویَه، بِمَعْنَا «قَدَخَه‌کِرِنَـه.

بِنَاڤِیّ خُدَایِیّ کُو رَحْمَنَ رَحِیمْ

١. هَیْ پِیّخَمْبَرْ! ژِ بُوّ چِه یَا خُدِیّ ژِ تَه رَه حَلالْ کِرِیَه، ژِ بُوّ رَازِیکِرِنَا خَانِمِیّنْ خوه، تُو لِخوه حَرَامْ دِکِی؟ خُدِیّ گُنَهْژِیّبِرْ و دِلُوّڤَانَه.

٢. بِیّگُمَانْ خُدِیّ، ژِ بُوّ وَه حُکمْ دَانِی کُو (بِدَایِنَا کَفَارَتِیّ) هُونْ ژِ صُوّنَدِیّنْ خوه ڤَگَرِنْ. خُدِیّ دُوسْتُ و ئَارِیکَارِیّ وَه یَه و اَوَه یِیّ عَلِیمْ یِیّ حَکِیمْ.

٣. وِىٚ چَاخِىٚ پِيٚخَمْبَرْ پَيْڤَكَه دِزِى ژِ يكِىٚ ژِ خَانِمِيٚنْ خوه رَه كِرْ. ڤِيٚجَه گَاڤَا وِىٚ اَوْ پَيڤْ اَشْكَرَا كِرْ؛ خُدِىٚ ژِى اَڤْ يَكْ ژِ پِيٚخَمْبَرْ رَه رَاگِهَانْدْ. پِيٚخَمْبَرْ ژِى هِنَكْ ژِ وِىٚ پَيْڤِىٚ ژِىٚ رَه اَشْكَرَا كِرْ و هِنَكْ ژِى هِشْتْ. گَاڤَا كُو پِيٚخَمْبَرْ اَوْ پَيڤْ ژِىٚ رَه دِيَارْ كِرْ، گُوٚتْ: كِىٚ اَڤْ ژِ تَه رَه گُوٚتْ؟ پِيٚخَمْبَرْ گُوٚتْ: خُدَايِىٚ (بِهَرْ تِشْتِى) زَانَا و هَايْدَارْ ژِ مِنْ رَه گُوٚتْ.

٤. اَگَرْ هُونْ هَرْدُو تُوٚبه بِكِنْ، ڤِيٚجَه بِرَاسْتِى دِلِىٚ وَه بَرْ بِبَاشِيىٚ چَرْخْ بُويَه. اَگَرْ هُونْ لِدِژِى پِيٚخَمْبَرْ ژِ هَڤْ رَه بِبِنْ پِشْتَڤَانْ، ڤِيٚجَه بِرَاسْتِى (هُونْ بِزَانِنْ) كُو خُدِىٚ جِبْرِيلْ و قَنْجِيٚنْ بَاوَرْمَنْدْ دُوٚسْتُ و ئَارِيكَارِىٚ وِى نَه. پِشْتِى ڤِىٚ مِلائِيكَتْ هَمُو ژِى ئَارِيكَارِيٚنْ وِى نَه.

٥. اَگَرْ پِيٚخَمْبَرْ وَه بَرْدَه (اَى ژِنِيٚنْ پِيٚخَمْبَرْ)، خُدَايِىٚ وِى دِ شُونَا وَه دَه -ژِ ژِنَبِى و كَچَانْ- هِنَكْ ژِنِيٚنْ ژِ وَه چِيٚتِرْ دِىٚ بِدِيِىٚ كُو اَوِىٚ مُسِلْمَانْ بِنْ، بَاوَرْمَنْدْ بِنْ، اِيطَاعَتْكَارْ بِنْ، تُوٚبهدَارْ بِنْ، عِبَادَتْكَارْ بِنْ، ژِ بُوٚ خُدِىٚ لِسَرْ رِيٚكَا بِنْ.

٦. گَلِى يِيٚنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه! خوه و مَالْبَاتَا خوه ژِ ئَاگِرَكِى بِپَارِيٚزِنْ كُو سُخْتَنِى (ئَارْدُوِيِىٚ) وِى مِرُوڤْ و كَڤِرِنْ. لِسَرْ وِى (ئَاگِرِى) مَلائِيكَتِيٚنْ دِلْسِتُورْ و دِژْوَارْ هَنَه. لِبَرْ فَرْمَانَا خُدِىٚ رَانَابِنْ و يَا كُو فَرْمَانَا وَانْ پِىٚ هَاتِى كِرِنْ دِكِنْ.

٧. گَلِى يِيٚنْ كَافِرْ بُونَه! اِيرُو لِيٚبُورِينَا خوه نَخوازِنْ. هُونْ دِىٚ تَنِىٚ جَزَايِىٚ كِرِنِيٚنْ خوه بِكِشِينِنْ.

٨. گَلِى بَاوَرْمَنْدَانْ! بَرِىٚ خوه بِدِنْ خُدِىٚ و بِتُوٚبَيَكَه ژِ دِلْ و جَانْ تُوٚبه بِكِنْ.(اَگَرْ هُونْ ژِ دِلْ و جَانْ تُوٚبه بِكِنْ) هِيٚڤِى هَيَه كُو رَبِّىٚ وَه لِگُنَهِيٚنْ وَه بِبُورَه و وَه بِخَه بِهِشْتِيٚنْ كُو دِ بِنِىٚ وَانْ رَه چَمْ دِهَرِكِنْ. اَوْ رُوٚژَا كُو خُدِىٚ پِيٚخَمْبَرْ و بَاوَرْمَنْدِيٚنْ لِگَلْ وِى رِسْوَا نَاكَه و نَادَه شَرْمِىٚ،(وِىٚ رُوٚژِىٚ) رُوٚنَاهِيَا وَانْ دِىٚ لِپِيٚشِى و رَخِىٚ وَانْ يِىٚ رَاسْتِىٚ

بِچه. دِبێژِنْ: خُدَايىٚ مه! رُوٚنَاهِيَا مَه تَمَامْ بِكَه و مَه بِبَخْشِينَه، بِرَاسْتِى ژِى تُو لِسَرْ هَرْ تِشْتِى خودَانْهێزِى.

٩. هَىْ پێخَمْبَرْ! لِهَمْبَرْ كَافِرْ و مُنَافِقَانْ جِهَادِىٚ بِكَه و لِسَرْ وَانْ دِژْوَارْ ببَه. جِهىٚ وَانْ جَهَنَّمَه. اَوْ چه پِيسَه جِهَه!

١٠. خُدِىٚ ژِ يێنْ كَافِرْ رَه ژِنَا نُوحْ و ژِنَا لُوطْ نِمُونَه ئَانِينَه. اَڤْ هَرْدُو ژِنْ دِ بِنْ مَهْرَا دُو بَنْدَيێنْ مَه يێنْ صَالِحْ دَه بُونْ و (بِكَافِرْبُونَا خوه) هَرْدُو ژِنَانْ بوَانْ رَه خَايِنْتِى كِرِنْ (نَه خِيَانَتَا نَامُوسِىٚ). ڤێجه مِيرێنْ وَانْ (دِگَلْ كُو پێخَمْبَرْ بُونْ) نِكَارِينْ عَذَابِىٚ خُدِىٚ ژِ سَرْ وَانْ بِدِنْ ئَالِى. ژِ هَرْدُو ژِنَانْ رَه هَاتَه گُوٚتِنْ: دَه هَايْدِىٚ دِگَلْ يێنْ كُو دِچِنْ اِيْگِرْ دَه هُونْ ژِى بِچِنْ![1]

١١. خُدِىٚ ژِ يێنْ بَاوَرْمَنْدْ رَه نِمُونَه ژِ ژِنَا فِرْعَونْ ئَانِيَه. دَمَا گُوٚتِبُو: خُدَايىٚ مِنْ! ژِ بُوٚ مِنْ لِجَمْ خوه لِبِهِشْتِىٚ مَالَكِىٚ چێكَه، مِنْ ژِ فِرْعَوْنُ و كَارِىٚ وِى خَلَاسْ بِكَه و مِنْ ژِ وِىٚ جِڤَاتَا ظَالِمْ رِزْگَارْ بِكَه!

١٢. ژِ مَرْيَمَا كَچَا عِمْرَانِى ژِى نِمُونَه تِينَه، اَوَا كُو نَامُوسَا خوه پَارَاسْتِى. ڤێجه جِبْرِيلْ قَاصِدِىٚ مَه، بِاَمْرِىٚ مَه پُڤْكِرَه بَرْ خَاڤِكَا وِىٚ. وِىٚ بَاوَرِى بِشَرِيعَتَا خُدَايىٚ خوه و كِتێبێنْ وِى ئَانِى و اَوْ ژِ اِطَاعَتْكَارَانْ بُوٚ.

١ اَڤْ ئَايَتْ بَيَانْ دِكَه كُو گرێدَانێنْ بِژِنْ و مێرتِيىٚ بِسَدَمْ كُفْرِىٚ تُو فَيْدِىٚ نَادَه هَڤْ. يَعْنِى ژِنْكَه كُو لِسَرْ كُفْرِىٚ بِمرَه مێرِىٚ وِىٚ پێخَمْبَرْبَه ژِى تُو فَيْدِىٚ نَادِيىٚ. خُدِىٚ ژِ ڤِىٚ عَلَاقَيَا ژِنيتيىٚ مُهمْتِرْ ژِى پێوَنْدِيێنْ لِيْزِمْتِتِى و خُودَتِيىٚ بَيَانْ كِرِيَه «اَوْ رُوٚژَا كُو مَالْ و زَارُوٚ تُو فَيْدِىٚ نَادِنْ كَسِى» شُعَرَاء:٨٨ و ژِ سُورَهيىٚ عَبَسَ ئَايَتَا ٣٤-٣٥ىٚ «رُوٚژَا كُو مَرْڤْ ژِ بِرَايىٚ خوه، ژِ دَايكْ و بَئَاڤِىٚ خوه ..دِرَڤِه«. خُدِىٚ ژِ ڤَانْ هَرْدُو ژِنَانْ مِينَاكْ ئَانِيَه. اَڤْ ژِى شَامِلِى سَرْ تَڤْكِىٚ اَقْرَبَانْ تِىٚ. خُدِىٚ بِڤِىٚ يَكِىٚ بِمُسلمَانَانْ دِدَه زَئَانِينْ كُو نَه بِنَاڤْگِينَا اِيمَانِىٚ بَه كَسْ نِكَارَه تُو فَيْدِىٚ بِدَه تُو كَسِى، چَنْدِى كُو اَو خُودِيىٚ وِى يىٚ هَرِى نێزْ بَه ژِى. ژِ سُورَهيىٚ طُورْ ئَايَتَا ٢١ىٚ «اَوێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينَه و زُرِّيَّتَا وَانْ ژِى بِبَاوَرِى دَابَه پِىْ شُوٚپَا وَانْ، اَمِىٚ زُرِيَتَا وَانْ ژِى بِگَهِينِنَه وَانْ و اَمْ ژِ مُكَافَاتَا وَانْ ژِى تِشْتَكِى كِيمْ نَاكِنْ» ڤِىٚ رَوْشِىٚ دِتَكِزێنِىٚ.

٦٧. سُورَه یێ مُلْكْ

سُورَەیێ (مُلْكْ)، سی (٣٠) ئایەتە، لمَكِّیێ هَاتیە خَوارێ. سُورَه، نَاڤێ خوە ژ ئَایَتا پێشینْ گِرْتیَه كُو تِی دَه پَێڤَا مُلْكْ دَرْبَاسْ بُویَه كُو اَوْ بوَاتَیَا دَسْتْهِلاتِی و حُكمْرَانی یَه. ژ ڤی سُورَەیی رَه هِنَكْ نَاڤێنْ دِنْ ژی هَنَه: تَبَارَكَه، مُنْجیَه، مُجَادَلَه، مَانِعَه و وَاقیَه. دَرْ بَارێ ڤِی سُورَەیی دَه پِرْ حَدیثْ هَنَه، دِدِنْ زَانینْ كُو كَسێ هَرْ شَڤْ وِی بخُوینَه، خێرَكه مَزِنْ ژ خَوه رَه حَاصِلْ دِكَه.

بِنَاڤێ خُدَایێ كُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. اَوْ خُدَایێ كُو خُودَانِی و فَرْمَانْدَارِی بِدَسْتێ وِی یَه چِقَاسْ پَاكْ و پِیرُوزَه. اَوْ لِسَرْ هَرْ تِشْتِی قَادِرَه.

٢. خُدێ مِرِنْ و ژِیَانْ ئَافِرَانْدِنْ دَا كُو وَه بِجَرِبینَه؛ كَا كَارْ و كِرْیَارێنْ كێ ژ وَه چێتِرَه. هَرْ اَوَه یێ عّزِیزْ یێ غَفُورْ.

٣. اَوْ خُدَایێ كُو حَفْتْ طَبَقْ ئَاسِیمَانْ دِ سَرْ هَڤْ رَه ئَاهَنْگَسَازْ چێكِرِنَه، تُو یێ دِ چێكِرِنَا خُدَا یێ رَحْمَنْ دَه تُو كێمَاسی و نَاكُوكیێ نَبینِی. ڤێجَه دَه بَرێ خَوه بِدێ، اَرێ مَا تُو كێمَاسِیكێ تِی دَه دِبینِی؟

٤. پَاشێ دِیسَا بَرێ خَوه بِدێ (كَا تُو عَیْبَكێ تِی دَه دِبینِی(؟ چَاڤێنْ تَه دِێ رَبَنْ و وَسْتیَایِی لِتَه ڤَگَرِنْ.

٥. بِرَاسْتِی مَه ئَاسِیمَانێ دِنْیَایێ بِستێرَانْ خَمِلانْدِیَه. مَه اَوْ (ستێرْ) ژ بُوْ رَجِمَانْدِنَا شَیْطَانَانْ كِرِنَه تێوَرْ و مَه ژ بُوْ وَانْ عَذَابێ بِپێتْ ئَامَادَه كِریَه.

٦. ژ بُوْ وَانێنْ كُو رَبّێ خَوه مَانْدَلْ دِكِنْ عَذَابێ دُوْژَهێ هَیَه. اَوْ چه پیسَوَارَه!

٧. گَاڤَا اَوْ (كَافِرْ) دِ جَهْنَمێ تێنْ وَرْكِرِنْ، دَنْگَكی بِهێرْسی كِرێتْ ژێ تێ و اَوْ دِ نَاڤْ خَوه دَه دِكَلَه.

٨. جَهَنَمْ ژِ هێرْسَا خَوه هِنْدِكْ دِمِينَه كُو خَوه بِخَوه و ژِ هَڤْ بِتَقَه! چه گَاڤَا مَلائِيكَتْ كۆمَكىَ ژِ كَافِرَانْ دِاڤێژِنىَ، زَبَانِيێنْ وِىَ ژِ وَانْ دِپرْسِنْ؛ اَرِىَ مَا ژِ بۆ وَه پێخَمْبَرْ نَهَاتِبُونْ (كُو ژِ عَذَابِىَ ڤِىَ رُۆژِىَ وَه بِتِرْسِينِنْ)؟

٩. دِ بَرْسِڤَا خَوه دَه، گُۆتِنْ: رَاسْتَه، بِرَاسْتِى پێخَمْبَرْ ژِ بۆ مَه هَاتِنْ، ڤێجَه مَه بَاوَرِى بِوَانْ نَئَانِى و مَه گُۆتْ: خُدِىَ تُو پێخَمْبَرْ نَشَانْدِنَه. هُونْ بَسْ دِ نَاڤْ ژِرِێدَرْكَتِنَكَه مَزِنْ دَه نَه!

١٠. گُۆتِنْ: اَگَرْ مَه گُهْ بِدَايَا پێخَمْبَرَانْ ئَانْ ژِى مَه فَهْمْ بِكِرَا ڤێگَا اَمْ نَدِبُونْ ژِ خَلْكِىَ دُۆژَهِىَ!

١١. ڤێجَه لِگُنَهێنْ خَوه مِكُرْ هَاتِنْ. نَاخَوه بِلا دُۆژَهِى بِمِرِنْ و ژِ دِلْۆڤَانِيَا خُدِىَ دُورْ بِنْ!

١٢. بِرَاسْتِى اَوێنْ كُو ژِ نَدِيتِى و نَبِينَايِى ڤَه ژِ خُدَايِىَ خَوه دِتِرْسِنْ، ژِ وَانْ رَه لێبُورِينْ و پَرُو يَكَه مَزِنْ هَيَه.

١٣. هُونْ دِخَوازِنْ گُوتِنَا خَوه بِدِزِى يَانْ ژِى اَشْكَرَا بِبێژِنْ، بِرَاسْتِى خُدِىَ بِيَا دِ دِلانْ دَه هَرْ دِزَانَه.

١٤. اَرِىَ مَا اَوِىَ كُو (تَڤْكِىَ عَالَمِىَ) ئَافِرَانْدِيَه (بِيَا نَپِنِى و دِيَارْ) نِزَانَه؟ دِگَلْ كُو هَرْ اَوَه يىَ لَطِيفْ يىَ خَبِيرْ.[1]

١٥. خُدِىَ يَه اَوِىَ كُو عَرْدْ ژِ بۆ وَه سَرْنَرْمْ (و هێسَانْ) كِرِيَه. ڤێجَه دِ نَاڤْ هَرْ ئَالِيێنْ وِىَ دَه بِگَرِنْ، ژِ رِزْقِىَ كُو خُدِىَ دَايَه وَه بِخونْ و ڤَگَرْ بَسْ بِبَالْ وِى ڤَه يَه.

١٦. اَرِىَ مَا هُونْ ژِ وِى خُدَايِىَ لِژُۆرْ اَوْلَه نَه كُو اَوْ دِ عَرْدِىَ دَه وَه نَبَه خَوارِىَ. هَا وَه دِيتْ كُو عَرْدْ دِلَرِزَه؟

١ لَطِيفْ: اَوِىَ كُو بِحَقِيقَتَا هَرْ تِشْتِى، بِهُورْ و گِرِىَ وِى زَانَا يَه.
خَبِيرْ: اَوِىَ كُو بِكِرِنێنْ بَنْدِيێنْ خَوه، يێنْ اَشْكَرَا و نَهێنِى ئَاگَاهْدَارَه.

١٧. اَرێ مَا هُونْ ژِ وِى خُدَايێ لِژُوْرْ پشتْرَاسْتِنْ كُو كَفِرْبَارَانَكێ بِسَرْ وَه دَه نَرژِينَه؟ ڤێجَه هُونێ بزَانِنْ كَا تِرْسَانْدِنَا مِنْ چَاوَانَه؟

١٨. بِرَاسْتِى يێنْ بَرِيَا ڤَانْ (پُوتپَرَسْتَانْ) ژِى بَاوَرِى بـ (پێخَمْبَرێنْ خَوه) نَئَانِينْ. ڤێجَه لِهَمْبَرِى اِنْكَارَا وَانْ (دَه بنێرَه) كَا عَذَابێ مِنْ چَاوَا بُوْ؟!

١٩. مَا اَوْ لِطَيْرَانْ نَانێرِنْ كُو دِ سَرْ وَانْ رَه دِفِرِنْ، پَرێنْ خَوه ڤَدكِنْ و دِگِرِنْ؟ ژِ خُدَايێ رَحْمٰنْ پێ ڤَه (تِشْتَكْ) وَانْ (لِهَوَا) نَاگِرَه. بِرَاسْتِى اَوْ بِهَرْ تِشْتِى بِينَرَه.

٢٠. اَرێ مَا ژِ بِلِى خُدِێ، اَوْ كِى يَه كُو ژِ بُوْ وَه بِبَه لَشْكَرْ كُو ئَارِيكَارِيَا وَه بِكَه؟ بِرَاسْتِى كَافِرْ هَرْ دِ نَاڤْ خَاپَانْدِنَكَه اَشْكَرَا دَه نَه (شَيْطَانْ وَانْ دِخَاپِينَه و نَاهِێلَه اَوْ بَاوَرِى بِينِن.)

٢١. اَرێ مَا كُو خُدێ رِزْقێ خَوه لِسَرْ وَه بِبِرَه، مَا كِى دِكَارَه رِزقْ بِدَه وَه؟ نَخێرْ، بَلْكِى وَانْ خَوه دِ چَاڤْسُورِى و نَفْرَتێ دَه بَرْدَانَه و رِكْدَارِيێ دِكِنْ.

٢٢. اَرێ مَا كَسێ كُو لِسَرْ رُويێ خَوه بِمَشَه دُرِسْتِرَه يَانْ اَوْ كَسێ كُو لِسَرْ پِيَانْ دِ رِيكَه رَاسْتْ دَه دِمَشَه؟

٢٣. بِبێژَه: خُدێ يَه، اَوێ كُو هُونْ ژِ نُو ڤَه خُلِقَانْدِنَه و ژِ بُوْ وَه گُه، چَاڤْ و دِلْ چێكِرْنَه. هُونْ چِقَاسْ كِيمْ شُكرێ خُدێ دِكِنْ!

٢٤. بِبێژَه: خُدێ يَه، يێ كُو هُونْ دَانَه سَرْ عَرْدێ و تِى دَه بَلاڤْ كِرِنَه و هُونێ بَسْ بِبَالْ وِى ڤَه بێنَه جڤَانْدِنْ.

٢٥. اَوْ دِبێژِنْ: اَگَرْ هُونْ رَاسْتْ دِبێژِنْ، دَه كَا اَڤْ سُوْزْ (ئَا تُو مَه پێ دِتِرْسِينِى) كَنْگێ يَه؟

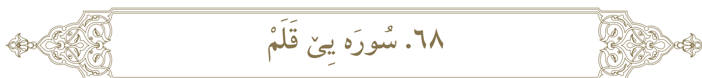
٢٦. بِبێژَه: بِرَاسْتِى زَانِينَا وێ لِجَمْ خُدێ يَه. اَزْ تِنێ هِشْيَارْكَرُ و ئَاگَاهْدِێرِمْ.

٢٧. اِێدِى دَمَا عَذَابْ و نَخوشِيێ نێزِى خَوه دِبِينِنْ، لِوَه يێ كَافِرْ و بێبَاوَرَانْ رَشْ دِبَه. مَلائِيكَتْ ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ: هَا اَڤَه، اَوْ عَذَابێ كُو وَه لِێ لَزْ دِكِرْ!

٢٨. بِبێژَه: اَگَرْ خُدِىَ مِنْ و کَسێنْ لِگَلْ مِنْ بِمِرِینَه، یَانْ ژِى لِمَه وَرَه رَحْمِىَ، مَه سَاغْ بِهێلَه، دَه ژِ مِنْ رَه بِبێژِنْ مَا کِى هَیَه کُو کَافِرَانْ ژِ عَذَابِىَ دِژْوَارْ رِزْگَارْ بِکَه؟

٢٩. بِبێژَه: اَوْ خُدَایِىَ رَحْمٰنَه (اَوِىَ کُو مِرُۆڤَانْ ژِ نَخوشِى و عَذَابِىَ رِزْگَارْ دِکَه). مَه بَاوَرِى پِىَ ئَانِى و مَه خَوه بَسْ سِپَارْتَه وِى. ڤێجه هُونِىَ دِ نێزْ دَه بِزَانِنْ کَا کِى یَه یِىَ دِ رِێشَاشِیکَه اَشْکَرَا دَه.

٣٠. بِبێژَه: کَا بَژِنْ: اَگَرْ ئَاڤَا وَه دِ عَرْدِىَ دَه هَرَه خوارْ، مَا کِى هَیَه کُو ئَاڤکَه هَرِكْ ژِ وَه رَه بِینَه؟

٦٨. سُورَه یِىَ قَلَمْ

سُورَهیِىَ (قَلَمْ)، پێنْجِى و دُو (٥٢) ئَایِتَه. لِمَکِّىَ نَازِلْ بُویَه و سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَایِتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِى دَه پَیڤَا قَلَمْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِوَاتَیَا پێنُوسْ و خَامَه یَه. نَاڤکِى دِنِىَ ڤِى سُورَهیِى ژِى نُو نَه.

بِنَاڤِىَ خُدَایِىَ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. نُونْ. بِقَلَمِىَ و بِیَا کُو رِێزَه رِێزْ تِىَ نِڤِیسِینْ صُوْنْدْ بَه.

٢. بِسَدَمَا کُو خُدِىَ قَنْجِى دَایَه تَه تُو دِینْ نِینِى.

٣. بێگُمَانْ ژِ بُوْ تَه پَرُویکَه بێقُتبُونْ هَیَه.

٤. بِرَاسْتِى تُو لِسَرْ رَوِشْتَکِى (اَخلَاقَکِى) مَزِنِى.

٥. دِ نێزِیكْ دَه (رَسُولِىَ مِنْ) تُو یِىَ بِبِینِى و اَوِىَ ژِى بِبِینِنْ..

٦. کَا کِى ژِ وَه دِینَه.

٧. بِرَاسْتِى خُدَایِىَ تَه بێهْتِرْ دِزَانَه بِیِىَ کُو رِىَ وِنْدَا کِرِیَه و اَوْ بێهْتِرْ دِزَانَه بِیِىَ کُو رَاسْتَرِىَ بُویَه.

٨. نَاخَوه بِگُوٚتِنَا دَرَوْکَرَانْ مَکَه!

٩. اَوْ دِخَوازِنْ کُو تُو بِنَرْمِی تَڤْبِگَرِی دَا کُو اَوْ ژِی لِبَارَا ته نَرْمْ تَڤبِگَرِنْ.

١٠. بِگُوٚتِنَا مِرُوڤێ زێدَه سُوٚنْدْکَارْ یێ رِسْوَا مَکَه،

١١. اَوێ دَڤْئَاڤێژێ عَیبْدَرێخْ و اَوێ سَبْکَرێ خَبَرْگُهێزْ.

١٢. اَوێ چِیکُوسێ خِێرْنَهخَوازێ تَعْدَهکَرێ پِرْ گُنَهْکَارْ...

١٣. اَوێ دِلْهِشْكْ و خَبَرْرَقْ، پِشْتِی وِێ ژِی کُو اَوْ بیژِی بَه و بِخَرَابییێ نَاڤْدَارْ بَه.

١٤. ژِ بَرْ کُو خُدَانْ مَالْ و زَارُوكْ بُوٚ (ژِ لَوْ دَرْبَارێ قُرْئَانێ دَه وِسَا بُوٚ)!

١٥. دَمَا ئَایتێنْ مَه ژێ رَه تێنْ خَونْدِنْ، دبێژَه: اَوْ چِیرُوكْ و چِیڤَانُوکێنْ پێشِییانَه!

١٦. اَمێ وِی لِسَرْ پُوزێ وِی بِکَشْکِشێنِنْ.

١٧. بِرَاسْتِی مَه خَلْکێ مَکّێ ژِی مِینَا خُدَانێ بَاخْچَه جَرِبَانْدِنْ؛ دَمَا صُوٚنْدْ خَوارِنْ کُو سِبَهێ زُو (هێ تُو کَسی نَدیتی) فێکِیێ خَوه بِقُرێفِنْ (دَا فَقِیرَانْ بێبَحْرْ بِهێلِنْ).

١٨. ژِ بُوٚ فَقِیرْ و بَلَنْگَازَانْ تِه پَارْ ڤَنَقَتَانْدِنْ.

١٩. ڤێجَه هێ اَوْ دِ خَوێ دَه، بِشَڤْ، بَلایَکَه مَزِنْ بِسَرْ بَخْچَیێ وَانْ دَه هَاتْ.

٢٠. اِیْدِی اَوْ بَخْچَه بُوٚ مِینَا رِژِیێ.

٢١. سَرێ سِبَهێ گَازِی هَڤْ کِرِنْ (دَا کُو هَرِنْ نَاڤْ بَاخْچێ خَوه).

٢٢. (گُوٚتِنْ) دَه هَایْدێ سِبَهێ زُو هَرِنْ اَگَرْ (بِرَاسْتِی) هُونْ دِخَوازِنْ فێکِیێنْ خَوه بِقُرێفِنْ!

٢٣. اَوْ، بَرْ بِرِیَا بَاخْچَه ڤَه چُونْ، بِدِزِی ژِ هَڤْ رَه دِگُوٚتِنْ:

٢٤. بِلا تُو فَقِیرْ و بَلَنْگَازْ بِوَه نَحِسِنْ و بِوَه رَه نَیێنْ نَاڤْ بَاخْچێ وَه!

٢٥. اَوْ سِبَهێ زُو بِرِێ کَتِنْ و ژِ وَانْ وَه یَه کُو اَوْ دێ بِگَهِیژِنْ ئَارْمَانْجَا خَوه.

٢٦. لێبَلێ گَاڤا وَانْ بَخْچَه (بِڤِێ رَوْشِێ) دیتْ، گۆتِنْ: مَه رِیَا خَوه شَاشْ کِرِیَه (اَڤْ نَه
بَخْچێ مَه یَه)!

٢٧. (گُوتِنْ): نَخێرْ، بَلْکی اَمْ مَحْرُومْ و بێپَارْ مَانْ.

٢٨. یێ ژ وَانْ تێگَهیشْترْ، گُوتْ: مَا مِنْ ژ وَه رَه نَگُوتْ: بێأَمْرِیَا خُدِێ مَکِنْ، دَه بِلا وَه
خُدَایێ خَوه پَاكْ بِدێرَا، وَه زَکَاتَا مَالِێ خَوه بِدَایَا دَا کُو اَڤْ نَهَاتَا سَرێ وَه.

٢٩. گُوتِنْ: خُدێیۆ! تُو ژ هَرْ کێمَاسِیێ پَاكْ و پَاقِژِیێ. بِرَاسْتِی اَمْ هَرْ سِتَمْکَارْ بُونْ.

٣٠. پَاشِێ بَرێ خَوه دَانَه هَڤْ، گَازِنْ ژ هَڤْ کِرِنْ و سُوجْ خِسْتِنْ ستُویێنْ هَڤْ.

٣١. گُوتِنْ: وَاخْ لِرَوْشَا مَه! بِرَاسْتِی اَمْ ژ رِیَا رَاسْتْ دَرْکَتِبُونْ.

٣٢. هێڤِی هَیَه کُو خُدَایێ مَه ژ بَدێلا بَاخْچِیێ مَه یکی چێتِرْ بِدَه مَه. بِرَاسْتِی اَمْ هێڤِیدَارێ
(کَرَمَا) رَبِّێ خَوه نَه.

٣٣. هَا وِسَا یَه عَذَابْدَایینا مَه. لێ بَلِێ، اَگَرْ بِزَانِنْ و تێبگَهِیژِنْ عَذَابِێ ئَاخِرَتِێ گَلَكْ
دژْوَارْترْ و مَزِنْترَه.

٣٤. بێگُمَانْ ژ بُو وَانێنْ کُو خَوه ژ بێحَقِیێ دپَارێزِنْ لِجَمْ خُدَایێ وَانْ بِهِشْتێنْ خَوشْ هَنَه.

٣٥. اَرێ مَا اَمِێ مُسِلْمَانْ و گُنَهْکَارَانْ وَکْهَڤْ بِگِرِنْ؟

٣٦. اَرێ چه لِوَه قَومِیَه؟ مَا هُونْ چَاوَا (بوَکْهَڤِیێ) حُکِمْ دِدِنْ؟

٣٧. یَانْ ژی دِ دَسْتْ وَه دَه کِتێبَكْ هَیَه کُو هُونْ دِ وِێ دَه دِخوینِنْ؟

٣٨. کُو بِرَاسْتِی ژی یَا هُونْ دِخَوازِنْ ژ بُو وَه تِی دَه یَه؟!

٣٩. یَانْ ژی مَا سُوزِێنْ وَه لِسَرْ مَه هَنَه کُو حَتَا رُوژَا قِیَامَتِێ یَا هُونْ حُکِمْ پِێ بِدِنْ دِێ
هَرْ ژ بُو وَه بَه؟!

٤٠. ژ وَانْ بِپِرْسَه: کَا کِی ژ وَانْ کَفیلِێ ڤِێ دُوژَا پُوچَه؟

٤١. يَانْ ژِى دِ ڤِىَ بِيرْ و بَاوَرِيىَ دَه هَڤْكَارِيْنْ وَانْ هَنَه، ڤِيْجَه اَگَرْ بِرَاسْتِى اَوْ رَاسْتْ دِبيْژِنْ بِلا گَازِى هَڤْكَارِيْنْ خَوه بِكِنْ!

٤٢. رُوْژَا كُو لِوَانْ دِبَه تَنْگَاسِى و زَحْمَتِى (كُو رُوْژَا قِيَامْتِىَ يَه)، دَاخَوازْ لِوَانْ تِىَ كِرِنْ كُو هَرِنْ سِجُودِىَ، لِيْبَلِىَ اَوْ نِكَارِنْ بِچِنْ سِجُودِىَ.

٤٣. چَاڤِيْنْ وَانْ بِتِرْسَه، زَلِيلِى وَانْ دِگِرَه. بِرَاسْتِى بَرِىَ دَاخَوازْ ژِ وَانْ دِهَاتَه كِرِنْ كُو بِچِنْ سِجُودِىَ (دِيسَا ژِى اَوْ نَچُونْ سِجُودِىَ)، دِگَلْ كُو اَوْ سَاغْلَمْ و رِحَتْ بُونْ ژِى.

٤٤. تُو مِنْ و كَسِىَ كُو بِڤِىَ قُرْئَانِىَ بَاوَرِى نَينِىَ ژِ هَڤْ رَه بِهِيْلَه. اَمِىَ دِ نيْزِيكْ دَه هِيْدِى هِيْدِى، بِبِيِى كُو اَوْ بِخَوه بِحِسِنْ بَرْ بِدُوْژَهِىَ ڤَه وَانْ بِكِيْشِمْ.

٤٥. اَزْ مُهْلَتِىَ دِدِمْ وَانْ. بِرَاسْتِى دَهْفَا مِنْ ئَا جَزَادَانِىَ پِرْ دِژْوَارَه!

٤٦. يَانْ ژِى تُو حَقَكِى ژِ وَانْ دِخَوازِى ڤِيْجَه اَوْ لِسَرْ وَانْ گِرَانَه؟

٤٧. يَانْ ژِى زَانِينَا نَپَنِيِىَ لِجَمْ وَانَه،ڤِيْجَه اَوْ دِنِڤِيسِنْ؟

٤٨. ڤِيْجَه تُو ژِ بُوحُكْمِىَ رَبِّىَ خَوه،خَوهرَاگِرَه , تُونَبَه وَكِى خُدَانِىَ مَاسِى(يونُسْپيْخَمْبَرْ) دَمَابِدَرْدُ و كُلْ گَازِى خُدَايِىَ خَوه كِرْ (دَاكُو وِى ژِ نَاڤَا مَاسِى رِزْگَارْ بِكَه)...

٤٩. اَگَرْ دِلُوْڤَانِيَا خُدَايِىَ وِى پِىَ رَه نْگِهِيشْتِبُويَا اَوِىَ لِچُولا رِپْ و رُوتْ و لُومَهكِرِى بِهَاتَا ئَاڤِيْتِنْ.

٥٠. بَلِىَ خُدَايِىَ وِى اَوْ بِژَارْتْ (وَحِى دَايِىَ و بَرْ بِدِلُوْڤَانِيَا خَوه خِسْتْ)، ڤِيْجَه اَوْ گَرَانْدْ ژِ مِرُوڤِيْنْ ڤَنْجِيكَارْ.

٥١. بِرَاسْتِى، هِنْدِكْ مَابُو كُو يِيْنْ كَافِرْ دَمَا لِقُرْئَانِىَ گُهْدَارِى دِكِنْ ژِ كَرْبُ و كِينَا خَوه تَه چَاڤِينُوْكِى بِكِنْ و تَه بِخِنْ عَرْدِىَ. دِبيْژِنْ: بِرَاسْتِى ژِى اَوْ دِينَه.

٥٢. حَالْ اَڤَه كُو قُرْئَانْ بِخَوه ژِ بُوْ مِرُوْڤَانْ ئَاگَاهْدَارِى يَه.

٦٩. سُورَه يِىَ حَاقَّه

سُورَەيِىَ (حَاقَّه)، پێنْجى و دُو (٥٢) ئَايَتَه. لِمَكَّىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَێڤَا حَاقَّه هَاتِيَه و بِوَاتَيَا وِىَ قِيَامَتِىَ يَه كُو وَانْ حَقِيقَتێنْ هَاتِنَه مَانْدَلِكِرِنْ، دَرِتِينَه رَاسْتِىَ.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. الحَاقَّه.[1]

٢. اَرِىَ مَا اَلْحَاقَّه چِى يَه؟

٣. مَا تُو ژِ كُو دِزَانِى كَا اَلْحَاقَّه چِى يَه؟

٤. سَمُودْ و عَادْ بِرُوْژَا قِيَامَتِىَ بَاوَرِى نَئَانِينْ.

٥. هَرْچِى سَمُودْ (قَوْمِىَ نَبِى صَالِحْ) بُونْ بِقِيرَكَه ژِ حَدِىَ دَرْ هَلَاكْ بُونْ.

٦. هَرْچِى عَادْ (قَومِىَ نَبِى هُودْ) بُونْ بِبَاهُوْزَكَه بِڤِيزَه ڤِيزْ و زێدَه سَارْ هَلَاكْ بُونْ.

٧. خُدِىَ اَوْ حَفْتْ شَڤْ و هَشْتْ رُوْژَانْ لِپَێْ هَڤْ بِسَرْ وَانْ دَه شَانْدْ. اَوْ دِ مَالێنْ خَوه دَه مِرِى و بێبِزَاڤْ مَانْ، هَرْ وَكِى اَوْ قُرْمِىَ دَارْخُرْمَيێنْ رِزِى بُونْ.

٨. ڤێجَه مَا تُو شُونْمَايِينَكِىَ ژِ وَانْ دِبِينِى؟

٩. فِرْعَونْ و يێنْ بَرِيَا وِى و خَلْكِىَ وَانْ وَلاتێنْ كُو هَاتِنَه سَرُو بِنْكِرِنْ ژِى، دَسْتْ بِگُنَهَانْ كِرِنْ.

١٠. هَرْ وِهَا وَانْ گُهْدَارِيَا پێخَمْبَرِىَ خَوه نَكِرْ، ڤێجَه خُدِىَ بِعَذَابَكِى تُنْدْ (دِژْوَارْ) اَوْ جَزَا كِرِنْ.

١١. بِرَاسْتِى گَاڤَا ئَاڤِىَ (هَرْ ئَالِى) دَا بَرْ خَوه و بِلِنْدْ بُوْ، مَه هُونْ دِ كَشْتِيِىَ دَه هِلْگِرْتِنْ...

[1] الحَاقَّه ، نَاڤَكْ ژِ نَاڤِىَ رُوْژَا قِيَامَتِىَ يَه، لَوْرَا دِ ڤِىَ رُوْژِىَ دَه پَێمَانَا بِپَادَاشْ و جِزَايِىَ مِسُوْگَرْ دِبَه-

١٢. دَا كُو اَمْ ڤِىَ يكِىَ ژِ وَه رَه بِكِنْ پَنْدُ و شِيرَتْ و دَا كُو گُهيَنْ تِيَگِهيشْتِى تِيَبِگِهيژِنْ.

١٣. اِيَدِى گَاڤَا كُو دِ صُورِىَ دَه يَكْ پِفْكِرِنَكْ بِىَ پِفْكِرِنْ..

١٤. عَرْدُ و چِيَا بِيَنْ رَاكِرِنْ و بجَارَكِىَ لِهَڤْ بِيَنْ خِسْتِنْ و هُورْ و هِيَرَا بِبِنْ.

١٥. هَا وِىَ رُوَژِىَ بِزَانَه كُو قِيَامْتْ رَابُو.

١٦. ئَاسِيمَانْ دِدَرِزَه، اِيَدِى وِىَ رُوَژِىَ ئَاسِيمَانْ سِسْتُ و خَاڤَه.

١٧. مَلائِيكَتْ لِدُوَرَا ئَاسْمِيَنِنْ. وِىَ رُوَژِىَ هَشْتْ مَلائِيكَتْ عَرْشِىَ خُدَايِىَ تَه دِ سَرْ مِرُوَڤَانْ رَه دِىَ هِلْگِرِنْ.

١٨. وِىَ رُوَژِىَ (ژِ بُوَ حَسَابْ) هُونِىَ بِيَنَه پِيَشْبَرِى خُدَايِىَ خَوه، تِشْتَكِى وَه يِى ڤَشَارْتِى نَامِينَه.

١٩. هَرْچِى يِىَ كُو دَفْتَرَا عَمَلِىَ خَوه بِدَسْتِىَ خَوه يِىَ رَاسْتِىَ وَرْگِرَه، (بِكِيَفْ) دبِيَژَه: كَرَمْ كِنْ؛ دَفْتَرَا مِنْ بِخُوينِنْ.

٢٠. بِرَاسْتِى مِنْ ژِ دِلْ زَنَانِيبُو كُو حَسَابِىَ رُوَژَا قِيَامَتِىَ لِپِيَشِيَا مِنَه.

٢١. ڤِيَجَه اَوْ دِ ژِيَانَكَه خَوهشْ دَه يَه.

٢٢. دِ بِهِشْتَكَه قَدِرْبِلِنْدُ و خُدَانْرُومَتْ دَه يَه.

٢٣. فِيَكِيىَ وِىَ نِيَزِكْ و بَرْدَسْتِنْ.

٢٤. (مَلائِيكَتْ ژِ وَانْ رَه دِبِيَژِنْ): بِسَدَمَا كَارْ و كِريَارِيَنْ كُو وَه دِ دِنْيَايِىَ دَه كِرِنْ بِخوُنْ، ڤَخوُنْ، ژِ وَه رَه نُوَشِيجَانْ بَه.

٢٥. هَرْچِى يِىَ كُو دَفْتَرَا عَمَلِىَ خَوه، بِدَسْتِىَ خَوه يِىَ چِپِىَ وَرْگِرَه، دِىَ بِبِيَژَه: خَوزِى اَڤْ دَفْتَرْ ژِ بُوَ مِنْ نَهَاتِبُويَا دَاينْ!

٢٦. هَمْ مِنْ نِزَانِبُويَا كَا حَسَابِىَ مِنْ چِى يَه!

٢٧. خَوزِی بِمِرِنِیٚ رَه هَرْ تِشْتْ بِدَاوِی بُویَا!

٢٨. مَالْ و مِلْکِیٚ مِنْ قَتْ فَیْدَه نَگِهَانْدَه مِنْ..

٢٩. دَسْتْهِلاتِیَا مِنْ ژِ مِنْ هَاتَه سِتَانْدِنْ.

٣٠. (تِیٚ گُوٚتِنْ): وِی بِگِرِنْ و بِزِنْجِیرَانْ (دَسْتِیٚنْ وِی بِسِتُوِییٚ وِی ڤَه) گِرِیٚ بِدِنْ..

٣١. پَاشِیٚ وِی بَاڤِیٚژِنْ نَاڤْ ئَاگِرِیٚ بِپِیٚتْ!

٣٢. پِشْتْرَه وِی بِزِنْجِیرَکَه حَفْتِیٚ گَازْ زِنْجِیرْپِیٚچْ بِکِنْ.

٣٣. بِرَاسْتِی وِی بَاوَرِی بِخُدَایِیٚ مَزِنْ نَدِئَانِی..

٣٤. لِسَرْ نَانْدَایِنْ و تِیٚرْکِرِنَا بَلَنْگَازَانْ تَشْوِیقْ نَدِکِرْ.

٣٥. اِیرُو لِڤِرْ، ژِیٚ رَه تُو هَڤَالْ و هُوگِرْ نِینِنْ.

٣٦. ژِ بِلِی خوِینْ و عَدَابِیٚ تُو خَوارِنْ ژِی تُنَه.

٣٧. ژِ گُنَهْکَارَانْ پِیٚ ڤَه کَسْ ڤِیٚ خَوارِنِیٚ نَخوه.

٣٨. صُوٚنْدْ بَه، بِتِشْتِیٚنْ کُو هُونْ دِبِینِنْ..

٣٩. بِتِشْتِیٚنْ کُو هُونْ نَابِینِنْ ژِی..

٤٠. بِیٚگُمَانْ اَڤْ (قُرْئَانْ)، گُوتِنَا قَاصِدَکِی پِرْ بِرُومَتَه.

٤١. اَڤْ، نَه گُوتِنَا شَاعِرَکِی یَه. هُونْ چِقَاسْ کِیٚمْ بَاوَرْ دِکِنْ!

٤٢. اَڤْ، نَه گُوتِنَا رِمِلْدَارَکِی یَه ژِی. هُونْ چِقَاسْ هِنْدِکِی دِفِکِرِنْ!

٤٣. اَڤْ، ژِ جَمْ پَرْوَرْدَگَارِیٚ عَالَمِیٚ ڤَه هَاتِیَه شَانْدِنْ.

٤٤. اَگَرْ وِی پِیٚخَمْبَرِی لِسَرْ (نَاڤِیٚ) مَه هِنْ گُوٚتِنْ لِیٚبَانِینَا..

٤٥. تَقَزْ مَه یِیَ اَوْ بِخُرْتْ بِهِنْگَاڤتَا..

٤٦. پِشْتْرَه مَه یِیَ دِلْرَهَا وِی بِقَتَانْدَا.

٤٧. ژِ وَه تُو کَسِی دِیَ نِکَارِیَا ژِ بُوِ وِی بَرَڤَانِی بِکِرَا.

٤٨. بِرَاسْتِی اَڤْ (قُرْئَانْ) ژِ بُوِ تَقْوَادَارَانْ بِیرْئَانِینْ و شِیرَتَه.

٤٩. اَمْ، تَقَزْ دِزَانِنْ کُو ژِ وَه هِنْ کَسْ پِیَ بَاوَرِی نَایینِنْ.

٥٠. بِیِگُمَانْ اَوْ ژِ بُوِ کَافِرَانْ حَسْرَتْ و پُوِشْمَانِی یَه.

٥١. بِرَاسْتِی ژِی اَڤْ قُرْئَانْ رَاسْتِی بِخَوه یَه.

٥٢. ڤِیِجَه تُو نَاڤِیَ رَبِّیَ خَوه یِیَ مَزِنْ پَاكْ و پَاڤِژْ بِدِیِرَه.

٧٠. سُورَه یِیَ مَعَارِجْ

سُورَه‌یِیَ(مَعَارِجْ) چِلْ و چَارْ (٤٤) ئَایِتَه. لِمَکِّیَ نَازِلْ بُویَه ، نَاڤِیَ خَوه ژِ ئَایِتَا ٣'اَمْ گِرْتِیَه کُو پَیْڤَا مَعَارِجْ تِی دَه دَرْبَاسْ بُویَه و بِوَاتَیَا بِلِنْدبُونْ و هِلْبُونَا بِبِرْ بِئَاسِیمَانَانْ ڤَه یَه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. دَاخَوازْکَرَکِی دَاخَوازْ کِرْ (هَاتِنَا) عَذَابَکِی کُو اَوِیَ رُو بِدِیَ.

٢. اَوْ عَذَابْ ژِ بُوِ کَافِرَانَه. یِیَ وِی ژِ سَرْ وَانْ بِدَه ئَالِی تُنَه.

٣. اَوْ عَذَابِیَ اَوْ دِخَوازِنْ ژِ جَمْ خُدِیَ ڤَه یَه کُو اَوْ خُدَایِیَ مَقَامِیِنْ مَزِنْ و بِلِنْدَه.

٤. مَلَائِیکَتْ و جَبْرِیلْ دِ رُوِژَکِیَ دَه بِبَالِیَ ڤَه هِلْدِکِشِنْ کُو تَبَابَا وِیَ پِیِنْجِی هَزَارْ صَالَه.

٥. ڤِیِجَه تُو بِصَبْرَکَه رِنْدْ صَبْرِیَ بِکَه.

٦. بِرَاسْتِی کَافِرْ وِی (عَذَابِیَ وِیَ رُوِژِیَ) دُورْ دِبِینِنْ.

٧. اَمْ ژِى وِى نِێزِيكْ دِبِينِنْ.

٨. اَوْ رُوْژْ ئَاسِيمَانْ دِبَه وَكِى مَعْدَنَا حَلِيَايِى.

٩. چِيَا ژِى دِبِنْ مِينَا هِرِيَا ژَنْدِى.

١٠. تُو دُوْسْتْ لِحَالِىٰ تُو دُوْسْتِى نَاپِرْسَه.

١١. اَوْ دِىٰ نِيشَانِى هَڤْ بِێنَه دَايِينْ. كَسِىٰ گُنَهْكَارْ ژِ بَرْ عَذَابِىٰ رُوْژَا قِيَامَتِىٰ دِخوازَه كُو زَارُوْكِێنْ خَوه...

١٢. ژِنَا خَوه و بِرَايِىٰ خَوه...

١٣. عشِيرُ و مَالْبَاتَا كُو اَوْ هِمْبِێزْ دِكِرِنْ...

١٤. چِقَاسْ كَسِێنْ كُو لِسَرْ عَرْدِىٰ هَنَه ژِى تَڤْكَانْ گُوْرِى خَوه بِكَه، دَا كُو اَوْ رِزْگَارْ بِبَه.

١٥. نَخِێرْ، اَوْ نِكَارَه ڤِىٰ بِكَه؛ دُوْژَهْ ئَاگِرَكِى گُرْ و بِپِێتَه.

١٦. اَوْ چَرْمِىٰ سَرِيَانْ رَادِكَه.

١٧. اَوْ (دُوْژَهْ) گَازِى وِى كَسِى دِكَه كُو پِشْتَا خَوه دَايَه (اِيمَانِىٰ) و بَرِىٰ خَوه ژِىٰ دَايَه پَاشْ..

١٨. (سَرْوَتِىٰ) دِدَه سَرْ هَڤْ (زَكَاتِىٰ ژِىٰ نَادَه) و خَزِنْ دِكَه!

١٩. بِرَاسْتِى اِنْسَانْ لَزْگِينْ و چِكُوسْ هَاتِيَه ئَافِرَانْدِنْ..

٢٠. دَمَا نَبَاشِى بِسَرْ دَه تِىٰ (غَمْگِينْ دِبَه و) دِكَه فَرْيَادْ..

٢١. گَاڤَا كُو قَنْجِيَكْ بِسَرْ دَه بِىٰ دَسْتْگِرْتِى و چِكُوسْ دِبَه.

٢٢. ژِ بِلِى يێنْ نِمێژْكَرْ..

٢٣. اَوێنْ كُو نِمێژَا خَوه بَرْدَوَامِى دِكِنْ.

٢٤. اَوێنْ كُو دِ مَالێنْ وَانْ دَه پَارَكَه دِيَارْكِرِى هَيَه..

٢٥. ژِ بُوٚ پَارْسَكْ و بێپَارَانْ.

٢٦. اَوێنْ كُو بِرُوٚژَا جَزَادَانێ بَاوَرِى تينِنْ..

٢٧. اَوێنْ كُو ژِ عَذَابێ خُدَايێ خَوه دِترْسِنْ.

٢٨. بِرَاسْتِى عَذَابێ رَبِّێ وَانْ بێ اَوْلَه يَه...

٢٩. اَوێنْ كُو دَاوْپَاقژِنْ و نَامُوسَا خَوه دپَارێزِنْ.

٣٠. لێبَلێ نَه لِهَمْبَرْ ژِنْ و جَارِيێنْ خَوه. بِرَاسْتِى دَرْ بَارێ وَانْ دَه اَوْ بێگَازِنِنْ.

٣١. اِيْدِى كَسێ كُو ژِ بِلِى ڤَانْ بِخَوازَه كُو بِهِنَكێنْ دِنْ رَه (بێنِكَاحْ) رَازَه، ڤێجَه هَا اَوْ سِينُورْبِهێرْ هَرْ بِخَوه نَه.

٣٢. اَوێنْ كُو سِپَارَه و پێمَانێنْ خَوه بِجِهْ تينِنْ...

٣٣. اَوێنْ كُو شَاهدَيِيَا خَوه (بِرَاسْتُ و دُرِسْتِى) دِدِنْ...

٣٤. اَوێنْ كُو لِنِمێژَا خَوه مِقَاتَه نَه...

٣٥. هَا اَڤِنْ، يێنْ كُو دِ بِهِشْتَانْ دَه رُومَتَا وَانْ تێ گِرْتِنْ.

٣٦. ڤێجَه مَا چِه لِيێنْ كَافِرْ قَومِيَه كُو بِبَالْ تَه ڤَه لَزْ دِكِنْ و دِبَزِنْ (سِطُيێ خَوه بِئَالِيێ تَه ڤَه دِرِێژْ دِكِنْ دَا كُو لِتَه گُهْدَارِى بِكِنْ)؟!

٣٧. (پَاشێ) ژِ رَاسْتُ و چَپْ ڤَه بَلَاڤْ دِبِنْ(پِشْتَا خَوه دِدِنْ تَه و طِنَاظِێ خَوه دِكِنْ).

٣٨. مَا هَرْ يَكْ ژِ وَانْ لِهێڤِيێنَه كُو اَوْ بِچِنْ جَنَّتَا نَعِيمێ؟

٣٩. نَا، بِلا ڤێ هێڤِيێ نَكِنْ! بِرَاسْتِى اَوْ ژِى دِزَانِنْ كُو مَه اَوْ ژِ چِى ئَافِرَانْدِنَه.

٤٠. نَا؛ رَاسْتِى نَه وَكِى هێڤِيَا وَانَه! صُوٚنْدْ بِخُدَايێ رُوٚژْهِلاَتُ و رُوٚژَاڤَايَانْ، بِرَاسْتِى ژِى اَمْ كَارَانَه...

٤١. لِسَرْ ئَا كُو هِنَكَانْ ژِ وَانْ چِێترْ بِينِنْ شُونَا وَانْ و تُو كَسْ دِێ زُوْرَا مَه ژِى نَبَه.

٤٢. ڤێجَه ژِ وَانْ بِگَرَه، بِلا خَوه (دِ پُوچِيێ دَه) بَرْدِنْ و بِدِنْيَايَا خَوه ڤَه بِمِينِنْ حَتَا وِێ رُوْژِێ بِبِينِنْ ئَا كُو پێهَانَا (عَذَابِێ) وِێ ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَايِنْ.

٤٣. اَوْ رُوْژَا كُو بِلَزْ ژِ گُورِسْتَانَانْ دَرْدِكَڤِنْ، بَرْ بِجِهِێ كُوْمْبُونِێ ڤَه دِچِنْ، تُو دِبێژِى قَىْ اَوْ بِبَالْ رێنِيشَانْدَرَكَه جِكَانْدِى ڤَه دِبَزِنْ.

٤٤. وِێ رُوْژِێ چَاڤێنْ وَانْ بِترْسِنْ و رِسْوَاتِى وَانْ دِگْرَه. هَا اَڤَه، اَوْ رُوْژَا كُو لِدِنْيَايِێ پِێ دِهَاتِنْ تِرْسَانْدِنْ.

٧١. سُورَه يِێ نُوحْ

سُورَهِيێ (نُوحْ)، بِيسْتُ و هَشْتْ (٢٨) ئَايَتَه و لِمَكِّێ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِێ خَوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه نَاڤِێ نُوحْ پێخَمْبَرْ (ع.س) دَرْبَاسْ بُويَه.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بێگُمَانْ مَه نُوحْ ژِ بُوْ گَلِێ وِى رَه شَانْدْ؛ (مَه ژِێ رَه گُوتْ:) بَرِيَا عَذَابَكِى جَانْسُوْژْ بِسَرْ وَانْ دَه بِێ تُو گَلِێ خَوه هِشْيَارْ بِكَه و وَانْ بِترْسِينَه.

٢. نُوحْ گُوتْ: هَىْ گَلِێ مِنْ! بِرَاسْتِى اَزْ ژِ بُوْ وَه هِشْيَارْكَرَكِى اَشْكَرَا مَه.

٣. كُو هُونْ عِبَادَتِێ خُدِێ بِكَنْ و هَاىْ ژِ فَرْمَانْ و قَدَخَيێنْ وِى هَبِنْ و بِگُوْتِنَا مِنْ بِكِنْ..

٤. خُدِێ ژِى دِێ لِگُنَهێنْ وَه بِبُورَه و حَتَا دَمَكَه نَاڤْلێكِرى دِێ ژِيَانَا وَه دِرێژْ بِكَه. بِرَاسْتِى ژِى گَاڤَا اَوْ دَمَا نَاڤْلێكِرى هَاتْ اَوْ نَايِێ بِپَاشْدَه خِسْتِنْ. اَگَرْ وَه بِزَانِيَا (وَه دِێ بِبَالْ اِيمَانْ و طَاعَتِێ ڤَه لَزْ بِكِرَا)!

٥. (نُوحْ) گُوتْ: خُدَايِێ مِنْ! بِرَاسْتِى بِشَڤْ و رُوْژْ مِنْ گَلِێ خَوه بِبَالْ اِيمَانِێ ڤَه گَازِى كِرْ.

٦. ڤێجه بَانگَا مِنْ تَنىَ اَوْ ژِ مِنْ زێدَه دُورْ كِرِنْ.

٧. بِرَاسْتِى ژِ بُوّ كُو تُو لِگُنَهێنْ وَانْ بِبُورِى، چِقَاسْ مِنْ گَازِى وَانْ كِرْ، وَانْ هَرْ تِلِيێنْ خَوه خِسْتِنَه گُهىَ خَوه، جِلِيێنْ خَوه لِسَرْ و چَاڤێنْ خَوه وَرْدَانْ و رِكْدَارِى كِرِنْ؛ بِقُرَّتِى و يُوزْبِلِنْدِى خَوه مَزِنْ دِيْرَانْ.

٨. پَاشىَ مِنْ بِاَشْكَرَا گَازِى وَانْ كِرْ.

٩. پِشْتْرَه، دِيسَا ژِى مِنْ بِاَشْكَرَا و بِدِزِى گَازِى وَانْ كِرْ.

١٠. مِنْ ژِ وَانْ رَه گُوّتْ: ژِ رَبِّىَ خَوه لِيْبُورِينىَ بِخَوازِنْ، بِرَاسْتِى اَوْ پِرْ عَفُوكَارَه.

١١. خُدِىَ، دِىَ ژِ عَوْرَانْ ژِ بُوّ وَه بَارَانىَ لِدُو هَڤْ بِبَارِينَه.

١٢. مَالْ و زَارُوكێنْ وَه پِرْ بِكَه، بَخْچَانْ بِدَه وَه و ژِ وَه رَه چَمَانْ بِهَرِكِينَه.

١٣. چِه لِوَه قَومِيَه كُو هُونْ قَدْرِىَ مَزِنَاهِيَا خُدِىَ نَاگِرِنْ؟

١٤. حَالْ اَڤَه كُو خُدِىَ هُونْ مَرْحَلَه بِمَرْحَلَه ئَافِرَانْدِنَه.

١٥. مَا هُونْ دَسْتْهِلاتِيَا خُدِىَ نَابِينِنْ كُو چَاوَا حَفْتْ طَبَقْ ئَاسِيمَانْ ئَافِرَانْدِنَه؟

١٦. خُدِىَ چَاوَا هِيڤْ دِ وَانْ دَه كِرِيَه رُوّنَاهِى و رُوّژْ ژِى كِرِيَه چِرَايَكَه رُوّنْكَرْ.

١٧. خُدَايىَ مَزِنْ هُونْ ژِ ئَاخىَ مِينَا گِيَايىَ، هێشِينْ كِرْ.

١٨. جَارَكَه دِنْ دِىَ وَه ڤَگَرِينىَ و دِيسَا (ژِ بُوّ مَحْشَرِىَ) دِىَ وَه ژِىَ دَرِينَه.

١٩. خُدِىَ عَرْدْ ژِ وَه رَه رَاخِسْتِيَه..

٢٠. دَا هُونْ كَارِبِنْ دِ عَرْدِىَ دَه رِيێنْ فِرَهْ بِگَرِنْ (و لِرِزْقِىَ خَوه بِگَرِنْ).

٢١. نُوحْ گُوّتْ: خُدَايىَ مِنْ! بِرَاسْتِى وَانْ گُهْدَارِيَا مِنْ نَكِرْ و دَانْ پَىْ (مَالْدَارێنْ خَوه) يێنْ كُو مَالْ و زَارُوكێنْ وَانْ ژِ بِلِى زَرَارِىَ تُو فَيْدَه نَدَايَه وَانْ.

٢٢. وَانْ حِيلَه و دَكێنْ مَزِنْ گِرێدَانْ.

٢٣. گُوٚتِنْ: زنْهَارْ، اِلٰهيٚنْ خوه تَرْكْ مَكنْ و دَقْ ژ وِدٌّ، سُوَاعُ، يغُوثُ، يعُوقُ و نَسرْ بَرْمَدِنْ!

٢٤. براسْتِى وَانْ پرْ كَسْ ژ رِىٚ دَرَانِينْ.(خُدَايىٚ مِنْ)! تُو ژِى رِيٚشَاشِيَا وَانْ سِتَمْكَارَانْ هَرْ زيٚدَه بكَه!

٢٥. اَوْ ژ بَرْ گُنَهيٚنْ خوه دِ طُوٚفَانِىٚ دَه خَنِقِينْ، ڤيٚجه پَاشِىٚ اَوْ كَتن اِيٚگرْ، اِيدى لِهَمْبَرى خُدىٚ ژ بُوٚ خوه تُو ئَاريكَارْ ژِى نَديتِنْ.

٢٦. نُوحْ گُوٚتْ: خُدَايىٚ مِنْ! لِسَرْ عَرْدِىٚ ژ كَافِرَانْ تُو كَسى مَهيٚلَه!

٢٧. براسْتِى اَگَرْ تُو وَانْ بهيٚلِى دِىٚ عَقْديٚنْ تَه ژ رِىٚ دَرينِنْ و دِىٚ تَنِىٚ مرُوڤيٚنْ نَه پَاكْ و نَانْكُوٚرْ بوَلِدينِنْ.

٢٨. خُدَايىٚ مِنْ! لمِنْ و دِىٚ و بَاڤيٚنْ مِنْ و لِكَسِىٚ كُو بِبَاوَرْمَنْدى بكَڤه خَانِيىٚ مِنْ و لِميٚريٚنْ بَاوَرْمَنْدْ و ژنِيٚنْ بَاوَرْمَنْدْ ببُورَه و تَنِىٚ هَلاكَا ظَالِمَانْ زيٚدَه بكَه.

٧٢. سُورَه يىٚ جنْ

سُورَه‌يىٚ (جنْ)، بيسْتُ و هَشْتْ (٢٨) ئَايَتَه. لمَكِّىٚ نَازِلْ بُويَه. سُورَه نَاڤِىٚ خوه ژ ئَايَتَا پيٚشينْ گرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا جنْ دَرْبَاسْ بُويَه و بوَاتَيَا «يِيٚنْ پرْ ڤَشَارْتِى»يَه. سُورَه بَحْسَا وَانْ جنَانْ دكَه كُو هَاتنَه لقُرْئَانِىٚ گُهْدَارى كرنَه و وَانْ اِيمَانْ پِىٚ ئَانِيَه. هَرْ وهَا هَدَانْ و صَبرَا پيٚخَمْبَرْ ﷺئَانِيَه كُو جنْ ژِى بُونَه تَابِعيٚنْ وِى.

بنَاڤِىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. (يَا مُحَمَّدْ)! بِبيٚژَه: ژ بُوٚ مِنْ وَحِى هَاتْ كُو جِڤَاتَكْ ژ جنَانْ (لِقُرْئَانِىٚ) گُهْدَارى كرِنْ. ڤيٚجه (پِشْتِى كُو لِقَوْمِىٚ خوه ڤَگَريَانْ) گُوٚتِنْ: براسْتِى مَه لِقُرْئَانَكه بَالْكيٚش گُهْدَارِى كرْ..

٢. بِبَالْ رِيَا رَاسْتْ ڤَه رَاسْتَرِىٚ دِكَه. ڤێجَه مَه بَاوَرِى پێ ئَانِى و اَمْ تُو كَسِى ژِ خُدَايێ خَوه رَه نَاكِنْ هَڤْپِشْكُ و هَڤَالْ.

٣. بێگُمَانْ شَانِێ خُدِێ بِلِنْدُ و مَزِنَه و ژِ بُو خَوه تُو هَڤَالْ و زَارُوكْ نَگِرْتِنَه.

٤. بِرَاسْتِى رَوْشْ اَڤَه، بێهِشِێنْ مَه دَرْ بَارِێ خُدِێ دَه دَرَوِێنْ بِێ بِنْيَادْ لِێئَانِينْ.

٥. مَه حِزِرْ دِكِرْ كُو تُو اِنْسُ و جِنْ دَرْ بَارِێ خُدِێ دَه قَتْ بِدَرَوْ نَابێژِنْ.

٦. ژِ اِنْسَانَانْ هِنَكْ هَبُونْ كُو ژِ جِنَانْ پَارَاسْتِنْ دِخَوسْتِنْ. ڤێجَه جِنَانْ اَوْ زێدَەتِرْ ژِ رِێ دَرْخِسْتِنْ.

٧. وَانْ (جِنَانْ) حِزِرْ دِكِرْ چِوَا كُو وَه ژِى حِزِرْ دِكِرْ؛ كُو خُدِێ دِێ (پِشْتِى مِرِنِێ) تُو كَسِى سَاغْ نَكَه.

٨. بِرَاسْتِى مَه حَولْ دَا كُو اَمْ هَرِنْ ئَاسِيمَانَانْ (دَا كُو لِمَلائِيكَتَانْ گُهْدَارِى بِكِنْ). لِێبَلِێ مَه دِيتْ كُو ئَاسِيمَانْ ژِ زێرَڤَانِێنْ دِژْوَارْ و سْتێرِێنْ بِزُوتْئَاڤێژْ تِژَه بُونَه.

٩. حَالْ اَڤَه، (بَرِى شَانْدِنَا پێخَمْبَرْ) ژِ بُو مَه، لِئَاسِيمَانَانْ جِهِێ گُهْدَارِيێ هَبُو. لِێبَلِێ ڤێگَا كِى بِخَوازَه گُهْدَارِيێ بِكَه دِێ بِبِينَه ژِ سِتێرَانْ پێتَكِى لِبَرْڤَكَتِى لِبَرِێ سَكِنِيَه.

١٠. بِرَاسْتِى اَمْ (جِنْ) نِزَانِنْ كَا (اَڤْ رَوْشَا نُوبَدَارَانْ لِئَاسِمَانَانْ) ژِ بُو چِه يَه؛ مَا گَلُو خُدَايێ وَانْ خِرَابِيَا خَلْكِێ عَرْدِێ پێ خَوەسْتِيَه يَانْ خێرَا وَانْ؟

١١. هِنْ ژِ مَه هَنَه كُو صَالِحِنْ و هِنْ ژِ مَه هَنَه كُو نَه وِسَانِنْ، اَمْ خُدَانِێ گَلَكْ رِێكْ و رێبَازِنْ.

١٢. (اِێدِى) مَه يقِينْ فَهْمْ كِرْ كُو خُدِێ لِعَرْدِێ لِسَرْ مَه دَسْتْهِلاتْدَارَه و اَمْ نِكَارِنْ بِرَڤِێ وِى نَاچَارْ بِهِێلِنْ.

١٣. بِرَاسْتِى گَاڤَا مَه لِقُرْئَانِىَٰ گُهْدَارِى كِرْ، مَه يكْسَرْ بَاوَرِى پِىَٰ ئَانِى. ڤێجَه كِى بَاوَرِى بِرَبِّىَٰ خَوه بِينَه، بِلا نَترْسَه كُو خێرێنْ وِى كێمْ بِبِنْ ئَانْ ژِى گُنَهێنْ وِى زێدَه بِبِنْ.

١٤. هِنْ ژِ مَه مُسِلْمَانْ بُونْ و هِنْ ژِ مَه سِتَمْكَارِى كِرِنْ. ڤێجَه كِى كُو مُسِلْمَانْ بِبَه، هَا اَوْ يێنْ كُو بِسَرْ رِيَا حَقْ ڤَه بُونَه.

١٥. هَرْچِى يێنْ كُو ژِ رِيَا حَقْ دَرْكَتِنَه اَوْ ئَارْدُويِىَٰ دُوْژَهِىَٰ نَه.

١٦. اَگَرْ اَوْ (اێنْ كَافِرْ) لِسَرْ رِىَٰ رَاسْتَرِىَٰ بِبُونَا مَه يِىَٰ بَارَانَكْ پِرْ بِسَرْ وَانْ دَه بِبَارَانْدَا و رِزْقِىَٰ وَانْ بَرْفِرَهْ بِكِرَا...

١٧. دَا كُو اَمْ وَانْ تِى دَه بِجَرْبِينِنْ. كِى بَرِىَٰ خَوه ژِ كِتێبَا رَبِّىَٰ خَوه ڤَگَرِينَه، خُدَا دِىَٰ وِى بِخَه عَذَابَكِى دِژْوَارْ.

١٨. بێگُمَانْ مِزْگَفْتْ يێنْ خُدِىَٰ نَه. نَاخَوه دِگَلْ خُدِىَٰ ژِ تُو كَسِى رَه عِبَادَتْ و دُعَا نَكِنْ.

١٩. چِه دَمَا بَنْدَيِىَٰ خُدَا (مُحَمَّدْ) رَابُو كُو پَيَامَا خُدِىَٰ بَانْگْهِلْدێرَه، جِنْ لِهَاوِرْدُوْرَا وِى كُوْمْ بُونْ، هِنْدِكْ مَابُو كُو رَابِنْ سَرْ مِلێنْ هَڤْ (دَا لِقُرْئَانِىَٰ گُهْدَارِى بِكِنْ).

٢٠. بِبێژَه: اَزْ بَسْ عِبَادَتِىَٰ ژِ بُوْ خُدَايِىَٰ خَوه تَنِىَٰ دِكِمْ و اَزْ تُو كَسِى ژِىَٰ رَه نَاكِمْ هَڤْپِشْكْ.

٢١. بِبێژَه: بِرَاسْتِى اَزْ نَه دِكَارِمْ زِرَارْكِىَٰ بِدِمْ وَه نَه ژِى فَيْدَهيكِىَٰ.

٢٢. بِبێژَه: بِرَاسْتِى (اَگَرْ اَزْ گُهْدَارِيَا خُدِىَٰ نَكِمْ) تُو كَسْ نِكَارَه مِنْ لِهَمْبَرْ خُدِىَٰ بِپَارِێزَه و اَزْ ژِ وِى پِىَٰ ڤَه ئَاصِيگَهَكِىَٰ ژِى نَابِينِمْ (كُو خَوه تِى دَه بِپَارِێزِمْ).

٢٣. ژِ بِلِى كُو اَزْ پَيَامێنْ خُدِىَٰ رَاگِهينِمْ (اَزْ نِكَارِمْ تِشْتَكِى بِكِمْ).اِێدِى كِى گُهْدَارِيَا خُدِىَٰ و پێخَمْبَرِىَٰ وِى نَكَه، ڤێجَه بِرَاسْتِى ژِىَٰ رَه ئَاگِرِىَٰ دُوْژَهِىَٰ هَيَه و حَتَا بِحَتَايِىَٰ اَوْ دِىَٰ تِى دَه بِنْ.

٢٤. (اَوِىَٰ لِسَرْ يَا خَوه بِنْ) حَيَانِى اَوْ عَذَابِىَٰ كُو پێمَانَا وِى ژِ وَانْ رَه هَاتِيَه دَابِينْ دِيتِنْ،

ڤێجه (دمَا دِيتِنْ) دِیٛ اَوْ بزَانِنْ ژِ ئَالِيیٛ ئَارِيكَارِیٛ ڤه كَا كِی ڤَلْسْتِرْ و ژِ ئَالِيیٛ هَژْمَارِیٛ ڤه كِی كِێمْترَه.

٢٥. بِبێژَه: اَزْ (بِخوه) نزَانِمْ مَا گَلُو اَوْ عَذَابیٛ كُو پێمَانَا وِی ژِ وَه رَه هَاتِيَه دَاينْ نێزِكَه يَانْ ژِی خُدَايِیٛ مِنْ دِیٛ ژِ بُوْ وِی دَمَكَه دُورْ و دِرێژْ دَيْنَه.

٢٦. خُدِیٛ زَانَايِیٛ نَپِنِيیٛ يَه. اَوْ غَيبَا خَوه ژِ تُو كَسِی رَه اَشْكَرَا نَاكَه.

٢٧. لِێبَلِیٛ اَوْ پێخَمْبَرِیٛ كُو خُدِیٛ وِی بِڤِیٛ ژِ ڤِیٛ جُدَا يَه. بِرَاسْتِی خُدِیٛ لِپێشِيَا وِی و لِپِشْتْ وِی مَلائيكَتێنْ چَاڤْدێرْ دِشِينَه.

٢٨. دَا كُو بِڤِی ئَاوَايِی خُدِیٛ بِدَه زَانِينْ كُو وَانْ پَيَامێنْ خُدَايِیٛ خَوه رَاگِهَانْدِنَه. خُدِیٛ بِيَا لِجَمْ وَانْ دِزَانَه و هَرْ تِشْتْ يَكْ بِيكْ ژِمَارْتِيَه (و تُومَارْ كِرِيَه).

٧٣. سُورَه يِیٛ مُزَّمِّلْ

سُورَه‌يِیٛ (مُزَّمِّلْ)، بيسْتْ (٢٠) ئَايَتَه. ئَايَتێنْ ١٠، ١١، و ٢٠'اَمْ لِمَدِينَيِیٛ و يێنْ دِنْ تَڤْ لِمَكِّیٛ دَاكَتِنَه. سُورَه، نَاڤِیٛ خَوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِی دَه پِيڤَا مُزَّمِّلْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِوَاتَيَا «يِیٛ كُو جِلْ لِخَوه وَرْدَايَه.

بِنَاڤِیٛ خُدَايِیٛ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. هَیْ يِیٛ كُو جِلْ لِخَوه وَرْدَايَه!

٢. ژِ بِلِی هِنْدِكِی ژِ شَڤِیٛ تُو رَابَه..

٣. نِيڤِیٛ وِیٛ، يَانْ ژِ نِيڤِیٛ وِیٛ كِێمْترْ..

٤. يَانْ ژِ نِيڤِیٛ وِیٛ زێدَترْ رَابَه نِمێژْ كَه و قُرْئَانِیٛ بِحِزْرُ و تَفَكُّرْ بِخُوِينَه.

٥. بِرَاسْتِی اَمِیٛ گُوْتِنَكَه گِرَانْ نَازِلِی سَرْ تَه بِكِنْ.

٦. بێگُمَانْ عِبَادَتیێ شَڤێ بَانْدُوْرَا وِی زێدَترَه و بێهْترْ مُوَافِقێ دِلَه و خَونْدِنَا تِی دَه دُرِسْترْ و مِكُوْمْ ترَه.

٧. برَاسْتِی برُوْژێ ژِ بُوْ تَه مَشْغُولِیَتَكَه دِرێژْ هَیَه.

٨. نَاڤێ رَبِّێ خَوه دِبیر بِینَه و خَوه ژِ بُوْ عِبَادَتیێ وِی ڤَالَا بِكَه.

٩. اَوْ هَمْ خُدَایێ رُوْژهِلَاتْ هَمْ ژِی یێ رُوْژئَاڤَا یَه. ژ وِی پێ ڤَه تُو اِلٰهْ نِینِنْ. نَاخَوه وِی ژِ خَوه رَه بِكَه وَكِیلْ و كَارْسِپێرْ.

١٠. لِهَمْبَرْ یَا دِبێژِنْ خَوه رَاگِرَه و بِخَوشْكَایِی دَڤْ ژِ وَانْ بَرْدَه.

١١. مِنْ و وَانْ بێ بَاوَرێنْ حَالْخَوشْ ژِ هَڤْ رَه بِهێلَه (اَزێ جزَا بِدِمْ وَانْ) و هِنَكی مُهْلَتێ بدَه وَانْ.

١٢. بێگُمَانْ لبَالْ مَه (ژِ وَانْ رَه) قَیْدُ و زِنْجِیرێنْ گِرَانْ، دُوْژَهَكَه سِنْجِرِی..

١٣. خَوارِنَكَه بِسترِی و عَذَابَكی دِژْوَارْ هَیَه.

١٤. رُوْژَا عَرْدُ و چِیَا دِهَژِنْ، چِیَا دِبێ بِبِنْ لُوْدِێنْ خِیزێ، بِهَرِكِنْ (و لِبَرْ بَایێ هَرِنْ).

١٥. برَاسْتِی چَاوَا كُو مَه ژِ فِرْعَوْنُ (و جڤَاتَا وِی) رَه پێخَمْبَرَكْ (مُوسَا) شَانْدِبُو، هَرْ وِسَا مَه ژِ بُوْ وَه ژِی پێخَمْبَرَكْ شَانْدِیَه كُو اَوێ لِسَرْ وَه بِبَه شَاهِدْ.

١٦. لێبَلێ فِرْعَوْنْ لِپێخَمْبَرْ گُهْدَارِی نَكِرْ و پێ بَاوَرِی نَئَانِی، ڤێجَه مَه ژِی بِهِنْگَاڤْتِنَكَه دِژْوَارْ و تُوژْ اَوْ هِنْگَاڤْتْ.

١٧. اَگَرْ هُونْ بَاوَرِی نِیینِنْ، هُونێ چَاوَا خَوه ژِ عَذَابێ رُوْژَكَه وِسَا بِپَارێزِنْ كُو زَارُوْكَانْ پِیرْ و كَالْ دِكَه؟

١٨. ئَاسِیمَانْ بِخَوه ژِی دێ ژِ (ترْسَا) وێ (رُوْژێ) بِبَه دُو شَقْ. پێمَانَا خُدێ هَرْ دێ وَرَه جِهْ.

١٩. بِرَاسْتِى اَڤَا هَا بيرْئَانِينْ و شِيرَەتَكَه، ڤِێجَه كِى بِخَوازَه دِىَ رِيكِىَ بِگِرَه كُو وِى بِگَهِينَه خُدَايِىَ وِى.

٢٠. (يَا مُحَمَّدْ)! بێگُمَانْ خُدَايِىَ تَه دِزَانَه كُو تُو ژِ سِێيَكَا شَڤِىَ نێزِى دُو پَارَانْ،(جَارِنَانْ) نِيڤِىَ وِىَ،(جَارِنَانْ ژِى) سِێيَكَا وِىَ رَادِبِى (نِمێژِىَ) و جِڤَاتَكْ ژِ وَانْ بَاوَرْمَنْدێنْ لِگَلْ تَه ژِى (رَادِبِنْ). خُدِىَ يَه يِىَ كُو شَڤْ و رُوٚژِىَ تَقْدِيرْ دِكَه. خُدِىَ زَانِيَه هُونْ نِكَارِنْ تَڤَكِىَ شَڤِىَ عِبَادَتِىَ بِكِنْ، ڤِێجَه لِسَرْ وَه سِڤِكْ كِرِيَه. اِێدِى ژِ قُرْئَانِىَ يَا كُو هُونْ بِكَارِنْ (وِىَ) بِخُوِينِنْ. خُدِىَ دِزَانَه كُو دِىَ ژِ نَاڤْ وَه نَخَوشْ چێبِنْ و يێنْ دِنْ ژِى دِىَ لِسَرْ عَرْدِىَ ژِ كَرَمَا خُدِىَ لِرِزْقِىَ خَوه بِگَرِنْ و هِنَكِى دِنْ ژِى دِىَ دِ رِيَا خُدِىَ دَه شَرْ بِكِنْ. نَاخَوه ژِ قُرْئَانِىَ يَا كُو هُونْ بِكَارِنْ بِخوِينِنْ، بَرْدَوَامِى نِمِێژْ بِكِنْ، زَكَاتَا مَالِىَ خَوه بِدِنْ و دِ رِيَا خُدِىَ دَه خێرَانْ بِكِنْ. هُونْ ژِ خێرِىَ چه لِپێشِيَا خَوه ژِ بُوٚ خَوه بِشِينِنْ ئَاخِرَتِىَ، هُونِىَ لِجَمْ خُدَايِىَ خَوه چێتِرْ و مَزِنْتِرِىَ وِىَ بِبِينِنْ. لێبُورِينَا خَوه ژِ خُدِىَ بِخَوازِنْ. بِرَاسْتِى خُدِىَ گُنَهْژێبِرْ و دِلُوٚڤَانَه.

٧٤. سُورَه يِىَ مُدَّثِّرْ

سُورَەيِىَ (مُدَّثِّرْ)، (٥٦)پێنْجِى و شَشْ ئَايَتَه. لِمَكِّىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بێژِيَا مُدَّثِّرْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِوَاتَيَا «يِىَ كُو جِلْ لِخَوه وَرْدَايَه/ جِلْ بِسَرْ خَوه دَه كِرِيَه.»

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. هَىْ يِىَ كُو جِلْ لِخَوه وَرْدَايَه!

٢. رَابَه كَارِىَ خَوه بِكَه، اِێدِى هِشْيَارْ بِكَه.

٣. تِنِىَ خُدَايِىَ خَوه مَزِنْ بِدِێرَه.

٤. جِلِىَ خَوه پَاڤِژْ بِگِرَه.

٥. ژِ پیسییێ خَوه دُورْ بِگِرَه.

٦. بِنیتَا کُو زێدَهتِرْ بِێ شُونِێ، مِنَّتێ نَکَه.

٧ ڤێجَه ژِ بُوٚ خُدَایێ خَوه صَبْرِێ بِکێشَه.

٨. گَاڤَا کُو دِ سُورێ دَه بِێ پِفکِرِنْ..

٩. ڤێجَه هَا اَوْ رُوٚژْ، رُوٚژَکَه گِرَانْ و دِژْوَارَه.

١٠. اَوْ لِسَرْ کَافِرَانْ (ڤَتْ ژِی) نَه هێسَانَه.

١١. تُو مِنْ و وِی کَسێ کُو مِنْ اَوْ بِتَنێ (بِێ مَالْ و زَارُوکْ) ئَافِرَانْدِیَه، ژِ هَڤْ رَه بِهێلَه.

١٢. پَاشِی مِنْ مَالَکِی پِرْ دَایێ و مِنْ اَوْ کِرَه خُدَانْمِلْکْ..

١٣. مِنْ کُرْ دَانِێ کُو هَرْ تِمْ لِبَرْ وِی حَازِرْ بُونْ..

١٤. مِنْ نِعْمَتێنْ دِنْیَایێ ژێ رَه رَاخِسْتْ..

١٥. پِشْتِی ڤِێ هِێ ژِی هێڤِی دِکَه کُو اَزْ (نِعْمَتێنْ خَوه ژێ رَه) زێدَهتِرْ بِکِمْ.

١٦. نَخێرْ! بِرَاسْتِی اَوْ لِدِژِی ئَایِتێنْ مَه رِکْدَارَه.

١٧. اَزێ وِی دِ عَذَابَکِی دَه وَرْکِمْ کُو نَایێ تَحَمُلْکِرِنْ.

١٨. بِرَاسْتِی اَوْ فِکِرِی و پِیڤَا.

١٩. ڤێجَه خُدێکُشْتُو چِه فِکِرِی و چِه پِیڤَا!

٢٠. پَاشِێ خُدێکُشْتُو چَاوَا پِیڤَا!

٢١. پِشْتْرَه دِیسَا فِکِرِی..

٢٢. پَاشِێ لِوَه یِێ خَوه تِرْشْ و تَحْلْ کِرْ.

٢٣. پَاشِێ پِشْتَا خَوه دَا حَقِیێ و خَوه لِسَرِێ مَزِنْ کِرْ.

٢٤. اِيْدِى گُوتْ: اَڤْ (قُرْئَانْ) بَسْ سِيْرَكه كُو (ژِ سِيْرْبَازَانْ) هَاتِيَه ڤَگُهَاسْتِنْ.

٢٥. هَبَه نَبَه اَڤْ گُوتِنَا مِرُوڤَانَه.

٢٦. اَزێ وِى بَاڤِێژِمْ سَقَرێ (ئَاگِرێ سِنْجِرِى).

٢٧. مَا كِێ تَه فِێرْ كِرِيَه كَا سَقَرْ چِه يَه؟

٢٨. اَوْ (ژِ بَدَنِێ) نَه تِشْتَكِى دِهێلَه نَه ژِى بَرْدِدَه.

٢٩. اَوْ چَرْمِێ اِنْسِێنْ دِپَرِتِينَه (و دِسُوژَه).

٣٠. لِسَرْ سَقَرِێ نُوزْدَهْ (زَبَانِى نُوتِرْڤَانْ) هَنَه.

٣١. مَه وَظِيفَيَا كَارْ و بَارِێنْ دُوژَهِێ تَنِێ دَا مَلائيكَتَانْ و مَه هَژْمَارَا وَانْ (نُوتِرْڤَانَانْ) ژِى كِرَه جَرِبَانْدِنْ دَا كُو كِتَابِى (جِهُو و فِلَه) ژِ دِلْ بَاوَرْ بِكِنْ و دَا بَاوَرِيَا بَاوَرْمَنْدَانْ ژِى زِێدَهترْ بِبَه، دَا خُدَانْكِتِێبْ و بَاوَرْمَنْدْ (دِ هَژْمَارَا وَانْ دَه) نَكَڤِنْ گُمَانِێ و دَا اَوْ كَسِێنْ كُو دِ دِلِێنْ وَانْ دَه نَخوشِى (نِفَاق) هَيَه و يِێنْ كَافِرْ بِبِێژِنْ؛ مَقْصَدَا خُدِێ بِڤِێ هَژْمَارِێ چِه يَه؟ هَا وِسَا خُدِێ كِى بِخوازَه ژِ رِێ دِخَه و كِى ژِى بِخوازَه تِينَه رِيَا رَاسْتْ. ژِ وِى پِێ ڤَه كَسْ (بِهَژْمَارَا) لَشْكَرِێنْ وِى نِزَانَه. اَڤْ سَقَرْ (دُوژَه) ژِ بُو مِرُوڤَانْ تَنِێ شِيرَتْ و دَرْسَه.

٣٢. نَخِێرْ! صُونْدْ بِهِيڤِێ..

٣٣. صُونْدْ بِشَڤِێ گَاڤَا بِطَارِيتِيَا خوه ڤَه دِچَه..

٣٤. صُونْدْ بِسِپێدِێ گَاڤَا بِرُونَاهِيَا خوه ڤَه تِێ..

٣٥. بِرَاسْتِى اَڤْ جِهَنَمْ يَكْ ژِ بَلايِێنْ مَزِنَه.

٣٦. ژِ بُو اِنْسَانَانْ ئَاگَاهْدَارِى يَه.

٣٧. ژِ بُو كَسِێ كُو بِخوازَه بِپێشْ ڤَه هَرَه يَانْ ژِى لِپَاشْ بِمِينَه.

٣٨. هَرْ نَفسْ دِ گَرَوَا كِرِنێنْ خوه دَه يَه.

٣٩. ژِ بلِى كَسێنْ كُو (دَفْتَرَا عَمَلِىٚ وَانْ) ژِ رَخِىٚ وَانْ يِىٚ رَاسْتِىٚ هَاتِيَه دَاينْ، اَڤْ جُدَا نَه..

٤٠. دِ بِهِشْتَانْ دَه ژِ هَڤْ پرْسْ دِكِنْ..

٤١. ژِ رَوْشَا گُنَهْكَارَانْ..

٤٢. چه تِشْتِى هُونْ خِسْتِنَه ڤِى ئَاگرِىٚ سِنْجرِى؟

٤٣. گُنَهْكَارْ دبێژِنْ: مَه نِمێژْ نَدِكرْ.

٤٤. مَه خوارِنْ نْددَا فَقِيرْ و بَلَنْگَازَانْ.

٤٥. مَه ژِى وَكِى خَلْكِىٚ خَوه تُوِقِى خَبَرْدَانَا دِكرْ.

٤٦. مَه لِدِنْيَايِىٚ بَاوَرِى برُوٚژَا جَزَادَانِىٚ نَدئَانِى.

٤٧. حَتَا كُو مِرِنْ بِسَرْ مَه دَه هَاتْ.

٤٨. ڤێجَه مَهْدَرِيَا مَهْدَرْڤَانَانْ تُو فَيْدِىٚ نَادَه وَانْ.

٤٩. چه لِوَانْ قَومِيَه كُو پشْتَا خَوه دِدِنَه وِىٚ برْئَانِينِىٚ (كُو قُرْئَانَه)؟

٥٠. تُو دبێژِى ڤَىْ اَوْ كَرێنْ كُوڤِى نَه..

٥١. كُو ژِ شێرْ دِرَڤِنْ.

٥٢. خُدِىٚ گرَاڤِى هَرْ يَكِى ژِ وَانْ دِڤِيَا كُو ژِ بُوٚ وِى رُوپَلێنْ ڤَكرِى بِهَاتَا.

٥٣. نَاخێرْ! بَلْكِى اَوْ ژِ ئَاخِرَتِىٚ نَاترْسِنْ،

٥٤. نَخێرْ، برَاسْتِى اَوْ بِيرَئَانِينْ و هِشْيَارِى يَه!

٥٥. كِى بخَوازَه دِىٚ ژِ وِىٚ پَنْدْ بِگرَه.

٥٦. بَسْ یِیٚ کُو خُدیٚ ژ بُوْ وی قِیَابَه دیٚ شِیرتیٚ ژیٚ وَرْگره. هَرْ خُدیٚ، بَابَتیٚ پَارِیٚزْکَارِییٚ و بَابَتیٚ گُنَهْژیٚبرِنیٚ یَه.

٧٥. سُورَه یِیٚ قِیَامْتْ

سُورَه‌یِیٚ (قِیَامْتْ) چِلْ (٤٠) ئَایته. لِمَکَّییٚ نَازِلْ بُویَه . نَاڤیٚ سُورَه ژ ئَایتَا پِیٚشِینْ تیٚ کُو تِی دَه پِیٚڤَا قِیَامْتْ دَرْبَاسْ بُویَه، بِمَعْنَا «خَرَابُونَا دِنْیَایِیٚ»یَه.

بِنَاڤیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. صُوٚنْدْ بِرُوٚژَا قِیَامْتیٚ..

٢. صُوٚنْدْ بِنَفْسَا لُوٚمه‌کَارْ.

٣. مَا ژ اِنْسیٚنْ وَه یَه کُو اَمْ نِکَارِنْ هَسْتِییٚنْ وِی لِهَڤْ بِجِڤِینِنْ؟

٤. بَلیٚ اَمْ دِکَارِنْ مُوٚڤِكْ و سَرْتِلِییٚنْ وِی ژِی (مِینَا بَرِیٚ) دُرِسْتْ بِکِنْ.

٥. لِیٚبَلیٚ اِنْسَانْ دِخوازَه کُو رِیَا خَرَابِییٚ هَرْ لِبَرْ ڤَکِرِی بِمِینَه.

٦. یِیٚنْ کَافِرْ (ژ طِنَازْ ڤَه) دِپِرْسِنْ: کَا رُوٚژَا قِیَامَتیٚ کَنْگِیٚ یَه؟

٧. ڤِیٚجَه گَاڤَا چَاڤْ شَاشْ و بَلُوٚقْ دِبِنْ..

٨. هِیڤْ تیٚ گِرْتِنْ..

٩. رُوٚژْ و هِیڤْ لِهَڤْ تِیٚنْ کُوٚمْ کِرِنْ!

١٠. (هَا) وِیٚ رُوٚژِیٚ اِنْسَانْ دیٚ بِبیٚژَه: مَا گَلُوٚ جِهِیٚ رَڤِیٚ هَیَه؟

١١. نَا! جِهِیٚ رَڤیٚ تُنَه!

١٢. وِیٚ رُوٚژِیٚ ڤَگَرْ تَنیٚ بِبَالْ خُدَایِیٚ تَه ڤَه یَه.

١٣. وِىَ رُوْژِىَ ژِ اِنْسِيْنْ رَه كَارْ و كِرْيَارِيْنْ كُو كِرِنْ دِىَ بِيْنْ گُوْتِنْ.

١٤. اِيْدِى اِنْسَانْ بِخَوه شَاهِدِىَ سَرْ نَفْسَا خَوه يَه.

١٥. چَنْدِى اَوْ هِيْنْجَتَا خَوه بِينَه ژِى.

١٦. (يَا مُحَمَّدْ)! ژِ بُوْ بِلَزْ تُو وَحْيِىَ وَرْگِرِى، زِمَانِىَ خَوه نَلِقِينَه.

١٧. بِيْگُمَانْ لِسَرْ مَه يَه كُو اَمْ قِىَ قُرْئَانِىَ دِ سِينْگَا تَه دَه كُوْمْ بِكِنْ و بِتَه بِدِنْ خَونْدِنْ.

١٨. نَاخَوه گَاڤَا (بِنَاڤْگِينَا جِبْرِيلْ) مَه قُرْئَانْ ژِ بُوْ تَه خَونْدْ، تُو خَونْدِنَا وِىَ بِشُوْپِينَه (و گُهْدَارِيَا وِىَ بِكَه).

١٩. پِشْتْرَه تَفْزْ رَاڤَه‌كِرِنَا وِىَ ژِى لِسَرْ مَه يَه.

٢٠. نَخِيْرْ، بَلْكِى هُونْ لِنِعْمْتِيْنْ كُو زُو تِيْنْ و دِچِنْ حَزْدِكِنْ..

٢١. هُونْ ئَاخِرَتِىَ ژِى دِهِيْلِنْ.

٢٢. وِىَ رُوْژِىَ، هِنْ لِوَه هَنَه كُو رُوْنَاكْ و گَشِنْ..

٢٣. اَوْ لِخُدَايِىَ خَوه دِنِيْرِنْ.

٢٤. هِنْ لِوَه ژِى هَنَه كُو اَوْ تِرْشْ و رَبِنِنْ.

٢٥. يِقِينْ دِكَه كُو سُوْسْرَتَكْ دِىَ بِسَرْ دَه بِىَ كُو اَوِىَ مُوْڤِكِىَ پِشْتَا وِى بِشِكِينَه.

٢٦. نَخِيْرْ، چِه گَاڤَا رِحْ بِگِهِيژَه حَسْتِيِىَ گَوْرِيِىَ..

٢٧. تِىَ گُوْتِنْ: كَا كِى هَيَه كُو دَرْمَانَكِى ژِىَ رَه بِبِينَه؟

٢٨. يِقِينْ كِرْ كُو مِرِنَا وِى هَاتْ و دَسْتِىَ وِى ژِ مَالا وِى قُتْ دِبَه.

٢٩. و چَاقِيْنْ وِى لِهَڤْ ئَالِيَانْ (و نِكَارِى تَڤْ بِگَرَه).

٣٠. هَا وِىَ رُوْژِىَ بَرْ بِخُدَايِىَ تَه ڤَه دِىَ بِيْنَه ئَاژُوتِنْ.

٣١. ڤێجَه نَه وِی اِیمَانْ ئَانِی، نَه ژِی نِمێژْ کِرْ.

٣٢. لِێبَلِێ بَاوَرِی نَئَانِی و پِشْتَا خوه دَایِێ.

٣٣. پِشْتْرَه بِقُرَتِی و دَقْئَاقِێتِنْ چُو جَمْ ئَالِیگِرِێنْ خوه.

٣٤. (هَیْ بێبَاوَرْ)! عَذَابْ لِسَرْ عَذَابْ ژِ بُوٚ تَه بَه.

٣٥. پَاشِێ عَذَابْ لِسَرْ عَذَابْ ژِ بُوٚ تَه بَه!

٣٦. مَا ژِ اِنْسَانِی وَه یَه کُو دِێ سَرْبَرْدَایِی بِمِینَه (و حَسَابِێ وِی نَیِێ دِیتِنْ)؟

٣٧. مَا اَوْ نَه ژِ دِلُوٚپَکْ ئَاڤَا مَنِیِێ یَا کُو دِ مَالْزَارُوکِێ دَه دِهَاتْ رِێتِنْ چێبُویَه؟

٣٨. پَاشِێ اَوْ بُویَه پَارْچَیَکْ خوِینَا سِتُورْ، ڤێجَه خُدِێ اَوْ چێکِرْ، دُرِسْتْ کِرْ و شَکِلْ و دِرُوڤْ دَایِێ.

٣٩. اِێدِی ژِ وِێ مێرْ و ژِنْ چێکِرِنْ.

٤٠. اَرِێ مَا اَوْ خُدَایِێ کُو هُونْ وِسَا چێکِرِنْ نِکَارَه مِرِیَانْ ژِی دِیسَا سَاغْ بِکَه؟

٧٦. سُورَه یێ اِنْسَانْ

سُورَه‌یێ (اِنْسَانْ)، سی و یَکْ (٣١) ئَایَتَه. لِگُوٚرِی هِنْ رِیوَایَتَانْ لِمَکِّیێ و لِگُوٚرِی هِنْ رِیوَایَتێنْ دِنْ ژِی لِی مَدِینِێ نَازِلْ بُویَه . سُورَه نَاڤِێ خوه ژِ ئَایَتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه پَێڤَا اِنْسَانْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِوَاتَیَا «مِرُوڤ»ـه.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. بِرَاسْتِی دِ سَر اِنْسِێنْ رَه، زَمَانَکِی دِرِێژْ دَرْبَاسْ بُوٚ کُو اَوْ نَبُو و بَحْسَا وِی نَدِهَاتْ کِرِنْ.

٢. بێگُمَانْ مَه اِنْسَانْ ژِ دِلُوپَکْ ئَاڤِکَا تَڤْلِیَهَڤْ ئَافِرَانْدْ دَا کُو اَمْ وِی بِجَرِبِینِنْ، ڤێجَه مَه اَوْ بِگُه و چَاڤْ کِرِنْ.

٣. مَه رِيَا رَاسْتْ نِيشَانْ دَايِێ، اِيْدِی يَانْ دِێ شْكِرْدَارْ بَه يَانْ ژِی دِێ نَانْكُوْرْ بَه.

٤. بێگُمَانْ مَه ژِ بُوْ كَافِرَانْ زِنْجِيرُ و قَيْدْ و ئَاگِرَكِی بِپێتْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٥. بِرَاسْتِی مِرُوڤێنْ قَنْجْ، يێنْ بَاوَرْمَنْدْ دِێ ژِ مَيَكَه كُو كَافُورْ تَقْلِی وِێ بُويَه ڤَخُونْ.

٦. (اَڤْ ئَاڤْ) كَانِيَكَه وِسَا يَه كُو خُدِێنَاسْ (بَنْدَيێنْ خُدِێ) ژِێ ڤَدِخُونْ و دَڤَرَا بِخَوازِنْ بِوِێ ڤَه دِهَرِكِينِنْ.

٧. (اَوْ بَنْدَه)، نَزْرُ و پَيْمَانێنْ خَوه تِينِنْ جِهْ و ژِ رُوْژَكَه وِسَا دِتِرْسِنْ كُو شَرِێ وِێ لِهَرْ دَرِێ بَلَاڤْ بُويَه.

٨. اَوْ خَوارِنێ دِگَلْ كُو ژِێ حَزْدِكِنْ ژِی دِدِنْ فَقِيرْ و سێوِی و دِيلَانْ (اِێسِيرَانْ).

٩. (ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ): اَمْ تَنێ ژِ بُوْ رِظَايَا خُدێ خَوارِنێ دِدِنْ وَه، اَمْ ژِ وَه تُو پَرُو يَكێ و تُو سِپَاسِيَكێ نَاخَوازِنْ.

١٠. لَوْرَا اَمْ ژِ (عَذَابێ) رُوْژَكێ ژِ رُوْژێن خُدَايێ خَوه دِتِرْسِنْ كُو (مِرُوْڤْ دِ وِێ رُوْژێ دَه) رُوگُرُوزِنْ، (رُوْژَكه) بِزَحْمَتَه.

١١. ڤێجَه ژِ بَرْ قَنْجِيَا وَانْ، خُدێ اَوْ ژِ عَذَابێ وِێ رُوْژێ پَارَاسْتِنْ، لِوَه گَشِی و دِلْشَادِی دَانْ سَرْ وَانْ.

١٢. خُدێ، لِبَرَامْبَرِی صَبْرَا وَانْ بِبِهِشْتێ و بِلِخَوه كِرِنَا هَڤْرِيشِمْ اَوْ خَلاتْ كِرِنْ.

١٣. دِ جَنَّتێ دَه لِسَرْ تَخْتَانْ پَالْدَايِی نَه، تِی دَه، نَه گَرْمێ دِبِينِنْ نَه ژِی سَرْمَايێ.

١٤. سِيَا (دَارْ و بَرِێ) جَنَّتێ نێزِيكِی وَانَه، فێكِی و مێوَيێنْ وَانْ دَارَانْ ژِ وَانْ رَه بَرْدَسْتِنْ.

١٥. (خِزْمَتْكَارْ) بِكَاسێنْ زِيڤِی و قَدَهێنْ جَامِی لِبَرْ وَانْ دِگَرِينِنْ..

١٦. شُوشَيێنْ ژِ زِيڤْ، وَانْ بِپِيڤَانْ دَادِگِرِنْ.

١٧. اَوْ، تِی دَه ژِ مَيَكَه وِسَا ئَاڤْ ڤَدِخُونْ كُو زَنْجَفِيلْ تَڤِی وِێ بُويَه.

١٨. (اَڤْ شَرَابْ دِ بِهِشْتێ دَه) كَانِيَكَه وِسَا يَه كُو ژێ رَه «سَلْسَبِيلْ»تێ گُوْتِنْ.

١٩. خِزْمَتْكَارێنْ لَاوێنْ هَرْ جوَانْ لِبَرْ خِزْمَتَا وَانْ دِگَرِنْ، دَمَا تُو وَانْ دِبِينِی تُو دِبێژِی قَێ اَوْ صَدَفێنْ بَلاڤْبُويِی نَه.

٢٠. دَمَا تُو لِورْ دِنێرِی تُو دِبِينِی كُو مِلْكَكِی مَزِنْ و خَوشِيَكَه بَرْفِرَهْ هَيَه.

٢١. ژِ هَڤْرِيشْمێ تَنِكْ و سِتُورْ جِلێنْ بِخَمْلُ و كَسْكْ لِسَرْ وَانِنْ، بَازِنێنْ زِيڤِی دِ دَسْتێنْ وَانْ دَه و خُدَايێ وَانْ دِێ ژِ شَرَابَكَه پَاقِژْ وَانْ ئَاڤْ بِدَه.

٢٢. (خُدێ ژِ وَانْ رَه دِبێژَه): بِرَاسْتِی هَا اَڤْ مُكَافَاتَا خَبَاتَا وَه يَه و مَه خَبَاتَا وَه قَبُولْ كِرْ.

٢٣. (يَا مُحَمَّدْ)! بِرَاسْتِی مَه قُرْئَانْ لِپێْ هَڤْ و هِنْ بِهِنْ ژِ تَه رَه هِنَارْتْ.

٢٤. نَاخَوه لِسَرْ گِهَانْدِنَا حُكْمێ خُدَايێ خَوه صَبْرێ بِكێشَه و بِگُوتِنَا چُو گُنَهْكَارِی يَانْ ژِی چُو بێبَاوَرِی مَكَه.

٢٥. سِبَهُ و اِيڤَارێ نَاڤێ خُدَايێ خَوه دِ بِيرْ بِينَه.

٢٦. دِ بَشَكَه شَڤێ دَه ژِ خُدێ رَه نِمێژْ بِكَه، دِ بَشَا شَڤێ يَا دِرێژْ دَه رَبِّێ خَوه ژِ هَرْ كێماسِيێ پَاكْ بِدێرَه.

٢٧. اَڤْ بێبَاوَرْ و مُشْرِكْ ژِ دِنْيَايێ گَلَكْ حَزْ دِكِنْ و رُوْژَكَه گِرَانْ لِپِشْتْ خَوه دِهێلِنْ.

٢٨. بَسْ مَه اَوْ ژِ تُنِيِی چێكِرِنْ و مَه چێكِرِنَا وَانْ بِهَڤْ ڤَه مُحْكَمْ كِرْ. گَاڤَا اَمْ بِخَوازِنْ ژِی اَمێ هِنَكێنْ ژِ وَانْ چێتِرْ بِينِنْ شُونَا وَانْ.

٢٩. بێگُمَانْ اَڤْ (قُرْئَانْ) شِيرَتْ و بِيرْئَانِينَه. ڤێجَه كِی بِخَوازَه دِێ بِبَالْ خُدَايێ خَوه ڤَه (ژِ خَوه رَه) رِيكێ بِگِرَه.

٣٠. بێيِی ڤِينَا (خَوسْتِنَا) خُدێ، هُونْ نِكَارِنْ كَارَكِی بِڤێنْ. بێگُمَانْ خُدێ زَانَا و كَارْبَنَجِهَه.

٣١. خُدێ كِی بِڤێ دِخَه نَاڤْ رَحْمَتَا خَوه و هَرْچِی كُو ظَالِمِنْ، خُدێ ژِ بُوْ وَانْ عَذَابَكِی دِژْوَارْ ئَامَادَه كِرِيَه.

٧٧. سُورَه يِىَ مُرْسَلاتْ

سُورَەيِىَ مُرْسَلاتْ، پِيْنْجى (٥٠) ئَايَتە. لِمَكِّىَ نَازِلْ بُويَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا پِيْشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا مُرْسَلاتْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِوَاتَيَا «شَانْدَه و قَاصِدَانَـه».

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. صُوْنْدْ بِوَانِيْنْ لِپَىْ هَڤْ تِيْنْ شَانْدِنْ..

٢. هَمْ بِوَانِيْنْ دِژْوَارْ كُو هَرْ تِشْتِى تَارُو مَارْ دِكِنْ..

٣. بِوَانِيْنْ كُو حَقِيىَ بَلَاڤْ دِكِنْ..

٤. بِوَانِيْنْ كُو ژِ هَڤْ ڤَدِڤَتِينِنْ..

٥. بِوَانِيْنْ كُو بِيرَانِينِىَ (وَحْيِىَ) تِينِنْ..

٦. ژِ بُوْ كُو خَلْكِىَ هِيْنْجَتْبِرْ بِكِنْ ئَانْ ژِى وَانْ بِتِرْسِينِنْ..

٧. بِرَاسْتِى اَوْ قِيَامَتَا كُو پَيْمَانَا وِىَ ژِ وَه رَه هَاتِيَه دَايِنْ، تَڤَزْ دِىَ بِىَ!

٨. ڤَيْجَه دَمَا سِتِيْرْ بِرِژِنْ و شَوْقَا وَانْ نَمِنَه..

٩. دَمَا كُو ئَاسِيمَانْ ڤُلْ بِبَه و بِڤَلِشَه..

١٠. دَمَا چِيَا ژِ بِنْ ڤَه رَابِنْ و بَلاوَلا بِبِنْ..

١١. دَمَا ژِ قَاصِدَانْ رَه وَقْتْ وَرَه تَعْينكِرِنْ (اِيْدِى قِيَامْتْ رَابُويَه).

١٢. ژِ بُوْ كِيژَانْ رُوْژِىَ (قَاصِدْ) هَاتِنَه بِپَاشْڤَه‌خِسْتِنْ؟

١٣. ژِ بُوْ رُوْژَا ژِ هَڤْ ڤَڤَتَانْدِنِىَ.

١٤. مَا كِىَ تُو هِينْكِرِى كَا رُوْژَا ژِهَڤْجُدَاكِرِنِىَ چِه يَه!

١٥. وِیٚ رُۆژِیٚ خَولِی لِسَرِیٚ دَرَودِیٚرَانْ بَه!

١٦. اَرِیٚ مَا مَه پِیٚشِییٚنْ وَانْ گُنَهْکَارَانْ هَلاكْ نَکِرِنْ؟

١٧. پِشْتْرَه مَا مَه گُنَهْکَارِیٚنْ پِشْتِی وَانْ ژِی لِپِیٚ وَانْ نَبِرِنْ.

١٨. هَا وِسَا اَمْ بِسَرِیٚ گُنَهْکَارَانْ تِینِنْ!

١٩. وِیٚ رُۆژِیٚ خَولِی لِسَرِیٚ دَرَوْکَرَانْ بَه!

٢٠. مَا مَه هُونْ ژِ ئَاڤَکَه وَزَا (بِیٚقِیمَتْ) نَئَافِرَانْدِنْ؟

٢١. ڤِیٚجَه مَه اَوْ ئَاڤْ دِ جِهَکِی مِکُوٚمْ دَه بِجِهْ کِرْ (کُو مَالْزَارُوکَه).

٢٢. حَتَا دَمَکَه دِیَارْکِرِی.

٢٣. ڤِیٚجَه اَمْ لِسَرْ چِیٚکِرِنْ و شَکِلْدَاینَا وِیٚ قَادِرْ بُونْ. اِیٚدِی اَمْ چِه خَوشْ قَادِرِنْ!

٢٤. وِیٚ رُۆژِیٚ خَولِی لِسَرِیٚ دَرَوِینَانْ بَه!

٢٥. اَرِیٚ مَا مَه عَرْدْ نَگَرَانْدْ جِهِیٚ ڤَحَوَانْدِنِیٚ؟

٢٦. یِیٚنْ زِنْدِی (لِسَرْ خَوه رَادِگِرَه) و یِیٚنْ مِرِی (دِ نَاڤْ خَوه دَه ڤَدِشِیٚرَه).

٢٧. مَه لِعَرْدِیٚ چِیَایِیٚنْ جِهْگِرْتِی و بِلِنْدْ ئَافِرَانْدِنْ و مَه ئَاڤَکَه شِیرِینْ و خَوشْ دَایَه وَه.

٢٨. وِیٚ رُۆژِیٚ خَولِی لِسَرِیٚ دَرَوِینَانْ بَه!

٢٩. (وِیٚ رُۆژِیٚ ژِ وَانْ رَه تِیٚ گُوٚتِنْ): دَه بَرْ بِوِی عَذَابِیٚ ڤَه هَرِنْ اَوِیٚ کُو وَه پِیٚ بَاوَرْ
نَدِکِرْ و وَه دَرَوْ دِزَانِی!

٣٠. بَرْ بِسِیَکَه خَودِی سِیٚ چِقِلْ ڤَه هَرِنْ..

٣١. اَوْ لِسَرْ وَه نَه دِبَه سِی و سِیوَانْ، نَه ژِی وَه ژِ پِیٚتِیٚ دُوٚژَهِیٚ دِپَارِیٚزَه.

٣٢. اَوْ دُوٚژَهْ چِیکِیٚنْ مَزِنْ وَکِی ئَاڤَاهِیَانْ دِاڤِیٚژَه.

٣٣. (چِيكێنْ دُۆژَهِىٚ دِدِنْ پِىٚ هَڤْ) تُو دِبێژِى اَوْ دَڤِيێنْ زَرِنْ.

٣٤. وِىٚ رُۆژِىٚ خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوْكَرَانْ بَه!

٣٥. اَڤْ رُۆژَكَه كُو ژِ كَسِى رَه ئَاخَافْتِنْ نِينَه.

٣٦. دَسْتُورْ ژِى ژِ وَانْ رَه نَايِىٚ دَايِنْ ڤِێجَه كُو مَهْنَا خَوه (عُزْرِىٚ خَوه) بِبێژِنْ.

٣٧. وِىٚ رُۆژِىٚ، خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوْكَرَانْ بَه!

٣٨. هَا اَڤْ رُۆژ، رُۆژَا ژِ هَڤْ ڤَقَتَانْدِنِىٚ يَه و مَه هُونْ و يێنْ بَرِيَا وَه لِهَڤْ جِڤَانْدِنَه.

٣٩. ڤِێجَه اَگَرْ فَنْدْ و پِلَانَا وَه هَيَه (ژِ بُۆ هُونْ ژِ عَذَابْ رِزْگَارْ بِبِنْ) بِينِنْ.

٤٠. وِىٚ رُۆژِىٚ، خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوِينَانْ بَه!

٤١. بِێگُمَانْ يێنْ تَقوَادَارْ لِبِنِىٚ سِيَانْ و لِسَرِىٚ كَانِيَانِنْ.

٤٢. دِ (نَاڤَا) مِێوَيێنْ كُو دِلِىٚ وَانْ دِبژِيِىٚ دَه.

٤٣. ژِ بَرْ وَانْ كَارْ و كِريَارێنْ وَه كِرِنَه؛ بِخونْ، ڤَخُونْ و ژِ وَه رَه نُوشِجَانْ بَه.

٤٤. هَا اَمْ، ڤَنْجِيكَارِێنْ رَاسْتُ و دُرِسْتْ وِسَا خَلاتْ دِكِنْ.

٤٥. وِىٚ رُۆژِىٚ، خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوْكَرَانْ بَه!

٤٦. (گَلِى بێبَاوَرَانْ)! دِ دِنْيَايِىٚ دَه بِخُونْ، هِنَكِى خَوشْ بِژِينْ! بِرَاسْتِى هُونْ سُوجْدَارُ و گُنَهْكَارِنْ.

٤٧. وِىٚ رُۆژِىٚ، خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوْكَرَانْ بَه!

٤٨. گَاڤَا ژِ وَانْ رَه بِێتَه گُوتِنْ نِمێژْ بِكِنْ، نِمێژْ نَاكِنْ.

٤٩. وِىٚ رُۆژِىٚ، خَولِى لِسَرِىٚ دَرَوْكَرَانْ بَه!

٥٠. اَرِىٚ مَا پِشْتِى قُرْئَانِىٚ دِىٚ بِكِيژَانْ گُوتِنِىٚ بَاوَرِى بِينِنْ؟!

٧٨. سُورَه يىٚ نَبَأ

سُورَه‌يىٚ (نَبَأ)، چِلْ (٤٠) ئَايَته و لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه . نَاڤىٚ سُورَه ژِ ئَايَتَا ٢ ’اَمْ هَاتِيَه كُو تى دَه پَيْڤَا نَبَأ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «ئَاگَاهى و خَبَر»ه. هِنْ نَاڤَيْنْ ڤى سُورَه‌يى يێنْ دِنْ ژى اَڤِنْ: تَسَاوِلْ (ژِهَڤْپِرْسِينْ) و عَمَّ.

بِنَاڤىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَوْ پِرْسَا چه ژِ هَڤْ دِكِنْ؟

٢. پِرْسَا خَبَرَا (بُويرَا) مَزِنْ ژِ هَڤْ دِكِنْ.

٣. يَا كُو دَرْ بَارِىٚ وِىٚ دَه دُودِلِنْ (هِنْ بَاوَرِى پِىٚ تِينِنْ، هِنْ ژِى وِىٚ مَانْدَلَه دِكِنْ).

٤. نَا؛ بلا دُودِلِى نَبِنْ، اَوِىٚ بِزَانِنْ!

٥. نَخێرْ، نَه مِينَا وَانَه؛ پَاشِىٚ اَوِىٚ بِزَانِنْ (دَمَا حَقِيقَتْ بِچَاڤِىٚ سَرِىٚ خوه دِيتِنْ)!

٦. مَا مَه عَرْدْ رَانَخِسْتِيَه؟!

٧. مَا مَه چِيَا ژِى (دِ عَرْدِىٚ دَه) نَكِرِنَه سِنْگْ؟!

٨. مَا مَه هُونْ جُوتْ (مِىٚ و نێرْ) نَئَافِرَانْدِنَ؟!

٩. مَا مَه خَوَا وَه نَكِرِيَه بِێهِنْبَرْدَانْ؟!

١٠. مَا مَه شَڤْ نَكِرِيَه جِلْ (و سِتَارْ)؟!

١١. مَا مَه بِرُوٚژْ ژِى نَه كِرِيَه چَاخِىٚ كَارْ؟!

١٢. مَا مَه دِ سَرْ وَه رَه حَفْتْ قَاتْ (ئَاسِيَانێنْ) مِكُوٚمْ ئَاڤَا نَكِرِنَ؟!

١٣. مَا مَه چِرَايَكَه گَشْ و گَرِمْ چێنَكِرِيَه؟!

١٤. مَا مَه ژِ عَوْرێنْ ئَاڤْبَارْكِرِى، بَارَانكَه پِرْ نَبَارَانْدِيَه؟!

١٥. ژِ بُوّ اَمْ بوِئ، تَنَه و گِيَا هِيْشِينْ بِكِنْ.

١٦. بَاخْچَيِيْنْ تِيْرْدِيْلِى (دَارِيْنْ فِيْكِى) دَرْبِخِنْ.

١٧. بِيْگُمَانْ رُوّژَا ژِهَڤْجُدَاكِرِنِئ (يَا ڤَنْج و ڤَنْجَانْ) لِپِيْشِيَا هَرْ كَسِى يَه، تَڤَزْ دِئ بِئ.

١٨. رُوّژَا كُو دِ صُورِئ دَه وَرَه پِڤْكِرِنْ، ڤِيْجَه هُونِئ پِيْلْ بِپِيْلْ بَرْ حَشْرِئ ڤَه بِيْنْ.

١٩. وِئ رُوّژِئ، ئَاسِيمَانْ ڤَدِبِنْ و دِبِنْ دَرْگَهْ.

٢٠. چِيَا تِيْنْ هَرِكَانْدِنْ، دِبِنْ لَيلانْ (سَرَابْ).

٢١. بِرَاسْتِى وِئ رُوّژِئ جَهَنَّمْ لِهِيْڤِيَا بِيْبَاوَرَانَه.

٢٢. دُومَاهِيكْ و ڤَحوِينْگَهَه ژِ بُوّ سَرْخَوڤَچُويَانْ.

٢٣. كُو هَرْ و هَرْ تِى دَه دِمِينِنْ.

٢٤. نَه هِيْنِكَاتِى و نَه ژِى ڤَخوارِنَا سَارْ تِى دَه طَعمْ نَاكِنْ.

٢٥. ژِ بِلِى ئَاڤَا كَلِژِى، كِيْمْ و زُوخِئ پِئ ڤَه (اَوْ تِشْتَكِى دِى طَعمْ نَاكِنْ).

٢٦. جِزَايَكِى لِگُوّرِى كَارْ و كِرْيَارِيْنْ وَانْ.

٢٧. بِرَاسْتِى وَانْ حَسَابِئ ئَاخْرَتِئ هِيْڤِى نِدِكِرْ (و وَانْ بَاوَرْ نَدِكِرْ كُو هَيَه).

٢٨. وَانْ بَاوَرِى بِئَايِتِيْنْ مَه نَدِئَانِينْ (و دِگُوّتِنْ اَوْ دَرِونْ).

٢٩. مَه هَرْ تِشْتْ بِنِڤِيسَانْدِنِئ ڤَيْدْ كِرِيَه.

٣٠. (ژِ وَانْ رَه دِئ بِئ گُوّتِنْ): دَه عَذَابْ بِچِيْژِنْ! ڤِيْجَه ژِ عَذَابْ پِئ ڤَه اَمِئ تِشْتَكِى دِنْ
لِوَه زِيْدَه نَكِنْ!

٣١. بِيْگُمَانْ ژِ مْتَّقِيَانْ رَه فَلاتْ و سَرْفِرَازِى هَيَه.

٣٢. بُوسْتَانْ و رَزِيْنْ تِرِى..

٣٣. (حُورِيِيّنْ) نُو گِهَايْى، هَڤْصَالِى و يكْدَسْتْ..

٣٤. كَاسِيّنْ تِژِى مَىْ.

٣٥. اَوْ لِبِهِشْتِىَ، نَه كَلَڤَاژيكِىَ نَه ژِى لِهَمْبَرِى هَڤْ دَرَوَكِىَ دِبِهِيزِنْ.

٣٦. اَوْ ژِ خُدَايِىَ تَه مُكَافَاتْ و دِيَارِيكَه دِ جِهِىَ خوه دَه يَه.

٣٧. خُدَايِىَ عَرْدُ و ئَاسِيمَانَانْ و يِيّنْ دِ نَاڤْبَرَا وَانْ دَه خُدَايِىَ رَحْمٰنَ. (وِىَ رُوّژِىَ) تُو كَسْ نِكَارَه (ژِ بُوّ رَاكِرِنَا عَذَابْ) پِىَ رَه بِپِيڤَه.

٣٨. رُوّژَا كُو رُحْ (لِسَرْ جَسَدَانْ) حَازِرْ دِبِنْ و مَلَائيكَتْ برِيِّزْ صَفْ دِگِرِنْ، ژِ بِلِى يِىَ كُو خُدَايِىَ رَحْمٰنْ دَسْتُورَا وِى بِدَه، كَسْ نِكَارَه بَئَاخِڤَه و اَوِىَ رَاسْتِيِىَ بِبِيّژَه.

٣٩. هَا اَوْه رُوّژَا حَقْ. پِشْتِى ڤِىَ كِى بِڤِىَ دِىَ رِيكِىَ بِگِرَه كُو وِى بِگِهِينَه خُدَايِىَ وِى.

٤٠. بيّگُمَانْ مَه هُونْ ژِ عَذَابَكِى نيّزِيكْ هِشْيَارْ كِرْ. اَوْ رُوّژَا كُو هَرْ كَسْ كَارْ و كِرْيَارِيّنْ خَوه دِبِينَه و يِىَ كَافِرْ دِبيّژَه: خَوزِى اَزْ ئَاخْ و خَولِى بُومَا!

٧٩. سُورَه يِىَ نَازِعَاتْ

سُورَهيِىَ (نَازِعَاتْ)، چِلْ و شَشْ (٤٦) ئَايَتَه. لِمَكّىَ نَازِلْ بُوّ يَه و نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا پيّشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا نَازِعَاتْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «جَانْستِينِيّنْ بِدژْوَارِيـ»ـنَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِوَانْ (مَلَائيكَتِ)يّنْ كُو (رِحِىَ كَافِرَانْ) بِدژْوَارِى دِكِشِينِنْ..

٢. بِوَانْ (مَلَائيكَتِ)يّنْ كُو (رِحِىَ مُوْمِنَانْ) بِهِيّسَانِى دِسْتِينِنْ..

٣. بِوَانْ (سَيَّارَي)يّنْ كُو (دِ فَزَايِىَ دَه) دِهَرِكِنْ..

٤. ڤِيّجَه بِلَزْ و بَزْ بِهَڤْ رَه پيّشْبَازِى دِكِنْ..

٥. بِوَانْ (مَلَائِیکَتِ)یێنْ کُو کَارْ و بَارْ بِرِیێ ڤَه دِبِنْ، صُوێنْدْ بَه..

٦. رُوێژَا کُو هَرْ تِشْتِی دِهَژِینَه.

٧. یکَا دِنْ ژِی لِپَیْ وِیێ تِیێ.

٨. دِ وِیێ رُوێژِیێ دَه هِنْ دِلْ بِتِرْسُ و لَرْزِنْ..

٩. چَاڤِێنْ وَانْ مَلُولْ و پَرِیشَانِنْ.

١٠. دِبێژِنْ: مَا پِشْتِی مِرِنِیێ ڤَیْ اَمِیێ لِحَالِیێ خَوه یێ پێشِی ڤَگَرِنْ؟

١١. مَا گَاڤَا کُو اَمْ بِبِنْ حَسْتِیێنْ رِزِیَایِی و ژِ هَڤْ بَلَاڤْ بِبِنْ ژِی (اَمِیێ سَاغْ بِبِنْ)؟

١٢. ژِ طِنَازْ ڤَه گُوێتِنْ؛ ڤێجَه (اَگَرْ وِسَا بَه) اَوْ ژِ بُوێ مَه دِیێ بِبَه ڤَگَرَکَه بِزِیَانْ!

١٣. بَلْکِی اَوْ بَسْ ڤِیرْکَه بِتَنِیێ یَه.

١٤. هَا پِشْتِی وِیێ ڤِیرِیێ دِ جِهْ دَه اِنْسَانْ دِیێ خَوه لِسَرْ عَرْدِیێ دِبِینِنْ.

١٥. مَا گَلُو (سَرْپێهَاتِیَا) مُوسَا ژِ تَه رَه نَهَاتِیَه رَاگِهَانْدِنْ؟

١٦. وِیێ دَمَا کُو خُدَایِیێ وِی لِنَوَالَا پِیرُوێزْ؛ طُوَایِیێ گَازِی وِی کِرْ (و ژِیێ رَه گُوێتْ):

١٧. هَرَه بَالْ فِرْعَوْنْ! بِرَاسْتِی اَوْ (دِ ظِلْمِیێ دَه) پِرْ ژِ سَرْ خَوه ڤَه چُویَه.

١٨. بِبێژَه: مَا تَه دِڤِیێ تُو خَوه پَاڤِژْ بِکِی؟

١٩. اَزِیێ بَرِیێ تَه بِدِمَه بَالْ رَبِّیێ تَه ڤَه، دَا تُو بِتِرْسِی.

٢٠. دِ وِیێ نَاڤِیێ دَه مُوسَا مُعْجِزَیَا هَرِی مَزِنْ نِیشَانِی فِرْعَوْنْ دَا.

٢١. فِرْعَونْ ژِیێ بَاوَرْ نَکِرْ و بِیَامْرِیَا خُدِیێ کِرْ.

٢٢. پِشْتَرَه فِرْعَوْنْ پِشْتْ دَا حَقِیِیێ و عِصْیَانِی کِرْ.

٢٣. فِرْعَونْ خَلْكْ لِخَوه کُوێمْ کِرْ و بَانْگْ هِلْدێرَا..

٢٤. ژِ وَانْ رَه گُوْتْ: اَزْ خُدَايِیَ وَه يِیَ هَرِی بِلِنْدِمْ!

٢٥. خُدِیَ ژِی اَوْ بِعَذَابِیَ ئَاخِرَتْ و دِنيَايِیَ جزَا كِرْ.

٢٦. بێگُمَانْ دِ ڤِیَ (سَرْپێهَاتِيَا فِرْعَونْ) دَه ژِ بُوْ كَسِیَ كُو ژِ خُدِیَ دِترْسَه، عِبْرَتْ هَيَه.

٢٧. اَرِیَ مَا پِشْتِی مِرِنِیَ سَاغْكِرِنَا وَه زَحْمَترَه يَانْ ژِ تُنَيِی چێكِرِنَا ئَاسِيمَانَانْ؟ دِگَلْ كُو
خُدِیَ ئَاسِيمَانْ ژِی چێكِرِيَه..

٢٨. بَانِیَ وِی (بێسْتُونْ) بِلِنْدْ كِرْ، ڤێجَه بِهُوْسْتَايِی اَوْ سَرَرَاسْتْ و تَكُوزْ كِرْ.

٢٩. شَڤَا وِی طَارِی و رُوْژَا وِی رُوْنِی كِرِيَه.

٣٠. پِشْتِی هِنْگِیَ عَرْدْ (مِينَا هێكِیَ) دُرِسْتْ و خوهْشْ كِرْ.

٣١. ژِ عَرْدِیَ، ئَاڤَا وِیَ و چێرَيَا وِیَ دَرْخِسْتْ.

٣٢. چِيَا ژِی (تِی دَه) مِكُوْمْ و قَائِمْ كِرِنْ.

٣٣. دَا كُو هُونْ هَمُو بِتَرشێنْ خوه ڤَه ژِیَ فَيْدِیَ وَرْگِرِنْ.

٣٤. ڤێجَه گَاڤَا اَوْ كَارَسَاتَا (قِيَامَتَا) مَزِنْتِرِينْ هَاتْ..

٣٥. وِیَ رُوْژِیَ اِنْسَانْ دِیَ يَا كُو كِرِيَه دِ بِيرَا خوه بِينَه.

٣٦. جَهَنَمْ ژِ يێنْ كُو دِبِينِنْ رَه (چِه مُومِنْ چِه كَافِرْ) دِيَارْ دِبَه.

٣٧. ڤێجَه اَوِیَ كُو (بِكَافِرْبُونِیَ) سَرْخَوڤَه چُوبَه..

٣٨. ژِيَانَا دِنْيَايِیَ دِ سَرْ (نِعْمَتێنْ) ئَاخِرَتِیَ رَه گِرْتبَه..

٣٩. بێگُمَانْ دُوژَهْ ڤَحَوِينْگَهَا وِی يَه.

٤٠. چِه كَسِیَ كُو ژِ مَزِنَاهِی و رَابُونَا بَرْ (دَسْتِیَ) خُدَايِیَ خوه تِرْسِيَابَه و نَفْسَا خوه ژِ
هَوَسێنْ وِیَ دَابَه پَاشْ..

٤١. بێشِكْ ڤَحَوينْگَهَا وِى جَنَّتَه.

٤٢. اَوْ، پِرْسَا قِيَامَتِىَ ژِ تَه دِكِنْ كَا كَنْگِىَ دِىَ رَابَه؟

٤٣. مَا تُو چه ژِىَ دِزَانِى حَتَا كُو پِرْسَا وِىَ ژِ تَه دِكِنْ!

٤٤. بِرَاسْتِى زَانِينَا وِىَ بَسْ لِبَا خُدَايِىَ تَه يَه.

٤٥. بَسْ تُو وِى كَسِىَ كُو ژِ قِيَامَتِىَ دِتِرْسَه هِشْيَارْ دِكِى.

٤٦. رُوِّژَا كُو اَوْ قِيَامَتِىَ دِبِينِنْ، حِزِرْ دِكِنْ كُو اَوْ ژِ اِيڤَارَكِىَ يَانْ ژِى ژِ دَانِىَ سِبَهَا وِىَ
پِىَ ڤَه (لِدِنْيَايِىَ) نَمَانَه.

٨٠. سُورَه يىَ عَبَسَ

سُورَهيِىَ (عَبَسَ)، چِلْ و دُو (٤٢) ئَايَتَه. لِمَكِّىَ نَازِلْ بُوِّ يَه. سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا عَبَسَ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا كُو لِوَه يىَ خَوه تِرْشْ كِرِى يه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. رُويِىَ خَوه تِرْشْ كِرْ و بَرِىَ خَوه ژِىَ گُهَارْتْ.

٢. ژِ بَرْ كُو يىَ كُوِّرْ (عَبْدُ اللهِ بِنْ مَكْتُومْ) هَاتَه جَمْ.

٣. مَا تُو چه دِزَانِى كَا حَالِىَ وِى چِى يَه؟ دِبَه كُو اَوْ خَوه (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ بِكَه..

٤. يَانْ ژِى اَوْ شِيرَتِىَ وَرْگِرَه، ڤِێجَه اَوْ شِيرَتْ فَيْدِىَ بِدَه وِى!

٥. هَرْچِى اَوِىَ كُو خَوه نَه حَوْجَه دِبِيَه..

٦. تُو پِىَ ڤَه دِمِينِى (وِى بَرْنَادِى).

٧. اَگَرْ اَوْ بَاوَرِى نَيِينَه تُو ژِىَ نَه بَرْپِرْسِى. بَسْ يَا تَه رَاگِهَانْدِنَه.

٨. لِێبَلِىَ اَوْ كَسِىَ كُو ژِ دِلْ تِىَ جَمْ تَه..

٩. هَمْ اَوْ ژِ خُدِیَ ژِی دِتِرْسَه..

١٠. تُو دَڤْ ژِ وِی بَرْدِدی (بِییَ دِنْ ڤَه دِمِینِی).

١١. نَخێرْ (جَارَکَه دِنْ وِسَا مَکَه)! بِرَاسْتِی اَڤْ (قُرْئَانْ) شِیرَتَه.

١٢. ڤێجَه کِی بِخَوازَه وِیَ ژِیَ شِیرَتْ بِگِرَه.

١٣. اَوْ دِ رُوپَلێنْ پِیرُوزْ دَه نَه.

١٤. بِلِنْدُ و پَاقِژِنْ.

١٥. دِ دَسْتێنْ قَاصِدێنْ نِڤِیسْکَارِنْ..

١٦. یێنْ بِرُومَتْ و قَنْجِیکَارْ دَه نَه.

١٧. لَعْنَتْ لِإنْسێنْ بَه، مَا اَوْ چِقَاسْ نَانْکُوِرَه.

١٨. مَا خُدِیَ اَوْ ژِ چِه ئَافِرَانْدِیَه؟

١٩. اَوْ ژِ دِلُوپَکْ ئَاڤْ ئَافِرَانْدِیَه، دِرُوڤْ و پِیڤَانْ دَایِیَ.

٢٠. پِشْتْرَه، ژِیَ رَه رِیَ هێسَانْ کِرِیَه.

٢١. پِشْتْرَه، اَوْ مِرَانْدِیَه و دِ گُورِیَ دَه اَوْ ڤَشَارْتِیَه.

٢٢. پِشْتْرَه، گَاڤَا کُو خُدِیَ بِخَوازَه دِیَ وِی سَاغْ بِکَه.

٢٣. نَخێرْ! اِنْسَانْ هِیَ ژِی یَا کُو خُدِیَ اَمْرِیَ وِی پِیَ کِرِیَه نَئَانِیَه جِهْ.

٢٤. بِلا اِنْسَانْ لِخَوارِنَا خَوه بِنێرَه؛

٢٥. مَه ئَاڤْ ژِ عَوْرَانْ بَارَانْدْ.

٢٦. پِشْتْرَه مَه عَرْدْ بِشِینْکَاتِیِیَ ڤَلَاشْتْ.

٢٧. مَه لِبْ و تَنَه ژِیَ دَرْخِسْتْ.

٢٨. تِرِی و زَرْزَوَاتْ.

٢٩. زَيتُونْ و خُرْمَه.

٣٠. دَخْلِيٛنْ (بُوسْتَانِيٛنْ) تِيٛرْدِيٛلِى.

٣١. فِيٛكِى و مِيٛرْگ ژِى.

٣٢. ژِ بُوٛ كُو ژِ وَه و تَرْشِيٛنْ وَه رَه بِبَه ئَابُوٛرِى و چِيٛرَه.

٣٣. ڤِيٛجَه گَاڤَا ڤِيرِينْ (يَا ڤِيَامَتِىٛ) هَاتْ..

٣٤. رُوٛژَا كُو مِرُوٛڤْ ژِ بِرَايِىٛ خوه..

٣٥. ژِ دَايِكْ و بَاڤِىٛ خَوه..

٣٦. ژِ هَڤْژِينْ و زَارُوكِيٛنْ خَوه، دِرَڤَه.

٣٧. وِىٛ رُوٛژِىٛ ، ژِ هَرْ يَكِى ژِ وَانْ رَه حَالَكِى وِى هَيَه كُو وِى مَشْغُولْ بِكَه.

٣٨. وِىٛ رُوٛژِىٛ ، هِنْ رُو هَنَه كُو گَشِنْ.

٣٩. دَڤْلِكَنْ و كِيٛفْخَوشِنْ.

٤٠. وِىٛ رُوٛژِىٛ ، هِنْ لِوَه ژِى هَنَه كُو تُوٛزِىٛ اَوْ گِرْتِنَه.

٤١. رَشْطَارِيِىٛ اَوْ نِخُمَانْدِنَه.

٤٢. هَا اَونْ كَافِرِيٛنْ گُنَهْكَارْ.

٨١. سُورَه يِىٛ تَكْوِيرْ

سُورَهيِىٛ (تَكْوِيرْ)، بِيسْتُ و نَهْ (٢٩) ئَايتَه. لِمَكِّىٛ نَازِلْ بُوٛ يَه و نَاڤِىٛ خَوه ژِ ئَايتَا پِيٛشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا كُووِيرْتْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «پِيٛچَانْــ»ــه.

بِنَاڤِىٛ خُدَايِىٛ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. دَمَا رُوٛژْ تِىٛ پِيٛچَانْ و رُوٛنَاهِيَا وِىٛ دِچَه.

٢. دَمَا سِتێرْ ڤَمرِنْ و هِلْوَشِنْ.

٣. دَمَا چِيَا بِێنَه هَژَانْدِنْ، هُورْهُورْ و بَربَا بِبِنْ.

٤. دَمَا دَڤَيێنْ ئَاڤِسْ بِێنَه ئَاڤێتِنْ و بێخَودِی بمِينِنْ.

٥. دَمَا (حَيْوَانێنْ) كُوڤِى لِهَڤْ بِێنَه جِڤَانْدِنْ.

٦. دَمَا دَرْيَا بِێنَه سِنْجِرَانْدِنْ و فُورَانْدِنْ...

٧. دَمَا جَانْ و بَدَنْ بِگِهِنْ هَڤْ.

٨. دَمَا ژِ كَچَا كُو بِسَاغِى هَاتِيَه بِنْئَاخْكِرِنْ بِىَ پِرْسِينْ:

٩. كَا ئَوْ «بِچِى سُوچِى هَاتِيَه كُشْتِنْ؟»

١٠. دَمَا كُو دَفْتَرێنْ عَمَلانْ بِێنَه بَلاڤْكِرِنْ.

١١. دَمَا كُو ئَاسِيمَانْ ژِ جِهِىَ خَوه دِچَه.

١٢. دَمَا كُو جَهَنَمْ تِىَ پِێخِسْتِنْ.

١٣. گَاڤَا كُو جَنَّتْ تِىَ نِێزِيكْكِرِنْ.

١٤. (وِىَ چَاخِىَ) هَرْ كَسْ دِىَ بزَانَه كَا چه ژِ بُوّ خَوه ئَامَادَه كِرِيَه و چه بِرِيَه (ئَاخْرَتِىَ).

١٥. نَخێرْ! صُوّنْدْ بِوَانْ سِتێرێنْ كُو بِشَڤْ خُيَا و بِرُوّژْ وِنْدَا دِبِنْ..

١٦. ئَوێنْ كُو دِ رێگَهَا خَوه دَه دِگَرِنْ و بِشَڤْ دِچِيرِسِنْ.

١٧. صُوّنْدْ بِشَڤِىَ، دَمَا (بِطَارِيتِيَا خَوه) رُوّنَاهِيِىَ رَادِكَه.

١٨. بِسبَهِىَ، دَمَا برُوّنَاهِيَا خَوه ڤَه تِىَ.

١٩. بِرَاسْتِى ئَڤْ (قُرْئَانْ) گُوتِنَا قَاصِدَكِى بِرِێزْ و بِرُومَتَه..

٢٠. خَودَانْهِێزَه، لِجَمْ خَودَانِىَ عَرْشْ خَودِى جِهَ و قَدرْبِلِنْدَه.

٢١. مَلائِيكَتْ ژِىَ رَه گُهْدَارِنْ، لِجَمْ خُدِىَ ژِى ئَمِينَه.

٢٢. نَاخَوه هَڤَالِىٚ وَه (مُحَمَّدْ) نَه دِينَه.

٢٣. صُوٚنْدْ بَه، وِى (پِيٚخَمْبَرْ) لِاسُويِىٚ دِيَارْ و اَشْكَرَا اَوْ (جِبْرِيل) دِيتِيَه.

٢٤. اَوْ دَرْبَارِىٚ وَحْيِىٚ دَه نَه بَخِيلَه.

٢٥. اَوْ نَه گُوتِنَا شَيْطَانَكِى ڤَوتِى يَه.

٢٦. نَاخَوه هُونْ بِكُو ڤَه دِچِنْ!

٢٧. اَوْ ژِ مِرُوٚڤَانْ رَه هَرْ شِيرَتْ و رُوٚنَاهِى يَه..

٢٨. ژِ نَاڤْ وَه ژ بُوٚ وِى كَسِىٚ كُو بِخَوازَه خَوه رَاسْتُ و دُرِسْتْ بِكَه.

٢٩. اَوْ خُدَايِىٚ كُو پَرْوَرْدَكَارِىٚ عَالَمِىٚ يَه حَتَا نَخَوَازَه هُونْ نِكَارِنْ بِخوازِنْ.

٨٢. سُورَه يِىٚ اِنْفِطَارْ

سُورَهيِىٚ (اِنْفِطَارْ)، نُوٚزْدَهْ (١٩) ئَايَته، لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه . نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايَتَا پِيٚشِينْ هَاتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا اِنْفِطَارْ دَرْبَاسْ بُويَه. مَعْنَا وِىٚ «تَرِكِينْ و دَرزِينَه».

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. دَمَا كُو ئَاسِيمَانْ بِقَلِشِه..

٢. دَمَا كُو سْتِيٚرْ ژِ هَڤْ بَلاڤْبِبِنْ..

٣. دَمَا كُو دَرِيَا بِتَقِنْ و تِيٚكِلِى هَڤْ بِبِنْ..

٤. دَمَا كُو گُوٚرْ سَرُو بِنِى هَڤْ بِبِنْ..

٥. وِىٚ هِنْگِىٚ، هَرْ كَسْ دِىٚ بزَانَه كَا چِه لِپِيٚشِيَا خَوه شَانْدِيَه و چِه لِدُوڤْ خَوه هِشْتِيَه.

٦. هَىْ مِرُوڤْ! چِه تِشْتِى تُو لِهَمْبَرِى خُدَايِىٚ تَه يِىٚ خَودَانْكَرَمْ خَاپَانْدِيَه؟

٧. اَوْ خُدَايِىٚ كُو بِىٚ كِيٚمَاسِيَه و رَاسْتُ و دُرِسْتْ تُو چِيٚكِرِيَه.

٨. دِ كِيژَانْ ئَاوَايِى دَه خَوەسْتِيَه (وِسَا) تُو ئَانِيَه بَرْ هَڤْ.

٩. نَخِيْرْ! بِرَاسْتِى هُونْ بِرُۆژَا جَزَادَانِىٚ بَاوَرِى نَايِينِنْ.

١٠. بِرَاسْتِى هِنْ مَلَائِيكَتْ لِسَرْ نِڤِسِينَا كَارْ و كِرْيَارِيْنْ وَه زِيْرَڤَانِنْ.

١١. اَوْ مَلَائِيكَتِيْنْ خَودَانْرِيْزْ و بِرُومَتِنْ، هَرْ تِشْتِىٚ هُونْ دِكِنْ دِنِڤِيسِنْ.

١٢. اَوْ، ئَا كُو هُونْ دِكِنْ دِزَانِنْ و دِنِڤِيسِنْ.

١٣. بِرَاسْتِى مِرُوڤِيْنْ چَاكْ و خُدِيْنَاسْ دِ نَاڤَا نِعْمَتَانْ دَه نَه.

١٤. بِيْگُمَانْ نَقَنْجْ ژِى دِ نَاڤَا دُۆژَهِىٚ دَه نَه.

١٥. اَوْ، رُۆژَا جَزَادَانِىٚ دِكَڤِنْ جَهْنَمِىٚ.

١٦. بِتُو رِيْيِىٚ ژِىٚ رِزْگَارْ نَابِنْ و نِكَارِنْ ژِىٚ بِرَڤِنْ.

١٧. مَا تُو ژِ كُو دِزَانِى كُو رُۆژَا جَزَادَانِىٚ چه يَه؟

١٨. دِيسَا مَا تُو ژِ كُو دِزَانِى كُو رُۆژَا جَزَادَانِىٚ چِه يَه؟

١٩. اَوْ رُۆژَا كُو تُو كَسْ نِكَارَه ژِ تُو كَسِى رَه تِشْتَكِى بِكَه. وِىٚ رُۆژِىٚ فَرْمَانْ هَرْ يَا خُدَايِىٚ مَزِنَه.

٨٣. سُورَه يِىٚ مُطَفِّفِينْ

سُورَه‌يِىٚ (مُطَفِّفِينْ)، سِى و شَشْ (٣٦) ئَايِتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوْ يَه. سُورَه نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايَتَا پِيْشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا مُطَفِّفِينْ دَرْبَاسْ بُويَه. مَعْنَا وِىٚ، يِيْنْ كُو دِ كِيْشَانْ و پِيڤَانِىٚ دَه حِيلَه و سَخْتَكَارِيِىٚ دِكِن.»

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. هَىْ وَاخْ لِحَالِىٚ وَانْ كِيْشَانْدِزْ و پِيڤَانْدِزَانْ بَه..

٢. اَوێنْ كُو دَمَا ژِ خَلْكِێ بِپیڤَانْ و كِێشَانْ وَرْدِگِرِنْ بِتَمَامِی وَرْدِگِرِنْ..

٣. دَمَا بِكِێشَانْ و پِیڤَانْ دِفِرُوشِنْ كِێمْ دِپِیڤِنْ و كِێمْ دِكِێشِنْ.

٤. مَا یِقِینْ نَاكِنْ كُو اَوْ پِشْتِی مِرِنێ (ژِ بُوّ حَسَابِێ كِرِنێنْ خَوه) دێ بِرَاسْتِی بێنَه ڤَژَانْدِنْ؟

٥. ژِ بُوّ رُوّژَكَه مَزِنْ (كُو رُوّژَا قِیَامَتِێ یَه).

٦. رُوّژَا كُو هَمُو مِرُوڤْ لِبَرْ خُدَایِێ عَالَمِێ و فَرْمَانَا وِی رَادِوَسْتِنْ.

٧. نَخێرْ، وِسَا نَكِنْ! بِرَاسْتِی تُوّمَارْكِرِنَا بَدْكَارُ و گُنَهْكَارَانْ دِ سِجِّینِێ ده یَه.

٨. مَا تُو ژِ كُو دِزَانِی كَا سِجِّینْ چِی یَه؟

٩. اَوْ، لێنِڤِیسَكَه بِنَاڤْ و هَژْمَارَه (نَاڤُ و هَژْمَارَا هَرْكَسِی لِسَرْ جِهِێ وِی نِڤِیسِی یَه).

١٠. وِێ رُوّژِێ ، وَاخْ لِحَالِێ بێبَاوَرْ و بَدْكَارَانْ بَه!

١١. اَوێنْ كُو بِرُوّژَا جَزَادَانِێ بَاوَرِی نَایِینِنْ.

١٢. هَرِێ سِتَمْكَارْ و گُنَهْكَارْ بِرُوّژَا جَزَادَانِێ بَاوَرِی نَایِینَه.

١٣. اَوِێ كُو گَاڤَا ئَایِتێنْ مَه ژِێ رَه تێنْ خَونْدِنْ، دِبێژَه: اَڤْ «چِیرُوكْ و چِیڤَانُوكِێنْ پێشِیَانَه.»

١٤. نَخێرْ، نَه وِسَانَه! بَلْكِی خَرَابِی و گُنَهێنْ وَانْ دِلِێ وَانْ پَرْدَه كِرِیَه.

١٥. نَا؛ بِرَاسْتِی وِێ رُوّژِێ اَوْ ژِ خُدَایِێ خَوه بێپَارْ و مَحْرُومِنْ.

١٦. پَاشِێ، اَوِێ هَرِنْ دُوّژَهِێ.

١٧. پَاشِێ، مَلائیكَتْ و دَرْگَهڤَانْ ژِ وَانْ رَه دِبێژِنْ: هَا اَڤَه، اَوْ (عَذَابِێ) كُو وَه پِێ بَاوَرِی نَدِئَانِی.

١٨. دَڤْ ژِ ڤَانْ بَرْدَه؛ بِرَاسْتِی نِڤِسِینَا (نَاڤِێ) خَوشْمِرُوڤْ و ڤَنْجَانْ دِ «عِلِّیِّینِێ»دَه یَه.

١٩. مَا تُو ژِ کُو دِزَانِی کَا عِلِّیّینْ چِی یَه؟

٢٠. اَوْ لَنِڤِسِینَکَه بِنَاڤْ و هَژْمَارَه (نَاڤُ و هَژْمَارَاێ هَرْکَسِی لِسَرْ جِهِێ وِی نِڤِیسِی یَه).

٢١. مَلَائِیکَتێنْ لِجَمْ خُدِێ بِرُومَتْ دِێ شَهْدَیِیێ ژِێ رَه بِدِنْ.

٢٢. بِرَاسْتِی یێنْ قَنْجْ، دِ (نَاڤَا) نِعْمَتِێ دَه نَه.

٢٣. اَوْ (لِبِهِشْتِێ) لِسَرْ تَخْتَانْ (لِخێرَا کُو خُدِێ ژِ بُوّ وَانْ بَرْهَڤْکِرِیَه) تَمَاشَه دِکِنْ.

٢٤. تُو دِ رُوییێنْ وَانْ دَه خَوشِیَا نِعْمَتَانْ دِبِینِی.

٢٥. اَوْ ژِ مَیکَه صَافِی یَا دَڤْگِرتِی ڤَدِخُونْ.

٢٦. دُومَاهِیَا ڤَخْوارِنَا وِێ تَعْمَا مِسْکِێ دِدَه. هَا دِ ڤِێ دَه بِلا پێشْبَازْ پێشْبَازِیێ بِکِنْ.

٢٧. یَا تێکِلِی وِێ مَیِێ دِبَه ئَاڤَا تَسْنِیمِێ یَه.

٢٨. تَسْنِیمْ، کَانِیَکَه وِسَانَه کُو یێنْ لِجَمْ خُدِێ بِرُومَتْ ژِێ ڤَدِخُونْ.

٢٩. بِرَاسْتِی لِدِنْیَایێ یێنْ سُوجْکَرْ بِبَاوَرْمَنْدَانْ دِکَنِیَانْ.

٣٠. گَاڤَا کُو بَاوَرْمَنْدْ دِ بَرْ وَانْ رَه دَرْبَاسْ دِبُونْ، ژِ هَڤْ رَه بِچَاڤَانْ اَوْ نِیشَانْ دِدَانْ (و بِوَانْ طِنَازْ دِکِرِنْ).

٣١. دَمَا ڤَدِگَرِیَانْ نَاڤْ اَهْلِێ خَوه بِکێفْ و لاقِرْدِی ڤَدِگَرِیَانْ.

٣٢. دَمَا کُو کَافِرَانْ بَاوَرْمَنْدْ دِدِیتِنْ، دِگُوّتِنْ: بِرَاسْتِی اَڤێنْ هَا ژِ رِێ دَرْکَتِنَه.

٣٣. حَالْ اَڤَه کُو کَافِرْ، لِسَرْ بَاوَرْمَنْدَانْ بِزێرَڤَانِی نَهَاتِنَه شَانْدِنْ.

٣٤. هَا اِیرُو (رُوّژَا قِیَامَتِێ) بَاوَرْمَنْدْ بِکَافِرَانْ دِکَنِنْ.

٣٥. بَاوَرْمَنْدْ لِسَرْ تَخْتَانْ (لِرَوْشَا کَافِرَانْ) تَمَاشَه دِکِن..

٣٦. اَرِێ، مَا کَافِرْ لِسَرْ یَا کُو کِرِنْ نَهَاتِنْ جَزَاکِرِنْ؟

٨٤. سُورَه یِیَ اِنْشِقَاقْ

سُورَەیِیَ (اِنْشِقَاقْ)، بِیسْتُ پِیْنْجْ (٢٥) ئَایتَه. لِمَکّی نَازِلْ بُوَ یَه. نَاڤِیَ سُورَه ژِ ئَایتَا پِیْشِینْ هَاتیَه کُو تِی دَه پَیْڤَا اِنْشِقَاقْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «تَرْكْ و دَرزَه».

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. دَمَا کُو ئَاسِیمَانْ بِقَلِشَه..

٢. (ئَاسِیمَانْ) گُهْدَارِیَا فَرْمَانَا خُدَایِیَ خوه کِرْ و حَقَه کُو اَوْ گُهْدَارِیِیَا وِی بِکَه.

٣. دَمَا کُو عَرْدْ فَرَهْ و رَاسْتْ بِبَه..

٤. یِیْنْ دِ نَاڤْ خَوه دَه بَاڤِیْژَه و خَوه ڤَالا بِکَه.

٥. (عَرْدِیَ) گُهْدَارِیَا فَرْمَانَا خُدَایِیَ خوه کِرْ و حَقْ بُوَ کُو اَوْ گُهْدَارِیِیَا وِی بِکَه.

٦. هَیْ اِنْسَانْ! بِرَاسْتِی تُو دِ ژِیَانَا خَوه دَه حَیَانِی تُو بِچِیَ حِزُورَا خُدَایِیَ خَوه دِ بَرْ کَارْ دَه (چِه خَیْرْ چِه شَرْ) خَوه دِوَسْتِینِیَ، ڤِیْجَه تُو یِیَ بِگَهِیژِی کَارِیَ خَوه.

٧. هَرْچِی کُو کِتِیْبَا کِرْیَارِیْنْ وِی ژِ رَخِیَ وِی یِیَ رَاسْتِیَ ڤَه بِیَ دَایِینْ..

٨. اَوِیَ حَسَابَکِی سَهْلُ و هِیْسَانْ بِبِینَه.

٩. اَوِیَ بِکَیْفْخَوشِی لِمَالْبَاتَا خَوه ڤَگَرَه.

١٠. هَرْچِی کُو کِتِیْبَا کِرْیَارِیْنْ وِی ژِ پِشْتْ وِی ڤَه وَرَه دَایِینْ...

١١. اَوِیَ هِنْگِیَ مِرنَا خَوه بِخَوازَه.

١٢. اَوِیَ بِکَڤَه ئَاگِرِیَ بِپِیْتْ.

١٣. اَوْ، (بَرِیَ) دِ نَاڤْ مَالْبَاتَا خَوه دَه دِلْخَوشْ و شَادْ بُوَ.

١٤. ژِ وِی وَه یَه کُو اَوِیَ نَچه بَرْ دَسْتِیَ خُدَایِیَ خَوه.

١٥. نه وِسَانَه. تَقَزْ خُدَايىٚ وِى لِسَرْ هَمُو كَارْ و كِريَارِێنْ وِى ئَاگَاهْدَارَه.

١٦. بِسُوٚرَاتِيَا رُوٚژْئَاڤَابُونِىٚ صُوٚنْدْ به..

١٧. بِشَقِىٚ و يَا كُو دِ خَوه دَه بَرْهَڤْ كِرِيَه..

١٨. بِهِيڤَا چَارْدَه شَڤِى (صُوٚنْدْ به)، كُو..

١٩. هُونْ (گَلِى مِرُوٚڤَانْ)! دِىٚ ژِ رَوْشَكِى بِكَڤِنْ رَوْشَكَه دِنْ دَه.

٢٠. مَا چه ژِ وَانْ بُويَه كُو اَوْ بَاوَرِى نَايِينِنْ؟

٢١. دَمَا قُرْئَانْ ژِ وَانْ رَه تِىٚ خَونْدِنْ گُهْدَارِى نَاكِنْ و نَاچِنْ سِجُودِىٚ؟

٢٢. ژِ بِلِى كُو نَاچِنْ سِجُودِىٚ؛ اَوِێنْ كُو كَافِرِنْ قُرْئَانِىٚ دَرَوْ ژِى دِدِێرِنْ.

٢٣. حَالْ اَڤَه خُدِىٚ بِيَا كُو اَوْ دِ دِلِىٚ خَوه دَه ڤَدِشِێرِنْ بِێهْترْ دِزَانَه.

٢٤. مِزْگِينِيَا عَذَابَكِى دِژْوَارْ بِدَه وَانْ!

٢٥. لِێبَلِىٚ اَوِێنْ كُو بَاوَرِى ئَانِينْ و كَارِێنْ قَنْجْ كِرِنْ نه تِى دَه؛ ژِ وَانْ رَه پَرُو يَكَه بِێقُتْبُونْ هَيَه.

٨٥. سُورَه يِىٚ بُرُوجْ

سُورَه‌يِىٚ (بُرُوجْ)، بِيسْتْ و دُو (٢٢) ئَايَتَه و لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه. سُورَه نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايتَا پِێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِىٚ دَه پَيْڤَا بُرُوجْ بِهُرِيَه و بِمَعْنَا «بِرْجَانْ و چَرْخَانـه».

بِنَاڤِىٚ خُدَايىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. صُوٚنْدْ بِئَاسِيَانِىٚ كُو خَودَانْ بِرْجِنْ.

٢. صُوٚنْدْ بِرُوٚژَا كُو پَيْمَانَا وِىٚ هَاتِيَه دَايِينْ (كُو اَوْ رُوٚژَا قِيَامْتِىٚ يَه).

٣. صُوْنْدْ بِوَانێنْ کُو شَهْدَهییێ دِدِنْ و یێنْ کُو شَهْدَهیِی ژِ بُوْ وَانْ ژِی تێ دَاینْ، کُو..

٤. خَودَانێ خَنْدَقْ و کُونْجَالانْ لَعْنَتْ لِوَانْ بَه.

٥. اَوْ کُونْجَالێنْ ژِ ئَاگِرێ خَودَانْپێتْ.

٦. وێ دَمَا اَوْ لِدُوْرێ (لِسَرْ کُرْسِیَانْ) رُونِشْتِی..

٧. وَانْ لاشْکَنْجِیَا کُو بِبَاوَرْمَنْدَانْ دِکِرِنْ تَمَاشَه دِکِرِنْ.

٨. وَانْ اَوْ دِدَانْ عَذَابێ ژِ بَرْ کُو وَانْ بَاوَرِی بِخُدَایێ عَزِیزْ اِیْ عَلِیمْ ئَانِیبُو.

٩. اَوْ خُدَایێ کُو دَسْتهِلاتِیَا عَرْدْ و ئَاسمَانَانْ هَرْ ژێ رَه یَه، ئَاگَاهْدَارێ بِهَرْ تِشْتِی یَه.

١٠. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو لِمێرْ و ژِنێنْ بَاوَرْمَنْدْ شِکَنْجَه کِرِنَه و پَاشێ تُوْبه ژِی نَکِرِنْ، ڤێجَه ژِ
بُوْ وَانْ عَذَابێ جَهْنَمێ و عَذَابێ بِشَوَاتْ هَیَه.

١١. بێگُمَانْ اَوێنْ کُو ایمَانْ ئَانینْ و کَارێنْ قَنْجْ کِرِنْ، ژِ وَانْ رَه بِهِشْتێنْ وِسَا هَنَه کُو دِ بِنێ
وَانْ دَه چَمْ دِهَرِکِنْ. هَا اَڤْ سَرْکَفْتِنْ و رِزْگَارِیَا مَزِنَه.

١٢. بێگُمَانْ هِگَاڤْتِنَا خُدَایێ تَه پِرْ دِژْوَارَه.

١٣. بێگُمَانْ خُدێ اَوَه، یێ کُو ژِ تُنَیِی دِئَافِرینێ، پِشْتِی مِرِنێ سَاغْ دِکَه.

١٤. هَرْ اَوْ، گُنَهْژێبِرْ و بَنْدَهدُوسْتَه.

١٥. اَوْ، خَودَانێ عَرْشَه و پَایبِلِنْدَه.

١٦. خُدێ چه بِخوازَه تَقِزْ وێ دِکَه.

١٧. اَرێ مَا خَبَرَا سَرْپێهَاتِیَا لَشْکَرَانْ ژِ تَه رَه نَهَاتِیَه؟

١٨. (لَشْکَرێنْ) فِرْعَوْنُ و سَمُودْ.

١٩. بَلْکِی اَوێنْ کُو کَافِرِنْ، هێ ژِی لِسَرْ بێبَاوَرِیَا خَوه نَه.

٢٠. خُدِیَ هَایْ ژِ وَانْ هَیَه، دِیَ وَانْ ژِی مِینَا لَشْکَرِیَ فِرْعَوْنْ و سَمُودْ تِیْكْ بِبَه (ژِ بَرْ خُدِیَ مَجَالا رَڤِیَ ژِی تُنَه).

٢١. بِرَاسْتِی اَوْ (ئَا کُو بَاوَرِی پِیَ نَدِئَانِینْ) قُرْئَانَا مَجِیدَه (پِیرُۆزْ و قَدِرْبِلِنْدَه).

٢٢. (اَوْ قُرْئَانْ) دِ لَوْحُ الْمَحْفُوظِیَ دَه پَارَاسْتِی یَه

٨٦. سُورَه یِیَ طَارِقْ

سُورَهِیِیَ (طَارِقْ)، ١٧ (حَڤْدَه) ئَایَتَه. لِمَکِّیَ نَازِلْ بُوْیَه . سُورَه نَاڤِیَ خَوه ژِ ئَایَتَا پِیْشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه پَیْڤَا طَارِقْ دَرْبَاسْ بُویَه، بِمَعْنَا «سِتیْرَا تَارِیدِرِینْ و رُونِیکَرَه».

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. صُوْنْدْ بِئَاسِیمَانْ و طَارِقِی..

٢. مَا تُو ژِ کُو دِزَانِی کَا طَارِقْ چِی یَه؟

٣. اَوْ، سْتیْرَا تَارِیدِرِینْ و رُونِیکَرَه.

٤. تُو کَسْ نِینَه کُو لِسَرْ وِی چَاڤْدِیْرْ تُنَه بِنْ.

٥. بِلَا اِنْسَانْ بِنیْرَه کَا ژِ چِه هَاتِیَه ئَافِرَانْدِنْ!

٦. اِنْسَانْ ژِ ئَاڤَکَه ڤَرِیْهْتُوْكْ هَاتِیَه خُلْقَانْدِنْ.

٧. اَوْ ئَاڤْ (مَنِی) ژِ نَاڤَا حَسْتِیِیَ پِشْتَا مِیْرَانْ و حَسْتِیِیَ سِینْگَا ژِنَانْ دَرْدِکَڤَه.

٨. بِیْگُمَانْ پِشْتِی مِرِنِیَ خُدِیَ لِسَرْ سَاغْکِرِنَا وِی خَودَانْهِیْزَه.

٩. وِیَ رُوْژَا کُو نَهِیْنِی (رَازْ و سِرْ) اَشْکَرَا دِبِنْ.

١٠. ژِ اِنْسَانْ رَه (ژِ بِلِی خُدِیَ) نَه هِیْزَكْ هَیَه (کُو نَهِیْلَه بِکَڤَه عَذَابْ) نَه ژِی ئَارِیکَارَكْ هَیَه.

١١. بِعَوْرِیْنْ کُو بُخَارِیَ دِگَرِینَه ئَاڤْ و لِسَرْ عَرْدِیَ دِبَارِینَه..

١٢. بِعَرْدَا خَودَانْقَلْشُوكْ (كُو بَارَانْ دَادِرژِیێ سَرْ و شِیێنْكَاتِی وِیێ دِقَلِیێشَه) صُوْنْدْ بَه، كُو..

١٣. بِرَاسْتِی اَڤْ (قُرْئَانْ) گُوتِنَكَه ژِهَڤْقَتِینْ و جُدَاكَرَه.

١٤. اَڤْ قُرْئَانْ رَاسْتِی یَه؛ نَه حَنَكَه.

١٥. بِرَاسْتِی كَافِرْ (بِچِیێكِرِنَا فَنْدُ و فِیێلَانْ) دَحْفِكَكِیێ ڤَدِدِنْ.

١٦. اَزْ ژِی دَحْفِكَكِیێ لِبَرْ وَانْ ڤَدِدِمْ (پِلَانَا وَانْ پُوچْ دِكِمْ پَاشِیێ وَانْ جَزَا دِكِمْ).

١٧. ڤِیێجَه مُهْلَتِیێ بِدَه وَانْ، هِنَكِی مُهْلَتِیێ بِدَه وَانْ!

٨٧. سُورَه یێ اَعْلَا

سُورَه‌یێ (اَعْلا) ،(١٩) نُوْزْدَهْ ئَایِتَه. لِمَكِّیێ نَازِلْ بُوْ یَه و نَاڤِیێ خَوه ژِ ئَایِتَا پِیێشِینْ گِرْتِیَه كُو تِی دَه پَیْڤَا اَلاَعْلٰا دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «بِلِنْدَ»ه كُو اَوْ ژِی وَصْفَكْ ژِ یێنْ خُدِیێ تَعَالا یَه.

بِنَاڤِیێ خُدَایِیێ كُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. نَاڤِیێ خُدَایِیێ خَوه یێ هَرِی بِلِنْدْ پَاكْ بِدِیێرَه.

٢. اَوْ خُدَایِیێ كُو (مَخْلُوقْ) ئَافِرَانْدِنَه، ڤِیێجَه بِیێكِیێهَاسِی شَكِلْ و تَشَه دَایَه وَانْ.

٣. اَوْ خُدَایِیێ كُو هَرْ تِشْتْ بِپِیڤَانْ چِیێكِرِیَه، ڤِیێجَه رِیێ نِیشَانْ دَایِیێ.

٤. اَوِیێ كُو ژِ عَرْدِیێ چِیێرَیَا هِیێشِینْ دَرَانِیَه.

٥. پَاشِیێ سْتَوَانْدْ و كِرَه پُوشَكِی هِشْكَرَشْ.

٦. اَمِیێ (قُرْئَانِیێ) بِتَه بِدِنْ خَونْدِنْ ڤِیێجَه تُو یێ وِیێ ژِ بِیرْنَكِی..

٧. ژِ بِلِی یَا كُو خُدِیێ بِڤِیێ (كُو تُو ژِبِیرْ بِكِیێ). بِرَاسْتِی ژِی خُدِیێ بِ(گُوتِنَا) اَشْكَرَا و یَا بِدِزِی دِزَانَه.

٨. اَمِىٚ تَه بِسَرْ رِيَا هِىٚسَانْ ڤَه بِكِنْ.

٩. ڤِىٚجَه تُو (بِقُرْئَانِىٚ اِنْسَانَانْ) شِيرَتْ بِكَه، هَمَا تَه دِيتْ كُو شِيرَتْ فَيْدِىٚ بِدَه وَانْ.

١٠. كَسِىٚ كُو ژِ خُدِىٚ دِترْسَه دِىٚ شِيرَتِىٚ وَرْگِرَه.

١١. كَسِىٚ كُو نَقَنْجْ بَه دِىٚ خوه ژِ وَعْظِىٚ دُورْ بِكَه.

١٢. (نَقَنْجْ) اَوِىٚ كُو دِكَڤَه ئَاگِرِىٚ هَرِى مَزِنْ.

١٣. پَاشِىٚ اَوْ دِ جَهْنَمِىٚ دَه، نَه دِمِرَه نَه ژِى سَاغْ دِبَه (هَرْ و هَرْ دِ عَذَابِىٚ دِژْوَارْ دَه دِمِينَه).

١٤. بِىٚگُمَانْ اَوِىٚ كُو خَوه (ژِ گُنَهَانْ) پَاقِژْ بِكَه..

١٥. نَاڤِىٚ رَبِّىٚ خَوه دِ بِيرْ بِينَه و نِمِىٚژْ بِكَه سَرْفِرَازْ بُويَه.

١٦. لِىٚبَلِىٚ هُونْ ژِيَانَا دِنْيَايِىٚ (دِ سَرْ يَا ئَاخْرَتِىٚ رَه) دِگِرِنْ و چِىٚترْ دِبِينِنْ.

١٧. رَوْشْ اَڤَه، ژِيَانَا ئَاخْرَتِىٚ چِىٚترْ و دَائِيمْترَه.

١٨. بِىٚگُمَانْ اَڤْ هَرْ دِ كِتِيبِىٚنْ پِىٚشِينْ دَه نَه..

١٩. (كُو اَوْ دِ) صُحُفِىٚنْ اِبْرَاهِيمْ و مُوسَا دَه نَه.

٨٨. سُورَه يِىٚ خَاشِيَه

سُورَهيِىٚ (خَاشعَه)، ٢٦ (بِيسْتُ و شَشْ) ئَايِتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه . سُورَه نَاڤِىٚ خَوه ژِ ئَايِتَا پِىٚشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَىْڤَا الخَاشِيَه دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «نِخمِينْكَرَه».

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. اَرِىٚ مَا خَبرَا رُوٚژَا قِيَامَتِىٚ (ئَا كُو هَرْكَسِى دِگِرَه) ژِ تَه رَه نَهَاتْ؟

٢. وِىٚ رُوٚژِىٚ هِنْ سَرْ و چَاڤْ بِترْسُ و رَزِيلِنْ.

٣. اَوْ كَارْكَرِنْ و رَنْجْكِێشِنْ.

٤. وێ رُوّژِێ دِكَڤِنْ ئَاگِرَكِی پِرْ گَرِمْ.

٥. ژِ كَانِيكَه كَلِژِی ڤَدِخُونْ.

٦. ژِ دِرِيێ گَنِی و تَحِلْ پێ ڤَه ژِ وَانْ رَه خَوارِنْ تُنَه.

٧. اَوْ ژِی نَه (وَانْ) ڤَلَوْ دِكَه نَه ژِی بِرْچِيبُونَا وَانْ دِبَه.

٨. وێ رُوّژِێ هِنْ سَرْ و چَاڤْ هَنَه كُو گَشْ و مَعْدْخَوشِنْ.

٩. ژِ كَارْ و خَبَاتَا خَوه رَازِی نَه.

١٠. دِ جَنّتَكَه بِلِنْدْ دَه نَه..

١١. تِی دَه كَلَڤَاژِی و گُوتِنَا پُوچْ نَابِهِيزِنْ..

١٢. تِێ دَه كَانِی يێنْ كُو لِهَرْكِنْ هَنَه..

١٣. تِێ دَه تَخْتێنْ ڤِيمَتْبِلِنْدْ..

١٤. هَمْ ڤَدَحێنْ (ژِ بُوّنَا ئَاڤِێ) ئَامَادَه كِرِی..

١٥. هَمْ پَالگَهێنْ رِێزْكِرِی..

١٦. هَمْ مَخْفُورێنْ رَاخِسْتِی، تِی دَه نَه.

١٧. مَا اِنْسَانْ لِدَڤِهِێ نَانێرِنْ كَا چَاوَا هَاتِيَه ئَافِرَانْدِنْ؟!

١٨. هَمْ لِئَاسِيهَانْ نَامێزِينِنْ كَا چَاوَا (بێسِتُونْ) هَاتِيَه بِلِنْدْكِرِنْ؟

١٩. هَمْ لِچِيَانْ نَامێزِينِنْ كَا چَاوَا (دِ عَرْدِێ دَه) هَاتِنَه چِكَانْدِنْ؟

٢٠. هَمْ لِعَرْدِێ نَانێرِنْ كَا چَاوَا هَاتِيَه رَاخِسْتِنْ؟

٢١. ڤِێجَه (بِئَايَتێنْ خُدِێ) شِيرَتْ بِكَه، بِرَاسْتِی تُو هَرْ شِيرَتْكَارِی.

٢٢. تُو لِسَرْ وَانْ نَه زُوْرْدَارِى.

٢٣. بَسْ اَوْ كَسِێ كُو پِشْتَا خَوه بِدَه اِيمَانِێ و كَافِرْ بِبَه..

٢٤. ڤێجَه خُدِێ دِێ بِعَذَابِێ هَرِى مَزِنْ وِى بِدَه عَذَابْدَانْ.

٢٥. بێگُمَانْ ڤَگَرَا وَانْ هَرْ بِبَالْ مَه ڤَه يَه.

٢٦. پِشْتْرَه حَسَابْدِيتِنَا وَانْ ژِى بێگُمَانْ لِسَرْ مَه يَه.

٨٩. سُورَه يێ فَجِرْ

سُورَەيێ (فَجِرْ)، سِى (٣٠) ئَايَتَه و لِمَكِّێ نَازِلْ بُوْ يَه . سُورَه نَاڤِێ خَوه ژ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پێڤَا اَلفَجْرْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «سْپێدَه»يَانْ ژِى «سْپێدَيَا هَرْ رُوْژِێ ـ»ـيَه.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. صُوْنْدْ بِئَلنْدِێ (بِوَقْتِێ فَجْرِێ)..

٢. بِدَهْ شَڤَانْ (دَهْ شَڤێنْ مَهَا ذِى الحِجِّێ يَانْ دَهْ شَڤِێ مَهَا رَمَضَانِێ..)..

٣. بِجُوتْ و فَرِێ (بِمَخْلُوقْ و خَالِقِى)..

٤. بِشَڤِێ گَاڤَا كُو دِچَه..

٥. اَرِێ مَا اَڤْ ژِ بُوْ عَاقِلْمَنْدَانْ نَه هێژَايِى صُوْنْدِێ نَه؟

٦. مَا تُو نزَانِى كَا خُدَايِێ تَه چِه بِسَرِێ گَلِێ عَادْ ئَانِييه؟

٧. اِيرَمَا خَودَانْ سِتُونێنْ بِلِنْدْ..

٨. يَا كُو لِتُو وَلاتَانْ يێنْ وَكِى وِى (مِكُوْمْ) نَهَاتِيَه چێكِرِنْ.

٩. مَا تَه زَانِى كَا خُدَايِێ تَه چِه بِسَرِێ سَمُودْ دَه ئَانِيَه، اَوێنْ كُو دِ نَوَالاَنْ دَه زِنَارْ كُولَانَه و (كَڤِرْ) بِرِينَه (دَا كُو بِوَانْ ئَاڤَاهِيَانْ لِێ بِكِنْ)..

١٠. مَا كَا چه بِسَرِێ فِرْعَوْنِێ خودِی لَشْكَرْ ئَانِيَه، اَوْ لَشْكَرِێنْ كُو بزَنْدْ و هِێزْ بُونْ.

١١. اَوِێنْ كُو لِوَلاَتِێنْ خَوه چَاڤْسُورِی و زِێدَه‌گَاڤِی دِكِرِنْ..

١٢. پَاشِێ تِی دَه گَلَكْ تَڤْدَانْ و بِێشَرْمِی كِرِنْ.

١٣. خُدَايِێ تَه عَذَابَكِی بِلَزْ بِسَرْ وَانْ دَه رِێهْتْ.

١٤. بِرَاسْتِی خُدَايِێ تَه چَاڤْدِێرَه (ژِ نِێزْڤَه وَانْ دِشُوِّپِينَه).

١٥. هَرْچِی اِنْسَانَه، گَاڤَا پَرْوَرْدَگَارِێ وِی، وِی بِجَرِبِينَه، ڤِێجَه قَنْجِيِێ لِێ بِكَه و
پِێخَوشْبُونَكِێ بِدِێ، دِبِێژَه: خُدَايِێ مِنْ، بِمِنْ رَه كَرَمْ كِرِيَه.

١٦. دَمَا كُو وِی بِجَرِبِينَه؛ ڤِێجَه رِزقِێ وِی تَنْگْ بِكَه، دِبِێژَه: خُدَايِێ مِنْ، اَزْ رَزِيلْ و رِسْوَا
كِرِمَه.

١٧. نَخِێرْ، نَه وِسَانَه؛ بَلْكِی هُونْ بِرَاسْتِی دَرْ حَقِێ سِێوِيَانْ دَه قَنْجِيِێ نَاكِنْ.

١٨. هُونْ هَڤْ دِ بَرْ ئَارِيكَارِيَا بَلَنْگَازَانْ رَه رَانَاكِنْ..

١٩. هُونْ ژِ مِيرَاتِێ حَقِێ خَلْكِێ دِخُونْ.

٢٠. هُونْ ژِ مَالْدَارِيِێ گَلَكْ حَزْ دِكِنْ.

٢١. نَخِێرْ، وِسَا مَكِنْ! گَاڤَا كُو عَرْدْ لِپِێْ هَڤْ دِهَژَه (و پَرْچَه پَرْچَه دِبَه و دِهَرِفَه).

٢٢. دَمَا خُدَايِێ تَه تِێ و فِرِيشْتَه رِێزْ بِرِێزْ صَفْ دِگِرِنْ.

٢٣. وِێ رُوِّژِێ دُوِّژَه تِێ بَرْ چَاڤَانْ، وِێ رُوِّژِێ اِنْسَانْ (كِرِنِێنْ خَوه يكُو يكُو) دِ بِيرَا خَوه
تِينَه. لِێبَلِێ مَا چه فَيْدَا ڤِێ بِبِيرْئَانِينِێ ژِێ رَه هَيَه؟

٢٤. (هَا وِێ چَاخِێ اِنْسَانْ) دِێ بِبِێژَه: خَوزِی مِنْ ژِ بُوِّ ژِيَانَا خَوه (يَا ئَاخِرَتِێ) خِێرْكْ
لِپِێشِيَا خَوه شَانْدِبُويَا.

٢٥. وِێ رُوِّژِێ تُو كَسْ نِكَارَه مِينَا عَذَابِێ خُدِێ عَذَابْ بِدَه.

٢٦. تُو كَسْ نِكَارَه مِنَا قَيْدَا كُو خُدِیْ (كَافِرَانْ پِیْ) قَيْدْ دِكَه، قَيْدْ بِكَه.

٢٧. (وِیْ رُوْژِیْ دِیْ بِیْ گُوْتِنْ): هَیْ نَفْسَا بِبَاوَرْ و اَوْلَه، نَفْسَا پِشْتْرَاسْتُ و هَدِنِی!

٢٨. قَايِلْبُويِی و قَايِلْكِرِی لِخُدَايِیْ خَوه ڤَگَرَه.

٢٩. ڤِيْجَه تِيْكَڤَه نَاڤْ بَنْدَيِيْنْ مِنْ..

٣٠. تِيْكَڤَه جَنَّتَا مِنْ!

٩٠. سُورَه يِیْ بَلَدْ

سُورَه‌يِیْ (بَلَدْ)، (٢٠) بِيسْتْ ئَايَتَه. لِمَكَّیْ نَازِلْ بُوْ يَه. نَاڤِیْ خَوه ژِ ئَايَتَا پِيْشِينْ گِرْتِيَه كُو تِی دَه پَيْڤَا البَلَدْ دَرْبَاسْ بُويَه كُو بِمَعْنَا «بَاژَارَ»ه. دَاخَوازْ ژِیْ بَاژَارِیْ مَكَّیْ يَه.

بِنَاڤِیْ خُدَايِیْ كُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. صُوْنْدْ بِڤِی بَاژَارِی (كُو مَكَّه يَه).

٢. كُو تُو ژِی اَكْنِجِی يِی دِ ڤِی بَاژَارِی دَه.

٣. هَمْ (صُوْنْدْ) بِهَرْ بَاڤْ و زَارُوكِيْنْ وِی.

٤. بِرَاسْتِی مَه اِنْسَانْ دِ نَاڤْ مَشَقَّتْ و تَنْگَاسِيَانْ دَه ئَافِرَانْدْ.

٥. مَا اِنْسَانْ حِزِرْ دِكَه كُو تُو كَسْ نِكَارْبَه بِوِی؟

٦. دِبِيْژَه: مِنْ مَالَكِی پِرْ خَرْجْ كِرِيَه.

٧. مَا اَوْ حِزِرْ دِكَه كُو كَسَكِی اَوْ نَدِيتِيَه؟

٨. مَا مَه دُو چَاڤْ نَدَانِیْ؟

٩. هَمْ زِمَانَكْ و دُو لِيْڤْ ژِی؟

١٠. هَمْ مَا مَه هَرْ دُو رِیْ (حَقْ و بَاطِلْ) نِيشَانِی وِی نَدَانْ؟

١١. دَه کَا بِلا ژِ عَقَبێ (ئَاسْتَنْگِيێ) دَرْبَاسْ بِبَه.

١٢. مَا تُو ژِ کُو دِزَانِی کَا عَقَبَه چِه يَه؟

١٣. ئَازَادْکِرِنَا کُولَيَکِی يَه..

١٤. يَانْ نَانْدَاايينَکَه دِ رُوْژَا دِلْئَاخِێڤْ دَه..

١٥. يَانْ ژِی خَوارِنْدَاايينَا سِێويَکِی لِێزِمَه.

١٦. يَانْ ژِی، ژِ بُوْ بَلَنْگَازَکِی دَسْتَتَنْگێ لِعَرْدِيَاٰيِی.

١٧. پِشْتِی ڤَانْ لازِمَه خَودِی بَاوَرْ بَه و ڤَوِيتِيَا بِێهنْفِرَهِيێ و ڤَوِيتِيَا مَرْحَمْتِێ لِهَڤْ بِکِنْ.

١٨. هَا اَڤِنْ يِێنْ دِلْخَوهشْ و بَخْتَوَارْ.

١٩. اَوِێنْ کُو ئَايتِێنْ مَه مَانْدَلَه کِرِنَه و بَاوَرِی بِوَانْ نَئَانِينَه، اَوْ يِێنْ بَخْتْرَشْ و دِلْنَخوشِنْ.

٢٠. لِسَرْ وَانْ ئَاگِرَکِی سَرْگِرْتِی و دَادَايِی تِێ دَاخِسْتِنْ (بِتُو ئَاوَايِی اَوْ نِکَارِنْ ژێ دَرْکَڤِنْ).

٩١. سُورَه يێ شَمْسْ

سُورَهيێ (شَمْسْ)، پَازْدَهْ (١٥) ئَايتَه. لِمَکِّێ نَازِلْ بُوْ يَه . سُورَه نَاڤێ خَوه ژِ ئَايتَا پِێشِينْ گِرْتِيَه کُو تِی دَه پَیْڤَا الشَمْسْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «رُوْژ»ە.

بِنَاڤێ خُدَايێ کُو رَحْمَنَ رَحِيمَ

١. صُوْنْدْ بِرُوْژێ و رُونَاهِيَا وِێ..

٢. بِهِيڤێ دَمَا لِپِێ رُوْژێ دَرْتێ..

٣. بِرُوِێ دَمَا بِرُوْژێ رُونِی دِبَه..

٤. بِشَقِىٚ گَاڤَا کُو طَاڤِىٚ دِنخِمينَه (و دِپێچه)..

٥. بِئَاسِيمَانْ و يِىٚ کُو اَوْ ئَاڤَا کِرِيَه..

٦. بِعَرْدِىٚ و يِىٚ کُو اَوْ رَاخِسْتِيَه..

٧. بِنَفسِىٚ و بِيِىٚ کُو شَکِلْ و دُرُوڤْ دَايِىٚ..

٨. پَاشِىٚ سِرُوشَا (اِلَهَامَا) نَقَنْجِى و تَقوَايِىٚ دَايِىٚ..

٩. بِرَاسْتِى يِىٚ نَفْسَا خَوه ژِ گُنَهَانْ پَاقِژْ کِرْ اَوْ سَرْفِرَازْ بُويَه.

١٠. کَسِىٚ کُو نَفْسَا خَوه بِگُنَهَانْ رَزِيلْ و کِێمْ کِرِبَه اَوْ خَسِرِيَه.

١١. گَلِىٚ سَمُودْ ژِ بَرْ چَاڤْسُوٚرِى و زێدَهگَاڤِيَا دِ گُنَهَانْ دَه بِپێخَمْبَرِىٚ خوه بَاوَرِى نَئَانِى.

١٢. دَمَا ژِ وَانْ يِىٚ هَرِى غَدَّارْ (ژِ بُوٚ دَڤِيِىٚ بِکُژَه) بِلَزْ رَابُو..

١٣. ڤێجَه پێخَمْبَرِىٚ خُدِىٚ ژِ وَانْ رَه گُوٚتْ: هَاىْ ژِ دَڤَيَا خُدِىٚ و ئَاڤَا وِىٚ هَبِنْ!

١٤. پَاشِىٚ وَانْ بَاوَرِى پِىٚ نَئَانِى و دَڤَه شَرْژِىٚ کِرْن.اِێدِى خُدَايِىٚ وَانْ بِسَدَمَا گُنَهێنْ وَانْ، عَذَابْ بِسَرْ وَانْ دَه ئَانِى؛ بِيَكْ جَارِىٚ اَوْ بِرْنَه هَلاکِىٚ.

١٥. ژِ اَنْجَامَا ڤِىٚ عَذَابْدَايِينِىٚ ژِى اَوْ نَاتِرْسَه.

٩٢. سُورَه يِىٚ لَيلْ

سُورَهيِىٚ (لَيلْ)، بِيسْتُ و يَكْ (٢١) ئَايِتَه، لِمَکِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه. نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايِتَا پێشِينْ هَاتِيَه کُو تِى دَه اَللَّيلْ دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «شَڤــ»ـه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِشَڤِىٚ دَمَا بِطَارِيتِيَا خَوه عَرْدِىٚ دِنخُمِينَه..

٢. برُوْژِىَ گَاڤَا رُوْنِى دِبَه..

٣. بِخُدَايِىَ كُو نِيْرْ و مِىَ ئَافِرَانْدِنَه، صُوْنْدْ بَه..

٤. بِرَاسْتِى كَارْ و خَبَاتَا وَه ژِ هَڤْ جُدَا يَه.

٥. ڤِيْجَه چِه كَسِىَ كُو (مَالِىَ خَوه دِ رِيَا خُدِىَ دَه) دَا و هَاىْ ژِ فَرْمَانِيْنْ خُدِىَ مَا..

٦. بَاوَرِى بِيَا خَوشِكْ (يَيْڤَا تَوحِيدِىَ) ئَانِى..

٧. اِيْدِى اَمِىَ ژِى رِيَا وِى ژِ بُوْ كَارِىَ بَاشْ سَهْلْ بِكِنْ.

٨. چِه كَسِىَ كُو چِيكُوسِى بِكَه و خَوه حَوْجَه نَبِينَه..

٩. بَاوَرِى بِيَا خَوشِكْ (يَيْڤَا تَوحِيدِىَ) نَبِينَه..

١٠. ڤِيْجَه اَمِىَ ژِى رِيَا وِى ژِ بُوْ كَارِىَ نَبَاشْ سَهْلْ بِكِنْ.

١١. دَمَا اَوْ هَلاكْ بُوْ مَالِىَ وِى دِىَ تِه فَيْدِىَ نَدِىَ وِى.

١٢. بِرَاسْتِى لِسَرْ مَه يَه رِيْنِيشَانْدَايِينْ.

١٣. بِيْگُمَانْ هَرْ تِشْتِىَ لِئَخْرَتِىَ و لِدِنْيَايِىَ يىَ مَه يَه و بِدَسْتِىَ مَه يَه.

١٤. ڤِيْجَه مَه هُونْ ژِ ئَاگِرَكِى گُرِى و گَشْ هِشِيَارْ كِرِنْ.

١٥. تَنِىَ يىَ رِيْوِنْدَا و كَافِرْ دِچِىَ تِى دَه.

١٦. اَوِىَ كُو بِرَاسْتِيِىَ بَاوَرِى نَئَانِيَه و پِشْتْ دَايَه اِيمَانِىَ.

١٧. مْتَّقِى دِىَ ژِ وِى ئَاگِرِى دُورْ بِبَه.

١٨. اَوِىَ كُو مَالِىَ خَوه دِ رِيَا خُدِىَ دَه خَرْجْ دِكَه؛ دِخَوازَه كُو ژِ گُنَهَانْ پَاقِژْ بِبَه.

١٩. اَوْ مَالِىَ خَوه دِدَه نَه كُو قَنْجِيَا يكِى لِسَرِىَ يَه ڤِيْجَه وِى پَادَاشْ دِكَه..

٢٠. هَرْ ژِ بُوّ رِظَايَا خُدَايِىَ خَوه يِى هَرِى بِلِنْدَه.

٢١. پَاشِىَ اَوِىَ بِخَلاتَا خُدِىَ قَايِلْ و دِلْخَوهْش بِبَه.

٩٣. سُورَه يِىَ ضُحَا

سُورَه‌يِىَ (ضُحٰى)، يَازْدَهْ (١١) ئَايِتَه. لِمَكِّىَ نَازِلْ بُوّ يَه . سُورَه نَاڤِىَ خَوه ژِ ئَايِتَا پِيْشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه پَيْڤَا ضُحٰى دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا دَانِىَ تَاشْطِيَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِدَانِىَ طَاشْطِىَ (دَمَا رُوّژْ تِيرِيْژِيْنْ خَوه بَرْدِدَه سَرْ عَرْدِىَ) صُوّنْدْ بَه..

٢. بِشَڤِىَ، گَاڤَا ارَامْ و طَارِى دِبَه..

٣. خُدَايِىَ تَه دَڨْ ژِ تَه نَبَرْدَايَه و ژِ تَه نَغَيدِيَه.

٤. ئَاخِرَتْ ژِ بُوّ تَه ژِ دِنْيَايِىَ چِيْتِرَه.

٥. خُدَايِىَ تَه دِىَ بِدَه تَه و تُو دِىَ رَازِى بِبِى.

٦. مَا تُو نَه سِيْوِى بُويِى ڤِيْجَه خُدِىَ تُو ڤَحَوَانْدِى؟

٧. مَا تُو نَحَيرِى بُويِى اِيْدِى خُدِىَ تُو رَاسْتَرِىَ كِرِى؟

٨. مَا تُو نَه خِزَانْ بُويِى خُدِىَ تُو دَوْلَمَنْدْ كِرِى؟

٩. ڤِيْجَه هَرْچِى كُو يِىَ سِيْوِى يَه، تُو وِى نَئِيْشِينَه و رِسْوَا مَكَه.

١٠. هَرْچِى يِىَ پَارْسَكَه ژِى تُو وِى نَقُورِينَه.

١١. تُو هَرْ بَحْسَا ڤَنْجِى و كَرَمَا خُدَايِىَ خَوه بِكَه و پِىَ بَئِاخِڤَه.

٩٤. سُورَه يِىٚ إِنْشِرَاحْ

سُورَه‌يِىٚ (إِنْشِرَاحْ)، هَشْتْ (٨) ئَايَتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه و نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايِتَا پِيٚشِينْ هَاتِيَه كُو
تِى دَه پَيْڤَا اَلشَّرْحْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «فِرَهْكِرْنـــ»ـه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَرِىٚ مَا مَه سِينْگَا تَه (ژِ بُوٚ اَحْكَامِيٚنْ دِينْ) ڤَنَكِرْ؟

٢. مَا مَه بَارِىٚ تَه لِسَرْ تَه سِڤِكْ نَكِرْ؟

٣. اَوْ بَارِىٚ كُو پِشْتَا تَه خِسْتِبُو بَرْ تَه.

٤. مَا مَه نَاڤْ و دَنْگِىٚ تَه بِلِنْدْنَكِرْ؟

٥. ڤِيٚجه بِرَاسْتِى دِگَلْ تَنْگَاسِيِىٚ فِرَهِيكْ هَيَه.

٦. بِرَاسْتِى ژِى دِگَلْ تَنْگَاسِيِىٚ هَرْ فِرَهِيَكْ هَيَه.

٧. نَاخَوه دَمَا كُو تُو (ژِ كَارَكِى) ڤَالا بُويِى، دَسْتْ بِكَارَكِى دِنْ بِكَه.

٨. بِلا پَرْوَرْدَگَارِىٚ تَه ژِى دَاخْوازَا تَه بَه.

٩٥. سُورَه يِىٚ تِينْ

سُورَه‌يِىٚ (تِينْ)، هَشْتْ (٨) ئَايَتَه. لِمَكِّىٚ نَازِلْ بُوٚ يَه . سُورَه نَاڤِىٚ خوه ژِ ئَايَتَا پِيٚشِينْ گِرْتِيَه كُو
تِى دَه پَيْڤَا تِينْ دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «هَژِيرَ»ه، يَانْ ژِى نَاڤِىٚ چِيَايَكِى يَه.

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. صُوٚنْدْ بِهَژِيرْ و زَيتُونِىٚ..

٢. بِچِيَايِىٚ طُورِى سِينَا.

٣. بِقِی بَاژَارِێ اَوْلَه..

٤. بِرَاسْتِی ژِی مَه اِنْسَانْ دِ شِكْلِێ هَرِی رِنْدْ و تَكُوزْ دَه ئَافِرَانْدِیَه.

٥. پَاشِێ مَه اَوْ گَرَانْدِیَه نِزْمْتِرِینِێ نِزمَانْ.

٦. ژِ بِلِی یێنْ بَاوَرِی ئَانِینْ و عَمَلِێ صَالِحْ كِرِنْ، ڤێجَه ژِ وَانْ رَه پَرُویكَه بێقُتْبُونْ هَیَه.

٧. ایْدِی (هَێ اِنْسَانْ)! اَوْ چِه یَه كُو پِشْتِی ڤِێ یكِێ تَه ژِ رُوژَا جَزَادَانِێ بێبَاوَرْ دِكَه؟

٨. اَرِێ، مَا خُدَا نَه مِكُومْ تِرِینْ فَرْمَانرَوَایَه.

٩٦.سُورَه یِێ عَلَقْ

سُورَه‌یِێ (عَلَقْ)، نُوزْدَهْ (١٩) ئَایتَه. لِمَكِّێ هَاتِیَه خُوَارْ. نَاڤِێ سُورَه ژِ ئَایتَا ٢’ایَ تِێ كُو تِی دَه پَیْڤَا عَلَقْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «خوِینَا هِشْكـ»ـه. نَاڤكِی دِنِێ ڤِی سُورَه‌یِی ژِی «إِقرَأ»یَه كُو اَوْ ژِی بِمَعْنَا «بِخوِینـ»ـیَه.

بِنَاڤِێ خُدَایِێ كُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. بِنَاڤِێ خُدَایِێ خَوه بِخوِینَه اَوِێ كُو (هَرْ تِشْتْ وِی) ئَافِرَانْدِیَه!

٢. اِنْسَانْ ژِ (پَارْچَه‌یَكْ) خوِینَا هِشْكْ ئَافِرَانْدِیَه.

٣. بِخوِینْ! خُدَایِێ تَه هَرْ خُدَایِێ كَرَمَا پِرَه.

٤. اَوْ خُدَایِێ كُو بِرِیَا قَلَمِێ مِرُوڤْ پَرْوَرْدَه كِرِیَه.

٥. اِنْسَانْ فێرِی یَا كُو نِزَانِێ كِرِیَه.

٦. رَاسْتَه، بێگُمَانْ اِنْسَانْ ژِ حَدِّێ خَوه دَرْدِكَڤَه..

٧. دَمَا خَوه مَالْدَارْ و نَحوجَه دِبِینَه.

٨. بێگُمَانْ ڤَگَرْ هَرْ بِبَالْ خُدَایِێ تَه ڤَه یَه.

٩. اَرێ مَا تَه نَديتْ اَوێ كُو رِيَا نِمێژێ دِگِرَه..

١٠. لِبَرْ عْقدَكِی دَمَا دِخوازَه نِمێژْ بِكَه.[1]

١١. دَه كَا بێژَه؛ اَگَرْ اَوْ (اِێ تِێ ئَاسْتَنْگِكرِنْ) كُو دِ رِيَا رَاسْتْ دَه بَه..

١٢. يَانْ ژِی دَاخَوازَا تَقْوَادَارِيێ دِكَه!

١٣. كَا بێژَه مِنْ؛ اَگَرْ اَوْ بِرَاسْتِيێ بَاوَرِی نَايينَه و پِشْتَا خَوه دِدَه اِيمَانِێ؟

١٤. اَرێ مَا اَوْ نِزَانَه كُو خُدێ وِی دِبِينَه!

١٥. نَخێرْ؛ بِلا وِسَا نَكَه، صُوْنْدْ بَه؛ اَگَرْ اَوْ ژِ يَا كُو دِبێژَه و يَا كُو دِكَه قَنْگَرَه، دِ جِهْ دَه اَمِێ بِپَرچَمَا وِی بِگِرِنْ.

١٦. پَرْچَمَكَه دَرَوْكَرْ ئَا گُنَهْكَارْ.

١٧. ڤێجَه بِلا گَازِی هَڤَالْ و جِڤَاتَا خَوه بِكَه.

١٨. اَمْ ژِی دِێ گَازِی زَبَانِيَانْ (زێرَەڤَانێ جَهَنَمێ) بِكِنْ.

١٩. نَا، بِيَا وِی مَكَه. ژِ خُدَايێ خَوه رَه هَرَه سِجُودِێ و خَوه نێزِی وِی بِكَه!

٩٧. سُورَه يێ قَدْرْ

سُورَەيێ (قَدِرْ)، پێنْجْ (٥) ئَايِتَه. لِمَكِّێ هَاتِيَه خُوَارْ، نَاڤێ سُورَه ژِ ئَايِتَا ١/اِێ، ٢/اِێ و ٣/اِێ هَاتِيَه كُو دِ وَانْ دَه پَيْڤَا اَلقَدْرْ دَرْبَاسْ بُويَه، بَحْسَا شَڤَا بِقَدِرْ ئَا پِيرُوْزْ دِكَه.

بِنَاڤێ خُدَايێ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بێگُمَانْ مَه اَوْ (قُرْئَانْ) دِ لَيْلَةُ الْقَدْرِێ دَه هِنَارْتِيَه.

٢. مَا كِێ تَه فێرْكِرِيَه حَتَا تُو زَانبَه كَا لَيْلَةُ الْقَدِرْ چِيَه؟

---

١ اَڤْ ئَايِتْ دَرْ بَارِێ اَبُو جَهِلْ دَه هَاتِنَه خَوارِێ. لَوْرَا گَاڤَا كُو پێخَمْبَرْ نِمێژْ دِكِرْ دَڤْ دِئَاڤێتِێ.

٣. شَڤَا قَدْرێ ژِ هَزَارْ هِیڤِی بِخێرْتِرَه.

٤. دِ وێ شَڤێ دَه، مَلائیکَتْ و رُوحْ (جِبْرِیل) بِدَسْتُورَا خُدَایێ خوه، دَرْ بَارێ هَرْ کَارْ و بَارِی دَه تێنَه سَرْ عَرْدێ.

٥. اَوْ شَڤْ سَلامَتِی و ئَارَامِی یَه. حَیَانِی سپێدَیێ بَرْدَوَامَه.

٩٨. سُورَه یێ بَیِّنَه

سُورَەیێ (بَیِّنَه)، هَشْتْ (٨) ئَایَتَه. لِمَدِینێ نَازِلْ بُوْ یَه . سُورَه نَاڤێ خوه ژِ ئَایَتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه بێژِیَا اَلْبَیِّنَه دَرْبَاسْ بُویَه، بِمَعْنَا «دَلِیلْ و پێبَاوَرِیَا اَشْکَرَا»یَه.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. یێنْ کَافِرْ ژِ اَهْلِیکِتێبْ (فِلَهُ و جِهُو) و مُشْرِکَانْ دَڤْ ژِ وَانْ نَهَاتَه بَرْدَانْ و اَوْ دِ رَوْشَا اَوْ تِی دَه نَهَاتِنْ هِیْلاٰنْ حَیَانِ کُو رێنیشَانْدَرَکْ ژِ وَانْ رَه هَاتْ.

٢. اَوْ (رێنیشَانْدَرْ) پێخَمْبَرَکِی ژِ جَمْ خُدێ ڤَه یَه کُو ژِ وَانْ رَه رُوپَلێنْ پیرُوْزْ دِخُوینَه.

٣. فَرْمَانێنْ بِنرْخُ و رَاسْتْگُوْ دِ وَانْ رُوپَلانْ دَه نَه.

٤. اوێنْ کُو اَهْلِی کِتێبِنْ، بَسْ پِشْتِی کُو دَلِیلا اَشْکَرَا ژِ وَانْ رَه هَاتْ، کَتِنْ اِخْتِلاٰفێ.

٥. اَوْ بَسْ هَاتِبُونْ فَرْمَانْکِرِنْ کُو اَوْ عِبَادَتێ خُدێ بِکِنْ، دِ دِینێ خُدێ دَه دِلْبَاشْ و دِلْسُوْژْ بِنْ، بَرێ خَوه ژِ هَرْ بَاوَرِیَا پُوچْ ڤَگَرِینِنْ و بَرێ خَوه بِدِنْ رِیَا خُدێ، بِئَاوَایێ پێدِڤِی نِمێژْ بِکِنْ و زَکَاتَا مَالێ خَوه بِدِنْ. هَا اَڤَه دِینێ رَاسْتُ و دُرِسْتْ.

٦. بِرَاسْتِی اَوێنْ کُو بَاوَرِی نَئَانِینْ ژِ اَهلێ کِتێبْ و مُشْرِکَانْ، اَوْ دێ بِچِنْ ئَاگِرێ دُوژَهێ و دێ هَرْ تِی دَه بِنْ. هَا اَوْ پیسْتِرِینێ مَخْلُوقَانِنْ.

٧. بِرَاسْتِی یێنْ کُو بَاوَرِی ئَانِینْ و کَارێنْ ڤَنْجْ کِرِنْ، اَوْ چێتِرِینێ مَخْلُوقَانِنْ.

٨. مُکَافَاتَا وَانْ لِجَمْ خُدَایێ وَانْ بِهِشْتێنْ عَدْنێ نَه کُو دِ بِنێ وَانْ رَه چَمْ دِکِشِنْ و حَتَا

حَتَایێ اَوْ دێ دِ وَانْ دَه بنْ. خُدێ ژِ وَانْ رَازِی بُویَه و اَوْ ژِی ژێ رَازِی بُونَه. اَڤْ پَرُو ژِ بُوْ وِی کَسِی یَه کُو ژِ خُدَایێ خوه دِترْسَه.

٩٩. سُورَه یێ زَلْزَلَه

سُورَەیێ (زَلْزَلَه)، هَشْتْ (٨) ئَایَتَه. لِمَدینێ هَاتیَه خَوارْ، نَاڤێ خَوه ژِ ئَایَتَا پێشِینْ گِرْتیَه کُو تِی دَه پێڤَا زَلْزَلَه دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «عَرْدْهَژْ»ه.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. دَمَا عَرْدْ بِهَژَا خَوه یَا تَایْبَتی بِهَژَه..

٢. دَمَا عَرْدْ چِقَاسْ تِشْتێنْ دِ زِکێ خَوه دَه دَرینَه سَرْ خَوه..

٣. دَمَا اِنْسَانْ ژِی بِبێژَه: چه لِێ هَاتیَه کُو دِهَژَه!

٤. هَا وِێ رُوْژێ ، عَرْدْ دێ هَمُو خَبَرێنْ خَوه رَاگِهینَه و بِبێژَه.

٥. کُو خُدَایێ تَه بِوَحْیێ وِسَا فَرْمَانْ لِێ کِریَه کُو هَرْ تِشْتِی رَاگِهینَه و بِبێژَه.

٦. وِێ رُوْژێ ، اِنْسَانْ رَڤْ بِرَڤْ (ژِ گُوْرَانْ) رَادِبنْ دَا کُو (اَنجَامَا) کِرِنێنْ خَوه بِبینِنْ.

٧. کِی کُو بِقَاسِی گِرَانیَا زَرَیکێ قَنْجی کِربَه دێ وِێ بِبینَه.

٨. کِی ژِی بِقَاسِی گِرَانیَا زَرَیکێ نَقَنْجی کِربَه دێ وِێ بِبینَه.

١٠٠. سُورَه یێ عَادِیَاتْ

سُورَەیێ (عَادیَاتْ)، یَازدَهْ (١١) ئَایَتَه، لِمَکّێ هَاتیَه خَوارْ. سُورَه نَاڤێ خَوه ژِ ئَایَتَا پێشِینْ گِرْتیَه کُو تِی دَه بێژَیَا اَلْعَادِیَاتْ بُوریَه، بِمَعْنَا «بَزُوکێنْ بِخُرَهخُرَ»ه.

بِنَاڤێ خُدَایێ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. صُوْنْدْ بِبێنْ کُو دِ رِیَا خُدێ دَه بِهَلْکَه هَلْكْ بَازْ دِدِنْ..

٢. بِبِێنْ كُو بِخَوه چِرُوسْكَانْ دَرْتِينِنْ..

٣. بِبِێنْ كُو دِ سِبَهِێ دَه ژِ نِشْكَاڤَه اِێرِيشْ دِكِنْ..

٤. ڤِێجَه تُوزْ و دُومَانِێ بَرْهَوَا دِخِنْ..

٥. بِوِێ تُوزِێ دِكَڤِنْ نَاڤَا كُومَا..

٦. بِرَاسْتِى اِنْسَانْ لِهَمْبَرِى خُدَايِێ خَوه پِرْ نَانْكُوْرَه.

٧. بِێگُمَانْ اَوْ بِخَوه ژِى لِسَرْ ڤِێ (نَانْكُوْرِيِێ) شَاهِدَه.

٨. بِێگُمَانْ اَوْ، پِرْ پِرْ ژِ مَالْدَارِيِێ حَزْ دِكَه.

٩. اَرِێ مَا اَوْ نِزَانَه گَاڤَا مِرِيێنْ دِ گُوْرَانْ دَه سَاغْ دِبِنْ و رَادِبِنْ..

١٠. يَا كُو دِ سِينْگُ و دِلاَنْ دَه ڤَشَارْتِى ژِى اَشْكَرَا دِبَه..

١١. بِرَاسْتِى وِێ رُوْژِێ بِتَمَامِى هَايَا خُدَايِێ وَانْ ژِ وَانْ هَيَه!

١٠١. سُورَه يِێ قَارِعَه

سُورَەيِێ (قَارِعَه)، يَازْدَهْ (١١) ئَايَتَه. لِمَكِّێ هَاتِيَه خَوارْ. سُورَه، نَاڤِێ خَوه ژِ ئَايَتِێنْ ١،اَمْ، ٢»يمْ و ٣»يمْ گِرْتِيَه كُو دِ وَانْ دَه بِێژَيَا اَلْقَارِعَه دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «دَرِى رَقِينَه». دَاخَوازْ ژِێ اَوْ قِيَامَتَه كُو دِلاَنْ دِرَقِينَه.

بِنَاڤِێ خُدَايِێ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. اَلْقَارِعَه (رُوْژَا ژِ گُوهْكِرِنِێ)..

٢. اَرِێ مَا قَارِعَه (رُوْژَا ژِ گُهْكِرْنِێ) چِى يَه؟

٣. مَا كِێ تَه فِێرْ كِرِيَه حَتَا تُو زَانْبِێ كَا مَا قَارِعَه چِى يَه؟

٤. اَوْ رُوژَه كُو اِنْسَانْ دِبِنْ وَكِى پَرْپَرِيكِێنْ شَرْپَزَه و ژِ هَڤْ بَلاَڤْبُويِى..

٥. چِيَا ژِى دِبِنْ وَكِى هِرِيَا زَنْدِى!

٦. ڤِێجَه اَوْ كَسِىٚ كُو مِێزِينَا وِى گِرَانْ بَه..
٧. اِيْدِى اَوِىٚ دِ نَاڤَا ژِيَانَكَه ژِێرَازِى و رِحَتْ دَه بَه.
٨. هَرْچِى كَسِىٚ كُو مِێزِينَا وِى سِڤِكْ بَه..
٩. ڤِێجَه جِهِىٚ وِى هَاوِيَه يَه.
١٠. مَا تُو ژِ كُو دِزَانِى كَا هَاوِيَه چِى يَه؟
١١. ئَاگِرَكِى جَانْسُوٚژْ و دِژْوَارَه!

١٠٢. سُورَه يِىٚ تَكَاثُرْ

سُورَه‌يِىٚ (تَكَاثُرْ)، هَشْتْ (٨) ئَايَتَه، لِمَكِّىٚ هَاتِيَه خَوارْ. نَاڤِىٚ سُورَه ژِ ئَايَتَا پِێشِينْ تِىٚ كُو تِى دَه پَێڤَا اَلتَّكَاثُرْ دَرْبَاسْ بُويَه. مَعْنَا وِىٚ «بِيرْبُونِىٚ پَسِنْدَايِينَه».

بِنَاڤِىٚ خُدَايِىٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. پِرْكِرِنَا مَالْدَارِى و نَفْسَانْ هُونْ مَشْغُولْ كِرِنْ ژِ اَرْكَا وَه يَا گِرِينْگْ.[١]
٢. بِڤِىٚ رَوْشِىٚ حَتَا كُو هُونْ چُونْ سَرْدَانَا گُوٚرِسْتَانَانْ ژِى.
٣. نَخِێرْ؛ وِسَا مَكِنْ؛ پَاشِىٚ هُونِىٚ بِزَانِنْ!
٤. نَخِێرْ؛ پَاشِىٚ دِيسَا هُونِىٚ بِزَانِنْ!
٥. نَا؛ نَه وَكَه هُونْ حِزرْ دِكِنْ؛ اَگَرْ وَه بِيَقِينِى زَئَانِيبُويَا (وَه دِىٚ خَوه ژِ بِيرْڤَه نَكِرِبُويَا)!
٦. صُوٚنْدْ بَه؛ هُونِىٚ جَهْنَمِىٚ بِبِينِنْ!
٧. دِيسَا صُوٚنْدْ بَه؛ هُونِىٚ بِچَاڤِێنْ خَوه رَاسْتُ و دُرِسْتْ وِىٚ بِبِينِنْ.
٨. پَاشِىٚ وِىٚ رُوٚژِىٚ هُونِىٚ ژِ نِعْمَتْ و خَوه‌شِيِێنْ لِسَرْ خَوه بِێنَه پِرْسِيَارْكِرِنْ!

---

١ مَالْكُوٚمْ كِرِنْ و مَالْدَارِيَا دِنْيَايِىٚ، كُبَارِى و پُوزْبِلِنْدِى يَا بِيرْبُونَا زَارُوٚكْ و مِێرَانْ، هُونْ ژِ عِبَادَتِىٚ خُدِىٚ ژِ بِيرْڤَه كِرِنْ.

١٠٣. سُورَه يِیٚ عَصِرْ

سُورَەيِیٚ (عَصِرْ)، سِیٚ (٣) ئَايِتَه. لِمَكِّیٚ نَازِلْ بُوٚ يَه . سُورَه نَاڤِیٚ خَوه ژِ ئَايِتَا پِیٚشِينْ گِرْتِيَه كُو تِی دَه پَیٚڤَا عَصِرْ دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «صَدْصَالْ، چَاخْ، بَرْئِیٚڤَارْ و نِمِیٚژَا عَصْرِیٚ يَه».

بِنَاڤِیٚ خُدَايِیٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِدَمِیٚ (ئَانْ ژِی، بِدَمَا عَصْرِیٚ) صُوٚنْدْ بَه!

٢. بِرَاسْتِی مِرُوڤْ هَمُو دِ زِيَانِیٚ دَه نَه.

٣. ژِ بِلِی يِیٚنْ كُو بَاوَرِی ئَانِينْ و كَارِیٚنْ قَنْجْ كِرِنْ و لِسَرْ حَقِی و صَبْرِیٚ هَڤْ شِيرَتْ كِرِنْ.

١٠٤. سُورَه يِیٚ هُمَزَه

سُورَەيِیٚ (هُمَزَه)، نَهْ (٩) ئَايِتَه. لِمَكِّیٚ هَاتِيَه خَوارْ و نَاڤْ ژِ ئَايِتَا پِیٚشِينْ تِیٚ كُو تِی دَه پَیٚڤَا هُمَزَه دِبِهُورَه، بِمَعْنَا «سَبْ، طِنَازْكِرِنْ و رَنْجِيدَەكِرِنْ و شْرْمَزَارْكِرِنَه».

بِنَاڤِیٚ خُدَايِیٚ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. وَاخْ لِحَالِیٚ چِقَاسْ كَسِیٚ طِنَازْكَرْ و عَيبْدَرِیٚخْ بَه.

٢. اَوِیٚ كُو (مَالْ و) سَرْوَتِیٚ كُوٚمْ دِكَه و دِهَژْمِیٚرَه!

٣. ژِ وِی وَه يَه كُو سَرْوَتَا وِی (لِدِنْيَايِیٚ) دِیٚ وِی هَرْ و هَرْ بِهِیٚلَه (و وِی بِكَه نَمِرْ).

٤. نَخِیٚرْ، بِلا وِیٚ حِزْرِیٚ نَكَه! بِرَاسْتِی اَوِیٚ دِ حُطَمَەيِیٚ دَه بِیٚ وَرْكِرِنْ.

٥. اَرِیٚ مَا تُو چِه دِزَانِی كَا حُطَمَه چِەيَه؟

٦. ئَاگِرِیٚ خُدِیٚ يِیٚ پِیٚكَتِی يَه.

٧. اَوْ ئَاگِرِیٚ كُو سَرْ دِلانْ دِگِرَه.

٨. بِرَاسْتِی اَوْ اگِرْ لِسَرْ وَانْ گِرتِی و دَادَايِی يَه.

٩. بِسِتُونِیٚنْ دِرِیٚژْكِرِی ڤَه گِرِیٚدَايِی نَه.

١٠٥. سُورَه یِیَ فِیلْ

سُورَه‌یِیَ (فِیلْ)، پێنْجْ (٥) ئَایِتَه، لِمَکِّیَ هَاتِیَه خَوارْ. نَاڤِیَ سُورَه ژِ ئَایِتَا پێشِینْ هَاتِیَه کُو تِی دَه پێڤَا فِیلْ دَرْبَاسْ بُویَه کُو ئَوْ ژِی حَیْوَانَکِی نَاسْکِرِی یَه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. کَا ژِ مِنْ رَه بێژَه: خُدَایِیَ تَه چه بِسَرِیَ خَودَانێنْ فِیلِیَ ئَانِیَه؟

٢. مَا وِی فَنْ و فُوتێنْ وَانْ بَرْهَوَا و پُوچْ نَکِرْ؟

٣. مَا طَیْرێنْ اَبَابِیلْ بِسَرْ وَانْ دَه رَفْ بِرَفْ نَشَانْد؟

٤. وَانْ، کَڤِرێنْ ژِ هَرِیَا پَهْتِی دِ وَانْ وَرْکِرِنْ.

٥. ڤێجَه وَانْ کِرَه وَکِی گِهَایِیَ جُوتِی یِیَ بِنْپێکِرِی.[١]

١٠٦. سُورَه یِیَ قُرَیشْ

سُورَه‌یِیَ (قُرَیشْ)، چَارْ (٤) ئَایِتَه. لِمَکِّیَ هَاتِیَه خَوارْ. سُورَه، نَاڤِیَ خَوه ژِ ئَایِتَا پێشِینْ گِرْتِیَه کُو تِی دَه پێڤَا قُرَیْشْ دَرْبَاسْ بُویَه.

بِنَاڤِیَ خُدَایِیَ کُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. بِسَدَمَا هُوگِرِی و سَهِلْکِرِنَا بَازِرْگَانِیِیَ بُوْ قُرَیشِیَانْ؛

٢. هُوگِرِی و سَهِلْکِرِنَا بَازِرْگَانِیَا زِڤِسْتَانْ و هَاڤِینِیَ.

٣. ڤێجَه بِلا قُرَیشِی، عِبَادَتِیَ خُدَانِیَ ڤِیَ مَالِیَ (کُو کَعْبَه‌یَه) بِکِنْ.

١ خَودِی و هَڤَالْبَنْدێنْ فِیلْ وَالِیِیَ یَمَنِیَ (اَبْرَهَه) یَه کُو لِصَنْعَایِیَ دێرَکْ چێکِربُو ژِ بُوْ کُو خَلْکْ دِ شُونَا کَعْبَیَ دَه هَرِنْ سَرْدَانَا وِیَ. زِلامَکِی کَنْعَانِی بشَڤْ چُوبُو تِی دَه پِیسْ کِربُو. ژِ لَوْرَه اَبْرَهَه صُوْنْدْ خَوارْ کُو کَعْبَیَ وێرَانْ بِکَه و بِچَنْدْ فِیلَانْ بَرِیَ خَوه دَابُو مَکِّیَ. چه گَاڤَا کُو وَانْ بَرِیَ خَوه دَا کَعْبِیَ، خُدِیَ تَعَالٰی رَفْ بِرَفْ بَرِیَ چِیڤِیکَانْ دَا سَرْ وَانْ و وَکِی کُو ئَایِتَانْ اِفَادَه کِرِیَه، اَوْ بِرنَه هَلَاکِیَ. بِرَاگِهَانْدِنَا ڤِی سُورَه‌یِی پُوتْپَرَسْتْ هِشِیَارْ کِرِنَه کُو اَنْجَامَا نَیَارێنْ خُدِیَ تَعَالٰی و مُقَدَّسَاتَانْ، نَه خێرَه.

٤. اَوْ خُدَايِیٚ كُو اَوْ ژِ بِرْچِیبُونِیٚ تِیْرْ كِرِنَه و ژِ تِرْسِیٚ اَوْلَه كِرِنَه.

١٠٧. سُورَه يِیٚ مَاعُونْ

سُورَه‌یِیٚ (مَاعُونْ)، حَفْتْ (٧) ئَايَتَه، لِمَكِّیٚ هَاتِیَه خَوارْ. نَاڤْ ژِ ئَايَتَا هَفْتَمْ تِیٚ كُو تِی دَه بِیْژَیَا مَاعُونْ بُورِیَه و بِوَاتِیَا «ئَارِیكَارِی، زَكَاتْدَايِنْ و صَدَقَه‌دَايِنْ، فَیْدَه‌دَايِنَه».

بِنَاڤِیٚ خُدَايِیٚ كُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. كَا ژِ مِنْ رَه بِبِیْژَه: اَوِیٚ كُو بِرُوْژَا جَزَادَانِیٚ بَاوَرِی نَايِینِیٚ؟

٢. هَا اَوْ، اَوِیٚ كُو یِیٚ سِیْوِی بِدِلْهِشْكِی دِدَه پَاشْ (مْرْحَمَتِیٚ لِیٚ نَاكَه).

٣. لِسَرْ نَانْدَايِنْ و تِیْرْكِرِنَا بَلَنْگَازَانْ كَسِی دِبَرْ رَانَاكَه.

٤. وَاخْ لِحَالِیٚ نِمِیْژْكَرَانْ بَه..

٥. اَوْ نِمِیْژْكَرِیْنْ كُو هَايَا وَانْ ژِ نِمِیْژَا وَانْ نِینَه.

٦. اَوِیْنْ كُو زَرْقَكَارِیِیٚ (رِیَاكَارِیِیٚ) دِكِنْ.

٧. رِیَا قَدَانْدِنِیٚ ژِی لِبَرْ حَوجَه‌دَارَانْ دِگِرِنْ.

١٠٨. سُورَه يِیٚ كَوْسَرْ

سُورَه‌یِیٚ (كَوْسَرْ)، سِیٚ (٣) ئَايَتَه. لِمَكِّیٚ هَاتِیَه خَوارْ. سُورَه نَاڤِیٚ خَوه ژِ ئَايَتَا پِیْشِینْ گِرْتِیَه كُو تِی دَه پَیْڤَا كَوْسَرْ دَرْبَاسْ بُویَه، بِمَعْنَا «خِیْرَا پِرْ، لِجَنَّتِیٚ چَمَكْ، حَوْظِیٚ پِیْخَمْبَرْ، پِیْخَمْبَرِی، قُرْئَانْ و شَفَاعَتَه.

بِنَاڤِیٚ خُدَايِیٚ كُو رَحْمَنَ رَحِیمَ

١. (رَسُولِیٚ مِنْ) بِرَاسْتِی مَه كَوْسَرْ (خِیْرَا پِرْ) دَايَه تَه.

٢. ڤِیْجَه ژِ رَبِّیٚ خَوه رَه نِمِیْژْ بِكَه و ژِ بُوْ وِی (قُرْبَانْ) شَرْژِیٚ بِكَه.

٣. بِرَاسْتِی یێ كُو ژِ تَه دِكَرِیَه و حَزْ ژِ تَه نَاكَه، اَوَه یێ وَارْكُوْرْ و بێ دُنْدَه.

١٠٩. سُورَه یێ كَافِرُونْ

سُورَهیێ (كَافِرُونْ)، شَشْ (٦) ئَایِتَه، لِمَكِّێ هَاتِیَه خوارْ. نَاڤێ سُورَه ژِ ئَایِتَا پِێشِینْ تێ كُو تِی دَه پَیْڤَا كَافِرُونْ دِبِهُرَه، پِرْژِمَارَا «كَافِرْ»ه كُو بِمَعْنَا «بَاوَرِی نَئَانِیَه، حَقْڤَشِیْرْ، دِینْبَطَالْ و گَاوِرَانَه».

بِنَاڤێ خُدَایێ كُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. بِبِێژَه: هێ گَلِی كَافِرَانْ!

٢. اَوِێنْ كُو هُونْ عِبَادَتِێ وَانْ دِكِنْ اَزْ عِبَادَتِێ وَانْ نَاكِمْ.

٣. اَوِێ كُو اَزْ عِبَادَتِێ وِی دِكِمْ هُونْ ژِی عِبَادَتِێ وِی نَاكِنْ.

٤. اَزْ بِخَوه دِێ نَبِمْ عِبَادَتْكَرِێ یێ كُو هُونْ عِبَادَتِێ وِی دِكِنْ.

٥. هُونْ بِخَوه ژِی دِێ نَبِنْ عِبَادَتْكَرِێ وِی یێ كُو اَزْ عِبَادَتِێ وِی دِكِمْ.

٦. دِینِێ وَه ژِ وَه رَه و دِینِێ مِنْ ژِی ژِ مِنْ رَه یَه.

١١٠. سُورَه یێ نَصِرْ

سُورَهیێ (نَصِرْ)، سِێ (٣) ئَایِتَه. لِمَدِینِێ هَاتِیَه خَوارْ. سُورَه، نَاڤێ خَوه ژِ ئَایِتَا پِێشِینْ گِرْتِیَه كُو تِی دَه پَیْڤَا نَصِرْ دَرْبَاسْ بُویَه و بِمَعْنَا «ئَارِیكَارِیَه».

بِنَاڤێ خُدَایێ كُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. دَمَا ئَارِیكَارِیَا خُدِێ و سَرْكَڤْتِنْ ژِ بُوْ تَه هَاتْ.

٢. تَه ژِی دِیتْ كُو مِرُوْڤْ كُوْمْ بِكُوْمْ دِكَڤِنَه دِینِێ خُدِێ دَه.

٣. ڤِێجَه هِنْگِێ حَمْدِێ خُدَایێ خَوه بِكَه، ژِ هَرْ كِیَاسِیِێ پَاكْ بِدِێرَه و دَاخَوازَا لِێبُورِینَا خَوه ژِێ بِكَه. بِرَاسْتِی ژِی اَوْ پِرْ تُوْبَه پَژِێره.

١١١. سُورَه یِیٚ تَبَّتْ

سُورَه‌یِیٚ (تَبَّتْ)، پِیٚنْج (٥) ئَایَتَه. لِمَکِّیٚ هَاتِیَه خَوارْ. نَاڤِیٚ سُورَه ژِ ئَایَتَا پِیٚشِینْ تِیٚ کُو تِی دَه پَیْڤَا تَبَّتْ بُورِیَه، بِمَعْنَا «زِیَانْ کِرِیَه، شَحْتْ بُویَه» کُو اَوْ ژِی نِفِرَ.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. دَسْتْ و لَپِیٚ اَبُو لَهَبْ شَحْتْ (هَلَاكْ) بِبِنْ و هَلَاكْ ژِی بُونْ..

٢. سَرْوَتْ و قَازَانْجَا کُو کِرِی تُو فَیْدَه نَدَایِیٚ.

٣. اَوِیٚ بِکَڤَه ئَاگِرَکِی بِپِیٚتْ.

٤. ژِنَا وِی ژِی بَارْهِلْگِرَا دَارَانَه (دَارَانْ دَاڤِیٚژَه سَرْ ئَاگِرِیٚ مِیٚرِیٚ خَوه).

٥. وَرِیسَکِی لِهَڤْهُونَایِی دِ سِتُویِیٚ وِیٚ دَه یَه.

١١٢. سُورَه یِیٚ اِخْلَاصْ

سُورَه‌یِیٚ (اِخْلَاصْ)، چَارْ (٤) ئَایَتَه، لِمَکِّیٚ هَاتِیَه خَوارْ. نَاڤِیٚ سُورَه ژِ نَاڤَرُوٚکَا سُورَه تِیٚ کُو بَحْسَا بِیرْ و بَاوَرِیَا تَوحِیدِیٚ (یِکْدِیٚرِینِیٚ) دِکَه.

بِنَاڤِیٚ خُدَایِیٚ کُو رَحْمٰنَ رَحِیمَ

١. بِبِیٚژَه: خُدِیٚ هَرْ یِکَه، تَکَه.

٢. هَرْ خُدِیٚ یَه بَرْگَهَا حَوْجَه‌دَارَانْ.

٣. کَسْ ژِیٚ نَبُویَه و اَوْ ژِی ژِ کَسِی نَبُویَه.

٤. تُو هَمْکُوفْ و هَڤْطَا ژِیٚ رَه تُنِنْ.[١]

١ صَمَدْ؛ حَوجَهِیَا وِی بِتِشْتَکِی تُنَه یَه و هَرْ تِشْتْ حَوجَیِی وِی یَه.

١١٣. سُورَه يِىَ اَلْفَلَقْ

سُورَه‌يِىَ (فَلَقْ)، پێنْجْ (٥) ئَايَتَه. لِمَكِّىَ نَازِلْ بُوَ يَه . سُورَه نَاڤِىَ خوه ژِ ئَايَتَا پێشِينْ گِرْتِيَه كُو تِى دَه بێژِيَا اَلْفَلَقْ دَرْبَاسْ بُويَه، بِمَعْنَا «سِبَهُ و بَيَانِى يَه.

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِبێژَه: اَزْ بِخُدَايِىَ اَلْنْدِىَ (شَفَقِىَ) خَوه دِپَارِێزِمْ.

٢. ژِ خَرَابِى و نَقَنْجِيَا هَرْ ئَافِرَانْدِيَكِى..

٣. ژِ زَرَارْ و نَقَنْجِيَا شَڤِىَ گَاڤَا بِتَكُوزِى طَارِى دِبَه..

٤. ژِ نَقَنْجِيَا سێرَبَنْدَانْ دَمَا دِ گِرێكَانْ دَه پِفْ دِكِنْ..

٥. ژِ نَقَنْجِيَا كَسِىَ چَاڤْنَبَارْ گَاڤَا چَاڤْنَبَارِيِىَ دِكَه.

١١٤. سُورَه يِىَ نَاسْ

سُورَه‌يِىَ (نَاسْ)، شَشْ (٦) ئَايَتَه. لِمَدِينِىَ هَاتِيَه خُوَارْ. لِگُورِى هِنْ رِيوَايَتَانْ ژِى لِمَكِّىَ هَاتِيَه خَوارْ. سُورَه نَاڤِىَ خوه ژِ ئَايِتێنْ ١'اِىَ، ٢'اِىَ، ٣'اِىَ، ٥'اِىَ و ٦'اِىَ گِرْتِيَه كُو دِ وَانْ دَه پَێڤَا نَاسْ دَرْبَاسْ بُويَه و بِمَعْنَا «مِرُوڤه».

بِنَاڤِىَ خُدَايِىَ كُو رَحْمٰنَ رَحِيمَ

١. بِبێژَه: اَزْ بِپَرْوَرْدَگَارِىَ مِرُوڤَانْ خَوه دِپَارِێزِمْ..

٢. پَادِيشَاهْ و سَرْوَرِىَ مِرُوڤَانْ..

٣. خُدَايِىَ مِرُوڤَانْ..

٤. ژِ نَقَنْجِيَا (شَيْطَانْ) اِىَ تَاسَاوَاسْكَرْ اِىَ خَوه نَپَنْدِى دِكَه..

٥. اَوِىَ كُو شُبْهَه و تَاسَوَاسِىَ دِخَه دِلێنْ مِرُوڤَانْ..

٦. ژِ شَيْطَانێنْ جِنِى و شَيْطَانێن اِنْسِى.

فِهْرِسْتَا سُورَەیَانْ لِگُورِی رِێزَا دِ قُرْآنِێ دَه

فِهْرِسْتَا سُورَەیَانْ لِگُورِی رِێزَا دِ قُرْآنِێ دَه